47.

Gothardus
Collectum
Institutionum
Iuris pro Viatico

.37.

I
00187

BIBLIOTECA
DE LA
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.
Sala Est. Tab. Núm.

469

187 Viaticū Juris Leo. Gerlae

I
00187

2 12 8 - 2

b18671780

Gotthardus

187

Collectum Institutionum Jurisqz viaticū Deo cooperante nouiter compositum Libellus vtilissimus quo iuris elemēta facilius ītelligimentiqz appllicari possunt

gothardo a[illegible] mano cōposit[illegible] Discipulo Jasonis anno dni 1476

Leonardus Gerla

este papel impresor Bibl.ª

Num. 47. cap. 8. num. 37.

autthor istius libri fuit gotardus alemanus discipulus Jassonis ut patet f.º 1. et 2.

6

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM

Summus ille rerũ opifex ⁊ mirabilis nature institutor deus: vt oĩpotentie sue vires vt cunque nobis ostenderet: duas ĩ hoc euo ĩ explebiles potencias: mẽti nostre volũtatẽ ⁊ intellectũ indidit. quo magis anime nr̃e in mortalitas: naturali q̃dam ratione clarere posset. Si eniz deus et natura nil frustra operari possũt: ⁊ ĩ hac uita volũtas ⁊ itellectꝰ nobis ĩsaciabilis est: post hanc vtiqz vitã expleri necessũ erit. Ecce q̃ta nos pietate ad bene beateqz viuendum allicit: vt oui ramum: sic futur̃ nobis obiciẽs vite felicitatẽ. Cur autẽ in hoc euo voluntas nobis ⁊ intellectꝰ expleri nõ p̃nt? hoc tibi breuibus dico. Quia volũttatis obiectũ eẽ bonũ: itellectꝰ autẽ veruz certum est. voluntas itaqz nisi ĩ primo vl' sũmo bono: intellectꝰ quoqz. nisi in primo vl' sũmo vero qd̃ deus est quiescere nõ potest. Si ergo dei regnũ de hoc mũdo foret: volũtas ĩ nobis ⁊ ĩtellectꝰ vtiqz qesceret. Int̃ alia tñ si qua sint hniꝰ vite bona: mẽs nr̃a que spũs est: spirituali bono magis delectatur. Et horuz certe p̃cipua est scia: qua in veri cognitionẽ: ⁊ itellectꝰ obiectũ ducimur. Unde pricepes ille ph̃oruz Aristotiles. ethicoꝝ decio. itellectus opatio ꝯtinuissima ẽ: speculari eiz possumus ꝯtinue: ⁊ magis quam opari qd̃cũqz. Et hoc certe hiis diebus a meip̃o expimẽto didici. Nã dũ a tener̃ ferme vnguicul̃ quo fato nescio ytaliaz aduectus fueriz: ⁊ huiꝰ fluctuant̃ euicrebris ꝓcellis agitatus: ⁊ nauẽ semifractam prematurã etatez vsqz apulerim: nil felicitatis nil boni: quo animus quiescere possz hactenus iueneriz: tanto suz animi tedio cõfectus: vt supra modum amplius tedere viuere. Tandez ad me rediens: pristinam aĩo exercitationẽ obiciẽs: omnibus abiectis curis: litteraꝝ reliquias. quas mihi paucas reliquit obliuio colligẽs: prima iuris elemẽta reuoluere cepi: ⁊ hũc libellũ coopante deo breui die collegi. Ut tamen ꝓposit̃ v̄bis satisfaciã: his diebus hoc expiẽtia teneo. inter oĩa huius vite oblectamẽta: litteraꝝ exercitationẽ: libera mẽte p̃hensã: a sũmo tñ ⁊ prio vero nõ oberantẽ: aĩe rõnali maximum fore.

De libelli huius forma.

Libellus iste pua forma redactꝰ ẽ: ne vob̃ magnitudie aut põdere ñ portabilis eẽt. cũ ei oĩa fere q̃ i eo descripta sũt: cuiqz legiste mẽti applicanda sint: ⁊ sic opus ẽ frequẽtiori lectione: huiꝰ cã miori qua potui forma collegi. Et erit vti breuis ĩ volatilibꝰ apis: iniciũ dulcedis fructꝰ eius.

De libelli huius auẽte.

Dulcissime lector. si de libelli huiꝰ auẽte qd mẽti tue acciderit: hoc tibi breuiꝰ dico. Nõ a colligente sed ex collectis certe

maxie ē auctoritatis. Eius eī sex auctores: itegre auctoritatī viros iuenies Primus videlz Justinianꝰ ē ipator. eiusqz glosator accursiꝰ. Johēs itidē cremonē. i arbor̄ Angelꝰ i sup aretinus. dñs xp̄o phorꝰ porcus. Et etatis nr̄e p̄cipue extimationis vir. dñs Jason maynꝰ p̄ceptor mihi colēdissimꝰ Queqz ḡ in ip̄o dicta sūt. ab his collecta reperies. Qđ si me bene posuisse dubitaueris: libros tuos ispice: ⁊ ecce mihi testes fidlit̄ hec oia collegisse. ⁊ hos pono v̄siclos Nō opꝰ e fabro naz faber exope laudē. Ordine digno tulit. dū nō tibi cognitꝰ essē. Sic notꝰ. fiā: dū hāc tibi ꝓfero sertaz. Quos legi flores: hac formula pulcra redgi.

iste author fuit discipulus

De libelli huius continentia

n Unc sinpliciorib⁹ v̄bl vtar vt quisqz meliꝰ cape posset Hic libellꝰ in se ꝯtiet istitutiōes a p̄ncipio ad finē. sz ordinē ipatoris. Prio ponit̄ istutionū rubrica. post quaz ponūt̄ glo. rubrice. aliqñ ꝓpriꝰ ⁊ formalibꝰ v̄bis. aliqñ breuiorib⁹ ⁊ clariorib⁹. Et sic p ordinē. prio p̄ncipiū textꝰ cuiusqz. §. cū suo cāu sūmario. post quē alia v̄ba tex. illius §. aliqñ formalia. iterdū loco v̄boꝝ tex. ponūt̄ notabilia ex doctoribus collecta. que nedū textū sz eciaz ꝯcordātes ponūt. post ꝯclusiones ergo tex. ponūt̄ ꝯclusiōes glosaruz. aliqñ ꝓpriis verb. itdū v̄o planiorib⁹. qbus magis itelligibiles ⁊ mēti applicabiles sint. Et post vnam quāqz gl. ꝯclusiōez. si ꝯclusio illa a doctorib⁹ reprobata vel dubia fuerit. pōit̄ additio q̄ facilit̄ hoc cognoscer̄ posses. et si i ea pte gl. aliqd p̄cipue breuit̄ notādū p doctores positū sit. additiōez hēs i ea pte gl. Et sic in hoc libello nedū habes tex. ⁊ glosas istitutionū sz etiā eaꝝ itellectū. In titulo v̄o actionū eciā p̄dictꝰ ordo suat̄. h̄ addito q̄ in illo titulo pp glosaꝝ lōgitudinez. poit̄ cuiusqz glo. primū v̄bū. cū eiꝰ diuisiōe. a. d. Jas. sūpta. ⁊ ita sz ptes illiꝰ diuisiōis. habetꝰ glo. p v̄ba sua formalia. ⁊ vnaq̄qz pars habz suas additiones multis notabilibꝰ dictꝰ refertas. q̄s a d. Jaso. ⁊ ange. ar̄. b̄uit̄ colliger̄ potui. Et isup post glo. expeditionē. i fine cuiusqz §. hēs sūmulā. i q̄ colligūtur actiōes. đ qbꝰ doc. in illo §. tractāt. Et habes p̄mo cuiusqz actiōis đscriptionē. đhic illiꝰ actionis cellulā. cū noie actiōis ⁊ literꝰ ⁊ signꝰ captā ex arbor̄ Jo. cremonēs. quaꝝ cellulaꝝ regulas. habes ifine ti. đ actionibꝰ. que tibi cellulas optime đclarant. Et post cellulas. hēs libellos cuiusqz actiōis hoc ē narratiōez ⁊ ꝯclusiōez libelli. ex qbꝰ oibꝰ colligi potest cuiꝰqz actiōis sb̄a. Rogo igit̄ dulcissime lector vti ex visceribus caritatis. ⁊ diuino pocius ipulsu: hi nr̄i labores ꝓcesserit. tali mēte benigne capias. ⁊ nō meā ignorātiā. sz collectoꝝ auctoritatē ispicias. L. đo.

author libri est gotardus alemanus discipulus jassonis et folio finali

Deo cooperante. Gothardi alamani. e buscoducis brabancie: papiēsis legū auditor. l. acutissimi Collectū istitutionū: qđ certe iuris uiaticum dici potest: feliciter incipit.

Aurei iuris hic elementa:
Docili stilo cōdita vides.
Ecce libellū. si tibi comes.
Onere leui magnꝰ euades.

Seqt̄ istitutionum rubrica pria

In noie domini nostri yhesu xp̄i.. Impator Cesar: Flauius Justinianꝰ: Alamaicꝰ Gotticꝰ: Frācꝰ: Germanicus: Acticus: Uādalicꝰ: Aphricanus: Pius: Felix: Inclitꝰ victor ac triūphator: semp augustꝰ: cupide legum iuuētuti. Incipit liber pmꝰ ipatoris: istitutionū seu elemētorum

Glo. Nota ibi In noie dni ꝛc. q ipator iustinianꝰ xpianꝰ fuit. qꝛ iuocauit nomē dni yhūxp̄i.

Inpatō nisi eēt xpianꝰ. ñ posset iperii iurisdictiōem exercer̄. vt i aut̄ iusiur. q p̄sta. i pn. ibi ꝯmunicator eccl̄e.

Quilibꝫ administrator iurisdictōis dꝫ iurare se fore cōicatorē sancte ꝛ catholice eccl̄e. sic al̄. fa. i. sili mō incipit. C. de of. pre. p̄. af. l. in nomine domini.

Ex iuocatōe diui nois. sequit̄ bonū pricipiū. meliꝰ mediū ꝛ optimꝰ finis. i aut̄. quo. op. ep. i p n

Impator dr̄ cesar a cesare augusto. Add. Credo dēret dicere. a iulio cesare.

Impatō Justianꝰ dicebat̄ flauius qꝛ talis erat coloris. qꝛ rubeus. Add. Credo dicebat̄ flauiꝰ qꝛ ex domo flauioꝝ natꝰ erat

Justinianus iō dicebat̄. quia erat filiꝰ iustini. j. d̄ dona. §. est ꝛ aliud ꝛ. j. q. nō est pmis. fa. tes. §. penul. vel forte dicit̄ iustinianus qꝛ sp coluit iusticiā. ꝛ p̄cepit subditis esse colēdam.

Justinianꝰ dicebat̄ alamanicꝰ gotticꝰ ꝛc. qꝛ oēs has patrias bellādo deuicit. vt i aut̄. de hered. ꝛ fal. in prin. col. i.

Justinianꝰ dicebat̄ pius a pio antonio. i aut̄. vt liber. de ce. col. vi. §. si quis autē.

Felix dicit̄ a virtute aī. vel felix. i. psper. quādo. s. cūcta ad vota succedunt.

Inclitꝰ dr̄ a gestis magnificis

Victor dicit̄ i fugādo hostes. triūphator post victoriā.

Impator dicit̄ sp augustꝰ. qꝛ debꝫ sp ec̄ huius ppositi vt augeat. lꝫ non sp hoc faciat. ꝛ simile in diffi. matrimonii ꝛ iusticie.

Impator more recte scribētiū p̄mittit phemiū. i quo reddit nos attētos. dociles ꝛ beniuolos.

Impator dū dicit sūmis vigiliis reddit nos attētos. vt vigilare dēamꝰ. qꝛ ius ciuile vigilātibꝰ ꝛ nō dormiētibꝰ scriptū ē. ff. que i frau. cre. l. pupillꝰ in fi.

Bociles nos reddit: cũ dicit leges añ̃a ꝯfusas. i luculẽtã erexisse ꝯsonãtian. Bocilẽ facit q sũmã rei breuiter comprehendit. Beniuolos nos r̃ddit. ibi sũma itaqꝫ ope. atqꝫ alacristudio.

i Mperatoriam maiestatẽ ñ solũ arml̃ ꝺcoratã: sꝫ ⁊ lelgib⁹ opꝫ cẽ armatã: vt vtrũqꝫ tẽp⁹. ⁊ belloꝝ ⁊ pacl̃ r̃cte possit gubernari: Et p̃nceps ro. victor existat nõ solũ i hostilibus p̃liis: sꝫ ẽt per legittimos tramites. calũniãtiũ iniqtatẽ expellat. ⁊ fiat tã iuris religiosissimus. q̃ victis hostibus triũphator magnificus.

Gl. Impator i hoc ꝓhemio antipoforizat. i. tacite q̃sti õi r̃ñdet. vꝫ quare itẽdat legib⁹ cũ p̃ncipis sit itẽdere arml̃. r̃ñdꝫ ergo. Impatoriã maies. ⁊cetera Impator hic q̃ erat armoꝝ. attribuit legibus ⁊ eõ: vt oñdat alterũ alteri⁹ auxilio egere. vt. C. ꝺ no. co. ꝯfir. i prin. Uel põt dici. q̃. ll. ꝓprie sunt ad armãdum Unde dicit̃. C. de ad. di. iud. l. aduocati q̃ ip̃i aduocati militãt. Catephaton. i. malus sonus verborum.

Duo sunt tp̃a reipub. que dñt ꝯsciderari a p̃ricipe. vꝫ tẽpus bellorum. ⁊ huic tempori conueniunt arma ⁊ vsus armoꝝ. ⁊ tp̃s pacis. ⁊ huic ꝯueniunt. ll. ⁊ vsus legum.

Qui sint hostes. dr̃. ff. ꝺ cap. ⁊ postli. re. l. hostes.

Legitti tramite s dicũt̃. ll. qꝛ sicut tramitte. i. via ducimur ad locũ optatũ. ita legib⁹ ducimur ad virtutes. ⁊ ad bñ bt̃eqꝫ viuẽdũ. ⁊ per ip̃as leges efficimur religiosi vt. j.

Legiti tramites p̃ñt etiã dici septẽ genera penaꝝ que hñt̃. ff. ꝺ pe. l. vi. i fi. ⁊. l. vni ⁊ calũniãtes puniunt̃ p. ll. diuersis peis. ⁊ maxime pena talionis i criminibus vt pꝫ i glo.

Legitti tramittes p̃ñt etiaꝫ dici mgr̃at⁹ p q̃ iura redunt̃. naꝫ paꝝ valerẽt iura i ciuitatib⁹. nisi eẽnt qui executioni mãdarẽt. vt. ff. de ori. iur. l. ii. §. post originẽ.

Calũniator ẽ q flã cria sciẽter itẽdit. ff. ad turpil. l. i. i prin. ⁊ fa. ff. ꝺ his q no. ifa. l. athletas. §. calũniator ⁊ i his locis hr̃ ẽt qd sit p̃uaricator. ⁊ tergiuersator.

Nõ quẽ fieri religiosuꝫ p. ll. nã ip̃e sunt sacre. C. ꝺ. ll. l. leges.

Nõ ex hoc ꝓhe. quatuor que ꝓporcionãt alius quatuor. vꝫ arma. vsus armoꝝ victoria. ⁊ triũph⁹ ⁊ his ꝓporcionãt̃ leges vsus legũ. calũnie pulsio. ⁊ iur̃ r̃ligio.

Quorũ Impator iustinian⁹ vt decuit optiuꝫ reipub. gubernatorẽ. curauit ⁊ arma ⁊ leges. deo ãnuẽte ⁊ sũml̃ vigiliis ⁊ sũma ꝓuidẽtia ꝺ arml̃ pꝫ p mltas ꝓuicias p ip̃ꝫ de nouo subditas. ⁊ ẽt aphrica ⁊ alie multe q̃ a romano iperio de

lapse ⁊ ꝑ ip̄m reducte fuerūt ꝓte stant̄. de legibus v̄o pz qꝛ ipsius auctoritate ⁊ cura sua. oia voluīa ffoꝝ. ⁊. C. ⁊ oēs alie leges. aut de nouo ꝓmulgate. aut ꝯposite. ⁊ i luculētā ꝯsonātiā erecte sūt. h. d.

Gl. Vigilie ꝓprie ꝯpetūt legib⁹. qꝛ ius ciuile vigilātibus ⁊c. ff. de his q̄ i fra. cre. l. pupillus in fi. ꝓuidētia proprie conuenit armis.

Nota tres hoīs stat⁹. s. p̄terit⁹ ⁊ de p̄teritis ē memoria. p̄ns ⁊ d̄ p̄nti hēt̄ scia. ⁊ futurus ⁊ circa futura ꝓprie ē prouidentia.

Barbari sunt q ex̄ romanū ipe/riū sunt maxie hostes.

Aphrica ⁊ multe alie ꝓuincie a romano imperio dilapse fuerūt. ⁊ post cētū qnqꝫ ānos redierūt. vt hic ⁊. C. de of. p̄. af. l. i.

Promulgate dicunt̄. ll. d̄ nouo edite. ꝯposite vero dicunt̄ q̄si sil' poite vel reformate.

Tres codices prius hēbant̄. s. gregorianus. theodosian⁹. ⁊ hermogian⁹ vt. C. de no. co. ꝯfir. in prin. ⁊ erat alius codex iusti. quē ñ habem⁹. ⁊ ex illo factus est codex quē habemus.

Prudentie veteris erāt īmēsa volumia. nā erāt trecies cētena milia v̄suū ⁊ duo milia libroꝝ. ⁊ alie multe leges vt. C. de ve. iur̄. enu. l. ii. §. sz cū oia. Itē liber institutōuz iste factus fuit. post p̄mā ꝯpositiōez. C. quē ñ hēmus. tñ añ ꝯpositōez. C. quē hēm⁹. vñ qd̄ hic dr̄ qñqꝫ ꝑ. C. corrigit̄ vt pz i gl. Nota q̄ trib⁹ mōis dr̄ q̄stor. p̄mo ille q querebat pecunias tributoꝝ ꝑ mūdū ⁊ suabat. ſo ille q p̄erat capitalib⁹ causis. tertio ꝓ illo q stabat vt legeret libros p̄ncipales. qui cādidat⁹ p̄ricipis dr̄. ⁊ ita capit̄ hic. vt. ff. de of. questo. l. i. in fi. ⁊ de ori. iur. l. ii. §. deide cū erariū. vel dicas eē nomē dignitat̄ vt ꝯsul. vt. C. de ad. di. iudi. l. peticio.

Due negatiōes faciūt vnā affirmatōem vt hic. ⁊. ff. d̄ v̄. sig. l. ex duobus. Quatuor sūt ordines dignitatū. maximi vt supillustres. magni vt illustres. medii vt spectabiles. minimi vt clarissimi. ⁊ exempla horū vid̄ in aūt. d̄ ap. §. i. ii. iii. ⁊. iiii. in aūt. vt ab illus ⁊ q su. eos sunt. col. v. sunt ⁊ infimi vt defensores ciuitatū. ⁊ magistratus municipū. ⁊ isti nō hñt meꝝ iperiū. sz supiores sic.

Añcessores p̄ncipis dicebant̄ isti tres d̄ qb⁹ i tex. qꝛ añcedebāt scia vel etate. Aditio credo salua reuerētia gl. q̄ iō dicebant̄ añcessores p̄ncipis. qꝛ imediate p̄cedebāt p̄ricipē ⁊ ip̄oꝝ ꝯsilio ꝯcta agebant̄ ꝑ p̄ricipē. ⁊ ꝯmendant̄ in tex. a scia ⁊ fidelitate. Opus laudat mgr̄um. aūt. de mona. §. sanctimus. Suadere alñ capit̄ i bonā ptē vt hic. alñ i malā. vt. ff. de ser. cor. l. i. §. suadere. ⁊. C. d̄ fur. ⁊ ser. cor. l. si qs ꝑsua.

Iste lib̄ dr̄ isti. qꝛ i statū ro. iur̄ nr̄z erigit itellectū vt. j. ti. i. §. huius itē dicūt̄ cunabl'a qꝛ icunabil'

isantes primo mouanť. ita iuris ac ceptor institutio. prio legeť dz. sic ff. dof. pf. pto. l. i. §. his cuuabul' Fabule nec va. nec visilia qtinet sm tul. Jn hoc libro nihil iutile. t nihil ppaz inuenť. nihil iutile quo ad aium. vel iutile. i. iusitatu. sed hñť ea q quotidie emergere pñt qr de his cauib9 q cueire ñ pñt. ñ curat legislator. vt i aut. vt sñ p hi. ma. §. qr vo coll. vi. t. ff. d. ll. l. iura. t. l. fi.

Perperā dř quo ad sonū. vl' pperā. i. male positū t cōtra ius.

Jn hoc libro tñ prio āno pfi cieť. qtuz puli quatuor. t no. qp adulať nobis ipeator. Prio an no legiť iste lib. t qnto anno. co/ dex. vt i phe. ff. §. p rñsis. Et sic hec scia hz pncipū t finē qp ñ re/ piť i alī artib9. lz ēt sint vilissie

Libri pandectaz sūt libri. ff. t dicunť a pan. q ē totū t decten. qđ ē doctrina. qr ibi est doctrina oium iurisco'siltoz vt. C. de ve. iū. enu. l. ii. §. sz cū oia in fi. t di cunť digesta. q oia ibi decidēda digerunť t soluunť.

Diuisio vel partitio aium le gētis icitat. mētē itelligeť ppa/ rat. memoziā artificiose reformat vt. j. de lega. §. sz ne i pmis. t. ff. de excep. do. l. i.

Jnstitutiones dicunť pria elta legū q sicut ex quatuor elemētis oia corpora naturaliter ofliciunť q elemēta sunt terra aqua. ignis t aer. t ex virib9 horzel rex totus mund9 gubernať. ita hic liber cō prel: ēdit oia iura.

Terra ē frigida t ficca. aqua frigida t humida. ignis calidus t siccus. aer calid9 t humid9. t ex his qponunť quatuor humores corporis aiati scīfibilis. melācolia ex terra flegma ex aqua. colera ex igne. sanguis ex aere.

Lex tolliť p dissuetudinē vel ōriā qsuetudinez. t itez cadē qsu etudo p supueīēteē legē tolliť. sic. ff. de sep. vio. l. iii. §. diu9 t i aūt. de he. t fal. §. i. t ē optimū exem plū. C. de iudi. l. rē nō nouā.

Sūma itaqz ope. atque alacri studio. has leges nr̄as ac/ cipite. t vosmetipos fic eruditos ostēdite. vt spes nos pulcheria fo ueat. toto legittio ope pfecto. pos se ēt nostrā rēpublicā i ptib9 eius vobis credēdaz gubernari.

Hlo. Labor ipzobus oia vi cit prio georgicoz.

Affectus opi tuo nomē iponit C. ad. l. coz. de fica. l. i.

Jn hoc libro dēmus pficere nō solum scia. sz ēt morib9. nā bo ni mozes plus qp diuitie operan/ tur. ff. de tu. t cu. da. ab his. l. scīf §. i. t. ff. de v. ob. l. si qs stip. i fi.

Studiū legū qsumať qnquen nio vt in phemio. ff.

Multe sunt ptes reipub. vt pfectura. qsulatus t alie. vt pz ex tractatib9. ff. t. C. de offi. iudi.

De iusticia t iure.

Glo. Justinianus tractaturus iura ppli ro. p̄mittit de iusticia q̄ ē mr̄ iuris. ⁊ sic ab ea incipit̄. ⁊ sic obligatio est mat̄ actōis. vt. ff. de ꝓcu. l. lz. §. ea aūt obligatio. ⁊ iō de ea p̄mittit̄ i tractatu vt. j. de obli. ⁊. j. de actio.

Jus ꝓsequit̄ iusticiā. vt minister vel filius. ⁊ de iure lz nil ponat̄ i tex. vr̄ diffiniri. j. i. §. iur̄. p̄.

i Usticia est ꝯstās ⁊ ꝑpetua voluntas ius suū vnicuiqz tribuens.

Aditio. Pro intellectu glo. i. no. q̄ lz gl. multa dicat circa itellectū huius diffinitōis iusticie tñ tertia expositō vz azo. vr̄ verior. qz hic nō diffinit̄ iusticia ꝯiuina. sz diffinit̄ iusticia ꝓut est virtus moralis ⁊ sic ꝓut cadit in hoie. ⁊ sic dr̄ ꝯstans ⁊ ꝑpetua volūtas. i. volūtas nō solū disposita sz habituata. qz iusticia ē virt⁹ ⁊ ois virtus ē habitus electiu⁹. ⁊ habit⁹ ē volūtas imobilis ⁊ firma vt pz ꝑ philo. in p̄dicamento qualitatis.

Glo. Dū in euangelio dicitur q̄ tñ dabat̄ mercenario sero veniētisicut illi qui p̄mo venerat hoc mistice dr̄. s. qđ tñ hēbit qui decesserit in hoc vltimo seculo. si bñ egerit. q̄tū ille q decessit in prio.

Septies in die cadit iustus. ⁊ nunq̄ i eo. statu ꝑmanet vt i aūt. de nō alie. §. q̄ aūt.

Dū dr̄ iusticia ē vnicuiqz ius suū tribuēs. itelligit q̄tū ad affectū ñ quātū ad actum. ⁊ sic dr̄ de augusto ⁊ de mr̄imonio quod ē i diuiduū vt pz. C. de repu. l. ꝯsē.

Scđm expositōem azo. dū dr̄ iusticia ē ꝯstās ⁊ ꝑpetua. i. habit⁹ quasi habit⁹ mētis bonus.

Tulius sic diffinit. Justicia ē habit⁹ ai cōi vtilitate seruata. suā cuilibet tribuēs dignitatē.

Scđm plato. iusticia ē virtus q̄ plimū pōt i his q̄ mimū ꝑnt.

Scđm glosatorē accursiū. iusticia ē dei ꝯgrua dispō. i singulis rebus recte diiudicans.

Justicia ius suū tribuit vnicuiqz vz. vt sibi honeste viuat. ⁊ sic alterū nō ledat. imo ꝓficiat. vel dic. ius suū. i. hois meritū.

Jurisprudentia ē diuinaꝝ atqz humanaꝝ rerū noticia. iusti atqz iiusti scia.

Glo. Hec lr̄a pōt intelligi vno mō quod noticia diuinaꝝ atqz humanaꝝ rerū. est ex scia iusti. Al' pōt legi quod scia iusti atqz iiusti ē ex noticia diuinaꝝ atqz humanarum rerū.

Ad scientiam legum non requirit̄ studiuz theologie. qz i corpore iuris hec omnia inueniunt̄ vt. C. de sūma trinita. ⁊ fide catholi. C. de sacrosan. ecclesi. ⁊. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ in autenti. sub multis titulis. vbi de diuinis tractatur.

Differentia est inter iusticiā. iurisprudentiam ⁊ ius. quia iusticia est virtus. ⁊ ius est ei⁹ virtut̄

executiuũ. iuris prudẽtia ẽ scia il lius iuris. Itẽ iusticia ẽ sũmũ bo nũ. ius mediũ. iuris prudẽtia in fimũ. Itẽ iusticia vult tribuere vnicuiq; ius suũ. ius vero coadiu uat. iuris prudẽtia docet qualit̃ illud fiat.

His igitur generalr̃ cognit̃. ⁊ icipiẽtib⁹ nobis exponer̃ iura po puli romani. ita maxie vidẽt̃ tra di posse ꝯmodissiẽ. si prio leni ac simplici via. post deide diligẽtis/ sima atq; exactissia iterp̃tatõe sin gula tradant̃. Alioqn si stati ab iico rudẽ adhuc. ⁊ infirmũ aium studiosi. multitudine ac varieta te rerũ onerauerimus. duoꝝ al/ terũ. aut desertorẽ studioruz effi/ ciem⁹. aut cũ magno labore eius. sepe ẽt cũ diffidẽtia. q̃ plerũq; iu uenũ mẽtes auertit. seriusad id ꝑ ducemus. ad q̃ leniori via duct⁹. sine magno labore. ⁊ sine vlla dif fidẽtia. maturi⁹ ꝑduci potuisset.

Gl. Hic dicit impator quali ter leges sunt docẽde.

No. hic ꝯtra icõstãtiã iuuenũ sic. ff. de ꝓcur. l. in cause in prin. vnde salomon. Tria sunt mi/ hi incognita. ⁊ quartũ qd̃ penit⁹ ignoro. via colubris sup lapidẽ. via auis volantis in aere. via na/ uis in mediomaris. q̃rtum quod difficilius. via adolescẽtis in ado lescentia sua.

Facilitatibus iuuenũ dat̃ i in te. resti. vt. j. de hr̃. quali. ⁊ dif. §. sciendum.

Hic no. ꝓuerbiuz qui vadit plane. vadit sane.

Iuris precepta. sũt hec. honeste viuere. alteꝝ ñ le dere. ius suũ cuiq; tribuere.

Nõ oẽ ius p̃cipit. nã quoddã punit. quoddam vetat. quoddaz ꝑmittit. vt. ff. d̃. ll. l. leges. quod dã ꝯsulit. ff. de rei vẽdi. l. is q. qd̃ dã hortat̃. vt. C. de trãsac. l. age. sz tñ oẽ qd̃ p̃cipit ius ẽ ꝑtinẽs ad aliqd̃ horũ triũ. Honestas ser uat̃ q̃tũ ad se. ⁊ ẽ circa mrioniũ. vt. ff. de ri. nup. l. semp ⁊ seruat̃ circa mores. vt. ff. d̃ iu. ⁊ curato. dat̃ ab his. l. scire opz. §. pe.

Quod tibi ñ vis fieri ⁊c. vt in prin. decre. Nõ sufficit abstine re a malo. nisi fiat qd̃ bonũ. lxxx vi. di. nõ satis.

Diffinitio iuris q̃ alibi ponit̃ vz. ff. de ius. ⁊ iur̃. l. ius. q̃ ius est ars boni ⁊ eq cuius merito quis nos sacerdotes appellat. ẽt hic ta cite ꝯprendit̃. nã ꝑ hoc qd̃ dicit iuris p̃cepta. itelligit̃ ars. qꝛ ars ẽ collectio p̃ceptoꝝ. ꝑ hoc qd̃ di/ cit honeste viuere. alteꝝ ñ leder̃. intelligit̃ boni ⁊ eq. ꝑ hoc qd̃ di cit. ius suũ cuiq; tribuere. intelli git̃ cuius merito quis nos sacer/ dotes appellat. i. sa cra iura cuili/ bet mistrantes. vt hic ⁊. ff. eo. l. i. ii. responso.

Scia iuris fũdat̃ sup generib⁹ ⁊ nõ super spẽbus. nõ eni ex mul titudine reꝝ. multa dicunt̃ iura. quia tunc ius aliud esset eqnum.

aliud afininũ. Add. hec altercatio de qua hic ꝓcedit exignorãtia. l o gice. qꝛ dictũ py. pôt intelligi de spẽ subalterna: ⁊ ñ ꝺ spẽ spãlissia.

Publicũ ius ẽ. qꝺ adstatũ reipub. romane spectat. ꝑuatũ ẽ qꝺ ad singuloꝝ vtilitatẽ ꝑtiet.

Jus priuatũ ẽ triplex. qꝺdã ẽ ex naturalibus ꝑceptis. quoddã ex ꝑceptis iurisgẽtiũ. quoddã ex ꝑceptis iuꝛ ciuilis.

Gl. Jus publicũ ꝯsistit i sacerdotibꝰ ⁊ mgr̃atibꝰ. vt. ff. e. l. i. §. publicũ ⁊ i aũt. vt li. ma. ⁊ auie. §. qꝛ v̓o col. viii. ⁊. C. de sñ. tri. iter claras. ⁊. ff. ꝺ orig. iuꝛ. l. ii. §. post originẽ.

Singuloꝝ ẽ vtilitas rẽ pub. ꝯseruari lꝫ nõ principaliter.

Expedit reipub. subditos hẽre locupletes. ⁊ sic vtilitas ꝑuata ꝑtinet reipub. sꝫ ñ principalr̃ vt. j. ꝺ his q sũt sui vl̃ ali. iuꝛ. §. pe.

De iure publico tractat̃. ff. de iuꝛ fi. ⁊. C. eo. ti. ⁊ i alius seq. ⁊ fere ꝑ oẽs tres libros. C.

Hic liber factus ẽ cã rudiũ. ⁊ ergo i ipso nõ de oĩbus tractat̃.

Juris priuati tria sũt ꝑcepta. quedã naturalia. vt neminẽ locupletẽ fieri cũ aliena iactura. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. nã natura. itẽ gentiũ vꝫ vi vi repellere. ⁊. ff. eo. l. i. ii. ⁊. iii. Itẽ ciuilia sunt precepta de vsucapionibus. j. de vsucapionibus i ꝑri. ⁊ hec precepta ẽt possunt applicari. ad ius publicũ vt pꝫ in glo.

De iu. na. gẽ. ⁊ ci.

Gl. Quia dictũ ẽ ius priuatũ ꝯsistere. prio ex naturalibus ꝑceptis ⁊ gentiũ ⁊ ciuilibus. iõ ꝑ ordinẽ de eis tractat.

Ius naturale ẽ. qꝺ nat̃a oĩa aĩalia docuit

Jus naturale. nõ solũ hoĩbus sꝫ ⁊ oĩbus aĩalibus q̃ i celo. q̃ i terra. ⁊ mari nascunt̃ ꝯuenit.

Ex iure naturali descẽdit ꝯiũctio maris ⁊ feie. s. mr̃imoniũ. ⁊ liberoꝝ ꝓcreatio ⁊ educatio.

Gl. Jus naturale ꝓcessit a natura. i. deo.

Jus naturale capit̃ quatuor modis qñqꝫ ꝑ iuregentiũ. vt. j. ꝺ rerũ di. §. singuloꝝ. qñqꝫ ꝑ iure pactoꝝ. ff. de pac. l. i. qñqꝫ pro eius ꝯtrario. s. ꝑ eo qꝺ rescindit pacta. vt i restitutõe mioꝝ. ff. de minori. l. i. qñqꝫ pro instinctu nature vt hic. ⁊. ff. eo. l. i. §. ius aũt naturale. Scꝺm canones ius naturale dicit̃ ꝙ in lege mosaica vl̃ in euangelio continetur vt in prin. decretorum.

In celo. i. in aere. i mari. idez si in qu alibet alia aqua.

Cõiunctio maris ⁊ feie descẽdit a deo. s. ꝯiunctio aioꝝ ⁊ ñ corporũ. ff. de re. iuꝛ. l. nuptias.

Mr̃imoniũ q̃tũ ad originẽ. ẽ ꝺ iuꝛ nãli. ꝺ iuꝛ gẽtiũ ẽt dici pôt qꝛ ab eo receptum. ꝺ iuꝛ ciuili dici pôt qꝛ formam ei adiunxit ⁊ solennitatem vt.

pz.j. de nup. p to. ti. vbi dicit a q bus nuptus ē abstinēdū. ⁊. ff. de ri. nup. per to. vñ dz dici de iure ciuili. ff. de ius. ⁊ iu. l. ius ciuile.

Deus ⁊ naturall istinct⁹ op/antur ad ꝓcreationem ꝓlis.

Iure naturali mouet̄ parens ad educatōem filioꝝ pocius suoꝝ q̄ alienoꝝ. ff. vn. lib. l. scripto.

Qđ auis volat. pisc̄ notat. ⁊ gallia oua calefacit mouetur iu/re naturali.

Ius aūt ciuile. Ius ciuile ⁊ ius gē tiū ita distiguunt̄. qꝛ ius gētiū ē ius cōe oībus gentibus q̄ regunt̄ legib⁹ vl' moribus. sz ius ciuile ē ius ꝓpriū his q sūt sub impio ro mano. ⁊ ꝯpetit oīb⁹ iperio subie ct̄. vel dicit̄ ius ꝓpriuz ciuitat̄ in qua ꝯstitutū ē. ⁊ vocat̄ ius ciuile quasi ius ꝓpriū ipsius ciuitatis.

Popul⁹ roman⁹ pti vtit̄ iur̄ gētiū ⁊ ptiz iure ciuili. i. ꝓprio ci uitatis romane. Leges solon̄ vel draconis appellant̄ ius ciuile atheiensiū. ⁊ ius ciuile romanoꝝ appellat̄ ius quiritum.

Romani a romulo. quirites a qrino appellabant̄.

Appellatōe iur̄ ciuilis simpli citer dicti venit ius ciuile roma/noꝝ. tāq̄ ius famosius. sicut cuz dicim⁹ poetā simpliciter apđ gre cos homerus apud latinos vir/gilius.

Ius gētiū oī humano generi cōe ē. ⁊ ē ꝯstitutū ex vsu ⁊ huma/nis necessitatibus vt hic.

Ex iure gētiū orta sunt bella. ⁊ sic ēt captiuitates ⁊ seruitutes q̄ sunt naturali iuri ꝯrie quo oēs li beri nasceb ant̄.

Ex iure gētiū itroducti sūt oēs pene ꝯctus. vt ēptio. venditio. lo catio. ꝯductō. societas. depositū. mutuū. ⁊ alii pene inumerabiles.

Gl. Quidā sunt populi q re gunt̄ tm̄ moribus. qdā q legib⁹ tm̄. ⁊ nō moribus. qdā. q nec. ll. nec morib⁹ vt hoies silue stris Ius ciuile alñ dr̄ ius ꝓpriū alicuius ciuitat̄ ⁊ dr̄. ius munici/pale. vt. C. de emā. li. l. i. ⁊ sic dr̄ ad dr̄az iur naturall ⁊ iur̄is gētiū ⁊ ita capit̄ hic. ſo dr̄ ius ciuile. lex xii. tab. vt. ff. de ius. ⁊ iur̄. l. ius ci uile. §. hec igit̄. tertio dr̄ ius cile oē illđ q ñ ē ꝑtoriū. ⁊ sic capit̄. ff. đ ius. ⁊ iur̄. l. ius cile i pri. §. ius ꝑtoriū. q̄rto dr̄ disputatio prudē tū. q̄ fuit fcā sup lege. xii. tab. ff. đ ori. iur. l. ii. §. hec disputatio. qn to qcqd scriptū hēm⁹ đ iur̄ cili dr̄ ius cile vt cū dr̄. ē ei scissima res ci uil' sapia. q̄ ꝑcio. nūmario ñ ē exti mata ff. de var̄. ⁊ exor. co. l. i. §. ꝓ inde. sexto dr̄ ius cile. quot̄ addi cit̄ vl' đtrahit̄ aliqd iuri nat̄ali. vt nūc diximus i mrionio. ⁊. j. đ vsucap. i pri. ⁊. j. de tute. i pri. vel detrahit̄. vt i ptāte suoꝝ restri/cta. vt. j. de his qui sūt sui vl' ali. iur̄. §. sz hoc tpe. Ius gētiū nā li ratione ē inductum vt hic. ⁊. j. đ rerum di. §. singulorum. vn/de est immutabile. vt j. eo. §. sed naturalia.

Ex iur̃ gẽ. descẽdit religio erga deũ. ⁊ vt parẽtib⁹ ⁊ patrie parcam⁹. ⁊ vt ꝯ. violentiã resistam⁹. ff. ꝺ ius. ⁊ iur̃. l. i. ⁊. ii. Itẽ conuẽtiones siue pacta que apꝺ oẽs hoies valẽt. vt. j. e. §. ius aũt gẽtiũ. ff. ꝺ pac. l. iuris gentiũ. in prin.

Effectus iur̃ gẽtiũ ponẽt̃ j. de re. di. §. singulorũ vsq; ad fi. ti. vbi dicit̃ qualr̃ acquirũt̃ dnia iur̃ gẽtiũ. itẽ. j. ꝺ usucap. ⁊ iti. sequẽ. i qbus dr̃ qualiter acquirunt̃ dnia iure ciuili.

Romãi ꝯposuerũt aliq̃s leges ꝓpas ciuitati q̃ solũ illi ꝯueniũt alias eẽt lex general'. vt. j. e. §. lex ẽ. ⁊ ꝺ hoc iur̃ generali p̃t hic loq

Ius romanoꝝ ⁊ ius qritũ idẽ sũt. et dr̃ ius qritũ a qrino q fuit rex eoꝝ dict⁹ aqrite q ẽ hasta qa magna hasta vtebat̃ i bello.

Appellatiõe iur̃ ciuilis simplr̃ dicti. veit ius ciuile romanoꝝ. sic̃ ei i diuia scriptura dr̃. aplõne a pli venit paulus ⁊ dũ dr̃ sapiẽs i telligit̃ salomon.

Nõ ẽ nisi vnũ gen⁹ huãnũ ⁊ ꝗ dũ dr̃ oi huãno generi. i. oibus hominibus

Ab inicio pauci erãt hoies ⁊ i diguerunt tm̃ aliquo cõi vsu. ⁊ qñ pl'es fuerũt tũc magis idiguer̃ ꝯsuetudie ⁊ statut̃. puta vt null⁹ vineã vl' ortũ alicui⁹ itraret vt. ff ꝺ ius. ⁊ iu. l. ex hoc iure.

Bellũ a iur̃ ẽ ꝓhibitũ. vt. ff. ꝺ vsufr. l. eqssimũ nisi sit idictũ hostibus a ppl'o ro. ff. ꝺ cap. ⁊ post. r̃. l. hostes Itẽ ꝓpulsar̃ violẽtiã q ẽ licitũ. ff. ꝺ ius. ⁊ iure. l. vt viz ⁊ ff. ꝺ viz vi ar. l. i. §. vñ vi. cũ moderaie tñ. C. vn. vi. l. i.

Hodie nõ oẽs liberi nascunt̃ nã hodie serui nascunt̃ vt. j. ꝺ iure perso. §. serui.

Quatuor sũt ꝯct⁹ itroducti a iure ciuili. vt stipl'o. j. de ac. de cõstituta. lr̃aꝝobligatio. vt. j. de lit. ob. itẽ ꝯctus emphiteoti⁹ vt. j. loca. §. aꝺo. itẽ spõsalitia largitas. j. de do. ꝑꝑ nup. ⁊ in aũt. vt spon. lar. §. i.

Licet hic dr̃ q pene oẽs ꝯct⁹ sunt de iure gẽtiũ. ñ tñ oẽs obligatões. nã q̃ sunt ex maleficio vl' quasi. sũt a. l. xii. tab. vel alia. l.

Innumerabile dr̃ q nõ ẽ facile ad numerãdũ abile. vt. j. ꝺ re. cor. ⁊ icor. i prin.

Constat ei. Ius cile quo vtimur aut constat ex scripto aut ex non scripto.

Ius scriptũ dr̃ lex. plebesita senatuscõsulta. pricipũ placita. magr̃atuũ edicta responsa prudẽtũ.

Lex ẽ qꝺ po. ro. senatorio magr̃atu. i. ꝯsule itrogãte ꝯstituebat

Plebescitũ ẽ qꝺ plebs plebeio magr̃atu. i. tribuno itrogãte. constituebat.

Plebs differt a popl'o vt species a genere. naz appellatõe ppl'i ꝯtiet̃ ẽt plebs ⁊ pricii ⁊ senatorẽs.

Lege hortẽsia plebescita obtinuerũt vim legis.

Senatuscõsultũ ẽ qꝺ senatus iubet atq; ꝯstituit.

Popul⁹ ro. cuz auct⁹ eēt pp difficultatē i vnū ꝯueniēdi cā legis faciēde ꝯstituit senatū vice populi ꝯsuli.

Qđ principi placuit legl hz vigorem.

Lege regia q̄ lata fuit đ ipio popul⁹ pricipi ⁊ i pricipē oē ipiū ⁊ ptātē legis ꝯdende ꝯcessit.

Qđcūqz ipator p eplaz ꝯstituit. vel cognoscēs p sniaz decreuit: vel edicto p̄cepit. legē eē ꝯstat. ⁊ he ꝯstitutiones appellant̄.

Ex iā dict aliq̄ sunt psonales q̄ ñ trahunt̄ ad exēplū puta si ob meritū ꝯcessit alicui puilegiū. vl' pp demeritū irrogauit penā vel alias subuēit sine exēplo. hec oia sunt psonalia nec egrediunt̄ psonā expressā alie v̄o cū gnāles sint ad oēs trahunt̄.

Pretoꝝ edicta q̄ ēt ius honorariū appellant̄. qz edictū ab his q honores gesserūt. i. a magistratibus hñt viz legis.

Edilicia edicta st̄ ps iurl p̄torii.

Respōsa prudētū st̄ snie ⁊ opiniones eoꝝ qb⁹ pmissū erat iura cōdere. qb⁹ a cesare ius rñdēdi ⁊ iura iterp̄tādi ꝯcessū ē. q iur̄cōsulti appellabant̄. hñt ēt vi legis. ⁊ iudici ab eoꝝ rñsis r̄cedeř ñ licebat.

Gl. Large vocat̄ ius cīle. qc q d scriptū hēmus de iur̄ gēerali vt dixiz⁹ s̄. vt sūt statuta. itez quicquid hēm⁹ de moribus. s. generalibus hic ꝯprehendit.

Greci vtebant̄ iure scripto ⁊ ñscripto vt. j. c. §. ñ inelegāter.

Diffinitō legl hic posita. quo ad sniam ꝯcordat. lz quo ad v̄ba dissētiat. cū ea q̄ pōit̄. ff. đ. ll. l. i.

Alio mō ⁊ generali⁹ diffinit̄ lex ē sanctio scā. iubēs honesta. p hibēs ꝯria q̄ diffinitio sumit̄ ex ꝯstitutōe greca. ff. de. ll. l. ii.

Lex fiebat ad libitū popli ꝯsule populū iterrogāte. ff. đ ori. iur̄. l. ii. ⁊ ꝯsul uice senatoꝝ iterrogabat populū ⁊ sic ipsi senatores videbant̄ interrogare.

Qui p aliū facit p se facere videt̄. ff. de vi. ⁊ vi. ar. l. i. §. deiecisse. ⁊. ff. đ ad. tu. l. ita āt. §. gessisse

Tribun⁹ q p̄erat plebeio magistratui iterrogauit plebē i plebescito ꝯdēdo. ⁊ multas leges hēm⁹ de his vt đ lege aqlia. vt. j. ad. l. aql. §. ceterū. ⁊. §. hoc tñ.

Genus ē q p̄dicat̄ de pluribus drñtib⁹ spē. vt aial p̄dicat̄ đ hoie ⁊ boue. ⁊ popul⁹ ꝯtinet nobiles ⁊ ignobiles.

Spēs ē q p̄dicat̄ de plurib⁹ drñtib⁹ numero. vt hō p̄dicat̄ đ ticio ⁊ seyo. ⁊ plebs đ mioribꝰ tm̄

Patricii erāt q̄si p̄res pncipl vt. j. qbus modis ius pa. po. sol. §. filius.

Hortēsi⁹ ꝯposuit it̄ nobiles ⁊ plebeios. ⁊ statuit vale plebescitū

Senatores cētū erāt numero q i lege ꝯdēda iterrogabant̄ a cōsule. vt. C. de pe. hr̄. l. fi. i pri.

Qđ placuit pricipi. s. cā ꝯdēdi ꝯmunem legem ⁊ non alit̄ vt. C. đ sen. l. ex stipulatione. vbi dr̄ ñ omnis vox.

iudicis ē sñia. neqꝫ oīs vox prīci/
pis ē lex.

Lege regia cautū fuit vt ptās
legis faciēde trāsiret de poplo ad
principē vt hic ⁊.ff. de ori. iur. l.
ii. §. deinde cū eēt. ⁊. §. nouissime
⁊ hanc legē regiā nō hēmus qꝛ fa
cta fuit sup r̄gio. i. ipio trāsferēdo

Populus ro. vr̄ a se abdicas
se ius legis ꝯdēde vt hic ⁊. C. de
ve. iu. enu. l. ii. §. sꝫ hoc ⁊ de. ll. l.
fi. Sꝫ alii dicūt ꝙ po. ro. adhuc
pōt facere legē. ⁊ ꝙ dr̄ solū princi
pē hoc facer̄ verꝫ ē solū. i. nullum
aliū solū ſm. R.

Legē generalē potes cogno
scer̄ q̄tuor mōis. C. de. ll. l. leges

Prīceps aliqñ vni irrogat pe
nā. s̄. de meritū vt pena eiꝰ metꝰ
sit multorꝫ. ff. ꝺ pe. l. aut fcā. §. fi.

Prīceps clericis ꝯcessit mul/
ta spālia vt i aūt. vt cle. ap̄ ꝓ. epi.
⁊. C. de epi. ⁊ cle. cū similibus.

Prīceps si alicui rescribit sim
plicit̄ ñ trahit̄ ad exemplū. nisi es
set ibi aliqd de his quatuor q̄ di/
cunt̄. C. de. ll. l. iii.

Rescriptū principis īpetratuꝫ
ad alicuius postulatōem. trāsgre
dit̄ ꝑsonā vt. ff. ꝙ qsqꝫ iuris. l. i.
als ñ. vt hic ⁊. ff. ꝙ qsqꝫ iur. l. iii.
sꝫ lꝫ egrediat̄ ꝑsonā ñ tñ ē gene/
rale ius.

Pretorū edicta scribebant̄ i
albo p̄toris. ff. ꝺ iurisdi. o. iu. l. si
qs id ꝙ. i. rñso.

Ediles ꝓponebāt edcā vt ꝺ mor
bosis ⁊ viciosis aīalibus vt. ff. de
edi. edi. l. i. ⁊ talia edicta sunt ꝑs
iuris pretorii qꝛ ediles erāt ex p̄/
toribus vt. j. ꝺ di. stip. §. p̄torias.
ff. de ver. ob. l. v. §. p̄torias.

Sñia ē firma ⁊ īdubitata rñ/
fio. opinio ē cū dubitatōe rñfio.

Vulpianꝰ paulꝰ ⁊ siles iterp̄
tabantur iura publica auctoritate
ꝯcessa a prīcipe. s. ab augusto. ff. ꝺ
ori. iur. l. ii. §. post originem.

Ex ñ scripto.

Cō/
suetu
do ē ius moribus ītroductū q̄ ꝓ
lege ſuat̄ vbi lex scripta ñ repit̄.

Diuturni mores tacito ꝯsēsu
vtētiū ꝯprobati. legē imitant̄.

Origo iuris ciuil̄ fuit ab athe/
niēsibus ⁊ a lacedemonil̄. atheniē
ses leges suas ponebāt i scriptis.
lacedemonii vero ñ ⁊ iō ius ciui/
le diuidit̄ i ius scriptū ⁊ ñ scriptū.

Gl. Ad hoc vt ꝯsuetudo di/
cat̄ p̄scripta requirit̄ de
cēniū vt. ff. q ⁊ a qbꝰ. l. si cū fidei
cō. §. aristo. ſm quosdā ad ꝯsuetu
dinē requirit̄ tēpus cuiꝰ ñ extat
memoria in ꝯrīū ar. ff. de aq̄. plu.
arcēda. l. i. in fi. ⁊. ff. ꝺ aq̄ quot. ⁊
ex. l. iii. §. ductus aque ⁊. C. q̄ sit
lō. cō. l. ꝯsuetudinem ⁊. C. ꝺ. s. s.
ec. l. fidei.

Que dicat̄ lōga ꝯsuetudo pꝫ
i rub.. ff. ⁊. C. e. ⁊ dr̄ lōga. x. ānis
vt. j. de vsuca. §. i. ⁊ sic ꝯsuetudo
decēnio sit robusta.

Ad ꝯsuetudinē p̄scribēdā req
rit̄ cū decēnio saltez binus actꝰ iu
diciariꝰ vt. C. de ep. au. l. iii. i fi.
Aditio doctores. cōiter tenēt cō
tra hanc glosam concludentes.

q̄ nō solum p actus iudiciarios. sed ēt extraindiciarios. itroducit̄ cōsuetudo. nā cōsuetudo obtinet ex tacito ꝯsensu populi. qui ita d̄ claratur ex actu iudiciali sicut ex traindiciali. d. l. de quibus de. ll.

Nō iudicat̄ exēplis vt. C. de sen. l. nemo iudex. ⁊. ff. de of. p̄si. sz lz. sed iudicat̄ ex ꝯsuetudie que approbat̄ exēplis. ⁊ sic.

Cōcedit̄ per obliquū. qd̄ directo nō cōcedit̄. sic ⁊. ff. que respi. ob. po. l. aristo. i fi.

Aliqñ petit̄ ex p̄missiōe. que p̄missio p̄bat̄ ex longo vsu. ff. d̄ vsu. l. cū de in rē verso.

Cōsensus requirit̄ ad cōsuetudinē. nā error ipedit ꝯsuetudinē. ff. de. ll. l. q̄ nō ra.

Tātū valz lex nō scripta. q̄tū scripta.

Nota tres virtutes cōsuetudinis. s. mutādi legē vt hic. Itē interpretādi legē vbi lex ē dubia. vt e. ti. l. si de iterpretatōe. i fi. Itez corrigēdi legē. vt. ff. de. ll. l. de q̄bus in fi. ⁊. j. e. §. ea vero.

Cōsuetudo si ē generalis p totum mundum. vicit legem vbiqz vt. ff. e. l. de quibus. §. fi. aut spāl' ⁊ tūc vincit legē i eo loco vbi ē vt ff. coia p̄di. l. vēditor. §. si cōstat.

Cōsuetudo itroducta post legē vicit legē. al' vincit̄ a lege sup̄ueniēte. ff. d̄ seputl. viol'. l. iii. §. diuus.

Lex. xii. tab. fuit origo ⁊ pricipiū totius iuris.

Romani miser̄. x. viros pro iure. xii. tab. q. x. tabulas eburneas retuler̄. tā de iure scripto atheniēsiū. q̄ nō scripto lacedemoniorū. ⁊ due tabule p p̄dictos viros addite sūt. s. addēdo detrahēdo ⁊ iterp̄tādo. qz data fuit eis ptās p ānū. ff. de ori. iur̄. l. ii. §. i.

Sed naturalia

Iura naturalia sūt imutabilia ius vero ciuile mutari solet. ⁊ ius naturale. diuia quadā p̄uidentia constitutum est. h. d.

Omne ius aut versat̄ circa p̄sonas aut circa res. aut circa act̄. Add. cōcor. l. i. ff. de sta. ho.

Itē a digniori ē ichoandum. Add. cōcor. §. singulor̄. j. de re. di. Itē no. i hoc tex. p̄sonas ꝯct̄ rebus digniores esse.

Glo. Dū dicit̄ iura naturalia eē imutabilia. itelligit̄ d̄ iur̄ naturali primeuo. quo mouētur oia aialia vt. s̄. e. i prin.

Lz seruitus videat̄ cōtra ius naturale nō i totū tollit̄. lz in aliqua sui parte mutetur p̄pter bonū ⁊ equū. Add. Simile videmus i illo precepto decalogi. nō occides. qd̄ dicit̄ ius naturale. et tamē p̄pter bonum ⁊ equū cōceditur. vt occidēs occidat̄.

Ius ciuile vel municipale cuiusqz ciuitat̄. tollit̄ tacito cōsensu vel cōsuetudine. vel alia lege. i. cōtrario statuto. ff. e. l. de quibus.

Nō est dignissima creaturar̄ ff. d̄ edil. edi. l. iustissie vt i ouid. pronaqz cū spectēt ⁊c. i virgilio.

celestisq; origo illi est. Digni ora sūt p̄ponēda. j. de bo. po. §. alia vero.

De iure p̄sonaruz.

Summa itaq; diuisio Oēs hoies aut liberi sunt aut serui.

Libertas ē naturalis facultas eius qd̄ cuiq; facere libet nisi qd̄ ui aut iure ꝓhibet̄. Seruitus ē q̄ qs dn̄io alieno ꝯ nām subicit̄ ⁊ ē itroducta iure gētiū. Serui dicti sūt a ſuādo. ñ a ſuiēdo. ⁊ dicti sūt. mācipia eoq; ab hostib⁹ manu capiūt̄. Serui aut nascūt̄ aut fiūt. nascūtur ex ācillis nr̄is.

Serui fiunt duplicit̄ aut iur̄ gētiū. i. ex captiuitate. aut iure ciuili vz cū liber hō maior. xx. ānis ad p̄ciū p̄ticipādū sese venūdari passus ē. Additō. qd̄ qualit̄ itelligat̄. j. i glo. In ſuis nulla est dr̄ia. liberi v̄o aut sūt igenui aut libertini.

Gl. Sūma diuisio. i. pr̄ia diuisio q; alias p̄cedit. vl' sūma. i. maxia. q; de maxis iuribus q; p̄ti ē d̄ iur̄ naturali vt libertas ⁊ p̄tiz d̄ iuregētiū vt ſuitus quorū vtrūq; ē ātiqus iure cili vt. j. de rerū di. §. singulor̄. vl' sūma. i. breuis. j. de obli. §. i. Oratō plural' ꝯvtit̄ i singularē. ff. d̄ ꝯdi. ⁊ demō. l. falsa. §. fi. ⁊ de peti. he. l. diuus. i fi. ⁊ aliquādo pluralis ꝓ singulari. e. ti. l. in sūma. ff. de test. tu. l. siquis ita. §. i.

Itez statuliber ascripticii ⁊ cēsiti quo ad quedā sūt liberi ⁊ quo ad quedā ñ vt no. i. l. fi. si ex noxa. cā aga. In dubio pro libertate iudicandum ē. vt. ff. de reg. iur. l. libertas. ⁊ ideo predicti vident̄ liberi. ⁊ quod dicit̄ in legibus cōtrariis intelligitur quo ad seruicia quibus sūt astricti. Naz possunt facere testamētū ⁊ ferre testimoniū ⁊ alios ciuiles actus exercere. nec alienari possunt sine solo. vt. C. de agri. ⁊ censi. l. quenadmodū. li. xi.

Monachus ⁊ canonicus regularis liberi sunt. ⁊ ideo possūt reddere testimoniū. vt diximus in auct̄. de mona. §. cogitanduz. lz quo ad actus quosdā fingant̄ mortui. vt i. d. auct̄. de mona. §. illud. ⁊. §. si quis. aūt. coll'. i. ⁊ in auct̄. de nup. §. sed occasionem. coll'. iiii. Uerba illa posita in diffinitōe libertatis ex qua ēt liberi vocāt̄ nō sūt d̄ diffinitōe libertatis. sz quēdā effectū libertatis demōstrāt. Intelligit̄ sic diffinitio libertatis. libertas ē natural' facultas ei⁹ qd̄ cuiq; facer̄ libet nisi qd̄ vi. i. iure gētiū ꝑ captiuitatē aut iur̄ ciuili ꝓhibet̄. s. qñ maior. xxv. ānis ꝓmiserit se venūdari ⁊c. ⁊ hūc itellectū tz gl. aliis reprobatis. Seruit⁹ ē d̄ iuregētiū iuētōe vt hic sz d̄ iur̄ ciuili formatōe. ff. d̄ ius. ⁊ iu. l. ius aūt. nā alias oliz ē hec ptās. al's hodie vt j. d̄ his q sūt sui vel ali. iur. §. fi.

Tabellio dr̄ seru⁹ publicus a

seruiẽdo. vt. ff. de adop. l. nec ecõ
tra. ⁊. l. aliter. qui tñ nõ põt esse
seruus. vt. C. de tab. gene. li. x.

Natus ex ancilla ⁊ libero se/
quit̃ ventrẽ. j. ti. i. ⁊. C. ð rei. vẽ.
l. partũ. Et silr̃ natus ex ascripti
cio ⁊ libera sequit̃ ventrẽ. vt in
auct. cõ. que ex ascrip. ⁊ li. mu. §.
i. Additio. Cẽsiti dicunt̃ qui
sunt ascripti territorio. nec pñt
sine territorio alienari. ⁊ prestãt
certũ censuz vel pensionẽ. sz ascri
ticii incertũ puta quartã vel qui
tam ꝓdeũtiũ fructuũ ex tali ter/
ritorio Preter duos modos
inducẽde seruitutis hic positos ẽ
tertius modus. C. de asser. tol.
l. i. §. pe. Et ẽ quãtus. qñ ꝓpter
ingratitudinẽ quis reuocat̃ in
seruitutẽ. in aũt. vt lib. dece. §. i.
in fi. ⁊. §. illud vero. Qñ ma
ior. xx. ãnis ꝑmisit se venundari
⁊c. ad hoc vt efficiat̃ seruus quat
tuor sũt necessaria. primum ꝙ sit
maior. xx. ãnis. vt hic. ⁊. C. de li
be. cã. l. si ꝑ misteriũ. Itẽ vt eo
aio vt precii capiat ptẽ vt hic. et
C. de lib. cã. l. nõ ideo. Item ꝙ
vere hẽat ptẽ. ff. q ad lib. ꝓcla. ñ
li. l. i. Itẽ ꝙ vẽdat̃ ignorãti ꝯdi
tionẽ vẽditi. vt. ff. ð lib. cã. l. libe
ris. §. si quis sciẽs. Itẽ ⁊ quintuz
vt hic sciat ꝯditõz suã. vt. ff. si qs
ige. eẽ di. l. ii. Itẽ si qd ex ꝑdi
ctis defuerit iur̃ cõi ꝓuocat ige/
nuitatẽ al' nõ. ẽt si manumittat̃
vt. ff. de sta. ho. l. hõ liber. ff. de
lib. cã. l. cũ pacto. nisi redderet
ꝑciũ ⁊ dñs spõte acciperet.

Iste qui efficit̃ seruus de quo
hic ẽt si sit mior. xxv. an. lz ma/
ior. xx. non habz i integ. resti. qꝛ
nõ ẽ mutãda tãta solẽnitas. Et
qꝛ nõ ẽ locus restõi vbi res mu/
tat statuz ꝓsus amittendo. vt. ff.
de miori. l. si ex cã. §. papinian⁹.
⁊. ff. de i inte. resti. l. diuus.

Patri vel affini nec ꝑ officiũ
iudicis. nec ꝑ rei vẽdicationẽ vti
lez ꝑmittit̃ reuocatio. cũ ad eorũ
ignominiã respiciat. vt. ff. de rei
ven. l. i. ⁊ de lib. cã. l. i. ii. ⁊. iii. i.
rñso. ⁊ hec ꝯclusio ꝓbat̃. ff. de ca
pi. di. l. tutelas. §. si libertate.

Quod hic dr̃ de venũdatiõe
itelligit̃ ẽt de qualibet alia alie/
natõe si aliquod lucrũ sentiat. vt
C. de lib. cã. l. si ministeriũ. ⁊. ff.
de lib. cã. l. si vsufruc. §. i. In
ꝯditõe seruorũ nulla ẽ dria. ita ꝙ
vnus sit magis seruus q̃ ali⁹. lz
quo ad actus ⁊ quo ad militias
⁊ filia sit dria. lz oliz magis vnus
q̃ alter eẽt ſu⁹. vt. C. de nu. iur.
qri. tol. l. vnica. nã oli quidã ha
bebãt dñiuz nudũ i seruis. qdaz
plenũ. qdã semiplenũ. Qua/
tuor sũt drie i libertate. qdã ige/
nui. qdã libertini. quidaz latini.
⁊ quidã dediticii. vt hic. ⁊. j. ti. i.
⁊. j. de liber. §. libertinoꝝ. ar. ff.
vi. bo. rap. l. iiii. §. i. ⁊. ii.

De ingenuis rubrica.

Ingenu⁹ ẽ. Ille dr̃
igenu⁹ q
liber nat⁹ ẽ. siue ex duob⁹ igẽuis
siue ex duob⁹ libertis. siue ex al/
tero libertino ⁊ altero ingenuo.

Si qs nascit ex matre libera ⁊ patre seruo ignau⁹ ē sicut ⁊ ille q ex mre libera ⁊ icerto pre nat⁹ ē qui dr vulgo ꝙceptus. Ingenuus ēt dr q ex matre liba nascit. Iz ācilla ꝙcepit. filr igenuus dr si libera ꝙceperit. deide ācilla facta pariat. Nō dz calamitas matris nocere ei qui i vtero est. Si ācilla pgnās manumittit. de inde redacta i seruitutē pariat. liber est ille q nascit. Sufficit ei q i vtero est. liberā matrē medio tpe hūisse. Manumissio emanata ō facto nō facit quez libertinū. imo ingenuus ē. Add. Et rō hui⁹ ē. qr quēadmodū manumissio fuit ō facto. ita ⁊ seruitus. ergo ⁊c.

Glo. Uētris status sp cōsiderat vt hic ⁊ in auct. ꝙsti. que ex ascriptī. §. i. ⁊. C. de rei ven. l. ptuz. Fallit i cāu. l. fi. C. ō ser. fug ⁊ fallit i murilegulo. C. ō murile. l. q cū pze. li. xi. ⁊. l. hi q. Add. Si filⁱ⁹ natus fuerit ex ꝙcubia quo ad oia seqt ꝙditōz mris vz nō solū quo ad ingenuitatē. Iz ēt quo ad familiā dignitatē ⁊ honores. l. vulgi. ff. de sta. ho. Dliz figs ō fcō manumissus p qnquēnū stetit fic. post manumissiōez erat libertin⁹. sed hoc hodie correctū ē. C. vbi ō cā sta. age. de. l. fi. Ingenuitas pbat p natales. ⁊ natales erāt scripture cū ānis dñi pconizate q di cebāt. lucrū natū ⁊ igenuū ⁊ dem de fic erat nisi ꝺdicerēt tūc. Sci cū moriunt dicūt nasci ⁊ viuez.

Add. vide aliā ꝙcor. q ē ō glo. singularib⁹ dñi ludo. i. l. cū qdē ff. ō an. leg. Restituere quē natalib⁹ ē ipm restituere illi libertati quā hūit ō iure naturali. ff. ō nata. resti. l. ii. ⁊. ff. ō sta. hō. l. ipatores.

De libertinis rubrica.

Libertíni Qui ex iusta fuitute manumissus ē libertin⁹ appellat. Manumissio ē datio libertatis. qr manumissus liberat a dñi ptate. ⁊ originē supfit a iuz gētū. Add. hoc itellige occasionaliter. qr ius gētū quo itroducta ē fuitus. dedit occasiōz iuri ciuili ineniēdi manumissiōz. q ō iuz ciuili appellat. vt. j. e. §. multis.

Donatio pfuppoit hitū pu⁹ i cē pductū. Add. Cōcor. l. ma numissiōes. ff. ō iuf. ⁊ iu. ⁊. l. ōcē ō v. ob. Juz nāli oēs dicebāt liberi. hodie vo qdā liberi. i. ingenui. qdā fui ⁊ qdā libertini.

Hl. Illa dr iusta mānumissio que ē ex fuitute vera vel iuridica ⁊ ñ ō facto. Uel illa dr iusta q fit ob merita pcedētia

Additio hec non vera. quia ēt potest quis manumitti ex sola benignitate domini ⁊ sine meritis vt. j. ti. i. §. semel.

Ul dr iusta. qr ē de iuregētiū vt supra ti. primo. §. seruitus.

Add. hec ēt nō ē vera. quia seruitus causatur de iuregentium.

⁊ de iure ciuili vt. s̄. de iure ꝑso. §. serui. vñ tene primā.

Filiꝰ manumissi ē igenuus vt s̄. ti. i. i prin. lꝫ grāmatici dicant eū liberū. Manumissio ē datio libertatis. i. detectio. vt. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cū qs in fi. Add. hec gl. solet reprehēdi a doc. sꝫ do. Jason. hic i addi. eā sustinet. Et sic ex hac ꝯclusiōe pōt iferri ꝙ libertas naturalis ñ erat sublata per seruitutē sꝫ soluꝫ offuscata. Dñs manumittendo dat qđ nō hꝫ qꝛ dat libertatē. nō illā quā hꝫ. qꝛ talē retinet. Et hoc plerūqꝫ cōtingit ꝙ quis dat quod nō habet. vt. j. qui. al'. li. §. i. ⁊. ff. de vsufruc. l. quod nostrū. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. nō nos.

Quando hic dicitur priꝰ erat vnum genus hominum. ⁊ hodie ceperūt tria. non sequitur ergo sunt quattuor. qꝛ qđ prio erat cōputat̄ in sequētem numerū.

Multis aūt. Manumissio pōt fieri tam iter viuos ꝙ in vltima voluntate. ⁊ quo ad actus volūtarie iur̄dictiōis exercende. oīs locus honestus iuridicus appellat̄. h. d. Manumissio fit multis modis. aliqñ in eccl'ia qs manumittit̄ aliqñ vindicta. aliquādo inter amicos. aliquādo ꝑ epl'am. Aliquando per testamētuꝫ. aut quālibet aliam vltimam volūtateꝫ. Addi. quorū itellectū vid. j. i gl. Pret̄ supradictos mōs sūt alii mōi manumissionis ex ꝯstitutiōibus principū taꝫ antiqs. Glo. vt. C. ꝑ q. ca. ser. acci. liber. ꝑ totū ꝙ nouis. vt. C. ꝯia de mauumis. l. fi. ⁊ in aūt. de mona. §. ii. Serui aliqñ manumittunt̄ a dñis corā p̄tore vel ꝯsule transeūte ad balneū vl' theatrū. Glo. multo magis si vadat ad aliū locū. ⁊ fuit rō dubitādi đ balueo. qꝛ tūc p̄tor vr̄ affectus leticia ⁊ sic p̄gaudio cuilibet ꝯcederet Libertinoꝝ olim triplex fuit status quedaꝫ erāt veri libertini qui maioreꝫ ⁊ iustaꝫ libertatem ꝯsequebant̄ ⁊ fiebant ciues romāi. quedā erant latini ex lege iunia norbana. ⁊ cōsequebantur libertatem miorem. quidam v̄o erāt dediticii. ⁊ fiebant ex lege eliascētia. ⁊ ꝯsequebantur libertatē inferiorem. Hodie ꝑ ꝯstitutiōes impiales sublata ē hec dr̄a libertinoꝝ ⁊ oēs libertini plena libertate vtunt̄. ⁊ sic libertate romana que sola est. i. plena s̄m gl.

Glo. Libertas dat̄ aliquādo i eccl'a. ⁊ fit sub aspectu populi ⁊ antistit̄ ⁊ interueniēte qualicūqꝫ scriptura vice actoꝝ vt. C. de his qui i eccle. manu. l. i. ⁊. ii. Manumissio vindicta fiebat corā p̄tore cā cognita. Additio ñ tamē plene. per. l. nā apđ celsuꝫ. ff. de ma. vind. Et dr̄ vindicta s̄m vnā expositōem a quodā vindice. qui erat s̄uus vitellioruꝫ ⁊ ita manumissus. ff. de orig. iur̄. l. ii. §. pꝰ iiciū. s̄m boeciū vidicta erat v̄ga p̄tor l q̄ māumit

tēdo ter ꝑcutiebat manumissum ⁊ dicebat ꝑtor aio te eē liberum ar.C.si ad liber.l.ii. In manumissiōe q̄ fit iter aīcos vel per epl'aꝫ reqrūt̄ quiqꝫ testes.vt.C. ꝺ lati.lib.tol.l.i.§.sancim⁹.⁊.§. fiqs. Add. no. ꝙ lꝫ manumissio fit ꝑ epl'aꝫ vel nūciū ſm doct. hic.nō tñ ꝑ ꝓcuratorē. ſꝫ reuocatio i seruitutē bñ fit ꝑ ꝓcur ⁊ rōꝫ diuersitat̄.vide hic i addi. Jas.

In codicill ⁊ ēt'i testō min⁹ solēni pōt fieri mānumissio vt hic.

Serui pñt iuite manumitti ⁊ qñcūqꝫ.vt.C.ꝺ tes.ma.l.fi.§.ii.

Fili⁹ nō ꝑt iuite emācipari vt i aūt.q.mo.na.ef. sui.§.gnālr. Add.rō dr̄ie hoꝝ duorū casuū ē vtilitas reip. qꝛ iterē reip.citatē ꝛpleri libis hoib⁹ ſꝫ ex emācipatōe filii ñ cāt̄ vtilitas reip.qꝛ ita pñt filiusa.ad honores ꝓuocari. sicut emācipati.l. filiussa.ff.ꝺ ꝓcur. Ea q̄pñt fieri sine ꝑtore facta ēt corā eo valēt ēt extra iudiciū. Add.filis ē gl.i.l.q testō §.i.ff.ꝺ testa. Et hāc gl. dicit singu.bal.i.l.ꝯsentaneū.C. quō et qñ iu.alle.bal.i.c.i.§. fiqs viro. ꝺ pa.iu.fir.⁊ bal.i.l.ii.in.iii.col. C.de iure emphi.

Ea que sunt ꝯtentiose iurisditionis nō possunt exerceri nisi i figura iudicii.iudice ꝓ tribunali sedente.ea vero que nō sunt ꝯtētiose iurisditōis pñt exerceri extra iudiciū coram pretore fa.l.ii. ff.de offi.ꝓcon.⁊ leg.

Lege eliascētia inducti erant dediticii que ⁊ multa alia iduxit ⁊ hi dediticii erāt serui toto tpe uite sue.⁊ tpe mortis fiebant liberi.qꝺ ꝓderat eis.qꝛ bona vt peculiū a dño nō occupabant̄.ſꝫ in latinis alit̄ fiebat vt hic ⁊.j.ꝺ suc. lib.§.fi. Impator dr̄ pi⁹ vt hic

In primeuo tpe oēs erāt liberi.ſꝫ i tpe medio itrodncta fuerāt iaꝫ dicta ⁊ nūc correcta.

Ex libertinitate multi insurgūt effectus.prio circa opas obsequiales.quorū alique sūt i faciendo vt i assurgēdo ⁊ seruiēdo.alique i nō faciēdo.vt i nō vocādo i ius sine venia. Itē i relinquendo quartaꝫ que natura ipi patrono debet̄. Itē reuocatio in ſuitutē ꝑꝑ offensaꝫ. vt.C. de liber. ⁊ eorū lib.l.si manumissus ⁊ alia multa. Hodie effectus libertinitatis tollūt̄ preter ea q̄ ipsa naturaliter debent̄.vt in aut̄.vt liber.decc.§.i.que ē cōtra.

Libertini dediticii erāt liberi lꝫ seruire cogerentur.vt.C.cōmunia de manu.l.i.§. sinautem ꝓprietarius. Hodie omnes libertini sunt liberi. nullo discrimine habito.nec etatis manumissi.vt etiā infans possit manumitti etiam in ventre. quia quantuꝫ ad hoc habet̄ ꝓ iaꝫ nato.ff.ꝺ sta. homi.qui in vtero nec dñi manumittētis.dum tñ hēat.xx.annos vt.j.ti.i.§.eadem.nec i mō manumissionis.s. siue i testō siue inter viuos quocūqꝫ mō.vt.s̄. eo. §.multis. Sunt additi nouē

casus preter dcōs quibus quis ef
ficit liber. prim⁹ si dñs egrotan
tē seruū suuz deiicit. Scōs si an
cillam vendiderit ne ꝓstituat et
ꝓstituta fuerit. vel si venditor si
bi retinuerit manus iniectionem
ꝛ ipsam ad eum reuertentē ꝓsti/
tuerit. Tertius si serui defun/
cti funus pilleati precesserunt.
Quartus si expressit eum velle
esse latinum. Quintus si sub cō
ditōe relicta libertate heres āte
euentū cōditiōis eū manumise/
rit. Sextus si in iudicio seruus a
dño superatus fuerit. ꝛ precium
dño pro eo solutū fuerit ꝛ dñs
recepit. Septimus si ancillā suā
maritauerit alicui libero. Octa/
uus si coraz actis seruuz filiū suū
nominauerit. Nonus si instru/
mentū seruitutis reddiderit ꝛ ꝓ
bantur hi modi. C. de la. liber.
tol. l. vnica. §. sed sancimus. vsqz
in fi.

Qui ꝛ qb⁹ ex cāis manu. ñ po.

n On tamē. Nō lz
dño actu iter
viuos quēpiam seruo/
rum manumittere in fraudē cre
ditorum. In vltia aūt volūtate
vnuz heredē instituēdo liberum.
efficere pōt. quod formalr intro
ductum ē ne defunctus sine here
de decedens iniuria afficiat. Et
qui vult ꝯsequēs intelligit velle
oē necessariū añcedēs. h. d.

Non lz dño manumittere ser
uum i fraudē creditorū. ꝛ hoc ex
statuto legis eliascētie. ꝛ hoc iter
viuos. Lz dño q soluēdo nō
ē in testō seruū instituere cū liber
tate ēt inuitis creditoribus. ꝛ h
si alias itestatus decederet. qꝛ vz
i testō hr̄s scriptus no ē aut qꝛ he
res scriptus hr̄ditatē ñ adierit.

Ualde ꝯueniēs ē quē seruum
suū necessariū heredē hēre q pos
set satisfacere creditorib⁹ aut cui⁹
noīe res hereditarie vēdant.

Ualde ꝯueniēs ē defunctum
ñ affici verecūdia vel iniuria.

Qui instituit seruum hr̄dem
simplr. vr̄ ei libertatē relinquere
Et sic vr̄ q quotiēs quis ꝯcedit
aliqd videt ꝯcedere oē illud sine
quo ꝯcessio nō valeret. Addi.
facit. l. quidā ꝯsulebat. ff. d re iu.

Glo. Quis nō pōt relique
re suo libertatē i testō
i fraudē creditorū nisi ipsū insti/
tuēdo vt hic. Qui manumit/
tit seruū in fraudē creditorū nō
nocet creditorib⁹ sz bñ sibi. si ve
lit reuocare. C. d ser. pig. da ma.
l. creditorib⁹. Seruus si spāli
ter pignori datus fuerit nō pt in
stitui i fraudē creditorū. ff. de he
re. insti. l. pignori. qui nō pōt fie
ri necessari⁹ nisi dñs creditori sa
tisfaciat. d. l. pignori. In ali/
quo casu seruus ēt cuz alio hr̄de
pōt istitui licet tex. hic dicat solus
ff. de here. insti. l. si is qui. ꝛ. l. sol
uēdo. Seruus efficit hr̄s ne/
cessarius qꝛ siue velit siue nolit
cogit eē hr̄s. j. d. here. quali. et

dif.§.i. No.ex hoc tex.q̄ p/
dest pauptas.q̄ fauet paupertati
sic.ff.de trāsac.cū hi.§.si i ānos.
⁊.C.de epi.⁊ cle.l. siquis d̄clinā
dam.§.pe.⁊.ff. de offi.presi.l.il/
licitas.§.si.arg. ꝯtra.ff.de excu.
tu.l.spadonem.§.si. ⁊ in auct. d̄
testi.§.i.iuxta illud pauper vbi/
q̄z iacet lz ecōtra dicat̄. Canta
bit vacuus ⁊c. Vel hic capit̄
pro saltē. Fama bona ēt exti/
mat̄ post mortē.ff.de accu.l. ex
iudiciorū. Si dn̄s diceret i te
stamēto instituo ticiū seruū meū
sine libertate nō eēt hr̄s vt in si.
huius.§.q̄ dicit p̄termisit datio
nez libertatis. Constō d̄ qua
in hoc tex.ē.C.d̄ neces.ser. here.
ī sti.in prin.

In fraudē. Ut ma/
numissio
dicat̄ facta in fraudem creditoꝝ.
nedū tp̄s p̄ambulū manumissiōi
sz imediate sequēs ꝯsiderat̄. ⁊ in
ea fraus ⁊ euentus requirit̄. vt li
bertas data reuocet̄.h.d.

Duo tempora ꝯsiderant̄ ad
hoc. vt manumissio fraudolosa
dicat̄.hoc ē tp̄s preambulū ma/
numissionis ⁊ temp⁹ imediate se
quens. Sepe numero sperant
homines amplius in facultatib⁹
suis esse q̄ re vera sit. Additio
Hoc contingit presertiz quādo
mercimonia longe absunt.ff. qui
⁊ a quibus.l.in fraudē. In an
nullāda libertate duo copulati/
ue requirunt̄.s. fraus ⁊ euentus
fraudandi. Add.ꝯcor.l.i.C. q
ma.nō po. Ex ꝯsilio fraudulē
to quis obligat̄. Add. nō autē
ex cōsilio bona fide p̄ueniēte licz
ex eo malus exitus subsequatur
l.ii.in fi.ff.manda.§. at si.⁊.l.cō
silii.ff.de reg.iur.

Inter ātiquos erat altercatio
ī ista reuocatōe libertatis quidaz
dicebāt sufficere euētū absq̄z aio
fraudandi q̄dā q̄ nō.vñ p̄ualuit
opi.dicētiū q̄ requirit̄ euētus ⁊
ēt anim⁹ fraudādi vt hic. Ad
hoc vt possit reuocari libertas re
quirūtur duo copulatiue vt hic.
sz hoc itelligit̄ In libertate dire/
cta.secus i fideicōmissaria.q̄ i il/
la ad reuocatōz sufficit solus euē
tus.vt.C.qui ma.nō po.l.fi.

Rō h⁹ ꝯcl'onis ē s̄m gl.q̄ di
spositio testōris ē lex.⁊ iō difficili
us reuocat̄ libertas data ab eo
q̄ ab hr̄de.ff.d̄ fideicō.lib.l.iiii.
§.si in fraudē. Add.sed lz glo.
⁊ doc.multū laborent i reddēdo
rationē diuersitatis inter liberta
tem directaz ⁊ fideicōmissariaz.
Saluo tñ meliori iudicio mihi
vr̄ q̄ rō ē i ꝓmptu a cessante rōe
q̄ rō expressa in lege vt hic ē ne
testator moriatur intestatus pro/
pter defectum heredis. que ratō
militat in libertate directa ⁊ ces
sat in fideicōmissaria. ergo ⁊c.
Cogitabitis.

Contra conclusionē supra di
ctam. Sepenumero sperant ho/
mies ⁊c. videt̄ obstare.l.quisq̄s.
C.de rescin.vendi. Sed ibi lo/
q̄tur in casu i quo quis ignorat

p̄ciū rei singularis. hic qñ igno/
rat p̄ciū vl'is p̄rimonii i quo ca/
dit ꝓbabilior ignorātia.

Eadem lege. Minor. xx. annis ita d̄
mū manumittere ꝑmittit̄. si cā
cognita fuerit a iudice probata ⁊
hoc i actu inter viuos. in vltima
vero volūtate libere manumitti
pōt. si minor decimū septiuz ānū
ꝯpleuerit. ⁊ decimū octauū teti/
gerit. h. d. Lex eliascētia qua
nō ꝑmittit̄ minor. xx. annis ma/
numittere absqꝫ iusta cā cognita
apud iudicē. hodie nō corrigit̄ in
actu iter viuos. sꝫ bñ mutat̄ i vl
tima volūtate vt. j. Iusta cā
manumissiōis vr̄. si qs velit ma
numittere patrē aut matrē. filiuz
filiā ue. frēs aut sorores. Addi/
tio qd̄ qualit̄ intelligat̄ vide. j. i
glo. Itē iusta cā manumissio
nis ē si qs velit manumittere pe
dagogū suū. aut nutricē. aut edu
catorez. aut alūnū aut alūnā vel
collactaneaz. Itē iusta cā est si
qs velit manumittere suū ꝓcura
toris hñdi gr̄a. dūmō talis suus
nō sit minor. xvii. ānis vel ancil/
lā velit manumittere cā hñdi eā
in vxorē. dū tñ. j. sex mēses duca
tur vxor. nisi iusta cā impediat.
Glo. iusta cā vz infirmitat̄ q̄ tri
buit dilatōem. vt. ff. si qs cau. l.
ii. §. iii. ⁊. iiii. ⁊. ff. de re. iudi. l. q̄
situ. vel qualibet alia iusta cā. ff.
ex qui. ca. ma. li. l. i. in fi.

Manumissio semel fcā cum
cāe demr̄atione nō retractat̄ lz
cā iiusta repiat̄. Libertas res
iextimabilis appellat̄. Cōcor. l.
paulus. ff. de fideicō. liber.

Minor. xx. ānis lz non possz
manumittere inter viuos sine iu
sta cā vt hic. i vltia tñ volūtate lz
manumittere. si. xvii. annū ꝯple
uit. ⁊. xviii. tetigerit. Media
via ē eligēda vt hic. In decio
sexto anno vnicuiqꝫ i iudicio po
stular̄ ꝯcedit̄. Gl. dies icepta
hr̄ ꝓ ꝯpleta ⁊ h̄ fauor̄ libertat̄ vt
hic. i. ff. de manumis. l. fi. Illd̄
dr̄ fieri vidicta qd̄ fit ꝑ p̄torē cuz
cāe cognitione vt hic. Apud
ꝯciliū dr̄ fieri id qd̄ fit i loco ꝯci
lii vbi hētur sup hoc ꝯsiliū. i. de
liberatio ⁊ sic ponit̄ id qd̄ fit pro
eo vbi fit. vt. ff. de iusti. ⁊ iur̄. l.
plene. §. fi. vel apud ꝯciliū. i. apd̄
eos qui p̄sunt ꝯcilio vt sunt oēs
hñtes ordinariaz iur̄dictōez ēt in
fimi magistrat⁹. cū hoc sit de vo
lūtaria iur̄dictōe. ff. d̄ off. ꝓcon.
l. ii. ⁊ i aūt. defē. ciui. §. nulla col
la. ii. Filius pōt hēre p̄rez suū
suū. vl' eꝯ fr̄ frēm siue sororē. vt
qr instituit dñs filiū sui sui hr̄dē
vl' filiū ancile vel eꝯ. ⁊ sic d̄ aliis
quo casu sit hr̄s ⁊ lib̄. ⁊ dñs oiuz
bonorū. quoꝝ dñs fuit testōr. vt
s̄. e. §. i. ⁊. ff. de acqr. pos. l. cū hr̄
des. Itez si seruus habeat filium
ex dña. nā filius ē ⁊ liber ⁊ dñs.
cuz ventrem sequatur quo ad sta
tuz vt. C. d̄ rei vē. l. partū. lz pos
sit ipse. ⁊ domina accusari vt. C.
de mul. que se ser. pro. l. i. ⁊. j. de
hr̄. insti. §. i.

Pedagogus dicit qui ab initio instruit pueros. a pedos qd ē puer. ⁊ gogos ductor. q̄si ductor puerorꝫ vl' gubernator.

Alūnus vl' alūna dr̄ ab alēdo.

Collactane⁹ dr̄. qui simul mecū lactauit quē frēz bononienses appellant.

Si quis velit manumitter̄ ancillā cā mr̄imonii p̄stat̄ ei sup hoc iuramētum. ff. d ma. vind. si collactanius in fi.

Minor. xxv. ānis nō pot eē ꝓcur. ad iudicia. lz tex. hic vr̄ dicere ꝯtrarium. vt. C. de ꝓcur. l. exigēdi ⁊. ff. de ꝓcur̄. si minor. ⁊ glo. hic videt̄ intelligere tex. i ꝓcuratore ad negocia. Additio tñ qualitercūqꝫ sit hodie de iure canonico i ꝓcuratore ad iudicia requirit̄ etas. xxv. ānorꝫ i negociis vero. xvii. c. qui general'r de procuratoribus. libro sexto. Et ita est tenendum ēt in foro ciuili qꝛ vbi articl's ē dubius de iur̄ ciuili ⁊ clar⁹ d iure canonico. seq mur ius canonicū ēt i terris iperii qꝛ nō dedignant̄ leges sacros canones imitari. c. dilecti d iudi. c. pe. de do. inter vi. ⁊ vx. c. i. de op. no. nun.

Dū dicit text. ꝙ causa semel apud cōciliuz approbata siue vera siue falsa. itelligit̄. i. siue iusta siue iiusta. qꝛ id qd falsum est nihil ē. nec prestat cām. vt. ff. de v̄. sig. l. paulus ⁊. C. si ex fal. istru. per totū. Sic aliquando ecōtra capit̄ iusta. ꝓ v̄a vt. s̄. ti. i. i pri.

Nihil facile mutandū ē de solēnibus. ff. de i inte. resti. l. diuu⁹ ⁊ lz ꝯrium vr̄ i. l. sz reprobari in prio rñso. ff. de excu. tu. illud ē fauore sanitat̄. hic fauore libertat̄.

Masculus testari pōt i. xiiii. āno. feia in. xii. vt. ff. de testa. l. q̄ etate. ⁊. ff. d lib. le. l. aurelio. §. gaius. Preciū liberi hois q se ꝑmiserit vēdi remanet apd ēptorē. Additio gl. cōiter reprobat̄ ꝑ. l. i. ff. qui. ad liber. ꝓcla. nō li.

Antiquitati ē iseruiēdū. C. d testa. l. testā. In re dubia ⁊ ꝑplexa media via ē eligēda vt hic. nō i re clara. l. nēzenius. ff. de ne. ges. Additio qd fa. ꝯtra ꝯsuetudinē rusticorꝫ qui i re ēt q̄tūcūqꝫ clara ꝑ mediū iudicāt vt no. gl. in. d. l. nenzenius.

Hodie ñ requirit̄ tp̄s. xvii. annorꝫ in vltima volūtate. vt hic sz sufficit tp̄s abile ad testādū vt i aūt. vt spōsa largi. §. i. colla. ix.

Lex eliascēcia i cāu isto hodie nō est correcta iter viuos sz soluz corrigit̄ i vltimis volūtatibus. ⁊ ergo ꝑuat̄. vt. C. de app. l. p̄cipimus in fi. Additio ex hac glo. colligit̄ singularit̄ ꝙ si duo cāus equipant̄ a lege antiqua. lex noua corrigēs i vno nō intelligit̄ corrigere i alio de quo Bar. i. l. obseruati. C. de testa. Et qd in casu nostro fuit equipatio a. l. ātiqua pz. j. ti. ꝓx. ⁊. C. eo. ⁊ tñ lex noua. vz. §. i. i aūt. vt spō. lar. ñ corrigit inter viuos sz solū i testō vt hac glo. cōiter approbata.

Postulare ē desideriuz amici sui vel cliētuli sui corā iudicib⁹ exponere.ff.de postul.l.i.§.i.

Minor pōt pro aliis postulare.nō aūt pōt esse in iudicio ꝓ se.C.de auc.p̄stan.l.claꝝ. Et rō dr̄ie ē.qꝛ qñ pro alio accedit sibi imputet̄.qui tali cāz suā ꝯmittit vt.ff.de manumis.l.cū mādato. vide hic ꝑ Ang.d̄ are.post Jo. fab. Ubi ē eadē rō ē idē ius. ff.d̄ ver.ob.l.a ticio.ff.ad.l.aql. l.illud.C.ad.l.fal.l.vlt.

De lege fusia cani.to.rubrica.

Additio. No.gl.j.d̄ ob.que ex quasi malefi.in pri.ꝯtra iudex dubitās circa hanc.l.magis punit̄ in sindicatu.q̄ si dubitaret i l.gallus.ff.de li.ꝛ po.

l Lege fusia. Potestas data dñis circa seruos manumittendos actu inter viuos itelligit̄ quoqꝫ tributa in vltia volūtate.lege fusia canina sublata que ꝯriū statuebat.h.d. Inuidia tollēda est. Additio hoc intelligit̄ de iuidia actiua.i.ne tu alteri iuidiā feras.sꝫ nō passiua.vñ oratiꝰ

Inuidiaz placare paras virtute relicta.l.nec qcq̄.§.fi.ff.d̄ of. procō.ꝛ ibi glo.

Hl. Lex fusia canina posuit quēdaz modum.i numerum in seruis manumittēdis i testamento.ꝛ forte vltra duos vel tres nō posse ꝛc. Lex fusia ca. dicit̄ forte iō qꝛ introducta a quodaz qui canis vocabat̄.vt pb̄liciana.a publicio.j. d̄ ac.§.alie. Hec.l.canis nāz seruabat.q stans in palea. nec sibi pōt hēre paleā.nec alteri ꝑmittit cape. Sic nec iste sibi poterat tenere seruos qꝛ moriebat̄.j.de donatio.§.fi.ver.sꝫ cū.nec libertatē patiebat̄ eis dari.vñ merito canina dr̄.vt sit nomē ꝯsequens rei vt.j.de dona.§.ē ꝛ aliud.

Hic intelligit̄ moriētibus.i. ad mortē tēdētibusqꝛ laborāt in extremis vel quasi vel ēt erāt sani.sꝫ tiore mortis hoc faciebāt vt ff.de do.cā mor.l.iii.iiii.v.ꝛ.vi.

Mors oīa abstulit.ꝛ mortuꝰ nihil hꝫ vt in aūt.de nup.§.dei ceps.coll'.iiii. Ea que fiunt inter viuos trahunt̄ ad vltias volūtates vt hic.sic ecōtra.ff.d̄ pac. l.pactum.

De his q sūt sui vl'alie.iur̄.

s Equitur. Alia diuisio de iur̄ ꝑsonaꝝ vꝫ quedā ꝑsone sunt sui iur̄.q̄dā alieno iuri subiecte.ꝛ eaꝝ que alieno iuri subiciunt̄.q̄dā sunt i ptāte dominoꝝ.q̄dā in ptāte parētū.

Cognito vno ꝯtrariorum cognoscitur ꝛ reliquū vt hic. Sed quo ad effectus ñ ē eadē disciplina.qꝛ ꝯtraria ꝓducunt ꝯtrarios effectus.l.iter stip.§.sacrā ver.sꝫ hec.ff.de ver.ob. Dñica potestas i suos ꝓdita ē d̄ iur̄gē. Additio hoc verum de seruitute introducta ꝑ capturā vt.s̄.de iure

pso. §. seruitus ⁊. ff. d sta. ho. l. libertas. §. i. sz nō de seruitute acq sita ex ꝯctu venditōis. vel ex ptu ancillaꝝ. qꝛ talis eēntialr ē de iur ciuili. sz occōnaliter d iur gētiū. l. seruitus. ff. d sta. ho. Oliz tā ta erat ptās dñoꝝ i seruos. vt haberēt in eos vite necisqꝫ ptātem. Additio. ⁊ similis erat ptās patris in filios. l. in suis. ff. de lib. ⁊ po. Sz hec ptās hodie ē mitigata qꝛ dñs occidēs suū punit hodie. l. cornel. sicut occidēs aliū. l. inde neratius. §. si dolo. ff. ad. l. aquil. de hoc vide in addi. dñi Jaso. hic. Ex ꝯstitutionibus diui antonii pii qui suū ꝓprium occiderit nō min⁹ punit q̄ si seruū alienū occiderit. Dñi qui nimiū seuiūt i suos. cogunt eos vēdere ⁊ hoc fauore rei publice.

Expedit rei publice. ne qs re sua male vtat. Additio regulr nemo cogit vēdere vel locare rē suā alteri. vt. l. neqꝫ emere. C. de iure de. Et iō dicit Bar. in. l. i. in finalibus verbis. ff. eo. q̄ sicut ꝑꝑ nimiā seueritatē dñs repellitur a dominio serui ita iudex ab officio. Fugiēs ad e cl'iam ē securus. nec pōt in ea capi. vt hic ⁊ l. ii. ⁊. l. fi. C. de his qui ad ec. cōfu. ⁊ fit punitio ꝑ iudicem eccl'iasticū. de his q̄ fiūt in eccl'ia vt per doc. maxie. cy. i. l. fi. C. d his q ad ec. ꝯfu. vid hic ꝑ doc. Qui fraudē ꝯmittit i legē acrit ē puniēd⁹

Gl. Diuisio ꝑsonaꝝ que hic hētur. ē de iure ciuili qꝛ i ea iusgētiū distinguit. sz ea q̄. s. habita ē de iure ꝑsonaꝝ. ē iurgētiū. qꝛ suit⁹ de iure naturali non erat cognita. s. d liberti. §. i. Filii captoꝝ ab hostibus sunt sui iuris cū eniz pr̄ sit suus hostiū ⁊ in eoꝝ ptāte nō pōt alios hēre i potestate. ff. de acqui. re do. l. hō liber. §. qcqd. ff. de acqui. po. l. cū hr̄des ⁊. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic eueniet. ⁊ diuisio hic posita ñ recipit mediū vt. C. d sen. pas. l. fi. circa prin. Verbū ptātis capitur qnqꝫ modis. ff. de ver. sig. l. ptātis. Ptās q̄ data ē dñis i suos introducta ē de iur gētiuz. vt. s. de iur pso. §. suitus. Additio. ⁊ sic vr̄ q̄ ꝯclusio gl. s. posita dū dicit diuisiōem hic positā fore de iurgētiū nō ē simpliciter vera qꝛ ptim ē de iurgētiū. s. quo ad ptātem dñoꝝ. ⁊ ptiz iur ciuili quo ad ptātē pr̄is. Aiaduertere hic. i. alo vtere vl cogitare.

Esse i tex. capit ipropie ꝑ fuisse. Seru⁹ qcqd acqrit acqrit dño. ⁊ lz sz aliquos hoc sit vuz si iuste acqrat. l. q̄ su⁹ i fi. ff. d acq. pos. tñ siue iuste siue iniuste vt per dolū vl metū acqrat dño acqrit vt. ff. ꝑ ēp. l. iii. §. cels⁹. ⁊. §. pōp ⁊. §. si su⁹. qꝛ su⁹ ñ acqrit sibi g̃ dño vt. j. ꝑ q̄s pso. no. acq. §. itē sui. ⁊. ff. de acqr. hr̄. l. plz. tñ dñs tenet redder talit acqsitū. Additio. sz doc. vident tenere ꝯ hanc ꝯclusiōez vz q̄ su⁹ ñ acqrit dño nisi licite acqsita vid hic ꝑ eos ⁊ ꝑcipue in addi. Jaso.

Qd hic dicit d dño quo ad ptãte i seruos itelligit ẽt de quasi dño. vt fructuario vel bonefi. possessore. vt. j. p quas pso. no. acqui. §. de his. Justa cã seuiẽdi i seruũ ẽ. si ipsũ dñs cũ vxore i uenerit vel fili delicto. quo cãu ꝛ occidere lꝫ. ff. d ver. ob. l. q suũ. ꝛ dele. i. l. qd ergo. §. si hr̃s. ꝛ. ff. ad. l. iul. d adul. l. si marito. §. i. Si aũt alias deliqnit vel dño ñ obedierit ltime eũ corrigere põt. nõ tñ vltra modũ boni viri arbitrio cõprehẽsuꝫ. vt. C. d emẽ. ser. l. i. Dñs ẽt sine cã seruũ modice verberar̃ põt sm Jo. vt. C. d emen. ser. l. i. Sꝫ Pla. dixit q nõ. alr̃ cogit̃ vendere. vt hic. ꝛ. ff. ad. l. cor. de sica. ꝛ ff. e. l. i.

Qui seruuꝫ ꝓpriũ occiderit. nõ minus punitur q̃ si occiderit seruum alienũ. hoc intelligit̃. nõ quantũ ad. l. aquil. que nõ dat̃ ꝯ dñm. vt. ff. ad. l. aquil. l. itẽ mella §. i. sꝫ itelligit̃ quãtũ ad crialem penã legis cor. d sica. q̃ locũ hꝫ ẽt i seruo vt i libero. ff. ad. l. cor. de sica. l. i. §. i. ꝛ iterdũ tenet̃ ciuilit̃ vt hic i gl. Cõsult⁹. i. iterrogat⁹. Cõsulo te q̃rẽs. tibi cõsulo ꝯfiliũ dãs. Interest pricipis subditos hẽre locupletes. i auct̃. vt iud. si. quo. suf. §. cogitantiũ.

Qd iterest priuati principalr̃ ꝛ interest reipub. scdario vt diximus. s̃. de iusti. ꝛ iur. in si.

Seruus põt pati iniuriã ispecto iure naturali nõ iure cili. vt j. d iiur. §. seruus. Add. gl. si. hic vr̃ itelligere d fraude sui. sed credo q itellexerit de fraude domini vendentis.

De patria potestate.

i Nptãte. Jus patrie ptãtis ꝓductũ ẽ de iure ciuili. ꝛ filii ꝛ filie ceteriqꝫ descẽdẽtes p lineaꝫ masculinaꝫ. ex legittio mr̃imonio sunt in ptãte parẽtũ. Secus si p lineã feminaꝫ. h. d. Hii i ptãte nr̃a sunt quos ex iustis nuptiis ꝓcreamus. Nuptie siue mr̃imoniũ est viri atqꝫ mulieris ꝯiũctio indiuiduã vite ꝯsuetudinẽ ꝯtinẽs.

Jus patrie ptãtis. solũ ẽ ꝓpriũ ciuibus romanis. Qui ex te ꝛ vxore tua. ex filio ꝛ vxore sua nascit̃ ẽ in ptãte tua Qui ex filia nascit̃. ñ ẽ i ptãte tua. sꝫ pr̃is ei⁹.

Glo. Nuptie dicunt̃ a nubẽdo. i. velãdo. qꝛ mulieres nupte velate incedere debẽt. vt ait ysido. Mr̃imoniũ iõ dr̃. qꝛ mulier iõ nubit vt mater fiat.

Inter seruos proprie est contubernium vt. C. de inces. nup. l. cuꝫ ãcillis.

Matrimonium dicitur coniunctio animoruꝫ non corporum tñ. ff. de re. iur̃. l. nuptias. Et illa cõiunctio significat vnionez q̃ cõsistit inter deum ꝛ iustam animam vnd apo. qui adheret deo vnus spiritus est cum eo coniunctio corporum significat conformitatem que consistit in carne inter

xp̄m ⁊ scāz ecclesiā.i.humanū ge
nus. vñ euāgeliū v̄bū caro facū
est ⁊ habitauit ī nobis. Ma/
trimoniū ꝯtinet idiuiduā vite cō
suetudinez quātū ad affectōez.lz
qñqz fiat sepatio.C.de repud.l.
ꝯsensu.⁊ in aūt.d̄ nup.§.si igit̄.
⁊ qꝛ hec affectio qñqz hr̄ ēt ad cō
cubinā.iō addit̄ huic diffinitiōi
diuini ⁊ humani iur̄ cōicatio.ff.
de ri.nup.l.i.diuini.qꝛ eiusdē se
cte debent eē vt ñ sit vn⁹ xp̄ian⁹
alter iude⁹ vt.C.de iude.l.ne qs
hūani qꝛ foꝝ viri sequit̄ vxoꝛ. vt
ff.ad municip.l.fi.§.fi. Lz co
cubinatus sit a iure ꝑmissus.ff.d̄
ꝯcubi.l.i ꝯcubinatu in fi.tñ iā di
cta.i.diffinitio mr̄imonii ñ ꝯpe/
tit ꝯcubine.nec cuilibet min⁹ le/
gitie vxoꝛi.ff.ad municip.l.fi de
iure.§.fi. Ius patrie ptāt cō/
sistit i septē. Prio qꝛ necessitate
famis pr̄ filiū vēdere pōt vl' obli
gare.C.de pa.q fi.dis.l.ii.Scd̄o
qꝛ ab eo ī ius vocari ñ pōt.vt.C.
de ī ius vo.l.fi. Tertio qꝛ ñ pōt
eē iudiciū iter patrē ⁊ filiū.ff.de
iudi.l.lis.q̄rto qꝛ ꝑ filiū acqrim⁹
vt.j.per quas ꝑso.no. acq.§.i.
Quinto qꝛ fili⁹ ꝯ aliū eē ñ pōt si
ne licētia pr̄is.vt.C.de bo.q̄ lib.
l.fi.§.i.sexto qꝛ filio iuito aduēti
tia bona.pr̄ administrar̄ pōt vt.
j.per quas ꝑso.no.acqr.§.i.⁊ lz
qdā dixerūt.ꝙ hoc iure alimēta
adinuicē p̄stant̄ hoc tñ ē falsum.
qꝛ locū hz i emācipat̄.vt.ff.d̄ lib.
ag.l.siquis a liberis i pri.septim⁹
effectus est. qꝛ inter eos ciuilis
obligatio esse nō pōt.vt.j.de i/
utili.stipu.§.itē iutilis ē. Itez
possuz petere filiū meū in ptāte.
⁊ tūc distingue.aut detinet̄ ab ali
quo.aut a nullo detinet̄.si ab ali
quo.aut volēs.aut iuitus.si vo/
lēs petā eū per officiū iudicis.vt
ff.de lib.exhi.l.iii.§.hoc aūt.⁊ p̄
iudiciali actōe i rē agā.vt.j.d̄ ac.
§.p̄iudiciales.ñ interdicto nisi ī
casu.vt si volo eū adire hr̄ditatē
in qua ē hr̄s vt.ff.de acqr.hr̄.l.
siqs mihi.§.iussū ⁊.ff.d̄ li.exhi.
l.si eū. In ꝑo cāu eadē auxilia lo/
cū hñt ⁊ pl'a.s.rei vēdicatio d̄ iu
re romanoꝝ.vt.ff.de rei vēdi.l.
i.§.i. In tertio locū hz interdi/
ctū.s.qñ eēt institut⁹ hr̄s. Itē
actio ē i rē d̄ iure qrituz.ff.de rei
vē.l.i.§.i. ⁊ de li.exhi.l.i.i.rñso
Romani dicunt̄ oēs q sunt d̄
romano impio.alie v̄o gētes.q̄/
dā vt sclauos tenēt filios vt sunt
claui alie vt ꝓrsus absolutos vt
frācigene.⁊ iō caute dicit tex.talē
⁊ qualē. Aditio hāc gl.vnicaz
⁊ sing.reputat Bal.dū dicit ꝙ
filii frācigenaꝝ nō sunt i ptāte pa
tris.i.c.ii.de fra.de no.bñfi.in/
ues. ⁊ similr̄ ip̄am ꝯmēdat bal.i
c.i.an ma.suc.vx.in benefi.
Pater habet filium in pote/
state hoc intelr̄ si pater sit sui iu/
ris non aliter vt.ff.ad.l.iul. de
adul.l.sic eueniet.
Filii quo ad familiam sequū/
tur ꝯditionem patris.ff.de sta.
ho.l.cuz legittime.⁊.j. de le.ag.
tu.§.i.

De nupciis.

Vstas Masculi puberes ⁊ femine viri potētes. ita de mū mr̄imonium ꝯtrahere possūt si ꝑentuꝫ ꝯsensus iteruenerit. dū mō parētes legittimū ꝯsensuꝫ ꝑ/stare possint. h. d.

Naturalis ⁊ ciuilis rō suadet vt in mr̄imoniis filioꝝfa. nō solū dꝫ interuenire ꝯsensus sꝫ ēt iussus parentū. Filia ⁊ filius furiosi ſm modū datum a lege sine pr̄is ꝯsensu mr̄imoniū ꝯtrahere pñt. Additio de illo mō. j. in glo.

Glo. Ciues hic dicunt̄ liberi hoies vt. s̄. de liberti. §. i. ſui ergo nō faciūt mr̄imoniū sꝫ ꝯtuberniū vt hic. ⁊. C. de i ces. nup. l. cū ancillis. ⁊ in aūt. de nup. §. si v̄o ab initio. sꝫ aliō ē ō iur̄ canonico qd̄ ꝑualet. vt i aūt. de ec. ti. §. i. Additio de hoc est tex. i. c. i. ō ꝯiu. ser. Precepta legū de quibus hic. j. eo. ꝑ to. vt colligimus in. §. sunt ⁊ alie. j. eo. in gl. magna. Puberes dicūtur maiores. xiiii. annis. vt. j. qui mo. tu. fi. i pr̄i. Additio hec gl. ñ bñ loquit̄. qꝛ lꝫ quo ad testā ⁊ tutelas ille dr̄ pubes q. xiiii. ānuꝫ ꝯpleuerit si sit vir. aut. xii. si mulier quo tñ ad mr̄ionia ꝯhēda appellant̄ puberes q̄ ꝑmū coir̄ pñt c. puberes extra de spō. in pr̄i.

Femie dicunt̄ viripotētes i. xii. āno. vt. j. q. mo. tu. fi. i. rñso. Additō. sꝫ dic vt i ꝑce. ꝯclusiōe

In spōsalib⁹. vii. āni sufficiūt ff. de spōs. l. spōsalibus Hodie nō sunt ne essarii. xv. āni i mr̄ionio ꝯhēdo vt dicebat̄ i aūt. ō tēp. nō sol. pe. qꝛ ille tex. loquit̄ sꝫ cōsuetudinē ⁊ frequētiā hoiuꝫ.

Licet qs añ tp̄s hic positū i/uenit̄ sufficiēs ad mr̄imoniū. nō ꝑꝑ hoc ꝯtrahere pōt. imo puniri pōt. l. iul. de adul. ⁊ de stupro puniri pōt. ff. de adul. l. iter liberos. i. rñ. ⁊ ꝑ hoc. ff. de ꝯcubi. l. i. §. fi. si aūt de facto añ dictuꝫ tp̄s vxorē accepit. erit vxor cū ad etatē ꝑdictā ꝑuenerit. ff. de ri. nup. l. minorē. Additio hec fuit opi. azo. Sꝫ ꝯriū ē verū de iur̄ cauonico vt. s̄. dictū ē. Ille q crescit añ tp̄s cōit. vr̄ vsus felici duplomate. ff. de ver. ob. l. ꝯtinu⁹. §. cū ita

Licet iste tex. loquat̄ i filiis i ptāte tñ idē vr̄ i emancipat̄. C. e. l. vidue. Sꝫ ibi est ꝯsiliuꝫ ñ ꝑceptū qꝛ ꝯriuꝫ habet̄. ff. de ꝯtab. l. ii. §. si emācipat⁹. ⁊. ff. de ri. nup. l. filius emācipatus. Rō ciuilis de qua hic i tex. ē. qꝛ fili⁹ est i ptāte ō iur̄ ciuili. ro. s̄. ti. i. §. ius. Rō natural' ē qꝛ pr̄. ff. ō ius. ⁊ iu. l. iii. Pat̄ vr̄ ꝯsentire nisi ꝯdicat exp̄sse. ff. de spō. l. i spōsalib⁹ i fi. Lex prius ꝯcessit filie furiosi nubere sine cōsensu q̄ filio. qꝛ forte i filia calidior sanguis ē. vt i aūt. de nō eli. §. cū igit̄. Sꝫ vior rō ē ꝑꝑ fragilitatē sexus. vt. j. q. ali. li. i pr̄i. Si pr̄ fuerit abñs ꝑ triēniū. qꝛ capt⁹ fuit vel nescit̄ an viuat de iure cili pōt filia ꝯhere

al' ñ.ff.e.l.si nepos.§.fi.⁊.l.si ita
Modꝰ datꝰ de iure cili i ꝯhē
do mrionio a filia furiosi de quo
s̄.in tex.fuit cū auctoritate cura/
toris p̄ris.⁊ dote data ſm q̄tita/
tē prionii.vt.C.e.l.si furiosi.
Hoc ius hodie corrigit̄ per
ius canonicuz. Additio.c.vide
tur ex̄.qui matri.ac.pos.qꝛ ꝺ iu
re canonico sufficit ꝯsensus eoruz
de quoꝝ mrionio agit̄. Mo/
nesta res vr̄ hodie posse ꝯher̄ ma
trimoniū sine ꝯñsu sicut ⁊ intra
re monasteriū.vt i aūt.ꝺ scis.ep.
§.nunc aūt col'.ix.

Ergo nō oēs. Inter ascē/
dentes siue descēdē
tes.siue naturales.siue adopti/
uos mrioniuz ꝓhibet̄ ēt p eman
cipatōez adoptōe dissoluta.h.d.
Inter fr̄em ⁊ sororē naturalē.
siue ex vtroqꝫ parēte siue ex alte
ro tm̄.ꝓbibitū est mr̄imoniū.sꝫ i
ter fr̄em ⁊ sororez adoptiuā ꝓhi
bitū est m̄m̄ durāte adoptiōe.sꝫ
pñt ꝯtrahere.adoptōe soluta p
emācipatōem. Si qs velit ge
nerū adoptare p̄us dꝫ filiā emā
cipare ⁊ eꝯ si qs velit nurū ado/
ptare p̄rius debꝫ filiū emancipa
re. Inter eas p̄sonas que fūt i
dircō stipite.ꝓhibet̄ mr̄imoniū
vsqꝫ i ifinitū.adeo vt si adaz ho/
die viueret nō possꝫ hēre vxorē.
Scdm .l. ꝓhibitū erat mrio
niū vsqꝫ ad q̄rtū gradū.vt.j.eo.
§.fr̄is. Idē hodie de iure cano/
nico.vt ex̄ de ꝯsan.⁊ af.c.vl. Sꝫ
tñ al'r accipit̄ gradꝰ ſm canones
q̄ ſm leges vt.j.de gradi. Fi
lia i ptāte.fcā emancipatōe desi/
nit eē agnata p̄ri ꝯ p p̄rem ñ pōt
fieri agnata tali adoptiuo.ff.de
adop.l.q in adoptiōe.hodie v̄o
nō desinit.vt.j.ꝺ le.ag.suc.§.fi.
⁊ ita hoc ꝯsiliū hodie non valet.
Additio doc.cōiter rep̄hēdunt
hanc gl.dicētes q̄ imo hoc ꝯsiliū
hodie valet.ex quo imutatū non
repit̄.l.p̄cipimus.C.de app.l.
sancimus.C.de testa. Et lꝫ ñ tol
lat̄ ius agnatōis q̄tū ad facl'tatē
succedēdi tollit̄ tñ q̄tum ad no/
mē familie vt hic.

Fratris vero. Nō lꝫ pa
truo vl' auūculo
inire mr̄imoniū cuz nepte vel ꝓ
nepte ex linea transuersali. Trās
uersaliū v̄o i linea ex latere mr̄i/
monial'r ꝯiungi posse p̄missuz ē.
h.d. Licituz ē ꝯher̄ mrioniū
cū filia sororis adoptiue. Filii
duoꝝ fratꝝ vl' soroꝝ vl fr̄is ⁊ so
roris qui dicunt̄ ꝯsobrini.de iur̄
ciuili ꝯtrahere pñt. Secꝰ de iur̄
canonico. Additio. Amitā etiā
adoptiuū.nec materterā ducere
lꝫ.qꝛ loco parētū hēnt̄.

Glo. Rō quare iure cili ꝓ/
hibet̄.ducere filiā aui
vel auie.⁊ ñ ꝯsobrinā.ē qꝛ iur̄ ci
uili hr̄ ꝯsideratio ad stipitē.⁊ qꝛ
filia aui ē i p̄rio gradu quo ad sti
pitē que rō cessat i ꝯsobrinis.
Filia mulieris adoptate nō ꝓ
hibet̄ capi i vxorē p filiū adoptā
tis.qꝛ int̄ eos ñ ē nālis nec cilis
ꝯiūctio qꝛ illa filia nō ē in ptāte

matris. vt infra de here. quali. ⁊ ⁊ dif. §. qua de cā. ergo nō trāsit in ptātez illius qui adoptat mr̄ez lz mater trāseat vt. j. ti. i. §. illud ⁊. ff de adop. l. si pr̄ sz ipsa mater ē tali filio ꝯiūcta rōne pr̄is i cui⁹ ē ptāte. ff. d̄ adop. l. q i adoptōe.

Matertera quis ducere nō pōt i vxorē. ⁊ matertera dr̄ soror mr̄is. Et sz gl. tex. hic itelligit̄ d̄ matertera nāli. qz matertera vel auūculus nō fit adoptiōe. vt hic. ⁊. s̄. c. §. ei⁹. ⁊. ff. e. si qua. §. fi. al's l. adoptio. Add. doc. multū altercāt̄ circa hāc ꝯclusionem glo. quos vide. ⁊ dicunt hanc gl. i v̄. matertera fore difficilem.

Matertera magna est soror auie materne auita magna soror aui paterni vt. j. de cōsan. ⁊ affi. §. iiii. Frater aui mr̄ni ē patruus magnūs. vt. C. de suc. edi. l. i.

Hee psone iā dicte lz sint in quarto gradu. tñ ꝓhibētur capi i matrimoniū. s̄. c. §. fratris. et hoc ideo qz he persone sunt de superioribus transuersalibus q̄ habentur loco pentū. vt i hoc. §. et qz ipsa in primo gradu stipitis vt dictum ē supra.

Sicut linea directa diuidit̄ in tres vz in ascēdētes descēdētes ⁊ transuersales. ita ēt linea collateraliū diuidit̄ i superiorē inferiorem ⁊ transuersalem.

Affinitatis. Illa que sunt p̄uigna nur⁹ vel nouerca nobis matrimōio copulari nō pōt. Idē ⁊ multo magis. si adhuc sit p̄uigna nurus socrus vel nouerca qz vna pluribus matrimonio eodē tpe copulari nō pōt. h. d.

Socr⁹ ⁊ nouerca sūt loco matris. Add. Cornix albescit vbi scā nouerca quiescit. Affinitas siue noia cōcernētia affinitatē et parentelā verificant̄ in p̄nti ⁊ p̄terito. Add. qd̄ ē verū s̄m bar. in. l. cui corū. §. affinitatis. ff. de postu. qnātū ad ꝓhibitionē mr̄imonii nō quo ad alia. Et iō statutū disponēs q̄ iter affines debz fieri ꝯpromissuz dz itelligi de affinitate d̄ p̄nti p. d. §. affinitatis.

Quis ꝓhibet̄ eodē tpe hēre duas vxores. Add. Alioqn efficit̄ ifamis. l. cū qui duas. C. de adul. Idē si quis hēret duas spōsas vel vnā spōsaz ⁊ vnā vxorez. gl. i. d. l. cū qui duas. ⁊ tex. i. l. i. in fi. ff. de infa. Idē si duas ꝯcubinas ⁊ repellit̄ a testimōio ⁊ dignitate. gl. notabilis. i. §. si vero effusa. qui ē añpe. in ver. exñte in auct̄. qui. mo. na. ef. sui. quaz gl. ꝓ notabili allegat bal. in. l. ii. C. de incest. nup.

Glo. Affinitas ē regl'aritas psonaꝝ ex nuptiis ꝯiūctaruz oi carens parentela sāguinis. vt. ff. de gradi. nō facile. §. affines ⁊. §. sciendū.

Sine nuptiis affinitas ꝯtrahi nō pōt. sed sz canōes sic. Add. vt ē tex. i. c. sp. extra de eo q cog. ꝯsan. vxo. suc. Sz Ang. vr̄ tenere ꝯtrariū q̄ imo de iure ciuili ex

illicito coitu contrahit affinitas quē vide hic. Uxor nō est affinis viro sz cā affinitatis. Qui hz generale auxiliū nō pōt peteꝛ spāle.ar.hic.ꝛ.ff. de minoꝛi.l. in cāe.ꝛ de ver. ob.l. doli. ꝛ.ff. de edē.quedā sī. Nouerca dicit quasi nocēs arcus, vel q̄ noua ē archa sine fructu. ꝛ fa.ff. de iof. test.l.iii.in fi.ꝛ.l.iiii.

Maríti tñ. Filiꝰ mariti ex vxoꝛe p̄moꝛ tua ꝛ filia vxoꝛis ex marito p̄moꝛ tuo iter se ꝯhere pñt.ꝛ cum filia vxoꝛis nata post diuoꝛtiū ex alio marito nō sūt nuptie ꝯhēde sicut nec cū spōsa filii aut cū spōsa patris.ꝛ fuiles cognatōes ipedimēto sūt nuptus.h.d. vsq; ad.§. si aduersus. Spōsa filii nō ē nurus pr̄is.nec spōsa p̄tis nouerca filii.ꝛ tñ ex publice honestatis iusticia ab hmōi nuptus abstinēdū ꝛ filr nō ē p̄uigna nata post diuoꝛtiū ex alio.

Hl Cognati vxoꝛis iungūt viro ñ ät cognati viri et cognati viri vxoꝛi iūgūt ñ ät cognati vxoꝛis. Agnati ꝛ gsāgunei vxoꝛis deficiēte oi parentela viri.succedūt i hr̄ditate viri excluso fisco.sicut succedit vxoꝛ si extat. Add.hāc gl.aliq reputant sing.aliq reꝓbāt.vīō doc.hic.

Filia nata ex quōdam vxoꝛe meā post diuoꝛtiū nō ē mihi p̄uigna.sz illa q̄ añ fuit nata vt.§.e. §.affinitat. Seruules cognatōnes ꝛ affinitates ipedūt iūm. vt hic.ꝛ.ff.e.l.adoptiuis.§. fuiles. ꝛ dū dr̄ q̄ nulla ē cognatio inter eos.vt.j.de capi.di.§. q̄ añt.illud itellr quo ad ius succedendi ꝛ tutelā.hic añt quo ad ius sanguis. Jura sanguis iure ciuili tolli nō pñt vt hic.ꝛ.ff.ō reg.iuꝛ l.iura san.q̄ naturalia sūt ꝛ ūmu tabilia.vt.§.ō iure na.§.pe.

Sūt.xiii. ipedimēta mr̄imonii cū his quos hic hēmus.primū ē rōe fututis.vt.§.c.i.rñso.ꝛ.C. ō iceſ.nup.l.cū ācillis.Scōm est ratione minoꝛis etatis.vt mares minoꝛes.xiiii.ꝛ femine.xii.vt su p̄a.e.i.rñso. Tertiū rōne sanguinis qō in tria diuidit.ſ.ascēdentes.descendentes. ꝛ collaterales. vt.§.e.§. ergo.ꝛ.§. inter eas.cū si. Quartū rōne adoptōnis.vt.§.e.§.ergo.ꝛ.§.iter eas. Quintū rōne affinitatis p̄tis p̄terite ꝛ future.vt.§.§. affinitatis.ꝛ.§.socer.ꝛ.§.si vxoꝛ. Sextuz rōne matrimonii. nā si hz vnā nō dz hēre alteraz eodē tpe. al's ē ifamis vt.§.e.§.socrū.ꝛ.§. affinitat in fi.ꝛ.C.ad.l.iul.de adul.l.eū. Septio p senatus gsultuz qō vetat fieri matrimonium iter tutoꝛē ꝛ curatoꝛē ꝛ filios;coꝛū ꝛ quandā pupillaz ꝛ adultam suam. vt.C.de interdic.ma.l.i. Octauuz per legē papiaz ꝛ iuliā inter senatoꝛes ꝛ coꝛū libertos ꝛ libertas vel alias vilis conditōis feminas.vt.ff.de ri.nup.l.papia ꝛ.C.de nup.l.si libertam.qō hodie coꝛrectuz ē i auct. vt li. dece.

§.si quis aūt. Nonū ē inter p̄si
dē ⁊ sibi subiectā rōne iurisditō/
nis. vt. C. de nup. si ꝯ. ⁊. C. si q̄/
cū. predi. po. l. i. Decimū ē per
ꝯstōnē pricipis cū ea quā quis ꝺ
sacro fonte leuauit. C. de nup. l.
siquis alūnam. i si. idē seruat̄ de
ipsa ꝯmatre. lꝫ nr̄o iur̄ cautū nō
reperiat̄. Undecimū ē rōe hōe
statis vt. s̄. e. l. si vxor. ⁊. ff. e. l. si
qua. Duodecimū ē rōe ordinis
ānexi vt cū clericis i sacris ordini
bus cōstitutis. vt i aūt. quo. op.
epi. §. neqꝫ aūt. ⁊ i auct. ꝺ scis. ep.
§. siquis. Decimū tertiū ē i mo
nacis ꝯuersis ⁊ monialib⁹ lꝫ non
sint i sacris ordinib⁹ i aūt. de nu
ptiis. §. pe. ⁊ i aut. ꝺ nup. §. p oc/
casionē. col. v. Est ⁊. xiiii. i mu/
liere rapta q̄ n̄ pōt nubere ꝓprio
raptori. vt i auct. de rap. mul. q̄
ꝓ. rap. §. i. Add. hoc vltimū cor
rigit̄ iure canonico quo ēt rapta
nubit raptori. qꝛ viciū rapt⁹ pur
gat̄ ꝑ liberū cōsensuꝫ. c. si. extra
de rapto.

Si aduersus. Nuptie ꝓhi/
bite sūt nulle. nec appel/
lantur mr̄imonium. nec vir nec
vxor. nec filii nati sūt ltimi. sꝫ spu
rii sicut vulgo quesiti. ⁊ dos pro
tali mr̄imonio data nō dr̄ dos.
nec repeti pōt. sꝫ ꝯhētes tales nu
ptias ꝓhibitas puniunt̄ penis le
galibus. h. d. vsqꝫ ad. §. aliqn̄.

Nati ex illicito coitu appellā
tur spurii. nec sūt i ptāte patris.
nec tali mr̄imonio dissoluto dot̄
exactioni locus est.

Gl. Vulgo quesiti dicunt̄ q
patrē licitū demōstrare n̄
pn̄t. vt. ff. ꝺ sta. ho. l. vulgo.

Cui pr̄ ē ppl's pr̄ ē sibi nullus
⁊ oīs cui pr̄ ē ppl's nō hꝫ ille pa/
trē. Spādon grece dr̄ latine
sine pr̄e filii. Dos sine mr̄i/
monio cē nō pōt. ⁊ vbi nō ē dos
nec exactio dot̄. vt. C. ꝺ do. an.
nup. l. si. §. sicut. n. Qn̄ hic di
cit̄ q̄ nō ē locus exactōi dot̄ in
mr̄imonio illicite ꝯcto. hoc ē ve/
rū ꝑ actōꝫ ex stipulatu q̄ dat̄ ex
dote vt. j. ꝺ act. §. fuerat. sꝫ bene
pōt repeti dos ꝑ ꝯditōꝫ sine cā.
vel ꝑ cōditōeꝫ ob cām cā n̄ secu.
Et hoc siue ignorās siue sciens
dederit. vt. ff. de ꝯdi. si cā. l. si. sꝫ
s̄m Jo. dat̄ talis ꝯditio ignorā
ter ꝯhēti ⁊ nō sciēter. vt. C. de cō
di. ob ca. l. i. ⁊. ff. de ꝯdi. ob ca. l.
i. §. si. Et bn̄. Turpit̄ danti
nulla ē repetitio. ff. ꝺ ꝯd. ob tur.
ca. l. si ob turpē. Ultra penas
hic positas contra cōtrahentes
illicitas nuptias sunt imposite a/
lie pene ꝑ sacras ꝯstōnes vt est
amissio bonoꝝ ⁊ ifamie. C. de in
ces. nup. l. qui ꝯ. ⁊. l. siquis icestis
Sꝫ hodie ē cōfiscatio bonoruꝫ ⁊
exiliū. ⁊ cinguli siue dignitat̄ de
positio ⁊ verberatio si vilis ē im
ponitur. vt i aūt. ꝺ ices. nup. §. i.

Aliqn̄ autē euenit. Filius
naturalis tm̄ curie
dat⁹ patrie subicit̄ ptāti. Itē ex
ltima ꝯcucubina geniti si ipsa po
stea nubat patri dictorū filioꝝ. ⁊
exinde fiāt dotalia istrumēta i pa

tris sui ptāte redigunt̄. h.d.

Glo. Cū aliquis vult filiuz suū naturalē tm̄ qui in sua ptāte nō ē facere i ptāte det̄ i ſuicio ipatoris vel p̄fidis ꝓuincie. nā i ptāte efficit̄ loco meriti patris. ⁊ efficit̄ ltimus loco meriti filii vt hic. ⁊ i aut̄. qui. mo. na. effi. sui. §. siquis igit̄. Ut natus ex ꝯcubina ltimet̄ ꝑ sequens matrimoniū. requirit̄ ꝙ aliam vxorē nō habuit tpe cōcubinat⁹ als̄ ꝯ. C. de cōcubi. l. i. Cōstō de qua hic. C. de na. lib. l. cū qs.

Si nō fiūt istr̄a dotalia d̄ quibus hic. lz bn̄ ē matrimoniū qd̄ nudo ꝯsensu ꝑficit̄ sine scriptura. vt in aūt. de nup. §. nuptias. ⁊. ff. de regu. iur. l. nuptias. tn̄ filii p̄rio geniti nō efficiūtur ltimi nisi talia fiant instr̄a. vt hic. ⁊ facit ad hoc. C. de na. lib. l. cū qs. ⁊. l. nuptias. ⁊. l. ipator. ⁊. l. fi. ēt in auct̄. de here. que ab inte. def. §. i. ⁊ in auct̄. de fi. añ do. instru. na. ⁊ in auct̄. d̄ incest. nup. §. fi. colū. ii. ⁊ de tri. ⁊ se. §. fi.

Filii naturales sūt alendi a patre. Itē succedūt ex testō i totuz si pr̄ vult alius ltimis nō exn̄tib⁹ vel pentib⁹ defūcti. Als̄ liberis exn̄tibus i vnā vnciā ꝑmittūtur nā les tm̄ succedere. Si vero tm̄ sūt supiores nō ipediūt eos nisi i sua ltima que supioribus dēt̄. ab itestato vero duas hn̄t vncias paterne sb̄e cū eoꝝ matre diuidendas virilit̄ qn̄ nō sūt ascēdentes nec descēdētes. Alūt ⁊ ip̄i patrē ⁊ hoc i licite natis. sz si illicite nati sūt. nō imo oi bn̄ficio sunt exclusi. vt in auct̄. qui. mo. na. effi. sui. §. discretis.

De adoptionibus.

n On solū aūt. Quē admōz ex mr̄io patria ptās cātur. ita ex adoptōe vel arrogatōe ltime iterueniēte ⁊ hoc iure veteri. iur̄ āt nouo ita demū ꝑ adoptōem patria ptās causat̄ si in ꝑsonā adoptant̄ ⁊ naturalia ⁊ ciuilia iura cōueniāt. h.d. Adoptio duobus modis fit. aut ꝑ rescriptum principis aut ex auctoritate magistratus. Ex rescripto principis adoptant̄ qui sunt sui iuris que spēs adoptōis dr̄ arrogatō. Ex auctoritate magistratus adoptant̄ hi qui sūt in alt̄ius ptāte siue i p̄rio gradu siue i vlteriori.

Pater habēs filiū in ptāte q dat ipsum in adoptionē hodie retinet p̄riam pt̄atem.

Filius adoptiuus succedit ab intestō p̄ri adoptanti.

Cum filiussa. dat̄ in adoptionem auo mr̄no. transit in ptātez patris adoptiui. qz tūc i eo ꝯcurrūt. ⁊ iura nālia ⁊ ciuilia ⁊ sic vicūt ptātē p̄ris naturalis.

Gl. Filiorū alii sūt nāles ⁊ ltimi puta ex ltio mr̄iōio nati vt hic. ⁊. s̄. d̄ pa. po. i p̄ri. alii nāles tm̄ ex ꝯcubia. vt. s̄. ti. i. §. fi. alii ltimi tantuz vt adoptiui d̄

qbns hic. Alii nec nāles nec legittimi nuīsꝑ pſūptōe. vt icestuosi vel alias illegittīe nati vel illicite vt in aūt.q.mo.na.effi.fui.§.fi. Alii sunt filii.q ꝑus nō fuerūt legittimi.ſz nūc efficiunt̄ duobus modis.vt i aūt.q.mo.na.efficiū tur sui.§.i.ꝛ.ſ.ti.i.i fi. In adoptōe iura ātiqua sunt immutata. vt hic i.§.ſz hodie. Adoptio fm pla.ꝛ Jo.est legalis actio ad solatiū coꝝ q liberos nō hūt.pene.i.fere naturā imitās. Sz hec diffinitio nō plz gl.qr ēt q filios hūt adoptaī pñt.vt.ff.e.l.nec ei §.pñca.ꝛ.j.e.§.lz ārē pōt sic diffiniri. Adoptio ē legittimus actꝰ p quē fit filiꝰ q nō ē pene natura imitās ꝛ hec ē vitas.ff.co.l.i.ꝛ.j.co.§.miorez. Arroga/tio dꝫ fieri coā principe vel cozaz alio ad hoc a principe delegato vt C.e.l.ii.i fi.ꝛ.l.arrogatōes. Si nō ē impator ñ pōt fieri arroga/tio lz impiū sp sit vt in aūt.quō. op.ep.§.fi. Adoptio pōt fieri coā quocunqz mgīatu ēt mimo vt i aūt.ō defē.ci.§.nulla.qr ē ō volūtaria iudictōe vt.ff.ō of.p cō.l.ii. Adoptio q fit coā impatoꝛe dꝫ arrogatio.qr adoptator iterrogaī.an velit eū q adoptaī sibi iustū filiū ēe ꝛ adoptatꝰ an id fieri patiaī. vt.ff.e.l.ii.vñ v. Arrogo q suꝰ ē.ſz hz meꝰ eē necesse. ¶ Dris adopto suū.sed ꝑis pmanet idē. Cōstitutio de qua hic ē.C.de adop.l.cum i adoptiuis.

Quis ñ pōt adoptaī illū quē hz in ptāte.ꝛ itellige si filius emācipatus dat filiū in adoptiōez patri suo.qr talis filius nō fuerit natus emācipatōis tpe vel ꝛceptus nā alis in ptāte aut remāsisset vt. j.ti.i.§.fi. Si ego adopto filiū fris mei nō pp hoc hēo ipm i ptāte.ꝛ qō hic dī naturalia expone.i.naturalia.qr ab eo anō ꝛhit natiuitatē ꝛ originē ñ a fre ꝑis.

Due rōnes ꝑualēt vni.vt i aūt.ō ꝙsan.ꝛ vti.fra.§.i.col.vi. ꝛ.C.de edic.di.adri.tol.l.fi.nisi vna sit melioꝛ duabꝰ vt colligiī ff.ō inof.te.l.nā ꝛ si ꝛ.ff.vn.ūb. l.scripto.

Luz aūt ipuberes. Arrogatio q̄ fit cū ꝑcipis auctoritate.fieri dꝫ cā cognita.i qua vēit.vt arrogatoꝛ caueat de restituēdo oia bōa ad eū puēta ex ꝑsona pupilli.his q ex testō vl ab intestato vēturi fuissēt.arrogatōe ñ subsecuta.ꝛ hoc si pupillꝰ i pupillari etate moꝛiatur.h.d. In arrogatōe dꝫ exqri cā an honesta fit. Glo.i.ñ eo ppōsito vt res eius deuoꝛet.ff.e.l.nec ei.§.coꝝ. Tabellio dī seruus publicus. Glo.qr publice fuit.C.e.l.ii.

Arrogatoꝛ non potest emancipare filium arrogatum nisi iusta causa.alias tenetur ei relinquere quartam bonorum suoꝝ. vltra bona per eum acquisita.

Glo. Que requirũtur ĩ hac cãe cognitõe habẽt ꝑ ordinẽ. ff. e. l. si pr̃. §. ĩ arrogatõibus. ⁊. l. se. vsq3 ad. §. fi. Cautio ꝺ qua hic intellr̃ cũ fideiussione. vt. ff. e. l. nec ei. §. fi. C. de v̄. sig. l. sancimus. Pr̃ arrogator tenet̃ cauere vẽturis ad successionẽ pupilli vel ex testõ vl' ab intest. vel ti. vl' vel singl'ari vt legatariis oĩb⁹ eĩ3 ꝯsulit̃ hac cautõe pupillo decedente in pupillari etate. al's si postea ꝺcederet pupillaris substõ euanescit vt hic. ⁊. ff. e. l. nõ alit̃. ⁊. l. his verbis. ⁊. j. de pupil. substi. §. i.

Si nõ eẽt ꝓuisum ꝑ legem ꝙ dicta cautio interponeret̃. predicte ꝑsone nõ admitterentur ex testõ. cũ testm̃ sit ruptũ minima capitis diminutõe. s. ꝑ arrogationem. vt. j. quibus modis testamen. infirmã. §. non tamẽ.

Item legitimi successores sin̄ hac cautione non admitterentur quia pater arrogator omnia iure peculii occuparet vt. ff. de castrensi. pecu. l. ii.

Cautio de qua loquit̃ ĩ hoc tex. q̃uis omittat̃. nihilominus pro facta habet̃ vt probatur. ff. eo. in. l. verbis in fi. ⁊ etiam probat̃ alias. C. de rei vxoria actio. l. i. §. i.

Legittimi succcessores non possunt stipulari vltra pupillarem etatem q̃uis etiam ipsi legittimi successores postea erãt admittẽdi ad successiõe3 si adoptio facta nõ esset. Et hoc ideo quia lex ꝓuidit eis ne lederent̃ in illo de quo erant certi. s. in successiõe pupilli si in pupillari etate decederet. ⁊ nõ de icerto. s. de successione post pupillarem etatem. q̃ tunc pupillus potuit testari. ⁊ reliquere cui vellet. vt. s̃. q. ex cau. §. cum ergo.

Iusta causa manumittendi filium arrogatum est. q̃ prouocat patrem ad iram. ⁊ in tantum vt etiam exhr̃dari potuerit. ⁊ beneficium collatu3 vel cõferendum reuocari. vt. C. de reuo. do. l. fi. ⁊ in aũt. vt liber. de cetero. §. illud coll'. vi. ⁊ non intelligitur iusta causa de qua in principio glo. super verbo cã. quia illa causa nõ prouenit ex defectu suo.

Dum hic dicitur exheredauerit. intelligitur idem si preterierit. vt. ff. eodem. l. si arrogator.

Si pater caueret se filio relicturum quartam bonorum. non valeret. C. de inutil. stip. l. ex eo ⁊. C. de inoffi. testamen. si quando. primo responso sed iubet̃ per legez. ꝙ sic faciat.

De ista quarta que debet̃ filio adoptato vel arrogato aliqui dicunt ꝙ intelligit̃ quarta omnium bonorum arrogatoris. ⁊ sic plus habebit q̃ filius naturalis ⁊ legittimus. Alii dicunt ꝙ debet habere quartam sue partis q̃ petet per cõditionem ex constitutiõe diui pii. vt hic. ⁊. ff. e. si ar

rogator. Et hoc ad instar naturalium ⁊ legitimorum. vt.ff. de in offic.testamē.l. papi.§. quorundam.cum similib⁹.

Absurdum est enim hunc legitimum plus iuris habere q̄ naturalem ⁊ legitimum. vt supra.e. §.sed hodie.in fi. Additio. circa hanc conclusionem glo. doc. variāt hic quos vide.

Pater decedens tenet filio arrogato relinquere bona aduenticia que obuenerunt post arrogationem non autem vsumfructum quez debz lucrari pater ad instar mariti in rebus dotalib⁹. C.de bonis qz libe.l. cum oporteat.§.non autem. ⁊.ff.fami. herc.l.si filia.§.i.⁊ sic verbum preter hic non excludit.⁊.ff.de pig. actio.l.i.in fi.⁊.ff.de procurato. l.sed ⁊ hec.§.penul. ⁊ facit.ff. de vulga.substitu.l. si plures.§. in arrogato.

Minorē. Ars imitatur naturaz Et ideo adoptans debz precedere adoptatum plena pubertate. Et non habens filium potest in locum nepot̄ aut pronepot̄ adoptare. Et quando quis adoptat aliquem vt nepotem ex filio legitimo ⁊ naturali siue legitimo tātum.habz interuenire consensus filii sed non extra. quando auus dat in adoptionem nepotem ex filio. hoc dicit.

Pro monstro est vt maior sit filius q̄ pater.

Plena pubertas intelligit. xviii.annorum vt hic.

Quis potest adoptare filium alienum in locum nepot̄ ⁊ nepotem alienum in locum filii. dum tamen in primo casu consensus filii interuenerit ne ei multo suus heres agnascatur. In secūdo vo casu non requiritur consensus filii.

Hl. Regula illa q̄ ars imitatur naturam vt hic. quā doqz fallit vt.j.e.§. sed ⁊ illud. ⁊.§.in plurimis.

Monstrum est quod nō est scōm naturam. sed cōtra naturā vt ⁊ al'.ff.de sta.homi.l.non sunt liberi.

Si quis plures filios adoptauerit.non tenet vnumquēqz precedere in.xviii.annis.quia i vno anno ex diuersis feminis. vel ēt ex vna possz habere plures filios ⁊ in hoc adoptio imitatur naturam vt hic.

Plena pubertas dicit pluribus modis. Aliquādo plena pubertas dicitur.xiii.annorum.vt infra quib.mo.tute.fi.§.primo. ⁊ supra ti.primo.i.responso. Aliquando xv.annorum.vt in aut̄. de tempo.non solu. pecu. super do.§. generaliter. Aliquando xvii.annorum. vt supra. qui manumit.non pos.§.fi. ⁊.ff. de postula.l.i.§. puericiam. Aliquando.xviii.annorum. vt hic.⁊.ff.de

alimen.lega.l.mella.

Potest quis adoptare aliquem in nepotem ex filio lz non habuerit filium vel etiam vxorē quo casu est contra naturā.ff.e.l.qui vxorem.

Quis non potest aliquē adoptare loco fratris.C.de here. institu.l.nec apud.

Filius consentiendo adoptōi alicuius in nepotem. licz loquendo de iure veteri.quo vz adoptatus transiret in potestatem adoptantis.licet ergo iste filius videbatur ledi in duobus. scilicet in hereditate ⁊ in patria potestate. tamen hoc ius non cōsiderat. qꝛ contra primum poterat prouidere auus filium instituendo. nec considerauit secūdum. quia patria potestas non estimatur. sed hodie vterque timor cessat.quia ⁊ succederet.⁊ in sua potestate reincideret.C.de adoptio.l. cum i adoptiuis.⁊ supra eo.§. sed hodie. Additio. Hec glo. ē difficilis. ⁊ multum dubitant doctores circa eam ⁊ precipue dominus Christoforus. vide. Et oportet istum tex.intelligere vel de iure veteri vel in filio arrogato.

Licz alii cognati qui sperant successionem istius adoptantis. quem in nepotem videant̄ ledi non tamē tenent̄ consentire. vt ff.e.l.cum adoptio.

Si filius in casu huius.§.consentiat bene est. ⁊ recidet nepos adoptiuus in potestatem suam mortuo patre. ff.e.l. si quis nepotem. Si vero non consentit. tunc agnascit̄ idest appropinquatur.siue agnatus sit ei. idest auo hic nepos ⁊ suus heres efficitur etiam filio inuito. nec recidit in potestatem eius.siue dicas eum succedere vt filium licz non sit filius siue vt nepotem.quasi ex altero filio patre mortuo natum. ⁊ hoc casu equaliter cum patruo admittet̄.vt infra de hered. que ab intesta.§.cum autem. Additio. Glo.est difficilis ⁊ ponit alios duos intellectus. Et doctores dubitant. vide ergo glosam ⁊ doctores.

Filius de quo hic licz bene i pediret matrimonium filii sui ēt auo volente.ff. de ritu nupt̄.l. oratio.§.i.non tamen potest impedire adoptionem. ⁊ ratio est quia matrimonium ē vinculum magis indiuiduum. vt supra de pa.po.in prin.

In plurimis Quādo adoptatus transit in potestatem adoptantis. vt quia fuit adoptatus ab auo materno potest adoptans adoptatum dare in adoptionem. Et spadones idest quibus naturalia amputata sunt gladio.possunt adoptare vel arrogare. sed castrati non. hoc dicit.

Ars hic imitat naturam. qz sicut quis filium naturalem pōt dare alteri in adoptionē. ita z filium adoptatuz ab auo materno ipse auus pōt dare in adoptionē

Add. Et hoc ideo qz i isto auo cōcurrūt duo. s. natura z accīs z sic considerat natura sup qua fundat lex concedēdo secundaz adoptionem.

Nu qui ex accidenti generare non possunt vt spadones bene possunt adoptare. sed si p naturam semper fuerunt inhabiles ad generandū vt castrati. i. caste nati nō pñt adoptare.

Hl. Textus hic ideo dicit in plurimis qz etiā quād o qz multum differūt filius naturalis z adoptiuus. vt. j. de here. ab intē. §. minus. item etiā quia adoptiuus pater non tenet eum instituere vt. j. de here. ab intes. §. aliquam.

Spadones quibus cultello l' spata testiculi abscisi sūt pñt adoptare. non autem castrati. i. caste nati. z rō est quia fortius impedimentum est nature q accidentis vt hic. z. ff. de lib. z posthu. l. sed z si quesitum. §. i. z. ii.

Vulgari sermone spado z castratus promiscue appellant.

Femine. Femine non possunt adoptare. i. arrogare. nisi ex concessione principis propter eorum liberos in acie principis amissos. hoc dicit. Addito. Nota ibi ex indulgentia q femina non potest adoptare vel arrogare ex rescripto habentis auctoritatem a principe. z sic etiā comite palatino. sed opus est rescripto principis speciali. vide. l. mulierum. z ibi no. C. eo. sicut olim non poterat esse tutrix filiozū nisi id specialiter a principe postularetur. vt l. fi. ff. de testa. Et dicit Ange. q etiam hodie non possz adoptare lz cesset rō legis ꝛc.

Hl. Scie ñ hñt libos i ptāte. z sa. ad b. ff. de suis z le. l. nulla z. j. de hō. qua. z dif. §. ex tranei. z. ff. de ōta l. illud. §. ad testamēta. Indulgētia principis de qua hic dz de nouo petī z cōcedi vt. C. eo. l. mulierz. Femina que amisit filios i acie principis. ex rpto ipsius principis pōt adoptare nō tñ hēbit in potesta te. ad istar naturaliū qz naturales filios ñ hz i ptāte ḡ nec adoptiuos sa. ad hoc. C. e. l. mulierē.

Illud ppriū. Arrogatus ex rescripto principis transit i ptātē arrogatoris cū oibus filiis suis z reb⁹. h. d. Bi uus august⁹. vt germanicū adoptari nolētē i filū adoptiuū hēret pus adoptari fuasit germanicū a tyberio quo facto. augustus adoptauit. i. arrogauit tyberiū. z sic tyberius nō solū trānsit i potestate augusti. sz z germanic⁹

Hlo. Arrogat⁹ iō trānsit in ptātē arrogatoris. qz arrogat q sui iuris ē vt. ff. eo. in

pri. Oraculū pricipis dr̄ qd cō cedit̄ ad orōnez vel petitiōez al terius. Liberi arrogati tran seūt i ptātez arrogatōis. nō solū nati. sz ēt nascituri ⁊ reuersi ab hostib⁹. ff. e. l. si pr̄famil. in prin.

Apud cathonē. Seru⁹ a dño adoptat⁹ vel i iudicio vt filius nomiat⁹ efficit̄ hō liber. h. d.

Gl. Qd hic dr̄ de dño nō hz locū i ex̄neo ēt si talis ad optād⁹ eēt libert⁹. vt. ff. e. l. si pr̄ i fi. Cōstitutio de q̄ hic ē. C. d lati. lib. tol. l. vnica. §. sili quoqz mō. Ea q̄ hic dicunt̄ hn̄t locū si qs suū suū corā iudice nomia uerit filiū. dicēdo. veni huc fili. ⁊ hoc sm itellectū Azo. vl' pōt itel ligi q̄ hic corā iudice agebat̄. vt fieret filius adoptiu⁹ ⁊ inde fcā fuit script̄a. n̄ tn̄ res puenit ad p fectōez. aliud si hec fierēt ex̄ iudi ciū vt. C. de lib. cā. l. pr̄. Col ligit̄ ergo ex iam dict. q̄ si id q̄ ago. nō valet vt ago. valet tn̄ vt valere pōt. sic. C. de lati. lib. tol. l. vnica. §. simili quoqz mō. Ar. ꝯ. ff. de iur̄ codi. l. i. Additio sz rn̄det̄ ad illd ꝯriū q̄ ibi ꝯstabat de mēte testant̄ q̄ solū voluit te stari. ⁊ ergo si nō valuit vt testm̄ nō ēt valet vt codicillus.

Quib⁹ modis ius patro. po. sol. rubrica.

Videam⁹.

Patre mortuo non subsistente auo filii efficiuntur sui iuris. Et idem in nepote mortuo auo ⁊ vi uo patre. nisi in potestatem pa tris recasurus esset. Et hoc fit si moriente auo pater illius fi lii se reperit in potestate. hoc di cit.

Serui liberantur a potesta te dominoruz per manumissio nem vt supra. filii vero liberant̄ a patria potestate. modis d qui bus hic.

Glo. Nomen parentis hic stricte accipiendum ē pro his qui sunt superiores ex li nea masculina. Nam femine nō habent filios in potestate. vt. s̄. ti. i. §. femine.

Filius mortuo patre efficitur sui iuris. hoc verum est si supra patrem nullus est ratione pote statis.

Non omnimodo idest nō ge neraliter vt hic.

Si pater moriente auo repe rit se in potestate. tunc filius reci dit in potestatem suam. hoc ve rū est nisi pater semel exiuit quo uis modo ⁊ postea rediit in po testatem aui per arrogationem. tunc non recideret filius in po testate eius. vt. ff. de adoptio. l. si pater filium. ⁊ ratio ibi nota tur.

Si filius efficit̄ sui iuris pro pter dignitatem. vt in auct. con stitutio que de dignitati. §. illud tunc non habet locum iste text⁹

qꝛ mortuo auo filius recidit ĩ potestate patris.

Cum aũt. Deportatione patris vel filii. soluit̃ vinculũ patrie ptãtis. qđ ex restitutõe pncipis recuperat̃. relegatio aũt nõ tollit patriaꝫ ptãtem. sed ſuitus pene ſic. h. d. Sicut per mortẽ naturalem desinit patria potestas. sic ẽt per maleficiũ ꝑꝑ qđ ꝑdit̃ ciuilitas. desinit. ⁊ sic ĩ hoc mors naturalis ⁊ ciuilis equiparant̃.

Deportatio tã patris quã filii soluit patriã potestatem. sꝫ ex ĩdulgẽtia principis restituit̃.

Relegatio tam patris q̃ filii nõ soluit patriam ptãtem.

Seruitus pene tollit patriaꝫ potestateꝫ. Et dicunt̃ serui pene qui ĩ metalluꝫ dãnant̃. ⁊ qui bestiis subiciunt̃.

Hl. Snia deportatõis vt valeat. i. vt statũ ⁊ ciuitateꝫ perdat nõ potest dari nisi a quatuor iudicibus. s. ab impatore vel ab eius vicario. vel a prefec. p̃to. vel a prefecto vrbis. vt. ff. de iter dic. ⁊ rel'. l. inter penas. §. i. Idẽ credo in senatoribus qui parem sententiaꝫ. i. parem habent effectum sententie principis. vl' maiorez q̃ predicti vt. ff. a qui. ap. nõ li. l. i. §. i.

Si alius iudex q̃ predicti sententiaꝫ deportatiõis det nõ mandatur executioni. nisi princeps approbet eam. vel insulam. vel locum. assignet vt. ff. de le. iii. l. i. §. ii. ⁊. §. deportatos. ⁊. ff. đ iius. rup. te. l. si qs. §. eius.

Delicta ꝓpter que in insulã deportat̃ dicemus. j. de pub. iudi. per totum ti.

Relegare potest qui habꝫ merum imperium. ff. de interdic. ⁊ rel'. l. relegatorum. i. rñso. ⁊ talis nõ est status mutatio. nec capitis diminutio.

Deportatus dicit̃ mortuus ciuiliter. ff. de contratab. l. i. §. filiũ. ⁊. ff. pro so. l. vex. §. societas.

Ubi est eadem vel similis rõ. idẽ iusꝯstituit̃. sic. ff. đ v̇ ob li. l. a ticio in fi. ⁊. j. qđ cũ eo qui ĩ ali. po. §. istas. ⁊. ff. de edẽ. l. q̃dã. §. nũmularios. ⁊. ff. ad. l. aql. l. illđ Ar. ꝯ. ff. de colla. bo. l. si qs. ĩ fi. Additio. So. ibi non est eadeꝫ ratio sed diuersa

Deportatus non potest restitui nisi per principẽ. vl' forte ꝑ senatuꝫ qui põt restituere statũ. ff. de postul. l. i. §. de q̃. ⁊. §. an aũt.

Deportati per principem restituti pristinuꝫ statũ recipiũt. s. q̃tũ ad honores vel ordines ⁊ familia. vt. C. de sen. pas. l. i. ergo ⁊ patriam potestatem ⁊ hoc vult hic dicere.

Si princeps in restitutiõe deportati dixerit hec verba. restituo te. ⁊ tunc ad omnia restitutus videat̃. Sed si dixerit indulgeo tibi. tunc de pena tãtũ remittẽda cogitasse videt̃ ⁊ ita loquitur. C. de sen. pas. l. in insulaꝫ. ⁊. l. si pater.

Verbū restituo generale est ad omnia. ff. de vsu. videamus ⁊ in. §. fauiana.

Relegati differūt a deportatis q; non perdunt ciuitatez nec bona ⁊ sic nō perdunt patriaz potestatē vt hic ⁊. j. de capi. di. relegat̄ quis ad tempus vel in perpetuū. sed deportat̄ tantuz in perpetuū. ff. de interdic. ⁊ rele. l. relegati. ⁊. l. relegatorum. §. hec differentia.

In libertate int̄ istos non est differentia. q; vterq; liber remanet vt. ff. de bo. dā. l. sz si alia.

Banniti nostri tēporis si propter malium ꝓpter qd̄ ⁊ ꝑdunt ciuitatez ⁊ bona sua publicentur. vel de iure vel de cōsuetudine. ciuitatū tūc deportato ꝯparantur. alias relegato. ar. ff. d̄ bo. dā. l. i.

Preses pronincie de iure. nō potest deportare. vt. s̄. §. ꝓxime diximus. nec qs relegari potest a defēsore ciuitat̄. §. nulla i fi. Additio. Cōclusio predicta. s. de bānit̄ ⁊c. ē multū dubia. ⁊ ē hic magna alteratio inter doc. vide hic.

Seruis pene suppliciuz dominus est non fiscus ⁊ ideo fisco nō querūt vt. ff. de his qui pro non scrip. ha. l. iii.

Nouo iure nemo ingenuus fit seruus ex supplitio vt in auten. de nupti. §. ꝙ autem ⁊. §. quia vero. Triplex erat dr̄ia īter dānatos i metalluz. Aliqui enim dannabant̄ in metallum. i. ad fodienduz vel deportādū metallū damnabant̄. ⁊ ēt ne fugerent ligabant̄ ⁊ pōdere quodam opprimebant̄. ferro vel alio modo. Alii vero erāt qui dicebant̄ dānari i opere metalli ⁊ hii non tāto pondere opprimebant̄. ⁊ si hinc fugiebant in metallū ponebant̄. Alii vero erāt q in ministeriū vel ꝑuitiuz metalloꝝ ponebant̄. ⁊ hoc si ꝑpetuo erāt serui al's nō. ff. de pe. l. aut dāna. §. inter eos. ⁊. §. qsqs ⁊. §. in ministeriuz. ⁊ si in ꝓuincia nō habebantur metalla. vel ferrū vel alia similis ꝯditionis tūc ad vicinaz ꝓuinciaz mittebant̄. ff. de pe. l. aut dāna. §. ē pena metalli. Alii sunt in opus publicū ꝑpetuo dati vel ad tp̄s qui sunt similes relegat̄. vt. ff. de pe. ⁊ qdā. Sz huiusmōi pene hodie nō sunt i vsu. Additio. sz doc. dicūt ꝙ si dānant̄ ad tempus i opus publicū gl. verū dicit. sz si i ꝑpetuū eqparant̄ deportat̄. d. l. qdam. Bestiis subiciebant̄. s. deducēdis forte. vel ēt. vt comederēt cum eis vel alia bestialia facerēt. de hac pena dic vt. ff. de pe. l. q vltio.

Filiusfami. De iure isto nulla dignitas liberat quenq̄ a patria ꝑtāte nisi dignitas patriciatus. hoc dicit.

Militia vl' ꝯsularis dignitas quē a patria potestate non liberat. sed hodie ex constitutione principis. patriciatus dignitas liberat.

Qđ pōt ꝑuatus. multoma/
gis impator.

Gl. Filiussa. dicit̄ militare si
fuerit factus miles. ad qđ
multa sunt necessaria vt diximus
in aūt. đ māda. priu. §. fi. col. iii.
vel militare dr̄ si in exercicio mi
litie fuerit. Iure isto nulla di
gnitas nisi p̄riciatus liberat quē
a p̄ria ptāte. sz hodie. xii. sunt di
gnitates que liberāt aliquē curia
lez a curiali ꝯditiōe. vt. C. de cu/
riali. l. fi. ⁊ ille hcedē liberāt a
patria ptāte vt in aūt. ꝯst. que de
dig. §. i. ⁊. §. generalr vñ cuz ibi
sit ꝯsul corrigit̄ ꝙ hic de eo dr̄.

Cōstitutio de qua hic ē. C. đ
ꝯsuli. l. fi. li. x. Patritiꝰ erat
quasi p̄ricipis pr̄. vñ Salustius o
p̄res cōscripti. nā scripta erāt eo/
rū noīa in aliquo loco vel i coro/
na capitis sui vel aliis. Spāle
est in patricio ⁊ hodie ēt in ꝯsule
vt ex sola collatōe vel datōe codi
cillorꝫ ⁊ dignitatis scripturis. vl̄
per aliqđ ꝑuilegiū fiāt sui iuris
ēt sine administratōe. i aliis de/
cē đ qbus. s̄. tūc demñ cū cepint
administrare. vt in aūt. ꝯsti. que
đ dig. §. i. q̄ ē. C. đ epi. ⁊ cle. aūt.
sed dignitas vt. C. de decur. l. fi.
Itez in tertio cāu cū ordinat̄ ep̄s
q ē vltra supradictos cāus vt in
aūt. ꝯsti. que de dig. §. palā Si
qlibet pr̄ ēt vilissimus filiū suum
emācipat qñ vlt. vt. j. e. §. admo
nēdi. ⁊. §. p̄terea. q̄re h̄ impator
ñ poterit facere. ⁊ maxie i cāu ele
cti p̄ricii. Pr̄ ꝯpellit̄ alapis ⁊
ꝟberibus filiū p̄riciū emācipar̄ vt
in aūt. ꝯsti. que de digni. i. j. rñ.

Si ab hostibus. Si pat̄
vel filiꝰ capit̄ ab
hostibus pēdet ius patrie ptātis
ꝑꝑ ius postliminii. ipsū aūt in ca
ptiuitate moriētē ius fingit pre/
ambula hora captiuitatis decessis
se. h. d. Postliminiū fingit eū
qui captꝰ ē in ciuitate semꝑ fuisse
⁊ dictū ē postliminiū a limine ⁊
post. vñ eū q ab hostibus captus
est ⁊ reuersus postliminio reuer/
sus recte eē dr̄. Sicut i domi/
bus limina finē quēdā faciūt. sic
⁊ veteres iperii finē eē voluerūt
⁊ ab eo post liminiū dictū ē qꝛ ab
eodē limine reuertebat̄ quo amis
sus erat. Si quis captꝰ ab ho
stibus. victis hostibus recupat̄.
postliminio redisse extimat̄.

Gl. Hostes sunt qbus po/
pulus ro. bellū indixit vl̄
ipsi ꝑplo ro. ff. de capti. l. hostes.

Licet ius postliminii pender̄
videat̄ hoc ē quo ad iuris fictio
nē. filius capti ab hostibꝰ ē sui iu
ris. vt. ff. de testa. l. lege cornelia i
fi. ⁊. ff. de li. ⁊ post. l. vlt. ⁊. C. de
sen. pas. l. fi. Nā pr̄ suus est ho/
stiuz vt. s̄. de iure ꝑsonarū. §. ser
ui. ergo alium in potestate ha/
bere non potest. ff. ad. l. iiul. de
adul. l. sic eueniet. ⁊ ergo nulla
preterita vel presentia pendent
inspecto statu presenti. sed futu/
ro vt. j. de verborum obligatio/
nibus. l. conditiones fallit tamē
interdum.

Postliminiū ē ius amisse rei recuperāde ab exneo moribus ⁊ legibus ꝯstitutū. vt colligit̄. ff. d̄ capti. l. postliminiū prio rñso.

Si qs capit̄ ab hostibus ⁊ nō vltra deducit̄. sz iter fines nr̄os recupat̄. ipropie dr̄ postliminio reuersus. vel si captus ⁊ deduct⁹ vltra fines ⁊ recuperat̄ dr̄ ēt redisse añq̄ ad limia redeat qꝛ sic recupat statiz lz ipropie. ⁊ fa. ad hūc. §. ff. d̄ cap. i bello. §. i. itē ad idē. ff. d̄ vi ⁊ vi ar. l. q possionē.

Preterea emancipatōe. Per emācipatōem tollitur ius patrie ptātis. q̄ emācipatio hodie pōt fieri cora quolibz mgr̄atu. ⁊ d̄ bonis emācipati debet̄ pr̄i legittia ⁊ tutela si ē pupillus emācipat⁹. ⁊ habēs filiū ⁊ ex eo nepotē i potestate pōt vnum ex eis vel ābos emancipare. h. d.

Emancipatio olim fiebat per ymaginarias vēditōes. Glo. nā pr̄ vendebat filium pro vno nūmo forte ⁊ emptor eū manumittebat vt hic ⁊. ff. de capi. di. l. liberos ⁊ hec fiebant cū rescripto pricipis vt hic hodie vero aliter fit vt hic Id qd̄ potest fieri recta via nō dz fieri per circuituz. qꝛ circuitus est euitandus ⁊ vbi potest habere locuz veritas non est recurrenduz ad fictionem ⁊ leges reprobant cōtractus ⁊ dispositiōes fictas ⁊ simulatas vt hic ⁊ l. emptor ⁊ ibi Bar. ff. de aqua plu. ar. cum si.

Gl. Nomē liberi generale ē ad omnes iferiores vt. j. ti. ii. §. fi. Filiꝰ ꝓpter hanc ymaginariaz venditōem que oliz fiebat dicebat̄ capite minui. ⁊ lz hodie ñ fiat tñ dr̄ capite minui qꝛ statuz mutat. vt. j. de capi. di. i. rñso. ⁊. §. mima.

Rescripto principis etiam oliz fiebat emācipatio sine vēditōe vt puto vt. C. de emā. li. l. fi.

Recta via. i. directa ñ curua l̄ dic. i. recto iure.

Emācipatō pōt fieri corā quolibet magistratu. ēt si nō hz mex̄ vel mixtū iperiū vt i aūt. d̄ defē. ci. §. ēt ⁊ coram extraordinariis vt duo bononieñ. coram iudice mutinēsi. vt. ff. de ma. vi. l. ēt. §. fi. ⁊. C. de iudi. l. vlt.

Emancipatio pōt fieri coram iudice in domo sua vl̄ i alio quocūqz loco exñte dūmo nō i loco turpi. vt. ff. d̄ iusti. ⁊ iur. l. pe. ff. de arbi. l. si cū dies. §. pe.

Pater emācipando filiuz dz eū relaxare manu. i. dz eū capere per manū ⁊ relaxare ꝑ verba ad hoc apta vel dz euz relaxare manu. i. ptāte. puta qñ fit inter abñtes. vt. C. de eman. li. l. pe.

Pater añ emancipatōem occupauerat oīa bona filii iur̄ peculii. sed emāncipando debetur ei quarta. sicut patrono in bonis liberti vt hic. ꝯcor. sunt in glo.

Edictuz ꝑtoris de quo i text. ponitur. ff. siquis a paren. fue. ma. l. i.

Quod hic dr̄ de bonis filii. i telligit de acqnisitis ⁊ acquirendis. ⁊ de sibi a patre nunc collatis.

Sicut patron⁹ succedit liberto ab intestō in totū filiis ñ existētibus. ex testō i tertia pte bonoruz liberti. ⁊ liberis tx̄ntib⁹ i nihilū. lz olim cēt alr̄ vt. j. de suc. liber. §. i. ⁊. ii. ⁊. §. sz nr̄a. sic ēt erit in patre sz hec similitudo iterdū fallit vt. j.

Si fili⁹ i testō suo istituit turpē psonaz pr̄ succedit i totū. ff. si qs a pa. fu. ma. l. patronus i pri.

Interdū pr̄ i nihilū succedit. s. in sex casibus pm⁹ si pr̄ ex ꝯuentione accepit p̄ciū emācipatiōis a filio. nō aūt dico p̄miū q̄ hodie dat̄ vt. j. per quas pso. no. ac. §. hoc quoqz ⁊. C. de bo. que li. l. cum opz. §. pe. qr lz quodāmō puniat̄ p̄miuz ꝯuentionale ñ tñ p̄miū legale qd̄ ē licitū ergo nō puniendū. C. d̄ admi. tu. l. sanctimus ⁊. C. de adul. l. gracus.

Scd̄s casus ē si filius ē miles ⁊ hz castrēsia. vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. §. si parens. ⁊. §. ē ⁊ aliuſ. ⁊. ff. de testa. mil. l. si a milite ⁊. §. se. Itē filius aliis pr̄is lz hr̄dibus nō dat̄ q̄rta. vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. §. si. secus est in filiis patroni.

Itē quādo pater coact⁹ emācipauit filiū tūc nō hz q̄rtam vt. ff. si qs a pa. fu. ma. l. si. Itē actō caluisiana ñ dat̄ pr̄i sicut pr̄ono vt. d. ti. ff. si qs a pa. l. nō vsqz.

Itē pr̄ ñ hz operas a filio emācipato sicut pr̄onus a liberto vt. d. ti. ff. si a parē. fu. ma. l. pe.

Sed ⁊ si pat̄. Si filiussa. adoptat̄ ab aliquo suo ascēdēte. transit i ptātem adoptātis ⁊ desinit eē in ptāte pr̄is naturalis. h. d. Adoptio de q̄ hic dz fieri actis interueniētibus corā ꝯpetēti iudice. p̄nte adoptāte. ⁊ ēt adoptato p̄nte ⁊ nō ꝯdicēte. In psona adoptātis ascendēt ē adoptatio plenissima. Additio. qr ꝯcurrūt iura nālia ⁊ ciuilia vt. s̄. de adop. ⁊c.

Hl. Cōstitutōes de qb⁹ hic sunt. C. de adop. l. cuz in adoptiuis ⁊. s̄. de adop. §. sz hodie ⁊. §. si vero. Si ifans adoptat̄ in cāu huius. §. nō requiritur eius p̄ntia vt. C. de emā. li. l. pe. Paciētia hic ꝯperat̄ ꝯsensui. nā qui tacet affirmat. sic. ff. d̄ pigno. l. si fideiussor. §. cū pr̄. ⁊. ff. so. ma. l. ii. §. si. ar. ꝯ. ff. de adop. l. ii. §. si. ⁊. ff. de ꝓcur. l. filiussa. §. i. Additio de hoc brocardico. vid̄ hic plene. Ang. de are. post Bar. Licz i cāu huius. §. ñ tollat̄ ius patrie ptātis oio. qr vr̄ solū transferri. tñ bñ tollit̄ quo ad p̄miū. ⁊ ergo bñ ponit̄ i hoc ti. Si qs idebite iudicatur. non esse in potestate mea nō efficitur sui iur̄ cū snia nō faciat ius. imo remanet in ptāte mea. lz quo ad me pro emancipato habeatur. ff. de condi. inde. l. iul. in prin. ⁊. l. vlt.

Illud aūt. Conceptus aū emancipatōem. vel datōem i arrogatōem patris. remanet in ptāte aui. secus si post ꝯcipiat̄. ⁊ pr̄ non cogit̄ inuitus emancipare filiuz nisi ex cā. h. d. cū gl. Qd̄ hic dicit̄ i filio nā li. hz ēt locū in adoptiuo. Addi tio lz aliqui dixerint solū hr̄e locū in naturali vt i gl.

Gl. Est hic dr̄ia inter manumissiōem ⁊ emācipatōem qꝛ secus ē in ācilla p̄gnāte manumissa. vt. s̄. de ige. §. sufficit ⁊. ff. de acqr. re. do. l. fi. ⁊. C. de ꝓba. l. matrē. Nullus filiꝰ pōt cogere parētē i cuius ē ptāte vt ip̄z emācipet. sz fallit i quatuor casibus. ⁊ iō dicit pene. Prius casus ē si pater agnouit legatū sibi relictū hac ꝯditione vt liberos emanciparet. qꝛ tūc ꝯpellit̄ officio iudicis extraordinario emancipare. ff. d̄ ꝯdi. ⁊ d̄. l. si cui. Secūdus ē si pr̄ adpotauit p̄uignuz suū cogit̄ eū emācipare. si ip̄o pubere fcō ꝓbauerit sibi nō expedire eē in ptāte. vt. ff. de adop. l. nō nūq̄ ⁊. l. se. Idē in quolz adoptiuo. ff. de minor. l. ii. §. si qs minor. Tertius cāus ē si pr̄ necessitat filiā ad peccādū. vt. C. d̄ ep. aud. l. si lenones. Quartus est si pater filiuz. male ⁊ cōtra pietatē tractauerit. vt. ff. si qs a pa. l. fi. Itē ecōtra filius non pōt cōpelli vt emancipet̄. vt in aūt. qui. mo. na. effi. sui. §. generaliter coll. vii.

De tutelis. rubrica.

Ranseamꝰ.

Inter ꝑsonas que sui iuris sunt. alique sunt i tutela vl' curatōe. aliqua vero ñ. ⁊ intellect̄ his qui sunt sub tutela vel cura intelligunt̄ ⁊ relique. Et tutela s̄m s̄uiū iur̄cōsul. sic diffinit̄ ē ius atqꝫ ptās i capite libero ad tuendū eū qui ꝑp defectuz etat̄ se defendere nequit. a iure ciuili data ac permissa. h. d. Tutor hz nomen a re. qꝛ dicunt̄ tutores quasi tuit ores. simile in editiciis..

Gl. Qui i tutela vl' cura sunt sui iuris sunt. filiussa. ergo ñ pōt hēre tutorē vl' curatorē vt hic ⁊. C. de cura. fu. in pri. l. fi. ⁊ lz videat̄ dici ꝯriū i. l. fi. §. i. C. de sen. pas. tñ ibi filiꝰ ñ erat ṽe i ptāte. qꝛ pat̄ erat d̄portatꝰ. vt diximꝰ. s̄. ti. i. §. cū aūt. Cōtrariorꝫ eadē ē disciplīa. vt hic ⁊. s̄. d̄ his q sūt sui i pri. Tutela ē ptās violēta. tā ex ꝑte tutoris q̄ꝫ pupilli. ex ꝑte tutoris qꝛ dat̄ iuitus qꝛ nō ē munus publicuz. j. de ex. tu. ⁊ cur. i pri. Ex ꝑte pupilli qꝛ datur ēt inuito. vt. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab his. l. nec non. ff. de tute. l. ii.

Alia ē potestas tutoris in pupillum. quā patris in filium vel domini in seruum. Nam illa ad commodum vt infra per quas per no. acqui. §. i. ⁊. s̄. de his qui sunt sui vel ali. iuris. §. ii. Ista vero ad onus tenetur

enim tutor de dolo ꝛ lata culpa. vt.C.arbi.tu.l.ii.

Itē per hoc ꝙ tutor datur inuito differt a curatore qui volēti dar̄. vt.j.de cura.§. itē inuitus. ꝛ.ff.e.l.iii.§.fi pupillus.

Jus hic pōt intelligi ad cogendum.potestas ad impandū.

¶Pupillus nisi fit sui iur̄ non pōt habere tutorez. vt.s. i pn̄.

Itē si ē dubius pōt hēre tutorem. vt.ff.de tuto.ꝛ cura. da.ab his.ei qui. Seruo i aliquo casu datur tutor.ꝛ lz fm glo. i hoc ē legum cōtrarietas. vt pz i ea.tñ ista ꝛrietas ita soluit̄.

Si reliquit̄ seruo fideicōmissaria libertas ꝛ hereditas ab eodē prestanda.pōt seruus cogere i stitutū vt hereditatē adeat.ꝛ tūc suo datur tutor. vbi aūt ab vno hereditas ꝛ ab alio libertas relicta ē.non pōt nisi prius ei prestita libertate.tunc eim coget aliuz heredem hereditatez adire ꝛ sibi restituere. Tutor ē ad tuēduz ꝛ in hoc differt a patria potestate que nō ē ad tuendū sed ad gubernandū ꝓut vult vel sibi acqrendū. Tutor datur ꝓp defectum etatis. ꝛ in hoc differt a curatore qui dar̄ non solū ꝓp defectum etatis sed ēt ꝓpter morbū. vt furioso ꝛ mente capto.vt.j. ō cura.§.item furiosi.

Tutela ē de iure ciuili lz oēs fere cōtractus sint de iure gētiū vt.s. de iur.na.§.ius aūt.

¶Dtās tutorus dicit̄ data.s.a lege vel a iudice.ꝓmissa vero a testatore.vt.j.e.permissuz.vel dicit̄ data persone.s. principal̄r ꝓmissa vero rebus scōario vt.j.ti. i.§.certe.ꝛ.j.de excu.tu.§.dat⁹.

Tutores ꝛ curatores in hoc conueniūt ꝙ ambo dicuntur defensores ꝛ plerūqz fic appellant̄. vt.ff.de lega.iii.l. cū filio.§.i. ꝛ ff. de mino.l.ii.§.ii.

¶Prefectus vigiluz ꝛ qui cuz eo de nocte vadunt dicunt̄ editi cu.qz edes tuent̄.ff. de of.prefe. vigi.l.iii.§. sciendum.

Permissuz ē taqz. ¶Dar̄ pōt filio suo pupillo tutorē dare in testō.itē ēt nepoti ex filio dūmodo non sit in potestate sui patris recasurus.h.d.

Filio mortis tpe aui in potestatē aui existēte. qr tunc nepos recasurus ē in potestatē p̄is nō pōt ab auo dari tutor nepoti.

Additio.ꝛ ergo qr femine nō habent filios in ptāte. vt.s. de adop.§.femine.ergo filio suo tutorē dare nō possunt in testō. vt l.ii.ff.de confir.tu.

Glo. Quia ois tutela vel ē testamētaria vel dativa vel ltima.ita ꝓius de testāria vt de digniore videndu3 ē in hoc titulo ꝛ.j.de aliis. Impuberibus dar̄ tutor ēt inuitis. vt. ff.de tuto.l.inuito.hoc ēt tutori ꝛ p̄fidi lz.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab hil l.nō tñ.§.fi. ¶Patri ꝓmittit̄ dar̄ tutorē filio naturali tñ i his

que sibi relinquit. vt. C. de ꝙfir. tu. l. fi. Tutor pōt relinqui in testō. vl'i codicil' testō ꝙfirmatis. vt. ff. de test. tu. l. iii. Illō qō dī hic i ṽ. itaqz hz ēt locū in filio milite vt. ff. ō test. tute. l. ii. ꝛ hz lo cū i filio q nūq̄ exiuit ptātem pa tris. puta per arrogationē. qz tūc filius nō remaderet i ptātē pris mortuo auo. ff. ō adop. l. si pr̄. ꝛ l. si filꝰ. ꝛ de hoc dixi. s. ti. i. §. i.

Lum aūt i plibꝰ. Dr̄ pōt dare tutorē posthūo qui si natus cēt foret i ptāte sua. h. d. Sicut i pluribꝰ cāis post humi p iā nat̄ habēt. ita ꝛ in da tōe tutele. Si filꝰ emācipatꝰ ē vel mortuꝰ. tūc nepotes ex eo sunt sui iuris mortuo auo. vt. s. ti. i. in fi. vñ. ex testō aut pūt hic tutorez vt hic.

Hl. Posthumi hñtur p iaz nat̄. quoꝝ de ꝙmō eorum queriē. ff. de sta. hō. l. qui i vtero nō si de ꝙmō aliorūz. vt. ff. de ṽ. sig. q dicimꝰ. vel si de ꝙmō ma tris. ff. de sta. hō. ipatoz.

Posthumi de quibus hic nō intelligūtur si nati ex cōcubina. nisi i his que pr̄ sibi dimitteret. C. de cōfir. tu. l. fi. tales eim non nascerentē i ptāte. s. ō nup. §. fi.

Sed si emācipato. Ba tio tutele filio eman cipato impuberi. nullius ē mo mēti. nisi per pfidez cōfirmareē. h. d. Si pr̄ daret tutorē filio emācipato ipuberi i testō sine cō firmatōe pfidis nō valeret. qz si cēt i ptāte. vt. s. e. §. pmissū. ꝛ si iste tutoꝛ dr̄ testārius dēret pfer ri ltimo. vt. j. ti. i. i pr̄. quidā tñ dicūt q nō ē ppie tutoꝛ sz soluz pōt admitti. ꝛ p hoc. ff. de verb. fi. l. lege. ꝛ i auc. de defen. ci. §. fi decetero. ꝛ ita ltimꝰ tutoꝛ huic pferē. vt. j. ō attil. tu. i pr̄. ꝛ qñ i tex. dr̄ q ē admittēdus sine iqui sitōe. hoc ē q vī approbata suffi cientia eius p pfez quo ad satisda tionē. s. an sit locuplex vel ñ. sz ñ q pferaē ltimo. Add. doct. tñ cōiter tenēt q pferaē ltimo quoꝝ vide. Tutoꝛ datꝰ in testō per pfez filio emācipato p iudicē cō firmādus ē sine iquisitōe. qz ñ sa tisdat. s. rē pupil. sal. so. itē an lo cuplex sit vel ñ. vt. ff. ō ꝙfir. tu. l. i. Si tutoꝛ daē filio a mr̄e in testō. lz talis tutoꝛ non satisdet. tñ cū inquisitōe ꝙfirmandus ē a iudice. vt. ō. l. dr̄. ꝛ. C. de cōfir. tu. l. i. Et rō dr̄ie iter patrē ꝛ ma trez ē memoria pcedētis pr̄ie po testaē. vt. ff. de qō. l. vnius. §. ser uus. ff. de cura. l. fi. ꝛ facit ad hoc j. de satisda. tu. in pr̄in. ꝛ. ff. ō lib. agno. l. i. §. iul. ꝛ. C. ō epi. aud. l. decreatōibus. Add. doc. dicūt q rō dr̄ie istarū ꝙdonū ē qz debi le ꝛ fragile ē iudiciū mr̄is nō ita iudiciū pr̄is. ar. ff. q pe. tu. ꝛ no. glo. i. l. i. C. de cōfir. tu.

Qui dari tutoꝛes te. pūt.

Ari aūt. Ētiā filiuf famil. pōt dari

tutor. ⁊ seruus ꝓprius cũ liberta te quã ꝑ legẽ ꝯsequit̃ si ñ det̃. ⁊ error viciat dationẽ tutoris scãz ꝺ suo ꝓprio. Et silr̃ datio fcã cũ hac ꝯditõe si liber erit. que ꝯditõ nõ viciat i suo alieno. Itẽ furio sus ⁊ minor põt dari tutor cũ cõ positus aut maior erit. h. d.

Non solum p̃rfami. sz ⁊ filius fa. ⁊ suus ꝓprius cum libertate põt dari tutori in testõ. Add. Rõ dubitãdi de filiofa. fuit qꝛ ex quo fuit subiectus alterius po testati. nõ videbat̃ posse hr̃e aliũ sub ptãte. Rõ decidẽdi dicet̃ in glo. ii. Si suus in testõ sit da tus tutor nõ expressa libertate cõ sequit̃ tacite libertatem directaz a lege. Error status in suo ꝓ prio viciat dationẽ tutoris.

Seruus alienus põt dari tu tor in testamẽto cũ liber erit. sed suus ꝓprius non. Add. rõ dif ferẽtie. qꝛ hoc casu ex quo testõr hz ptãtem cõferẽdi libertatem. ñ ꝯferẽdo videt̃ illudere actũ. ar. i l. cum heredes. §. i. ff. de sta. lib. que rõ cessat in seruo alieno. qꝛ ñ ẽ in eiꝰ ptãte eidez libtatẽ ꝯferre.

Gl. Mutus vel surdus nõ põt dari tutor. qꝛ tutor ⁊ loqui ⁊ audire dz. vt. ff. de tute. l. i. §. pe. ⁊ fi. Filiussa. põt esse tutor nõ ob. p̃ria ptãte qꝛ tutela ẽ ius publicũ. vt. j. ꝺ excu. tu. in prin. nõ curat̃ ergo ius p̃rie po testat̃. vt. ff. ad treb. nã qꝺ. i. rñ. ff. de his qui sũt sui vel alie. iur. l. filiussa. Add. Hoc quod dr̃ qꝛ i his que sũt publici iur̃ ñ attẽ dit̃ p̃ria ptãs. itellr̃ i his que sũt publici iur̃ i quibꝰ qs agit tãquã publica ꝑsona ⁊ publica auctori tate electã vt ẽ mgr̃atꝰ ⁊ tutor vt iuribꝰ. s̃. all'. secꝰ si ageret vt ꝑso na priuata ⁊ ꝓpria aucte. vt faciẽ do testm̃ i quo bñ curat̃ p̃ria po testas. l. seniũ. C. q te. fa. pos.

In casu quo filiussa dat̃ tutor pr̃ tenet̃ ꝺ peculio nisi agnoscat tutelã. qꝛ tũc tenet̃ isolidũ. ff. de tute l. si filiꝰ. ⁊. ff. ꝺ ad. tu. l. luciꝰ ticiꝰ. Add. ꝺ hoc qñ pr̃ dr̃ agno scere legatũ. vide hic ꝑ doc.

Seruus nõ põt dari tutor a p̃side. C. qui da. tu. l. in seruili.

Quis nõ potest dare seruum tutorẽ hoc expresso qꝛ sine liber tate ⁊c. vt. s̃. q ma. nõ pos. §. lz i fi. ⁊. C. ꝺ ne. ser. l. quidã. §. illo.

Si suus eet datꝰ tutor i codi cill'ñ hẽret libertatẽ directã. C. ꝺ fideicõ. li. l. ⁊ si nõ ascripta. sile ꝑ epl'am. Ille dat̃ tutor solũ q hz testamẽti factõnẽ. ff. de tes. tu. l. testõ. al'incipit si quidẽ. hoc in tellige ꝺ testi factõe passiua ⁊ hãc ẽt hz seruus. j. ꝺ here. qua. ⁊ dif. §. testi. Error i ꝓprio suo nõ ẽ verifilis. C. de rescin. ven. l. qs quis Et hic forte erat error qꝛ ex cã hereditaria nouiter hẽbat. vt ff. de reg. iur. l. qui in alterius. ⁊ ff. de vsuca. §. quod ãt Quod hic dicit̃ ꝺ errore i seruo ꝓprio. multo magis locũ hz i alieno. vt ff. ꝺ fideicõ. li. l. generalr̃. §. siquis tutorẽ. ⁊. ff. e. si quis tutorẽ.

Seruus autē. Alienꝰ suus sub conditōe libertatis future tutor i testamēto creari pōt. ꝓprius autez sub conditōe p̄dicta tutor inutiliter daf. Et furiosus ⁊ minor datus tutor. tunc erit cū reperiet cō pos mentis. vel cum maior factꝰ fuerit. h. d. Add. ⁊ hoc sūmari um positū fuit in p̄ece. §.

Seruus alienus nō pōt simpliciter dari tutor i testō. Furiosus ⁊ mior p̄sūt dari tutor in testō sed tūc demū administrare permittit. cuz ad sanitatē vel ad legitimā etatē peruenerit. Add. Et illo interiz existēte in furore vel minori etate. alius datur tutor a iudice. non autē veniet ltimus. l. si quis sub conditōe. ff. de testa. tu. qui definet esse tutor ipso venīte ad sanuz intellectum ⁊ habēte dilucida interualla. vide Ange. hic.

Hl. Seruus datus tutor cuz liber erit. non erit liber directo sed ꝑ fideicō. ff. de testa. tu. l. si hereditas. §. fi. ⁊. C. de fideicō. li. l. si non ascripta.

Seruus inutiliter daf tutor sub hac ꝯditōe si liber erit. sicut ēt inutilis dō stipulatio ꝓpter inutilem adiectionē. ff. de stip. ser. l. sed si ibi. Et hic intellectus ē verus alius reprobatis in glo. vt ff. de re. iur. l. actus. Furiosꝰ datus tutor tūc erit cū ꝯpos mētis fuerit. siue hoc dicat a testōre siue nō. vt. ff. e. si hereditas. §. si furiosus. ⁊ fa. ad hoc. ff. de iudi. l. cū furiosus. i. rñso.

Ad certum tp̄s. Ad certū t, s ⁊ ex certo tpe sub cōdi. ⁊ añ here dis instōem tutor dari pōt. secus aūt ad rē certā vel cām. h. d.

Tutor datꝰ p̄sōe ñ cāe l rei.

Hlo. Ad certū tp̄s puta vsqz ad pascha. ex certo tēpore puta a pascha in antea. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū.

Tutor lz possit dari sub ꝯdi. ⁊c. vt hic a testōre nō tñ a iudice. ff. de reg. iur. l. actus. Add. rō differētie inter iudicē ⁊ testōrem ē. qz dato tutore sub cōdi. a testatore pendēte tpe aut ꝯdi. pōt puideri interim pupillo ō tutore legitimo vel datiuo. secus qñ è datus est a iudice. j. de admini. tu. i pncipio. Sed dñs Jason dubitat de hac rōne. vide.

Curator bñ daf ad certā cāz nō aūt tutor. vt. C. ō ad li. da. tuto. l. ad litē. ⁊ ibi tutor ꝓ curatore ponit. ⁊ tutor bene daf vniuersitati rerū non rei certe. ff. de tute. l. si testō. Tutor daf p̄sone. s. principalr ⁊ nō rebus lz bene sc̄dario. ⁊ daf p̄sōe pupilli pncipalr vt eū instruet bōis moribus ⁊ ēt salaria prestet mgr̄is eiꝰ. ff. ō admi. tu. l. ꝯplures. §. in primis. ⁊. C. de ali. prestā. l. fi. Secundario autem rebus datur infra de exca. tuto. §. datus. Sed in curatore eō. nā pncipalr rebꝰ sario p̄sōe daf. C. ō nup. l. i copulādis

Siquis filiabus. Tutor dat⁹ filius ⁊ filiabus intelligit quoq; datus posthumis. nepotibus vero nō. nisi liberis dederit. Et appellatōe posthumoꝝ ⁊tinent postumi primi ⁊ vlteriorīs gradus. h. d. Filii vel filie appellatione posthumus ⁊ posthuma ⁊tinentur filii. ⁊ appellatiōe liberorum continentur omnes descendentes. nepotes aūt non cōtinebunt appellatiōe filiorum vt hic.

Hlo. Hec dictio filii ꝑhēdit posthumus ⁊ postumā cum masculinū possit cōcipe femininū. sz hec dictio filie nōcō prehēdit vtrunq; cū femininum non cōcipiat masculinū. vt. ff. de le. ii. si ita scriptum. ⁊. ff. dele. iii. qui duos ⁊. l. seruis legat.

Appellatiōe natoꝝ etiam nō nati ⁊tinent dūmodo de eorū cō modo tractet. ff. de sta. ho. qui i vtero. ⁊. ō. ti. i. §. cū aute. ⁊ sa. ff. de test. tu. l. si qs ita. §. i. ⁊. l. q; si.

Hoc qō hic dicit i tex. q; appellatōe filioꝝ ñ veniūt nepotes hoc habet locum. sm cōem vsum loquēdi nō aūt sm veā significatiōez verbi. qr filius dicit a phi/los qō ē amor. ⁊ iō nepos dr filius ⁊ etiā quilibet quē pater diligit pna affectiōe vt. ff. de v. sig. l. liberoruz. §. sz ⁊ si pap. Additio de hac cōclusiōe vide doc. quia variant. Appellatōe posthumoꝝ veniūt tā filii q̄ ceteri ex filiis nasciturī q; sui posthumi sūt p. l. velleiā. vt. ff. de iniust. rup l. posthumoꝝ. ⁊. j. de exhr. li. § posthumi. ⁊. ff. de lib. ⁊ post. l. gallus. i. rūso.

De legit. agna. tu. rubrica.

Q Aibus aūt. Impubillis nō hñtibus tutorē testāriū. lex. xii. tab. dat agnatos in tutores legitimos. dūmō sint mares. ⁊ maiores. xxv. ānis. ⁊ fane mētis. h. d.

Agnati dicunt p virilis sex⁹ cognatōem iūncti. veluti. ff ex eo/dē pre natus. ⁊ fratris filius. nepos ve ex eo. Itē patru⁹ ⁊ patrui filius. nepos ve ex eo. Cognati aūt dicunt qui p feminini sexus cognatōez iūgunt. Itaq; amite tue filius nō ē tibi agnatus sz cognatus. Qui nascunt patris nō mris familiam sequūtur.

Hl. Lex. xii. tab. vocat agnatos ad successiōem ⁊ ergo ēt ad tutelā ⁊ eos vocat verbis ⁊ sinia. ⁊ nisi gerāt. eoꝝ periculo agit. ff. e. l. legittimos. qūcq; dat tutela ex sinia legis. xii. tab. nō aūt ex verbis vt in prono respectu liberti q̄dam defert. ex extentione vt que defert patrōnis⁹ respectu filii emācipati q̄dam defert solū pp q̄dam fidentiaz vt. j. de fid. tu. Additio de his oībus vide hic plē p doc. Vocant agnati ad tutelā si sūt maiores. xxv. anni vt. j. ō fidu. tu. i fi. ⁊ minores. lxx. alias excusant. vt. j. de excu. tu. §. item maiores.

Nomẽ cognatõis generale ẽ. nã oĩs agnat⁹ ẽ cognat⁹ ſz nõ eõ. vt hic. ⁊. ff. e. ſũt ãt. Frat̃ pr̃is qui dr̃ patru⁹ ẽ tibi agnatus ſi fuerit natus ex eodẽ pr̃e tuo. alioquin ẽ cognat⁹. vt. C. de le. heredi. l. ſi. §. ſz nec. ⁊. §. cũ aũt Cõiuncti p lineã femininã. dicũt̃ cognati nõ agnati ẽt ſi maſculus iterum mat. quia ĩſpecto femineo ſexu ſt̃ cognati Amita ẽ tibi agnata. quia p pr̃em tuũ tibi q̃ũgit̃ non eius fili⁹. Familia hic capit̃ p agnatõe lz ⁊ alias multas ſignificatões hẽat. vt. ff. de ver. ſig. l. p nũciatio. §. familie. ⁊ fa. C. ỏ v. ſig. l. fi. ⁊. ſ. de pa. po. §. fi.

Quod aũt lex. Inteſtatus quo ad tutelã dr̃ ẽt qui fcõ teſtõ ỏceſſit i quo nõ diſpoſuit ỏ tutela. vel cui⁹ di ſpõ effectũ ſortiri nõ potuit. h. d. Et que fortiori vinculo ſũt ligata difficili⁹ tollũt̃. ⁊ capitis diminutõe agnatio tollit̃. h. d.

Jus agnatõiſ ⁊ cognatõis differt. q̃ agnati hñt ius p̃rogatiuũ ad cognatos vt pferant̃ i hr̃ditatibus ipſis cognatis. vt. j. de le. ag. ſuc. i. rñ. Deficiẽtib⁹ agnatis i hr̃ditatibus ⁊ tutelis cognati admittũt̃. iter quos ẽt agnati vocant̃. qui deſierũt eẽ agnati p minimã capitis diminutionẽ. ſ. per emãcipatõem. vt. j. de here. ab inteſt. §. admonẽdi. Illud ius p̃rogatiuũ ỏ quo. ſ. i p̃ria q̃dõne. q̃ hñt agnati q̃ hñt vltra iura cõia. p. l. xii. ta. facile pdũt. ⁊ ergo tollit̃ oĩbus mois capitis diminutõis. ſ. maxia media ⁊ mima. vt j. ti. i. §. q̃ aũt. Sz hoc fallit in duobus caſibus i quib⁹ nõ tollit̃ p mimaz. p̃im⁹ iter frẽs lz alter emancipet̃. C. ỏ le. ⁊tu. l. iiii. Itẽ inter patrẽ ⁊ filiũ. vt. j. de le. ag. ſuc. §. fi. ⁊ pp hoc in tex. hic dicit plerũq;. Add. ſz ſm doctо. iſte due fallẽtie nõ ſunt ỏ iure veteri ſz de iure nouo. vide doc. hic.

Jus agnatiõs q̃ ẽ nomẽ iuris ciuilis iductũ a. l. xii. ta. iõ facilius tollit̃. ſ. p oĩs modos capitis di. ſz ius cognatõis ẽ nomẽ ipoſitum rõne ſanguis. ⁊ ergo nõ ita facili ter tollit̃. Unũ ius ciuile per aliud facile tolli põt. vt hic. ⁊. ff. de reg. iur. l. nihil. Sz iura naturalia. i. iura cognatõis ſic dcã q̃ ea q̃s q̃ſequit̃ p natiuitatẽ. vt. ſ. de adop. §. ſz hodie. i fi. iõ non ſic faciliter tollũtur. Jura naturalia nõ vtiq;. i. nõ certe tollunt̃ capitis di. oib⁹ modis. Add. iura naturalia nõ tollũt̃ in totũ p ius ciuile ſed⁹ pñt modificari vt no. bar. i. l. oĩs ppli ff. de iuſt. ⁊ iur. ⁊ Ange. de are. ſ. de iur. na. §. i. ⁊ pe. Itẽ nec tollũt̃ ea que naturalẽ habẽt equitatẽ. ff. ỏ ca. di. l. eas. ⁊. l. legatuz. Cognatio aliqua ẽ ciuilis tantũ vt per adoptionẽ. ff. de adop. l. qui i adoptõe aliqua naturalis tantuz. vt ad filios tñ naturales. Aliq̃ naturalis ⁊ ciuilis ỏ qua hic. vt. ff. de gradi. l. nõ facile. §. i.

Jur̃ ciuili tutela ⁊ hr̃ditas tri

bus modis deferunt aliquãdo ex verbis ꝛ ſnia legis.xii.tab.vt in agnat̃.aliqñ ex ſnia tñ vt.j.ff̃ le. pa.tu.ꝛ.j.de fidu.tu. Aliquãdo ex aliis legibus vtiq; vl' nouis. ff.ff̃ ca.di.l.tutelas. Additio gl. iſta inquãtũ loquit̃ de tutela ap/ probat̃.ſz inquãtũ loquit̃ de hꝛ/ ditate reprobat̃ q; hꝛditates nõ deferũt niſi ex verbis legis ꝛ nõ ex ſnia tñ. vide doc.hic.

In duob9 pmis caſibus iã dictis ius pdict̃.p ocm capitꝭ di.nõ aũt i tertio vt hic ꝛ.d.l.tutelas.ff̃ ca.di.ff. Capitꝭ diminutio tollit futuras tutelas tñ nõ aũt ꝓteritas adimit.ff.vn.lt.l.fi.lex enim deferẽs ltimã tutelã diuinare nõ potuit de futura capitis di.C.de teſ.l.iubemus in fi.ff.mã.l.fi fidemſſor.i.rñſo. Additio.ſz certe. Nec ꝯclusio cõiter a doc.reprobat̃.q; capitꝭ di.nõ ſolũ tollit tutelas futuras.ſed etiã ꝓteritas licz ſecus ſit in hꝛditate.viñ doc. hic. Nodie iſtam doctrinam agnatiõis querere nõ oppz cum agnati ante cognatos nihil habeãt vt in aũt.de here.que ab inte.de.§.ex his. Additio nõ q hodie p emancipatõem non tollit ius agnatiõis.ita azo.i ſum. i.l.fi.C.dele.tu.vide doc.hic.

Licet maxima ꝛ media capitis di.iura cognatõis tollant̃ vt j.ti.i.tñ ipſa ꝯſanguinitas ñ tollit̃.l.iura ſanguinis.ff.ff̃ re.iur.

De capitis diminutione.

Additio. Iſte titu.venit ad declaratõez.§.q aũt.ſ.ti.,pꝛ.alias eſſet hic in epte poſitus.

Ecaptis di

Stautẽ minutio que eſt priꝛis ſtatus cõmutatio.in libertate.in ciuitate ꝛ familia cõſiſtens.eſt triplex.maxima cum libertas ꝛ ciuitas pditur.media cum libertate retẽta ciuitas ꝛ familia perditur. minima võ cum libertate ꝛ ciuitate retenta.familia perdit̃. Et pꝛmatio preſupponit habitum.ꝛ dignitatꝭ mutatio.capitis diminutiõem nõ inducit.h.d.

Maxima capitꝭ diminutõez patiunt̃ ſerui pene.pp atrocitatem ſnie.ꝛ liberti pp ingratitudinem reuocati in ſeruitutẽ.ꝛ illi qui ſe ad ꝓcium pticipandũ.venũdari paſſi ſunt. Is cui aque ꝛ igni interdictũ ẽ.vel qui in inſulaz deportatus eſt patit̃ mediam capitꝭ diminutiõem q; retẽta libertate ciuitas amittit̃. Minimaz capitis diminutõem patit̃ cuius ſtatus ꝯmutat̃.vt ſi qs ſui iuꝛ tranſit in alterius ptãtem per arroga tiõem vel ẽt ſi filius i poteſtate a patre emancipat̃. Seruus ſi manumittit̃.capite nõ minuit̃ q; nullũ caput habuit. Additio ꝛ ſic pmatio ꝓſupponit habitum.

Si ſenatu vel ab alia dignitate motus nõ minuit̃ caꝑ.

Maxima ꝛ media capitꝭ di. tollit̃ cognatio.nõ nũma. Seruꝰ ẽt manumiſſus ñ recipit cognatõez. Si.nisi reſtituat̃ ꝛc.

In insulaz deportatꝰ ꝑdit cognatōez. Tutela deferr̄ agnatis.s.ꝓximioribꝰ.ꝛ si fuerit plēs eiusdē gradus oēs simul vocant̄

Gl. Hic status ꝯsistit i tribꝰ in libertate.ciuitate ꝛ familia.ꝛ cū ꝑmū.s.libertatē qs ꝑdit.ꝑ ꝯñs duo vltia ꝑdit cū vero sm.s.ciuitatē ꝑdit retinet primū.s.libertatē.ꝛ ꝑdit vltimū.s.familiam ꝛ tūc dr̄ media capit̄ di.cuz vō vltimū ꝑdit retinet duo pr̄ia ꝛ dr̄ minima capit̄ di.vt i hoc ti.ꝛ.ff.eo.l.fi. Additio.ꝛ opi.pla.nō ē tenēda.qꝛ nō ꝓbat̄.l.l.illaz de colla. Caput hic idem ē qđ status vt.ff.ad tertul.l.i.§.capit̄.ꝛ dr̄ capite minui qñ statꝰ mutatur.ñ ꝙ caput abscindat̄. Licet filiꝰ morte pr̄is mutat statū ñ tñ dr̄ minui cap̄.qꝛ dz intelligi facto hoīs iterueniēte.s.emācipatione vel deportatione pr̄is vel filī mō.vl̄ ēt quasi facto.ꝑꝑ filios arrogati qꝛ vna cū patre mutāt statū.ff.e.l.liberos ꝛ.s̄.đ adop.§.pe. Moriēte pr̄e nō interuenit factū hoīs sed magis dei.ēt si pr̄ interficiat̄.qꝛ mors semꝑ dei dispositiōe aduenit. Licz oliz ſuꝰ pene ꝑdebat libertatē.hodie tñ ꝑꝑ huiusmōi penas nēo igenuus fit ſuꝰ vt i aūt.đ nup.§.ꝙ aūt. Et snia capitalis est atrox ꝛ duralz iuste ferat̄.vt.s̄.qui.mo. ius pa.po.sol.§.pene aūt. Additio sed ꝯrium illius qđ dictum ē de seruo pene tenet glo.in aūt.sz hodie.C.đ do.inter vi.ꝛ vx.ꝛ doc. hic tenz contra glosam.vide doctores.

Libertus ꝓpter ingratitudinē reuocat̄ i ſuitutē.actōe ex̄ ordinaria.per quā officiū iudicis iplorat̄.vt.C.de lib.ꝛ eo.li.l.ii.ꝛ fit hec reuocatio ꝓpter oēm offēsaz ēt leuē vt.d.l.ii.C.đ libert̄ ꝛ eo.li.nō aūt ꝓpter omissiōem obsequii.vt.C.de lib.ca.l.solo ꝛ hic intellectꝰ gl.approbatur omissis aliis. Si libertus denegaret alimēta pr̄ono.reuocaret̄ i seruitutē.ff.de li.ag.l.alimenta.§.imperatoris Si patronus remiserit ius pr̄onatus tūc solū reuocat̄ i ſuitutē ex his causis ex q̄bus reuocat̄ donatū.vt in aūt. vt liber.de ce.§.illud. Que cāe sunt numerate.C.de re.donat̄.l.vltra. Pena iterdictionis ignis ꝛ aque hodie nō habet̄ in vsu.sz loco eius succedit deportatio.vt.ff.ad.l.iul.repe.l.iii.ꝛ eq̄perat̄ excōicatōi.qꝛ excōicatis talia denegant̄. Et talis deportatus perdit libertatem.ita vt non possit facere testamentum.ff.de i ius.rup.l.si qs filio.§.eius nō ꝙ fiat vere seruꝰ. Additio hec gl. videt̄ sing.sed reprobat̄ dū dicit ꝙ deportatus ꝛ excōmunicatꝰ equiparantur.quia licz deportatus nō posset facere testamentuz tamen excōicatus bene pōt testari.c.cum autē credentes.đ here. Et ꝑꝑea sz doc.cōit̄ hic.excōicatus eq̄pat̄ relegato ꝛ ē gl.i.c.pasto.de app.

In aliquo casu dãnat⁹ i isulaz pdit libertatẽ. C. vt ne. pua. l. ii. §. cũ aũt. Filiussa. pp emãcipatiõez dicit̃ capite minui ⁊ hoc pp duas rões. pria pp ymaginariaz venditiõem q̃ fiebat pp emãcipatõem filii. vt. s̃. qui. mo. ius pa. po. sol. §. p̃terea. sa qꝛ mutat familiã. ff. eo. l. liberos i princi. que hodie remanet lz pria ñ ergo ⁊c.

Seruus manumissus ñ dicit̃ minui cap̃. quia nullũ cap̃ habuit vt hic. ⁊. ff. eo. l. liberos. i fi. sec⁹. si accusaret̃ in crie capitali. i. tali qđ cẽt al's in libero capitale. ⁊ lz suus aliqñ fuit liber ⁊ nũc manumittat̃ dr̃ sine capite quia ꝯsideratꝫ pñs tp̃s. Si qs fuerit remot⁹ a dignitate pp crimen vel turpitudinẽ nõ põt iudicare vl' testimoniũ dicer̃. ff. ad. l. iul. repe. l. eãdẽ. §. i. ⁊. ff. đ sena. l. ii. Seruus manumissus. ñ recupat ius cognatõis. i. succedẽdi vl' ad tutelã vocãdi sz ꝯsanguinitas ñ perit. ff. de re. iur̃. l. iura sanguis. ⁊ cognat̃ defert̃ illud ius post agnatos vt. j. de hr̃. ab inte. §. admonẽdi. Si suus manumissus fuerit restitut⁹ recuperat cognationez. ff. ad tertul. l. qui mort̃ cã. ⁊. C. de sen. pas. l. ꝯtra ⁊. ff. de ꝯta. l. i. §. fi. ⁊ lz videat̃ ẽt per maxiaz capi. di. suũ nõ pdi ius cognationis. ff. de re. dub. l. si cognat̃. ibi tñ loquit̃ i legato i quo v̄tit̃ ius nãle. ff. e. l. legatũ vel ibi loquit̃ de adoptõe p quã ꝯstituit̃ cognatio iur̃ ciuil. ff. de adop. l. qui in adoptiõem hic võ de naturali cognatõe. ff. de gradi. l. nõ facile. §. i. ⁊ sic ibi de minima capitis di. loquit̃. Additio. rõ dr̃ie. inter manumissiõem ⁊ restitutõez est. qꝛ restitutio fit. a principe ⁊ sic interpretat̃ fcã pleno iure. l. fi. C. đ sen. pas. ergo ⁊c. vñ dicit Jo. fa. q̃ lazarus resuscitat⁹ intelligebatur restitut⁹ ad oia bõa. ⁊ ad ius familie. qꝛ si restitut⁹ a p̃cipe vt hic. multomagis p miraculum a deo aũt. multomagis. C. đ sacrosan. eccle. ⁊ ẽ gl. ord. i. l. nã ad ea. ff. de. ll. nõ tñ recupat vxorẽ. qꝛ nec restitut⁹ a p̃cipe terreno. recuperat ius m̃rimonii ergo nec vxorẽ. l. nã vt a patre. ⁊. l. cũ due §. fi. ff. đ capti. qꝛ iã m̃rioniũ euanuit vt fum⁹ volũtate vtriusqꝫ p suitutẽ subsecutã. vñ fictio nihil põt opari. Hodie corrigit̃ iste §. fi. qꝛ equal'r tã ad agnatos q̃ ad cognatos defert̃ tutela. sicut hr̃ditas. vt in aũt. de hr̃. ab inte. §. ex hiis. Additio bar. i. l. ii. ff. de leg. tu. dicit q̃ istud ẽ verũ nisi i ciuitatibus i quib⁹ vigẽt statuta. q̃ agnati p̃ferant̃ cognat̃ in hr̃ditatib⁹. qꝛ tũc ẽt p̃ferunt̃ in tutelis. vt hic dicit̃.

De legit. p̃ronoꝝ tu. rubrica.

e Eadem lege.

Ex mente legis. xii. tab. defert̃ p̃ronis tutela libertoruz. ⁊ regularit̃. vbi est ꝯmoduz hr̃ditat̃ ad illũ vadit onus tutele. h. d. vsqꝫ ad finẽ. Sicut ex ver/

bis|legis hr̄ditates libertoꝝ ab i testato deuoluebant̄ ad pr̄onos sic ⁊ ex interp̄tatōe per.l.deuoluebat̄ tutela.qꝛ vbi ē emolimētū successiōis dz eē i ꝯmodū tutele.

Hoc fallit i femīa manumittēte.qꝛ lz ipsa vocat̄ ad successionez tn̄ alius ē tutor.

Gl. Ad pr̄onos manumittētes defert̄ tutela.nisi libertas daret̄ a lege vt.ff.d legit.tu.l.tutela.vsqꝫ ad fi. Additō.qualit̄ hoc intelligat̄ vide hic ꝑ doc.

Quāuis ltima tutela deferat̄ patronis.ip̄oꝝ libertoꝝ nō ex v̄bis.sz ex mēte legis.tn̄ n̄ satisdāt rē pu.sal.fo.nisi sint ꝑsone vulgares ⁊ minus honeste.vel qꝛ sit tutela magna nimis aut ꝑsona qꝛ s.nō honesta vel cā recipiat satisdatōez.vt.ff.eo.l.legittimos.§.i.⁊.ii. Alii tn̄ legittimi tutores idistincte satisdāt.j.d satisda.tu.§.i. Addi. De hac tn̄ ꝯclusiōe.an ltimi tutores teneant̄ satisdar̄.doc.variāt.vid ꝑ eos hic.

Ubi ē eadē eqtas idē ius statui.dz.ff.ad.l.aql.l.illud ⁊.ff.de fur.l.i.§.i. Ubi ē ꝯmodū dz eē onus fa.ff.de re.iur̄.sm nām ⁊.j.d ꝯtrah.emp.§.cū aūt.⁊.C.de fur.l.fi.§.sz cuz in fa.⁊.C.de ca.tol.l.i.§.pro fo.⁊.ff.de peri.⁊ co.rei.vēdi.l.id quod. In cāu huius.§.fi.i fi.apud aliū ē hr̄ditas ⁊ apud aliū tutela.s.agnatuz vel cognatū vt hic ⁊.ff.de le.tu.l.i.§.i. Itē minor.xxv.ānis succedit i hr̄ditate liberti vt pr̄onus nō tn̄ erit tutor.j.de fidu.tu.i fi.⁊.C.d leg.tu.l.vlt.§.fi.

De legittima parētū.tu.ru.

Additio.supra visuz est de legittima patro.tu.veꝝ qꝛ ē.⁊ alia q̄ vocat̄ legittia.s.parētū iō d ea tractat ⁊ pōit ti.d ltima parē.tu.

e Xemplo. Ex extēsiōe iur̄cōsulti emācipās ē ltim⁹ tutor filii emācipati.h.d.

Glo. Legittia parētū tutela ē recepta exēplo ꝑ interp̄tatōem iur̄cōsultoꝝ.qꝛ lz supior desinebat eē agnat⁹ emācipādo nisi ꝯcta fidutia emāciparet.tn̄ qꝛ hodie semꝑ ita emācipar̄ p̄sumit̄.vt.j.de legit.ag.suc.i pri.vn̄ hodie parēs semꝑ ē legittim⁹ Additio.vide i hoc. Jas.hic qui vr̄ reprobare gl. Pater emācipādo legittimus tutor erit.s.si fuerit.xxv.ānoꝝ vt.j.ti.i.in fi.⁊ fa.ad hoc.s̄.titu.qui.mo.ius pa.sol.§.⁊ p̄terea si impubes.

De fiduciaria tu.rubrica.

Additio ꝯtinuat̄ hec rub.sic.visuz ē.s̄.imediate de legittia parētū tutela.⁊ qꝛ mortuo parēte legittio tutore.filii eius ipuberis.emācipati.alii frēs recidūt in fiduciariaz tutelā frūm suoꝝ.iō d ea hic tractat.

e St ⁊ alia tute. De fūcto pr̄e vel auo legittio tutor̄ ipuberis emācipati. alius

liber v̄iril' sex⁹ ⁊ maior. xxv. an. erit fiduciari⁹ tutor ñ ltim⁹. sec⁹ i filio p̄roni q erit ltim⁹ tutor liberti vt p̄ron⁹. h. d. tot⁹ ti. Regula gnāl' ē i oib⁹ tutel' ꝙ tutor dz eē pfecte etat. s. xxv. annorū.

Gl. Curator nō dr̄ ltim⁹. vt ff. d ex. tu. l. amicissimos. §. luci⁹. Add. dicūt doc. hoc verū nisi i furioso mēte capto ⁊ ꝓdigo. §. furiosi. j. d cura. l. creatōib⁹. C. d epi. au. vid hic p doc.

Si mortuo p̄re q erat tutor filiorū ⁊ nepotū reiqt p⁹ se liberos puberes i ptāte vel emācipatos tales erūt tutores fiduciarii tā frūz q̄ filiorū p auū emācipatorū. Si āt tā pr̄ q̄ fili⁹ remāserūt i ptate aui filii recidēt ip̄o iure i ptate p̄ris mortuo auo. ⁊ fratres recidēt i tutelā fiduciariā vt s̄. qui. mo. ius pa. po. sol. §. i. ⁊ s̄. d tute. §. permissum. Add. d. Jas. hic i addi. reprehēdit istā gl. inquātū vult ꝙ frat̄ fris ipuberis in ptate retēti dicat̄ fiduciarius tutor qr imo talis ē ltimus vocatus ex verbis ⁊ mente. l. xii. tab. tāquā ꝓximior agnatus.

Tutor fiduciarius p iterp̄tationē ē ltim⁹ lz dicat̄ alio nomie s. fiduciarius. ⁊ ergo in l. aduersus. C. de excep. dicit̄ legitimus.

Add. sed hec gl. i hoc reprobatur. qr ē ꝯ v̄. atqui. hic vid doc.

Add. iste v̄. atq sz. d. ias. i add. ē difficilis. ⁊ ēt gl. ipsuz declarās difficilis videt̄. iō bene aduertendum. dicit ergo glo.

Hic v̄. venit rñsiue ad tacitā oppōez vel qōnē que posset fieri. vz. qr filii p̄roni mortuo p̄re dicūt̄ ltimi tutores liberti. ⁊ nō ita filii mortuo auo. respectu filii pupilli emācipati vel fris sz dicunt̄ tutores fiduciarii. Rñdet ḡ tex. ꝙ rō drie ē qr talis fr̄ pupillus p mortē aui nō erat recasurus in ptātē fris. sz libert⁹ si māsisset in suitute p⁹ mortē p̄roni recidisset i ptātē filiorū p̄roni qr eorū suus fuisset. Adhuc oppōit gl. ꝙ ista rō nō vr̄ sufficiēs qr lz militet in frē nō tñ militat i filio. q fili⁹ nisi fuisset emācipat⁹ recidisset i potestatē p̄ris mortuo auo ergo saltem talis dēret dici ltim⁹ ⁊ tñ dr̄ fiduciari⁹. rñdet gl. ꝙ adhuc stat rō drie qr alr̄ recidūt filii i ptāte p̄ris. ⁊ alr̄ libert⁹ si māsisset suus i ptāte filiorū p̄roni. qr filii recidūt i ptātē p̄ris nō iur̄ hr̄ditario sz iur̄ p̄rnitat̄ qr ēt ip̄o nō exñte hr̄de hr̄et filium i ptāte mortuo auo vt. s̄. q. mo. ius pa. po. sol. §. i. sz suus reicidit i ptātē filiorū p̄roni mortuo p̄rono ⁊ h̄ iure hereditario. Adhuc dicit gl. ē alia rō drie iure veteri. qr emācipatōe tollebat̄ ius agnatōis mima capitis dinutōe nisi eēt emācipat⁹ ꝯcta fiducia. vt. C. d le. tu. l. iiii. ⁊ s̄. d le. ag. tu. §. fi. Hodie ista corrigūt̄. d. l. iiii. C. d le. tu. ⁊. j. d le. ag. suc. §. fi. ⁊ ergo azo dixit hodie fiduciariā ltimā appellari

Add. ⁊ nō solū azo sz ēt bar. ⁊ alii. vt hic p doc. Ille ē pfecte

etatis q ē.xxv. ānorū. vt.C. de his qui ve.cta.ipe.l.fi.ff. del.iii. l.cū filio.§.filio.

De attiliano tutore

Gl. De attiliano tutore.i.d tutore q dabat̄ p.l.factaz ab attilio. vt exponit̄ in tex.

Si cui nullꝰ. Cessante testārio ⁊ ltimo tutore locꝰ ē datiuo q oli a certi mgr̄atibꝰ creabat̄. ⁊ si eiꝰ offm̄ ex mēte testōris vl' causalr̄ fuerat suspēsuz iteri ab ipsis mgr̄atibꝰ tutor decernebat̄ qui desinebat eē tutor. testārie tutele impedimēto cessante hoc.d.

Olim dabat̄ tutor ex lege attilia in vrbe a pretore vrbano ⁊ duobus tribunis. qz tres erāt ꝑz gl. sz in prouincijs dabat̄ ex.l.iulia ⁊ ticia. Si tutor datus fuerat in testō sub ꝯdi. l'ex certo die Glo. vt a pascha in antea sit tutor pendente ꝯditōe aut die dabatur tutor ex eisdez legibus. Et similr̄ hereditate vacante.i.quādiu heres non adiuit dabat̄ tutor. Et talis desinebat eē tutor. eueniente conditione vel die vel herede adeunte.

Si tutor testamentarius captus erat ab hostibus dabat̄ ex eisdem legibus tutor. qui illo capto redeunte desinebat. quia reuersus recipiebat tutelam iure postliminii. Qz in supradictis legibus nihil cauebat̄ de danda cautione per tutorem rē pupilli sal.fo.nec de reddēda rōne tutele ideo consules ⁊ deinde pretores ex inquisit̄. ⁊ ex cōstōibus principū tutores dare ceperūt.

Tempore autē iustiniani aliđ erat ius. vt rome prefectus vrbis vel pretor ꝑm suam iurisditōnem idest vsqz ad.c. miliaria ꝑm glo. ex inquisitione tutores darent. vel alii magistratus ab ip̄is delegati si non fuerint magne pupilli facultates.

Iure nouissimo edito p iustinianū. si facultates pupilli nō excedant quingētos solidos.i. aureos ꝑm gl. pñt dari tutores a minoribus magistratibus vt hic in tex. Iuri naturali ꝯueniēs est pupillos esse sub tutela. vt is q pfecte etat̄ non sit alterius tutela regat̄ ⁊ ipsi tutores finita tutela rōnē reddāt.

Gl. Quādiu testāria tutela supest nō ē loeꝰ ltime nec datiue. itē q̄dīu ltima supest non hz locū datiua. C. q da.tu.po.l. si sororis. Tres solēt eē i vrbe roma p̄tores. ar. C. de of. p̄to. l. ii. ⁊. ff. đ ori. iur. l. ii. §. hisdē. tpibus. Quēadmodū oliz pēdēte condit̄. vel die dabat̄ tutor ita ⁊ hodie. ff. de testamē. tu. l. si qs sub conditione.

Textus dicit nemo heres existat quia si essent plures heredes sufficeret vnum ex illis adiisse. vt valeret tutela. ff. de testa. tu.

l.si nemo.idē i libertate testō reli
cta.ff.ō tes.ma.l.testō. Si pu
pillus solus fuit istitut⁹ aucte iu
dicis adibit.C. de iure deli.l.si i
fanti.ꝛ tūc valebit tutela ꝛ inci/
piet tutor admistrare. Add. ly
glo.videaꝫ dare hoc ꝙsiliū tamē
multū dubitaꝫ hic per doc.quos
vide. Qō hic dī ō tutore da/
to sub ꝙdi.vel i diē itellī tacite si
exp̄sse.qz exp̄sse nō posset per.l.
actus ltimi nō recipiūt diē neqz
ꝙditōz. Add.qualī hoc itelliga
tur vide p̄ doc. hic. Si tutor
testārius capt⁹ erat ab hostibus
dabaꝫ tutor in subsidiū qui desi
nebat illo redeūte vt hic subicit.
Et tūc nō erat loc⁹ tutele ltime.
ff.de le.tu.l.i.§. si apud. Re/
uersus ab hostib⁹ iure postlimi/
nii recuperat tutelā ꝛ oia alia.ff.
qui.mo.iusꝑa.po.sol.§.si ab ho
stib⁹.nec de admistratōe interi
reuersus tenet.ar.ff.si quis cau.
l.iii.§.itē si quis. Qñ daꝫ ex
inquisitōe inquirūtur facultates
eius.an sint sufficiētes p̄ onere i/
iuncto.vt.j.de excu. tu.§.sz pp.
Itē an sit bone querelatōnis qō
requirī vt ꝛ al'. in patre arroga
tore.ff.de adop.l. nec ei.§.corū.
ꝛ.§.de adop.§.cū aūt. Cau/
tionē rē pupilli saluā fore p̄stant
tutores ꝛ curatores.ff. rē pu.sal.
so.l.nō quasi.§.sz si ad spēm.

Tutores ꝛ curatores ꝙpellūt
reddere rōz capt̄ pignorib⁹ vt.j.
ō satis.tu.§.pe. Ad p̄fectum
cognitōes criales ad p̄torē ciui/
lia negocia veniebāt.vt pz.ff. de
of.p̄f.vrb.p to.sz tutelam dabat
vterqz vt hic. Jurisditio p̄fe/
cti vrbis ē iurisditio vsque ad.c.
miliaria.sz p̄torꝭ rome tm̄. vt
ff.ō of.p̄fe.vr.l.i.§.cū vrbē. ꝛ in
sum.ō of.preto.dabūt ergo eum
ꝛ ei qui ē ō iurisditōe sua.vt sta/
tim notabis i p̄side. Prefect⁹
vrbis vel preto⁹ dabit tutorē qui
ē de sua iurisditōe. vt.ff. ō tu. ꝛ
cu.da.ab his.l.ius dandi. Si ve
ro ibi nō inueniebaꝫ idonei q̄/
ret ēt i alio loco.ꝛ p̄sidi nūciabit
ff.e.l.diuus. De sua iurisdi/
tōe dī vel rōe origis l' rōe posses
sessiōis vl' rōe domicilii.ff.e.l.i.
§.vlt.ꝛ.l.diuus.si āt i altero eo/
ruz triū locorū nō inueniē. sed i
altero vel quarto loco reducen/
dus ē ad alterū locū de his trib⁹
ꝛ ibi tutelā accipiat vt.C.qui tu.
vel cu.l.i. Datio tutoris nō
pōt delegari nō habēti iurisditōz
sed habenti sic.vt.ff.e.l. ius dan
di.ꝛ hic dicīt.

Magne facultates aliquādo
dicunt quinquaginta aurei.C.ō
de defen.ciui.l.i. vel decem au/
reorum.vt in auct. de appellaū.
.§.scō. vel tricentum aurei. vt
in anct. de defen. ciuita.§. indi/
care.vel verius vsque ad quin/
gentos solidos sint parue. si vl/
tra sint magne vt infra.prori/
mo.§.

Constitutio de qua hic nō ha
betur.

Jussus differt a mandato. q; mandatū ex voluntate est. ſz ius su⁹ ex necessitate. vt. ff. qō iussu. l. i. §. ii. ꝛ ff. man. l. i. Solidi de qbus hic sūt aurei vt. j. ō pe. te. liti. §. fi. quoꝝ. lxxii faciunt li/brā auri. vt. C. ō suscep. ꝛ archa. li. x. l. quotiens. Extra ciuita tez vt in municipio. magistratus municipalis tutorē dabit.

Tutores datiui accipiunt pi culo eoꝝ qui tutelā accipiūt. s. ta bellionū ꝛ aliorū. nō vero ipsoꝝ maioꝝ iudicū qui hūt ptātez dā di. vt. j. de satisd. tu. §. pe. ꝛ §. fi.

Tutores post pubertatē tenē tur reddere rōem. vt hic vel etiā ante si tutela prius finiat. vt. ff. ō tu. ꝛ ra. dis. l. nō finita. Alias nisi sit finita tutela ñ nascit actō tutele. ſz alie actiōes bñ nascunt ſz nō exercētur. ff. de tu. ꝛ ra. dis. l. si tutor. §. fi. ꝛ. l. ſz nō dant.

Judicio tutele. i. actōe tutele. q̄ dat in simplū. ꝛ pp dolū ꝛ la/tā culpā. ꝛ leuē. Est ꝛ alia actio q̄ tutor tenet. s. de rōibus distrahē dis sic enim nominat. vt. ff. de cō tra. in. tu. l. ii. ꝛ dat in duplum. ꝛ pp dolū. ꝛ i duplo qtinet rei p secutio Actio tñ tutele dat ꝑ tu torē ꝛ ꝑ hēdes. ſz de rōnibus di/strahēdis ꝑ tutorē tñ. vt. ff. ō tu. ꝛ ra. dis. l. i. §. penul. ꝛ. l. ii. ꝛ vna intentata altera denegatur licet plus sit in ea. ꝛ ecōtra secus i ac/tione tutele ꝛ furti vt. ff. de tu. ꝛ ra. dis. l. i. §. in tutela. Additio ꝛ ratiōem huius differentie vide gl. nō in. l. tutores. §. i. i ver. hac actiōe. ff. de ad. tu.

De auctoritate. tu. rubrica.

Additio supra visuz̄. de testā/ria. legittima ꝛ datiua tutela ve/rū q: parū valeret decretū tute/le. nisi cēt ei tributa auctoritas. ar. in. l. ii. §. post originem. ff. de ori. iuris iō hic de ea tractatur⁹ ititulauit de auctoritate tutoꝝ.

a Auctoritas.

In negocio i quo vsat merus fauor pupilli. auctoritas tutoris nō est necessaria sallit in aditiōe hēditat. i eo vo i quo vsat detrimētū pupilli. necessaria ē tutoris auctoritas. q̄ deficiente pupillaris etas facit claudicare ꝑ ctū. h. d. ¶Pupillus si sibi⁹ da/ri stipulet nō est necessaria tuto/ris auctoritas. Secus si aliis] p/mittit. ¶Pupillus pōt facere ꝙditiōem suā meliorē nō deterio rez. Additio nō tñ q: pupillus soluēdo debitori sine auctoritate tutoris nō se liberat. l. q: si forte. §. fi. ff. de solu. q: soluēdo vel nu merādo uō pōt transferre dñiuz pecunie. pōt tñ se liberare per ac ceptilatiōem. l. ii. ff. de accep. que acceptilatio dicit ymaginaria so lutio. §. ꝓterea. j. q. mo. tol. ob. pōt tñ pupill⁹ se obligare nāliter ci uili⁹ sin tutor ad hūc finē vt libe ret. gl. fin. i. d. l. ii. ō acce. ꝛ pupil l⁹ ñ pōt facere deteriorē ꝙditōez suā i his q̄ sūt inuz. ſz bñ i his que

sunt facti. vñ pupillus pōt ꝑdere ⁊ retinere alteri naturalē possio/ nē q̄ ē facti. l. possio. ff. de acqr. re. do. l. q̄uis de acq. pos. Cō tractus in quo hicide oriť obliga tio. iitus cū pupillo claudicat. qꝛ nō obligat pupillū. sz secū ꝯhētē sic. ¶ Pupillus non pōt adire hr̄ditatem nec bonoꝝ pos. peteř sine tutoris auctoritate ēt lucro/ saz. Tutor sciēs pupillū hr̄di tatē adiisse. si sciuerit expediť pu pillo dz statim in negocio p̄sēs eē. Gl. al's teneť pupillo dānuz resartire. ff. eo. si tutor. Tu/ tor si post tp̄is interuallū vel per ep̄lam velit pupillo ꝯsentire. ni/ hil agit. Si inter tutorē ⁊ pu/ pillū vertiť iudiciū dand⁹ ē ad hoc curator cuius officiū desinit. finito iudicio.

Gl. ¶ Pupillus nō pōt ꝓmit tere vel se obligare sin̄ au ctoritate tutoris. qꝛ est v̄isimile q̄ male agat. ⁊ fa. ad hoc. j. qui. alie. li. vel nō. §. nūc admonendi ⁊. §. sz eꝯrio ⁊. j. d̄ inuti. stipu. §. pupill⁹. ⁊. ff. de acqr. rerū do. l. pupillus. ⁊. ff. de pac. ꝯtra iuris. Idē de muliere paciscente super dote. ff. de pac. do. l. de die. idez l alimētario transigēte. ff. de trā sac. l. cū hi. §. qd ergo ⁊ fa. C. de cōtra. ⁊ ꝯmit. sti. l. neqz. Ad/ ditio de hoc an ⁊ qualr̄ mīor pos sit obligarii dic breuiť ꝑ doc. hic. ¶ Pupillus infans aut ꝓxim⁹ īfā tie nō obligať naturaliť nec cīliť l. i. §. pe. ff. de ac. ⁊ ob. §. pupill⁹ v̄si. sz q̄ diximꝰ. j. de iuti. stip. ⁊ hoc ex d̄fectu ꝯsensus. l. cū amp̄. §. is nā. ff. de re. iur̄. l. pupillum ⁊. l. stichū. §. nālis. ff. de solu. itē pupillus ꝓximus pubertati. ⁊ dr̄ mascul⁹ ꝓxim⁹ pubertati a. x. an no cū dimidio vsqz. xiiii. femina a nono cū dimidio vsqz. xii. glo. i. l. pupillū de re. iuris. ⁊. j. de i/ uti. sti. §. pupillus. si ꝓmittit tu/ tori nō obligať nāliť nec ciuiliť. l. pupillus. ff. eo. ⁊ hoc qꝛ lex resi stit. l. cū lex de fide. l. si nō sortez. ff. de ꝯdi. ide. Fallūt supradcā. si pupill⁹ ex ꝯctu eēt factus locuple tio.. l. in pupillo de solu. l. iii. ff. ꝯmo. qꝛ tūc obligať nāliť ⁊ cīliť. Et qñ dicatur locupletior dic vt l. si. C. ꝓ emp. ⁊ quo tp̄e sufficiat eē locupletiorē dic vt d̄ ne. ge. l. liť ꝯte. Itē mīor si ꝯheret sup re nō alienabili ñ valet ēt cū aucto/ ritate tutoris. sine decreto iudi/ cis. l. si qdē. ⁊. l. si p̄diū. C. d̄ p̄di. mi. maior pupillo ⁊ mīor. xxv. an nis. si nō hz curatorez obligať nā liť ⁊ ciuiliť. sz lesus restituť. l. nā ⁊ postea. §. si mīor. ff. de iureiur. sz si hz curatorē tūc s̄m ꝯōez opi. obligať nāliť tm̄ vt pupillus.

Gl. Cōtract⁹ iitus cū pupil lo claudicat vt hic ⁊. ff. d̄ ac. emp. l. iul'. §. siquis a pupillo. hoc ē verū nisi ex tali ꝯctu pupil lus sit factus locupletior. al' exci/ piť si agata. ⁊ ꝯ eum poterit agi. ff. d̄ ad. tu. l. si minoris. ⁊. C. pro emp. l. si. ⁊. ff. de rescin. vē. l. si id qd̄. §. si. ¶ Pupill⁹ sine tutore

nō pōt adire hr̄ditatez. q̄ ex testō vl' ab itestato defert̄. s. iur̄ ciuili. ff. de hr̄. pe. l. i. ii. ⁊. iii. Hr̄ditas ē successio i vniuersuz ius qđ habuit defunct⁹ tpe mort̄ sue. deducto ere alieno. ff. de ver. sig. l. nihil. Pupill⁹ nō pōt petere bonoꝝ po. nec ex testō. vt ꝯz tab. nec ab inte. vt vñ li. vl' similes q̄ sunt oēs đ iur̄ p̄torio vt. j. đ bo. pos. §. quos aūt. Et ē bonoꝝ possessio ius ꝑsequēdi retinēdi qz patronii qđ cuiusqz fuerit cū is morit̄. ff. de bo. pos. l. iii. §. bonorū. Hoc tñ fallit prio i bonoꝝ pos. cū pupill⁹ nō hz tutorē. tūc. n. p̄tor auctoritatē tutoris pōt supplere. vt. C. q. admit. l. bonoꝝ. idez in hr̄ditate vt. C. de iur̄ deli. l. si ifanti i fi. Pupill⁹ nō pōt petere hr̄ditatē ex fideicōmisso. vt per se. ꝯsul. trebelianū. vt. j. de fideicō. hr̄. §. sz qz. Idē dico ēt si bona velit recipere cā ꝯseruādarū libertatū cū ⁊ ibi possit timer̄ dānuz qz ibi ē successio in vniuersuz ius. j. ꝑ quas ꝑso. no. acq. §. fi. In ꝯctibus pupilli reqrit̄ auctoritas tutoris. s. illius cui est ꝯcessa administratio. al' nō valet. nā si ab eo q tutelā nō gerit sciēs aliū gerere emā. dñs nō efficiar. ff. eo. l. iiii. Nō sufficit curatoris auctoritas ad adeūdū hr̄ditatē delatā pupillo vl' bo. po. vt. ff. đ app. l. cū i vna. §. tutor. Pupill⁹ ñ pōt adir̄ hr̄ditatē. qz q̄uis sit lucrosa tñ pōt eē ali⁹ timor. s. ne vexat̄ litib⁹ ⁊ sumptib⁹ vt. ff. de minor̄. l. minorib⁹. xxv. ānis.

Pupill⁹ ꝑꝑ rōem iā dictā. ñ pōt eē i iudicis cilibus nec criali bus siñ tutoris auctoritate. C. si ad. rē iu. l. cū miores ⁊. C. đ auc. p̄s. l. clarū. Additio ꝯriū dz per Jas. i crialib⁹. Pupill⁹ i qua tuor casib⁹ pōt eē i iudicio siñ tutoris auctoritate p̄m⁹ in possione momētanea. C. si per viz vel alio mō. l. i. ⁊. C. q le. ꝑso. l. momētanee. Additio ⁊ ibi gl. bñ declarat q̄ dicat̄ momentanea possio. Itē i violato thoro. mior sine curator̄ accusat vt. ff. de adul. si maritus. §. lex. ⁊ hoc i adulto. Itez si veniā etat̄ ipetrat. C. de his q ve. eta. ipe. l. ii. Itē i interdicto de lib. ho. exibēdo. ff. de li. bo. ex hi. q ⁊ lex. §. sz si mulier. Ad auctoritatē tutoris duo reqruntur. s. q̄ stati. ⁊ p̄sentialr̄ iterueniat ⁊ ergo dicit tex. q̄ si post tēpus vel ꝑ epistolā iterueniat non valet quia epistola inter abñtes mittit̄. vt. j. de ob. ex ꝯsen. §. fi. ⁊ si aliomō intilit̄ auctorizet̄. puta si inuit⁹ detinet̄. vt auctorizet ñ valz. ff. e. l. i. §. fi. Dū hic i tex. i fi. dr̄ de iudicio v̄tēte int̄ tutorē ⁊ pupillū nō itelligi dz đ iudicio tutele vel nego. gestoꝝ qđ dat̄ ꝯ tutorez. nec de vtili gnāli nego. gestoꝝ. q̄ dat̄ ꝯ curatorez quia tales actōes nō dant̄ durāte officio vt i iuribus all. i glo. sed debet intelligi de iudicio rei vendicatōis vel alterius ꝑsonalis actiōis vel realis. Additio scđm

doc. hoc ē verum si tales actōes habent vetustiorē causaz q̄ sit tutela. quia alias nō possent intentari durante tutela. ⁊ tūc si fuerit plures tutores. vn⁹ auctorizabit cōtra aliū. alias dabit̄ curator liti vt hic. Sed hodie hec correcta vident̄ per auct. vt hi qui obli. per. ra. mi. §. i. cū null⁹ creditor vel debitor possit eē tutor vel curator. nisi i tutore testamētario i quo adhuc hodie potest hic. §. loqui cuz fides talis tutoris ab ipo sit comprobata. vt. j. de satis. tu. vel cu. §. i. ⁊. C. de episco. audi. l. de creationib⁹. Add. De hoc quādo tutor vel cura. durāte officio possit conueniri a pupillo l' ecōtra. vide de hoc glo. in. l. i. C. de admini. tu. ⁊ bar. in. l. curatorez. ff. de ad. tu. vbi plene.

Tutor in rez suaz actor eē nō pōt. fa. ad hoc. ff. de verbo. sign. l. q̄ dicimus. ⁊. C. ne quis in sua cā. l. i. ⁊. C. de testi. l. omnib⁹. cū si. ne sequeret̄ incōueniens. s. q̄ i eodē iudicio eēt actor ⁊ reus. nā oliz in tali asu dabat̄ tutor p̄torius qd̄ hodie nō ē vt hic dr̄.

Quib⁹ mōis tute. finitur.

p Upilli. Puberta/te que oliz in masculis ex impudico aspectu cōstituebat̄ hodie aūt ex numero. xiiii. annoruz in masculo. ⁊. xii. in femia statuit̄. tutela finit̄. h. d. Additō. Fallit i rege cuius tutela nō finitur. xiiii. ānis sed. xxiiii. ita singulariter Oldra. i cōsilio. lii. incipiente qō talis ē. an tutela regis. Jason. Pupilli ⁊ pupille cū puberes eē ceperint tutela liberātur. Ueteres in masculis iudicabāt pnbertatez ex inspectione corporis. puta si duplicē haberēt lanuginez. sed hoc hodie ē correctuz vt hic. q̄ ita ius requirit honestatē in masculo sicut in femina vt hic dr̄. ⁊ sic ius disposuit in masculo pubertatem in. xiiii. i femina vero in. xii. sicut ⁊ olim.

Gl. Constō de qua hic habetur. C. quādo tu. l' cu. esse desi. l. fi.

Itē finit̄. Finitur tutela arrogatione vel deportatōe impuberis. Item si ꝓpter ingratitudinem in seruitutez redigatur. vel si ab hostibus captus fuerit. hoc dicit.

Gl. Arrogatōe impuberis i pupillari etate existētis finit̄ tutela. vt hic. ⁊. ff. de adopt̄. l. nec ei. §. eorum. ⁊ ad hoc requirit̄ cōsensus oium tutorū. vt. C. de auc. prestan. l. fi.

Redactōe ipuberis in seruitutem. si sit doli capax ⁊ sic pp igratitudinem nō aūt ex venditōne. q̄ ad talem requirit̄ etas. xx. annorū. vt. j. per quas pso. no. ac. §. pe. ⁊. s̄. de iure perso. §. pe. Et licz videat̄ ꝯ. l. si quis. §. fi. C. d̄ inoffi. testa. tamē nō ē ꝯ. q̄ ibi loquit̄ d̄ pupillo q doli capax n̄ ē.

Sed si vsqz. Si tutor testamētarius datus ē vsqz ad certā ꝯditōz specificataz vt qñ tūc erit ꝯsul ꝫ gl. aduenie te ꝯdi. tutela finit. Silr finit tutela morte pupilli l' tutoris. h. d.

Gl. No. ꝙ tex. dicit testō qꝛ si eēt tutor vel datiuus tali modo dari nō posset. ff. de re. iur. l. act⁹. Hic loquit ꝺ morte naturali nō ciuili. qꝛ ꝺ ciuili dixit. s. ꝓxi. de deportato ⁊ suo facto per igratitudinē. Mors oīa soluit i aut. ꝺ nup. §. deiceps

Sed ⁊ capitis. Maxia vel media capit di. tutoris tutela finit. mima vero capit di. finit tm̄ tutela ltima. sz mima capit di. pupilli oīs tutela finit. Et tutela testāria data ad certū tp̄s. tali tpe finito expirat. h. h. Maxia ⁊ media capitis di. oīs tutela perit. qꝛ per talem tollūt ea que sunt iur natural. s. de capi. di. §. qꝺ aūt. Emācipatōe filii nō tollit tutela ltima qꝛ filiussa. ltimus tutor eē ñ pōt. qꝛ pr eū precedit ⁊ sic sibi defert tanquā ꝓximiori ⁊ nō filio vt. s. ꝺ ca. di. §. fi. nisi forte filius manumitteret suuz maternū sibi ꝺlatū. vt. s. de le. pa. tu. §. sz forte. Add. sz Jo. fa. rep̄hēdit istam glo. qꝛ filiꝰ nō pōt manumittere talē suū. l. fi. §. filiis āt. C. ꝺ bo. que lib. Sz dñs Jas. saluat glo. itelligēdo ꝙ manumittat ꝺ ꝯsensu pr̄is. ⁊ sic ēt tutelā administrabit. Minima capit di. puta arrogatōe perit tutela ltima. qꝛ ꝯsistit solū iter agnatos ⁊ tali capitis di. tollit agnatio. s. de le. ag. tu. §. fi. Tutor datꝰ ad certū tp̄s aduenie̅te tpe expirat. idē si ad incertū vt ad tp̄s ꝯditiōis. vt. s. e. §. sed ei. que cōditio ē icerta qꝛ pōt eē ⁊ nō eē. vt. j. ꝺ ver. obli. §. conditōes.

Desinūt. Finit tutela ꝑꝑ suspitōnez tutoris vel ꝓpter excusatōez ltimā. h. dicit.

Glo. Tutor pōt se excusare iusta cā ⁊ tutela finit. hoc ē verū si cā fuerit ꝑpetua. vt qꝛ mutus. qꝺ dic. vt. ff. de mino. l. verū. §. ex facto. nā si soluz ad tp̄s nō desinūt eē tutores. vt. j. ꝺ ex. tu. §. q reipubli. Itē eisdez modis finit ēt cura si quos hñt pupilli curatores. ⁊ eodē tpe. vt C. qñ tu. vl' cu. eē desi. Adultoꝝ vero curatores tūc finiūt cū legitimaz etatē compleuerit mior. scz. xxv. anno. ff. ꝺ mino. l. i. i fi. ⁊. j. ti. i. i. rñ. nisi ad certā causaz vel spēm fuerint dati. nā tūc finito negocio finit offiñ vt. s. ti. i. §. fi. Itē curatores alioꝝ. vt furiosi vel mente capti qñ ad sanaz mentez deuenerint. ff. de cura. furio. l. i. §. i.

De curatoribus.

m Masculi.

Masculis puberibus ⁊

femis viri potētib⁹ dat̄ curator vsq3 ad.xxv.ānū ꝯplctū. ⁊ dant̄ curatores ab eisdē magr̄atib⁹ a q bus tutores. ⁊ curator nō datur testō. s3 dat⁹ ꝺ facto ꝯfirmat̄ decreto p̄toris vel fidis.h.d.

Gl. Masculi ⁊ feie qb⁹ dat⁹ ē curator sb̄cura illi⁹ sūt vsq3 ad.xxv.an.nisi ipetrēt a p̄ncipe veniā etat̄ masc'li i.xx.feie i. xix.āno.C.ꝺ his q ve.eta.ipe.l. i.⁊ ii.pretor i vrbe p̄ses i ꝓuicia.

Itē inuiti. Curator n̄ dat̄ inuito p̄terquā i litē. curator.n.ad certū casū dari pōt. Furiosis ⁊ ꝓdigis ⁊ mēte captis l3 sint maiores.xxv.an. dat̄ curator ltim⁹ ex.l.xii. tab. quibus deficiētib⁹ dat̄ eis curator p magistrat⁹ ex iquisitōe. silr̄ dādi sūt curatores mēte capt̄ surdis ⁊ mutis q ꝑpetuo morbo laborāt.h. d. Itē si ltimus tutor nō ē idoneus adiūgit̄ curator nō tutor qr̄ h̄nti ⁊c.hoc dicit.

Gl. Furiosi ⁊ ꝓdigi ēt maiores.xxv.an.recipiūt curatorē nō aūt tutorē.ff. ꝺ tu.⁊ cur. da.l.nec nō.⁊ de tute.l.ii. vt dixim⁹.s̄. de tute.§.ē aūt. ⁊ l3 adolescēs vel minor nō possint disponere res suas añ.xxv.an. vt.ff.ꝺ mino.l.i.in fi.⁊ sic vr̄ q̄ ēt ipsis inuit̄ dandus eēt curator.hoc verꝫ ē vt sint rata que fiūt p eos ꝯmittunt̄ tñ vt hic.s3 restituūt̄ vt ibi ⁊..j de ac.§.si quis agēs.

Pubes mior.xxv.an.cogit̄ accipe curatorē ad litē inuitus sed pupillus nō.ff. de tute.l. qui h3. §.si pupillus.qꝺ expone vt ibi. Curator pōt dari ad certū casu3 l3 aliud sit i tutore vt.s̄.qui da. tu.pos.§.certe.

Furiosi ⁊ ꝓdigi accipiūt curatorē a lege. alii oēs sunt datiui. vt.j.ꝓxi.§.⁊.C.ꝺ epi.au.l.ꝺ creatōibus ⁊ deficiētibus agnat̄ dant̄ ex iquisitōe p mgr̄atū. vt.C. de cura.fu.l.fi.§.si naūt. ⁊ hoc rōne furoris vel demētie si sūt maiores.al's si sūt minores tūc dant̄ rōne etat̄.ff. de tute.l. qui h3.§. qꝺ aūt. Itē si sit in p̄tāte tūc nō pōt dari curator.C.de cur.fu.l. i.§.i. Tutor pōt dici nō idoneus. vt rōne paupt̄at̄ vel nō industriosus vt dec3. fidelis tñ ē ⁊ diligēs.quia al's repelleret̄ prorsus.vt.j.de suspec.tu.§. pe. ⁊ fi. ⁊.C.ꝺ suspec.tu.l.pietat̄.⁊ ista intelligunt̄ de curatore. quia tutor tutori dari nō pōt ⁊c.vt statim infra. Habēti tutorē.tutor dari non pōt. Fallit i.vi. casibus. Primus si det̄ tutor loco tutoris surdi muti vel furiosi ff.de tute.l.pe. Itē si h3 tutorez rōne rerum vnius ꝓuincie poterit hēre aliū rōne rerum alterius prouincie.ff.ꝺ excu.tu.l.pp litē. Itē ⁊ mr̄ añquā nubat tutrix existens.petit alium tutorem dari. vt in auct̄.de nup.§.si vero tutelam.⁊ hoc est quia abire nūc sperat̄.vt.C.cōia.de le.l.fi.§.ii.

Itē quādo ad tempus est relegatus vel excusatus vel remotus

nam interim tutor dat̄. C. in q. ca. tu. ha. l. pe. Item si quis tutor sit apud hostes nō vt suus. sz vt legatus vel transfuga. ali⁹ datur. ff. de tute. l. si quis tutor. itē si reipublice causa absit pōt alius tutor dari. ff. de tute. l. quesituz. ⁊. ff. de suspec. tu. l. tutor. §. si qs affuturus. Sed sm pil'. in his oi bus casibus tutor ꝓ curatore accipit̄. ⁊ sic regula non fallit. Sz cum lr̄a in omnibus supradictis casibus facit mentionē de tutor̄. a verbis. l. non est discedendum ff. de le. iii. l. non alr̄. ⁊. ff. de exerci. l. i. §. igit̄.

Rō quare habēti curatorem dari pōt curator. nō āt tutor habenti tutorē. quia tutor prio datus hz plenā ptāte. j. ti. ii. §. dat⁹ ⁊. s̄. de tute. §. i. ⁊ ita alium secuz in eadem plenitudine admittere nō potest. sz nō sic ē in curatore qui rebus dat̄. vt. C. de nup. l. i copulādis. vñ tutor auctorizatur hereditatem adeūdo. nō aūt curator. ff. de ap. l. in vna. §. tutor.

Et lz pupillus posset hr̄e plures tutores. C. de admi. tu. l. ii. illud ē quādo simul dant̄. Nam quedā valent facta simul. que nō valent separatim. vt duorū reorum obligatio. vt. j. de duo. resti. §. i.

Item si testō. Si tutor testamētarius vel datus a pretore vel p̄ fide nō ē sufficiēs ad admistrādū. dūtñ non ꝑ fraudem. solitū ē curatorē adiūgi. sil'r tutor q solū hz tpalē excusationē nō remouet̄ nec alius tutor dabit̄. sz curator. h. d. vel ēt tutor vt. j.

Hl. Exēpla d̄ ꝑpetua ⁊ tpali excusatōe patēt. j. d̄ ex. tuto. q̄si ꝑ totū. Pupillis hñtibus tutorē ad tp̄s ipeditū solz dari curator vel ēt tutor. vt. s̄. ꝓxi. §. dictū ē. s. ꝓut iudici videbit̄. C. i qui. ca. tu. ha. l. i. ⁊. ii. Et si pupillus nō hz tutorē pōt ei dari curator per ar. a ꝯrio sensu. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. curator. qd̄ argu. ē validū. ff. de of. eius cui man. ē iuris.. l. i. §. i.

Quod si tutor. Si pupillus sit infans vel absens ⁊ tutor infirmitate vl' alia necessitate impediat̄ potest actor pupillo constitui periculo ipsius tutoris. h. d.

Hl. Si tutor fuerit impeditus aduersa valitudine. idest infirmitate vel alia necessitate. vt quia longo tempore abfuturus est. vel sua maiora negocia habz pertractare. vt. ff. de ꝓcu. l. filiussa. §. fi. ⁊. l. se. ⁊. l. post litem. ⁊ quecūqz sit alia iusta necessitas pōt dari actor periculo tutoris. ff. de administra. tuto. l. decreto. ⁊ hec eadem sunt in curatore. C. de appellationibus. l. si actor.

Cōclusio p̄cedēs reqrit duo. s. abñtiā pupilli vel infantiam. si eim pupillus eēt pñs ⁊ hēret intellectum, tunc nō requireretur

causa necessaria. sed ex sola voluntate cum auctoritate tutoris pōt facere actorē vel ꝓcuratorez. C. de ꝓcur. l. neqz. Quod hic dr̄ actor alias dr̄ adiutor. ff. de tute. l. solet. alias curator. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab his. l. in oībus alias ꝓ curator. C. de ꝓcur. l neqz. Additio. Sz ſm Jo. fa. alius ē adiutor siue actor ⁊ alius est curator. qr adiutor siue actor ꝯstituit̄ decreto iudicis vt hic sz curator a iudice vt. s̄. eo. i prin. ⁊. ff. de tute. l. solet. Nō hic varia nomina eoꝝ q aliena negocia agūt. actor vt hic dictū ē. Itē tutor q dat̄ pupillo. s̄. de tute. §. est aūt. itē curator q dat̄ adult. l' furiosis ⁊ similibus vt. s̄. e. i prin. ⁊. §. furiosi. ⁊. §. sz ⁊ mentecapt. Itē ꝓcur. qui aliena gerit negocia cū mandāto. vt. ff. de ꝓcur. l. i. Itē negocioꝝ gestor. qui sine mādato gerit. vt. j. de ob. ex quasi ꝯc. §. i. Item yconomus cui res ecclesiastica gubernāda mandat̄ ab ep̄o cū ꝯsensu fratruz. vt. C. de sacrosan. eccle. l. iubem⁹. ⁊ de ep. ⁊ cle. l. oēs. §. hoc ꝓculdubio. Itez dicit̄ ypocrisari⁹ vt i aūt. quo. op. ep. §. ñ aliter. i. §. neqz ⁊. §. si vō Item syndicus q sic grece dr̄. latine singuloꝝ cām dicens. ff. de mu. ⁊ ho. l. muneruz. §. defensores quandoqz tñ actor ⁊ sindicus pro eodem ponitur. ff. qꝫ cuiusqz vni. l. i. §. quibus. ⁊ ibi notat̄. ēt qualiter differunt.

De satisdatōe tu. vel cu.

Etamez. Tutores ⁊ curotores tenēt̄ satisdare. nisi fuerint testārii vel datiui ex inqsitōe. h. d. Curādū est per iudicē. ne bona pupilloruz vl' minoꝝ a tutorib⁹ vl' curatorib⁹ cura ꝯsumant̄ vel diminuantur Additio. ꝯsumere est in totū. diminuere ꝓ ꝑte vt i glo. hic. ⁊ hoc fit ꝑ cautiōem satisdatiōis.

Fides ⁊ diligētia tutoris testārii approbata ē a testōre. ⁊ ergo ñ cogit̄ satisdare. ⁊ similiter fides ⁊ diligētia tutoris dati ex inqsitiōe per iudicē.

Gl. Tutores ⁊ curatores tenent̄ satisdare. s. rē pupil. sal. fo. vt diximus. s̄. d̄ tute. §. i. vel cū fideiussore. ff. rē pu. sal. fo. l. nō quasi i pri. ⁊. ff. de p̄to. sti. l. p̄torie ⁊. ff. qui satis. co. l. i.

Perpetuū. i. generale. sic. C. de eden. l. edita ⁊ hec al's ꝓ tpe. s. nunq̄ finituro. ff. ꝓ so. l. i. ⁊. j. de ver. ob. §. at si qs.

Tutoris testārii intelligit̄ fides approbata a testōre ⁊ idē i curatore. lz curatores nō dent̄ i testamēto regularit̄. tñ dati cōfirmant̄ decreto p̄toris vel p̄sidis. vt. s̄. ti. ꝑx. §. ii. ⁊ tñ c liberant̄ a satisdādo vt hic ⁊. ff. de ꝯfir. tu. l. si filio. ⁊. l. in ꝯfirmando. ⁊. l. seq. Secus aūt i dato a matre. vt. ff. de ꝯfir. tu. l. i. ⁊ ratio differētie ē. quia firmuz est cōsiliū patris ⁊ ñ matris. vt ar. j. qui alie. li. i. rñso ⁊. j. de iniur̄. §. i. ⁊ qd̄ dicit̄ de tu

toribꝰ in testō idem in codicillis datis.ff. de testa. tu. l. iiii. ⁊ sa. ad hoc. C. de epi. au. l. decreationibus. Tutores ⁊ curatores dati ex inquisitōe p̄sumūt idonei p̄sumptōe iuris ꝯ quam nō admittit ꝓbatio in ꝯtrium. Sed si ꝯ appareat tenebit ille qui dedit vt. j. c. §. sciendū.

Curator furiosi ꝫ fit cū iquisitōe datus. si tamē non habeat idoneam substantiā tenet satisdare. C. de cura. fu. l. fi. §. ⁊ si quidem. ⁊. §. si vero non talis.

Tutores ⁊ curatores debent iurare bene agere. i. nō p̄termittere vtilia ⁊ nō facere inutilia. vt in auct̄. vt hi qui ob. res perhi. mi. §. fi.

Legitimi ergo tutores ⁊ curatores tenent satisdare nisi in casu. scilz p̄tonus p liberto. ff. de leg. tu. l. legitimos. §. i. Item datiui quādo non fiunt cum inquisitōe C. de auc. p̄stan l. fi. ⁊ nisi satisdent nō administrant. vt. C. de tu. vel cu. qui satis nō de. l. i. ⁊ fi.

Sūt ergo quatuor gnā tutorum. s. testārii. Itē ltimi. Itē datiui cū inquisitōe. Item datiui sine inquisitōe vt. s.

Sed sic testō. Si fuerint dati plures tutores testārii vel ex inquisitōe pōt vnus offerre satisdationem ⁊ solus administrare nisi ēt alius voluerit satisdare. si autem nullus satisdat ille solꝰ gerit quē testor elegerit, vel maior ps eorū ⁊ si discordant cogent a iudice ꝯcordare. ḣ. ḣ.

Glo. In tex. huius. §. loqt de duobus tutoribus. scilz testārio ⁊ datiuo. sed in fine §. loquit de datiuo. sed in reliqua parte. §. psequit de vno tm̄ scilz de testārio. Add. Sz Angelus dicit contra. vide.

Que hic dicunt in pluribus tutoribus eadem locū habent in pluribus curatoribus. vt. ff. de admi. tu. l. iii. §. qō in tutoribus Et idez in ltimis cū sit eadez rō. ne deterius negocia per plures exerceant. ff. de admi. tu. l. si plures. §. apparet igit.

Unꝰ tutor vel curator ex pluribus pōt simplr petere administrationē solus ⁊ satisdare. sz dz offerre ꝯtutori. vel qꝫ ipse satisdet ⁊ solus administret. vel satisaccipiat ⁊ alū pmittat solū administrare. sil'e. j. de inuti. sti. §. alteri. in fi. Si apparet ꝺ volūtate testōris quē velit administrare vel ex testō. vel alr volūtas appareat euidēter ille p̄ferēdus ē.

Si plures ꝯtutores vel ꝯcuratores dati fuerint ex inquisitōe maior pars possz eligere vnuz p quē administratio fieret. Hoc verū ē dūmodo oēs velint per vnū administrare al'eniz nō compellerent. sz oēs gerere possent si velint. ff. de ad. tu. l. si plures. §. fi. Glo. hic ar. qꝫ stet maiori pti. sic. ff. de pac. l. iuregētiuz. §. fi. ⁊. l. maiorē. ⁊. ff. ꝺ testi. l. iii.

§.ii.ibi vel numerus testiũ ꝛc. Ar.ꝯ.ff.ꝺ serui.rusti. ꝑdi.l.per fundũ. Edictũ ꝑtoris de quo hic nõ hẽmus. Si fuerit dissẽtio inter plures ꝯtutores de eligendo illũ qui solus administret ꝑtor dꝫ interponere partes suas idest se ꝛ officiales suos. Et non põt istaꝫ driam ꝯmittere fortune vt al's.C.cõia.de le.l.fi.i.rñso.ꝛ j.de lega.§.adoptõis.qꝛ nõ ita alterius factũ vt pupilli ꝑõt fortune ꝯmittere.sicut ꝓprium.Et ꝯcor.huic.ff.del.i.l.huiusmõi.§ si.ꝛ.ff.de vsufru.l.si cuius.§.sed inter duos. Argu.ꝯ in eo. ti.l. quotiẽs duobus.i. rñ.

In ver.idẽ ꝛ in pluribus loqtur soluꝫ in pluribus tutoribus datis ex inquisitõe.qꝛ si essent testamẽtarii non darent̃ ex inquisitione.vt.s̃.de atti.tu.i.rñso.Et sic in hoc differunt.qꝛ in testamẽtariis potest dispõi a testõre quẽ velit ex pluribus administrare. non in istis.

Sciendũ ẽ ãt. Qui tenet̃ recipere satisdationẽ a tutore. si non recipit vel minus idonee.tenetur subsidiaria actione.que etiã transit ꝯ heredes.Et potest tutor vl' curator cogi satisdare ẽt capt̃ pignoribus .h.d. Subsidiaria actio que dat̃ pupillo ꝯ mgr̃atũ dꝫ eẽ ei vltimũ ꝑsidiũ.s.dicto tutore non exñte soluẽdo. Hac actõe subsidiaria tenent̃ solũ illi qui soliti sũt talẽ satisdationẽ recipere rẽ pu.sal.fo. ꝛ non pretor vel preses.

Hl. Subsidiaria vl' actio vtilis tutele dat̃ ꝯ magistratum qui male dederit tutorẽ.vel actio vtilis negociorũ ges.qñ dederit malũ curatorẽ. Nam sicut ꝯ administratorẽ dat̃ directa.ita ꝯ magistratum dat̃ vtilis. ꝛ sicut vsure veniunt in directa ita ꝛ in vtili.ff.dẽ magis.conue.l.fi. ꝛ.C.eo.l.i. Actio subsidiaria dat̃ vel dicit̃ penalis non semꝑ actu sed aptitudine.vt actio legis aquilie dꝫ penalis nõ semꝑ actu sed aptitudine vt.j. ad.l. aquil. §.is.aũt.naꝫ actio.l.aquil.nõ sꝑ ẽ penalis.sic etiã hec actio nõ sꝑ dat̃ in subsidiuꝫ. qꝛ qñqꝫ añ magistratũ ꝯueniũt̃ oẽs tutores.vt in quatuor casibus.j.ponendis.

Unde ad horuꝫ euidentiaꝫ distingue. Aut enim fuit vnus tutor vel curator. aut plures. primo casu conuenit̃ prius tutor vl' curator. ꝛ postea magistratus. vt hic. Si vero plures tunc aut oẽs gesserunt curaꝫ. aut nullus. aut alteri eoruꝫ tm̃. primo casu oẽs conueniunt̃ añ magistratũ.ff.de ad.tu.l.lucius.§. pe. ꝛ de mag. ꝯue.l.duo. In scdõ casu idẽ qꝺ i prio.vt.ff.de ad.tu.l.si plures. In tertio casu subdistingue. qꝛ aut fuit diuisa tutele admistratio ꝑ iudicẽ vel testõrẽ.aut nõ. prio casu quilbꝫ ꝓ sua gestione tenet̃ ꝛ nõ ꝓ alteri⁹.ꝛ postea magistratus in subsidium. vt.ff.ꝺ ad.tu.

l.lucius.§.pe.ꝛ.C. de diui.tu.l. ii.sed expiũ quatuor casus de quibus.j. Secũdo casu conueni tur. prio gerẽs. scõo magistrat⁹ tertio nõ gerens. nisi in casibus quatuor infra ponẽdis.in quib⁹ conuenit ẽt qui non gessit ante magistratũ.vt.C. de diui. tu.l. ii.ꝛ.ff. de admi.tu.l.ẽt cũ simi.

Sunt quatuor casus i quibus existentib⁹ plurib⁹ tutorib⁹ vel administratoribus ẽt cõuenit nõ gerens añ magistratũ .ꝛ vnus tenet ꝓ alio.pm⁹ si tutorem vt suspectum remouendũ non curauit remoueri. Secũdus si tarde curauit remoueri. Tertius si remouendo iura pupilli ꝓdidit. Quartus si non exegit satisdatõnez rem pup.sal.fo.cum videret eũ non soluẽdo.vt.d.l. ii.C. de diui.tu.ff. de admi.tu.l. lucius. §.pe. Responsa prudentiũ de quibus hic habent.ff. de magis. que.l.i.§.sciendũ ẽ. ꝛ.l.ꝙ ad heredez.ꝛ gstones ꝺ quibus hic habent.C.de magis.cõue.l.ii.

Quãdo dicit hic ꝙ actio que dat ꝯ magistratũ extendit etiaz ad heredes.intelige ꝙ alii heres tenet.qz de dolo ꝛ lata culpa tñi aliter defunctus qui ẽt de leuiste netur.vt.ff.de magis. conue.l. si filr. Tutores ꝛ curatores cogũt satisdare ẽt captis pignoribus.facit ad hoc.ff de admi. tu. l.i.ꝛ.ff.de dã.infec.l.iiii.§.iii. ꝛ ff. de lib.agno.l.si quis liber.§.si quis ex his.ꝛ.C. ꝺ suspe.tu.l.iii. ꝛ.ff.de ven.inspi.l.i.§. quid ergo. Sunt tria genera iudicũ quidam possunt dare tutores ꝛ non exigere satisdationez.de quibus hic loquit.quidaz dare ꝛ exigere.de quibus loquit.ff. de admini.tu.l.emilius. Alii exigere satisdationez ꝛ nõ dare tutores. vt tabelliones ꝛ aliquis miles in sticie cui talia ꝙmittũt. Et illi tenent in subsidiuz. vt.s. de atti. tu.§.penul.ꝛ.C.de magis.cõue. l.si.. Item similiter tenentur estimatores patrimonii pupillorũ propter quorum prauaz estimationez meliores fideiussores accepti non sunt. vt.C. de magis. conue.l.i.§.diuus.qui erant dãdi ꝓ rei qualitate.vt.ff. de in ius vo.l.i.ꝛ.ff.qui satisda.cogan.l.si vero.§.primo.

De excu.tu.ꝛ cura.

Glo. Quia superius in tiquibus mo.tu.fi.i. §. fi.imperator promisit se tractaturuz.quibus modis tutores excusanẽ ab onere tutele vel cure. ergo hic de tali excusatione tractare intendit.

Excusãtur.

Habens tres liberos in vrbe roma. Vel quatuor in italia. vel quinque in prouincijs. Et tutela ꝛ cura potest se excusare.ꝛ hoc si sunt naturae iiii

les ⁊ legittimi. nõ aũt si sunt naturales tm̃. vel legittimi tm̃ nepotes vero i locum filii vocant̃. nec liberi mortui ꝯputant̃. nisi ꝓ republica decesserint. h. d.

Liberi ẽt emãcipati p̃stant excusatõem a tutela. Tutela ⁊ cura est minus publicũ. Filii adoptiui in excusatiõe a tutela ñ ꝓsunt patri adoptiuo. sz pr̃i nãli. Nepotes ex filia nõ ꝓsunt sz ex filio ꝯputant̃ i locũ patris.

Filii mortui quo ad excusationẽ nõ ꝓsunt. nisi in acie interfecti Mii enim qui pro republica ceciderũt i ꝑpetuũ viuere intelligũt̃

Gl. Quis excusat̃ a tutela vl' cura ꝑꝑ liberos. s. supstites ⁊ in columes. ff. de vaca. mu. l. ii. Si pr̃ filio emãcipato curator petat̃ nõ excusat̃ ꝑꝑ liberos a cura emãcipati. ff. e. l. amicissimos. §. fi. ⁊ hoc sz vnã opi. sz aliã tñ licet pr̃ se excusando faciat cõtra stimulos nãles tñ põt se excusare vt ibi inuit̃. Additio hec sa cõiter tenet̃ vide doc. hic.

Rome hoc ẽ in ciuitate romana ⁊ ꝑ centũ miliaria ꝓpe romã. ff. de of. p̃f. vi. l. i. §. cũ vrbẽ. Additio. secus si diceretur i vrbe qꝛ vrbs muris cingit̃. vt. l. vrbis. ff. de ver. sig.

Qd̃ hic dicitur de prouinciis non extenditur ad prouincias q̃ alias habent ius ytalie quia propter tributa hoc ius cõcedit̃ eis. Additio. ⁊ sic ad illas nõ extendit̃ hoc ius qꝛ exorbitans. l. si võ §. de viro. ff. so. ma.

Numerus quinqꝫ liberorum nõ p̃stat excusatõem a muneribꝰ p̃rimonialibus. sz bñ a ciuilibus vel ꝑsonalibus. ff. de vaca. mu. l. sextũ. §. numerus. ⁊. §. q̃ p̃rimoniorꝫ. ⁊. l. his oneribꝰ. i. rñso. ⁊. C. qui mili. nõ pos. l. i. li. x. Itez secus in honoribus. vt. ff. de va. mu. l. sextũ. §. numerus.

Tutela ẽ munꝰ publicũ non vtilitate. ff. e. l. athlete. §. tutela. sz auctoritate vt hic. sed est bene vtilitate publicuz secũdario qꝛ expedit rei publice bona pupillorũ seruari. s̃. de his qui sunt sui vel ali. iur̃. §. fi.

Licz quis habuerit generalr̃ remissiõem muneruz publicoruz nõ tñ in illa cõtinet̃ tutela vel cura fauore pupilloruz ⁊ adultorũ. sicut ⁊ alias de generali dicto q̃dã excipiunt̃. ff. de le. iii. l. vxorez §. felicissimos ⁊. ff. de ꝓcur. põp̃. i. rñso. ⁊. Adoptiui liberi nõ ꝓsunt. in adoptiõem autem dati naturali patri prosunt. Hoc dictuz habet duas lec. vna. vt sit ibi punctus dati. ⁊ tũc est sensus q̃ licet filii adoptiui nõ prosint patri adoptanti. prosunt tamen patri naturali. sa lec. ẽ vt itelligat̃ de datis in adoptiõem auo materno. qꝛ tunc transeunt in illius familiã ⁊ sic prosunt illi. ⁊ sic fiet punctus. ibi naturali patri

Itẽ nepotes prosunt auoquo ad excusatõem mortuo filio quia

tūc in locum patris succedunt vt .C. de his qui numero li. l. iii. li. x. Et omnes loco vnius cōputā tur. ff. eo. l. ii. §. quotcūqz nā ⁊ si mile i successiōe. vt. j. de here. q̄ ab inte. §. cum filiis.

Filii ex filia nō ꝓsunt auo ma terno vt hic ⁊ hoc iō qꝛ prosunt auo paterno vt. C. de mi. te. l. fi.

Qūo ad hunc casum cōcepti nō habentur pro natis. ff. e. l. ii. §. qui aūt in ventre.

Nota hic mortuū viuere per gloriā. vt. ff. ad. l. aql. l. qua actio ne. §. si quis i colluctatiōe. Et e cōtra qs fingit̄ mortuus qui vi uit per vituperiuz vt deportati. ff. de ꝯtrat ab. l. i. §. fi. ⁊. ff. d̄ do. inter vi. ⁊ vx. l. cū hic. §. si dona tor. §. si seruus. vbi seruus viuit ⁊ pro mortuo reputat̄.

Itez diuus marcꝰ. Admi nistrans res fiscales. potest excu sari ab onere tutele ⁊ cure. Et eo dem modo si absens cā rei publi ce. perpetuo ab illo onere excu sat̄ si tamen ante abscētiam illa tutela vel cura acceptata nō fue rit. alias excusant̄ nō ꝑpetuo sz pro tempore qūo abfuerit. statiz qz reuersus tenebit̄ administrar̄.

Gl. Imperatores alternatiue vacabāt sex mensibus ar mis ⁊ sex mensibus studio. ff. de ori. iur. l. ii. §. ex his. Additio nam hoc studium. s. armorum ⁊ legum est necessarium vt. s̄. in prohemio.

Et semestris dicebatur liber in quo habebant̄ gesta sex men siuz. Qui res fiscales admini strat dicitur procur. fisci ⁊ fa. ad hunc. §. s̄. de cur̄. fur. §. item in locum.

Absens causa reipublice. si ꝑ xx. ānos militauit. ⁊ non ignomi nose submissus ē excusatur per petuo vt hic alias si. j. quqūcūiū missus est. puta qꝛ infirmus nul lam habet excusatiōem. qui post. v. ānos. habet annum. qui post octo habet biēnium qui post. xii. habet triēniū. qui post. xvi. ha bet quadriēnium. ff. eo. l. sed ⁊ si milites. §. i. cuz seq.

Qui iā habent tutelaz ichoa taz. si ꝓpter absentiaz reipublice volūt excusari debēt hoc postula re ⁊ prius aliū tutorem vel cura torez petere vt. C. si tu. rei pu. cā l. i. ⁊. ff. de a d. tu. l. tutores. §. qui se. Prefectus vigilum. Vel ānone possunt se excusare. ff. e. l. administrantes. ⁊ similes q pote states vocantur. C. de mo. mulc. l. omnes..

Itez ꝓpter litē. Propter litē quā qs hz cū pupil lo ñ excusat̄. nisi sit oium vl' ma ioris. ꝑtis bonoꝝ. h. d.

Gl. Hodie ñ hz locū iste. §. qꝛ nō pōt creditor vel de bitor eē tutor ī aūt. vt hi. qui ob. po. §. i. Additio dic de hoc vt dicit gl. in aūt. mioris debitor. q̄ da. tu. po. Si ē lis d̄ hr̄ditate s. a pr̄e vl' quocūqz alio delata ex

cusat̃. qs a tutela. ⁊ ponit de hr̃ditate pp magnitudinez litis.

Item tria onera. Tres tutele onerose diuersorum patrimoniorũ. nõ affectate. tã diu prestant excusatiõem q̃diu durant. h. d.

Glo. Nota q dicit hic tria onera tutele. quia posset habere quatuor tutelas que sibi excusatõem nõ darẽt. si essent leues vt hic. Et notanter dicit tria onera. qꝛ posset habere tres tutelas que tamẽ pro vna cõputarent̃. puta fratrũ vt sequit̃. nõ enim numerus pupillorũ sꝫ patrimoniorũ seperatio. plures tutelas facit vt. ff. e. l. tria. ⁊. l. si is.

Item dicit non affectate quia si tales tutelas affectasset vel data opera habuisset nõ prodesset. quia non viderent̃ onerose. vt ⁊ alias qui reipublice cã data opera abest. ff. ex q. ca ma. l. qui data ⁊ fa. ff. si qs cau. l. ii. §. si tñ. ⁊ ff. ad. l. cor. de fal. l. vxori. §. i.

Item tria onera i domo vna esse sufficit vt si pater gerat vel filius de cõsensu. patris oẽs cõputent̃. sꝫ non vbi ob aliũ tutorem teneant̃ vt. ff. eo. l. dicimus. §. fi. ⁊. ff. de ri. nup. l. si quis tutor. itẽ tutor honorarius hoc nomine nõ cõputat̃ de hoc vid̃ Jas. hic qui cõtra. ff. eo. l. spadonem. §. si ciuitatis. ⁊. l. si quis tutor. Additio

De istis tribus oneribus tutelarũ quãdo excusent ⁊ quando non vide hic doc. ⁊ maxime Ange. plene distinguẽtez.

Sꝫ ⁊ ꝓpter pauꝑtatez. Qui probant se ita pauperes q tutele vel cure superesse nõ possunt. excusant̃ ab eis. h. d. primo Similiter infirmitas excusatõez p̃stat a tutela vel cura. h. d. scd̃o Similiter homo simplex ⁊. ignarus litterarũ. habet excusatõez a tutela vel cura. h. d.

Glo. Ille dicit̃ impar oneri tutele. si non habet tantũ in bonis quãtum pupillus. vel cui dat̃ tutor. ⁊ hoc secũdum vnũ intellectũ vt hic ⁊. ff. eo. l. paupertas. Alias autẽ dicitur pauper. qui nõ habet qnquaginta aureos i bonis. ff. de accu. non nulli.

Sed verius dic eũ esse pauperez hic ⁊ imparẽ oneri qui sic laboribus ẽ implicit⁹ pp pauptatẽ. vt tutele supesse non possint cũ forte i agro tota die esse oporteat. Et prime expositiões non placent cũ hoc munus magis in obsequio ꝑsone. q̃ in aliqua erogatiõe bonorũ existat. vñ pauꝑtas talis ñ nocet dũmõ possit supesse tutele vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. cura. §. inops. ⁊. j. ti. i. §. fi. Aduersa valitudo l'infirmitas de q̃ hic dicit̃ si ẽ surdus vl mutus vl' ꝑpetua valitudine d̃tent⁹ vt. C. qui. mor. l. i. q morb⁹ ꝓut durauerit excusat. sꝫ furor nõ excusa sed interim curator datur vt. ff. eo. l. non solum. §. si. ⁊ duabus

ll. sequen. Qđ supradictum est de surdo ⁊ muto quod habēt excusationem improprie dicitur qr etiam si velit nō admitterētur ff. de tute. l. i. §. pe. ⁊ fi. ⁊. j. eo. §. minores. Ignari lr̄aruz si simplices sunt ⁊ rudes excusanť. sz si sunt sagaces i negocus tūc nō excusanť vt. ff. e. l. athlete. §. pe. ⁊ fi. Litteratus. ad aliqua admittiť ad que nō admittiť illiteratus vt. C. đ postu. l. ii. ⁊ i aūt. de iudi. §. i.

Item si pater. Datus tutor in testō pp inimicicias excusatōem hz. qui vero ꝓmittit administrar excusatōez pdit. h. d.

Glo. Qđ hic dicit đ inimicicia itelligiť. si pr̄ hoc exp̄sse dixerit i testō. Ideo talē do tuto rē. vt debitis supponať ⁊ a pupillo vexeť. Et nota q trib⁹ casib⁹ excusat inimicicia. p̄ius si ita dixit. vt iam dictuz ē in p̄ece. cō clusiōe. Item qñ interuenit post testamētū. Itē sm quosdaz etiā qñ añ testamētū. si tū fuit capitale certamen. Si autem ante testamētū facta fuit ⁊ non capitalis qr tūc videtur remisisse ex quo tutorem dedit in testamento tūc nō excusat. ff. eo. athlete. §. dat remissiōem. ⁊. j. eo. §. itē pp inimicias. Licet quis in testamēto se tutorem scripsit. nō erit ꝓpter hoc tutor nisi vel euidenter ydoneus appareat vel pater eū confirmauerit. d. l. ex sententia. ⁊. ff. ad. l. cor. de fal. l. vxori. §. fi.

Non esse aūt. Ex eo q qs nō cognoscit patrez pupilli nō excusať a tutela. h. d.

Glo. Is excusatur. qui ibi domicilium nō habet vbi datus est tutor vt. ff. eo. l. fi. in fine.

Item ꝓpter inimi. Inimicicie capitales si reconciliatio non fit secuta. p̄stant vacatiōem a tutela. vel qui passus fuit ꝛtrouersiaz stat⁹ a patre pupilli habet vacatiōem. h. d. Addit io. que dicať capitalis inimicicia. vide Bar. in. l. iu. §. fi. ff. de adi. le. qr intelligiť figs interfecerint consanguineuz vel affinez l. lex cornel. ff. de iniu. Idem si nō occidit. sz de capitali crimine accusauit. l. qui cum maioribus đ bo. li. Et ibi idem si non accusauit. sed minatus est se interfecturum vt nō glo. in. l. licet. ff. đ arbi. ⁊ fa. l. post legatū. §. sunt qui putāt. ff. de his qui. vt indi.

Glo. Accipe crimen capitales inimicicias qr accusauit eum de aliquo crimine qđ ingerebat penam capitis. i. statutus. vel qr insidiabať morti ipsius. Et nota hic aliquid fieri ratione inimicicie qđ nō ficret alś. fic. ff. de arb. l. non distinguem⁹. §. cuz quedaz ⁊. l. licet aūt. ⁊. ff. đ lib. cā. l. si pariter.

Propter inimicicias excusatur quis a tutela vel cura. s. datiua vel legittia de testamētaria vic vt. đ. dixi.

Qui stat⁹ ꝯtrouersiã passus ẽ a p̃re pupilloꝝ excusat̃ ⁊c. qꝛ pr̃ pupilloꝝ hũc quẽ mõ dat tutorẽ dix alĩ fore suũ suũ l' libertũ. iste ei sũt qões stat⁹ vt. j. d̃ ac. §. p̃ iudiciales. ⁊ ẽ rõ qꝛ mort̃ accõni hec qõ similat̃. vt. ff. qd̃ me. cã. isti quidẽ. §. i. Idẽ ẽ eꝯ si hic datus i tutorem mouit questionem status pupillis. ff. e. l. athlete. §. amplius.

Item maior. Maior. lxx. ãnis a tutela se excusat. mior ãt. xxv. an. nõ admittitur. Idem in milite militante hoc dicit.

Gl. Tp̃s. lxx. ãnoꝝ de quo hic reqrit̃ eẽ ꝯpletũ. ff. d̃ iur. imu. l. iii. ⁊. ff. ad treb. l. q filiuz ⁊ filiã. §. i. al' nõ eẽt maior. vt ff. de mio. l. iii. §. mio rẽ. sz in alio psonali publico munere statuitur tp̃s. lx. an. vt. C. q ve. eta. l. fi. li. x. ⁊ no. rõe senectut̃ aliqua fieri que alias nõ fierẽt vt hic. ⁊. ff. de iur̃ imu. l. sp. i. rñ. ⁊. C. d̃ postu. l. puidẽdũ. Miores lz phibent̃ a tutela. tñ i larga significatõe ẽt excludũt̃. vt. ff. d̃ postul. l. i. §. iniciũ. ⁊. j. e. §. pe. ⁊ fi. ⁊ facit ad hoc. de reg. iur. ei⁹ est nolle.

Cõstõ de qua hic hr̃. C. d̃ le. tu. l. fi. ⁊ fa. s̃. d̃ fid. tu. §. fi.

Qd̃ hic dr̃ de milite intelligitur i militia exñte. secus ĩ veterano. qd̃ dic vt d ximus. s̃. e. §. itẽ qui reipublice. Ad hoc ꝙ aliquis sit miles sex sunt necessaria vt diximus in auct̃. de man. pri. §. fi. Si miles dat̃ tutor ipso iure non tz datio. vt hic. ⁊. C. q da. tu. po. l. militũ. Nisi a ꝯmilitone det̃. vt. ff. e. pp magistratũ. §. fi. Aliud in celesti milite. vt in clerico qui admittit̃ vsqz ad q̃rtum. vt in auct̃. de sanctis. episc. §. p̃sbyteros. quẽ hẽs. C. de epi. ⁊ cle. sup. l. generalr̃.

Itez rome. Docentes grammaticam vel rethoricam vel medicinaz. vel rome vel in p̃ria sua infra numerum deputatũ excusant̃ a tutela ⁊ cura. h. d.

Glo. Omnes docẽtes triuium excusant̃ a tutela. vt hic. ⁊. ff. e. l. qui duas. ⁊ hoc si docẽt rome vbi ẽ cõis patria. ff. ad municipa. l. roma ⁊ hic.

Item si in patria sua vt hic subicit. Item opportet ꝙ sint intra numerum. habebat eniz quelibet ciuitas numerũ suuz ita ꝙ nulla haberet vltra decem qbus daret imunitatem. ff. eodez. si duas. §. fi.

Docentes quadriuium non excusantur. ff. eodem. l. geometria. Additio. Nota ꝙ scientie triuie dicuntur grãmatica. logica ⁊ rhetorica. que tribus viis tendunt ad eundem finem scilicz ad sermonem. quia grãmatica cõsiderat sermonem congruum ⁊ icõgruũ. rhetorica ornatũ ⁊ inornatũ. logica verũ ⁊ falsum. Alie

q̃ttuor scie.s.arismetica. geome/
tria.musica.⁊ astronomia.dicun
tur scientie quadriuie. quia qua
tuor viis tendũt ad idem.s.ad ꝓ
portiõem.arismetica ꝯsiderat ꝓ
portiõem numeroꝝ geometica li
neaꝝ.musica vocũ.⁊ astrologia.
astrorum.Jas. Leguz docto
res nõ excusant̃ nisi rome.ff.eo.
l.sz reprobari.§.fi.⁊.§.pe.vel ni
si in ꝯsiliuz pricipis sint asscripti
ff.e.l.iur̃peritos.vltra numeruz
autẽ vel extra patriaz suã nẽo ex
cusat̃.nisi sint multũ disciplinati
ff.e.sed reprobari.§.amplius.itẽ
philosophos qui docẽt i nãlibus
ꝯstat excusatõem hẽre.ff.e.sz re/
probari.§.amplius.

Qui aũt. Proponẽs vnã
excusatõem ⁊ ñ ꝓbãs
põt intra statuta tempora aliã ꝓ
ponere ⁊ ꝓbare.h.d.

Gl. Scõm quosdã requirit̃.
ꝙ iste excusatões in inicio
oẽs fuerit ꝓposite als non põt.
habere locũ iste tex.ff.e.l.scire loz
§.scire aũt.Sz verior ẽ ſm gl.ꝙ
ẽt sufficit ꝙ postea ꝓponat ⁊ pro
bet vt hic ⁊.ff.eo.l.pp litẽ.§.i.

Que sint ista statuta tpa habe
tur.j.§.prox.

Qui aũt excu. Cõstitut⁹ in
tra cẽtesimuz lapidem
hz qnquaginta dies ad ꝓponen
dũ excusatõem.a die scie.cõstitu/
tus võ vltra.hz vnã dietã.ꝓ quo
libet.xx.miliari.⁊ vltra hoc.xxx.
dies dũmodo non minus sint q̃
quinquaginta.h.d.

Gl. Ad ipsa datione tutoris
appellari nõ põt vt hic.sz
bñ a snia lata cõtra excusatõez.ff.
de app.l.cũ in vna.§.tutor.Sz i
aliis muneribus ẽ ꝯrium.qꝛ a da
tiõe appellat̃.vt.C. de app.l.hi
qui.⁊.C.de temp.⁊ re.l.i.

Dantur.l. dies volenti se ex
cusare.qui currũt a tpe scie vt hic
⁊ dant̃ q̃ttuor mẽses.ff.e.l.quin/
quaginta.⁊ ẽt ſm veraz opi.illi
quattuor menses currũt a tpe sciẽ
tie.sz intelligi dz ꝙ dant̃ .l.dies
ad ꝓponẽdũ.⁊ quatuor menses
ad ꝓsequẽdũ.ita tñ ꝙ qnquagita
dies ꝯputãdi sunt in quatuor mẽ
sib⁹ ⁊ sic paꝝ põt cã durare vltra
qnq̃gita dies ⁊. Qđ i.d.l.qn/
quagita dr̃ a die noiatõis. subau
di ⁊ cognitiõis. Additio no.legi
bus sub audiẽdũ eẽ. vt euitet̃ ab
surditas vi hic ne currat tempus
ignorãti. Silis ẽ glo.i aũt.sz ho
die.C.de tẽp.ap.in v̄.cognoue/
rũt. In dubio iste semp p̃su/
mit̃ ignorasse nisi ꝓbet̃ eius scia
vt.ff.đ ad.tu.l.hic aũt ⁊.C.qui
mili.nõ pos.sup ſuis ⁊.ff.đ ꝓba.
v̄ius.nec ob.l.si tutor.C.đ ꝑicu.
tu.qꝛ ibi publice erat notum.vn/
de nec iste tutor potuit ignorare
ff.de iur̃.⁊ fac.ig.l.regula. Ad/
ditio de hoc vtrum scientia vel
ignorantia p̃sumat̃.vide singu/
larit̃ Bar.i.l.qui rome.§.duo
fratres.in ver. tertio. quero an
sit verum ꝙ fratres.ff.de verb.
obli.⁊.l.is potest.ff.de acquiren.
here. Qui volunt se excusare

habēt tīum qnquaginta dieruz. s. dandi inicium excusationi vt mō diximus. ⁊ redigēdi eā in scriptis per libellū. ff. e. l. scire opz. ⁊ postea ꝓbabit. ff. e. l. excusari.

Qđ hic dr̄ intelligit̄ de tutoribus qualitercūqz dat̄. siue a testatore siue a lege. siue a iudice. j. ti. i. §. ii. Lapidibus antiquitus signabant̄ miliaria. Pro die ꝯputant̄. xx. miliaria a lege vt hic ⁊. ff. siqs cau. l. i. Ut euitet̄ absurdū. s. ne detioris ꝯditionis sit ille qui lōge q̄ q ꝓpe habitat. sic faciēda ē ꝯputatio vt sicut is qui ꝓpe ē hz qnquagita dies ita ⁊ is qui longe abest.

Datus. aūt tutor. Tutor simpliciter datus. vr̄ datus ad totū p̄rimoniū secūdario vbicunqz sit situz. h. d. prio. Et qui tutelā alicuius gessit nō cogit̄ postea eē curator eiusdē pupilli. h. d. ⁊ maritus ēt si se imiscuerit i cura vxor̄ sue hz excusatōem. h. d. vsqz ad. §. si qs aūt. Tutor lz n̄ possit dari certe rei vt. s̄. qui. da. tu. §. certe tn̄ pōt dari ad vniuersum p̄rimonium vt hic.

Qui gessit tutelā nō ꝯpellit̄ gerere curā. quasi sufficiat ei tm̄ seruisse vt. C. de ne. ges. l. tutori.

Hic tex. non habet locuz i liberto quia nō excusat̄ licet tutor fuerit. C. e. l. liberos. §. fi.

Maritus non tenet̄ gerere curā vxoris. vt hic. idē i spōso vt ff. eo l. i. §. fi.

Maritus dat⁹ curator p̄ōt se excusare. sz bn̄ pōt eē ꝓcurator. C. de ꝓcur. l. maritus. Et iō hic nihil dicit đ tutore. qz sz. ll. vxor nō pōt eē pupilla. s̄. đ nup. i pri.

Qn̄ dicit̄ q maritꝰ pōt se excusare a tutela vxoris ibi excusar̄ i proprie ponit̄. nā si vellet non admitteret̄. C. qui. da. tu. pos. l. maritꝰ. ⁊ ē rō qz ꝑꝑ affectū quem habēt inuicē sibi oīa remitterēt. Additō sz hec rō reprobat̄. qz eadē locum hēret i ꝓcurē. vn̄ sciendū q vxor hz triplex p̄rimoniū prio dotē. ⁊ in his maritꝰ dispōnit ⁊ agit ⁊ ꝯuenit̄ vt dn̄s. l. dote ancillā. C. de rei vēdi. ſo bona pafrenalia que vxor hz vltra dotē ⁊ dat marito. l. si ego. §. i. ff. đ iur̄. do. ⁊ in his maritus ē ltimus administrator. ⁊ sine aliquo vxoris mandato agere ⁊ cōueniri potest. l. si. C. de pac. ꝯ̄ vē. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. tertio hz bona vltra dotez que sibi reseruat ⁊ nō ꝯcedit marito. ⁊ in his maritꝰ non ē l tim⁹ administrator. sz opus est. vt ab vxorē ꝓcur. ꝯstituat̄. ⁊ iste est casus i. d. l. maritus. C. de ꝓcur. vel in his vt ꝯiuncta ꝑsona. cauēdo tn̄ de rato noie vxoris agere potest. l. iii. §. i. ff. iudi. sol. ⁊ vide Bar. ⁊ alios in. d. l. maritus cetera que hic dicunt̄ in glo. sunt clara.

Qđ hic dicitur in marito qui se imiserat q posset se excusare non habet locum in aliis. C. si ex fal. alle. l. ii.

Si quis aūt. Falsis excusationibus excusatus nō ē liberatus. h. d.

Gl. False excusatiōes dicunt̄ vbi veritas fuit mutata. nā falsū nihil aliud est. q̄ imutatio veritat̄ in aūt. de fi. instru. in pri. Ex falsis allegationib⁹ qs nō liberat̄ ab onere tutele. imo ex tpe datiōis tenet̄. C. si ex fal. all̄. l. i. in fi. ⁊ fa. ad hunc. §. ff. de re iud. l. diuus. ⁊ d̄ except. l. qui agnit. ⁊. C. si ex. fal. p to. titulū. Idem si excusatio ē iniusta vel nō gratiosa vel falsa q̄ nō tz i minoris p̄iudiciuz. C. si ex fal. all̄. l. i. idē si per ignorātiam. C. si ex fal. alle. l. vltra. alias snia gratiosa tz ff. ad tre. l. suo inuito. §. cū p̄tor.

De suspectis tutoribus.

Liendū ē. Crimen suspecti descendit ex lege. xii. tab. ⁊ p̄tor rome ⁊ p̄ses i prouincia de eo cognoscit. ⁊ quilibet tutor pōt de suspecto accusari. ⁊ ē p̄ron⁹ dūmō ei fama ꝯseruet̄. secus i aliis. h. d. vsq̄z ad. §. ꝯñs.

Gl. Qd̄ hic dr̄ crimē suspecti descēdere ex. l. xii. tab. potest intelligi. i. huius cris accusatio. vel potest intelligi ipsum crimen suspitiōis. i. suspitio propter crimē qd̄ cōmittit tutor.

Si in isto crimine sine accusatore procedit̄. non fit iscriptio. pene talionis aliud si cū accusatore. ff. de priua. delic. l. fi. ⁊ de mu. ⁊ ho. l. rescripto. §. si qs alii. Et pēa talionis i hoc crie ē pena infamie. vt. j. eo. §. suspect⁹. ⁊ qñ q̄z erit puniendus vltra remotionē. j. eo. §. si qs p̄sens. Additio Qualiter hoc intelligatur. vide Ang. hic.

Cognitio huius criminis est data pretori vel illi cui a pretore mandata est iurisdictio. ff. eodem l. i. §. ii. Sub noie p̄ses ꝯtinetur procōsul. ff. de officio presidis. l. prima.

Cognitio huius criminis in prouinciis competit legato procōsulis. i. delegato a proconsule. ⁊ i isto legato duo sunt specialia. primum licet non habeat ordinariam iurisdictiōem tamen ad ipsum spectat cognitio huius criminis. Itez aliud vt de omni crimine cognoscat. licet nō pronunciet. ff. de officio proconsulis. l. solent. restat ergo vt per alium delegatū hoc fieri nō possit nisi p istū ⁊ p̄toris. vt. s̄. pr. dixi.

Omnes tutores possunt fieri suspecti. i. omnis generis tutores siue testārii ⁊c. si aūt oēs. i. boni ⁊ mali. q̄ boni ⁊ si paupes sint nō remouent̄ vt. j. e. §. vl. ergo iste terminus oēs hic ponit̄ pro generibus singuloꝝ. ⁊ nō p singul̄ generꝝ sic alias. j. de fideius. i pri. ⁊. ff. de pecu. l. q̄tuberonis. §. peculiū. ⁊. ff. de ius. ⁊ iur. l. i. §. ius naturale. Et idem seruatur in quolibet alio curatore furiosi vel prodigi. ff. eo. l. iii. §. non tantuz ⁊. §. sed ⁊ si quis.

Prodigus potest et accusari et remoueri ꝛ videat q̄ prodigo et cuilibꝫ legitimo deberet adiungi curatorꝫ et non remoueri. vt. ff. e. l. si tutor. qꝫ illud est consilium ñ preceptum. sic et als. C. de nup. l. vidue. Licꝫ ꝙdēnatꝰ ob dolum statim sit infamis. §. suspectus tamen parcendum erit fame prodigi qꝫ non expauescit cā in ſnia. ff. e. l. hec. in pn̄. i. rñso.

Cōsequens est.

Quilibꝫ admittet ad accusāduꝫ tutorem pupilli de suspecto si ex pietate mouet alias secus. Item impuberes non possunt sed puberes sic. hoc. d.

Accusatio suspecti quia cōe ōnib⁹ si publica omnibus competit et mulieribus dūmodo necessitudine pietat̄ ad hoc inducant. vtputa mr̄ nutrix auia et sorores et alie huiusmodi.

Glo.

No. q̄ dicit hec actio quasi publica non simpl'r publica. qꝫ non cuilibꝫ indistincte de ea accusare permittit. vt in tex. probat.

Publica āt dicit. quasi populica. qꝫ cuilibꝫ de populo ꝙpetens. vt. j. ff. pub. iudi. §. i.

Mulier ē si ex pietate ꝓcedit. tamē dꝫ procedere pudice. et fa. ad ff. C. e. l. pietat̄. §. fi. et. ff. e. l. fi. et. ff. ff. de ꝓcu. §. femina. Et licꝫ mr̄ nō admittat ad iurandū i litē ꝓ filio. ff. de in li. iur. l. videamꝰ §. sed nec. tamē non ē simile de accusatōe. qꝫ per iuramentū in litē efficeret quasi iudex. et maxie de iure nouo. vt in auct̄. de iudi. §. opꝫ. licꝫ accusando magis ꝙmittit arbitrio iudicis. vtrum sit remouendus an non.

Perpēsa pietas. i. magna.

Calphurnia postulādo egressa ēex⁹ verecundiā. ff. ff. de postu. l. prima. §. sexum.

Impuberes agere non p̄nt ꝓ suspitōe sed puberes ex ꝙfilio parentum. fa. ff. de in li. iur. l. videamus. §. adolescēs.

Suspectꝰ aūt.

Qui non administrat bona fide licꝫ aliasꝫ sit soluēdo pōt vt suspectꝰ remoueri. et iussus a iudice administrare aliquam administret potest vt suspectus remoueri. h. d.

Glo.

Suspectus ēt aliquā administret potest remoueri qꝫ forte i alius tutelis. male sit versatus. ff e. l. iu. §. si autē. non tamē pōt accusari. ff. e. l. hec in fi. Sed ē intelligendum q̄ aliquam gerat ex dolo tñ accusat̄ suspectus. C. e. l. iu. ꝓ culpa ñ. Sed postquam ceperit gerere. et ꝓpter dolum et ꝓpter culpaꝫ potest remoueri suspectus. vt. j. ꝓ. xi. §. Add. Et hec cōclusio cōiter approbat̄ reprobat̄ alius i gl. positis.

Suspectus.

Remotꝰ ꝓpter dolum est infamis ꝓpter culpam nō. h. d.

Gl. Remotus pp dolũ. s. ex
pssuz i snia. puta sic remo
ueo te. qz i tali dolo fuisti. efficit
ifamis. Addi. Supple tu. ⁊ de
dolo ꝯtinebat i libello qz al non
valeret talis snia q̃ dz eẽ ꝯformis
libello. l. vt fundus. ff. cõi di. Et
ex hac gl. no. q̃ ẽ cã reddẽda i sen
tentia. de quo ẽt per glo. in. l. ii.
§. ignominie. ff. d ifa. ⁊ p glo. ⁊
doc. l. qui rome. §. duo frẽs. ff. d
v. ob. A regula istius tex. exci
pit pron⁹. vt. s. e. §. oñdimus. i
fi. sz si quis remouet simplr non
expresso dolo vel culpa remanet
integre fame. ff. e. l. iii. in fi. ⁊. l.
hec. §. quid ergo. Sz põt distin
gui. qz aut remot⁹ fuit pp doluz
⁊ efficit ifamis vt hic. aut ob cul
paz. ⁊ tũc nõ. aut pp dolũ ⁊ cul
pã. ⁊ tũc itellr sp ob culpã. nisi ꝯ
riũ pbet. Pene. n. nõ sũt augẽ
de sz diminuẽde. ff. d pe. l. pe. ff.
d li. ⁊ po. l. cũ quidã. ⁊. ff. e. l. iiii.
Remotus ob culpã leuẽ vl le
uissimaz nõ efficit ifamis sz ob la
tã sit. ff. e. l. ipuberib⁹. §. si fraus
qz lata culpa dolo equipat. ff. de
mes. fal. mo. di. l. i. §. hec actio. ⁊
ff. d pca. l. iiii. §. eã quoqz. ff. de
po. l. q̃ nerua. In duobus ca
sibus lata culpa nõ equipat dolo
prius in cribus publicis. ff. ad. l.
cor. de sicca. l. in lege. Scds i de
latõe iuramẽti i litẽ. ff. de in li. iu
ran. l. in actoibus. §. si iudex. i fi.
Scdm azo. pp latã culpã qs
nõ remouet. qz sicut i pditõe p
sone lata culpa nõ equipat dolo
sic nec i pditõe fame. ⁊. d. l. ipu
beribus. ff. e. intelligit nõ de lata
culpa. sz de dolo. vt dicaz. j. i gl.
Add. dũ gl. s. vr velle q̃ tutor
tenet de leuissima culpa reprẽdi
tur p doc. hic. qz tutor nõ tenet
de leuissima. l. quicqd. ⁊ ibi bal.
C. arbi. tu. vide bar. i repe. l. qd
nerua. in pe. col. ff. depo. qui fa
cit mentionẽ de hac glo. Nõ
fit infamis dãnatus ob culpaz si
cut ille qui infamat ob dolum.
tamẽ fit infamis de facto sicut ⁊
alias quis fit ifamis d fcõ in cõdi
tionibus ex turpi cã descendenti
bus. ff. de ac. ⁊ ob. l. censuit. Itẽ
in interdictis ex famosa cã veniẽ
tibus. vt. s. interdicto vñ vi. ff. d
vi. ⁊ vi ar. l. neqz.
Ignorãtia iuris nõ vr excusa
re ab infamia qz põt dici q̃ iur
ignorantia ẽ lata culpa. ff. de his
qui no. infa. l. liberorũ. §. notan
tur. Et q̃ sit lata culpa pbo. qz
oẽs debẽt scire iura excepti pau
cis. s. mulieribus minorib⁹ ⁊ mi
litibus. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. cõ
stõnes. ergo si quis ignorat qd
oẽs scire debẽt ẽ in lata culpa. ff.
de verbo. sig. l. late culpe. non ẽ
ergo miruz si ẽ ifamis. ff. e. l. ipu
beribus. §. si. sz tñ talis solũ ẽ in
famia facti. nisi eẽt p sniam. ⁊ sic
sũt tres cãus vbi lata culpa nõ eq
parat dolo. Add. p declaratõe
pdictoꝝ no. q̃ duplex ẽ ifamia. s.
iuris ⁊ facti. Infamia iuris que i
fertur p sniaz mgratus vel ex fcõ
dãnato ⁊ phibito a lege. d quib⁹

Iuris ignorãt est lata culpa

in.l.i.de infa. Infamia facti nõ insurgit ex facto dãnato a lege sz tali fcõ ex quo ledit̃ opio hominuz. Et talis infamie triplex ẽ effectus.prim⁹ qz repellit a dignitate.l.cassius.ff.de senato. Itez repellit a testionio.c. testioniuz. extra de testi. Itẽ facit admitere quẽ ad querelãdũ testm̃ qui al' ñ admitteret̃.ꝛ p̃stat querelã fri ꝯ testm̃ fris i quo talis infamis fuerit institutus.l.frẽs.C.d ioff.te. d qb⁹ p gl.i.l.i.ff.d infa.

Si quis aũt. Pendẽte accusatiõe de suspecto.iterdicit̃ admistratõ accusato.qui si decesserit extiguitur accusatõ.h.d.

Gl. Est hic argu. q̃ prelatus pendẽte accusatõe. nõ dz administrare eccl'iastica bona. ꝛ facit.ad hoc.C.de sen.pas.l.fi. ꝛ ff.e.l.ipuberibus.C.e l. eũ qui. ꝛ.ff.de solu.l. q̃ si forte.§.i.

Accusatio de qua hic extiguitur morte qz accusat̃ ad hoc vt remoueat̃.sed ex quo mortuus est vere remotus ẽ. Et quod hic dr̃ de morte.idẽ ẽ quocũqz alio mõ finita tutela.ff.e.l.pe.

Si quis tutor. Si tutor latitat. ne pupillo p iudicẽ decernant̃ alimẽta.in bonorũ possessionẽ misso ꝛ dato curatore. vt suspect⁹ remouet̃.h.d.

Gl. Ultra remediũ hic datũ pupillo põt mulcta indici tutori.ff. de arbi.l.nõ distinguemus.§.si arbiter. ꝛ fa.ff.e.l. ipuberibus.§.fi. Tutore latitante pupillus mittit̃ in possessionẽ bonorũ eius. ꝛ ẽ duplex expositio. vna eius.s. tutoris.ff.e. l.impuberibus vel eius.i.pupilli vt tunc tutori solũ administratõ auferat̃. Additio. Sed ista sa a doc.reprobat̃. qz tũc non esset pena cõtumacie tutoris.ergo est tenenda prima.

Pupillus mittit̃ in possessionez bonorũ tutoris latitãtis causa custodie.nõ q̃ ex eis alat̃. sed vt cautuz sit pupillo si male gessit tutor.sed de suo dz pupillus alimentari.ff.vbi pu. edu. de.l. fi.in fi. Add. De his alimẽtis p̃stitis p tutorẽ pupillo. vide hic doc.s.an repeti pñt.

Sed si quis pñs. Tutor pñs qui per mẽdaciuz denegat alimẽta pupillo posse decerni.remittit̃ ad p̃fectu puniendus.idez in eo qui p pecuniam tutelã acquisiuit. Et idem in liberto qui male admistrat.h.d.

Gl. Si tutor negat posse decerni alimenta pupillo ñ p mendaciũ.sed verũ dicit. non tenet̃ alere pupillũ de suo.ff.vbi pup.edu.d.l.iii.§.fi.

Tutor qui mẽtit̃ nõ posse decerni alimẽta pupillo lz puniat̃. nõ tñ remouet̃.ff.e.l.tutor.§.tutor. Add.d.Jas.reprobat hãc ꝯclusionẽ p.d.l. tutor.§. tutor. qz ibi dr̃.hic ergo nõ vt suspect⁹ remouebit̃.sz ꝛ remittet̃ puniẽ/

dus illa eniz implicatiua ⁊ dz ne cessario iplicare vt nō tm̄ remo/ ueat̄ sz ēt puniat̄. fa. l. i. §. itē so lent. ff. de of. p̄fec. vr. vide i add.

Isti tutori mētiēti vt. s̄. ma/ ior pena iponit̄ q̄ remotio. ff. d̄ of. p̄fe. vr. l. i. §. itē solēt. Qui data pecunia acquisiuit tutelam punit̄ extra ordinē. ff. de tute. l. i eos. Nota hic ar. ꝯtra do/ cto. qui data pecunia acquirunt sibi scolares. ff. de offi. prefe. vrb. l. i. §. itē solēt. ⁊ in auct. vt ea q̄ no. insinu. §. i. Magistratus ēt accusari pōt ob crimē liberti fraudolosi si dimiserit impuni/ tū. C. de liber. ⁊ eo. li. l. liberti. ⁊ facit. C. eo. l. i. ⁊. iii. al'. ff. e. l. li/ bertus.

Nouissime. Qui frau/ dulēter tutelā gerit lz satisdatōz de idēnitate offerat. tn̄ vt suspe/ ctus remouet̄. Itē mali mores ⁊ non pauptas sola faciūt tutorē suspectū. h. d. Add. No. q̄ nō ē confidēdū de fragili cautōe qn̄ tractat̄ d̄ magno p̄iudicio. facit l. cū ita. §. i. ff. ad treb. cū ibi no.

Satisdatio tutoris ꝓpositnz maliuolū nō mutat sed diutius crassandi in refamiliari facultatē prestat. Suspectuz eū putam⁹ qui moribus talis ē vt suspectus sit. Eniz vero tutor vel curator quāuis pauper sit. fidelis tn̄ ⁊ di ligēs. remouēdus tn̄ nō ē quasi suspectus.

Gl. Crassari. i. animari ad delinquēdū sic. ff. de pe. l. capitaliū. §. crassatores. ide cras sor crassaris. i. nitor ad malū.

Hic tex. facit ad ar. q̄ si emi li/ brum. ⁊ antequā soluā preciū cō periā alienū vel viciosuz. qz expe dit potius nō soluere q̄ cautiōz d̄ reddēdo in casuz euictōnis vel vicii recipere quib⁹ ꝯsonat. ff. si qs cau. l. ii. al'. iii. Preterea lex dicit q̄ nō dz qs se ꝯmittere fra gilitati cautōis. ff. ad treb. l. cogi §. itē querit̄. ⁊. C. in qui. ca. i in/ te. res. l. fi. ⁊. C. vt vnicui. li. l. ii. al'. i. Tutorē suspectū nō facul tates ꝑue sed fraudulēta vel calli da cōuersatio in rebus pupillari bus ꝯmēdat. i. ꝓbat. heres vero solis facultatibus ꝑuis suspectus hr̄ creditoribus vt hic. ⁊. ff. d̄ pri uile. credi. l. si creditores.

Licet hic tex. dicat q̄ paup n̄ ē remouēdus. vt suspect⁹. nō tn̄ dicit q̄ nō teneat̄ satisdare qz eēt ꝯ. l. ii. C. de tu. ⁊ cu. qui nō satis. l. ii. Et posset iste tāquā paup se excusare. vt. s̄. ti. i. §. sz ⁊ ꝑꝑ pau pertatē. Est tn̄ huic curator ad/ iungēdus. vt. s̄. de cura. §. inter dū. ⁊. C. de pi. tu. l. i.

Laus deo. Finis primi libri.

Liber scd̄s isti. de rerū diui.

Impator hic incipit tractare de rebus ⁊ hoc ꝯuenienti ordine qꝛ ita ꝓmisit. s̄. d̄ iur̄ na. gē. ⁊ ci. §. fi. ⁊ de rebus tractat vsqꝫ ad titulum de obligatio. Et qꝛ res acquirunt̄ duplici iur̄. s. gētiū. ⁊ ciuili. in hoc ti. tractat qualr̄ acq runt̄ iure gētiū. vsqꝫ ad titu. de vsucap. ⁊ ab illo ti. vsqꝫ ad ti. de obli. tractat q̄liter acqrunt̄ iur̄ ciuili. Et qꝛ res q̄ nobis acqui/runt̄ alique acqrunt̄ iure vel ti/tulo singulari ⁊ d̄ his tractat ab hoc ti. vsqꝫ ti. de testa. alique vō res acquirunt̄ nobis iure vel ti tulo vniuersali ⁊ de his tractat ti. de testa. vsqꝫ ti. de obliga.

Uperiore libro

s Res aliq̄ i nr̄o p̄rimonio sūt gl. i. apte nate sunt eē i prionio nr̄o. Aliq̄ extra p̄rimoniū nostrum sunt Glo. i. nō sunt apte nate vt sint in p̄rimonio nostro vt res sa cre de qbus. j. §. nullius.

Quedam res naturali iure cō munes sunt omniuꝫ Glo. s. vsu nō proprietate. quedā res sunt pu blice. quedam vniuersitatis. que dam nullius. quedaꝫ singulorūꝫ que ex variis causis cuiqꝫ acqui runtur sicut ex. j. dicēdis appa/rebt.

Gl. Interdū res sacre ⁊ reli/giose possunt eē in p̄rimo nio nr̄o vt si capiunt̄ ab hostib⁹. ff. de reli. l. cū loca.

Licet seruitutes dicant̄ esse nec in p̄rimonio nec extra p̄rimo niū nr̄m vt. l. i. ff. de vsuf. le. hoc intelligit̄ per se. qꝛ seruitutes non pñt per se subsistere sꝫ sunt adiū cte rebus. sicut i missio tigni nō durat. nisi durāte domo. Ser uitutes ergo sunt i bonis nr̄is cū earū noie agamus ⁊ excipiamus ff. de acquir. rerū do. l. rē i bonis ⁊. l. statuas. Publicū vno mō dr̄ q̄si populicū. s. oiuꝫ ppl'oꝝ. vt s̄. ti. i. §. ꝯsequēs. ⁊. j. e. §. flumia alio mō dr̄ publicū vni⁹ ppli tm̄ vt campus marci⁹. vt. C. d̄ sacro sā. ec. l. fi. ⁊ h̄ dr̄ magl vniv̄sitat.

Et quidem. Natu/rali iur̄ cōia oium sunt hec aer. aq̄ ꝓfluēs gl. i. de celo cadēs vel pluuialis. ⁊ mare. ⁊ per hoc lictora maris. ⁊ iō ad lictus maris accedi pōt. dūmō abstineat̄ a villis ⁊ locl ibi posit. h. d.

Gl. Ea q̄ hic dicunt̄ sūt cōia nāli iure. i. iur̄ gētiū. qd̄ ē nāli rōe inductū. ff. de ius. ⁊ iur. l. oēs. §. ꝙ vero. nā iure nāli pri/meuo ñ solū ista. sꝫ ⁊ oia alia cōia erāt. qꝛ non erat meū ⁊ tuū. Ad ditio hic gl. vult ꝙ illud qd̄ prio appellauit ius naturale. i fiñ ap/pellat ius gētiū.

Que hic dicunt̄ cōmunia oi/uꝫ. h̄ itelligit̄. s. vsu ñ ꝓprietate.

Lict⁹ qꝛ ē accessio maris eo/
dē iuř eēseť. ar. j. e. §. si tñ. ⁊ lꝫ di
cať ꝙ lictoꝛa maris sūt ppli ro/
mani. ff. ne quid i loco pu. lictoꝛa
illō itellr quātū ad iurisditōꝫ ñ
quātū ad vsuꝫ. qꝛ ve sūt cōia. vt
hic. ⁊. C. ō quadri. p̄. l. bñ a zeno
ne Ripa fluis ñ ē publica. lꝫ flu
mē sit publicū. vt. j. e §. riparū.
⁊ rō dr̄ie iter lict⁹ ⁊ ripā. pōt eē
qꝛ mare assidue iundať. vñ lict⁹
ē pue vtilitatis. ⁊ sic eius ꝓprietas
nō queriť. vt. C. ō bo. q̄ li. l. fi. §
fi. sꝫ iundatio fluis raro venit. ⁊
iō pōt cē vtilitas i ꝓprietate ripe
Villa hꝫ duas significatōes.
nā. alñ dř casa vl' isula quedā in
qua ñ hitať. sꝫ vel retia ponūť. l'
pp aquā ibi ꝯfugiť l' fruct⁹ repo
nūť vt hic. ⁊. ff. de vsufru. l. arbo
ribus. i pri. Si vero ibi hitareť
eēt p̄diū vrbanū. vt. j. ff. ō serui.
vr. pre. Itē alio mō villa dr̄ con
gregatio hoiuꝫ. Quid sit mo
numētū hꝫ. ff. ō reli. l. ii. §. monu
mentū. Qō hic dr̄ ō fluibus i
tellr ō fluminib⁹ ꝑpetuis. vt pa
dus ⁊ rhemus. quedā. n. sūt pri
uata vt fossata agri que qñqꝫ cur
runt. qñqꝫ nō. vt. ff. de flu. ⁊ ne
qd i flu. l. i. ⁊. ii. ⁊. ff. e. l. nēo i fi.

Flumina. aūt Flumi
na ⁊ portus
sūt publica. ⁊ lictus maris dr̄ q̄/
to plus extēdi pōt. h. d.

Gl. Jus piscādi in portu ⁊ flu
minibus oibus cōe ē. nec
q fuit prio lōgo tpe piscatus aliū
supueniētē repellere p̄t. ff. ō vsu/
ca. l. fi. nisi forte. xxx. an. ff. de di.
⁊ tēp. p̄. l. quisquā. vel sꝫ Jo. p̄t
itelligi. d. l. qsquā qñ erat in pos
sessione piscādi. Add. ō hoc vi
de Ang. i. §. p̄ce. Hic cōe ca
piť. i. i cōi. nā vsus piscādi i flu/
minibus nō ē cōis sꝫ publicus.
Quātūcūqꝫ mare aliquo tpe
plus extēdiť i hieme l'estate tm̄
ē lictus eius vt hic.

Riparuꝫ. Usus ri/
parū publi
cus ē. ꝓprietas vero illoꝛū ē quo
rū p̄dius adherēt. h. d.

Gl. Ripe dicunť fluis Si
via publica ē iter p̄dium
⁊ flumē. idem iuř ē ⁊ ripa. ff. de
acqui. re. do. l. marit⁹. Si do
min⁹ vellet icidere arboꝛē positā
i ripa adherētē p̄dio suo. ⁊ pisca/
toꝛ nollet dēret p̄ferri piscatoꝛ.
vt. ff. de vsu ⁊ ha. l. fi. ⁊ de vsufr.
fi cui⁹. §. itē nerua. Add. doc.
tñ tenēt ꝙ eēt locus p̄uētōi quos
vide hic. Scōm pla. oia cōia
sunt publica nō eꝯ nisi respectu
quorūdā vsuū. vt ecce mare ⁊ flu
mina ⁊ lictoꝛa ⁊ ripe i vsu oium
aiantiū sūt i bibēdo i ablueudo ⁊
ꝯmoꝛādo ⁊ silia que exigit nā. sꝫ
ius piscādi ⁊ retia faciēdi. solum
ꝯpetūt hoib⁹. sꝫ sꝫ Jo. cōe ⁊ pu
blicū sūt diuerse spēs. Additio
vos dicite vtrūqꝫ bñ loq sed di
uerso respectu. qꝛ si cōsideramus
cōe ⁊ publicū i se siue quo ad ꝓ/
prietatē. ⁊ vera ē opi. Jo. qꝛ pro
prietas nō cadit in rebus cōib⁹.
aut ꝯram⁹ publicū ⁊ cōe quo ad

vsū. ⁊ hoc mō sit ꝟa opi. pla. vt cōia publica dicāt ⁊ nō eō publica dicant cōia nisi respectu quorū dam vsuū. vt. s.

Lictorū quoq; Ausus lictor mariſ ē public⁹ ō iure gētiū. sz ꝓprietas eor nulli⁹ ē. sic ⁊ ipi⁹ maris. h. d.

Glo. Ꝓprietas lictorū nulli⁹ ē hois singlaris sz sūt oīa. ⁊ sic dr̄ūt a. §. nullius statim. j. posito.

Vniuersitatis. Que sub publica necessitate vel vtilitate statuūt. i aliq̄ vniuersitate dicūt cē vniuersitat⁹ ⁊ nō singulorū.

Glo. Alīs iste res vniuersitat⁹ dicūt publice nō ꝓpie sz publice. s. vni⁹ ppli. vt. C. ō. s. s. ec. l. fi. i pri. sz alr accipit publicū. s. c. §. fluia. s. ꝓ illo qō est publicū oīum pplor.

Theatra dicūt a theorādo. i. ispiciēdo vt i arena ꝟonēsi.

Stadiū ē octaua ps miliaris quā hercules currebat vno hāne litū. vt pz i hystoriis. Dia alia fcā ad vsuz vniuersitat⁹ cā necessitat⁹. vl ēt cā delectatōis sz docto. sūt vniuersitat⁹ dūio ⁊ vsu. Additio. nā oēs ciuitates ⁊ ville pūt hīe ꝓpriū i cōi ⁊ bursaz cōem. ff. ad treb. l. oib⁹. ⁊. ff. del. i. l. ciuitatib⁹. ⁊. l. siqs a suo. §. fi. ⁊. l. si here. §. i. lz pla. dixerit q̄ sūt vniuersitat⁹ tm̄ quo ad vsū. Alia sūt q̄ sūt vniuersitat⁹ quo ad dūiuz et fructū nō solū quo ad vsū vt fundi ciuitat⁹ ⁊ fui. ff. ō in ius vo. l. sz si hac. §. qui manumittit. ⁊ de ver. sig. l. iter publica. ⁊ de ꝟbē. emp. l. sz celsus. §. i. Add. q̄ i cā vniuersitat⁹ illi de vniuersitate pūt testificari. vide hic p doc.

Nullius aūt. Jn bōis nulli⁹ sūt res sacre ⁊ religiose ⁊ sce. qō eiz dūi ni iuris ē. nullius i bonis est. Et res sacre sūt que rite p pōtifices deo dedicate sūt seu ad diuinum ministeriū deputant̄ que nō pūt nisi ꝓ captiuitate hoium alienari h. d. Si qs auctoritate sua āsi sacruz sibi ꝙstituerit. sacrū non ē sz ꝓphanū. Locus in quo edes sacre sunt edificate ēt diruꝓto edificio adhuc sacer manet.

Olim impatores erāt sacerdotes ⁊ sic loca sacra dedicabāt. ff. c. l. sacra. Add. sed hodie lz vn gaꝰ impator nō tñ ē sacerdos et ergo nō pōt dedicare. c. i. de sa. vn. ⁊ ergo hodie non pūt dedicare. Bonaria. i. thurribula cruces ⁊ calices. ⁊ qō dicit de alienatōe loquit̄ de illis nō de edib⁹ sacris que nullo mō pūt alienari vt in auct⁹. de al. ⁊ emphi. §. ⁊ q̄ cognoscim⁹.

Consto de qua hic ē. C. ō sa. sanc. ec. l. sancimus.

Cā redēptōis captiuorū aliq̄ res sacre pūt alienari. nā homiuz aie quibuslibet rebus ꝓponēde sūt. C. de sa. san. ec. l. sancim⁹ i fi.

Add. hoc limita cē verū q̄n ti/

meret̃ de eoruz morte glo.ē nō. xii.q.ii.c.aurū hz ecclesia.

Item res sacre vt.s̃.possunt alienari ꝓpter debitū si qđ habz ecclesia vt in aūt.de ali.⁊ emphi. §.⁊ hic ēt.itē ꝓpter alimēta pauperū.xii.q.ii.c.aurū hz ecclesia.

Prophanū.i.nō sacrū.

Locus sacer desinit cē sacer. si ab hostibus capiat̃ vt.j.đ iuti. stip.§.i.⁊.ff.de relig.l.cum loca. itē locus cē religiosis desinit.qñ ea remouent̃ que talē cū redebāt ff.eo.l.sacra.§.illud ⁊ de relig.l. antepe.§.fi.

Religiosuz. Sepeliēdo mortuū in locū suū.eū religiosuz facit. Item socius inuito socio locū religiosnz facere nō pōt.sepulchruz vero sic.ꝓprietarius aūt inuito vsufructuario.nō pōt. Et si cōcedit̃ alicui mortuū inferre. locus efficit̃ religiosus.ēt si dominuz postea peniteat.h.d.

Glo. Quis inferendo mortuū efficit locū religiosuz.s.inferēdo totū vel saltez caput cuius imagine agnoscimur. ff.de relig.l.cum in diuersis.qđ si ꝑticulariter caput ē in diuersis locis.ille locus efficit̃ religiosus vbi maior pars.vt.j.de vulgari substitu.§.si ex disparibus.si aūt equaliter neuter ſm Jo.

In cōem locum purum inuito socio inferre nō licet sed bene in cōe sepulchrum.⁊ hoc fauor̃ religionis iā facte.ff.cōi di.l.sabin⁹ ⁊ qđ dr̃ inuito socio nō posse inferre. intelligit̃.s.extraneū nam ipse socius recte ibi sepeliri pōt ēt sine cōsensu ceterorū maxime cū nō est alius locus in quo sepeliretur.ff.de reli.⁊ sūp.fu.l.si plures

Item si alienus. Supra sūmat⁹ ē.

Glo. Proprietarius nō potest inferre nisi ꝯñtiēte fructuario vel nisi testōrē q vsuz fructū legauit velit sepelire.ff.đ reli.l.ii.§.si vsūfructum.

In alienū locū ꝯsentiente domino licz inferre ⁊ post illatiōem nō pōt penitere vt hic.si tñ prio ꝯsentit ⁊ post penituit añ illationē sufficit semel voluisse.ff.đ aq̃. plu.ar.l.in die.⁊.j.ꝑx.§. Additio. De ista gl.aliquātū dubitāt doc. vide Ang.

Sancte res. Res sancte sunt porte ⁊ muri ciuitatū.quasi pena legali firmate. Item leges penales proprie vocant̃ sanctiones.h.d.

Res sc̃te sūt porte et muri ciuitatis

Muri ciuitatis romane sancte sunt.⁊ idez in alia ciuitate vel castro.ita ꝙ in ipsis nil facere liceat sine auctoritate p̃sidis.vt.ff. eo.sacra.§.muros vel forte vniuersitatis.lz nō priuato.vt.C.đ op.pub.l.oēs.

Additio dicite hic ex mente doc.ꝙ transcendēs muros ciuitatis rome punitur pena capit̃.ille vero qui transcendit muros alterius q̃ ciuitatis romane punitur pena arbitraria. quia certa

pena cōtra illū nō reperit statu/ta. ⁊ iō iudicis arbitrio reliquit. l.i.in fi.ff.de iure deli.

Muros dicimus sanctos.i. firmos a sanctio tis.nō calce vl'la pidibus.sz lege firmati vt sequit.

Remus transcendēdo muros ꝯtra sanctiōem fris.qui pro illa vice regnabat. decapitatus ē.vñ lucanus. Fraterno primi ma duere sanguine muri. Leges penales dicunt sanctiōes.C.de. ll.l.nō dubiū ⁊ hoc i stricta signi ficatōe.quādoqz ponunt largi⁹ pro qualibet impiali lege.vt.C. d no.co.ꝯfir.ibi colligētes vero. Qñqz largissime ꝓ collectione toti⁹ iuris ciuilis.vt i ꝓhe.ffoꝝ

Singulorū autez. Rerū dñia acquirunt.aut iuregētiuz. aut iure ciuili.⁊ a vetustioribus ē inchoandū.h.d.

Comodius ē a vetustiori iure incipere.⁊ certuz est vetustius es se ius naturale.qd cum ipso gene re humano reruz natura prodi/dit.ciuilia aūt iura tunc ceperunt esse cum ciuitates condi.⁊ magi/stratus creari.⁊ leges scribi cepe/runt. Additio pro pleniori in tellectu huius ti.ponā hic diui/siōem.d. Jasonis. Diuidit hic ti.in.xii.ptes.sm q sunt.xii. modi quibus q̄ritur dñium iure naturali ⁊ gentiū.prīo qualr acq rat dñium reruz.venatione seu appꝓhensiōe aialiuz.sa ibi.§.itez ⁊ ea.qualiter acquirat captiui/tate.tertia in.§.ꝑterea qualr al luuiōe ⁊ inūdatiōe aquaꝝ.quar/to.§.cū ex aliēa.qualr ꝯmixtōe. qnto i.§.cū in suo qualr acqrat edificatōe.sexto i.§.si tici⁹ quali ter acquirit plantatiōe. septio i. §.lre.qualr litteraꝝ impositiōe. octauo in.§.si qs.qualr acquira tur cultura.nono.i.§.thesauros qualiter acquirat inuentiōe.de/cimo.in.§.per traditiōem.qualr acquirat traditōe.vndecio in.§. vendite.qualiter acquirat ven/ditōe.duodecio in.§.ampli⁹ con temptu.vel ñ petitiōe vsqz i finē ti. Jure ciuili reꝝ dñia acqui/runt.puta vsucapiōe.arrogatōe successiōe.deportatōe monacha/tiōe de quib⁹ icipiet.j.d vsucap.

Statiz cū ꝓcreauit de⁹ gētes icepit iusgentium.

Fere igit bestie. Fere be/stie.⁊ volucres cetera qz aialia puta pisces in mari ⁊ q̄ in celo ⁊ in terra nascunt. simul atqz ab aliquo capta fuerit statiz illius esse incipiūt. Qd i nulli us bonis ē.nāli rōne occupanti concedit.

Nō iterest feras bestias.vtrū i suo fūdo qs capiat an in alieno.

Si qs aūt alienuz fundu z in/gredit venādi aut aucupādi gr̄a pōt a dño si id ꝑuiderit ꝓhiberi ne ingrediat. Quicqd aūt eo rū ceperis.eo vsqz tuum intelli/gatur donec custodia tua coher/ceat.cuz vero euaserit tuā custo diā ⁊ in libertatē se receperit.tuū

eē definit. ⁊ rursus occupant̄ fit.

Naturalē aūt libertatē recipe intelligit̄ cū vl' oculos tuos effugerit. vl' ita fit in ꝯspectu tuo. vt difficilis fit eius ꝑsecutio. Si ferā bestiā ita vulneraueris. vt capi possit. nō aliter tua intelligat̄ quā si ceperis. qꝛ multa accidere solēt. vt eā nō capias.

Gl. Res sacre lꝫ sint in nullius bonis nō tñ occupanti ꝯcedunt̄ vñ sciendū ꝙ res dicitur esse in nullius bonis sex vl' septē modis. s. natura vt hic. fcō vt. j. eo. §. pe. vt ēt missilibus iactat̄ in vulgꝰ ⁊ a p̄tore. tꝑe vt. ff. de acqui. rerū do. l. nunq̄. §. thesaurus ⁊ in his tribus hꝫ locum hec regula. s. ꝙ occupāti ꝯceduntur. Nisi ꝙ i thesauro d̄ eqtate. dimidiū dño soli restituit̄ vt. j. e. §. thau. itez cēsura vt. s̄. e. §. nulliꝰ. itez cāu vt in hr̄ditate iacente que vicē dñi repñtat vt. j. d̄ stip. ser. in princi. Item culpa hominis. vt seruū egrotantem vt. C. de lati. li. tol. l. i. §. facimus. Itē iuris naturalis cōstitutiōe vt liber hō in nullius est bonis. ff. de ver. ob. l. inter stipulantem. §. sacraz. Hoc qd̄ hic dr̄ posse ingredi fundū alienū cā venādi nō hꝫ locū. si causa requirendi seruuz meuz fugitiuuz vt. C. de ser. fugi. l. ii. vel glandis colligende causa. ff. de glan. le. l. i. vel vt recipiam pecuniaz quā ibi abscondi vt. ff. ad exhi. l. thesaurus vel si vindemiaz quam emi venditor me tollere prohibuerit. ff. de acq. emp. l. qui pendētem. Additio isti casus intellignnt̄ ꝙ nō licet ingredi fundum ⁊cetera. s. sine auctoritate iudicis qui debet se facilem exhibere in ea prestanda d. l. ii. de ser. fugi. hoc verū i seruo fugitiuo. secus in alia re furto ablata. gl. est ord. i. §. sꝫ he. j. d̄ ob. que ex quasi delic. ⁊ in. l. i. §. i. de ser. fugi. hoc ē verum nisi p̄cedant aliqua indicia ēt leuia ꝙ res mea sit i domo tua. vid̄ Jas. hic. Si qs post prohibitiōez fūdum tuū ingredit̄ ⁊ feraz cepit. s̄m cōem opi. facit suam. Et hoc etiaz tenet glo. ff. de serui. rus. p̄di. l. diuus.

Difficilis persecutio. i. ipossibilis. sic etiam. ff. de acqui. po. l. iii. §. nerua.

Nō sequitur ceruus est vulneratus ergo capi pōt. C. de proba. l. neqꝫ natales.

Nota ꝙ inspicit̄ quod euenire potest. sic. ff. loca. l. siqs domū §. idem querit. si sumptus vt. ff. ad treb. l. luciꝰ. §. pe. ⁊ ad. l. fal. l. in quātitate. §. magis. ⁊. ff. qui. ex ca. ma. sꝫ ⁊ si per pretorem. §. ferie. ⁊. ff. de ser. rus. pre. qui sella §. ii. ⁊ de dā. infec. qui bona. §. i ter. tñ ꝯ. ff. d̄ pecul. l. eo tꝑe. i. rñso. Additio. Ad illam. l. eo tēpore respondet̄. ꝙ ideo ibi nō cōsiderat̄ qd̄ euenire potest. qꝛ ille talis euentus non erat ciuilis nec honestꝰ. futurꝰ igit̄ euētꝰ tūc demū expectat̄ cū ciuilis ⁊ honestꝰ.

Apum. In his aialibus quoruz natura est fera nec ex accidēti īmutata ea regula est. vt occupanti cōcedant̄. in his vero animalibus quorum natura est fera. sz ex accidenti īmutata ⁊ facta sunt mansueta. ea regula tradita est vt tūc demū occupāti cōcedant̄. qn̄ consuetudinez reuertēdi ad priorez domum ꝑdiderint. In his vero animalibus quorum natura mansueta. neqz ex accedenti īmutata. ea regula est tradita. vt quocunqz perueniunt in dn̄io tamen primi apprehensoris permaneāt. h. d.

Apum natura fera est. itaqz q̄ in arbore tua ꝯsederint. anteq̄ a te in alueo ꝯcludant̄. non magis tue intelligunt̄ esse q̄ volucres que in arbore tua nidū fecerint.

Ideoqz si alius eas incluserit is eaꝝ dn̄s erit. fauos quoqz si quos effecerint. quilibet eximere pōt. Plane itegra re. priusq̄ eximant̄. si preuideris ingrediētez fundū tuū poteris eū iure ꝓhibere ne ingrediat̄.

Examē. quoque qd̄ ex alueo tuo euolauerit cousqz intelligit̄ esse tuum donec in cōspectu tuo sit. nec difficilis ꝑsecutio est alioqn occupant̄ sit.

Pauonuz qnoqz ⁊ columbaruz fera natura est. nec ad rē ꝑtinet. qꝛ ex cōsuetudine euolare ⁊ reuolare solent. Nam ⁊ apes idē faciunt. quarum constat feram esse naturam.

Ceruos quoqz qdam ita mā suetos hn̄t vt in siluaz ire ⁊ redire solent. quoꝝ ⁊ ipsoꝝ ferā esse naturaz nemo negat.

In his aūt aialibns que ex cōsuetudine abire ⁊ redire solēt. talis regula ꝯprobata est. vt cousqz tua esse intelligant̄ donec animū reuertēdi habeant. nā si animum reuertendi hr̄e desierint. ēt tua esse desinūt. ⁊ fiunt occupantiuz.

Reuertendi aūt aium vident̄ desinere habere. tunc cum reuertēdi ꝯsuetudinem deseruerint.

Gallinaruz quoqz ⁊ anseꝝ n̄ est fera natura ideoqz ex eo possumus itelligere q̄ alie sunt galline quos feras vocam⁹. Itez alii sunt anseres quos feros appellamus. Ideoqz si anseres tui. aut galline tue aliquo mō turbati turbateue euolauerit. lz ꝯspectuz tuuz effugerint. quocunqz tn̄ loco sint tui. tue ve eē intelligunt̄. ⁊ q lucrandi aio ea aialia detinet furtuz ꝯmitter̄ intelligit̄

Gl. Alueus vas ē. vbi apes manēt. qn̄qz pro loco vnde flumē currit ponit̄. vt. j. e. §. insulam. Iste ver. iōqz si ali⁹ eas incluserit. non videbat̄ bul. bn̄ equ⁹. dicens magis timeo scādalū q̄ futuꝝ iudiciū vt no. ff. de acquir. rerū do. l. in laqueū.

Si ingredientem preuideris ⁊ ꝓhibueris. si acceperit non potes eum retinere vt det qd̄ acceperit. qꝛ cum dominus factus sit per occupatiōem nō video quar̄

desinat esse dominus. ar. huius. §. qui tm̄ p̄uidenti ꝯsulit.

Examē hic ponit̄ pro vniuersitate apū. Aliquādo ponit̄ pro ꝓbatōe. aliqñ pro iudicio. vt. C. de aduo. di. iud. l. neminē.

Et forte seruat̄ aliud de ꝯsuetudine in hoc. §. ⁊ supioribꝰ duobus. In ver. in his ēt aialibus nō tria genera aialiū. aliqua sunt mansueta vt galline in qbus hꝫ locuꝫ hec regula. vt vbicūqꝫ sint dñi eē intelligunt̄. vt. j. ꝓx. §. itē fera ꝓrsus. ⁊ in his hꝫ locuꝫ alia regula. qꝛ occupāti cōcedunt̄ vt. s̄. eo. §. fere. ⁊. §. illud. ⁊. §. apuꝫ ⁊. §. examē. Item fera naturalr ⁊ accidētaliter mansueta. ⁊ in his obtinet pñs regula ⁊ fa. ad hoc. ff. eo. l. naturalē ꝑ totā. l. vs ad §. fi. Additio inquāsū glo. vr̄ ꝯcludere ꝙ apes sunt aialia fera ꝓrsus doc. tenēt cōtrariuꝫ qꝛ hñt ꝯsnetudineꝫ reuertēdi. ⁊ sic sunt ex aialibus que habēt naturaꝫ ferā. sꝫ ex accidēti imutatā. vid. d. xp̄oso. Exteriora idicant ai i teriora ⁊ secreta fa. ff. d̄ edil. edic. l. si tñ. §. fi. Galline fere dicūtur fasiani. Qui aialia domestica aio lucrādi detinet s. vt habeat pēnas vel oua ꝯmittit furtū alias nō. nisi lucrandi aius interueniat vt. ff. de fur. l. i. §. fi.

Dolus fit in vno ouo. ⁊ de dolo nō agit̄ in re minori duobus aureis vt. ff. de dolo. l. si oleuꝫ. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊ tamen pro vno ouo agit̄ furti vt hic. Et rō huiꝰ est qꝛ furtum fit plerunqꝫ ⁊ ideo frequētius puniendū s̄m Jo. ff. de pe. l. aut facta. §. fi. Et nō ex hoc ꝙ quelibet actio ēt pro vno nūmo dat̄ vt. ff. de dañ. infec. si ꝓprietarius. ff. de ꝯiū. cū emā. li. l. i. §. illud. Hec regula fallit in aliquibus casibus. nā si cōmō tibi seruū ⁊ tu eū alis. nō repetis a me expensas modicas. vt. ff. cōmo. l. in rebus. §. pñt. ⁊. ff. de impē. in re. do. fac. l. ⁊ añ. Itē excipit̄ actio doli vt. s̄. dictū ē. Itez excipit̄ casus. l. ex damni i pri. ff. de dā. infec. Additio idem dicunt doc. in expensis famuli facti in infirmitate si modice fuerint. qꝛ nō possunt repeti a dño. Amplius dixit gl. nō. in. l. arboribus §. de illo. ff. de vsufru. ꝙ pro tpe infirmitatꝭ famuli tenemur eidez p̄stare salariū. Rō qꝛ exquo non stat per eos. sꝫ ꝓpter infirmitatē excusant̄. l. cū hr̄s. §. stichus. ff. d̄ sta. li. l. q opas. ff. loca. l. i. §. diuus. ff. d̄ va. ⁊ extraor. co. ꝙ litat d. Jas. eē vez si ē famulꝰ ad certū tp̄s qꝛ ꝑ eū ñ stetit. si aūt eēt famulꝰ siñ p̄finitōe tp̄is locatꝰ posset expelli lꝫ h̄ eēt scādalū qꝛ iiqū.

Item ea q̄ ab hostibus. Item ea q̄ ab hostibus capimus iure gentium statiꝫ nr̄a fiūt. adeo qdem vt ⁊ liberi homines in seruitutē nr̄am deducant̄. qui tñ si euaserit a nr̄a ptāte. ⁊ ad suos reuersi fuerit p̄stinū statū recipiūt. Itē lapilli ⁊ gēme. ⁊c. q̄ i lictor̄ maris iueniūt̄

iure nāli statiz iuētoris fiūt.

Itē q̄ ex aīalib⁹ dñio tuo subiecti nata sūt eodē iur̄ tibi acqrūt̄

Gl. Hostes dicūt̄ qb⁹ ppl's ro. bellū idixit vel ip̄i populo ro. ff. d cap. l. hostes. ⁊ d v. sig. l. hostes. ⁊. l. quos nos hostes. Euasisse dr̄ q aio ⁊ corpe euasit. ff. de capti. l. nihil. i prin.

Lapilli dicūt̄ lapides p̄ciosi ⁊ que sit dr̄ia iter lapillos ⁊ gemmas ⁊ margaritas. ff. de au. ⁊ ar. le. l. i. ⁊. l. nō sint. §. fi. Lapilli ⁊ gēme fiūt iuētoris. ita demū si occupat nō alr̄. nā i supiori. §. ⁊ i aliis tractat̄ d his que p occupatōz querūt̄. vñ hec vicinitas scripture inuit q idē ꝓsequit̄. ff. d testa. l. hr̄des. §. sz ⁊ si notā. ⁊ ff. de le. i. l. si suus pluriū. §. fi. et aduerbiū silitudinis qd ē i prin. §. dat apte itelligere aliud eē in thesauro. cui⁹ tractat⁹ ē valde ab hoc sepatus. vt. j. c. §. thesauros. ⁊ iō primū vidēti ⁊ inueniēti nō capiēti querit̄. In v. itē ea q̄ ex aīalibus. mutat stillū ⁊ mā̄z a supiorib⁹. ⁊ dicit de his que acqrūt̄ p accessionē discretā. sz i. §. p̄terea loqt̄ de accessiōe ꝯcreta.

Natā ex aīalibus nr̄is siue rōnalibus vt ancillis siue irrōnalibus de prio. s̄. de iur̄ pso. §. sui. de scdo. ff. de rei ven. l. itē si frumētū. §. idē scribit. Et qd dr̄ de dñio itelligit̄ ēt d quasi. vt si bona fide possides aīal irrōnale. vt ff. de acqui. pos. l. bōe fidei. §. fi. nō ita i aīali rōnali vt. j. c. §. i pecuduz. ⁊ rō vt ibi. qr ptus ancillarū nō sūt in fructu vt ibi.

Preterea p alluuionē. Qd p alluuionē agro tuo flumē adiecit iuregētiū tibi acquirit̄. Est autē alluuio incremētū latēs.

Per alluuionē aūt id videt̄ adici quod ita paulatiz adicit̄. vt intelligere non possis quantum quoquo momēto tpis adicit̄.

Qd si ius fluis de tuo predio aliquā ptē detraxerit. ⁊ vicini p̄dio appulerit. palam est eam tuā permanere.

Plane si lōgiori tempore fūdo vicini tui heserit. arboresqz q̄s secū traxerit in eum fundum radices egerint. ex eo tēpore videntur vicini fundo acquisite eē.

Insula que in mari nata est. quod raro accidit. occupātis fit nullius eiz eē credit̄.

At insula in flumine nata qd frequenter accidit. si quidem mediam partem fluminis teneat. cōmunis est eoruz qui ab vtraque pte fluis ꝓpe ripaz p̄dia poss dēt p mō latitudis cuiusqz fūdi. que latitudo ꝓpe ripā fit. Qd si alteri parti ꝓximior sit. eoꝝ ē tantū qui ab ea parte prope ripam predia possident.

Quod si in aliqua pte diuisū flumen sit. deinde infra. vnitum agrum alicuius in formam insule redegerit. eiusdem permaneat is agercuius ⁊ fuerat.

Qđ si naturali alueo in vniuer/
suz derelicto ad aliā ꝑtem fluere
cepit. ꝑor qdē alueus eoꝝ ē q ꝓ/
pe ripā eius ꝑdia possidēt. ꝓ mō
s. latitudinis cuiusqz agri. q̄ lati
tudo ꝓpe ripā est.

Nouus aūt alueus eius iuris
esse incipit cuius ⁊ ipm flumē. i.
publicū. Qđ si post aliquod tp̄s
ad priorē alueuz reuersuz fuerit.
flumē. cursus nouus alueus eo/
rū ēē icipit. q ꝓpe ripā ꝑdia pos/
sidēt. Alia sane cā est. si cuius
ager totus inudat⁹ fuerit. neqz i
undatio agri vel fundi spēm cō/
mutat. ⁊ ob id si recesserit aqua.
palā ē. cū funduz eius manere cu
ius ⁊ fuit.

Gl. Incremētū alluuionis a
nobis ꝑpēdi nō pōt. ⁊ h̄
ꝑꝑ ibecillitatē nālis visus q tam
subtilia ꝑpendere non pōt vt ēt
i cucurbita pz que cito crescit. tñ
ꝑcipi nō pōt q̄tū crescit quoquo
momēto tpis. In quodā ge/
nere agroꝝ cessat ius alluuionis
vt in agris militibus assignat a
pricipe qui limitati dicunt. ff. e.
l. i agris. ⁊ rō in ea. l. in fi.

Pars agri. vi flumis đtracta
⁊ fundo alterius appulsa. si tm̄ il
li fundo heserit vt in eo radices
fecerit. vl' illa terra appulsa vni/
tatez alteri terre fecerit fit illi⁹ vt
ff. de dā. ifec. l. hoc ampli⁹. §. ita
demū. Et hec imixtio cognoscet
ꝑ rusticos q talia sciūt. vt in aūt.
đ nō alie. aut ꝑmu. §. qđ dictū ē.

Licz arbores vi flumis appul
se videant illius fūdi dño acqsite.
tñ dat priori dño rei vēdicatio sz
M. sz nos dicim⁹ q̄ dat actio
i factū ad extimatiōem dāni. vt.
ff. de rei vē. l. i rē. §. itē. sz rei vē/
dicatio nō dat. vt. ff. de dā. infe.
l. hoc amplius. §. alphenus Ad
ditio. Qñ facto aq̄ arbor vnius
coaluit fundo alterius. nō hz lo/
cū vtilis rei vēdicatio nec actio ī
factū. Et iura in glo. all'. loquū/
tur qñ facto hois istud accidisset
secus si facto aque vt hic. ⁊ ita in
telligit gl. in. d. §. de arbore.

Insula dicit locus vndiqz cir
cundatus. aqua vt hic. ⁊. ff. eo. l.
adeo. §. insula. ⁊. l. nsula. Alias
qñqz ꝓ domo in mari posita. q̄ i
salo. i. i salso posita est scđm ysyd.
Itē qñqz pro qualibet domo. ff.
đ eo q̄ cer. lo. l. iii. §. si qs isulā.

Media pars flumis pōt sci
ri accepta corda. ⁊ pūcto posito i
medio iter vtrūqz agrū. ⁊ tūc si
est ex vna parte tm̄ illi cedat. al's
sm q̄ punctū extendit. vt colligi
tur. ff. eo. inter eos ⁊. l. seq. Ex
his pz q̄ pro diuiso possidēt in/
sulā ⁊ habēt dominiuz circūdan/
tes flumē. ff. eo. pro regione.

Insula ē cuiusqz fundi ꝓ mo
do latitudinis. s. exñtis ab vna
parte. cuz plures sint ex vna ꝑte
⁊ vnius fundus latior ē q̄ fund⁹
alterius. Et in hoc tantuz fron/
tem agri cōsidero vt. ff. eo. l. in/
sula. in princi.

Additio ver. q̄ si i aliqua par
te diuisum. diuersimode pūctat

secundum diuersos intellectus. vide glo.

Si flumen priori alueo de relicto ad aliaz ptem fluere cepit. & post aliqđ tps ad pristinũ alueũ redierit. tũc nouus alueꝰ illoꝝ cẽ incipit q ppe ripã pdia possident hoc ẽ verũ qtũ ad rigorẽ iuris. nã de eqtate vix obtinet. i. nõ obtinet vt. ff. eo. l. adeo. §. insula in fi. Nõ q flumia vicẽ iudicuz obtinẽt q: dãt & auferũt dñia vt hic. & ff. eo. l. ergo. §. aluuio.

Inundatio flumis si nõ ꝛmutat spẽm agri ñ mutat dñiũ hoc ẽ vex si eodẽ impetu recessit quo vẽit. nõ si diu cooptũ tenuit. ff. de flu. & ne qd in flu. pu. §. si fossa in fi. Remanet dñium tpe inundatiõis. & hoc si pp impetum aquaꝝ vt hic. nõ vt ibi faceret alueũ. ff. qui. mo. vsusfru. amit. l. si ager. Nõ hic dz de inundatione vex ẽ qtũ ad pprietatez nõ qtũ ad possiõem q: possio indubitanť. tpe inundatõis amittiť. vt ff. de acqr. pos. l. iii. §. labeo. & l. q vniuersas. & l. pomp. i. rñso. tñ aqua recedẽte. possio restituẽda ẽ. vt. ff. de iti. ac. qz pri. l. i. §. sz & si qs. Additio Ex pdictis dixit Bar. dictũ egregiũ in. l. nãliter. ff. de vsuca. q isti qui possidẽt predia iuxta flumia. que sepe ea inundare solẽt raro prescribũt. probat ipse. nam ex tali inundatiõe. perdiť possessio. ergo & interrumpiť prescriptio. l sine possessione. ff. eo. ti. que interruptio tanq̃ naturalis oibus prodest. l. naturaliter. ff. de vsucap. Et idẽ dixit tempore belli celestis hoc ẽ epidimie que viget in loco possessio. qz perdiť possessio. & interrumpiť prescriptio. de quibus p eum in. d. l. naturaliter.

Lumex aliẽa materia. Cõficiẽs ỏ re aliena aliquã speciem ad priorem materiaz nõ reducibilez. bona fide. & nomine ppio efficiť dominus speciei. secus si fit ad priorem materiam reducibilis. ỵ. d.

Glo. Facta intelligiť. si cepta lz nõ pfecta. vt. ff. ỏ au. & ar. le. l. si ñ fuit. §. qđ ergo.

Ad casum huius. §. requiriť q: bona fide. ff. ad exhib. l. de eo. §. si quis ex vuis. Et suo nomine vt. ff. de acqr. rerũ do. l. adeo §. cũ quis in prin. & l. quicqd. §. ii. Adde tertiuz q: non possit redire ad priorez materiaz vt in fi. huius. §.

Si duo specificãt vnus bona fide alius mala. res erit specificãtis bona fide vt. ff. qui ad li. proda. nõ li. l. si duo. Idem si ex diuersoruz materiis speciez fecit ex vnius bona fide ex alteriuſ mala. simile si ptim suo nomine ptim nomine domini specificat q: semper res cõsequiť bonaz fidem

Quando tex. dicit siqs ex alienis spicis frumẽtũ fecerit. i. detexerit. vt. ff. eo. l. adeo. §. cũ quis si fi. fic. s. de liberti. §. fi.

Mulsum. i. nectar siue sula

di Cyrra ad m. [illegible] olac ff. c

ldiam. Coliriũ.i.vnguẽtum ad oculos. Sabini ⁊ eorum sequaces dixerũt.spẽm cedere dño matie. Sz ꝓculus cũ suis sequacibus dicebat ecõtra.s.vt specificãti tñ cedat.vt.ff.eo.l.adeo.§.cũ quis. Mediũ seruãduz est.vt hic ⁊.s̃.qui.ma.nõ po.§.pe.sed tñ ar.ꝯtra.ff.de neg.ges.l.nenzeni⁹. Licet hic tex.exemplificando ponit exemplũ de frumento facto ex aliẽnis spicis ⁊ ponit inter illa que nõ possunt redneí ad priorẽ materie statũ.nõ tñ ꝓpter hoc vult ꝙ frumẽtũ cedit specificãti.qꝛ eẽt cõtra.l.adeo.§.cũ qs in fi.ff.e. Additio Et rõ huius ẽ qꝛ quis excutiendo frumentum de spicis nõ dicit̃ facere frumẽtuz.sed solum detegere vt.s̃.

Licet ea que hic dicunt̃.ꝙ faciẽs spẽm ex aliena materia efficiatur domin⁹ rei specificate.videatur ꝯtra regulã.que dicit.qđ ex re mea ẽ vel nascit̃.meũ ẽ vt.ff. ad exhib.l.de eo.§.siquis in fi.⁊.ff.de rei vendi.l.solũ.§.meũ.qꝛ illa regula.locũ habet in.v.casibus primus vbi dominus specificauit.scđs vbi alius mandato domini.tertius vbi sine mãdato.sz dominus ratum habuit.quartus vbi alius malafide ⁊ suo nomine.qntus vbi per alium bona fide.sz res põt ad ꝓpriam materiã reduci.⁊ nullus illoꝝ casuũ ẽ hic. ergo iste tex.nõ ꝯtrariat̃ regule.

Licet iste tex.defendat̃ a regula iaz dicta.tñ adhuc vr̃ cõtra aliam regulã que dicit neminem cum alterius iactura debere locupletari.ff.de cõdi.inde.l.nã natura. Solutio.licz hec spẽs fiat sua quo ad dominiuz.tñ actiõe in factũ tenet̃ ad extimatiõem.ff.de rei vendi.l.i rẽ.§.itẽ si quecunqꝫ ⁊.ff.de do.inter vi.⁊ vx.l.si mulier.§.i.⁊.l.seq.

Quod si ꝑtim. Si partiz ex sua materia.ꝑtim ex aliena fecerit aliq̃ spẽm quisqꝫ veluti ex suo vino ⁊ aliẽo melle mulsuz miscuerit.aut suis ⁊ alienis medicamẽtis.ẽplastrũ aut coliriuz.aut ex aliena ⁊ sua lana vestimẽtũ fecerit.dubitãdũ nõ est hoc cãu eũ esse dominũ qui fecerit.cũ nõ solũ operã suaz dederit.sz ⁊ ꝑtẽ materie p̃stitit.

Si alienã purpurã quis vestimẽto suo intexuit.lz p̃ciosior sit purpura.accessiõis iure cedit vestimẽto.⁊ qui dñs fuit purpure aduersus eũ qui subripuit habet furti actiõm ⁊ ꝯditiõez. siue ipse fur sit qui vestimẽtũ fecit siue ali⁹ nã extincte res lz vendicari non possint ꝯdici tñ a furibus ⁊ a quibusdã aliis possoribus p̃nt.

Gl. Qđ hic dr̃ acquiri dominiũ specificãti intelligitur.nisi posset reduci ad priorez materiã tũc eniz fit cõis habita rõne materierũ ⁊ nõ cedit specificãti.vt.ff.eo.l. qcqd.§.fi.in fi. idẽ forte qñ mala fide fecit lz reduci ñ possit vt i gl. Dictũ hic đ purpura intexta ñ itellr i filis sed in

telligit̃ ꝙ imiscuit partẽ purpu re aliene.s.manicã, vel gironẽ.

Nota hic preciosius accedere viliori sic.ff.de cõtra.emp.l.si in emptione lz videat̃ contra.ff.de edil.edic.l.iustissime.⁊.j. de fide ius.§. fideiussores. qꝛ loquit̃ hic §.quãdo dicta purpura gr̃a ornã di vestimentũ fuit apposita. si ãt ecõtra scilz vt vestimentũ ſuiret purpure vt forte eaz ſuaret tunc cedit vestimẽtũ purpure.⁊ ita lo quãt̃.ll.cõtrarie.vt.ff. de vsuca. l.rerũ mixtura.§. quid ergo. ⁊ ff.de au.⁊ arg.leg.l. ⁊ si non sint §.perueniamus. Si autẽ neutꝝ cã alteri⁹ apponat̃. tũc neutꝝ al teri cedet.vtrunqz possidet̃.ff.d̃ vsucap.l.reꝝ mixt̃a.§.qd ergo.

Ille q sb̃ripuit ꝑtẽ matie tenet̃ ꝯdi.s.furtiua vl' ꝯdi. siñ cã.ff.d̃ condi.si. cã.ꝑ totũ. Nota ꝙ gl.exẽplificãs d̃ fure dicit.nã for te erat sartor. Res furtiua ẽt ꝯsumpta põt ꝯdici a fure ⁊ a p̃do nibus ⁊ malefidei possessoribus. vt hic.⁊.j. de ac.§. sic itaqz.⁊.ff. vsufru.quẽad.ca.l.fi.in fi.

Si duoꝝ materie. Si ma/ terie ex volũtate duorũ dñoruz cõfuse sint. totuz id cor/ pus qd̃ ex confusiõe fit vtriusqz cõe est. veluti qui vina sua confu derint aut massas argenti vel au ri cõflauerint.

Gl. Quia dñiuz acquiritur non soluz specificatõe.vt s̃.e.§.cũ ex aliena. ⁊.§. ꝙ si.⁊ ẽt accessiõe.vt.s̃.e.§.si tñ.sz ẽt cõ/ fusiõe vt hic. Itẽ imixtiõe.vt.j. ꝓxi.§.quid si frumentũ. Ut iste.§. locuz habeat requirit̃ ꝙ voluntate.nã si sine volũtate al/ terius vnus fecit inde spẽm puta mulsuz vel vas ex argento meo ⁊ suo.erit sua iure specifccatõnis nõ ꝯmixtõis.vt.s̃.e.§.cũ ex alie na.⁊.ff. de rei ven.l.si frumentũ §.i. Cõfusa dicũt̃ siml' fusa.

Sed si diuerse materie sint ⁊ ob id ꝓpria spẽs facta sit forte ex vino ⁊ melle mulsuz. aut ex au/ ro ⁊ argento electrũ.idẽ iuris ẽ. nã ⁊ hoc casu cõez esse spẽm non dubitat̃. Quod si fortuitu ⁊ non voluntate dñoꝝ ꝯfuse fue/ rit vel diuerse materie l'que eius dem generis sũt.idẽ iur̃ esse pla/ cuit.

Gl. Fortuita mixtio diuersa ruz materierũ facit rẽ eẽ cõem.hoc tamẽ veruz ẽ si separa ri non possunt. vt hic in exẽplis tex. Si tñ possent separi tũc qui libet vendicaret suuz.vt.ff.d̃ rei ven.l.si frumentũ.§.sed de plũ bo.ff.de re.do.l. lacus. ⁊.l. sta/ gna.§.fi.

Quod si frumentuz. Si frumentum ticii frumento tuo mixtũ fuerit. si q dez fuerit ex voluntate vestra cõ mune erit.quia singula eorũ cor pora.i.singula grana que cuius/ qz propria fuerint.ex cõsensu ve stro cõicata sunt. Quod si casu mixtũ fuerit.vel ticius id miscue rit sine tua voluntate. nõ videt̃

cõmune eẽ qꝛ singula corpa i sua substantia durãt.

Sed nec magis istis casibus cõmune fit frumentũ q̃ grex intelligit̃ cõmunis. si pecora ticii. tuis pecoribus mixta fuerint.

Sed si ab alterutro vestrũ totum id frumẽtũ retineat̃. in rem quidez actio ꝓ modo cuiusqꝫ frumenti cõpetit. Arbitrio aũt iudicis continetur vt ipse estimet q̃le cuiusqꝫ frumẽtũ fuerit

Gl. Supra dictũ fuit quãdo ꝯfundũt̃ ita vt separari non pñt. nunc videndũ quando singula corpora in sua substantia durant. quo casu dicũt̃ misceri.

Licet ex ꝯmixtione facta de spẽbus cõtra voluntatẽ dñi ipse res non cõicent̃. ⁊ sic quis nõ priuatur re sua. hoc tamẽ fallit i pecunia cõmixta. vt. ff. de solu. l. si alieni. Add. Et hanc opi. tetigit glo. in. l. si alicui. ⁊. l. singularia. ff. si cer. pe. ⁊ eã sequit̃ bart. ⁊ cõiter doc. qꝛ multa singularia reperiunt̃ in pecunia numerata l. singularia. ff. si cer. pe. Sꝫ dñs Christo. de cas. ⁊ Raf. fulg. reprobant eã. vide do. Jas. hic.

Quod hic dicit̃ de frumento non habet locum in frumẽto bona fide consumpto. tunc eim daretur actio in factum. vt. ff. ad. l. acquil. l. qui occidit. §. si quis alienum vinuꝫ.

Judex hic arbitrabit q̃ cuilibet tantum frumentũ restituat̃. quantum fuit suuꝫ quãdo nõ apparet. quod fuerit suũ. ⁊ hoc propter impossibilem discretionez. vt. ff. de vsufru. l. fructuariũ. §. si viuariis. Si antem apparet q̃ cuiusqꝫ fuerit hoc iudex estimet vt subicit. Additio. Vos plenius dicite ex mente doc. si tuuꝫ frumentum fuit cõmixtum cum meo volũtate tua. tunc efficitur cõmune ⁊ vnicuiqꝫ nostrum cõpetit actio cõi diuidundo. l. i. C. cõi diui. Aut fuit ꝯmixtuꝫ cõtra voluntatẽ tuaꝫ vt hic. ⁊ tunc aut est facilis separatio frumenti tui a meo ⁊ tua grana per te vendicari poterũt. l. si frumẽtũ. §. si plũbum. ff. de rei ven. Aut separatõ est difficilis. ⁊ tunc iudex arbitrari debet circa duo hoc ẽ quantitatem ⁊ qualitatem. non aũt circa corpora frumenti vt hic. vt pro modo quantitatis ⁊ qualitat̃ restitutio fiat. Illud tamẽ nũquaꝫ iudex statuere debet vt spẽs diuidant̃. quaruꝫ diuisio operat̃ earum diminutionez. l. vsufructuarium. §. si in viuariis. ff. de vsuf.

Cum in suo. Edificiuꝫ cedit solo. ⁊ ideo si quis ex aliena materia in suo solo edificauerit. efficitur dñs edificii. quo durante non poterit materia vendicari ab eo qui dominus fuerat materie. eo autez destructo vendicari potest nisi dupluꝫ estimatiõis fuisset cõsequutus h. d.

Lex. xii. tab. dat actionem de tigno iniuncto ad duplũ estima-

tionis ⁊ nõ stat rei vendi. vel ad exhib. durante edificio. ⁊ hoc ne edificia destruãt̃. ⁊ sic ciuitas deformet̃. Add. vt. l. cetera. §. i. ff. de leg. i.

Appellatione tigni in actõne de tigno iniuncto. venit oĩs materia ex qua edificia fiunt.

Hl. Solũ suũ intelligit̃ ẽt si alius ibi hẽat vsũfructuz ⁊ ipse nudã ꝓprietatẽ. vt. j. de here. insti. §. i. Si qs edificauerit mala fide ex aliena materia nõ hz locũ iste tex. nã vẽdicat tignũ. vt ff. de rei ven. l. in rẽ. §. tignũ. ar. a cõtrario sensu. vel ar. ex ea exceptione que ibi ponit̃. ⁊ iurabit̃ i litẽ vt ibi nõ. Add. et lz iste qui mala fide edificauit. nõ ãpli⁹ possidet materiã. l. eũ qui edes. ff. de vsuca. tñ dolo desiit possidere. ⁊ ita rñdet iuriscõsul. in. l. i. §. fi. d̃ tig. iniũc. paria eim sunt possidere ⁊ dolo desiisse possidere. l. is qui dolo. ff. de rei ven. Et qꝛ iurat̃ in litẽ vrbs nõ deformabitur vt in. d. l. rẽ. §. tignũ. Et si agit̃ rei vendi. tollit̃ actio de tigno iniuncto. qꝛ vna actio per aliã tollitur. vt. j. Quod edificat̃ i solo alieno solo cedit. s. si edificium in ipsa terra configitur. domus ergo non affixa solo non cedit solo. ff. eo. l. ticius. Et facit ad hãc regulam. C. de edifi. pri. l. v. idez in satis ⁊ plantatis quod hic i edificiis dicitur vt infra. e. §. si tici⁹ ⁊. §. qua rõe. vñ v̄.

Quicquid plantat̃ serit̃ vel edificat̃. Omne solo cedit radices si tñ egit. Nec ob. l. in tñ ff. de rerũ di. qꝛ ibi loquit̃ in edificio facto in mari quod est occupantis vt supra.

Is qui materie dñs fuerat de minus esse non desinit. s. cã edificatõis. sed alia cã põt desinere vt ff. de vsucap. l. rerum mixtura. labeo. Is qui ex aliena materia edificauerit. non põt cõueniri ad exhibendũ. nsi mala fide fecerit vt. ff. de rei vendi. l. in rem. §. tignũ. ⁊. ff. de tig. iniũc. l. fi. Sz tũc nõ eximit̃ sz in litẽ iurat̃. vt ff. de solu. l. qui res. §. fi. qꝛ arbitrarie sũt iste actões. ff. de in li iur. l. in actionibus. ⁊. j. d̃ actio §. preterea

Actione de tigno iniũcto tenet̃ ẽt ille qui iniũctũ hz lz ipse iniũxerit. ⁊ ẽt tenet̃ ille qui iniũxit lz nõ possideat. sed altero sciuẽte alter liberat̃. vt. ff. de his deie. vel effu. l. si vero. §. positi ⁊ de flu. l. fi. in fi. ⁊. d. l. competit. §. fi. Si is qui cõuenit̃ actione de tigno iniũcto. magis vt rẽ reddere ⁊ eximere q̃ duplum prestare nõ audit̃ qꝛ ꝓpter vtilitatem hoc fuit statutũ. vt. j. e. ideo ⁊c. ⁊. ff. de no. oper. nunci l. propter. ⁊. ff. dele. i. l. cetera. § si duobus.

Nec actio d̃ tigno iniũcto competit ẽt ꝯ eũ qui bona fide iniũxit. vt hic. ⁊ ꝯ mala fide iniũgẽt alia ꝑter hanc actionẽ auxilia competũt vt rei vẽdi. Itẽ ad exhib

Itē actio furti. Itē cōditio furti ua ⁊ ꝙ ēt hec actio de tigno iniū cto pꝫ infra ď act. §. sic itaqꝫ. ⁊. ff de tig. iniūc. l. i. in fi. ⁊. l. fi.

Quod hic dicitur in domibꝰ idē intelligitur si fuerint in cāpis vt subicit. qď iō ⁊c. ad hoc. ff. ď v̄ bo. sig. l. vrbana predia. quidam tamē ꝯ. Item idē si fuerint in vi nea. vt. ff. de tig. iniūc. l. i. Ad/ ditio. doc. ita pertranseunt cum glo. tamē vr̄ cessare rō istius act. s. deformitas vrbis.

Quod hic dicitur si non fue/ rit dupluꝫ cōsequutus hoc intel ligitur cum effectu. ar. ff. de his qui deie. vel effu. l. ꝑceptione. et sic nō ob. ff. ď tig. iniūc. l. i. in fi. quia ibi lꝫ exegit nō tn̄ cum effe/ ctu fuit ꝯsequutus.

Dirupto edificio dn̄s mate/ rie potest eam vendicare non ob stāte aliqua p̄scriptōe. ff. ď rei vē di. l. in rē. §. fi. qꝛ nec prius agere poterat. vt. C. de an. excep. l. i. §. fi. Aliď ergo si mala fide iniun/ xit. quia tunc agere poterat. vnď xxx. annis repellitur a rei vendi. vt. C. de prescrip. xxx. an. sicut.

Additio. Nota hic notabilem casū in quo melior ē conditio do losi q̄ꝫ non dolosi. qꝛ dolosus p̄t vti beneficio p̄scriptōis nō dolo sus vero nequaquā. Sed hoc n̄ ꝯtingit ex dolo aliquo sed ex ne/ gligentia nō petētis

Et ex diuerso. Siquis i alie no solo ex sua materia do mū edifiicauerit illius sit domus cui solum ē. concor. l. si is ꝯ quē. Et hoc casu materie dn̄s ꝓprie/ tatem eius amittit. qꝛ voluntate eius intelligit̄ esse alienata. Et hoc si non ignorabat se in alieno solo edificare. ⁊ ideo licꝫ dirupta sit domus. materiaꝫ tamē vendi care nō potest.

Certe illud constat. si in pos/ sessione constituto edificatore so/ li dominus petat domuꝫ suam esse. nec soluat precium materie ⁊ mercedes fabrorum posse eum constat per exceptionem doli ma li repelli. vtiqꝫ si bonefidei pos/ sessor fuerit qui edificauit. Nam scienti alienum solum esse. potest obici culpa. ꝙ edificauit temere i eo solo. quod intelligeret alienū esse.

Gl. Qui mala fide in alieno solo edificat. dirupta do mo non potest materiaꝫ vendica re quia alienata est. Si materia fuerit sua. secus si ex aliena mate ria in alieno solo. C. de rei ven. l. ii. in fi. vnde dic. aut ď mea ma teria in meo solo. ⁊ tunc planum est. aut de aliena in meo. et tunc vt supra proxi. §. aut de mea in alieno. ⁊ tunc vt hic. aut de alie/ na i alieno tunc vt dicta. l. ii. C. de rei vendi.

Exceptio doli locū habet vbi cunque equum sit exceptionem locum habere siue alia competat siue non. vt. ff. de exceptio. doli. l. i. §. generaliter. ⁊ argu. j. eodē. §. littere.

Ista bona fides de qua hic re
quirit̃ q̃ sit ab inicio ⁊ ex post fa
cto. cũ edificauit. nã si anteq̃ edi
ficet sit bonefi. ⁊ cũ edificat male
fidei fit. eligit̃ quedã media via.
ita vt nec tanq̃ malefidei puniat̃
neq; tanq̃ bonefidei expẽsas cõ/
seruet. q; ꝑmittit̃ abrasio. ff. de
rei ven. l. iulianus. si in alienaꝫ ⁊
fa. ad hoc. ff. de minor̃. l. itra. §.
vendẽtibus.

Hl. magistra. Cum ipendo i
rem alienam. aut suo aut
meo noie. prio casu loquit̃ ti. de
neg. ges. ff. ⁊. C. si meo noie tunc
aut fructuũ gratia. ⁊ ex fructibus
deducit̃. ⁊ al' nullus fructus in
telligit̃. Additio. s. nisi deduct̃
expensis. ff. so. ma. l. fructus. ff.
fa. hr̃. l. fundus. Aut cã rei suan
de. ⁊ tũc aut de nouo faciẽdo aut
nõ. prio cãu si bonafide habeo ex
ceptiõem nõ actõem vt. s̃. ꝓx. §.
⁊. ff. de cõdi. inde. l. si i area. ⁊. ff.
de ex. do. l. paulus ⁊ hoc sm opi.
Jo. sꝫ Mar. ẽt actõem dabat.
⁊ ẽ ꝓ eo. ff. de pe. hr̃. l. hr̃ditas. §.
i. Sꝫ ibi ipso gestu. negociũ fuit
hr̃ditariũ. qd̃ necesse habuit face
re. vñ habuit actiõem. vt. ff. si ꝑs
hr̃. pe. l. fi. ⁊. C. de rei vẽ. l. ii. ⁊. l.
domũ. Sꝫ Jo. ꝯtra. vt dictũ est
⁊ fa. ẽt pro eo. ff. de rei vẽ. l. sum
ptus. ⁊. ff. d̃ ac. emp. l. idẽq; ⁊. ff.
de pe. here. l. plante. Si vero ma
lafide tũc nec agẽdo nec excipien
do ꝯseruo vt hic. nã neiem mihi
volui obligare. vt. ff. cõi di. l. in
hoc iudiciũ sm Jo. Sed. M.
ẽt hic dabat neg. ges. l. si pupilli.
§. sꝫ ⁊ siqs. Sꝫ ibi noie alieno ge
rebat. Itẽ pro eo. C. de rei ven.
l. ii. Sed ibi loquit̃ qñ ex aliena
materia. ⁊ in alieno impendit̃. vt
ibi ple notat̃. Si vero i reficien
do. ⁊ tũc aut bonafide ⁊ tũc neces
sarias ⁊ vtiles ꝑ doli exceptiõem
volũtarias ꝑ abrasiõem seruam⁹
nisi dñs tm̃ vellet dare q̃tũ pos/
sumus hẽre his ablat̃ ⁊ abrasis.
vt. ff. de rei ven. l. in fundo. Si
vero malafide ipẽdo. necessarias
ꝑ officiũ iudicis. cũ tñ possideo.
vtiles per abrasiõem ꝯseruo. vo/
lũtarias nullo mõ. vt. C. de rei
vẽ. l. domũ. Hic ẽ q̃ dixit bul.
hic q̃ expensas repetã qñq; per a
i. per actõem. vt. ff. de neg. ges. l.
si pupilli. §. sꝫ ⁊ si qs. Itẽ ⁊ ꝑ e. i.
per exceptiõem vt hic Item ⁊ ꝑ
o. i. per officiũ iudicis. vt. d. l. do
mũ. C. de rei vẽ. vt ⁊ hic rei vẽ/
di. locũ hẽat. In petitiõe võ hr̃/
ditat̃ bonefi. possor̃ suat oẽs. at
malefi. possor̃. necessarias ⁊ vti/
les per officiuꝫ iudicis al' ꝑ exce/
ptõeꝫ doli. re exñte meliori i qua
facte sunt volũtarias radit. vt. ff.
de pe. hr̃. l. plane. Additio. an
aũt edificatũ i aliẽo q̃ pẽdꝫ supra
meũ nullo iur̃ suitut̃ possim tol/
lere ꝓpria auctoritate. Dic q̃ ñ
l. quẽadmodũ. §. si ꝓtectũ. ff. ad.
l. aql. ⁊. l. ꝯclaue. ff. de dã. ifec. ni
si prius denũcieť illi q hꝫ ꝓtectũ
supra meũ. Et an due arbores si
mul iũcte censeant̃ vna arbor. an
plures. vt sic accãt⁹ q̃ iciderit ar

borē dēat ꝯdēnari ꝑ duplici arbo re an ꝑ vna. dic ꝙ si iūctura est supra terrā ꝙ dr̄ vna. al' sec⁹. l. si gemina. ff. arb. fur. ces. ⁊ ibi vide bar. nō. ad plures qōnes.

Si tici⁹. Plātata ⁊ sata ce dūt solo. si tñ plātata ra dices egerint. Si tici⁹ alienā plantā in solo suo posuerit ipsi⁹ erit. Ex diuerso si ticius suā plātā i meuii solo posuerit meuii plāta erit. si mō vtroqꝫ casu radi ces egerit. añquā. n. radices ege/ rit ꝑmanet eius cui⁹ fuerat. adeo aūt ex eo tpe quo radices egerit plāta. ꝓprietas eius ꝯmuttat̄ vt si vicini arbor. ita terrā ticii pres serit. vt i ei⁹ fundū radices ege/ rit. ticii effici arborē dicimus. Rō. n. nō ꝑmittit vt alteri⁹ ar/ bor eē intelligat̄. q̄ ei⁹ in cui⁹ fū dū radices egerit. Et iō ꝓpe ꝯfiniū arbor posita si in vicini fū dū radices egerit cōis erit.

Qua rōne aūt plante que ter ra coalescūt solo cedūt eadē rōne frumēta quoqꝫ que sata sunt. so/ lo cedere intelligūt̄.

Ceterū sicut is qui in alieno solo edificauerit si ab eo dñs pe/ tat edificiū defendi pōt ꝑ exceptō nē doli mali ſm ea que diximus. ita eiusdē exceptionis auxilio tu/ tus eē pōt. is qui in alienū fūdū sua impēsa bona fide ꝯseuit.

Hl. Si plāta posita i aliēo so lo radices egeri. ēt si ꝑdñꝫ soli aliena planta in solo suo posi ta fuerit dñium plāte ipsius erit Et licet priori dño det̄ rei vēdi catio. vt. ff. de rei ven. l. si frumē tū. hoc intelligit̄ de estimatione non de plāta vt diximus. s̄. e. §. plane si lōgiori tpe.

In casu huius. §. plāta posita in cōfinio acquirit̄ vnicuiqꝫ do/ minorū ꝑ ꝑte sꝫ in cāu. l. si plu/ res. §. fi. ff. ar. fur. ces. acquiritur vni tm̄. s. illi ex cuius fūdo origi/ nē duxit si ex illo fundo arbor ve nire poterat. Si aliquis ex se mine meo in alieno fundo semi/ nauit. possidens tenet̄ ⁊ agā ꝯ eū ad instar tigni iniūcti. qui tenet̄ ēt si positū ab alio hēat vel tene/ at vt diximus. s̄. e. §. cū in suo. ꝑ l. si vero. §. positū. ff. de his qui deie. vel effu. Et eadē qō fit i plā tatis. ⁊ eodē mō soluit̄ cū sit rō similis. vt. ff. man. l. lucius in fi. i. rñso. Conseuit. i. plantauit vel seminauit.

Littere quoqꝫ. Lr̄e ēt lꝫ aurec sint. ꝑ ide cart̄ mēbrāisue cedūt. ac si so lo cedere solēt. ea que ibi edificā tur aut inserūt̄. iōqꝫ si cartis mē branisue tuis carmē vel hystoriā ticius inscripserit huius corꝑis ñ ticius sꝫ tu dñs esse videris.

Sꝫ si a ticio petas tuos libros tuasue mēbranas eē. nec ipensas scripture soluere paratus sis. po terit se ticius defendere ꝑ excep/ tionē doli mali. vtiqꝫ si carū car taruꝫ mēbranarūue possionē bo na fide natus ē.

Glo. Carte fieri solēt ꝺ bō bace. mēbrane vero ꝺ mēbris aīaliū. Bonefidei possessor cartaꝝ alienaꝝ hz exceptōz doli. si āt malefidei laborē donasse videt. vt. s. c. §. certe. Scriptor āt reddito libro si bonā fidez hūit hz actionē i factū. ff. ꝺ rei vēdi. l. in rē. §. si quecūqz. si malaz nō. qꝛ nec exceptionē hz vt hic. Et lz hodie p̄ciosior sit scriptura q̄ carta tñ dicim⁹ nō fore imutatū. ar. C. ꝺ test. l. sancim⁹. cū si.

Add. i hoc qꝺ dicit glo. scriptorē hr̄e actōez cōiter reprobat p istū tex. qui solū vult ꝓuideri scriptori p exceptōez nō p actionē. ⁊ ad idē. l. qua rōe. §. lr̄e. ff. eo. nec ob. d. §. sz si quecūqz qꝛ loquit i re sepabili a materia. sz lr̄e a carte separi nō pñt sine lesiōe. Et silr̄ i hoc q vult gl. q ēt hodie scriptura cedit carte qꝛ ꝯriū tenuit gl. i. l. i rē. §. i. ff. de rei vē. ⁊ i. l. qua rōe. §. lr̄e. ff. e. ⁊ ille cōiter videntur approbari.

Si quis i aliena tabula pinxerit. tabula picture cedit. Ridiculū est eim picturā appellis vel prasi in accessionē vilissime tabule cedeꝛ.

Uñ si a dño tabule imaginez possidente. is qui pixit eā petat. nec soluat p̄ciū tabule. poterit p except onē doli mali submoueri

At si is qui pixit possideat cōsequēs ē vt vtilis actio dño tabule aduersus eū det. quo cāu si nō soluat ipēsaz picture poterit p exceptionē doli mali repelli vtiqz si bonefi. possessor fuerit ille q picturā iposuerit. Illud eim palā ē q siue is qui pinxit surripiat tabulas siue ali⁹ ꝯpetit dño tabularū furti actio.

Glo. Qꝺ hic dr̄ de tabula forte ꝯriū fuat i marmore. tñ ar. ꝯ. j. ꝺ testa. §. pe.

Qꝺ hic dr̄ tabulā cedere picture intellr̄ si vsus ē bono color nō atramēto. itē si pictus ē hō nō vrsus. Additio. qꝺ dixit ꝺ colore bñ dixit. sz qꝺ dixit ꝺ hoie ⁊ ꝺ vrso nō bñ qꝛ nō ē inquirēdū qd sit depictū dūmō honestū. vtrunqz. n. hz exornare materiā. Jas.

Is qui pinxit pōt petere a domino tabule picturā possidēte directa rei vēd. ff. ꝺ acqui. re. do. l. qua rōe. §. sz nō vt lr̄e. Dat vtilis actio in rē dño tabule ꝯtra possidētē tabulā pictā nō directa qꝛ desinit dñs cē. ⁊ sic ē mirabile q nō dñs a dño vēdicat. Silr̄ ēt cōtingit in publiciana in qbusdā casibus j. de actio. §. alie. Add. glo. sup v. mirabile vr̄ satis difficilis ad eliciēdū ꝯclusiōes. ⁊ ang. nec. d. xp̄o. de ea loquūt. sz Jo. fa. aliqd dicit. dicit ergo glo.

Hic vr̄ mirabile q melior est ꝯditio petētis q̄ possidētis ꝯ regulā cōez q potior ē cōditio possidētis. vt. j. de interdic. §. cōmodū. Add. ⁊ q hic vr̄ melior ꝯditio petētis pz. qꝛ si pictor peteret tabulā possessaz a dño hēret eam cū pictura oblato p̄cio tabule. ⁊

hic qñ possidet pdit tabulã pictã si dñs tabule offert p̃ciũ picture Sed ad hoc rñdet gl. j. qp hic nõ ẽ incõueniẽs nec mirabile qz iste pictor si petit ab eo tabula quaz possidet põt offerre p̃reciũ tabule ꝛ ipsaz tenere. qz sicut pictor põt habere tabulaz agendo ꝛ p̃reciuz offerendo ita defendẽdo ꝛ excipiendo. Et ad roborandũ istud in conueniẽs. glo. allegat alias con cor. in quibus ẽt vꝫ deterior 2ditio possidentis. ſ. ff. de noxa. l. si quis a multis. ꝛ. ff. si ex nox. causa aga. l. i. in fi. ꝛ. l. ii. ꝛ. ff. de pe. here. l. cũ idem. sed tñ glo. ꝛ ñdet primo de causa noxali qz in ipsa cẽ poterit qp fo agens non ꝓba bit ꝛ sic non erit deterior 2ditio possidentis. Item in petitõe hereditatis si bona fura habuit invincẽdo. hec etiã hẽbit in defendendo ꝛ sic ẽt non ẽ deterior conditio possidentis.

Licet dñs 2daz tabule si possidet velit offerre p̃ciũ picture in uito pictore nõ audit vt fit dzia inter pictorẽ ꝛ dñm.

Si ambo vz dñs tabule ꝛ pictor agant contra extraneũ possessorẽ pictor qui directã hz actionem p̃ferꝛ. Et si tabula fuerit abrasa remanet pictoris. ff. de rei ven. l. in rẽ. §. ꝛ qõ semel.

Ratio quare aliud ẽ i picti q̃p i scriptis ẽ. qz pictura p̃cioſior est q̃p scriptura. Add. doc. satis dubitant õ ista rõe vide. Quod hic dr̃ de pictore subripiẽte tabulas intelligit ante picturam non post picturã. sed si sz alium intellectum intelligeret etiam õ tabula picta. tunc intelligẽdũ qp daꝛ etiam actio furti ipsi pictori contra extrancum furem. Et etiam contra dominuz tabule sibi furripientem posset dari actio furti. tabula iã picta vt. j. de ob. que ex de. nas. §. aliqñ.

Si quis a nõ dño. Bonefidei possessor cum titulo fructus consumptos facit suos. restantes vero restituere tenet. Idem de malefidei aũt possessore ꝛ de extantibus ꝛ de consumptis conueniri potest. h. d.

Si quis a nõ domino quem dominũ esse credidit. bona fide fundum emerit vel ex donatione alia ue qualibet iusta cã eque bõa fide acceperit naturali ratõe placuit fructus quos percipit suos esse p̃o cultura ꝛ cura. Et ideo si postea dominus superuenerit ꝛ fundum vendicet de fructibus ab eo 2sũpt̃ agere nõ poterit.

Si vero quis alienum fundum sciens possiderit. non idez concessum est. Itaqz cum fundo etiam fructus licet consumpti sũt cogit restituere.

Glo. Bonafides õ qua hic exigitur in initio scilicet vt credat sibi dantem habere ius distrahendi. ff. de vsuris. l. qui scit. §. finali. Et licet videatur contra. ff. de acquiren. rerum do. l. in bonefidei. §. i. qz ibi op/

ponēdo loquit. nō ponēdo. Ad ditio. hoc fallit in ꝑtu emptiōis q̄ in illo requirit bonafides in duobus tpibus. s. tpe ꝯctus ⁊ tpe traditōis. vt ē text. in. l. ii. ff. p̄o emp. Et que sit rō dicte ibi nō.

Bonefidei possor non tenet restituere fructus ꝙsumptos hoc intelligit de industrialibus. quia aliud in naturalibus. ff. de vsuris l. in fructibus. ⁊ in istis fructib⁹ hz locū qñ hic dz siue facto suo p cepit siue alterius. ff. de acqui. rerū do. l. in bonefidei i p̄in. ⁊. ff. de vsuris qui scit. §. p̄terea. Sed de naturalibus fructib⁹ ꝙsumpt. nō tenet possor rei vēdi. q̄ non possidet nec dolo desit possidere sz ꝙdiu. sine cā tenet. mq̄tū locupletio. ē ar. ff. si cer. pe. l. si ticiū ⁊ me. Segetes egēt cultura. lac pilus ⁊ lana egēt cura. Fructus bonafide p̄cepti si ꝙsumpti fuerint. nō possunt peti nec cozū p̄ciū vt. j. de of. iud. §. si vero. ⁊ ff. si. regū. l. iii. §. sz añ. si tñ extēt nō rei vēdi. q̄ p̄cipiēti sunt. sed officio iudicis tenet reddere. C. de rei ven. l. certū hoc bonafide. Possidens ēt fiñ titulo p̄sumit i bonafide. ar. ff. si. regū. l. iii. §. sz ante. Ad dditō. idē tenuit gl. i. l. si qs emptiōis ti. in p̄in. in ver. tenuit. C. de p̄. xxx. an.

In quo ꝙcludē q̄ bona fides p̄sumit. si p̄cedat titulus verus vel putatiuus ēt ex erroꝛ iusto. vt. l. igit. §. pe. de li. cā fozti⁹. bonafides p̄sumit. in quolibet possidēte nisi alius possor antiquior appareat. q̄ ille posset dicere ad te nō spectat vt. d. l. ei. C. vñ. vi. Ita dicit bar. in. l. celsus de vsucap. ff. in. ver. requirit. ēt bonafides ⁊ nō. Bar. in. d. l. si. C. vn. vi. Malefidei possor si hz titulū de ꝙsumpt tenet ꝙdiu. sine cā. de extantibus rei vēdi. de peripiēdis pp titulū excusat vt. C. de rei vēdi. si fundum. nisi in quatuor casibus vt. ff. qui in fraud. cre. l. ait p̄toz. §. per hāc. ⁊ ff. qñ me. cā. l. sz ⁊ partus. C. de agri. ⁊ cē. l. quēadmodū. Idē in quarto vt. ff. de fi. instru. ⁊ inz. hab. fis. l. i. Si vero nō hz titulū. de ꝙsumptis. ꝙdiu sine cā. de extātibus rei vendi. vt. C. de ꝙdi. ex lege. l. pe. ⁊. C. de rei vē. l. si fundū. De peripiēdis officio iudicis. ff. de rei ven. si nauis. §. fi.

Jsuero ad quez. Fructuarius nō facit fructus suos nisi sint a solo separati. vel a se vel p aliū ei⁹ nomine. ⁊ iō ñ recollectos ñ trāsmittit ad hēdes suos. ⁊ idē i colono. h. d.

Js ad quē vsusfruct⁹ fundi p tinet. nō alr fructuū dñs efficit. p̄ si ipse eos p̄cepit. ⁊ iō lz maturis fructibus nōdū tñ p̄cepti decesserit. ad hēdes eius nō pertinent. sed domino p̄prietatis acq runt. eadem de colono dicunt.

Hlo Differentia est inter hunc vsufructuarium ⁊ bonefi. possessozem. q̄ vsufructuarius facit fructus suos si ipe

nō si alius percipiat sed bonefi. possessor facit suos etiam si alius percipiat. vt. ff. de vsuris. l. qui scit. §. pterea. Additio hoc tamen intellige nisi ille alius percepisset nomine vsufructuarii. qz tunc ipse pcipere intelligeret ar. in. l. ita aūt. §. gessisse de ad tu. z ita voluit gl. in. d. l. qui scit. §. pterea. Vel potest intelligi si ipse percepit. nō eius hīs. quia ad heredez nō transmittit. Additio z hec expositio magis conuenit lre sm doc.

Alia ē differentia qz vsufructuarius facit fructus suos si percepit z in horreo reposuit. sz bonefi. possessor statim vt a solo seperati sunt. vt. ff. qui. mo. vsuf. amit. l. si vsufructuarius. Additio idem etiā si nō essent i horreo repositi. qñ sunt plene percepti. puta frumētuz excussuz ō spica. d. l. si vsufructuari⁹.

Alia ē differētia qz vsufructuarius facit suos etiam naturales fructus sed bonefi. possessor nō. ff. de vsufr. l. vsufructu legato. z de vsuris. l. fructus.

Colonus dī q nūmis colit z facit oēs fructus suos vt vsufructuari⁹. sz dīnt. qz colonus facit fructus suos. vt a solo discerpti sunt. vt. ff. de fur. l. si apes. §. fi. secus in vsufructuario vt hic dī Itē dīnt pp aliud qz colon⁹ trā smittit ius ad hīdes vsufructuari⁹ si vt hic. Additio nō dīā inē vsufructuariū z bōefi. posse qz ad hō vt vsufructuari⁹ faciat fruct⁹ suos requiē qz sit sepati a solo p se l'p aliū ei⁹ noie vt. s. i gl. sed i bonefidei possessore sufficit qūocunqz sint sepati vt i. l. si vsufructuari⁹ messez. ff. quēad. vsufr. amit. ex quo sequiē. qz si oliua vl'aliud ceciderit in terrā cāu. ñ scō hoc is. ñ efficiē vsufructuarii. vt ē tex. i. v. vez ibi ō oliua que per se cecidit qō sp tene mēti. hoc tñ intellexit ibi bal. vez nisi postea vsufructuari⁹ moneat dictos fruct⁹ cāu cadētes de loco ad locū. vl' recōdat i horreū qz tūc efficiunt sui. ff. ō vsuf. le. l. si fur. ōcesserit. sz i bōe fidei ē possessor quocūqz ēt cāu sepati z p quēcūqz etiam nō suo noie efficiuntur sui.

In pecudū. Fet⁹ lac. pil⁹. z lana sūt i fructu pecudū. part⁹ vō ācille si dī i fructu z iō ñ ptiet ad vsufructuariū ācille. dz tñ vsufructuari⁹ i fetib⁹ submittere i locū demortuoz. similr arboresz vites i locū demortuoz h.d. Part⁹ ācille i fructu ñ ē itaqz ad dñz pprietat' ptinz. Ab surdū. n. videbat hoiem in fructu cē cum oēs fructus reruz natura gratia hoium 2perauerit.

Usufructuarius. i locuz demortuoz capitū ex fetu submittet dz z i vineaz demortuaz vel arboz locū alīs dz substituere. recte eni colere dz. z quasi bon⁹ pfa. vti debet.

Hi Suculi sūt pui fuef. Licet partus ācille ñ sit fru-

fetus debet seruire de ob. vel arbore alterius reducib

ct⁹. tñ vsufructuari⁹ i eo hz vsũ/
fructũ. ⁊ ẽt posset ei legari vsufru
ctus i partũ. ff. de vsuris. l. vet⁹.
Grex ẽ numer⁹. x. ouiũ l' qn/
q̃ porcoꝝ fil'. ⁊ ꝯgregatiz exñtiuz
ff. de abige. l. oues ⁊ fa. ff. de vsu/
cap. l. reꝝ mixtura. §. tertiũ. Ad
ditio. vide hic per Ang. qs dica
tur abigeus ⁊ qs teneat̃ crie abi
geatus. Vsufructuarius sub/
mittere dz capita mortuoꝝ ⁊ h̃
ex fetu nõ aliũde ſm vnã opi. vel
ẽt tenet̃ submittere aliunde ſm
aliã opi. ar. ff. de vsufr. l. qd ergo
§. ſz qđ dr̃ i fi. Sz pria cõit̃ tenet̃
Gl. Qđ hic dr̃ vsufructuariũ
debere submittere i locuz
mortuoꝝ hoc itellig t̃. qñ vni/
uersitas gregis. l'armẽti vsusfru
ctus legatus ẽ. si aũt singuloꝝ ca
pitũ legatus ẽ vsusfruct⁹. nõ tene
tur submittere. vt ẽ tex. nõ. in. l.
quid ergo i ver. sed dr̃. ff. đ vsuf.
Thesauros. Thesaur⁹ vl'
in suo vel in religioso.
vel in sacro loco inent⁹ efficit̃ inẽ
toris. In alieno v̄o fortuito cãu
inuent⁹. solus pro dimidia. effici
tur dñs inuentor. ⁊ pro alia di/
midia dñs soli. h. d. Siqs i ce
saris loco thesaurũ inuenerit di/
midiũ ẽ inuentoris ⁊ dimidiũ ce/
saris cui ꝯueniẽs ẽ vt si qs i fisca
li loco. vel publico. vel ciuitat̃ in
uenerit. dimidiũ ẽ fisci vl' ciuitat̃
Glo. Thesaurus ẽ pecunia
ab ignotis dñis. vetu/
stiori tpe abscondita. vt. C. đ the
sau. l. i. li. x. in pri. vel ẽ depositio
pecunie. cuius memoria ñ extat.
vt. ff. đ acqui. re. do. l. nũquã. §.
thesauros. quãdoqz ipropriе po
nit̃. vt. ff. đ acqui. pos. l. peregre
i pri. ⁊. ff. ad exhi. l. thesauros.
Thesaurus dr̃ iueniri i suo
si ẽ suũ iure directo vel vtili vt
feudatarius vel ẽphiteoticari⁹ vl'
fil'es. Si mercenari⁹ qui labo
rat i alieno vl' creditor i pignore
inuenit thesaurũ. diuidiũ ẽ eius i
cui⁹ fũdo iueniũt ⁊ didiũ sibi ac/
quirũt. ff. đ acqui. re. do. l. si qs.
§. q̄ si creditor. Add. itellige tñ
p̃dicta si fortuito casu nõ si mer/
cenarius ad fodiẽdũ thesaurũ cõ
ductus fuisset. qz tũc i totũ ẽ dñi
l. qui ꝓprio. §. ꝓcur. vt i ceteris.
ff. de ꝓcu. Thesaurus inuẽt⁹
i loco religioso vel sacro ſm hũc
tex. ẽ inẽtoris. ſz ꝯtrariũ dr̃ i. l. iii
ff. de iure fis. ſz ibi disponit̃ ſm
iuris rigorẽ. ſm quẽ talia loca sũt
i dñio cesaris vel reipu. ⁊ iõ vo/
luit medietatẽ eẽ illorũ. hic vero
loquit̃ diu⁹ adrian⁹ ſm natura/
lẽ equitatẽ ſm quã sũt i nulli⁹ bo
nis. §. nulli⁹. s̃. e. ergo ⁊c. Add.
ſz qz hodie loca sacra dicũt̃ in do
minio reipu. i. supioris eccle. c. i.
de sen. ⁊ re iu. li. vi. iõ dicũt doc.
dimidiã p̃lato. ⁊ didiã inẽtori eẽ
tribuẽdã. Cãus ẽ iopinate rei
euẽtus ex diuersis cãis ꝓueniẽs
ob aliud ⁊ aliud iceptis. Qđ
hic dr̃ de thesauro q̄ in totũ vel
i pte efficit̃ inẽtoris itelligit̃ non
data opera. qz alias totũ reddit̃
dño. Tñ quis i suo loco põt

dare operā. nō tñ magica arte. qꝛ tūc eēt fisci. vt. C. ꝺ thesau. l. vnica. Dñs soli petit didiuꝫ thesauri ꝑ rei vēdica. qꝛ dñs vel per conditionē ex hac lege. Si qs i loco fisci thesauꝝ iuenerit ⁊ ꝑtē fisci suppresserit cū altero totum reddit. ff. de iure fis. l. iii. §. fi.

Per traditionē. Traditō facta a dño vl' ab alio eius volūtate. titulo abili ꝑcedēte. operat̄ in accipiētē dñii trāslationē. h. d. Nihil tā ꝯueniēs ē naturali equitati. q̄ dñi voluntatē volētis in aliū reꝫ suā transferri ratā hēri. Et iō cuiuscunqꝫ generis sit corporalis res tradita alienat̄. Itaqꝫ stipēdiaria quoqꝫ ⁊ tributaria ꝑdia eoꝺ mō alienant̄. Uocant̄ āt stipēdiaria ⁊ tributaria ꝑdia que in ꝓuinciis sūt inter que necnō et ytalica predia ex nr̄a ꝯstōe nulla ē dr̄ia.

Sꝫ si quidē ex cā donatōis aut dotis seu alia qualibet ex cā tradant̄ sine dubio trāsferunt̄.

Gl. Per traditionē res acqrūtur precedente cā vera vel putatiua alias nō. ff. co. l. nūquam. §. in hoc. ⁊. §. si quidē.

Naturali equitati ꝯuenit seruare voluntatem domini volentis in aliuꝫ rem suā trāsferre. hoc verum ē regulariter. tamē aliqñ iuuenitur contrariū vt infra quibus aliena. licet vel non.

Quod hic dicit̄ de voluntate intelligitur de volūtate legittia. nam cui bonis est interdictū non alienat. ff. de curato. furio. l. prima in principio.

Res corporalis traditur. incorporales eim tradi nō possunt. vt. ff. de acquirē. re. domi. l. seruus. §. incorporales.

Stipendiaria predia dicunt̄. que militibus pro stipendiis dantur. ff. de rei vendic. l. item si ṽberatum. §. i. ⁊ de euictioni. l. lucius. ⁊ de acquiren. reruꝫ domi. l. in agris.

Tributaria predia dicuntur. que tributa rome reddunt. ⁊ omnia ista alienantur per traditionem vt supra dictū ē.

Additio. Nota q̄ sine traditōne non transfertur dominiuꝫ. vt l. nunquaꝫ nuda. ff. de aquiren. rerum domi. ⁊. l. traditionibus. C. de pactis. Et intelligas traditionem veram vt hic. vel fictam. vt infra eo. §. interdum. Unde quando interuenit actus corporalis traditio ē vera vt hic. Alia est traditio per actum fictum iuris ciuilis. vt. ff. de acquiren. po. l. quod meo. Et quot modis fiat ista traditio. vide hic ꝑ Ang.

Cōstitutio de qua hic ē. C. ꝺ vsucapio. trans. l. i. Et licet non sit differētia inter ista predia quo ad dominii translationē. tñ bene quo ad tributa. C. de epis. ⁊ clericis. l. de his.

Quod hic dicitur per traditōnem transferri dñium est verum nisi requireret̄ scriptura. vt. C. de vsacapi. trāfor. l. i. §. quod si.

p̄dia. itē requirit̄ q̄ accipiēs idu
cat̄ i vacuā possessionē s̄z quosdā
vt. C. de ꝓba. l. cū res. s̄z Jo. ꝯ.
vt. ff. de fun. do. l. si fūdū. ⁊. ff. d̄
acqui. re. do. l. hō liber. §. qcqd.
sufficit eim iduci i possessiōez l̄z
nō vacuā. Add. dic q̄ ad trāsla
tionē possessiōis requirit̄ q̄ sit
vacua. d. l. cū res. ⁊ qd̄ ibi nō. gl.
⁊ oēs doc. ⁊ qñ dicat̄ vacua vide
bonū tex. ⁊ ibi bar. i. l. ii. §. i. cuz
l. seq. ff. de ac. ēp. quo āt ad trans
ferēdū dñiū nō requirit̄ q̄ pos/
sessio sit vacua. q̄ aliqñ trāsfert̄
dñiū l̄z nō possessio. vt. l. si fun/
dū. ff. de fun. do. ⁊ ēt in aliis casi
bus. vt hic p Ang.

Vendite. Dñiuz rei
vēdite ñ trā
fit in emptorē. ēt si res tradat̄ ni
si preciū sit solutū. vel aliter satis
factū. aut hita sit fides d̄ p̄cio. h.
d. Satisfactio fit dato fideius
sore aut pignore. Si is qui vē
didit fidē ēptoris sit secut⁹ dōm
ē statiz rē ēptoris fieri. Nihil
āt iterest vtrū ipe dñs tradat ali
cui rē. aut volūtate eius ali⁹. cui
rei ei⁹ possessio p̄missa fit. qua rō
ne si cui libera vniuersoꝝ nego/
cioꝝ administratio p̄missa fuerit a
dño. isqz ex his negociis rē vēdi
derit ⁊ tradiderit. fac̄ eā accipiēt̄

Gl. Res vēdite nōdū tradi/
te a vēditore loco pigno/
ris teneri pñt quousqz preciū sol
uat̄. ff. de ac. emp. l. iul. §. offerri
Add. qd̄ itellige sane q̄ cū sit
dñs añ traditōez ⁊ satisfactionez
nō hz pign⁹ rei sue. vt. l. neqz pi
gnus. ff. d̄ re. iur. emptor tñ non
pōt agere nisi p̄ciū offerat. vt. d.
§. offerri. ⁊ ibi bar. ⁊ pz. j.

Qd̄ hic dr̄ d̄ satisfactōe pigno
ris ⁊ fideiussoris itelligit̄ si placz
vēditori aliō accipere q̄ p̄ciū als
nō. ff. si cer. pe. l. ii. §. i. Vēdi
tor potest vendicare rem si ñ fue
rit de precio satisfactū. ff d̄ tribu.
l. procur̄. §. sed si dedi mercem.
nisi emptor precium tunc offerat
vt. ff. manda. l. diligēter. §. i.

Venditor si dedit diez ad sol
uendum. non facta solutione s̄m
Jo. vendicat. vt. C. de pac. iter
emp. ⁊ vend. l. cōmissorie. Po/
test tamē dici contrariū. q̄ aliō
est simpliciter diem solutioni ap
ponere. aliud pactum legis ꝯmis
sorie ponere. Additio. Nota
q̄ dando diem solutioni vr̄ hr̄e
fidē de precio ⁊ sic translatum est
dñium. ⁊ ideo non datur rei ven
dicatio vt hic. ⁊ hoc est expressuz
C. d̄ pac. inter emp. l. qui ea. ⁊. l.
i. C. de act. emp. Etiā si dicatur
confido de te vsqz ad decem dies
abinde antea non habeo fidem d̄
precio. vt est glo. ordi. ⁊ ibi bal.
Cy. ⁊ Saly. C. de rei vendica.
l. inciuile qd̄ ꝑpetuo nō.

Si venditor simpliciter tra/
dit rem. videtur sequi fidem. ni/
si contrarium probetur. vt quia
forte dicebat emptor se presentez
habere pecuniam. vt argu. ff. de
pignora. actio. l. iii. ⁊ videtur ar/
gumē. contra. ff. de tribu. l. pro/

curatōis. §. sz si dedi. Additio de hoc vide hic doc. Habita fide de p̄cio. res statiz fit ēptoris vt hic fallit i casibus. ff. de iur̄ fis. l. si procur. §. fi. ⁊. ff. de re iud. l. a diuo. §. sz si emptor.

Procur̄ vel nego. ges. cū libera pōt transferre dn̄ium rei ꝑ traditōem. Secus in generali ꝓcuratore q nō hz liberā. ff. de ꝓcur. l. ꝓcurator totoꝝ sed. M. distinxit inter ꝓcuratorē totoruz bonoꝝ vt ibi ⁊ vniuersoꝝ vt hic Additio de hoc ple. vide Bar. in. l. ꝓcur̄. cui libera. ff. de ꝓcur̄.

Interdū. Ex vēditiōe rei q̄ꝫ pus cōmodauerat. transfert̄ dn̄iū icōmodata. sin̄ noua traditōe. h. d.

Gl. Nuda volūtate dn̄i. s. a traditiōe. transfert̄ dn̄iū vt. C. de pac. l. traditiōibus. Itē i aliis casibus dn̄ium sine traditiōe transfert̄. qui pn̄t his. ll. nōri. vt. ff. de acqui. po. l. i. §. si iusseriz. ⁊. §. idēqz. ⁊. l. q meo. §. si venditorē. ⁊. l. quarundā. Itez. C. de acquir. po. l. min⁹. ⁊. C. de dona. l. i. ⁊. l. qsqs.

Itē transfert̄ dn̄ium ꝑ ꝯstitutū. vt si volēs tibi tradere dn̄iuz me ꝯstituaz tuo noie possideꝛ vl' ꝯducā a te. ff. de acqr. po. q meo ⁊ de rei vē. q̄dā mulier. Ad h̄ vt iste. §. locū hēat requirit̄ q res sit pn̄s vt. ff. de rei vē. l. ei⁹. ⁊. l. hec si. Additio dic sm Bar. i. l. certi ꝯditio. §. fi. ff. si cer. pe. qn̄qz qs nō hz dn̄i volūtatē ad ici/piēdū possidere ⁊ tūc n̄ sufficit sibi nuda volūtas sine traditione. vt. l. i. §. si rē. ff. de acquir. po. qn̄qz hz dn̄i volūtatem ⁊ tūc sufficit q ipse detineat. lz res nō sit pn̄s vt. d. l. certi cōditio §. fi. qn̄qz qs nullo mō detinet vel possidet. ⁊ tūc reqrit̄ traditio vera vl' ficta. C. de proba. l. cū res.

Itez si qs merces. Per traditiōem clauiuz vr̄ traditū dn̄ium merciū venditaꝝ. h. d.

Gl. Per traditōem clauiuz. qs transfert ꝓprietatez ⁊ possionez ⁊ hoc ꝺ ꝓprietate veꝝ ē. si dn̄s est tradēs. al's cām vsuca piēdi si hec fiunt corā hor reo. ⁊ h̄ ꝑꝑ p̄sentē visiōem rei. vt. ff. de ꝯ. emp. l. clauibus ⁊ de acquirē. po. l. i. §. si iusseriz. Que dcā sunt p̄stant ar. q si vendā equū. quē tradā per frenū vel capistrū vt dn̄ium transeat. Additio qn̄ traditōez clauiū p̄cessit cā abilis ad translatōem dn̄ii tūc i dubio vident̄ tradite ad dn̄ii translatōem. ff. de ꝯtra. ēp. l. dot̄ fructus. §. fi. cū. l. seq. ff. de iure do. al's claues vident̄ tradite cā custodie vt ex tex. ⁊ ibi Bar. i. l. cū pater. §. pater plurib⁹. ff. de le. ii.

Hoc amplius. Missilia ⁊ alia habita pro derelicto fiūt occupant̄. Pro derelicto aūt habet̄ q dn̄s ea mēte abiecerit. vt id reꝝ suarū eē nollet. iōqz stati dn̄s ei⁹ rei eē definit

Gl. Nota hic fieri translatio nez dñii in psonā icertam sz aliud in legato. vt. j. de lega. §. tutor. Missilia sic dcā sūt qz in populū mittunt̄ siue ꝓiciū tur vt illuc currēte multitudine possint p̄tores vel similes transi re. vt in coronatione dñi pape vi di. vt. ff. ꝓ derelic. l. si id qđ. §. id qđ. ⁊ in aūt. đ ꝯsuli. §. hec itaqz. ibi argētū vero ⁊c.

Ut res hēat̄ pro derelicto suf ficit quē talē rē suaz eē ⁊ hoc ver̄ vel legis p̄sumptiōe. vt in aūt. đ nup. §. ⁊ multo pocius. ⁊. C. de i fa. l. fi. ⁊. C. de la. lib. tol. l. i. §. sz scimus. Additio ꝓ expeditōz gl. fi. dic. aut stat i possione. ⁊ hz aium hr̄e pro derelicto. ⁊ nō ꝑdit dñium vt. d. l. si qs. §. differētia đ acq. re. do. aut exiit đ possiōe. ⁊ tūc ēt ꝑdit dñium ⁊ hr̄ ꝓ dereli cto. ⁊ ita tz gl. s̄m vnā opi. in. d. §. dr̄ia. quā ibi seqt̄ bar. ⁊ doc.

Alia sane. Proiecta in ma ri tpe tempestat̄. vel ca dētia de naui alicui nō fiūt occu panti. h. d. Alia sane cā ē earū rerū que in tempestate maris le uiande nauis cā eiciunt̄. hec eni dominoꝝ ꝑmanēt. qz palā ē eas nō eo aio eici. qꝫ qs eas hr̄e non vult sed quo magis cū ipsa naui. maris ꝑiculum effugiat. qua đ cā si qs eas fluctib⁹ expulsas. vel ēt in ipso mari nactus lucrandi aio abstulerit. furtū ꝯmittit. nec mul tū vr̄ discedere ab his que đ rhe da currente nō intelligētib⁹ do minis cadunt.

Glo. Ad hoc vt sciat̄ quā do furtū ꝯmittat̄. di stinguēdus ē aius rē ꝓicient̄ naz si librū apertū ꝓiciaz videor hēre pro derelicto. l. falsus. §. sz actuz. ff. de fur. ⁊ ar. ff. de dā. infec. l. si finita. §. si quis metu.

Furtū de quo hic dr̄t ab illo de quo in ti. ff. de incē. rui. nauf. qz ibi qñ in ipso naufragio. quis aliquid furat̄. hic qñ nō i naufra gio. sz post. vel in timore naufra gii. Qđ hic dr̄ de rheda non longe distat. tamē i aliquo distat qz h̄ sciēte. illđ fit dño ignorāte.

De reb⁹ corpo. ⁊ icorpo.

Quidam hñt rubricā de re bus icorporalibus tm̄ ⁊ hoc qz in isto ti. ⁊ seq. tractat̄ de incorpora libus vsqz ad titulū de vsucap̄. ⁊ hec ē mēs glo.

q Uedam res cor porales sunt quedā incorporales. corporalia tangi p̄nt de sui natu ra. icorporalia vero nō. licet i eis cōtineant̄ corporalia. siue sint ser uitutes reales siue ꝑsonales. h. d. totus ti.

Glo. Hec diuisio iur̄cōsu ti nō ē frustra. qz mul ta in corporalibus locū habēt q̄ nō seruant̄ i icorporalibus. icor poralia ei nō tradunt̄. nō vsuca piunt̄ regulariter. vt. ff. de acq.

rerũ do.l.seruus.§.icorporales. ⁊ de vsucap.l.vsucapiõem ⁊ ideo vendicant̃.ff.de rei vẽdi.l.vendicatio.ac nõ transferunt̃ penitus.ff. pro so.l.ii.⁊.iii.nõ possidentur vt.ff.d̃ acqui. po.l.iii.in prin.

Additio pro declaratione p̃dictoꝝ breuiter nõ prio q̃ icorporalia ꝓprie tradi nõ possunt. qꝛ nõ possunt tãgi.sꝫ quasi tradunt̃ pacia dñi. vnde si patior te vti seruitute videor tibi ſuitutez tradidisse.l.quot̃.ff.de seruitu. Item icorporalia regulariter.⁊ per se nõ vsucapiunt̃.sꝫ aliquando cũ corporalibus.l.si aliena.§. hoc iure.ff.de vsucap. Et seruitutes hñtes cãm ꝯtinuã.lõgo tpe p̃scribunt̃ si quis vsus fuerit.l. i.§.i.⁊ ibi Bar.ff.de iti.ac. que pri.⁊ sciẽte aduersario al' nõ.in hñtibus cãm discõtinuã p̃scribit̃ tanto tpe cuius nõ extat memoria.d.l.seruitutes de seruitu. Et seruitus dr̃ hẽre cãm ꝯtinuã.in qua nõ requirit̃ factũ hois ꝯtinuo.vt tigni imittẽdi.stillicidiũ ⁊ sic d̃ aliis.l.i.⁊ ibi doc.C.e. Et dr̃ hẽre cãꝫ discõtinuã qꝛ reqrit̃ factum hois.vt aquã ducere.ire agere ⁊c.⁊ ista hñtur in.l.ſuitutes la grãde ⁊ ibi doc.gl.⁊ bart. Item vniuersitas corpoꝝ tm̃ vt greges.possunt vẽdicari.vt.l.i.i fi.cũ.l.se.ff.de rei ven.sꝫ vniuersitas iur̃ lꝫ ẽt sint inclusa corpora vt hr̃ditas.peculiũ ⁊ dos ñ pñt peti r̃i vẽdi.sꝫ alia actõe.vt petit̃ hr̃di.⁊c. Et simlr̃ ñ p̃scribit̃ nec vendicat̃ iur̃dictio.nisi adhereat castro ⁊ ñ ꝑsõe.vt nõ bar.i.d.l. si i aliena.§.hoc iur̃.ff.d̃ vsucap. Itẽñ transferunt̃.qꝛ iura directa ñ pñt separi a nobis.ẽt ꝑ cessiõez fa.l.i.C.de ac.⁊ ob.l.q stipẽdia ⁊ ibi Bar.C.d̃ ꝓcur. Itẽ ñ possident̃.tñ quasi possident̃ ciuilr̃ tm̃.nec possũt possideri quasi nãlit̃.nã ꝯsistũt i iure ⁊ ꝑꝑ hoc dantur it̃dicta.l.quot̃.ff.d̃ ſui.cũ si.

Aer fumus flatus aĩalis.ſm philosophos dicunt̃ eẽ corpalia. Angeli bõi ⁊ mali.⁊ aĩa hois sũt icorpalia. Additio lꝫ aĩa hois sit icorpalis tñ patit̃ ab igne ⁊ ẽ i loco.lꝫ locũ ñ occupet nec loco circũscribit̃ ſm philosophos ⁊ theologos Ang.

De ser.rus.⁊ vrba.pre.

Additio.dixit.s̃.de rebꝰ icorporalibus i genere sequit̃ nũc videre in specie ⁊ iõ a ſuitutibꝰ inicũ facq̃ sũt icorpales vts̃.ti.i.i fi.

r Vsticorũ predio-rum iura sũt hec.iter.actꝰ via aqueductꝰ. Qui hꝫ seruitutẽ itimeris.põt ipse solus ire.ñ aũt iumẽtũ vel vehiculũ ducere. Secus si hẽat ſuitutẽ actus. Et seruitus vie ꝯtinet i se iter ⁊ actum ⁊ seruitus aque ducende continet.vt possit aqua per funduꝫ vicini duci.h.d.

vi bal in.l.i. ubi reperies hec formalia verba C eo.ti

Iter ē ius eūdi ābulādi hois. nō aūt iumētū agēdi l' vehiculū.

Actus ē ius agēdi eūdi ambulandi iumētū vel vehiculū. itaqz qui hz iter actū nō hz. sed qui hz actū iter hz. coqz vti pōt ēt fiñ iumento. Via ē ius eūdi agēdi ⁊ ambulandi. nā iter ⁊ actum via in se continet. Aqueductus ē ius aque ducēde p fūdū alienuz.

Hl. Jura rusticorū p̄diorum i. suitutes. Nō hic tria genera suitutuz. quedā a psona psone debenť. de quibus. ſ. ō in re perſo. quedaz ab vna re alteri rei de quibus in hoc titulo. quedam a re psone vt vsusfructus. ⁊ vsus ⁊ habitatio. vt. ſ. ti. i. ⁊. ii. pōt ⁊ quartuz dici vt a psona rei debeať. ff. de condi. ⁊ demō. l. ticio. §. ticio. ⁊ de ali. ⁊ ci. le. l. seruos. Iter ē ius eundi. ſ. solus ambulandi. ſ. cum alio. Hñs suitutem itineris nō pōt agere in mentū vel vehiculū. ſ. sepatum a se. vel armenta sepata a se. ſz sup equo ire pōt. ff. de ser. rus. prędi. qui sella. in p̄n. ⁊ l. iter. Add. veruz ē dūmodo cuiliter faciat. ⁊ nō offendat fructus. l. si cui. ff. de suitu. Hñqz iter non ē seruitus. vt si fructuario deť a dño alterius prędi. vt. ff. si ser. vēdi. l. ii. §. ii. tertio iter dicť grosso mō quelibet via per quā itur.

Hñs suitutez actus pōt agere iumētū vl' vehiculū subtus vl' ante se. Nō hic dī q hñs actū hz iter itellige. ſ. quo ad gmoduz nō quo ad suitutē. sūt. n. due suitutes ⁊ diuerſe. ff. si ser. ven. l. loci. §. i. ⁊. ff. de adi. le. l. i. Via ē inť actū ⁊ viā. qz q hz viā pt tra here trabē ⁊ lapides. ⁊ rectā fere hastaz qui nō pmittūť hñti actū ff. de ser. rus. p̄e. l. qui sella. §. i. Itē certe vie latitudo ē octo pedum in directū. in angulis. xvi. nisi maiorē vel minorē placuerit facere cōstituentibus. qō nō est in actu. vt. ff. de sui. rus. p̄e. l. vie. ⁊ l. certe. §. latitudo ⁊. l. via gstitui

Aqueductus ē ius aqueducē de siue inuente siue inueniēde. vt ff. eo. l. labeo. Additio. Nō q ad hoc vt constituať suitus p̄dialis. oz q cōstituēs sit dñs fūdi futētis in solidū. ⁊ acquirēs sit dñs fundi dñanť ēt in solidū. vt l. i. cū ibi nō. ff. cōia p̄di.

Prediorū vrbanoz Seruitutes que edificiis debenť hz i villa constitute dicunť suitutes vrbanorū p̄diorum. h. dicit. Jō suitutes vrbanorū p̄diorum dicte sunt. quū edificia oia vrbana prędia appellamus ēt si in villa edificata sunt.

Itē p̄diorū vrbanorū suitutes sunt hec. vt vicinus onera vicini sustineat. vt in parietez eius liceat vicino tigna immittere. vt stillicidiū vel flumē recipiat quis in edes suas vel in areaz vel in cloacā. vel non recipiat ⁊ ne altꝰ tollat edes suas. ne luminibus vicini officiať.

Gl. Nō locus sz materia facit vrbanū p̄diū. qd̄ dic. vt. ff. d̄ v̄. sig. l. vrbana p̄dia.

Stilicidiū dr̄ q̄ stillat. ⁊ interduz directo cadit. interdū nō pp ventū forte. sz flumē directe cadit. ⁊ maxime p doctiā. i. cānale. vt. ff. de serui. vr. p̄. l. ſuitutes. §. stillicidiū. Dū tex. nr̄ dicit vl̄ nō recipiat. hoc nō recipere ē ius nō ſuitutis imo potius libertat̄. ⁊ hanc negatiuam referas ad oia exempla ꝓxime dicta. vel pōt intelligi sicut recipere talia ē seruitus. ita ecōtra. si desino recipere est mihi quondā recipiēti ſuitus ⁊ onus. ⁊ sicut in prescribēda seruitute indigebam aliquo icō. sic ecōtra in prescribēda libertate indigeo facto. s. vt obturē foramīa vel similia faciam que nō sunt necessaria in p̄scriptōe libertat̄ ꝯ rusticā ſuitutē. E ideo tm̄ in affirmatiua. lex dicit de eis. s. ius eundi agendi ⁊c. vt. ff. de ser. vr. pre. l. v. ⁊. s̄. circa prin. Add. nō ex hac glo. q̄ i p̄scribenda libertate cōtra seruitutē vrbanaz requirit̄ factū p̄scribētis. ⁊ p ꝯn̄s requiritur bona fides. vt no. gl. i. l. fi. ff. quēad. ser. amit. secus i p̄scribenda libertate a seruitute rustica. l. sequit̄. §. si is viā. ⁊ ibi bar. ff. de vsucap. Altius tollere aliquādo pōt ꝓdesse vicio ad luia refulgēda. vñ dr̄ i libro regū. Refulsit sol i clipeos aureos resplēduerūt mōtes ab eis. vt. ff. e. si arborē. §. interdū. itē aliqñ pōt nocere. s. officiēdo luibus. ⁊ tūc ē seruitus vt supra.

Inter rusticorū. In seruitutibus rustici p̄dii ēt ꝯputāt̄ hic descripte. ⁊ oēs supradicte dicūtur seruitutes p̄diorū. qz sine p̄diis eē nō pñt. h. d. cū. §. seq. Inter seruitutes rusticorum p̄diorum quidam ꝯputari recte putāt aque haustū. pecoris ad aquā repulsas ius pascēdi. calcis coquēde. arene fodiēde

Jō aūt hē seruitutes p̄diorū appellant̄. qz sine p̄diis cōstitui nō pñt. nemo. n. seruitutē p̄t acqrere vrbani vel rustici predii nisi qui hz p̄diū. nec quisquā debere nisi q p̄diū hz.

Gl. Aque haustū ē ius hauriēdi aquā necessariā agro meo vel laborātibus i eodē ex fōte vicini. Add. s. quatenꝰ ē necessariū ꝓ vtilitate fundi mei. vt l. ergo. §. neratiu. sff. d̄ serui. ru. p̄di. Pecoris ad aquā appulsaz. Ad hoc vt hic itelligat̄ ſuitꝰ itellige. s. cōstituti ad stercorāduz agrū meū. ⁊ sic bibēt vel pascent̄ i tuo vicino agro ⁊ sic sūt reales seruitutes. Alique tñ sūt ꝑsonales. qz cū ꝑsona durāt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. mella. §. fi. ⁊ ar. ff. de ser. rus. pre. l. pecora. Sz si nō hēo p̄diū cui supra dicta expediāt. non erit seruitus sz potius aliud ius. s. pactōis vel ꝯuētōis. ff. de serui. l. vt pomū. Calcis coquēde. s. necessarie ad domūculā in agro meo faciēdā pp fructus recipiē-

dos. Idē de arena fodienda.

Sine p̄dio nō pōt ꝯstitui ſui tus vt hic. ſ. vt ſuitus ſit. obligō tñ cē pōt. vt. ff. de euic. l. fūdū. §. i. ⁊ ff. fa. hr̄. l. hr̄ditas. §. ſz ꝯtra ſi promiſſor uie

Siquis velit. Per ōez ꝯc tñ ⁊ ēt ꝑ vltiaz volūtatē pōt ſuit⁹ ꝯſtitui. h. d.

Glo. Pactonibus atque ſtipulationibus ideſt pactōalib⁹ ſtipl̄atōib⁹ ⁊ ſilis expō eſt. ff. de aqr. po. l. ſi rē. i fi. vl' pac tiōib⁹. i. ꝯctib⁹ aliis. vt vēditione ⁊ donatione. ⁊ qđ ſubicit ſtipula tiōib⁹. i. obligōnib⁹ v̄boꝝ tm̄.

Cuilibz vſqz celū liberum eſt domū ſuā tollere. ⁊ edificar̄. non īpoſita ſuitute. vt. ff. ꝙ vi. aut clā l. fi. §. pe. ⁊ de ſerui. l. fi. Defi ciētib⁹. i. nō īpoſit̄ his ſuitutib⁹. cuilz res ſua libera ē. ⁊ poſit aliū ꝓhiber̄ volētē igredi i agrū ſuū. vt. s̄. đ re. di. §. fere. ⁊ §. plane.

De vſufructu.

Additio. Viſum eſt s̄. de ſer uitutibus realibus. ſequebat̄ nūc videre de ſeruitutibus ꝑſonalib⁹ ideo ſequitur hec rubrica de vſu fructu qui eſt ſeruitus ꝑſonalis. ff. de ſeruit. l. i. ⁊ plures ſunt ſpeci es ſeruitutis vt dicit gl. s̄. titulo primo in prin.

v **Suſſructus** eſt ius alienis rebus vtēdi fruēdi ſalua reꝝ ſubſtātia. eſt an tez ius in corpore. quo ſublato ⁊ ip̄z tolli nccē eſt.

Glo. Vſuſſruct⁹ ē i⁹. i. ſui tus. ⁊ ꝑ hoc pz qđ non loquit̄ de ipſis fructibus fundi qui ſūt corꝑales. ſz de iure vtēdi vt s̄. de re. cor. ⁊ incor. §. i. et per hoc ꝙ dico ius. i. ſuit⁹. remouet̄ vaſallus. ſaꝑficiarius. ⁊ qui alias vtile dniuz habent. Itē ꝑ hoc qđ dico ius ē. ⁊ ꝑſonale. qꝛ cum ꝑſōa extiguitur. vt. j. e. §. finitur

Itē vſuſſruct⁹ ē forma quedā a ꝓpetate ſeꝑata cū apđ vnū poſſit cē ꝓprietaſ. ap̄ aliū vſuſſ. ff. đ acq. po. l. ꝑmiſceri. Ius autem qđ hz dñs fūdi i fructib⁹ ꝑcipiēdis ē cū cā. i. cū ꝓprietate. vt ff. de exce. rei iud. l. ſi cū argēto. §. pe. Add. nō ꝙ ſolz mgr̄alr̄ dici ꝙ duplex ē vſuſſruct⁹. ſ. cālis. ⁊ formalis. cau ſalis q hz fūdi ꝓpetatē vl' q̄ſi. for malis qñ ē vſuſſruct⁹ a ꝓprietate ſeꝑat⁹ vt. ll. s̄. all'. in gl. ⁊ fa. ff. ſo. ma. l. vſufructu. ⁊ quod ibi nō.

Vſuſſruct⁹ ē ius vtēdi alicis reb⁹. nā ſua res nemi ſuitutē dz. ff. đ ſer. ur. p̄. l. i re coi. ⁊ ff. ſi vſuſ fruct⁹ pe. l. vti frui in princi. et ꝙ dicit̄ reb⁹. dic. ſ. quibuſlibet niſi vſu ꝯſumāt̄. vt. j. e. §. ꝯſtituit̄. ⁊ ff. ſi cer. pe. l. i. in. fi. Dicitur vtēdi ad driaz creditoris. qui vti nō debz pignor̄. vt. j. de ob. que ex delic. naſ. §. furtū. Dicit̄ fruēdi ad driaz nūdi vſus i quo tm̄ vti ⁊ nō frui ꝑmittit̄. vt j. ti. i. in prin. Dicit̄ ſalua rerum

sba. p hoc aliq dicūt q cautio de vtēdo ⁊ fruēdo salua rerū substā tia sit de necessitate vel substātia vsusfruct⁹. ⁊ ar. p eis. C. e. l. i. et ff. d vsufr. l. vxori. Nos aūt dici mus q hec cautio nō ē de substā tia. nā ⁊ sine ea ē vsusfruct⁹ imo dico q in multis casib⁹ nullo mō pstat. vt. ff. vt leg. no. ca. l. i. §. si ad fiscū. ⁊ C. d bo. qz li. l. fi. §. vbi ⁊. ff. vsufru. quēad. ca. l. si vsusfru ctus. §. illud. ⁊. §. plane. Dic ergo salua rerū sba. i. tādiu durat vsusfruct⁹ q̄diu durat sba. ⁊ hoc statim pbat dñ dicit. Est āt ⁊c. ⁊ sic cautio nō ē d sba vsusfruct⁹

Add. dic idē qd hic tz gl. in. l. i. ff. e. Sz guil. d cu. vt refert bal dus. in. d. l. i. ff. e. ⁊ Ja. bu. ⁊ Sa li. dicūt q hñdo respectū ad eas res que vsu nō cōsumūt. cautio nō ē de substātia vsusfructus. qz i multis casibus cōsistit vsusfru ctus sine aliqua cautōe vt nō. gl. in. l. vsusfructus. C. e. ⁊ ita intelli gatur opi. glo. hic. Si vero ha betur respectus ad eas res q̄ vsu cōsumūtur. tunc cautio est d sub stantia. vt. l. hoc senatus. §. i. de vsufru. ea. re. que vsu consu. ⁊ d hoc videtur cāus. j. e. §. constitui tur in fi. ibi sed per cautionē qua si vsūfru. constituit. Ex his seq tur q licet vsufructuarius vtat ⁊ fruatur rebus imobilibus an p stitam cautionē nō pp hoc desi nit facere fruct⁹ suos. secus si vta tur pecunnia ⁊ vestibus nō pstita dicta cautōe. qz nō facit fruct⁹ suos. qd pgetuo nō qz sepe ꝯtin git. ang. Et quid d fructibus p ceptis ante dictā satisdationē. vi de hic ang. Vsusfruct⁹ est ius i. suitus vel forma corpi iherēs. quo corpe pempto. i. domo de structa. vel fūdo casmate pempto vl iumēto mortuo i quo vsusfru ctus hr̄ pimit̄ vsusfruct⁹. ff. p so cio. l. verū. §. pe.

Vsusfructus a. p.

Vsusfructus pōt cōstitui tā iter viuos q̄ i vltia volūtate. ⁊ ne p prietas ppetuo sit intilis certi mo dis finit̄. h. d. Vsusfructus a proprietate separationē recipit id qz pluribus modis accidit. vt ec ce siquis alicui vsūfructum lega uerit. nam heres nudam habz p prietatē. legatarius vero vsum fructum.

Item alii vsūfructū alii dedu cto eo fūdū legare pōt.

Sine testō vero si quis velit vsūfructū alii cōstituere pactōib⁹ ⁊ stipulatōibus id efficere dz.

Ne tñ in vniuersum intiles essent ppetates sp abscedēte vsu fructu. placuit certi mōis extigui vsumfructum ⁊ ad proprietatem reuerti.

Glo. Vsusfruct⁹ recipit se paratōz a pprietate. i. vsusfru. postq̄ sepat⁹ ē recipit sub sistētiā sine pprietate. i. sepatā a pprietate. qz añq̄ sepatus ē nō ē vsusfruct⁹. ⁊ postquā sepatus est nō recipit sepationē.

Nota q̄ hic dr̄ si fundū legauerit deducto vsufructu. nā si simplr̄ legat vni fundū. alii vsūfructuz. ābo cōcurrūt in vsufructu. ff. de vsufru. l. inde neratius. §. nō solum. ⁊ de vsuf. ea. re. que vsu. cōsu. l. si tibi. Vsusfructus dat̄ cū iducit̄ i possessionē vsufructuarius. ⁊ ꝓprietarius patit̄ eū vti ⁊ frui. vt. ff. e. l. iii. i prin. Add. ñ tñ ꝑꝑ istā iductionē ē liberatus vsusfructuarius qꝛ lz isto mō sit datus ⁊ traditus vsusfruct⁹. vt d. l. iii. non tñ liberat̄. vt. d. l. pluribus. §. ⁊ si placet. ff. de ver. ob. ⁊ i. l. corruptionē. C. de vsuf. qꝛ cū vsusfructus nō hēat causaz momētaneā sz successiuā necessario ꝓprietarius ē obligatus ad patiēdū eu vti. vt. l. quotiēs. ff. d̄ seruitu. Dū tex. hic dicit ne tñ abscedēte ⁊c. iducit̄ ꝑ aliquos q̄ hō ñ p̄t i ꝑpetuū locare operas suas. ne liberias eēt inutilis sz yr. ff. de condi. ⁊ de. l. ticio. §. ticio. ⁊ de li. ho. exhi. l. i. tamē Jo. tenz contrariū. qꝛ possit ꝑ substitutuz seruire. C. de epi. ⁊ cle. l. quisqs. cū hic nō agat̄ vt ꝑ se tm̄ opet̄. vt. C. de ca. tol. l. vnica. §. naz. ⁊ ff. de duo. re. l. nemo. vel ēt posset interesse p̄stare ff. de re iu. l. si quis ab alio. §. fi. Add. nō. ex hac glo. q̄ quāuis sit electa industria ꝑsone. tñ cū sit obligat⁹ ad factū ex cōuētiōe soluēdo iteresse liberat̄. vt nōt bar. i. l. stip. ñ di. in prin. in. vi. q. ad fi. ff. de v̄. ob. ⁊ oēs doc. i. d. l. antiquitas. C. e.

Constituitur aūt.

Vsusfructus ꝓprie ꝯstituit̄ i oibus rebus que vsu nō ꝯsumunt̄ i his aūt que vsu ꝯsumūt̄ ipropē ꝯstituit̄. Si tñ relinquit̄ ⁊ sit pecunia dñiū eius i legatariū transfert̄. si caueat d̄ soluēdo tātūdē ⁊ i aliis rebus soluere extimationē h. d. Vsusfructus cōstituit̄ ēt i reb⁹ mobilib⁹ exceptis his que vsu ꝯsumūt̄. nā he res neqz naturali rōe neqz ciuili recipiūt vsum fructū. vt sūt vinū oleū frumentū vestimēta quib⁹ ꝓxia ē pecūia nūerata. nāqz ipso vsu assidua ꝑmutatōe quodāmō extinguit̄.

Sz vtilitatis cā senatus cēsuit posse ēt rerū earū vsūfructū ꝯstitui. vt tñ eo noie hr̄di vtiliter caueat̄. Itaqz si pecūie vsusfruct⁹ legat⁹ sit ita dat̄ legatario vt ei⁹ fiat ⁊ legatarius satisdat hr̄di d̄ tāta pecūia restituēda si morietur aut capite minuet̄. Cetere quoqz res ita tradūt̄ legatario. vt ei⁹ fiāt. sz estimatis his satisdat̄ a legatario. vt si moriat̄ aut capite minuat̄ tāta pecuuia restituat̄ quāti he fuerin estiate. Ergo senat⁹ nō fecit quidē earū rerū vsūfructū nec. n. potat. sz ꝑ cautionē quasi vsūfru. ꝯstituit.

Glo. Vsusfruct⁹ ꝯstituit̄ in fūdo ēt sterili. ff. e. statue. §. i. In reb⁹ q̄ suādo suari ñ p̄nt. ñ cadit vsusfr. nec nāli nec ciuili rōe. non nāli qꝛ ñ p̄t eē salua sba qd̄ eē dz vt. s̄. i pri. nec cīli q̄

trāseūt i dñio legatarii. qꝛ in his ꝯsistit mutuū vñ sibi ſuire ñ pñt ff. si vsuſſr. pe. l. vti frui in prin.

Vestimēta sūt ex rebus q̄ seruādo ſuari nō pñt. lz. ff. eo. l. ⁊ si quid. §. vestimētorū vr̄ ꝯ̄ria. sed ibi loquebat̄ ꝺ quibusdā vestimētis que ꝑpetuo durabāt hic ꝺ tēporalibus. Pecunia assidua ꝑmutatōe quodāmō extinguit̄. nā que hodie ē mea cras erit tua ⁊ dñiuz meū desinit. s̄. ꝺ re. di. § si tñ. Itē si cū alia misceat̄ extinguit̄. ff. de solu. l. si alteri. Additio. vide ang. qui pōit alias rōnes. Satisdatio de qua hic ꝺ vtēdo ⁊c. a testōte nō pōt remitti. ff. vt i pos. le. l. si pecunie. ⁊. C. de vsufr. l. i. ⁊. C. vt le. no. ca. l. pe. Illa aūt satisdatio quā ꝑstat hr̄s ꝺ legato soluēdo bñ pōt remitti. vt. ff. vt le. no. ca. l. lz. ⁊. l. si. ⁊ ē rō. qꝛ hec satisdatio ꝯtēplatōe heredis interponit̄. illa vero de legato p̄stādo gr̄a testōris. vt volūtas sua ipleat̄. C. vt leg. no. ca. l. ii. nō ē ergo mirū si illud qꝺ sua gr̄a introductū ē testōr pōt remitter̄ aliud nō. vt. C. de pac. l. si quis i ꝯscribēdo. ⁊. ff. de pac. l. pactū. cum si. Capitis diminutōe ꝑdit̄ vsuſſructus sic ⁊ dñiuz mutatur. vt supra dictū ē.

Res iste dantur estimate vt hic. ⁊ intelligitur quanti fuerint tempore. quādo dant̄ legatario sic. ff. ꝺ vsufr. ea. re. l. si tibi. Et qꝛ substātia i his nō saluat̄ ⁊ dominiū mutat̄ vt. s̄. dictū ē. iō in his nō poterat cōstitui vsuſſructus. Cautio hic capit̄ ꝓprie Nā satisdare dz. vt. C. de v̄. sig. l. sancimus. ⁊. ff. ꝺ vsufr. ea. re. l. tribus. in fi. que cautio loco proprietatis erit apud heredē.

Finitur. Vsufructus finit̄ mōis hic descriptis. h. d. Finit̄ aūt vsuſſructꝰ morte vsufructuarii ⁊ duabus capitis diminutionibus. maxīa ⁊ media. ⁊ nō vtēdo ꝑ modū ⁊ tempus que oīa nr̄a statuit ꝯstitutio. Itē finit̄ vsuſſructus si dño ꝓprietatis ab vsufructuario cedat̄. naz excedēdo extraneo nihil agit̄. vel ecōtrario si vsufructuarius ꝓprietatē rei acquisierit. que res ꝯsolidatio appellat̄.

Eo amplius cōstat. si edes incēdio cōsumpte fuerint. vel ⁊ ter remotu i suo vicio corruerit extīgui vsūfruc. necesse ē. ⁊ nec aree quidē vsufructū deberi. Cuz autē finit̄ totus vsuſſructus. reuertit̄ ad ꝓprietatem ⁊ ex eo tpe nude ꝓprietatis dñs incipit plenaz in re ꝑtātem hēre.

Hl. Finitur vsuſſructus morte. s. naturali vsufructuarii licet videat̄ cōtra. ff. de noua. l. si vsuſſructus. Sed ibi anteq̄ essem vsufructuarius delegaui. vnde ex eius ꝑsona cui delegaui finit̄. qꝛ in eius ꝑsona incipit. si aūt postea delegassez. ex mea ꝑsona finiret̄. ff. de ꝑi. ⁊ co. rei ven. l. necessario. §. fi. Additō. Tu dic. q̄ imo ibi nō fuit cessus vsus

fruct⁹ sz ꝯmoditas vtendi. ita dr̄ ibi. ⁊ ita ēt nōt bar. i. d. l. si vsus fructus. Maxia ⁊ media capitis dinutio. mortes ciles sunt. ff. ꝑ so. l. verū. §. societas. Finit̄ vsusfructus vsufructuario n̄ vtēte ꝑ modū. s. vt bon⁹ pr̄fami. vel melius ꝑ modū ⁊ tp̄s. i. ꝑ moderatū tp̄s. s. x. ānis inter pn̄tes. ⁊. xx. iter absentes vt. C. de vsuf. l. corruptionē. sz relictum ciuitati durat centū ānis. vt. ff. e. an vsus fructus. Actio vero cōpetēs ꝑ vsufructu nō ipso iure tollitur cū tp̄s nō sit modus tollēde obligationis. sz exceptōe dicto tēpore tollit̄. lz in aliis modis q̄ fruēdi ipso iure ēt actio tollat̄. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. §. placet Add. de hoc vide gl. ⁊ barto. in. d. l. corruptionē. C. de vsufru Cōstitutio de qua hic hr̄ C. de vsufru. l. corruptionē.

Vsusfructus finit̄ cedēdo vsū fructum ꝓprietario. nam alteri cedi non potest. sed. j. ti. i. in fine primi casus contrariū dicit̄. sed ibi loquit̄ de fructuū perceptiōe que potest cedi. arg. ff. de peri. ⁊ co. rei vendi. l. necessario. §. fi. sz hic loquitur de iure vtēdi qd̄ est personale ⁊ sic cedi non pōt.

Si finitur totus vsusfructus redit ad proprietarium. Si vero ꝑ parte nō. vt. ff. qui. mo. vsusfru. amit. l. excepta. Itē si sūt duo ꝯfructuarii. vno perdēte alteri accrescit. vt. ff. de vsufr. accr. l. i. §. pe. Add. nota ex isto tex. ꝑ pluribus modis finit̄ vsusfructus finit̄ ēt qn̄ mutat̄ forma rei ff. eo. qui vsūfru. aree. Qd̄ nota qꝛ qn̄ vxor vel ali⁹ hz vsūfructū. q̄ nō pōt vnā domūculā mutare ⁊ facere domū amplā sic si mutat in nouā formā. ēt in melius ꝑdit vsūfructum. vt est casus hic. ⁊. l. si vsufructuarius nouorū tectoꝝ ff. de vsufr. qd̄ teue mēti. qꝛ multi vsufructuarii possunt errare. Quinimo ēt si quodā edificium esset inchoatū ꝑ defunctū nō pōt vsufructuarius ēt. si eo indigeret ꝑficere alias perficiēdo cadit a iure suo. vt ē cāus in. l. vsufrructuarius nouuz tectorum. ff. de vsufru. Ange.

De vsu ⁊ habitatōe.

Add. Supra visuz ē de usuf. qui ē seruitus ꝑsonalis debita a re ꝑsone. verū qꝛ sūt ⁊ alie seruitutes debite a re persone. s. usus ⁊ hitatio de quibus hic tractat.

Isdem modis. Eisdez modis constituit̄ ⁊ finit̄ usus sicut ⁊ ususfructus. Et regulariter qui hz vsuz non pōt in fundo morari si ē molestus domino ⁊ laborantibus in eo. Itez nō pōt vsū vēdere l locare. h. d.

Minus aūt iuris ē in vsu q̄ in vsufructu. nam is q fundi nudum hz vsuz nihil vlterius habere intelligitur q̄ ut oleribus pomis floribꝰ feno stramētis lignis

ad usuz quotidianũ vtat̃. In codem quoqz fundo hacten⁹ licz ei morari. ut neqz dño fundi molestus sit. neqz his per quos opa rustica fiunt ipedimẽto sit. Nec alii ius qđ hz aut locare. aut uendere. aut gratis cõcedere põt cuz is qui usũfructum habet põt hec omnia facere.

Glo. Usus ⁊ ususfruct⁹ differũt. qz usus ꝓ pte cõstitui nõ põt. ff. e. l. usus ps. sz aliud in usufructu. ut. ff. de usufr. l. usufr. ab inicio. ⁊ ẽ rõ qz diuidu⁹ ẽ qđ est contrariũ in aliis suitutibus. ut. ff. ad. l. fal. l. i. §. si ususfructus. Et licet duob⁹ potest usus constitui ⁊ cõcursu fiunt partes qz hoc occasione magis q̃ rõe cõtingit. ff. de riuis. l. labeo. Add. Rõnez isti⁹ dr̃ie uide hic ꝑ ang.

In aliquib⁹ casib⁹ conueniũt usuarius ⁊ usufructuarius. ut in vsu pecunie. ff. de vsuf. ea. re. que vsu consu. l. hec senatus. §. fi. Itẽ in fundo de quo solum tantum fenum tollitur quantum sibi soli sufficit. vt. ff. eo. l. fundi. Item i silua remota exqua etiam vsuarius ligna vendere potest. vt. ff. eo. l. diuus.

De feno idest de herba đ stramentis. i. de melaga ⁊ est genus bladi. Si hodie ab vno mihi vsus qui sufficit cõstituat̃ ⁊ cras ab alio in alio fundo ẽt mihi vs⁹ cõstituat̃. erit locus elcetioni vel gratificatõi in toto vel in pte ar. j. de lega. §. si generaliter. ⁊. ff. đ reli. l. fi. Additio. Ange. dic̃ istam glo. nõ. quẽ vide.

In vino oleo frumẽto potest constitui vsus. ff. e. plenum. §. p̃ter.

Usuarius debz colere fundũ vt. ff. eodẽ. l. si domus vsus. ⁊. ff. de vsufru. l. hactenus. Sed proprietarius si vult potest colere.

Additio. Si forte fundus est amplus ⁊ producit fructus vltra vsum. ⁊ est casus hic quia hic dicit vsuarium posse morari in fundo dũmodo non sit molestus operatoribus. s. proprietarii quia suos operatores pro libito possz expellere.

Additio. Si ex fundo cuius vsus alicui debetur proprietari⁹ vltra vsum vsuarii aliquid percipiat. impensa pertinet ad ꝓprietarium. l. si domus. ff. eo.

Si vsuarius inueniat proprietarium in fundo vel eius familiã alia causa q̃ culture potest prohiberi. ff. e. l. si habitatio. §. fi.

Itẽ is qui ediuz. Habens vsum domus potest in ea habitare cuz marito vel vxore ⁊ familia ⁊ hospitem recipere. sed tale ius alteri nõ potest cedi. h. d.

Glo. Tantum hic ponitur pro solũmodo. vt. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. qui liberis. in principio.

Mlier cui vs⁹ ꝯstitut⁹ ẽ i domo p̃t hitare cũ marito p̃nti ⁊ futuro. ff. e. l. cetez. §. mlieri. ⁊ gñalr

pōt oēs recipe sicut ꝛ maſcul⁹ dū mō hōeſte.ff.e.l.ñ ſolū ꝛ.l.ñ alr.

Item is ad quē ſm. Qui hz vſū ſerui ipſe tñ vti pōt ꝛ idē i nūmēto.ſz ſi pecoris vſuz hz ſolū vteꝯ ad ipinguan dū agrū.h.d. Si pecoris l oui um vſus legatus fuerit.neqz lacte neqz agnis neqz lana vtetur vſuari⁹. qꝛ ea i fructu ſūt plane ad ſtercorandū agrū ſuū pecoribus vti poteſt.

Hl. Dñs vſū ſui pōt alīi locare.ſi tñ aliquid cōducat faciēdū pōt in eo vti opera ſerui vſuarii.itē ipe eidē ſeruo ſua opa poterit locare.ꝛ tūc acquirit ex re nō ex opera vſuario vt.ff.co. l.plenū.§.fi.ꝛ.l.ſeq.ꝛ ibi ēt ō in mēto. Additio ſi mihi legat⁹ cēt vſusbouis ꝛ nō hēam aliū boue cū quo ꝛungā.nec hēo ꝛmoditatez emēdi alīū bouē.ne remaneat abſqz ꝛmoditate dicti bouis poterit ꝛungere cū boue vicini vt alternis diebus vtanē.ar. gl. i pūn.ꝛ m.l.duus i pūi.ff.e.ang.

Vſuarius pecoꝝ nō pōt vti lacte.e.f.niſi modico.ff.e.l.plenū. §.ſz ſi. aliꝫ añt nullo mō ꝛz. D. ſz ꝛz Jo.pōt vti aliis ad vſuz ſuū ꝛ ſuoꝝ.vt in ſūdo.ſ.diximus.

Sed ſi ceu ha. Habitatio ē ius diſtictū ab vſufructu ꝛ vſu.ꝛ ideo cā locaꝛ pōt. h.d. Hec de ſeruitutibus ꝛ vſufructu.ꝛ vſu ꝛ habitatiōe dixiſſe ſufficiat.de hꝛditatibus añt ꝛ obligationibus.ſuis locis ꝓponemus. Expoſuimus ſūmatiz quibus modis uregētū res nobis acquiruntē.mō videam⁹.quibus modis legittio.ꝛ ciuili iure acquiruntur.

Hlo. Habitatio ꝛ vſusfructus habitationis.idez ſunt.C.eo.l.cū antiquitas.

Inter viuos habitatio ꝛſtituitur.ſtipulatiōibus ꝛ pactionibus ſic.ſ.de ſeruitu.§.fi.ꝛ de vſufr. §.i. Habitatio dꝛt ab vſu.qꝛ locaꝛ vt hic ꝛ C.eo.l.cū ātiqtas ſz uſus non ut.ſ.eo.in pūn. Itē differt ab uſufructu quia hic non finitur niſi morte.ff.e.ſi habitatio circa pūn.ſz vſusfructus multis modis vt.ſ.ō vſufr.§.finē.

Deciſio de qua hic hētur.C. eo.cū antiquitas. Imperator hic excuſat ſe quare.ō hꝛditatib⁹ ꝛ obligationibus hic nō dicit.cū tñ videꝯ hic dicere debuiſſe.qꝛ ſunt iura icoꝛporalia.vt.ſ.de re. coꝛpo.§.i.

De vſucapionib⁹.ꝛ lō.tē.p̄.

De vſucapionibus.l.mobiliū.vt pz.j.e.in pūn.ꝛ.C.i q.ca. ceſ.lō.temp.p̄.l.ii.ſz in.ff.e.titu. vſucapio large ſumiē per totū ti. ꝛ maxie.in.l.quero.

Arei ſuili. Modie reſ mobilis tꝛiēnio cū titulo ꝛ bona fide vſucapiē. Res vero immobilis decē ānis iter pñtes.ꝛ inter abñteſ.xx.ānis vbiqz locoꝝ.h.d.

Hlo. Bonafides pꝛeſumiē ſi a dño credat ſe eme-

re.vt.ff. de contra.emp.l.qui.a quolibet.vel q̄ putat vendētem habere ius vendendi.vt.ff.de ỹ. sign.l.bonefi.emptor.

Bonafides p̄sumitur semper.ff.de p̄oba.l.verius.

Additio.hoc verum est in rebus corporalibus.secus in p̄scriptiõe iriũ incorporaliũ.l.i.§. hoc interdicto.ꝛ ibi glo.in ver. vsus ꝛ ibi Bar.ff.ō iti.ac.qz prua.ꝛ per Ange.hic.ꝛ rō differẽtie est fm Bal.in.§.sed iste isti. de ac.qz in incorporalibus habet p̄ sumptiõem contra se.qz quelibet res p̄sumitur libera.l.altius.C. de serui.ꝛ aqua.vide hic doc.ꝛ max.d. Jas.ꝛ Ang.

In venditione requirit bona fides i duobus temporibus.s.tẽpore cõtractus ꝛ tempore traditionis.in aliis aũt cõtractibus tẽpus traditiõis sufficit. nec nocet posterior scientia. Additio hoc verũ de iure ciuili.l.i.C.de vsucap.transf.secus de iure canonico qz omni tempore exigit bonafides.vt.c.fi.ꝛ ibi nō de p̄scrip. ꝛ i regula possessor malefi.ō re. iuꝛ.in.vi. Et iuri canonico standũ est in materia peccati.vt no. glo.in.§. pe.j. de gradi.ꝛ.ff.de gradi.l.inconsultus.requiritur omni tempore.vsqz ad momentuꝫ perfecte p̄scriptionis bona fides vt.d.c.fi.de p̄scrip.

Item secus in petitiõe hereditatis.vt.ff.p̄o so.l.pe.ꝛ p̄o ep. l.ii.ꝛ.C.de vsuca.transsor.§. sz tantũmō.ꝛ.ff. de pe.heredi.l. sz ꝛ si.§.q̄ si ab initio. Additio nō q̄ hereditas nō p̄scribit.sz res singulares.ꝛ tũc p̄scribit actio in.xxx.ānis.vt.C.de peti. here. l.hereditatis petitio.C.i qui.cas. cef.lō.tẽ.p̄e.l.hereditatis.i qua p̄scriptione nō requirit bona fides ẽt ab initio. Sz in casibus i quibus datur hereditatis petitio cõtra titulo possidẽtes dicit Jo. fa. q̄ sufficit bonafides ab initio quo ad p̄scriptiõem.

Ratio quare vsucapio fuit introducta c̄.ne rerũ dominia essent i icerto.ꝛ alias.s.vt sit litiũ finis.ff.p̄o suo.l.fi. Additio iste rõnes fuerũt introducte pp bonũ publicũ.vt dicit text.in.l.i.ff. de vsucap̄.

Jura nolũt aliquẽ suis bonis defraudari.C.de vsufr.l.corruptiõem.ꝛ de p̄e.tri.an.l.fi.

Cõstitutio de qua hic hꝫ.C. de vsuca.transf.l.i.

Tempus triẽnii in vsucapione.ꝛ.x. vel.xx.annoꝝ i p̄scriptione.dz esse cõmunz. vt.ff.e.l.nũ q̄.§.i.ꝛ in vsucapiõe sufficit tetigisse vltimũ diẽ.i p̄scriptione vero queritꝫ de momẽto ad momẽtũ.vt.ff.e.l.in vsucap.ꝛ.ff.ō ac. ꝛ obli.ꝛ ẽ rō qz vsucapio fauorabilis est p̄scriptio uero odiosa.ut C.de ed.di.adri.tol.l.fi.in fi.ꝛ. ff.de li.ꝛ po.l.cum quidaꝫ. Additio p̄scriptio est aliqua partiz fauorabilis ptim odiosa ut.xx.uꝫ x.annoꝝ.aliqua mere odiosa ut

xxx.annoꝝ.aliqua mere fauora/
bilis ut usucapio uide Ang.hic.
Presentes dicunt̃ habitan/
tes in eadẽ ꝓuincia. Absentes in
alia.C.de pre.lõ.tẽ.l.fi. Addi/
tio quid ꝯtineat̃ appellatõe pro
uincie.in hac materia uide ange.
hic. Usucapione.ſm oẽs dire
ctũ dominiũ querit̃.C.de pac.
l.traditionibus ſz per p̃ſcriptõez
nõ acquirit̃ ꝓprie dñium.ſed ef
fectus dñii.ſ.ut poſſidẽtes habea
mus exceptõem.ñ poſſidẽtes ha
beamus actiõem.ff.de acqr.rerũ
do.l.rẽ in bonis.ꝛ.C.de p̃.xxx.
an.l.fi qs emptiõis in prin. ꝛ rõ
quare per usucap̃.magis dñium
acquirat̃ ẽ.qꝛ reꝝ mobiliũ uilis
ẽ poſſio ut.ff.de acqr.po.l.fi rẽ.

Sed aliquando. Nõ
liber.res ſacra
uel religioſa.ꝛ ſeruus fugitiuus
nõ põt usucapi.h.d.

Gl. Res ſacre ñ poſſunt usu
capi niſi definãt eſſe ſacre
uel religioſe qđ fieri põt.ff.de re
li.cum lo. Seruus fugitiuus
nõ põt p̃ſcribi uel usucapi.qꝛ fa
cit furtũ ſui ipſius.C.đ ſer.fug.
l.i.nec ẽt per.xxx.annos usuca/
peret̃.qꝛ poſſeſſio ſerui ꝑ dñm
retinet̃.ff.de acqui.po.l.i.§.per
ſeruũ.ꝛ.l.rẽ que in fi.ꝛ usucapio
nõ currit poſſidẽti.ut.C.de p̃.
tri.an.l.male.niſi ex tunc qñ ab
alio ĩcipiet poſſideri. Additio.
nota ꝛ tene mẽti.ꝙ ad usucapio/
nez ĩpediẽdã.ſufficit ꝙ qs ciuilit̃
tm̃ poſſideat.qm̃ alius q̃uis titu
lũ ꝛ bonãfidẽ.ꝛ poſſionem nãlẽ
hẽat.nõ tñ preſcribit ꝯ dñm qui
ciuiliter tm̃ poſſidet.fa.l.clã poſ
ſidere.§.qui ad nũdinas.ꝛ no.i.
l.i.i prin.ff.de acquir.poſ.ꝛ.l.i.
C.de ſeruis fug.

Furtiue. Res furtiua
uł uiexpulſiua
poſſeſſa.nõ põt usucapi.uel pre/
ſcribi ẽt per bonefidei poſſorẽ.ꝛ
emptorez.ꝛ uendens rẽ alterius
cõmittit furtũ.h.d. Furtiua/
rũ reꝝ lex.xii.tab.ꝛ lex actilia in
hibẽt usucapiõem.ui reꝝ poſſeſ
ſarũ lex iulia ꝛ plautia.

In rebus mobilibus nõ facile
ꝓcedit.ut bonefidei poſſeſſorib⁹
usucapio cõpetat.nam qui ſciens
alienã rẽ uẽdiderit.uel ex alia cã
tradiderit furtũ eius ꝯmittit.

Gl. Nõ cadit usucapio in re
poſſeſſa ui.ſ.expulſiua ſñ
ꝯpulſiua.ut.C.qđ me.cã.l.fi ui
uel metu. Additio no.illaz.l.fi
ui.ꝙ dñs facta emptiõe de uolũ
tate dñi.licet coacta tñ p̃ſcribit ꝯ
l.ſequit̃.§.lana.ff.eo.

Furtiue ꝛ res ꝛ ui poſſe triẽ/
nio non p̃ſcribunt̃.uel.x.uel.xx.
ãnis.ſz.xxx.uel.xl.ãnis p̃nt.C.đ
pre.tri.uel.xl.an.l.oẽs.ꝛ.l.ſicuti
ꝛ de an.excep.l.i.§.ad hoc.

Predicte res usucapi nõ poſ
ſunt niſi purgato uicio.j.e.aliqñ.

Rõ hic poſita eſt.qꝛ lex vult.
vt.s̃.qui.ma.nõ po.in prin.vnđ
illud.ſic volo ſic iubeo ſit ꝓ rõe
volũtas.ẽ ꝛ alia rõ.qꝛ res vicioſe
ſunt.vt.j.e.§.nouiſſime. Lex

iulia ⁊ plautia ꝓhibēt vsucapio/
nē rez vi possaꝝ. s. si expulit ⁊ pos
sedit. nec sufficit expulisse. ff. e. seq
tur. §. si tñ vi. Additio nō ꝙ di
cto vicio violētie res afficit. ēt si
ille qui fuit expulsus erat predo ⁊
violētator ⁊ nō dñs rei. qꝛ rem ⁊
violētiā ꝯmissaꝫ i re ꝯsideram⁹
⁊ nō in personā fa. l. i. §. si vi cuꝫ
ibi nō. i gl. ⁊ per Bar. ff. de vi. ⁊
ui. ar. qđ no. Generalis rō ꝑ
ualet spāli vt hic. sic. s̄. đ nup. §.
affinitatꝭ ⁊. §. socrū ar. ꝯ. ff. đ edē.
l. q̄dā. Additio. dic ad ꝯriū ꝙ
si rō generalis ⁊ spālis a lege ꝓ
cedūt hꝫ locū iste tex. secus si ge/
neralis a lege ⁊ spālis ab hoīe qꝛ
tūc agit per spālem vt in ꝯrio.

Volūtas coacta ēt ē volūtas
ff. ꝙ me. cā. l. si mulier. §. pe.

In rebus mobilibus alienis
fit furtū ꝯtractādo vt. j. đ ob. q̄
ex del. §. i. ⁊ ex eo fit furtiua. ⁊
sic nō vsucapit vt. s̄. ꝓx. vñ seq
tur. ꝙ iuꝛ meo ⁊c. Culpa au
ctoris nō comitat. i. nō sequit ac
cipiētē. ff. de di. ⁊ tē. pre. l. viciuꝫ
⁊. ff. de ex. do. l. apđ. §. sicū lima.

Si viciū ē rei comitat accipi
ētez vt hic. si ꝑsone comitat in
vniuersū succedētē. vt. C. đ acqꝛ.
po. l. fi. si i rem singularez succe/
dat nō comitat. vt. ff. de ex. do.
l. apud. §. de auctore. ⁊. C. de pi.
⁊ co. rei ven. l. dolū. nisi quando
vtet accessione temporis eius vt
ff. de acquir. po. l. pomp̄. §. fi. sꝫ
hodie viciū persone nocet singu/
lari successori per aūt. malefidei.

Sed tamē id. Heres
alienādo rē alie
nā inuentā i hr̄ditate nō cōmit/
tit furtū. ⁊ in ea ꝓcedit vsucapio
idē in fructuario ancille alienan
te partū ipsius. quē ad se specta/
re putabat. h. d. Furtū sine af
fectu furandi nō ꝯmittit.

Glo. Heres rē alienā iuē/
tā i hr̄ditate nō vsuca/
pit titulo pro hr̄de vt. ff. de di. ⁊
tē. p̄. l. cum hr̄s. Vsucapio ergo
pro herede locum habet. quādo
defunctus retinebat aliquā rez.
credēs suā. vel non vsucapiebat
qꝛ deficiebat titulus ⁊ hr̄s est ex/
traneus. Additio dic plenius
quando habet locū ti. pro hr̄de.
vt nota. plene glo. in rubrica. ff.
pro hr̄de.

Error iuris i tradēte. nō vi/
ciat rē. sꝫ bene in accipiēte. ff. eo.
nunq̄. in prin. ⁊. l. si fur. §. i.

In interdicto vnde vi qs in
cidit sine affectu. C. vn. vi. l. cuꝫ
q̄rebat ⁊ simile ē i furto. vt i. d.
l. cū que. ergo videt ꝙ furtū cō
mittit ēt sine affectu. sꝫ rñtur ꝙ
in interdicto ē affectus. lꝫ nō cō/
tra ꝑsonam certā. sed hic suā esse
credebat. Alius ēt modis q̄
hic positis accidere pōt. vt siñ vi
cio furti rē alienā tanq̄ suā alie/
nat vt si iusto error credā me hr̄
dez cū ñ sim. vt. ff. eo. pōt. Item
si credā mihi legatū cuꝫ sit adē/
ptū. vt. j. de ac. §. si qs agēs. fic.
ff. pro lega. l. mi. in fi. ⁊ als vbi/
cunque quis putat rem suam.

Quod aũt ad eas res. ¶Valet hoc dei possessor transfert i bonefi. possessoꝛ/rẽ rem nõ vi possessaz cũ vsucapiẽdi ꝙditõe. Itẽ i rebus soli nõ cõmittit furtũ. sz illi qui possidz cũ titulo ⁊ bona fide ꝓcipalibus cõstitoibus subeñt. h. d.

Hl. ¶Ducuſque de vſucapiõe rerũ mobiliũ dictũ ẽ. nũc ãt pceditur ad ius imobiliũ. Nõ ꝙ locus ẽ interdũ plen⁹. vt ꝙ possidet. Aꝛ qñ semiplen⁹. vt ille in quo ẽ alꝛquis cã legatoꝛũ vel cã rei fuande. vt. ff. de acqui. pos. l. iii. §. fi. ⁊ de act. ẽp. l. ii. §. i. Interdũ vacuus. ⁊ hoc trib⁹ modis vt hic. fic. ff. de acqui. pos. l. si id qõ ¶Propter abñtiã nõ amittit possio. ff. de acqui. pos. l. claz. §. qui ad nũdinas. Sz bñ ꝓpter effectuz abñtie. s. pp obliuionem vt. ff. de dã. infec. l. fi finita. §. nõ ãt. Et tẽpus illud quo inducit obliuio erit in arbitrio iudicis. ff. de iure delib. l. i. §. fi. ⁊ l. seq. dũmõ longũ sit ⁊ obliuionẽ inducat ⁊ animũ retinẽdi hẽre desinat. vt. ff. e. l. furtũ. §. i. ⁊ ff. ỏ acquir. pos. l. quẽadmodũ. In casu huius. §. oz eẽ tãta negligentia vt rei possionẽ respuat. qõ facile fit vt. ff. de acqui. pos. l. siqs vi. §. i. ⁊. §. dũa. Et dũ oꝛ hic fine successoꝛe. idẽ ⁊ si cũ successore dũmõ nõ fuerit apprehẽsa. ff. de acqui. pos. l. cũ hẽdes. Lõga possio hic oꝛ. x. vel. xx. an. sed hic. §. duab⁹ rõibus ẽ hodie coꝛrectus. nã ꝓsũit hodie talis possessio violẽta. vt. C. vñ vi cũ que rebaꝛ. ergo nõ hz locũ hec ꝓscriptio. vt ỏ. §. furtiue. Itẽ alia rõne. qz bonafides desideratur ab vtraqz pte. alꝛ. xxx. ãno. ꝓscriptio tñ currit. in aucꝛ. vt spon. lar. §. rursus. Abolita. i. pempta. in de abolitio. i. accusatõis pemptio

Locus oꝛ pars fũdi. sz fũdus totus oꝛ. ff. de v. sig. l. locus.

Aliquando ẽt. Furtiua ⁊ vi possessa pñt vsucapi vicio purgato. h. d.

Alin ⁊ furtiua l vi possessa res vsucapi põt veluti si i dñi ptãtez reuersa fuerit. tũc ei vicio rei purgato ꝓcedit eius vsucapio.

Hl. In casu huius. §. res vsucapi potest. i. vsucapibilis est. vt si ãmodo ab aliquo nõ domino alienatur. non cõmittente furtuz eius tunc vsucapiet emptoꝛ.

In ptãtem domini dicitur reuersa si in potestatez quasi domini. vt si tutoꝛis vel creditoꝛis. si alienam rem debitoꝛ obligauit. vt. ff. eo. l. sequitur. §. si pupilli. ⁊ ꝓ soluto. l. fi. Aliud si suam. qꝛ tunc licet perueniat res furtiua in ptãtem creditoꝛis non purgat vicium. ff. eo. l. sequitur. §. si rẽ.

Additio. Sed ¶Barto. in oꝛto. §. si rẽ tenet contra hanc gl. vide Ange.

Res debet esse reuersa. vel quasi. ff. de furt. quãuis. ⁊ ita ꝙ

nō possit ab eo euelli. ff. e. l. seqr̄. §. tūc. Add. reqrit̄ ēt q̄ sit re/uersa tāq̄ possio rei sue. Ex quo seqr̄ q̄ si dn̄s p viz ex interual/lo post furtū ei factū abstulissz q̄ tūc posset ab eo iuste auferri p. l. siqs in tātā. C. vñ vi. ⁊. ff. d̄ vi ⁊ vi ar. l. siquis a me. ⁊ ibi nō.

Res fisci vsucapi ñ pñt añ q̄ tñ fisco denūciate fuerint vsucapiūt̄. h. d.

Gl. Nō p̄t res mobil fisci vsu capi triēnio. nec. x. vl. xx. ānis imobil. Idē i p̄rimōiali pri cipis. vt. C. ne rei do. l. tēpl. l. fi. idez i re ciuitat. vt. C. d̄ sa. s. ec. l. fi. idē i re eccliastica. vt. d. l. fi. C. d̄ s. s. ec. Prescribūt̄ tm̄ dcē res spacio. xl. āno. excepta re mo bili eccliastica q̄ triēnio vsucapit̄ vt. C. d̄ p̄. xxx. an. l. oēs. ⁊ i auct. d̄. ec. ti. §. p tpalib⁹. coll. xi. ⁊ he ꝯsti. ino. ꝯsti. coll. viii. Itē exce/pt̄ publicis q̄ i vsib⁹ publicis d̄pu tata sūt. vt. ff. d̄ via pub. l. viam. Itē res pupilli ñ vsucapit̄ vt. ff. d̄ acq. re. do. l. bonefidei. §. nec i terest. Itē res filii a p̄re aliēata ni si. xxx. an. a tpe quo ē sui iuris. vt C. d̄ an. excep. l. i. i fi. ⁊ in aūt. de nup. §. si vero expectet. Itē res data p̄sidi ꝯ legē iuliā repetū. ff. ad. l. iul. repe. q ꝯ. Itē fūdus do talis. ff. d̄ fun. do. l. si fundū.

Bonis moriēt̄ sine hr̄de suc/cedit fiscus ñ idē i ciuitate. C. de bo. va. l. i. ⁊. l. vacātia. li. x.

Varie sūt cāe quib⁹ ad fiscuz denūciatio fieri solet. ff. d̄ iur. fis. l. i. in prin. Emptor i casu h⁹ §. pōt vsucape triēnio. vel. x. vel xx. an. cū titulo. si aūt nō hēat ti tulū. ⁊ vult ex tpe dilatōnis sibi ꝯpetere tp̄s hz quatuor ānos. vt ff. de iure fis. l. i. §. diu. ⁊ d̄ diuer. ⁊ tēp. pre. l. inter. §. i. sz si ex tēpo re exquo ceperūt ad fiscū p̄uenir̄ xx. ānos hz. vt. ff. de iure fis. l. i. §. p̄scrip. Add. vide multa bōa d̄ ista p̄scrip. hic p ang. ⁊ alios do ctores.

Nouissime. Res vi ciosa nō pōt vsucapi vel p̄scribi. ⁊ error fa cti vsucapionē nō parit. h. d.

Glo. Res vsucapibilis non dz i se hēre viciū vl q̄si vt. s̄. pxi. §. sz aliñ sūt vicia. vt qz furtiua vl vi possessa. vt. s̄. §. fur tiue. Itē nūquid precaria possio sit viciosa. vr̄ q̄ nō. ar. ff. cōi di. l. cōi diuidūdo Itē nūqd lit gio sa vr̄ q̄ nō. vt. C. d̄ p̄scr. lō. tēp. l. i. Itē nūquid clādestina vr̄ q̄ nō qz nō dr̄ aliqua res clādestina sz possio. qdā tñ dicūt oia. s̄. dcā cē vicia rerū. vt ar. ff. de acquir. pos. l. pōp. §. cum quis.

Quod hic dicit de errore loq tur de errore facti. Idem etiam i errore iuris. vt. ff. eo. l. nunquā. Et iste error facti quādoqz pro/dest. vt. ff. pro emp. l. quod vul/go. ⁊. ff. p lega. l. p legato. ⁊. ff. p soluto. l. iii. ⁊. ff. p so. l. hominē. in quibus casibus dicunt quidā habere locum titu. p suo. ⁊ tñ lo cum hz in his ⁊ in aliis que spālr

a lege inueniũtur. vt.ff.d iu.do. l. pculus. sm azo. nos idẽ sz Jo. in oibus in emptõe tñ iustiorẽ errorẽ exigimus. vt.ff. p empt.l.i.

Itẽ siquis nõ errat sz scit non põt sibi cãm possessiõis mutare. vt.ff. de acquir.pos.l.iii. §.illud. ⁊.ff.e.l.non solũ.§. q vulgo.

Add. de quo dic vt no. gl. magistra.i.l.cũ nemo.C. de acquir. pos. ⁊ vide ang. hic.

Diutina. Possessio defũcti cõtinuat in heredem etiã malefidei. Malafides vero defũcti nocet hr̃di. tñ tp̃s vẽditoris cõiũgitur cũ tpe emptoris. h. d.

Gl. Diutia possessio dr̃ hic. s.x.an. inter pñtes. ⁊.xx. inter absentes vel triẽnii i re mobili. vt.ff.qui ⁊ a qui.l.sz cũ fidei §.aristo.⁊.s̃.e.in prin.ti. ⁊.C.e. l. diutina.

Diutina possessio defũcti cõtinuatur in heredẽ. hoc ẽ verum nisi ipsi heredi tradita sit possessio.ff.e.l. heres eius. Mala fides hic nõ nocet heredi. hoc verũ nisi sciret rem eẽ eius qui cãm hz a testatore vt legatarii .ff. de acqui.re.d o.l. q̃situ. hic sciebat alterius eẽ qd nõ nocet ad vsucapio. Constõ de qua hic ẽ.C. de vsucap. trãs.l.i. Inter emptorẽ ⁊ vẽditorẽ cõiũgũtur tp̃ra. s. vt ꝯtinuẽt. sz i hoc dr̃nt ab herede qr i titulo singulari. vtrũqz s.ẽptorẽ ⁊ vẽditorẽ. bonaz fidem hẽre oz. vt.ff. p emp.l.ii. §. si eã rẽ. al ꝯ. secus i vli ti. vt.s̃. px.§. Et ẽ rõ qr si hr̃s nõ adisset. hr̃ditas iacẽs cõpleret. vt.ff.e.nũq̃.§ vacuũ. Et qr ẽ eadẽ p̃sona cũ defuncto. vt i auct. de iureiu. a mo. p̃sti. Cõcor. p hoc.ff. p ẽp.l.ii.§ emptori.⁊.§. si defũctus. Et fit hec cõiũctio ad lucruz ⁊ ad dãnũ ff. quẽad.ser.amit.l.si alia. §.tp̃s

Add. dicit ang. hãc glo. fore signãdaz. ⁊ de ista accessiõe possessionis vide plene i.l. pomp̃.§. si quis.ff. de acqui.pos. ⁊ p totã illã.l.⁊ aliquid hic p ang.

Edicto diui marci. Emẽs a fisco rẽ alienã. vt fisci statiz ẽ securus. sz dat̃ dño regressus ꝯ fiscũ quadriẽnio. Idẽ i rebus habitis ab impatore vel augusta. h. d. Add. nota q qu cũqz p aliquem ꝯctũ aut onerosuz aut lucratiuũ aliquid a fisco receperit. statiz hz exceptionẽ ⁊ actionẽ.

Itẽ no. q lz reglr actio in rez datur cõtra possessorẽ. vt.l.i.cũ ibi no.C. vbi i rẽ ac. tñ hic ẽ spãle q nõ dat̃ actio ꝯ possessorem. sed cõtra fiscũ alienãtẽ.

Glo. Edictũ hic capit̃ pro p̃cepto generali al' dicunt̃ edicta p̃torũ. vt.ff. q me cã l.si mulier. ⁊ silẽs. Fiscus dr̃ hic pcur̃ imperialiũ rerũ. qr d patrimonialibus dicit. j.e. in fi.

Add. dic pcur̃ fisci noiat̃ vt.l. bñ a zenone. §.i.C. de quadr. p̃.

Qd hic dr̃ hz locũ i fisco vendẽte rẽ vt suã. ⁊ ab isto edicto ex

cipiũt̃ res minoruz. C. si aduer. fis. l. fi. Si aũt fiscus alienat rẽ vt alienaz. vt qꝛ cessatũ ẽ i solone tributorũ tria requirũtur. s. ꝙ sit debitũ. itẽ ꝙ cessatũ. vt. C. si ad. fis. l. fi. ⁊. C. si ꝓp. pub. pensi. l. i. ⁊. ii. ⁊ forte requirit̃ cessatio biẽnii. vt. ff. loca. l. quero. §. iter. itẽ tertio ꝙ res subastet̃ ⁊ preconizetur vt. C. si ꝑp pu. pẽ. l. fi. Add.

Dic ꝙ iste. §. nõ hz locũ vbi fiscus ignorans ius tertii alienat. secus si scit vt no. in. l. i. C. d̃ vẽ. re. ci. li. x. Et hoc nisi alienaret cũ cã sufficiẽti ⁊ reipublice euidẽter vtili. vt. ff. de euic. l. lucius. ff. de rei vendi. l. itẽ si verberatuz. itẽ nõ obtinet vbi princeps hz aliquod ius in re. qꝛ tunc videt̃ illud solum alienare nõ ius tertii ff. dele. i. l. si domus. Item non obtinet in rebus in quibus ñ cadit cõmertiuz. vt. C. de li. cã. l. ñ ideo. Et no. ꝙ iste. §. ẽ iniquus ⁊ canones nõ obseruant eum. xvi. q. iii. c. placuit. ſm Jo. fa.

Constõ de qua hic hr̃. C. de quadri. p̃scri. l. oẽs ⁊. l. bñ a zenone. Iste. §. habet locuz i re singulari nõ in vniuersitate. vt. ff. d̃ pe. here. l. nec vllã. §. itẽ siquis.

Iste ver. aduersus non habet locu in minore vel in absente cã reipublice. vt. C. de resti. mi. l. neqz.

De donatõibus.

Additio. Quia hic imperator tractare intendit de mõis acquirendi per ius ciuile vt. s̃. promissit. qꝛ tractauit in titulo ꝓxi. p̃cedenti de duob⁹ modis acquirẽdi per ius ciuile. vz vsucapiõe ⁊ p̃scriptõe. hic intendit tractare de alio. s. de donatione.

Et etiã aliud gen⁹ acquisitiõis donatio.

Donationũ autem duo sũt genera. s. mortis causa ⁊ nõ mortis causa.

Mortis causa donatio ẽ cuz quis ita donat. vt magis velit se ipsum habere si cõualuerit q̃ donatariũ. magisqz donatarium q̃ heredẽ si moriatur. sicut Homerus recitat thele macũ his verbis expresse donasse pirrho.

Donatio causa mortis magis equiparatur legatis ⁊ vltime voluntati q̃ cõtractui.

Hl. Donatio dicitur mõus acquisitionis de iure ciuili. qꝛ olim per stipulationẽ tantũ cõtrahebatur que est de iure ciuili. sed hodie fit nudo pacto. vt. C eo. l. si quis argentum. §. fi. ⁊. j. de actionib⁹. §. de cõstituta. vel potest dici ꝙ sit de iure gentium inuentione sed de iure ciuili approbatione. vt supra de rerũ di. §. per traditionẽ. qꝛ fuit postea ille modus de iure ciuili approbatus. ⁊ alius adinuẽtus. s. ꝑ stipulationẽ ⁊ postea per iust. additus ẽ t̃tius. puta ꝑ nudũ pactũ.

Duz dicit hic tex. ꝙ donationum duo sunt genera si hec

duo mẽbra. s. donatio cã mortꝭ ⁊ donatio iter viuos capiũt̃ gnãlr sũt ꝓprie duo genera. qꝛ sub qualibet multe spẽs cõtinẽt̃. s. legatũ ⁊ donatio ꝑꝑ nuptꝭ ⁊c. vt. j. c. ẽ ⁊ aliud. ⁊. j. §. fi. vel si hec membra capiũt̃ stricte tũc nõ ꝓprie dicũt̃ genera sꝫ sũt due spẽs. s. simplex donatio cã mortis ⁊ simplex donatio inter viuos ⁊ alie sũt addite. Donatio cã mortis fit ꝑꝑ suspitionẽ mortis. instantis vl future. vt. ff. e. l. ii. cũ seq. Siqdeꝫ vbiqꝫ mors timẽda ẽ ⁊ eius dies ẽ icertus. vt. ff. e. l. senatꝰ. §. mortꝭ ⁊ de cõdi. ⁊ de. l. i.

In donatõe cã mortis dꝫ exprimi si moriat̃. alias nõ ẽ donatio cã mortis. vt. ff. e. l. seia. §. fi.

Tribꝰ mõis reuocat̃ hec donatio vt hic i tex. s. cõualescentia ab ifirmitate. aut penitẽtia qꝛ reuocauit. aut si donatarius decedat añ dõatorẽ vt hic. ⁊. ff. si cer. pe. l. nõ oĩs. Uolũtas ẽ ãbulatoria vsqꝫ ad mortẽ. ff. de adi. le. l. iii. i fi. ⁊ qꝛ donatio cã mortꝭ ẽ ob cãm. s. si moriar. nimirũ ergo si possuꝫ penitere vt. ff. e. senatus. §. i. in fi. ⁊. ff. de ꝯdi. cã da. l. ii. §. i. Oẽ legatum ẽ donatio vt pꝫ ex diffinitione eius. ff. dele. ii. l. legatum. Dubiũ fuit iter antiquos an donatio cã mortis hẽret instar legati an donatio inter viuos qꝛ vtriusqꝫ hẽat insignia. qꝛ cũ donatõe iter viuos cõuenit qꝛ liberalitas. ⁊ cũ legato vt morte cõfirmet̃ ⁊ detrahat̃ falcidia. vt. C. ad. l. fal. l. fi.

A iustiniano cõstitutũ ẽ vt donatio cã mortis ꝑ oĩa fere legatis cõnumeret̃ ⁊ dicit fere. qꝛ i quibusdaꝫ differt a legatis. Ecce eim si donas i ãnos singulos ẽ donatio vna. sꝫ si legas hoc mõ sũt plura legata. ff. d̃ do. cã mor. l. senatus. §. fi. Itẽ legatũ semꝑ tradit̃ ab herede. sꝫ dõatio ẽt ab alio vt pꝫ ex diffinitõe legati. j. de le. i prin. Itẽ in donatõibus obligat̃ donãs i legato nõ. Add. De hoc vide hic Ang.

Itẽ si testm̃ accuso falsuꝫ ꝑdo legatũ nõ donationẽ. Si tñ accuso vt falsuꝫ. vt d̃ his qui. vt idig. post legatũ. §. qui mortis. Itẽ alteri substituit̃ i legato sꝫ quosdaꝫ. vt. ff. de do. cã mor. l. si cui mortis. ⁊ dele. ii. l. vt heredibus

Itẽ filiuffa. donat nõ legat. ff e. tam his. ⁊. j. qui. nõ ẽ ꝑmis. fa. testa. in prin. Itẽ i legato tria tꝑa ꝯrant̃ vt sit capax legatariꝰ vt. j. d̃ hr̃. quali. ⁊ dif. §. i exneis. si i donat̃. cã mor. ff. d̃ do. causa mor. l. in mortꝭ. Itẽ ꝑ legato datur interdictũ quorũ lega. nõ ꝑ donatõne. qd̃ dic vt in sũ. Azo. Constitutio de qua hic haebtur C. eo. l. fi. ⁊ disponit vt corã qnque testibus scriptura interueniente vel non.

Alie autem donationes sunt que sine vlla mortis cogitatione fiunt. q̃s inter viuos appellamꝰ

Donatio inter viuos ñ eq-

paratur legato que solo consēsu hodie est perfecta. indigetqꝫ insinuatione. si excedat quingētos solidos. Fallit in aliquibus casibus. Et si erit perfecta ex aliquibus causis pōt reuocari. h. d.

Donatōes si fuerit pfecte temere reuocari nō pñt. Ad exemplū vēditōis nr̄a ꝯstō donatōnes in se hēre necessitatē traditōnis voluit. vt ⁊ si nō tradant̄ habeant plenissimñ ⁊ pfectū robur ⁊ traditōis necessitas incūbat donatori.

Donatio quingētorū aureorum pōt fieri sine insinuatōe. sꝫ si dictam sūmā excedit necessaria ē insinuatio. Quedā donationes sunt que insinuatōe nō indigent. Add. de quibus. j. i gl.

Glo. Ideo dicit ꝙ donatō inter viuos temere nō reuocatur. qꝛ ex cā aliqua reuocant̄. j. eo. §. sciēdū. Donatōnes perficiūt̄ sola volūtate etiaꝫ nudo pacto. vt. C. e. l. si quis argentum. Donatio pficitur si donator suā volūtatē manifestauerit. si p verba futuri tpis vt dabo vel donabo. ad instar stipulationis. ff. de ver. ob. l. v. §. stipulatio vel pñtis tpis vt do vel dono. cū nudo pacto fiat. ⁊ pactum ēt fiat per vbū pñtis vel futuri tpis. C. e. l. si quis argentū. §. fi. ⁊. ff. de pac. l. tale. Donatio hꝫ i se necessitatē traditōis ad exemplū venditōis. Et ex hoc dicebat, M. teneri vēditorē p̄cise ad rē tradēdā. Sic. ff. d ver. ob. l. vbi aūt non appet i fi. Sꝫ Jo. ꝯ. s. vt dādo interesse liberet̄. vt ff. de ac. emp. l. i. Et similitudo que hic fit ē in hoc. vt sicut necessitas iponit̄ vēditori ad aliquid sic ⁊ donanti lꝫ a principio null⁹ cogebatur. vt. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut Donator si incepit a traditione nō tenet̄ de euictiōe. vt. ff. e. l. aristo. in fi. sꝫ si icepit a pactōe. sic vt. C. de iur. do. l. i.

Cōstō de qua hic ē. C. de dona. l. siquis argētū. Cōstrigit̄ donator ad tradendū p ꝯdi. ex. l. que ē stricti iuris. ff. e. l. eū qui. ⁊ C. e. l. si quis argentū. §. fi.

Insinuatio dr̄ scriptura facta i pñtia publicarū psonarū ⁊ i act̄ vbi supfluū ē testes adhiberi cuꝫ publica monumēta sufficiāt. C. e. l. data ⁊. l. in donationib⁹.

Aliqui sūt casus in quibus ñ requiritur insinuatio in donatōne. s. si donet̄ i redēptōe captiuorum. vel si a magistro militū donet̄ militibus. vel si donet̄ alicui in refectōe domus. vt. C. e. l. pe. Idez si donat imperator vel ei donet̄. vt in auct̄. de nō ali. §. si minus. col. ii. ⁊ i auct̄. vt nō fi. pig. §. fi. Idē in donationib⁹ pp nup. in auct̄. vt spon. lar. in prin. Idem in remissiōe vsurarū futuri tpis. vt. ff. e. l. modestin⁹

Multa a Justi. ad vberiorē exitū donationū iuenta sūt veluti ne plures donatōes diuersis tēporibus facte coaceruent̄. vt. C.

e.l.sancim⁹.§.si quis aũt. Item vt hi qui pecuniã recipiũt in redẽptionẽ captiuorũ iurent se ibi bona fide expẽdere. Itẽ vt sacr̃o dñi dom⁹ qõ dirimat̃.C.e..l.penul.in fi.

tex. Sciendũ ẽ tñ q̃ ⁊ si plenissime sint donatões si tñ igrati existãt hoies i quos bñficiũ collatũ ẽ donatoribus p̃ nostrã ꝯstonez licẽtiã p̃stauim⁹ certi ex cãis eas reuocare ne illi q̃ suas res i alios ꝯtulerint. ab his quãdã patiant̃ iniuriã vel iacturã ſz enũcratos i nr̃a ꝯstõe modos.

Glo. Donatio iter viuos reuocat̃ ex.v.cãis. scz si atroces iniurias i eũ effundat Si ipias manus inferat. Si graue dãnuz in bonis vel vite periculũ intulit. Si legi dicte i donãdo non paruerit. vt.C.de reuo.l.fi. Sed donatio facta liberto. solo obsequio nõ p̃stito reuocat̃ aliud i libertate. vt.C. de reuo.do.l.i.⁊ de li.cã.l.solo. Et ẽ hic argu.pro domino. vt his causis possit reuocare feudũ. Sic i aũt. vt liber.de ce.§.hac aũt ⁊ d̃ lib. agnos.l.alimenta.

Additio. Dum glo.supra allegat illũ tex.C.de reuo.do.l. fi. Nota singulariter illũ tex.q̃ requirit tria. Primũ q̃ ꝓbatio ingratitudinis fiat in iudicio. Secũdo q̃ sit plena dñ dicit dilucidis. Tertio q̃ fiat sã cognita.⁊ sit pte p̃nte. dũ dr̃ ibi cognitio ⁊c. Et tale reuocãdi bñficiuz si donãs nõ fuerit vsus nõ transit ad ei⁹ hr̃dẽ. vt.d.l.fi. ⁊ ibi vide bal.⁊ saly.

Est ⁊ aliud. Donatio ante nup.oliz añ mr̃imoniuz fiebat. hodie põt fieri cõstãte mr̃imonio ⁊ ẽt augeri vt dos.⁊ ideo donatio pp nup. vocat̃ vt nomẽ cõueniat rebus.h.d. Nomia debẽt eẽ ꝯñtia vl' ꝯueniẽtia reb⁹

Quod oliz dicebat̃ donatio añ nup.nũc dr̃ pp nup.

Glo. Noia debẽt ꝯuẽire rebus. vt hic.⁊.C. d̃ episco.⁊ cle.l. d̃cernimus. ⁊ de offi. p̃fec.vr.l.i.i fi.⁊ d̃ def.ci.l.defensores. Sz tñ argumẽtatio nois ptinacibus ẽ relinquẽda.C. d̃ cõsti.pe.l.ii.§.pe.⁊.ff. de adi.le.l.iii. Est equalitas in dote ⁊ donatõe propter nupt̃.s.post mr̃imoniuz. q̃ constante matrimonio ita potest constitui ⁊ augeri donatio propter nup. sicut ⁊ dos vt.C.de dona.ante nup.l.fi.§. si igitur dotem. Sed ante matrimoniũ poterat esse inequalitas. vt.C. de pac.conuẽ.l. ex morte. Sed hodie ẽ equalitas ante ⁊ p⁹ vt i ꝯstituẽdo in pactis lucroruz vt quantũ dat vxor in dotem tãtum det in donat̃. propter nup. maritus. Et sicut ille sit dñs dotis sic ista donatio pp nup. Usũ fructũ tñ hz marit⁹ ne accidat matrionii onerib⁹ dotẽ ñ ſuire. naz eq̃tas suggerit q̃ dos ibi dẽat eẽ vbi st̃ onera mr̃imõii. vt.ff. d̃ iu. do.l. dot̃ fru.⁊.l.plerũq̃z.§.ſui

tantūdē reddat̄ vxori. ex qua do
natōe ꝯsulit̄ mulieri so. ma. si res
dotales nō existāt. ⁊ qr̄ nō potuit
dotē alienare maritus ēt ea ꝯsen
tiente. vt. j. ti. ꝓxi. i prin. Add.
dic hoc eē verum nisi supsint tot
alia bona mariti extra dotē qui/
bus possit cōsuli idēnitati mulie
ris ⁊ vltra hoc binus ⁊ reiterat⁹
ꝯsensus mulieris interueniat. ñ
tunc sz post biēniū. vt in. d. aut̄.
siue auie. ⁊ aut̄. mlier. C. ad vell̄.
⁊ ibi glo. ⁊ cōiter docto. qđ nota
Ang. nec si p̄dictū binū cōsensū
p̄stat ē necessariū ꝙ renūciet vel
leiano. ⁊ tūc excludit̄ mulier ñ ꝓ
pter tacitā renūciationez. sz ꝓpt̄
solēnitatez actus repetitōis. Ita
dicit bar. in. d. auct̄. si mulier. in
fi. Iuri tñ hipotece bñ p̄t mu
lier al̄ renūciare. vt. C. ad vell̄. l.
ēt. ⁊. l. iubemus. ⁊ in. d. auct̄. siue
auie. Et sicut dos vxori sic talis
donatio ꝓpter nup. reddit̄ uiro
so. ma. cū sit equalitas. vt in aut̄.
de equa do. §. i. Est ⁊ sponsa/
licia largitas qñ spōse ꝑ verba đ
futuro vel eꝯ donat pure nō re/
spectu dotis. que filr̄ ꝯditōez ma
trimōii hz. vt. C. đ do. añ nup.
l. cū veterū. ⁊. l. si a sponso.

Qđ hic dr̄ ꝙ pōt ꝯstitui do/
natio ꝑꝑ nup. ⁊ dos ꝯcto mr̄imo
nio. hodie hoc corrigit̄ i auct̄. de
equali. do. col. vii. Add. nō ꝙ
vir si sit ignobilis ⁊ capit vxorez
nobilissimā i recōpēsatōz nobili/
tatis pōt ei cōstituere dotē. vt. l.
si volūtate cū gl. C. đ do. ꝓmis.
non alias. Et iste tex. dz itell̄i ꝙ
mulier hic dedit dotē. ⁊ clarū est
qñ cōstat i reb⁹ mobilib⁹ p̄sūit̄
fictio. ⁊ nō ꝑ bar. ⁊ doc. i. l. si di
uortio. ff. de ver. obl.

Erat oliz. Hodie si vnus
ex dñis mānumisit ser
uuz cōez suus efficit̄ liber ⁊ soci⁹
ꝯseruat̄ idēnis dato sibi p̄cio par
tis sue. h. d. Nō ē dignū ex sua
seueritate quē lucrū reportare sz
poti⁹ ex humanitate. Pro li
bertate multa ⁊ ꝯ regl̄as sūt cōsti
tuta. Illa snia que vnicuique
ius suū ꝯseruat ē āplectēda.

Gl. Cōstō de qua hic hr̄. C.
de cōi ser. ma. l. i. §. ne āt
⁊. §. sinaūt socius.

Pro libertate ⁊ ꝯ cōes regu
las multa sūt statuta. s. vt liberta
tes per. l. falcidiaz nō minuantur
Itē licet non valet testamentum
libertates non reuocantur. ff. de
inoffi. testa. l. pap̄. §. sed an liber/
tates. Item ⁊. ff. de fideicō. l. ge/
neraliter. in. §. siquis seruo.

In cōmuni seruo manumisso
sufficit deponere precium. C. de
cōmuni ser. ma. l. i. §. ne autē. §.
sinautem socius. Et nota ꝙ com
pellitur vendere. qđ est spāle ⁊ ꝯ
regulā. C. de ꝯhē. ēp. l. inuitum.
⁊. C. de iure deli. l. nec emere. qđ
plene nō in auct̄. de fideiussorib⁹
§. penul.

Add. quero an qs inuit⁹ coga
tur vēdere. Cōclude aut i his q̄
nō spectāt ad victū ⁊ regulariter
qs nō cōpellit̄ vendere. vt. d. i. i

nitū. C. de cōtra. emp. fallit tñ i casibus ibi no. Itē fallit ob necessitatē reipublice ar. l. i. in fi. C. ō ca. tol. Item fallit qñ aliter rē cōsequi ñ pōt nisi veniendo ad extimatōem. ff. re. amo. l. nō enim. Itē fallit ex ꝙsilio nō de necessitate. vt cuitet grauiora dāna. ff. fi. regū. l. i. §. fi cōem. Aut queritᷣ de rebus spectātibus ad victū ⁊ tūc aut res ē exposita i foro venalis a plurimis a quibus res posset haberi. ⁊ vnū tñ vl duos vult cogere. vt ad eius curā spectat. ⁊ nō pōt vt. d. l. iuitū. aut ōēs i genere. vel alterius vicibus quotidie hēntes vult cogere ⁊ pōt. vt. d. l. i. fin alia so. Itē reglr qs nō cogit̄ emere. vt. l. nec emere. C. de iure deli. fallit in casibus ibi nōtis. Item fallit pro fertilitate hñda. ⁊ caristia cuitāda. nā nullᵘ pōt se excusare vt. l. i. C. ō cano. larg. li. x.

Item qs ꝙpellit̄ vendere. p iusto p̄cio. ff. ad. l. iul. de an. l. fi. ⁊ nō vilioꝛi. l. nō dēre. ff. ad municip. nec carioꝛi. vt. d. l. i. Fallit in odiū venditoꝛis ꝓpter cⁱ⁹ delictū ⁊ nō spōtanee. sz coacte vendentᷣ vt. l. nō enim. ff. re. amo. ⁊ iustū p̄ciū ē. sm determinatōem superioꝛis. qui extimabit sm fertilitatē ⁊ caristiā tempoꝛ ⁊ qualitates rex. vt. l. precia rex. ff. ad. l. fal. ⁊ ē tex. i. d. l. fi. ⁊ i. d. l. ñ de bere. dñ dicit qꝫ ānoua exigit.

Quibus alienare licz vel nō.

Supꝛadictū ē qualr res alienet̄ ꝓ vsucap. ⁊ donatōem. qꝫ ergo regulare ē. qꝫ q dñs rei ē possit alienare ⁊ alr nō. tñ aliqñ eueniꝛ ꝓuiz qꝫ qui nō ē dñs alienet ⁊ qui ē dñs alienare ñ possit. vñ de hꝭ queniēti ordine tractat.

a Lcidit aliquando Daritus fundū dotalē ytalicū siue ꝓuincialē. siue iuncta mulieꝛe. siue ꝙsentiēte alienare nō pōt vel obligare. lz alr. lex nulla statuisset. hꝫ. d. Licet maritus sit effectᵘ dñs fundi dotalis. tñ ꝓhibet̄ alienare qꝫ sit dñs hz. l. doce ācillaz. C. de rei vē. Mo. qꝫ ꝓuidēdū ē ne fragilitas sexus dānū afferat mulieribus.

Hl. Nō hic dī de dotali prędio intelligit̄ nisi tale p̄diū traditū cēt extimatū. vt. C. de rei vx. ac. l. i. §. cū lex. Alias si fuerit extimatus. pōt alienari. nisi extimatio fcā cēt vt sciātq̄ tū valet vt. C. de iure do. l. quoꝺ. ⁊ l. si inter vir ⁊ de fū. do. l. i. Ad dicta aduerte qꝫ si extimatᵒ ē fundus vt faciat emptiōem. qō iudicio p̄sumit̄. vt est gl. no. i. d. l. fi inter vir. C. de iur do. ⁊ ibi doc. tūc vir pōt alienare fundū sꝛoꝛ ꝙsentiēte vt est tex. no. in. l. fi extimaᵒ. ff. so. ma. qō bene no. ⁊ dic vt in dictis. ll. per doc. Quod hꝭ dī de p̄dio dotali. habz cēt locum in quasi dotali. ff. de fū. do. l. iii. ⁊ quarta. Additio. nota singulariter illas. leges. qō. l.

iul. d ordib⁹ maritã. ita vetat pos se alienari fũdũ dotalẽ a spõsa. lz nũdũ sit vxor p v̄ba d pñti sicut vetat alienari fũdũ dotalẽ p vxo rem qd nõ Si res mobilis sit data in dotẽ põt alienari a mari to si ipse est soluẽdo. vt. C. de ser. pig. da. ma. l. i. Additio de hoc vide gl. no. ⁊ ibi doc. in aũt. siue auie. C. ad vell. qꝛ si ẽ res mobil' data in dotẽ nõ extimata. ⁊ talis que seruãdo seruari põt. vt suus ⁊ tũc non põt alienari sine solẽni tate de qua in. dcõ aũt. siue auie alias sic. Alienatio fundi dota lis prohibet. nisi ꝓuocent ad di uisiõez fundi dotalis. vt. C. d fũ. do. l. fi. Itẽ nisi ex necessitate vt. C. de li. cã. l. i. Additio intellige de necessitate de qua in. l. i. ff. de fun. do. quãdo eẽt necessitas ꝓce dẽs ex dãno infecto. ⁊ sic ꝑꝑ vi ciuz rei. vel cũ vniv̄sitate vt ibi. Sed vir ꝑꝑ necessitatem suã nõ põt vendere nisi eẽt necessitas fa mis. nã tunc vr̄ satis tollerabile ꝓpter sustẽtatõem sui. mulieris. ⁊ liberoruz si nõ habẽt aliũde vi uere vt. C. de iure do. l. vbi ꝯiun cta. l. i. ii. ⁊. iii. de pa. qui fi. dis.

Itẽ posset alienari cũ vniuer sitate vt. ff. de fun. do. l. i. Itẽ nisi vertat̄ ad vtilitatẽ mulieris. ff. de iure do. l. fi. Dũ dr̄ q fundũ dotalẽ nõ licet alienare. v̄ buz alienare capit̄ large siue do miniũ mutet̄ siue ius alii ꝯstitua tur vt. C. de re. ali. nõ ali. l. fi. ⁊ i aũt. de nõ alie. §. alienatõis ⁊. ff. de fũ. do. l. iul. Alienatio fun di dotalis que viro ẽ interdicta si de scõ fiat maritus põt vendi care cõtra factuz suũ veniẽs cum fuerit cõtra legẽ. C. de agri. ⁊ cẽ. l. quẽadmodũ ⁊ de rei vendica tiõe. l. dote. sed mr̄imonio disso luto mulier repetit vt. C. de iur̄ do. l. in rebus. Idẽ in p̄lato alie nãte rẽ ecclesie qꝛ põt eã repeter̄ durãte prelatura vt extra de re. ec. nõ alie. §. si quis p̄sbiteroruz. Additio dicit Ang. no. ⁊ signa totã istã gl. que ẽ melior de cor pore iuris. Mulier in aliena tiõe rei dotalis nõ põt renũciar̄ fauori suo. qꝛ reipublice iterest do tes cõseruari. ff. so. ma. l. i. sic ff. de pac. do. l. de die. Cã ꝓhibi tiõis alienatõis fundi dotalis est ne fragilitas sexus muliebris i ꝑ nitiẽ substãtie eius ꝯuertat̄ simi lia sunt vbi ẽt dñs nõ alienat. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. ⁊. C. de hr̄. l. manicheos. §. pe. ⁊. C. d p̄di. cu. l. fi. li. x. ⁊. j. e. §. nũc admonẽdi.

E contra aũt. Credi tor lz nõ sit dñs põt tñ pignus alienare ex pacto. vel sine pacto. seruata for ma legis. h. d.

Hl. Credito ꝛ q̄uis ñ sit do minus. potest pignus alie nare vt hic. Idẽ i iudice. vt. ff. si ex nox. cã aga. l. ii. ⁊. j. d of. iudi. in fi. Idem in flumine vt. ff. de acquir. re. do. l. ergo. §. alluuio. Idem i imperatore ⁊ augusta. vt supra de vsucapionibus. §.

pe. Idem in prelatis ecclesie. vt aūt. hoc ius por. Idem in tutoribus qui dñorū locū obtinēt. ff. d fur. l. interdū. §. qui tutelā. Idē in ꝓcuratore qui hz liberā administratōem. vt. s. de rerū di. §. nihil aūt. Idem in seruis habētib⁹ liberā peculii administrationem vt. ff. de pig. ac. l. si cōuenerit. §. fi. ⁊. l seq. Qd hic dr̄ q̄ creditor posset alienare pignus intelligit̄ pacto p̄cedēte. ⁊ ergo ꝑ iura noua ꝓuisum est quat̄ possz alienari etiā nō p̄cedēte pacto.

Cōstitutio de qua hic hr̄. C. de iur̄. do. ipe. l. fi. §. i. ⁊. ii.

Modus per illaz ꝯstitutōez datus ē. vt si actū sit de vendēdo in x̄ cōuenti ōem vendere possit. sz si nihil fuit dictū tūc ter denūciabit ⁊ postea vēdet ēt si dictum fuit vt nō vendat̄. vt. ff. de pig. ac. si ꝯuenerit. Additio dic q̄ gl. in. d. l. si ꝯuenerit dicit q̄ dz stare per tres dies inter vnā denūciatiōem. ⁊ aliā. ⁊ no. q̄ huic bñficio q̄ creditor posset vēdere pignus nō pōt renūciari. ēt si de dcō beneficio hēret̄ mētio spālis vt dicit Bar. in. d. l. si ꝯuenerit ⁊ ē rō. vt ibi dicit gl. q̄ eēt ꝯ̄ publicā vtilitatē q̄ als nō reperirentur creditores qui vellēt pecuniā debitoribus mutuare. qd nō.

Nunc admonēdi. Pupillus suā pecuniā sine tutoris auctoritate mutuādo nō facit accipient̄. ⁊ iō nūmi extātes p̄nt vēdicari. ꝯsumpti ꝯdici. vel petere exhiberi. h. d.

Si nūmi quos mutuo minor dederit. ab eo qui accepit bona fide ꝯsumpti sunt. ꝯdici p̄nt. si mala fide ad exhibēdū d his agi pōt

Glo. Pupillus nō pōt alienare rē. nec rōe ꝓprietat̄. nec rōe possessiōis ciuilis que aīo retinet̄. lz corporalē sine tutore perdere possit. vt. ff. de acq. re. do. ⁊ de acquir. po. l. possiōez.

Adultus si nō hz curatorē potest alienare que seruādo seruari nō p̄nt. si hz curatorē similis ē ꝓdigo. vt. C. de in integ. res. mi. l. si curatorē. Additio dic breuiter pupillus qui hz itellectū pōt possessiōez ꝑdere. eo modo quo maior ⁊ sic sine tutoris auctoritate. vt. d. l. possessionū. Aut alienādo ⁊ tūc aut loquimur in re ꝓpria ⁊ alienādo non pōt eā ꝑdere sine tutoris auctoritate. l. pupill⁹ ff. de acqui. re. do. quecunqz res sit vt hic aut ē res aliena ⁊ ēt alienādo pōt ꝑdere. iste ē cāus i. l. ii. § si a pupillo. ⁊. §. si a furioso. ff. de vsuca. pro emp.

Dare ē accipient̄ facere vt. j. de ac. §. sic itaqz si aūt poneres ꝓprie. nō hēret locū qd sequit̄. s. q̄ tales nūmi possent vendicari. capit̄ ergo hic dederit. i. tradiderit ⁊ sic ipropriе.

Pupillus non pōt mutuare q̄ nō pōt pecuniam accipient̄ facere. qd ē necesse in mutuo q̄ fit de meo tuuz. ff. si certū peta. l. ii.

Dicit̄ accipere bona fid mu/

tuū a pupillo si credit eū maiorē ff.pro emp.l.ii.§.si a pupillo.vel ēt errās in iure.lz sit ar.ꝯ.ff.pro emp.l.ii.§.si a pupillo.

Nūmi dicunt ꝯsumpti.s.expendēdo.vel cū aliis imiscendo vt.s̄.de vsufr.§.ꝯstituit.ꝛ.ff.de solu.l.si alieni.

Nūmi bōafide ꝯsumpti pñt ꝯdici.s.ꝯditōe certi ex mutuo recōciliato per ꝯsumptōem.vt.ff.si cer.pe.l.si a furioso.ꝛ.l.seq. Itē stipulatiōe reconciliat.vt.C.si cer.pe.l.q̄uis. Itez vsucapione.ff.de iure.do.l.ꝓculus.ꝛ nō.j.qui.mo.re.ꝯtra.ob.i pri.

Nūmi malafide ꝯsumpti pñt peti actione ad exhibēdū.qꝛ tenetur qui dolo fecit quo minus possit exhibere.vt.C.ad exhi.l.ad exhibendū.ꝛ sic iurat in litē ex eo qđ interest pupilli pecuniā citiꝰ redditā eē.vt.ff.đ i li.iurā.l.in actionibus ꝛ.l.nūmis.

At econtrario. Si debitor soluit pupillo cū tutoris ꝛ iudicis auctoritate.tūc hz plenissimā liberationē. Si vero soluat sine iudice ꝛ siñ tutore.liberat ope exceptionis. si pecunia est salua vel pupillus factus est locupletior.aliter vero soluēs nullo mō liberatur.h.d. Itē pupillus sine auctoritate tutoris non pōt creditori soluere debitā pecuniā.h.d.

Omnes res pupillo ꝛ pupille sine tutoris auctoritate. recte dari possunt. Ideoqz si debitor pupillo soluat.necessaria ē debitori tutoris auctoritas.alioquin nō liberabitur.

Si autē aliter q̄ disposuimus solutio fcā fuerit.pecuniam autez saluā hēat pupillus vt ex ea locupletior sit.ꝛ adhuc eandem pecunie sūmā petat per exceptionem doli mali poterit submoueri q̄ si male ꝯsumpserit aut furto amiserit.nihil ꝓderit debitori doli mali.exceptio sed nihilominus ꝯdēnabit.qꝛ sine tutoris auctoritate ꝛ non secundum nostram ꝯstitutionem soluerit.

Pupilli vel pupille sine auctoritate tutoris nō possunt soluere quia id qđ soluunt alicui non fit accipientis.cum nullius rei alienatio eis sine tutoris auctoritate ꝯcessa est.

Glo. Si pupillus esset adiectus.solutioni ad commoduz tamē suuz.tūc non posset ei fieri solutio.sine auctoritate tutoris.sed in.l.si stipulatus fuero.ff. de solu.pupillus erat adiectus nec quicquam sibi debebatur.

Constitutio de qua in text. habetur.C.de administra.tuto.l.sancimus.

Qđ hic dicit debitorem debere soluere cū auctoritate tutoris ꝛ iudicis intellige. si fuerit debitor ex mutuo vl simili causa non si ex pensiōe vel redditu.vt C.de ad.tu.l.sancimꝰ ꝛ.l.ꝯstituatōe. Additō nō q̄ đbitor pupilla

ris ex pēsiōibus vel redditib⁹ vl' vsuris. soluēdo tm̄mō tutori cō sequit̄ plēissimā securitatē ēt sin̄ iudice dūmō nō sit pēsio vel vsura nisi ꝓ duobus ānis. ⁊ oīb⁹ collectis nō excedāt sūmā centū florenorū. vt. d. l. ꝯstōnē. ⁊ ibi glo. bar. ⁊ fali. q ꝑpetuo nota. qn̄ est pēsionarius pluriū annoꝝ ⁊ sūma i vnū collecta excedit quātitatē florenoꝝ cētū soluēdo tutori n̄ ꝯsequit̄ plenissimā liberationē sine iudice al' secus. Iudicialis sententia de qua hic interlocutoria itelligi dz que p̄ceptū vulgariter appellat̄. vt si dicat. decerno vel p̄cipio te soluere vel d̄ponere. ff. de mino. l. ait p̄tor. §. qd tn̄. Nō q nō sufficit sola auctoritas sine p̄cepto q: tūc ēt minor restitituerет ⁊ sic nō cē plēissima liberatio. Ias. Sine omni dāno. s. sportularū vel precioꝝ tabellionū. nec ēt debitor ꝓ sua pte soluet. vt. C. de fruc. ⁊ lit. expen. l. fi. ⁊ fa. C. d̄ epi. au. l. tā de ment. §. fi. ⁊ in auct. d̄ sanc. epis. §. sportulaꝝ. In cāu h⁹. §. sufficit solū decretū iudicis ēt sine tutore vt debitor ꝯsequat̄ plenissimā liberatōem. vt. ff. de mino. l. ait p̄tor. §. quid tn̄. ⁊. l. q si minor in fi. Sed Pe. voluit quod etiaz requirat̄ auctoritas tutoris

Add. dic q hec gl. ē vera i casu nr̄o ⁊ i alienatōe rerū mobiliū sz i alienatōe rerū imobiliū opus ē vtroqz. s. tutore ⁊ iudice sine curatore. ⁊ sic itelligas qd̄ h̄z in. l. ii. C. de sideius. mi. ⁊ i. l. tutores C. de ad. tu. cū si. Plenissima securitas dicit̄ qn̄ nec restō dat̄ hoc tn̄ nō hz locū i p̄dio alienato ēt cū decreto. qz. s. i illo requirit̄ etiaz auctoritas tutoris. vt iaz dictum ē in addi. Et rō huius ē q: ēptō ex volūtate. solutō. ex necessitate ꝓcedit. vt. ff. de mino. l. ait p̄tor. §. quid tn̄. ⁊. l. q si minor. i fi. ⁊. C. de predi. mi. si quidē.

Addi. Melior tn̄ rō ē q: i alienatōe imobilium vertitur mai⁹ preiudicium. ⁊ ideo maior solennitas requirit̄. Ange.

Locupletior dicitur fact⁹ pupillus. si non ē factus pauperior vt. ff. de solu. l. i pupillo.

Minor factus locupletior ⁊ eandem pecunie sūmaz petēs est sollicitus de preda. ⁊ sic nō auditur. C. pro emp. l. eum qui.

Debitor qui soluit pupillo sine auctore ipso iure nō est liberatus si pecunia deperdita fuerit. Si autē soluit cū auctoritate tutoris ipso iure est liberatus sz minor restituetur pecunia perdita. C. si aduer. solu. l. i.

Priuilegiū qd̄ hic dat̄ minoribus intelligit̄ ipso minore petēte vel alio eius noie. nō autē conuenit heredi extraneo. vt. ff. d̄ solu. l. filius. Additio. Intellige etiā vel alius habēs cām ab eo q: beneficiū i iteg. resti. cedi pōt. ⁊ trāsit ad h̄rdē ex̄neū. vt. ff. d̄ mino. l. si minor. Circa hāc diffusaz mām distingue. cum debi/

tor pupillo soluit. aliqñ cõsequit plenioꝛem. aliquando plenissi/mã liberationẽ. Si soluit pupillo sine tutoꝛis auctoꝛitate. ꝛ pupillus habet saluam pecuniam. l' ex ea locupletioꝛ facta est libera tur. ñ ipso iure sed p exceptionẽ. vt hic. ꝛ hoc nisi essꝫ adultus sine curatoꝛe vt hic. ꝛ. ff. ó solu. l. i pupillo. Si autẽ soluat tutoꝛe auctoꝛe ipso iure liberat. ¶Potest tamẽ i integ. restitui. si nõ hẽat rẽ saluam. vt. C. si aduer. solu. l. i. ni si in quatuoꝛ casibus. vt. C. ó ad mu. tu. l. sancimus. ꝛ. l. ẽstõnem. ꝛ ad se. cõsul. treb. l. sancimus.

¶Plenissima ẽ si inder interuẽiat cum tutoꝛe vel sine eo. vt hic. ꝛ. ff. de mino. l. tñ. §. q aut pẽtoꝛ. ibi plene nõ.

¶Pupilli vel pupille sine auctoꝛitate tutoꝛis nõ pñt soluere distingue. aut id quod erat soluendum ñ poterat alienari sine ỏcreto. quo casu decretũ iterponẽdũ ẽ in solucõdo. vt. ff. ó re. cre. l. magis puto. §. si pupillus. al' ñ tꝫ. ꝛ põt vẽdicari quod solutũ ẽ nisi cõsumpserit creditoꝛ vt hic. ꝛ. ff. si cer. pe. l. nõ ois. §. fi. aut potat quo casu solus sufficit curatoꝛ vl' tutoꝛ. vel adultus ñ hẽs curatoꝛẽ nec restituũt cum nõ sint decepti. Si sine tutoꝛe soluerit nõ liberat. nec tranfit dñium nisi per ꝛsumptõnẽ. vt hic. ꝛ. ff. si cer. pe. l. nõ ois. §. fi. ꝛ hoc qñ debitum erat ciuile ꝛ nãle. si nãle tñ per restõnẽ potit repetere. si legitime soluit. alias suo iure ꝛdicꝫ. vt. ff. ó cõdi. ide. l. int dum.

¶Per quas pso. no. acqui.

Licꝫ multis mõis res nobis acquirant. vt a. §. singulorum. de re. diui. vsqꝫ nunc traditũ ẽ. tamẽ certi sunt homines p quo acquiritur. ꝛ sunt sex spẽs scilꝫ per nos per filios per seruos nostros. p seruos alienos in quibus vsumfructum habemus per alienos quos bona fide possidemus. per liberum hominẽ quem bonafide possidemus. Septimus. s. p seruuꝫ in quo nudũ vsũ habemus. Octauus qñqꝫ vt liber hõ. i. pro curatoꝛ de quibus hic titulus dicit. ¶Differt aũt hic titulus a quodã al' o. ỹ. p quas pso. no. acqui. qꝛ ibi de obligatione acqrẽda hic de rebus tractat.

Est modus in rebus sũt certi deniqꝫ fines. Quos vltra citraqꝫ nescit cõsistere rectũ. ¶Isti versus sunt emanati nõ ad cõtinuandum titulũ sꝫ ad referẽdũ ꝛcupiscẽtiã. ex qua oia verba nascunt. c. nã ꝛcupia. eỹ de ꝛsti.

¶Quíritur

a nobis. Olim quicqd aqrebat filiifã. acqrebat pñ. ex/cepta cã castrẽsi l'q̃si. hodie ãt sola pfecticia pleno' itu pñ acqrũt castrẽsia ãt vel quasi nullo iure. aduenticia ãt solo vsufructu acqrũt pñ filio ꝛsuata. pñpetate. h. d.

Acquirit vobis nō solū per vosmetipsos. sz ēt ꝑ eos quos in ptāte hētis. Itē ꝑ eos suos i quibus vsūfructū hētis. Itē ꝑ hoies liberos ⁊ ꝑ suos alienos quos bona fide possidet. Sāctitū eteiz a nobis ē. vt siquid ex re pr̄is ei filio obueniat. hoc sm antiquā obseruationē totū parēti acquirat. Que. n. iuidia ē vt qđ ex pr̄is occasione ꝓfectū ē hoc ad eū reuerti. qđ āt ex alia cā sibi filiussa. acqsiuit. cui⁹ vsūfructū patri quidē acquiret. dn̄iuz āt apud eū remaneat ne qđ ei suis laboribus l' ꝓspera fortuna accesserit hoc i aliū ꝓueniēs luctuosuz ei ꝓcedat.

Gl. Per seruū i quo nuduz vsū hēmus acquirit nobis ex re nr̄a nō aūt ex opera. vt ff. đ vsu ⁊ ha. ꝑ suū. ⁊. j. ꝑ quas ꝑ so. acqui. §. ꝑ eū quoqz Add. qđ dicit gl. verū ē si ex opera adhibita in re aliena. qz illud qđ acquirit dr̄ eē in fructu. d. l. ꝑ suuz alle. i glo. Sz si acquirit ꝑ suum ex opera in re vsuarii bn̄ acquiritur vsuario. l. plenū. §. fi. e. ti. qz talis questus nō dicit i fructu sz in nudo vsu. Bonafides requirit i possidente liberū hoiez vel suum alienū vt hic. ⁊. ff. đ acqui. pos. cū heredes. §. fi. ⁊. ff. de stip. ser. l. si suus ex testō. ⁊. ff. de acq. re. do. l. hō liber. in prin. Et in acquirēdo ꝑ liberū hoiem requirit bonafides in prin. possiōis ⁊ ꝯtinua. nō tn̄ quo ad vsucapionē. qz liber hō nō vsucapit. vt. ff de acqui. re. do. l. q bōafide. §. i. ⁊. C. de pre. lon. tē. que ꝓ liber. l. sola. Sz i suo possesso i alieno sufficit bonafides in principio. ⁊ quo ad vsucapionē ⁊ quo ad fructus. vt. ff. de vsucap. l. qui scit. § vlt. ⁊. C. de vsuca. trās. l. i. §. hoc tantūmō. Add. Sed de iure canonico qđ suat requirit bonafides vsqz ad complemētū p̄scriptōis. vt in. c. fi. cuz ibi nō. extra de prescrip. ⁊ ꝑ bar. ⁊ alios doct. in. l. naturaliter. ff. de vsucapio. ⁊ Jo. an. in. d. c. fi.

Antiquitatē hic primo recitat. ad hoc vt nihil ātiqtat ignoretur. vt. j. ti. proxi. nā id qđ tollitur vel reformat non dz eē icognitum. vt. C. de cadu. tol. l. i. in fi. Qđ hic dicit in castrēsibus idem hz locū in quasi castrēsib⁹. ēt iure veteri vt. ff. de col. bo. l. i. §. nec castrense nō solū iure nouo. vt. C. de bo. que libe. l. cū oz. §. exceptis. ⁊. §. eo obseruādo.

Castrense peculiū est quicqd filiussa. a quolibet in castris acqrit non alias acquisiturus. vt. ff. de cast. pe. l. si forte. ⁊. l. castrense

Add. Tu dic latius. castrēse peculiū est quicquid a patre l' matre cōiunctis ⁊ amicis eunti ad castra ꝓ militando mobile donatū ē. Itē que in castris ꝑ occasionez militie acqsiuit i quo ēt ē hr̄ditas ipsorū qui istituerūt filiūfa. q nō al' moti cē potuerūt q̄ꝫ occasione militie lz i ea quid imobile ꝯtineatur. Itē mobilia ex pecunia mi-

tari empta. Ita dicit ad lꝛaz tex. C. de caſ. pe. l. i. li. xii.

Quaſi caſtrēſe peculiū ē q̄ ma giſtri liberaliū arciū. medici ⁊ cle rici ⁊ aduocati de publico acqui/runt. vt. C. de moſ. te. l. fi. ⁊. C. ō epi. ⁊ cle. ſacroſcē. ⁊. l. cū lege.

Add. dic q̄ de hiſ ē caſus ſin gu. in. d. l. fi. C. de moſ. teſt. ⁊ q̄ gl. hic dicit qđ de publico acqui/runt. dic idem hodie q̄ a priuatis pſonis pro ſtipēdio accipiunt q̄ hoc ſuccedit loco eius qđ ō publi co olim p̄cipiebaſ. vt eſt glo. quaz ſeq̄ Ly. ⁊ doc. in. l. fin. C. de ad. di. iudi. vbi ēt glo. dicit aliud nō de iudicibus cōis bononiēſis vbi bar. ex illa nō. q̄ illud qđ aſ/ſeſſores ex officio lucranē dī ē quaſi caſtrēſe. ⁊ vt in quaſi caſtrē ſi teſtari p̄ñt ſicut filiuſſa. pōt. vt in. d. l. fi. C. de moſ. te. Forti⁹ vī velle. d. l. fi. q̄ omnes q̄ habēt aliquā adminiſtrationez ⁊ dignita tē ex publico ⁊ occaſiōe illi⁹ aliqd lucrāē ex ſalariis publicis. vel a priuatis pſonis q̄ illud lucrū dī quaſi caſtrenſe. qđ nō ꝓpetuo ꝑ hiis qui deputāt ſup habūdātia. vel ſunt de anciamis ⁊ ex offō ali quid p̄cipiūt. q̄ dī eſſe quaſi ca/ſtrenſe. Conſtō de qua hic p̄. C de bo. que lib. l. cū opz.

Peculium pfecticiū ē ſiquid filio obueniat ex re patris. ⁊ po/nitur large. i. propter rē vt fruc/tus ex reb⁹ p̄ris vel occaſiōe pa tris quocūq̄z mō quēſita. vt. ff. ō incē. rui. nauf. l. i. §. ii. ⁊. ff. ō vſu ris. l. fideicō. §. cum polidiuſ. ⁊ ō vul. ſub. l. ſz ⁊ ſi plures. §. i arro/gato. ⁊ de caſ. pe. l. ſi forte. ⁊. l. ſi caſtrenſe. Add. lz glo. hic vi/deaē velle. ibi quocūq̄z mō q̄ ſi filius cū pecūia paterna negocia tur ⁊ acquiſiuit totuz dicīē pfe/cticiū ⁊ ſic totū acquiritē p̄ri. bar to. tñ in. d. l. cū opz. in p̄n. dicit q̄ ē cōſideran dū lucrū qđ attri/bueretē pſone forte q̄ gl. dicit ve rū ſi id qđ lucraē ſine aliquo ſuo onere vel opa. ſed id qđ attribue retē pſone ꝓpter induſtriā vel la borē dī aduenticiū ⁊ ē filii. Ita ēt dicit bar. in. l. i. §. nec caſtren/ſe. ff. de col. bonoruz.

Dī hz vſumfructū i aduen/ticiis regulariter. Sed fallit p̄i mo ſi pater remiſerit. vt. C. de bo. que libe. l. cum opz. §. ſinaūt res. Itē fallit ſi ab aliquo ei reli/quitur vel datur hoc pacto q̄ ad patrem nō pertineat vſusfructus vt in aucē. vt li. ma. ⁊ aue. i p̄n cipio. Vel niſi ſuccedat fili⁹ vna cū patre in hereditate fratris vl ſororis. vt in aucē. de heredi. que ab intеſta. def. §. ſi vero. Add/ditio. Nota bene iſtam gl. ⁊ idē glo in. d. §. ſi vero tñ ⁊ glo. i. l. iii. C. de vſufru. Et dicit. d. an/ge. ſe hūiſſe de ſcō vbi p̄ ⁊ filia ambo ſucceſſerūt i hereditate frīs ⁊ volebat p̄ ēt hēre vſūfructū i pte filie. ⁊ ꝓnium p ꝑdicta determi natū fuit qđ nō.

Item fallit dicta regula ſi ſer uus donet filiofamilias eo pacto

Quid de hmq̄ ſito ſ filiꝰ q̄ mīdꝰ teſtat⁹ ſt ex pecūia ſ tris vi bat in ambi vide p̄cēs de mo teſta C ſt m nō oportet bonis mat C

vt m̄anumittat̄ stati. vt. C. d̄ bo. que lib. l. vlt. ad fi. Itē fallit qñ pr̄ noluit ꝯsentire filio adeūti hr̄ditatē aliq̄. C. de bo. que li. l. fi. i fi. ⁊. §. i. ⁊. ii. Itē fallit i parē/te minus lime diuertēte. qꝛ bōa auferunt̄ ⁊ filiis applicant̄. vt i aūt. vt nul. iud. §. qꝛ vero q̄daꝫ

Item fallit qñ pr̄ ꝯxit icestas nuptias vt aūt. de ices. nup. §. i.

Additio aduerte ꝙ lꝫ in p̄dictis casibus patri nō q̄rit̄ vsusfr. tñ dꝫ hēre ꝯmoditatē illius iuris vt vr̄ eē tex. i. l. plenū ⁊ i. l. q̄ q̄. ⁊. l. filios i fi. ff. d̄ vsu. ⁊ habit̄ vbi si vsus ē relict⁹ filio ⁊ sic tm̄ ꝓ ꝑsona filii tñ pr̄ hꝫ ꝯmoditatē vñ eēt cautela. qñ donās vl' reliquēs nō vult ꝙ pr̄i acquirat̄ aliqd. ꝙ dicat ꝙ nec ꝯmoditas aliqua nec vsusfructus. querat̄ pr̄i Ang. In dubio si filius hꝫ penes se bona s̄m aliquos vr̄ habuisse ex bonis patris. sicut si vxor hꝫ sumit̄ ex bonis mariti. vt. C. de do. inter vi. ⁊ vx. l. etiā. ⁊. ff. d̄ do. inter vi. ⁊ vx. l. qntus. Nos tñ dicimus ꝯriuꝫ. ⁊ distingue. an filius sit diligēs vel diues. ⁊ pr̄ i ops vel eꝯ vt ex bonis diligētis vel diuit̄ q̄sitū fingamus vt. C. arb. tu. l. si defunctus. ⁊. ff. d̄ hr̄. vel ac. vē. l. vēditor ex hr̄ditate. ibi preciū eniꝫ hois ⁊c. ⁊. ff. ad. l. fal. l. si heres istitutus. in princi. Additio hec glo. cōiter tenetur. ⁊ est ratio qꝛ non presumitur delictum. vt. l. merito. ff. pro so.

Additio nō ꝙ si filius licētia patris ceperit studere. ⁊ anteq̄ studium ꝯpleuerit morit̄ pr̄. dicit Dy. in. l. lucius. §. idem rescripserūt. ff. ad municip. ꝙ pōt cōplere studiū expensis cōibus qꝛ ex quo pater miserat ad studiū tenebat̄ ipsum manu tenere vsqꝫ ad fi. Item si vnus filius doctoratus ē viuēte pr̄e ex cōibus prouentibus. non potest alter dicere se velle studere ex cōibus ꝓuentibus mortuo patre i. l. ⁊ qui originē. §. fi. ff. de mu. ⁊ ho. Nō ēt ꝙ si tempore mort̄ patris filius studēs reperiat̄ haber̄ aliqua debita. ꝙ ad ea soluēda fratres tenētur cōtribuere tanq̄ sit es alienū illud debitū. l. sed iul. §. ꝙ dr̄. ff. ad mace. Itē nō de male ꝯsumptis per alium fr̄em ⁊ in malos vsus illa post mortē patris debēt computari in ꝑtem suā vt in aūt. ꝙ locū. C. de colla.

Collige ex hoc tex. ꝙ peculiū aliud est castrēse aliud quasi castrense. aliud rusticanum siue paganum qd̄ diuiditur in profecticium ⁊ aduenticiū. vt. C. de inof. testa. l. fi. in principio de quibus omnibus dicitur in hoc titulo. qd iur̄ sit. ⁊. C. de bonis que lib. l. cum oportet.

Consciderantur hic tria iura scilicet antiquissimum quo omnia pleno iure acquirebant̄ patri nisi castrense vel quasi vt. s̄. §. i. Item antiquum tempore cōstantini quo res delate a matre vel per lineam maternam nō

acquirebant patri vt. C. de bo. mater. l. i. ii. ⁊. iii. tertiuz de quo hic ꝙ pr̄ emancipādū filiū dicto ruz bonoꝝ maternorū tertiā reti neat. quartū quo cauet ꝙ oīa ad uēticia acquirant patri quātū ad vsūfructū. ⁊ filio quātū ad ꝓprie tatē. ex quo corrigit illud ꝙ iure antiquo cautū erat vt hic ⁊. s̄. §. i. ⁊. C. de bo. que lib. l. cū opz.

Hoc quoqz. Emancipās olim filiū sibi lucra/ bat tertiā ꝑtem bonoꝝ aduētitio ruz a filio hodie vero solā medie tatē vsusfructus pro p̄mio hz. h. d. No. ex hoc tex. ꝙ diminutꝰ diuitijs diminuit ēt honor. ꝙ ēt nostris temporibus videmus ob seruari. qz qñ hō efficit paup pa/ ruz reputat vt ēt ait iuuenalis i. v. sat ira. Qui nūmi vos habent ꝑstant honorē. Vos estis sr̄es ⁊c.

Itē uobis. Quid qd acqrit ser uus dño acquirit ⁊ in adeunda hr̄ditate per seruū hr̄dem institu tū opus ē iussū dñi p̄cedere. qua adita acquirit ipsa dño. h. d.

Nō solū aūt ꝓprietas ꝑ eos quos in ꝑtāte hētis vobis acqui/ rit sz ēt possio. cuiuscūqz eniz rei possionē adepti fuerint id vos possidere videmini. vñ ēt ꝑ eos vsucapio vel longi temporis pos sessio vobis accidit.

Gl. Serui si qd stipulent si ue ex donatiōe uel legato acquirāt uel ex qualibet aiia cā. ut per occupatōem reꝝ uel speci ficatiōe uel inuentionē acquirūt ut. s̄. de rerū diuisiōe. §. fere. ⁊. §. cū quis. ⁊. §. thesauros oīa do mino acquirāt. Querit etiaz dominis inuitis sic. ⁊. ff. de acq/ rēdo rerū do. l. ēt inuitis ⁊. ff. d̄ uer. obli. l. seruus uetāte ⁊. ꝑ. de donatio. l. hoc iure. §. nō pōt.

Seruus nihil hēre pōt. s. ad sui utilitatē. sz ad dñi utilitatē bñ pōt ut. j. de stip. ser. §. cū factuz. imo ēt ad suā vtilitatē qñqz vt si dñs seruo legatuz relinquat vt. C. de ser. ne. l. qdā. §. illo. sz illd̄ de equitate nō rōe dr̄ qz alimēta erāt relicta. C. de legatis. l. seruū ⁊. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. seruos alias aūt ñ tenet hr̄s. nisi velit. No. i hr̄ditate adeūda tria eē necessa/ ria seruo. s. iussus vt hic ⁊ ꝙ p̄ce dat. ⁊. ff. de acqui. here. l. si quis mihi. §. iussuz. ⁊ serui volūtas vt C. de hr̄. insti. l. cū ꝓponas sed i bonoꝝ pos. seruo delata. seruum velle ⁊ dñm consentire siue añ si ue post opz vt. ff. ad treb. l. seruo inuito ⁊ rē ra. ha. l. pe. in legato nō ē opus iussiōe. cū emolumētū tm̄ ꝯtineat vt. ff. man. l. si hr̄dita tē. Hoc ꝙ hic dr̄ per inde ac si vosipsi hr̄des instituti essetis. hoc qñqz fallit vt si filio meo sub stituaz. eos quos mihi hr̄des fece riz. naz vocant ex substitutione q ꝑ se non ꝑ seruos hr̄des sūt vt ff. de vul. ⁊ pu. l. qui liber. §. hec verba. Item etiam alibi ut. ff. d̄ legatis primo lege cum filius. §. ipsi uero. ⁊. §. ideo.

Possessio acquirit̃ dño per seruũ. siue seruus tm̃ velit. siue dñs tm̃. vt. ff. de do. cã. mor. l. fi. ⁊ de adi. le. l. seruo. Cuius cũq; rei possessiõem seruus adeptus fuerit. id vos possidere videmini. ⁊ lz aliqui intelligũt de iuste acquisit̃ nos aliter. s. ẽt i iuste acquisit̃. vt diximus. s̃. de his qui sunt sui vel ali. iur̃. §. i. Additio sz dic ꝙ ibi gl. cõiter reprobat̃. nã si seruus iniuste acquisiuit vel iniuste possidet nõ acquirit dño. vt. l. ꝙ seruus. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de acquir. po.

Etiã dño ignorãti acquirit̃ possessio per seruũ. Vsucapio acquirit̃ dño ꝑ seruũ. ⁊ hoc statiz in rebus peculiaribus. sz i dominicis tũc demũ qñ dñs scit vt ff. pro solu. l. ii. ⁊ de vsucap. l. labeo. Additio rõez vide ꝑ ang.

Acquirit̃ ẽt per ſuũ longi tẽporis possessio. i. ꝑscriptio que ẽ effectus longe possionis. ff. ð vsucapio. l. iii.

De his aũt seruis. Seruus in quo habemus vsũfructũ acquirit nobis ex duab⁹ causis. s. ex re nr̃a ⁊ ex operibus suis. ex aliis vero causis acquirit dño ꝓprietatis. h. d.

Glo. Si seru⁹ fuerit hr̃s institutus vel rei legatuz vel donatũ fuerit acqrit ꝓprietario hoc verũ nisi ꝯtemplatiõe fructuarii sit istitut⁹ vl̃ alið sibi datũ. quo casu ex re fructuarii ⁊ sic sibi vr̃ eẽ q̃situ. vt. ff. ð vsufr. le. l. sed ⁊ si. nõ tñ fructuarii ꝯsẽsus sufficit ad adeũdã hr̃ditatẽ vt ff. ð acqui. hr̃. l. adiuo. §. ꝑterea. Additio de hoc tñ vide. l. si seruus dotalis ⁊ ꝙ ibi notat̃. ff. soma. ⁊. d. l. si qs mihi bona in fi. §. i. ⁊ gl ⁊ doc. i. d. l. aditio. §. fi.

Idem placet. Liber hõ ⁊ seruus alienus bona fide possessus acqrit possori ex re ipsius ⁊ ex operibus suis. ex aliis vero causis liber hõ acqrit sibi ⁊ ſu⁹ dño suo. ⁊ nõ tm̃ per ꝑdictos acquirit̃ nobis dñium. sz ẽt possessio. h. d.

Gl. Hõ liber ab alio bõa fide possessus si acqrit extra duos cãus hic positos. s. nõ ex re possidẽt̃ nec ex opa sua. tũc acquirit sibi. hoc nõ hz locum in possione. qr possessiõem sibi ipsi querere nõ põt. cũ ab alio possideat̃. vt. ff. ad. l. iul. ð adul. si eueniet. Itẽ similiter nõ hz locũ in vsucapione. q̃ sine possione. sibi queri nõ põt vt. ff. de acqr. rerũ do. l. hõ liber. §. qcqd. ⁊ de vsucap. l. sine. In hr̃ditate ꝑ liberũ hoiem mihi querẽda sex sunt necessaria quoꝝ si aliqd defuerit mihi nõ querit̃. primũ. s. vt mei ꝯtemplatõe instituat̃. itẽ vt sciat ꝯditiõem suã institut⁹. Itẽ ꝙ iussu meo adeat. itẽ ꝙ volẽs adeat. itẽ ꝙ velit mihi q̃rere. itẽ ꝙ bõa fide possideaz. ⁊ bñ dico ꝙ o z vt sciat ꝯditiõem suã. nã ignar⁹ sue ꝯditiõis nulli acqrit nõ sibi. ff. ð acqr. hr̃. l. q putat. §. q bõafide.

ꝛ qꝛ se obligare nõ voluit. itẽ nec possori q̃rit si nõ iteruenit iussꝰ ff. d̃ acq. hr̃. si qs mihi bõa. §. iussuz. Idez ꝛ si iussus iteruenit. nã ex seruili necessitate credit̃ hoc fecisse. vt. ff. de neg. ges. l. atq. §. si libero. quar̃ ñ põt acqrer̃. ff. d̃ hr̃. insti. l. hõ liber in prin. si sciẽs ꝯditiõem suã volẽs mihi q̃rere. querit sibi. sꝫ restituit mihi ꝑ cõditiõem sine cã. cuius ituitu fuit institutus sicut si voiẽs querere possessori cuius fuit intuitu institutus iussu eius adeũdo querit. sꝫ sine eiꝰ ꝯtemplatiõe nihil. vt. ff. de acquir. re. do. l. liber hõ i pri. Itẽ põt dici q ignarꝰ q̃rit sibi vt. ff. de acqr. hr̃. q putat. §. de eo. cũ nõ ꝯtemplatiõe possoris instituat̃. vt. ff. de acqr. hr̃. l. q in aliena in fi. ꝛ. §. cũ aũt.

Bonafide possidẽs suũ alienũ ꝑ vsucapiõem efficit̃ dñs vt hic. ꝛ. C. de pac. l. traditiõibꝰ.

Vsusfructuariꝰ ñ possidet vt hic. sꝫ hoc intelligit̃ ciuiliter. nõ nãliter qꝛ imo nãlit̃ possidet. vt. ff. de acq. po. l. nãliter. Vñ dat̃ sibi vtile interdictũ vñ vi. ff. de vi ꝛ vi ar. l. iiii. §. vnde vi.

Vsufructuarius nõ vsucapit suũ. qꝛ scit alienũ eẽ ꝛ sic. non hꝫ bonã fidẽ vt. s̃. de vsucap̃. i pri.

No. in hoc tex. de tribus dici vtriusqꝫ. vel põt dici vtriusqꝫ s. fructuarii ꝛ bonefi. possoris.

Ex his itaqꝫ. Per extraneã ꝑsonã nihil põt nobis acquiri. ꝑ ꝓcuratorẽ võ acquirit̃ nobis possio ꝛ dominiũ ꝛ vsucapio. h. d.

Ex his itaqꝫ causis apparet ꝑ liberos hoies quos neqꝫ vr̃o iuri subiectos habet̃. neqꝫ bonafide possidet̃. Itẽ ꝑ alienos seruos in quibus neqꝫ vsũfructũ habet̃ neqꝫ iustã possiõez nulla ex cã vobis acquiri posse. Et hoc ẽ q̃ dr̃ per extraneã ꝑsonaꝫ nihil acqri posse excepto eo qd̃ ꝑ liberã ꝑsonã acqrit̃. veluti ꝑ ꝓcuratorẽ.

Et placꝫ nõ solũ scientibꝰ sed ꝛ ignorantibꝰ vobis acqri possessiõem. s̃m diui seueri ꝯstitutionẽ. ꝛ per hanc possessiõem ẽt dominiũ. si dñs fuerit q tradidit. vel vsucapiõem aut longi tꝑis p̃scriptõem si dñs nõ sit.

Gl. Regula que hic ponit̃ i tex. fallit in tutore ꝛ curatore. ꝛ similibus ꝑsonis. vt dicemus. j. de iuti. stip. §. si qs alii.

Ignorantibꝰ ẽt qnerit̃ possessio. C. de acqr. pos. l. i. ꝛ. ff. de acqr. pos. l. possessio quo .§. ꝛ si possessio.

Cõstitutio de qua hic ẽ. C. ꝑ quas. per no. acqui. l. i.

Per possessionem queritur dominium si tradẽs dominꝰ sit. vt hic in tex. Additio glo. i v̄. per hanc supplet. s. ꝛ ꝑ procuratorẽ. qꝛ possessio ex quo ẽ res inanimata non põt mihi querere sed certe ista suppletio non ẽ necessaria imo tex. loquitur de traditione facta procuratori. vnde omissa glo. mens textus. est ista text. distinguit tres actus in re tradita procuratori primus est

possio. scōs ē dñium si tradens erat dñs. tertius ē vsucapiendi cōditio. si tradēs nō erat dñs. quātū ad primū possio re tradita p curatoꝛ dño acquirit. ⁊ eodem mō ⁊ dñiū ēt dño ignoꝛāte. Sz cōditio vsucapiēdi acquirit solū eo sciēte ita hz ⁊ concludit in. d. l. i. C. de acquir. pos.

De testamētis ordi.

Dacten⁹ sm supra pmissa tractauimus quibus modis singule res. i. res singulares vobis acquirant. ⁊ licet ēt per legata ⁊ fideicōmissa. singulares res vobis acquirunt non tm hic sed infra de eis tractabim⁹. qꝛ sūt cōiter ptes testamentoꝝ ⁊ ergo ponemus in tractatu de testamētis. Restat ergo nūc videre quibus modis p vniuersitatē res vobis acquirūt puta si heredes alicui facti. aut si bonoꝝ possessionē petieritis. vl si quē arrogaueritis. vel si alicuius bona libertatū conseruādaꝝ gra adiecta vobis fuerint. in oibus his casibus res vlr ad vos trāseūt. Primus ergo de hēditatib⁹ dispiciam⁹. quarū duplex ē conditio. nā vel ex testō vel ab intestato ad vos ptinent. ⁊ prius ē vt de his dispiciamus que ex testamēto vobis obueniūt. Segt ergo necessario rubrica de testis.

t Testamen

tum ex eo appellat

qꝝ testatio mētis ē. Testiū in scriptis ⁊ solēne ē scriptura continēs volūtatem testōris. adhibito numero septē testiū. que solēnitas iure ciuili fuit introducta. et cū eoꝝ subscriptōe. qō ex cōstōe prudētiū fuit introductū. ac etiā eoꝝ signaculis. qō iure pretoꝛio fuit adinuentū. ac ēt in subscriptione heredis manu testōris fienda vel alicuius ex testibus. quod fuit per iustinianū additū lz alie solēnitates iure ātiquo introducte fuissent. h. d. Nihil antiqtatis ignoꝛari dz. Antiquissimo ergo iure duo genera testōꝝ erāt i vsu. s. vnū dictū calatū comitus qō tpe pacis erat vsitatū. ⁊ dicebat calatū comicus. i. bonis inicus. qꝛ tēpoꝛe comitiaꝝ cōueniebant hoics. ⁊ tunc suas vltimas volūtates oꝛdinabāt. Et dicebatur a calos qō ē bonū. ⁊ inde calende. Aliud dicebat pcinctū qō fiebat tpe belli in pcinctu. Tertiū genus testōꝝ accessit a iure ciuili ⁊ fiebat per es ⁊ libram. ⁊ fiebat per emancipationez. i. quandam imaginariaz venditionem. vt emancipatio olim fiebat. ⁊ coram quinqz testibus ciuibus romanis puberibus. ⁊ libripēde. i. estimatoꝛe qui estimabat familiā ⁊ minimo pcio puta vno nūmo. ⁊ ēptoꝛ postea manumittebat familiā cū oibus bonis. ⁊ ista dicebat quedā ficta vēditio. Sz hec tria genera euanuerūt ab vsu. ⁊ reliqua vide clare i tex.

Glo. Impator hic pōit ethimologiā vocabuli testi Sic ēt dicit̄ lapis quasi ledēs pedem. ⁊ argumētū dr̄ quasi argute inuentū sic ⁊ mutuū dr̄ quasi ex meo tuū. ff. si cer. pe. l. ii. §. appellata. ⁊ sm̄ hoc ēt codicillus p̄t dici testm̄.

Testm̄ sic diffinit̄ ē volūtat̄ nr̄e iusta snia. de eo qd̄ quis post mortē suā fieri voluit. vt. ff. eo. l. i. ⁊ ē addendū cū instōe hr̄dis vt j. de lega. §. añ hr̄dis. qr̄ sine heredis instōne nullū dr̄ testm̄. vt ff. de iure codi. l. fi. ⁊ j. de fideiꝯ. hr̄. in prin. Add. nō ꝙ bar. in l. i. ff. e. reprehendit glo. qr̄ sm̄ ipsam iuriscōsul videret̄ diminut⁹ subaudiēdo ꝓut facit glo. vnde bar. exponit iusta. i. pfecta. ⁊ sic i cludit necessario institutionē heredis. ⁊ hec expō bar. ꝓbat̄ in. l. cū filio cum ibi nō. ff. dele. iii. et istud cōiter tenetur.

Add. Nō ꝙ tabellio qui nō pōit solēnitates requisitas in aliquo testō pōt dici falsarius. quia p̄sumptōe iuris p̄sumit̄ dimisisse ne testm̄ valeat. Itē qr̄ turpe ē ignorare que oēs sciunt. ⁊ qd̄ ē d̄ officio suo. l. ii. §. mutui auditores. ff. de orig. iur. ⁊ hec oia voluit. Ricar. mal. hic. ⁊ i. l. i. C. de testamentis.

De calēdis idib⁹ ⁊ nonis vide tex. ⁊ gl. i. l. cū bisext⁹. ff. de v̄. sig. ⁊ gl. i data sexti libri. ⁊ p Jo. d̄ imol. i. l. eū qui calēdis. ff. d̄ v̄. ob. Testes debēt iteresse vno ꝯtextu. i. nllo actu iterposito nisi necessario nature. vt. ff. e. l. heredes. in fi. ⁊ C. e. l. cū antiquitas.

Hodie idistincte p aliuꝫ pōt scribere nomē hr̄dis. vt in auct̄. vt spon. lar. §. qr̄ v̄o. Tenor ꝯstōnis iustiniani in hac materia ē ꝙ si pōt scribere faciat. alias dicet corā testibus. ⁊ scribetur per aliū vel p aliquos de eis. al' non valet imo falsi pena tabellio tenetur. vt. C. e. l. iubemus. in fi.

Annulus de quo hic dicit̄ annulus signatorius habēs caracteres. ⁊ sic ē in eo sigillū nō āt alio signo. ff. e. l. ad testium. §. signuꝫ ⁊ de ver. sig. l. signatorius. §. signare.

Possunt āt. Oēs testes possunt vno ānulo ꝓprio vel aliēo signare. h. d. Add. ꝙ hic dr̄ quem posse alieno ānulo signare. hoc ē itelligēdū dūmō i subscriptione sua protestet̄. ⁊ facit mentionē ꝙ signauit ānulo alieno. ita notauit Spe. in ti. de ꝓba. § videdū in v̄. ⁊ nō. ⁊ ē gl. in. c. cū inter dilectos. ver. sꝫ cū ꝓpriū. ex̄ de fi. istru. que tm̄ gl. vr̄ velle ꝙ nō sufficit sigillare alieno sigillo in magnis negociis.

Gl. Idē ē signare testm̄ l'lintheū i quo iuolutū ē testamētū. vt. ff. e. ad testm̄. §. fi.

A trib⁹ vl' plib⁹ l' paucioribꝰ p̄t signari testm̄. ar. j. mā. §. is q exqt̄. Alii dicūt tm̄ cū septē vel vno debere signari.

Testes āt. In testō pōt eē testis quilibet qui pōt istitui hr̄s except̄ hic enumeratis.h.d. Testes āt adhiberi pñt hi cū quib⁹ testi factio ē.sz neqz mulier neqz ipubes neqz suus neqz furiosus neqz mutus neqz surdus neqz is cui bōis intēdictū ē.neqz is quē leges iubēt iprobū itestabilēqz eē. pñt i nūero testiū adhiberi.

Glo. Testi factio itellr̄ hic passiua.s.qui pñt istitui.⁊ hoc vt sit bona exceptio v̄. sz neqz. Alīn ēt accipit̄ actiue vt j.de hr̄.qua.⁊ dif.§.testi.

Mulier i oībus aliis casibus recipit̄ i testē p̄ter q̄ i testis.vt.ff e.qui testō.§.mulier. rō ē.C. de fideicō.l.fi. ⁊ ē timor falsitatis.

Add.in.d.§.mulier. nā varium ⁊ mutabile sp̄ femina.c.for⁹. in fi. de v̄.si.⁊.l. pe.C. de spon.

Add.nō p̄rio mulierē nō posse eē testē i testis.⁊ hoc fuit pp̄ fragilitatē mulierū. Fallit in testō militis vl' iter liberos. vt voluit glo.i aut̄.siue.C.e. In aliis autē negociis pōt eē testis.puta i codicillis.vt voluit glo.i.l.q testō. §.mulier.ff.e.⁊.l.fi.C. d codi. Itē pōt eē i criali de iure cili. vt l.ex eo.ff.de testi.nisi i crie publico.vel vbi vēit abscisio mēbri in quo mulier nō pōt eē testis sicut nec accusare.ff.d accu.l.nec accusare. De iure āt canonico mulr̄ nō pōt eē testis i accusatōe criali sz i inquisitōe vel denūciatōe sic. vt nōt gl.i.c. forus. d v̄.sig. Et nō q̄ ex quo hodie vt plurimū i testis appōit̄ cl'a codicillaris.mulier poterit eē testis i testō.qd nō

Hermofodrit⁹ si p̄ualet i masculino sexu recipit̄.vt.ff. d sta. ho.l.querit̄.⁊ de testa.l. repetū darū.§.i. Impubes de eo qd vidit i pupillari etate fact⁹ pubes pōt eē testis p̄ter q̄ i testō.sicut ⁊ suus.vt.ff.d ver.sig.l.notōz.§. istr̄oꝝ.⁊.C.de hr̄ti. ⁊ manich.l. qm̄.in fi.sz hic ñ.qꝛ faciūt ad substātiā testi vt hic dr̄. Mutus hic accipit̄ p eo q nihil loqui vl' audire pōt.vt.j. q tes.fa. pos.§. itē surdus. Furiosus hñs dilucida iterualla pōt eē testis vt.ff e.q testō.§. nec furiosus. Is cui bōis ē interdictū.s. vel a lege vt qꝛ ꝯmisit i.l.iul.ma.l.fi.vel a iudice.ff.e.l.is qui. i fi. Intestabilis qꝛ de crie famoso dānat⁹ vel qꝛ passus muliebria nō p̄t eē testis.vt.ff.e.l.is cui.§.fi.⁊.l. cū lege.de tes.ob carmē.in prin.

Sed cū aliquis. Seruus cōi opione reputat⁹ liber pōt i testō eē testis.h.d.

Glo. Ualet hic plus qd ē i opione q̄ qd in veritate sic.ff.dele.i.l.iii.§ sz si qua. ⁊.ff.de offi.preto.l.barbarius. Ar.ꝯ.j.de lega.§.siquis rē suā.

Add.cū querit̄ an error faciat ius aut hēat̄ p veritate. Dic q̄ aut error ē singularis ⁊ non facit ius nec p veritate habet̄.l. si post errorē.ff.de iur.om.iudi.

Aut ē error cōis. ⁊ tunc aut cōis ⁊ publica vtilitas suadet ⁊ tūc id quod ē in opinione vel in errore habetur pro veritate. vt. l. barbarius. de offi. pretо. ⁊ dic vt in l. i. C. de testa. Aut cōmunis seu publica vtilitas suadet contrarium. ⁊ non habetur pro veritate l. q nō rōne. ff. de leg. ⁊. l. decernimus. C. de epi. ⁊ cleri. Aut cōmunis vtilitas nō suadet pro nec cōtra. Et tunc si expedit erranti q habeatur p veritate. ⁊ habetur. l. si quis pater. ff. ad mace. ⁊ l. zenodotus. C. eo. ti. Aut expedit ei oppositum. ⁊ tunc non habetur p veritate. vt. l. i. §. fi. ff. qñ ac. de pē. ē an.

Si ostendat testū siue i scriptis siue nūcupatiuum debet ei credi. siue desierint esse testes siue non. ⁊ sic se habz consuetudo vt. C. de edic. di. adri. tol. l. nuncupatio. in fi. ⁊. C. de dona. l. in donationibus. ⁊ arb. tu. l. fi. nos dicimus contra in testamēto nūcupatiuo de iure. ⁊ quod hic dicitur de testamēto condito in scriptis loquit. In nūcupatiuo enim si proferat nō debz ei credi sine testibus cum i eis cōsistat tantuz substātia testamēti. Ipsum tamē valz licz pbatio deficiat. vt. ff. de testa. tu. l. duo. Add. Nō q hic dicit glo. ita seruari de cōsuetudine. ⁊ sic ꝙsuetudo intelligit approbata. Siquis effectus ē suus vel ifamis ⁊ velit recognoscere sigillū suū nō audit. vt. ff. de carb. edic. l. carboniānū. §. cāe

Nō hic errorē ꝓdesse. vt. ff. de supel. le. l. iii. i fi. ⁊. C. de la. liber. tol. §. sz q. ⁊. ff. de offi. pfi. l. barbarius.

Pater nec nō is. Pōt i vno ⁊ eodē testō pr̄ ee testis cū filius ⁊ fratribus i testis extranei. h. d. Et existens i ptāte testōrus si pōt ee testis in testamēto eiusdē. Et si filiꝰ post finitā militiā velit testari de castrē si peculio tūc pr̄ in tali testō non potest esse testis. h. d.

Reprobatū ē in testis domesticū testimonium.

Filo. Pōt ⁊ filiꝰ pñt esse testes in alieno testō. vt hic secus in suo. vt. j. ꝓpri. ⁊. ff. ō testi. l. testis.

Nō hic dr̄ ō filiosa. milite in telligit finita militia q aliud si ante ⁊ tpe militie. vt. ff. e. q testi. §. p ꝓximum. Non solū in testis sz et in aliis ē reprobatum domesticū testimoniū.

Domesticus aūt ē vt colonꝰ ⁊ ascripticius vel similes. vt. C. de his qui ad ec. cōfu. l. fi. §. sane si seruꝰ. ⁊. C. de questionibus. l. pridem. Item vxor marito ⁊ ecōuerso. vt supra de vsu ⁊ habita. § item is. Item fugientes siue dapiferi. ff. de pe. l. respiciendum. §. furta.

Additio. Nota q hic dicit glo. de colono. intelligit de colono ascripticio et necessario qui non possunt pro libito recedere

Sz i colonis nr̄i tp̄is q pn̄t ꝓ libito recedere. n̄ ꝓcedit i istis gl. ⁊ pn̄t eē testes pro dominis ⁊ cōtra dn̄os ⁊ ita seruat̄ de cōsuetudine. ⁊ hoc voluit Inno. s̄m q̄ allegāt doc. i. d. c. in l̄ris. ⁊ Ang. in. l. quoniā. C. de testi. videte i d. c. in l̄ris vbi ēt ponit̄. qd ꝺ affine. ⁊ que dicat̄ familiaris ꝑsona. ⁊ an famuli alicui⁹ sint suspecti pro eo.

Sed neq; Neq; heres scriptus. neq; is qui in ptāte eius ē nec pater eius qui i potestate hz eū. neq; fratres. qui in eiusdem patris potestate sunt testes adhiberi possunt. qz hoc totū qd agitur testamēti ordinandi gratia. credit̄ hodie iter testōrē ⁊ hr̄dē agi. De iure veteri. ꝯiūcti hr̄dis poterāt eē testes. sz tales veteres ꝯstitutōes iustinianus i suo codice inseri noluit.

Gl. Nō q̄ tribus modis hic positis dr̄ qs nie ꝯtingere ꝑ potestatē. s. filius. pr̄. ⁊ sr̄ in eadē ptāte pr̄is. Eius dr̄ negociū cuius lucrū ē ⁊ dānū vt. ff. qn̄ ap. sit. l. i. §. i ꝓpria ⁊ vere eorū qui ⁊c. Verbuz agere. est generalius q̄ gerere. qz ē generalissimuz. ff. de ver. sig. l. labeo in prin. ⁊. l. verba. Olim fuit ius ꝯturbatuz. nā oliz hr̄s i duobus primis generibus testōruz poterat eē testis. in tertio vero ille q erat loco hr̄dis nō poterat eē testis ⁊ sic erat turbatio iurium. ⁊ ad eius similitudinem ver⁹ hr̄s hodie testis nō erit vt sequit̄.

Legatariis aūt. Legatarii ⁊ fideicōmissarii ꝑticulares pn̄t adhiberi testes in testō ⁊ ꝯsilēs ꝑsone eis ꝯiūcte. h. d.

Gl. Legatarii ⁊ fideicōmissarii differūt iur̄ veteri. vt. j. de fideicō. hr̄. §. preterea. sz hodie nō. vt. j. de lega. §. sz n̄ vsq;.

Isti dicunt̄ successores nō iuris sz rei. ⁊ sine onere. vt. ff. mā. l. si hr̄ditatē. Constitutio de qua hic. est ꝯstitutio greca.

Contra istū tex. vr̄. l. i oībus. C. de testi. vbi nēo i cā ꝓpria ⁊c. vn̄ glo. inteligit istū text. q̄ hic agebat̄ de viribus testamēti iter hr̄dem ⁊ ex̄neū. ⁊ sic leglatarius n̄ ē test. i cā ꝓpria. vn̄ male sumit̄ hic ar. q̄ soci⁹ pōt eē testis i cā socii. sic ēt legatari⁹ i cā ꝓpria. Additio doc. nō ꝯtentant̄ de ista so. pluribus rōibus. vide per Jas. hic. vn̄ glo. ponit aliā so. q̄ hic ē spāle fauore testamēti. sz hec so. adhuc nō plz. qz in dubio nō est eundū ꝑ spālia. Unde ponit̄ alia so. que cōmuniter tenet̄ q̄ lz legatarius per q̄dā ꝯn̄tiam vr̄ testificari in cā propria nō tamē pr̄icipalit̄. ⁊ ergo admittit̄. ⁊ ꝑ hac so. fa. tex. in. l. i. ff. de auc. tu. ⁊ sic habet̄ ibi limitatio. ad. d. l. i oib⁹ q̄ loquit̄ vbi quis pr̄icipaliter. n̄ in ꝯn̄tiam testificatur in causa ꝓpria. Ideo dixit Bal. in. l. dictātibus. C. eo. q̄ si legatarius deponens testimoniū iterrogat̄ an ad vtilitatez eius ꝑtineat ⁊ rn̄det

nõ. q̃ ꝑ hoc nõ punit̃ vt falsari⁹ q̃ ñ ꝑtiet principalr̃. hoc tñ litat i. d. l. dictãtib⁹ eẽ verũ qñ legatari⁹ eẽt testis scriptus i testõ redacto ad publicã scripturã. Sec⁹ si cẽnt testes mere iudiciarii. Et p̃t eẽ rõ q̃ qñ sũt scripti sufficit q̃ d̃ ponãt illd̃ eẽ testm̃ testõris. sz qñ sũt iudiciarii deponũt d̃ qualibz ꝑte testi. In socio an possit eẽ testis distinguit̃ an lucrũ ꝑtieat ad eũ sociũ ⁊ tũc nõ admittit̃ al' sic. vt. ff. qñ ap. sit. l. i. §. i ꝓpria.

Nihil aũt iterest. Testm̃ fieri põt in cartha mẽbrana. vel i qualibz alia materia. Et d̃ vno ⁊ eodem testõ pñt ꝯfici plura instr̃a. h. d.

Gl. Ista plura instr̃a d̃ eodẽ testõ cõfecta. videt̃ ñ posse ꝓbare sine auctẽtico. vt i auct̃. vt spõ. lar. §. ⁊ hoc insup. ⁊. ff. de fi. instru. l. quicunqz. ⁊. ff. de bo. po. sz tab. l. ii. §. si tãdiu. Sz tñ sm̃ hec ãbo sunt pricipalia. i. tm̃ ꝓbabit exẽplatũ sicut principale.

Add. Dicit. d. xp̃o. nõ hãc glo. q̃ oia illa extracta dicũt̃ originalia ⁊ plene ꝓbant sicut originale absqz alia auctẽticatõe. secus si ꝑ diuersos tabelliones. Ita voluit bar. ⁊ bal. i. l. sempronius ꝓculo. ff. de le. ii. Adde tñ sing. nõ Ange. i auct̃. d̃ hr̃. ⁊ fal. §. i. q̃ tabellio extrahẽs sepe vnũ instr̃m sit cautus ponere hãc cl'am i ſo vel tertio instr̃o. quõ exhit illud instr̃m ad hoc q̃ forte primũ fuit deꝑditũ l' vetustate neglectũ ⁊c.

Sed hec quidẽ. In testõ nũcupatiuo sufficit testatorẽ palã volũtatẽ suã nũcupare corã septẽ testibus ad h̃ adhibitis ⁊ rogatis. h. d.

Gl. Qd̃ hic dr̃ d̃ septẽ testibus alr̃ fallit q̃ qñqz nullus vocat̃. vt si miles moriat̃ in bello. vt nõ. C. de mi. te. l. milites. qñqz vnus vt in imperatore C. e. l. oium. qñqz duo iter filios vt. C. e. l. hac ꝯsultissima. §. ex iperfecto. Vel si in tẽtorio faciat testm̃ miles. vt. ff. de tes. mi. l. lucius. qñqz tres vel quatuor l' pauciores. vt. C. e. si nõ spãli. qñque quinqz vt i testõ rustici. C. e. l. fi. §. sinaũt. qñqz septẽ ⁊ hoc gñalr̃ vt hic. ⁊. C. e. l. hac cõsultissima. qñqz octo vt in testõ ceci. vt. C. qui te. fa. pos. l. hac cõsultissima.

Testibus adhibit̃. i. rogat̃ vt intersint ⁊ sint attẽti. ff. e. l. heredes. §. pe. ⁊ i auct̃. de testi. §. ⁊ lz. i fi. Volũtas testõris corã heredibus dz eẽ nuncupata. s. palã nominãdo hr̃des. ff. e. l. hr̃des.

Nũcupata. i. notificata ⁊ ide dr̃ nũcupatiuũ testm̃.

De militari testõ.

Supra visum ẽ de testis in genere. verum q̃ testamẽta militis sũt exceptuata a regulis iur̃ cõis ⁊ priuilegiata. ideo merito de his separati videndum erat arg. i. l. apud labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniur. Jõ hic ꝯueniẽter po

nit̄ rubrica. d̄ mili. tes.

Miles dr̄ q iurauit a signis nō recedere. vt. ff. ex qui. ca. ma. l. pe. ⁊ scriptus ē in matricula vbi alii milites scripti sunt. vt. ff. e. l. pe. per totū titulū. Sūt alia qui qz necessaria vt quis sit miles. vt diximus ex qui. ca. ma. l. si. ⁊ in auct. de man. prin. §. fi.

Miles dr̄ a malo qd̄ sustiet ꝑ aliis vel a mille. qꝛ ex numero mille hominum eligit̄. ff. e. l. i. §. miles.

Upradicta

Milites in expeditōe existētes debēt testari quomodo velint. ⁊ quocunqz modo possunt. nulla solēnitate iuris ꝑuata dūmodo probetur testamentum suum saltem duobus testibus adhibitis. Et miles mutus ⁊ surd⁹ possunt testari in cā castrens̄ peculii. hoc dicit.

Glo. Milites habēt nimiaz iuris impitiam. C. de iur. ⁊ fac. ign. l. i. ⁊ milites tūc demum cum in militia sunt hn̄t priuilegium. vt. C. eo. l. pe. ⁊ hic subicit.

Nota hic ꝙ cessante cā cessat effectus. Et pōt hic sumi. ar. sic. C. de epis. ⁊ cle. l. generaliter. ꝙ cessante clerico ab ecclesia cessat p̄bēda nāl̄r. Et ista regula intell̄r de cā finali sine qua res eē nō p̄t sz nō habz locuz in cā impulsiua ff. de postu. l. i. §. sexum.

Filiusa. ⁊ si regl̄r ꝓhibeantur testari vt. j. ti. i. in pri. ⁊. ff. d̄ do. cā mor. l. tam is. tamē filiussa. miles pōt testari ꝑm ius cōe.

Filiussa. miles pōt testari iure cōi quo ad solēnitatē nō tn̄ dat̄ querela ꝯ eius testm̄ sicut ē i alio veterano qui nō est sui iuris. vt C. de inof. te. l. fi. §. in his. ⁊. ff. d̄ inof. te. l. papi. Add. ꝯriū est hodie ꝑ tex. i aut̄. vt cū d̄ ap. co. § ⁊ h̄ qdē. Itē id qd̄ dictū ē hz locū i milite nō exn̄te in expeditōne militari. qꝛ al's sicut miles vtitur iure spāli. ar. ff. e. l. ex militari. §. i. ⁊. l. testā eorū. §. fi.

Pagan⁹ dr̄ a pagos qd̄ ē villa.

Plane. Licet remittat̄ solēnitas in re agēda non tn̄ remittit̄ ꝯgrua ꝓbatio rei geste. Et lz lex priuilegiet aliquod factū intelligit̄ tn̄ i quantū de facto ltime appareat ⁊ cōstet. h. d.

Gl. Debent eē vocati saltez duo hoies ad ꝓbandum voluntatē militis. vt. ff. e. l. luci⁹ ⁊. ff. de testi. l. vbi. ⁊ hoc quando ē in tentorio. Si aūt in cōflictu belli nullo ēt teste vocato. C. e. l. milites. Si vero ē domi iure cōi vt. s̄. e. §. illis.

Si miles dixit alicui. ego te heredem facio vt plerūqz ꝑmonibus fieri solet. forte cā demōstrādi vt magister discipulo vel ludicā. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligōnum sb̄a. §. fi. vel affectōis. vt. ff. de codicil. lr̄e. nō ꝓpter hoc talē sermonē opz ꝓ testō ꝑuari.

Quinimo. Miles lz sit mutus vel surdus. tñ testat̃. h. d.

Nota q̃ priuilegiũ militis ñ solum ẽ circa solẽnitates testamẽtoꝝ. sz ẽt circa ꝑsonã suã.

Gl. Miles habet priuilegiũ circa solẽnitatem vt supra dictũ ẽ. ⁊ ẽt circa substãtiam testamenti. vt quia mutus ⁊ surdus alias testari nõ posset. hic tñ pũt. ⁊. ff. eo. l. iiii.

Miles mutus siue a natura siue a casu testari põt vt hic. alias priuilegium non operaret̃. C. q tes. fa. pos. l. discretis. ⁊ hoc etiaz iure militari dũ ẽ in militia.

Sed hactenus. Miles post missionem vel extra castra existens habz iure cõmuni facere testm̃. Sed si fecerit testm̃ in castris iure militari durat ẽt post missionem si moritur infra annuz licz post annuz extiterit conditio instõnis. h. d.

Glo. Quidam volunt hic non esse. §. ⁊ dicunt q̃ omne priuilegium quod habet miles perdit cuz redit de militia Nos autem dicimus hic esse. §. ⁊ distinguimus inter priuilegiuz quod habz vt testet̃ non obstante defectu persone scilicz filiussa. ⁊ mutus ⁊ surdus quia illud durat post reuersionẽ vt supra ꝓxi. §. ⁊. §. sed testari. ⁊. ff. eo. l. ticius. in prin. ⁊ inter priuilegia que hz in testãdo. qꝛ illa finiunt̃ vt hic. ⁊. s̃. e. §. illis ãt.

Testamẽtũ militis factuz pꝰ missionem infra annuz valz iur̃ militari scilz post honestam l'causariam missionẽ. honestam scilicz finito tempore militie causariam si ante tempus ex necessitate recessit. Si ãt ignominiosa ẽ missio definit statim valere. vt. ff. eo. l. testã eorũ. ⁊. C. e. l. ex testõ.

Si miles de capitali crimine dãnatus fuerit si quidem de cõmuni. vt de homicidio ⁊ simili ñ poterit ãmodo testari. ff. de ve. suc. l. i. in fi. Si autẽ militari. vt quia alienauit arma vel similia q̃ numerantur. ff. d̃ re mi. l. ii. ⁊. iii. Et idem etiaz de fide rupta. qꝛ non potest testari. ff. eo. l. ex militari. alias poterit in castrensibus tm̃ si ei hoc in sententia permissum fuerit alias non. vt. ff. de iniuſ. rup. l. si quis exheredato. §. sed ⁊ si quis capite. ⁊ dele. iii. siqs miles. in prin.

Conditio hic retrotrahit̃. ⁊ ff. de peri. ⁊ co. rei. vendi. l. necessario. §. i. ⁊ qui po. in pig. hab. l. vltima. ⁊ facit. ff. eo. quod dicit̃. ⁊. l. q̃ cõstitutum.

Sed ⁊ si quis. Testamentũ factuz ante militiã sine solẽnitate valet si post militiã apperet d̃ milit̃ volũtate. Et idẽ si miles post testm̃ fuit capite minutꝰ. h. d. Siqs añ militiã ñ iure fecit testamentum. ⁊ miles factus est. et in expeditione degens resignauit illud. ⁊ quidam

adiecit siue detraxit. vel al's manifesta ē militis volūtas hoc valere volent. dicēdū ē valere testamētū. quasi ex volūtate milit noua. Deniqz si in arrogatōez datus fuerit miles. vl' filiussa. emācipatus ē. testm̄ eius quasi ex volūtate noua militis valet. nec vr̄ capit diminutione irritū fieri.

Gl. Resignauit. i. sigilla aperuit ⁊ remouit. ⁊ alia apposuit. Nō obstāte capit diminutiōe valet testm̄ milit p ip̄z postquaz factus ē miles resignatū. vel ēt sicut nūc miles de nouo facere pōt testamētū. sic ⁊ vetus nō rescindit. Et sm̄ hoc dū dicitur in tex. noua volūtate. intellige. s. tacita. qđ secus ē in pagano vt. j. qui. mo. tes. infir. §. alio.

Sciendū. Filiussa / milias in quasi castrensi pōt facere testamētū sm̄ ius cōe. h. d. Peculiuz quasi castrense fuit inuētū ad similitudinē castrensis peculii.

Additio nō q quot alicui in habili ꝯcedit facultas testādi itelliget dūmō sm̄ ius cōe testet. secus si alicui abili ꝯcedat p̄uilegiū vt possit libere testari qr intelligit nō seruata forma iuris. vt p̄uilegiū aliqd opet. vt. l. si qñ in prin. ⁊ qđ ibi glo. ⁊ doc. ⁊ max. bal. ⁊ sali. C. de inof. te.

Gl. Anteriores leges de quibus hic. sūt. ff. de col. bo l. i. §. nec castrense. cōstitutiones vero sunt. C. đ asses. l. velut ⁊. C. đ aduoca. di. iu. l. fori ⁊ alie pl'es.

Cōstitutio iustiniani de qua h̄ ē. C. de inof. te. l. fi.

Et nō. q sicut castrēse nō confert fratrib⁹. ita nec quasi castrēse dic vt late per bart. in. d. §. nec castrense. qui ēt ponit illā. q. de libris assignat filio in studio p patrē an dēat fratribus ꝯferre. dic vt ibi plene. Cōsulibus p̄fect legionū ⁊ p̄sidibus p̄uinciaꝝ cōcessa sunt quasi castrēsia vt. C. de inof. te. l. fi. Additio oēs. n. q ex dignitate vl' ex officiis publicis lucrant. lz non sint doctores vel nōrii. pñt testari in illis lucris. lz sint filiusa. vt ē casus nō i. l. si post p̄ricipiū. C. de inof. te. qđ bñ nō

Predictis p̄sonis ꝯcessuz est testari lz sint filiusa. in castrēsi vel quasi tātūmō. nā in aduenticiis ñ pōt lz hēat p̄prietatez vt. C. de bo. qz lib. l. cū oz. Tale tñ testm̄ nō pōt querelari querela iofficiosi testamēti. Additio hoc hodie nō est verū sm̄ cōem sniam. ymo subiacēt querele si parētes p̄tereant vel exheredēt sine cā. vt. §. ⁊ hec qdem in aūt. vt cū đ ap. cog.

Quibus ñ ē p̄mis. fa. tes.

Additio. qr gl. p̄ria i nigro rubricā istā ꝯtinuat pono hic. quia supradicte sunt solēnitates testōruz. videbat q oībus seruantib⁹ illas solēnitates licitū eēt testari qđ tamen nō est ita. iō hic ponit rubricam qui. non est per fa. tes.

Non tamen. Qui alieno iuri subiectus ē. non pōt facer̄ testamētū ēt pr̄e ꝯsentiente. nisi de castrēsi peculio vel quasi de quo testari pōt siue sit miles siue veteranus. ēt pr̄e inuito. h. d.

Quod i castris acqsierit miles qui in ptāte pr̄is ē neqꝫ ip̄m pr̄em adimere posse. neqꝫ patris creditores id vēdere vl' alr̄ iquietare. neqꝫ patre mortuo. cū fr̄ib⁹ cōe eē. sꝫ silicet ꝓpriū eius eē qđ in castris acqsierit. q̄q̄ iure ciuili oium qui i ptāte parētū sunt peculia. pinde i bonis parētū ꝯputant̄ ac si suoꝝ peculia i bōis dominoꝝ numerant̄. excepto videlꝫ his que ex sacris ꝯstitutiōibus. ⁊ p̄cipue nr̄is ꝑꝑ diuersas cās non acquiruntur.

Gl. Sunt. xiii. casus i qbus ꝓhibitū ē facere testm̄. qui i isto ti. pro pte ponunt̄ ⁊ ergo dicit nō tn̄ ⁊c. Filiussa. lꝫ n̄ possit testari đ ꝯn̄su pr̄is. tn̄ pōt donare cā mort̄. pr̄e ꝯsentiēte vt. ff. de do. cā mor. l. tā. is in fi. ⁊ rō diuersitatis ē. qꝛ testm̄ ex libero nō alieno arbitrio depēdere dꝫ. ff. de here. insti. l. illa institutio. Additio ⁊ lꝫ donatio cā mortis fit vltima volūtas. tn̄ accedit ꝯ̄ctui vt no. gl. i. l. ii. ff. de do. p̄le. ⁊ ēt nō gl. ⁊ doc. in. l. seniū. C. q te. fa. po. ⁊ dic vt ibi ꝑdoc. ⁊ bar. Et aduerte ꝙ talis donatio cā mortis fcā de ꝯn̄su pr̄is ꝯfirmat̄ morte filii. n̄ expectata morte patris vt. l. iiii. C. de dona. ⁊ ibi gl. qđ nō. Nihilo magis. i. n̄ iō magis. hꝫ. n. in se negatiuā. sicut nihilominus affirmatiuaꝫ.

Oliꝫ liberi defuncti ⁊ fr̄es patrē excludebāt. vt. C. cōia đ suc. l. fi. hodie uō solū liberi. vt in aūt. de hr̄. que ab inte. §. si igit̄ defūctus. Additio dic si fratres sup sunt. admittit̄ pr̄ cū fr̄ibus vtrinqꝫ ꝯiunctis pro virili vt aūt. defuncto. C. ad tertul. ⁊ hoc si peculiū castrēse deuoluit̄ ad pr̄em vt hr̄ditas vt. j. Filio habēte castrēse vel quasi decedēte ab intestato ꝑtinebit ad pr̄em de iure cōi. nō hr̄ditario. sꝫ vti pr̄ occupabit peculiū castrēse vel quasi. sicut ēt occupat ꝓfecticiū. ⁊ aduenticiū. vt. ff. de castrē. pe. l. ii. Sed hodie videt̄ occupare iure hr̄ditario. vt in aūt. de hr̄. que ab ite. §. si igit̄ defunctus.

Peculia ꝓfecticia ⁊ aduēticia ita sunt in bonis pr̄is. sicut peculia seruoꝝ in bonis dn̄oꝝ. sꝫ non castrēsia vel quasi. Additio aduertas ꝙ sicut ex aliquo facto vel delicto filii bona sua veniunt publicāda. tamē non publicant̄ aliqua peculia. nō eniꝫ ꝓfecticiū. qꝛ est patris. non castrēse vel quasi. nec ēt aduēticiū vt ē cāus sing. i. l. iii. cōiunc. glo. C. de bo. p̄scrip. ibi nec castrense ⁊c. sicut ecōtra. si bona paterna veniūt publicanda ēt ꝓpter delictū cū fisco ꝯ̄ctū ēt peculiuꝫ ꝓfecticiuꝫ qđ ē penes filiū nō publicat̄. vt ē cāus sing.

ꝛ ibi bar. in. l. iii. §. ſz vtrũ. ff. de minor. de quibus elegant vide p bar. ꝛ alios in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalib⁹. ff. de dã. infec. q̃ nõ.

Etiam ſi impubes qui fecit te ſtamẽtuz ſcũs pubes deceſſerit ſi recõualidat vt hic.

Preterea teſtamẽtũ. Impubes nõ põt facere teſtm̃. nec ẽt furioſus. nec factũ recõualeſcit. lz effi/ciat pubes vl ſane mentis. h. d.

Glo. Impuberes exquo te tigerũt de vltio die de cimi quarti anni vel duodecim poſſunt facere teſtamẽtũ. ꝛ hoc fa uore teſtamẽti. vt. ff. e. l. q̃ etate. Idem in vſucapiõe. ff. de vſurp. l. in vſucapionibus. Secus i pre ſcriptiõibus odioſis. vt. ff. de ac. ꝛ ob. l. in oibus. Itẽ ſecus vbi ẽ fauor illius qui vult ꝓgare vt in ꝛctibus a minore factis. vt. ff. de minorib⁹. l. iii. §. minorem. Additio pleniſſimam habes gl. in. dicto. §. minorem ꝛ vide hic diſtic. Ang. quãdo dies cepta hr̃ pro ꝙpleta. Itẽ no. q̃ ſi dat dilatio vnius mẽſis. finit̃ menſis in alio menſe tota die quota ichoa/tur in menſe dati termini vt ẽ gl. in. c. q̃to de elec. in. vi. ꝛ videtur caſus in. l. lecta in princi. ff. ſi cer. pe. Et tũc in ãno biſextili duo di es ꝙputantur pro vno. Sz ſi eẽt data dilatio dierum computabũ tur pro vno. Ita ſentit glo. ꝛ ibi bal. in. d. §. minorem.

Judiciũ hic capit̃ pro diſcre/tione. vt. ff. de iudi. l. cũ ꝓtor. §. ſi aũt. qñq; iudiciũ ponit̃ pro ſnia vt vbi rei iudicate ſtãdũ ẽ. vt. C. de re iudi. l. i. qñq; pro inſtantia cauſe triẽni vt. C. de iudi. l. ꝓperandũ per totuz quãdoq; p actio ne vt iudiciũ famñ herc. vel cõi di ui. vt. j. de of. iud. §. ſi familiſ hr̃.

Quod hic dr̃ in furioſo. cadẽ rõe idẽ in mente capto vt ar. ff. õ ver. ob. l. a ticio in fi. Additio i telligе de tali mẽte capto. qui nõ intelligat qd agit. nec hẽat iudi/ciũ. ſecus aũt ſi irelectiũ hẽret vt dicimus i muto vel ſurdo vt i. l. diſcretis. C. eo.

Furor ſuperueniẽs nõ pimit negociũ recte geſtũ. vt vſucapẽz inchoatã. vt. ff. de vſucap. l. iuſto §. cũ vel poſſeſſiõem queſitã. ff. õ acquir. po. l. ſi is qui ãno. ſic. ff. õ p̃cul. l. q̃tuberonis in prin. Ad ditio. Nota q̃ ꝓbat̃ furor ex ſer monibus. vt. l. is q. §. i. ꝛ ibi bar. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab hiſ. vel ſi pcu tit alios idebite. vel ſi ꝓcit lapi/des. ꝛ ſimilia. vt nõ gl. ꝛ Ange. in. l. ſi cũ dotez. §. ſi maritus. ff. ſo. ma. fa. l. ii. C. de iude. ꝛ adde qõ no. bart. in. l. muto. ff. de ac/quir. here.

Itẽ pro digus. Nõ valz teſtamentum ꝓ/digi factum poſt interdictum. ſi prius factuz ſic. h. d.

Gl. Prodigus eſt qui neq; finem. neq; moduz habet in expenſis vt. ff. de cura. fur. l. i. Additio ꝛ talis ꝓdigus. eſt ſub cura agnatoruz. ꝛ ſic ſub cura le/gitima. nec eſt opus vt a iudic

cur̃. det̃ stantibus agnatis. vt est tex. ⁊ ibi no. s̃. de cur. §. itẽ furio si. Prodigo interdicitur administratio per iudicem ⁊ hoc clar̃ ẽ aliquando etiam per legez vt si cõmisit crimen lese ma. quia tũc nõ solũ est interdicta facultas testandi. sed etiam testamentum prius factum rumpitur. C. ad. l. iul. ma. l. fi. Additio nõ ꝙ si iudex vult interdicere administrationem prodigo non sufficit facere preconium per ciuitatem ne quis cum tali cõtrahat ⁊c. sed requir tur cause cognitio ⁊ sic citatio illorum qui prius cum prodigo cõtraxerunt ⁊ etiaz citato prodigo ⁊ re plene. discussa. Ita colligitur hic ex Ang.

Si stat interdictio administrationis alicui prodigo cuz tamen non est non tamen est irrita talis interdictio. quia non ẽ facta contra ius legis. sed tantum contra ius litigatoris. vt. ff. que sen. fi. app. restin. l. i. in princi. ⁊. §. i. ⁊. C. qñ pro. non est ne. l. ii.

Itẽ mutus. Mutus ⁊ surdus possunt certis casibus condere testamentuz. sed non semper. h. d. primo. ⁊ vicium superueniens post testamentum perfectum non nocet. h. d. Mutus is intelligitur. qui eloqui nihil potest non qui tarde loquit̃. sepe aũt etiam litterati ⁊ eruditi hoies. variis casibus ⁊ audiendi ⁊ loquẽdi facultatem amittunt.

Gl. Sepe eruditi hoies. loquelam amittũt ⁊ maxĩe impii. aduocati. Constitutio de qua hic habet̃. C. q te. fa. po. l. discretis. Leges subueniũt mutis vz vt mutus ⁊ surdus casu possunt testari. vel mutus tantũ ⁊ nõ surdus siue sit mutus natura siue casu. si scribere nouit. sua manu scribat testamentum. si aũt per aliũ scribere velit impetret hoc a principe vt. ff. e. l. si mutus. Itẽ si surdus tãtũ casu ẽ vel ẽt natura testet̃ si vult si põt loq articulate vt. C. eo. l. discretis. si aũt natura est mutus. non põt nisi sit miles vt. s̃. ti. i.

Cecus autẽ. Cecus cuz solemnitate cõi ñ põt facere testm̃. sz ꝑuãdo q̃libet solemnitatẽ i hoc assignatã. h. d.

Gl. Cecus hic intelligit̃ naturaliter vel cãu orbatus vtroqz lumine. secus si vno tãtũ vt. C. de ex. tu. l. fi. Cecus nõ põt facere testm̃ nisi ꝑm obseruatiõem diui iustini patris iustiniani. s. vt corã. vii. testibus ⁊ tabellione vel alio loco eius si nõ inueniat̃ tabellio volũtatẽ suã lucide declaret ⁊ in hr̃ditatib⁹ ⁊ in legatis. ⁊ oĩa in scriptura referant̃ vt C. eo. l. hac ꝯsultissima.

Eius qui apd̃ hostes. Captus apud hostes testamẽtũ facere nõ põt. sz ꝑus factum. si ibi moritur ex lege cornelia illud valet ⁊ hoc. si redeat ex postliminio. h. d.

Gl. Apud hostes nõ põt facere testm̃. s. si capt⁹ vel al's obses sit. vt. ff. eodem. l. obsides. Add. hoc verũ intell'r si capiat̃ a veris hostib⁹ ppli ro. iuncta. l. hostes. ff. de capti. Sec⁹ si capiat̃ a latronib⁹. vt. l. q a latronibus. ff. de testa. Et idẽ hodie si capiant̃ in guerris nr̃is qꝛ nõ efficiunt̃ ſui iuxta nõ. ꝑ bar. in. d. l. hostes. Ex quo sequit̃ ꝙ capti in bello indicto ꝑ papã vel principẽ sine dubio efficiunt̃ ſui. vt. d. l. hostes. vt dicit bar. eleganter i d. l. qui a latronibus qđ ꝑpetuo nota. qꝛ bar. ẽ magne auctoritat̃ maxime qꝛ alii doc. siue ꝯdictiõe transeũt. Sꝫ credo ꝙ h̃ hodie ꝑ ꝯriam ꝯsuetudinẽ sit deletũ. ar. nõ. in. §. igit̃. s̃. in ꝓhe. hui⁹ voluminis. Ang.

Ius postliminii fingit captũ reuersuꝫ sꝑ i ciuitate fuisse vt. s̃. q. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus. sꝫ lex cornelia nõ ita fingit. ⁊ qđ dr̃. C. de cap. ⁊ post. re. l. captiui intelligit̃ ipropie. qꝛ ibi lex cornel'. impropie ponit̃ pro iure postliminii.

Lex cornelia fingit mortuuꝫ apud hostes fore mortuũ prima hora captiuitat̃ ⁊ sic sꝑ fuisse liberũ. vt. ff. e. l. lege cornel. Aliđ eẽt si nulla eẽt fictio vt in illo qui fact⁹ ẽ ſuus pene vt. j. q. mo. tes. in fir. §. nõ tñ. Add. h̃ verũ nisi fuerit restitutus ⁊ ꝑseuerauerit i dcã volũtate vt dicã ibi. Ultimo nõndũ tredeciꝫ eẽ ꝑsonas q̃ testari nõ pñt. vꝫ filiussa. Itẽ ſui vt. s̃. e. i prin. ⁊. ff. e. si fili⁹. Item ipubes. Itẽ furiosus. Itẽ mẽte capt⁹. Itẽ ꝓdigus. Itẽ mutus. Itez surdus. Itẽ cec⁹. vt. s̃. e. §. ꝑterea. ⁊. §. itẽ furiosi. ⁊. §. item ꝓdigi. ⁊. §. itẽ surdus. ⁊. §. cec⁹. Itẽ dãnat⁹ ad mortẽ naturalez l' ciuilẽ. ff. e. l. eius q. §. i. vsqꝫ in fi. Itẽ obses. vt. ff. e. l. obsides. Itẽ đ crie famoso dãnat⁹. vt. ff. e. is cui. §. fi. ⁊. l. cũ lege. Itez đ statu suo dubitãtes vt. ff. e. qui statu. ⁊ l. qui in dñi. Itẽ monacus. vt in aut. de mona. §. id quoqꝫ. ⁊. §. illud. Sꝫ hodie ſm quosdã corrigitur i auct̃. de sanc. epi. §. si qꝛ mulier. Itẽ is cui bõis interdicit̃ a lege. vt. C. de hr̃ti. l. manicheos. ⁊ ad. l. iul. ma. l. vlt. Add. de eo qđ dr̃ đ mõacho. vide hic per docto. qꝛ dubiũ ẽ iter eos.

De exhr̃datõe liberoꝝ.

Supra sat̃ dictũ ẽ đ obſuatõe testõꝝ circa pietatẽ ⁊ fidẽ ñ tñ illa sufficit ad validitatẽ eorũ. sꝫ requirit̃ ꝙ liberi vl' exhr̃dẽt̃ l' instituãt̃ ⁊ nõ sub silẽtio ꝑtereãt̃. iõ hic intendẽs tractare đ exheredatõne liberorum annectit rubricam ⁊c.

n On tamen. Testamẽtum i quo filius in ptãte est preteritus. nullum est ipso iure. nec recõualescit. si filius viuo patre moriatur. h. d.

Nō sufficit patri testōi adhi
bere numerū testiū. inscriptiōem
z figilla. sz opus est vt filiū in po
testate instituat vel nominatiz ex
heredet. z hec est solēnitas itrin/
seca testamēti. que ꝙsistit circa pie
tatē. alia extrinseca. que ꝙsistit in
numero testiū. inscriptis hr̄dibus
in subscriptiōe testiū. z figillorūz
appositiōe z hec versantur circa
pbatiōem. Si qs filiū i ptāte
filētio p̄terierit inutiliter testabi/
tur. adeo quidē. vt z si vino pa/
tre. filius eius mortuus sit. hered
nemo ex eo testō existere possit.
qz. f. ab iicio nō cōstituerit testiū.
Additio hoc ē veruz nisi in tali
testō sint instituti venientes ab in
testō vt. l. posthumus ver. idem
circa cū ibi nō. p gl. z doc. ō lib. z
po. Olim filie femine erāt de/
teriozis ꝙditiōis q̄ masculi in in
stituēdo vel exhēredando.

Ille dicit nominatiz exhere/
datus. qui ēt nō exheredat noie
ꝓprio sz dō filiū meū exhēdo. qñ
ille filius vnicus erat.

Hl. Filius emācipatus p̄teri
tus de iure ciuili nō rum
pit testiū nec ēt de iure p̄torio.
vt. j. e. §. emācipatos. qz cōcedit
bo. po. cōtra tab. nō aūt dicit te/
stamēti nullū. Additō hodie tiā
ēt de iure ciuili si filius emanci/
patus fuerit p̄teritus fine cā di/
cit testiū nullū. sicut filius in ptā
te. vt ē gl. fing. in. §. exhr̄datus i
aūt. de hr̄. z fal. z no. doc. in aūt.
ex cā. C. de li. p̄te. Preterit9
dr̄ filius nec institutus nec exhe/
redatus vt. j. de hr̄. ab inte. §. ea/
dē. nec testiū ipso iure valet vt.
C. de li. p̄te. l. maximū.

Videt cōtra tex. istū multū
obstare duz vult q̄ mortuo filio
p̄terito. vino p̄e. testiū nō recō
ualescit qz vr̄ cōtra. l. filio. §. fi. ff.
de inuf. rup. vbi ēt testiū i quo
filius fuit p̄teritus reconualescit.
Unō gl. soluit duplici so. vz. q̄
in. d. l. filio. ille p̄teritus supuixit
post mortē p̄ris. hic nō. vel ibi lo
quit̄ de iure equo. sz in hoc text.
de iure stricto. Additio circa
istā solutiōem huius ōrii ē magna
disputatiō inter doc. sz breuit̄ ex mē
te doc. dic cōiungendo ābas so.
glo. simul q̄ aut hi ns mort̄ vi
uo patre. z testiū absq; remedio
nullū ē vt hic. aut supuixit. z tūc
si dicit nullū absq; dubio nullus
ē. Si vero testiū approbauerit
tūc equitate p̄toria cōualescit. z
ita loquit̄. d. l. filio p̄terito.

Si testamētū ab initio ꝙsistit
vz si fuerit p̄teritus posthumus
sz postea rumpat̄ natiuitate po/
sthumi. z iterū mort̄ posthum9
vino patre testiū recōualescit. ff.
de inuf. rup. l. posthum9 i pri.
z j. eo. §. posthumi. Additio
ex hac ꝙclusiōe gl. nō ꝓprio q̄ po/
sthumo p̄terito testiū ipso iur̄ va
let. Sc̄ō nō q̄ statiz natiuitate
posthumi testiū rumpit̄. vt. l. iu
§. ex his z rūpēdo sibi locū fac vt
l. nā q̄. §. rūpēdo. ff. dīuf. te. ēt io
nō q̄ tale testiū. sz rūpat̄ natitate

posthumi tñ si moriaꝫ testñ recõualescit de iuꝛ ꝓtono. ꝛ pôt peti ꝛ daꝫ bo.po. ſm tab. ꝛ rõ ẽ qꝛ cã efficiẽs. ſ. pꝛ̃ adhuc supest iste ẽ cãus ſm cõem intellectũ i. l. posthumus in pꝛ̃. ꝛ sic in. d. l. posthumus ẽ vnus casus i quo ẽt hodie ẽ necessaria bo. po. ꝛ etiaꝫ alios vide hic per. d. Ang.

Nõ ꝙ in hoc tex. ex vna pte ponit filios tñ. ꝛ ex alia ponit filias. ꝛ oẽs descẽdẽtes ꝓter filios.

Inter ceteros dꝛ exhꝛdari sic dicẽdo vnũ de filiis meis exhere do. vel sic vno instituto. post sic dico reliquos exhꝛdo nã nisi diceret ceteros exhꝛdo. lz dicat filiũ meũ exheredo cuz plẽs hẽat. nemo exhꝛdatus vꝛ vt. ff. de lib. ꝛ po. l. ii. Nominatiz ẽt dicẽ exhꝛdari lz nõ noie ꝓpꝛio exhꝛdeꝫ sz vnico exñte filio dicaꝫ filiũ meũ exhꝛdo vt hic in tex.

Item alius mõis ſm gl. noiati dꝛ exhꝛdari. vt si dicat oẽs liberos exhꝛdo vno solo noiatiz instituto. vt. ff. de li. ꝛ po. l. ticius i pꝛn. Itẽ si dixerit alia verba q̃cũqz dũmõ certa. vt. ff. si cer. pe. l. certũ ꝛ. ff. de iuſ. rup. l. posthumũ. §. nominatiz. ꝛ. ff. ỏ li. ꝛ po. l. i. ꝛ. ii. sz secus si dicat filiũ meuz instituo. ceteros liberos exhꝛdo vel seyũ extraneũ instituo. liberoſ aũt exhꝛdo ꝛ nõ dicit oẽs. nã dico filiũ exhꝛdare iter ceteros. qꝛ mixtio fit cũ ceteris i remotionib⁹ gradibus ꝙstituẽ. vñ si valz. cũ ỏ bẽat exhꝛdari noiatiz vt hic dꝛ.

Additio. d. Jaſ. vꝛ̃ mouere hanc gl. dicẽs ꝙ facit dꝛaz iter ceteroſ ꝛ oẽs. sz dicit ꝙ ẽ fiẽda dꝛa inter filios ꝛ liberos qꝛ appellatiõe liberoꝝ cõtinenꝫ ẽt vltra filios alii vlteriozes gradus nõ sic appellatiõe filii. vt. §. fi. s̃. q da. tu. poſ. Additio nõ ꝙ in exhꝛdatiõe filii. qnqz sunt necessaria. vt nõt gl. in. l. iii. §. ante hꝛdiſ. ff. de li. ꝛ po. pꝛio ꝙ noiatiz fiat vt s̃. fo ꝙ fiat pure nõ sub qdiõ. nisi qñ instituereꝫ filius sub qdiõ. casualiz vel mixta. ꝛ in defectũ cõditiõis exhꝛdeꝫ. vt. d. l. iii. §. pure. tertio ꝙ fiat a gradu ĩstitutionis vel substitutõis. ꝛ ñ a ꝑsona. quarta ꝙ fiat a tota hꝛditate nõ a quota vel a certa. vt. ff. e. l. cũ q dã. quinta ꝙ iusta cã inseraꝫ. vt. C. de li. ꝓte. aũt. non licz. Añ ver. noiati. puz. tota graduasse. qz cã.

Posthumi quoqz. Testñ in quo posthumi sunt ꝓteriti ipo iure tz. sz ipsoꝝ natiuitate ꝙ pꝛmũ annullaꝫ. Et femina posthuma oliz iter ceteros poterat exhꝛdari. cũ legato masculus vo posthumus nominatiz. h. d.

Additio nõ ꝙ lz olim natiuitate posthumi rũpebaꝫ testñ. ẽt quo ad legata. vt hic ibi totũ. tñ hodie ꝙseruanꝫ legata. p. d. aũt. ex cã. lz posthumuſ sit ꝓteritꝰ. vt bar. i. d. aũt. excã. ꝛ doc. cõiuꝫ. ꝛ qõ hic dꝛ de posthumo. intelligitur si nascaꝫ viuus. qꝛ alias scripti hꝛdes possent adire de iure ciuili

nato posthumo ab ortiuo secus. si nascat̃ ⁊ vocẽ emiserit, lz statim moriatur. vt. l. iii. C. de post. hr̃. insti. Posthumus dr̃ noiatiz exheredari si dicat̃ qcunqz mihi filius genitus fuerit exhr̃s esto.

Gl. Si pater dicat in testõ q cũqz mihi filius genitus fuerit exhr̃s esto. ista institutione ñ solũ ex pñti mr̃imonio nascituri sz ẽt ex futuro mr̃imonio instituti vident̃. ff. de li. ⁊ po. l. placet ⁊. l. ideoqz. Secus si p̃dicto mõ exhr̃dauerit qꝛ solũ vident̃ exhr̃dati ex pñti mr̃imonio vt. j. e. §. masculos. Par ẽ ꝯditio oĩuz posthumoꝝ. s. ex se nascituroꝝ ⁊ ex filiis suis. lz in iã natis nõ sit par ꝯditio. vt. s̃. §. sz nõ ita.

De iure veteri si posthumus exhr̃dabat̃ poterat agere querela inofficiosi testamẽti vt. j. de inof. te. §. posthumi. hodie võ exhr̃dari nõ pñt. vt. C. de inof. te. l. si qs. §. legit̃. Aborsus habetur pro nõ nato. ff. d̃ ver. sig. l. si qui mortui ⁊. C. de postu. l. i. Additio dic hoc verꝝ. nisi cecto ventre natus fuerit. qꝛ tũc rũpit̃ testm̃. vt. l. ꝙ dr̃. ff. de li. ⁊ po. ẽt si vocẽ nõ emiserit sz hẽbat pulsuz. lz statiz in manibus obstetric̃ mortuꝰ fuerit. vt. l. iii. C. de post. hr̃. isti. dũmõ nõ declinet ad monstruz. vt. l. queret aliqs. ff. de v̇. sig.

Olim femie posthume ñ erãt necessario noiatiz exhr̃dãde duz eis aliquid legaret̃. sz iã nat̃ non erat necesse legari vt. s̃. e. sz ñ ita ⁊. C. de li. p̃te. l. maximũ.

Hodie ꝑ ꝯstitutiõem oẽs sũt noiatiz exhr̃dãdi vt. j. §. nr̃a. sed nouissimo iure nõ. qꝛ nõ pñt exheredari nisi sint igrati vt i aũt. vt cũ de app. cog. §. aliđ col. viii.

Posthumoꝝ. Nepos ex filio moriẽte patre. viuo auo. succedit in locũ eius. iõ institui vel exheredari dz ne aliter p̃teritus rumpat aui testamẽtũ. qui modus ẽ introductus a lege velleya. h. d.

Gl. Isti posthumi qui fiunt agnoscẽdo hñtur loco posthumoꝝ vt hic ⁊. ff. de iuis. rup. l. posthumoꝝ nõ tñ veri posthumi sunt vt. j. e. §. hoc in fi. ⁊ sũt parẽtibus sui heredes. vt. j. đ hr̃. qual. ⁊ dif. §. sui. Agnascẽdo i. subtus vel postea nascẽdo sicut postumus verus. non. enim nascit̃. vt. s̃. de adop. §. i. vel isti dicunt̃ agnasci. qꝛ incipiũt eẽ agnati quo ad effectũ succedẽdi. Testamẽtũ feie nõ rũpit̃ ꝑ legẽ velleyã. ff. de li. ⁊ po. l. gallꝰ. §. nunc de lege. ibi nã ⁊ si ista v̇ba sũt. sz tale testm̃ ꝑ q̃relã irritat̃. vt. C. đ iof. te. l. iii. ⁊. j. e. §. mr̃. Nõ ꝙ hic dicit text. ne forte eo viuo qꝛ si iste nepos postumꝰ fuit ꝯceptꝰ post mortẽ aui nõ rũpit eius testm̃ vt. ff. de iuis. rup. l. si qs filio qꝛ nũq̃ fuit ei ꝯiunctꝰ tal' qꝛ ip̃o viuo nõ fuit aial vt. l. i. §. ꝓximior cũ ibi no. ff. vñ cog. ⁊ bonus tex. in. l. verum est. ff. de secundum. tabu. Et in hoc differt

a v̄o posthūo. Itē dr̄t ab ascēdē tibus. vt. ff. d̄ ioffi. te. l. pr̄ filiū.

Velleia. nomē ē cuiusdā noue legis. sz ius galli acquilii antiquum ē. ⁊ loquit̄ i vero posthumo vt statiz dicā. vt. ff. de libe. ⁊ po. l. gallus. §. siquis filiū.

Posthumi agnatōe debēt instituī vel exheredari ad silitudinē verorū posthumoꝝ. vnde i veris posthumis talis erat modus si vero mortuo nascet̄ mihi filiꝰ infra decē menses. vt. ff. de lib. ⁊ po. l. gallus. §. videndū. al'. i. rñ. ⁊. §. i. ii. iii. ⁊. iiii. sic ergo ⁊ hic ꝑ legem velleyaz si suus heres suꝰ eē desierit se viuo. vt. ff. de lib. ⁊ po. l. gallus. §. videndū. ⁊ in hoc hz locum lex velleya. sic ēt ē paritas ab intestato. vt. j. de hr̄. q̄ ab inte. §. cū aūt.

Add. vt habeat̄ aliqualis cognitio materie. l. gallus. ponā talem sūmulā. Consiliū itaqz galli iuriscōsulti ē qñ filius hz vxorē p̄gnantē qui filius fuit institutus tūc auus dz instituere vel exheredare nepotē nasciturū ꝑ hec verba si filius meꝰ me viuo moriat̄. tunc siquis mihi ex eo nepos ve erit post mortē meā. ifra decē menses post mortē filii mei. heredes vel exhr̄des sunto. Verū qꝛ tale ꝯsiliū nō sufficiebat ad casus qui cōtingere poterāt fcta fuit lex velleya que hz duo capita. ⁊ ꝓuidit i quatuor casibus.

Primum caput prouidet i casu quo posthumꝰ viuo auo nascitur post fcm̄ testm̄ ⁊ mortuo p̄re suo d̄ quo gallꝰ nihil dixerat. ⁊ hec ꝓuisio hz duos casus vz qñ tpe testamēti filiꝰ ē moriuꝰ relicta ex eo vxore p̄gnāte. vl' qñ erat viuꝰ tēpore testi. ⁊ post mortē ei nascit̄ posthumꝰ i vita aui. in quibus casibus lex velleya cōsulit ꝓuidendū d̄ instōne vl' exhr̄datōe. Scdz caput ꝓuidet qñ filiꝰ vl' nepos viuebat tpe testi ⁊ vxor eiꝰ ē grauida. vñ possibile ē ꝙ posthumꝰ nascet̄ i vita. ⁊ iste casus tangit̄ hic in tex. Est ēt quartus casus q nō ꝯtinet̄ sub vno nec sub alio. qñ filius viuit tpe testi ⁊ vxor eius est p̄gnās. vñ possibile ē ꝙ posthumus nascat̄ in vita filii nec ꝯtinet̄ sub prio capite. qꝛ loqt̄ qñ pr̄ erat mortuꝰ tpe natitat̄ postūi. ⁊ hic viuebant ambo tpe testi. et h̄ plenius reperit̄ i. d. l. gallus. in pri. Si āt oēs istas ꝓuisiōes ⁊ difficultates euitare velis ponas talem clausulā i testō. tales natos ⁊ post humos qui mihi agnati ⁊ sui heredes eē pñt. in tali re istituo. vt. j. §. ceterū. i auct. vt cū de ap. cog. ⁊. l. gallus. §. istituēs. Et sic cessant oēs difficultates que sunt magni effectus.

Emācipatos.

Emancipati liberi de iur̄ ciuili sūt icogniti. ⁊ iō eo iure p̄teriti non rūpent testm̄. iure vero pretorio emācipati liberi ꝑ lineā masculinā descēdētes debēt istitui aut exhr̄dari nominatiz. ꝑ lineā āt fe-

mininā descēdētes debēt institui aut inter ceteros exhr̄dari. alioqn si p̄teriti extiterint tribuitur eis a p̄tore beneficiū contra tabulas. hoc dicit.

Gl. Testm̄ i quo filiꝰ i ptāte ē p̄teritꝰ nullū ē vt. s̄. sed in quo filiꝰ emācip̄atꝰ p̄teritur ēt iure p̄torio nō ē nullū. Dum tex. dicit ꝙ iō nō erat necesse instituere emācipatos q̄ nō sūt sui hr̄des. ē supplēdū ⁊ q̄ desierunt eē sui hr̄des per emācipationē. ⁊ sic ꝑ capitis diminutionē desinit eē agnatus ⁊ remanet cognatꝰ q nō cognoscit̄ a iure ciuili vt. j. de hr̄. que ab inte. §. emācipati. ⁊. s̄. d̄ le. ag. tu. §. fi. Et nisi fieret suppletio ista. rō supradicta nō esset sufficiēs. q̄ quāuis p̄ nō ē suꝰ heres respectu filii. nihilominꝰ filiꝰ tenet̄ ipsū instituere. Additō Hoc ꝙ hec glo. dicit de p̄re. qd̄ dz necessario institui forte se refert ad iura noua s̄m que p̄ p̄teritus dicit filii testm̄ nullū. vt in auct. vt cū de ap. co. §. ⁊ hec quidem. Pretor sustulit dr̄iaz q̄ erat in suis inter masculū ⁊ feminā vt hic ⁊. s̄. e. §. i. Pretō iubz ēt filios emācipatos exhr̄dari. s. rite. q̄ si nō rite daret bonorum pos. ꝯ ta. l. nō putauit. §. nō queuis. ff. de bono. pos. ꝯ tab. l. hoc colore. ff. de inof. tes. Itē lz instituto aliqn̄ nō ꝯpetat bo. pos. ꝯ tab. ex ꝑsona sua. cōpetit tn̄ sibi ex ꝑsona p̄teriti. vt. ff. de ꝯtab. l. iii. §. plane. ⁊. ff. de le. prest. l. petita. ita ꝙ statiz ipso iure ꝯpetat edictū de ꝯtab. ipsi instituto ex ꝑsona p̄teriti ⁊ statiz pōt intētare si velit. nō expectato an p̄teritus velit ꝯtabulare vel nō. vt ē casus in. d. l. nōnūquā. ff. de ꝯtab. ⁊ nō gl. in. l. post mortē. §. fi. ff. d̄ ꝯta.

Adoptiui liberi. Filiꝰ adoptiuꝰ adoptōe durāte hr̄ ꝑ ex̄neo quo ad p̄rem naturalē. ⁊ hz idē ius qd̄ hēret filius ltimus ⁊ natural' quo ad p̄rez adoptiuū. sz emācipatꝰ a p̄re adoptiuo ē extraneus quo ad eū. ⁊ hr̄ ꝑ emācipāto quo ad patrē naturalē. h. d.

Gl. Adoptiui emācipati nec iure ciuili nec p̄torio necessario erāt istituendi nō iure ciuili. q̄ talis suitas que erat d̄ iur̄ ciuili ꝑ emācipatōz sublata ē. nec iure p̄torio. q̄ p̄tor iō nō vocat istos sicut alios emancipatos. q̄ adoptiui ꝑ emācipatōnē desinūt eē filii. sz naturales nō p̄nt desinere eē filii ꝑ emācipationē. vt. j. d̄ hr̄. que ab inte. §. minus āt

Sed hec quidē. Circa institutionē ⁊ exhr̄dationē liberorū nō ē hodie differētia in effectu inter masculos ⁊ femias. ⁊ ceteros descendētes post humos vel iā natos suos l'emancipatos. h. d.

Nostra ꝯstitutio inter masculos ⁊ feminas nihil interesse i hoc iure existimat. q̄ vtraqz ꝑsona i hominū ꝓcreatōe similiter nature officio fungit̄.

Hl. Constō ō qua hic hr̄. C. de li. pte. l. maximū.

Nota q̄ tex. dicit nō eē dr̄iam ī/ter masculū ⁊ femīnā. i. hoc. alias cim multe dr̄ie sūt. ff. de sta. ho. l. in multis. .Nō q̄ hic argu/mentaē ex iure antiquo fic. s. q̄ ma. nō pos. §. pe. Dretor de/dit filie p̄terite bo. pos. ō tab. licz nō ius dicēdi nullū vt hz su⁹. C. de li. p̄te. l. maximū ibi ⁊ si p̄teri tis ⁊c. De iure p̄tozio admit tūē ēt descendētes per femininū sexū. sz cū diminutōe tertie p̄tis vt. j. de h̄. que ab inte. §. diui. ⁊ C. de colla. l. illā. Dretor in/troduxit vt oēs filii eūdē hēant effectū. s. quo ad q̄modū. diuer/so tñ iuz. nā su⁹ p̄terit⁹ dicit nul lū ⁊ ōtab. hz. si nō vult dicē nul lū q̄si p̄teritus ē. sz emācipat⁹ tñ hz ōta. vt. C. ō li. p̄te. l. maximū. §. sācim⁹. ⁊. ff. ō li. ⁊ post. l. is q. Si ät exhr̄dēē hñt querelā oēs. vt. ff. ō ōta. l. ñ putaut. §. nō que uis. ⁊ ō iof. te. l. papi. Add. p q̄dōne h⁹ materie q̄clude. aut a p̄se l' ei⁹ linea filij ī ptāte sunt p̄te rit⁹. ⁊ tūc testū fūdit⁹ ē nullū vt l. iter ceta. ⁊. l. fi. ō li. ⁊ po. ⁊ pōt dicere testū nullū. ⁊ ēt petere ō/tab. l. maximū vicīū. C. ō li. p̄te. ⁊. l. i. C. ō bo. po. ōta. sine fuerit iserta cā p̄teritōis sine ñ. si vero sunt exhr̄dat⁹ ⁊ rite tūc opz eū ve nire p querelā iofficiosi. l. ñ puta uit. ff. ō ōta. i p̄i. ⁊ si cā pbaē p hr̄dē oio repellit vt. i aut. ō hr̄. ⁊ fal. §. exhr̄dat⁹. si vo cā ñ pbaē testū rescidit quo ad istōnez. d. aut ex cā. si vo cā ñ fuit iserta p̄t dicere testū nullū. vt i aut. vt cū ō ap. co. §. aliō. q̄ cāe iserto ē de sba. vt. l. i. ff. ō testa. sz p q̄relā ñ possz venire q̄ hz aliō remediū. vt i. §. pe. j. ō iof. te. ⁊ possz hēre ōta. q̄ sunt exhr̄dat⁹ ñ rite. vt. l. ñ putaut. §. nō q̄uis. ff. ō ōtab. Reliq̄ h⁹ distinctōis vide p bar. in dicta auct. ex causa. iv̄ versic. quero scdo. quomodo irritetur testamētū. dicit tamē ibi Bart. q̄ predcā locum non habent i po stumo. q̄ posthumus vel infans non potest causam ingratitudis cōmittere. vt in. l. si quis in suo. §. i. C. de inoffi. testa.

Si in expe ditione. Dretoritio militis in expeditōe testanti si scit se hēre liberos p exheredā tōe hr̄. h. d.

Hl. Si miles nō ē in expedi tōe obtinet iure cōmuni vt. s. ō tes. mi. §. illis.

Si miles ignorat se hēre filios. ⁊ preterit nō valz testamentū C. de tes. mili. l. sicut certi. Mi fuerit eius animi q̄ ēt si filiuz ha beret non essz heres. vt. ff. de te/sta. mili. l. qui iure militari.

Contra testamētū militi fcīz sin formam huius. §. agit querela i/officiosi. sed hoc cū miles ē pīsa/mil'. nam tūc nō pōt hēre locū ca strense peculiū. Si eim cēt filius/sa. nō hēret locū querela. C. de i/ofti. tes. l. fi. Add. Sz ista gl.

nō ḡez in ma teria mīsi tu tiōis et exhere datiōis

Q nā ipsa et nō filius exhere d patris tenetur p hanc tex est in l. ḡmo de offi testis vi. stūdinz in gl. mīsi de inoffic testamē.

stode nisi mihi dissin. q̄ p̄teritio facta amatre sine li nea matern̄a q̄ne de ea habetur q̄ exheredata p̄teritio fiat sz exp̄sse rāe et iuste alias talis p̄teritio est nulla. et no hēt vim exheredationis: ymo ipsa tāq̄ nō facta nō obstāte p̄teritōe liberi ius obtēdi habent. Sibal mi anteri. ex rā de ta ista exheredā matris nō debet habere maio rē p̄ egatiuā. q̄ exheredā patris exp̄ssa q̄ne fuit

reprobaꝛ. qz siue miles ẽ filiusfa. siue nõ oz ꝓterire cũ inſertõe cãe alias oꝝ teſtm̃ nullũ. qz in auct̃. vt cum de ap. co. §. aliud. §. hec quidez loquit generaliꝛ. igit ꝛc.

Mater. ¶ Detitio matna l' p'mrna linea aſcendẽtũ habeꝛ ꝓpoſ exheredatõe. h. d.

Add. Nõ. q hodie ſi mat vult pterire opz q faciat cum cauſe inſertõe alias teſtm̃ funditus ẽ nullum. vt nõ. glo. ꝛ doc. in. l. filiuz C. de inoffi. teſta.

Glo. Mat nec iure ciuili nec pretorio habebat neceſſe filiuz inſtituere vel exheredare non iure ciuili quia non habz eos in poteſtate. vt. j. de he re. quali. ꝛ dif. §. ceteri. nec iuſ p̃ torio quo emancipati vocant vt ſupra eo. §. emãcipatos. quia eos non poteſt emancipare. vnde ꝺ̃ tab. locuz non habz vt hic. ꝛ. ff. õ ꝺ̃trabu. l. illud. §. ad teſtã.

Contra teſtm̃ maternuz i quo filius eſt preteritus daꝛ querela inofficioſi teſti. vt. C. de inoffi. teſtamẽ. l. filiã.

De heredib⁹ inſtituẽdis.

Glo. In hoc titulo tractaꝛ qui poſſunt inſtitui heredes. vt vſque ad. §. ſi plures. Atez ꝛ qualr debeant inſtitui. vt a. §. ſi plures. vſqz ad. §. fi.

Heredes inſtituere. Liber hõ ꝛ ꝓpr⁹ ſuus ſiue alienus heres inſtitui poteſt. Sed olim ſuus ꝓprius heres inſtitui non poterat niſi primũ libertate preſtita. hodie autẽ ſi ſimplr inſtituaꝛ inſtitutio valet ꝛ tz. h. d.

Add. nõ q triplex ẽ inſtõ. q̃dã ꝓpria cũ qſ inſtituiꝛ i totũ vl i quota. ff. õ hr̃. inſti. l. quot̃. §. heredi. Scõa ipropria cũ filꝰ inſtituiꝛ i ltima l' i eo qõ ad ltimã reducit. qz ltima ſi dz quota hr̃ditat̃. ſz quota bonoꝝ abſtracta ab oi ere alieno. vt nõ. C. de rei vẽ. l. cũ a mre. ꝛ. l. fi. §. i cputatõne. C. õ iuſ ꝺcli. Tertia oꝝ inſtõ im proprioſſima qñ inſtituto herede vl alius eꝛneus inſtituiꝛ i re certa. qz talis inſtõ nõ ẽ i quota hr̃ditat̃ nec i quota bonoꝝ vl. l. ex facto. ff. e. ꝛ. l. quot̃. C. e. iſta ſũt ẃba bal. i. l. gall⁹. §. fi. õ li. ꝛ po.

Hlo. Hrdes inſtituere ẽ dominos itus facere i bonis ſuis. nã hr̃s. i. dñs. vt. j. õ hr̃. quali. ꝛ dif. §. i. Adeo dixi intus qua ita ſubintrat heres in dominium rerum defuncti. ac ſi cadez eẽt pſona. vt in auct̃. de iureiur. a mo. pref. §. i. ꝛ. ff. qui. ex ca. ma. l. miles.

Cõſtõ de qua hic hr̃. C. õ ne. ſer. here. inſti. l. cum quidam.

Add. nõ q licz dominiũ acq ratur per heredis inſtõnẽ. vt taz dictũ ẽ. ñ tñ poſſio. qz cũ poſſio fit qd facti. ꝛ non tantũ anim⁹. ſz ẽt coꝛp⁹ requiriꝛ ad ipſaz acquirẽdam. vt. l. iii. in pn. õ acqui.

po.nõ querit̃ hr̃di nec in hr̃dez
ꝯtinuari dz nisi apprehẽdat vt.l.
cũ hr̃des in prin.ff.de acquir.po.
sz statiz possessiõe apprehẽsa.itel/
ligit̃ semp fuisse ꝯtinuata.a de/
functo i hr̃dem.si hr̃ditas fuit ia
cẽs ⁊ a nemine interiz occupata
vel possessa.l.pomp.§.cum qs.⁊
ibi nõ.⁊.§.sz si legatario.⁊.§.q̃
situ.ff.de acquir.po.

Per inouatõem introducer̃
est de nouo inducere.⁊ ergo iusti
nianus qđ hic dr̃ nõ per innoua
tiõem introduxit.sz ẽt antiqs vz
attilicino placuit.⁊ sic ex equita/
te antiquoꝝ rõem reddit vel licz
attilicino placuit.nõ tñ sicut iu/
stinianus i legis necessitatẽ indu
xit.sic ⁊.s̃.de testa.§.sz nõ heres
⁊ sic ex ꝯstitutiõe iustiniani seruꝰ
liber eẽ vr̃. Seruo pure insti
tuto.⁊ libertate ei sub ꝯdi.relicta
expectat̃ ꝯditõis euẽtꝰ.vt.ff.e.l.
seruus.§.i.⁊.l.quotiẽs.§.fi.⁊.l.
qui filio.§.i.sz in cãu in quo li/
bertas nec data ẽ expresse nec fu/
it retardata.ñ expectat̃ dies ⁊c.
vt hic. Proprius aũt seruus.
is intelligit̃.in quo nudã ꝓprie
tatẽ testõr hz alio vsũfructũ hñte

Gl. Iste seruus ꝓprietarius
si hr̃s instituat̃.erit heres
necessarius vt.s̃.eo.i.rñso.sz tñ
vsusfructuarius.ꝑinde vtet̃ ac si
esset suus adhuc.vt.C.cõia de
ma.l.i.§.si aũt ꝓprietarius.

Est aũt casus. Seruꝰ ac/
cusatus de crimi
ne adulterii ꝯmissi cũ dña sua.ñ
potest ante sniam manumitti.nec
ab ea hr̃s istitui.h.d..

Verba ꝯstitutiõis diuoꝝ se/
ueri ⁊ antonini sunt hec. suũ ad
ulterio maculatũ.non iure testõ
manumissuz añ sniam ab ea mu/
liere videri.que rea fuerit eiusdẽ
cris postulata rõis est. quare seq
tur vt in eũdẽ a dño collata hr̃/
dis istitutio.nulliꝰ momẽti hẽat̃.

Gl. Cõstitutio seueri ⁊ An/
tonini de qua hic ẽ ꝯstitu
tio greca quã nõ hẽmus.

Maculatũ.i.accusatũ.nã ali
bi ẽ in lr̃a accusatũ vbi de verbo
ad verbũ sunt ista que hic dicun
tur.ff.eo.his verbis.§.interdũ.
Similis expositio hẽtur in libro
sapiẽ.đ Joseph.maculauerũt me
impii.⁊ alibi i diuina scriptura.
mendaces oñdit qui maculauerũt
eũ.i.accusauerũt. Grauit̃ pu
nit̃ vterqz ⁊ suus ⁊ dña ex adul
terio inter eos ꝯmisso.vt.C.de
mu.que ser.pro.l.i.in pri.sz si cũ
ex̃neo ꝯmisit adulteriũ.tũc non
manumittit vsqz ad.xl.dies.vt.
C.de adul.l.iii.⁊.ff.de adul.l si
postulauerit.§.iubet.si tñ tale
adulteriũ.lz sit ꝯmissuz nõ tñ ac
cusatũ.bñ põt manumittere.sed
in crie lese ma.ẽ spãle.vt post cõ
missuz tale crimen.nõ possit ma
numittere vl̃ testari.vt.C.ad.l.
iul.ma.l.fi.⁊.ff.de dona.l.post
ꝯctũ.⁊.l.donatões.§.fi. Addi
tio qđ gl.dicit.s̃.ꝙ si mulier nõ
dũ fuit accusata.q̃uis adultera
põt manumittere dic ꝙ ñ ẽ verũ

qꝛ manumissio ꝓhibet̃ imediate
j.lx.dies qui ꝯputant̃ a tꝑe di/
uorcii.ñ accãtõis. ⁊ fa.ff.q ⁊ a q.
l.ꝓspexit.§.fi. In cãu hꝰ.§.ñ
valz istõ.⁊ ꝑ ꝯñs nec ẽt libertas.
⁊ sile.s̃.q ma.nõ pos.§.i.⁊ ita su
mit̃ hic ar.ꝙ vbi aliquid ꝓhibe/
tur fieri directo.ꝓhibet̃ silr̃ fie/
ri ꝑ obliquũ.sic.ff.de cõdi.isti.l.
que sub ꝯdi.§.siquis. Itẽ ar.ꝙ
cassato principali cassat̃ qcqd se/
quit̃ ex eo vel ab his.C.de.ll.l.
non dubium.

Alienus. Seruus i quo
qs hz vsũfru/
ctũ dr̃ alienus. Et iõ institutꝰ cũ
libertate ab vsufructuario nõ cõ
sequit̃ libertatẽ.h.d.cũ gl.

Gl. Seruꝰ i quo qs hz vsũ/
fruc.qꝛ dr̃ alienꝰ iõ ñ põt
istitui cũ libertate vt.ff.e.l.si alie
nuz.i pri. Et lz quo ad alia vsus/
fructuarius sit loco dñi.ff.d̃ bo.
auc.iu.pos.l.i venditõe.nõ tamẽ
quo ad hoc vt ꝑuus possit fieri li
ber. Sz tñ alr̃ manumissus a fru
ctuario simplr̃ sine instõe erit tã
q̃.liber q̃diu duraturꝰ erit vsus/
fructꝰ.vt.C.cõia.d̃ manu.l.i.§.
sinaũt fructuarius.

Iste ꝑuus a fructuario istitu/
tus nõ erit liber.nec ẽt tãq̃ liber
qꝛ ex morte testõris ꝓtinꝰ erat fu
turus quasi liber si valeret quod
ageret̃ vt.j.d̃ hr̃.q̃li.⁊ dif.i pri.
Itẽ tũc erat vsusfructꝰ ꝑdẽdus.
vt.s̃.d̃ vsufr.§.finit̃.vñ si eẽt q̃/
si liber donec duraret vsusfructꝰ
qꝛ nihil duraret post mortẽ testã
tis.ergo nihil valz talis instõ vt
sit liber sed suo dño hr̃ditatem
querit.vt.j.e.§.alienus. Si aũt
vsusfructꝰ erat repetitus i ꝑsona
primi hr̃dis.vt do tali vsũfructũ
talis serui ⁊ hr̃di suo.⁊ ille cui da
tus ẽ vsusfructꝰ istituit eũ cum li
bertate.vel ẽt aliꝰ qd̃ põt.vt.ff.
quẽad.ser.amit.l.repeti.i pri.tũc
erit quasi liber toto illo tꝑe.vt.
d.l.i.§.siaũt fructuariꝰ.C.cõia
de ma. Add.nõ ꝙ vsusfructu
ariꝰ ñ ꝓprie sz large dr̃ dñs.qꝛ so
lũ ẽ dñs vsusfructꝰ.vt no.i.l.ge/
neraliter.i prin.ff.de acqui pos.
ita dicit bar.i.d.l.i vẽditõe.ff.de
bo.auc.iu.pos. Et illud qd̃ solz
dici ꝙ vsusfructus ẽ ꝑs dñii vt.l.
iiii.ff.de vsufr.itelligit̃ isto mõ.
vz ꝙ vsusfructꝰ ẽ ꝑs legalis vel i
tegralis dñii.s.vsusfructꝰ cũ pro
prietate faciũt plenũ dñiuz.sz nõ
ẽ ꝑs subiectiua.qꝛ posito vsufru/
ctu solo nõ ponit̃ dñiũ.sicut po/
sita ista spẽ hõ ponit̃ genꝰ qd̃ est
animal.ita dicit singu.glo.i.l.re
cte dicimus.ff.de ver.ob.qd̃ per
petuo tene menti.

Seruus ãt. Seruꝰ a
dño istitutꝰ
sit liber ⁊ hr̃s necessar ius nisi in
vita testõris fuerit manumissus.
aut ab eo alienatus.h.d.

Glo. Seruꝰ hr̃s istitutꝰ sit
ex testõ liber. nisi aliq̃
lex ipediat libertatẽ.vt.ff.e.l.si ñ
lex.§.ꝯditio.vt.ff.e.l.quotiẽs.§
fi.l ex lege ꝑuẽiat ad libertatẽ.vt
ff.e.l.testõ.ꝑm Jo. Itẽ sit liber a

semetipso nisi istitut⁹ fuerit. ita cũ qs mihi hr̃s erit stic⁹ liber ⁊ hr̃s esto. nã tũc a cohr̃de accipiet totã libertatẽ. ff. d̃ acqrẽ. hr̃. l. ex pte. Itẽ ⁊ ignorãs fit hr̃s ⁊ liber vt. ff. si cer. pe. l. ei⁹ q. Seru⁹ istitut⁹ hr̃s si a viuo dño manumittat̃ ñ erit hr̃s necessarius. qr nõ ꝯsequit̃ vtrũqz ex testõ. s. hereditatẽ ⁊ libertatẽ vt. j. d̃ here. quali. ⁊ dif. §. i. Seru⁹ istitut⁹ alienat⁹ nec fit liber nec hr̃s. sed nou⁹ dñs cui⁹ iussu adit ꝑ eũ fit hr̃s. Directa. n. libertas suo alieno dari ñ põt. sz instõ p̃t hr̃e effectũ vt hic. sz alid̃ i legat̃ q̃ adimunt̃. hoc ipso q̃ sui alienãt̃. vt ff. d̃ adi. le. l. suorũ libertate. Et ẽ rõ qr i legato spectat̃ dies quo cedit nõ ãt an sit manumissus vt ff. qñ di. le. ce. l. si post. §. si cũ.

Ista alienatio sui d̃ qua hic. dz fieri alicui hñti factionẽ testi. al nõ hẽret effectũ. qd̃ hic dr̃. vt ff. e. l. suũ meũ. i fi. primi rñ. ⁊ ẽt p̃dcã ꝓcedũt nisi suus redimat̃ ab eodẽ testõre qui eũ istituit. et alienauit. tũc eim reuiuiscit libertas. vt. ff. de ma. tes. l. vez. ⁊. ff. e. §. fi. ⁊. l. si nõ lex. ⁊. l. añpe.

Alien⁹ quoqz. Seru⁹ alien⁹ hr̃s istitutus q̃rit dño suo hr̃ditatẽ si iussu suo adibit. Si v̇o fuerit alteri alienat⁹ dz iussu noui dñi adire. Si v̇o añquã adeat fuerit manumissus p̃t suo arbitrio adire. h. d.

Gl. Seruus alien⁹ põt istitui cũ liber sit prius nõ. vt. ff d̃ ꝯdi. isti. l. suus alienus. ⁊. l. qr.

Iussus dz p̃cedere aditionem vt. ff. d̃ acqui. here. l. siquis mihi bona. §. iussũ. ⁊ ita dño querit̃. Al's ãt si suus nolit adire qd̃ p̃t eẽ ẽt dño iubẽte nõ querit vt. C. e. l. cũ ꝓponas. Seruus alienatus ẽt post iussũ dñi. añq̃ tam adiret dz adire iussu noui domini. vt. ff. d̃ acq. hr̃. l. ãtistius. §. i. ⁊ hoc vt hereditas acqrat̃ illi q tpe aditõis ẽ domin⁹. l' sibi si lib ẽ tũc. sz i legato spectat̃ dies cessionis. vt si tpe mort̃ legant̃ sit meus lz alienẽ. tamẽ mihi debet̃ legatũ. ff. quãdo di. le. ce. l. si post §. ii.

Seru⁹ ãt. Seru⁹ alien⁹ põt istitui ẽt post mortẽ domini sui. ⁊ ẽt suus hereditari⁹ l' ei⁹ q ẽ i vtero. h. d.

Gl. Ista v̇ba post mortẽ possunt intelligi vt sũt v̇ba legis ⁊ tũc planũ ẽ. l' possũt itelligi vt sint v̇ba testõris. s. istituo seruuz hr̃dẽ post mortẽ dñi. ⁊ ꝓbat̃ hec lec. ii. ff. e. q filio. i. rñ. nec ob. q̃ videat̃ i diẽ hec instõ. vt. j. e. §. hr̃s. qr icert⁹ ẽ dies mort̃. vt. ff d̃ ꝯdi. ⁊ de. l. i. vñ valz. ⁊. ff. e. l. i tpe. i pri. Testi factio d̃ q̃ hic itell'r passiua ñ actiua vt. j. d̃ hr̃. quali. ⁊ dif. §. testi. ⁊ iussio hr̃dũ spectat̃. si mõ cũ defũcto fuit. licz cũ hr̃de istituto nõ sit testi factio. vt. ff. e. si su⁹ hr̃ditari⁹ Nõdũ eiz adita hr̃ditate ꝑsone vicẽ sustinet nõ hr̃dis futuri sz defũcti. cũ ẽt ei⁹ q i vtero ẽ su⁹ recte hr̃s isti

tuit. Gl. ⁊ ergo bñ dicit tex. seruũ hr̃ditariũ posse qꝛ nõ ẽ nulli⁹ sꝫ alicui⁹. s. hereditat̃ q̃ vicẽ defũcti obtiet. ⁊ iõ defũcti ⁊ nõ heredis. forte qꝛ defũct⁹ ẽ cert⁹ qs fuerit. sꝫ ñ sic ꝺ herede. qꝛ ⁊ si certus sit istitut⁹ potit eẽ ꝙ nõ ladeat hereditatẽ. qꝛ p̃t ꝺsistere mlt̃ ꝺ cãis vt. j. q. mo. tes. ifir. §. posteriore. ⁊ fa. ad hũc. §. j. ꝺ stip. ſ. i prin. ⁊ ff. ꝺ acq. re. do. l. i eo. i fi. ⁊. l. seq.

Ille q ẽ i vtero recte her̃s istitui p̃t. qꝛ quo ad ꝯmodũ ꝓ nato ẽ hñdus. ff. ꝺ sta. ho. l. q i vtero. ⁊. ff. e. l. eius.

Seru⁹ pluriũ. Seruus pluriũ ab ex̃neo istitut⁹ acqrit vnicuiqꝫ ꝓ pte dñica. h. d. Add. nõ ꝙ capacitas l'icapacitas ſui ispicit̃ ex capacitate l'icapacitate dñi sui. de quo tñ hic vide Ange.

Gl. Si alt̃o ex dñis ſuus ẽ institut⁹ acqrit̃ ceteris sociis hereditas. qꝺ dic. vt. ff. ꝓ so. l. si seruo cõi.

Et vnũ. Quis põt vnũ ⁊ plures heredes facere. h. d. Si istituã oẽs hoies qcũqꝫ sunt i mũdo valꝫ testm̃. sꝫ tñ nõ poterit ꝯfirmari aditõe ꝑꝑ nimiã difficultatẽ vel ipossibilitatẽ. Additio. nõ gl. sing. ꝙ i testõ possũ istituere oẽs hoies mũdi. ⁊ valꝫ istitutio. qꝛ testm̃ hꝫ sua eẽntialia vt hic i tex. ibi i ifinitũ. Pe. dicit ꝯ gl. sꝫ dñs ang. eam defendit vide hic ꝑ eũ.

Hereditas plerũqꝫ diuidit̃. Hereditas ꝓprie diuidit̃ i. xii. ũcias siue ptes quarũ q̃lꝫ suo ꝓprio nomie nũcupat̃. põt tñ diuidi i pauciores l'i plures ꝓut volũtas extiterit testõris. h. d.

Gl. Noia ptiũ hr̃ditat̃ q̃ in tex. ponũt̃ sũt hec. s. Sexcũs. i. vncia ⁊ dĩdia. ff. ꝺ iof. te. l. pap̃. §. qm̃ q̃rta. Sextãs. i. due vncie. Quadrãs. i. tres vncie. Triẽs. i. quatuor vncie. Quinquuns. i. qnqꝫ vncie. Septũs. i. septẽ. Dodrãs. i. nouẽ. Deũs i. xi. Semis. i. vi. vncie. Bes. i. viii. Sextãs. i. x. As. i. xii. Et nõ põit nomẽ ꝙ vnciã significat qꝛ plura sũt negocia q̃ꝫ vocabula ff. ꝺ p̃scrip. v̄. l. nã nã. Et nõ ꝙ primũ ⁊ ſꝫ ⁊ t̃tiũ ⁊ q̃rtũ nomẽ interp̃taõꝫ sumũt ex eo ꝙ quotã significat ptẽ hr̃ditat̃. Sexcũs. n. dr̃ quasi semiuncia ⁊ vncia. ⁊ significat octauã ptẽ hr̃ditat̃. Sextãs. qꝛ sextã ptẽ sig̃t. i. duas vncias. ⁊ sic ꝺ aliis vt i gl. Itẽ nõ ꝙ nõ oẽs vncie q̃ sig̃nt̃ ꝑ ista nomia ꝯtinent̃ in asse. licꝫ hoc inuiuideatur. sic enim contineret as lxxviii. vncias ⁊ dimidiam. Iõ autem ponit hãs ptes qꝛ quelibꝫ pars potest in asse contineri. hac ratione. ⁊ homo dicitur risibilis ⁊ actio legis acquilie penalis dicitur. vt infra ad. l. aqui. §. his verbis.

Itẽ nota ꝙ ista tria noia as. põdus ⁊ libra. idẽ significãt. Itẽ

qñqz as ponit̃ pro obolo. vñ illud nõne duo passeres asse veneunt vñ ver. as obolus. pond⁹ as ẽ possessio tota. i. hereditas vt ff. sz pondus large dicit̃ oẽ qđ est i statera positũ. Sz hic stricte accipit̃ pro pondere. xii. uncia. unde dispondiũ. quasi duplex põdiuz. s. xxiiii. unciarũ vt. j. e. §. si plures. & fa. ad hũc. §. ff. eo. l. fuũ verũ. §. fi. Nõ aũt vtiqz semper duodeciz uncias eẽ oz. nã tot uncie assez efficiũt. quot testõr voluerit. & si vnũ tñ qs ex semisse vbigratia heredẽ scripserit. totus as in semisse erit. neqz. n. idẽ i pte testat⁹ & in pte intestatus decedere põt. nisi sit miles cuius sola voluntas in testãdo expectat̃. & ecõtrario põt qs in p̃tascũqz voluerit plũmas uncias suã hereditatẽ dividere. Glo. si qs vnũ i semisse instituerit & nõ aliũ coheredez fecerit in totũ instituisse intelligatur vt hic & ff. e. l. interduz. §. i. Idẽ quoqz p̃sumit̃ in milite. qñ testat̃ i alios bõis q̃ castrẽsib⁹. qz in alios nõ põt decedere. p pte &c. C. de testa. milit. l. ii. Additio sz in hoc de milite dubiũ est vide ibi doc. Quod hic dicit̃. quẽ nõ posse decedere. p pte testatũ & p pte intestatũ hoc ẽ verũ ab iicio. sz ex post fcõ sic vt. C. de iof. te. l. cũ duob⁹. & no. hic idẽ inris ẽ i pte quo ad ptez. qđ ẽ i toto quo ad totũ. ff. fa. her. l. i hoc iudicio Additio hoc ẽ verũ qñ ẽ eadem rõ i pte respectu ptis q̃ ẽ i toto respectu toci⁹. qz tũc idẽ ius als secus vt. ff. de pct̃. here. l. sz si lege §. adeo. cũ ibi nota.

Si plures. Qui plures vult heredes isti tuere disparitez necessitatẽ hz per ptes hereditatẽ distribuere si nõ vult equaliter eẽ heredes. qbusdã tñ institutis i ptibus. qui siñ pte institutus ẽ hẽbit reliquũ hereditat̃ siue sit vnus siue plures. si vero totus as fuerit p testõrez distributus. qui sine pte ẽ institutus hz semissez toti⁹ hr̃ditat̃. h. d.

Hl. Si testõr vult plres heredes nõ ex equis partibus succedere. necesse habet facere assignatõem. i. distributõem ptũ. quã ptẽ velit testõr quẽlz hẽre.

Idẽ qđ hz hic in asse hz ẽt loc̃ũ in dispõdio. vt. ff. eo. fabinus & j. eo. si plures. Itẽ hoc verũ ẽ si testõr. nõ ignorat vt. ff. eo. quo loco. §. i. Si qs vnũ ex asse ex pletũ instituit aliũ ex pte reliqua tũc cũ nihil reliquuz sit. ex nulla pte hr̃s institutus ẽ. ff. e. l. itẽ q̃ sabinus. §. sz si alie.

Aer si. nec interest referr̃. ñ ad pximũ cãuz sz ad supiorez q loq̃tur de pte vacãte. & hoc ĩ dico. qz q̃uis idẽ sit i fõ casu. tñ rõ q̃ hic redditur. ibi ea enĩ nõ cõueniret fo cãu. vel dic q̃ ad pximuz & statiz cũ fit institutio intelligit̃ ps vacare. & fa. ad hoc. ff. e. l. quo loco. i. ñso.

Videamus. Dare hr̃dita/

tis p test ōrē ñ distributa. accre/
scit hr̄dibus ꝓ portionib⁹ hr̄di/
tariis. Idē ecōtra. si testōr plus
distribuit q̄ sit i hr̄ditate. tūc cui
libet hr̄dū decrescit. ꝓ rata. h. ꝑ
mo ⁊ si plures vncie q̄. xii. sint di
stribute. ⁊ ali⁹ sit istitut⁹ siñ ꝑte
transit ad dispōdiū. h. d. Di
spōdiū siue dr̄ pond⁹ siue hr̄di/
tas in. xxiiii. vncias diuisa. sic. n.
pond⁹ dr̄ ea q̄ i. xii. diuidit̄. ⁊ tri
pōdiū q̄ i. xxxvi. ⁊ quadripōdiū
qđ i. xlviii. ⁊ sic de singulis.

Si plures vncie q̄. xii. distri/
bute sint. is q sine ꝑte istitut⁹ ē.
qđ dispōdio deest hēbit. Idēqꝫ
erit si dispondi⁹ expletus. qꝛ oēs
ꝑtes ad assez postea reuocant̄. q̄
uis sit pluriū vnciaꝝ.

Gl. Idē erit. s. qđ diximꝰ si
qs expleto asse fuit istitu
tus hr̄s i dīdia vocat̄. vl' ñ exple
to asse i vacātē ꝑtē vocat̄. vt. s̄.
eo. ꝑtibus. vel transcēdēte vsqꝫ i
vacātē vsqꝫ ad dispōdiū. vt. s̄. e.
ꝓx. rñso. Idē ē ēt si dispōdiū sit
expletū. ⁊ lꝫ i. l. cū q̄stio. C. đ le/
ga. dr̄ ñ fieri transitū ad dispon/
diū vel tripondiū. sꝫ tm̄ videri
adimi prio. q̄tū ꝯfert̄ ꝑo. sꝫ disti
gue. aut voluit testōr excedere as
sez vel dispondiū q pōt. vt. s̄. e.
§. nō aūt. ⁊ ita hic intelligit̄. aut
voluit. ⁊ tūc hēat locuꝫ lex ꝯria.
Itē ⁊ tūc qñ dubiū similit̄ hꝫ lo
cū. l. cū qō. alii dicūt hāc corrigi
ꝑ illā. Partes reuocant̄ ad
assez. hr̄ditas. n. ñ iō auget̄ q̄ in
plures diuidit̄ vncias sicut ⁊ li/
bra. lꝫ ꝑ solidū vl' aliū numerum
dīdat̄. ⁊ iō quotā ꝑtē qs dꝫ hēre
in dispōdio. totā pōt hēre ꝑtem
de asse vt hic ⁊. ff. eo. l. ex vncijs.

Heres ⁊ pure. Heres
pōt institui. ⁊ pu
re ⁊ sub ꝯdi. nō aūt ex certo tpe.
vel ad certū tp̄s. si tñ ita institua
tur. valet institutio tāq̄ pura. vi
ciata tali adiectiōe. h. d.

Gl. In diē incertū qs pōt in
stitui hr̄s. puta cū ip̄e po
tuerit cape ex testō vel cū ip̄e mo
riet̄. vl' cū tici⁹ moriet̄. ff. eo. l. in
tēpus. ⁊. l. q filio. i. rñso. ff. de li.
⁊ pos. l. filius a pr̄e. i. rñso. ⁊. C.
eo. l. ex̄neū. miles aūt pōt ēt ex̄/
neū ex certo tpe. vel i certū tp̄s i
stituere. vt. ff. de mil. tes. l. miles.
⁊ fa. adhūc. §. ff. e. l. hr̄ditas. ⁊ re
gula act⁹. ff. de re. iur̄. nō loquit̄
de hoc actu. s. factiōis testamēti.
vñ interpretādū ē. vt magis va/
leat q̄ ꝑeat vt. ff. đ re. du l. quot

Impossibilis. Condi/
tio impossibil'
in vltimis voluntatibus non vi
ciat. h. d.

Impossibilis ꝯditio i institu
tionibus ⁊ legat̄. nec nō fideicō/
missis ⁊ libertatibus pro nō scri/
pta hētur.

Gl. Cōditio ipossibilis trib⁹
mōis pōt dici vl' natura
vt si celū digito tetigeri hr̄s esto.
vt. j. de iuri. stip. §. impossibilis.

Itē de iure. vt si pr̄ez ab ho/
stibus nō redimeris vel silis. naꝫ
hoc facere nos non posse p̄sumit

ius vt.ff.de ꝯdi.insti.l.ꝯditōes. ⁊.l.filius.⁊ in his duab⁹ hꝫ locū iste.§.ipossibilis. Itē de fcō.vt si montē aureū dederis hr̄s esto. ⁊ eo cāu nō valet instō vel libertas.cū nec aīus dādi fuerit iuris p̄sumptiōe vt.ff.de statu lib.l.cū hr̄des.§.i. Itē ē quarta ipossibilitas pp pplexitatē q̄ viciat vt. ff.de ꝯdi.insti.si tici⁹.⁊ vide.j.d̄ lega.§.fi. Itē fa.ff.de le.i.l.si mihi.§.i.⁊.ff.de ꝯdi.insti.l.i.

In ꝯctibus nō hꝫ locū ꝙ hic dr̄.qꝛ in illis impossibilitas viciat.vt.j.de inuti.stip.§.si ipossibilis ⁊.ff.de ac.⁊ ob.l.nō oluꝫ ⁊ rō dr̄ie ē fauor vltime volūtat̄.

Si plures. Ad veritatē copulatiue requirit̄ implemētū vtriusqꝫ.ad v̄ificatiōem vō alternatiue sufficit verificatio alterius.h.d.

Si plures ꝯditiōes in institutionib⁹ asscripte sunt.si qdē ꝯiūctiꝫ.vt puta si illud ⁊ illud factuꝫ fuerit oībus parēdū ē.si sepatiꝫ. puta si illud aut illud factuꝫ erit cui libet ꝯditiōi obtēpare sat̄ est.

Gl. Hic.§.intelligi debꝫ in ꝯditione ptātiua.puta si x.dederis vel in ꝯdi.mixta.vt si iueris romā.ff.eo.l.seruus.§.puto generaliter.si aūt casualis.⁊ tūc sufficit primā existere vt.ff.d̄ ꝯdi.insti.l.si pl̄es institutiones. Additio.sꝫ doc.mirant̄ de ista glo.ꝙ hūc tex.sic restringit.⁊.d. l.si pl̄es nō dicit.id ad qd̄ eā allegat gl.vñ intelligūt glo.verum dicere in legatis vt.j.

Qd̄ hic in institutōe dr̄.idē i legato seruat̄.sꝫ si indiuersis ptibus testamēti iserat̄.nouissime dꝫ obtēperari.sꝫ in libertate directa cui libet obtēperare sufficit.vt.ff. de ꝯdi.⁊ de.l.sub diuersis.in fideicōmissaria nouissime.vt.ff.d̄ ꝯdi.⁊ de. l.p fideicōmissū.⁊.l.ꝙ traditū s̄m Jo.⁊ facit ad hūc.§. ff.de v̄.ob.l.si ita qs stipulet̄.

Hii quos. Etiā penitus ignot⁹ ⁊ quē testōr nūq̄ vidit pōt heres institui.h.d. Hii quos nūq̄ testōr vidit hr̄des institui p̄nt veluti si fratris filios peregrinatos ignorās qui eēnt.hr̄des instituerit.ignorātia eniꝫ testant̄ i vtilēꝫ istitutōeꝫ ñ facit. Gl. Peregrinatos itellige.s.visitātes limina sancti Jacobi vel sancti petri.aliud.si eēt pegrinus.i.deportatus tūc eniꝫ institui non pōt.C.eo.l. i.⁊.ff.e.l.sꝫ si in ꝯdi.§.solemus.

Itē sunt ⁊ alii qui ñ p̄nt institui hr̄des.nec hēre ꝯmodū ex testamēto.quos notaui.j.de lega. §.legari.

De vulgari substituiōe.

Gl. Supra ti.pr.dictuꝫ ē de institutionib⁹ p̄mis nunc de secūdis q̄ substitutōes dicunt̄ q̄ p̄rio gradui vel alii fiūt vt.j.e. i p̄ri.⁊ qꝛ vulgaris ē magis cōis. qꝛ ⁊ a quolibꝫ.⁊ cuilibꝫ fieri pōt ⁊ iō d̄ vulgari p̄mittit. Additō

ſm doc. i rubrica. ff. eo. pricipalis diuiſio ſubſtitutionum ē duplex vna dircā. alia fideicōmiſſaria directa dicit̄. qñ ꝑ manus ſuas accipit ⁊ nō ꝑ manus alt̄ius. ſceus i fideicōmiſſaria. fa gl. i. l. eā quaz. C. de fideicon. ⁊ directa diuidit̄ in alius qnqz. ſ. vulgarē i pupillarē. exemplarē. breuiloq̄. ſiue reciprocā. ⁊ ꝯpendioſam. de qbus oibus i locis ſuis videbit̄.

p O teſt qs. Teſtōr i teſtōpoteſt faceee plures gradus hr̄duz. vt puta ſi ille heres nō erit ille heres eſto. ⁊ deinceps inq̄tū velit teſtōr ſubſtituere pōt. ⁊ nouiſſimo loco i ſubſidiuz. ſeruum inſtituere pōt. h. d.

Gl. Subſtitutio directa ñ fit in alia voluntate q̄ in teſtamēto vt i codicillis vel aliqua alia. vt directo valeat. ſicut nec iſtitutio in alia volūtate q̄ i teſtō fieri pōt. vt. j. d̄ codi. §. pe. ⁊. C. de codicil. l. hr̄ditatez. fit tñ i codicillis ex certa ſcia. vz cū credit codicillari. ⁊ vere codicillat̄. vt per fideicōmiſſuz ſaltē admittat̄ directo ſubſtitutuſ i codicillis. vt ff. ad treb. l. ſceuola. i. rñſo. niſi teſtōr putaret ſe facere teſtm̄. ⁊ faceret codicillos quos tñ nō deſtinaſſet facere tñ id qd̄ fecit non valet iur̄ teſtamēti. ſz iur̄ codicilloꝝ. tūc ſubſtitut⁹ i his. nec directo nec ꝑ fideicōmiſſuz admittetur. vt. C. de codicil. l. i. ⁊ fa. ff. eo. l. pōt. Additio. nō ergo q̄ ſi fiat ſubſtitutio directa i codicil̄ obliqueat̄. ēt ꝑ q̄cuqz verba fiat vt pz in. d. l. ſceuola. ⁊ ibi dr̄. q̄ ex benignitate talia verba directa trahunt̄ ad fideicommiſſum ita bar. ⁊ doc. in. l. v̄bis ciuilib⁹ ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ ibi vide nō gl. ad hanc materiaz. Grad⁹ hic dicunt̄ ad ſimilitudinez graduū materialiū q faciūt ſcalas. ſic dr̄ ⁊ gradus ꝯſanguinitat̄. ff. d̄ gradi. l. iur̄cōſultus. §. gradus.

Nouiſſimo in ſubſidiū pōt iſtitui ſeruus. ⁊ nō i alio q̄ nouiſſimo loco. cū. n. ipſe ſuus oio cē hr̄s ꝯpellat̄. vt hic ſubicit. ⁊. j. d̄ hr̄. quali. ⁊ dif. §. i. pz ſuū añ aliū qui cēt ſubſtitutus ñ admitti vt. C. eo. l. poſt aditā. Additio hec ē gl. q̄ ſemp allat̄ q̄ lz datio ſubſtituti vulgaris tollat ſuitatē i filio ⁊ faciat ip̄uz volūtariū. vt hr̄ in. l. ſi filius h. s. ff. de li. ⁊ po. ⁊. l. ſi filius qui pr̄i. ff. eo. ñ tñ tollit neceſſitatē in ſuo qz q̄uis ſuo detur ſubſtitutus tñ oio ē neceſſarius hr̄s. velit nolit. vt hac glo. Talis ergo ſubſtitutio fcā ſuo i caſu ipotētie ⁊ nō volūtat̄ intelligit̄ fa. l. iii. C. de hr̄ inſti. ⁊. j. e. §. ſi. qd̄ bñ nō. Additio māz vulgaris ſubſtitutiōis pōit ple. bar. in. l. i. ff. eo. ⁊ ange. hic. ⁊ dr̄ vulgaris. qz a quolz. ⁊ cuilz fieri pōt ſm azo. in rubrica. ⁊ bar. i. d. l. i. ⁊ eſt triplex. ſ. expreſſa. tacita. ꝑtim expreſſa ꝑtim tacita. exp̄ſſa fit v̄bis exp̄ſſis puta ſi tici⁹ hr̄s ñ erit. ſ. qz noluerit. l' qz ñ potuerit

talis sit hr̄s. ⁊ ē aliqua exp̄ssa in genere. aliqua i spē. aliqua ē exp̄ssa singularis. ⁊ oīa hec vide latiꝰ ꝑ ang. hic. Tacita vulgaris que ꝯtinet̄ ī expressa pupillari. vt. l. iaꝫ hoc iure. ff. eo. Partiꝫ tacita ꝑtim exp̄ssa. qñ in vno cāu exprimit̄. s. si hr̄s nō erit qꝛ nō voluerit ⁊ in alio ē tacita. ⁊ trahit̄ ēt ad tacitū. vt. l. gallus. in prin. ⁊. §. ⁊ quid si tm̄. ⁊. l. si. ſm vnū intellectū. C. de insti. ⁊ sub.

Et plures. Possunt plures in locū vnius. ⁊ vnus i locū pluriū. ⁊ singuli singul'. l' oēs inuicē substitui. h. d. Add. nō ꝙ hic cadit materia substōnis breuiloqui. ⁊ hic ponit̄ ꝑ ange. vñ vocat̄ breuiloqua l' reci.ꝓca q̄i repetita. de vno. n. i alio repetit̄. l. iā hoc iure. ff. e. ⁊ dr̄ breuiloqua. qꝛ breuibus verbis fit vt nōt gl. in. l. lucius. ⁊ ibi bar. ff. e. Et fit hec substō ꝑ verba. vos īuicē substituo ⁊ multa alia verba vt hic ꝑ ang. Qñqꝫ reciproca cōtiet duas pupillares tm̄. vt qñ fit duobus ipuberibus exhr̄dat̄. vt. j. ti. i. §. nō solū. qñqꝫ duas fideicōmissarias tm̄ vt si fiat in codicill'. vt. l. sceuola. ff. ad treb. qñqꝫ quatuor duas vulgares ⁊ duas pupillares. qñ fieret duobꝰ ipuberibꝰ istitut̄ ⁊ i ptāte ꝯstitut̄. vt. d. l. iā hoc iur̄. qñqꝫ ꝯtiet. vi. vl' ēt. viii. vt. si dico filios meos ipuberes istituo. ⁊ eos iuicē substituo. si decesserit ī pupillari etate. l' al' qñcūqꝫ i demētia. l' al' quōcūqꝫ inuicē substituo. nā tūc ꝯtiet duas vulgares. duas pupillares. duas exēplarias. ⁊ duas fideicōmissarias.

Et si ex disparibꝰ. Instituti iuicē substituti easdē ꝑtes videt̄ hr̄e i substōe. quas ī instōe nisi testōꝛ al'r disponat. h. d.

Gl. In hoc. §. tres erāt istituti i dispibꝰ ꝑtibus. puta vnꝰ i sex vncus. aliꝰ i quatuor. alius in duas. ⁊ deinde inuicē substituti. nā si ñ adeat istitutꝰ in sex vncus quatuor accrescūt istituto i quatuor. ⁊ due istituto i duobꝰ vt hic. ⁊. ff. eo. l. si ex testō. ⁊. l. si plures. ⁊. C. e. l. i.

Add. Quod hic dicit̄ verū est si nominibus appellatiuis substituti sunt. Secus si per nomia ꝓpria. vt. l. nōn ñquā. ⁊. l. quot̄. ff. ad treb ⁊ ibi gl. ⁊ bar. Et ēt limitat̄ eē verū nisi aliud appareat ꝑ cōiecturas. vt. ff. de re. dub. l. vtrum. §. si.

Sed si instituto. Si institutus fuerit coheredi substitutus. ⁊ demum tertius institutus. substitutus admittit̄ ad partes vtrlusqꝫ neutro istitutoꝝ adeūte. h. d.

Additio. No. ibi ad vtranque partem ꝙ hic videtur casus ꝙ substitutus etiam in parte coheredis admittit̄ vt substitutus. ⁊ non per ius accrescēdi. ⁊ sic admittitur per substitutionem vt hic. Et est casus in lege si ticius. ff. eodem.

Gl. In hoc. §. ticius ⁊ seyus sun instituti hr̄des. ⁊ seyū ticio substituit. ⁊ meuiū seyo substituit. prio ticius deide seyus repudiauit. admittit̄ ergo meuius ad ꝑtem vtriusq; hr̄dis. vt hic. ⁊. ff. eo. l. si ticius ⁊. l. cohr̄di i pri. Iste ergo meuius in cāu huius. §. vtrāq; ꝑtem sine distinctiōe hēbit. ponit itaq; gl. varios intellectus. qdā dixerūt sine distinctione. i. nō distincto. an fuerit vulgaris an pupillaris. ⁊ que fuerit prio fcā. s. institutio an substitutio sz hec expositio reprobatur. qr hic loquit̄ solū de vulgari ⁊ mēs lr̄e ē ꝙ iste meui⁹ habz vtrāq; ꝑtem iure substitutionis vulgaris. Additio saluo semp meliori iudicio credo ꝙ mēs huius tex. fuerit dū dicit sine distictōe. ꝙ ex quo iste meuius fuit solū seyo ⁊ sic i ꝑte substitut⁹. videbat̄ ergo ꝙ vtroq; repudiāte deberet solū hēre ꝑtez iure substitutōis ⁊ aliā ꝑtem iure accrescendi. dicit ergo tex. ꝙ vtrāq; ꝑtez siue distinctiōe. i. sine diuisione. iur̄ substitutōis hēbit. cogitabit̄.

Si seruū. Si substō vulgaris facta fuerit suo alieno. quē testōr liberz putabat. substitut⁹ venit ad ꝑtē hr̄ditatē. q̄uis seru⁹ adierit hr̄ditatez iussu dñi. h. d. Additio casus i hoc. §. tal'ē qdā testōr. istituit sibi q̄ndā pe. hr̄dē credēs ip̄z sor̄ liberū. cuz tñ in rei veritate erat suus ⁊ eidē vulgarit̄ sbstituit meuiū. mortuo testōre apparuit petrū esse suū ⁊ sic iussu dñi adiuit hr̄ditatē suit ergo decisuz ꝑ iperatorez. ꝙ iste substitut⁹ dēret admitti i ꝑtem hr̄ditatis. ⁊ in reliquū dñs petri serui instituti. ē ergo vidēdū quā ꝑtem dz hēre iste substitutus ⁊ ad hoc declarāduz venit gl. in ver. i ꝑtē. Quā ergo ꝑtem dz hēre iste substitutus rñdeo diuidēda ē hr̄ditas i duas ꝑtes. ⁊ iterz semis diuidit̄ i alias duas. q̄ sunt due quarte totius ⁊ vnā harz ꝑticularz hz dñs istituti. aliā hz substitut⁹. vt. ff. de hr̄. insti. l. si pr̄fa. i pri. Quid ergo erit de alio semisse. qdā ꝙ sōstitutus ispecta opione testōris q credebat seruū fore liberz. ⁊ hz ꝓ se illud generale dictū. s. opiniōem fore attēdēdā. ff. ꝓ ēp. l. ii. §. si qs a pupillo. ⁊. ff. de acqr. hr̄. l. is q putat. Alii dicūt ꝙ ista semissis dat̄ dño. ꝯrāta magis veritate q̄ opiniōe. ⁊ hec opio ē v̄a. ⁊ ꝓ ea facit ꝙ v̄itas inspectāda ē vt. j. d lega. §. si qs rē. Additio nō hic cāuz i quo istitut⁹ ⁊ substitut⁹ sil' admittunt̄ ꝯ regulā. l. q̄diu. ff. de acqr. hr̄. sz hoc ꝯtigit ꝑꝑ repugnātiā iuris ⁊ rōnis. ⁊ de ista materia nō hēm⁹ nisi tres textus istū vz. ⁊. l. si pr̄. ff. de hr̄. inst. ⁊. l iii. C. de here. insti. Si testōr instituit aliquē quē scit eē suū ⁊ dixerit si hr̄s no erit talē substituo. tūc illa verba si hr̄s nō erit ꝑ se. vel si aliū hr̄dem nō effecerit puta dñm. sz si talia verba dixe/

rit instituēdo quē credidit esse liberū. tūc intelligit̄. si hr̄s n̄ erit. s. ipse p se vel alii cui⁹ iuri postea sbiect⁹ erit hr̄ditatē n̄ acqsierit.

Gl. Quis dr̄ scire qd̄ verū ē. al'.n. nō diceret̄ scire nisi sic eēt. ff. de aqua. plu. ar. l. ii. §. itē labeo ait. Dū hic i tex. dr̄ arbitrat̄. subaudi ⁊ verū arbitratur. Quis mō exn̄s sui iuris. posset se subiectū facere. puta si se vēdi pmiserit ad p̄ciū pticipādū vel se dederit i arrogatōem.

Est hic colligēda talis distinctio ex tex. qr cū hr̄dem aliquez instituo. ⁊ si hr̄s nō erit substituo aut scio suū. ⁊ suat̄ qd̄ i so rn̄so dictū ē. aut scio liberū. ⁊ seruatur qd̄ in tertio rn̄so dictū ē. aut puto liberū fl'o. ⁊ tūc subdistinguo. aut p eū volui. aut nolui aliū fieri hr̄dem qr hoc expressi. ⁊ suat̄ mea volūtas. C. e. l. cū ꝓponas. aut ē dubiū an per eum volui vl' nolui alium fieri heredem. ⁊ tūc seruat̄ qd̄ in prio responso hui⁹. §. dr̄. Si aūt puto suū cū sit liber hic casus indubitabilis ē. qr talis liber erit heres.

De pupillari substitutōe.

Additio quia non soluz substituitur vulgariter. sed etiaz pupillariter. ideo volens hic tractare de pupillari substitutiōe. ponit rubricā. de pup. sub.

l Iberis suis. Liberis impuberibus ⁊ in ptāte testatoris exn̄tibus. pōt substitui n̄ solū vulgariter. sz ēt pupillarit̄. per quā substitutiōem substitut⁹ efficit̄ hr̄s ipsius pupilli. h. d.

Substō pupillaris fit si quis dicat hoc mō ticius. filius meus. mihi hr̄s esto. ⁊ si fili⁹ meus mihi heres nō erit. siue hr̄s erit. ⁊ prius moriatur q̄ꝫ i suam tutelam venerit. i anteq̄ꝫ pubes factus sit. tunc sexus hr̄s esto. quo cāu non extiterit fili⁹ hr̄s. tunc substitutus p̄ris heres erit. si vero extiterit heres filius ⁊ añ pubertatez decesserit. ipsi filio sit heres substitutus. Moribus i stitutū ē. vt cū eius filii etat̄ sint. in qua ipsi sibi testm̄ facer̄ n̄ possunt. parētes faciāt eis.

Si qui mēte captos hēant filios vel nepotes vel ꝓnepotes. cuiuscunqz sexus vel gradus. liceat eis ⁊ si sint puberes. ad exemplū pupillaris substitutōis certas ꝑsonas substituere. sin aūt resipuerint. eādē substitutōem ifirmari ⁊ hoc ad exemplū pupillaris substitutionis. que postq̄ꝫ pupillus adoleuerit infirmat̄.

Glo. Nota ex hac lr̄a. tria eē necessaria. ad hoc vt pupillaris substitutio teneat. ꝑmū vt sit de liberis cui substituitur. nā ex̄neo substitui nō pōt vt j. e. §. extraneo. s'm q̄ sit ipubes. nā puberi nō p ōt substitui. vt. j. eo. §. masculo. tertiū q̄ hēat i potestate. vt in hac lr̄a ꝓbat̄ p ordinez. emancipat̄ aūt non pōt sub/

stitui. vt. ff. e. l. ii. §. i. Itē ē neces
sariū q̄rtū vt filii sint instituti vl'
exhr̄dati. al's nullū eēt pr̄icipale
testm̄. vt. s̄. de exhere. li. in prin.
⁊. ff. e. l. i. in fi. vnde nec pupillar̄
valeret. vt. j. eo. §. liberis. ⁊ hec
oīa similiter in nepotibus oībus
seruant̄. si nō sunt recasuri in sui
patris potestate vt. ff. e. l. ii. §. po
stumus. Alias cū sunt recasuri ñ
valet testm̄. cū in eo casu sint vt
eoꝝ testā nō valeāt ēt si ipsi eēnt
maiores. Additio de materia
istius pupillaris. ⁊ aliis substitu
tiōibus dicet̄ i glo. magna. in. §.
seq. Sz nō ꝙ effectus huius sub
stitutōis pupillaris ē. qꝛ expressa
pupillaris excludit matrē. vt. l.
pap̄. §. sz nec impuberis. ff. de in
of. te in tm̄ ꝙ mater nec legitti
mā aliq̄ in bonis filii ꝯsequi po
test. vt ibi nō. bar. ⁊ doc. ⁊ ē tex.
⁊ ibi nō in. c. si pr̄ de testa. in. vi.
Tacita aūt pupillaris cōprehē
sa in expressa vulgari. nō admit
tit̄ ꝯtra mr̄em. nec eā excludit.
vt no. gl. ⁊ doc. in. l. p̄cibus circa
prin. C. de impub. ⁊ ali. sub. nec
ēt admittit̄ cōtra patrem nec ꝯ
auiaz qꝛ in his ē eadē rō sicut in
mr̄e. ar. l. ii. §. si mr̄. ff. ad treb.
Additō nō ꝙ hec substitutio pu
pillaris corruit plibus mōis prio
si testm̄ paternū nō valet quōcū
qz qꝛ tūc ēt corruit pupillar̄ ut. l.
ii. §. adeo. ff. eo. ꝯ ex pte pupilli
si aliquo mō. p̄ter defectū etat̄ ef
ficit̄ intestabilis fa. l. si q̄ram⁹. ff.
de testa. tertio ex p̄sona substituti
vt. l. si is q. ff. eo. vel qꝛ non vult
adire. quarto ex forma substitu
tiōis. vt. l. si ita qs. ff. eo. vid̄ gl.
j. eo. §. liberis. ⁊ bar. ⁊ imol. i. l. i
pupillari. ff. eo. Dū tex. dicit
ꝙ substitut⁹ filio sit heres. subin
tellige ⁊ nihilomin⁹ ēt pr̄i. vt. ff.
eo. l. patr̄famil. ⁊ hēbit bona pu
pilli vndecūqz ēt q̄sita. vt. ff. e. l.
si pl'es. §. ad substitutos. nisi in
duobus casibus. vt i testō milit̄
⁊ arrogatoris. ff. eo. l. plures. §. si
in arrogato ⁊ §. ad substitutos.

Quaratiōe. Exempla
ris substitutio
fit puberibus mente capt̄ ad exē
pluz pupillaris. ⁊ filio facto sane
ment̄ expirat. quēadmodū pupil
laris cū filius pubescit. h. d.

Additio nō ꝙ qcunqz hz fi
lios mētecaptos ⁊ sic siue pr̄. siue
mater pōt exemplarie eis substi
tuere. vt hic ⁊. l. hūanitat̄. C. de
ipu. ⁊ sic ē dr̄ia inter pupillarez.
⁊ exemplariaz. qꝛ pupil. non pōt
fieri nisi ipuberibus ⁊ i ptāte cō
stitut̄. vt. s̄. eo. in prin. ista potest
fieri puberibus ⁊ ēt nō exñtibus
in ptāte. vt est mat̄. d. l. hūanitat̄

Gl. In substitutōe exēplaria
pñt istitui certe p̄sōe. s. fi
lii mēte captoꝝ si hēant al's fr̄es
mentecapti al'. possz istituer̄ quos
cūqz vellet. vt i. d. l. hūanitat̄.

Mētecapt⁹ vr̄ resipisci qñ ef
ficit̄ sane ment̄. Hec sbstitutio
vocat̄ exēplar̄. qꝛ ad exēplū pu
pillar̄ substōnis itroducta. vnd̄
vt plene de his habeas noticiam

distingue quinqz gñā substōnuz. qr alia ē vulgaris. alia pupillaris. alia exēplaris. alia breuiloqua. alia ꝯpendiosa.

Pria. s. vulgaris subdiuidit̄ qr alia expressa que fit verbis negatiuis. vt si hr̄s nō erit tici⁹ fit hr̄s vt. s̄. pxi. Alia ē q̄ fit verbis affirmatiuis ⁊ ē tacita vt hic. vos inuicē substituo. vt. ff. de here. insti. l. cū in testō. §. i. Itē hic qsqz erit mihi hr̄s sit filio meo ipuberi hr̄s. vt. ff. e. l. qui liberis. §. hec v̄ba. Hec vulgaris adita hr̄dita te expirat. C. e. l. post aditā.

Scd̄a aūt pupillaris silr̄ subdiuidit̄. qr alia expressa que fit v̄bis affirmatiuis. vt si hr̄s erit ⁊ i pupillari etate decesserit tici⁹ fit heres. vt. s̄. pxi. Alia tacita. s. si vulgariter tantū pupillo substituat̄. quo casu tacita subitelligit̄ sicut ⁊ sub pupillari tacita vulgaris intellr̄. vt. ff. e. l. nā hoc iure. i prin. ⁊. C. de ipube. ⁊ ali. substi. l. quāuis. Hec pupillaris adueniente pubertate expirat. vt i fi. h⁹ §. Tertia. s. exēplaris iō sic dicta. qr ad exēplū pupillar̄ vt. s̄. In multis tñ drñt. qr hec ēt maioribus fit. sz illa tantū impuberibus. Itē vsqz ad certā etatē fit pupillaris. s. vsqz ad. xiiii. ānos i masculo. vel. xii. an. i feia. vt. j. e. masculo. vel ēt minus tp̄s nō maius. ff. e. l. si ita qs substituerit. ⁊ l. i pupillari. sz hec exēplaris in i certū. Itē in hac exēplari certe p sone substituūt̄. C. e. l. hūanitat̄. i pupillari quilibz pōt substitui.

Quarta āt vz breuiloqua fit ita. s. duob⁹ hr̄dib⁹ institut̄ vos i uicē substituo. ⁊ si ambo pupilli sunt tunc quatuor cōtinet substōnes. ⁊ appellat lex hanc recipro/cā substōem. vt. ff. e. l. naz hoc iure. in prin. §. i.

Quita. s. ꝯpēdiosa fit sub his verbis aliquo istituto qñcūqz d̄cesserit ille sit hr̄s. ⁊ siquidē hec fiat a milite ⁊ pupillo vel nō pupillo valz iure directo. si morit̄ istitutus. vt. ff. de tes. mi. l. miles ita. §. i. nisi mater sit in medio. quo casu iure fideicōmissi valz si pubes iā factus decedat institut⁹ vt. C. e. l. p̄cibus. Si vero paganus siue nō miles faciat eā. valet iure directo. si morit̄ institutus i ea etate pupillari. si vero postea. tūc aut fit p hec verba substituo illū. ⁊ tūc trahit̄ ad fideicōmissariā. vt. ff. ad treb. l. sceuola. aut p hec te istituo. ⁊ si decesseris qñcūqz tibi illū facio hr̄dē. ⁊ hoc nō valz. ff. e. l. verbis.

Pupillaris substitutō expirat postquam pupillus ē effectus pubes. Itē finit̄ arrogatōe ipuberis. vt. ff. de adop. l. nec ei i fi. ⁊. l. senatus. ⁊. ff. e. l. cā. Itē si patris nō fuit hr̄ditas adita. vt. ff. e. l. si pupillaris. §. sed si ex asse. Itē si nascet̄ posthum⁹ testatori ff. e. l. pr̄ filiū. Itē p scd̄m testm̄ qd̄ tm̄ valz. ff. e. siquis eū. §. fi. Itē si testm̄ pr̄nū rūpat̄ p querelā i totū. aliud si p pte. vt. ff. e. l.

istõe. ⁊ de iof. tes. l. pap̄. §. sz nec ipuberis. sed ꝯtab. bo. pos. mota nõ facit pupillarẽ substõem cessare. qꝛ vbi nõ tractat̄ ꝺ uiribus testamẽti. vt. ff. e. l. ex duob⁹. §. fi. ⁊ ꝺ inof. te. l. filius. §. i.

Igitur i pupillari. Facta pupillari substõe censent̄ duo testã. vel vnuz duarũ hereditatũ. h. d.

Glo. Substõ pupillar̄ quo ad qd dr̄ duo testã. qꝛ a duobus fit. nã istituit̄ hr̄s duobus pr̄i. s. ⁊ filio. Itẽ duarũ hr̄ditatũ. Vnũ vero dr̄ qꝛ ab vno factũ. ⁊ fa. ad hoc. ff. e. l. patris ⁊ filii. ⁊. ff. ꝺ ꝯdi. ⁊ de. l. hec scriptura. ⁊. ff. de bo. pos. ſm tab. l. si ita scriptũ. §. fi ⁊. l. vt bonorũ.

Sĩ aũt qs. Põt pr̄ facere substõnẽ pupillarẽ filio. sepatiz clausaz ⁊ signatã. ⁊ disponere ꝙ nõ apiat̄ viuo filio. que dispõ valz ẽt si nõ fuerit ꝑ se ita clausa ⁊ signata. h. d.

Add. nõ hic ꝙ aliqñ lex ꝯsulit. nã multiplex ẽ legis virtus. vt. ff. de. ll. l. legis virt⁹. ⁊ qꝺ ibi nõ. Nota ꝙ q̄uis quis hẽat bonũ ꝯsiliũ nõ tñ tenet̄ illud sequi. Et ergo qñ testõr mãdat facere tutori cũ ꝯsilio ticii ꝙ dz cõsiliũ requirere lz nõ cogat̄ illud sequi. vt. l. ticiũ aut meuiũ. i pr̄i. ff. ꝺ ad. tu. ⁊ nõ. bar. late i. l. i. §. si plures. ff. de exerci.

Gl. Formidolosus. i. multiformiter dolosus. vel idẽ ẽ ꝙ timidus. Ordo in substõe pupillari ſuandus ẽ. vt prio institutio. scdo vulgaris substõ. tertio pupillaris fiat vt. s̄. e. ti. in prin.

Linũ hic appellat ipsã cordulã que fit de lino. vt videmus fieri in lr̄is dñi pape. i quibus cordulis testi apponebãt̄ septẽ sigilla de cera. Jõ dicit ꝓprio lino. qꝛ si de alieno vendicaret dñs ⁊ ꝯsiliũ legis nullũ eẽt.

Add. Ja. ⁊ Pe. dicũt ꝯriuz ad similitudinẽ tigni iniuncti. qꝛ nõ põt vẽdicari ꝓpter publ cam vtilitatẽ ne vrbs deformet̄ ruis vt. ff. ꝺ rei vẽ. l. in rẽ. §. tignũ. sic nec carta. nec cera nec linum. ex quibus factũ ẽ testm̄ ne tollat̄ copia ꝓbõnis. qꝛ sicut vertit̄ publica vtilitas in vno sic in alio vt l. qm̄. C. ꝺ hr̄ti. Vel dic proprio. i. sepato ab aliis ꝑtibus testamẽti. Et substitut⁹ ignorabat an ꝑꝑ se fieret talis ordinatio an ꝑꝑ aliũ. qꝛ alias forte magis insidiatus fuisset.

Illud palã ẽ. non iõ min⁹ valere substõem ipuberis filii ꝙ in eisdẽ tabulis scripta sit. quib⁹ sibi quisqz heredẽ instituisset quãuis hoc pupillo periculosuz fit.

Add. Et sic nota ꝙ illud qꝺ prius dixit ꝺ consilio dixit nõ ꝺ ꝑcepto.

Non solũ. Substõ pupillaris põt fieri nõ solũ filio istituto sz ẽt exhr̄dato. ⁊ veniunt in ea oĩa bõa pupilli vndecũqz quesita. qꝺ locũ hz ẽt in posthumis. h. d.

Gratiosis sepi⁹ dõat̃ ⁊ legat̃

Gl. Miles ex priuilegio p̃t substituere filio emãcipato pupillariter ⁊ tũc i eo nõ hz locũ iste tex. qꝛ ad substitutũ nõ trãseũt nisi bona q̃ obuenerũt pupillo a pr̃e. vt. ff. d̃ tes. mi. l. miles. § exhr̃dato. ⁊ sic ne miles hẽat duo priuilegia simul sicut ẽ ei idultuz vt emãcipato possit sb̃stituer̃ pupillariter. sic ei tollit̃ ne i aliis q̃ i bonis suis. ar. ff. de iureiu. l. euz q i prin. Substitut⁹ d̃ quo hic nõ põt grauari aliquo legato ẽt i ea re q̃ pupillo fuit relicta. vt. C. d̃ le. l. cũ q̃dã. Sz ipse exhr̃datus i re sibi relicta grauari põt. vt. ff. e. l. cohr̃di. §. cũ filio i fi. Et nõ. hunc. §. hodie nõ posse hẽre locũ. nisi talis sit ipubes q possz eẽ igratus vt ꝓximus pubertati vt nõ. s̃. qui. mo. tes. ifir. §. itẽ si inseruitutẽ. al' nõ põt exhr̃dari. vt. C. d̃ inof. te. l. siqs i suo. §. legis.

Liberis aũt. Nõ põt pr̃ filio suo sb̃stituere pupillariter nisi prius sibi faciat testm̃. ⁊ si nõ valz testm̃ patris ñ valz dcã substõ. h. d.

Add. nõ q̃ iste tex. sp ad hoc allegat̃ q̃ pupillaris substõ appellat̃ pupillare testm̃ Et ẽt sp ad h̃ allegat̃ q̃ pupillaris substõ appellat̃ pnpillare testm̃. ⁊ tale testm̃ ẽ ps ⁊ sequela pr̃ni testi. ⁊ sic seqtur paternũ testm̃ vt accessoriũ. ⁊ rupto paterno testõ ⁊ sic pr̃icipali rũpit̃ ⁊ accessoriũ. fa. l. q̃ principale. ff. de reg. iur.

Gl. Hic nõ qꝛ si filiũ exheredat cui substituit prius sibi deinde dz facere filio testm̃. si ãt eũ instituat. tũc vel ante l' post valz instõ vel substõ. vt. ff. e. l. ii. §. prius. ⁊. §. sz ⁊ siqs. ⁊. §. si.

Hic. §. fallit i milite qui põt substituere pupillo lz sibi nõ faciat heredẽ aliquẽ. vt. ff. d̃ vul. sb̃sti. l. ii. §. qsquis. Si testm̃ patris nõ valz nec valebit substõ pupillaris. ⁊ hoc siue fuerit nullũ a pr̃icipio. vt qꝛ fili⁹ p̃terit⁹. ff. e. l. siquis eũ i fi. vel alias nõ valet a pr̃icipio. qꝛ multe sũt cãe quibus testm̃ nõ valz. ff. de inius. rup. l. i. Idẽ ẽt si ex postfacto rũpat̃ i totũ. s. testamẽtũ patris. secus si ꝓ pte tantũ. qꝛ tũc substõ remanet vt. ff. e. i substõe. ⁊. ff. de iof. tes. l. pap̃. §. sz nec. Itẽ hec sũt vera si iure ciuili expugnat̃ testamẽtuz. secus si iure p̃torio. s. p ꝯtabu. qꝛ remanet substõ. vt. ff. e. l. ex duobus. i fi. ⁊. l. se. nã pr̃etor nõ põt facere eẽ nec desinere heredẽ. vt j. de bo. pos. §. quos aũt.

Itẽ nõ hic q̃ de alienis rebus quis testat̃. vt pater de bonis filii. sic ⁊ alias. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. cũ hic. §. si miles. ⁊. ff de inius. rup. tes. l. siqs filio. §. sz ⁊ siqs filius. Est ⁊ alius casus s̃m quos daz. C. de se. nup. l. feie. §. fi. Sz de iure cõi aliter ẽ. vt. ff. de testa. l. ei⁹ qui. §. i. ⁊ de codicil. l. ꝯficiũtur. §. si post.

Singulis. Pupillaris sub

stitutō pōt fieri singulis pupillis vel ei qui vltimus morieꝫ. ꝯ. d.

Add. nō qꝫ testōr substituēdo pupillariter singul. nullus pōt ab intestato succedere. imo quilibet hȝ suum substitutū. ⁊ tūc hȝ locū substō cū dicaꝫ testamētū filii vt §. igiꝫ. s. eo. Et dicīꝫ cū illo testamēto pupillari decessisse. vt. s proxi. §. Itē nō qꝫ eo ipso qꝫ pr substituit vltimo morienti videtur inter eos cōseruasse ius legittimarū hereditatū. ⁊ per ḡñs vnus frater succedit alteri fratri ꝓximo ab intestato. Et de cōtecturata mente testantis excludit substōem pupillarē vltio morienti factaȝ. fa. l. cum acutissimi C. de fideicō. ⁊. l. vel singul. ff. e.

Itē nō qꝫ substituēs vltio morīēti non videīꝫ vltimū substituere ꝓio. sȝ ltimaȝ successionem conseruare. Et iō iste. §. allegaꝫ per glo. singu. in. l. lucius. la. ii. ff de here. instī. qꝫ ꝑ illa verba si ō/cesserit sine liberis. liberi nō vidēnt substituti. sed ius ltimarū hereditatū cōfirmaꝫ.

Hl. Dōt cē qꝫ quis habeat plures filios ⁊ omnes impuberes. ⁊ tunc aut cuilibȝ substituere vult ⁊ poterit. aut vult substituere vltio loco morīēti. ⁊ hoc ēt poterit vt hic. ⁊. ff. e. l. singul. ꝓio cāu vno morīēte deferēt sua portō iure ltimo vȝ per legē. xii. tab. ad frēs vt hic ⁊. j. ō le. agn. suc. §. i. Et lȝ ex eo qꝫ vltio morīēti substituit, videreꝫ eos inuicez substituisse vsqȝ ad vltimū. ⁊ ita iure substōnis magis qꝫ ltimo inter eos succedi videreꝫ. vt. ff. ō le. iii. l. ticia seyo. §. fi. tñ casus illius. §. differt ab isto qꝫ ibi vltra hoc qꝫ substituit vltimo morienti dixit qꝫ vellet qꝫ non alienarēt illud quod eis testatoꝫ reliquit. ⁊ ex hoc dicīꝫ ibi iure substōis succedere non ex hoc quia vltio tantum substituit. vt. ff. deleg. iii. l. is qui. in fi.

Additio. Dicit Barto. in dicto. §. fi. qui incipit seya. qꝫ si iste vltimo institutus cēt granatꝰ per substōnem restituere totā hereditatem opȝ qꝫ tota hereditas ad nouissimuȝ perueniat. l. veni qȝ. §. interdum. ff. de pecu. leg. ⁊ hoc non posset esse nīsi essent inuicem substituti. nimirum ergo si in illo casu testatoꝫ videtur inuicem substituisse. sed hic nō substituit in tota hereditate. sed solū in pte vltio morienꝫ.

In isto. §. facta fuit substitutio vltimo morienti his verbis. qui ex liberis meis vltimo morieꝫ ei ticiꝰ heres esto.

Additio. Nota qꝫ in isto. §. i primo casu dicit qꝫ si testatoꝫ cuilibȝ ex pupillis suis substituere vult potest. Dic quod istud est verum etiam si fit vnica oratio. puta ticio seyum. ⁊ gayo sticum substituo. quia quando vnicuique est substitutus assignatus de per se. licȝ sint coniuncti coniunctōe verbali. tamen non erit vnꝰ

alteri substitutus. Quod fa. si testator dicit. filiabus meis lego cē tū pro qualibet. qz ly sint quncte quinctiōe verbali tñ. qz ꝯlibz ad sua cētū. ⁊ sic ad diuersaz rē vocaꝯ nō hz locū inter eas ius accrescēdi. vt est text. ⁊ ibi. hoc nō. bar. in. l. huiusmōi. §. qbas ita. ff. dele. i. qō singulariē tenē mēti. qz quotidianum.

Substi tuiꝯ aūt Substitutio pupillari. pōt fieri istis verbis generalibus qsquis mihi hꝝs erit. quo casu vocanꝯ ab substitutōem scripti. pro ea pte pro qua vocanꝯ in institutōe. h. d.

Hlo. ¶Der ista ẏba. qsquis mihi hꝝs erit. ꝛc. ñ vocanꝯ q effectu hꝝdes sunt. ⁊ qmodū hꝝditatē qsequūtur. vt pꝛ vel dñs qui sunt hꝝdes p filiū vl ser nū. sz tñ illiq ex scripta legi pōt ⁊ idē dicas de hꝝde hꝝdis. vt. ff. eo. l. cū filio ⁊. l. liberis. §. hec ẏba. ⁊. l. seq. ¶Dicsumiꝯ q qua liter dilexit testō istitutos i institutōe cōliter vel iequalr sic ⁊ i substitutōe pſūiꝯ dilexisse vt ff. ⁊. ff. e. l. si pꝛ ⁊. s. ti. i. §. si ex disparib⁹

Dasculo. ¶Pupillaris substō expirat aduenīte pubrtate. h. d. ¶Dasculo vsqz ad decimū ꝗz tū ānuz substitui pōt scie vsqz ad duodecimū ānū. ⁊ si hoc tēpus excesserit. substō euanescit. Additio ⁊ sic nō. q oz q excedat. ⁊ sic nō sufficit q sit icepta vltia dies. vt i testō vt. l. q etate cuz ibi nō. ff. ō testa. qz ibi fauor testi. ⁊ similiter hic ē fauor pupillaris substitutiōis ⁊ sic testamēti pupilli.

Hlo. Nō hic dī q substitutio euanescit. intelligiē iure directo. ñ tñ in testō inueniā/tur aliqui a verba fideicōmissi valebit iure fideicōmissi vt. C. de fideicō. l. si fī. Additio de hoc vi/debit. j. prox. §. vbi qñ valuit a principio iuꝛ directo an obliqueē

Extra neo. Extraeno vel filio puberi ñ pōt fieri substitutio directa post aditā hereditatē sz solū p fideicōmissuz pōt grauari de hꝝditate alti restituēda. in totū vel i pte. h. d.

Hlo. Cū testō: dicit. filius me⁹ qñcūqz decesserit substituo ei talez. ē substō fideicōmissaria. q: ẏbū substituo cū sit generale ẏbū ⁊ ad directā ⁊ ad fideicōmissariā substōz pōt trahi ad id qō ē ei apti⁹. ⁊ sic ad fideicōmissariā. qz dircā ñ hz locū qñcūqz decedit ⁊ pbat hoc. C. de ipub. ⁊ alī. sub. l. pcīb⁹. §. si vo istō ⁊. ff. ō vul. sub. l. cohꝝdi. §. cū filie. ⁊. ff. de. ll. i. ambigua. Si aūt testō: dixerit. filius meus quandocūqz decesserit. talis heres esto. ⁊ sic vtitur verbis directis. tunc non trahitur ad fideicōmissariam. imo est nulla vt hic in puncti. §. Additio. de isto vltimo dicto ē magna altercatio iter doc. sed tñ pro ista glo. vī hic tex. ⁊ vī cōis.

¶De istis aūt ẏbis substōnis.

puta directis obliquis ⁊ cõib⁹ vi de hic ꝑ Ang. qꝛ mã longa ẽ.

De ista materia substõis fideicõmissarie. j. ꝺ fideicõ.

Quib⁹ modis tes. ifir.

Usqꝫ nunc visũ ẽ qualr testã ꝯfirmanť. sꝫ qꝛ nihil adeo firmũ qꝺ nõ ifirmeť. vt i auct. ꝺ nup. §. distrahiť. iõ restat hic videre qualr testã ifirmanť.

Estamentũ.

Aliqñ testã iure fcã rũpũtur. aliqñ irrita fiunt. Add. de rupto ꝺtermiat vsqꝫ ad. §. alio. ⁊ postea ꝺ irrito. Rũpiť autez testm̃ cũ i eodẽ statu manẽte testatore. ipsi⁹ testi ius viciať. puta si quis post factũ testm̃ adoptauerit. i. arrogauerit sibi filium ꝑ iperatorẽ cũ qui ẽ sui iuris. aut ꝑ pretorẽ. s. adoptauerit sm̃ nostrã ꝯstõnẽ cũ qui i ꝑtãte pr̃is fuerat testamẽtũ eius rũpiť quasi agnatõe sui hr̃dis.

Gl. In scꝺo casu hic loquiť de auo qui adoptauit. vt C. ꝺ adop. l. cũ adoptiuis. ⁊. s̃. ꝺ adop. §. sꝫ hodie. Si testõr prius istũ filiũ istituisset añquã arrogareť nõ rũpereť testamẽtũ ꝑ arrogationẽ postea secutã. ff. ꝺ libe. ⁊ po. l. filio. §. si. Si ẽt fuit exhr̃datus filius. ⁊ postea emancipat⁹. ⁊ deide arrogat⁹ tũc ñ rũpiť. Si ãt sit exr̃neus qui postea arrogať. ⁊ tũc rũpiť. ff. de ꝯta. l. nõ putauit. §. siquis emãcipatuz Et itellige extraneũ ẽt nepotẽ q nõ ẽ in pr̃io gradu suitať. al'eniz frustra exheredareť. vt. ff. de v̄. ob. l. quidã cũ filiũ. ⁊ de li. ⁊ po. l. siquis posthum⁹. §. si filiũ.

Add. in hoc qꝺ dicit hic gl. de nepote doc. altercanť. Et mihi videť ꝙ gl. nõ fuerit bene itellecta vel sit corrupta vide doc.

Sicut natiuitate alicui⁹ posthumi ꝑteriti rũpiť testamẽtũ. ff. de inius. rup. l. i. i fi. cũ si. ita etiã agnatõe filii arrogati. Et hoc in testõ masculi. secus i testõ feie. ff. de li ⁊ po. l. gallus. §. nũc de lege. vel. qꝛ ꝑteritio mr̃is hr̃ ꝑ exheredatõe. vt. s̃. ꝺ exhr̃. li. §. mr̃. Sed de iofficioso testõ agit talis posthum⁹. C. ꝺ iof. te. l. iii.

Posteriore.

Testamẽtũ scꝺm tollit primũ si scꝺm ẽ iure ꝑfectũ. siue ex scꝺo adeať hr̃ditas siue nõ dũmodo adiri ex eo posset. h. d.

Posteriore testõ quod iure ꝑfectum ẽ superius rũpiť nec in ineerest. an extiterit aliquis heres ex eo posteriore testõ an nõ. hoc elꝫ solũ spectať an aliquo casu existere potuerit. Jõqꝫ siqs noluerit eẽ hr̃s. aut viuo testõre. aut post mortẽ ei⁹ añq̃ hr̃ditatẽ adierit decesserit. aut añ ꝯditõez sub qua heres istitutus ẽ. i his casib⁹ pr̃familias itestat⁹ moriť. nã ⁊ prius testm̃ nõ valꝫ ruptũ a posteriore. ⁊ posteri⁹ eque nullas hꝫ

uires cũ ex eo nemo hr̃s extiterit

Glo. Si scdm testamẽtũ cõcordat l'idẽ ꝯtiet cũ ꝑmo. tũc sm quosdã nõ rũpit̃ sed durat primũ. vt. C. d testa. sancimus. Sz certe hoc non põt stare Nam si valz scdm nõ valet primũ. cũ eidẽ non possit duo testã facere. cũ ex scdo tm̃ adeat̃ hereditas. Econtra in duabus sentẽtiis. naz valz pria ⁊ nõ scda ab eodem ⁊ sup eodẽ lata. vt. ff. de re iudi. l. iudex. Add. doc. alter/cant̃ circa hoc. vide qꝛ in hoc qd glo. dicit de duabus sniis sũt diuersi. ⁊ Ang. hic plene distiguit.

Nõ in hoc. §. cõsiderari non qd ẽ sz qd eẽ posset. ⁊. ff. de here. insti. l. pater filio. i prin. ⁊. ff. d in ius. rup. l. cũ in scdo. in prin. ⁊. §. in futurũ. Et lz videat̃ ꝯ. ff. d li. ⁊ po. l. szñ filius. tñ ibi testm̃ secũdũ non valuit ẽt a principio. hic aũt valuit lz ex eo nõ adeatur heredisas. Itẽ nõ ꝙ id qd valet rumpit̃ ẽt per id quod minꝰ valet. sic. ff. de adi. le. l. legatum. sub ꝯdi. §. i.

Si heres morit̃ añ dictã hereditatez. nec oliz nec hodie trãsmittit ad hr̃des. C. de cadu. tol. §. in nouissimo.

Sed si qs priore. Priuz testm̃ iure perfectuz tollit̃ ꝑ scdm perfectum etiã si i eo sit re certa hr̃s institutus nisi in scdo asseruerit se velle valere primũ quo casu istitutꝰ i re certa oia ꝑ fideicõissũ restituet. h. d

Ita valz testm̃ in quo ẽ institutus heres in re certa. ac si institutus eẽt in vniuerso. vt. l. i. §. si ex fundo. ff. de here. insti. Bar. in. l. ex facto. eo. ti. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. quot. C. de here. insti.

Itẽ qñ quis ẽ institutꝰ i re certa alio nõ dato cohr̃de vl̃i remouet̃ mẽtio rei. ⁊ perinde ẽ. ac si res illa expressa nõ fuisset sz simpliciter fuisset institutus. d. §. si ex fundo. Itẽ lz testõr in secũdo testõ dicat ꝙ vult ꝑmũ testm̃ valere. nihilominꝰ ꝑ scdm rũpit̃. vt. l. hac consultissima. §. si qs ãt C. de testa. qꝛ testõr nõ potuit cõualidare primũ qꝛ nõ potuit facere quin leges habeãt locũ in suo testõ. l. nemo põt. ff. dele. i. ⁊. l. codicillis. §. si. ff. dele. ii. Sed talis expressio volũtatis facit ꝙ instituti in scdo videant̃ eẽ grauati d restituẽdo hereditatẽ instituti in primo. vt hic. ⁊. l. si quis priore. ff. ad treb. ⁊ ibi glo.

Gl. Nõ hic arg. ꝑ sniã appellatõis ꝙ ex ea non ex prima agat̃. Add. de hoc vide hic ange. distinguentẽ.

Hic lz ex certa re sit institutꝰ tñ totũ hz ⁊ ideo rumpit primũ testm̃. vt. ff. de here. insti. l. i. §. si ex fundo. In hoc. §. testõr voluit expresse in scdo testõ. primũ testamẽtũ valere ⁊ non potuit nisi ex iure fideicõmissi. ⁊ scdm testamẽtũ corruit. Ex tacita tñ volũtate que ex scdo testõ ꝑcipit̃ remanet primũ. vt si sic dicã i scdo

Jō instituo talē qꝛ m̄ortuꝰ ē quē instituerā in prio. nā si testōr errauit remanet primꝰ hr̄s ⁊ legata ex vtroqꝫ p̄stant̄. s. a prio. ff. d̄ heredi. institu. l. fi.

Additio. Nota ex glosa qd̄ quando ex prefactione colligitur causa finalis dispositionis. quod tunc si reperiatur falsa viciatur dispositio. quia causa finalis viciat dispositionem si deficiat. l. ii. in fi. cum ibi notat̄. ff. de donatio. Et idem clarius dicit glosa in. l. fi. ff. de heredibus institu.

Testamentum efficitur rupptum non solum modo hoc expresso sed etiam per arrogationem ⁊ per agnationez. vt supra dictū ē.

Additio. Nota ex textu huius. §. tria. Primum quod per secundum testamentuz tollit̄ primum licet in eo nō sit heres vniuersaliter sed in re certa institutus. Concor. d. l. si quis priore. ff. ad trebel.

Secūdo habes quod institutus in re certa. alio non dato coherede vniuersali in eo testamento licz betur in alio habetur loco heredis vniuersalis. Secus autem si esset datus coheres simpliciter vel vniuersalis. vel in quota in eodem testamento. quia tunc habetur loco legatarii. vt. l. quotiens. C. de heredi. insti.

Tertio habes quod institutus in re certa non dato coherede vniuersali habetur vt heres vniuersalis. detracta rei mentione. vt. l. prima. §. si ex fundo. ff. de hr̄. isti. ꝙ fallit i pluribus casibus. vt ibi per doc.

Alio quoque Per capitis diminutionem testamentum proprie fit irritum. ⁊ largo modo testamentuz ruptum vel iniustum dicitur irritum. ⁊ econtra. hoc dicit.

Additio. Nota quod quando testatoꝛ capite minuitur testamentuz iaz factuz irritatur. Et sic facit quod quando quis ingreditur religionez. ⁊ sic capite minuitur. quia transit in potestatez abbatis quod testamentuz primo factum irritatur. de quo dic vt supra eodez in principio per Ange.

Glo. Etiam minima capitis diminutio facit testamentuz irrituz. vt infra eodē. §. non tamē in fi. ⁊. ff. de iure codicill'. l. conficiuntur. §. si post testamentuz. Fallit in milite supra de testa. mi. §. pe.

Itē sūt ⁊ alii duo casus i qbꝰ irritat̄ testm̄ ⁊ ēt priuat̄ hr̄ditate ab ites. vt i aut. vt cū d̄ ap. co. §. si qs d̄ p̄dicti. ⁊. §. si vnū ex penti bꝰ. Add. nō illos duos cāus qbꝰ qs priuat̄ hr̄ditate siue ex testō siue ab intesta. ⁊ legara ꝯsuāt̄ vz qñ pr̄ ē captus ⁊ filius ñ redimit

vel qñ ē infirmus ⁊ per filiū nō curat̄. Est ⁊ alius casus silis his in.l.i.ff.de ifan.expo.⁊ cōis opi. doc.ē q̄ nō ipso iure.sz requirit̄ sentētia.p.l.cū rō.§.fi.ff.de bo. dāna. Cōmodius ē singulas cās singul' appellatōibus distingui.i.ppriis nominibus.⁊ fa.ff. de supel.le.l labeo.§.fi.

Non tamē. Testm̄ iur factū.postea irritū capit̄ diminutōe testōris.recōualescit de eq̄tate p̄toria.si testator tpe mort̄ fuerit ciuis romanus ⁊ sui iuris.h.d.

Glo. Cessante ipedimēto d̄ quo hic testm̄ nō recōualescit.nisi aliquo nouo iudicio volūtatē primā retineat vt.ff.de se.tab.l.qui ex liberis.§.testamēta. Additio secus qñ testm̄ ab iicio nō valuit pp defectū testantis.tūc.n.impedimēto cessante. ⁊ ex noua volūtate nō ꝯualidat̄ vt.l.i.⁊ ibi oio vide bar.ff.dele. iii. Testatore facto seruo.vt q̄ capiat̄ ab hostibus ⁊ ibi moriat̄ seruus.nā tūc valet testm̄ sz illud ē pp fictiōem legis cornelie vt.s̄.qui nō ē.per.fa.tes.§.fi.⁊. ff.de vul.sub.l.lex cornel'. Additio dic sm bar.idē,si fuit p p̄ncipē restitutus qñ erat deportatus.q̄ ista duo equiparant̄.fictio postliminii.⁊ restō p̄ricipis. vt.l.si qs filio.§.pe.ff.de iniuſ. tes.⁊ ibi bar.sz fictio postliminii ꝯualidat primū testm̄ ipso iure absq̄ noua volūtate.vt.d.§.pe. ⁊.s̄.q nō ē.p.fa.testa.ita ⁊ restō p̄ricipis.vt.d.l.si qs filio.§.pe. secus si volūtarie mutet statū.q̄ dat se i arrogatiōe.vt.l.q liber. §.testō.ff.de sec.tab.⁊ huius est rō.q̄ qñ qs inuitus mutat statū nō vr̄ mutare volūtatē. secus si volēs.vt.l.fideicōmissa.§.si rez. ff.dele.iii.⁊ doc.ita transeūt cuz bar.⁊ lz hec theorica vr̄ ꝯtra istū tex.q eq̄perat ista duo.s.dare se i arrogatōem.⁊ pdere ciuitatem vel liebrtatē.sz pōt dici q̄ eq̄parant̄ qñ tpe mort̄ adhuc dcā ipedimēta sunt.secus qñ nō adessēt. ⁊ ita loquit̄ bar.⁊ iura sua.

Testō reconualidato hr̄s de iure ciuili nō admittit̄ q̄ testm̄. fuit irritū sz de iure p̄torio pōt petere.bo.po.quo ispecto nō potuit infirmari qd̄ erat factū.cuz circa talia ius p̄toriū nō hēat viz vt.j.de bo.po.§.quos aūt.

Ex eo aūt solo. Per posterius testm̄ imp̄fectū.vel aliā vltimā voluntatez nō solēnē.nō tollit̄ p̄mū.h.d.

Ex eo aūt solo nō pōt ifirmari testm̄.q̄ postea testōr id noluerit valere. Diui ptinac' orōne cautū ē.ne alias tabule p̄ores. iure facte irrite fiāt.nisi sequētes iure ordinate ⁊ pfecte fuerit.nā i pfectū testm̄ sine dubio nullū ē.

Gl. Nō.q̄ bñ dicit ex eo solo.q̄ si plus interueniat lz nō sit pfcūm sm.tñ qñq̄ rūpit primū.vt in fi.huius.§.dicemus. Ideo testōr noluit testm̄.

valere. qꝛ dixit volo testamẽtum
qđ feci valere. Cõtra regulaꝫ
huius tex. videntꝫ multa ꝯtraria
primũ. C. de testa. l. sancimꝰ. sed
ibi hoc euenit nõ sola volũtate.
sꝫ pocius ex cursu decẽnii. sm vr̃
ꝯtra. ff. de tes. mili. l. eius militis
§. milicia missus. sꝫ ibi primũ erat
minus solẽne iure cõi inspecto.
iõ facile põt rũpi. tertiũ vr̃ cõtra
ff. de iius. rup. l. ii. sꝫ ibi sm. lꝫ nõ
fit pfectũ iure cõi. ẽ tñ pfectũ iur̃
militari vñ rumpit primũ. quar
tũ. vr̃ ꝯ. C. de tes. mili. l. hac ꝯsul
tissima. §. si qs aũt. sꝫ ibi i so erãt
instituti. qui ⁊ al'. ab intestato. suc
cessuri erãt. vñ facile rumpit̃ p̃
mũ testamẽtũ. i quo ex̃nei sunt i
stituti. ⁊ facilius admittunt̃ ve
niẽtes ab itestato. vt ar. ff. đ vul.
⁊ pu. sub. l. si filius. qntuꝫ vr̃ ꝯ.
C. de testa. l. nr̃am. ⁊ ad idẽ. ꝯ. ff.
si ta. te. nul. exta. l. i. §. si hr̃s. sꝫ i
istis. ll. plus fecerat testõr. vt rũ
peret primũ. qꝛ inscidit. qđ ma
gis ẽ. q̃ si aliud testm̃ facere vo
luisset. vt ar. ff. de his que in tes.
del. l. ii. sextũ vr̃ ꝯ. ff. de acqr. hr̃.
l. claudius sꝫ ibi nõ valet p̃mũ. ñ
qꝛ ruptũ sit a so. sꝫ qꝛ hr̃s institu
tus i prio nõ adiuit ex eo hr̃dita
tẽ vñ nõ valet testm̃. qꝛ hr̃dez nõ
hꝫ. vt. ff. de his qui in te. del. l.
pr. nec potuit eã trãsmittere suo
heredi adeũdã vt. C. de ca. tol.
§. in nouissimo. septiuꝫ vr̃ ꝯ. C.
de his q. vt indi. l. hr̃ditas. sꝫ ibi
dixit talia verba. q̃ hr̃s erat in
dignus vel similia. que plus fa
ciũt. q̃ si simpliciter diceret nol
le testamẽtũ valere. vel q̃ si scđꝫ
cepisset facere ⁊ iõ ibi recedit̃ a
prio vel dic illud. qđ dr̃ hic eẽ ve
rũ de iure directo. vt nõ rumpa
tur primũ sꝫ tñ aufert̃ ei hr̃ditas
vt ibi cuꝫ hoc cogitauerit testõr
vt ar. ff. de ꝯdi. iusti. l. qdã in fi.
Additio. Nõ. q̃ lꝫ testõr coraꝫ.
vii. testibus dicat. nõ volo tale te
stamẽtũ meũ valere. nõ tñ tollit̃
⁊ ẽ rõ sm bar. in. l. si iure. ff. del.
iii. qꝛ ista volũtas nõ est potens
pare viã adeũdi hr̃ditatẽ. de iur̃
ciuili alicui. iõ ñ põt toller̃ p̃mũ
testm̃ vt. l. cũ i so. ff. de i ius. tes.

Gl. Nõ nihil eẽ qđ pfectũ ñ
ẽ. C. ad fill'. l. cũ fillaianuꝫ
in fi. ⁊ i. l. ii. §. testõ. ff. quẽad. te.
ap. ibi abusiue dr̃ aliqđ. qđ erat
nullũ iperfectũ. ⁊ filr̃ in. l. hac cõ
sultissima. C. de testa. ibi spãle est
fauore liberoꝝ. vt ibi dr̃ sicut ⁊
aliud ẽ spãle in eis. vt difficilius
rumpat testõr illud in quo ipsi i
stituti sũt vt i aũt đ tes. ipf. §. pe.

Eadẽ orõne. Nõ valet in
stitutio fcã de impa
tore. rõne litis quã testõr hꝫ cum
alio. siue institutio sit pfecta siue
nõ. Et lꝫ impiuꝫ sit legibus so
lutũ. tñ vult legibus viuer̃. h. d.

Eadem orõe exp̃ssit nõ admis
surũ se hr̃ditatẽ eius q litis cã p̃n
cipẽ reliquerit hr̃dẽ. neqꝫ tabu
las nõ legittime factas in quibus
ipse ob eã cãm hr̃s istitutus erat
probaturuꝫ. neqꝫ enim ex nuda
voce heredis nomen admissuꝝ.

neqz ex vlla scripta. cui iuris auctoritas desit aliqd adeptuz ſm hoc diui seuerus ⁊ antoninus sepissime rescripserūt. Licet eni i quiunt legibus soluti simus attamē legibus viuimus.

Gl. Hic reliquit principē hr̄dez. vt duriorē faceret aduersariū suis aduersariis. q̄ instō ē odiosa. ⁊ inuidiosa. ff. de here. insti. l. pe. Priceps nisi solēnitter institutus. nō vult hēre nomē hr̄dis. Priceps vult viuere legibus vt hic. ⁊. C. d. ll. l. dig. vox ⁊ fa. ff. dele. ii. l. q̄ pricipi ⁊. l. seq. ⁊. ff. dele. iii l. cx impfecto. ⁊. ff. d iof. te. l. pap. §. si impator.

De inofficioso testō.

Gl. Supra ti. i. visuz ē qualiter ipso iure testā infirmant̄ nūc restat dicere quō per iudicis officiū. i. per sniam iudicis intētata querela.

q Via plerunqz. Filiꝰ a patre iniuste exhr̄datꝰ. ⁊ sine cā a matre p̄teritus pōt intentare q̄relam inofficiosi testi. ⁊ nō solū filius ꝯcedit̄ querela ꝯtra testā parētū. sz ēt parētibus ꝯtra testā liberoruz. h. d. Additio no. q̄ mediū ꝯcludēdi in q̄rela i officiosi testi ē. quasi nō sane mētis fuerit parēs. sic testādo cōtra officiū pietatis. nā officiuz pietatis. hoc dictat. vt filius ab hr̄ditate paterna nō p̄tereat̄ vel excludat̄. qr dr̄ eē quasi debita ēt iure naturali. vt. l. cū rō in pri. ff. de bo. dā. ⁊ no. gl. bar. ⁊ bal. plene. in. l. iii. C. de iur̄. ⁊ fa. ig. ⁊ cōtinuat̄ in filiū dñiū. l. i suis. ff. d li. ⁊ po. Nota ēt q̄ filius non pōt priuare sua hr̄ditate parētes suos sine cā. qnymo priua ti hñt querelā inofficiosi testi. Nota ēt q̄ frater pōt in totū p̄uare fratrē hr̄ditate. lz ex̄neuz instituat. dūmō institutus nō sit turpis p̄sona. nā talis p̄sona turpis p̄ querelā ꝯcessaz fr̄i priuaret̄.

Gl. Exheredatio de qua hic refert̄ ad eos qui ascendūt p̄ lineaz masculinā ⁊ femininā. sz p̄teritio refert̄ solū ad feminā. qr illaz p̄teritio pro exhr̄datōe habet̄. vt. s̄. d exhr̄. li. §. mr̄. si aūt de liea masculina p̄teriret filiū in ptāte testm̄ eēt nullū ipso iure. si emācipatū filiū omitteret valeret. sz p ꝯtab. rumpit̄ vt. s̄. de exhr̄. li. in prin. ⁊. §. emācipatos. Hodie tñ emancipatꝰ p̄teritus pōt dicere nullū ipso iure. vt. s̄. de exhr̄. li. §. noiatim. ⁊. C. de li. p̄te. l. maximū viciū. Additio de hoc tñ an filio emācipato p̄terito ꝯpetat ius docēdi nullū. an bonoꝝ po. ꝯta. hodie ē altercatio inter doc. vide hic.

Querela iofficiosi testi potest agi ab adita hr̄ditate ifra qnquēniū vt. C. eo. l. sancimus. §. fi. ⁊. l. si qs filiū in fi. ⁊. ff. eo. l. pap. in fi. ⁊. C. i q. ca. i ite. res. ñ ē ne. l. ii.

Querela iofficiosi testi ē q̄dā

petitio ꝓposita ad hoc vt testm̄ rescindat̄. que ñ ē actio prorsus nec accusatio sz mediū tz. vt qñqz actio qñqz accusatio dicit̄ q̄rela. vt no. ff. e. l. posthumus. §. si qs.

Parētibus exhr̄dat̄ dat̄ querela ꝯtra testm̄ filii ⁊ hoc intellige in filio pagano emācipato. qz si eēt in ꝑtāte esset testm̄ ipso iur̄ nullū vt. s̄. qui. nō est ꝑ. facit tes. in prin. ⁊ fa. ff. eo. l. nā ⁊ si parentibus. Itē secus si eēt miles. qz ñ subiceret̄ querele. C. e. l. filicet in fi. Additio de hoc tñ dic. vt. s̄. de tes. mili. §. i. ⁊. s̄. q tes. fa. pos. §. fi. Ang. Qđ hic dr̄ de sorore ⁊ fratre. accipe in ꝯsanguineis ⁊ vterinis. vel ꝯsanguineis tātū. qz vterini ñ possunt. C. e. l. fr̄es.

Iste ver. soror aūt. dicit duo. primū ꝙ sr̄. ⁊ soror possunt ager̄ q̄rela. sm ꝙ hoc ē verū qñ turpes ꝑsone instituunt̄ hr̄des.

Turpibus ꝑsonis. i. ifamib⁹ ipso iure vel ꝑ sniam vel ēt đ fcō.

Agentes de fcō ⁊ nō de iure melius facerent si se sumptibus ⁊ iamibus expēsis nō vexarēt vt. ff. codez. l. i. Nec ob. huic tex. ff. eo. l. postumus. §. si qs ex his. qz ibi nēo repulit agētem repelli tñ potuit vt hic. Filii fr̄uz ex hac littera videntur excludi a querela. sed cum hodie vocent̄ ab ites. ⁊ fratribus equiparant̄. forte ⁊ ipsis querela datur vt in aūt. de hr̄. que ab inte. def. ⁊ in aūt. vt fratrū filii. §. relictum que ē. C. de le. hr̄. aūt. cessante ⁊ ar. ff. de i of. testa. l. posthumus in princi. sz rñdent qdam ꝙ nō admittitur ad querelam. ⁊ tamen vna cū eo qui pōt agere admittitur ab intestato. vt. C. de inofficiosi testamē. l. fratres. ⁊. C. commu. de successio. auten. itaqz. vel posset responderi ꝙ admittitur iure diuerso. Nam frangit querela. ⁊ rumpit. ⁊ filius alterius fratris. cum sit ruptuz testamentum admittitur ab intestato.

Additio nota. ꝙ quādo ē frater etiam nepos ex fratre ꝑteritus. ꝙ lz nepos nō possit rūpere testamētū. sed tamē a fratre rupto per querelaz turpi ꝑsona instituta. succedūt postea ab intestato pariter fr̄. ⁊ nepos sinantē esset solus nepos ex fratre ꝑteritus ñ haberet querelā qz vltra fratrem nō dat̄ vt. l. fratris. ⁊ ibi gl. bar. ⁊ bal. ⁊ doc. C. eo. ⁊. l. i. ff. eo. qđ nō. qz lz adequet̄ pr̄uo ab ite. ñ tñ ꝯ testm̄ ⁊ ad ipugnādū. testm̄.

Tam autē. Querela ioffi/ciosi ñ hz locū vbi cōpetit aliud remediū. nec vbi aliquid relictū sit. qz tūc agit̄ ad supplemētū. h. d. ⁊ ēt posthumi qui nullo alio iure venire pñt. de inofficioso testamento agere possunt. h. d.

Additio hodie autē non possunt exhr̄dari vt sepe supradictuz est. Nō ꝙ ēt institutio đ filio facta in re certa. excludit eum a querela quia agit ad supplementum.

Gl. Qđ hic dicit nāles. supple ⁊ ltimi. nā nāl' tm̄ nō agūt i bōis patris sz mr̄is. vt. ff. e. si suspecta. §. i. Adoptati sz nr̄e ꝯstōnis diuisionem. i. ab auo materno vel p̄rno. Adoptati i. arrogati qui hn̄t quartā ex cōstitutōe diui pii. vt. ff. e. pap̄. §. si quis ipubes. Itē adoptati si auo paterno dati sūt. vt. C. de adop. l. cū adoptiuis. ⁊. s̄. de adop. §. sz hodie. Qui alio iure venire pn̄t. vt titulo donatōis vl' legati vt. j. e. §. pe. vel q̄ eoꝝ filii l' sui sunt instituti. vt. ff. e. nihil. tales excludunt̄ a querela. Et si min⁹ q̄ quarta fuerit eis relictū. tunc ad quartā agere pōt. s. ad supplementū vt. j. ꝓxi. §. Qđ hic dicit̄ testō relictū ē. intelligit̄. s. iure instōnis si testamētū facit. vt i auct̄. vt cū de ap. co. §. aliud. sed si aliā voluntatē facit sufficit quo quo relicti titulo. vt i auct̄. đ tri. ⁊ se. §. i. Cōstō de qua hic habet̄. C. e. l. oīmodo.

Quod deest filio vel filie đ legitima. hoc bōi viri arbitrio suppleri dz. C. e. l. sancimus. i princ.

Additio. Unum tene menti q̄ licz soror renūciet fratrib⁹ hereditatē paternam. ⁊ ꝓmittat amplius aliquid non petere. tunc nisi expresse adiciat non petere legitimā vel supplemētū ltime. poterit non obstāte dcā renūciatōne petere ltimaz vel supplemētū legitime. vt ē casus. ⁊ ibi oēs doc. i. d. l. si quādo. §. ⁊ generaliter. C. e. qđ bn̄ nō. vt scias componere dictas renūciationes cū opus erit.

Si tutor. Tutor legatum petēdo noie pupilli no repellit̄ a querela. Idem si querelam nomine pupilli gerit qui nō amittit legatū sibi relictū. h. d.

Additio. Nota q̄ filius non videtur approbare testamētū paternuz. licz tutorio noie tutor petat legatū dari pupillo. Itē nō. q̄ quis p̄stādo patrocinium ꝯ testamētū. vt tutor non priuat̄ legato sibi fcō.

Gl. In hoc. §. testōr extraneum instituit ⁊ filium exheredauit. ⁊ cuidaz pupillo existēti in tutela filii sui legatum reliquit quod petiit filius nomie pupilli sui. non tamen ꝓpter hoc repellit̄ a querela suo noie. Secus esset si iste filius esset aduocatus vel procurator. ⁊ peteret legatuz nomine clientuli. ff. eodem. l. si. primo rn̄so. Et ratio differentie est quia illa officia sunt spōtanea vt infra man. §. mandatū. sz officium tutele ex necessitate suscipitur. vt. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. nec non. ⁊ necessario geritur. vt. ff. đ ad. tu. l. i. i pri.

Ratio dubitandi fuit in hoc textu. nam videbatur paternum iudiciu z approbasse. ⁊ sic nō posse postea querela agere. nihilominus pōt vt hic dicit.

In ver. sz si ex ꝯtrario. testōr filiū suū exhr̄dauit pupillū. ⁊ tutori quē ipsemet pr̄ filio dabat. legatū dimisit. lz ergo agat de inofficioso noie pupilli ⁊ succūbat tñ ad legatū admittit̄ ⁊ ita no. ar. ex hoc ⁊ supiori rñso. ꝙ qs aliqd agit interdū nō vt ipse. sz vt aliꝰ simile. ff. de adop. l. si pr̄. §. qui duos ⁊. ff. e. l. si heres. §. si. cū si. Additio. an aūt acceptās legatū sibi factū videat̄ approbare testamētū vide late bar. in. l. post legatū in prin. ff. de his. qui. vt idig.

Igitur q̄rtā. Sufficit qđ filius habeat vnaz quartā quoquo relicti titulo ad hoc vt excludat̄ siue sit vnus siue plures. h. d. Additio no. ꝙ legitima tpe haꝝ legū erat quarta hodie vero ē tertia. vt in aūt. de tri. ⁊ se. §. i. col. iii.

Hl. Iste. §. vr̄ ꝯ. §. sz hec ita. s̄. e. vbi dicit ēt si minus quarta bz nō agit querela. sz ad supplemētū. sz hic loquit̄ de iure antiquo qđ erat añ iustinianū. sz C. eo. l. cū querit̄ ⁊. ff. eo. l. pap̄. §. qm̄ aūt quarta loquit̄ sm tpa iustiniani per. l. oīmō. C. e.

Hodie si pr̄ facit testm̄ dz hēre iure institutōis vt in aūt. vt cū de ap. eo. §. aliud. si vero alia sit volūtas sufficit quoquo relicti titulo vt in aūt. de trien. ⁊ semis. §. i. Quod hic dicit donata cā mortis vel inter viuos ꝯputantur ⁊c. intelligi debet si ea conditiōe data fuerint vt hec donatio inter viuos in quartā ꝯputatur vt. C. eo. l. si quando ⁊. §. generaliter ⁊ hoc subicit.

Legittima oliz erat quarta illius ꝙ quis habiturus eēt ab intestato. C. eo. l. parētibus ⁊. l. cū querit̄ hoc tamē hodie iure autēticoruz mutatū est ad triētē vt detur tertia si sunt quatuor vel pauciores. si vero plures sunt filii exheredati habens dimidiam vt in aūt. de tri. ⁊ se. §. i. que ē. C. eo. aūt. nouissima. Et no. finē huiꝰ tituli nam qdam dicūt hunt titulū hodie nō hēre locū nisi iter fratres. tupibus psonis institutis ⁊ hec fuit opinio mar. per autē. lz. C. de lib. p̄te. ⁊ aūt. ex causa. sed nos dicimun ꝙ habet locū vt oli ꝙ plene diximus in aūt. vt cū de ap. eo. §. aliud. ⁊. d. aūt. ex cā nisi ꝙ q̄dam capitula in. d. aūt. cerca querelā sunt inouata. vt qz oli nō transmittebat̄ ad hr̄dez etiaz suū nisi esset p̄parata. vt. ff. eo. posthumus. §. si. ⁊. l. seq. hodie sic ad suum hr̄dem. vt. C. eo. sancimus in fi. Item olim quarta dabat̄ hodie triens vel semis vt dictū ē. Item oliz filii se gratos eē ꝓbabant hodie, heredes ꝓbant ipsos ingratos. vt. C. eo. l. omnimō. Itē no. hunt titulū loqui đ gratis filiis si eniz essent ingrati nihil teneret̄ eis pater dimitere vt in aūt. de hr̄. ⁊ fal. §. exhr̄datos ⁊ in aūt. de inmen. donatio. §. finali. Et sunt cause quatuordecim qbus filii exhr̄dant̄ ⁊ septē

quibus pr̄ a filiis. vt in aūt. vt cū de ap. cog. §. causas ⁊. §. hic diximus. ⁊ tres q̄bus frater a fr̄e vt i aūt. de nup. §. ingratitudinē.

Additio nō vltimo q̄ ad hoc vt hēat locū q̄rela iofficiosi de iure nouo. necesse ē q̄ filius exhere det̄. vel p̄tereat̄ a mr̄e vel a patre. ⁊ inserat̄ cā. que cā si nō fuerit ꝓbata ꝑ heredē. tunc rumpit testm̄. per q̄relā al's si cēt exheredatus nulla expressa cā. vel exp̄ssa cā. que de pn̄ti apparet falsa tunc testm̄ nō querelat̄. sz ē ipso iure nullū aūt. ex cā. ⁊ aūt nō lz. C. de li. p̄te. ⁊ ita ꝯcludit ibi bar. ⁊ i. l. i. ff. de testa.

De hr̄dū quali. ⁊ differētia.

Quia hr̄des de quibus. s̄. dictū ē diuersi sunt ideo. vidēdum est de eorū differētia ⁊ qualitate. i. de eoꝝ differēti qualitate.

h **Eredes** autez. Seruꝰ ꝓprius heres a dn̄o institutus dicit̄ necessarius. qz est heres velit nolit. bōa tn̄ qne post mortē dn̄i querit ꝓpria reseruantur. h. d. Heredes aūt. aut necessarii dicunt̄. aut sui ⁊ necessarii. aut ex̄nei. Necessarius heres est seruus hr̄s institutus. Ideo sic appellatꝰ. qz siue velit siue nolit. oio post mortē testōris. ꝓtinꝰ liber. ⁊ necessarius hr̄s sit.

Unde qui facultates suas suspectas habent. solēt seruum suū prīo aut ſo. aut vlteriori gradu heredē instituere. vt si creditoribus satis nō fiat. pocius eius hr̄dis bona q̄ ipsius testōris. a creditoribus possideant̄ vel distrahant̄. vel inter eos diuidant̄.

Pro hoc tn̄ incomodo illud ei cōmodū p̄stat̄ vt ea que post mortē pr̄oni sui acqsierit ipsi reseruant̄. ⁊ q̄uis bona defūcti nō sufficiāt creditoribus. iteꝝ tn̄ ex ea cā. res eius quas sibi acquisierit nō veneunt.

Hl. Ad hoc vt qs sit hr̄s necessarius. opz q̄ sit seruꝰ testōris tpe testamēti. vt hic ⁊. ff. eo. l. si alienū in princi. itē a tēpore mortꝭ vt. s̄. de hr̄. insti. §. suus. itē q̄ nō sit alteri legatus. tūc. n. legatario q̄reret hr̄ditatez. ⁊ ipe eius cēt. nisi idē seruꝰ sibi substitutus cēt hr̄s ⁊ liber. vt. ff. d̄ pu. sub. l. fi. §. i.

Protinus. i. statiz ⁊ si qdem pure institutꝰ ē a seip̄o libertatē ꝯsecutꝰ vr̄. vt. ff. de acqr. hr̄. l. ex pte ⁊. ff. de hr̄. insti. l. si sub ꝯdi. §. fi. ⁊ ēt ignorās. vt. ff. si cer. pe. l. eius qui. ⁊. ff. de testa. l. eius q iudiciū. Seruus si cēt institutus sub hac ꝯdi. si vellet illa v̄ba faciūt eū volūtariū. sz i ex̄neo nil operant̄. vt. ff. de ꝯdi. insti. l. v̄ba. ⁊. ff. de hr̄. insti. l. cornelius.

Utile ē defuncto vt potiꝰ bona sua a creditoribus vendantur noie serui q̄ noie suo. ⁊ hoc ne d̄functus iniuria afficiat̄ vt. s̄. qui. ex ca. ma. nō pos. §. i. in fi.

In hoc q̄ dicit hic de acqsit per seruū post mortē dn̄i intelli-

gitur de quesit. an aditā hr̄ditatem vt. C. ad sill. l. cū sillanianuz vel certe hic ꝓtinus videtur adita hr̄ditas. ⁊. d. l. cū sillanianū i alio casu loquitur. Hic dū dicit post mortē pr̄oni ipropꝛie dicit' qꝛ intelligitur. i. qui eēt pr̄onus. si esset liber in vita illius.

Bona ꝑ suū post mortē pr̄oni acquisita ipsi reseruantur. sepatiōe impet rata. i. nisi incepit administrare. nō poterit postea impetrare sepatiōem. nisi sit minoꝛ ff. de minoꝛ. l. ait p̄toꝛ. §. nō solū quo cāu tm̄. s. cū ē minoꝛ sepationē ipetrabit. ēt si iā attingit hr̄ditatē. nō aūt ab hr̄ditate se abstineat. vt. ff. de acqui. hr̄. l. necessarij. §. fi. Nō veneūt. i. n̄ vēdūtur.

Sui autē. Filius vl' alius quez nemo p̄cedit in ptāte dr̄ suus heres ⁊ necessarius. ⁊ suus iō dr̄. qꝛ est quasi dn̄s in vita p̄ris. necessarius iō dr̄. qꝛ idem de iure ciuili heres est. h. d.

Gl. Filius ꝑ emancipatiōem dr̄ desinere eē suus hr̄s. sz hoc ipropꝛie. qꝛ viuo p̄re nō fuit heres. sz dicit' desinere q̄tū ad id qd̄ futuꝝ erat. sic ⁊ al's. vt vsuffr. quēad. ca. l. iii. §. desinere. Si filius ⁊ nepos erāt in ptāte aui. emācipato filio nepos succedit i primū gradū suitat. ita ꝙ ad successiōem nepos ex filio emācipato vel alio filio p̄mortuo admittat'. ⁊ filius emācipat⁹ repellat'. ⁊ hoc iure ciuili qd̄ nō cognouit emancipatos. qꝛ erāt capite minuti vt. j. de hr̄. que ab inte. §. emācipati. de iure aūt p̄toꝛio soli filii emancipati admittunt' nō nepotes. d. §. emācipati. sz ꝑ edictū de ꝯiungendis cū emācipato liberis admittit' sil' fili⁹ ⁊ nepos vt. ff. de ꝯiungē. cū emā. lib. l. i. ſo. rn̄so qd̄ edictū. s. ꝙ sil' nepos. cū p̄re vel fr̄e p̄ris admittat'. locum hodie nō hēret. cū sit sublata oīs dr̄ia q̄ olim fiebat occasione emācipatiōis. vt in aūt. d̄ hr̄. que ab inte. §. i.

Nō filiū eē domesticū p̄ri. ⁊ alii multi domestici sunt vt. C. d̄ his qui ad ec. ꝯfu. l. p̄nti. §. sane.

Filii ēt viuo p̄re quodāmodo domini rerum paternaruz existimantur ex artificio iuris ciuilis qd̄ fingit eādem ꝑsonam patrez ⁊ filium. C. d̄ impuberum ⁊ alius substitutio. l. fi. Item eandem vocem vtriusqz. j. de inutilibus stipula. §. ei qui. Item etiaz ideo videtur dominus. qꝛ in illis bonis patris alitur. sicut ipse pater. ⁊ sicut vxoꝛ domina dotis. ⁊ dicitur habere possessionez. vt. C. de iure do. l. in rebus. ⁊. C. qui po. in pig. l. fi. Ita ēt possionem viuo p̄re. videt' hēre filius. vt. ff. pro here. l. ii. in fi. hic ē ꝙ sola administratio. dicit' trāsire ad filiū cū pater moꝛit'. vt. ff. de li. ⁊ po. l. in suis. Pretoꝛ dedit filius in ptāte positis beneficium abstinēdi ⁊ permisit ne ipsi filii habeant adire pretoꝛem. sed sufficit si

se nõ ĩmisceant. vt.ff. de acquir. hr̃.l.ei qui.⁊.C.vt se ab hr̃.ab.l. i. Add. Nõ q̃ lz filius se abstineat ab hr̃ditate patris. nõ tñ pp hoc pdit effect⁹ suitat̃ qui respiciũt ei⁹ fauorẽ. Prĩo si in tali testõ fuit dat⁹ tutor filio nõ obstãte q̃ filius se abstinuit. nihilominꝰ vigore suitat̃ ꝯfirmat̃ tutela. vt.l.si nemo.ff.de.tes.tu.⁊ ita cõiter tenet̃ licz Ra. dicit obstare.l.si filius qui patri.ff.de vul.⁊ pu.q̃ ibi expectat̃ aditio. Scdo suitas ꝯfirmat tabulas pupillares. vt.d.l.si filius patri.qđ ẽ verũ qñ fili⁹ ẽ solus institut⁹.⁊ ei ex̃neus ẽ pupillarit substitut⁹ ⁊ fili⁹ abstiet. vt.l.iul.ff.đ acqui. here. secus si fili⁹ abstiet. ⁊ alteri filio exhr̃dato sit datus substitutus. q̃ talis substõ nõ ꝯfirmat̃.q̃ eẽt dãnũ filii abstinẽt̃.q si testm̃ rũpit̃ põt succedere ab itestato fratri exhr̃dato ĩspicit̃ ergo vtr̃ vtile sit fratri abstinẽti an ñ ſz bart. ⁊ doc. Tertio suitas opat̃ transmissionẽ hereditat̃ ad quoscũqz. vt.l.ex militari.§.fi.cũ.l. seq.ff. đ tes.mi.⁊.l.lucius. de iure fisci. nisi dederit sibi substitutũ vulgarẽ. vt.l.si filius hr̃s.đ li.⁊ po. vl̃ coheredẽ ex̃neũ nihil opat̃ ĩ his que depẽdẽt ex testõ. vt.l. apud iul.§.idẽ iul.ff.ad treb. Secus ĩ aliis que ñ depẽdẽt ex testõ. vt.l. iii.C.đ iur.deli. Et q̃ datio substituti vulgaris tollat suitatẽ cõiter tenet̃.⁊ fa.l.qui fũdũ.§. qui filium.ff.ad.l.fal.

Ceteri qui. Qui non ẽ ĩ ptãte moriẽt̃ tpe mort̃ dr̃ hr̃s ex̃neus.h.d.

Ceteri qui testõris iuri subiecti nõ sũt ex̃nei hr̃des appellãt̃. Itaqz liberi quoqz nr̃i q ĩ ptãte nr̃a nõ sũt hr̃des a nobis istituti extranei hr̃des nobis vident̃.q̃ đ cã ⁊ qui hr̃des a mr̃e instituuntur eodẽ numero sũt.q̃ feie ĩ potestate liberos ñ hñt. Seru⁹ quoqz hr̃s a dño istitut⁹ post testm̃ factũ ab eo manumissus.eodẽ numero hr̃.

Gl. Seru⁹ post instõez a dño manumissus hr̃ loco hr̃dis ex̃nei q̃ iste ñ ꝯsequit̃ vtrunqz.s.libertatẽ ⁊ hr̃ditatẽ ex testõ dñi qđ ẽ necesse vt sit necessarius vt.s̃.de here. isti.§.fi vero

In heredib⁹. Hr̃s extranei trib⁹ tpib⁹ dz eẽ capax vz tpe mort̃ testõris ⁊ aditõis ⁊ tpe ꝯditi testi. Incapacitas ãt medii tpis nõ nocet. ⁊ testi factio capit̃ ĩ actiua ⁊ passiua significatiõe.h. d. Ius heredũ eo maxie tpe ĩspiciẽdũ ẽ quo acquirũt hr̃ditatẽ medio ãt tpe inter factũ testamẽtũ ⁊ mortẽ testõris. vl̃ ꝯditõez institutõis ex̃ntez mutatio iuris ñ nocet hr̃di.q̃ vt diximꝰ tria tpa ĩspici debẽt. Testi ãt factionẽ non solũ is hẽre vr̃ qui testm̃ facere põt ſz ẽt qui ex alieno testõ l̃ ipse capere põt vl̃ alii acquirere lz nõ possit facere testm̃.

Gl. Factio testi hic capit̃ passiue.i.vt possit capẽ ex te

stamẽto. qõ ꝑt facere qlz excepꝫ quibusdã q̃ n. cõt. j. ti. i. §. legari

Seruo istituto ispicit̃ ꝓsona dñi. s. õ hr̃. instī. §. suus plurũ.

Dilatio iur̃ fcã medio tpe nõ nocet. vt qz medio tpe efficiat̃ nõ capax. dũ tamẽ his tribꝰ tpibus capax iuenit̃. vt hic. ⁊. ff. de hẽd. istī. l. fz si i ẽdi. §. solemus. ⁊ l. si alienũ. §. in eñeis. Et lz videat̃ ⁊. ff. õ acq. hẽd. l. si suus ei⁹. tñ qꝫ ibi suus i suitute nõ diceba tur capax. id ꝑcipaliꝫ erat ex ꝓsona dñi. nã dñs erat nõ capax. vñ eo manumisso nõ nocet ei manumissio cũ ꝓsumat̃ nũc ficut ⁊ tũc fuerat capax. Nõ hic dz ispici debere tria tpa. itelliꝫ i hẽde eñeo. fz i suo ⁊ necessario exigitur vnũ fz Jo. s. tps mort̃. vt. §. e. § fi. vliꝫ fz Also. ẽt tps testi ispicit̃. tps ãt adite hẽditatꝭ nõ inspicit̃. qꝫ statiz sũt hr̃des ꝑe mortuo. s. de iure ciuili. vt. ff. de suis ⁊ le. l. i suis. Jn necessarius ãt tñ duo tpa ispiciũt̃. s. testi ⁊ t s mort̃. vt ff. de hered. instī. l. si alienũ. i. rñ, ⁊ l. seruum.

Extraneis ãt. Eñe is hẽdibus facultas libera ẽ adire l'repudiare. nisi semel fuerit hẽditas adita qz nõ põt repudiari nisi a minore. Nodie vo põt hẽs sine deliberatõe cõficiẽdo inuẽtariuz secure ⁊ sine dãno adire hẽditatẽ h. d. Add. nõ qꝫ iste tex. semp ad hoc allegat̃ qꝫ imiscere ẽ suoꝝ ⁊ adire eñeoꝝ. fz alii abutimur ⁊ tñ ẽ adire in eñeo q̃ꝫ tũ imiscere i suo. vt. l. cũ bõis. ff. õ acquir. here. Jtẽ nõ qꝫ qui adit cũ bñficio inuẽtarii ⁊ illius solẽnitatem obſuat in tñ tenet̃ quãtũ ẽ i hereditate ⁊ nõ teneret̃ i plus.

Nõ hic quatuoꝝ ꝓportionabilia. s. imiscere ⁊ abstinere q̃ duo ꝓtinẽt ad suos hẽdes. Jtẽ adire ⁊ repudiare. q̃ duo ꝓtinẽt ad extraneos vt hic dz. Sz qñqz suus dicit̃ adire ⁊ repudiare. vt. C. õ le. here. l. defunctus. Eñe⁹ põt deliberare petito tpe ⁊ indulto a ꝓncipe ifra annũ deliberatõis. ab alus aũt iudicib⁹. j. nouẽ mẽses. Et nõ nisi semel peti põt. vt C. de iure deli. i. sancimus. §. sed hoc quidẽ. Add. nõ ꝑ intellectu glo. qõdaz ẽ tps tributũ deliberatõi a lege. ⁊ hoc ẽ ãnale. l. cũ antiquioribus. C. õ iure deli. qõdaz ẽ tps impetratũ ab hoie. ⁊ fi quidẽ ipetrat̃ ab impatore est ãnale. qz impator ẽ lex viua i terris. vt in aut. õ gsuli. §. fi. Si vero a iudice inferioꝛe ẽ nouẽ mẽsiũ. d. l. scimus. §. sed hec quidẽ. õ iure deli. Et lz lex tribuit ãnũ nõ tñ frustra dilatio petit̃ ab homie. qz tps ãni datuz a lege curꝛit a tpe mortis. tps ãt tributum ab hoie currit a tpe gcessiõis. Et hoc tps relinquit̃ iudicis arbitrio. ar. l. i. in fi. ff. de iure delib. dũtñ nõ sit minus tps cen. ũ dieruz. d. l. ii. ff. eo. Minoꝛ licz posset restitui ꝓ aditionẽ vl immixtionẽ. hoc tñ dz intelligi nisi cẽt

vsus iure cōi. vt. ff. de mino. l. verum. §. itē nō restituit. Add. nō itellige tñ si minor fuerit vsus cōi iure. i. iure quo oēs hoies vtūtur. Jus. n. cōe dictat hr̄ditatez aditā non posse repudiare. ⁊ si illo iure minor vteret restitueret Sed intellige iure cōi. i. eo iure quo quilibet diligens pr̄fa. vtit. tūc. n. ñ restituit qr rē suā sobrie gerit. vt. d. §. itē nō restituit.

Itē si minor iurauerit in ꝯtractu nō restituit. vt in. l. frederici hac edictali. ⁊ in auct. d pa. te. §. sacrā. Add. de materia iuramēti prestiti ꝑ minorem. vide hic per. d. Jasonē i addi. Aduertendū āt ē ad formā iuramēti. qr si iurat nō petere restōnē rōe minoris etatis vel alia quacūqz causa. tūc oio sibi preiudicat. Si āt simpliciter iurat. tūc tale iuramētuz facit eū maiorē tm̄mō. vt notat gl. i. d. l. ii. C. de rescin. vē. nō tñ operatur quin de iure posset petere residuū precii. si ē lesus vltra dimidiā Pretor succurrit minoribus ꝑ bñficiū restōnis in ite. vt. ff. de mino. l. ait p̄tor. §. si hereditate. Habet mentio de istis. ll. adriani ⁊ gordiani i. l. sancimus. i prin. C. de iure deli.

Cōstō Justiniani p̄stitit bñficium heredi ne quis grauet ꝑꝑ improuisuz debitū. vel ēt ꝓuisuz si non ē sufficiens hr̄ditas. vt. C. de iure delibe. l. sancim⁹. §. ex oibus. ⁊ hoc facto inuētario si res p̄ntes sunt infra tres menses si abfuerint. j. annale spaciū. vt. C. de iure deli. l. sancimus. §. sināt dubius. ⁊. §. sinaūt i locis. Additio. materiā inuētarii vide hic plene per do. Ang. Uet⁹ grauamen aditōis erat qr tenebatur insolidū oibus creditoribus ⁊ legatariis ēt si excedant mensuraz hereditatis. vt. C. de iure delib. l. fi. §. si vero postquā. Si āt petit tp̄s ad deliberandū ⁊ fecit inuentariū. creditoribus quidē tenet insolidū. sz de legatis detrahit falcidiā. siue adierit hr̄ditatē infra deliberatiōis tp̄s siue nō. Sz si nō fecisset inuētariū oibus insolidū teneret. vt. C. de iur d lib. §. sināt hoc aliquis. ⁊. §. fiqs autem.

Item extrane⁹. Hr̄s dr̄ adire gerendo se ꝓ herede i aliquo actu vel nuda volūtate vel re vel verbis declarata. ⁊ ita pōt repudiare dūmō sciat hr̄ditatez sibi delataz q̄uis sit mutus. h. d. vsqz i fi. Add. nō ꝙ aditio hr̄ditatis cōsistit i nuda pura ⁊ simplici volūtate. Item nō ꝙ nō sufficit ꝓbare ꝙ hr̄s tetigit aliquid hr̄ditariū vt vicas ipsū adisse. nisi ꝯcludas ꝙ vt hr̄s tetigit. fa. l. gerit. ⁊ qd ibi notat bar. ff. de acqui. here. Itē nō ꝙ ad hoc vt hr̄s possit adire opz ꝙ sciat testōrē mortuū ⁊ se hr̄dē institutū ⁊ sibi delatā hr̄ditatē. vt hic. Plura alia exigūt de qb⁹ ꝑ glo. ⁊ bar. in l. is pōt. ff. d acq. hr̄. Itē nō ꝙ sic nuda volūtate

pōt adiri ita ꝯria pōt repudiari. Itē nō ꝙ surdus ⁊ mutus possunt adire hr̄ditatē si intelligant quid agūt lz testari non pñt. vt hic. ⁊. l. mutū. ⁊ ibi bar. ff. d̄ acq. here. ⁊. l. discretis. C. qui tes. fa. pos. ⁊ dixi. s̄. qui. nō ē p. fa. te. §. mutus. Pro herede autē gerere videt̄ quis si rebus hr̄ditariis tanquā hr̄s vtat̄. vel vēdendo res hr̄ditarias. aut p̄dia colēdo locādo ue. ⁊ quoquo modo si voluntatē suā declaret vel re vel verbo de adeūda hereditate dū modo sciat eum. in cuius bōis ꝓ herede gerit testatum intestatuz ue obiisse. ⁊ se ei hr̄dem eē.

Pro herede enim gerere est ꝓ dño gerere. veteres eim heredes pro dñis appellabāt.

Sicut. n. nuda volūtate ex̄neus hr̄s fit. ita ꝯria destiatōe stati ab hereditate repellit̄.

Eum qui surdus vel mutus natus est vel postea factus. nihil ꝓhibet ꝓ hr̄de gerere ⁊ acquirere sibi hr̄ditatem. si tamē intelligat qd̄ agit̄

Gl. Heres nuda voluntate pōt adire vocatus vel ex testō vel ab intestato ad ltimā hereditatē. s. iure ciuili. q; alid̄ iure p̄torio. tunc. n. necesse hz corā p̄tore agnoscere. vt. C. de iur̄ d̄li. l. i. ⁊. l. pubere. ⁊. l. suū. ⁊. C. qui ad. ad bo. pos. l. vl.

Siqs aliqd ꝓ hr̄de l' vt heres gessit. tunc volūtatē illā declarat vt hic nisi ꝓtestet̄ se hoc non vt heredem facere vt hic. ⁊. ff. de acqui. here. l. ꝓ herede. i prin. ⁊. l. gerit. Et si ab actu incipias. requirit̄ etiam voluntas. vt. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊. ff. de acqren. pos. l. quēadmodum.

Add. Idē qd̄ hic nōt gl. i. l. gerit. ff. de acqui. here. ⁊ illā ibi sequit̄ Bar. Et s̄m hanc gl. nō sufficit nuda volūtas nisi fuerit extrinsecus declarata.

Ad hoc vt hr̄s videat̄ adire requirit̄ ꝙ sciat se hr̄dem esse ēt pure. nam si sub ꝯdi. non potest ante existentem conditionē adire. vt. ff. de acqui. heredi. l. is q heres. Sunt etiam alia necessaria scilz vt liber sit ⁊ sui iuris qui adit. al' non poterit nisi iussu patris vel dñi precedente. ff. e. siqs mihi. §. iussum. ⁊. l. quotiēs. Itē opz ꝙ sit ꝯpos mentis. vt in fine huius tituli. Item ꝙ sit maior. xiiii. an. al' non pōt adire. vt. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊. l. si infanti. Item ꝙ sciat mortuuz esse testatorem alias non potest adire. vt. ff. de acquir. here. l. is qui heres. §. si quis dubitet. ⁊. l. qui hereditatem. ⁊. l. neminem. ⁊. l. qui superstitis.

Item certus de conditiōe testatoris esse debz. vt. ff. de acquirē. hr̄. l. hr̄s. §. fi. ⁊. l. seq.

Heres idest dominus. ff. ad l. aquiliam. l. item mella. §. lege aquilia.

Item teuthonici dicunt here idest domine.

Sicut volūtate hꝫ efficiē̄ dominꝰ.ita ⁊ qtraria distinatione dī repudiare.dummō ⁊ hoc actu extrinseco declarē̄.sz tñ ar.ff. de pecu.le.l.nō statim. De/mēs ⁊ furiosus nō intelligit̄ se.p hīde gereꝝ vt hic ibi.si tñ itellit.

De legatis.

Supra visum ē de testamen̄t. ⁊ sic de toto vli.verū qz legata i testis relinquunt̄.sequit̄ videre de ipsis veluti de re pticulari.vñ ponit rubricā ō legat̄. Additio ⁊ ē hec rō tex.quā i nigro pōit.qz idē vult in effectu.

p Est hec videamus.

Legatū ē donatio q̄dā a defūcto relicta ⁊ ab hēde pstanda.qō sz olim certis verbis formalibus cōcipere.⁊ eius multiplex cēt spēs.hodie tñ circūscripta v̄ borū solēnitate.legatoꝝ vna est natura.ex qbus tres oriunt̄ actiones.vna psonalis ex testō.rei vēdicatio.⁊ ypothecaria.⁊ materia per diuisiōem ē tribuēda.vt melius intelligat̄.⁊ itellecta memorie ꝙseruet̄.h.d.

Olim q̄tuor erant genera legatoꝝ.⁊ vnicuiq; erat data certa forma verboꝝ.s.per vendicationē. Glo.puta si dicat̄ legatario. vēdica tibi talē rem. Itē p dānatiōem gl.puta dicat hēdi.dāno te illū cre alieno liberare. Itē finēdi mō.gl.vt si dicat finite illū hēre talē rē. Item p p̄ceptiōez gl. vt si dicat vni hēdū p̄cipito rē illā.a.añ ptem capito vt.ff.eo.l.si a pluribus. Voluntatibus̄ potius q̄ verbis ē inseruiēdū.

Additio nō q̄ tātū iportat legatū quātū donatio.⁊ sic legatū est ex mera cā lucrativa.⁊ affert merū gmodū.vt.l.si hēditat̄.ff. man. Item nō ibi validioꝝ es q̄ magis reb⁹ ⁊ factis q̄ v̄bis lex ipo sita esse credat̄.gz.l.u.i fi.C. gīa de leg.

Hl. Loquimur.l.locuti sumus.⁊ sic tēpus p̄o ipe ponit̄.vt.C.de inſa.l.si possidonū. Figure.i.forme vel ptes successionū p vniuersitatem sunt quatuoꝝ.s.per successiōem cuiuslē, per p̄tonā.p arrogatōem ⁊ per adiectiōem cōseruāde libertatis cā vt.s.per quas per.no.ac.§.fi.

Olim legata nō debebant̄ nisi relicta in testō.⁊ post hēdis institutōem.sz hodie cōtra i vtroq; vt.j. de fideicōmiss.hē.§.pterea.⁊.j.co.§.sz nō vsq; ⁊.§.añ.

Sunt tres donatōes.ff.e.l.i. ⁊ dīt hec a donatōe cā mortis.vt s. de dona.§.i.in fi. Item a donatione inter vivos. cum legatū revocari possit vsq; ad mortē vt.ff. de adi.le.l.ui.i fi.sed in donatione inter vivos nō est ita vt s. de dona.§.⁊ alie. Itez dīt legata ab hēditate cū legatū sit singulare ⁊ sine onere.illud vō vniuersale.⁊ cū onere vt.ff.man.l.si hēditatē.⁊ ar.ff. de edē.l.quedā.

§.nihil. Cōstō Justi.d q̄ hic hr̄.C.cōia de le.l.i.

Lugubratio.i. vigilatio maxime nocturna. Nā sm phōs luna dr̄ hēre radios lugubres. sed sol claros.sicut in aut̄. vt iud.si ne quo.suf.in prin.

Interdū nō ē validior voluntas q̄ scriptura.vt.ff.de vsuf.le.l.si alii.⁊.ff. de supel.le.l. labeo. Et qd̄ in tex.dicit̄ q̄ validior sit voluntas q̄ scriptura. hoc ē verū vt.ff.e.l.cū pr̄.§. cum iperfecta. ⁊ dele.ii.l.iii. Et hoc nisi tal' voluntas sit ipossibilis vel ꝓbrosa vt.j.e.§.fi. vel inepta. vt.ff.e.l. suo alieno.§. fi. Add.nō. ex hac glo.q̄ lex generalr̄ loquēs recipit restrictionem d̄ habilitate. ꝯcor.gl. in.l.i.§. nūciatio.ff. de op.no.nū.⁊ in.l.vt gradatim.§ sed si lege.ff.de mu.⁊ ho. ⁊ bar. late i.l.oēs populi. Legatuz pōt peti ꝑ actionē ꝑsonalē.i.actōne ex testō. Itē ꝑ actionē in rem i.ꝑ rei vendicatōnē. nā recta via transit dn̄ium rei legate in legatarium.vt.ff.de fur.l. a ticio.

Add.dic q̄ dn̄ium rei testōris legate pure nō sub conditiōe transit ficte a morte testant̄.sz vere ab adita hr̄ditate reuocabiliter tn̄.vt.l. si tibi hō.§. cum seruus.cum ibi nō.per glo. ⁊ doc. ff.dele.i.qd̄ ē verū si acceptat.vt l.si quis ita.ff.de cōdi.insti. Secus si repudiat qr hr̄ ac si legatū factū nō eēt vt.l.suum filii i pri. ff.dele.i. Et fructus rei legate ꝑcepti post mortē testōris ⁊ añ aditā spectāt ad hereditatē.l.q̄ suus cū gl.ff.dele.ii. sz facta aditōe debēt legatario restitui. vt nō.glo. in.d.l.q̄ suus. fa.l.huic scripture.in prin.ff.ad.l.aquil.⁊.l.quesitum.§.pe.ff.dele.i. Et hoc sequtur bar.in.l.seruo legato. in pri. ff.dele.i. Itē legatarius p̄t petere legatū ꝑ actionē hypothecariā.s.in rebus aliis defuncti. Et nō q̄ si legatum sit in spē ⁊ sit res testōris competunt iste tres actōnes. Si in genere vt suum cōpetunt due.s.testi ⁊ hypothecaria. In aliquo tn̄ casu competit tātū vna actio.s.ex testō.⁊ vna exceptio vt si lego debitori liberatōez vt.ff.de li.le.l.q̄ mihi. ⁊.ff.vt in pos.le.l.i.§. si debitori. Si autē sit res aliena due tn̄ competunt s.ꝑsonalis ⁊ hypothecaria.vt.C. cōia dele.l.i. Nō tn̄ omnib⁹ agit idest actōe in rē ⁊ ex testō sz vna quā elegerit.vt.ff.del'.ii.l. cū filius.§.variis. Et lz legatari⁹ sit dn̄s tn̄ personali aget rōne possessionis.vt.ff.de tribu.l.ii.

Perpensum .i. deliberatum quasi ꝑpēse pensatū.

Oliz legata erāt magis restricta q̄ fideicōmissa. qr non poterant deberi nisi ex testō. vt.j. de fideicō.hr̄.§.preterea. Sz etiā fideicōmissa poterant deberi ab intestato.vt.j.de fideicō.hr̄.§. ꝑterea.vel dic q̄ debebāt̄ ex volūtate magis q̄ ex solēnitate testi.

Legata ⁊ fideicōmissa sūt exe

quata quātū ad sniaz ⁊ ꝯctū non
q̄tū ad verba. nā ñ dr̄ hodie lega
taria libertas vl' hr̄ditas lz fidei/
cōmissaria appellat̄. Itē pp lega
tū nō cogit̄ quis adire. sz pp fi/
deicōmissū vl'e sic vt. j. ad. l. fal. §
ex diuerso. ⁊. ff. ad treb. qr pote/
rat. ⁊. j. d̄ fideicō. hr̄. §. sz si recu/
set. Add. dic q̄ legata pticula
ria nō equipant̄ fideicōmissis vl'i
bus. nec ecōtra legata vl'ia fidei/
cōmissis pticularibus. sz pticula/
ria pticularib⁹ ⁊ vl'ia vl'ibus. vt
doc. in. l. i. ff. de leg. i. Cetera dic
vt ibi p gl. ⁊ doc. in. l. i. ⁊. ii. C.
cōia de le. Legato deerat i tri
bus. vt. j. e. §. post mortē. ⁊. j. de
fideicō. hr̄. § p̄terea. ⁊. j. d̄ singu.
re. p fi. re. i pri. Ampli⁹ habe
bat legatū. s. vt necessitate debe/
ret̄. qd̄ non erat in fideicōmissis
vt. j. d̄ fideicō. hr̄. in prin. Sz
ne in primis legum cunabul'. per
mixte de his exponēdo studiosis
adolescentibus. quandā introdu
camus difficultatē. oper ep̄ciū eē
duximus interiz prius de legatis
⁊ postea de fideicōmissis tracta/
re. vt natura vtriusqz iuris cogni
ta. facile possint permixtionē eo/
rum subtilioribus aurib⁹ perci/
pere.

Non solū. Etiā res aliēa
pōt legari ⁊ hr̄s te/
net̄ eā redimere si pōt ⁊ soluere.
al' tenet̄ estimationē stare. Et
hoc verū si testōr scit eē rē alienā.
⁊ agenti incūbit onus ꝓbādi. h.
d. Add. nō q̄ pōt legari res
heredis sicut ꝓpria. Itē nō q̄ si
legat res que nō ē in ꝯmertio cōi
non debet̄ ēt estimatio.

Itē nō q̄ non valz legatū rei
aliene simpliciter nisi ꝓbet̄ p le/
gatariū testatorē habuisse notici
am rei aliene.

Glo. Si testōr legat rē alie/
nam opz q̄ sciat alienā
al' nō valz legatū vt hic. sed si le/
gat rē ꝓpriā vl' hr̄dis nihil refert
an sciat vl' ignoret testōr. vt. j. e. §
siquis rem suā. ⁊. ff. dele. ii. l. vnū
ex familia. §. siquis rē suā. Idez
de re cōi legata sm Jo. vt. ff. eo.
l. v. §. i. ⁊. ii. Si certe ibi non va
let legatū nisi ꝓ ea parte pro qua
nō ē error. Add. nō ergo ex gl.
q̄ re cōi legata soluz debet̄ ps q̄
erat testōris. Idē glo. in. l. iul. ff.
dele. iii. Et ita tenēt cōiter doc.
per. l. si domus. ff. dele. i. ⁊ per. l.
vcor patrui. C. e. Res aliena
ēt hostiū p̄t legari. vt. ff. e. l. ab oi
bus. §. ēt sm Jo. Add. dicit
bar. q̄ tale legatū valz sub ꝯdi. si
nr̄a efficiat̄. qr ciuilis ē expectatō
⁊ hoc vult bar. in. l. id qd̄ apd̄. ff
del'. i. Item potest legari res
aliena ab hostibus capta. vt. ff. e.
l. suus ab hostibus. ⁊. l. id quod.

Legata re aliena. hr̄s cogit̄
redimere. ⁊ hoc spāle pp p̄ceptū
testōris. sic. ff. cōi diui. l. fi. Re/
gulariter tñ ꝯ. C. d̄ ꝯtrahē. ēp. l.
inuitū. Si heres non pōt rez
redimere qr. s. ille non vult vēde
re. vl' si vult tñ nimiū petit ꝓ p̄/
cio. vt. ff. e. l. non dubiū. §. fi. et

dele.i.apud iul.§.cõstat.tunc de bẽ estimatio vt hic. Si legatur res cuius apud eos nullus ẽ cõmertium. vel si ẽ tñ cũ grandi difficultate non valet legatus vt hic.ꝛ.ff.e.l.apud iul.§.fi. nisi testator voluerit ꝯtũ manifeste.ff.e.l.siquis inquilinos. Et nisi in alio casu.vt si liber hõ sibi legẽ qui fuerat redemptus ab hostib⁹ quo casu a pignore eximit.vt.ff.e.l.senatus.§.fi. Sinaũt ꝙmercium ẽ in cõi ꝛ non ẽ ei a quo relinquit valet vt ipsius det.l'estimatio.vt.ff.e.ii.l. mortuo boue §.labeo.ii.rñso.ꝛ sic intelligitur ff.e.i.l.ꝛ si res. Si autem tñ ei non ẽ cui prestari dz si ꝓpter suum delictum vel secte diuersitatẽ.vt in iudeo ꝛ mancipio xp̃iano.vt.C. ne iude.xp̃i.mã.l.i.nõ valꝫ nec estimatio dat.vt.ff.del'. ii.l.mortuo boue.§. labeo.i.rñ. ꝛ de vbo.ob.l. multum interest Si ꝓpter status cõditionẽ l' corporis vicium. vt qꝛ seruo militia vel homini ꝑcto legetur stipendiuꝫ cursoꝝ. Si testator scit vicium messe datur estimatio al'ñ. vt.ff.deleg.iii.l. fideicõmissa.§. si seruo alieno.ꝛ.ff.e.l. si filiusfa. §.siquid alicui.

Basilius grece latine domus regia dicit. Inde basilica.

Si testõr ignorabat rẽ cẽ alienã non valꝫ legatũ.hoc verũ ni si conũcte persone foret relictuꝫ vt.C.e.l.cum alienam.ꝛ nisi cuꝫ relinquitur libertas seruo alieno. vt.ff. de fideicõ. li.l. paulus rñdit.

Si res legata fuerit euicta tũc aut in spẽ non tenetur heres de euictione.ff. de euictio.l. heres. ꝛ.ff.deleg.i.l. si a substituto. §. heres.sed si in genere siue extra iudicium siue in iudicio tradita fuerit legatario stipulanti de euictione agit.ac si nihil sibi datum esset.si est extraneus scilicꝫ iste legatarius. vt.ff.eodem.l.si dom⁹ §.primo.ꝛ.l.non quecunqꝫ.ꝛ õlega.iii.l.qui concubinam.§. si heres.ꝛ.ff. de euic.l.heres. Si õ quinctis est legatarius. vt si vni de fratribus est ꝓlegatum non agit ne crescat portio inter eos vt.C. de bo.que libe.l. cũ opz.ꝛ ff. dele.ii.l. cum pater.§. euict. sed si oibus ẽ ꝓlegatũ oẽs agũt siue sit distributio ꝓlegatorum per iudices facta siue per partes. si autem a testatore tunc accipiendo seruant non agendo. vt cõia vtri.iudi.l.si fratres. ꝛ.ff. dele. ii.l.cũ pr̃.§. cũ euictis.

Add.nõ ex hac gl.ꝛ ex ei⁹ cõclusiõe ꝑce que incipit.si testator igno. qꝛ fauore libertatis valꝫ legatum factum de re aliena. Et si similiter ẽt legatum factũ ad pias cãs.qꝛ legatũ libertatis ꝛ pie cãe equiparantur. vt notat bar.in.l. cancellaucrat.ff. de his que in test.del.ꝛ sic legatum rei alienę factum ad pias cãs etiaꝫ si testator ignorauerit alienam valꝫ.ff. ad

ꝓlegatũ sz̃ nõ ꝑ testõ debetur ita est ꝑ nõ alibatis nisi ꝑ de ꝑmissio ab ñ teste.

treb.l.quidã.§.si qs filiũ.

Additio vt hẽat̃ noticia ma
tielegati rei aliene q̃sepe occurrit
sic distingue.ſm Saly.in.l.cuz
alienã.C.eo.vz aut testõr nulluz
ius in re vel ad rẽ.vel aliqđ ius
hz.prio casu aũt ẽ hr̃dis sui.ꝛ in/
distincte debet̃ vt.l.vnũ ex fami
lia.§.si rẽ.ff.dele.ii.aut ẽ alteri⁹
ꝛ tũc aut testõr sciebat aliena ꝛ đ
bet̃.d.l.cũ alienaz in prici.ꝛ hic.
aut suã cẽ putauit.ꝛ sic tpe testi
ignorabat alienã.ꝛ regula est.ꝙ
nõ debeat̃.fallit qñ legauit ꝯiũ/
cte psone vel alteri cui ẽt si testõr
sciuisset alienã verisimile ẽ ꝙ le/
gasset.d.l.cũ alienã aut dubitat̃.
aut sciuerit vel ignorauerit.ꝛ tũc
aut possidebat rẽ cũ titulo ꝛ p̃su/
mit̃ ꝙ eã putauerit suã.aut eam
possidebat sine titulo.ꝛ tũc beni
gnior iterpretatio eligit̃.vt.l.be
nignius.ff.de.ll.p̃sumit̃ ergo ꝙ
suã putauerit ne iniuste reperiat̃
alienã rẽ possedisse ar.l.ii.C.ne
vx.pro ma.ego litarẽ hoc nisi no
toriũ erat ꝙ eẽt penes cũ deposi
ta vel ꝯmodata ar.l.officiũ in fi.
ff.de rei ven.finaũt nõ ip̃e.sz ali⁹
eã possidebat p̃sumit̃ ꝙ putaue/
rit alienam ar.l.fi.C.vn.vi.ſo
casu pricipali.qñ testõr hz aliqđ
ius.tũc aut ẽ ius cõionis.aut aliđ
si cõionis tũc solũ ptẽ suã legare
vr̃ vt del.i.l.ſui electiõe.§.fi.dic
vt dixi.s̃.e.i pri.nisi dixerit totũ
fundũ vl' oẽm.qꝛ tũc lz eẽt cõis tñ
totũ dẽret̃.l.iul'.ff.dele.iii.itẽ ni
si eẽt cõis cũ hr̃ de qꝛ tũc tota res
dẽret̃.vt in tex.singlr̃.ff.dele.ii.
l.cum fili⁹.§.dñs.saluo ꝙ si isto
cãu aduceret ꝓnomẽ meũ qꝛ tũc
restringit̃ ad ptem tñ a se posses
saz.ꝛ quã vendicare posset.vt.l.
q̃uis.ꝛ.l.qntus el.ii.§.argento
ff.de au.ꝛ ar.le.ꝛ isto cãu verifi/
cat̃ gl.posita i.d.l.serui electiõe.
§.fi.si aũt eẽt aliud ius q̃ cõionis
tunc solũ illud ius legare vr̃ siue
sit ius pignoris.de quo vide.l.se
nat⁹.§.fi.ff.dele.i.ꝛ.l.i.ff.de lib.
leg.siue sit ius supficieri siue vti
lis dñii.vt.d.l.si dom⁹.§.fi.siue
sit ius vsusfructus.ꝛ sic morte le
gant̃ finiat̃ ꝛ sic iutile repiat̃ le/
gatuz.vt.l.ꝙ in rez.§.i.ff.dele.
dic tñ vt ibi p glo.ꝛ bar.ꝛ p̃dicta
vera ẽt si illud ius nõ sit in re.sz
ad rẽ.vt qꝛ emerat.ꝛ nondũ sibi
tradita erat.nã tũc ẽt solũ ius qđ
hz legare videt̃ iõ ꝛ actionem ex
empto tenet̃ hr̃s ei cedere.vt.l.
apud iul.§.idẽ iul.ff.dele.i.ꝛ p̃
ciũ soluere si nõdũ erat solutuz.
alias cedere actiõem cui obstaret
exceptio.vt.l.iul.§.offerri.ff.de
ac.emp.ang. Semp necessitas
ꝓbandi icumbit illi qui agit vt.
ff.de ꝓba.l.verius.C.de rei vẽ/
l.res ꝛ.C.de edẽ.l.qui accusare.
C.de excep.l.si qdem ꝛ.j.de in/
terdic.§.ꝯmodum.ꝛ.C.de ac.ꝛ
ob.l.negãtes ꝛ.C.đ ꝓba.l.actor
Hec regula.hz locũ.nisi qui
negat.neget ius.ꝛ nisi ius p̃su/
met ꝓ actore.tũc ꝓbat reus ne/
gãs.ff.de ꝓba.l.ex ea pte ꝛ.ff.de
do.inter vi.ꝛ vx.l.qntus.

distinctio Sali
eti

fallit ẽt si sit
utuz legatũ
re aliena
norãter in
norẽ liberta
is et rãe pie
ta tenet istedo
ij. in p̃ redeti
otula

vi in materia bal in.l.i C
de testamẽtis

Sed et si rē suam ob. Heres tenet luere rē testōris alteri obligatā. si testōr scivit cē obligatā nisi ꝓbetur de ꝗtraria voluntate testant. ḥ.d. Additio no. qꝫ in dubio qñ legat res obligata ꝓsumit qꝫ testōr voluerit onꝰ luēdi spectat ad ipsum ḥdem. vñ qui aliud dicere vult. sibi de ꝑria volūtate testantis incūbit onus ꝓbandi.

Bl. Tribus casibus fuit hēs. ꝓio si testōr sciebat rē cē obligatā vt hic. Itē si ignorabat ſz reliquit ꝙmcre pſone. vt. C. ō fideicō l. obligata. al' c. l. p̄dicta. Itē si ꝓ tanto erat res obligata q̄tū valet vel ꝓ maiori summa. vt. ff. dele. i. l. si res obligata

Addit o. addequartum casum vbi indistincte heres tenet luere. quando post legatū testōr pignorauit. qꝫ cū legatū a principio fuerit pfectum hēs tenet luere et si soluerit testōr vel nō vt. l. fideicōmissa. §. si rē. ff. dele. iii. Et p̄dicta sunt vera nisi qñ esset res obligata fcō legatario. vt l. ſo. rnſo. ff. de do. p̄le. vel nisi fit legatū vniuersitati. qꝫ trāsit cū cōmodo ꝫ icomō. vt. l. cū p̄. §. mē se. ff. dele. ii. ꝫ ibi oio bar. Itez p̄dicta ꝓcedūt in debito ꝑmanente si aūt cēt tributū dic qꝫ hēs cogitur soluere. ꝓ tpe p̄terito. ꝫ ꝓ tpe quo possidebit legatarius ipsum tributū soluere tenetur vt. l. apud iul. §. si hēs ꝫ ibi gl. ꝫ doc. ff. dele. i. Et idē i collectis vt. l. si pendētes. §. si qd ic̄loacarii. ff. de vsufr. ꝫ i. l. i. ꝫ ibi bar. C. ō mutu. ꝫ in quo lo. li. xl Itē si legat mihi fundus ēptus ꝓ testōrem cuiꝰ nōdū solnerat p̄ciū. hēs tenetur soluere. ꝫ rē mihi p̄stare. vt. l. apō iul. §. si tici⁹. ff. dele. ii. ꝫ ibi doc. Fortius dico qꝫ si testōr ꝙdrit fundū ꝓ quinquēniū. ꝫ legat mihi ius suū qꝫ hēs cogit dño solvere mercedez dicti fundi ꝫ ego possuz vti dicto fundo. ꝫ nō soluā pensiōem. vt ē casus in. l. qui ꝙdrina. §. qui octos. ff. dele. iii. ꝫ ibi bar. ꝫ doc. qō singularit nō.

Sires alienā. Si legatarius fuerit factus dñs rei legate. ex cā lucrativa nō debet legatū. secus si ex cā onerosa. ḥ.d.

Glo. Si legatariꝰ effectꝰ est dñs legati. i vita testōris. vel ēt post mortē. hz locū iste tex. ar. j. co. §. si cui. Jn casu huiꝰ. §. fm aliquos res solū peti pōt ꝫ nō extiatio qꝫ res solū est i obligatiōe. ꝫ ergo bñ tex. dicit cō sequi. nā pp defectū rei ꝙsequit legatariꝰ extiatōez. vt. ff. ō v. ob. l. si suū. §. effectus. cōis tñ opi. c. qꝫ ēt extiatio ē in obligatiōe. vt. ff. de ꝙdi. fur. l. in re furtiva. §. fz vtz i fi. ꝫ hec opi. ꝓbat per. l. bo ue mortuo. §. labeo vel. ii. Itē nōtuor casuſ i qbꝰ peto qō hēo. ꝓmus ē vbi res mihi data pōt auferri. vt. ff. de solu. l. si rē. ꝫ l. qui res. i. rnſo. Itē si hēo ex alia cā qꝫ deo hēre. vl' qꝫ ñ videar hē

Pē restōnus ꝫ ꝙ supra ꝙr

cũ p̃cium absit vt hic. Itẽ si aliquid iuris deest rei. adhuc ẽ tradẽdũ. vt. ff. de solu. l. ẽt. ff. d̃ ver. ob. l. iul. §. fi. Itẽ si res deterior est dolo dantꝫ ex cã stricti iuris. nã dat̃ de dolo. lꝫ hẽat rẽ. vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. nõ solũ sꝫ in bonesidei agit̃ ex p̃rio ꝯ̃ctu. ff. ꝯmo. l. iii. §. si reddita. Itez. §. nõ hꝫ locũ si qs habuerit rẽ ex ꝓmissiõe dotꝫ. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ex ꝓmissione dotꝫ. Si legatarius ꝯsecutus ẽ rẽ ex cã lucratiua nõ põt petere. ẽt si in sua ptãte esse desinit. vt. ff. dele. ii. l. meuius. §. duobus. Ttraditũ est a iure. duas cãs lucratiuas nõ posset ꝯcurrere. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. oẽs. ⁊. ff. eo. l. si seruus legatus. §. fi. chũ. Aliquando tamẽ ꝯcurrit ꝑ obliquũ. ff. e. l. si ſuus. nõ directo vt hic. ar. ff. de vul. sub. l. qui libertꝫ. §. fi. Itẽ qd̃ hic dr̃ hꝫ locuꝫ in spẽ. secus in q̃titate. ff. e. l. ticio seyo in prin. Si qs hꝫ rẽ ex cã onerosa puta qꝛ emit. ñ obstãte põt petere legatuꝫ. qꝛ nec rẽ hẽre vr̃ cuꝫ p̃ciuꝫ ei absit. ⁊ loco rei successerit. ff. de peti. hr̃. l. si ⁊ rez. ⁊ qd̃ me. cã. l. videamus. ⁊. l. si ipsa. Qd̃ hic dr̃ si eadez res ex duobus testis eidez dẽret̃ itellige ex duobus testis. duoꝝ hoiuꝫ. nã si essent vnius. primũ tolleret̃ per ſm. vt. s̃. q. mo. tes. ifir. §. posteriore. Si in eodẽ testõ bis legauit. tũc distinguit̃ spẽs a q̃titate vt. ff. dele. primo. l. plane. §. si eadem.

Ea quoq; Etiaꝫ res futura. que tñ esse sperat̃ legari potest. h. d. Additio per. d. Jas. Et tale legatuꝫ est ꝯditionale quo ad obligatiõem. qꝛ iest ꝯditio si nascet̃ q̃ impedit obligatõez sꝫ nõ quo ad transmissiõem. l. interduꝫ d̃ ver. ob. l. i. in fi. de ꝯdi. ⁊ de. ⁊. l. ꝯditiões que extrinsecus.

Glo. Si res legata. nec fuit nec est in reꝝ natura. nec erit. vt chimera. vel fuit. sed nõ ẽ. vt hõ mortuus. nõ põt legari. vt. j. de inuti. stip. in pri. si aũt ẽ dubiũ an sit vel nõ sit i reꝝ cauet hr̃s de ꝓsequẽdo ⁊ restituendo. ff. dele. i. l. seruo legato. §. si. Idez i seruo legato q̃ fugerat aũ testm̃ aliud i eo qui fugerat post testm̃. qui ẽ ꝑiculo legatarii. vt. ff. eo. l. tã seruus. ⁊. l. si ſuus legatus. i. rñso. Si legat̃ qd̃ ex ancila natũ erit. ꝯpetit exactio tpe quo natuꝫ erit. Additio ex hac glo. nõ q̃ in istis obligationib⁹ ꝓmitto fructus futuros. iteriꝫ ẽ nata obligatio ⁊ actio. sꝫ exactio dilatat̃ vsqꝫ in natiuitatẽ. sꝫ ſm bar. ⁊ doc. gl. male dicit i hoc. qꝛ ꝯ̃. d. l. interdũ nõ violãdo text. ⁊ max. qꝛ tale legatũ ẽ ꝯditionale. vt. d. l. i. de ꝯdi. ⁊ de. ⁊ dictuꝫ est supra circa fũmam.

Si eadẽ res duobus. Si vna res ab eodem duobus legat̃ ꝯiũcti vl̃ disiũcti. si ãbo ꝯcurrunt ad legatuꝫ. medietas dat̃ vni ⁊ medietas alteri

ſz deficiēte legato i pſona vnius totuz ad collegatariū dañ. h. d.

Additio nō q illi q dicunt̄ ꝯiuncti qui vnica oꝛōne ſunt vocati. ꝛ diſiuncti dicunt̄. q vocāt̄ diuerſis oꝛōnib⁹ ēt ſi dicat̄ in ea oꝛōne. eādē rē. qō tñ intelligē vt in gl. ꝛ ibi dicā. Itē nō q̄ licz pluribus eadē res legat̄. ꝛ videt̄ vnuſq̄q̄z iuuatus ad integrā rē tñ dcā res diuidit̄ equaliter iter eos. ꝛ ꝯcurſu faciūt ſibi ptē. Itē nō q̄ qui repudiat legatuz facit q̄ p ius aut nō decreſcēdi aut p ius accreſcēdi totū ad legatariuz ptineat. Itē nō q̄ qñ vnus ex legatarijs moꝛit viuo teſtāte. ps illius moꝛtui nō apud hēdem teſtāt. ſz apōcollegatariū remanet.

Hl. Si teſtaꝛ dicat. illi aut illi lego. vident̄ cē duo rei ſtipulādi. vt. ff. e. ii. ſi ticio aut ſeyo. Additio ꝛ nō petitōe vni⁹. vel ſolutōe vni fcā ab altero hēs liberabit̄. l. ii. de duo. r e.

Cōiūctōi legari dī p copulatiuā ꝯiunctōem. ff. de hē. inſti. ſi qs diſiūctiz. i. ſepati. vt. j. §. pꝛ.

Si eadē res duob⁹ legat̄. dicit̄ inter eos legatū viriliter. niſi iſti re ꝯiūcti locū vnius obtinerēt. vt. ff. de hē. inſti. l. tici⁹ ꝛ. l. interdū. Si legatari⁹ moꝛtuo teſtāte decedat. ad hēdē ſuuz legatū trāſmittit. vt. C. ō ca. tol. §. cū igit̄. Si collegatari⁹ viuo teſtāte deceſſerit. vl̄ quocūq̄z mō defecerit vt p moꝛtez ciuilē. vel dic q̄ legatū tribus caſib⁹ deficit ꝛ accreſcit legatario p̄ter eos q ponunt̄ hic. ¶Dꝛimus ſi ñ ē collegatarius i reꝛ natura ipſi teſti. vt. C. de ca. tol. §. i. Scōs ſi legat̄ mihi ꝛ poſthumo q̄ aboꝛit̄ poſtea. vt. ff. eo. l. ſi duob⁹. §. fi. Tertius ſi mihi ꝛ hēdi ſuo legat vt. ff. e. l. §. plane. §. ſi duobus. ꝛ ſic ſunt q̄nq̄z caſus. Lcō tra ſunt tres caſus q̄bus deficit legatū. ſz collegatario nō accreſcit. ¶Dꝛimus ſi mihi ꝛ ſuo ſuo legat. ff. eo. l. plane. §. ſi ꝯiuncti. Scōs ſi mihi ꝛ tibi res tua legatur. vt. ff. eo. l. hmoſmōi. §. ſi ticio. Tertius ſi mihi ꝛ nō capaci legat̄. ff. eo. l. ſi ticio. Cōiūcti re ꝛ verbis dicunt̄. vt ſi teſtāꝛ dicat. ticio ꝛ ſeyo hoiem ſtichū do lego vt hic. ꝛ. ff. dele. iii. l. re coniūcti.

Diſiūcti v̄bis dicunt̄ ſi teſtāꝛ dicat. ticio ſtichū hoiem delego. ſeyo ſtichū do lego. vl̄ dicat ſeyo eūdē hoiem. do lego. ⎧ Additio ⎫ ⎧ 1
⎪ pꝛo aliquali noticia tioꝛ hui⁹ ⎪ ⎪
⎪ materie. nō q̄ duplex ē ꝯiunctio ⎪ ⎪
⎪ principalis vna legis. alia hois. legis ⎪ ⎪
⎪ ē ista p quā in ſola virtute legis ⎪ ⎪
⎪ plēs hoies cōiungunt̄ ꝛ ad aliq̄ ⎪ ⎪ 2
⎪ rē vocant̄. ꝛ ē fm bar. in. l. re cō ⎪ ⎪
⎪ iuncti. q̄ñ ex pſona vnius quemt̄ ⎪ ⎪
⎪ ad plēs. Et i hac hꝫ locū ius ac ⎪ ⎪
⎪ creſcēdi. ſi fiat in hēditatibus. ſe ⎪ ⎪
⎪ cus ſi in legatis. l. ſi fuus cōis ab ⎪ ⎪
⎪ exēo de acq. hē. Cōiūctio hois ⎪ ⎪ 3
⎪ alia ſit viuos alia teſtāria. inſt vi ⎪ ⎪
⎪ uos. q̄ñ duo vl̄ plēs ꝯiūgūt̄ ex ō ⎪ ⎪
⎪ ctu. ꝛ ad eādē rē vocant̄. ꝛ tūc i ō ⎪ ⎪
⎩ tu oneroſo hꝫ locū ius accreſcē/ ⎭ ⎭ 3

di. sec⁹ si i ꝯctu lucratiuo. l. fūd⁹ ꝺ ꝯhē. ēp. ⁊ dic vt ibi. Cōiunctio testāria ē triplex. quedā re ⁊ verbis. quedā ṽbis tm̄. q̄daz re tm̄. Re ⁊ ṽbis ꝯiūcti dicuntur. quos rei ⁊ ṽboꝝ ꝯplexus cōiūgit l. triplici. ꝺ ṽ. si. vt lego ticio et sempronio fūdū seyanū. Re tm̄ dicūt̄ ꝯiūcti quos rei tm̄ ꝯplex⁹ iūgit si ṽboꝝ. vt si testōr dicit lego fūdū seyanū gayo. ⁊ postea dicit. lego eūdē fūdū seyanū petro. Cōiūcti ṽbis tm̄ appellāt̄ quos ṽborū ꝯplex⁹ iūgit. sz i re disiungūt̄. vt si testōr dicit lego ticio ⁊ seyo fūdū seyanū eqs portōibus. qꝛ tūc quilibet ad ptē rei vocat̄. Et iter istos qn̄ ⁊ qualr̄ hz locuz ius accrescēdi. vide. j. i gl. Si testōr dicat ticio sticū hoiez do lego. seyo sticū do lego. vel eundē sticū do lego. nōne dādo hūc hominē seyo adimit̄ ticio? Rn̄det̄ q̄ sic si ꝓbat̄ testōrē hoc voluisse nō aliter. vt. ff. eo. l. si pluribus. §. i. Add. vos distinguite tria mēbra. Aut. n. appet ꝺ volūtate exp̄ssa testōris q̄ legādo secūdo voluit adimere prio. ⁊ tūc scōus vocabit̄ ⁊ prim⁹ excludit̄. l. si pluribꝰ. §. i dele. i. aut appet ꝺ volūtate testōris q̄ voluit oēs vocari. ⁊ oēs vocabūt̄ vt hic. aut legauit ſo sb̄ ꝯmētatōe primi. puta sticū quē legani seyo lego gayo. tūc p̄sūit̄ totū adimere a seio ⁊ totū cōferre gayo. l. sic. ꝺ adi. le. Aut legauit ſo nullā faciēdo ꝯmōez primi. ⁊ tūc n̄ vr̄ adimer̄ a prio. imo oēs piter vocare vt hic. Sūt aliq ꝯiūcti re tm̄ ⁊ ṽbis disiūcti. vt i exēplo tex. nr̄i puta ticio sticū hoiez do lego. seyo eūdē sticū hominē do lego. ⁊. ff. e. iii. l. re ꝯiuncti. Alii sūt re ⁊ ṽbis disiūcti. vt si dicat. lego ticio didiā. sempronio lego didiā eiusdē ſui. ff. e. ii. l. ꝓculo. nec ob. l. ꝓ meuio. e. ti. i pri. qꝛ illa loqt̄ qn̄ vnā didiam vtriqz legauit. ⁊ i istis n̄ hz locuz accessio. i. ius accrescēdi. vt. d. l. ꝓculo. Sūt ⁊ alii re disiūcti sz ṽbis ꝯiūcti. vt si dico lego tibi ⁊ sēpronio ꝓ equis portōib⁹. Sūt ⁊ alii re ṽbis ꝯiūcti. vt. s̄. pri. s. ticio ⁊ seyo fūdū ticianū do lego. ⁊ tūc ꝯiūcti re ⁊ ṽbis p̄ferunt̄ disiunctis re ⁊ ṽbis. vel altero mō tātū ꝯiūctis. Coniūcti vero vno mō tantū simul admittūt̄ ⁊ disiunct̄ re ⁊ verbis p̄ferunt̄ vt. ff. ꝺ hr̄. insti. l. si ita quis hr̄des. ⁊. ff. eo. iii. l. re coniūcti. §. pe. ⁊. §. fi.

Add. nō ex mēte doc. breuiter Inter ꝯiūctos verbis hz locum ius accrescēdi cū onere. Inter cōiūctos re tātū vel re ⁊ verbis sil hz locū ius nō ꝺcrescēdi sine onere. §. is ita in fi. C. de cadu. tol.

Si cui fundus. Si ad legatariū ꝑuenerit ꝓprietas fundi eidē legati ex cā onerosa. ⁊ vsusfructus ex cā lucratiua. pōt peti totus fundus. tamen officio iudicis estimatio proprietat̄ debetur. h. d.

Add. nō q̄ qn̄ vsusfructus perit ⁊ redit ad proprietatem dicit̄

haberi ex lucratiua. Itē no. q̄ se pe vnū petiē .s. fundus. ⁊ aliud i q̄dītōe deducatur vz extimatio. Itē nō q̄ aliq̄n vsus fructus hz viz fuituꝫ realis. Itē no. sz Jo. fa. q̄ nō vī res cū titulo fiue in re acquisita quo q̄solidaē. q̄ nō q̄cor. l. nō q̄ocūq; §. fi fundus. ff. dele. i.

Glo. Duz hic dī in text. ⁊ vsufructꝰ ad eū puenerit. intellige. s. ex cā lucratiua. s. morte vsufructuarii. vl capiū di. vel simili cā. vt. ſ. de vsufr. §. finiē. ⁊ sic vsusfructus ē fūs cālis. s. vbi prius erat formalis. In casu huꝫ. §. hēs recte petit tūcū i. ppietatez plenā. de iudicis tī offō alr fit. vt. j. sequiē. Tex. hic dicit q̄ iste legatarius ex testamēto recte agit. ⁊ fundū petit ⁊ in plena ppietate. Et licet habuerit vsūfructū ex cā lucratiua nihiloīus pōt petere totū fundū ⁊ sic in plena ppietate. q̄ q̄nis plena ppietas q̄stat ex duob⁹ s. ex nuda ppietate ⁊ nudo vsufructu. tū vsusfructus in hoc cāu nō obtinet ptē dñū. sz vicē fuituꝫ pdialis. q̄ nō ē ps rei q̄ nō pōt cē sine re. ⁊ tō nō vī peti ea ps rei. q̄ obuenit ex cā lucratiua ⁊ hoc de rigore. sz ōrū de eq̄tate. vt subiicit dicēs q̄ debeē extimatō nude ppietaꝫ. s. deducto vsufructu. ⁊ sic ēt remanz declarata g. seq̄ns i v. petitiōe ⁊ alie.

Sed si rē legatarū. Legatū rei ppie legatarii nō valet ēt si post testū sua cē desierit. h. d.

Glo. Si debitori relinquiē liberatio valet legatuz ff. de lib. le. l. i. q̄ talis liberatio nō erat res debitoris. Nō p prīū ē alicuiꝰ āpliꝰ. eius fieri ñ pōt. vt hic. ⁊ j. de ac. §. sic itaq;. ff. eo. l. cuz quis. i. rūso. ff. de ex. rei ind. l. ⁊ an eandē. §. actōes. ⁊ ff. de acquir. po. l. iii. §. ex pluribus. ⁊ sz legatarius talē rē q̄ sibi legata erat alienauerit. ⁊ sic tpe adite hēditatiꝫ dicta res reperiaē alienā nihiloīus non valet legatū. sz cōtra hoc vī obstare. l. i. ff. de re. ca. in fi. l. vbi legatū nullū a principio postea recōualescit. gl. ponit duas so. vnā q̄ ibi vno testatore fuit alienata hic vero postea sed hec so. cōiter reprobaē. q̄ nil refert an talē rē alienauerit vno. an mortuo testōre. l. ceterū. §. i. dele. i. ſa. so. fuit q̄ i. d. l. i. erat legatū q̄ditionale hic vero purū. ⁊ hec so. cōiē teneē. naz regula catholiana ñ ptinet ad legata q̄ditionalia. Additō. nō q̄ regla catho. disponit q̄ legatū q̄ nō valuisset si testōr tpe q̄diti testi. decessisset. id ēt q̄nq;ꝫ moriaē nō valere. ⁊ rō huiꝰ ē. q̄ testator legādo pure voluit q̄fari tps testi. vñ si eo tpe legatū ñ valuit. ex postfcō nūq̄ qualescit. nimirū ergo. si talr regla nō trahiē ad legatū q̄ditōale. q̄ q̄n testōr legat sb q̄di. voluit suspēdi legatū i cuētū q̄ditōis. ⁊ illō tps q̄fari.

nō regla cath. m̄ia

vñ legatū ñ dr̄ ab iicio nullū. sz suspēsuz. l. i. de re. cato. l. cetera. §. i. dele. i. ¶ Itez nō circa hanc materiā de legato. nullo tpe testamēti. an recōualescat sic distingue. aliqñ legatū ē nullū sola cōsideratiōe legant̄ vt puta qz tpe testi nō ē in eo iuēta integritas. ⁊ tūc nūq̄ ꝯualescit ex postfcō. l. ii. ⁊. l. si filiussa. de re. du. l. i. del. iii. qz fuit defectus in cā potētissima, s. in cā agēte aliqñ nullū est ex sola ꝯratiōe legatarii. ⁊ tunc ꝯualescit ex postfco sublato. ipedimēto qz fuit defcūs in cā suscipiēte ⁊ de facili purgat̄. l. si cognatus de re. du. l. qñ aūt de iur̄ fis. l. interuenit dele. i. aliqñ est nullū mixta ꝯratiōe legant̄ ⁊ legatarii ⁊ nō cōualescit ex postfcō §. an seruo ⁊ ibi videbitis. j. co. aliqñ ē nullū ꝯratōe rei legate ⁊ tūc nunq̄ ꝯualescit. l. cetera. §. i. dele. i. aliqñ legatū ē nullū soluz respectu forme ⁊ tūc nūq̄ ꝯualescit ex postfcō. l. hr̄des palā. §. i. de testa. Fallit in filio p̄terito i testō. qd̄ ꝯualescit de eqtate p̄toria filio ap̄ꝓbāte. l. filio p̄terito de iniuſ. rup. ⁊ ibi per bar. d̄ illa q. de vsurario qui fecit testm̄. ⁊ ñ p̄stitit cautōez s̄m formā. c. q̄ q̄ d̄ vsur. l. tñ añq̄ mortuꝰ ē p̄stitit an testm̄ recōualescat vid̄ ibi.

Si quis rez suā. Ualz legatū rei testāt̄. lz testōr putauerit alienā. h. d. Si quis rem suā quasi alienā legauerit. valet legatū nā plꝰ valet qd̄ in v̄itate ē q̄ i opiniōe. sz ⁊ si legatarii eē putauit valere ꝯstat. qz exitū volūtas defuncti habere pōt.

Gl. Ueritas p̄ualet opinioni. Cōcor. ff. d̄ ma. vidic. l. si pr̄. §. quot̄. ⁊. ff. de iur̄ ⁊ fac. ig. l. regula. §. qui ignorauit. ⁊ h̄ verū in legat̄. secus in aditiōe hr̄ditat̄. ff. de acqui. hr̄. l. is q putat ⁊ rō ē. nā aditio hr̄ditatis ꝯsistit in solo aio vt. s̄. de hr̄. quali. ⁊ ergo nimirū si error nocet qz ñ hz aium clarū ⁊ purificatū ⁊ iō secꝰ in his que nō cōsistūt in solo aio i qbus attendit̄ magis v̄itas vt hic. ita bar. in. d. l. is qui putat.

Res pōt hēre exitū. i. effectuz vt. ff. quēad. te. api. l. negare ibi publice eniz expedit suprema hominuz iudicia exitū hr̄e. i. res talis legatario acquiri pōt.

Si rez suā. Alienatiōe rei legate a testōre fcā nō adimit̄ legatū. nisi probet̄ animꝰ adimēdi. h. d. Additio. nō q eo ipso q testōr alienat rē legatā vēdēdo vel spāliter pignorādo nō vr̄ legatū in dubio reuocasse nisi alr̄ ꝓbet̄.

Gl. Si testōr rē alienauerit. s. vēdēdo. nā si donādo i distincte vr̄ adimere. nec distinguitur an valeat donatio an nō. ēt si reuocet̄. vt. ff. de adi. le. l. cū seruo. ⁊. l. rē legatā. ⁊. l. legatū sub ꝯdi. §. i. Si vero ex alia cā q̄ donatōis distingue aium vt hic. ⁊ i dubio ꝓbat heres mutatā volū/

tatē. vt. ff. dele. iii. l. fideicōmissa §. si rē ⁊. ff. e. l. lucius. §. pe. ⁊. ff. de ꝓba. l. eū qui.

Animus adimēdi probat̄ ex ex hoc. qꝛ si necessitate rei familiaris alienauit non vr̄ reuocasse al's sic. que distinctio in donatione nō cadit. vt. ff. de adi. le. l. rez legatam ⁊ no. C. eo. l. qui post.

Si debitor rem obligatam creditori legauerit valet legatuz ⁊ nihilominus poterit petere debitum. nisi voluntas testatoris ostēdatur cōtra volentez compēsare. vt. ff. dele. ii. l. creditorem. Additio. intellige hoc verū nisi esset pignorata tanta pecunia ꝙ nō est verisimile. ꝙ redimatur qꝛ hr̄ pro alienatōe. vt. l. qui habebat. ff. dele. iii. ⁊ nō bar. in. d. l. rē legatam in fi.

Si quis debitori. Legatū liberationis valz. ⁊ potest fieri ī perpetuū vel ad tempus. ⁊ ecōtra nō valet legatum factuz a debitore suo creditori. nisi afferat sibi aliquā vtilitatem. h. d.

Additio nota ꝙ legatarius. cui est legata liberatio pōt agere ꝯtra heredem vt eū liberet. Itē nō ꝙ legatū liberatōis nō tm̄ debitori. sed etiam heredi suo prodest. Item no. ꝙ potest legari liberatio ad tempus. Item no. ꝙ ad hoc vt legatuz valeat opz ꝙ afferat aliq̄ vtilitatem. Item no. ꝙ legatū fcūm a debitore creditori nō valet. Item nō ꝙ legatū qđ solūmō affert vtilitatez in ꝯmodo repñtatiōis dicet̄ valer̄. itē nō ꝙ legatū qđ ab īicio valuit lz deuenia t ad eū cāum a quo incipere nō potuit nō viciat̄.

Gl. Legatū liberatōis fit tribus mōis. ꝑm⁹ peti nolo. vl' qđ dz relinquo. vel actōez remitto. ⁊ hic liberand⁹ ē legatari⁹ ab oī debito. vt hic. ⁊. ff. đ lib. le. l. si que rōes. ⁊. l. aurelio. i. rñso. Secūdus modus ē. rōes redder̄ nolo. ⁊ hic ab oī liberabitur. nisi ab eo qđ penes euz sit. ⁊ ab eo ꝙ dolo fecit vt. ff. de lib. leg. l. aurelio. §. fi. terti⁹ mod⁹ ē. si dānauit hr̄dē ne exerceat actiōes. quo cāu si bonā cām hz testōr litis euētus ⁊ sumptus ab aduersario facti legari videt̄. ff. de li. le. l. petitor. si malā cām nihil dr̄ legare. vt in ea. l. Additio p̄dicta faciūt. si testōr ꝓhibet vxorē artari ad reddēdā rōem administratōis tutele. ⁊ ipsaz liberat. intelligit̄ a dolo p̄terito. ⁊ a leui culpa. ⁊ leuissima. qꝛ in generali ꝯcessiōe q̄uis latissima non venit dolus. vt. l. creditor. §. lucius. ff. man. nec ēt liberat̄ a redditiōe reliquoꝝ. l. si quis rōes ⁊ ibi bar. ff. de lib. leg. ⁊ bar. in. l. si qs decedēs. §. i. ff. đ ad. tu. qđ bñ no.

Itē adđ ad ꝯclusiōem gl. p̄dictā ꝙ quarto mō dr̄ fieri legatuz liberatiōis. si dr̄. lego cyrographū debiti. l. iii. in prin. ⁊ ibi viđ bar. ff. đ li. le. Legatū libatōis vtile ē. lz r̄s sua sibi legari videat̄

vt.ff.d li.le.l.i.i.rñ. Et hoc ē ve
rū nisi testōre viuo exactio fiat.
vi.j.e.ti.§.iā āt.⁊.ff.e.l. fideicō/
missa.§.si rē. Liberatōe lega
ta debitori ꝑ creditorē heres tale
debitū nō pōt petere cū effectu ꝓ
pter exceptionē obstātē.ff. d lib.
le.l.iiii.§.nūc de effectu. Et tale
debitū nō p̄t peti a debitore nec
ab ei⁹ herede vel ab eo qui loco
heredis ē.⁊ sic a bonorū possore
⁊ fideicōmissario vli.j.d bo.pos.
§.quos āt.⁊ de fideicō.hr̄di.§.re
stituta. Debitor cui legata ē
liberatio pōt ꝯuenire hr̄dē vt eū
liberet.s.ꝑ acceptilationē si solus
ē debitor. Si āt hz correū sociuz
nō idē.al' correus siue socius pa/
cto ē liberatus.vt.ff.d li.le.l.iiii.
§.nūc de effectu.i fi. Add.nō
bñ in practica ꝙ si hēas duos re
os ⁊ vni vis facere gratiā ⁊ libe/
rare ⁊ nō alteri.ꝙ ipsū ꝑ accepti
lationē nō liberes.qꝛ possidet eā
socio.sz facias sibi pactū ꝑsonale
ꝙ ab eo tm̄ nō petes.vt.l.si sic.⁊
ibi Bar.⁊ doc.ff.de ver.obl.⁊
l.qui i futurū.§ i.⁊ ibi late bar.
ff.de pac. Si alius legat.x.se/
yo que ei ticius dz valz legatum
qꝛ interest creditoris plures reos
hēre.ff.de libe.le.l.si quis dece/
dens.§.fi.

Si debitor legat creditori suo
debitū.s.naturalr ⁊ ciuiliter ⁊ cū
effectu ⁊ pure.al' valz.vt.ff.e.l. si
creditori.⁊ ꝑ totā.l.⁊ in.l.sināt.

Legatū vt.s̄.nō valz.si nihil
amplius ē in legato q̄ debito ⁊ lz
hodie videat̄ sꝑ eē plus qꝛ hz sta
tim rei legate dñium ⁊ hypothe
cariā aliarū rerum defuncti.tñ ñ
valz.ff.dele.iii.l.iii.§. si rem. qꝛ
plus tm̄ quatuor modis dicit̄.§
plus āt.⁊ iste modus nō ē vnus
ex illis.

Si debitor in dic̄ vel sub ꝯdi
tōe debitū creditori legauerit q̄
uis viuo testōre dies vel cōditio
venerit tñ vtile ē legatū. qꝛ semꝰ
valuit. Et lz videat̄ ꝯ.ff.e.ii.l.si
debitori.in prin. qꝛ pōt dici ꝙ h̄
corrigit̄ hic vel ibi dicit̄ inutile cū
⁊ aliam habeat actionem. pōt tñ
⁊ ista agi.

Add.pria so.reprobat̄ ꝑꝑ le/
gū correctionem. Alia tenet̄ ⁊ il
lā sequit̄ bar.i.d.l. debitor.

De isto brocardo si res deue
nerit ad eū casuz a quo icipere ñ
poterat an vicieť.nō dy.in regu
la factū ltīme de reg. iur.in.vi.
⁊ per bar.in.l.pluribus.§.i.ff.d
verbo.ob. Et Ange.de are.hic
scd̄m Sali.

Sed si vxori Legatū do
tis factum a marito
vxori valz.ēt si maritus nullam
dotē hñit dūmō in legato certū
exprimat̄.h.d.

Add.nō ꝙ lz vir sit debitor
vxoris in dotē.tñ si legat dotem
vxori valet legatū. qꝛ ꝯmodum
repñtatōis legasse videt̄. Itē
nō ꝙ maius ē legatū dot̄ q̄ actō
de dote. Ex quo nō ⁊ tene mēti
ꝙ lz heres hēat annū ad soluēdū
dotē exñtem in pecunia vt.§.ex/

actio in.l.i.C.de rei vx.ac.tñ qñ maritus legat dotē vxori statim a morte testantis ⁊ adita hr̄ditate debet̄.⁊ tunc incipiūt currere vsure.vt.l.si tibi hō.§. cū suus. cōiūcta.l.apud iul.§.i.ff. dele.i. qd nō.

Gl. Plenius ē legatuz dot̄ q̄ actio de dote.s. in cōmodo repñtatōis cū legatū statim.dos vero annua bina trina die olim.sz hodie post annū mobilia.sz īmobilia statim.C. d̄ rei vxo.ac.l.i.§.cū aūt. ⁊.ff. de do. p̄le.l.i.§.verū ē. Itē de dote datur actio inquātū marit⁹ facere pōt vl' eius hr̄s.vt.ff.so.ma.l. ēt i.rñ.sz legatū debet̄ i solidū nisi in falcidia pp bñficiū inuentarii. vt in auct̄. de hr̄.⁊ falc.§.si vero nō fecerit Itē si in instr̄o dot̄ aliqua pacta facta sunt in preiudicium mulieris bñficio legati tollūtur.vt.ff.de do. prele.l.i.

Si vxori maritus dotē legauerit valz legatum. qz plenius ē legatum q̄ d̄ dote actio.sz si quā non accepit dotē legauerit diui seuerus ⁊ antoninus rescripserūt si quidē simplr̄ legauerit inutile eēt legatuz.si v̄o certa pecunia l' certū corpus aut instrumētū dotis in p̄legando mōstrata sūt valere legatū.

Gl. Dū dicit instr̄m dot̄.s. i quo ꝯfessus fuit se recepisse dotē quā nō recepit.vt.ff.d̄ do.p̄le.l.fi.⁊.l.cū scriptū.§. itez q. Add. nō ergo ex isto tex. cū gl. q̄ si marit⁹ legat vxori dotem referēdo se ad instr̄m dotale q̄ valz legatū ⁊ tz lz nūquā fuerit numerata. Ex quo dicūt docto. q̄ instr̄m cōfectū sup ꝯctu simulato nō ē nullū sz validū qz lz ꝯctus ē nullus.tñ instr̄m ē veruz ⁊ validū. Secus si instr̄m peccaret i forma vl' sba vl' veritate. ita nō.bar.i.l.i.ff. q̄ vi aut clā.

Dū tex.dicit hic i p̄legando i.legādo habūdat eim pre.

Si res legata. Si res legata fcō hr̄dis ēt ignorant̄ p̄stari nō pōt.h s tenet̄.secus si nō fcō suo.h.d.

Add.nō q̄ debitor spēi ēt ex vltia volūtate liberat̄ interitu ipsius.qz sine culpa vl' mora sua perierit. Itē nō q̄ in suo legato nō tm̄ in suo hr̄dis vl' testōris l' alia specie pōt p hr̄dez ꝯmitti culpa ⁊ mora.fa.glo.hic ⁊ in.l.cū res.§. si alienus.ff.dele.i. Itē nō q̄ si res testōris vl' hr̄dis legata fuerit p hr̄dez alienata vl' p aliū cui cōcesserit ēt ignoranter tenet̄ heres ad estimationē.

Gl. Hr̄s tenet̄ d̄ iteritu spēi legate ex mora.vt.ff.d̄ v̄. ob.l.si suuz.i.rñso. ⁊ del'.i.l.cuz res.§.si.vl' si sine cā occidit. vt. d.l.si suum.aliud si cū cā.ff.del'. i.l.qd ergo si hr̄s.tenet̄.n. d̄ dolo ⁊ lata culpa ⁊ leui. vt.ff.e.cum res.§.si culpa.

Add.circa hoc distiguit bar. in.d.l.cum res.§.culpa.del'.i.q̄ ex vltia volūtate hr̄s pcipit mo/

dicā utilitatē. ⁊ legatarii ⁊ fideicō
missarii magnā tūc venit solū do
lus ⁊ lata culpa. l. si mulier. §. si
eiz. ff. ad tre. Aut eꝯ hr̄s magnā
vtilitatē. ⁊ legatarii ⁊ fideicōmis
sarii ꝑuā. ⁊ tūc venit leuissima vt
d. §. culpa. aut equalē ꝑcipiūt vti
litatē. ⁊ tūc leuis venit culpa. vt
i ꝯctibus qꝛ gr̄a vtriusqꝫ celebra/
tur. vt. d. §. cū quid. ꝯiuncta. l. si
vt certo. §. nūc vidēdū. ff. cōmo.
⁊ hoc sequit̄ Jmol. in. d. §. cul/
pa. ⁊ ēt bar. in. l. ꝙ nerua. i fi. ff.
depo. Si spēs legata puta ser
uus sine fcō hr̄dis ꝑierit vl' aufu
gerit. hr̄s nō tenet̄ vt hic. tñ i h̄
casu tenet̄ hr̄s cauere de dādo si
ad eū redierit ⁊ suis sūptib⁹ recu/
perat̄ qñ post mortē fugit. al's si
in vita testōris sūptib⁹ legatarii.
ff. de le. i. l. cū res. §. itē si res ⁊ de
le. ii. l. siqs suum. Qui in spē
tenet̄ eius iteritu liberat̄ vt hic.
⁊ de v̄. ob si ex legati. Si su⁹
alienus fuerit legat⁹ ⁊ ñ fcō here
dis. i. culpa fuerit a dño manu/
missus nō teneret̄ hr̄s. nō ꝙ ēt i
suo alieno pōt ꝯmitti culpa puta
qꝛ hr̄s nō certificauit dñm talem
suuz fore legatū ⁊ ipsū velle eme
re. qꝛ forte si dñs sciuisset se posse
vēdere nō manumisisset. ff. e. l. cū
res. §. si alienus. ⁊. §. pe. ⁊. §. fi.
Jtē si fuit i mora emēdi. vt. ff. de
v̄. ob. l. si seruuz. §. si āt alien⁹. ⁊
dic facto. i. culpa vl' mora.

Seru⁹ manumissus similis ē
mortuo. ff. de solu. l. mihi alienū
Tenet̄ hr̄s. s. ad estimationē
ff. e. l. siqs iquilinos. §. i. ⁊. ff. qui
⁊ a qui. l. hr̄s. Si hr̄dis suus
legatus fit ⁊ ipse eū manumisit te
neri eū iulian⁹ scripsit. nec iterest
si sciuerit an ignorauerit a se lega
tū eē. sed si alii donauerit suuz ⁊
is cui donatus ē manumisserit te
net̄ hr̄s q̄uis ignorauerit a se le
gatum eē.

Gl. Si suus idebit⁹ solutus
fuerit bōa fide manumis/
sus non tenetur qui manumi/
sit. vt. ff. de ꝯdi. inde. l. i sūma. §.
si suum. Et rō drie inter illuz ca
sum ⁊ nostrū. qꝛ hic lꝫ ignoraue/
rit tñ debuit scire qꝛ factū ꝓpriū
qꝛ hr̄s ⁊ defunct⁹ eadē sūt ꝑsōa.
vt i auct. de iureiu. a mo. p. i. rñ.

Add. vl' melius dic. vt nō. per
gl. ⁊ doc. i. d. §. si suuz. ꝙ hic lo/
quit̄ i hr̄de q ꝑtēdit a defūcto cāz
lucratiuā. vt nōt gl. i. l. si duo. ff.
de acq. hr̄. ⁊ i. l. i. C. de ipo. lu. d
scrip. li. x. iō ñ attēdit̄ scia l' igno
rantia. sec⁹ i ꝯctu oneroso. ⁊ sic
vbi soluēdo remaneret i dāno.

Sed siquis ācillas. Exti
cta ꝑsona prio lega/
ta remanet legatū i accessoria qñ
fit ꝑ dictionē cū secus i reb⁹. h. d.
ang. vl' sic. Duabus rebus eque
principalibus mediāte copula re
lictis vna ꝑempta alia tñ debet̄.
Secus si vna venit accessorie ad
aliā. qꝛ ꝑempta pricipali ꝑimit̄ ⁊
accessoria. h. d. xp̄oso.

Add. nō ꝙ ꝑsōa nō pōt dici
accedere vl' eē accessioni ēt alteri
ꝑsone. Jtē nō ꝙ dictio cū iungit

accessorie i his quorũ natura ẽ vt vna res accedat alteri. in aliis vero iũgit principalr̃.

Glo. Ancilla ⁊ partus sunt duo legata separata. vt ff. de pecu. le. l. iii. ⁊. l. si ancillam Et lz ptus dicat̃ portio visceruz matris. ff. de ven. inspi. l. i. §. ex hoc. sed ibi loquit̃ donec in ventre est. Legato suo cũ peculio si morit̃ vl' manumittit̃ suus extinguit̃ ẽt legatũ peculii. hoc verũ si mortuus viuo testõre nõ si post. vt. ff. d̃ pecu. le. l. tũc inutile. Et iõ extinguit̃ qꝛ peculium ẽ accessio sui.

Nõ pp suã dignitatẽ nõ accedit homini. ff. de edil. edi. l. iustissime in prin. nimiruz ergo si mortua ancilla debet̃ ptus vt hic

Si legant̃ sui ordinarii cũ vicarius sũt duo legata. ⁊ sic vno extincto aliud debet̃ vt hic. si ãt legati fuerint sui ordinarii cũ peculiis. ⁊ in peculiis fuerint sui vicarii. tũc sui vicarii sũt accessoriũ ꝓpter expressionẽ peculii. vt. ff. d̃ ꝯdi. ⁊ de. l. si in diẽ. i fi. Add. si ãt legaret suum ordinariũ cuz vicarius ⁊ peculio tũc videt̃ separare vicarios a peculio. ff. d̃ pecu. le. l. si peculiũ. §. si suus.

Si fundus instructus vl' cum instr̃o legatus fuerit. Nã fũdo alienato instr̃i legatũ extinguit̃.

Videt̃ huic. §. obstare. ff. de fun. istru. l. si cui. i fi. ⁊ gl. hic in v̄. istruct⁹ ponit tres so. sz tertiã sequũt̃ cõiter doc. Add. Ex q̃ so. glo. coll'r distinctio aut legat̃ fundus instructus aut cũ instr̃o. ⁊ tũc alienato fundo instr̃m intelligit̃ alienatũ. vt sũt plaustra et aratra ⁊ legatũ extiguit̃. qꝛ illa veniũt ꝓprie accessorie ad fundũ vt hic secus in instr̃o pr̃issa. i quo ita distinguit̃. aut legat̃ fundus instructus aut fundus ⁊ instr̃m. ⁊ tũc fundo alienato debet̃ istr̃z pr̃issa. qꝛ illud nõ venit ꝓprie accessorie ad fundũ sz hꝛ̃ in rure ꝓ subsidio ꝑsone. Aut legat̃ fundus cum instr̃o. ⁊ tunc fũdo alienato oẽ instr̃m ẽt patrissa. extinguit̃ in legato. d. l. si cui. de fundo instru.

Instr̃m fundi ẽ apparatus rerũ diutius permansuraruz. sine quibus non posset exerceri possessio. ff. de fun. instru. l. quesitũ. i. rñ. Et sũt instr̃a fundi colendi seruãdi gr̃a ꝯpata. vt. ff. de fun. instruc. l. instr̃a que sunt illa ibi habes

Si grex. Grex etiã in vna oue retinet̃ ⁊ in legato gregis veniũt oues adiuncte gregi post testm̃. Idez in legato edium. h. d.

Add. nõ ꝙ grex cõseruatur quo ad nomẽ ẽt in vna oue si a pricipio fuerit plures. Sic ẽt dicimus i collegio ꝙ ꝯseruat̃ i vno quo ad nomẽ si oẽs mortui sint vno remanẽte. l. sic̃. cũ ibi nõ. ꝑ gl. ⁊ doc. ff. ꝙ cuiusqz vni. Add. lz. d. ang. colligat istud nõ. ⁊ etiã vr̃ sentire gl. j. tamen. d. xp̃ofo.

reprobat. vt. j. patebit i gl. Itez nota q dānū vel diminutio ꝯti/gēs i relegata. vel eiꝰ ꝑte spectat ad legatariū. vt hic ⁊. s̄. §. ꝓx. si/cut ēt ad eū spectat. si post legatū per testōrez aliud addat̄. ꝯcor. l. si ex toto in prin. ff. dele. i.

Gl. Grex ex decē ouibꝰ ꝯstat vel. vi. vel. iiii. porcis. vt. de abigeis. l. oues. Additio in eqs. aūt vel bobus qnqz ad simi litudinē porcoꝝ. ita nō. gl. ⁊ bar. in. l. oues. ff. de abige. qđ fa. ſm bar. ibi ⁊ i. l. p̄tor edixit. §. i. q q̄ tuor vel qnqz eqtes faciūt. gentē ſz pedites opz q sint decē. qđ pz per. l. oēs ꝓpli. ff. đ ius. ⁊ iur. qđ fa. si statutū punierit si qs aduna uerit gētē. ⁊ fa. qđ no. glo. ⁊ ibi flor̄. in rubrica. ff. de ꝓba. Ad ditio glo. hic puta sup v̄. ad vnā dū allegat. ff. q cuiusqz vni. l. si/cut. vr̄ sentire q sicut ius collegii retinet̄ i vno hoie. ita ius gregis i vna oue. qđ ē apte flm̄. qr si oēs moriant̄ vsqz ad vnā. nō dr̄ grex i vna sustineri. l. si grege dele. i. nec obstat iste tex. qr bn̄ vez ē q illa debet̄. qr toto legato singule quoqz ꝑtes legate vident̄. ⁊ nō ē simile de collegio qr ius collegii. lz ad ꝯstitutōem reqrant̄ saltem tres i vno tn̄ retinet̄. l. sicut. §. fi. ff. q cuiusqz vin. ⁊ nō ibi gl. q du plex ē vniuersitas vna facti. s. aia liū brutoꝝ vt ouiū porcoꝝ ⁊c. ⁊ il la i vno n̄ retinet̄. alia sci ⁊ iuris. vt ē collegiū. l. capitulū. ⁊ vniuer sitas scolariū ⁊ ista i vno supposi to retinet̄. vt ibi. Facilꝰ ꝑdit̄ legatū vsusfructus q̄ ꝓprietat̄ ar. ff. e. l. repeti. §. rei. ⁊. ff. e. l. grege i fi. Grex ē vnū corpus ex di/stātibꝰ capitibꝰ sic̄ ediū vnū cor/pus ē ex coherentibus lapidibus.

Tria. n. sunt corpa rez. vnuz qđ vno spū. i. elemētatiōe ꝯtinet̄ vt hō lapis. ſz qđ ex coherētibꝰ ꝯstat. vt domꝰ ⁊ armariū. tertiū qđ est distantibꝰ corpibꝰ. vt grex ⁊ populꝰ vt hic. ⁊. ff. de vsucap̄. l. rez mixtura. §. i. ⁊. ff. de rei ven. l. in rē. §. at in his. Edibꝰ lega tis. colūne ⁊ marmora. q̄ post te stamētū fcm̄ adiecta sūt legato di cimꝰ cedere. Tamē colūna vl̄ tignū domꝰ. legari pur̄ n̄ pōt. vt ff. e. l. cet̄a. ⁊ h̄ ne vrbs đformet̄.

Si peculiū. Peculium ſui nō intelligit̄ le gatū eēſuo. cui testōr. reliqt liber tatē i vltia volūtate. secus si inter viuos fuerit manumissus. h. d.

Additio no. q plenior ē ma/numissio fcā iter viuos q̄ i vltia volūtate. ita nō q qn̄ relinquit̄ peculiū ſuo. n̄ itelligit̄ relicta ac/tio. vt agat̄ ꝯ dn̄m ad repetēduz pecuniā. ſz ab eo repetere pōt. rō ne peculii. itē nō q illi cui ē reli/cta libertas. si reddiderit rōnes. vr̄. ēt relictū peculiū. itē nōq red dere rōnes ē ēt reliqua ꝯsignar̄. de quo ē bonus tex. in. l. cum ser uus. ff. de ꝯdi. ⁊ de.

Glo. Etiā futurum peculiū legari potest. ff. de pe. le. l. eis quoqz ⁊ fa. ad h̄. s̄. ꝓx. §.

Nõ hic ꝯsiderari tria tpa.s. añ mortẽ testõris. Itẽ post mortẽ testõris tñ añ aditiã. Itẽ ⁊ post aditã. In prio.s.tpe quo inueni tur cessisse dies legati. oẽs legatarii sũt pares.nã qcqd acquirit eo tpe ſuꝰ acquirit ei cui hoc peculiũ ẽ legatũ acqrit.siue ipi seruo siue alii extraneo sit relictum qꝛ nõ cedũt legata. Silr i tertio si sunt pares. In scdo ãt distinguit extraneus a ſuo vt hic.naꝫ qđ legatũ cedit extraneo a morte hoc seruo ab adita hereditate qꝛ nec libertas sibi prius debet vt.C.de cadu.tol.§.cũ igit.⁊.§ i nouissimo.nã pure legata vl'in certo die relicta a morte cedunt. nisi in sex casibus vbi ab adita hereditate. vt.C.đ cadu.tol.§.cuꝫ igit.⁊.§. in nouissimo. ⁊.ff. qñ di.le.ce.l.ii.inter quos ẽ legatuꝫ ſuo manumisso relictũ vt hic. Cõditionalia vl'i diẽ icertũ relicta ex die vl'ꝯditõe exñte cedunt i.trãsmittũt ad hr̃des.nã añ cõditionẽ vl'diẽ veniẽtẽ si decedit legatarius nõ trãsmittit. vt.C. de cad.tol.§.finãt. nisi i tribꝰ casibus. Primus vt.ff.đ ꝯdi.⁊ đ mõ.l.ꝯditões. Scđus.ff.e.l.iii. Tertius.ff.qñ di.le.ce.l. si cũ p̃finitõe. Verbũ cedere hꝫ duas significatões.s.cedere.i.debere. Itẽ cedere q̃tũ ad trãsmissionẽ.vt accipit.C.đ ca.tol.ꝑ totũ ⁊ in vtraqꝫ põt hic accipi. Si testõr relinquit libertatẽ ſuo i testamẽto nõ vr̃ ei legatũ peculiuꝫ Si ãt manumisserit iter viuos vr̃ ei donatũ peculiuꝫ nisi fuerit expresse ademptũ. Et rõ drie est qꝛ inter viuos manumittit testator expectabat ꝯmodũ oparũ ⁊ sic facilius ecõuersa donatõ peculii presumit.ff.mã.l. si vero.§ pap.ſm Jo.vl'ſm Pi. hoc ẽ ꝓpter p̃occupationẽ mortꝭ. qꝛ p̃sumit auferre si potuisset.vt i aut. de tri.⁊ se.§.illud quoqꝫ. ibi pretumultu mortis angustias ⁊c.C. q te.fa.po.l.hac ꝯsultissima.§.i.

Legato peculio ſuo nõ vr̃ relictũ vt petitionẽ hẽat pecunie. q̃s i rõnes dñicas ipẽderit. Et hoc nisi testõr fuerit huiꝰ ꝯsuetudinis.vt redderet ſuo que sibi đberet.vt.ff.de pecu.le.l. domus sticho.§.i.i fi.

Si ſuo relinquo libertatẽ rõnibus ab eo reddit.i.postq̃ rões reddiderit.eo ipso ⁊ peculiũ sibi legare videor.Sꝫ si libertatẽ relinquo ⁊ rõnes reddere veto.nõ vr̃ ei legatũ peculiuꝫ.ff. del.i.l.si ſuus vetitus. Rõnes redder dr̃ qui amoto dolo ⁊ fraude reddit.vt.ff.đ fideicõ.li. l. thays.§. stichus. Add.aduertas q̃ si alicui ẽ remissa redditio rõnis ñ vr̃ ei remissus dolus ⁊ redditio reliquorũ.sꝫ tm̃mõ scrupulosa iquisitio remissa eẽ vr̃ vt ẽ tex.i.l.si seruus vetitꝰ.ff.del.i.⁊.l. siqs rões ⁊ ibi bar.ff.đ lib.le.exquo nõ tenet nisi đ dolo ⁊ lata culpa.cum restõne reliquorũ.vt.l.si ſuus vetitꝰ.⁊ ibi docto.Ex quo nõ q̃ si

alicui officiali gcessū ē libez arbi-
triū ⁊ qꝫ nō possit findicari. nō
tū pp hoc vī liberatus a reliquo
rū restōe si quid hȝ in manib⁹ de
bonis cōis vl'alteri⁹. Ita bar. p
illū tex. i. d. l. si dom⁹ iico. §. fi.
⁊ ēt nō vī remissū qꝫ ō dolo ⁊ ō
lata culpa nō possit findicari. vt
nōt bar. ⁊ ang. ⁊ Jmol. i. d. l. si
fun⁹ vetitus.

Tum autē. Jura in-
coꝛpoꝛa-
lia ⁊'ēt fcā pñt legari. h. d.

Add. nō qꝫ legari pōt qō testa
toꝛi debeā. Et tūc vī legatū actō
nis. ⁊ ergo hīs cedēdo actōes li
beraī. Jtē nota qꝫ si legat testōꝛ
qō sibi debeā. ānulaī tale legatū
si testōꝛ viuēs a debitoꝛe exegerit
Jtē nō qꝫ hȝdē meū possiuȝ gra
uare ēt ad factū. puta domū fa-
bꝛicari.

Hlo. Actōes ⁊ seruitutes sūt
res incoꝛpales vt. §.
de re. coꝛ. ⁊ incoꝛ. ⁊. ff. eo. l. i. ⁊. l.
cetera. ¶ Legatꝫ actōibus hȝs
teneī cedere legatario. vtiles tñ
hȝ legatarius ēt fine cessione. vt
C. e. l. ex legato. ¶ Add. hoc itel-
ligei psonalibus nō āt i realib⁹.
qꝛ ille non sūt affixe ossibus hī-
dis ⁊ iō ñ reqrūt cessionē iō lega
do dat legatario titulū ⁊ dñium
recta via casus i. l. fine. §. fi. ff. de
qdi. fur. ¶ Si testōꝛ legauit qꝫ si
bi debeā ⁊ viu⁹ exegerit debitū
vī reuocasse legatū. vt. ff. ō adi.
le. l. pe. §. fi. ⁊ ō lib. le. l. ñ solū. §.
liberatio. nisi. pbeā ꝯtū. l'qꝫ ōbi-
toꝛ vltro obtulit eo nō petēte. vl'
qꝫ pecuniā exactā p legatario de
posuit vt. ff. e. l. fideicōissa. §. fi rē

Si generalī. Legati i gene
re electio ē legatarii. h.
d. Add. nō qꝫ testōꝛ pt dare op
tionē legatoꝛū cui voluerit.

Hl. Si legaī res i genere di
stinguī ſm Jo. Aut le-
gaī res in genere gnālissimo vl'
subalterno. vt sba vl'coꝛp⁹ l'aial.
⁊ tūc nō valȝ. qꝛ festucā l'mustam
dādo liberareī. vl'legaī eo gene
re qꝫ dyaletici spēm appellāt. vt
hō ⁊ filia. ⁊ tūc subdistingue. aut
hēat i hīditate suos. ⁊ legatarius
eligit nisi eligat melioꝛē. vt hic. ⁊
ff. e. l. legato. i. rñ. ⁊. l. qui duos.
⁊ ō li. leg. l. ii. Aut nō hēat ⁊ hīs
eligit. vt. ff. de tri. vi. ⁊ oleo le. l.
iii. i. rñso. ⁊. l. iii. Si āt testōꝛ ex
certis reliquit icertū. aut ipe sen-
sit ō certo. qō pȝ expsso noie ei⁹.
⁊ tūc eligit hīs ⁊ eius volūtatem
iterp̄taī. aut nō sensit ⁊ tūc lega
tari⁹ eligit. ff. e. l. si qs a filio. §. si
plures. ⁊. l. q duos. Jn domo sāt
i genere legata dic nō valere lega
tū cū vm⁹ digiti possit fieri fun-
dus. vt. ff. de iure do. l. cū post. §
gener. ⁊. ff. e. i. l. qꝫ i rerū. §. qꝫ si
quis. Add. nō ⁊ signa istā glo.
magistrā ⁊ plenā ad quā hī recur
sus. Silis gl. ē. i. l. legato genera
liter. ⁊ ibi doc. i pn̄. ff. de l. i.

Optionis. Legatuȝ
optōis ho
die trāsmittiī ad hīdes. si legata
rius decedat añquam optet. Et

pluribus debẽtibus eligere dis/cordantibus sorte dirimit. h.d.

Add.nõ q legata ꝙditionalia vl'que hñt in se conditionẽ nisi verificaca fuerit ꝙditio vno te/statore ad hñdẽ nõ transmittũt.

Itẽ nõ q legatũ optõnis non hz i se ꝙditionẽ si legatarius optauerit. Itẽ nõ q qñ sũt plures legatarii vl'ples hñdes vnius legatarii ⁊ discordẽt tũc fortuna ẽ iudex in iudicãdo. Et sic nõ q qñ sũt plures discordantes ad ꝙmodũ sorte dirimit.

Sl. Legatũ optõis habz i se tacitã cõditionẽ. s. si legatarius optauerit. ⁊ tõ oliz si non fecit optionẽ nõ trãsmittebat ad hñdẽ. vt. C. de ca. tol. §. finãt aliquid. Add. vide ang. qz dubia.

Constõ ó qua hic ẽ. C. cõia. ó leg. l. fi. in prin.

Qñ inter plures legatarios l' iter ples hñdes legatarii ẽ discordia in eligẽdo. talis discordie fortuna dz cẽ iudex ⁊ sorte ẽ dirimẽda. puta cũ taxat' vl' alio mõ fit. ff. de iudi. l. in his tribus. Sz vr q iudex deberet eos cõpellere ad ꝙsentiẽdũ. vt. ff. e. l. huius. in fi. Rñdeo q hoc mõ cõpellit. s. ad consentiendũ sorti. vl' in. d. l. hº. ꝙpellit in actẽ. eligenda que dat' a iure. hic aũt si ꝙpellit qz dat' a testatore. Add. in hac materia distingue sm Sali. i. l. fi. C. cõia del'. Aut dubiũ oritur super fcõ. ⁊ tunc sorte nõ dirimit sz ꝓbat'. vt. l. actor. C. de ꝓba. ⁊ ẽ rõ ne sorte ꝙpeteret illi ius qui nõ haberet. ar. nõ. in. l. siquis a filio. ff del'. i. cui adde glo. singu. i. l. i. C. vti pos. Aut dubiũ oritur sup iure ⁊ tũc aut lex illã dubitatõz vl' icertitudinez declat ⁊ illa suat'. vt. ff. de pac. l. si ples. cũ. l. seq. Aut lex nõ declat. ⁊ tũc aut illi discordant in ꝓiudicium tertii. ⁊ tũc ad sortem non recurrit'. vt. ff. de ad. tu. l. fi ples. ⁊. s. de satis. tu. §. finaũt. Sed iudex compellet eos ad concordiam. ⁊ aliquãdo p cise. puta sanctiado ⁊ diffiniẽdo inter eos qui fit potior. vt. d. §. finaũt. Aliquando non precise sz causatiue volunt audiri. ⁊ ita per denegationẽ iurisditõnis. d. l. hu iusmodi. §. fi. ff. delega. i. Aut discordant in ꝓiudicium sui. ⁊ tũc ad sortez recurrit' vt. hic. Aut lz non petunt. ⁊ tunc se impediunt vt. ff. de vsufructu. l. quotiens. ⁊ ibi nota.

Legari. Illi possunt ex titulo legati capere qui possunt heredes instituti. h. d.

Legari autẽ illis solũ põt cuz quibus testamẽti factio ẽ. Glo. ⁊ ecõtra. i. ille solus legat. Add. Et sic habes regulam q hodie ille solus potest testari qui põt legata relinquere. ⁊ sic qui põt codicillari. Concor. l. ii. ff. delega. i. Non tamen intelligas vt illis solis possit legari qui possunt testari. quia falsum esset. vt pz i seruo ⁊ filiofa.

Testi factiōem hic accipe i passiua significatōe. vt. s̄. de hr̄. que ab inte. §. testi. Testi factōem nō hn̄t. prio icerta psōa. vt. j. pr. §. itē pegrinus siue deportat⁹. vt C. de hr̄. insti. l. i. itē in metalluz dānat⁹. ff. de his q p n̄ scrip. ha. l. si in metallū. itē suus de adulterio cū dn̄a ꝯmisso accusat⁹. vt. s̄. de hr̄. isti. §. ii. Itē collegiuz nisi pbet̄ licituz. vt. ff. de hr̄. insti. l. collegiū. itē incestuosi. vt in aūt. qui. mo. na. ef. sui. §. vlt. itē hr̄tici maioris hr̄sis. vt. C. de hr̄. l. manicheos. itē apostata. vt. C. d̄ aposta. l. hi q scām. itē mulier nubēs. j. ānū a tpe mort̄ mariti. vt i aūt. de nup. §. i. Additio circa p̄dictaz ꝯclusiōem gl. aduerte prio q dicit̄ de deportato q sit i capax. nō q nō ē oio icapax. qz lz sit icapax quo ad sui vtilitatē. capit tn̄ ad vtilitatē fisci. vt no. per gl. ⁊ doc. i. d. l. i. de here. isti. itez de dānato i metallū dic q tale legatū remanet penes heredē ⁊ nō acquirit̄ fisco vt ibi. ⁊ idē si relictū sit fratrib⁹ icapacibus vt cle. exiui de v̄. fig. vel i dānato ad p petuos carceres. vt ibi no. bart. itē de icestuos. dic q a patre non pōt relinq. nec tacite. nec exp̄sse. nec i vlt. volūtate vt i iurib⁹ i gl. all'. nec iter viuos. vt. C. d̄ nā. lib. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. sz ab aliis ⁊ ēt ab auo pōt spuriis relinq. vt. l. i. C. de nā. lib. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. a p̄re aūt ex sse pōt relinq quo ad alimēta vel quo ad dotandā filiam spuriā. ⁊ valet. c. cū hēret de eo q dux in ma. quā pol. ⁊ nō bart. in aūt. ex cōplexu. C. de inces. nup. itē q dicit de hr̄tico. dic secus in aliquo leui articulo fidei ⁊ ptinaciter nō resistit. vt nō i. l. ii. C. d̄ hr̄. itē de eo qd̄ dicit de muliere s̄o nubēte. dic. q oēs pene q̄ sibi a iure ciuili iponebant̄ pp festinatōem nubēdi. j. tp̄s luct⁹ hodie sunt sublate p dictū apl'i. alie q̄s patit̄ qz nubit ⁊ trāsit ad s̄a vota. iuxta. l. femie. C. d̄ se. nup. hodie remanēt vt nō p bal. i. d. l. feie. ⁊ p bar. i. l. liboꝝ d̄ ifamib⁹.

Incertis. Oliz legatū ēt libertatis vl' tutele i icertā psonā ꝯferri nō poterat. sz hodie sic. dūmō legatari⁹ certificari possit. h. d.

Additio no. q ēt miles olim nō poterat relinquere aliqd icerte psone. Incerta aūt p ona videbat̄. quā icerta opiniōe testōr aio suo subiciebat. veluti si qs ita dicat. qcūqz filio meo filiā suā i mr̄imonio d̄derit. i. collocauerit ei hr̄s me⁹ illū fundū dato.

Additio nō q oliz icert̄ psonis nec legari nec fideicōmissum aliqd̄ poterat relinq. qd̄ oliz erat verū idisticte. hodie vō cū distinctiōe. s. si relinqtur ad pias cās valet vt si pauperib⁹ qz tūc intelligit̄ relictū deo oipotēti q ē certus. l. id qd̄ pauperib⁹. ⁊. l. si qs ad declinādā. C. de epi. si v̄o ad aliā cām legatū nō valet. vn̄ nō regulaz q icertitudo circa psonā

legatarii.reddit legatū nullū vt hic.ꝛ.l.paul⁹ rñdit de re.du.ꝛ nō bar.in.l.qdam relegat⁹ ō re. du.vbi ponit ple.mām icertitu/ dinis hec regula fallit si testō ex pessit pſonaꝝ.ſꝫ dubitaē de qua senserit cū eēnt plēs eiusdē nois naꝝ tūc legatuꝝ tꝫ in sui ſba lꝫ pp icertitudinē redderet inutile nisi legatarius ꝓbaret de se senſisse. pōt hīs cui vult soluere ꝛ grati/ ficare.l.si qs seruuꝝ.ꝛ.l.si qs a fi lio.del.ii.ſo fallit qñ ab iicio ē i certa pſona legatarii.ſꝫ ex poſtfa cto venit certificanda.vt hic i v̄. illud ꝛ i hoc corrigit iste tex.i fi. q; hodie valꝫ lꝫ oliꝫ non valeret ſꝫ qñ pſona ē oio icerta.nec ve/ nit certificanda.tunc nec oliꝫ nec hodie valꝫ nisi legaret pauprib⁹ d.l.id qō.tertio fallit qñ relinq tur icerte pſone de certis.d.l.si fundus ꝛ.l.qdaꝝ dele.ii.q̄rto fallit fauore pauperuꝝ.d.l.si qs ad decli. que oia vide per bar.vbi.s.

Legatuꝝ fcūm illꝫ q poſt ſcri/ ptū testū ꝑimi cōſules deſignati erūt oliꝫ tanq̄ icertū erat nullū Kl.i calēd' ianuarii ſortiebant. i.i ciuiebāt hoies administrare.ꝛ tū ꝑ tres mēſes deſignabant. vt ff.de qdi.ꝛ de.l.publius.ꝛ.C. ō magi.mi.l.i. Incert aūt pſo/ nis legata vel fideicōmiſſa reli/ cta.ꝛ ꝑ errorē ſoluta.repeti non poſſe.ſacris q̄ſtōib⁹ cautuꝝ erat. gl.quaſi naturaliꝫ debitū.vt.ff.ō cōdi.inde.l.iul.ꝛ.l.fī a ſſc.ꝛ.l.ſi dominus i fi.

Posthumo quoque. Hodie ēt po ſthumo alieno q nō ē futurus ſu us pōt legari.ſed tutor incertus dari nō pōt.itē de iure prætorio alienus poſthum⁹ ēt oli poterat iſtitui .h.d. Poſthum⁹ aūt alienus heres inſtitui ꝛ aña pote rat ꝛ nūc pōt.niſi i vtero ei⁹ ſit. que iure nr̄o vxor eē ñ pōt. Ad ditio doc.ita ptranſeūt nihil di/ cēdo excepto.d.Jaſone.qui di/ cit diligēter aduertenduꝝ.q; iſte tex.vnūquēq; deciperet vī.n.q hunc tex.q nō poſſum inſtituere poſthumuꝝ.qui ē in vtero nurus mee q; vxor mea eē ñ pōt.qō fal ciſſimuꝝ notorie ē.l.gallus i prī. de li.ꝛ po.ꝛ tñ cuꝝ nuru nō poſ/ ſuꝝ ꝓhere.§.affinitat.ſ.de nup. vñ dicit.d.Ja.puto q iſte v̄.nō poſſit intelligi.niſi ſm.l.ſi qs po ſthumos.§.fi.ff de lib.ꝛ po.ꝛ cre do q iſte ver.velit idē dicere qō ille.§.fi.ſ.q hodie licituꝝ ē iſtitu ere oēm poſthumuꝝ tā ꝑpriū q̄ alienuꝝ dūmō nō iſtituā poſthu mū mihi naſciturū ex tali cū qua fit ꝓhibitū mihi ꝓhere.vñ ſi in/ ſtituerē poſthumū mihi naſcituꝝ ex ſorore mea.vel nuru mea.nō valeret iſtitutio.ꝛ vid bart.no.i. d.l.ſi qs poſtūos.§.fi.i prīci.ꝛ tex.i.l.filī⁹ a pr̄e.§.pe.e.ti.Jaſ.

Posthumus alien⁹ oliꝫ iſti/ tui poterat gl.ſ.de iure ptorio ñ ciuili.vt.j.de bo.po.ꝓio rñſo ꝛ v̄ ēt ꝺ.ff.de li.ꝛ po.l.gallus.§. illud. Additio dic ex mēte bar.i

d.l.gallus.§.ille casus.oliz d̄ iur̄ ciuili.ffor̄. posthumus alien⁹.q poterat effici.suus vel i vita vel post mortē poterat istitui.sz p p̄tores fuit iductū q̄ oīs posthum⁹ alien⁹ possit istitui.lz nunq̄ efficiat̄ suus.q̄ postea iperatores supueniētes p ꝯstitutōes eorū secuti sunt.⁊ hec i breuibus ē v̄itas.

Si quis in noie. Error nois ꝓnominis nō viciat legatū nec hr̄dis institutōem dūmō de corpore cōstet.h.d. Noia signandorum hoiuz gratia repta sunt.q si quolibet alio mō intelligant̄ nihil interest. Additio no.q̄ qñ hēmus effectū nō curamus de mō vt hic ⁊.l.fi.ff.man.itē nō q̄ sufficit demōstrare.qbuscūqz demōstrationib⁹ ēt fl̄is dūmō hēat̄ intellect⁹.fa.l.certū.ff.si cer.pe.cū ibi nō.⁊.l.demōstratio.⁊ qd̄ ibi late bar.i prin.⁊.l.fl̄a.ff.d̄ ꝯdi.⁊ de. Nomē lz sit genus.tñ hic ponit̄ ꝓ spē.vt albert⁹ qd̄ dr̄ ꝓ priepsone nomē.cognomem.cōe nationis nomē vt asinelus.prenomē qd̄ cā dr̄ie ponit̄.vt si sint duo tulii.⁊ vni supaddat̄ marc⁹ vt dicat̄ marcus tulius.nā marcus ē p̄nomē.agnomē ē qd̄ iponitur ab euētu.vt affricanus qz deuicit affricā.alamanicus ⁊ gotticus.vt.s̄.i ꝓhe.hui⁹ libri. Lz testōr in noie hr̄dis errauerit.tñ si quolz alio mō ꝯstat nihil iterest s.si intelligant̄ a testāte.⁊ hoc in nominib⁹ ꝓpriis.i appellatiuis distingue s̄m Jo.an.parū erret vt si libros membranas appellet.quo cāu valet.max.cū fuerit ꝯsuetus sic appellare.ff.del.iii.l.librorum.§.q̄ tñ cassi⁹.an multū erret.⁊ tūc cōtra.ff.eo.l.iiii.⁊ de supel.le.l.labeo i medio.l. Liber hō sibi nomē mutare pōt.lz su⁹ nō possit.vt.C.de muta.no.l.i.⁊.ff.de fal.l.falsi.

Huic proxima. Falsa demōstratio ñ viciat legatū.h.d.prio.⁊ falsa cā nō viciat legatū nisi p modū ꝯditiōis fuerit ꝓlata.h.d.

Additio nō q̄ cā.fit p dictionē.qz.⁊ ꝯditio p dictiōem si.

Verna ē suus ex ancilla testōris nat⁹. Qd̄ hic dr̄ i legato.secus eēt in ꝯ̄ctu emptiōis vt.ff.de ꝯ̄.emp.l.si qs fundum. Si falsa demōstratio nō viciat.sz valet legatū.lōge magis valebit.lz sit falsa cā.qz v̄ba false demōstratiōis sunt de s̄ba legati.sz verba false cāe.nō ita.itē cāe legādi nō coherēt legato.ff.d̄ ꝯdi.⁊ d̄.l.cū tale.§.falsa cā.itē qz i legato dar̄ p̄sumit̄.ff.de cōdi.inde.l.i sūma §.ēt quoqz. Additio nō vt itelligas qd ē hoc dicer̄ cāe coherent legato vel ñ.qz tūc cā cohr̄t legato.qñ id qd̄ vēit i dispōne ex illa sequit̄.vt si dico mihi solutū eē.ex hoc de necessitate sequit̄ ergo nō petat̄.si ergo testōr dicit nolo peti.x.a ticio.qz mihi soluit.⁊ tūc ꝓbādo simplr testōrē errasse viciat̄ legatū iste ē casus i.d.l.i.

cũ gl. C. de fal. cã. ad. le. q̃dã ẽ cã q̃ ñ cohr̃t legato. vt qñ de necessitate dispositio nõ sequit̃ ex cã. vt dico lego. x. qꝛ mihi seruiuisti vl' tale qd fecisti. qꝛ potuissez tibi legasse ẽt si nõ seruiuisses. ⁊ adiectio talis false cãe nõ viciat ꝑꝑ errorẽ testant̃ vt hic. sz solũ attẽdit̃. vt ꝛ testator eẽt als relictur⁹ vl' ñ vt ẽ cãus i. l. cũ tale. §. flm̃. ff. d̃ ꝯdi. ⁊ de. ita dicit bar. ⁊ sali. i. d. l. i. i fi. ⁊ bar. i. l. demõstratio. §. i. ff. d̃ ꝯdi. ⁊ demõ. ¶ Cõditio ꝑ si apponit̃. vt hic ⁊. ff. de ꝯdi. ide. q. ꝑ misit. ⁊ ꝑ cũ. vt. ff. de v̄. ob. l. quocũqz. §. nõ solũ. nisi i cãu vt. ff. d̃ tute. l. muto. §. sub ꝯdi. mod⁹ ꝑ vt. C. de his q̃ sub mo. l. ii. cã. ꝑ qꝛ. vt hic. demõstratio fit oñdendo aliqd qd̃ ñ ẽ. vt. s̃. ꝑx. §. ⁊. ff. eo. si sit. §. i. ¶ Circa hec quatuor. sic dicas prio fl'a cã nõ nocz vt hic ⁊. ff. si cer. pe. l. cũ ad pñs ⁊ l. itaqz. mod⁹ idẽ qd̃ ꝯditio opatur exceptio ꝙ id qd̃ dat̃ sub mõ pet t̃. ẽt anteq̃ mod⁹ ipleat̃ petit̃. cautiõe tñ interposita de mõ iplẽdo qd̃ ñ ẽ i ꝯditiõe. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. q h di. §. fi. ⁊ de adi. le. l. liberto. §. lucius ⁊. ff. eo. l. si cui. i demõstratõe distingue. vt. ff. e. l. si sit. §. i. ⁊. l. nõ quecũqz.

An seruo hr̃dis. Seruo hr̃dis pure nõ põt legari. sz sub condi. sic si tꝑe exñtis ꝯditiõis nõ sit in ꝑtãte hr̃dis. sed ecõtra suo alieno hr̃de instituto põt eius dño legari pure l' sub cõdi. sz si iussu dñi hr̃ditatez adeat legatum euanescit. h. d.

Additio nõ regulã ꝙ illud. legatũ nõ ꝯfirmat̃ qd̃ foret iutile. si testõr stati ꝯdito testõ d̃cessissz.

Gl. Uidetur obstare huic. §. C. de ne. ser. hr̃. isti. l. quidã. §. illo. So. hic loquit̃ in suo hr̃dis. cui. ñ põt legari pure. qꝛ ex quo ẽ purũ. a. tꝑe mort̃ testatoris cedit vt. C. de ca. tol. §. cũ igit̃. ⁊ dño queritur ex ꝑsona serui. vt. s̃. ꝑ quas ꝑso. §. itẽ sui. sz idẽ dñs erit hr̃s ergo nõ valet legatũ. qꝛ idẽ nõ põt eẽ hr̃s ⁊ legatarius. vt. ff. dele. i. l. legatum est. §. i. sed in. d. l. quidam. §. illo loquitur in seruo testatoris. qd̃ valet ex quadam humanitate qꝛ testator voluit remunerare serui les labores. i. bñ merita a seruo suo recepta. nec imponit̃ heredi necessitas dãdi. vl' ibi loquit̃ i mimis. Actus moriẽtiũ non pñt stare i suspẽso. ff. cõia p̃di. l. fi. in fi. ⁊ ꝑꝑ regulã catho. que sequit̃.

Quia qd̃ iutile foret legatũ si statiz post fcũm testm̃ decessisset testõr. nõ dz hoc iõ valere qꝛ diutius testator vixerit. ⁊ ratio statiz dicta est.

Legatum factum seruo heredis sub cõdi. si tempore euenientis conditionis est adhuc seruus eius non valet alias valet. sic. ff. ad. l. falci. l. si a seruo. Si seruus alicuius est institutus. nõ obstante tali institutione valet legatum factum domino illius serui etiaz pure. Et licet videretur tale

legatū nō valere qꝛ apud cūdem erit hr̄ditas ⁊ legatū vt i cāu pre ce. qꝛ ē lōga dr̄ia. qꝛ ad hoc vt do min⁹ sit hr̄s ꝑ suuꝫ duo p̄cedere oꝫ. s. iussus dñi ⁊ obia sui. ⁊ inte riꝫ sui ꝯditio poterit variari. sꝫ legatū tm̄ interiꝫ hēbit dñs. sunt ergo sepata hereditas ⁊ legatum qꝛ legatū interiꝫ apud dñm here ditas ap̄ nulluꝫ donec suus l' ma numissus sibi vl' iussu alicui⁹ dñi adeat hereditatē. Veluti ca/ put atqꝫ fundamentū toti⁹ here ditat̄ intellr̄ heredis instō. ⁊ ergo qꝛ i scdo casu nemo est heres ad/ huc. cū ⁊ dñi iussus ⁊ sui debeat seq volūtas. vt. C. d̄ here. isti. cū ꝓponas. Et lꝫ hereditat̄ dies ce dit ab ea adita. tm̄ legatū a morte testant̄ cedit. vt. C. de ca. tol. §. i nouissimimo. Testm̄ absqꝫ hr̄dis instōne. ⁊ sic absqꝫ fūdamē to dr̄ nullū. vt. ff. de iure. codi. l. si. ⁊. j. ti. iii. §. i primis. ⁊. ff. d̄ his q̄ in tes. del'. l. pe. ibi calphurni⁹.

Ante hr̄dis. Legata ⁊ lib/ tas hodie relinq pñt añ hr̄dis instōez. ⁊ postea ēt iter instōez ⁊ substōez. h. d.

Glo. Nō ordinē scripture nō suandū sic. ff. de so lu. l. nō eiꝫ. sꝫ poti⁹ attēdim⁹ mē tē testōris q̄ ordinē scripture. Add. hoc verū vbi de mēte te/ statoris ꝯstet vt hic. ⁊. C. d̄ libe. ꝑte. l. iii. In cāu āt dubio ordo scripture ē suandus. ⁊ ꝑ hoc non ob. ll. ꝓ ⁊ ꝯ. alle. i gl. Legatū libertat̄ ē fauorabilius aliis. hoc fallit i duobus casibus. vt. ff. de manu. tes. l. cū ex plurib⁹. ⁊ del'. i. l. siquis a filio. §. pe. ⁊ ad treb. l. si patron⁹. §. si sine fructibus. Add. Sꝫ Jo. fa. dicit q̄ gl. nō bñ dicit qꝛ vtrobiqꝫ idē. qꝛ incer titudo viciat legatū ⁊ libertatez. Secus i re legata. vbi ei libertas legat̄ ē icertitudo i re ⁊ i ꝑsona. ⁊ sic viciat. vt nōt dy. in regula i obscruris. d̄ reg. iur. i fi.

Post mortē. Añ ⁊ p⁹ mor tem hr̄dis ⁊ legata/ rii ⁊ pridie mort̄ legari pōt. h. d.

Gl. Qd̄ hic dicit̄ i legat̄ idē i stipulatōibus. vt. C. vt ac. ab hr̄. ⁊ ꝯ he. l. i. Tñ no. q̄ legatū icipit ab hr̄de vl' heredita te qd̄ prīo nullo mō fuit. sꝫ stipu latio fuit lꝫ inefficax. vt. ff. d̄ eui/ ctio. l. qꝛ pupillo. ⁊. l. si per ipru/ dentiā. §. nō mirū. Addi. dicit Jo. fa. q̄ licet legatum ⁊ stipula tio possit incipere ab herede vt ibi. tm̄ ē dr̄ia qꝛ i stipulatōe ē nata obligō ēt añ mortē. sꝫ ñ cū effcū. sꝫ i legato ñ fa §. ex conditōnali. ⁊ qd̄ ibi nō. j. d̄ v̄. ob.

Pene quoqꝫ noie. No die pōt pene noie legari. ⁊ legatū trāsferri l' adimi. nisi p̄cipiat̄ ali quid ihonestum l' opprobriosum vl' legib⁹ iterdcm̄ h. d. Addi. nō q̄ legare pene noie ē legare aliquid qd̄ cohercē di heredis causa reliquitur. Itē nota q̄ relicta vel adempta vel i alium translata pene nomine ho die valent. Item nota quod im/

possibilitas viciat legatū. de quo late. s̄. de hr̄. insti. §. impossibilis.

Gl. Si testōr hr̄di p̄cipit aliquid fieri sub certa pena hoc adiecto. s. q̄ in penā hr̄dis. ⁊ tūc oliz nō valebat. qr alias eēt p̄ceptū vel legatū cōditionale ⁊ valeret. sz bart. redarguit glo. vide ang. hic. Additio nō q̄ si testator relinquit vxorez suā vsufructuariā. ⁊ p̄cipit hr̄di eā ñ molestari ⁊ si eā molestauerit p̄uat euz sua hr̄ditate. tūc dr̄ eā molestare qñ malo aio. uā qd̄ nō malo aio fit nullā penā meret̄. vt. l. si quis suū. §. ait p̄tor. cū gl. ff. de acqr. hr̄. nā si iuris dispōne ip̄am molestaret. puta qr petit sibi caueri de vtendo arbitrio boni viri. vt nō. s̄. de v sufr. in prin. nō dr̄ pp hoc eā molestare ar. l. quero. §. iter locatorē. ff. loca. secus si malo aio. vel corā iudice quōcūqz eam turbat. vt. l. vim facit. ⁊ ibi bart. ff. de vi. ⁊ vi. ar. Ita bald. in. l. i. C. de his q̄ pe. no. Sz an p̄dicto cāu priuet̄ ip̄o iure vel ñ. Et bal. i. d. l. i. C. e. tz q̄ sic. sed cōis opi. s. bar. ⁊ io. de imol. tz q̄ non qr ex quo semel fuit hr̄s nō pōt d̄ finere vt. l. ⁊ si siñ. §. sz q̄ pap. ff. de minor. ⁊ sic valet in hoc vt teneat̄ hr̄ditatē restituere p fideicōmistuz vt. d. l. si vxorē. §. hr̄s del. iii. Si testōr p̄cipit ipossibilia nō tenet̄ implere vt hic ⁊ glo. hic sup verbo ipossibilia opponit ⁊ multa dicit p solutiōe que cōiter reprobant̄ vñ alia ē gl. in. l. i. de cōdi. isti. que subtiliter ⁊ bñ distinguit circa istā ipossibilitatem. aut ista ipossibilitas adiciat̄ substātie legati puta lego mōtē aureū. ⁊ legatū ē nullū vt. l. apud iul. §. fi. del. i. aut ipossibilitas adicit̄ per viā p̄cedētis dispōnis ⁊ postea si nō fiat legat̄ noie pene ⁊ legatū ē nullū vt hic ⁊. l. i. C. de his q̄ pe. no. vñ si testōr iubeat hr̄di facere aliqd ipossibile. ⁊ postea si nō fecerit legat aliqd ab eo noie pene qr nō ē iponēda hr̄di si nō adimpleuit ipossibile p̄ceptū. l. in testō de ꝯdi. ⁊ de. si v̄o ipossibilitas incipit a ꝯditiōe legati. puta lego tibi mille si dederis mōtē aureuz. tūc tollit̄ talis ipossibilitas ⁊ valet legatū. ⁊ sic loquūtur ꝯria. ad de ⁊ q̄ ꝯctū stricti iuris viciat impossibilis ꝯditio vt. §. ipossibilis j. de iuri. stip. nō ꝯctū bonefidei. l. insulā. §. i. ff. loca. Hec ange.

Si testōr p̄cipit legibus iterdicta. vt dare iquilinos sine prediis vt. ff. eo. l. si qs iquilinos vl' pbrosa vt portare vestimēta supple pulchra i funus vt. ff. eo. l. seruo alieno. §. fi. vel pbicere reliquas i mari vt. ff. de ꝯdi. isti. l. pe.

De adēptione legatorū.

Gl. Quia ābulatoria ē defūcti volūtas vsqz ad mortē ff. eo. l. iii. §. fi. ⁊. l. sequēti qr ergo ꝯtingit testōrem legata que p̄us fecit adimere vel i aliū transferre ideo hic ponit rubricam de ademptiōe ⁊ trañslatōe legatoꝝ.

a Demptio. Legata adimi pñt vl' trãsferri ⁊ i codẽ testõ ⁊ i alio. ac ẽt i codicillis. verbis quibuscũqz ꝯrius vel mere ꝯrius vel nõ. h. d. Additio quot aũt testes requirant̃ inadẽptiõe. ⁊ aliqui dixerũt ꝙ qnqz sicut regularit̃ i oĩ alia vltia volũtate ꝑter testm̃. l. si qs agere. C. ꝺ codi. sz bal. cõsuluit ꝙ sufficit probare ademptiõem per duos testes. qꝛ sicut ex testõ min⁹ solẽni obligat̃ naturaliter hr̃s soluer̃ legata. vt nõ. i. l. si post diuisiõez. C. ꝺ iur̃. ⁊ fac. igno sic in ademptiõe tollit̃ naturalis qua erat obligatus. Et adde qꝺ nõ ꝑ gl. ⁊ doc. max. bar. i. l. ii. C. de bo. po. ſm ta.

Itẽ nõ legata. adimi posse nedũ ex testõ. sz ẽt in codicillis. Itẽ legata nedũ adimi pñt. sz ẽt trãsferri de ꝑsona. ad ꝑsonaz ⁊ ꝯcor. l. sicut. ff. eo. Itẽ legatũ vni. si legat̃ alteri. a primo adimi vr̃. quod limitate veruz. si legatũ ſo fiat sub ꝯmemoratõe ꝑmi alioqn nõ vr̃ adimi. l. plane. dele. i dixi s̃. ti. i. §. eadẽ xp̃of. Et adde ꝙ vltimi codicilli ita reuocãt ꝑmos sicut vltimuz testm reuocat primũ. l. iii. C. de codicil.

Gl. Codicilli qbus adimit̃ vel transfert̃ legatũ ñ requirit̃ ꝙ sint ꝯfirmati testõ. vt aliq dixerũt. qꝛ nos dicimus cõtrariũ vt i aũt. ꝺ resti. fideicõ. §. manifestuz. Additio ⁊ hec opi. gl. ẽ bona. qꝛ cũ adẽptio fcã i codicillis. tẽdat ad impugnãda relcta in testõ ñ ẽ op⁹ codicillos i ip̃o testõ ꝯfirmari ar. l. nã absurdum ff. de bo. lib. Ademptio legati põt fieri siue in testõ siue i codicillis. ⁊ vtraqz ẽ firma. si tñ codẽ testõ fiat. vr̃ nõ eẽ datũ ⁊ sic ip̃o ꝑe dr̃ adimi. si alia voluntate vr̃ datuz. sz postea adẽptuz. vt. ff. ꝺ his que i tes. del. l. i. ⁊. ff. del. i. l. si ita scriptuz. Et lz hic videat̃ repugnãtia. ⁊ sic talis voluntas vr̃ nõ valere. vt. ff. ꝺ re. iur̃. l. vbi repugnãtia. sz dic ꝙ ibi dicit de repugnãtia q̃ fit ꝑꝑ iplicitatẽ v̄boruz. vt. ff. de ꝯdi. isti. l. si ticius ⁊ hz locũ ꝑdicta regula. qñ ñ apparet q̃ sit vltia. quo cãu neutra valet. si aũt apparet vltia valz vt. ff. eo. l. nihil ꝓhibet. Põt ẽt fieri adẽptio his v̄bis pẽiteo ei⁹ qꝺ dedi. vl' similib⁹ imo ẽt nuda volũtate ꝑsumpta. vt si inimic⁹ post a suz fcũs legatarii. vt. ff. ꝺ adi. legat. l. iii. in fi. Additio nõ ꝙ ꝑꝑ supueniẽtes inimicicias p⁹ testm̃ factũ tacite vr̃ adẽptũ legatũ. ⁊ hoc intelligit̃ de inimicicia capitali vl' graui. d. l. iii. §. fi. ꝺ adi. le. Que aũt dicat̃ capital' inimicicia. vid i. §. Itẽ ꝑꝑ inimicicias. s̃. de excu. tu. i addi. Additio. no. ꝙ si legatari⁹ p⁹ mortẽ testõris cõcuberet cũ vxor̃ sua. vr̃ tacite adẽptũ legatũ gl. ẽ ordi. i. l. fideicõmissa. C. de fideicõ. i. l. sororẽ. C. de his. q. vt idig. idẽ arbitrarer. si cũ ea turpit̃ luserit. puta ponẽdo manũ ad pect⁹. l. i. §. i. q. mo.

seu.amit. Si qs ita dixerit homine sticũquẽticio legauj seyo dolego siue i codẽ testõ siue i codicillis hoc fecerit.quo cãu fil'ꝫ tacito hoc adimi vꝫ ꝫ seyo dari. ẽt si seyus ẽ nõ capax.adẽptio a primo valet.ff.de.l.i.l.plane i pin.

De lege falcidia.

Hlo. Quia nũc dictũ ẽ qualiter legata minuantur adẽptiõe vl' trãsla.vez qz ẽt minuntꝛ̃ p detractõem falcidie.restat de illa nũc tractare.

Apereſt. Lz olim fuisset libera legandi facultas ẽt. vltra dodrãtẽ.hodie tñ introducta ẽ lex falcidia vsqz ad dodrãtẽ q̃ i singulis hẽdibus lotũ hz.ꝫ i ea adeũda.ꝑsideraꝛ q̃ꝑ titas pmonij que fuit tpe mortꝭ testõris.ꝫ ex ea deducꝛ es alienũ funeris ipẽsa.ꝫ ꝑcia suoꝝ manu missoꝝ.h.d. Additio nõq ex lege.xii.tab.licitũ ẽ.testõrẽ suum pmonijũ erogare. Itẽ nõ q libera facultaſ disponẽdi de re sua coartaꝛ aliq̃ ꝓp publicã vtilitatẽ.ꝑ.l.i.in fi.ff.de his q sunt sui vl'ali.uñ. Itẽ nõ q ẽt si cẽnt mille hẽdes sufficit qz iter eos habeãt vnã quartã cõiter inter eos diuidẽdaz. Itẽ nõ q õ legatꝭ ꝑticularibus deducꝛ falcidia.

Hl. Ideo hec dicta ẽ lex falcidia.qz sicut falx fenũ.ita hec lex legata resecat.vl' ita dz a falcidio auctore vt ꝫ publiciana a publicio dz.vt.j.de ac.§.alie. Additio bar.tz pmaz i.l.i.i pñ. ff.eo. vbi ẽ similis gl.qz ẽt aliq̃ trebellianica falcidia dr.vt.l.pr filiã,in pin.ff.eo.ꝫ.l.iubem⁹.C. ad treb.ꝫ sic largo sumpto vocabulo quicquidd resecat põt dici falcidia.

Antiqua lege cautum erat. vt i legasset sue rei quisqz ita ius esto.sz visuz ẽ hãc licẽtiã coartãz id qz ipsoꝝ testõrũ grã,puisuz ẽ. ob id qõ plerũqz itestati moriebanꝭ.recusantibus scriptis hẽdibus ꝑ nullo aut mimo lucro hr̃ditatẽ adire. Quãuis tex.dicat hãc falcidiaz testõruz gzã introductaz.ñ tñ pp hoc testõr po test ipsaz repudiare vel ꝓhibere nisi i casu.vt.ff.eo.l.q de bonis §.fi.ꝫ.l.si debitor.nec ob.reglã. q qsqz fauoꝝ suo possit renũciare.C.õ pac.l.pe.sz hodie p aũt. sed cum testatoꝝ.C.eo.cõtra qz per ipsam autẽ.testatoꝝ potest ꝓhibere.sed no.q ius secundũ diuersitatem temporum diuersas habuit ꝙsiderationes. vnde cum hodie simus xp̃iani ius tollit ꝓsumptiõem desiderij lucri ꝫ potius ꝓesumit quod absqz spe lucri.ꝫ ex sola caritate.vt implecatur voluntas defuncti etiam sine lucro heres adibit hereditatem. ita bart.ꝫ doc.in dicta autẽ.sed cum testatoꝝ.

Etiam in donatione cã mortis habet locum falcidia. Item ꝫ in mortis cã capione.licet qdam ꝙtradicãt. Additio ang.õ are.

post saly. distiguit i mortꝭ cā ca/
pione ꝙ aut id qđ p̄stat̄ ē ad cui
tatōez alicui⁹ legati. ⁊ tūc falci/
dia nō detrahit̄. vt. l. i. §. item si
ita. ff. ad. l. fal. aut dat̄ ob aliā cāz
⁊ tūc falcidia detrahit̄. vt. l. pe.
C. eo. ita dicit saly. in. d. l. si mor
tis. C. e. de quo ꝑ bar. ⁊ Jo. de
imol. i. l. i. §. itē si ita. ff. e. Itē
falcidia hz locū ēt i fideicōmissis
vt. C. e. l. ii. Add. Intellige h̄
verū i fideicōmissis ꝑticularib⁹ q̄
equipant̄ legatꝭ. vt. l. i. ff. del'. i.
nā sicut i legatꝭ ꝑticularibus hz lo
cū falcidia ita ⁊ i fideicōmissis ꝑti
cularibus. vt. j. đ fideicō. hr̄. §. sz
qꝛ hr̄s. sz đ fideicōmissis vl'ibus
detrahit̄ trebelianica vt. j. ti. i. §.
ii. Itē falcidia hz locū i dona
tōe iter viuos que morte ꝯfirma
tur. nō al's. vt. C. e. l. i donatōib⁹
⁊ i his hz locū qđ hic i legatꝭ dr̄.
Add. hoc itellige verū eo casu
qñ hñt viz fideicōmissi. vt dicit
d. l. i donatōibus. ⁊ hoc ē qñ ex/
presse sunt ꝯfirmate i testō qꝛ tūc
requirit̄ aditio ex testō. l. ex ver
bis. C. de do. iter vi. ⁊ vxo.
Falcidia detrahit̄ qñ legata
excedūt dodrantē. i. qñ excedunt
nouē vncias hr̄ditatꝭ. vt. s̄. đ hr̄.
insti. §. hr̄ditas. Si ergo legata
excedūt de singul' pōt fieri sectio
idest quarte ꝑtis retractio. ⁊ hoc
ipso iure vl' ēt ꝓposita rei vēdi/
catōe. vt. ff. e. l. lineā. in fi. primo
rñso. ⁊. l. plauti⁹. ⁊. C. e. l. ii.
Add. qđ dicit đ rei vēdicatio
ne itellige verū si legatarius pos
sideat sine volūtate hr̄dis. naz si
hr̄s tradidisset i solidū vl' legata/
ri⁹ accepisset sciēte ⁊ paciēte dicto
hr̄de sine ꝓtestatōe. tūc cū videa
tur plene frui volūtate testantꝭ ñ
pōt vti falcidia. vt i auctꝭ. sz cum
testōr. C. e. An aūt i vna re pōt
hr̄s detrahere falcidiā. i. si i vna
re sola pōt capere totā quartā fal
cidie. ⁊ dicit glo. ꝙ iā nō vr̄ am/
plius de hoc q. ꝑ supradcā. qꝛ si
ex vno quoqz legato dz detrahe
re. ergo nō ex vna re sola. vt. d.
l. plauci⁹. ff. e. Add. In h̄ do/
cto. cōiter sic dicūt. Aut legata
sūt relicta pluribus ⁊ nō pōt in
vna re detrahi vt gl. i. d. l. ii. e. t.
aut sūt r̄licta vni ⁊ tūc aut vult đ
trahere ex vna re sola. ex necessi/
tate puta qꝛ vna res ē corꝑalis ⁊
diuidua. alia i corꝑalis ⁊ idiuidua
ita ꝙ đ ea ñ pōt đtrahi falcidia ⁊
tūc pōt vt. l. plane ⁊. l. seq. §. si so
lus. ff. e. ⁊ ita itell'r finis h⁹ glo.
aut vult detrahere ex voluntate
legatarii ⁊ pōt. vt. l. plauti⁹. ⁊. l. i
q̄titate. ⁊. l. ex asse. ff. e. aut ꝯmo
da diuisio fieri nō pōt. ⁊ tūc re/
currit̄ ad iudicē vt s̄m ꝙ arbitra
bit̄ faciat vt. ff. del'. i. l. nō ampli
us. §. fi. Qñ qs legat ꝑtē bono
rū tūc hr̄s pōt dare res vl' estima
tionē. vt. ff. dele. i. si ampli⁹. §. i.
Addi. hoc itellige qñ eēnt res
diuisibiles ꝯmode. al's tenet̄ pre
cise estimationē p̄stare. d. l. ñ am
plius. §. fi. cū. l. seq. hoc tñ limita
te nisi essent iste res filio relicte ꝓ
ltima. qꝛ tūc hr̄s teneret̄ p̄cise tra

dere filio res hr̄ditarias.l. scim⁹ §.replicationē.C.de iof.tes. nōt bal.i.d.l.nō āplius.§.fi.

Et cū quesitū. Si pl'es fuerit instituti quilibz i sua pte pōt falcidiā detrahere. lz portio alterius hr̄dis nō fuerit grauata h.d. Add. nō limitationē ad id qd̄.s̄.dictū fuit in prin.s.q̄ sufficit q̄ vnica quarta iter oēs heredes supsit diuidēda.q: illud ē verū qñ oēs sūt grauati l' grauamē ē simplr̄ factū.secus si eēt factum ab vno ex hr̄dib⁹ noiatiz. tūc lz alter hēat itegrā quartā nō impedit qn noiatiz grauatus possit d̄ trahere q̄rtā.

Glo. Un⁹ ex plib⁹ hr̄dib⁹ vltra alios supra modū grauat⁹ p̄t sibi retinere rōne falcidie.quartā ptē sue ptis quaz s.iure hr̄ditario hz. ñ āt datū cā adiplēde ꝯdi.datū sibi ab aliquo iputabit sibi i quartā nisi i statu libero eēt datū ⁊ d̄ pecunia hr̄ditaria d̄ qua dare pmittit̄.vt.ff.e.l.id āt.⁊ de do.cā mor.l.q statu liber. Itē nec legatū a cohr̄de relictū sibi iputat.vt.ff.e.l. i quartā.nisi testōr hoc cauerit.vt.ff.e.l.q̄ āt.i.rñ.⁊.§.marcellus.

Add.nō q̄ i q̄rta debita iur̄ institutōis q̄ dr̄ falcidia ꝯputāt̄ illa sola q̄ pcipit hr̄s iure hr̄ditario.l.i quarta.ff.e.⁊ qñqz totū capit̄ iur̄ hr̄ditario qñqz ps fm.l.ticiā.ff.e. nō āt ꝯputat̄ qd̄ capit hr̄s iur̄ legati l'cā ꝯditōis iplēde d.l.i q̄rta.⁊ h̄ nisi i casu.l.nesci⁹.ff.e.⁊ nisi det̄ vt ꝯputet sibi i falcidiā.ff.e.l.qd āt i fi. In quarta v̄o trebellianica ꝯputat sibi hr̄s qcqd capit iudicio testōris qualr̄ cūqz pcipiat. vl' ab ex̄neo pecūiaz vl' spē vl' a cohr̄de.vt nōt gl.i.d.l.quartā.⁊ ibi ponit̄ rō diuersitat̄. In quarta vero iure nature i.ltima ꝯputat̄ qcquid quocūqz mō pcipiāt dūmō pcipiat̄ d̄ bonis testōris. siue legatū siue dos siue donatio pp nupt̄ cū si. vt.l. qm̄ i nouella.de fideicō.l.hr̄ditatibus.C.de inof.tes. Secus āt si nō accipit̄ d̄ pr̄imonio testōris. sz aliūde vt sūt aduēticia ⁊ donatio inter viuos fcā filio bñ merito que cēsent̄ aduēticia. vt dicit gl.i aut̄.vñ si parēs.C. d̄ iof.te. q: talia ñ ꝯputāt̄.l.sancimus.C. d̄ iof.te. An āt fruct⁹ ꝯputēt̄ in quart̄ p̄dcis dic vt p bar.i.l.q̄ d̄ bonis.⁊.l.in rōe.ff.e.

Quantitas āt. In rōne legis falcidie.ꝯsiderat̄ quātitas patrimonii que erat tpe mort̄ testatoris.nec augmētū vl' diminutō ꝯtingēs postea ⁊ añ aditā hr̄ditatē legatariis nocet vl' pdest.h.d.

Add.nō q̄ ad hoc vt sciat̄ an hēat locū falcidia īspicit̄ tp̄s mortis testōris quo ad validitatē pr̄imonii. Itē nō q̄ fruct⁹ pcepti p⁹ mortē testōris tñ añ aditā hr̄ditatē nō augēt valorē hr̄ditat̄ p falcidia euitāda sz cedūt i solidū lucro hr̄dis. Et silr̄ ēt casus ⁊ diminutio pr̄imōii dicto tpe cōtigēs

cedūt dāno hr̄dis. Itē nō. q̄ hr̄s nō cogit̄ ad instātiā legatariorū ꝑticulariū hr̄ditatē adire.

Gl. Quātitas pr̄imōii ispicitur tp̄e mort̄ quo ad falcidiā. Et nō ob. §. si peculiū. s̄. de le. q̄ ibi loquit̄ i suo ⁊ i illo ñ cedit legatū a tp̄e mortis sz ad adita hr̄ditate vt dictū fuit i. d. §. si peculiū. Si hr̄ditas dīnuitur p⁹ mortē testōris añ aditaz cedit dāno hr̄dis quo ad falcidiā. Sz hoc itelligit̄ i reb⁹ hr̄ditariis qd āt i legatis an ꝑeunt dāno hr̄dis an legatarii. Distigue aut res legate ꝯsistebāt pondere nūero vl̄ mēsura ⁊ tūc idē qd̄ hic. i. ꝑeunt dāno hr̄dis aut vero nō ꝯsistunt i silib⁹. ⁊ tūc aut legat incertū ex certis. s. vnū ex suis suis. ⁊ tūc si oēs pereūt. legatarii dānū ē. vt. ff. e. l. in rōne. §. d ligenter. ⁊. §. i certe. Aut res legata erat penit⁹ certa vt sticus. ⁊ tūc perit legatario. s̄. de leg. §. si res legata.

Nō erit iniquū dānū cedi heredi. q̄ nō cogit̄ adire nisi velit. ⁊ sic ne legatarii perdant legata ob hr̄ditatē nō aditā. necesse erit cuz herede i portōe pacisci. Et sic vr̄ q̄ nō ꝑ oīa legata sint exequata hodie fideicōmissis q̄ fideicōmissarius ꝯpellit hr̄dē adire. Sz hoc verū ē i fideicōmiss̄ vl̄ibus ñ i ꝑticularibus. q̄ illa sūt exequata legatis. vt. j. ti. ii. §. sz si recuset. Add. nōt q̄ bar. i. l. i rōe. § diligēter dicit q̄ hodie iste. §. sit correctus scō iuētario. q̄. l. si. §. ⁊ si ꝑfecto. cū. §. seq. ⁊ seq. C. d̄ iur̄ deli. vult q̄ hr̄s creditoribus ⁊ legatariis de ipsis rebus hr̄ditariis soluere pōt si nō reperit̄ pecūia i hr̄ditate ita q̄ nullū dānū hr̄s patit̄. ⁊ sic rebus ꝑempt̄ hr̄s nō tenet̄. Sz hoc Jo. d̄ imol. itelligit verū ad hoc vt nō teneat̄ i plus q̄ sit in hr̄ditate sz bene remanet in dāno quo ad d̄tractōz falcidie

Cum āt. In rōe legis falcidie pr̄io deducit̄ es alienū funeris impēsa ⁊ p̄cia suoruz manumissorū. ⁊ si plus ē legatū q̄ sint pr̄imonii vires id pr̄io deducit̄ ⁊ postea pr̄imoniū d̄falcat̄. h. d. Add. nō q̄ id q̄tum ascendit es alienū ⁊ funeris ipensa nō dr̄ ēē in pr̄imonio. Itē nō q̄ funerū impēsa equiparat̄ rei aliene vt hic. in tantū q̄ ēt oē creditū folet precedere qñ hr̄ditas ñ ē soluēdo. vt ē tex. in. l. pe. ff. d̄ reli ⁊ sūp. fu. In tm̄ q̄ ipensa funeris prefert̄ ēt doti vxoris. vt singulariter notat bar. i. l. i. in ver. itē opponit̄ quarto ad scd̄az ꝑtē. ff. so. ma. qd̄ singl'ariter tene mēti. Itē datio libertatis diminuit patrimoniū ⁊ ꝑ ꝯñs falcidiā. Ex quo nō q̄ de legato libertatis et sic de legato pio nō deducit̄ falcidia. qd̄ hodie clarū ē in aūt. similiter. ⁊ qd̄ ibi nō. C. e. Itē nō q̄ creditores preferūt̄ quibuscū qz legatariis ēt piis. Itē nō q̄ si testōr legat vltra vires sui pr̄imonii nō ē verū dicere q̄ vltia legagata sint nulla. imo ꝓ rata d̄ quo

libz legato deducīt ēt ō piis ꝛ reducūt ad vires pīmoni.

Glo. ¶Deres lz creditū suū fit 2fusū tñ pōt vt es alienū deducere. vt.ff.e.qui fūdū. ꝛ ff.e.l.irritū. nisi exp̄sse ꝓhibeat. vt.ff.e.l.si debitor creditorē.

Add.ꝛ hoc ē hodie verū si fecerit mūetariū.al'actio sua i totū cōfundīt ꝛ tenēt ad itegra legata. Ita nō.gl.ꝛ Sali. i.d.l.ipo/nēda.C.e.ti. Impēsa funeris deducīt vt es alienū nō monumēti.vt.ff.e.l.i.i fi. Addi. dic tu q ipēsa necessaria ad sepeliēdū defunctū deducīt vt es alienum d.l.iponēda.ad.l.fal.Sec⁹ qñ nō ē necessaria. Et itellige ipēsā monumēti necessariā.qñ fm qualitatē defūcti dedecus cēt sepelire in terra.ita saluabīt gl. in. d.§. de impēsa.i glo.magna fm Joā. de imol.ibi.

Ex cōputatōe falcidie ōtrahēdū ē preciū fuoꝝ manumissoꝝ vñ notādū q mos erat ātiquitus vt qui suos nō hēbat vnū vl' plures emeret. qui honoris cā sum⁹ testōis pilleati antecederēt. quo facto statim intelligūt manumissi.ꝛ sic precū illoꝝ manumissoꝝ detrahīt.ꝛ fa.ad hanc expositionē.C.de la.lib.tol.§.sed ꝛ q dñs. Vel pōt intelligi q testator alicui.ꝛ.legaut vt alienū seruꝝ redimeret legatarius ꝛ manumitteret.de hoc.n.legato nō detrahīt falcidia nisi forte de eo qō superest fcā emptōe. vt.ff.de fideicō.lib.l.decē.ꝛ.ff.e. sz ꝛ si nō seruus. Si āt vt suū ꝓprīū manu mitteret legatarius.tūc nullā patīt falcidiā legatarius.ꝛ ita hec p̄cia deducunt vt falcidiā non patiant vt.ff.e.l.fi seruus.ꝛ.l.iulianus. In cōputatōe legis falcidie dz fieri estimatio rerū nō ex affectōe sz cōi estimatione. vt.ff.e.l.precia. ¶Deres p.l.falcidiā detrahīt quartā habita cōsideratōe eius qō ei reliquit testor ita q fi illud nō sufficit ꝓ quarta detrahet vel quintā vel millesimaz vsqz ad supplemētū. vt.ff. e.l. in quātitate.§.fi.ꝛ fa.ꝓ hoc.C.e.l. ii.ꝛ.ff.e.l.plautius. In fi.hu/ius.§.verbū detrahi ponīt ipro prie quo ad id quod excedit ꝛ ꝓ/prie quo ad quartā que ē in bonis.ꝛ sic semel positū verbū pro prie ꝛ improprie ponīt.ff. de of. pcō.l.ii. Itē cessat falcidia in multis casibus quos dicas vt diximus in aucth. de hŕ.ꝛ fal.§.hu/ic nobis.

Add.no.q falcidia cessat i hīs casibus vz in.l.predioꝝ.C.e.qñ legat instīm rei alterius. Itē de legato dot. vt.l.ii.§.idē quesit. ff.ō do.p̄le. Itē ō relict a milite vt.l.in testō.C.e. Itē de legatis pijs.d.aut.filr.C.e. Itē qñ testator expresse ꝓhibuit.d.aut.sz cū testōr. Itē i casu.l. bñficia.ff.e.ꝛ ibi nō.ꝛ gl.ꝛ doc.i.l.ēt si tacitū. C.e. Itē qñ ē ꝓhibitio alienatōis vt i aucth.sz i ea.C.e. Itē de libertate legata. vt.l.pap.§. quarta.

est tex de fal
cidio m
qñ dā de
et fm dat bo
tex de lega
liber tanto q
est prinz

ff. de inof. tes. Itē si soluit aliqua legata itegre. vt. d. aūt. sz cū testator. Itē hodie si nullū fecit iuē/tariū vt. d. aūt. sz cū testōr. q̄ omnia nō qr quotidiana.

De fideicō. hr̄ditatibus.

Gl. Justinianus post tractatum legatorum. de lege falcidia prius. q̄ de fideicōmiss tractauit. qr lex falcidia in legatis prius fuit iuenta q̄ in fideicōmissis sm Jo. vel sic. dictū ē de legatis. sz qr sumus polliciti dicere d̄ fideicōmissis vt. s̄. de lega. §. sed nec in primis. ꝛ ideo opz vt de fideicōmissis tractemus. ꝛ qr inter fideicōmissa. aliud ē generale. aliud spāle. generale vō dignius. d̄ generali primo videamus. vt. j. eo. in prin. ꝛ. j. ti. i. in prin.

n Unc transeam⁹. Heres grauatus restituere totā. vl' quotā ptem hereditatis olim nō poterat cogi adire ꝛ restituer̄ hodie aūt pōt. h. d.

Additio nō q̄ dignius ē vniuersale. qr plura cōprehendit. q̄ speciale ꝛ sic est dignius genus q̄ species. Item nō q̄ illud qd̄ non est redactū ad necessitatē prestatiōis dr̄ infirmuz. fa. qd̄ habetur in. l. si nō sortem. §. libertus in princi. ff. de condi. ide. Item nō q̄ appellata sunt fideicōmissa. qr tantūmodo in fide heredis cōmittebantur. ꝛ ab eius voluntate ꝛ fide pendebant. Item nota q̄ assidua ꝛ continuata ꝯsuetudo ꝛ stilus tribuit iurisditionem. ꝛ facit. l. i. C. de eman. libe.

Glo. In personis incapacibus hodie quo ad fideicōmissa nil est innouatū. nam nec hodie valet fideicōmissuz. vt ff. de iur. fis. l. non intelligitur. §. i. ii. ꝛ. iii. ꝛ. C. de natura. libe. l. i. ꝛ. ii. ꝛ. C. ad. l. fal. l. etiam sz azo. Sunt ꝛ alii qui capere non poterant nec possunt. vt supra de leg. §. legari. ꝛ in his oibus nil inouatur. vt in muliere que transit ad secūda vota infra tempus luctus. cui ab extraneo relinqui nō potest. vt. C. de secū. nup. l. i. ꝛ d̄ inces. nup. l. si quis incesti.

Olim fideicōmissa nulla actione prestabantur sed iudicis offō. vt. ff. de verbo. signi. l. pecunie v̄bum. Additio. Tu dic q̄ oli nulla actōne nec officio iudicis p̄stabantur. sed hodie per officiuz iudicis bene prestantur.

Populare dicit̄ id quod est populo expediens.

In primis. Ad hoc vt valeat fideicōmissum vniuersale ex testamento debet heres vniuersaliter institui. qui potest grauari de tota vel parte hereditatis capaci restituenda. h. d.

Additio. Nota testamentuz pro fundamento habere heredis institutionem. Item nota etiam q̄ de parte hereditatis pōt quis grauari vt restituat ꝛ d̄ quota al'

secus vt.l.mulier.§.fi.cũ ibi nõ. ꝑ gl.⁊ doc.ff. ad treb. Itẽ nõ ꝙ fideicõmissũ põt fieri ⁊ pure ⁊ sb cõdi.⁊ sub die certo.

Gl. Põt ẽt relinqui fideicõmissũ ab intes. vt.j.e.§.ꝑterea. Sz vbi testõr vult testari. vt hic requirit̃ hr̃dis instõ. sed vbi vellet codicillari nõ. vt.j.§.ꝑterea. Nõ nõ valere testm̃ sine hr̃de. sic.ff. de his que in test. del.l.pxi.⁊.ff. de codi.l.fi.

Add. dic aut ꝯstat testõrẽ voluisse facere testm̃ ⁊ nõ valz nisi sit instõ. vt.ff. de iure codicil.l.i. Aut ꝯstat ꝙ voluit legare ⁊ fideicõmittere.⁊ tũc valz sine herede scripto. vt.j.e.§.ꝑterea. Aut est dubiũ. ⁊ tũc si fecit mentionẽ de hr̃de videt̃ voluisse facere testm̃. ⁊ iõ si nõ valz instõ nec legata. vt d.l.i.⁊.ff. de testa.l. is qui. ⁊.C. de testa.l.nõ codicillũ. nisi testõr hoc expressisset qꝛ adiecit clam codicillarẽ. vt.l.fi.C. de codi. vl' nisi in alia dispõne de instõe fecissz mentionẽ. d.l.fi. vl' alias constat ꝙ voluit valere vt codicillũ vt.l. sceuola.ff. ad treb.

Restituta. Qui restituit hereditatẽ remanet hr̃s noie.⁊ i fideicõmissis trãseũt oẽs actões.

Add. nõ ꝙ semel ẽ hr̃s ñ desinit eẽ hr̃s lz restituat alteri hr̃ditatẽ ẽt totã. Itẽ nõ ꝙ ille cui facta ẽ restõ hr̃ditat̃ al's ẽ hr̃s. al'n ñ. ex quo nõ ꝙ fideicõmissari⁹ loco hr̃dis hr̃. vt.l. si fili⁹.ff. quod cũ eo. Itẽ nõ ꝙ fcã restõe hr̃ditatis. statim ex treb.⁊ sic ipso iure transeũt actões actiue ⁊ passiue i fideicõmissariũ. ꝯcor.l.i.§.i.ff.e. Itẽ nõ ꝙ facta restõe hr̃ditat̃ sine cessione pretor vtiles nõ dico directas actõnes actiue ⁊ passiue transfert i fideicõmissariũ. fa.§. qđ ãt.j. de bo.pos. Itẽ nõ ꝙ añ restitutã hr̃ditatẽ fideicõmissari⁹ nõ hz aliquã actionẽ nisi i casibus đ quib⁹ i tex.⁊ gl.i.l.i.§.pe.C.e. ⁊ fit restõ fideicõmissi. aut realit̃ restituẽdo aut verbo. vt.l.fcã. ⁊ l.restituta.i prin.ff. ad treb.

Glo. Nõ ꝙ qui semel ẽ hr̃s nõ põt definere eẽ hr̃s

Add. nisi de iure spãli per inte. restõez.⁊ penes istũ heredez remanent actões directe que ad̃o sũt affixe ossibus vt euelli nõ pñt no.in.l.quis ergo casus.ff. de pecul.in.l.ii.ff.ꝑ so.⁊ vtiles trãseunt in fideicõmissariũ restõne fcã vel ẽt nõ fcã qñ heres eẽt in mora vel eẽt absens. vt.l.pe.C. eo. An aũt oia iura vtilia transeant in fideicõmissariũ. dic ꝙ oia que erant i hr̃ditate tpe mort̃ testatoris. vt sunt actiones reales ⁊ ꝑsonales. nõ aũt actões penales. puta iniuriarum actio. qꝛ ille ñ transeunt nisi lite ꝯte. vt.j. de act.§. non ãt nec ẽt iura quesita ꝑ hr̃dẽ Isto casu dz sibi facere cauere heres ꝙ conseruabit eũ indẽnez ab oĩbus obligõibus occasiõe hr̃ditatis. vt voluit bar.post gl.i.l.cũ hr̃ditas.ff.eo.

Fideicõmissarius oliz alñ loco hẽdis ⁊ alñ loco legatarii habebaſ. ⁊ p trebellianicũ ſe. ꝙſul. hẽbaſ loco hr̃dis qz i eũ oĩa iura trãſibãt. ſz p ſe. ꝙſul pega. hẽbaſ loco legatarii. ſz qõ iſtitutus retinet quartã. vt. j. eo. §. ſz qz. ⁊. §. poſtq̃. Al trebellio ꝙſule. õ quo hic dictũ fuit trebellianum ſe. cõſul. vt ⁊ macedonianũ a macedone. ff. ad mace. l. ii. Nõ q hic dicit oẽs ⁊ nõ totas vl̃ i totũ ſm Jo. ſ Add. nõ q differẽtiã iter oẽs et totas. qz ois ẽ diſtributiuũ vlĩz. ſz totũ ẽ diſtributiuũ pticulariz qõ nõt Ang. ſ Jn fideicõmiſſariũ trãſeũt oẽs actões cõpetẽtes iure ciuili vl̃ ẽt p̃toꝛio dũmõ tales ſint p̃toꝛie que ſunt tranſitoꝛie vt ſũt pſequutoꝛie. (vt ff. de ac. ⁊ ob. l. in honoꝛarius. et ff. e. l. i. §. q̃uis. ſecus i penalibus vt. j. de act. §. penales. Addito dic q nec actões acquiſite p hr̃dẽ trãſeũt in fideicõmiſſariũ niſi cedanť. Et iõ cũ hic hẽs reſtituit. dz facere ſibi cauerí q ꝙſeruetur idẽnis de obligõibns quas fecit p factis hẽditatis. vt. l. cũ hr̃ditaſ cũ ibi nõ. p bar. ff. e. ẽt ſi p cõ promiſſũ p cũ factũ ⁊ laudũ inde ſecutũ ẽt obligat⁹. vt ẽ caſus in gu. i. d. l. cũ hr̃ditas. ſ Ex qua nõ q hr̃s grauatus õ reſtituẽdo hereditatẽ p̃t cũ p̃cẽdẽt⁹ ius hr̃e i hr̃ditate ꝙpromittere ⁊ laudũ p̃ iudicat fideicõmiſſario niſi doceaſ de colluſione. vt ibi p bar. ⁊ ang. ⁊ Jmol. qõ ſinglr nõ.

ō nam he ẽdẽ trãſeũt dões heredi vre onẽs p na tñ portẽ qta nõ ante totũ ſen tota

Sed qz hẽdes. Nõs rogatus õ fideicõiſſo vl̃ i pticulari p ſe. ꝙſul. pega. poterat quartã deducere ⁊ i hr̃dem oẽs actões remanebũt niſi cautũ fuerit ite rpoſita iter eũ ⁊ fideicõ miſſariũ õ actõib⁹ diuidẽdis. h. d. Add. no. q ſicut falci. reſecat pticularia legata vſq ad dodrantẽ. ita ẽt treb. vl̃e fideicõmiſſũ. Jtẽ no. q p treb. detrahit quarta i fideicõmiſſ. nõ tñ vlibus ſed ẽt ſingularibus.

Hl. No. triplicẽ ẽ quartaz. vna dz iuſ nature debita q̃ debẽt filiis ⁊ filiab⁹ ⁊ iferiorib⁹ ⁊ ſuꝑiorib⁹ ⁊ qbuſdã trãſuerſalib⁹ vt. C. õ iof te. l. cũ q̃rit. ⁊. l. pentib⁹ q̃ ẽ aucta. i auť. õ tri. ⁊ ſe. §. i. ⁊ hec dr̃ debitũ bonoꝛũ ſubſidiũ. vt. C. õ iof. te. l. ſi totas. alia q̃ debẽt iuꝛe inſtõis. vt ex ſingularib⁹ legat ⁊ fideicõmiſſis. vt. ſ. t. i. Alia que dicit trebellianica vt. j. e. §. ſz qz. lz fuerit p pegaſianuz iducta vt hic. Jtẽ ẽ quarta q̃daz que debẽt ex ꝙſtõe diui pu filio arrogato. vt. ſ. õ adop. §. cũ ãt. Jtẽ ẽ ⁊ alia. vt in auť. quib. mo. na. effi. le. §. ſiquis igit. Olim inter hẽdẽ ⁊ legatarium partiariuz iterponebanť ſtipulatões. vt lucrũ ⁊ dãnũ hr̃ditariũ p rata pte iter eos cõe fit vt hic i ter. nã legatarius ñ ſuſtiebat onera. ⁊ iõ hec ſtipl'o iterponebať. ſz cum hodie legata fideicõmiſſ ſũt adequata. vt. ſ. õ le. i. i fideicõmiſſo diuidũť onera iter hr̃dẽ ⁊ fidei-

cõmissariũ. vt. j. pxi. §. ergo ꝛ. § fz qꝛ stipulatões. pz ꝙ hec legata vl'ia seu ꝑticularia sine stipulatõe debent transire cũ onere. ꝛ fa. ad hũc. §. ff. de le. ii. l. si quis seruum §. fi. ꝛ. l. seq.

Oliz hec stipl'o de qua. s̃. iter/ponebat̃. qꝛ ip̃a nõ iterposita oia onera erãt hr̃dis rogati occasio/ne quarte quã retinebat. vt. j. e. at si plus.

Ergo si quidẽ. Rogatus de restituẽdo dodrã tẽ ex se. ꝯsul. trebelliano actiones diuidũt̃ ꝓ rata. sz si vltra dodrã tem tũc ex se. ꝯsul. pegasiano oẽs actiones remanẽt penes hr̃dẽ ni si stipl'o de diuidẽdo fuerit iter/posita. ꝛ hoc si sponte adiit. Sin aũt coactus ex senat⁹ cõsul. treb. actões oẽs trãnseũt i fideicõmis/sariũ. h. d.

Additõ. no. ꝙ qñ hr̃s recusat adire hereditatem dicendo hr̃di tatẽ suspectã officio iudicis cogit̃ adire ꝛ restituere fideicõmissario l. qꝛ poterat. ff. ad treb. Itez no. ꝙ qñ hr̃s coactus ẽ adire nõ ẽ su biectus aliquo dãno. qꝛ periculo fideicõmissarii dz adire. vt. d. l. qꝛ poterat. ꝛ oẽs actões actiue et passiue trãseũt i fideicõmissariuz

Glo. Si hr̃s recusat adire hereditatẽ sufficit ꝙ di cat eã dãnoiam lz cãm ñ assignet qꝛ varie sũt hominũ volũtates. l. qꝛ poterat. ff. ad treb. quasi dicat sufficit ꝓ rõe volũtas. Addi. nota ꝙ glo. in. d. l. qꝛ poterat in/ducit ꝙ quando aliquis iudex vt suspectus recusatur ꝙ non opor tet allegare cãm sed est pro ratõe voluntas. ꝛ facit. l. apertissimi cũ ibi no. C. de iudi. Et hoc est ve/rum s̃m Ange. ꝛ Imol. in. d. l. quia poterat nisi recusatio eẽt no torie frustratoria. vt quia eẽt iu/dex datus de cõmuni concordia partium allegat̃ Inno. in. c. cuz spãlia. ꝛ quod hr̃ in auct. ꝛ ꝯñter C. de sentẽ. si aũt eẽt dubia tunc sufficit simplex allatio suspitiõis comprobata iuramẽto. vt ẽ glo. singu. in dicta. l. apertissimi. licet Io. de imol. dicat ꝙ hoc non re periatur iure cautum. Sed de iu re canonico debet inseri ꝛ proba ri causa coram arbitris cõmuni/ter eligendis. vt extra de offi. de lega. c. cum suspitõis. ꝛ d̃ app. c. cum specialis. facit. l. fi. C. de iu/di. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. Et istud ser uabitur in foro canonico ꝛ in ter ris ecclesie s̃m Barto. in. d. l. qꝛ poterat q cõcludit ꝙ si iudex re/cusatus ire suspectus. ꝛ tamẽ nõ obstãte recusatõe procedit ꝓces/sus est ipso iure nullus. quia recu satione ꝓposita recusans ipso iu re est exemptus ab eo ꝛ eius iuris ditione allegat. l. ii. C. si quacun. predi. po. ꝛ hec opinio de iure ci uili cõmuniter tenetur. vide hic plene dñm Ange. ꝛ dñm Iaso. in addi.

Si hr̃s coactus adit cogit̃ re stituere actionẽ per offiñ iudicis

vt hic. ⁊. s̄. pri. §. ⁊ nō. bar. in. l. si legatus. ff. eo. in prin. Si autē spōte adiuerit cogitur restituere actione ex testō. vt notat glo. i. l. ⁊ sine scriptura. C. eo. ⁊ ibi doc. Quando ergo heres non vult adire fideicōmissarius debet dicere in libello velle heredem suo periculo adire ⁊ restituere sibi. ⁊ concludere quare peto per vos ⁊ vestrum officium quod imploro dictum heredem cogi ad hoc. ita dicit Bart. in dicta. l. qꝛ poterat quod nota.

Sed qꝛ. Fideicōmissarie hereditates ex se. cōsul. treb. restituūtur sublato i totum se cōsul. pegasiano. cuius auctoritatem senato consul. treb. imperatori attribuit. Et heres rogatus potest tenere quartaꝫ siue relicta ei sit siue minus actionibꝰ pro rata diuisis. hoc dicit.

Item heres qui suspectam hereditatē adire non vult hodie ꝑ sena. cōsul. treb. cogitur restituere. licet olim per pegasianū omnibus actionibus in fideicōmissarium deuolutis. h. d.

Additio. Nota ꝙ in legibus magis simplicitas q̄ difficultas est implectēda. Item nota ꝙ heres dꝫ hēre quartā treb. siue tantum siue minus. siue nihil fuerit relictū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s sicut filius cui relictū ē minꝰ ltima agit ad supplemētū. vt. l. oīmō. C. ꝺ iof. tes. ita ēt hr̄s qui hꝫ minus quartā. ⁊ ꝑ viā retētōis ⁊ ꝑ viā actōis. si plꝰ debito soluerit pōt sibi p̄cauere Itē no. ꝙ actōes dirigunt̄ actiue ⁊ passiue i hr̄dē vsqꝫ ad quartā i fideicōmissariū vsqꝫ ad residuū. Et ꝑ ꝯn̄s si hr̄s totā hr̄ditatē spōte restituit oīa iura i solidū trāseūt i fideicōmissariū actiue ⁊ passiue. Itē no. ꝙ si hr̄s recusat hr̄ditatē adire p̄t fideicōissariꝰ petere hr̄ditatē sibi restitui cū oī ꝯmodo ⁊ icōmodo.

Glo. Simplicitas est amica legis. intellige ꝺ simplicitate que ē ꝯ̄ria fraudi. C. de fur. l. manifestissimi. n̄ āt de simplicitate. i. fatuitate que ē dānabilis. l. iii. §. fi. ff. de suspe. tu. In snia sūt allātōes repetēde. Additio ꝺ hoc vide hic ang. Hr̄s dꝫ hēre quartā treb. s. i bōis hr̄ditariis detracto tn̄ ere alieno. C. e. l. sꝫ sine scriptura. Hr̄s pōt retinere trebellianicas ēt ꝯ̄ volūtatē defuncti sꝫ quosdā. i. ēt si testator ꝓhibuerit. ⁊ hoc de iur̄ isto vt. C. ad. l. fal. l. si vt allegatis. sꝫ hodie forte ꝯ̄ sꝫ quosdā. vt i aut̄. de here. ⁊ fal. §. si āt expressum.

Add. ⁊ hec ē cōis. Solutū ꝑ ignorātiā. s. facri nō iuris p̄t repeti. vt. C. ad. l. fal. l. error. ⁊ hoc itellige ꝙ prīo dꝫ repeti solutum ꝑ errorē creditoribus. ⁊ si hoc nō sufficit ad supplemētū quarte. repetet ēt a legatariis. vt. ff. ad trebel. l. si is qui. §. i. s̄m Jo. Et. l. ii. C. ad treb. itellr̄ sꝫ dictā distinctōeꝫ. Restō fit fideicōmissario ꝑ hr̄dē duobus modis. s. re ⁊

verbo. Re vt si patiat̃ res hr̃di/
tarias p fideicõmissariũ posside/
ri vel totas vl'aliquas earuz hac
mẽte. vt restituat̃ hr̃ditas. Ver
bo ãt sic. Restituo hr̃ditatẽ tibi
lz corpaliter rerũ possessionẽ nõ
tradã. ⁊ extũc res fiũt fideicõmis
sarii in vtroqz casu. vt. ff. ad tre/
bel. l. fcã. Sz añ restõnẽ factã fi/
deicõmissarius nõ ẽ dñs qꝛ añ re
stitutionẽ oia facit hr̃s. ⁊ ẽt ma/
numittit suum hr̃ditariũ qđ nõ
faceret si fideicõmissarius eẽt do
minus. vt. ff. ad treb. l. marcellus
§. res. ⁊. l. si hr̃s istitutus. §. si he
res. Nec ob. d. l. i. §. sz qꝛ cõia de
le. que dicit dari ĩ rei vẽ. fideicõ/
missario generali. naz ẽ itelligen
dũ ex quo hr̃ditas ẽ restituta. vel
ẽ spãle i rebus alienatis. vt añ re/
stitutã hr̃ditatẽ det̃ fideicõmissa
rio vtil'rei vẽdicatio. Fideicõ
missarius dz p̃stare cautiõnẽ hr̃/
di de seruãdo eũ indẽnẽ. vt dictũ
ẽ. s̃. Et hoc põt fieri p ꝓcurato/
rẽ hñtẽ tñ ad hoc spãle mãdatuz
qꝛ nõ sufficeret cauere de rato. vt
ff. e. l. quidã. §. ẽt.

Nihil ãt interest. Qđ iu
ris ẽ de toto quo
ad totũ id ẽt iuris ẽ đ pte quoad
partẽ. h. d. Add. no. ꝙ sicut fi/
deicõmissarius vl'is põt cogere
hr̃dẽ adire ⁊ restituere ita põt fi/
deicõmissari⁹ pticularis.

Glo. Idẽ iuris ẽ đ toto quo
ad totũ. ⁊ de pte quo
ad ptez vt hic. ⁊. l. que de tota. ⁊
ibi no. ff. đ rei vẽ. qñ ẽ eadẽ rõ in
pte. qꝛ ẽt ĩ toto al'nõ. vt. l. ex mil
le. ff. de vsur. Et aduertas ꝙ fi/
deicõmissarius nõ p̃t ꝯpellere he
redẽ hr̃ditatẽ adire nisi accipiat
totã hr̃ditatẽ qꝛ hr̃s nõ dz rema/
nere ĩ aliquo dãno. vt. s̃. ꝓxi. §.
sicut. Et ẽt si sũt duo fideicõmis
sarii ⁊ vn⁹ cogit̃ adire alter nõ.
tũc cogẽs tenet̃ accipe ptẽ alteri⁹
l. cogi. §. siqs hr̃s. ⁊. l. i. §. sed ⁊
quotiẽs. ff. e.

Si quis vna. Si apud here
dẽ rogatum de heredita
te restituẽda remanet aliqua res
vel quantitas voluntate testãtis
que valeat quartam hereditatis
vel vltra. tunc restituta heredita
te omnes actiones in soliduz trã
seunt in fideicõmissarium. ⁊ he/
res ad nulla onera hereditaria te
netur. h. d.

Additio. nota ꝙ vtilius ẽ he
redi deducta certa re vel cert̃ pti
cularibus rebus ꝓ sua trebellia/
nica residuum de quo est rogat⁹
restituere. qꝛ siue vltra quartam
valeat siue nõ. tunc non tenetur
ad aliqua onera hereditaria. Itẽ
nota ꝙ hr̃s rogatus de restituen
da hereditate in totum vel ꝓ pte
institutus retenta certa re habe/
tur loco legatarii ibi quare ex le
gato ⁊c. Sicut dicimus de insti/
tuto in certa re dato cohr̃de vni
uersali. l. quotiẽs. C. de here. isti.
Item nota ꝙ nemo cogit̃ acce/
ptare fideicõmissariũ sibi relictũ.

Glo. Heres cui remanet
aliqua res defuncti si

sit minus quarta agit ad supple mentũ.ff.e.l.i.§.si hr̃s ꝑcepto fũ do in fine.

Preterea. Ille qui ab intesta to bona defuncti capit ẽt fideicõ missarius põt grauari de restituẽ do vel partẽ hr̃ditatis. h.d.

Add.no. ꝙ fideicõmitti põt nõ tm̃ ex testõ sed ẽt ab intes. Itẽ nota ꝙ olim legata nõ poterant ab intestato relinqui. de quo per glo.ꝛ doc.in.l.i.ff.de leg.i. Itẽ nota ꝙ honoratus p̃t grauari ꝙ aut totum aut partem restituat.

Glo. Potest fideicõmitti/ ẽt in codicillo.

Additio dic nõ tm̃ in codicil lo sed in nudo verbo.vt in.§. ꝓ ximo. Caueas tamẽ si talis gra/ uatus non succederet an sequẽs in gradu intelligatur esse graua/ tus.quia distinguit̃ an nomina/ tim prior in gradu fuit grauatus aut nõ.vt.l.i.§.fi.cũ.l.seq. ꝛ ibi glo.ꝛ bar.ff.de le.iii.

Testõr potest grauare fidei/ cõmissariũ.vt ẽt alii totũ l'ꝑtem restituat. Et iõ potest ab his fi/ deicõmissarium relinquere quia sua sponte relinqnere legittimaꝫ hereditatem videt̃ non instituẽ do aliũ.vt.ff.de iure codi.l. cõfi ciũtur.§.i.

Oliꝫ legata nisi ex testõ fieri non poterant sꝫ hoc ẽ verũ antiquio/ ri iure nõ de iure. ffoꝝ.ff.de le. i.l.i. Itẽ nõ de iure nouo.vt.C cõia de le.l.i. vl'dic ꝙ.l.i.ꝺ le.i. ſm iura noua loquit̃ ſm que le/ gata sunt eqparata fideicõmiss. vt.s̃.de le.§.sꝫ non vsqꝫ. Add. Si hodie legat̃ i codicill'valꝫ vt fideiꝯmissum.ꝛ etiã hodie hꝫ ef fectũ nisi i libertatibus ꝛ tutelis. dic vt.j.ꝺ codi.§. nõ tm̃. In quantũ quis honorat̃ i tm̃ onera ri põt.vt.j.ti.i.§.hoc solũ. Sed an quartã retinebit.j.ti.i.§. hoc solum.

Et qꝛ. Qui prio negauit fi/ deicõmissum esse r̃lictum postea cõuictus nõ põt dicere in minus solẽni volũtate fuisse reli ctuꝫ.h.d.ſm opi.Joã. Vel dic qñ testõr voluit solẽniter dispo/ nere sꝫ i fide hr̃dis cõmittere. he res tenet̃ iurare nõ eẽ relictũ vel soluere.h.d. Et hanc opi.appro bant doc.in.l.fi.C.e. Additõ no.ꝙ legatũ vel relictũ in fide vl' legalitate hr̃dis ẽ p̃standũ vt hic qꝺ bar .intelligit verũ si hr̃s ꝓ/ misit testõri illud soluere.ꝛ sic q̃/ si cũ defũcto ꝯxit ꝛ hoc respectu põt a fideicõmissario ꝯueniri ar. l.spadonẽ.§.i.ff.de ex.tu.ꝛ.l.qui dã.ff.de hr̃. insti. Et ita bar.itel ligit istũ tex.i.l.nemo põt i prin. ff.ꝺ le.i.ꝛ vide ibi Jo.Jmol.qꝺ nõ. Itẽ no.ꝙ i fideicõmiss saltẽꝫ quinqꝫ testes sũt necessarii. Itẽꝫ no.ꝙ qñ qs vult cogere aliũ ad iurãdũ dꝫ pri⁹ ipse ꝺ calũnia iura re.qꝺ itellige si petat̃.vt.l.ii.cuꝫ gl.i prin.ꝛ ibi Ja.ꝺ bel.C. de iu ra.calũ.ꝛ i.l.iusiurãdũ qꝺ ad pe cunias.§.q iusiurãdũ.ff.ꝺ iuri u.

Itē nō ꝙ ille qui ꝯfitet̄ i fide sua fuisse relictū lꝫ dicat ꝙ nō fuit factū solēniter. cogit̄ illud soluere. qꝛ remittere i fide grauati hr̄ ꝓ solēni volūtate.

Gl. Constō de qua hic i tex. ē. C. de fideicō. l. fi.

Nō ꝙ hic ē spālis casus i quo quis ꝯpellit̄ vitare. Oliꝫ i oī casu ⁊ in omni capitulo erat iurādum de calūnia. vt. C. ꝺ iura. ca. l. i. in prin. sed hodie sufficit seml̄ iurare. vt in aut. de his q ingre. ad ap. §. fi. Nō ꝑꝑ cōtumaciā nō iurantis eū ꝯdēnari. vt. C. de iura. calū. l. ii. §. fi.

Legis subtilitas in casu ꝓpo/sito ē ꝙ ex quo volūtas ē minus solēnis nō valeant que facta sunt vt. C. de fideicō. l. si veritas. ⁊. C de testa. l. nō dubiū. §. illꝺ.

Sꝫ quō iste coartandus ē ex ñ solēni volūtate. sic ergo soluent̄ inutiliter relicta sicut vtiliter qꝺ eē non dꝫ. vt. C. ꝺ fideicō. l. si veritas. que ē ꝯ So. quidā dicūt ꝙ aut testōr solēniter testari vo/luit ⁊ nō fecit. ⁊ tūc hꝫ locū. l. ꝯ/ria. Aut noluit solēniter testari. ⁊ tūc hꝫ locū qꝺ hic dr̄. vt ar. ff. de codi. l. i. Sed hec so. falsa ē. qꝛ hic testōr voluit solēniter testari

Add. lꝫ glo. hanc so. reprobat. tñ doc. vt refert bar. in. l. fi. C. e. approbant eā. Et filr̄ glo. repro/bat scꝺaꝫ lec. bul. quā vide. Tertiā lec. ponit glo sm Joā. ꝙ aut hr̄s ab iicio cōfitebat̄ relictū ⁊ ñ tenet̄ ex minus solēni voluntate vt. in. l. ꝯ. Aut negauit sed postea fuit ꝑ sacr̄m vel ꝑ ꝓbōes conuictus. vel delato iuramēto cōfi/tetur relictū. tūc soluere compellit̄ vt ita rōne sui mendacii teneatur vt hic. ⁊ ar. in auct. de tri. et se. §. studiū ⁊. §. ad hoc. Add. Istā ēt lec. tꝫ gl. in. l. fi. C. e. Et vide hic multa pulchra per ang.

De singu. re. ꝑ fidei. rel.

Gl. De fideicōmissis generalibus. s̄. ti. i. dixit nunc ꝺ spālibus dicere intēdit.

p Pōt aūt. Res singular̄ pōt ꝑ fideicōmissum relinqui ⁊ tā ab hr̄de ꝙ̄ a legatario. h. d.

Add. nō ꝙ sicut hr̄s pōt grauari i fideicomisso vl̄i vt. s̄. ti. i. ita ⁊ ꝑticulari vt hic. itē ēt legatari⁹ in dicto legato. Itē nō ꝙ olim a legatario nō legabat̄.

Gl. Antiquo iure inspecto ñ poterat legari a legatario sꝫ nouo iure aliter ē. nā ꝑt a quolibet qui ꝯmodū quōcūqꝫ hꝫ legari ⁊ fideicōmitti. vt. C. cōia de le. l. i. §. fi. ⁊ hoc statiꝫ subicit.

Pōt aūt nō solū. Nō tātū res testōris ⁊ hr̄dis sꝫ aliena possunt ꝑ fideicōmissariuꝫ relinqui dūmō nō grauet̄ legatarius ēt plus ꝙ̄ honoretur. Et qñ aliena res legat̄ vel ipsa v l̄ eius estimatio ꝑstanda ē. h. d.

Add. nota ꝙ sicut res aliena pōt legari. supra de legatis. §. nō

solū.cū distinctōe tñ vt ibi ita et fideicōmitti. Jtē nota q̄ legatarius pōt grauari nō tantū in re legata sz ēt in aliena. Jtē no. q̄ quis nō pōt grauari vltra q̄ ho nozatus sit. Jtē nō q̄ grauando vltra nō totū sz illud plus vitiabit. Jtē nota formā libellandi ꝯ heredem qñ relinquit res aliēa. vt cogat ipsaz rem redimere ꝛ p̄ stare. aut si hoc facere nō poterit soluat eius estiatio.

Hlo. Bria ē an quis leget rē extranei an hr̄dis. naz pzio cāu distinguit an scierit alienā vel credidit suā. Scō vt. s. le. §. qō āt. ꝛ. ff. de leg. ii. l. vnū ex familia. §. si rē.

Si testōr grauat plusq̄ hono rauerit mutiliter facit vt hic. ꝛ facit. ff. de le. i. l. plane. §. fi. ꝛ. l. videndū. ꝛ. ff. de lega. ii. l. i. §. sciendū. ꝛ. l. iii. §. iūl. ꝛ. l. si legatari⁹ Hoc fallit si ōfectu legatarii pl⁹ soluerit. vt. d. l. plane. ff. de lega. i. nā ibi stetit per legatarium quo minus melioꝛ̄ acceperit. vel melioꝛ videt eē quē elegerit. sz detrioꝛem elegerit. vt. j. ō act. §. p̄terea. Jtē fallit qñ quātitas datur ꝛ in spē grauat. vt. ff. de le. ii. l. iperatoꝛ. §. i. nā illo casu tñ videtur estimasse spēm suā legatarius accipiēdo quātitate vt ex eadem l. colligit. Et filr i. l. sz ꝛ si ñ fu⁹ i pzi. ff. ad. l. fal. q̄ ibi q̄titas erat legata ꝛ on⁹ erit positū i faciēdo.

Sz qñ q̄titas legat ꝛ i q̄tita/te grauat vt hic dz. an quarta in re falcidie p̄t oneratus retinere siue sit legatarius siue fideicōmissarius qui sit grauatus. Dicunt quidā q̄ sic. ff. ad. l. fal. l. penales §. fi. Nos cōtra. vt. j. c. ti. l. fal. fi interueniat. §. nūquā. ꝛ de vul. sub. l. coheredi. §. cū filie. Add. de hac glo. vide ang. hic.

Libertas. Ētiā libertas suo p fideicōmiss. relinqui pōt. ꝛ nō tantū seruo ppzio. sz ēt alieno. vt qñ poterit emat ꝛ manumittat hoc dicit. Add. nō q̄ si hr̄s vel legatarius rogat manumittere seruuz dr̄ relicta libertas p fideicō. vtrū aūt ipso iure. vel p fideicō. libertas debeatur ē magna dīa ppter opera ꝛ similia. vt. l. ii. ꝛ. l. quāquā. C. ō op. liber. Jē nō q̄ p idirectū pōt seruo alieno relinqui libertas.

Hl. In legato libertatis non distinguit an testōr sciuerit an ignoꝛauerit suū. vt. ff. de fideicō. lib. l. paulus rñdit. ꝛ. l. alieno. in pzin. Sz i pecuniario legato distinguit. an sciuerit an ignoꝛauerit rem alienam. vt supza. de le. §. quod aūt. ꝛ. §. non solū.

Paria sunt non velle vendere. ꝛ velle vendere plus iusto pzecio. vt. ff. de lega. iii. l. non dubium. §. fi.

Additio. Si aūt ē dubiū qō sit iustum pzecium iudex adhibitur. vt. l. alieno. §. fi quis ex. ff. de fideicō. liber. Quid autem si dom⁹ ñ vult vēdere dic q̄ iusto cāu

cogitur vendere p iudicē vt.d.l. alieno qō est nota dignū ꝫ bar. in.d.l.non dubium.§.fi.

Si aliquid relinqtur alicui vt vendat seruum etiā si fit modicum ⁊ ille legatuꝫ acceperit. cō pellitur vendere vt hic. ⁊.C. de fideicō.heredi.l.deberi.⁊.l.si rē donatam.⁊.C.ad.l.falci.l. si ea. cuius seruum.

Quod differtur nō auferē sic ff.de iud.l.cum furiosus. Itē inspicitur qō euenire potest. sic. ff.de iurisdi.om.iudi.l.si idem.§ fi.⁊ de adi.le.l.seruo.

Additio. De hoc brocardico dic vt per bar.in.l.inter stipulantem.§.sacrā.ff. de verbo.ob.

Qui autem. Manumissus per fideicōmissum efficitur libertus manumittētis ⁊ non testatoris.manumissus vero directo dicitur oꝛcinus. ⁊ est libertus testatoris. Et directo manumissus dicitur qui eodem testamento fine aliquo medio suscipit libertatem. Add.nota q ad hoc vt cognoscatur quis habeat ius patronatus nō inspicitur cuius seruus sit.sed quis fuerit manumissoꝛ.non tamē talis manumissoꝛ dicitur per hoc habere aliquod ꝗmodum a testatoꝛe vt per hoc possit grauari.vt.l.plane.la.ii.ff de lega.i.licet ipse possit imponere operas. vt habetur in.l. q̄q̄. C.ō oper.liber. Itē nō q ad ꝫ vt quis possit dare libertatē directam seruo regrię q vnoꝰ tpibus sit ſuꝰ.ſ.tpe testi ⁊ tpe moꝛtⁱ ⁊ p se ñ p aliū ꝗcedit libertatē vt hic.

Glo. Seruꝰ directo factus liber a testōꝛe dr oꝛcinꝰ.sic dictꝰ ab oꝛco.i. manumissus ab eo qui tēdit ad oꝛcū.i.liferuꝫ l'ab oꝛco qō ē rectū. vñ oꝛcinus directo manumissus. l'dr ab oꝛco.i.capio. inde archioꝛchꝰ qr multa capiūt in testō i quo multa fiūt. Directa lībtas ꝗpetit hꝝditate adita ab vno l'plibus hꝝdibus.vt.ff.ō ma.tes.l. testm̄.§.testamētū.

Verba. Sive p̄ceptiuꝫ sive rogatiuꝫ vbis fideicōmissū fiat valz.lb.d.

Add.dic q hic dictū in sūmario ē verū ꝛm q adiciē. vt si dr volo vl' mādo q restituas ⁊c. secus si diceret volo vl' mādo l' rogo q sit hꝝs.nā tūc cū verba sint directa erit directo hꝝs.⁊ sic hec vba debēt ñ tm̄ disiunctiꝫ ꝗsiderari sꝫ ēt ꝗunctiꝫ. Verba āt fideicōmissoꝝ hec maxie in vsu hm̄tur. peto.rogo.volo. mādo. fidei tue ꝗmitto.que pinde singula firma sūt.ac si oia i vnū ꝗgesta essent.

Gl. Nō q maxie iō dicit qr quibuscūqꝫ verbis relinqui possunt vt.ſ.de le. i pr̄i. siue directis siue p̄cariis. vt.C. cōia de le.l.oē verbū.⁊ fa.ff. ad treb. l.scevola. Add.dic hoc verꝫ dūmodo possint fideicōmissuꝫ i-

portare vel ad hoc extēdi ex ꝯiecturata mēte testantis nō alias vt l.pr̄.§.pr̄ filios.ff.de le.iii.dic tñ vt ibi per bar.

De codicillis.

Glo. Qr testā ⁊ eorū accidētia dicta sūt.nūc dd̄m ē de codicillis.i.d̄ pua vel mima scripta volūtate. Nā iō codicilli dicūt̄ qr in breuiori carta vel cedulal'codice q̄ testm̄ fiebāt. ⁊ solum i eis quedā fideicōmissa relinquebant̄. Et codicilli sūt ad testm̄ qualis ē scapha ad nauem.

Codicilli hodie ēt sine scripptura pñt fieri lz forte olim i scriptis tantū fierent.vt.C.de bo.liber.l.fi.in prin.

a Nte augusti tem. Oliz codicilli nō erāt i vsu. hodie v̄o eoꝝ vsus vtil'ē ⁊ necessari⁹.h.d. Add.nō q ēt impator pōt grauari onere fideicōmissi ēt i eo habebūt locū oia remedia trebelliani.de quib⁹.s̄.d̄ fideicō.hr̄.§.restituta. Itē no.q singulare ē in pricipe qñ vult aliquid ꝯstituere ꝯuocare prudētes. ⁊ capto ab eis cōsilio illud sequi.nō āt ex capite suo solo ordinare vt hic. ⁊.c. ne imitaris. extra de cōsti.lz dicatur hēre oia iura i scrinio pectoꝝ sui vt.l.oium.C.d̄ testa. Itē nō q illi maxie stādū ē cui⁹ aucs hr̄ approbata. Itē no.q statutū ñ valet qñ ē absonū iuris rōni. Item no.q vsus codicillorū ē vtil' ⁊ necessari⁹.vt si quis ñ possit facere testm̄ pp defectū nūeri testiū ordiet ⁊ faciat codillos. Dr̄ āt augustus cōuocasse prudētes iter quos trebaciū quoqz.cui⁹ auctoritas maxia erat ⁊ q̄sisse an possit recipi hoc.nec absonās a iur̄ rōe codicillorū vsus ect̄. ⁊ trebacium suasisse augusto q diceret vtilissimū ⁊ necessariū hoc ciuib⁹ cē pp magnas ⁊ lōgas pegrinatiōes q̄ ap̄ veteres fuissent.vbi siqs testamētū facere nō posset.tñ codicillos posset. Post que tpa cū labeo codicillos fecisset iaz nemini dubiū erat qn codicilli iure optimo admitterent̄

Gl. No.q quattoor modis codicilli ꝯficiūt̄. Aut.n. i futurū ꝯfirmant̄ veluti i testō prius fcō i quo dictū ē qcquid dixero i codicill'valere volo.⁊ postea codicilli fci sūt. Aut i p̄teritū vz codicilli prius fci.si testō postea fcō ꝯfirmati sūt. ⁊ hi duo casus sunt.C.e.l.sine inicio. Tertio fiūt cū testō veluti cū testōr q testm̄ iplere nequiuerit addiderit vt viz codicillorū hēret.vt.C e.l.fi.§.illd̄ plane. Quarto sine testō.s.ab ites.vt.ff.e.l.ꝯficiūt̄. ⁊ j.e.§.nō tm̄.⁊.C.e. ñ iccirco hic āt fuerūt ꝯfirmati l'añ l'p⁹. Id qd̄ dr̄ i tex.vt siqs testm̄ facere ñ possz.tñ codicillos possz.hoc itelligit̄ d̄ ipotētia fci.s.pp defectuz nūeri testiū ñ āt d̄ ipotētia iur̄ vt ff.e.l.diuus.§.codicillos.

Non tm̄. Etiā ab ītes. codicilli fieri pn̄t. Sz qn̄ an̄ testm̄ fiebāt nō al'r valebāt nisi eēnt in testō ꝯfirmati. hodie v̄o sp̄ videt̄ ꝯfirmati. h. d.

Add. nō ꝙ aliqd vr̄ ꝯfirmatuz si i scd̄a dispōe spāl'r n̄ ē reuocatū

Codicillis. In codicill' hr̄ditas directo dari l'adimi n̄ p̄t. nec ꝯditō instōni appōi nec substō fieri. sz p̄ fideicōmissū sic. ⁊ vn⁹ pōt pl'es codicillos facer̄. h. d. Add. nō ꝙ dz eē dr̄ia iter v̄ba codicilorū ⁊ testi factionē. l. si idē. C. d̄ codicil. Itē nō ꝙ ea volūtas ē potens ad exhr̄dandū que ē potens ad istituendū. Itē nō ꝙ hr̄ditas data directo p̄t ēt i codicill'. ⁊ sic miori volūtate adimi. sz p̄ fideicōmissū tm̄. Itē nō ꝙ i codicill' nō p̄t ēt vna ꝯditio apponi istituto i testō. Itē nō ꝙ substō directa n̄ pōt fieri nisi in testō sicut nec institutō directa. Et ē rō qz substō ē ꝯditional' instō. vt. l. i rōe. §. in certe. ff. ad. l. fal. Itē nō ꝙ lz quis nō possz facere plura testā oīa valida ⁊ ꝙ effectu sortiantur tn̄ pōt facere pl'es codicillos oēs hn̄tes effectum.

Hl. Codicill' hr̄ditas neque dari neqz adimi p̄t. s. directo vt statiz dicit sz p̄ fideicōissum siue ab eo quē pri⁹ fecerat heredē siue a legatariis bn̄ pōt reliqui. ff. e. l. i. §. fi. ⁊. C. e. l. hr̄ditatē ⁊. j. pri. §.

Ne confundatur ius testōruz ⁊ codicilloruz idest ne iste due voluntates sic misceātur. vt vna ab altera cognosci non possit. naz si idem sig̃rent quare diuersa nomina darentur. vt. C. eodem. l. si idem.

Hereditas vel alia relicta in testamento s̄m aliquos petuntur ꝯdi. ex le. vt. ff. de condi. ex le. l. i. Vel dic ꝙ petuntur vtili actione ex testamento cum ad instar testamenti codicilli sunt inuenti. vt ff. eo. l. ii. §. i.

Additio nō ꝙ relicta in codicillis vel in testamēto quando valent virtute clausule codicillaris petuntur actione vtili ex testamēto. Idem habetur in. l. fi. in fi. ⁊ ibi Barto. C. e. vide nō. in. l. ii. §. fi. C. cōia de le. ⁊ in. l. si qs nullum. §. fi. ff. e.

Testator non potest i codicillis adicere conditionē heredi instituto. ⁊ si adiiciatur tali conditioni adiecte heres necesse parere non habet. Licet testator in illius conditionis defectum d̄ adēptione hereditatis cogitasse videatur. vt. ff. de condi. insti. l. pe. Sz forte in vanum cogitauit vt ibi dixi.

Non potest testator substituere directo in codicillis. Si tamē substituerit vr̄ rogasse p̄ fideicōmissum vt restituat. vt. ff. ad trebel. l. sceuola.

Codicillos plures qs pōt facere. vt ēt omnes valeāt nisi ꝯrīā

cōtineāt volūtatē. vt. C. e. l. cū ꝓ ponas. Aliud in testis. vt. s̄. q. mo. te. infir. §. posteriore. ⁊ fa. ff. e. l. diuus. §. i. Add. de hoc dic vt glo. ⁊ doc. i. d. l. cū ꝓponas.

Codicilli nullā solēnitatē or/diatōis desiderāt. s. d̄ illis q̄tuor que in testis desiderant̄. s. vii. testiū vel sigillorū. vl' q̄ sua manu scribant̄. vl' q̄ subscribant̄ testes vt. s̄. d̄ testa. §. i. Sz ⁊ quedā solēnitates hic desiderant̄ vt sunt v. testes. vt diximus. s̄. ti. ii. §. fi.

Add. an āt femina sit idonea testis in codicill' dic q̄ sic. vt nō. i. l. fi. in fi. C. e. An āt requirant̄ testes rogati dic q̄ nō sz sufficiūt fortuito aduenientes ⁊ adhibiti vt ē tex. in. l. fi. C. e. An ad hoc vt relicta in codicill' debeant̄ requirat̄ hereditatis aditio i testō. dic qñ est factum testm̄ requirit̄ q̄ ex testō tali adeatur hereditas qñ testm̄ valz. Alias āt qñ testm̄ nō ē factum vel ē factū ⁊ non valet. tunc necesse ē q̄ ab itestato adeatur hr̄ditas. al's nō debētur relicta. vt nō. bar. in. d. l. siquis cuz nullū. §. fi. ⁊ ē gl. sing. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. in. l. ex ea. in prin. ff. d̄ testa. Item hereditas licz directo i codicillis dari non possit. potest tamen heres declarari. vt. l. asse toto. ⁊ ibi Ange. ⁊ Jmol. ff. de heredi. institu. Ultimo aduerte q̄ licet hereditas per fideicōmissuz in codicillis adimi possit. tamē si filius est institutus in re certa. licet quo ad aliquid habeatur loco legatarii. tamen non pōt sua institutio modo aliquo tolli i codicillis. quia illa ē substātia institutionis filii. ideo in totum corrueret testamentuz. Jta dicit eleganter Bal. post Guil. de cu. in. l. omnino. C. de inoffi. testa. quod bene nota.

Laus deo finis conclusionū secundi libri.

Incipit liber terti⁹. de hr̄. q̄ ab inte. de.

Gl. Hec rubrica ē gnāl' ad oēs sequētes titulos vsq; ad ti. de bo. pos. vbi mixtiz tractabit d̄ succcōnib⁹ ex testō ⁊ ab'i testato. Sz tex. hui⁹ ti. loqt̄ tm̄ d̄ suis hr̄dib⁹. sic ⁊ alias. ff. si certū pe. ⁊ de reb⁹ cre. vbi tractat d̄ mutuo in spē tantū.

Intestat⁹.

Intestat⁹ dr̄ qs decedere plurib⁹ mōis qui hic describūt̄. h. d. Intestatus d̄cedit. qui aut oīo testm̄ nō fecit aut n̄ iure fecit. aut id'qd̄ fecit ruptū irritū ue factū ē. aut si ex eo nemo hr̄s extitit. Add. q̄ ille q nō fecit testm̄ qz nō possz ēt si vellet vt pupill⁹ dr̄ decedere itestat⁹ qd̄ ē multū nōbile. vt. j. i gl. i. Itē nō q̄ pia sc̄ testm̄ nllō mō facer̄ l' facer̄ n̄ iuridice. fa. l. quoq̄. ff. qui satis. co. Itē nō q̄ paria sūt testm̄ a p̄cipio nullū eē. vl' ex post facto ānullari. Itē nō q̄ ēt ille dr̄ intestat⁹ qui fecit testm̄ rite. qd̄ tm̄ postea p exhr̄dationē vel alio modo rumpat̄. de quo. j. i glo. Itē nō q̄ testamētū. ex quo nemo adiit hereditatē non valz. facit. l. eā quā cū materia. C. de fideicō. ⁊ talis dr̄ decedere itestat⁹ ac si nullū testm̄ secisset.

Glo. Intestatus dicit̄ qui nullū fecit testm̄. vl' qz non vult. vl' quia non potest. vt pupillus ⁊ furiosus. Licz hi improprie intestati dicunt̄ esse qz ēt si vellent testari non possent. vt. ff. de suis ⁊ leg. l. i. in prin. Additio. Nō singulariter hanc gl. q̄ lz largo mō furiosus pupillus ⁊ similes qui nō possunt testari ēt si vellent dicunt̄ decedere intestati. tm̄ improprie. ⁊ non ex ꝓprio significato vocabuli. qd̄ fa. ad illam vul. q. statuto cauetur q̄ mater extantibus filiis masculis vel fratribus vel agnatis in hr̄ditate filii intestati vel ab intestato non succedit. an in hr̄ditate pupilli vl' furiosi excludat̄ ab agnatis. de quo hic p Ang. late.

Nō iure fecit qui fecit testm̄ sz caruit solēnitate. vel nō habuit testi factionē ⁊ fecit.

Ruptū dr̄ testm̄ vz arrogatione vel agnatōe posthūi. vt. s̄. qui. mo. tes. infir. i. rn̄. Et nō q̄ nō ē p oīa idē qn̄ rūpit̄. ac si nullū factū eēt cū p̄rio casu. s. qn̄ rūpit̄ legatū vt ex codicillis nō valeat. vt. C. de codi. l. ii. scd̄o fic. vt. s̄. de fideicō. hr̄. §. p̄terea. ⁊. ff de iure codi. l. siqs cū. i. rn̄so. ⁊ l. ab intestō. ⁊. s̄. ti. i. §. nō tm̄.

Irritū dr̄ testm̄ vt p capit̄ di. testōris. vt. s̄. qui. mo. te. infir. § nō tm̄. ⁊ fa. ff. de ver. sig. intestat⁹

Testm̄ nō valz ex quo nemo hr̄ditatem adiit. Sūt ⁊ alii duo modi vt per q̄relā vel ꝯtab. testō resciso. vt. C. d̄ colla. vt liberis.

Intestatorū.

He. redi/

tas itestati prio ptinet ad suū he
redē. Et ille dr̄ suus hr̄s qui ē in
ptāte defūcti tpe mortis ei⁹. siue
fuerit d̄ liberis nālib⁹ ⁊ ltimis. si
ue d̄ ltimis tm̄. siue ltimatis per
oblationē curie siue p subsequēs
mr̄imōiū. h. d. Add. nō ex tex.
ꝯiūcta gl. ꝙ ois descēdēs vsqꝫ in
infinitū dr̄ de suis. si ē i ptāte il/
lius de cui⁹ hr̄ditate agit̄. hodie
vero ēt emācipati qui vocant̄ p
ptorē vt. j. e. §. emācipati. sꝫ ēt ho
die p ius ciuile. vt in auct̄. e. §. i.
⁊. §. nullā vero. Et opꝫ ēt ꝙ ob
tineat primū locū. ⁊ ꝙ sit descen/
dens ex masculo. siue masculus si
ue feia. Itē nō ꝙ ad hoc vt filii
legittimētur per subsequēs ma/
trimoniū opꝫ prio ꝙ sint nāles
tm̄. ⁊ sint nati ex pentibus inter
quos poterat eē mr̄imoniū. Se/
cūdo nō sufficit solū ꝯsensus d̄ p̄/
senti. sꝫ ēt ꝙ fiant instr̄a nuptia/
lia ⁊ dos ꝯstituat̄ licꝫ iter eos a
principio nō fuerit affectio mari/
talis. qd̄ tm̄ intellige vtrū instru
mēta requirant̄ vel nō vt dixi. s̄
de nup. §. fi. in gl. sup verbo in/
strumētis. Ang.

Gl. Prognat⁹. i. pcul a me
natus. vt in quarto gra/
du ē mihi qui vocat̄ abnepos. vt
j. de gradi. §. iiii. vel dic cōposi/
tū poni p simplici. i. natū vel na
tam. ⁊ sic p nepote predcō. Vel
meli⁹ dic. loquit̄ d̄ oibus descen
dētibus. ⁊ iō dicit pgnatus. qꝛ
vsqꝫ in infinitū succedunt. vt in
aut̄. e. §. i. Et sic pprie ponit̄ p/
gnatus. i. pcul natus.

Adoptiui nō drn̄t a naturali
bus nisi fuerint emācipati. tūc ei
differūt. qꝛ naturales ēt emanci/
pati d̄ iure p̄torio succedūt ado/
ptiui nō. vt. ff. e. l. i. §. suos. ⁊. j.
e. §. minus. Add. quid āt i feu/
do quo ad istos adoptiuos. vide
hic breuiter p do. Ang.

Filius ltimat̄ p oblationē cu
rie. Erat eim curia siue corpus i
qualibet ciuitate. que curia indi/
gebat officialibus vt negocia ex
pedirent̄. vt in auct̄. de defen. ci
ui. §. nulla. in fi. vñ quicūqꝫ vel/
let naturalē suū filiū dare illi cu
rie. vel ipsemet filius post mortē
patris se offerre non extātib⁹ le/
gittimis. vel pr̄ testō illud dicat
ltimus fiebat. vt i aut̄. quib. mo.
na. ef. sui. §. qd̄ vero. ⁊. §. siquis
igit̄. sicut fit remissio peccatoruꝫ
his qui vadūt vltra mare. Di
uales ꝯstōnes de quib⁹ hic. s. theo
dosii ⁊ leonis. vt. C. de na. lib. l.
siquis. ⁊. l. qm̄. Nr̄e ꝯstōnes
s. Justi. hn̄tur. C. d̄ na. li. l. cū qs
⁊. l. nuper. Instr̄a nuptialia d̄
quibus hic debent cōtinere mr̄i/
moniū eē ꝯctū iter ticiū ⁊ bertaꝫ
⁊ dotē datā eē. que instr̄a dotalia
vel nuptialia dicunt̄. ⁊ sine his
duobus. s. scriptura ⁊ dote dixit
Pla. nō valere mr̄imoniū quia
lex in plurisqꝫ locis d̄ his dicit vt
hic. ⁊. s̄. de nup. §. nō alias. ⁊. ff.
d̄ re. iur. nupt̄. Nos dicimus va
lere mr̄imoniū. vt. C. de nup. si
vicinus. ⁊ in auct̄. de nup. §. nu

ptias. sz nõ fieri liberos ltimos. vt i aut. d tri. ⁊ se. §. fi. col. iii.

Primi. s. nati añ mrimoniuz pstiterũt postea natis occasionez ltimi nomis. Nã ⁊ ob hoc retinẽt quidã ꝯcubinas vt experiantur. an ex eis possint filios hre vt postea accipiãt eas i vxores. vel repellãt. qd in vxore ꝓhibit ũ est vt. i auct. quib. mo. na. ef. sui. § quoniã. col. vii.

Add. Sz dicta cautela nõ est bona quo ad aiam. qr oĩs fornicatio hodie ẽ ꝓhibita. vt dixi. s. de nup. §. si aduersus. ⁊. §. fi. Ang.

Qd iam de hac ltimatione ꝑ subsequẽs mrimoniũ dictũ ẽ locũ obtinet nõ solũ si nascant postea ⁊ viuant cũ primis siue non nascant aliqui. siue ẽt nascant ⁊ moriant. vt. C. de na. libe. nup. Et nõ ꝙ si ẽt ltimos hẽat ex quõdam vxore. tñ hec valent ⁊ siue ex libera. siue ex liberta. siue ex serua quã postea manumisserit ⁊ in vxorẽ duxerit hec ſuant. vt i auct. de inces. nup. §. fi. ⁊ in aut. de tri. ⁊ se. §. fi. ⁊ in aut. de fil. añ do. instru. na. ꝑ to.

Ita demũ. Ad h vt nepos et alii vlteriores liberi in potestate sui hrdes sint. requirit ꝙ alius ñ precedat eos in gradu. h. d.

Add. Nõ ꝙ quãuis filius sit in rerũ natura. si tñ sit remotus a patria potestate vt emancipatõne non ẽ cã impeditiua ꝙ subsequẽs in gradu nõ assumat suitatẽ

Item nota in ver. nam ⁊ si. ꝙ q̃litas adiũcta verbo dz regulari ſm tps verbi. fa. l. ex facto. §. pe. ff. ad treb. ⁊ in. l. i delictis. §. si ex traneis. ff. de noxa. ⁊ bar. late in d. l. ex facto. Itẽ nõ in v. posthumi. ꝙ posthum⁹ hẽtur ꝑ nato. ⁊ ꝑ ꝯñs si fuisset natus viuo patre ⁊ in ptãte sua eẽt hẽret ꝑ suo herede. Requirit tamẽ ꝙ etiã fuerit conceptus tempore vite illius cuius vult effici heres. vt. l. ii. ff. d se. tab. in. l. i. §. ꝓximior. ff. vñ le. ⁊. j. e. §. cũ aũt querit. v. plane ibi dicã. Ang.

Glo. Filius lz p̃cedat nepotẽ ex altero filio i vno gradu. vt. j. de gra. cog. §. primo gradu. ⁊. §. scdo gradu. non tñ excludit quo ad successionẽ. quia quo ad successionẽ nõ vr precedere cũ sui patris locũ obtineant. vt in. d. §. eo.

Per emãcipationẽ filius definit eẽ suus hrs vel alia capit diminutione maxia vel media. non ãt captiuitate vt. s. qui. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus. ⁊. ff. eo. l. i. §. si filius. Add. Sed id qd hic dr de emãcipatõe ẽ hodie correctum. vt supra dixi. de here. quali. ⁊ dif §. sui. quia sublata est differentia emancipationis ⁊ patrie potestatis. in. §. nullã vero. in auct. eo. An autem etiam qñ fit testm̃ sit sublata differẽtia. Et lz glo. sint ꝯrie. tñ cõiter tenetur ꝙ sic ⁊ ꝙ hodie fit correctus ti. d coniun. cum emanci. lib. vt nõt

glo. i rubrica. ff. de cōiugē. ⁊ cōit̄ i. d. §. ⁊ qd si tm̄. Qd̄ fa. si emā/cipatus filiꝰ ē istitutꝰ ⁊ nepos ex eo i ptāte retētus. sit p̄teritus ꝙ nepos nō pōt dicere testm̄ nullū qꝛ nō fuit d̄ necessitate istituēdua vel ex heredādus cū filius emāci patus p̄cedat vt hic. Vide latiꝰ Ang. hic. Et ex his nō. ꝙ ille q nō succedit ab itestato. si fiet testa mētū ⁊ p̄tereat̄ testm̄ nō ē nullū qd̄ fa. si statuto caueat̄ ꝙ extāti/tibus masculis femina nō succe/dat ab itestato ꝙ si fiat testm̄. ⁊ fe mina p̄tereat̄. nō dicit testamētū nullū. vt pz p p̄dicta. Ang. latiꝰ hic. Lz oēs descēdētes liberi appellent̄. tm̄ post trinepotē ipro prie. vt. ff. de gradi. l. iuriscōsultꝰ ff. de ver. sig. l. liberoꝝ. Post/humi hn̄tur p nat̄ quotiēs d̄ eo/rū ꝯmodo agit̄. ff. de sta. ho. l. q i vtero. Et nō ꝙ posthumꝰ dici tur ꝓprie q post hn̄atiōez patris nascit̄. Et dr̄ ipropie ille qui fa cto testō nascit̄. vt. ff. de iniu. ru. l. iii. §. i. Additio. Et si statutū loquēs de posthumo maxie corre ctoriū ⁊ exorbitās. n̄ itelligit̄ ni/si de illo posthumo q eēt natꝰ pꝰ mortē p̄ris. qꝛ ille ē ꝓprie posthu mus. ⁊ statuta ꝓprie debēt itelli/gi ⁊ verificari. vt i. l. iii. §. hec ver ba. ff. de ne. ges.

Sui autem. Suꝰ heres statim post mortē p̄ris efficit̄ hr̄s ēt ignorans. lz sit pupillus vel fu riosus ⁊ sine auctoritate sui admi nistratoris. h. d. Additio. Nō ꝙ si qs ēt ignorās quasi ꝯhit ob/ligat̄ qꝛ dr̄ ēt suꝰ siue sciuerit sine ignorauit se hr̄dē eē ⁊ defūctum mortuū ⁊ alia de quibꝰ i. l. is pōt ff. de here. isti. ⁊ ibi p gl. ⁊ Bar. Itē nō ꝙ furiosus hr̄ p ignorā te aliqn̄ hr̄ p abn̄te. vt. l. ii. ff. de iure codi. Et eisdez casibꝰ quibꝰ q̄rit̄ ignorāti. pōt ēt queri furio so vel pupillo. Itē nō ꝙ dn̄ium bonoꝝ patris statim mortuo p̄re dr̄ quasi ꝯtinuari i filiū siue sit fi lius ignorās siue pupillus vl' fu furiosus. Et sic nō ꝙ dn̄iū bono rū p̄ris statiz ip̄o mortuo ꝯtinua tur i filiū. ⁊ nō tātū in filiū sz ēt i quēlibet aliū hr̄dē aditiōe ab he/rede extraneo sequuta. sz nō cōti nuat̄ possessio. vt. l. cū heredes. ff. de acqui. poss. i gl. qꝛ possessio ē quid facti. l. i. §. sceuola. ff. si qs tes. lib. eē ius. fu. ⁊ factū ⁊ aius re quirunt̄ jad ip̄az acquirēdā. l. iii. i pri. ff. de acqui. pos. qd̄ nō ꝯtin/git i dn̄io. vt no. i. d. l. cū hr̄des.

Gl. Sui ignorātes ⁊ inuiti ⁊ statim sunt hr̄des. lz iure p̄torio abstinere possint. vt. s̄. de here. quali. ⁊ dis. §. sui. ⁊. ff. si qs omis. cā test. l. i. §. qui sub.

Furiosi efficiunt̄ sui heredes sine curatore alias nō nisi p cu/rātorē sz quosdā. vt. C. de cura. fur. l. fi. §. tali itaqz. Additio. An aūt si ab alio fuerit istitutus furiosus vel ab itestato succedit. possit adire hr̄ditatē p eiꝰ curato rem. dic vt plene nō. in. d. §. sui.

q̄ poterit adire. vt si resipiscat possit aut acceptare aut repudiare. ⁊ si in furore decedat nō trāsmittit eā. sz legata ⁊ fideicōmissa debētur. dic vt ibi.

Morte patris statiz quasi cōtinuat̄ dominiū in filiū. Et dicit quasi q̄ improprie ꝯtinuatur dñium a patre i filiuz. q̄ ꝯtinuatio dz fieri inter diuersa nō inter eadē. sz pater ⁊ filius fictōe iur̄ sūt eadem persona. vt. C. de impu. ⁊ ali. substi. l. fi. §. fi. Add. Aliā lec. glo. reprobat.

Quod hic dr̄ in pupillis locū hz in hereditate patris. secus i hereditate extranei. q̄ tūc tutoris auctoritas ⁊ pupilli actus necessarius ē. nisi sit infans. quo casu sufficit tutor. vt. C. de iure deli. l. potuit. ⁊. l. si infanti. §. parētes. ⁊. ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his l. impuberi.

Interdū. Reuersus ab hostibus fictione postliminii efficit̄ suꝰ hr̄s ēt si reuersus fuerit post mortez pr̄is. sz si testōr per duellū dānatus fuerit hr̄s suus eē desinit. h. d. Add. nō q̄ filius captꝰ ab hostibꝰ desinit eē in ptāte patris ⁊ efficit̄ in ptāte hostiū. Itē nō. q̄ satis ē quē eē i ptāte defuncti ver̄ mortis tpe. vl' ficte ad hoc vt efficiat̄ suus hr̄s. Itē nō q̄ lz qs ꝯmisit crimē lese maiestatis. non tñ pp hoc pdit iura ciuitat̄ ro. ⁊ p ꝯñs ñ pdit pr̄iaz ptātē q̄ ē ciuium romanoꝝ. vt. l. nā ciuiū. ff. d̄ his q sūt sui vel ali. iu. Itē nō q̄ spāle ē i crimie lese maiestat̄. q̄ ñ extinguit̄ lz exticta ⁊ mortua sit psona. Itē nō q̄ post mortē delinquētis nō dz dānari persona sz eius memoria. ⁊ iō errāt iudices maleficiorū qui faciūt suspendi malefactorē post mortē eius. Itē nō vnū casū i quo lz qs hr̄s extitit ipso iure. tñ desinit eē hr̄s al's dic vt nōt gl. ⁊ doc. i. l. substitutus. ff. de vul. ⁊ pu.

Gl. Nō quedā delicta trāsire ꝯ hr̄des ēt lite nō ꝯte. vt lese ma. i duobꝰ casibꝰ vt qñ quis ꝯ principē vel rēpublicā fuit molitus al' nō. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. ⁊ de his duobus casibus hic tantū loquit̄. Itē de residuis ⁊ peculatus ⁊ repetūdarū. vt. ff. ad l. iul. repe. l. fi. Item apostata. vt C. de apos. l. ii. ⁊. l. apostatarū. in fi. Quedā nō trāseūt ēt lite ꝯte. vt oia alia publica. vt. ff. de accu. l. ex iudicioꝝ. sz alia delicta lite ꝯte. transeūt al' nō. vt oia priuata delicta. vt. C. ne ex deli. def. l. i. ⁊ ⁊. j. de ppe. ⁊ tēp. ac. §. nō aūt.

Add. nō q̄ crimē lese ma. non dr̄ ꝯmitti nisi ꝯ principem ⁊ rem pub. romanoꝝ. ar. l. eū qui vecti gal. ff. d̄ v̄. sig. quid in aliis ciuitatibus. glo. ē in. l. fallaciter. C. de aboli.

Crimē pduellionis iō dr̄. q̄ p duellū fiebat certamē si aliquis huiꝰ criminis reus dicebat̄ q̄ aliquid in principē vel rē publicam fuisset molitus sm̄ P. ⁊ pōt di-

ci hoc ⁊ defendi. qꝛ ſz iura roma
na videt̃ fieri poſſe pugna. ⁊ ſũt
argumẽta aliqua. vt. ff. ad. l. aql.
l. qua actiõe. §. ſiquis in collucta
tõe. ⁊. ff. de re iudi. l. ꝯmodis. et
ff. d̃ his qui nõ. infa. l. athlete. C.
de athle. l. i. ⁊. C. que reſ pig. ob.
po. l. ſpeciem. ⁊. ff. de dona. i ſi.
In his. n. ll. hr̃ mẽtio de tali pu
gna que nõ fieret niſi de iure eẽt
Vel dic ꝑduellionis. i. hoſtis cri
minis. nã ꝑduelles hoſtes dicũt̃
vt. ff. de ver. ſig. l. quos nos.

Mortui dãnat̃ memoria. nã
ipſe cũ ſit mortuus nõ põt dãna/
ri niſi a deo. vt. ff. que ſen. ſi. ap.
re. l. pe. Et dr̃ dãnari hoc mo/
do. Pronũcio ꝯ imperiũ luciuz
ticiũ feciſſe. ⁊ iõ bona in fiſcũ in/
ferri. nã per hoc memoria dãna
tur ⁊ ĩfamia quadaz defũctus af/
ficit̃. vt. s̃. qui ma. nõ po. §. i. et
ex tpe cõmiſſi delicti alienatõnes
ab eo facte nõ valẽt. vt. C. ad. l.
iul. ma. l. pe. in fi. ⁊. ff. de dona. l.
donatões. §. fi.

Suus deſinit eſſe heres ꝑꝑ deli
ctum patris. ſ. lata ſnĩa. nam nõ
facit deſinere ipſo iure ſuũ here
dez eẽ tale delictũ. qꝛ ex quo ſe/
mel ẽ heres nõ poteſt deſinere eẽ
heres. vt. s̃. de fideicõ. hr̃. §. reſti
tuta. ⁊ ibi plene dixi.

Cum filiꝰ. Nepos ex
filio ꝑmor/
tuo ſuccedit ſiml̃ cũ alio filio ve
niẽte. qꝛ aſſumit locum pr̃is ſui.
⁊ iõ ſuccedit cũ patruis ⁊ filiis pa
trui in ſtirpes. ⁊ nõ i capita. h. d.

Addi. nõ ꝙ lz filius ſit proxi
mior i gradu nõ excludit nepotẽ
qꝛ fictione iuris hr̃ in gradu pa/
tris cũ ipo filio. Itẽ nõ ibi ꝓ
nepotes in parentũ locũ ſuccede
re ⁊c. ꝙ vſqz ad ꝓnepotẽ qs ſuc/
cedit in locũ patris. vlterius ãt
nõ videt̃ permitti. vt. l. auuncu/
lo. C. cõia de ſuc. ⁊ hoc vult bar.
in. l. i. §. ſiquis vero. ff. de ſuis ⁊
le. qd̃ nõ. Sed tñ doc. in hoc ali
quantulũ variant. vide ang. Itẽ
nõ ꝙ qñ vnus inferioris gradus
aſſumit ꝑſonã ſui parentis ſemꝑ
ſuccedit̃ in ſtirpẽ. qꝛ ſicut eius pa
rens ſuccederet ꝓ vna ꝑte ita eiꝰ
filii ẽt ſi eſſent decẽ. Itẽ nõ i v̄.
item ſi ex duobus ꝙ hic vr̃ caſus
ꝙ ẽt qñ nepotes plurium fratrũ
inuicẽ ſuccedũt auo ꝙ vocantur
in ſtirpem ⁊ non in capita. dicam
in glo.

Gl. Iſta regula ꝙ filiꝰ ſucce/
dit in locũ pr̃is nõ ſolum
obtinet d̃ iur̃ ciuili. ſz ẽt idẽ. ⁊ ſi
ꝑ bo. poſ. vocant̃. vt. ff. de ꝯtab.
l. i. §. vocant̃. nec ob. ff. de ꝯtab.
l. iii. §. i. qꝛ ibi iõ precedit filiꝰ qꝛ
patris loco ẽ adoptatꝰ ad nepo/
tẽ. vt. s̃. §. ita demũ.

Add. Et nõ ꝙ iſta regula ꝙ
filius ſuccedit in locũ patris ha/
bet locũ quando ſuccedit̃ titulo
hereditario. nõ autem qñ titulo
fideicõmiſſario. ita tenẽt cõmuni
ter doc. vide ang. hic.

Cum autem. Cõ/
dito
teſtõ qd̃ poſtea deſtituit̃ ille dr̃ ꝓ

pinquio: qui tpe destituti testi ẽ pxio:.ẽt si nascaꝫ p⁹ morte ⁊illius de cuius hereditate agit dumõ fuerit ꝯcept⁹ in vita eius. h.d.

Add.nõ q nõ tñ qui ẽ pxi/mio: tpe mortis dr cẽ de suis he redibus.vt.s.c.§ ita demũ.si ẽt ille qui pximio: reperit qñ clax ẽ q ab intes.decesserit. Item ad hoc vt quis possit cẽ de suis.suffi cit q sit ꝯceptus viuo eo de cui⁹ hĩditate agit.lz nõdũ sit nat⁹ eo viuo.fa.l.i.§.siquis pximio:.ff. vnde le.

Hlo. Ad mortuo patre hĩdi tate nõ adita ex testõ nõ transmittit ad filiũ querela i/offi.tes.Et olim ẽt si hĩditas fuis set adita nõ trãsmittebaꝫ. hodie vero s.vt.C.de inoffi.testa.l.sã/cimus.al'.l.si quis filiuz.§.fi.

Nepos cõceptus ⁊ natus p⁹ mortẽ aui nullo iure cognatiõis auum tetigit.nec eim fuit pxim⁹ cognatus ei.s.auo quo viuo nõ/dum animal fuit.vt.ff. vñ cog.l. i.§.siquis pximus. Sz an hodie per ius aucti.succedit.vt in aucti. de here. ab intes.§.i. Hd.dix q fic.q naturalis cã tñ spectatur. Jo.s.q nec de iure ptorio.quo casu naturalis equitas inspicieba tur admittebaꝫ vt sequit.j.e.§. emãcipati.⁊.ff. de suis ⁊ le.l.tici⁹ ⁊.l.pe. Add.dic q ista opi. Jo. cõiter tenet.de quo vide bar. in d.l.tici⁹.⁊ ego dixi.s. ó exhĩ.li. §.posthumoꝝ. Ange.

Nepos ꝯceptus post mortem aui nõ põt petere bo.pos.vt pxi mus cognatus.i.tanquã agnat⁹ quia agnati sunt proximiores q̃ cognati.nũquid ergo tertio ordi ne iter cognatos vocat. Ad Bar. dicit q fic.ff.e.l.i.in fi. Sz Jo. contra.q ibi de conceptis prius natis postea loquit secus si po/stea concipiunt ⁊ nascunt vt hic ⁊.ff.de iniuſ.⁊ irri tes.l.siquis/filio.§.nõ fuisse. Addi. Dic q hanc vltimã tenẽt doc.

Add.nõ q iste.§.in fi.indu/citar per bal.hic q si imperator cõdẽnauit certos nobiles q ipsi filii ⁊ nepotes essent exules a tali ciuitate q nõ vident affici tali cõ dẽnatõe filii ⁊ nepotes qui post cõdẽnatõnem ꝯcipiunt.ita cõsu/lendo determinat bar. Sz siquis vellet q filii ⁊ nepotes comphen dant apponat in sententia poste ros ⁊c.

Emancipati Emã cipat⁹ de iure ciuili incognitus ad suc/cessionẽ parẽtis nõ venit. ptoris tñ bñficio per bo. pos. vñ liberi pinde admittet.ac si in ci⁹ ptate manfisset.h.d.

Add.nõ q ó iure ptorio ꝯsi/deraꝫ equitas natural'.fa.l.i.ff.ó mino.cũ si. Itẽ nõ q emãcipat⁹ de iure ptorio fingit fuisse in po testate p enti tpe mortis patris. ⁊ per q̃s habet vnde lib. ab intes/tato. Item nõ q emancipatus mutatus de iure pretorio admit titur etiã cum fratribus in ptãte

ꝯstituꝫ. qꝛ emãcipatꝰ est suus heres de iure pretorio.

Glo. Emãcipati nullo iure ꝑ legẽ. xii. tab. vocauꝫ q: neqꝫ vt filii neqꝫ vt pr̃oni neqꝫ vt agnati quos vocat lex. xii. tab. vt. j. ti. i. i prin. Sꝫ aliud ecõtra. i. nõ idẽ ẽ i successiõe pr̃is erga filios. vt. j. ti. i. §. fi. Additõ ⁊ rõez dr̃ie videbimus. ibi Ang.

Additio vltio nõ ꝙ ẽt hodie durat dr̃ia iter suũ ⁊ emãcipatuꝫ quo ad effectus quos iducit pr̃ia ptãs. de quibꝰ vidistis bonã glo. s̃. de pa. po. §. ius autẽ. Itẽ emãcipatis põt venire ⁊ mutuo se obligare sꝫ nõ filiꝰ i ptãte. vt. l. i. ff. ad mace. ⁊. l. si ven. §. noto. ff. de pol. Itẽ suꝰ nõ testaꝫ sꝫ emãcipatus sic. vt. l. suũ. §. penul. ⁊. l. fi. C. qui te. fa. po. Itẽ emãcipatus ꝯsistit i iudicio sine ꝯsensu pr̃is. sꝫ nõ suꝰ. vt. l. fi. §. necessitatẽ. ⁊ qđ ibi nõ. C. de bo. qꝫ li. Itẽ emãcipatus assumẽs officiuꝫ publicũ ẽt cũ ꝯsensu pr̃is nõ obligat pr̃eꝫ. sꝫ suꝰ sic. vt. l. ii. i fi. ff. ad municip. Itẽ emãcipato nõ põt pupillarit substitui. sed suo sic. vt. l. ii. ff. de vul. ⁊ pu. Itẽ emãcipatꝰ cũ cã tãtũmõ ꝑ ꝯtratab. impugnat testm̃ sꝫ suꝰ dicit nullũ. vt nõ. gl. in. §. exheredatos i auct. de here. ⁊ fal. Itẽ pr̃ ascribẽs hr̃ditatẽ vel legatũ filio emãcipato i testõ alicuiꝰ. nõ icidit i falsuꝫ nec i q̃si falsuꝫ. cũ nihil sibi queraꝫ. secꝰ si ascribit filio i ptãte. l. i puberez. §. i. de fal. ff. Itẽ ẽ dr̃ia in. l. fi. cũ ibi nõ. per Bar. ⁊ doc. C. de repu. here. ⁊ s̃. dixi quod nõ.

At hi qui. Filiꝰ emãcipatꝰ ⁊ postea arrogatus ab alio. nõ põt venire ẽt de iure p̃torio ad hr̃ditatẽ pr̃is nãlis. nisi ante mortẽ suaꝫ fuerit emãcipatꝰ ab arrogatore. Si vero emãciparet̃ pꝰ mortẽ nãl' pr̃is hẽret̃ vt extraneꝰ quo ad hr̃ditatẽ vtriusqꝫ. h. d. Additio. Nõ ꝙ id qđ dixi ꝓxie ꝙ iure p̃torio admittunt̃ emãcipati itelligit̃ si nõ fuerint traditi i ptãte aliena ꝑ adoptionẽ. Itẽ nõ ꝙ emãcipatio facta pr̃i nãli tollit iura ciuilia. ⁊ sic patriã ptãteꝫ. sꝫ nõ tollit iura nãlia. vt. s̃. §. ꝓxi ⁊. l. iura sanguinis. ff. de re. iur̃. sꝫ emãcipatione facta ab arrogatore nihil sibi reseruat qꝛ ꝑinde hr̃. ac si nũq̃ fuissꝫ i adoptionẽ datꝰ. ⁊ quo ad pr̃em adoptiuũ habẽt̃ vt penitꝰ extranei. Et ẽ rõ. qꝛ cũ iure ciuiuili. s. arrogatiõe sint ꝯiũcti ꝯ̃rio iur̃ ciuili. s. emãcipatiõe põt i totum tolli. vt. l. nihil taꝫ naturale de reg. iur.

Glo. Emãcipatꝰ a pr̃e si se dat in arrogationẽ nõ succedit pr̃i naturali. sꝫ vr̃ cõtra. ff. đ ꝯ̃ta. l. iii. §. si quis filio. So. vno mõ sꝫ Jo. ibi nõ valuit adoptio vel distingue an det̃ extraneo vt hic. an det̃ i adoptionem nepos ex filio emãcipato pr̃i eiusdẽ vt ibi. ar. s̃. de adop. §. sꝫ hodie. Additio. Sꝫ tu dic meliꝰ sm Joã. de pla. ꝙ hic loquit̃ de

arrogatiõe ibi de adop. Si filius adoptiu⁹ emãcipat̃ a patre adoptiuo ẽ illi loco extraneoꝝ. Si aũt eẽt fact⁹ sui iuris ꝑ mortẽ pr̃is adoptiui. durat ius agnationis iter filiũ adoptiuũ ⁊ filiuꝫ naturalẽ adoptant̃ ñ emãcipatũ vt sibi succedant. vt. ff. de gradi. cog. l. nõ facile. §. cognationes. ⁊ de adop. l. ãtepe. Itẽ ⁊ ipsi adoptiuo pr̃i succedit. vt. j. eo. §. sed ea. Additio. Qꝛ iste tex. vꝛ difficilis maxie i ver. post mortẽ ve pono ergo tex. toti⁹. §. in forma ꝺclaratio ei⁹ meli⁹ itelligat̃. ro.

At hi q emãcipati a parẽte i vt adoptionẽ se ꝺdere. nõ admittũt̃ ad bona naturalis pr̃is quasi liberi. si mõ cũ is moreret̃ i adoptiua familia sit. nã viuo eo emãcipati ab adoptiuo patre. perinde admittuntur ad bona naturalis patris. ac si emancipati ab ipso pr̃e eẽnt. nec vnq̃ in adoptiua familia fuissent. ⁊ ꝯueniẽt̃ q̃tum ad adoptiuũ pr̃eꝫ ꝑtinet. extraneoꝝ loco eẽ icipiũt. Post mortẽ vero pr̃is emãcipati ab adoptiuo pr̃e. ⁊ q̃tũ ad hũc adoptiuũ pr̃eꝫ ꝑtinet. eque ex̃neoꝝ loco fiunt. ⁊ q̃tũ ad nãlis patris bona ꝑtinet nihilomagis liberoꝝ gradũ nãciscant̃. qꝺ iõ placuit sic. qꝛ iniquũ erat eẽ i ꝑtãte patris adoptiui ad quos bona naturalis pr̃is ꝑtinerẽt. vtrũ ad liberos ei⁹ an an ad agnatos. Additio. Nõ ꝓ itellectu hui⁹ tex. ꝙ iste. §. hoc vult i effectu ꝙ si filius adoptiu⁹ emãcipat̃ a patre adoptiuo viuo pr̃e suo naturali. iste emãcipatus succedit tãq̃ emãcipat⁹. in bonis pr̃is naturalis. Si vero iste adoptiuus emãcipat̃ post mortẽ naturalis pr̃is. tũc lꝫ fit extrane⁹ patri adoptiuo. nihilomagis. i. nõ ꝓpter hoc magis nãciscit̃ gradũ liberoꝝ pr̃is naturalis. quasi dicat. nõ ꝓpter hoc magis succedit i bonis patris naturalis. Et rationẽ hui⁹ ponit tex. qꝛ iniquum erat ꝙ pater adoptiuus hẽret in sua ꝑtãte disponere ꝓ voluntate sua ꝺ bonis patris naturalis. qꝛ si emãcipat⁹ post mortẽ patris naturalis acquireret gradũ liberoꝝ ⁊ sic succederet. pr̃ adoptiuus potuit emãcipãdo ip̃m facere heredẽ i bonis patris naturalis. ⁊ priuare agnatos quib⁹ iã erat ius q̃sitũ ⁊ istꝺ iniquũ eẽt. ⁊ hec fuit mẽs glo. si bene itelligat̃ sup ṽ. ad agnatos qcqd dicat. d. Ang. ⁊ alii. Et hoc semper saluo meliori iudicio.

Minus ergo.

Filiꝰ legitim⁹ ⁊ naturalis emãcipat⁹. vocat̃ ad bona patris naturalis bñficio p̃toris. sꝫ fili⁹ adoptiuus emancipat⁹ nullo mõ põt admitti ad bona patris adoptiui. h. d.

Additio. Nõ ꝙ ius ciuile nõ põt tollere iura naturalia ⁊ iura gentiũ qꝺ fa. ꝙ impator quãuis sit supra ius ciuile. vt. l. i. ff. de cõsti. princ. nõ possit tollere ea que sunt de iur̃ naturali vel gẽtium.

⁊ sic nõ posset tollere defensiões que sunt d̃ iure naturali. vt. l. vt iur̃. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ quod ibi hr̃ nec posset tollere citationẽ ꝑtis. vt cle. pastoral' d̃ re iudi. Nec posset tollere dñiuz rei aliene cũ dominiũ sit d̃ iuregẽtiũ. vt. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iur. qd̃ an sit verũ ⁊ qñ nõ. plene ꝑ Bar. in pria ꝯsti. ffoꝝ. ⁊ Bar. ⁊ doc. i. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pub. ⁊ dixi. s̃. de iure na. §. i. ⁊. §. ius aũt. gẽtium. Ang. Itẽ nõ ꝙ iura sanguis deleri nõ pñt. l. iura sanguis. ff. d̃ reg. iur. Itẽ nõ ꝙ ius ciuile põt tolli ꝑ aliud ius ciuile. Qd̃ fa. ꝙ imꝑator possit rescribere ẽt ꝯtra ius ciuile scriptũ. ẽt si non apponat cl'am. nõ obstãte tali lege qd̃ ẽ verũ si rescribat ꝯtra publicã vtilitatẽ. vt. l. rescripta. C. de p̃ci. i/pa. off. Secꝰ si cõtra priuatã vtilitatẽ. qꝛ tũc opus ẽ cl'a derogatoria. Sz an i spẽ vel sufficiat i gñe. nõ. gl. ⁊ doc. in dicta. l. fi. C. si cõtra ius vel vti.

Eadem. Filiꝰ legitimꝰ ⁊ nãlis i ptãte vel emãcipatꝰ hz cõtratab. de iur̃ p̃torio si sit p̃teritꝰ nisi fuerit in adoptiua familia tũc tꝑis adoptiuus vero secꝰ. h. d. Additio. Nõ ibi liberis p̃teritꝰ ꝙ bo. po. ꝯ ta. dat̃ nisi p̃teritus. nã exheredatus nõ dat̃ qꝛ hñt querelã. qñ sunt in ptãte. Si aũt eẽnt emãcipati haberẽt ẽt querelaz ex signo tñ dato a iure p̃torio. vt. l. pap. i pri. ⁊ qd̃ ibi nõ. gl. Bart. ⁊ doc. ff. de inoffi. test. Nec ẽt dat̃ ꝯta. istitutis. vt. l. nõ putauit. i princ. ff. de ꝯtab. nisi cõmisso edicto per alterũ p̃teritũ. vt. l. si post mortẽ. §. penul. ff. de ꝯtab. ⁊. l. nõ nũq̃. ff. de le. p̃s. Itẽ nõ. ibi ⁊ neqz exheredatus ꝙ ẽt ille de quo ẽ factamẽtio i testõ nõ tñ vt oz instituẽdo. vel ẽt iniuste exheredãdo dr̃ p̃teritꝰ qd̃ nõ. Itẽ nõ ꝙ pretor ẽt suis nõ denegat suũ bñficiũ. Itẽ nõ ꝙ adoptatꝰ emãcipatus sicut nõ succedit ab intestato adoptãti ita nec admittit̃ ad ꝯtratabulas.

Glo. Eadẽ que obseruãtur i bo. po. vn. lib. seruãt̃ ẽt in bo. po. ꝯtratab. quo ad adoptiuos emãcipatos vt hic. Filiꝰ vel filia si emãcipat̃. lz desinãt eẽ suus. nõ tñ desinit eẽ filius vel filia. Institutis nõ dat̃ bonoruz pos. ꝯ tab. nisi p̃teritꝰ rumpat testamẽtũ ⁊ huic instituto sic viam apit. ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit̃ nisi p̃teritꝰ omittat edictũ. vt. ff. de cõtrata. l. iii. §. si quis ex liberis. Si autẽ p̃teritus nolit vti postquã semel agnouit istitutus hz ꝯtratab. iur̃ s̃m tab. qd̃ est mirabile. nec expectat p̃teritũ. ff. de cõtrata. l. si pꝰ. §. fi. ⁊. dele. e. l. nõ nũquaz. Cũ p̃teritio mr̃is ꝑ exheredatiõe habeat̃ vt. s̃. de exhere. lib. §. vlti. cessat ibi ꝯtatab. bo. po. vt. ff. de ꝯtratab. l. illud. §. ad testã. Additio. Et rõ huiꝰ ẽ. qꝛ p̃tor emãcipatus remouet obstaculũ emã/

cipatiõis. ꝛ reddit eos suos. vt. l. iii. §. emãcipatus filiꝰ. ff. de cõtra tab. ꝛ reddit eos suos. Sꝫ semia lꝫ remoueãt obstaculũ. nõ tamẽ cẽt fitus femie. quia non habet in potestate.

Pretor vocat ẽt emãcipatos ꝛ i ptãte ad ꝓtratab. ꝛ hoc emãci patus cõmittẽtibus edictũ nõ al. fm. Ulp. vt. ff. de cõtratab. l. iii. §. si quis ex liberis. sꝫ Jo. ꝺ. naꝫ nullũ dicere pñt. ꝛ cõtratab. suo iure hñt. vt. ff. de li. pte. l. si duo ꝛ. C. de li. pte. l. maximũ. ¶ Pretor repellit adoptiuos emãcipa tos. s. nisi sint istituti ꝛ eis ꝑmit tatur edictũ. vt. ff. de cõtratab. l. nõ putauit. §. in adoptione. ꝛ. §. vbi aũt. Sꝫ videt cõtra. ff. de cõ tratab. l. iii. §. si quis. Sol. vt. s. e. §. at hi.

Admonendi. Lꝫ filiꝰ adoptatꝰ nõ possit venire ad bo na pris naturalis. per vn. liberi vel vñ agnati. venit tñ ꝑ vnde co gnati. h. d.

Additio. Nota qualiter in telligat id qõ habet. s. eo. §. at hi. in ver. post mortem. ꝛc. qꝛ il lud ẽ verũ qꝺ tales filii habentur loco extraneoꝝ. s. quo ad hoc vt ꝑ vnde lib. de iure ptorio admit tãt. ꝛ sic vt sui ꝺ iurẽ ptorio vl vt agnati. ꝛ sic tãquam descẽdentes ex masculo sꝫ tñ cognati ꝛ vt co gnati primis duobus gradibus deficientibus admittunt vt hic. Sed de his dic vt. j. prie.

Sꝫ ea omnia. Adoptatꝰ ab extraneo. hodie ñ tranſit in ptãtẽ suam. ꝛ ideo non querelat neqꝫ contratabulat. licet ab intestato succedat. sed quo ad patrẽ naturalẽ vetera iura seruã tur nisi fuerit adoptatus ab ascẽ dente naturali. hoc dicit.

Additio. Nota bonum tex. ibi, cum necessitas nẽ. qꝺ ille quem ex forma alicuius constitutionis non est necesse instituere vel ex heredare si sit preteritus. nõ po test contra voluntatem testantis venire. quod facit pro eo quod dixi. s. §. eadem. qꝺ filia femina que extantibus masculis non suc cedit qꝺ si fuit preterita non dicit testamentum nullum. de quo per Barto. ꝛ doc. in. l. si quis post humos. §. i. ff. de libe. ꝛ posthu. Item nota qꝺ datus in adoptio nem ascendenti naturali tranſit in potestatem suam ꝛ omnia iu ra antiqua tractantia de adopti uis remanẽt icorrecta.

Hlo. Quẽadmodum olim adoptati per emancipationez ad neutrius patris suc cessionẽ admittebatur. hoc etiam videtur contingere hodie in ca su quem habemus. j. eoꝺ. §. no stra autẽ. vt C. de adop. l. penul. §. sed hoc. Sed dic qꝺ auus adoptans tenere relinquere ei quar tam vt filio arrogato. vt. j. eoꝺ. §. nra ibi quẽadmodũ. Additio.

Sz Jo.fa. dubitat imo dicit ꝯ hāc glo.i fi.

Constō de qua hic hr̄.C. de adop.l.pe.

Nūquid talis filius adoptiuꝰ vocabit patrē in ius sine venia.ꝛ nūquid pr̄ tenet̄ alimētare. rñ/deo nō.ꝑ hāc lr̄am. Sz. P.dix ꝯ. Add.glo.ex quo recitat opi. P.vltimā vr̄ cū illa residere argu.gl.in.l.cū quidā.§. sabinus. ff.ad treb.vide hic Ang.

Filius adoptiuus pōt venire ab intes.ad successionē pr̄is adoptiui.s.simul cū aliis naturalibꝰ C.de suis ꝛ le.si te. Nō tñ succedit aliis ꝯsanguicis sui patris adoptiui.vt.C.de adop.l.pe.§.sed si quidē.in fi. Add.dic sz Jo.fa.hoc verū de iure nouo.secus ꝺ iure ātiquo.ff.de adop.l.qui i adoptionē.ꝛ qꝺ ibi nō.

Senatus ꝯsul sabinianū non hēmus.sz dicebat ꝙ tres iuuenes arroganti deferebant̄ vt vnum eligeret quo casu magna erat hec solēnitas.vnde ex cōstōe diui pii quartā ei dabat arrogator.quod hodie nō ē in vsu.imo idē hoc casu vt ꝛ al'.vt hic.ꝛ.C.de adop.l.pe.§.quod aūt.

Item uetustas.

Olim nepos ex filia vel ꝓnepos ex nepte vocabāt̄ ad hr̄ditatē.demū post agnatos.sz ex aliquibus ꝯstōnibus vocabant̄ cū diminutōe tertie ꝑtis.simul cū aliis descēdētibus.quā ꝑtē ēt minuebant agnati trāsuersales.hodie vero ē secus.ꝛ isti tales descēdētes succedūt in stirpes nō in capita.h.d. vsqz ad finē.

Add.nō ꝙ ꝯ naturā ꝛ iiurio sum ē plus diligere nepotes vel alios descēdētes ex mastulo q̄ ex femina.fa.l.maximū viciū.C.de li.prete. Item nota ꝙ applo nepotum.ita comp̄hendit masculos ex femina sicut ex masculo. Item nota ꝙ extantibus nepotibus ꝓnepotibus ꝛ aliis descendētibus ex recta linea nullꝰ agnatus.ꝛ sic nullus ex linea trāsuersali potest ab intestato vocari. Itꝫ nō tex.aptū ꝙ ēt iter nepotes inter se succedētes ꝛ succedētes sine patruis.ꝙ non in capita sz in stirpes succeditur.vt.s̄.e.§.filiꝰ.

Gl. Supra correctū ē ius antiquum circa liberos primi gradus naturales siue adoptiuos.nūc circa liberos vlterioris gradus. Nō duas rōnes vincere vnā vt.s̄.de adop.§.sed hodie.in fi. Nō ꝙ tertia ꝑs totius rei dicit̄ parum.sic in auct̄.ꝺ exhibē.ꝛ itro.re.§.sancimus. Per ius nouissimum.scilicz ꝑ auct̄.de tri.ꝛ se.§.neqz illo.ista hodie correcta sūt ꝛ equaliter veniunt.

De ltima agna.succes.

Add.supra visū ē i ti.p̄cedenti q̄liter succedāt sui hādes siue liberi.vez qꝛ pꝰ suos vocāt̄ prio a

gnati postea cognati. vt. j. e. §. fi. ⁊. l. i. §. post suos. ff. de suis ⁊ le. ideo post ti. p̃ce. possunt istũ. De rũ q; post agnatos succedũt cognati ponit postea de cognatis.

Inemo De ficiẽ/ tib⁹ suis. hereditas de/ uolui ad agnatos ex lege duo/ de. tab. qui sũt illi qui ex linea ma sculina descẽdũt. vel etiã ex ado/ ptiõe dũmõ sint i p̃xiori gradu. h. d. Additio. Nõ q; p̃ia ẽ cã suorũ hereduz. Cõcor. s. titu. i. §. i. Itẽ nõ q; suus siue de iur ciuili siue de iure p̃toꝛio p̃fertur oib⁹ agnatis. cõcor. §. emãcipati s. ti. i. Itẽ nõ q; agnati qui sunt i potiori gradu vocãt ex lege. xii. tab. ad hereditatẽ defuncti. Itez nõ q; frẽs sunt adinuicez agnati. Itẽ nõ q; frater ꝙsanguine⁹ ẽ q; est natus ex eodẽ patre. An aũt vterin⁹ frater dicat ꝙsangameus est glo. i. l. cũ quidã. §. q; dz. ff. ỏ acquir. here. que vz velle q; sic. ⁊ idẽ Bal. ſz Bar. ibi vz velle cõ trariũ q; imo ꝑprie cõsanguine⁹ dicat cõiunct⁹ ex latere p̃is. p̃o quo fa. i auct. de ꝙsan. ⁊ vte. fra. vide Joã. de imol. i. d. §. quod dz. Itez nõ. i ver. nõ tñ oib⁹ sm Bal. hic q; qualitas adiũcta verbo dz verificari ſz tps verbi. fa. l. ex facto. §. penul. ff. ad treb. ⁊. l. i delicẽ. §. si exne⁹. ff. ỏ noxa. ⁊. l. tici⁹. ff. ỏ tes. mi. ⁊ ibi bar. ⁊ bar. ⁊ alu doc. in. l. ex facto. la grãde. in p̃ncip. ff. de vulga. ⁊ pupilla.

est lex S. ſtũdz ms q; vig misa. 30.

Hl. Cognatio ẽ genus agnatio ſpecies vñ quicũq; est agnatus est cognatus. sed nõ cõuertitur. Frẽs ex eodẽ p̃ie nati sunt sibi agnati ⁊ dicũt ẽt cõsanguinei quasi ex eodẽ sanguine nati. ceteri agnati non dicũt cõsanguinei. vt. ff. ỏ suus ⁊ le. l. ii. i p̃ii. Idi ẽt qui post mortẽ p̃is nascunt iura cõsanguinitatis ꝫ nãci/ scunt. s. ad suos frẽs p̃i⁹ natos. ad reliquos vero agnatos. ius agnatiõis tñ acquirit. vt. s. p̃xime dixim⁹. Et ẽ vez hoc si viuente eo de cuius hereditate agitur ꝙcepti saltẽ erãt. vt. ff. ỏ suis ⁊ le. l. titius. ⁊. ff. vn. cog. l. i. §. si qs p̃xim⁹. Additio. Ex quo sequit q; si fili⁹ fratris cõceptus post mortẽ patris. vellet tãquaz agnatus ex sua ꝑsona succedere patri nõ posset q; est sibi extraneus. sed ex persona patris posset.

Quãnis agnati vocent ad hereditatẽ. nõ tñ oibus simul agnatis dat lex hereditatez. s. lex. xii. tab. sed his qui tunc p̃xim⁹ gradu sunt. cũ certuz esse ceperit aliquẽ intestatuz decessisse.

Ceterum. Femine ⁊ descenden/ tes ex eis. hodie de iure ciuili admittunt cum oibus agnatis. inter quoꝫ etiam admittunt descẽdentes ex sorꝛibus vterinis. si i p̃imo gradu sunt. h. d. vsqz ad §. si plures. Additio. Nõ q; in admittẽdo istas feminas agnatas sunt quinqz iura. vnum ẽ lex

xii.tab.aliud ē media iuris prudē tia.tertiū ē ius p̄toriū. quartum ē quedā ꝯstō ipsonalis.quintū ē ius nouissimū vt hic. Nō i ver. qꝛ cōmodi⁹ videbat̄.ita iura ꝯsti tui.vt plerūqꝫ hr̄ditates ad ma/ sculos ꝯfluerent. Ista ē rō statu/ torū italie.nā cōiter ꝑ italiā viget statutū ꝙ exclusus femis hr̄ditas deuoluat̄ ad masculos.ꝛ hoc iō i troductū ē vt dom⁹ ꝛ agnatio cō seruet̄ ꝙ publice iterest.vt.l.i.§. penul.ff.de vē.inspi.qđ non pōt ꝯseruari ꝑ feminas qꝛ ꝯsequūtur alienā familiā.vt. s̄.de pa.po.§. fi. Dicit tñ Jo.de pla.qꝛ hoc ē ꝯ legē.xii.tab.ꝛ ius p̄toriū ꝙ est odiosuꝫ iō restrīgēdū. Sꝫ tn dic ꝙ ex ꝑte masculorū.ꝛ sic excludē tiū est fauorabile iō extēdendum ex ꝑte vero feminaꝝ ꝛ sic ꝑsona/ rū que excludunt̄ ē odiosuꝫ ideo restriugēdū. Ita dicit singularit̄ Bal.i.l.fi.C.de in ius vo. Itez nō.ꝙ bona simplicitas.i.puritas ē amica legib⁹. Itē nō ibi lauda mus itaqꝫ p̄tores ꝙ ille ē laudā/ dus qui ē iuētor alicui⁹ ordiatōis siue dispositiōis.lꝫ nō eque ꝑfe/ cte adiuenerit.qꝛ facile ē inuentis addere.vt.l.i.C.de ve.iur.enu. Itē nō ꝙ german⁹ dr̄ ille qui ē vtrinqꝫ cōiunctus. Itē nō ꝙ fili us nō tantū sororis germane.sed etiā sororis vterine ē agnat⁹ qꝛ ñ matris sꝫ patris sequit̄ familiā. vt.s̄.de pa.po.§.fi.tñ in gradu agnatorū ē trāslatus.ꝛ vt agnat⁹ succedit.

Gl. Constō iusti.de qua hic hr̄.C.de le.here. l.lege. xii.tab. Germani quasi ex co dē germine nati. Garmane.i. nate.ex eodem patre ꝛ matre cuꝫ defuncto. Uterie.i.nate ex ea/ dem matre tantum.

Si plures. Lꝫ sint pl̄es agn ati.tñ solus ꝓximior i gradu vo/ cat̄.ꝛ si plures sint in proximiori gradu oēs pariter vocant̄.h.d. Additio. Nō ꝙ ex lege. xii. tab.frater ad successionez fratris excludebat patruū ꝛ filiū alteri⁹ fratris ꝙ hodie ē correctū. Item nō ꝙ lex vel statutū loquēs i sin/ gulari trahet̄ ad plurale.

Proximus. Pro ximus inspicit̄ tpe testamēti đstituti.qñ testamētū factū ē.alias aūt tēpo/ re mortis testātis.h.d. Addi/ tio. Nō ꝙ qui ē potior i gradu ē etiā potior i successiōe.vt hic.ꝛ in l.ii. §.hereditatis. ꝛ.§.seq.ff.de suis ꝛ le. Itē nō ꝙ ꝓxim⁹ dr̄ ille qui ē ꝓximus tpe quo sum⁹ ab i/ testato. Et sic nō ꝙ qualitas ad/ iuncta verbo dꝫ verificari s̄m tē/ pus verbi.vt.l.i delictis.§.si ex/ traneis.ff.de uoxa.de quo dic vt dixi.s̄.e.in pri. Itē nō ꝙ indefi/ nita equipollet vl̄i.de quo vide te x.glo. Dy.Bar.ꝛ alios i.l. si pluribus.ff.de leg.ii. Itē nota ꝙ singularis numerus concipit pluralitatem.de quo in.l.fal.§. i.ff.de cōdi.ꝛ demon.

Placebat. Olim nō erat locꝰ successorio edicto i agnatis de pſona i pſonā ſz ſolū de ordie i ordinē. hodie vero ē de pſona i pſonā. h. d. Additio. Nō q̄ ex lege antiqua iuris ciuilis. xii. tab. ñ erat locꝰ successorio edicto i agnatis de gradu i gradū ab iteſtato. ſz de capite in caput. Et ſic nō q̄ ſtatutū diſponēs i cognatī. nō trahit ad agnatos. al. nō fuiſſet hic opus q̄ impator hoc exp̄ſſe determinaret. Itē nō q̄ iuſtuz ē q̄ lucrū regulet̄ ſz onꝰ. Itē nō q̄ delatio ſucceſſiōis dz regulari ſz legē tutelaꝝ. fa. l. i. cum glo. & ibi Bar. ff. de teſta. tu.

Glo. Placebat añt i eo genere p̄cipiēdaꝝ hēditatū ſucceſſionē nō ē. Gl. ideſt ſucceſſoriū edictū iter agnatos locū nō hēre. ſ. de pſona i pſonā ſz int̄ cognatos ſic. vt. j. ſequit̄. & ff. de ſuc. edic. l. i. §. quibꝰ. Sz de ordine i ordinē ſeu de capite in caput ſic. vt de liberis in agnatos & de agnatī i cognatos. & poſt i virū & vxorē vt ſequit̄. vt. ff. ſita te. nul. extra. l. i. i rub. Additio. Nō q̄ ſucceſſoriū edictū fuit p̄cipalr introductū pp creditores vt ſciāt & hēant quē poſſint q̄enire. vt nō C. de ſuc. ed. i rubri. Dic vt ibi p doc. qui dicūt q̄ ēt fuit introductū fauore defūcti vt ſibi cito ſuccedat̄ q̄ intereſt defuncti hēre ſucceſſorē. vt. l. ii. de inter. act. tertio ꝓpter fauorē agnatorū & cognatorū ſequentiuz. & hoc dupliciter qñq̄z reſpectu graduū. qñq̄z reſpectu capitū. nam hz locū ſucceſſoriū edictū de gradu i graduz & de capite i caput. Itē nō q̄ ē reperire caput ſiue ordinē & ē reperire gradꝰ. capita ſunt quattuor vz vnō. liberi vnde agnati. vnde cognati. vñ vir & vxor. In quolibet iſtorum capitū inſunt plures gradus. In vnde liberi. p̄mo ſunt filii. ſc̄o ſūt nepotes. tertio pronepotes. & ſic de aliis. Et idez in aliis capitibus. Et materiam iſtius ſucceſſorii edicti. & quando & quomō habeat locum. vide hic per. Ang.

Ad legitimā. Olim pater admittebatur ad legitimā ſucceſſionē hereditatis filii emancipati. ſi in emancipatione fuerat cōtracta fiducia. hodie vero p̄ſumitur contractam eſſe fiduciam. hoc dicit. Additio. Nota q̄ etiam olim filius dūmodo eſſet emancipatus. habebat heredez & vt heres legitimus pater ſuccedebat ei. Si autem fuiſſet in poteſtate niſi in caſtrēſi vel quaſi nō poterat facere teſtamentuz. vt. l. penulti. & ſi. C. qui teſt. fa. poſſ. nec ab iteſtato in illis caſtrenſib peculiis poterat habere heredez. ſed p̄ occupabat omnia in p̄culii non vt heres. vt. l. i. & ii. ff. de caſ. pe. niſi ſz Bar. in dote quia filia in dote etiā ſm iura ſtoz habebat heredem. vt dicit eſſe caſuz

in.l.auus.ff.de iure do.⁊ in.l.p⁹ dotem ſm lec. Dy. ⁊ glo.ff. ſo. ma. Sz de iure auctēticoꝝ nulli dubiū.q̄ ēt in aduēticiis hz here dem.vt in auct̄.de here. que ab inte.§.i.⁊ ēt fortius de iure codi cis.vt ē caſus in.l.qui ſticū. ⁊ qđ ibi nō. Pe. Bar. ⁊ doc.C. de bo.que lib.

Gl. Filius ē ꝓxim⁹ agnatus pr̄i.vt.s̄.ff.đ ſuis ⁊ le.l. filius.qđ ius nō tollit̄ ꝑ capitis di.ſicut nec iter frēs vt hic.

Add.nō ḡ gl.q̄ lz fili⁹ deſinat eē agnat⁹ ꝑ emācipationē ēt hodie tñ pr̄i nō deſinit eē agnat⁹ vt hic ⁊ nō.ff.vñ cog.l.ltim⁹.⁊ đ adop tio.l.q̄ſitū. Hodie vero eman cipato filio ꝯſeruat̄ agnatio iter ipſū ⁊ pr̄ez ⁊ frēs ⁊ alios.vt.l.fi. C.de le.tu.⁊ hac gl.⁊ gl.i.l. frēs C.de ioſ.teſt. Ex quo nota q̄ ſi ſtatutū admittit agnatos excluſiſ cognatis q̄ frater ēt emācipatus cū remāſerit agnat⁹ excludit co gnatos. Ita dicit ſaly.i.d.l. qui ſe pr̄is.C.vñ lib. Cōſtō de q̄ hic hr̄.C.de emā.lib.l.fi.

Cōtracta fiducia ſic dicēdo. Jus ſuccedēdi in bonis tuis mi hi reſeruo.vel ſic.emancipo te ꝯ cta fiducia.

De ſenatus ꝯſul.tertul.

Add. ꝯtinua.poſt agnatos de quib⁹.s̄.ſuccedūt cognati. iō ſe quebat̄ videre đ cognat̄ verū lz mr̄ ⁊ fili⁹ ſint cognati.tñ ex ſp̄āli ꝓuiſiōe ſibi adinuicem vt agnati ti ſuccedūt.vt.j.de ſuc.cog.i pr̄i. iō poſt alios agnatos añ cogna tos pōit de ſucceſſione matriſ ad filiū ⁊ eꝯ.

l Ex xii.tab. Ex le ge.xii.ta. mr̄ nō ſuccedit filio ab in teſ.nec eꝯ filius. ſz ex ꝯſtōne ſena.ꝯſulti tertuliani.ſi i genua tres.libertina quatuor li beros enixa ſit.h.d. Add. Nō ibi ꝓgeniē q̄ ꝓgenies ē deſcēdē tiū vſqz i ifinitū.qđ facit ad itel lectū auct̄.ſz ⁊ ſiquis.C. de ſe. nup.ibi ſi moriat̄ abſqz ꝓgenie. qꝛ illa bona que acqſiuit biuga. tenet̄ reſeruare ēt cuicūqz deſcē dēti ex dcō mr̄imonio cui iniuriā ꝯtulit lz ſit i remotiſſimo gradu

Itē nō q̄ ēt mr̄ ⁊ filius ñ ſūt agnati ſed cognati. Item nō q̄ equuz ē deferre mr̄i ltimaz hr̄di tatem in ſolaciū liberoꝝ amiſſoꝝ Item nō q̄ equū ē matrē admit ti ad triſtē hr̄ditatem filii alibi dr̄ ad luctuoſam hereditatē filii. vt l.fi.de inſti.⁊ ſubſti.ſub ꝯdi. Itē nō qñ deſtructa ſignificatiōe vl iure ꝓcedit̄.diſpoſita in mr̄e nō trahūt̄ per auiā. Itē nō q̄ ma gis ē fauorizāda mulier que parit q̄ ſterilis.qꝛ ꝓpter ꝓlem ꝓcreā dā ſunt priuilegiate. de quo tñ ꝑ glo.⁊ doc.in.l.i.ff.ſo.ma. Item nota q̄ filia mea lz ſit maritata ē tñ in poteſtate mea.vt.l.filie lz.⁊ l.vt liberis.C.de colla. ⁊ iō non p̄t teſtari nec codicillari.vt.l.pe.

C. qui te. fa. po. iūcta. l. i. ff. de le. ii. ēt cū ꝯsensu patris. vt. l. tā is. §. i. ⁊ qđ ibi glo. ⁊ bar. ff. de do/na. cā. mor.

Glo. Impropriе dr̄ hic pre ponebat. nam cogna/tos nullo mō vocabat. nā impro prie quid dr̄ p̄poni illi qđ nō seq tur q̄uis ꝓprie ꝓximus dicatur quē nemo sequit̄. vt. ff. vñ cog. l. i. §. ꝓxim⁹.

Necessitudo. i. cognatio. naz dicunt̄ cognati necessarii. vt. ff. de ius. ⁊ iur. l. fi.

Nō ibi he iuris angustie ius dici angustiosum. al' iniquū dicit̄ vt. j. de suc. lib. in prin. ⁊. ff. q̄ qs. iur. l. iii. in prin.

Liberoꝝ amissorū. s. i acie pri cipis. ar. s̄. de excu. tu. in pri. vel dic q̄ generalit̄ statuit. vt. C. de inof. te. l. liberi. pria verior ē.

Mulier ēt si tres gemios pe perit dr̄ hr̄e ius triū liberorū s̄m Jo. vt. ff. de v̄. sig. l. ter enixa.

Nō đ iure romanorū vxorez alicuius in ptāte parentis eē non mariti. nisi quo ad debitum car/nis. Aliud de iure lōgobardorū vt hic. ⁊. C. de ꝯdi. inser. si vxor ⁊ in longobarda q̄li. mulie. alie. p̄mis. sit. l. i. Add. Nō ⁊ signa istā glo. q̄ mulier tm̄mō quo ad debitū carnis ē subiecta viro. sed gl. i. l. sicut. ff. de op. lib. dicit q̄ imo ēt vt eidē teneat̄ opari ⁊ al/legat ⁊ sequit̄ bar. ibi ⁊ bal. ibi q̄ mulier vidua. j. ānum. quo dos dz sibi restitui ⁊ ab hr̄dibus viri hz alimēta qr nō hz vñ al' se alat dz hr̄dibus mariti operari. Idē tz glo. i. d. l. sicut.

Olim iussus patris erat neces sarius in qualibet hr̄ditate acqui rēda. ff. de acqui. hr̄. l. qui i aliena sz hodie in sola ꝓfecticia nō aduē ticia exigit̄ iussus. C. de bo. que lib. l. fi. §. fine ecōtrario. Add. ⁊ sic nō q̄ in ꝓfecticiis hodie ius sus nō ē correctus. sz ē necessarius sicut olim. Idē nō. glo. in. l. fi. § i. C. de bo. que lib.

Preferūtur. Filii defū/cti excludunt matrē vsqz i infini tum. Idem i pr̄e ⁊ fratre qui ēt mr̄em excludūt. Soror aūt defū cti vna cū mr̄e admittit̄. h. d.

Add. nō q̄ pria cā ē liberoruz vsqz i ifinitū. exclusis ēt ascendē tibus. de quo. s̄. ti. i. đ suc. ab ite. §. i. Itē nō q̄ tpe harū. ll. pr̄ p̄fe rebat̄ mr̄i. ⁊ idē i frē.

Glo. Pr̄ iure antiquo in successiōe filii p̄fereba tur mr̄i. Si aūt erat auus pat̄ et mr̄ defuncti. auus p̄ferebat̄ mr̄i ⁊ ēt patri. vt. ff. e. l. equissimū. §. i. Et nō q̄ fallit hic regula. Si vinco vincentē te ⁊c. vt. ff. de di. ⁊ tem. p̄. l. de accessionibus. nam auus patri defuncti p̄fert̄. vt. ff. e. l. equissimum. §. i. pr̄ p̄ferebat̄ mr̄i. nō aūt auus p̄fertur mr̄i qñ soli sunt. Sic fallit i auct. đ equa li. do. §. his cōsequēs. Itē i aut. qui. mo. na. ef. sui. §. discretis. Itē. ff. qui po. i pig. ha. l. claudi⁹

Add. d̄ rōne h⁹ vide hic p ang.

Sed nos ꝯstōe. Hodie mr̄ igenua ⁊ libertina ad successionē filii admittūt̄ lꝫ nō nisi illū vel illā cui succedere volūt peperint. h. d. Add. nō ꝙ p naturā mr̄ ē par patri qꝛ ad ꝓcreādū filiū op⁹ ē patre ⁊ matre. vt. l. maximū viciū. C. de lib. p̄te. Itē nō ꝙ ꝓpt̄ partū siue puerperiū. feie sūt fauorib⁹ āpliande. qꝛ pp partū replet̄ ciuitas liberis hominib⁹ vt l. i. ff. so. ma. Itē nō ꝙ pp partū sepe mulieres moriunt̄. adeo qs eis nō miseret̄. vt dicit tex. in. d. l. fi. Itē nō ꝙ mulier nō ꝯcipiēs ⁊ nō pariēs nō peccat. ⁊ nō dꝫ sibi iputari. sꝫ nature. Item nō ꝙ qñ iur̄ succedit dr̄ hr̄e ltimaꝫ successionē. qꝛ vt agnata succedit. et sic fa. iste tex. ꝙ priuilegia que cōcedūt̄ mulieribus pp sobolē ꝓcreandam. de quibus tex. ⁊ glo. i l. i. ff. so. ma. hēant ēt locū in muliere que ē sterilis. Ita doc. i. d. l. i. p quo fa. iste tex.

Gl. Hr̄e vel nō hr̄e tot filios dr̄ casus fortuitus cuꝫ ex diuina gr̄a hoc ꝓcedat.

Non ē peccatū nō hēre filios Et si peccatū eēt magis foret mariti q̄ mulieris. vt. C. de le. hr̄. l. lege. xii. tab.

Sed cū antea. Mat̄ p̄fert̄ oībus aliis agnatis exceptis fribus ⁊ sororibus. Et cū sororib⁹ solis venit ad dimidi ⁊ cū sororib⁹ ⁊ fribus venit ꝓ viri li. h. h. Add. nō ēt ꝙ soror ex vno latere ꝯiūcta succedit vna cū mr̄e. sꝫ hodie mr̄i in totū p̄fertur nisi sit soror vel frater vtrinque cōiūctus. vt auct. defuncto. C. e. dixi. s̄. e. §. p̄ferunt̄. ⁊. s̄. ti. i. §. fi. Add. Glo. i v̄. ꝑsonis pōit modū successiōis qui erat olim qualiter mr̄ ⁊ pr̄ succedebāt filiis Sꝫ hodie filio defuncto relicta mr̄e ⁊ sorore alit̄ succedit̄. vt. d. aut. d̄fūcto. ⁊ dixi. s̄. t. i. i fi. ang.

Sed quēadmodū. Mater ab hr̄ditate filii repellitur. nisi infra annū eidem tutorē postulauerit. vel suspectuꝫ remoueri petierit. ⁊ filio non tm̄ ltimo sed ēt vulgo quesito mater succedit. h. d.

Add. nō ꝙ qui i vno alleuiatur in alio grauat̄. ꝯcor. ff. de iureiur. l. eū qui. Itē nō ꝙ mr̄i incūbit necessitas vt filio suo tutorem petat qd̄ qualiter ꝯtelligat̄ dicam i glo. Itē nō ibi neglexerit. qꝛ opꝫ vt cognoscat̄ ei⁹ negligentia alias autē si nō daret̄ negligētia sꝫ aliquo mō eēt ltime ipedita nō curreret dictū temp⁹. fa. l. auus. ⁊ ibi bar. bal. ⁊ doc. ff. de calū. ⁊. l. cū a matribus. C. q pe. tu. Itē nō ꝙ lꝫ mr̄ fuerit negligēs si tm̄ filius nō i pupillari etate sꝫ postea moriat̄ nō priuat̄ successione filii. Itē nō ꝙ lꝫ pat̄ spurio nō succedat. vel ecōtra. vt in auct. ex complexu. C. de secū. nup. tamē mater succedit filio ēt

vulgo quesito vt hic. ⁊ eꝯ ēt filiꝰ vulgo quesitus succedit matri vt j.ti.i.vulgo.

Licet aūt vulgo quesitus sit filius filiaue. pōt ad bona eiꝰ mr̄ ex tertuliano senatꝰ consulto admitti.

Glo. Opz matrē sue soboli consulere in tutore petēdo. Add. ⁊ lz hic videat̄ tex. ꝙ sufficit matrē petere infra annuz Tñ bar. ⁊ doc. in. d. l. sciant. C. de le. hr̄. volūt ꝙ mater teneat̄ statim cū possit nisi fuerit inpedita ltima cā ita ꝙ ānū nō trāscēdat. vide. d. ang. hic.

Mr̄ si fuerit negligēs i petēdo tutorē priuat̄ successiōe. alias secus. vt. C. qui pe. tu. l. cū a matribꝰ. Itē requirit̄ ꝙ mr̄ sit maior al' nō ꝑdit successionē. vt. C. si aduer. del. l. ii.

Ad hoc vt iste tex. hēat locuz requirit̄ ꝙ pupilli ipuberes moriant̄. al' si moriat̄ factus pubes ē secus. vt. C. e. l. mr̄es.

Mater si sit illustris nō succedit filio vulgo quesito. ⁊ multo magis si sit natus ex dānato coitu. Add. Secus si sit natus ex coitu concubinali etiam ex illustri. quoniam sicut succederet matri etiam extantibus legitimis vt. d. l. si qua illustris. in fi. ⁊ ibi Bart. ita ⁊ econtra mr̄ illustris ei succedere dz vt hic.

Econtra etiā talis vulgo quesitus mr̄i illustri nō succedit. vt C. ad orfi. l. si qua illustris.

Add. dic hoc verū stātibꝰ aliis ltimis. Itē hoc ē verū nisi eēt naturalis natus ex illustri concubina. vt. d. l. si qua. in fi. de quo j. ti. i. §. nouissime. Et ad intelligentiā huius. §. quō pat̄ vel mater naturalis tm̄ succedit filio naturali. vide que scripsi. s̄. e. §. p̄ferunt̄.

De se. ꝯsul. orphi.

Add. Dictum ē. s̄. de se. cōsul. tertuliāo qual'r mr̄ succedit filio ab intes. Sed quia econuerso mr̄i succedit filius ab intes. sena. cōsul. orphiciani bn̄ficio. iō hic nobis ē vidēdū de ipso.

p Er. ꝯrium. Filius ⁊ nepos veniunt ad hr̄ditatē mr̄is ⁊ auie ab intest. ex se. ꝯsulto ophi. h. d.

Add. Nō ꝙ i correlatiuis dr̄ eē eadē iuris dispō. nā si mr̄ succedit filio vt. s̄. ti. i. ⁊ eꝯ. filiꝰ succedere dz mr̄i ⁊ potissime cū hr̄ditas mr̄is iure nature sit magis debita filiis q̄ eꝯ filiorū hereditas matri. vt. l. nā ⁊ si parētibus. C. de inoffi. te. Itē nō ꝙ applo̅ne filii nō ꝯtinet̄ nepos. fa. s̄. q. mo. tu. fi. §. fi. ⁊ ibi dixi. ang.

Gl. Succedit mr̄i filius ꝑ orphitianū. Inuidiā portās econtra tertulianū. Additio. De hoc an equalitas d̄beat seruari in correlatiuis. vide. l. fina. C. de iudiciis. ⁊. l. final'. ff. de

accep. nā posito vno de correlati uis ponit̄ ⁊ reliquū qd̄ fa. si statu to iponat̄ pena ēptori ꝙ iponit̄ ēt vēditori ⁊ eꝯ. Ita dic̄ bar. i. l. ii. C. de cupres. ex lu. dā. li. xi.

Liberi hic stricte ponit̄ ꝓ filiis tm̄. Additio de hoc dic vt ꝑ Bar. i. l. liberoꝝ. ff. de ver. si.

Filii admittunt̄ ad bona matrū igenuaꝝ vel ēt libertarū dūmodo sit sibi facta mora i fideicōmissaria libertate. vt. C. e. l. fi.

Hereditas mr̄is appellat̄ legitima. nō qꝛ lege. xii. tab. daret̄ imo denegabat̄. vt. s̄. ti. i prin. sꝫ senatus cōsultū dat qd̄ vicē legis obtinet. vt. j. de excep. §. hoc exēpli. Cōsanguineis. i. cognatis. Additio. Sꝫ glo. i. l. i. C. eo. exponit cōsanguineis. i. fratrib⁹ ⁊ illa cōiter tenet̄. in auct. de ꝯsan. ⁊ vte. fra. per totū. Qd̄ hic dr̄ de nepotib⁹. Idē i aliis descēdentibus ex hac linea. sꝫ si nepos iste fuit cōceptus post mortē auie. dic vt. s̄. de here. ab itestato. §. cū āt.

Sciendum est.

Successio ex tertuliano vel orphitiano nō tollit̄ minima capit̄ diminutōe. h. d. Additio. Nō ꝙ senatuscōsul. ⁊ oēs alie ꝑtes iure dicunt̄ noue leges. p̄ter legem xii. tab. que dr̄ ātiqua optie. fa. l. i. ff. vt ex le. sena. qꝫ cōsul. po. de. qd̄ fa. ad id qd̄ hr̄ in. l. fi. ff. de re. cato. qꝛ regl'a catho. nō ꝑtinet ad nouas leges vt ibi. Itē nō. ꝙ successorio que defert̄ ꝑ ius cognationis nō tollit̄ mīma capit̄ di.

Sciēdū aūt ē huiusmōi successionis. que ex tertuliano ⁊ orficiano se ꝯsul. deferūtur capit̄ diminutiōe nō ꝑimi. Glo. s. minima nā ꝑ alias. oē ius ēt cognationis tollit̄ vt. s̄. de capi. di. §. ꝙ autē.

Regula ē ꝙ noue hr̄ditates legitime capit̄ diminutiōe nō ꝑeūt sꝫ ille sole que ex. l. xii. tab. deferunt̄. Gl. hoc ꝙ dic̄ sole iō dicit vt excludat eas tm̄ q̄ ex se. ꝯsul. d̄ferūt̄ ñ āt p̄torias successiones. vt. ff. vn. lib. l. fi. i fi. ⁊ sic ēt ille capi. di. tollūt̄. Additio. Cogitat̄ qꝛ credo nō bñ loquit̄ vel nō bñ itelligo. Ideo magis hereditas que defert̄ ꝑ legē. xii. tab. ꝑdit̄ ꝑ minimā capit̄ diminutiōez q̄ illa q̄ defert̄ ꝑ senatuscōsulta. qꝛ ꝑ. l. xii. tab. hereditas agnatis defert̄ que agnatio tollit̄ ꝑ minimā capit̄ diminutionē. sꝫ ꝑ senatuscōsul. filio qui matri ē agnat⁹ ⁊ cognatio nō tollit̄ ꝑ capitis di. vt. s̄. de le. ag. tu. §. fi.

Nouissime.

Etiaꝫ filius vulgo quesit⁹ ad hereditatē matris admittit̄. h. d.

Glo. Vulgo quesit⁹ dr̄ qui nō hꝫ certū p̄rez. vt. s̄. de nup. §. si aduersus. Et si tales succedunt multo magis naturales tantum. vt. C. e. l. penulti. Et sic pater potest esse incertus. licet mater semper sit certa. vt. l. quia mater. ff. de inius vo.

Additio. Et aduertas ꝙ vul/

go ꝯceptus dicit̃ qui patrẽ d̃mõ
strare põt. tñ hz eũ quẽ hẽre non
lz. vt dicit tex. ad litteram in. d. l.
vulgo. Et glo. ibi exponit quem
nõ lz demõstrare vt monachum
vel qꝛ eũ habuerit ex incestu. In
eo qd̃ dicit glo. de monacho. fa.
tex. i aut̃. qui. mo. na. ef. sui. §. fi.
in ver. ꝑticipiũ. in v̄. iam nõ ẽ q̃-
stio de filio sacerdotis. ⁊ iste etiã
filius spurius appellat̃. vt. d. l.
vulgo i fi. fa. l. fi qua illustris. in
prin. C. ad orphi. ibi spuriũ cui⁹
pater incertus ẽ. Et aduertas ꝙ
sicut vulgo conceptus ⁊ spurius
succedit matri vt hic. ita ẽt succe-
dit fratri ⁊ aliis cognat̃. vt. l. hac
ꝑte. ff. vñ cog. ⁊ ita ẽt ecõtra ma-
ter frater ⁊ alii cognati ex latere
materno nõ de iure ciuili sz de iu
re nature eidẽ succedũt. vt ẽ tex.
in. d. l. fi spurius. vn. cog.

Filius vulgo quesitus nõ suc-
cedit matri si fuerit illustris. tũc
eim cũ ltimis ab intes. non venit
secus in naturalibus ex licita con
suetudine ꝓcreatis. vt. C. e. l. pe.

Add. Et nõ ex his gl. ꝙ om-
nibus mulieribus ꝯuenit casti-
tas. sed magis nobilibus. fa. l. p̃-
sbyteri. C. d̃ epi. ⁊ cle.

An hodie succedat vulgo q̃si
tus videt̃ ꝙ nõ vt in auct̃. quib.
mo. na. ef. sui. §. vlti. Sz tñ disti
gue. Aut ẽ ex tali coitu qui pos-
sit dãnari. vt incestu adulterii ne
pharii ⁊ similes. quo casu nõ suc
cedit cum ob hoc ipsuz dãnãdus
ẽ. vt in. d. aut̃. ⁊. ff. so. ma. l. si ab
hostib⁹. aut nõ. ⁊ tũc succedit ma
tri vt hic. nõ patri cũ sit incertus
nam ⁊ si hz certuz p̃rem naturalẽ
nõ tñ succedit eis nisi in duabus
vnciis ab intes. nõ extantibus le-
gitimis. al̃. in nihilũ. vt in auct̃.
qui. mo. na. ef. sui. §. discretis.

Add. de hac materia qualiter
isti qui nõ sũt nati ex ltimo mr̃i-
monio succedant vide hic ang.

Si ex plurib⁹.

Si pluribus defert̃ hr̃ditas ⁊ q
dam adierunt. quidã repudiaue-
rũt. adeũtibus portio deficiens
accrescit ꝙ ius ẽt ad heredes trãs
mittit̃. h. d.

Sz si ex plurib⁹ ltimis heredi
bus quidã omiserũt hereditatẽ l̃
morte vel alia cã ipediti fuerint.
quo minus adeãt reliquis q adie
rit accrescet illorũ portio. ⁊ lz añ
decesserint qui adierint. ad here
des tñ eorũ ꝑtinet.

Add. nõ ꝙ iter coheredes hz
locũ ius accrescẽdi i portionibus
hereditaris. ne testator decedat ꝑ
ꝑte testatus ⁊ ꝑ ꝑte intestatus. ff.
de acqui. here. l. si totã. Itẽ nota
ꝙ heres nunquã ius hz in sua ꝑte
nisi hereditatem adeat. Itẽ nota
ꝙ hereditas nõ adita regulariter
nõ transmittit̃. vt. l. i. §. in nouis
simo. C. d̃ cadu. tolen. Itẽ nõ ꝙ
ius accrescẽdi ꝯpetit magis por-
tioni q̃ ꝑsone. ⁊ iõ trãsmittit̃ ad
heredes. sec⁹ i iure substõnis. qꝛ
illa ꝯpetit ꝑsone vñ cũ ꝑsõa finit̃
vt ẽ casus d̃. vtroqz in. l. si ex plu

ib⁹.ff.de suis ⁊ le. Itē nō ꝙ paria sūt nō velle adire vl' nō posse adire. vt ipeditus morte vel alio mō vt sit locus iuri accrescendi. ⁊ sic ius accrescēdi nūquā hz locū nisi quis repudiet exp̄sse vel manifeste appareat ꝙ si vult adire ñ possit.

Glo. Iste.§.est cōis ad oēs titulos quos i hoc tertio libro habuimus ñ tm̄ ad hūc titulū. Et ꝺ iure accrescēdi inter ltimos tantū tractat vt hic. ⁊.ff. e.l.nemo.§.si nemo. Idē etiaz i his qui de iure ꝑtorio succedūt. vt.ff.de bo.pos.l.iii.i fi.⁊.l.iiii. ⁊.v. Portio nō adeūtiū accrescit adeūtibus ꝓ ea ꝑte ꝓ qua erāt instituti. vt.ꝙ.de ca. tol.§. his ita.⁊.s̄.de vul.sub.§.i. Et ñ ē necesse iterū adire nisi quādo ex ꝑsona alteri⁹puta serui fiat mihi augmentū.ff.de acqui. hr̄.l.si solus.in fi.primi rñsi.⁊ i fi.l.

Add.nō ꝙ in hr̄ditate accrescit portio deficiēs ēt inuit̄ vt.d. l.i.qñ nō pe.par.⁊ hoc ne qs decedat ꝓ ꝑte testat⁹ ⁊ ꝓ ꝑte intestatus. vt.l.si suus cōis ab extero.cū gl.ff.de acqui.here.qꝺ est verū si ꝑs deficit ꝺ iur̄ cōi vt hic Si aūt deficeret ꝺ iure spāli nō accresceret iuito sz demū volenti vt ē casus in.l.si mior.ff.ꝺ acqr. hr̄.⁊ bar.i.d.l.re ꝯiūcti. De reliqs vide hic ang. Lz añ ꝺcesserint q adierit ad hr̄des tñ eorū ꝑtiet. vult dicere ꝙ lz isti q adiuerūt ꝑtē suā decesserint añquā portio cohr̄dis eis accresceret. vl' añq̄ illi cohr̄des repudiauerunt trāsmittūt ad hr̄des.nō aūt dz itelligi añquā suā partē adiuerit. qꝛ imo adiuerāt al' nō trāsmitterēt.nec olim nec hodie. vt.C. de ca.tol.§.in nouissimo. Et loqt̄ ꝺ extraneis.qꝛ i ꝑsona liberoꝝ aliud eēt qꝛ liberi trāsmittunt ad posteritatē suā hr̄ditatē nō aditā C.ꝺ his qui an.ap.tab.l.i.

De successione cognatorū.

Add.dictū ē.s̄. de succōne legitimoꝝ hr̄dū vz agnatoꝝ. sz p⁹ agnatos vocant̄ cognati ad successionē.iō ꝯueniēter hic tractat̄ de succōne cognatoꝝ.

p Ost suos.

Post suos ⁊ agnatos vocāt̄ cognati ꝺ iure ꝑtorio.qua ꝑte veniūt emācipati agnati nisi sit frater ⁊ soror defuncti.qꝛ veniūt cū agnat̄.h.d.

Add.nō ꝙ pria cā ē suorū heredū ⁊ suus ꝑfert̄ aliis. Itē nō ꝙ emācipatus ē suus hr̄s ꝺ iur̄ ꝑtorio.iō ē istituēdus vl' rite exheredandus.al' hz ꝯtab. vt.l.nō putauit i princi.ff. ꝺ ꝯtab. Itē nō ꝙ agnatō ē nomen iur̄ cilis sicut cognatō nomē iuris nāl'.fa.l.eas ꝺ capi.dimi. Itē nō ꝙ ꝑtor vocat agnatos capite minutos.qm̄ ꝺ iure ciuili nō vocabant̄. Item nō ꝙ ꝑtor nō solū vocat cognatos descēdētes.vt.s̄.ꝺ hr̄.que ab

ite. §. itē vetustas. ſz ēt collaterales vt hic.

Hl. Proximi dicunt quos nemo añcedit vl' p̄cedit ſi ue vn⁹ ſit ſiue plures. Et iſpicit̄ qs pximior. ſ. eo tpe quo bo. po. deferr̄. vt. ff. e. l. i. §. prim⁹. ꝛ. §. gradatim. Inter ſuos nō dat̄ hec bonor poſſio ēt ſi ſuus fiat poſtea liber. vt. ff. e. l. i. §. ptinet ꝛ. l. his q. ſz nūqd adoptiuis qr nō vſ ibi nālis cognatio. rñdeo ſic qr quib⁹ agnaſcit̄ ꝛ cognaſcit̄ ff. e. l. i. §. cognationē.

Eos etiā. Trāſuerſales p lineā ſemininā ꝛ libe/ri i alteri⁹ familia adoptiua exiſtētes vocāt̄ ēt iſto ordie. h. d.

Hl. Liberi adoptiui qñ ſūt i adoptiua familia. ad ſucceſſionē naturaliū pentū vocant̄ p vñ cognati. vt. ſ. ō hr̄. ab inte. §. admonēdi. Add. ſz dic hodie ītutatū vt ibi hr̄. ꝛ ibi dixi. p. l. pe. C. ō. adop. Et nō ex iſto. §. cū glo. qr p filiū ex adoptōe lz ſit de iure ciuili tñ ōhit̄ cognatio. qr vocant̄ p vñ cognati p ptorē Et vide hic p do. ang. qualr inter iſtos ſit ſucceſſio.

Vulgo queſitos. Vulgo queſit⁹ nō hz agnatōez ſz cognationē. iō ſuccedit mr̄i ꝛ aliis ex ſua linea deſcēdētib⁹ iſto ordine. h. d.

Add. nō qr vulgo q̄ſit⁹ nō dr hr̄e pr̄em. ō quo. ſ. ti. i. §. nouiſſime. Itē nō qr vulgo queſiti ex eadē matre ſūt iuicē ꝛgnati. Itē nō qr licz vulgo queſiti nō adittant̄ de iure ciuili ad ſucceſſionē vt. l. hac parte. ff. vñ cog. tñ admittunt̄ de iure ptorio inter ſe. ꝛ ſic opus ē vt infra annū vel infra centum dies agnoſcāt bonor poſ. alias excluderent̄ vt. l. ii. §. dies. ꝛ. §. largius. ff. quis ord. in bo. poſ. ſue in glo. itaqz in prin. ibi inter ſe. Itē nō qr plures filii vulgo queſiti ex eadem matre di cunt̄ frēs vterini. ꝛ iure cognatōis ad inuicē ſuccedūt. qō ē verū qñ ſunt nati ex eadē matre. ſecus ſi ex diuerſis matribus cōcubis ex eodē tñ patre nati ſunt. qr iuicem nō ſuccedūt nec ēt cognatis pris ēt ſi legitiment̄ per principem. vt eſt glo. ſingu. in. d. l. hac parte. ff. vñ cogna.

Hl. Itaqz oibus iſtis. ſ. vulgo queſitis inter ſe ꝛ cuz matre competit bo. poſ. vñ cognati. vt. ff. vñ cog. l. hac pte.

hoc loco. Agnati vſque ad decimū gradū cognati vſqz ad ſextū gradū ſuccedūt ex cluſo filio ꝛſobrini ꝛ conſobrine. hoc dicit.

Add. Nota tex. ibi ſi decimo gradu ſit quia eſt melior tex. qui ſit quod agnati ſuccedunt vſque ad decimum gradum de iure ciuili ꝛ de iure pretorio. Item nō qr cognati ō iure ciuili nullo modo cognoſcebantur. ſed de iure pretorio ſuccedunt vſqz ad ſextū gradum.

fratres ex
neris ma
bus q
ō
ſibi
nō
gnatos
ba
ca

Glo. Iste. §. cōis ē ad totuz istū titulū. ⁊ illū. s̄. de le. ag. suc. si. s̄. ti. i. §. fi. Videtur q̄ tā agnati q̄z cognati vsqz ad quintū tm̄ vocēt̄. vt. ff. d̄ vete. mi. suc. l. ii. §. fin. Et sic vr̄ ꝯ hūc tex. Sz ru. illa i castrēsib⁹ loquit̄ hic i aliis. Et rō ē q̄ ius priuilegiata nō extēdit̄ tm̄ sicut ius cōe. Quāuis pretor ceteris cognat̄ deferat successionē vsqz ad vi. gradū. tm̄ descēdētib⁹ ex sobrino ⁊ sobrina. i. ex filiis duoꝝ fratrū defert vsqz ad septimū gradū. Sz quare exēplificat d̄ istis cū tm̄ multi sint q vocēt̄ vsqz ad septimū gradū. vt. j. ti. i. §. sexto gradu. rn̄. q̄ hi respiciūt iferius lineā trāsuersalē. alii oēs supius vt ar. ff. vn. lib. l. scripto. i fi. Sz an hodie iste. §. corrigat̄ p auct̄. de here. ab ite. §. i. vbi nulla iter agnatos ⁊ cognatos dr̄ia fit. Et lz. P. dixerit oēs i ifinitū succedere. ⁊ sic corrigi qd̄ hic dicit̄ nō oēs vsqz i ifinitū vocam⁹. Sz dicimus fieri successiōes vsqz ad decimū gradū. ⁊ sic trahim⁹ cognatos ad agnatos ⁊ nō ecōtra. cum extēdere successiōes debeam⁹. vt j. de bo. pos. §. adhuc. Sed vr̄ ꝯ C. de pac. l. lege. ⁊ i auct̄. de nup. §. deinceps. vbi maior numerus trahit̄ ad minorē. So. s̄m Jo. fa. pōt dici q̄ ibi maior trahit̄ ad minorē q̄ ꝯstat ptes i hoc ꝯuenisse ⁊ de maiori nō cōstat. hic autez satis ꝯstat de mēte legis q̄ āpliare vult iura cognatorū i successione. Et vocam⁹ cognatos ltios. q̄ vocati p quācūqz legē sūt legitimi. vt. s̄. e. i pri. ⁊ lex hodie vocat cognatos ⁊ agnatos. ꝯstat ergo eos fore legitios. ⁊ sic tāquaz legitimi succedere d̄bere vsqz ad decimū gradū. Additio. Nō q̄ i iur̄ feudali vsqz ad. vii. gradū vocam⁹. vt i ti. q feu. da. pos. §. h̄ quoqz. ⁊ de suc. feu. §. hec rō. In iure vero p̄ronat⁹ vsqz ad qntuz j. d̄ suc. lib. §. sz nr̄a. Ultio nota ex glo. q̄ qn̄ ꝯcurrūt due psone. vna priuilegiata ⁊ alia nō priuilegiata. priuilegiata trahit ad se nō priuilegiatā nō ecōtra. qd̄ nō. q̄ fauores sūt āpliādi. vt in. c. odia. de reg. iur. in. vi.

De gradibus cogna.

Additio. Qui i succedēdo admittit̄ q ē pximior i gradu. vt ergo ꝯprehēdat̄ quarto gradu qs fit. ponit̄ hic titulus.

h

De loco.

Dis agnatio ē infra aut supra aut ex trāsuerso ⁊ supior ⁊ iferior icipit a primo gradu. ex trāsuerso v̄o a scd̄o h. d Add. Nō q̄ agnatio ē genus diuisuz i tres gradus. s. ascēdētiū descēdētiū ⁊ collateralium. Et quid sit gradus ponit glo. j. eo. §. hactenus.

Gl. Necessariū ē hic tractare d̄ gradib⁹ pp hr̄ditates q̄ p gradus d̄ferūt̄. ⁊ tutelas. ⁊ pp testionia nō dicēda. vt. s. sciamus

vsqz ad quē gradū ꝯsanguitat̄ cō iuncti repellant̄ a testionio. vt. ff. e. l. iurecōsult⁹. Additio. Nō prio q̄ pentes ⁊ liberi iter se non sūt idonei testes. nec volētes admittunt̄. nec ēt iuiti cogi pñt. vt l. parētes. C. d testi. siue sint i potestate siue emācipati. vt ibi nō. gl. Frat̄ aūt si fuit rogat⁹ a testatore i testō pōt ⁊ dz vt. l. qui testō §. p cōtrariuz. ff. de testa. Et silr pōt i actu iter viuos. si ab vtraqz pte fuit rogat⁹. vt nō. gl. i. l. inuiti. ff. de testi. ⁊ i auct. de testi. §. ⁊ lz i fi. gl. ⁊ sic pōt de illo i iudicio testificari. Aut nō ē rogat⁹ ⁊ tūc aut ē ꝓduct⁹ ꝯ frēz. ⁊ pōt etiā ꝓ fratre testificari qz ꝑsona eius ē approbata ꝑ ꝓducētē. vt. C. de testib⁹. l. si qs testib⁹. Et idē si ē ꝓduct⁹ ꝑ iudicē iquirētē. vt nō. Bar. in. l. ii. §. si publico. ff. de adul. de aliis vide Ange. Et supior qdē ⁊ inferior cognatio a prio gradu icip. at ea q̄ ex transuerso numerat̄ a scdo icipit. Jō linea trāsuersalis icipit a scdo gradu nō a prio. qz cuz ego ⁊ pr̄ sim⁹ i vno gradu. ⁊ ipse pr̄ fri meo in alio. sum⁹ ergo i duob⁹ gradib⁹ ego cū frē. facto ascēsu ad patrez q̄si ad quēdū gradū. vt. ff. e. l. iuriscōsult⁹. §. gradus. sz nullus ex trāsuerso ꝓximior frē iuenit̄. ergo nō pōt iueniri prim⁹ gradus a latere. vt hic. ⁊. ff. e. l. i. i pricip.

Add. Sciēdū ē q̄ gradus nō pōt dici nisi ascēdēdo. qz i plano nō est gradus. igit̄ vbi vis scire. quoto gradu qs sit ex trāsuerso. oz q̄ icipias ascēdere a ꝑsona a q̄ ꝯputas v̄sus ꝑsonā ex q̄ descēdere. v̄bigr̄a sūt duo frēs. int̄ quos nō ē gradus qz i eadē linea ⁊ plana sūt. ergo ascēde d vno filio ad pr̄ez ⁊ ē vn⁹ gradus. ⁊ dscēde ad aliū filiū. ⁊ ē scds gradus ⁊ sic hi duo filii sūt i scdo gradu. ⁊ ita cōputa de his i collateralib⁹. Sz sz ius canonicū nō ascēdūt ad stipitē. imo ꝑ salt⁹ ⁊ ꝑ lineā planā faciūt ꝯputationē. vt nō. gl. ⁊ oēs doc. i. l. fi. C. d suc. edic. ⁊ nō. gl. ⁊ ibi dicā i. §. hacten⁹. j. e. Pr̄ ē mihi i primo gradu ⁊ iter me ⁊ ip̄z tātū vnū gradū facim⁹ ad similitudinē fenestre. nā due colūne ex laterib⁹ vnā faciūt fenestrā. ⁊ tertia adiecta facit aliā. ⁊ ita in gradu. ꝑsona adiecta ēt vna deinceps facit gradū. vt. j. e. §. hactenus. Add. Nō ⁊ tenemēti istā gl. q̄ due ꝑsone prie faciūt vnum graduz. quo prio gradu facto ex duab⁹ ꝑsonis. vna q̄qz ꝑsona sola q̄ postea adiūgit̄. facit aliuz gradū ad silitudinē fenestre qz ad ꝑficiēdū vnā fenestraz requirunt̄ due colūne vt s̄. qd nō. Filii g̃ lz mlti sint. oēs pr̄i sūt i prio int̄ se aūt i scdo. ff. e. l. iuriscōsult⁹. §. trāseam⁹. ⁊ ex linea trāsuersali nemo i prio gradu iueniat̄. Nō caute q̄ ēt illi qui sūt ex trāsuerso diuidūt̄ i supiorē ⁊ iferiorē lineā. ⁊ sic repies i sequētib⁹ gradibus ⁊ qñqz i parētib⁹. vt. j. e. §. iiii. Sūt patrui patris fratres

amiteqz sorores. Frater auũculus. soror ē mater tera matris.

Quarto. Qui distat a stipite p tres psonas vel gradus tã i linea ascẽdẽti q̃ descẽdẽti directo ē i q̃rto gradu sz i linea trãsuersali si distat p duas psonas. h. d. Add. Nõ ibi fratris sororisqz nepos q sat vr̃ hic pbari q nõ tm̃ ex filio quo ad auũ dr̃ nepos. sz ẽt filiꝰ fris dr̃ quo ad patruũ nepos Sz nõ. q sz Dy. filius filii pprie dr̃ nepos. ⁊ natus ex frẽ vel sorore ipropriе. ⁊ dicit hoc pbari p tex. in. quarto gradu. i. l. iuris. cõsul. de gradi. ⁊. ff. de verb. sig. l. liberoꝝ. Et iõ dicit q i statut appellatiõe nepot nõ cõtinet nepos trãsuersalis. d h vide Ang. hic. Nõ ẽt q i linea trãsuersali ē repire ascẽdẽtes ⁊ descẽdẽtes ⁊ iõ frat auie ⁊ nepos fris. qz sũt i eodẽ gradu piter dicũt supior ⁊ iferior trãsuersales. Nõ ibi ꝯsobrinos q cõsobrini pprie dicunt nati ex duabꝰ sororibꝰ. sed nati ex duobꝰ fribꝰ dicũt patrueles qd nota p statut que debent pprie itelligi.

Gl. Qui mei patrui ē patruꝰ mihi erit magnꝰ patruus ⁊ qui mee matris auũculus mihi erit magnus auũculus. Sed qd si erat patruꝰ mr̃is mee vel auũculus mei pr̃is. rñ. Jo. oē illum eē mihi patruũ vel auũculũ magnũ q ē meo pr̃i vel mr̃i simplex vt. ff. e. l. iuriscõsultꝰ. §. patruus ⁊. C. d suc. edic. l. i. Dicit tñ gl. Sed respõ. contra.

Quinto. Atauus ⁊ ab nepos ⁊ alie psone hic enumerate sunt i qnto gradu. h. d. prio. Et tritauus ⁊ alie psone hic enumerate sũt i sexto gradu. h. d. scdo. Additio. Nõ q i ascẽdẽtibꝰ pentes pprie dicũt vsqz ad tritauũ. ⁊ abide supra appellant maiores. Et filr liberi vsqz ad trinepotẽ ⁊ iñ. j. appellãt posteri. Aduerte tñ q si cõcessum fuerit aliqd ticio ⁊ suis posteris nõ itelligunt descẽdentes ex femia sz ex masculo tm̃. vt est iex. in. l. i. in fi. ff. de iure imu. dic vt ibi per Bar.

Gl. Propior sobrinꝰ. dr̃ filius sobrini. ⁊ ppior sobrina filia sobrini.

Hactenus. Unica persona adiecta alteri psone p carnis ppagationẽ facit gradũ tã i cognatis q̃ i agnat. h. d. Add. Nõ ibi generata psona q ad pficiẽdũ gradũ primo opus ē. vt post stipitẽ generet psona filii vel nepotis ⁊ sic de singulis. vt fiat gradus vt ẽt dictũ ē. s̃.

Gl. Generata psona adiecta facit gradũ hoc verũ ē si vna ab vna. nõ aũt si ples ab vna qz oẽs ille faciũt solũ vnũ gradũ vt. ff. e. l. iuriscõsul. §. trãseamꝰ.

In directo stipite inter nos ⁊ canones nõ ē dr̃ia si in transuersalibus. quẽ nos dicimꝰ i scdo ipi

dicũt i primo ⁊ quẽ nos in quarto ipi i scdo. ⁊ sic de singulis. vt i decret. xxxv. q. v. c. ii. Et fuit eorũ ꝯsideratio bõa ꝑꝑ mr̃imonia nr̃a ẽt bona ꝓpter hereditates q̃ ꝑ gradus ꝺferũt̃. vt. j. de bo. po. §. quos aũt. ⁊. ff. e. l. iuriscõsult⁹. i pri. Hic põt colligi diffinitõ gradus vt dicat̃. gradus ẽ numeratio singulaꝝ ꝑsonaꝝ cognatione vel affinitate sibi cõiũctarum quoto gradu vna ꝑsõa distat ab altera optie idicãs. Dict⁹ quasi lapideus gradus. ff. ea. l. iuriscõsult⁹. §. gradus. Addi. Sz doc. dicũt ꝙ gl. diffinit idẽ ꝑ idẽ. s. vt gradus cadat i diffinitõe gradus qꝺ ẽ absurdũ. Sil'e dicim⁹ qñ testis reddit rõez sui dicti ꝑ idẽ dictũ qꝛ rõ dz eẽ diuersa a dicto. vt nõ. glo. i. l. fi. ff. de of. ꝓcur. cesa. ⁊ i. l. i. ff. de excep. Uñ canoniste ꝯsueuere diffinire altero de duobus mõis vz. Gradus ẽ distãtia vni⁹ ꝑsone ab alia i linea ꝯsãguinitatis. Uel gradus ẽ habitudo distantiũ ꝑsonaꝝ qua cognoscit̃ quota agnatiõis vel cognatiõis vel affinitat̃ distãtia ⁊ vtraqz est bona. Qꝛ vltra trinepotẽ ⁊ tritauũ vocabula spãlia nõ iueniũt̃ sz supiores ⁊ iferiores vocãt̃. vt ff. e. li. §. fi. pẽtes. ⁊ qꝛ sunt plura negocia q̃ꝫ vocabula. vt. ff. de p̃. ver. l. iiii. Addi. Gl. dicit ꝙ decretiste al'r hic dicunt. Nõ vt s̃. dictũ ẽ. decretiste dicũt al'r solũ i collaterali linea. nõ aũt i directa. Si vis ergo scire de duobus agnat̃. quoto gradu distant ꝺ iur̃ ciuili. Incipe ergo ab vno ⁊ cõputa ab illo descendendo ad ꝑsonã mediã ex qua oẽs descendunt. ⁊ postea descende ab illa vsqz aliã ad quãuis cõputare ⁊ apparebit quoto gradu sit. Sz de iure canonica icipias a ꝑsona ex qua descendunt ꝑsone de quorũ gradu agit̃. verbigratia ius scire quoto gradu sint filii duorũ fratrũ. de iure canonico. incipe ab auo. ⁊ fac vnũ gradũ ad filium. ⁊ de filio ad aliũ nepotẽ ex alio frẽ. qui simil'r est in scdo gradu. vnde quoto gradu. quilibet distat a stipite tali gradu sunt iter se. remotior addit gradũ. d. c. ad sedez. xxxv. q. i.

De seruili cognatione.

i Llud certuz ẽ. Cognatio seruilis. i. q̃ habuit originem i seruitute nõ considerabat̃ olim. Hodie vero secus. inter patrem ⁊ filios. ⁊ fratres ⁊ sorores. hoc dicit.

Additio. Nota ꝙ inter seruum ⁊ liberam ⁊ ecõtra. nõ ꝯtrahitur matrimonium de iure ciuili. vt. l. cum ancilla. C. de ices. nup. Sed secus de iure canonico. vt extra de coniu. ser. per to. Item nota ꝙ filii naturales nati in seruitute. postea liberi facti

ſuccedũt ⁊ patri ⁊ matri iſoliduz
lz alii naturales alr ſuccedãt. vt
l.i.C.ỏ na.li. Jtẽ nõ ibi ſz ẽt alte
rũ in alterius ⁊c. q frẽs natura
les nati i ſeruitute poſtea liberi fa
cti ſuccedũt ad iuicẽ ⁊ hñt ius ſuc
cedẽdi iure cognatõis qõ ẽ fingu
lare. ⁊ nõ tñ ſuccedũt ſibi ad in
uicẽ ſz ẽt hñt ius cognatõis cum
aliis fribus natis ex ltimo matri
monio. Et ſic ẽt nõ q tales natu
rales ſuccedũt matri ⁊ patri ſi ſũt
ſoli. ſiue ſint ẽt vna cũ aliis filiis
ltimis ⁊ naturalib⁹. ⁊ oci frẽs le
gitimi ⁊ nãles ſuccedũt eis. qõ ſi
ẽ alibi. de quo dic vt dixi. ſ. de
ſuc. cog. §. vulgo queſitos. ange.
Jtẽ nõ q nat⁹ ſuus ⁊ manumiſ
ſus ſuccedit ad filitudinẽ eoruz q
ex iuſtis nuptiis ꝓcreati ſũt.

Glo. Seru⁹ nõ vocaẽ aliq
ꝓte edicti pretoris ad
ſucceſſionẽ ẽt manumiſſus. ſunt
eim quatuor ꝓtes edicti ſuccedẽ/
di ab inteſ. ⁊ i nullo iſtorũ hr̃ ſui
lis cognatio. vt.ff. quis or. i bo.
poſ. ſer. l.i. Et nec aliqua alia le
ge vocanr̃. vt. ſ. ipſe ſuccedat l'ei
ſuccedaẽ. vt. C. cõia. ỏ ſuc. l. fu⁹.
niſi in tribus caſibus. vt. C. ad
filla. l. pe. ⁊. C. de ſuis ⁊ le. l. apõ
hoſtes. ⁊. C. ad orphi. l. fi.

Nec ſuilis cognatio nlla anti
qua lege ꝙſiderabaẽ. nimiꝫ ergo
ſi nec ꝓ ꝓtorẽ. ſz iſta rõ ñ vr̃ bõa
qr̃ ꝓtor magis ituebaẽ cãz nãles
ergo poti⁹ ỏbebat ꝙſiare talẽ co
gnationẽ cꝑ ius cĩle. vt. ſ. ỏ here.
ab ite. §. emãcipati. ſz dic q talis
cognatio nullo iure ꝙſiabaẽ non
ſolũ quo ad ſucceſſiõz ſz nec quo
ad tutelã ⁊ filia. ſz ſolũ ꝙſiabatur
quo ad ꝓhibitõz nuptiarũ. vt. ſ.
ỏ nup. §. illud. ⁊. ff. ỏ ri. nup. l. a/
doptiuũ. §. fuiles. Et dñs ẽt ex
ſui ꝑſona nõ ſuccedit cognat̃ ſui
vt hic dr̃. Add. ſecus ẽ i mona
ſterio. qr̃ lz monachus ẽ icapax q
mortuus mũdo. tñ monaſteriuz
ex ſui ꝑſona ſuccedit. qui mona/
cus ẽ a patre inſtituẽdus l'exhere
dãdus ⁊ cognat̃ ſuccedit. vt. l. ỏo
nobis. i prin. C. de epi. ⁊ cle.

Filii nati i ſuitute ⁊ manumi
ſi veniũt ad ſuccõz parẽtũ. iſtud
tñ nõ hz locũ i libero hoie facto
ſuo. pp venũdationẽ ad precium
pticipãdũ qui lz manumittaẽ nõ
tñ venit ad ſuccõz. vt. ff. vn. cog.
l. is qui ỹ. ⁊. ſ. de capi. dr̃. §. qõ
aũt. qr̃ i tali caſu ẽ qõ ſibi iputeẽ
nec ẽt talis hodie ſuccedit nãli cã
ĩſpecta. vt. C. de le. hr̃. aut̃. i ſuc/
ceſſiõe. qr̃ ꝓtor nãlẽ cãm ituebaẽ
⁊ tñ nõ vocabat eũ vt dictũ ẽ. ſz
vr̃ ỹ. C. de ſuis ⁊ le. l. ex libera ſz
rñdeẽ q hic nouũ ius. Add. ſed
hec ſo. reꝓbaẽ. vel dicit gl. rñ/
deẽ q ibi nec erat mõimoniũ de
facto. Vel tertio rñdet gl. ibi lo
quiẽ quo ad honores hic quo ad
ſucceſſionem.

Additio. Nota glo. que ſem
per allegatur quod ſpurius non
ſequitur conditionem pr̃is quo
ad dignitates. Et idem nõt bar.
⁊ Bald. in. l. fi. C. de verb. ſig.

spuri⁹ nõ legitimat̃ ꝑ subsequẽs mr̃imoniũ. Ita refert Cy. in. l. paulus. ff. de sta. ho. fuisse determinatũ in quodã nobili de vbaldis. Isti liberi de quib⁹ hic ñ solũ ꝑentibus succedũt sz ẽt alter alteri. i. ꝑentes liberis ⁊ econtra. excluso patrono ⁊ hoc sm oẽs. ⁊ ẽt sm aliquos frater liber p̃fert̃ pr̃ono. sz Jo. ꝯ p̃fert eiz pr̃onuz fratri. vt. ff. de bo. lib. l. liberto. ⁊ de suis ⁊ leg. l. intestato. ⁊. j. ti. i. §. sin autem.

Repetitis. In successionib⁹ ab itestato. prio vocant̃ sui heredes. ⁊ hi qui iter suos nominãtur. qui ẽt remotiori gradu ꝯstituti p̃cedãt oẽs descẽdẽtes vl' collaterales ẽt ꝓximiores. h. d.

Additio. Nõ ꝙ prima cã ẽ linee directe inferioris. qꝛ qu ãuis sit i remotiori gradu. tñ prefert̃ oibus ascẽdentib⁹ quãuis sint in ꝓximiori gradu. Et ẽ rõ qꝛ magis ẽ debita descẽdentib⁹ q̃ ascẽdentib⁹. vt. l. nã ⁊ si parẽtib⁹. ff. de inoffi. test. qꝛ amor descendit nõ ascẽdit. vt. l. liberoꝝ. §. i. ff. de ver. sig. Itẽ nõ ꝙ iustũ ẽ post casus spãlius enumeratos ponere ex dict̃ casibus vnã cõclusionem siue vnã regulã gnãlẽ. fa. l. si seruus seruuz. §. inquit lex. ff. ad. l. aquil. Itẽ nõ ꝙ nõ semꝑ ẽ bona ꝯña. Sũ in ꝓximiori gradu cognatiõis. ergo pri⁹ debeo vocari ad successiõz. Itẽ nõ ꝙ lz emãcipat⁹ nõ sit su⁹ hr̃s de iure ciuili tñ de iure p̃torio loco suorũ hr̃. vt hic. ⁊. d. §. si emãcipati. Itez nõ ꝙ ita admittit̃ nepos ⁊ ꝓnepos ex filia. sicut ex filio. ⁊ ꝓnepos ex filia excludit oẽs ascẽdentes ⁊ collaterales illius cui succedit. ẽt si venirẽt ex parte patris quod nõ.

Gl. Hic. §. cõis ẽ ad oẽs titulos i hoc t̃tio libro positos. ⁊ idez i seq. ꝓxi. §. sic. ⁊. s̃. de suc. cog. §. vlti. ⁊ ad orfi. §. si.

Inter suos hr̃des hodie numerãt̃ emãcipati ⁊ traditi curie. vt. s̃. de here. ab intest. §. i. ⁊. §. emancipati.

Amotis quoqꝫ. Post suos vocãt̃ agnati. ⁊ post agnatos vocant̃ cognati ꝓximi except̃ frib⁹ ⁊ sororib⁹ emãcipat̃ q̃ lz cognati sint. tñ ceteros agnatos vlterioris gradus excludũt. h. d. Additio. Nõ ꝙ qui patit̃ capit̃ diminutionẽ ẽt minimã ñ dr̃ hẽre itegrũ statũ. ⁊ gradũ agnatiõis. ⁊ sic agnatio ledit̃ ex capit̃ diminutõe. Itẽ nõ ꝙ illa regula qui prior ẽ gradu potior ẽ iure nõ hz locũ. qñ ẽ linea iferior directa ⁊ cõcurrat cũ superiorib⁹ ⁊ trãsuersalib⁹. Amot̃ quoqꝫ suis hr̃dib⁹ ⁊ quos inter suos vocari diximꝰ. s. emãcipat̃. agnat⁹ q itegrũ ius hz agnatõis ẽt si lõgissimo gradu sit. plerũqꝫ potior hẽtur q̃ ꝓximior cognat⁹ Gl. dicit plerũqꝫ ꝑꝑ frẽz ⁊ sororem emãcipatos. vt. j. e. ibi exce-

ptis. Itē pp quosdā cognatos q vocant̄ vt agnati. vt. s̄. de le. ag. suc. §. hoc ēt Itē pp p̄rez q filiū emācipauit ꝯcta fidutia. vt. s̄. de leg. ag. suc. §. fi. Totiēs igit̄ diximus aut potiorē hēri eū. q ꝓximiorē gradū cognatiōis obtinet aut ꝑiter vocari eos q cognati sūt. quotiēs neqz suorū hr̄dum iure. quiqz it⁹ suos hr̄des sūt. neqz agnatiōis iure aliquis p̄ferri debeat. sz ea que tradidim⁹. exceptis fratre ⁊ sorore q ad successionē fratrū vel sororū vocāt̄. q ⁊ si capite diminuti sūt. tñ p̄ferunt̄ ceteris vlterioris gradus agnat̄.

Gl. Nō regulam bonā. vt ⁊ C. cōia de suc. l. auūculo. ⁊. C. vñ lib. l. ii. Et ad ei⁹ euidētiā. nō tres eē ordines succedēdi. s. iferiores ⁊ supiores. ⁊ ex latere venientes. vt i auct. de here. ab ite. i pri. Prio descēdētes i ifinitū vocant̄. vt. s̄. de here. ab ite. §. i. His cessantib⁹ vocant̄ ascēdētes. prio pr̄ ⁊ mr̄. scdo auus ⁊ auia. ⁊ sic deinceps. sic tñ vt frēs ex vtroqz parēte defūcto ꝯiuncti cū his supiorib⁹ vocant̄. Lz q/dā dicāt cū p̄re ⁊ mr̄e tantū eos vocari. ⁊ alios iferiores p frēs excludi. ⁊ p nobis ē auct. de here. q ad ite. si vero cuz descēdentib⁹. ⁊ ff. de suis ⁊ le. l. ii. §. hr̄ditas. Superiorib⁹ cessantib⁹ prio fieri ex vtroqz pente ⁊ soror ⁊ eorū filii. scdo ex altero tñ ⁊ eorū filii. tertio casu hec regula obtinet. vt q potior ē i gradu ⁊c. vt hic. ⁊ i auctē. de here. ab ite. §. reliq. ⁊. §. si v̄o neqz frat̄. ⁊ i aut̄. vt fra. ⁊ filii §. i.

De successione libertoꝝ.

Additio. Supra tractauit insti. principalr̄ de bonis igenuorū vz a pricipio tertii libri vsqz huc. ⁊ qualr̄ succedat̄ igenu⁹ iure sanguinis ⁊ iure ciuili cognationis. Sz q: qñqz alio iure succedit̄ libertoꝝ. ⁊ quedā spālia i successione libertoꝝ obseruant̄. idcirco d̄ hac successione vz libertoruz hic tractare intendit.

n Unc de libertoꝝ. Oliz p̄ronus hēbat ex lege. xii. tab. ius i bonis liberti solū ab itestato nullo suo hr̄de relicto. sz iure p̄torio hz dimidiā ꝯ testm. nullo suo hr̄de statuto. sz ēt ab itestato relicto filio adoptiuo. h. d. Additio. Nō q ex lege. xii. tab. p̄ronus poterat p̄teriri a suo liberto Itē nō q plus iuris vr̄ hēre filius naturalis ⁊ legitim⁹. q̄ legitimus tñ ad excludēdū p̄ronum. Itez nō ibi dabat̄ p̄rono ꝯ tab. testamēti ptis dimidie bonorum pos. q ꝯtab. q̄ dabat̄ p̄rono. nō i totū sz p pte testm̄ rūpebat. licet alie ꝯtab. q̄ dant̄ i igenuoꝝ testamēt̄ rūpāt i totuz. vt. l. illd. §. i. cū ibi nō. ff. de contratab.

Prodesse. Per legē papiā ip̄e p̄ron⁹ vocabat̄ simul ad suc/

cessionē liberti cū filiis ꝓ virili. nisi tres vel plures fuerint liberti vel libert⁹ min⁹ cētū aureis habeat i bonis siue decesserit ab itestato siue ꝯdito testō. h. d. Additio. Nō ꝙ cert⁹ numer⁹ liberorū excludebat pr̄onū. ⁊ ad istum numeꝝ ꝑficiēdū sufficiebat. siue filii essent i ptāte siue emācipati siue ēt i adoptionē dati. Istud ēt ē qñ qs ꝑꝑ numeꝝ liberoꝝ vult euitare tutelā. vt. l. ii. §. i. ff. ꝺ excu. tu. Itē nō ꝙ ita ꝯputat̄ i numero liberoꝝ ad excludēdū patronū p̄terit⁹ dūmō ꝯsecut⁹ fuerit ꝯtab. sicut si eēt istitut⁹. Et ē rō qꝛ si itētauit ꝯtab. ita ē hr̄s ꝺ iure p̄torio sicut ille istitut⁹ ꝺ iure ciuili. ff. de ꝯta. l. i. i pri. Item nō ꝙ exheredat⁹ fili⁹ nō ꝯputat̄ i numero liberoꝝ qꝛ vt dicit gl. ipe hr̄ ꝓ mortuo. fa. l. i. §. pe. ꝑ bar. ff. de ꝯtab. ac ēt qꝛ ipe nō pōt itētare ꝯtab. vt. l. nō putauit. i pric. ff. de contrata.

Gl. Exhr̄dati hēnt̄ ꝓ mortuis. ff. de ꝯiū. cū emā. li. l. sꝫ si pr̄on⁹. nec a iur̄ ciuili respiciunt̄. vt i auct. ꝺ hr̄. ⁊ fal. §. exheredatos. Additio. Fa. hec glo. ad. q. si sūt qnqꝫ filii quattuor istituti ⁊ vn⁹ exhr̄dat⁹ quāta ē eorū ltia. an exhr̄dat⁹ ꝯputet̄ i numero dictoꝝ filioꝝ vt faciat augeri ltiam fratrū. Et ꝯcludūt doc. ꝙ tal' exhr̄dat⁹ ꝓdest frib⁹. ita ꝙ dꝫ ꝯputari i numero liberoꝝ vt fratres hēant dimidiā toti⁹. ita dicit Guil. i aut. nouissima. C. de iof. test. qꝛ vt voluit Bar. i. l. pr̄ filiū. ff. de ioff. tes. exheredat⁹ non hr̄ ꝓ mortuo qñ hēm⁹ tractare ꝺ portiōe sua cui accrescat.

Sꝫ nostra. Hodie si libert⁹ hꝫ min⁹ q̄ cētū aureos i bonis. ⁊ fuerit testat⁹ patron⁹ excludit̄. si aūt testat⁹ nō fuerit ei succedit in totū nō extātib⁹ liberis. Si vero vltra cētū aureos habuerit patronus a liberis excludit̄. liberis vero nō extātib⁹ succedit i totuꝫ ab itestato. sꝫ facto testō pr̄onus hꝫ tertiā sine onere. h. d. Additio. Nō ibi iterp̄tati sum⁹ ꝙ ille qui imutat aliqꝺ ius dr̄ istud ius iterp̄tari. qꝛ plr̄ib⁹ modis dr̄ quis iterp̄tari. vt nō. gl. i. l. i. §. q op⁹ ff. ad tertul. Itē nō ꝙ pr̄on⁹ maius hꝫ i bonis liberti qñ decedit ab itestato ꝑꝑ fauorē testi. vt. l. i. C. de. s. s. ec. Itē nō ibi repellat̄ ꝙ sicut qñ pr̄ relinqt min⁹ legitia filio lex supplet. vt. l. sancim⁹. in pri. C. de ioffi. tes. ⁊ fili⁹ pōt agere ad supplemētū ltie. l. oīno. C. de ioffi. tes. ita ⁊ i pr̄ono qñ min⁹ ltia sibi ꝑ libertū relinqt̄ poterit agere ad supplemētū ⁊ nō ꝯtabulare testm̄ liberti. Itē nō ꝙ sicut legitia filii hodie ē tertia vt aut. nouissima. de iof. test. Et eodem mō dr̄ i gl. ibi de ltia ꝑentū. ita ēt ltia pr̄onoꝝ est tertia vt hic. ⁊ dꝫ eē sin̄ onere sic̄ ltia filii. vt. l. qm̄ i prioꝛib⁹. C. ꝺ iof. tes. ⁊ hic. It̄ nō ꝙ lꝫ aliqs ꝯtabulās testm̄ p̄stat legata ꝯiūct ꝑsonis. vt. l. ⁊ ꝯria. ff.

d̄ vul. ⁊ pu. ⁊ ibi glo. tñ p̄ronus rupto testō p̄ ꝯtrata nō tenetur ad aliqua legata. qꝛ ipse nō cōseq tur nisi ltimaꝫ suaꝫ quā dꝫ hr̄e sine onere.

Gl. Nō ꝙ ꝓdest pauptas filio liberti. sic ⁊ al'. C. de epis. ⁊ cle. l. siquis. §. finaūt.

Sicut patrōn⁹ excludit̄ p̄ filios liberti. ita ēt p̄ p̄entes morientе filio. vt. s̄. ti. i. de ser. cog. i fi. Si filii liberti p̄tereant̄ a matre vel auo materno. qꝛ p̄teritio illorū habet̄ ꝓ exheredatōe qñ iusta cā ingratitudīs itercessit ex. xiiii. enumeratis in aut̄. vt cū de app. co. §. cās. quo cāu nullo iur̄ agūt vt in aut̄. de imen. do. §. fi.

Quid aūt si filiū emācipatū pat̄ p̄tereat sine cā. vñ ꝯtab. hꝫ nō āt querelā. an vr̄ admitti patronus Rñ. ꝙ nō qꝛ hic large accipit̄ ꝯtab. querelā inofficiosi. vt ēt ꝯtitineat ꝯtab. Add. Et sic nō filiū emancipatū sine cā p̄teritum solū posse ꝯtabulare qꝛ vt nō. gl. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tñ. ⁊ ibi doc. ff. d̄ lib. ⁊ pos. ē sublata dria emācipatōis ⁊ p̄rie ptātis ex testō nō aūt ab intesta. Preter hoc ius succedēdi qd̄ defert̄ patronis de quo hic ē. ⁊ alid̄ ius patronat⁹. p̄rio vt nō vocet̄ ab eo i ius sine venia. vt. C. de i ius vo. l. ii. Itē vt alat eū. vt de li. ag. l. siqs a liberis. §. solēt. Itē vt turpē actionē vel exceptōem ꝯ eū ñ ꝓponat. vt. ff. de ex. do. l. apud celsum. §. aduersus. ⁊. ff. d̄ obseq. l. honori. ⁊. l. parens. Itē vt possit eū in seruitutē reuocare. vt in aut̄. vt lib. dece. §. i. col. ii. Item vbi eū inuenerit faciat ei reuerentiā. vt. ff. de in ius vo. l. generalr̄ Et hec iura mult̄ mōis p̄duntur Prio si p̄ronus remisserit. vt i auct̄. vt li. dece. §. illud. Itē si cōpulit libertum iurare ne accipiat vxorē vel libertā ne nubat. ff. de iurepa. qui ꝯ legem. ⁊. l. adigere. Itē si denegat ei alimenta. vt. ff. de bo. li. l. si p̄ron⁹. Itē ꝓpt̄ t̄tie ptis ꝯcessionē. vt hic. ⁊. ff. de bo. li. l. ēt. §. totiēs. Itē si alteruter eorū relegat⁹ fuerit vel deportatus. ff. d̄ iure pa. l. siue. Itē si natalib⁹ restitut⁹ ē libert⁹. vt. ff. d̄ bo. li. l. ēt. §. i. Itē si mercedē ꝓ futuris operis ab inuito liberto extorsit. vt. ff. de ag. li. l. siquis. §. siquis. Itē si libertus dñi mortē nō iudicauerit. ff. de iur̄ pa. l. pe. Itē si eū capite accusauerit. ff. de bo. li. l. qui cū malo. Itē si non suis nūmis ēptus ē. vel a principe factionē liberā testi ipetrauit. ff. de bo. lib. l. ēt. §. ii. Add. nō ⁊ signa istā glo. mgr̄am que declarat in quo ꝯsistit ius p̄ronat⁹ ⁊ quomō p̄dit̄.

Patron⁹ dꝫ hr̄e ltimā i bōis liberti sine onere. ita nec ēt liberis legata p̄stare tenerent̄. Sꝫ ex quo sūt liberi quare nō excludūt p̄ronū vt. s̄. e. §. cū vero maiores. Glo. soluit duobus modis. Prio ꝙ hi filii erāt ingrati vt. s̄. e. §. si vero. Vel dic ꝙ hi erāt

nepotes dicebant liberi. qz nepotes ēt liberi dicunt. vt. ff. d v. fi. l. liberorū. ⁊ eos p̄cedit eorū pr̄. ⁊ eis talia legata dabant. vt. ff. d le. pres. l. i. §. generalr. Addi. dic q vtraqz so. p̄t eē bōa i se ange.

Coheredes ergo pr̄oni p̄stabunt legata. Sz an tenebūt insolidū. rn̄deo nō. vt. ff. de le. iii. l. fi. §. fi. ⁊ d vul. sub. ⁊ fi ꝯtab. Add. Ego credo q cōiūctis personis p̄stabūt legata insolidū. sz extraneis ꝓ rata. vt. l. fi. §. i. cū ibi nō ff. de le. iii. ⁊ nō. in. d. l. ⁊ ꝯtraria ff. de vul. ⁊ pu. vel ēt isolidū ex̄neis qn̄ legata sūt idiuisibilia. vt l. si fundū sub ꝯdi. §. si libert⁹. ff de leg. i. Ex quo sequit q ꝑ istū tex. corrigit. l. iii. ff. de ꝯdi. ⁊ de mō. ⁊ ita vult ibi glo. qz pr̄onus hodie ēt ꝯiūctis ꝑsonis nō p̄stat legata vt hic expresse dr̄. Et hoc iō qz hodie plus remanet coheredibus qz hn̄t duas ꝑtes vt hic ⁊ oli hēbāt tm̄mō dimidia necessario sequit q ꝯiunct insolidum legata p̄stabūt. ⁊ sic i alio aggrauabunt. ⁊ ꝑ hoc vr̄ tex. apertus hic. ibi sine onere. ⁊ ibi vt nec liberis ⁊c.

Multis. Liberto nō tantū patronus succedit sed ēt ꝯiūcti ipsi patrono vsqz ad quintū gradū. i capita tn̄. ⁊ qui ꝓximior ē patrono prefert. h. d. Add. nō q illi q ꝑ mediā personā pr̄oni admittūtur ad hr̄ditatē liberti admittūt vsqz ad quintuz gradū ⁊ nō vlterius. secus siquis admittit imediate ex persona sua. ita q eēt cōiunctus illi de cuius hr̄ditate agitur. Et forte iste tex. qui dicit vsqz in quintū gradū admiteret i collateralibus pr̄oni nō aūt in liberis. qz liberi patroni forte in i finitū admittunt. qz eis ē magis debita q̄ trāsuersalibus. ar. s̄. de hr̄. ab intes. §. i.

Glo. Coniūcti pr̄ono vsqz ad quintū graduz i bonis liberti succedūt. nūquid ergo filius trinepot ipsius pr̄oni vl ēt ipse trinepos admittit ad successionē liberti vr̄ q nō qz hic dicit vsqz ad quintū gradū. Si qs tn̄ velit ꝯdicere illud ꝓ se iduceret. q oēs ascēdētes sui pr̄is loco succedunt vt. s̄. d hr̄. ab inte. §. cū filius. ⁊ in aut. de here. ab ite. §. i.

Add. ange. reprobat istā glo. quem vide. Pene ꝯsonātia iura ingenuitatis ⁊ libertinitatis in successionib⁹ fecimus. Gl. dicit pene ꝓpter tria. ⁊ qz hucusqz ad quintū g̃dū succedūt vt hic dicit. alii vero vz ingenui vsqz ad. x. vel. vi. vt. s̄. de suc. cog. §. fi. Itē qz hic in capita succedūt vt hic dr̄. alias nō. vt. s̄. de here. ab inte. §. qz placuit. Item qz vnus pr̄oni filius excludit nepotes ex altero qd nō ē ita in igenuis. licz M. ꝯdixerit. vt. ff. de bo. lib. l. si libertus p̄terito. §. si libert⁹. ⁊ d legit. tu. l. tutela. §. si duo.

Sed hec. Dr̄ia inter libertos ē hodie sub-

lata. ⁊ iō predcā succedūt ī oibus libertis. qꝛ hodie oīs manumissꝰ efficit̄ ciuis romanus. h. d.

Add. nō ꝙ aliqui oliꝫ erant liberti. ⁊ manumissi ī vita tm̄ sꝫ pꝰ mortē reincidebāt ī seruitutē q̄ dicebant̄ latini. ⁊ sic vitā ⁊ libertatē vna simul ꝑdebant. Itꝫ nō ibi ī ꝑpetuū deleri ꝙ qñ fit abrogatio alicuiꝰ iur̄ itelligit̄ eē ꝑpetua qꝛ lex semꝑ loquit̄ ⁊ ē in viridi obseruātia. vt. l. arriani. C. de hereticis.

Gl. Costō de qua hic hr̄. C. de la. liber. tol. ꝑ to. ⁊ ibi hñtur adiectōes ī. x. l. xi. casibꝰ.

De assignatōe libertoꝝ.

Add. Supra visū ē quēadmodū pr̄oni ⁊ eorū liberi succedant libertꝫ. Verū qꝛ liberti iterdum ꝯsueuerūt assignari liberis pr̄onoruꝫ. iō d̄ hac assignatōe subdit

i N sūma.

Assignato libto vni ex liberis siue filiis siue nepotibꝰ in ptāte ille solus liberto succedit exclusis aliis ēt in eodē gradu ꝯstitutꝫ. h. d.

Add. nō ꝙ lꝫ dñi liberti eiusdem gradus pr̄oni parit̄ admittunt̄ ad bona liberti. non tanq̄ hr̄des pr̄is sed vt filii. vt. l. iur̄iurādi. §. si liberi. ff. de op. liber. tñ pr̄ pōt tales dcō iure priuare. ⁊ vni ex eis insolidū assignare aliis exclusis. lꝫ si nō assignet libtuꝫ vni ex filiis ipsi filii parit̄ admittant̄ ēt si fuerint disparit̄ instituti. vt. d. §. si liberi. Qd̄ fac̄ si pr̄ accepit emphiteosiꝫ pro se ⁊ filiis lꝫ filii succedant vt filii nō vt hr̄des. tñ vr̄ ꝙ possit vni ex eis relinquere ēphitheosiꝫ alius exclus d̄ quo ꝑ bal. ī auctꝫ. ruinas. C. de sa. san. ec. Secus ī feudo. vt i. c. i. de feu. suc.

Datur āt. Vni ex liberis in ptāte pōt libtus assignari ī volūtate ēt quibuscūqꝫ v̄bis. h. d. vt. l. i. §. si. ff. e. Ange. Add. nō ad hoc vt vni ex filiis possit fieri assignatō liberti. necesse ē ꝙ sit in ptāte vt hic. ⁊. l. vtrū sm̄ opi. Joā. hic ⁊ ibi que ē vltia. ⁊ iō vr̄ a gl. approbata. vt nō. gl. i. l. quidā. §. sabinus. ff. ap treb. siue filius sit exheredatus vel nō. vt. l. i. §. i. ff. e. siue filius sit iaꝫ natus siue posthumus. nam posthumo pōt libertꝰ assignari. vt. l. si. ff.. e. Itē nō ibi euanescere ꝙ res deueniēs ad casuꝫ a quo incipere nō pōt nō valet. fa. qd̄ plene nō. bar. i. l. pluribus. §. i. ff. de ver. ob.

Gl. S filiꝰ cui facta ē assignatio emancipat̄ euanescit ipsa assignatio. Sed vr̄ ꝯ. ff. e. l. vtrū. So. Pla. ꝙ ibi fuit facta assignatio emancipato ⁊ valꝫ. hic aūt fuit fcā filio in potestate ⁊ postea emancipato. ⁊ sic euanescit. ar. ff. de arbi. l. non distinguemꝰ §. cōpromisso. Vel dic sm̄ Azo. ꝙ in. l. contraria non dicit fieri

assignationē in emancipatum. sz an soli in potestate fieri possit. Sed nec in. d. §. cōpromisso dic̄ solui compromissum. sed dicit n̄ compelli sniam dicere.

De bonoruz possessionib⁹

Add. supra visuz ē d̄ hr̄ditatibus que ex testō ⁊ ab intes. deferūtur iure ciuili ⁊ partim iure p̄torio. verum quia pretor interduz emendauit interdum cōfirmauit ius ciuile in successione ex testō ⁊ ab intestato dando bo. pos. iō sb̄dit de bonoꝝ pos.

i Us bonoꝝ pos. Bonorum possessiones introducte sunt de iure p̄torio non solū ab inte. sz ēt ex testō cā corrigendi ius ciuile ātiquum. h. d. Add. nō i prin. ꝯiūcta gl. ꝙ bo. pos. est ius ⁊ non est mirum. qꝛ possessio rerum ē ius. vt. l. nō ideo minus. C. de li. cā. l. pegre i prin. ff. de acqui. pos. de quo per Barto. ⁊ doc. in. l. i. ff. de acqr. pos. Item nota ꝙ de iure antiquo posthumus alienus nō poterat institui. ⁊ institutus non poterat capere hereditatem. vt. l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. ⁊ posthu. hodie autem non tantuz de iure pretorio sed etiam iur̄ ciuili poterat institui vt hic. Item nota ꝙ nostra interest ꝙ plurib⁹ modis deferāt̄ nobis successiones. ⁊ de iure ciuili ⁊ de iure pretorio licz ius pretorium sit breui tempore duraturum. fa. qd̄ ibi habetur ⁊ nō. in. l. si creditori. ff. de lega. i.

Glo. Bonoꝝ possessio est ius persequendi retinēdiqz p̄rimonii qd̄ cuiusqz cum is moriť fuerit vt. ff. e. l. iii. §. bonorum. Add. ⁊ sic nota ꝙ aliud ē bonorū possessio. ⁊ alid̄ possessio bonorum sicut ēt aliud est dicere iudicatum solui. qꝛ hoc sonat in ius. ⁊ continet sub se tres cl̄as vz ꝙ dolus absit. ⁊ de defendēdo vsqz ad finē lit̄. ⁊ ꝙ verbū sonat. s. ꝙ soluat iudicatū. vt. l. iudi. sol. ff. iudi. sol. Secus si dicat̄ solui iudicatum. quia istud sonat in facto ⁊ n̄ ꝯtiet nisi illud qd̄ verbuz sonat. Ius bonoꝝ pos. itroductum ē a p̄tore gr̄a emēdandi veteris iuris. i. supplendi. qꝛ minus plene dixerat ius ciuile non cognoscens emancipatos. vt. s̄. de here. ab intesta. §. emancipati. sic. ff. ad. l. ro. de iac. l. vlti. §. i. ⁊ si. vel dic emendandi proprie vt in agnatis feminis vbi ius pretorium contra ius ciuile induxit. vt. s̄. de le. agna. §. sed qꝛ ⁊ i posthumo. vt. j. §. pxi.

Ius bonoꝝ possionis introductū ē a pretore gratia emendādi veteris iuris. nec solum intestatoruz hr̄ditatibus vetus ius eo modo pretor emēdauit vt. s̄. dictum est. sed in eorum quoqz qui testō facto decesserint. Naz si alienus heres posthumus fue/

rit istitut⁹ q̄uis hereditatem iu re ciuili adire nō poterat cū isti/ tutio nō valebat. honorario tñ iure bonoꝝ possessor efficiebat̄. vz cū a p̄tore adiuuabat̄. Sed ⁊ his a nr̄a ꝯstitutiōe. hodie recte hr̄s istituit̄ quasi ⁊ iure ciuili nō icognitis. Aliqñ tñ neqz emen/ dādi neqz ipugnādi veteris iu/ ris. sz magis cōfirmādi gr̄a p̄tor pollicet̄ bonoꝝ po. nā illō quo/ qz qui recte testō facto heredes i stituti sūt. dat sm tabulas bono/ rū po. Itē ab itestato suos here des ⁊ agnatos ad bo. po. vocat. sz ⁊ remota bonoꝝ possessiōe ad eos ptinet de iure ciuili hr̄ditas.

Gl. Nō ergo tres vias p̄to/ ris. s. emēdādi ipugnādi ⁊ ꝯfirmādi vel adiuuādi. Pre tor tribuit ēt bo. pos. his q pñt succedere de iure ciuili vt suc/ cessorib⁹ vias āpliaret. sic. ff. d̄le. ii. l. cum filius. §. variis.

Quos aūt. Pretor so/ lus nō facit quez hr̄dē. sz loco hr̄dis. h. d. Add. Nō q̄ p̄tor nō pōt facere dire/ cto aliquē hr̄dē. Et sic nō q̄ qui nō pōt facere directo facit p ob/ liquū qd̄ cōcedit̄ qñ subest equi/ tas ⁊ cā publica ⁊ nālis. Et sic il le q succedit d̄ iure p̄torio dr̄ eē nō directo sz i effectu hr̄s. Et il/ le dr̄ ꝓprie ⁊ directo hr̄s q suc/ cedit ex aliqua parte iure ciuili. Itē nō q̄ ius p̄toriū dr̄ eē ps iur̄ ciuilis. fa. l. ius aūt ciuile. §. i. ff. de iusti. ⁊ iur. Itē nō q̄ ꝯsecut⁹ bonoꝝ po. dr̄ hēri loco heredis. Ex quo nō q̄ ille q admittit̄ ex ꝯstōe alicui⁹ baronis vl' marchio nis nō ꝓprie dr̄ heres sz locū he/ redis obtinet qr tales cōstōes di/ cunt̄ nō ius ciuile sz p̄toriū. ⁊ iō debēt agnosci ifra tpa p̄toris. vz ifra ānū si ē de liberis. al'. ifra cen tū dies. ar. l. i. §. largi⁹. ⁊. §. dies quis or. i bo. po. ser. quib⁹ tpib⁹ elapsis penit⁹ erit exclusus ita di xit singul'r bar. i. l. i. i fi. ff. de bo. po. Et sic ēt baro nō pōt tollere directo statutū ciuitat̄ sz per in/ directum ⁊c̄.

Adhuc autem.

Pretor āpliat successiōis mate/ riā vlteri⁹ q̄ sit p legē. xii. tabu/ larū. h. d. Addi. Nō ibi sine successiōe moriat̄ ⁊c. q̄ incōueni ens videbat̄ decedere sine hr̄de fa. s̄. qui ma. nō po. i pric. Ad/ huc aūt ⁊ alios q̄ plures gradus p̄tor fecit i bonoꝝ possessiōibus dādis. dū id agebat. ne quis sñ successore moriat̄ nā āgustissimis finib⁹ cōstitutū p legē. xii. ta. ius percipiendaꝝ hereditatum. p̄tor ex bono ⁊ equo dilatauit.

Gl. Ius succedēdi de iure ci uili āgustissimis finibus erat coartatum. nā sui heredes ⁊ agnati tm̄ succedebāt de iure ci/ uili integrū ius hñtes. qr ñ emā cipati de aliis ei nō dicit̄. vt. s̄. d̄ here. ab ite. §. i. ⁊ d̄ legit. ag. suc. in prin. Pria bonoꝝ posses/ sio ꝯtratab. dat̄ p pretorez ipsis

preteritis siue emãcipat̃ siue suis vt.C.de li.prete.l.maximũ. circa prin. Sz quare dat̃ suis ɔ̃tab. cũ testm̃ sit ipso iure nullũ.vt.s̃. de exhere.li.i prin.rñdeo.qꝛ bonum ẽ plures hẽre vias. hz ergo duas.vnaz de iure ciuili per quã potest dicere nullum. aliam ð iure pretorio. per quã nõ põt dici nulluz lz annullandũ.cũ nec fieri nec desinere possit heres de iure pretorio.vt.C.de lib.p̃te.l.fi. ꝛ.s̃.e.§.quos ãt. Itẽ quare ɔ̃ta. dr̃ ex testõ cũ magis ɔ̃ testm̃ dici deberet. qꝛ rũpit testm̃.vt.C.de colla.l.vt liberis.rñdeo.iõ sic dicit̃ qꝛ sine testõ competere ñ p̃t. Itẽ quare p̃misit ɔ̃tab.cũ sz tab. dignior sit. Rñ. qꝛ donec ista cõpetit illa dari nõ põt.vt.ff.de ɔ̃tab.l.illud.§.fi.

Scđa bo.pos.dr̃ sm tab.sic.ff si ta.tes.vul.ex.l.i. Itẽ hoc qñ testamẽtũ factũ ẽ in scriptis.al' sm nũcupationẽ.vt.C.ð sz tab.l.ii.

Inter veniẽtes ab intes. pretor defert successionẽ suis. ꝛ his qui suis ɔnumerant̃.s.emancipatis.vt.s̃.de here. ab intest.in.§. emãcipati ꝛc. Et nõ hunc ordinem qui sequit̃ in tex. in edicto fuisse nõ aũt i obseruando vt.j.

Suis ꝛ emancipatis ab intes. defert̃ vnde liberi ꝛ filio emancipato mortuo pr̃ hz bo.pos.vnde parentes.vel vnde liberi vtiliter cũ equa rõne vocẽt patrẽ ad hereditatẽ filii vt.ff. de inof.test.l. nam ꝛ fi.ꝛ.ff. vñ lib.l.scripto.

Scđo defert̃ ltimis.i. agnat̃ ꝛ qui eorũ loco sũt. vt.s̃.de leg. ag.suc.§.i.ꝛ.§.hoc ẽt. ꝛ.ff.vnde le.l.ii.§.hoc ãt.ꝛ.l.iii.

Tertio extraneus manumissor de quo hic ẽ qui emebat filiũ a patre ꝛ postea emancipabat.nã sic fiebat olim emancipatio.vt.j. qui.mo.ius pa.po.sol.§.p̃terea. vel melius vt.j.e.§.que ãt.

Quarto defert̃ cognat̃ q iur̃ cili nõ vocabant̃ vt.ff.vñ cog.l. i.i.rñso.ꝛ.s̃.ð suc.cog i. rñso.

Quinto dabat̃ ex familia.i. pr̃ono moriente libto intestato sequẽs dabat̃ eidẽ pr̃ono moriente libto cũ testõ sm quosdam.

Sexto deferebat̃ patrono.et nota q hic erat ordo edicti nõ tamen sm hunc ordinem fiebat successio.ꝛ hic error ẽt in aliis inuenitur.

Septimo deferebatur viro ꝛ vxori deficiente parentela. ꝛ etiã fisco excluso.vt.C. vn.vir ꝛ vx. l.i.ꝛc.vt in tex.

Sed eas. Bonoruz pos. vñ decem persone est hodie sublata.h. d. Et bonorum pos. tanq̃ ex familia.ꝛ vnde liberi.ꝛ vnde parẽtes patroni sunt sublate.ꝛ remanent tantum sex bonoꝝ pos. ordinarie.h.d.

Add.nõ q sublata cã ꝛ fundamẽto tollit̃ edificatum.nam sublatis successionibus que per aliq̃s bo.pos.deferebant̃ sunt ẽt sblate earum bo.pos. Item nota q suc

cessio libertorũ ad silitudinẽ ige/
nuoꝝ ẽ redacta. aliqua tñ dria re
manẽte qꝛ agnati pr̃oni vsqꝫ ad
quintũ gradũ succedũt. vt in. §.
multis. s̃. d̃ suc. lib̃. Itẽ nõ ꝙ in
succõne libertorũ hꝫ locũ bono.
pos. vñ lib̃. ⁊ vñ cognati. q̃ bo.
po. vñ cog. dat̃ pr̃ono ⁊ cognat̃
suis vsqꝫ ad quintũ gradũ vt di/
ctum ẽ. nam frẽs p̃teriti a liber/
to pñt querelare vel ꝯtabulare.
ar. §. soror. s̃. de inof. te. Et ad/
uertas ꝙ agnati ⁊ cognati liber/
ti excludũt̃ a cognat̃ pr̃oni vt. l.
liberto sine liberis. ff. de bo. lib̃.
nec eis fit iniuria. qꝛ si stetisset in
ſuitute nõ hũisset cognationeꝫ.

Glo. Nõ ꝙ digniores al/
tiori loco sedere debẽt
⁊ ẽ altior qui proximior est dño.
tyrones vero posteriori. vt. C. d̃
tyro. l. fi. ⁊. ff. de aqua plu. arc. l.
i. §. pe. ⁊. C. de of. rec. ꝓ. l. potio
res. Add. Et nõ hic ſm Joã.
fa. ꝙ põt implorari officiũ iudi/
cis a digniori vt ei debit⁹ honor
exhibeat̃. vt. c. i. de ma. ⁊ obe. ⁊
l. i. ⁊. ii. C. vt dig. or. ser. lꝫ ñ pos
sit agi actione iniuriarũ. vt. l. si
quis de honoribus. ff. de iniur.

Septima. Si lex a/
licui dat
bo. po. ex testõ vel ab inte. illa di
cit̃ septima ex̃ordinaria. h. d.

Add. nõ ꝙ qñ ꝯcedit̃ de no/
uo aliqd̃ remediũ ⁊ nõ ẽ ꝯputa/
tũ iter remedia ordinaria dr̃ re/
mediũ ex̃ordinarium.

Gl. Duo sunt necessaria vt
hic bo. po. ex̃ordinaria cõ
petat. s. vt lege caueat̃ ꝙ bo. po.
detur ⁊ ꝙ de iure ciuili non pos/
sit succedere. al' ꝯpetit vñ legit.
vt. ff. vñ le. l. iii. ⁊. ff. vt ex le. ⁊ se.
ꝯsul. l. i. §. fi.

Add. nõ ꝙ glo. hic laborat in
ponẽdis exemplis isti⁹ bo. po. ex
traordinarie. Et ẽt doc. multuꝫ
altercant̃. vñ vide glo. sup̃ v̄. le/
ge. cũ duabus seq. Et vide ang.
hic.

Glo. Nõ duob⁹ mõis fieri
bo. po. extraordinariã
qꝛ aliqua ẽ vaga vt hic. Itẽ qꝛ ñ
tribuit ius vt carboniana. ⁊ si vẽ
ter mittat̃ in posſiõꝫ ⁊ illa q̃ da
tur gr̃a lit̃ agnos. sine cãe cogni/
tõe. vt. ff. d̃ car. edi. l. iii. §. cãe. ⁊
de ven. i pos. mit. l. vbicũqꝫ. §. i/
terdũ. ⁊ d̃ inof. test. l. pap̃. §. i. ⁊
alie cũ cãe cognitõe. vt. ff. de bo.
po. l. iii. §. fi. cã. ⁊ quis or. in bo.
po. ser. l. ii. §. dies. ⁊. §. i bonorũ

Cum igit̃. Liberi ⁊ parẽ
tes hñt annũ ad pe/
tendã bo. po. alii agnati hñt cen
tum dies. ⁊ portio deficiẽs accre
scit pari i gradu vel ad aliũ ꝑ suc
cessoriũ edictũ. h. d.

Add. nõ ꝙ nõ ẽ iustũ differre
actões creditorũ qꝛ anhelãt ad si
bi debitũ. Itẽ nõ ꝙ ẽt taliter ꝓ
uideri dꝫ ne bona defuncti dent̃
credctorib⁹. vel ne creditores mit
tant̃ in posſiõem bonoꝝ defun/
cti. Itẽ nõ ꝙ lꝫ remediũ ꝯsequẽ
de hr̃ditat̃ sit ꝑpetuũ de iur̃ cili.

qꝛ durat.xxx.an.facultas adeundi.vt.l.lꝫ cũ ibi nõ.ꝑ gl.ꝛ doc.ꝛ l.si curatoꝛ.C.de iur.deli.ꝛ nõt glo.i.l.q̃diu.la pria.ff.ꝺ acquir. hꝛ.tñ remediũ ꝑtoꝛis ad petendam siue cognoscẽdaꝫ bo. poss. dat certũ tp̃s vꝫ ãni ascẽdẽtibꝰ ꝛ descendẽtibꝰ.ꝛ cẽtum dieꝝ collateralibus.vt hic.ꝛ.l.i.§. largius ꝛ.§.dies.ff.quis oꝛ.in bo.po.ꝑ. Itẽ nõ ꝙ si pluribus bo.po.deferꝛ̃ ꝛ vnus infra tp̃s non agnoscat.alius portio sua deferꝛ̃ ꝛ accrescit vt hic.ꝛ.l.ii.ꝛ.iii.ff.ꝺ bo.po.ꝛ accrescit ipso iure sicut si repudiasset.vt.l.i.C. qñ nõ pe. ꝑ. qꝛ nõ agnoscẽdo ifra tp̃s statutũ vꝛ̃ repudiare.vt nõ.glo. in.l. si ergo.ff.de nego.ge. Itẽ nõ ꝙ ꝺ iure ꝑtorio hꝫ locũ successoꝛium edictũ de gradu in gradũ. Et de hoc dixi.s̃.de le.ag. suc.§.fi.

Gl. Ascẽdẽtibꝰ ꝛ descẽdentibus daꝛ̃ ãnus ad petẽdũ bo.pos.i honoꝛẽ sanguis imo nõ videnꝛ̃ coartãdi cũ quasi veniãt ad ꝓpria bona.vt.ff.eo.l.i.§.largius.ꝛ ꝺ li.ꝛ post.l.i suis.

Partes nõ petẽtiũ accrescũt petẽtibꝰ.C.qñ nõ pe.par.

Add.dic ꝙ accrescit ipso iure qñ eodem iure succedunt.secꝰ si ꝺ diuerso iure.qꝛ tunc nõ ipo iure accrescit vt.l.si cũ patro.i pri. ff.de bo.po.ꝛ qꝺ ibi glo.ꝛ bar.ꝛ ꝺ iuꝛ̃ patro.l.sꝫ sine.§.si ex duobus. Successoꝛiũ edictũ locũ hꝫ iter cognatos nõ iter agnatos vt.s̃.ꝺ hꝛ̃.ab ite.§.placebat.

Si qs itaqꝫ. Prio ꝛ̃pudiãte bo.po. statim sequenti icipit curꝛere tp̃s.h.d.

Add.nõ tex.ibi repudiauerit bo.pos.sibi delatã.fa.l. is põt cũ ibi nõ.ꝛ.l.is qui hꝛ̃s.§.fi. cũ.l. seq.ꝛ ibi glo.ꝛ Bar.ff.ꝺ acqui. Si ãt simpliciter repudiat dicit glo.in.l.sciendum.ff. de suc.edi. ꝙ vꝛ̃ in totum repudiasse.ar.l.si sine.§.qui interrogatus.ff.de interro.ac. Sed ibi Oy.tꝫ ꝯ̃rinꝫ. Tu de hoc dic vt dixi.s̃.§.proxi.Ang.

In petenda. Tempꝰ bo. pos.est vtile.ꝛ hodie bo. po. põt qualitercũqꝫ sine solẽnitate peti h.d.

Add.nõ ꝙ in petenda bo.pos. ꝛ sic in actu non iudiciali vt hic. dies vtiles tantum considerantꝛ̃ vel computantꝛ̃. Sic etiam cõtingit in appellatione que quo ad quid dꝛ̃ actꝰ ex̃iudicial' qꝛ ꝑ̃t iter poni ẽt die feriato. vt.l.i.C. de feꝛ̃. Itẽ nõ ibi sꝫ quocũqꝫ modo ꝙ bo.po.hodie põt agnosci sine aliqua solẽnitate quocunqꝫ ꝛ q̃litercunqꝫ voluntatem suam coꝛã iudice declarauerit sicut aditõ hereditatis consistit in declaratiõe nude voluntatis.vt supra de hꝛ̃. quali.ꝛ dis.§.fi. Itẽ nõ ꝙ bñficium pretoris ẽ temporale. Et qñ cũqꝫ beneficiũ ẽ tꝑale elapso tꝑe ipso iure perditur beneficium. vt.l.imperatoꝛes.ff. de postu. ꝛ l.statuliberum.§.i.ff. de lega.ii.

Glo. In petenda bo.poss. tria concurrere opz. scilz q̄ sit copia iudicis. Itē acto ris. Itē rei. vt. ff. de di. ⁊ tē. pre. l. i. ⁊. ff. quis or. i bo. po. ser. l. ii. i prin. ⁊. §. dies. Add. Intellige hoc qđ dicit gl. sane ⁊ de iure āti quo. ⁊ i illis bonorū possessiōib⁹ que tribuebāt ius in ꝓprietate. vt regul'r oēs. vt. l. iii. §. si cā cogni ta. ff. de bo. po. in his aūt que nō tribuūt ius. vt ē vētris nomie ⁊ gr̄a litis ag. Oliz erat duplex bo. po. vna edictalis que dabat̄ ꝑ edictū p̄toris insertū i corpe iu ris. ⁊ sic edicto p̄toris mortui. ⁊ hāc nō erat necesse peti. vt. ff. de bo. po. l. iii. §. sed si nemo. Alia erat decretalis que a p̄tore viuo decernit̄. ⁊ hoc oliz solēniter fie bat hodie sufficit quocūqz modo dicat se velle agnoscere q̄ extraiu dicialis dici pōt. qz i iudicis pñ tia agnoscit̄. vt hic. ⁊. C. q admi. l. pe. ⁊ fi. Add. Nec ē necesse q̄ aduersari⁹ citet̄. qz solū illā petit ne sibi labant̄ tpa. ⁊ sic aduersa rio. nō iferr̄ p̄iudiciū cuz postea hēat necesse itētare bo. po. hr̄. pe titionē. ⁊ tūc op⁹ erit q̄ aduersa rius citet̄. qz ledi possz. vt ar. gl. i. d. l. i. C. quo. bo. sa. l. nā ita di uus. ff. de adop. Et ex his iferr̄ sm Bal. ⁊ Ang. i. d. l. fi. C. qui admit. q̄ cū ēt hodie bo. po. ꝯta. iferat p̄iudiciū aduersario q̄ nō pōt corā iudice agnosci nisi citet̄ ps. vt ē gl. sing. i. l. i. i glo. i ver. solēnis. C. de cura. fu. ⁊ idē i car bo. que dat̄ vētris nō. sed nō in illa que dat̄ gr̄a litis ag. Ho die ēt bo. po. locū hñt nā ⁊ eas ꝓ ponere quis pōt. ⁊ cōtrata. neces saria ē. ēt filio emācipato p̄terito Itē vn. vir. ⁊ vxor. necessaria vr̄ vt olim. Alie vt oliz nō erāt ne cessarie sic nec hodie. eis tñ vti possumus. cū nou⁹ modus succe dēdi sit inuētus. vt. s̄. đ here. ab ite. ꝑ totū. De hoc ēt vide glo. fi. C. vn. le. ⁊ ibi doc. ⁊ Bal. i ru brica. C. qui admit. ⁊ Bar. in. l. posthum⁹. ⁊. l. filio p̄terito. de i iust. test. Et vide Ang. s̄. de ex here. li. in pri.

De acquisitiōe per arro.

Addi. Qz bona q̄ nobis acq runt̄ titulo vl'i. aut acquirunt̄ ꝑ aditionē hr̄ditat̄. aut ꝑ bo. poss. aut ꝑ arrogatiōz. aut ꝑ adiectio nē bonoꝝ cā libertatū cōseruan daꝝ. §. fi. s̄. ꝑ quas ꝑ. no. acqui. Jō viso. s̄. de hereditatib⁹ ⁊ bo norū pos. sequit̄ videre de acqui sitione ꝑ arrogationez.

Stet alte rius. Oliz ēt ꝓprietas oīuz bonoꝝ acquire bat̄ arrogatori. Excepti his qui ꝑ capit̄ di. ꝑdunt̄. hodie vero ac quirit̄ solus vsufruct⁹. vt fit p̄ri naturali. h. d. Add. Nō q̄ vsu fructus nō perit ꝑ minimā capit̄ di. Itē nō. q̄ q̄ntū ad acqsitionē equipant̄ fili⁹ natural' ⁊ fili⁹ arro gat⁹. ⁊ p̄r natural' ⁊ p̄r arrogator

Itē nō ꝙ societas nō trāsit i arrogatorē. vt. ff. ꝑ sol. l. act. §. societas. nā ibi spāle ꝑ rōez que ibi reddit̄. Et quid tñ debent ex societate ꝑ tpe p̄terito. arrogator pōt petere ꝑ act̄. ꝑ so. q̄ bñ trāsit ꝑ p̄terito. sicut ⁊ cetere actiōes. cum in illa cessat rō ibi posita.

Gl. Jus opaꝝ debitaruꝫ patrono a libert̄ nō transit i arrogatorē. Hoc itellige ꝺ operis q̄ a libert̄ debent̄. ⁊ nō transeunt ad heredē extraneū vt sunt obsequiales que i faciēdo ꝯsistūt .s. assurgere. ⁊ silia. vt. C. ꝺ op. li. l. liberti. Itē i fabrilib⁹ icert⁹. vt. ff. de ope. li. l. si opaꝝ iudicia Aliud si cōduxerit iste arrogat⁹ opus alicui⁹. nā arrogatori q̄rūt̄ Jus agnatiōis. i. ius succedēdi qꝺ quis ꝑ arrogatiōem ꝯsequit̄ ēt olim nō trāsibat i arrogatorez ⁊ hoc hodie. vt. j. e. §. mortuo.

Add. Dicit Ang. ꝙ hoc hodie nō ē verū. qꝛ hodie nō amittit̄ ius agnatiōis ꝑ capit̄ di. viꝺ Ang. hic. Itē nō trāsit ius petende bo. po. qꝛ hoc perit. si āte eā petitā ad arrogādū se dederit il ud si iam petiit vt. ff. vn. li. l. fi. ⁊ de ꝯta. l. iii. §. si emācipat⁹.

Cōstō de qua hic q̄ loquit̄ de vsufructu habet̄. C. de vsufru. l. correctione.

Mortuo. Arrogatō succedit arrogato. nisi sint certe ꝑsone que ip̄z excludāt. h. d. Addi. nō ꝙ sicut i heredē dñium trāsit recta ꝟia aditiōe secuta. vt. cū hr̄des. ff. ꝺ acq. po. ita ēt i arrogatōe rerū aduēticii peculii dñiuꝫ trāsit i eū. Nā pr̄ arrogās pōt succedere filio arrogato ab itestato i peculio castresi vel quasi ⁊ i ꝓprietate bonorū aduēticioꝝ. vt. l. fi. ff. de adop. ⁊. s̄. de here. q̄ ab inte. §. nostra autem.

Gl. Mortuo filio arrogato i arrogatiōe ꝓprietas rerū suarū trāsit in arrogatorē nisi sint alie ꝑsone que ipediāt. vt descēdētes ex filio arrogato. vt. C. cōia. de suc. l. fi. vbi ē ꝯstō de q̄ hic. Itē si arrogat⁹ i pupillari etate decederet admitterēt ꝑsone deducte i stipulatione facta dū fieret arrogatio. ff. ꝺ adop. l. nō alr̄. ⁊. l. his verbis. ⁊. l. h̄ aūt. s̄. de adop. §. cū aūt. Sꝫ qd i patre nāli a quo hic arrogat⁹ erat emācipat⁹ rñ. P. eū p̄fert arrogāti. Sꝫ hodie tres vtrinqꝫ ꝯiūcti vocāt̄ cū arrogāte. vt i aut. ꝺ hr̄. ab ite. §. ꝯseq̄ns. Add. Ang. hic reprobat istā gl. quem vide.

Sed ex diuerso. Arrogator ñ tenet̄ noie ꝓprio ad debita arrogati pri⁹ ꝯcta. sꝫ noie filii tenet̄. h. d. Addi. nō ꝙ lꝫ arrogator succedat arrogato ñ tñ tenet̄ ad ei⁹ debita pri⁹ ꝯcta. Gl. sꝫ ꝺ debitis q̄ ꝯxit postq̄ fuit arrogat⁹ tenet̄ de peculio. l. i arrogatore. ff. ꝺ pecul. Et si tūc nō defendat pr̄ i bonis ip̄i⁹ pr̄is fit missio. vt. ff. q ex ca. ipo. ea. l. fulcini⁹. §. fiqs.

De eo cui lib.cā.bo.adi.

Addi. Supra visuz ē de acq/ sitiōe q̄ fit ꝑ arrogationē. ⁊ sic ti tulo vl̄i. vez qꝛ ē ⁊ alia q̄ fit per adiectionē bonoꝝ cā libertatum ꝯseruādaꝝ. §. fi. s̄. ꝑ q̄s per. nō. acqui. Jō subdit de eo cui lib. cā bo. adi.

a Ccessit. Si he/ reditas illiꝰ q liber/ tates reliqt nō adea tur. pōt ille cui libertas relicta ē vel aliꝰ petere sibi adici bona de functi. ⁊ satisfacere creditoribus ⁊ erit tāq̄ successor ꝺfuncti. ⁊ ser ui qui libet libertas directo vel ꝑ fideicōmissariū relicta ē. erunt liberi. ēt si bona forēt a fisco oc/ cupata. h. d. Addi. nō ꝙ qñ li/ bertates relinquūt̄ in testō ⁊ he reditas nō adeat̄ vel ab itestato tūc hz locuz dispō huiꝰ lr̄e. ⁊ sic veniēs ab itestato p̄fert̄ ⁊ ipedi/ et dispōez huiꝰ lr̄e. vt hic pz duz dicit nemine successore ab itesta/ to exñte ⁊c̄. Aduertas tñ ꝙ ad hoc vt excludāt hāc dispōez. oz vt ab itestato adeat. vt ar. gl. i. l. qui filie. i prin. ff. de here. isti.

Nō. ibi donec ⁊c̄. ꝙ ille q pe tit sibi bona adici. dz idonee ca/ uere creditoribꝰ. ⁊ sic dz cauere cū fideiussiōe. vt ē tex. i. l. i. §. iu/ bet. ff. de col. bo. lz verbū cauere sine alio adiūcto de sui nā ipor/ tat sine fideiussiōe. l. sancimꝰ. cū ibi nō. C. de ver. sig. ⁊ sic fa. ad id qꝺ hr̄ ꝑ glo. bar. ⁊ doc. i. l. illa istō. ff. de hr̄. isti. ⁊ l. ex ea ꝑte. §. i. ff. de ver. ob. ⁊ l. creditor. i pri. ff. mā. vz qñ qs ꝓmisit cauere ad sēsum sapiētis. Jtē nō. ꝙ ad hoc ꝙ alteri cui libertas nō ē relicta dicta bona adiciant̄. opz ꝙ serui ꝯsentiāt qbꝰ libertas ē relicta. fa. ad id qꝺ nō. glo. i. l. iuitꝰ. ff. de fi deicō. lib. vz ꝙ dñs nō pōt alie/ nare vasallū iuitū nec ciuitatē iui tis ciuibꝰ. Jtē nō ibi ꝯmodo pe cuniario ꝙ libertas p̄fert̄ cuili/ bet cōmodo pecuniario.

Gl. Idē priuilegium de quo hic. dat̄ cuilibz petēti bo na hac ꝯtēplatione. vt. C. de tes. ma. l. fi. Lz hr̄ditas nō adit̄ in casu tñ huiꝰ tex. valz ꝙ in testō re lictū ē ꝯ. l. eā quaz. C. de fideicō. Sz hic spāle ē. Hic dz caue/ re idonee. i. fideiussoribꝰ vl̄ pigno ribꝰ. vel fide hita. vt. ff. de fidei/ cō. li. l. iiii. §. adici. Et hec cautio dz fieri creditoribꝰ vel vni noie oiuz. vt. ff. de fidei. li. l. iiii. §. cre ditoribus. Nō ex hoc mirabi le ꝙ ex hac pactiōe de qua hic ser ui fiūt liberi vt orcini vt hic. ⁊. ff. de fideicō. li. l. iiii. §. hi etiā. Et q sint orcini ⁊ vñ dicant̄. dixi. s̄. ꝺ sing. re. ꝑ fideicō. rel. §. fi.

Jn tex. ibi tui liberti fiāt. Gl. subaudi hoc tibi cōcedimꝰ sz ope ras neqz orcinis neqz a te manu missis iponas. vt. ff. de ope. li. l. si quis hac lege. Requirit̄ ꝯsen sus seruoꝝ quibꝰ relicta ē liber/ tas ad hoc vt tex. nr̄ locum hēat.

alias i seruitute remanēt. ⁊ qꝛ no luere hēre patronū hēbūt dñz vt C. de ma. te. l. fi. §. iii. Addi. nō ꝙ id qđ dicit̄ hic hz locū vbi extraneꝰ petit sibi bona adici. secus si sit aliquis de illis cui sit relicta libertas qm̄ ēt pōt petere discentiētibꝰ aliis. Olim priꝰ fiscus admittebat̄ bonis nō adit̄ ab alio. ⁊ ēt adit̄ dūmodo bona eēnt soluēdo. al'. aditio ab isto facta valebat. vt. ff. de fide. li. l. iiii. hodie indistincte admittunt̄. vt C. de te. ma. l. fi. §. penult.

hoc rescripto·

Bonis adiect̄ cessat vēditio ipōrū. hoc prīo. Et adiectio bonorū tūc demū hz locū. cū defunctꝰ relinquit libertates ex testō vel ab itestato. hoc scđo. Add. Nō ꝙ ꝑ adiectionē bonoꝝ ꝓuidet̄ pariter defuncto. s. ne bona sua vēdant̄. ⁊ creditoribꝰ ꝑ cautionē ⁊ libertatibꝰ qꝛ hñt effectū. Item nō ꝙ siue i testō siue i codicillis ⁊ sic ab itestato libertates relinquātur hz locū ista dispō. Itē nō ꝙ ista dispō cessat q̄diu ēt dubium sit. vtrū possit hēre locū ꝙ aliqs vel ex testō vel ab itestato hr̄s existat. Et sic quādiu pōt hēre locū remediū ordinariū cessat extraordinariū. de quo ꝑ dy. ⁊ Bar. late in. l. prouintiali. §. i. ff. đ op. no. nun.

Gl. Itez iste qui succedit sm̄ formā huiꝰ tex. dr̄ successor anormalis qꝛ neqz ex testō neqz ab itestato. vt alibi glo. dicit đ exceptiōe. j. de excep. §. tpales. ⁊ l. excep. ff. de excep. Sicut ēt ille q succedit hr̄di nō iplēti volūtatē defuncti. vt in auctē. de here. ⁊ fal. §. i oibus. ⁊ iura sepulcroruz hz. vt bonorū possessor. vt. ff. de fideicō. li. l. iiii. §. fi.

Huic cōstōni locus nō ē. nisi sit certū neminē ex heredē ab itestato.

Sed is qui·

Licet ille q repudiauerit hr̄ditatē possz i itegrū restitui ⁊ iterū adire. tñ adiectio semel facta. ⁊ libertates non cessabūt. ⁊ si libertates date fuerit iter viuos dat̄ adiectio bonorū. sz reuocat̄ i dubium. an date fuerint in fraudē creditorū. h. d.

Addi. nō ꝙ libertas semel data ē irreuocabilis. ⁊ iō nō ita faciliter fit. l. cū ꝓponas. C. de dolo. qđ facit ad id qđ nō Pau. đ liaza. in cle. i. de re iudi. ꝙ qñ executio snie est irreuocabilis ⁊ opponat̄ đ nullitate lz sint conformes executor debet subsistere. facit. l. si quis prouocatione. C. de app. Item nota ꝙ quādo sunt duo remedia extraordinaria que concurrunt illud potentius ē qđ iam sortitum est effectum. Nam si fuerint bona adiecta. ⁊ sic hoc beneficio extraordinario. tamen si concedatur heredi in integrū restitutio. Et sic beneficium extraordinariuz. vt. l. in cause la. ii. in principio. ff. đ mino. tamē ad-

iectio bonorũ nõ tollit. Itẽ nõ ꝙ si cessat cã introducẽdi legem cessat ẽt legis dispõ. qđ intellige qñ illa erat cã finalis. secus si cã impulsiua. de quo i.l.i.§.fi.cũ.l. seq.⁊ ibi glo. Bar.⁊ ang. ff. de dona. Itẽ nota ibi v̇ba ꝯstõnis deficiant. ꝙ q̃uis v̇ba legis deficiant. si tñ mẽs legis viget hẽbit locum legis dispõ. Et iõ si rõ legis locũ hẽret. lꝫ v̇ba legis deficiant vt hic. fa.l.cũ mulier. ff. soma. Et qđ nõ. glo. singu. i.l. tale pactum. §.fi. ff. de pac. Aduertas tñ ꝙ lꝫ cessant v̇ba huius ꝯstõis nõ tñ cessat illa que ẽ in aucti. de hr̃. ⁊ fal. §. si vero oblatam. ⁊ ibi nõ. glo. i v̇. extraneorum. i aucti. hoc amplius. C. đ fideicõ.

De successionibus sb̃la. que fiebant per bonorũ vẽditõem et ex senatus ꝯsul. claudiano.

Add. supra visum ẽ đ multiplici spẽ successionũ qꝛ sũt quedã que hodie sunt sublate vt ẽ illa q̃ fiebat ꝑ bonoꝝ traditionẽ vel senatus cõsultũ claudianũ. iõ subdit đ succõnibus sb̃lati.

Rant ãt. Successio facta ꝑ vẽditõꝫ bonoꝝ đbitoris. ⁊ q̃ fiebãt ꝑ se. ꝯsul. claudianũ sũt hodie sublate. h. d. Add. nõ ibi bonoruꝫ ẽptio ꝯiũc. gl. ꝙ sepe v̇bũ vẽditõ ponit ꝓ ẽptõe ⁊ eꝯ. Et aduertas qꝛ fortiꝰ dico ꝙ lꝫ simplr̃ dicat vnũ itelligit đ vtroqꝫ qꝛ sũt correlatiua. vt. l. ei. C. đ indic. vidui. tol. ⁊. l. i. ff. đ accep. Qđ fa. ꝙ dispositũ i vno ex correlatiuis ẽt penale ẽ iductũ i alio. vñ si pena ẽ vẽdenti coriũ i platea. eadeꝫ pena intelligit statuta i emente. lꝫ đ emptore lex vl̃ statutũ nihil dicat. vt. l. ii. C. de a. ex lu. da. li. xi. ⁊ ibi Bar. Itẽ nõ ꝙ creditores illiꝰ q morit sine hr̃de pñt officio iudicis ipetrare vt bõa defũcti eis ꝯcedãt. ⁊ sic ñ pñt ea capere ꝓpria auẽte. Itẽ nõ ibi bachata. ꝙ sicut ebriꝰ errat ⁊ nescit qd agit ita ẽ luxuriosa mulier. Itẽ nõ hic ꝙ mulier libera si secũ alieno suo imiscet ñ ꝑdit libtatẽ nec sb̃am bonoꝝ suorũ vt hic. si ãt suo ꝓprio se submittit. patitur penas. đ qbꝰ i.l.i. C. đ mu. q̃ se ser. pro. Et ꝙ hodie mlier ista nõ efficiat sua nec ꝑtus eiꝰ ẽ. l. fi. C. de agri. ⁊ cẽsi. li. xi. Et si volũt valꝫ mr̃imoniũ nisi alter alterius ꝯditionẽ ignoraret. vt ex đ ꝯiu. ser. c. ii. ⁊. iii.

Glo. Oliꝫ ista vẽditio bonoruꝫ debitoris ꝑ mltas ãbages fuerat itroducta qꝛ ꝓponebat creditor actionẽ. ⁊ si cadebat a sill'a cadebat a toto. Si vero nõ cadebat bõa debitoris absentis vl̃ pñtis vẽdebat sua auctoritate. qđ hodie nõ ẽ vt hic. ⁊. C đ for. ⁊ ipe. l. i. ⁊. ii. Oli bõa oia vẽdebãt. vt. ff. q ex ca. i pos. ea. l. i. sꝫ hodie ꝓ mẽsura đbiti declãt vt i aut. đ exhi. ⁊ itro. re. §. si v̇o

Mulier dicit̃ amore bachata i.capta vel decepta vt eim vino capit̃ vel bacho. ita ⁊ amore.

Furore amoris nihil ē vehemē tius.vt ī auct̃.quib⁹ mo.na.effi. le.§.illud.coll'.vi.

De obligatiōib⁹.rub.

Glo. Dictū ē.s̃.de ꝑsonis li.prio de reb⁹ in scdo ⁊ tertio vsq; huc.nūc de actōib⁹ dz dicere.vt.s̃.de iure na.§.fin.

Addi.vbi dr̃ ꝙ oē ius versat̃ aut circa ꝑsonas aut circa res aut circa actiones.⁊ sic ꝓmisit ipator tertio loco se d̄terminaturū d̄ actionib⁹. Et qꝛ obligō mr̃ est actionis. vt. ff.de ꝓcura.l.lz. §.ea obligō. Jō p̄mittit d̄ obligōib⁹.

n Unc trāse amus ad obligatōes.

Obligatio ē iuris vinculū quo necessitate astringimur alicui⁹ soluēde rei ſm nr̃e ciuitat̃ iura. Ad. Nō ꝙ obligō ē vinculū iuris. Et ille dr̃ ꝓprie obligatus q pōt artari de necessitate ad p̄standū debitū. fa.l.creditores.cū.l.seq.⁊ qd̄ ibi nō.ff.d̄ v̄. sig.cū si.⁊ fa.qd̄ nō.bar.i.l.i.circa si.ff.si cer.pe.

Gl. Sup ver.obligō opponit.nā vr̃ ꝙ diffinitio obligatiōis posita in tex.nō fit bona qꝛ nō cōuenit alicui speciei obligationis qꝛ oīs obligō aut ē naturalis tm̄.aut ciuil' tm̄.aut naturalis ⁊ ciuilis fil'.sz prio nō cōuenit ciuili tantū.qꝛ illa nō habz effectū exigēdi vt pz ī obligatiōe lr̃arū ante biēniū.vt.j.de lit.ob. Itē nec cōuenit oī obligatiōi' naturali ⁊ ciuili simul.quia si fieret pactū de nō petēdo tollit̃ nālis ⁊ remanet ciuilis.⁊ sic etiaz.ff.de solu.l.stichū aut pāphilū.§.naturalis.⁊ tn̄ nō hz effectuz istum ꝯstringēdi.vt.j.de excep.§.p̄terea. Itē nec ꝯuenit naturali tm̄. qꝛ ꝑ eā nec fit exactio.lz ipediat̃ repetitio.vt.ff.de do.l.hoc iure §.fi. Rn̄det'ergo gl.ꝙ hic diffinit̃ obligō natural' ⁊ ciuil' simul. E sic ēt ista diffinitio ꝯuertit̃ cū suo diffinito.⁊ ꝑ hoc ēt hētur respōsio ad ſm ar.glo. Ubicūqz dr̃ ꝙ naturali obligōne qs tenet̃.itellige de iure gētiū qd̄ ꝯuenit solis ⁊ oībus hoībus. Obligatio ē iuris vinculū.i.ius vinciens.⁊ sic ē res incorpalis.vt.s̃. de re.cor.⁊ in cor.i fi. Ut eiz boues funib⁹ visualr̃ ligant̃.sic homines verbis ligant̃ ⁊ itellectualiter.vt.ff.de ver.sig.l.rei.

Obligatiōe necessitate astringimur.tūc eiz vere debitor ē cuz necesse hz soluere.vt.ff.de verb. sig.l.debitor. Et sic vr̃ ꝙ hec diffinitio nō cōuenit obligatiōi cui opponit̃ exceptio.vt.ff.de re iudi.l.nō vr̃ cepisse.qd̄ verū est si opponat̃ exceptio ꝑ quā definit eē vinculū naturale vel ciuile.nā quedā exceptōes ꝓponūt̃ ēt qn̄ vtrūqz vinculū adest. vt ē exceptio macedoniani ⁊ velleiani.

Effectual' obligõnis due sunt radices vna natural'.que cõuersu nascit .que iter oẽs fieri põt etiã iter seruos.ꝛ hec natural' dr. vt ff.de pac.l.i.§.adeo.ꝛ hec radix ꝓuo ꝙsensu tollit'.ff.de solu.l.sti chũ.§.natural'.qz nil tã naturale ac.vt.ff.de re.iu.l.nil tam nãle. Sz hec natural' viz nõ hz exigẽ/ di.ipedit tñ soluti repetitionẽ.vt ff.de fideiuss.l.fideiusso:. §.fide/ iusso:. ¶Huic etiaz qñqz accedit. Alia radix.s.ciuilis.q̃ illi natura li facie dat vel formã vel vestẽ vt possit parere actionez.ꝛ hec ciuil' tollit' ꝓuo ciuili actu. nõ natura li vt p acceptilationẽ.vt.j.q.mo. tol.ob.§.i.al'.§. Itez p acceptila tionẽ. Itẽ per sniaz remanẽte na turali.sz hoc nõ ẽ ipso iure.sed p exceptiõez.vt. ff.de cõdi.inde.l. iul'. Snia eim ẽ de iure ciuili cuz oĩa iudicia fint de iure ciuili. vt dixim⁹.s. de iure na.§.ius autẽ. in glo.vt fint ac.p.l.ii.§.hec di sputatio.ff.de orĩ.iur. Ciuilis obligatio nõ adheret seruis quia nihil sũt inspecto iure ciuili. Itẽ iter filiũ ꝛ pꝛez nõ nascit'.vt.ff.ꝺ ꝙdi.inde.l.frat a frẽ.cũ iter eos nõ possit eẽ iudiciũ.ff.de iudi.l. lis.§.iure ciuili. Itẽ ipedit rõe patrie ptãtis. vt.s. de pa.po. §. ius aũt. ¶Per obligationẽ ne cessario astringimur gr̃a alicui⁹ soluẽde rei vel ẽt facti.qz verbuz rei gñale ẽ.vt.ff.si cer.pe.l.i.i fi. ꝛ.ff.de ver.sig.l.rei. Secũdum nr̃e ciuitat̃ iura. In hac diffini/ tiõe ista dictio sm põt cõtrariari quattuoꝛ modis. vno mõ vt re/ ferat' ad totã diffinitiõz.q.d.ob ligatio sic diffinit' sm iura roma na.i.sm legem ꝛ sic ciuil' natural' qz simul hic diffinit'. Vel põt cõ trariari ꝓut referat' tñ ad pn̄/ cipiũ.s.ad illa verba iur̃ vinculũ ꝛ qꝰ dicit quo astringimur. s.qñ qz.vt qñ est ciuilis ꝛ nãlis.qñqz nõ.vt qñ ẽ natural' sola vel ciuil sola. Tertio põt ꝓriari vt pona tur remotiue.q.d.illa obligõ est iur̃ vinculũ.que ẽ sm ius.nõ q ꝺ ius.ff.de ver.obli.l.gñali.ꝛ.l. veluti ꝛ sm hoc refert ad pn̄muz Quarto ꝓriat' ꝓut refert tñ ad illã dictionẽ solnẽde.nã.

Scõm ius sũt solutiões fien/ de.s.vt res eque bona soluat'.vt ff.si cer.pe.l.cũ quid.ꝛ.ff.cõmo. l.iii.§.si res. Itẽ cõgruo loco ꝛ tpe.vt.ff.de solu.l.si soluturus. Itẽ de euictiõe ꝓmitti.al'.nõ vi soluere.vt.ff.de verb.obli.l.iiii. §.q sunt.ꝛ.ff.de cõdi.cã da.l.si. ꝛ de euic.l.u. Itẽ p cõpetẽtes ac tiones ꝛ iudices fiat solutio. al' nõ valeat snia nec solutio fieri ꝺz vt.C.si a non ꝙpe iudi.l.i.

Omniuz autez obliga tionuz summa diuisio in duo gña diuidit' ꝺedu cit' nãqz aut ciuiles sunt aut ꝓto rie. Ciuiles obligões sunt.q̃ aut legib⁹ cõstitute.aut certo iur̃ ciuili cõprobate sunt. ¶Pꝛeto rie sunt quas ꝓtor ex sua iurisdi/ tiõe ꝙstituit q̃ ẽt honoꝛarie vocã

tur. Alia ē diuisio obligōnis q̄ diuidit̄ i quattuor spēs. Aut eiz orit̄ ex ꝯctu aut q̄si ex ꝯctu aut ex maleficio. vel quasi ex malefi/cio. Prius ergo est vt de his q̄ ex ꝯctu sunt dispiciam⁹. Hax que ex ꝯctu quattuor sūt species aut eiz re ꝯhunt̄ aut verbis aut lr̄is aut cōsensu. de quib⁹ singul' dispiciamur.

Gl. Sūma diuisio. i. pria vl' sūma. i. breuis sic. s̄. de iu re pso. i prin. Est ēt qn̄qz maior vt. j. e. §. fi. Diuisio ē inume rabilis materie breuis ꝯpō. ⁊ ad multa facit. vt diximꝰ. s̄. i ꝓhe/mio. §. penul. Ciuiles obliga tiōes alique sunt legibus ꝯstitu/te: vt. l. acquil. vt. j. ad. l. acquil. i prin. Itē de paupie p legez. xii. tab. vt. ff. si quad. pau. fe. di. l. i. i. rn̄. Itē furti nec mānifesti. vt. j. de noxa. §. sūt aūt. Secus aūt d̄ furto nō manifesto qz illa obligō ē p̄toria. vt. j. de ppe. ⁊ tēp. ac. §. furti quoqz. Alique sunt obli/gatiōes legibus ꝯprobate. vt sūt obligōes iure gentiuz ineute. vt s̄. de iure na. §. ius aūt. que a iur̄ ciuili sunt ꝯprobate. vt. ff. de iu. ⁊ iur. l. ius autē ciuile. Obliga tiones p̄torie sunt a p̄tore ꝯstitu te. vt obligō ex furto manifesto. vt. j. de ppe. ⁊ tē. ac. §. i. Itez ex rapina ⁊ vbicūqz pretor aliquaz obligationē īducit. vt pz p mltos titulos. vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. ius aūt ciuile. §. p̄toriū. De obli gationibus ex ꝯctu tractat̄ vsqz ad ti. de ob. ex quasi cō. Quasi cōtractu. vt. j. de ob. ex quasi cō trac. duo vero sequētes tituli. s. p quas p nō. acqui. ⁊ q. mo. tol. ob. sunt cōes. De obli. ex ma leficio tractat̄. j. de ob. ex male. vsqz ad titulum de obli. ex qua/si mal.

De his que ex quasi malefi/cio. j. d̄ obli. ex quasi male. ⁊ sub audi aut ex variis figuris cārum vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. i. i princ.

Obligatio ꝓprie oritur ex cō/tractu quando ex tali contractu hinc inde oritur obligatio impro prie quo ad allos. vt. ff. de verb. signi. l. labeo sic. ⁊. ff. si cer. pe. l. certi conditio. in princi. ⁊ de of. procon. l. ii.

Differentia est inter actionē ⁊ obligationez ⁊ contractū. quia contractus est verborum conce/ptio vel consensus. vt patet. ff. de ver. obliga. l. stipulationes. § sti pulatio. ⁊ fa. ff. de cura fu. l. cōsi. lio. in fi. Obligatio est que inde nascitur. vt ar. ff. si cer. pe. l. ii. cir ca fi. Actio est que postea insur/git. Et sic nullum est alterum. vt ff. de procura. l. licet. §. ea. ⁊. j. ti. ii. in princ. ⁊ hec duo sunt iuris. vt in diffinitionibus patet.

Quib⁹ modis re cōtra ob.

Hic prosequitur primū mē/brum proxime diuisionis.

r Etrahit. Obligatio ex mutuo ꝯhit re. ⁊ i his rebꝰ que põdere nũero vel mẽsura cõsistũt. Et dr̃ mutuũ qꝛ ð meo tuũ fit. h. d.

Add. nõ ꝙ alique obligõnes principalr̃ dicũt ꝯhi ⁊ oriri ex re vel ꝑꝑ rẽ. Itẽ nõ ꝙ i his que recipiũt functionẽ in genere suo cõsistit mutuũ. ꝯcor. l. ii. ff. si certũ pe. Itẽ nõ ꝙ si mutuo. x. corbes frumenti vel decem ducatos nõ est intentionis mee vt idẽ reddatur. sed aliud eque bonũ frumentũ vel alii decẽ ducati. vt. d. l. ii. ff. e. Itẽ nõ ꝙ ex mutuo trãsfert̃ dñiuz rei mutuate Itẽ nõ ꝙ mutuũ ẽ qñ fit ð meo tuũ. qð veruz ẽ i mutuo naturali nõ ãt i cili. vt l. i ꝯctibꝰ. C. ð nõ nu. pe. Et alið ẽ mutuũ naturale ⁊ aliud cile. vt nõ. gl. ⁊ Bar. i. l. ii. §. pe. ff. si certuz pe. Itẽ nõ ex ꝯctu mutui nasci ꝯditionẽ. que ãt ꝯditio fit dicã cũ gl. Add. nõ ꝑ itellectu sequẽt gl. ꝙ pactorũ aliud ẽ nudũ ⁊ ẽ ſz bar. i. l. iuꝛgẽtiũ. §. igit̃. ff. ð pac. ẽ igit̃ illud qð stat in puris ⁊ meris finibꝰ cõuentõis. vt qñ ꝓmitto tibi cẽtũ acceptãti ⁊ ꝯsentienti nõ tñ ꝑcessit iterrogatio. vt. l. i. C. ð vsur. vel si ꝑcessit interrogatio. rñdeo ð nutu. vt. l. i ff. ð v̄. ob. Et istð pactũ nullum vestit̃ plibꝰ mõis vt i gl. seq.

Hl. In primis nõ vestiri pactũ illð qð ẽ nudũ. vi. modis. vz re vt hic. v̄bis vt. j. ti. i. Lr̃is. vt. j. ð lit. obli. Cõsensu. vt. j. de ob. ex cõ. Coherẽtia ꝯctꝰ. vt si iuxta ꝯctũ apponat̃ aliqð pactũ añ vel pꝰ. vt. C. ð pac. l. petẽs. ⁊. ff. de pac. l. iuꝛgẽtiũ. §. qnimo. Itꝫ iteruẽtu rei vt i ꝯctibꝰ inoiat̃ ex quibus nascit̃ actio demũ re sequuta. vt. C. de re. ꝑmu. ex placito. Et differt istð vestimẽtũ a prio. qꝛ i prio stati orit̃ actio ex ꝯctu. nam tacite agit̃ vt reddat̃ mutuũ vel ꝯmodatũ. vt ff. si cer. pe. l. cũ quid. sz i alia dudũ postea. s. qñ res tradit̃. vt. C. ð pac. l. petẽs. ⁊. C. ð re. ꝑmu. l. ex placito. Et adde duos alios modos. vt nõ. i. d. §. quinimo. ⁊ qñqz vestit̃ legis auxilio qð est quot̃ nudũ pactũ actionẽ parit. vt i donatõe. vt. ff. ð pac. l. ltima Itẽ rei principis vt i pollicitatõe rei fcã rei publice. vt. ff. de pollici. l. i.

Mutuũ cõsistit i his rebus quas numerãdo. s. pecuniã. aut metiẽdo vt vinũ oleũ vel frumẽtũ damus vt accipiẽtiũ fiant. ⁊ lz velim dare libruz ad pondus nõ tñ erit mutuũ qꝛ ꝯsiderat̃ cõsuetudo ⁊ aptitudo ⁊ nã rei tal̃. sic. ff. e. l. ii. §. i. Itꝫ si do pecuniã in sacculo vt spẽm. s. sigillatã nõ ẽ mutuũ. qꝛ actus in mutuo simil̃ exigit̃. s. numeratio. vt. ff. de le. i. l. plane. §. i. Aut appẽdẽdo i. põderando vt auro argento ⁊ ere. Incidẽter qñqz reddunt̃ eedem res. qꝛ. s. nõ indiget eis. vt ar. ff. si cer. pe. l. qui pecuniã. Sz

cũ accepit eius dz esse ꝓpositi vt aliud reddat.ff. si cer. pe.l.ii. in prin. Tacite sp̄ presumit̃ agi vt res sit eiusdẽ qualitat̃.i.boni/tatis.vt.ff.si cer.pe.l.cũ qd.§.ii.

Mutuũ cõponit̃ ex integro ⁊ corrupto vt hic.⁊.ff.si cer.pe.l.ii.§.appellata. Et nõ ꝙ lz deser uire nomini.qꝛ noĩa debẽt eẽ cõ sona rebus.vt.s̃.de dona.§.ẽ et aliud. Et nõ mutuũ reconcilia/ri tribus modis.vt nõ. ff.si cer. pe.l.ii.§.ii.

Add.dic sm̃ Bar. i.d.l.ii.§ appellata.si cer.pe.quod ẽ quod dam mutuũ mere ciuile. ⁊ istud reconciliat̃ cursu biẽnii. vt.l. in ꝯctibus.C.de nõ nu.pe. Quod/daz ẽ mutuũ ciuile ñ mere. sz cui natura cooperat̃ ⁊ illud reconci liat̃ stipulatõe. siue p̃cedat siue sequat̃.vt.l.quãuis.C. si certuz pe. Qđdaz ẽ mutuũ mere natu/rale.⁊ in isto requirit̃ ꝙ dñium transferat̃ in accipientem vt hic. alias non est mutuuz statiz. Sz ex postfacto põt reconciliari mul tis mõis de quo vide hic p ang.

Ex mutuo orit̃ cõditio.s. cer ti.s.spãlis que đ mutuo dat̃ que appellat̃ a quibusdaz. si cer.pe. vt.ff.de triti.l.i. Sed dic ꝙ con ditio certi ex mutuo dicat̃. Est ⁊ alia generalis que dat̃ ex oĩ ꝯctu ex quo certũ petit̃.vt.ff.e l. cer/ti conditio in prin. Sz nunqd ad interesse dat̃ certi ꝯditio.qui dam dicũt ꝙ nõ.vt.ff. si quis in ius vo.nõ ie.l.fi. Nos dicim⁹ ꝙ sic. Et ꝙ dcã.l.dr̃ incerti ꝯditio dic.i.certi ꝯditio que dat̃ ad in/teresse qđ ẽ incertũ. Et ẽ rõ qꝛ lz prima facie sit incertũ. certificat̃ tñ per iudicem vt.j.de act.§.cu/rare.secus si ad factũ.qꝛ in sñia ñ certificat̃ quãtitas.ff.de ver.ob. vbi ãt.§.qui id qđ.⁊.ff.de re iu. l.si quis ab alio.§.fi.

Is quoq;. Si soluit̃ ñ debitũ per errorẽ re ꝯhit̃ obligatio sicut ex mutuo. Pupillus tñ sine tuto/ris auc̃te nõ obligat̃.h.d.

Add.nõ ꝙ ad ꝯditionẽ indebi ti requirit̃ ꝙ p errorẽ.al' si scien/ter solutũ fuerit nõ põt ꝯdici.vt l.i.ff.đ cõdi.inde. Et p ꝯñs me/diũ ꝯcludẽdi in ipsa ẽ. qꝛ p erro/rez solui credẽs me teneri đ quo p Bar.i.l.interdũ.ff.đ ꝯdi.ide. Itẽ nõ ꝙ sicut mutuãti dat̃ ꝯdi tio ad repetẽdũ ita ẽt soluẽti in/debitũ p errorẽ ⁊ eꝯ. Itẽ nota ꝙ pupillus recipiẽs pecuniã alienã indebite sine tutoris auc̃te nõ te/net̃ ꝯdi.indebite. Itẽ nõ ꝙ ꝯdi tio idebiti nõ ẽ ꝓprie ex ꝯctu.qꝛ i tentio agentiũ ẽ attendẽda. vt.l. nõ oẽs.ff.si cer.pe.sz intẽtio sol/uentis indebitũ nõ fuit obligari ñec alterũ sibi obligare.nec obli/gationẽ aliquã fabricare. sz obli/gationẽ iaz factã fuisse existiabat dissoluere. Itẽ nõ ꝙ aliud ẽ ꝯhe re aliud distrahere.fa.l. si tutor. C.de in integ.rest.mi. cũ gl. Et nõ.glo. in.l.i.§.i.ff. de tu.⁊ ra. dis.

Gl. In hac ꝯditõe idebiti requirit̃ ꝙ soluerit ꝑ errorẽ aliud si ex certa scia. vt. ff. ꝺ cõdi. inde. l. indebitum. ⁊. ff. ꝺ reg. iur. si ꝑ errorẽ. ⁊. C. de iur. ⁊ fac. igno. cũ qs. ⁊. s̃. dixi.

Cõdititia actõ. i. ꝯditio idebiti que dat̃ ꝑꝑ idebita soluta. si facta sint accipiẽtis. vt. ff. e. l. indebiti. §. i. al' nulla cõditio dat̃ nisi dñium sit translatum. vt. ff. vsufru. quem ea. l. fi. ⁊. j. de act. §. sic itaqꝫ. ⁊. §. appellamus. Item ad augumẽta naturalia. vt. ff. e. l. indebiti non ad ciuilia. vt. C. ea. l. i. ⁊ inquantum locupletior est accipiens si bona fide percepit. vt ff. e. l. si non sortem. §. libertus. al's si sciens acceperit in totũ. vt. ff. eo. l. in sũma. §. si suum. ⁊ qñꝫ furti. vt. ff. de condi. fur. l. quoniam. dic vt ibi.

Additio. Scdm Barto. in dicta. l. quoniam. ⁊ in. l. falsus. in prin. ff. de fur. hoc est verum qñ talis vadit ad debitorez simulãs se creditorem ⁊ exigit. al' non tenetur furti. indebitũ anteq̃ actõ ꝓponatur. sed debꝫ intelligi cuꝫ effectu scilꝫ antequam condẽnetur reus.

Conditio indebiti cessat i aliquibus casibus. vt si soluit̃ ex cã que inficiando. i. negando crescit vt. C. ea. l. ea que. Itẽ ex cã pietatis. vt. ff. eo. cũ his. §. si mulli⁹ Itẽ transactõe. vt. ff. e. l. in summa. Item ex cã rei iudicate. vt. C. e. l. i. Itẽ in cã scie. vt. ff. e. l. i. ⁊ hic dr̃. Itẽ iur̃. vt ifra de ac. si postulante. ⁊ al's vt nõ. j. ꝺ obli. ex quasi ꝯc. §. fi.

Si pupillo solueris indebitũ ex errore credẽs te teneri nõ poteris ꝯ pupillum agere ꝯdi. indebiti ex mutuo. sꝫ ista obligõ non vr̃ ex cõdi. descendere quia soluit pupillo ꝑ errorẽ.

Add. dic ẽt si ad eũ aliquid ꝑuenit sm glo. in. l. i. in fi. ff. de noua. qꝺ intellige ꝙ non tenet̃ actione ex eo ꝯctu. sꝫ ꝯdi. sine cã vel ad exhibendũ vt. l. iii. i prin. ⁊ ibi nõ. ff. ꝯmo.

Pupillus nõ magis tenetur ꝯdi. indebiti q̃ ex mutui datiõe qꝛ nõ tenet̃ nisi sit factus locupletior. Pupillus ergo qualiter tenet̃ ex mutuo distingue aut est infans minor. xii. ãnis. ⁊ tũc nullo modo tenet̃. vt. ff. eo. l. ꝙ pupillus. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. pupillus aut maior infante. ⁊ tunc si tutori ꝓmittat nullo iure debetur. vt. ff. de auc. tu. pupillus. Si alii ꝓmittat ⁊ sine tutore naturaliter tantum tenet̃. vt. ff. de noua. l. i. Si cũ tutore tunc ciuilit̃ ⁊ naturalit̃ obligat̃ sꝫ restituit̃. vt. ff. ꝺ auc. tu. l. impuberes. ⁊. C. si tu. l' cura. iter. per totum. Et in adulto hñte curatorẽ idẽ qꝺ in pupillo vt. C. de in integ. resti. mi. l. si curatorẽ. Aliter si curatorẽ non hꝫ ciuilit̃ ⁊ natural'r tenet̃ sed restituit̃. Et hec oia sunt vera nisi sit factus locupletior. vel quia sit salua pecunia vl' in aliam rẽ ver/

ſa vt.ff.de ſolu.l.i pupillo. tunc eim teneꝫ ⁊ ciuiliter ⁊ naturaliꝫ ⁊ cum effectu. vt.ff.co.l.naturaliꝫ. §.fi.⁊.l.ſeq.⁊.ff.ꝙmo.l.iii. ¶Dis ergo eiſdem modis de idebito tenenꝫ vt hic dicit. Et nota ſimilitudinem inter mutuuꝫ ⁊ indebitum quod valꝫ ad multa vt.ff.e.l.indebito.§.i.⁊ infra vbi reconciliat indebitum eiſdem modis quibus mutuū.

¶Nec ſpēs obligōis.ſ.que oritur ex ſolutōe indebiti non oritur ex ꝯctu.ſed ex quaſi ꝯctu vt.j.de ob.ex quaſi ꝯc.§.item ꝗs. ¶Aliqd tū tacite geritur ꝓpter quod eſt poſitus hic caſus inter obligationes re.⁊ ex ꝯctu vt.ff.co.ſi ilarea i.rūſo.⁊.ff.ꝙmo.l.ſi is qui.§.vl.

Item is cui. ¶Qui recipit ꝙmodatū obligatur re.⁊ differt a mutuo qꝫ incōmodato nō trāſſert dominū nec tenetur de caſu fortuito niſi culpa eius p̄cedat caſum.⁊ hoc ſi gratis cōcedit. alias ſi cum mercede cēt locatio vſ⁹.h.d.

¶Additio. ¶Nota ibi vtēda datur qꝫ tātum eſt dare ad vtenduꝫ quantum ꝙmodare. qꝫ ꝯctus cōmodati ꝯtinet re. Itē nō qꝫ ille qui accepit rem vtēdam tenetur ꝙmodati actōe que eſt bone fidei vt.j.de act.§.actionum. Itē nō qꝫliꝫ accipiens indebitum equiparatur accipienti mutuum. nō tamē qui accipit ꝙmodatū. qꝫ ex ꝙmodato nō transfert dōnium. ⁊ ꝙmodatarius teneꝫ ad eandē rē. ⁊ in eo ſtatu i quo erat al'nō dicere reddita. vt.l.iii.§.reddita.⁊ ibi p Bar.ff.ꝙmo. Itē nō qꝫ ex mutuo cū dōnium transferaꝫ. teneꝫ quis de caſu fortuito? Item nō ibi incēdiū qꝫ incēdiū numeratur inter caſus fortuitos.quod videꝫ mirum.qꝫ vt plurimū dꝫ qꝫ in dubio incendium fit culpa i habitantiū. vt.l.iii.§.i.⁊ ibi bar. ⁊ Bal.ff.de of.p̄to.uigi. Et fortuitus caſus ē; cui p̄ prudentiam humanam p̄uideri non poteſt vt.l.que fortuito.C.de pig.act.⁊ quod nō glo.i ver.debeꝫ.j.p̄ri. §.vnde ego intelligo iſtum textū qñ ab alio fine culpa inhabitantiuꝫ fuit ignis immiſſus vel hūit exordiū ex igne alterius ⁊ trāſtulit ſe in rē mihi ꝙmodataꝫ.ar.l.ſi ſeruus ſuum.§.ſi fornicarius. ⁊.§. p̄culus.ff.ad.l.aquil.⁊.l.ſi vēdita.ibi qꝫ ſine patriſſa.culpa.ff.de peri.⁊ co.rei ven. Itē nō ibi exactam.qꝫ icōmodato quis regulr teneꝫ ō leuiſſima culpa.⁊ ē rō qꝫ ſit ſolū gr̄a recipiētis.l.i ꝙmodato.ff.ꝙmo. Itez nō qꝫ quis tenetur p̄ſtare maiorē diligētiā i alienis rebus qꝫ in ſuis.qꝫ in ſuis culpaē in alienis dānaē vt.ff.ſolu. matri.l.ſi cōſtante.§.ſi maritus Itē nō ibi ſi modo non ipſi⁹ culpa.quod culpa precedens caſum facit quem teneri de caſu qui alias non teneretur. ꝙor.l.ſi vēdita.§.ii.ff.ad.l.ro. de iac. Itē nō ibi domi.qꝫ vtēs re ꝙmoda-

furtū an ſit caſus? fortuitus dicimus § ſed iſte ꝙdē nihil de actio.

ta i aliũ vsuz vel i alio loco q̃ cõ cessa fuerit dicit̃ eẽ in culpa. ⁊ sic tenet̃ de casu. Itez nõ q̃ qñ ꝯce dit̃ res ad vsuz ⁊ aliqua merces ob hoc p̃stat̃ dr̃ ꝯtract⁹ locatio/nis. Qd̃ ẽ verũ si merces sit i pe cunia numerata. al'. eẽt ꝯct⁹ ino/minatus. vt ẽ tex. valde nõ. ⁊ ibi Bar. i. l. i. §. itẽ si qs seruũ. ff. d̃ po. l. nãlis. §. ii. ff. de p̃. ver.

Gl. In cõmodato qs tenet̃ reddere eãdẽ rẽ. nõ dete riorẽ al'. nõ vr̃ reddita. imo tene/tur ad iteresse. vt. ff. ꝯmo. l. iii. §. si res. Hic nõ. triplex eẽ mu/tuũ. s. natural e tm̃. qñ fit nume/ratio sine stipulatiõe de soluẽdo Ciuile tm̃ qꝛ stipulatio iteruenit d̃ soluẽdo sin̄ nũeratõe. Ciuile ⁊ nãle qñ nũeratio ⁊ stiplo intuẽit ff. si cer. pe. l. ii. Itẽ deficit mutu um rõe rei. vt i fure. vt. ff. e. l. ii. §. mutui. ⁊. §. appellata. Et rõne p̃sone. vt. ff. si cer. pe. l. si furiosi. Et rõe dissensus. vt. ff. si cer. pe. l. quãuis vsucapiõe ad istar ãno/ne. aliene pecunie date i dotẽ. vt ff. de iur. do. l. ꝓculus.

Si fortuito casu amiserit qd̃ accepit veluti icendio ruina nau/fragio at latronũ hostiũ ne icur/su. Nota hic fortuitos casus me/li⁹ q̃ in aliqua lege. Sic enume/rant̃ aliq casus. C. de pig. ac. l. q̃ fortuitis. Qui recipit ꝯmo/datũ tenet̃ ad exactã. imo exactis simã diligẽtiã. ⁊ sic ponit̃ hic po sitiuus ꝓ suplatiuo. Et distigue qꝛ interdũ solus dolus venit i cõ modato. vt si ꝯmodo vxori mee. vt cõpota veniat ad me vt. ff. e. si vt certo. §. nũc videndũ. §. inter/dũ. qñqz dolus ⁊ culpa ei⁹ leuis. vt si cõmodo tibi ciphũ. vt cões amici iuitent̃ ad cenã. vt. ff. e. i re bus. §. hoc ita. Interdum leuissi ma. ⁊ hoc gñaliter vt hic. Inter/dũ casus vt si culpa p̃cedit casum vt hic sequit̃. ⁊. ff. e. l. i rebus. §. alioquin. Cõmodatuz ẽ si de di tibi rẽ meã vt vtaris. nec inde accepi mercedẽ. al'. erit locatum. Gratuitũ eiz dz eẽ cõmodatũ. iõ teneris ad exactissimã diligẽtiaz. sic. j. loca. §. i. sic. j. mã. §. si.

Addi. nõ. q̃ si quis sua spõte ⁊ nõ ad postulationẽ alteri⁹ quis facit ꝯmodatũ. qꝛ cõmodatarius non tenet̃ nisi de dolo. vt. d. l. si vt certo. §. interdũ. Et iõ tu sis cautus quãdo uis agere ad culpã vt narres qualiter petiit a te. vt cõmodares sibi librum tuuz. ⁊ q̃ ad eius instantiam cõmodasti ⁊c. al'. autem non posses eum de so/la culpa cõuenire quod est singu/lare. In dubio autẽ si aliud non apparet. p̃sumit̃ q̃ rogati cõmo datarii. vt. l. in ꝯmodatum. ff. cõ mo. Ita dicit Barto. i dicto. §. interdum.

Preterea et is.

Depositarius obligatur re. ⁊ te net̃ de do. h. d.

Additio. Nota q̃ deposita/rius tenetur actione depositi ad restituendum eandem rem. quaz

ex depósito accep. quia indepositatum non fuit dominium nec possessio translata. vt. l. officium in fi. ff. de rei ven. ⁊ l. lz. §. i. ff. ꝺ po. Item nota ibi ex dolo solo q depositarius tenet de dolo tm. Glo. supplet ⁊ lata culpa. vt. l. q nerua. ff. depos. Ex quo nō q lz lex taxatiue loquat tñ extenditur ad casum simile vt nō. i l. ob es. C. de prædi. mi. ⁊ Bar. late in. l. si cōstante in prin. in. ix. ꝓuo. ff. so. ma. Nō q depositarius nō tenet de culpa leui nec leuissima. Ex quo sequit q etiā si dpa leui res depósita furto pereat non tenet. Nō q mala electio ē in culpa ⁊ male eligens de se conqueri dz. vt. l. cū mādato. ff. de mino.

Gl. Res deponit qñ custodienda dat vt. ff. e. ꝺpo. l. i. Nō in depósito solus dolum venire vt hic. ⁊. ff. depo. l. i. §. illud. Item lata culpa que pro dolo accipit. vt. ff. e. l. q nerua. quādoq leuissima. vt si hoc fuerit pactum vt. ff. e. l. i. §. sepe. Itē si fuit in culpa q portauit rē ꝺepositam per locum periculosum vt. ff. eo. l. in rebus. §. i. ⁊. l. si vt certo. §. interdum. Item mora facta in restōne. vt. ff. eo. si i asia. §. fi. ⁊ hic simile tenet de casu.

Qui negligenti rem amico custodiendam tradidit sue facilitati imputare debz. Glo. sic. j. ꝓ so. §. fi. ⁊. ff. de mino. l. cum mandato. §. fi.

Glo. Nota dziaz cē iter dolum latā culpā leuez ⁊ leuissimam. Dolus est qñ ē machinatio studiosa. vt. ff. de dolo. l. i. §. ii.

Add. dic cū imutatiōe veritat vt in auct. de fi. instru. in princi. Lata culpa ē nō itelligere quod oēs itelligunt. vt. ff. ꝺ ver. sig. l. late. Leuis culpa est defidia ⁊ negligentia vt hic. Leuissima vt si quoqz mō potuit ꝓuidere ⁊ non ꝓuidit. vnde furtū fieri nō pōt fine leuissima culpa vt. ff. ꝓ so. l. cū duobus. vel incendiū nasci lz nō noceat inculpabilibus. vt. ff. de of. ꝓfc. vi. l. iii. §. i. ⁊. ff. de pi. ⁊ co. rei ven. l. si vēdita.

Add. dic ista glo. allegat qꝺ qñ quis tenetur de leui culpa vt ē cōductor. nō tenet de incendio q: ibi tenet de leuissima culpa. lz ista glo. expresse reprobat p. l. creditor. C. de pigno. ⁊. ꝺ. l. si vēdita. ⁊ per. l. qui insulam. §. fi. ff. loca. vbi loquit in creditorib⁹ quo ad pignus. ⁊ de conductore ⁊ emptore qui tenent de incendio dic p doc. in dictis locis. imo glo. in l. cum duobus. §. ꝺāna. ff. ꝓ so. dicit cōtrariū. q: dicit q furtū ⁊ sic incēdiuz nō fit sine culpa saltē leuissima. ⁊ sic potest ēt fieri cuz culpa leui. ⁊ fieri presumit. ⁊ illā glo. approbat ibi Bal. ⁊ istā reprobat. quod nō. q: de facto habui ferrarie. Ang.

Add. ⁊ aduertas q depositū est valde fauorabile. in tm q hz

executionē paratā. vt snia. vt.l. pe. ⁊ ibi Bar. C. depo. ⁊ i auct. depositi ꝓcedit sūmarie. Et i deposito nō pōt opponi exēplo dominii. ⁊ oīa ista tria ꝓbant i.l.fi. C. depo. ⁊ ibi bar. qđ nō.

Creditor. Creditor ex pignore recepto obligatur re. ⁊ tenet solū de leui culpa. h. d.

Add. nō ꝙ pignoris obligō ꝯhit re. Nō ꝙ creditor qui recipit pignus tenet pignoraticia actiōe ad restituēdum eādem rem quā recipit satisfcō sibi de credito vt.l. si rē. §. oēs. ff. de pig. ac. Nō ꝙ pignus dicit ꝯhi ita gr̄a debitoris sicut creditoris. s. vt citius possit reperire pecuniā i mutuo. Et iō dicit glo. ꝙ nō valet pactū vt nō liceat pignus vendere qꝛ hoc eēt nociuuz debitoribꝰ qui nō reperirēt mutuantes. ita dicit glo. i.l. si ꝯuenerit. ff. đ pig. ac. Nō regulā ꝙ quot ꝯctus celebrat gr̄a vtriusqꝫ ꝙ venit culpa leuis tantū. ꝯcor. l. si vt certo §. nunc videndū. ff. ꝯmo. Nō ꝙ casus fortuitus spectat ad debitorem. ꝯcor. l. que fortuit. C. đ pi. ac. cū ibi nō.

Gl. Creditorē hic accipe ex oi cā vt in auct. đ fideius. §. fi. ⁊. ff. de verbo. sig. l. si cui.

Creditor qui pignus accipit re obligat. Nō ꝙ caute ponit accipit alr nō dr̄ re obligari. Sz pignus creditori ⁊ nuda cōuentiōe tenet vt. ff. de pig. ac. l. i. ⁊ hypothecaria sibi nascitur ad pignus illud persequendum ifra de ac. § itē ꝑuiana.

Actio pignoraticia nascit demum soluta pecunia vel alias satisfcō vt. ff. de pig. ac. l. si rem. §. omnis. Sic in actione tutele que demū finita tutela nascit vt. ff. đ tu. ⁊ ra. dis. §. si tutor. §. fi. ⁊. l. sequen. lz quidam dicant prius eaz nasci sed non intentari vt nō i dicto. §. ois.

Add. dic pignoraticia non tātum nascit ex solutōe crediti sed ex ꝯctu dudum inito vt dicā i. §. itē ꝑuiana.

Gl. Itē nō ꝙ exactā ꝓprie ponit nō ꝓ suplatiuo vt supra. e. §. at is. nō enim tenet đ leuissima. ff. de pig. ac. l. si cōuenerit. §. venit ⁊. l. se.

Creditor nō tenet de casu fortuito. ⁊ illū casuz dz ꝓbare creditor puta se casu amisisse vt. C. de pig. ac. l. si creditor. Itē debitor probabit dolum vel culpam creditorem cōmisisse vt. ff. de probatio. l. quotiens. §. qui dolo. ⁊. l. qui excep.

Add. nō hanc glo. que semp allegat ꝙ allegans casum dz probare ⁊ alleganti dolum vel culpā incumbit onus illud probandi. ⁊ aduertas ꝑm Bar. ⁊ doc. ⁊ glo. in. l. siquis ex argentariis. §. fi. ff de eden. An creditor debeat ꝓbare sine culpa sui ꝑdidisse qꝛ aut ē casus qui ꝯmitti pōt sine sui culpa vt ē icursus hostiū ⁊ tūc satis

ē ꝙ ꝓbet casū Aut inest culpa vt in incēdio vt dixi.s̄.e.§. item is cui ⁊ tūc opus ē ꝙ ꝓbet se ꝑdidisse in tali incendio sine sui culpa. si autē debitor vult dicere ꝙ dolo vel culpa sui dedit cām dz ꝓbare vt.l.quotiēs.§.qui vol.ff.d̄ ꝓba. Add.nō ꝙ quocūqz sit satisfactum creditori d̄ suo credito dat̄ pignoraticia.vt.d.§.oīs.in l.si rem.d̄ pig.ac.⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊.l.nec creditores.⁊ ibi doc.C.d̄ pig.ac. Vel si creditor tantū de fructibus ex pignore recepit qd̄ sit in totū satisfactū creditori de sua sorte iuxta.l.ii. ⁊ pe.C.de pigno.ac.⁊.l.i.C.de remis. pig.vl' si satisfactū nō ē oportz ꝙ offeratur creditū ⁊ si non recipit ꝙ deponat̄ ⁊ cōsignet̄ vt.d.l. creditores.

De verboꝝ obligatōib⁹.

Add. Dictū ē qualit̄ re ꝯhitur obligō.restat videre qualiter verbis.⁊ de hoc tractabit̄ in oībus titulis vsqz ad titulū de lr̄arum oblig.

v **Erbis.** Ex stipulatōe ꝯhit̄ verbis obligatio ex qua orit̄ certi conditio.si ē certū i stipulatiōe deductū.alias actio ex stipulatu. h.d.

Add.nō ꝙ i v̄boꝝ obligatōe reqrit̄ ꝓ sb̄a ip̄l⁹ obligōis v̄ba iter uenire.vt hic.⁊.l.i.i pri.ff. e.sic i obligōe q ꝯhit̄ re reqrit̄ res ꝓ sb̄a ⁊ fūdamēto obligōis vt.s̄.t. i.i pri.⁊ ꝑ to.nō ꝙ i obligōe v̄borū reqrit̄ d̄ necessitate ꝙ iterrogatio p̄cedat ⁊ rn̄sio sequat̄. nō ꝙ datio ⁊ factū vnūqd̄qz pōt in stipulatōne deduci.⁊ ex stiplone oriūtur due actōes vt.s̄.

Glo. Stipulatio ex sb̄a hz iterrogōez ⁊ rn̄sionē. al' āt viciat̄.ita ēt tz bar. i.l.i. in pri.ff.e. Add.⁊ aduerte ꝙ op⁹ ē vtroqz loquēte ⁊ s̄monis efficaciaz itelligēte.vt.d.l.i.i prin.fallit i casibus i quib⁹ lex p̄sumit stipulatōnē vt.l.nō alit̄.ff. d̄ adop. ⁊.l.i.in.§.i.C.de rei vx.ac. ⁊ ex cursu tp̄is.vt nō.in.l.cū de in rē verso.ff.de vsur.⁊ in.l. si finita. §.eleganter.ff.de dā.infec. ⁊ i.l. cū oñdimus.§.i.ff. d̄ fide.tu.sed ibi ꝑꝑ plura vt ibi nō.bar.d̄ quo vide.j.de ac.§. fuerat circa pric.

Certum ē qñ appet qd quale ⁊ quātū sit i obligōe.vt.ff.e.l. stipulationū.⁊.l.se.

Stipulatio est verborū conceptio qua aliquid dare vel facere ꝓmittimus vt.ff.e.l.v.§.stipulatio.

Ex stipulatione certa orit̄ cōditio.s.certi generalis.d̄ qua dic vt.s̄.ti.i.diximus circa prin. itē ꝯditio triticaria locum habz.vbi petimus certum vel incertum nisi petat̄ pecunia numerata.vt.ff. de tritica.l.i. Si autem est incertū, qd̄ mihi d̄betur ñ ex stipu

latiõe. sz ex alio ꝯctu agit̃ ꝯditõe icerti. nã dico ꝙ ẽ ꝓpriũ nomen actiõis. vt. ff. de ꝯdi. ide. l. sz ⁊ si me. §. i. vbi de hoc nõ. Si ꝓmitto aliud i gñe nõ valet quod agit̃. qꝛ dãdo mustaz liberarer. Opz ergo ꝙ aliqua certitudo sit ibi vt hõ vel equꝰ q̃ cert̃ finibus cõtineat̃ al'. nõ valet. vt. ff. eo. l. ita stipulat̃. ⁊. ff. de iure do. l. cuz post. §. gener. Addi. Dic cõcoꝛ. gl. i. l. legato gnãlit̃. ff. del'. i. ⁊ i. l. ita stipulatus. ff. de ver. ob. Fallit i tribꝰ casibꝰ vbi dispõ iter viuos vel i vltia volũtate icerta valet. Ut i dote. l. cũ post §. gener. ff. de iure do. Et i legato ꝓ refectiõe vie publice. vt. l. qdã testõ. ff. dele. ii. Et i legato alimẽtoꝛũ. l. si cui ãnũ. ff. de an. le. de quo late ꝑ Bar. i. d. l. ita stipulatus circa pꝛin. i ver. quarto oppo. Stipulũ apud veteres firmũ appellabat̃ forte descẽdens a stipite. Nã olim baculuz vel stipẽ palee dabat vnꝰ alteri. s. ꝓfirmatione ꝯctus ꝓ iuestitura vt hodie fit in marchia. Sz in lõbardia bibunt. Et alibi ꝑ mantellũ iuestiũt. sic. ff. d pac. l. i. §. i.

In hac re. Oliz requirebat̃ q̃dã solẽnitas verboꝛũ i stipulatione que hodie sublata ẽ. nec refert ex q̃ lingua fiat iterrogatio ⁊ rñsio dũmodo se itelligant. h. d.

Additio. nota ꝙ vnus theotonicus põt iterrogatiõez facere intelligenti illud ideoma. ⁊ sibi ꝯgruent̃ dicit̃ rñderi si rñdeat̃ latine ⁊ ecõtra. Nõ ꝙ magis mẽtẽ ⁊ itellectuz d̃bemꝰ ꝯsiderare q̃ ṽba. cõcoꝛ. l. cũ virũ. C. d fideic.

Gl. Solẽnitat̃ verboꝛũ olim reqsite ṽba habẽt̃ i textu Sz hodie vnũ ex his vel ẽt alid dũmõ aptũ sufficit. vt. j. e. §. sed hec. q ꝯtinuari dz cũ isto. §. Vel olim ꝑ fidẽ fiebat rñsio hodie ẽt ꝑ aliud. Impꝛopꝛie ẽt ꝓmittẽs dr̃ stipulari qꝛ hic dicit vterq̃ stipulãtiũ. ⁊. ff. de ꝯdi. inde. l. si nõ sortẽ. §. si decẽ. Cõstõ leonina de qua hic hr̃. C. de ꝯtra. ⁊ cõ. stip. l. oẽs. Sensum ⁊ ꝯsonantẽ itellectũ ab vtraq̃ ꝑte solũ d̃siderat. lz quibuscũq̃ verbis exp̃ssum ẽ. Gl. ⁊ icõtinẽti vt. ff. e. l. i. i pꝛi. ⁊. §. q pñs. ⁊. §. si quis iter. lz verba intilia fuerit iserta vt. ff. e. l. q̃ extrisecꝰ. Al'. si diceremus verba exp̃ssa nõ exigi. nõ differret ab his ꝯctibꝰ qui re ꝯhunt̃. vt. j. de ob. ex. cõ. i pꝛicip.

Stipulatio dz fieri verbis abilibus. si eim dicã a volẽs repñtare ꝓmitt̃. tu dicas b ⁊ velis rep̃sentare ꝓmitto nõ valet. vt. ff. d ꝯsti. pe. l. q aũt. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. §. ⁊ si lege.

O mnis stipulatio. Stipulatio vbi ẽ pura statiz põt peti. si vero ẽ i diẽ nõ põt peti nisi p̃tereat tota illa dies. h. d.

Addi. Nõ ꝙ triplicis modi ⁊ triplicis materie põt eẽ stipula

tio. naz aut ē pura ⁊ simplex aut dilata i diē. vel ex die oīno extitura. aut sub ꝯdi. q̄ depēdet a futuro euētu. ⁊ pōt tēdere ad eē vl' nō esse. vt. l. cuz ad pñs. ff. si cer. pe. Nō ꝙ ex ꝓmissiōe simplici ⁊ pura. nō tm̄ nata ē nata obligatio. sz ēt petitio qđ itellige vt i glo. Nō ꝙ qñ dies apponi t̄ solutioni dr̄ obligatō i diē ⁊ in tali stipulatiōe statim nota est obligō sz petitio differt̄ i diē. vñ lz posset agere añ diē. tñ repelleret̄ exceptōe. ita tex. i. l. i. ff. qñ di. vsuf. le. ce. Nō ꝙ i dubio dies solutionis fiēde vr̄ apponi i fauorē debitoris. ⁊ ēt vltima dies tota cedit đbitorē vt hic ⁊. l. eū qui. al'. icip. iabolenus de an. le. ⁊ ibi Bar.

Glo. Confestiz. i. statim. vt ff. e. l. eū qui ita. §. fi. Et hoc nisi rōe loqui sit i diem vt. j. e. §. loca. vel rōe rei que adhuc non ē in rerū nā. vt. j. de excep. §. añ penul. ⁊. ff. e. interdū. i pri. ⁊. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. i. §. fi.

Nō ē sic praue itelligēdū verbū ꝯfestiz. vt veniat statiz cū sacco parat⁹. Sz aliqđ spaciū puta x. dierū dādū ē. vt. j. de inuti. stipu. §. penul. ⁊ fi. ⁊. ff. de cōsti. pe. l. ꝓmissor. Sic ēt fere vbiqz cōsuetudo iterpretat̄. vt ifra decez dies fiāt p̄cepta a potestatibus q̄ ē bona legū iterpres. vt. ff. de. ll. l. fi de iterp̄tatōe. Stipulatio ē actus ciuilis. vt. j. de auct. §. de ꝯstituta. ⁊ pōt fieri in diem ⁊ sub ꝯdit. ⁊ lz videat̄ ꝯ illā regulā iuris que dicit ꝙ actus legitimi ñ recipiūt diē nec ꝯditionē tñ illa regula solū locū hz i. suis numeratis casibus. ⁊ iste actus ibi non numerat̄ ergo ⁊c. Add. Nō ꝙ illa regula actus legitimi qꝛ est ius singulare. ⁊ ꝯ regulā cōem. s. ꝙ oīs actus pōt fieri in diē ⁊ sub ꝯdit. vt hic. nō recipit extēsionē. ⁊ sic vbi lex nō distiguit nec nos vt. l. ius singulare. ff. de. ll. ⁊. l. si quis seruū. §. non dixit. ff. de acqui. here. Cū sit stipulatio h̄ mō decē aureos primis chalēdis marcii da respōdes. ibi primis superflue ponit. ff. e. l. cū qui chalēdis. i pri. q. d. lz non poneret̄ tñ intelligeret̄ de primis.

Stipulatio pōt fieri i diem. aliud si ad diē. nā tunc solū vsqz ad illū diē tenet̄ ⁊ nō plus. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. §. i. Et dic ꝙ idem est dicere ex die qđ in diē. vt. d. l. obligationū. in prin. ⁊ hic. Add. dic ꝙ imo ēt post diez tenet. lz obstet exceptio vt ibi. qꝛ dies non est modus inducende vel tollēde obligōnis vt ibi. ⁊ fa. l. eū q ita. §. qui ita. ff. đ ver. obli. Et ē multū vtile scire an quis sit liberat⁹ ipso iure. an ope exceptionis. qꝛ si ipso iure. etiā lz in ꝓcessu ꝑ partē nō opponat̄. tñ sufficit ꝙ i allegōnib⁹ an dici dicat̄. secus si eēt obligatus. lz haberet exceptionē. qꝛ oz ꝙ in ꝓcessu ꝑ partē opponat̄. Ita dicit Bar. in. l. exceptionē. §. qui ita. C. de ꝓba. ⁊ nō. glo. ⁊ Bar.

in.l.si vnus.§.pact⁹.ff.de pac.in ver.scdo nō.an pactuz ꝛc.ꝛ bar. i.l.lecta.ff.si cer.pe.i ver.qd est hoc dictū pactū.ꝛ nō.gl.i.l.vbi pactū.C.de trāsac.que singulariter nō. Id qd i diē stipulamur statim quidē debet.sz peti prius/quā dies venerit nō pōt. At nec eo quidē ipso die i quē stipulatio facta ē peti pōt.sed tot⁹is dies arbitrio soluētis tribui dz.neqz eiz certū ē.eo die i quē ꝓmissuz ē datū nō eē priusq̄ is p̄terierit.

Gl. Et si añ diez petierit repellit̄ exceptiōe. vt.j.de excep.§.p̄terea. Nec ēt ipso die peti pōt.nisi ab initio si dicat hodie dare spōdes quo casu pura ē. vt.ff.e.l.liber hō.§.decē. Sz tūc vr̄ q̄ si ē pura q̄ peti nō pōt āte decē dies.ita determinat̄ verbū ꝯfestiz.s̄.e.§.oēs.ꝛ.d.l.liber hō §.decē.dicit q̄ eadez die. So.q̄ ex quo dicit̄ hodie ē exp̄ssa dies sz in.§.oēs nō erat exp̄ssa dies.

Addi.nō singl'r istā gl.q̄ aliqñ adiectio istātis tp̄is hodie executionē nō ipedit ꝓpter specificā expressionē istātie tp̄is. Secus si simpl'r dicat dabis qꝛ itelligit̄ pure ꝛ simpl'r ꝛ incōtinēti.ꝛ tñ non pōt icontinēti exigere.vt.s̄.i prima gl.ꝛ tñ ꝓpter exp̄ssionē specificā pōt fieri etiā in dicta die exactio sz sūmariū bar.i.d.§.hodie.

Si iudex statuit terminū pemptoriū ptib⁹ ad audiēdū sniaz puta i diem iouis vna partiū nō veniēte eadem die.quero qñ debeat snia ferri.an die statuta an vero sequēti. Add. Glo.arguit ad ptes tandē cōcludit.vt.j. verior opio ē q̄ dz ferri eo die i quez facta ē citatio ꝛ sufficit q̄ sit ita ꝓpesero vt certū sit ptez amp̄.non posse venire.vt.ff.de verb.ob.l. cū stipulatus sum mihi vel ꝓculo ꝛ.l.liber hō in fi. Et hec ē verior opinio. Sz tñ post vespas statim vel in ipsis vespis dz ferri. vt in auct̄.de iudi. §.sedebūt.col.vi.sz nec i noete dz ferri snia.ꝛ ita paulo post excessum vesparū dz iudicare. Adde nō ꝛ signa istā gl. q̄ i vltima hora pemptorii debz ferri snia. Et istā glo.fuit secut⁹ Bart.ꝛ doc.i.d.l.liber hō.§.i. ff.eo. Et vide Bar.i.l.fi. ff.qd vi aut clā.vbi dicit q̄ si tu es citatus ad faciēduz aliquē actū i nonis q̄ talis actus dz fieri i illa hora qꝛ si fieret post illā horaz non valeret qꝛ esset factus p̄te nō citata qd ē nō. Qd tu intelligas qñ fieret p̄te abñte secus si fiat parte pñte qꝛ quāuis talis act⁹ nō valet i virtute citatiōis.valet tamē virtute pñtie ptis qꝛ cū sit pñs ñ fuit opus citatiōe.vt nō. Guil.ꝛ Bar.i.l.i.ff.de in ius vo.ꝛ bar. ꝛ doc.i.l.platā.C.de sen.

At si ita. Stipulatio annua quo ad quis viuet pura ꝛ ꝓpetua est. sed post mortē stipulatoris obstat exceptio heredi.h.d. Addi.nō q̄ obligō ānua dr̄ pura Nō q̄ tp̄s non ē modus inducēdi neqz tol/

lendi ipso iure obligōez. nō ꝙ obligatio quo ad viuā facta i fauorē meū nō trāsit i meū heredē in effectu qꝛ ꝯtra eū dat̄ exceptio.

Gl. Nō ꝙ aliud si dixerit annuos si dixerit singlis annis. aliud si dixerit hoc āno. naz si dixerit singulis ānis i initio cuiusqz āni scdo i fine cōmittit̄ stipulatio qꝛ sic ē i legato ita relicto vt. C. qñ di. le. ce. l. i. nota hoc v̄. Annua si debes tūc respicies caput āni. Anno si debes i fine tenebris āni. vt dices. j. de iuti. sti. l. qui hoc āno. Et nō ꝙ talis est vna stipulatio. vt. ff. e. l. stichum. §. i. sz legata sic relicta sunt plura vt. ff. de do. cā mor. l. senatus. §. si. Et rō huius ē qꝛ semel ē in stipulatiōe īspicit̄ cōditio stipulāt̄ vt si sit filius acquirat pr̄i. ⁊ vna ē actio. vt. ff. e. l. si filiꝰ. sz i legat̄ nō vna ē actio sz plures ⁊ singul' ānis cedat dies legati. vt. ff. ꝯ an. le. l. cū in ānos. sed. M. dicebat hāc eē dr̄iam. qꝛ lz in stipulatiōe sit vna verboꝝ cōceptio. tñ i rei veritate plures sūt sicut legata. ⁊ fa. ꝓ eo. ff. e. l. pluribꝰ. §. i. sz certe ibi fuit facta per alia verba. s. ānua bina trina die. vel dic ꝙ ibi solū quorūdā snia recitat̄ ⁊ nihil decidit̄. nec ob. ꝙ vna est conceptio. nā ⁊ i legata vna ē ꝯceptio.

Qđ viuā. i. donec viuā.

Hic stipulatio decez aureos ānuos quo ad vnam dare spondes. itelligitur pura ratione primi anni. sed ratione sequentium in diem quo ad quid. quia ante ānum non debetur ⁊ conditionalis quo ad aliud qꝛ al's nō debetur nisi viuā. ar. ff. e. l. hoc iur̄. ⁊. l. in illa. vel dic ꝙ ē pura abnegatiua. i. nō ꝯditiōalis.

Stipulatio supradicta ē ꝑpetua. i. donec viuat s̄m aliquos sic ff. ꝓ so. l. i. Sed dic ꝙ imo ꝑ oia secula ēt post mortē. naz tpe non tollit̄ obligō ipso iure. vt sequit̄ vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationum fere. §. placet. ⁊. ff. de serui. l. seruitutes. sed heres petendo ⁊ē. vt ff. de ac. ⁊ ob. l. obligōnū. §. placz ⁊. ff. de seruitu. l. seruitutes.

Sub ꝯditione.

Stipulatio collata i aliquē futurū euētū icertū ē cōditōalis. h. d.

Add. nō ꝙ i stipulatiōe obligatiōe ꝯditionali nō nascit̄ obligatio sz differt̄ i euētū ꝯditionis cōcor. l. cedere diē. ff. de ver. sig. Nō ꝙ ꝓprie cōditio ē qñ ꝯfert̄ aliud i aliquē casuz icertū. q pōt cedere i esse ⁊ nō esse. vt hic. ⁊. l. cū ad pñs. ff. si cer. pe. ⁊ sic in futurū. si aūt conferatur in preteritum vel in pñs. cū certū sit non dicit̄ ꝓprie cōditio. vt. j. e. §. cōditio. ⁊. d. l. cū ad pñs. ⁊ fa. l. cuz in scdo. ff. de iniu s. te. ⁊ nō. gl. in l. in cōditionibꝰ primū locū. ff. đ cōdi. ⁊ de. Qđ nō. ꝓ statutis q̄ debēt proprie intelligi. nō ꝙ conditio ꝓprie sit per dictionē si. vt si ticius consul ⁊c̄. ⁊ ē gl. or. i. l. q ꝓmisit đ ꝯdi. ide. ⁊ nō. late bar. i

l.i.ff.de ꝯdi.⁊ de.⁊ modus ꝓprie fit ꝑ dictionē. vt.l.i.C.d̄ his que sub mo.⁊ nō.plene bar.in.l. quibus diebus.§.fi.ff. de ꝯdi.⁊ de.⁊ nō.gl.i rubrica.e.ti.

Gl. Casus ē fortuna opinata vt possit se hr̄e ad eē ⁊ ñ eē.qd̄ in futuris tm̄ ē vt.j. eo.§. ꝯditōes.

In stipulatōe cōditōnali differt̄ obligō.nā añ euentū ꝯditionis obligatio cessat. vt.ff. si cer. pe.l.nō oīs.⁊ sic ea pendēte nō ē debitor.sic nec hr̄s sub ꝯdi. institutus. vt.ff.fa.her.l. si maritus. Et licꝫ videat̄ ꝯ.C. de ꝯsti.pe. l.ii. vbi dicit cōditionale debituꝫ posse cōstitui qd̄ nō possꝫ nisi cēt debitū.ff. de ꝯsti.pe.l.i. Tñ nō ob.qꝛ ad hoc vt possit ꝯstitui sufficit q̄ sit debitū spe. Itē nec illd̄ interim debet̄. vt.ff. de ꝯsti.pe. l.id qd̄. Et silr̄ nō ob.ff. ex qui. ca.i pos.ea.l.i possiōe.⁊.ff.d̄ vb. sig.l.creditores.qꝛ rōe spei tales creditores dicunt̄. vt.j.eo.§. ex cōditionali.

Si quis ita. Cōditio negatiua eiꝰ qd̄ quotidie p̄t ipleri ⁊ eē i fieri iplet̄ ꝑ mortē.h.d.

Add. nō q̄ ꝯditio potestatiua negatiue ꝯcepta ñ dr̄ vīficari nisi cū certū sit illud fieri ñ posse. vñ si ē ad tp̄s trāsacto toto illo tpe. dr̄ verificata. vt.l.quicquid astrigēde.§.i ff.e. Si simplr̄ intelligitur verificata post mortē vt hic. Ex quo nō q̄ stiplō que nō pōt sortiri effectū i vita stipulatoris transit ad hr̄dē ⁊ icipit ab hr̄de. C. vt ac.ab hr̄.⁊ ꝯ hr̄.

Gl. Iste due stiplōnes vꝫ p̄cedent̄ ⁊ istius.§. siles sunt i hoc qꝛ mortuo stipulāte i vtroq̄ cāu cōmittit̄ vt hr̄des agant. nā pōt sic obligō ab hr̄de inciper̄ C. vt ac.ab he.⁊ ꝯ he.l.i. Dissimiles i hoc qꝛ p̄ria cōditōnalis. scd̄a i diē.i quē diē certū ē euenire. vt.ff. de condi.īde.l.nā si licet nesciamus qñ. vt.ff. de cōdi.⁊ demō.l.i.⁊ in auct̄. de nup.§. deinceps.colla.iiii.

Ex ꝯditionali. Stiplō ꝯditionalis transmittit̄ ad hr̄des.h.d.

Add.nō q̄ i stipulatōe cōditōnali non ē aliqd debitū nisi spes ⁊ sic spes dr̄ deberi. Nō q̄ i cōditionali dispōne iter viuos transmittit̄ ad hr̄des spes obligōnis. siue moriat̄ creditor vt hic. siue moriat̄ debitor pēdēte ꝯdi.qꝛ reliquit heredem suū obligatū. vt. l.si quis ticius.ff. de ver.ob.⁊ qd̄ ibi nō. Secus si esset in legato cōditionali.quia non est spes debita rei. vt.l.is cui.ff. de verb.obl. ⁊ iō si moriat̄ interiꝫ legatarius añ euētū ꝯditōis nil ad hr̄dē eiꝰ trāsmittit. vt.l.legata sub ꝯdi.ff. de cōdi.⁊ demō.⁊.l.i.§. si naūt. sub ꝯdi.C. de cadu.tol. Et an ⁊ qñ spes dicat̄ de iure debita.tā i hr̄ditatibus q̄ in legatis ⁊ i aliis dispositionibus vide bar. i.l.is cui pōt.circa prin.ff.d̄ acqui. hr̄.

In stipulatiõe ꝯditiõali non cedit nec venit dies ãte euẽtũ ꝯditionis vt hic. Sz i pura statiz venit ⁊ cedit. ff. de v er. sig. l. cedere sed in illa que est in diem. statim cedit dies legati sz nõ venit. s̃. e. §. i diẽ. Que ẽ rõ quare legatari⁹ ꝯditiõalis spẽ legati nõ trãsmittit ad hr̃dez. vt. C. de ca. tol. §. finaũt. ⁊ tñ est ꝯ̃riũ i stipulatõe rñ. qꝛ i stipulatiõe iteruenit factũ stipulãt̃ volẽt̃ sibi ꝓuidere. ⁊ sic hr̃di. vt. ff. de ꝓba. l. si pactũ. qđ factũ nõ ẽ in legatario cui⁹ factũ non iteruenit. Et eodem modo rñdeo i hereditate cõditiõali.

Loca. Locus solutioni adiect⁹ efficit stipulationẽ i illũ diẽ i quo possit verisilr̃ ad locũ ꝑueniri. ⁊ ipossibilitas viciat stipulationez. h. d.

Add. nõ ꝙ lz ſm sonũ verborũ stipulatio aliqñ sit pure tñ re ipsa hz diẽ tacitam. Nõ ꝙ qñ ex ꝓlatione verborũ apparet aliqd ipossibile. vt ẽ ꝙ existens rome i vna die iret carthaginem. ꝙ non valet stipulatio.

Gl. Tẽpus vz ꝙ tacite icludit̃ a lege stat i arbitrio boni iudicis. vt. ff. e. l. ꝯtinu⁹. §. cũ ita. Addi. nõ ꝙ lz i actibus iudiciariis tp̃s itinerãdi sit statutũ certũ. vt. xx. miliariũ singulo die. vt. l. i. ff. si qs caut. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. tñ i ꝯ̃ctib⁹ nõ ẽ determinatũ sz totũ residet i pectore iudicis. q mlta dz ꝯsiderare ⁊ locũ ⁊ ꝑiculũ ⁊ q̃litatẽ ꝑsone. vt l. ꝯtinuus. §. i. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. e. Rõe ipossibilitat̃ stipulatio viciat̃. vt. j. de iuti. sti. §. si ipossibilis nisi vterqz hẽret ibi ꝓcuratorez ⁊ egisset qlibet cũ suo. vt eadẽ die fieret solutio. vt. ff. e. l. fi. §. si iter eos. Additio. nõ ãgustiã tp̃is viciare stipulatiõez vel ꝯ̃ctũ qđ ẽ vez̃ i ꝯ̃ctu stricti iuris. sec⁹ i ꝯ̃ctu bonefidei qꝛ angustia tp̃is reiicit̃. vt. l. insula. §. i. ff. loca. Et idẽ i vltĩa volũtate. q̃ lz sit stricti iuris. vt. l. alias. ff. de in li. iur. tñ hz istar bonefidei. vt. l. minorẽ. C. đ i ite. res. mi. qꝛ ẽt ãgustia reiicit̃. vt. l. si tibi ⁊ mihi §. seruos. ff. del'.

Conditiões. Cõditio de p̃terito de pñti non suspẽdit̃ obligationẽ. h. d. Addi. Nõ ꝙ ea q̃ sunt certa ꝑ rez̃ naturaz lz apud nos icertũ sit nõ differũt obligationẽ. Nõ ꝙ ea que sunt de futuro sũt icerta i rerũ natura. ⁊ aliqñ sũt icerta. an ⁊ qñ vt si tici⁹ cõsul erit. Aliqñ certa an. sz icerta qñ. vt cũ moriar vel si moriar ⁊ i ista cõditiõe si moriar nõ differt̃ obligõ. ⁊ iõ interiz solutũ nõ repetit̃. l. sub cõdit̃. ⁊. l. naz ⁊ si maior. ff. de ꝯdi. inde.

Gl. Etiã futura ꝑ rerũ naturam certa sunt. vt. ff. de iudi. l. sz ⁊ si restituant̃. §. fi. ⁊ sic vr̃ ꝙ ẽt futura nõ deberẽt morari obligationẽ. Sz dic ꝙ aliud ẽ certũ ꝑ rerũ naturã. i. ꝑ naturalẽ cursuz nature ꝑ quẽ sola p̃terita

ꝛ pñtia sūt certa. ꝛ ita hic accipiē Et ēt illa futura certa sunt q̄ nō hñt se ad vtrūlibet. vt si moriar. nā ꝛ hec nō moriañ obligatiōez vt. ff. de cōdi. ide. l. nā ꝛ si. ꝛ. ff. ō noua. l. si pupilli. ꝛ. l. q sub ꝙdi. Et aliud ē i natura rerū. i. i scīē/tia dei. i qua oia q̄ sūt vel fuerūt vel futura sunt. teste boetio tāq̄ pñtia sūt Itē ꝛ al'. Sūt mille āni āte oculos ei⁹ tāquā dies hester/na que ꝓterit. Et dicit̄ pria na/tura naturata. sz secunda natura naturās. qō idē est qs ipe deus.

Non solū. Etiā facta pñt i stipu latiōe deduci. i quib⁹ vtile ē adi cere penaz. ne al'. stipulator hēat ꝓbare itereſſe. h. d. Addi. nō q̄ ēt factū vel nō factū pōt dedu ci i stipulatiōez. Cōcor. l. stipula tiōes nō di. ff. e. Nō q̄ i stipu/latiōib⁹ facti succedit obligō ad itereſſe. talr q̄ nō tātū dicit̄ ee in obligōe vt hic. sz ēt i petitiōe. vt d. l. stipulatio nō di. i fi. pri. Nō q̄ allegās vel petēs itereſſe. dz q̄ l ficare ꝛ ꝓbare ꝓtuz sua iterfit. Nō cōsiliū legis q̄ quotiēs in/tereſſe ē petēdū vel cōsequēduz. semp pena subiicieda ē ꝛ determi nata. Cōcor. l. fi. ꝛ qō ibi nō. ff. ō preto. stip.

Sl. Interesse ō quo hic ꝓba dit̄ p testes. vt hic inuit̄ ꝛ C. de sen. q̄. p eo qō itereſt. l. i. nisi petat̄ ex dolo alteri⁹. quia tūc p solū sacramētū. vt. ff. qō vi aut clā. l. semp. §. i hoc iterdicto. ꝛ §. seq. ꝛ. C. vn. vi. l. si qñ.

Addd. Sz diceret qs vi q̄ ꝙfi liū tex. nīi sit cōsiliū iniqtat̄. q̄ ista pmissio pene itelligit̄ appo/sita i fraudē vsuraz. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. ergo ꝙfiliū nul lū cū vsure sint reprobate a iure ciuili. aut q̄. ad hec. C. de vsuris. So. aut stipulatio penalis ē adie cta p̄statiōi certe quātitat̄. ꝛ tunc ꝓsumit̄ facta i fraudē vsurar ū. ꝛ ió nulla. ꝛ ita loq̄t̄. l. rogasti. aut ē apposita facto. ꝛ tūc ñ itelligit̄ i fraudē vsuraz. ꝛ ita hic. Sz tñ apponit̄ ēt p̄statiōi quātitat̄ ap/ponit̄ nō loco itereſſe sz loco cō/tempt⁹ tūc valet ad puniēdū cō/tumaciā. ꝛ ita loquit̄. l. stipulatō ista. §. alteri. ff. e. ꝛ. l. cuz pena. ff. de arbi. Si pena apposita cō tractui sit semel cōmissa nō ꝙmit tit̄ plus. ff. de arbi. l. si duo. §. fi. nisi hoc actū fuerit. vt pluries cō mittat̄. vt. ff. de trāsac. l. q fidez.

Addd. nō hāc gl. q̄ quotidie al legat̄. vz si ꝓmitto duplū nomie pene rato manēte pacto vel ꝓtu q̄ ꝛ pena pōt peti ꝛ obligō ex ꝓ/ctu durat. fa. l. qui fidē cū gl. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ff. de trāsac. ꝛ. l. cuz ꝓponas ꝛ. l. si qs maior. C. e. ti. ꝛ ē tex. i. l. ita stipulatio i fi. ff. de ver. ob. Adde vnū tene mēti ꝓpetuo q̄ lz illa cla nō apponat̄ scilz rato manēte pacto. tñ si ap/ponit̄ iuramētū q̄ iurat̄ nō ꝓtie iurē. q̄ tale iuramētū hz vim cle ꝓdicte. vt ē casus. ꝛ ita nō. bar. i l. si qs maior. C. de trāsac. qō est

Jmo mēbr habet vnicla ſi tale rato manēte pacto

singulare Et ēt tale iuramētum hz viz. vt i oi meliori mō quo fieri pōt act⁹ ⁊ dispō valeat ſz bar. i.d.l.ſi qs maior.allegat.l.cū pr̄ §.fili⁹ mr̄ez.ff.dele.ii.lz Bal.i d.l.ſi qs maior relinquat in hoc cogitandum.

De duob⁹ reis.

Gl. Qr i stipulatōe de q̄ dictū ē supra plures ꝑsone iterueniūt qñqz. Jō hic dicit de duob⁹ reis stipulādi ac ꝓmittēdi.

e T stipulandi. Duo rei stipulādi fiūt qñ sepatiz iterrogant d̄bitorē.⁊ ip̄e simul vtriqz rñdeat.h.d. Add.nō ꝙ tā ex ꝑte actoris q̄ rei.pñt eē ples simul obligati. Nō formaz ⁊ modū qūo duo rei ex ꝑte creditorū ꝯficiūt̄.qr oz ꝙ plures iterrogationes p̄cedāt.ita ꝙ vnusqsqz faciat suā.⁊ ipse debitor vtriqz simul.rñdeat.nō aūt vnicuiqz de ꝑse. Nō ꝙ rñsio sepata facit plures ac diuersas obligōnes ꝯhi.

Glo. Reus stipulādi hic dr̄ ille qui rē aliquā vt pecuniā stipulat̄.dict⁹ re⁹ a re non reatu. Et ecōtra re⁹ ꝓmittēdi q aliquā rē ꝓmittit. vt.ff.e.l.i.al̄. reus tñ debitor dr̄.vt pz.C.d̄ iura.calū.l.ii.al̄.dr̄ re⁹ q ꝯueniť. vt.C.de iudi.l.ꝓperādū.§.ſi q dē.⁊ dic.vt.ff.e.l.i. Pōt dici ⁊ alio respectu re⁹ stipulādi ⁊ ꝓmittēdi.vt dr̄.ff.e.l.i.in gl. Dū iste stipulatiōes fiunt requirit̄ ꝙ adiciat̄ vt sint duo rei insolidūz ⁊ hoc ēt requirebat̄ iure veteri vt.ff.e.l.reos.§.ſi. Si qs duobus iterrogātib⁹ ex iteruallo rñdeat puta diuertēdo ad extraneos act⁹.vt.ff.e.§.ſi.tūc vero fiunt duo rei stipulādi vt hic.

Ad hoc vt sunt duo rei stipulandi reqrit̄ ꝙ vna sit obligatio ⁊ vni⁹ rei.ſz sunt creditores duo ⁊ non diuersarum rerum. vt.j.e.§.ex huius.

Additio. Nō ꝙ quo ad formam constituendi duos plures ne reos possunt cōstitui siue hoc agatur expresse siue tacite.expresse cum ita dicitur promitto gaio interroganti decem.⁊ decem ticio.ita vt sint duo rei stipulandi tunc res ē clara.quia apparet de mente contrahētium. Tacite vero agitur pluribus modis. primo cum adicitur verbum eadez vt promitto tibi mille.eadē mille promitto gayo.ex hoc verbo gayo demonstratur mens constituendi duos reos stipulandi. Eodem modo si promissio fieret sub alternatiua personarum. ꝓmitto tibi aut ticio mille.quia alternatiua attribuit actum obligationis insolidum vnicuiqz l.ſi duo.ff.de verborum obligatio. Eodem modo si diceret alterutri vestrum.l.ſi ex toto.§.fina.delega.primo. Eodem modo si diceret promitto.tamen

q̄ solutio facta vni me liberet ab aliis q̄ exprimit̄ illud qd̄ ē in natura pluriū correoꝝ. Sz oliz erat dr̄ia in modo exigendi. q̄ oli qui libet correoꝝ debendi poterat i/solidum ꝯueniri. oībus ēt presentibus ⁊ soluendo existētibus. vt hic. ⁊. l. ii. ff. e. hodie vero ex eq/tate statutū ē q̄ si oēs sint pñtes ⁊ soluendo diuidat̄ iter eos petitio. ⁊ sic loquit̄. d. aut̄. hoc ita. C de duo. re.

Duo plures ue

Si duo ꝓmittūt eidem. eandem pecuniā efficiūt̄ duo rei. h. d.

Add. nō q̄ plures rei debendi sunt quādo plures insoliduz debent idem vere vel ficte. ex una eadēq̄z cā principaliter ⁊ ex volūtate. prīo dixi insolidū q̄ secꝰ si q̄ libz teneret̄ ꝓ pte vt. l. reos. §. cū i talibꝰ. ff. e. ⁊ hic. scd̄o dixi idē q̄ secus si diuersuz vt hr̄ in. l. iii. ff. e. tertio dixi vere vl̄ ficte ꝑꝑ ea que hñtur i. l. nēo ē q̄ nesciat. ff. e. quarto dixi ex vna eadēq̄z cā ꝓ pter ea q̄ hñtūr i. l. iii. ⁊. l. ea. ff. eo. qnto dixi principalr̄. q̄ secus vnꝰ ē principal̄ ⁊ aliꝰ accessorius vt fideiussor. fa. l. sz ⁊ iulia. §. ii. ff. ad mace. ⁊. l. si nō singul̄. C. si cer. pe. ⁊. l. vñ querit̄. ff. ꝯmo. et ibi Bar. Dixi ēt ex voluntate. secꝰ si ex necitate vt sūt pl̄es tutores vt nō. bar. i. d. l. iii. ⁊. d. l. eādem. vel plures ex d̄licto. vt etiā bar. i. d. l. eādē. vl̄ pl̄es ex nā rei īdiuiduc. vt nō. bar. i. l. ii. ff. e. et eodē mō diffiniūt̄ duo rei credēdi. ista sūt v̄ba bar. i. l. fi. i fi. ff. eo.

Ex hmōi. Natura duorum reorū ē vt debeat̄ i solidū. sz vniꝰ receptōe ⁊ solutōe tollit̄ obligō vtriusq̄z. h. d. Add. nō q̄ natura duoꝝ correoꝝ ē vt actiue vl̄ passiue obligō isolidum acquirat̄. Nō q̄ lz sint pl̄es obligatōes tñ ē vnicū debitū vl̄ creditū. ꝯcor. l. iii. ff. e. Nō q̄ solutio facta vni ex reis credēdi tollit obligōem oium. ⁊ vno ex correis soluente liberat se ⁊ correos suos. ⁊ oēs obligōes ꝑimit.

Glo. Dū tex. dic̄. In vtraq̄z tñ obligōe. i. i vtriusq̄z obligōe. Nā vna ē quo ad vnū effectū. vt. ff. e. l. iii. i fi. Additio. q̄ vnica solutōe tollit̄. vt. l. iii. §. i. s̄. alle. Sz plures sūt q̄ plures tenent̄ vt hic.

In stipulatōne pñt fieri duo rei ⁊ i quolibz gener̄ obligādi vt ff. e. l. eandē.

Ex duobus. Etiā diuersitas tpis adiecti solutōi nō facit cessare ꝯstōnē duorū reoꝝ. h. d.

Add. Nota q̄ diuersitas cāe siue modi obligandi duos reos nō ipedit eorū ꝯstōnem. Nō q̄ lz pendeat cōuētio vel dies vniꝰ ex correis. tñ alter qui pure se obligauit pōt ꝯueniri. Et rō cē pt q̄ nō sperat̄ nouari obligō pure per euentum conditōis alteriꝰ ⁊ iō non ipedit̄ interim agi ex obligōne pura vt hic. al̄ secus. vt. l.

pecuniã.ff.si certũ pe.

Glo. In qstõe duoꝝ reoꝝ nõ dz eẽ iparitas vt.ff eo.l.eandẽ.§.sed si quis.ergo vi deẽ qꝫ exquo i casu tex. nõ ẽ ipa/ritas qꝫ nõ posset ꝓcedere. Sol. sm Ald. illa regula qꝫ nõ dz esse iparitas fallit in tex. nr̃o ꝛ i.l. si ex duobus.§.fi.ff.c. De eide gl. ponit aliã so. quã ẽt reꝓbat. vñ tertio dicit glo. qꝫ i quãtitate de bita vel re que debeẽ nõ põt eẽ i paritas vt in ẽmo sz i aliis põt vt hic.ꝛ.ff.e.l.fi ex duob⁹.§.fi.

Add. ó ista ẽt solutõe altercan/tur doc. quos vide. Si ex duo b⁹ reis vn⁹ ẽ obligatus pure ꝛ al ter in diẽ vel sub qdã cõdõ. ille q pure obligat⁹ ẽ põt iteri quẽiri vt hic sz aduenieẽte qdã cõdõ. socii põterit que nire mãdati sz quosdã. vl verius negociorũ gestoꝝ. C.e.l.i. Dz ergo qstitui posse pure duos re/os debẽdi ꝛ quẽlibz i solidũ quẽi ri. C.e.l.i. Hodie ẽ ẽt si hoc ex presse actũ ẽ nisi altero absẽte vel i ope exñte vt i aut. ó duo. re. §. i. Nisi renũciatũ fuerit illi qstõi vt. C. ó pac. l pe. ꝛ. ff. ó mino. l. fi' index. Add. nõ ex hac gl. qsti tutõi duoꝝ reoꝝ renũciari pos se. ꝛ ita ẽt tenuit gl. i aut. lẽ ita. C. eo. ꝛ approbãt. Jõqz nõru in instro hodie illud apponũt. ꝛ est vtile qꝫ qlibz i solidũ quẽiri po/terit ẽt oib⁹ pñtib⁹ ꝛ soluẽdo exi stẽtibus. qꝫ tũc reducũt ad iura vetera quib⁹ hoc pmittebat. Sz multi notarii renũciare faciunt. sed tu credite notarii ergo nec tñ sciũt qd fit ista qstõ. ꝛ ideo renũciatio nulla si renũciãs igno ret. l. mr̃. ff. ó inof. te. Et aduer/te qꝫ d. Jas. dicit hãc gl. mirabilẽ ꝛ sing. volẽtẽ qꝫ lz sit exp̃sse actũ qꝫ quilibz reoꝝ debẽdi teneaẽ in solidũ p hoc nõ dz renũciatũ bñ ficio auct. hõc ita. nec p hoc qli/bet poterit queniri i solidũ sz so/lũ p pte sua ꝛ p sua virili. sed in veritate hoc idẽ vult aperte tex. in. d. auct. hoc ita. ꝛ i. d. §. i. in auct. de duo. rc.

Reputa nulla nisi notarii renũciãs rectior.

De stipulatõe seruorum.

Add. supra ti. i. ꝛ ti. precedẽti dictũ est ó stipulatõe liberarũ p/sonaꝝ verũ qꝫ interdũ seru stipulaneẽ. iõ de his tractaturus in titulauit ó stipulatõe suoꝝ.

Seruus. Etiã seruus hr̃ditari⁹ põt stipulari ꝛ acqrit hr̃di futuro. h. d. Add. nõ qꝫ seruus ex sua p/sona ñ hz ius stipulãdi sz tñ ex p sona dñi ꝛ capacitas vl' icapacitas sui estimaẽ ex capacitate vl' inca pacitate dñi. vt hic. ꝛ. l. fi tibi ꝛ mihi. §. regula. ff. de le. i. Itẽ nõ qꝫ hẽditas repñtat psonã defũcti Nõ qꝫ ẽt añ aditã hẽditatẽ dr̃ il lã spectare ad hr̃dẽ scriptũ lz dici possz ei delata. vt. ff. ó v. si. nõ qꝫ seruus hr̃ditari⁹ dz hr̃e. p dño hr̃/ditatẽ iacẽtẽ. Nõ qꝫ adita hr̃dita te acqrũt hẽdi oẽs accessiões ꝛ i qstões iteriz fcẽ hr̃ditate iacẽte.

qꝛ adita hr̄ditate nō ãpli⁹ repre/
sentat ꝑsonã defũcti sꝫ dicũt̄ tũc
bõa ꝓpria hr̄dis. vt. l. sꝫ si plures
§. si filio. ff. de vul. ⁊ pu. Et ipro
prie ⁊ largo mõ dicũt̄ bõa hr̄di
taria vt nõ. gl. i. l. veteres. ff. de
acq. pos. ⁊ ibi doc. ⁊ nõ. gl. ⁊ doc
tores i. l. hr̄s ꝑ ſuũ. ff. d̄ acq. hr̄.

Glo. Dñs caput ē ſui vt. j
d̄ noxa. §. oīs. ex ſua eī
ꝑſona nihil põt. vt. ff. d̄ re. iur. l.
ſui. ⁊. l. ꝙ attinet. nisi ex quo ma
numittit̄ tũc eiꝫ icipit hr̄e caput
vt. ff. d̄ capi. di. l. hodie.

Hr̄ditas i plerisqꝫ ꝑſone de/
fũcti vicē ſuſtinet. Gl. iõ dicit in
plerisqꝫ qꝛ nõ i oībus. nã hr̄dita/
ti furtũ fieri nõ põt. nisi i tribus
caſibus. vt. ff. d̄ fur. l. hr̄ditarie. ⁊
l. ſeq. Itē ꝑꝑ vſũfructuꝫ qui ſuo
hr̄ditario ꝓmitti nõ põt vt hr̄di
tati querat̄. vt. ff. e. vſufru.

Add. ⁊ rõ huius ē qꝛ hr̄ditas
repñtat ꝑſonã defũcti vt hic. sꝫ si
defũcto prius vſuſfruct⁹ ꝯpetiis
ſet morte eēt extinct⁹ vt. s̄. d̄ vſu
fru. §. item finit̄. ⁊ ibi dixi. ergo
nũc eo mortuo iacēte ſua hr̄dita
te nõ põt acqri. qꝛ ſi eēt acqſitus
vt dixi deberet finiri. ar. l. ſi vſuſ
fru. mihi i biēniũ. ff. de vſufr. le.
lꝫ gl. ibi aliaꝫ addat rõ eꝫ. vel dic
ſm Jo. d̄ imol. ibi qꝛ vſuſfruct⁹
ē ſuitus ꝑſonalis vt. s̄. de ſui. in
prin. ergo requirit̄ ꝑſona in qua
vere poſſit fundari. nõ eiꝫ põt in
ſuo qꝛ nihil ē. l. qd̄ attinet nõ in
defũcto qꝛ ſi eēt cõſtitut⁹ finiret̄
vt dixi nõ i hr̄de. qꝛ icertũ ē vtrũ
erit hr̄s. i. vtrũ adhꝛbet vel ne.
d. l. ſi quis hr̄ditatē. cũ gl. ff. d̄ cõ
di. iſti. ⁊ ꝑ hãc rõnē ē ēt expedita
glo. ſuper ver. defũcti

Siue autē. Seru⁹
ſiue fili
uſſa. a quocũqꝫ ſtipulet̄ ⁊ i cuius/
cũqꝫ ꝑſona ſtipulationē cõcipiat
acquirit dño ⁊ pr̄i. h. d.

Add. nõ ꝙ nõ refert an ſuus
vel filius ꝑſonaliter vel ĩperſona
liter ſtipulet̄. Intellige tñ ꝙ di
cat̄ ꝑſonaliter ex ꝑte ſtipulantis
ſecus ſi eēt ex ꝑte ꝓmittētis vt ē
tex. i auct̄. ſi qñ. C. de ꝯſti. pe. qꝛ
i dubio nõ ſubintelligit̄ ꝑſona lo
qnēs. vt. l. inquiſitõis. C. de ſo/
lu. ad hoc vt ꝑſumat̄ ꝙ velit ſe
obligare. l. cũ d̄ idebito. ff. d̄ pro/
ba. Nõ ꝙ ſuus ⁊ filius equipan
tur. ⁊ ſic dicta i vno hñt locum ⁊
trahunt̄ ad aliũ. qd̄ ēt hēbit locũ
i materia correctoria vt vnũ no/
uiter itroductũ i filio l' ſuo hꝫ ēt
locũ i alio qd̄ a lege veteri eqꝑat̄
ita dicit gl. i. l. qd̄ ꝯ. ff. d̄. ll. ⁊ i. l.
ſiqs ſuo. ⁊ ibi doc. C. d̄ fur.

Gl. Fallit iſte tex. i certꝫ caſi/
bus. vt ſi factũ eēt i ſtipu/
latõe vt. j. e. §. ꝓxi. Cũ opas a li
berto ſtipulet̄. vt. ff. e. l. añpe. §.
ſi ſuus meus. ⁊ in aliis caſibus q
nõ. in. l. i. ⁊. l. ſe. ff. e.

Add. dic hoc verũ qñ expreſſe
ſtipularet̄ ſibi. Si ãt ſtipularet̄
ipſonaliter vl' dño ſuo valeret ſti
pulatio ēt oparũ vt ibi. Et rõ q̄
re ſuus nõ põt ſibi ſtipulari ope
ras ē ſm gl. ibi qꝛ id nõ põt facer

nisi pr̄onus sz ſuus nō ē pr̄onus igit̄ ꝛc. Impſonalr̄ dr̄ ſtipulari.ſ.nulli⁹ fcā mētiōe.i. vel ꝓprio noie vel appellatiuo vl' facta mētōe de noie appellatiuo nō ꝓprio.vt.s̄.de exhr̄.li.§.i.

Filius i ptāte pr̄is ſi ſtipulet̄ acquirit pr̄i.ſ.i illis cāis que acqrūt̄ pr̄i vt ex cā ꝓfecticia ꝛ aliis de quibus ſupra ꝑ quas ꝑſo.no. acqui.§.i.

Sed cum. Si ſuus ſtipulat̄ ire agere licere ſolus ipſe nō etiā dn̄s eius ire pōt. h.d.

Add.nō ꝙ lz ſuus iuris capax nō fit vt.s̄.e.i prin.tn̄ nudi ꝛ meri facti ſic.ꝛ ipſe ēt ē capax eoꝝ q̄ ſūt mere d̄ iure gentiuz primeuo ſiue naturali vt de alimenti ſine quibus viuere nō pōt vt.l. ſuos ad cuſtodiā.ꝛ ibi Bar.ff.de ali. le.fa.qd̄ nō.bar.i.l.ſi id qd̄ dn̄s ff.de ꝯdi.ide. Qd̄ fa.ꝙ monac⁹ poſſit ſtipulari ire agere licere ꝛ ſic nudū factū ꝛ ſibi querit. ꝛ idē ſi ſtipulāt̄ alimēta vel ſibi relinquant̄ qꝛ ēt penitus icapaci.ſ.fratri ſci franciſci relinqui poſſunt. vt Bar.in dicta.l.ſuos de quo tn̄ an ſit verū vide plene bar. in tractatu minoricaꝝ. Itē nō ꝙ lz ſuus nō poſſit ſtipulari operas. ꝛ ſic factū explicandū ꝑ libertum vt ſupra tn̄ factū explicandū per ſe ſtipulari pōt. Et tali fcō dn̄s vti nō pōt vt hic.

Hl. Si ſuus ſtipulat̄ ſibi ſcribi, librū dn̄o acquirit. et qd̄ hic dicit ſed cū factum ꝛc.i.a ſuo faciendū vt ire agere ꝛc. ſec⁹ ſi ab alio vel ēt a dn̄o.

Hec verba ire agere licere qd ſignificent vide.s̄.de ſuitu.i pr̄i. ꝛ.ff.d̄ ſui.ruſ.pre.l.i. Et nō ꝙ ꝑ verba loquit̄.ſ.ire agere. ſecuſ ſi ꝑ nomē puta iter vel actū quia tūc dn̄o acquirit̄ vt.ff.e.l.ſi cōis

Add.Et rō differentie ē quia v̄ba ſignificant factū qꝛ ſignificāt agere vel pati.ꝛ iō inſpicit̄ ꝑſona ſui.ſed qn̄ ꝑ noia que ſignificant qualitatem ſiue ſubſtātiā cū qualitate qd̄ in ſuo cadere nō pōt.

Videre obſtare huic.§.s̄.per quas ꝑſo.no.acqui.§.non ſoluz. ꝛ.s̄.de his qui ſunt ſui vel alie. iur.§.i.vbi quicquid acquirit ſeruus acquirit n̄ ſibi ſz dn̄o. Rn̄⁹ ꝙ ꝛ hic acquirit̄ dn̄o ꝯmodum. nā ſuus ibit ad vtilitatem dn̄i.ꝛ ſic nō ob.dicta iura.

Seruus coīs. Seruus acquirit dominis ſuis pro portione dominica niſi iuſſu vnius aut vni fuerit ſtipulatus.h.d.

Add.nō ꝙ ſtipl'o ſui ſimplr̄ iter poſita itellr̄ acqri oīb⁹ dn̄ib⁹ ſuis n̄ virilr̄ ſz ꝑ dn̄ica portōe.nō. ꝙ vnus ex dn̄is p̄t iubere ſuo cōi ſibi ſoli ſtipulari.ꝛ ſibi ſoli acquirit̄ n̄ aliis dn̄is. Itē nō ꝙ ſeru⁹ cōis pōt vni ex dn̄is cui voluerit noiatiz acquirere.

Hl. Seru⁹ cōis ſi ſtipl'at̄ ipſonalr̄ vel ſibi vel dn̄is ſuis

De acq̃sitiõe monachi

sub noie appellatiuo qꝛ tũc acq/
rit ꝓ portione dñica. aliud si sub
noib⁹ ꝓpriis. qꝛ tũc acquirit pro
virili. Qđ si stipularet̃ sub noie
ꝓprio ⁊ cõi. tũc si ꝓponit ꝓpriũ
acquirit ꝓ virili. si appellatiuũ p̃
ponat ꝓ dñio. i. portione dñica.
vt. ff. de stip. ser. l. si seruus cõis.
⁊. ff. de statu li. l. ita. §. i. Add.
Nota istã glo. ꝙ ĩ dubio nomia
ꝓpria faciũt virilẽ acquisitionez
appellatiua dñicã. Et qualr̃ itel/
ligat̃. vide hic ꝑ Ang. Noia
tim dr̃ stipulari qñ noie ꝓprio.
vt. s̃. de exhere. li. §. i. vel appel/
latiuo dũmõ ĩtelligat̃ đ quo do
mino dicat. vt. C. de li. p̃te. l. ii.
⁊. ff. si cer. pe. l. certũ. Disiun/
ctim. i. diuisim. si aũt vnus iussit
seruo ⁊ alteri stipulat⁹ ẽ. nõ no/
minatiz. Distingue ex cuius re
vt si ex re iubẽtis sibi querat̃. ali
as querat̃ nomiato. vt. C. ꝑ q̃s
ꝑ. no. acqui. l. si. §. si. ff. e. ti. l. ꝓ/
inde. §. si. ⁊. l. seq. lz ãtiqui aliter
distinguãt. Si seruus cõis stipu
let̃. si alteri ex dñis acquiri non
põt. solidũ alteri acquirit̃. velu/
ti si res quã dari stipulat⁹ ẽ vni⁹
ex dñis sit glo. Nã cũ sua sit sibi
ãplius queri nõ põt. vt. s̃. de le.
§. sed si rẽ. ⁊. j̃. de act̃. §. sic itaqz.
restat ergo ꝙ soli alteri querat̃.
Aliud si ex re vni⁹ stipulet̃. tunc
eiz oibus querit̃. sz coĩdiuidũdo
iudicio reddet̃. Cũ agit cõidiui.
ꝓ isto seruo põt ẽt đducere quod
suus soci⁹ lucrat⁹ erat. Ex stipu
latiõe facta ex reb⁹ suis reddit̃ il
li ex cui⁹ re querit̃ vt. ff. e. l. si ex
re. §. i. Add. Qꝛ supradictuz
ẽ de exp̃ssiõe noiuz. nõ ⁊ tene mẽ
ti vnũ singu. ꝙ necessitudo san/
guinis vincit p̃sumptiõez q̃ orit̃
ex exp̃ssiõe dignitat. vñ si relin/
quat̃ abbas sci ambrosii distribu
tor rerũ alicui⁹ qꝛ ẽ affinis. ñ trã
sit hoc ad ei⁹ successorẽ. Ita glo.
sing. i. c. ii. đ testa. li. vi. đ quo vi
de ĩ. l. eũ qui. de ver. ob. qđ nõ. ⁊
qđ nõ. Bal. i. c. vno. §. si vero.
in ti. đ feu. guar. ĩ vsi feu. circa fi.
Add. nõ ꝙ iste. §. si. iducit̃ ꝑ
Ang. ad certas. q. de monacho.
Et prĩo dicit ꝙ si monachus cui
cõmissuz ẽ ꝑ abbatẽ suũ regimen
alicui⁹ ecclie ꝙ illud ꝙ acqrit ex
re illius ecclie vel ex opibus suis
acquirit dicte ecclesie que põt di
ci quodãmõ vsufructuaria dicti
monachi qꝛ sibi dz opari. Si ve
ro quereret aliũde quereret eccle
sie pricipali cui⁹ ẽ monac⁹ facit qđ
hr̃ in. c. p̃nti. đ offi. ord. i. vi. ⁊ de
of. or. q̃zto. Ita dic̃ ĩ. l. i. §. si vsu
fructuari⁹. ⁊. l. si seru⁹ cõis ita. ff.
eo. Itẽ si monach⁹ vn⁹ mona/
sterii determinet̃ ab alio mona/
sterio bonafide ea q̃ acqrit scđo
monasterio acquirit sicut acqrit
ille q đtinet seruũ alienũ bona fi
de ⁊ sic ex opa dicti monachi ⁊ ex
re ipsi⁹ monasterii scđi. Ita dicit
Bart. i. d. l. si seru⁹ cõis ita. ff. e.
Item si quis in veritate nõ ẽ
monachus sed bonafide detine/
tur monasterio acquiritur sicut
ille qui detiuet liberum hominẽ

bona fide. vt. l. liber hō. ff. ꝺ acq. re. do. ita bar. i. d. l. si suus cōis. Et ꝺ hr̄ditate nō adita quō ⁊ qñ ꝑ monachū acquirat̄ dixi. s̄. de hr̄. isti. §. alien⁹ āt. Ang.

Itē si quis i veritate nō ē ꝓfessus nec vere monacus. ⁊ abbas h̄ scit nō acquirit ꝑ talē monachuz sicut nec acqrit malefi. possessor sui. Ita bar. i. l. si su⁹ testō. ff. e.

De diuisione stipu.

Add. Supradictū ē de stipulationū materia. verū qꝛ earum multiplex ē spēs. iō subdit ꝺ diui. stip.

Stipulationū. Alie sunt iudiciales alie p̄torie. alie ꝯuētionales alie cōes tā pretorie q̄ iudiciales Stipl'o iudicialis ē que incidēter interponit̄. Pretoria vero que principaliter interponit̄. Conuentōalis que ex sola ꝑtiū ꝯuentione. Cōis vero que aliqñ principal'r aln incidēter iterponitur. h. d. s̄m gl. Vel sic s̄z bar. Pretoria stipl'o ē que ē inducta ab edicto p̄toris. Iudicialis a iurisconsulto vel aliis ꝑtibus iur̄ q̄ a p̄tore. Cōuētionalis a sola ꝑtiū ꝯuētione. Cōis qñqz a pretore qñqz a iur̄cōsulto iducta ē. h. d. Ang.

Iudiciales stipulatōes sūt dū taxat que a mero iudicis offō ꝓficiscunt̄. veluti ꝺ dolo cautio. vel de ꝑsequēdo seruo q in fuga est. de restituēdo ve p̄cio. Pretorie sūt que a mero p̄toris officio ꝓficiscūt̄ veluti dāni ifecti vel legatorū. Pretorias aūt stipulatōes sic exaudiri opz vt i his ꝯtineant̄ ēt edilitie. nā ⁊ he a iurisditōe p̄toris veniūt.

Cōuētōnales aūt sūt que ex cōuētōe vtriusqz ꝑtis ꝯcipiūt̄ h̄ ē neqz iussu iudicis neqz iussu p̄toris. s̄z ex ꝯuentōe ꝯ̄hentiū. q̄rum pene totidē genera sūt quot pene dixerim rerū ꝯ̄hendarū.

Cōes stipulatōes sūt veluti rē saluā fore pupillo. nā ⁊ p̄tor iubz rem saluā fore pupillo caueri. ⁊ iterdum iudex. si alr̄ res expediri nō pōt. vel de rato stipl'o.

Add. nō q̄ multū cōuenit scire que stipulatōnes sint p̄torie ⁊ que iudiciales. qꝛ cautio p̄toria fideiussores reqrit. l. generaliter. §. in oibus. ff. de preto. stip. At iudicialis nuda ꝓmissione ꝯtenta ē. l. sancim⁹. C. ꝺ v̄. sig.

Glo. Stipl'oes iudiciales s̄t qñ iudex cognoscit de aliq̄ cā ⁊ pēdēte cā p̄ncipali icidēter facit interponere cautionē. ⁊ dicunt̄ iudiciales a iudicio.

Pretoria stipl'o hic ponit̄ vt spēs opposita iudiciali. ⁊ tñ. ff. de p̄to. stip. l. i. ponitur vt genus. ⁊ hoc iō nā ibi iudicialis dr̄ a iudicio. ⁊ hic dicit̄ a iudice.

Add. Sed hec gl. reprobatur nā hec dr̄ia nō ē bona vt. j. patebit. Cautio de dolo dr̄ iudicialis. vt si ago pignoraticia ca/

ues ne fuitutes dolo pdideris. l' ius rei i aliquo leseris. vt. ff. ō pignō. ac. l. creditor. Itē si rei vendicatione agā p re quā fuscepisti iam lite ꝙte. caues de dolo ne alienaueris vel manumisseris seruum. vt. ff. de rei vē. si post. ꝛ. ff. mā. l. si pcuī. §. pe. ꝛ. l. se.

De persequēdo suum. vt si metu mihi abstuliſti suum quem postea pdideris. caues de eo pſequēdo vel eius pcio restituēdo. vt. ff. qō me. cā. si cū. §. q si hō. Itē qui tenet redibere ꝛ nō hz suum quē redibere dz qz aufugit dz cauere emptor de pſequendo seruū. ꝛ si hēre poterit restituat vēditori. vt. ff. de edil. edic. l. redibere. §. fi. sic. ff. de cōdi. cā da. l. si pecuniam. §. pe.

Pretorie sūt que a mero. i. puro prōris officio pficiscunt. ꝛ sic nō a iudicis officio quali ē i superiori casu. Add. nō singulr istā glo. quā Ang. allegat i. l. v. i prin. ff. co. q idē ē merū q purū ꝛ separatū a substātia alterius entis. Et iō dicit q si sit statutuz q ñ possit a mera interlocutoria appellari. q appellabit ab interlocutoria qua iudex pnūciauerit i strumentū guarētigie executioni nō mandādū. qz nō ē mere interlocutoria pp effectū executōis ptis nec ē mere diffinitiua. qz nō pcess sit lit ꝙte. nec alius ordo iudiciari⁹. ꝛ sic dic iudicatū cē Edilitie stipulatōes. vt si aial tibi vēdo ꝛ ꝛ de vicis eius cauere debeo. vt ff. de edi. edic. l. si itaqz. ꝛ. l. si vēditor. Et dicūt prorie. qz ediles erāt ex pretoribus. vt. ō. de iure na. §. pponebat.

Sz que erit intelligibilis dria iter pretorias ꝛ iudiciales vt hoc titulo capiūt prōria ꝛ iudicialis Rñ. qz prōria a prore mortuo iducta ē. sz iudicialis a iure cōsultis aliis.

Add. ꝛ hec cōiter approbat. Itē i prōria inuenies iudicē ob hoc ipsuz principalr adiri. lz i iudiciali per gñam vt pz ex supradictis exemplis.

Add. hec gl. cōiter reprobatur qz dria non ē bona. nā cautio dāni infecti ē prōria vt hic. ꝛ tñ nō semp p ea iponēda iudex principaliter adit. sed in qdam gñam vt. l. prōr. §. fi. ff. de dā. infec. Et ēt sepe in cautione iudiciali vt interponat ob hoc iudex principaliter adit. nā possum adire iudicē principalr vt ꝙpellat debitorē meum in diē vel sub conditōe vt caueat q euentē ꝙditōe vl die soluat. l. i oibus. ff. de iudi.

Itē alia ē dria qz iudiciales vage sunt p totū corpus iur. lz prorie lz ꝛ ipse sint vage. ꝙprehense tñ sūt simul in vno titulo. vt. ff. de prō. stip. l. i. Itē potes notaſ quartā differētiā. vt nō. ff. de v. ob. l. v. §. ii. Add. he due gl. ēt reprobant. pria qz cautio dāni ifecti ꝛ legatorū soluēdoz ē prōria hic. tñ neutra illarū ponitur sub titulo de prō. stip. Unde vt

dcm̄ ē tenēda ē pria. ⁊ si p̄toria sumat̄ approbatione. qꝛ. s. p̄tor eā approbat. tūc p̄toria ē tanq̄ genꝰ ⁊ comp̄hēdit sub se iudicialem ⁊ ꝯuentionalē. vt. l. i. ff. de p̄to. st i/pu. Si vero sumat̄ inuētione ⁊ tūc pōit̄ vt hic. Et dr̄ illa que a pretore mortuo ē inuēta. Iudicialis dicit̄ illa que a iurecōsulto inuēta fuit.

Add. Adde tu alias drias. pria qꝛ pretoria ē ānalis ꝓut durat officiū p̄toris sꝫ iudicialis ē ꝑpetua vt. j. de ꝑpe. ⁊ tem. ac. in prin. secūdo qꝛ i p̄toriis nō lꝫ aliquid immutare. l. in ꝯuentionalibꝰ. ff. d̄ v̄. ob. secus i iudicialibus. l. ii oibus de iudi. tertio qꝛ i iudicialibus vno hr̄dū nō deferēte ꝯmittit̄ pena ꝯ oēs. l. eadē. §. ea te. ff. de v̄b. ob. Secus in p̄toriis. qꝛ pena solū ꝯmittit̄ ꝓ ꝑte. l. pe. ff. ad. l. fal.

Conuētionales sūt pene tot quot sunt res sup quibus ꝯhitur ⁊ dicit pene. qꝛ aliqñ valꝫ ꝯctꝰ super re. ut venditio i libero hoīe. ⁊ tñ nō vꝫ stipulatio. primū ꝓbatur. ff. de ꝯhē. emp. l. ⁊ liberi. ⁊. j de ꝯhen. emp. §. fi. scd̄m ꝓbatur j. ti. i. prio rñso. i fi. ⁊. §. i.

Add. ⁊ rōnē huius vide. j. ti. i. §. sacrā. Stiplo ē ꝯctus. ff. de v̄. fi. l. labeo. Cōes stipulationes dicūt̄ ñ p̄torie tm̄ nec ꝯuentōales tm̄ sꝫ ꝑtim ex vna ꝑtiꝫ ex altera naturaꝫ accipiūt. Nā si ñ cauerit tutor pupillo hoc ipsū peti pōt. ⁊ i hoc hꝫ naturā p̄torie.

Add. q. d. gl. qꝛ tūc pricipalr̄ ob hoc adit̄ p̄tor. Sꝫ si petit̄ tutor ⁊ ex ꝯñti petit̄ satisdatio. tūc hꝫ naturā iudicialis. vt. s̄. d̄ satis. tuto. §. i. Sꝫ d̄ hoc dic plenius. ff. de ver. ob. l. v. §. p̄toris. vbi est hic titulus de verbo ad verbum Itē si petit̄ hec satisdatio ab altero tutorū l' curatoꝝ. ex ꝯñtia petit̄ ⁊ nō p̄cise. vñ ⁊ in hoc hꝫ naturā iudicialis. vt. ff. de admi. tu. l. iii. i. rñso. ⁊. s̄. de satis. tu. §. i. ⁊ ii. vel dic ꝯñs alio mō vt. j. e. §. sꝫ sm̄ hoc ōis p̄toria pōt eē cōis

Add. hec gl. sequuta fuit errorem suū d̄ quo. s̄. q̄ illa dr̄ p̄toria ꝑp quā interponēdam iudex pricipalr̄ adit̄. Et ista iudicial' ꝓpter quā iudex nō pricipalr̄ sꝫ in ꝯñam adit̄. vnd̄ reprobat̄ vt. s̄. vñ dd̄m q̄ cautio rempu. fal. fo. iō appellat̄ cōis. qꝛ sapit naturaꝫ p̄torie inq̄tum inuēta ē a pretor̄ mortuo. vt tutor cauere debeat rēpub. saluā fore. Itē dr̄ iudicialis inquantū si tutor neglexerit obedire mādatū p̄toris mortui ꝯpellit̄ obedire ptāti iudicis viui vt hic Cautio d̄ rato ē cōis ex alia cā q̄ supior. naꝫ ē ꝯuētional'. si fiat ex̄ iudiciū ex ꝯuētione vt. ff. rem ra. ha. l. iterdū. Itē iudicialis qñ iterpōit̄ a procuratore actoris cum dubium est an sit ꝓcurator. vt. C. de ꝓcurato. l. i. ⁊ de satis. l. i. alias nō potest res expediri cum non admittatur. vt infra de satis. §. penultimo. Alii dicunt cautionez de rato iō

cōez qꝛ a ꝓcuratore rei p̄stat̄. qñ qꝫ nō solū a ꝓcuratore actoris. vt ff. de ꝓcur. l. nō solū. §. si status. cū si. Add. Ex hac gl. colligit q̄ cautio de rato qñqꝫ iterponit̄ extra iudiciū ex ꝯuētiōe. Dixit tñ singlr̄ Bar. i. l. i. ff. d̄ p̄to. sti. q̄ ista cautio de rato aliqñ interponit̄ extra iudiciū de necessitate. vñ si ego soluero tibi extra iudiciū mille tāquā ꝓcuratori ticii. de quo tñ nō ꝯstabat. solutiōe facta nō possum te ꝯpellere. vt vel exhibeas istr̄m ꝓcuratoriū vel caueas de rato allegabat ip̄e. d. l. i. i̅ prin. i ver. actiōes. qd̄ ē singulare. qꝛ al̄. i iudicio lit. ꝯt̄. ñ pōt exēplo ista opponi. tu nō es ꝓcurator nec cautio rati. l. pomponius §. rati de procur.

De inutilibus stip.

Add. Supra i ti. de ver. ob. dixit i genere de stipulatōibus interpositis ab vno. verū qꝛ tā ex ꝑte creditoris q̄ debitoris aliqñ plēs ꝑsone iteruenīūt. ⁊ sūt duo rei. iō subicit titulū de duob⁹ reis. Verū qꝛ stipulatio ñ tm̄ iterponit̄ a libero sed ēt a seruo. ideo subiecit titulū de stil̄patōe suorū. Verū qꝛ stipulatio nō ē simplex sꝫ multiplex. iō postea ānectit titulum de diuisione stipulationum. vt supra titu. proxi. Verum quia aliqñ stipulatio est inutilis. ⁊ hoc potest ꝯtingere multis modis. Ideo hic ponit titulum de inuti stip.

o Mnis res Stipulatio rei que nō ē nec esse pōt i rerū natura nō ualet. sec⁹ si possit i nr̄o dñio hēri. h. d.

Addi. Nō q̄ stipulatio hois mortui nō ualet. qꝛ hō mortuus ad nihilū ualet. ēt si stipulatō fuerit ab ignorāte ꝯcepta. Itē nō q̄ hypocēthaur⁹ fuit ⁊ ē res imaginaria ⁊ nō uera nec fuit nec esse pōt. Ex quo nō q̄ possuꝫ stipulari qd̄ nō fuit nec ē in rerū natura sꝫ eē pōt ⁊ eē sperat̄. vt fruct⁹ futuri ex tali fundo vt. l. iter stipu. §. sacrā. ⁊ ibi Bar. ff. de v̄. ob.

Gl. Sūt quedā res que non p̄nt eē in nr̄o dñio. qꝛ nō sūt nec fuerūt. s. i rerū nā. vt. j. ꝓxi. §. uel si sunt ē ipossibile de nā ut i sole ⁊ luna ⁊ filibus. ut. j. eo. §. si ipossibilis. uel de facto ut aureū montē. ut. ff. de statu lib. l. cū hr̄s. §. i. uel de hoiuꝫ dispōne. ut res sacre ⁊ religiose ⁊ scē ⁊ publice. ⁊ i usu publico exñtes ⁊ alie similes. ut liber hō ex sui natura. vt. j. ꝓx. §. ⁊. s̄. d̄ re. di. i. rñ. ⁊. §. nulli. ⁊ de ver. obli. l. iter stip. §. sacrā. Mobilis appellatione ꝑ se mouētia ꝯtinent̄ vt equ⁹. vt ff. de uer. sig. l. mouētiū. Res nō dr̄ eē in rerū nā qñ nō ē apd̄ aliquos hoies. sic. s̄. de uer. obli. §. cōditiōes. Dū dicit̄ hic si stipulatus fuerit stichū q̄ mortuus sit quez uiuere credebat subaudi maxime. nā idē si scierit mortuuꝫ

nisi mora debitoris p̄cecisset mor tē.ff.de ꝯsti.pe.l.ꝓmissor.ꝛ.ff.de ver.ob.l.iter stipu.§.si stichum.

Add.nō ꝙ qñ spēs pempta ē culpa debitoris dixit ēt ipsa res ñ eius estimatio i stipulationē de/duci.quinimo ip̄a res dꝫ peti ꝛ i ipsa re fiet ꝯdēnatio.verū qꝛ ipos sibile ē ꝙ executio fiat i re pēpta. fiet ergo i estimatione.vt.l.si ser uū.§.effectus.ꝛ ibi glo.ꝛ Bar.ꝛ doc.ff.de ver.ob.qđ nō.i practi/ca qñ petis a rustico boues mor/tuos culpa sua.

In casu huiꝰ.§.stipulatio adeo ē inutilis ꝙ nec ciuilis nec nālis nascit̄ obligō qꝛ ipossibiliū nulla ē obligō vt i regula nemo ad ipo sibile de re.iur.in.vi.

Idem iuris est.

Stipulatio rei que i nr̄o dñio ñ ē.sꝫ postea desit.lꝫ possit effici in nr̄o cōmertio nō valet.siue pure siue cōditionalr̄ fuit ꝯcepta.h.d.

Add. Nō ꝙ res sacra nō est i humano iure sꝫ diuino. Item nō ꝙ i rebꝰ i quibꝰ nō cadit cō/mertiū nr̄m nō cadit aliqua obli gatio.ēt iter ꝯhentes ignorant̄ ꝛ bona fide. Item nō ꝙ nō valet ēptio liberi hoīs lꝫ reputet̄ pro seruo.fa.l.iusto.i prin.ff.de vsu/cap. Nō ꝙ nemo pōt stipula ri sibi dari ꝛ sic dñium trāsferri rei sue.vt.j.de actio.§.sic itaqꝫ. qꝛ res ꝓpria nō pōt amp̄.ꝓpria fieri vt.l.ꝓprias.C.de lega. Itē nō ꝙ aduersaꝫ fortunā liberi ho minis quis non debet estimare vel desiderare. Nō ꝙ qñ res a principio ē nulla.qꝛ lex resistit lꝫ postea deueniat ad casum a quo possꝫ incipe nō ꝯualescit.de quo plene ꝑ Bar.i.l.pluribꝰ.§.i.ff. de ver.ob. Et ecōtra lꝫ dispō a principio valuerit si tñ deuenit ad casuꝫ a quo nō possꝫ incipere viciat̄. Lꝫ nō valet stipulatō rerū de qua hic ēt iter ignorātes valet tñ vēditio vt actio det̄. vt j.de ꝯ.ēp.§.si.ꝛ.ff.de ꝯ.emp.l.ꝛ liberi.ꝛ.l.sꝫ celsus. Et rō dr̄e est qꝛ i vēditōe nō ē necesse trāsferri dñium.sꝫ i stipulatione sic.ff.de ꝯ.ēp.ꝛ vē.l.si ita.§.si. Et ē silis rō quare qs pōt rē alienā vēde/re.vt.ff.de ꝯ.ēp.l.rē.sꝫ nō obli/gare. vt.C.que res pi.ob.po.l. qui liberos.qꝛ in pignore dꝫ ius ꝯstitui creditori qđ sibi det hypo thecariā actiōeꝫ. In vēditiōe so/la traditio cū obligatiōe euictio/nis sufficit.vt.ff.de pigno.l.que nōdum.§.ꝙ dicist.ꝛ de ac.ēp.l. ex empto. Res aliqua lꝫ sit pu blica.si tñ nō ē in vsu pōt aliena ri.vt.ff.de ꝯ.ēp.l.sed celsus prio rñso.ꝛ.l.pacta.§.si.ꝛ.ff.de via. pub.l.viam.

Forū dicit̄ locꝰ vbi redditur ius.ff.đ ius.ꝛ iur.l.penul.vel lo cus rerum venalium. Sed forꝰ est bursa.

Dū hic dr̄ vel liberū hoiem quē seruū esse credebat idē si scie bat.vt.j.ꝓxi.§.ꝛ.ff.de uer.ob. l.inter stipu.§.sacram.ibi casum

enim ꝛc.

Cōmertiū generale nomē ē ad oēs ꝯctus vñ dr̄ quis habere ꝯmerciū rei qñ ꝑ ēptionē vl' alio mō pōt eā hēre quare iudeꝰ non hz ꝯmercium xp̄iani mācipii. vt C. ne xp̄i. mā. Vñ si iudeꝰ iudeo ꝓmittit tale mācipiū nō valet vel xp̄ianꝰ iudeo vt lz. Si āt xp̄iano ꝓmittat iudeus valet. vt ff. de ver. ob. l. multū iterest. ꝛ de le. i. l. apud iul. §. fi. Rex sua āpliꝰ nō pōt fieri sua. vt. s̄. de le. §. sz si rez. ꝛ. j. de act. §. sic itaqz. Nisi rōe possessiōis apd̄ aliū cōstitute. vt. ff. de ꝯtra. ēp. l. i ēptione. §. iii. vel nisi sub cōdit. dū tñ adue niēte cōditiōe res sua eē desierit. vt. ff. de ver. ob. l. rē meā.

Protinus. i. statiz stipulo de qua hic ē inutilis. qꝛ pura stipulatio nō pōt suspēdi. vt. ff. de stip. ser. l. vsusfru. Secꝰ i aliis actibꝰ viuoꝝ. vt. ff. cōia p̄di. l. fi. in fi.

Lz i initio vtilr res i stipulatū deducta fit. si postea i eaꝝ cāz de qbꝰ supradictū ē sñ facto ꝓmissoris deuenerit extiguit̄ stiplo.

Glo. Qd̄ dr̄ sine facto ꝓmissoris. qd̄ ē qñ res aliena. alias si sua. semꝑ suo facto factū videt̄ ēt si alienauerit post tēpus stipulatiōis. Idē si erat aliena dūmō post mortē vt. ff. d̄ ver. obli. l. si seruū. §. i. ꝛ. ii.

Si quis alium.

Factū alienū nō pōt i stipulatiōnē deduci. Si quis aliū daturū facturū ne quid ꝓmisserit nō obligabit̄ veluti si spōdeat. ticiū qnqz aureos daturꝝ. qꝫ si effecturū se vt titius daret spopōderit obligabat̄.

Glo. Ratio huius tex. ē. qꝛ nemo alienū factū ꝓmittere pōt vt hic. ꝛ. ff. de verb. ob. l. stipulat o ista. i pri. nisi pena ꝓmittat̄. vt. j. eo. §. versauice Et nisi i. v. cāibꝰ i quibꝰ p̄sumit lex iteresse ꝓmitti nisi fiat. Ut i cautiōe de iudicio sisti. ff. de ver. ob. l. quotiēs. Itē i stipulatione ista hēre licere. vt. ff. d̄ ver. ob. l. stipulatio ista. i. rñ. Itē i stipulatione de rato. ut. ff. rē ra. ha. l. in stipulatione. Itē i stipulatioibꝰ ediliciis ut saluū eē seruū vēditū uel non furē ꝛ silia. ut. ff. de euic. l. si ita quis. Itē in stipulatione rē pu. sal. fo. Nā cū sit p̄toria exigit̄ fideiussor. ff. de p̄toria stip. l. p̄torie. Stipulat̄ ergo pupillus his verbis a fideiussore ꝓmittis rē meā saluā fore ꝑ tutorē vel curatorē. nā ꝛ his v̄bis ab eis stipulat̄. ff. rāpu. sal. fo. ꝛ. l. i. ꝛ. l. cū pupillus. Et ñ ob. huic textui qꝫ qs ꝓmittit factū qd̄ pōt ꝑ alium explicari ꝓ se ꝛ suis hr̄dibꝰ vt. C. de ꝯ. ꝛ cō. sti. l. fi. qꝛ heres nō est alius imo p̄sumit̄ eadē persona cū defuncto. vt i auct. de iureiu. a mo. p̄sti. §. i. col. vi. Add. nō dū gl. ista i prin. dicit si ꝓmittit̄ factū alienū nō valet nisi subiiciatur pena. Dicite qꝫ si ꝓmittitur factū alienū ꝓmissio ē nulla. ꝛ lz

pena subiiciat̃. nõ tñ hz validare
ꝯctũ vl' stipulationẽ. sz hz efficere
vt metu pene pareat̃ eidẽ. ar. i. l.
i. C. de arbi. ⁊. j. e. §. alteri. ibi di
cã Ja. Itẽ dñ vlteri⁹ glo. dicit ð
stipulati õe de iudicio fisti q̃ ꝓ/
missio facti alieni valeat. Dic q̃
nõ ẽ spãle i illa stipulatione. sz est
regulare i quibuscũqz p̃toriis sti
pulatiõib⁹ vt ꝓmissio facti alie/
ni valeat. vt. l. i. ⁊. ii. rẽpu. sal. fo.
Et rõ ẽ qꝛ i p̃toriis stipulatõib⁹
versat̃ equitas. l. q̃ si ephesi. ff. ð
eo qð cer. lo. vñ equa iterp̃tatio
fuit q̃ i illis itelligat̃ ꝓmissuz in/
teresse. si factũ alienũ p̃stare non
poterit. Itẽ dñ dicit vlterius de
ediliciis actiõib⁹ vt ꝓmissio fa/
cti alieni teneat. Dic q̃ ẽ regula
re i quacũqz ꝓmissiõe facta que i/
surgat ex nã p̃cedẽtis ꝯct⁹. l. em/
ptorẽ. §. fi. ff. de ac. emp. Et ideo
tollite regulã. Promissio fa/
cti alieni nõ valet vt hic. Fallit i
p̃toriis stipulatiõib⁹ vt hic. Itez
fallit vbi factũ insurgit ex natura
ꝯctus. Tertio fallit i persona he
redũ ꝓmissoris qui dicũt̃ eadez
ꝑsona cũ defuncto. fa. l. stipula/
tio ista hẽre licere i pric. ff. ð ver.
ob. in auct. n. de iureiurã. a mo.
presti. in p. inci.

Si quis alii. Alte
ri sti/
pulari nemo põt nisi ei cui⁹ po/
testati sit subiect⁹ extraneus ẏo
põt solutioni eẽ adiect⁹. h. d.

Add. nõ q̃ cũ ex tali stipulatio
ne alteri facta nihil agat̃ nõ orit̃
nec ciuilis nec nãlis obligatio. fa
cit. l. stipulatio ista. §. alteri. ⁊ qñ
ibi gl. ⁊ doc. ff. de ver. ob. Item
nõ q̃ adiciẽdo aliquẽ ad solutio/
nẽ nõ acquirit̃ adiecto obligõ.
sz tñ stipulãti. Itẽ nõ q̃ ẽt iuito
stipulatore põt solui adiecto. Et
ꝯtingit ipso iure liberatio. Itez
nõ casuz q̃ adiect⁹ solutiõi reci/
piẽs solutionẽ. tenet̃ actiõe mã/
dati stipulatori ad restituẽdũ pe/
cuniam. Si quis alii q̃ ei cui⁹
iuri subiect⁹ sit stipulet̃ nihil agit
Gl. subiect⁹ iuri. i. dñio vt ser/
uus stipulet̃ dño cui acquirit. vt
s̃. ꝑ quas ꝑ. no. acqui. §. item qð
serui. Itẽ reuerẽtia pr̃na vt fili⁹
pr̃i. vt. s̃. ꝑ quas ꝑ. §. itẽ. Itẽ obe
diẽtia vt monach⁹ mõasterio cui
querit. ⁊ se ⁊ alia. vt i aucten. de
mona. §. illud. col. i. Idez dicas
de seruo fructuario. Idẽ de vsu
rario. Idẽ ð seruo bonafide pos
sesso. ⁊ libero bonafi. possesso qui
ex duab⁹ cãis querũt. vt. s̃. per
quas ꝑ. no. ac. §. de his. ⁊. §. idez
placet. Regula ẽ q̃ alteri qs
stipulari nõ põt. Et ẽ rõ qꝛ iuẽ/
te sũt hui⁹ stipulatiões vel obli/
gatiões ad hoc vt vnusquisqz si/
bi acquirat qð sua interest. j. eo.
§. alteri. ⁊. ff. de ver. ob. l. stipula
tio ista. §. alteri. Fallit tñ i casi/
bus. xvi.

Primo vt si stipulant̃ iter sit
qꝛ sit tutor ei⁹ cui stipulat̃ rẽ pu.
sal. fo Scdo qꝛ ꝓcuratori stipu/
lat̃ dñs Tertio si stipulet̃ credi
tori vt. j. e. §. sz si qs ⁊. ff. ð ẏ. ob.

l. stipl'o ista. §. si stipuler. ⁊. §. siqs insulā. Quarto fallit i oibus p̄toriis stipulatōibus vt. ff. de preto. stip. i oibus vt ē dāni infecti. vt. ff. de dā. infec. l. dāni. §. fi. Item iudicatū solui ⁊ sil'es. ff. de ꝓcur. l. in cāe. §. fi Itē fallit i ꝓcuratore p̄ñt. ff. de v̄. ob. l. si quis ꝓcuratori. ⁊. ff. de ꝓcu. l. ꝓcurator. Itē fallit i actore municipum ex cuius pacto querit̄ municipibus Itē in curatore furiosi ⁊ similiū ꝑsonarū ⁊ tutoribus. vt. ff. de cōsti. pe. l. eum qui. §. si actor. Itez fallit in institore. nā sibi actio ex pacto instituti querit̄. vt. ff. de insti. l. i. in fi. ⁊. l. ii. Itē fallit i iudice notario vel simili ꝑsona publica. ex quorū pact̄ ⁊ stipulatōnibus alteri q̄rit̄. vt. ff. rē pu. sal. fo. l. ii. ⁊. iii. ⁊. iiii. i. rñso. ⁊ i aut̄. d̄ excu. tu. ⁊ his q ciui. §. i. coll'. viii. ⁊ in auct̄. de hr̄. que ab ite. §. ex his. col. ix. Itē fallit i creditore ex cuius pacto querit̄ actio debitori. vt. ff. de pig. ac. l. si ꝯuenerit. i. rñso. Itē fallit si au⁹ paciscat̄ dotē reddi nepti. quā ēt in ptāte non hz. vt. ff. so. ma. l. gai⁹ seius. Itē fallit i ꝓcuratore vēdētis. vt. ff. de ac. emp. l. iul'. §. si ꝓcurator. Itē fallit i deponēte. si paciscat̄ alteri rē restitui. Item fallit i ꝯmodante faciente sil'e pactum. vt. ff. depo. l. publia. ⁊. C. ad exhi. l. si res. Itē fallit in donante simile pactum faciente in euentū alicuius ꝯditōis. vt. C. d̄ do. que sub mo. quotiēs. Itē fallit si p̄r stipulet̄ filio vel alii posito sub sua potestate post mortem suaz. s. patris. nam ⁊ filio querit̄ licz heres non sit. vt. ff. de verb. ob. l. qd̄cūqz. §. siquis ita. Si vero pure ⁊ nō post mortem ip̄i stipulanti querit̄. vt. ff. de ver. ob. l. si dominus ſuo. His eim casibus ex pacto vel stipulatōe alterius alteri querit̄ nō alias vt hic ⁊. C. per quas perso. no. acqui. l. i. Cum enim sunt speciales non sunt trahēdi ad ꝯsequentiam. ff. de. ll. l. qd̄ vero.

Plane solutio ēt i extraneaz ꝑsonam cōferri pōt. veluti si quis stipulet̄. mihi aut seyo dare spōdes vt obligatio quidem stipulatori acquirat̄. solui tñ seyo etiā i uito eo recte possit. vt liberatio ipso iure cōtigat. Sz ille aduersus seyum hz mandati actionez.

Solui tñ seyo dic nō tñ hr̄di eius. vt. ff. de verbo. obli. l. cum quis. Item ēt hoc intellige statu huius adiecti non mutato alias contra. vt. ff. de solu. l. cum quis Item etiam intellige añ litez cōtesta. a stipulante alias contra. vt ff. de solu. l. siquis stipulatus fuerit decem. §. i. Item lz solui possit adiecto. nō tñ agere pōt adiectus. vt. ff. de consti. pe. l. sz ⁊ si filie. in fi. ⁊. l. si seruo. alias si vero.

Solutione facta adiecto contingit liberatio ipso iure nisi in certo casu. vt. ff. de eo quod cer. lo. l. iii. §. idem iul'. Sed ibi

facta fuit solutio alibi q̃z fieri de buit vñ venit iteresse. vt. j. d̃ act. §. loco i quo nõ potuit dñio p̃iudicare accipiẽdo sortẽ adiect⁹. vt ff. de re iudi. l. nõ dz. lz ⁊ ip̃e dñs possz. vt. ff. de eo qd̃ cer. lo. l. certũ i fi. ⁊. l. seq. in fi. Stipulator aduersus adiectũ qui solutionẽ recepit hz mãdati actiõez. Sz an teneat̃ semp mãdati. M. dicebat q̃ sic. vt hic. ⁊. ff. de v̄. ob. l. iul. §. fi. nã sẽper tacitũ mãdatũ ⁊ si nõ exp̃ssuz interuenire dicebat. ⁊ in abñtia sine nũcio vel epistola qd̃ ẽ ꝯ. ff. de ꝓcura. l. i. §. i. Quare dicemus q̃ mãdati agit si interuenit mãdatũ. vt q̃ pure adiecto fuit stipulat⁹ vt hic. ⁊. ff. de ver. obli. l. iul. §. fi. ⁊ mãda. q fidẽ. al. agit neg. gest. cũ nõ fit ꝓcur. vt de solu. l. vero ꝓcuratori. §. interdum. ⁊. j. de ob. que ex quasi contra. in prin.

Quod si quis.

Si quis alteri ⁊ sibi copulatiue stipulatur. dimidia tm̃ stipulatori debet̃. h. d. Addi. Nõ q̃ vtile p̃ iutile ñ viciat̃. Itẽ nõ q̃ ille qui stipulat̃ sibi ⁊ illi cui⁹ iuri subiect⁹ ẽ acquirit totum.

Add. quare ita ẽ q̃ si qs emerit fundũ sibi ⁊ extraneo ꝓ decẽ valet totus ꝯctus. vt. ff. de ꝯ. ẽp. l. fundus. Si aũt stipulat⁹ fuerit decẽ dari sibi ⁊ extraneo nõ valz stipulatio nisi ꝓ dimidia vt hic. rñ. q̃ ꝯctus ẽptionis ⁊ vẽditiõis regul̃r celebrat̃ gr̃a vtriusq̃z p̃d nimirũ si facili⁹ sustinet̃. sz nõ sic ẽ in stipulatõe q̃ expedit ꝓmissori vt ꝓmissio valeat solũ ꝓ parte. vt patet.

Glo. Stipulatio d̃ qua hic valebit. s. ꝓ p̃te dimidia vt subicit. vt. ff. d̃ eo. qd̃ cer. lo. l. iii. §. si quis. Et collige q̃ ñ viciat̃ vtile p̃ inutile. sic. ff. d̃ v̄. ob. l. i. §. sz ⁊ si mihi. ar. ꝯ. ff. d̃ arbi. l. pedius. §. i. ⁊ dic vt ibi.

Addi. De hoc aũt brocardo an vtile p̃ inutile viciet̃. dic sm glo. i. l. pecunie. ff. d̃ vsuris. quia aut loquimur i diuiduis ⁊ isepabilibus ⁊ vtile p̃ inutile viciat̃. ⁊ ita loquit̃ ꝯriũ all̃at i gl. Aut loquimur isepabilib⁹ ⁊ diuiduis d̃ nã ⁊ de iure nõ viciat̃. vt. l. i. §. illd̃. ⁊. §. trebatius. ff. d̃ aq̃ quot. ⁊ esti. vt hic. Indiuiduũ autẽ dr̃ quattuor modis. Quoddaz ẽ idiuiduũ hoc ẽ insepabile d̃ nã. vt. d. l. illud. ⁊. l. iiii. §. catho. ff. de ver. ob. Quoddã ẽ idiuiduũ rõne depẽdẽtie. vt p̃ricipale ⁊ accessoriũ. vt. l. cũ inutile. ff. de pele. Quoddã ẽ indiuiduũ ratiõe forme tradite a iure. vt. l. grece. §. illud. ff. de fideius. vide Bar. cui⁹ ista sunt verba i. l. i. §. sed si mihi. ff. de verbo. obliga.

Ei v̄o q. s tuo viri subiect⁹ ẽ si stipulat⁹ sis tibi acquirit̃ quia vox tua tãquã filii. sicuti vox filii tãquã tua itelligit̃. i his reb⁹ que tibi acquiri p̃nt. Gl. vt i ꝓfecticio peculio ⁊ aduenticio quo ad vsũfructuz. vt. s̃. per quas p̃.

no.acqui.§.i.

Preterea. Diuersitas i q̃titate iter iterrogationē ⁊ rñsionē viciat stipulatiōez.quat̃.ē didiscordia sz diuersitas i qualitate viciat i totū. Et rñsio simplex itelligit̃ qualis p̃cessit iterrogatio.h.d. Addi.nō q̃ stipulanti pure.nō pōt rñderi i diez vl' sub ꝯdit̃.nec ecōtra. Nō i ver.nā si hoc solū ad id qđ quotidie ꝯtingit i signaturis supplicationū.qꝛ si p̃riceps rescribat placet vel fiat vt petit̃.vel qd sil'e vr̃ ad oia supra narrata rñdisse ⁊ rescripsisse.sec⁹ aūt si i spē specifice ita respondeat.qꝛ tm̃mō ad illud refert̃.vide qđ ple.nō.Bal.in.l.ii.C.si ꝯ ius vel vti.pub.

Gl. Diligēter attēde q̃ vbi cūqz ē diuersitas.si i cōtinēti placet diuersitas stipulatori valet stipulatio.vt.ff.de ver.ob.l.i.§.cū adicit. Si autē non placeat.aut ē i qualitate aut i q̃titate aut i spē diuersitas. In primo casu nullo mō valet vt hic ibi aut si ille ⁊c̃.⁊.ff.e.l.i.§.cū adicit.⁊.§.si quis simpl'r. Si vero i quātitate i eo qđ cōsonat valet. siue detrahat siue adiciat. vt. ff. de ver.ob.l.i.§.si stipulāte q̃ est ꝯ.i alio nō.hic ibi veluti ⁊c̃.si āt in spē.aut ꝓmittit̃ vna spēs ꝓ altera.⁊ tūc ñ valet.vt.j.c.§.i.si đ alia aut alia adiecta.⁊ ita copulatiue.⁊ tūc valet i alia ñ i adiecta. vt.ff.de ver.ob.l.i.§.sed si.si āt plures stipulent̃ tūc aut copulatiue fuit facta iterrogatio.⁊ valz i eo qđ rñsuz aut disiūctiue.vt illā aut illā ꝓmitt̃.quo casu valet. ad vtrūqz siue simpl'r rñdeat ⁊ i vtraqz. Si vero in vna nō valet etiā si i ea lz i sūmis nō viciet̃ alternatiua rñdeat̃ ad vnū tm̃. vt ff.de ver.ob.l.i.§.si qs.⁊.l.iter stipulātē. Neqz eiz necesse ē i respondēdo eadē oia repeti q̃ stipulator expresserit.

Gl. Que eiz i p̃phationibus dicūt̃ i ꝯctib⁹ repetita itelligunt̃.vt.ff.de ver.ob.l.ticia §.idē rñdit. Itē inutilis q̃tū ad ciuile vinculuz.sz naturale ꝯhit̃. vt.ff.de ꝯdi.inde.l.si id qđ.⁊.l. frat̃ a frē.§.i.vñ fideiussor accedit.vt.j.de fideius.i prin. Et hec vera sunt nisi i castrēsi peculio vl' quasi.nā tūc ē loco p̃ris fa.vt.ff. ad mace.l.ii.⁊.ff.de colla.bo.l.i. §.nec castrēse.tūc eiz ⁊ cū p̃r e obligat̃.⁊ agit cū effectu.vt.ff.đ iudi.l.lis nulla. Addi. Nō qui vult ꝓbare aliqd iter ꝑtes fuisse actū dz ꝓbare id i p̃phationibus actū ec̃. Itē ꝯctū iter modicū tēpus celebratū fuisse.vt i.d.§.idē rñdeo.al'.nō cōcluderet necessario qđ nō i practica Ita dic̃ bar. i.d.§.idē rñdet bar.bal.⁊ alii in l.pacta nouissima.C.de pac. Qñ uolo ꝓbare simulationez ꝯct⁹ q̃ sit i veritate pign⁹ lz instr̃m dicat de ēptiōe.qꝛ debeo ꝓbare q̃ actū fuit iter te ⁊ me.q̃ in veritate eēt pign⁹.lz al'r fiat istr̃m ⁊ q̃ po

Qualr ꝓbetur fictio et simulatio

stea icõtinẽti fuerit cõfectũ ¡istũm de vẽditiõe. Alias aũt si nõ ꝓbat res de icõtinẽti. sz q̃ postea exi/ terualo. nõ ẽ ꝓbata fictio ex dcã ꝓpatiõe qõ fingl̃r tene mẽti. vt scias in fictiõe articulare ⁊ ꝓbare ⁊ fa. qõ hr̃ i. l. cũ plres. §. locator hoztei. ff. loca. Et quod habeẽ in cillo vos de pigno.

Item inutilis.

Inter dñm ⁊ seruũ pr̃ez ⁊ filiuz nõ ꝯtrahit̃ stipulatio. h. d.

Add. nõ q̃ lz filiusfa. pr̃i obligari nõ possit tñ cuicũqz alteri obligari põt. tã ex ꝯctu q̃ ex delicto gñali. ꝯter q̃ i mutuo ⁊ voto. vt. l. tã ex ꝯctib⁹ cũ ibi nõ. ff. de iudi. l. iii. §. fi vtruz. ff. de mino. Itẽ nõ q̃ cũ filio emãcipato põt eẽ lis. vt. l. lis nulla. ⁊ qõ ibi nõ. ff. de iudi. ⁊ ꝯctus. vt. l. fi. C. de inius vo. Aduertas tñ q̃ qñ vult pr̃ez in ius vocare op⁹ ẽ q̃ petat veniã. vt. d. l. fi. ẽt si sit filius emãcipatus ⁊ miles. vt ẽ glo. fingu. i. l. cogi. §. si pr̃. ff. ad treb. Et vide. j. de ac. §. penales.

Hl. Filu familias aliis q̃ pr̃i obligãi pñt ex oi cã vt. ff. ꝺ iudi. l. ex cõtractib⁹. ⁊ cõueniri insolidum durante patria ptãte. auẽte tñ patris interueniẽte. ad qõ pater compellit̃ officio iudicis. vt. C. de bo. qz li. l. nõ soluz. §. i. Nisi i. vi. casibus q sunt i l. ii. ff. qõ cũ eo. Excipe duos casus vt i mutuata pecunia. ex qua nõ teneẽ cum effectu ꝓp exceptionez macedoniani neqz pr̃. vt. C. ne fi. ꝑ pa. l. i. Item in voto vel deo vel reipublice facto. vt. ff. de polli. l. si quis rẽ. §. voto. nã licz alias. s. ex ꝯctu vel quasi cõuenitatur a prelato loci illius. hic tamẽ nõ cõuenit̃. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. nulli. ⁊ in aucẽ. de ec. ti. §. si quis col. ix. Addi. Sz filiusfa. ẽt in multis casibus potest vouere. vt hic per Angel.

Mutum.

Mutus ⁊ surdus oio fi põt stipulationẽ cõtrahere nec furiosus aliquem cõtractum celebrare. h. d. Addi. Nõ q̃ mutus ex quo caret loquela nõ põt stipulari qz ad stipulationẽ requrunt̃ verba que nõ cadũt in mutto. vt. l. discretus. C. q te. fa. po. Et nõ tñ verba sunt de substãtia stipulatiõis. sz etiaz q̃ ꝯhẽtes verba ꝓferẽtes intelligãt ⁊ audiant. Sz ille qui tardus exaudit stipulari põt. Item nõ q̃ furiosus nec stipulari nec alium ꝯctuz facere põt. Sz mutus ⁊ surdus lz nõ possiunt stipulari. pñt tamẽ alios contractus celebrare. fa. l. mutum. ff. de acqui. here. ⁊ l. mutus. ff. de iure do. ⁊ extra de spõ. c. cum ap̃. nam potest mutus cõtrahere mihi. vt ibi. Et licet in matrimonio requirantur verba vt in. c. penul. extra de spon. hoc est verum in valẽtibus loqui. al̃. i his qui loqui non possiunt. sufficiat consensus de presenti signis demonstratus. vt est glo. fingu.

singu.i.l.cũ notissimi i prin.C.d̃ p̃.tri.an.Sz.ff.e.l.i. in prin. da tur cautela qualiter mut⁹ pōt sti pulari vt suum ꝓprium. vel ad/ de suum publicũ vz tabellionem qui stipulat̃. qꝛ ꝑ istos stipulari poterit ⁊ ꝑ eos acquirit̃ muto ex stiplone vt ibi hr̃. ⁊ in.l.nō alr̃.ff de adop.

Gl. Furiosus nullũ negociũ gerere pōt scz obligatori um. Idē i ꝓdigo cui bōis iterdi ctũ ē.ff.e.l.is cui.qꝛ furioso siml' ē vt.C.de cura.fur.l.i.i. rñso. ⁊ ff.d̃ reg.iur.l.furiosi. Idē i mē/ tecapto vt.s̃. de cura.§.i.

Add.qualiter āt mutus ⁊ sur dus pōt aliũ ꝯctũ p̃ter stipulatōz facere. Dic ꝙ debēt adhiberi amici noti ⁊ ꝯiuncti sui. ⁊ ipe mu tus faciat talia signa ꝙ velit ven dere vel emere. ⁊ tũc illi noti di/ cant notario ꝙ ipsi intelligũt ex talibus signis ꝙ mutus vult ven dere librũ ꝓ decem. ⁊ ita scribat notarius ⁊ valz ꝯctus.fa.l.muti cum ibi nō.ff. de le.iii.⁊.l.i.§.i. cũ ibi nō.ff.de ver.ob. ita dicit bar.i.d.l.mutũ.ff. de acqui. hr̃. qd̃ nō.

Pupillus Pupill⁹ maior in/ fante pōt aliũ sibi obligare ēt sin̄ tutoris aucte.sz ipe alii nō obli/ gat̃ nisi sit maior ifante.s.proxi/ m⁹ pubertati ⁊ tutoris auctas in terueniat. Filii v̄o famil'.i etate pupillari nō obligāt̃ ēt cũ ꝯsēsu pr̃is.h.d. Add.nō ibi adhibea tur ꝙ qñ ad aliquē actũ ꝑficiēdũ aliqua requirũt̃ illa debēt adeē. al'āt qñ actui deficiũt̃ sb̃alia act⁹ funditus ē nullus. vt.l.pacta cuz ibi plene nō.ꝑ gl.ff. d̃ ꝯhē.emp. nō ꝙ pupillus ꝓximus puberta ti presumit̃ doli capax vt.l.ifans ff.d̃ fur.⁊.l.auxiliũ.§.fi.ff.de mi no.nō ꝙ infans ⁊ ꝓxim⁹ infan/ tie nullũ dr̃ hr̃e itellectũ.qꝛ quic/ quid videt ignorat vt.l.i.i fi.C. de fal.mo.nō ꝙ ex benignitate ⁊ sic ex gr̃a.⁊ ꝑ ꝯñs ex extēsione ñ āt de stricto iure ꝓxim⁹ infantie pōt acquirere ⁊ stipulari vt ꝓxi/ mus pubertati qd̃ forte nō hz lo cũ i statut. vbi d̃ stricta rōe iuris ꝓcedit̃. vt.l.qcquid astringēde. i prin.ff.de ver.ob. Itez nō ꝙ lz pupillus ꝓximus pubertati sui iu ris cũ aucte tutoris possit obliga ri.tñ ꝓximus pubertati filiusfa. ēt cũ ꝯsensu ⁊ aucte sui pr̃is nō obligat̃ qd̃ nō.dicā in glo.

Glo. Infans dr̃ vsqz ad se/ ptimũ ānũ. vt.C. d̃ iu re deli.l.si infanti.i.rñso.

Proxim⁹ ifantie dr̃ vsqz ad decē ānos cũ dimidio. ⁊ sic ꝓxi/ mus respicit ifra Sz cũ dico pu/ bertati ꝓximũ ad decē ānos ⁊ di midiũ supra itellige.nam sicut in mascul' dz fieri dimidiatio i femi nis v̄o i nono ⁊ dīdio vt supra q ma.nō po.§.fi.⁊.s̃.qui. mo. tu. fi.i.rñso.

Infans ⁊ qui infantie ꝓxim⁹ ē non multum distat a furioso. Distat tñ aliquātulũ vt in hr̃di

tate quã trãsmittit infans. vt. C. de iure deli. l. si infanti. §. i. secus i furioso. vt. C. d cu. fu. l. fi. §. fin aũt. ⁊ hoc sm Azo. sz dic q di/stat in stipulando in hoc qꝛ infãs sine itellectu interdũ stipulat̃. sz furiosus nũquã. vt. ff. rẽ pu. sal. fo. l. seruuz pupilli Itẽ dicit non multũ pp ꝓximum pubertati q itellectũ hz. ⁊ ideo corrigitur statim qd hic dicit̃ ibi sz i ꝓximis.

Sz qui i ptãte parẽtũ ẽ ipubes, nec auctore quidẽ pr̃e obligatur. Sz que ẽ rõ de hoc ad pupillum cũ tutore auctore obligetur. Rñdent quidã quia ob hoc ipsuz dat̃ tutor. s. ad auctorizandum. sz patria ptãs ẽ ad corrigendũ. ⁊ ẽ ꝓ eis. C. de bo. que lib. l. fi. §. finaũt. Vel dic qꝛ tutorem hz obligaꝛũ si male auctorat̃ patrẽ nõ. vt. C. de bo. que lib. l. cuz opz. §. sub hac. v̇. si nõ ãt hypotheca. Add. ista ꝯclo glo. ꝓcedit i actõe ꝑsõali filii sz i actõe reali distingue vt hic per Ang.

Si impossibilis. Cõditio i possibilis viciat stipulationẽ. conditõ vero necessaria facit eã hẽri ꝓ pura. h. d.

Add. Nõ ibi nihil vz q cõditio impossibilis facit qd nec cilis nec naturalis orit̃. Nõ q ꝯditõ ipossibilis de natura viciat ꝯctuz ⁊ nõ viciat̃. ⁊ ꝯditõ necessaria cuius ꝯriũ eẽ nõ ꝑt. dꝛ pura. ⁊ stati facit oriri obligationem.

Si ipossibilis ꝯditio oblõnibus adiciat̃ nihil valz stiplo.

Gl. obligationib⁹ quibuscunqꝫ vt hic. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. non solũ secus ẽ i vltimis voluntatib⁹. qꝛ tũc ꝓ non apposita hꝛ vt. s̃. d he re. insti. §. pe.

Add. nõ fingl̃r illã. l. nõ solum qꝛ apte vult q ipossibilis cõditio nõ tm̃ stipulationẽ viciat vt hic. sz vnũ quẽqꝫ ꝯctũ bonefidei. ⁊ ratio ibi ponit̃. Et aduertas q itelligit̃ d cõditõe ipossibili de natura vl' d iure cui ius resistit qꝛ turpis. secus si ius nõ resistit. qꝛ tũc saltẽ de facto dz ipleri ne pena cõmittat̃. vtputa qꝛ d iure nõ põt tractari vt filius q filius nõ ẽ. d facto ergo dz vt filius tractari ne cõmittat̃ pena. ⁊ ita ꝯhẽtes itellexerunt. ita dicit dy. ⁊ bar. ꝑ illuz tex. in l. quidã cũ filiũ. ff. d v̇bo. ob. Impossibilis ãt cõditio hꝛ cui natura ipedimẽto ẽ. quominus existat. veluti si ita quis dixerit si digito celũ attigero dare spondes. Gl. nõ ita si verboruz ꝑplexio sit. i. si cõditio videat̃ ipossibilis ex ꝑplexitate verboruz vt. ff. de cõdi. insti. l. si ticius. sed Jo. ꝯ. tũc. n. qñqꝫ nõ diceret̃ ipossibilis. lz nõ possibile sit existere. vt. ff. de ver. ob. l. si ticius sm Azo. ⁊ fa. ad hũc. §. ff. de regu. iur. l. ipossibilis. §. i.

At si ita stipulet̃ si digito celuz nõ attigero dare spondes? pure facta obligatio intelligit̃. ideo statim peti põt. Glo. pure. i. siñ cõditione ẽt si dies eẽt apposita vt ff. eo. l. in illa stiplõne. §. si.

Qđ hic dr̄ statiz itelligit̄. s. cum spacio quo solui possit. vt. j. e. §. fi. ⁊. ff. e. l. eū qui calēdis. ⁊ đ hoc dixi. s̄. de v̄. ob. §. oīs stipl'o.

Add. nō. q̄ aliqñ ē tāta difficultas q̄ reputat̄ ipossibilitas vtputa id qđ fieri nō pōt nisi p̄ principē. nā hoc reputat̄ đ iure ipossibile. secus si p̄ multos posset explicari. vt. l. apđ iul. §. fi. cū. l. se. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de le. i.

Item verboꝝ. Stipl'o nō pōt ꝯhi iter abñtes. ⁊ si instr̄o ꝯtinet̄ ptes fuisse presentes vel stipulatōni interfuisse stat̄ scripture nisi ꝯriū ꝓbet̄. h. d. Add. nō q̄ đ substātia stipulatōis ē q̄ ptes sint pñtes ⁊ se exaudiant. vt. s̄. e. §. mutū. ⁊ ibi dixi. Itē nō q̄ sūt aliqui homies valde ꝯtentiosi ⁊ isti sūt euitādi vt rixosi. vt. l. si fuerit. in fi. ff. ꝓso. Nō q̄ supior dz occurrere q̄tum pōt ad dirimēdas lites ⁊ discordias. fa. l. equissimū. ff. đ vsufruc. Nō ibi oīo eē credēdū q̄ lz lex vel statutū dicat oīo vel p̄cise stari tali scripture vel relatōi talis. tñ pōt ꝓbare ꝯrium vt hic. Intelligit̄ ergo q̄ stari debeat oīo donec ꝓbet ꝯrium. vt. l. i. cū ibi nō. per Bar. ⁊ doc. C. de re iud. Nō q̄ quotiens presumptō laborat ꝯ reum. q̄ reo incumbit onus probandi. l. quinquaginta. ⁊. l. in exceptionibus. ff. de ꝓba. Nō q̄ ꝯ instr̄m publicū pōt per scripturā. vel p̄ testes ydoneos ꝓbari. Nō q̄ p̄ viā indirectā pōt fieri ꝓbatio. ꝓbando q̄ illo tpe đ quo cantat instr̄m alibi fuit.

Gl. Absentē hic intellige vt audire nō possit. vñ si est in turri vel a remotis ⁊ clamet. valz stipl'o si se audiant. ar. ff. ad fill'. l. i. §. ea. Al's abñs accipitur multi modis. vt. ff. de v̄. sig. l. absentē. ⁊ nō. in auct. đ fideius. §. i. Sz ꝯ ē. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. ea que. So. ibi itercesserat stipulatio ante abñtiam. cuius verba ēt inter abñtes nunc repetūt̄ Itē nec ob. l. labeo. in prin. ff. de pac. q̄ aliud ē i pacto quolz alio qđ sine huiusmōi solēnitate fieri pōt nō stipl'o. vt. ff. de pac. l. i. i fi. ⁊. j. de ac. §. de cōstituta. Itē nō ob. ff. de spon. l. ii. ⁊. l. v. q̄ ibi est spāle vt valeat iter abñtes. Vel dic q̄ per stipulationez pñt fieri sponsalicia. ⁊ tūc inter pñtes. vt hic. Itē ēt ꝯsensu solo pñt fieri sponsalitia. ⁊ tūc iter abñtes. vt. d. l. iiii.

Nō stādū eē scripture nisi ꝯrium ꝓbet̄ sic. C. đ ꝓba. l. cū p̄cibus. ⁊. j. e. §. si scriptū. ⁊. j. ti. i. §. fi. ⁊ hoc qñ formaz publicā. al's si priuata sit scriptura. si ꝓ scribēte nō valz. si ꝯ scribentē valz si ē cuz cā vt in aut. đ iureiur. a mo. §. i. ⁊. C. de nō nu. pe. l. generalr̄.

Testes idonei oī exceptione maiores dicunt̄ ꝯ quos nulla exceptio poterit opponi. vt. C. đ ꝯ hen. ⁊ ꝯmit. stip. l. optimā

Disposuimus tales scripturas que p̄sto eē ptes iudicant oīo esse

credendas. nisi ipe qui talib⁹ vti tur improbis allegationib⁹ ma nifestissimis ꝓbation bus. vel ꝑ scripturam vel per testes ydone/ os approbauerit in ipo toto die quo conficiebat instrumentū sese vel aduersariū suū i aliis locis eē

Nō ꝙ dies dz inseri in instru mento. ⁊ alia sūt necessaria vt di xi in auct. vt ꝑpo. no. impera. ⁊ ⁊ fa. C. de diuer. rescrip. si qua. Sz quō iste ꝓbabit se tali die ñ fuisse pñtem. qꝛ aduersarius non tenet edere instrm cum die ⁊ con sule. ff. de eden. l. i. §. editiones. Rñ. tribus modis petit instrm edi. Prio si actor petit edi istru mētū a reo. vt ex tali instro fūdet intentionē suā. vel etiam reus pe tit edi istrm ab actore vt fundet exceptōnem. cum tñ neutro ca/ su aduersarius vteret. qd nō dz esse. ⁊ tunc nulla pars instrumē/ ti dz exhiberi vt. C. de eden. l. fi. in fi. ⁊. C. de testi. l. minus. Se/ cundo casu qñ aduersarius vtit. nam tunc edit. vt videat an ei aliquid possit opponi. ⁊ tunc ex hibetur. sed sine die ⁊ consule ne detur materia falsum fabricandi vt. ff. de eden. l. i. §. editiones. ⁊ ff. quemadmo. testa. aperi. l. i. §. i. Tertio vt ⁊ de falso accuset. ⁊ tunc etiam cum die ⁊ consule ē exhibendum vt hic. ⁊. C. de con tra. ⁊ cōmit. stipu. l. optimam. C de fide instrumē. l. fi. Aliis etiaz modis petuntur edi instrumen/ ta vel tradi per varia genera a/ ctionum. vt. ff. de eden. l. quedaz persone sunt. sed dictis trib⁹ mo dis petunt edi vel demonstrari

Add. Nō ꝙ hec conclusio gl. in illa parte vbi dicit ꝙ actor nō tenet edere instrumētuz reo ad fundādū exceptionē sicut nec re⁹ actori ad fundandum actionem. Doc. reprobant glo. qꝛ lz reus non tenetur edere actori. tñ ni/ hilominus actor tenet edere reo vide hic do. xpofo.

Reus ergo negans se fuisse pñtem in instro tenet probar to to illo die se fuisse in alio loco. Sed quomodo hic ꝓbat reus ꝯ iuris ordinē quo cauet ꝙ actor ꝓbare debz. C. de eden. l. q accu sare. Rñ. hoc euenit ꝑꝑ ꝑsūptio nem que est ꝯ eum propter scrip turaz. ff. d pac. l. iurgen. §. ꝙ fere

Duo testes dicentes alteruz contrahentium abfuisse sufficiūt vt. ff. de testa. l. vbi. sed qualiter hoc procedit. nam instrumentuz tenet vicem duorum testium. er go potius videt standum instro Rñ. nō directe ꝯdicit instro. sed ꝑ obliquum. scz se fuisse in scri/ ptura quadam facta in tali loco vel vt testis vel contrahens. Si vero contradiceret directo tunc plures q̄ duo exigunt. vt vincāt scripturam. ff. de testi. l. iii. ibi a/ lius numerus. C. de contra. ⁊ cō mit. stip. l. optimam. Vel dicas hic exigi tres. Addi. doc. mul tum dubitant circa istam glo. quos vide.

Sz quid si aliqui testes dicāt ꝑ instr̄o vel i eo scripti vel non. an tot vel plures erūt necessarii ꝯ instr̄m. Rn̄. sic qꝛ instr̄m ꝑ se vicē duorū tz vt dictū ē. Itē ꝑter ip̄m sunt ꝓbatōes vt ꝑsupponit̄. ff. de pigno. l. ꝯhit̄.

Dū hic dicit tex. ꝙ reus necesse habz ꝓbare se tali die fuisse abn̄tē. Dic idem si alio die. tali tn̄ ꝙ die cōfecti instr̄i hic ēē non potuit. vt ar. s̄. de ver. ob. §. loca. ⁊. ff. de verb. ob. l. vltra. §. fi.

Post mortem.

Stipulatio cōcepta post mortē stipulatoris vel ꝓmissoris vl' postea q̄ alter moreret̄ oliz n̄ valebat. hodie valet. h. d.

Add. nō ꝙ filiusfa. pōt stipulari sibi dari post mortē p̄ris. Itē nō ibi ꝯsensu ꝯhētiū ꝙ ēt ꝯctus stricti iuris itelligunt̄ sz mētē ⁊ itētionē ⁊ cōsensuz ꝯhētiū. ꝯcor. l. fi. C. de ꝯ. ⁊ cō. stip. Itē nō ꝙ paria sūt stipulari post mortem. vl' stipulari pridie q̄ moriar. Itē nō ꝙ actiones p̄nt actiue ⁊ passiue icipe ab hr̄dib⁹ ⁊ ꝯ hr̄des. C. vt ac. ab hr̄. ⁊ ꝯ. e. l. i.

Gl. Stipulatio de q̄ hic statim valet si efficax erit p⁹ mortē tm̄ cū ab hr̄de. ⁊ ꝯ hr̄dem icipiāt actiōes hodie qd̄ olim nō erat. vt. C. vt ac. ab he. ⁊ ꝯ he. l. i. Addi. nō ex isto text. ⁊ ex. l. scrupulosaz. C. de ꝯtra. ⁊ cō. sti. quā glo. sup ver. placuit. allegat ꝙ ēt ꝯctus stricti iuris. vt. s̄. deinde ē itelligūtur s̄m mētē ⁊ cōsensuz ꝯhētiū. Et hoc qn̄ exp̄sse vel ēt tacite ꝯstat de mēte ⁊ volūtate ꝯtrahētiū. al'. stabit̄ ei qd̄ dictū vel scriptū ē ⁊ nō vltra. vt. l. qcqd astringēde. ff. de ver. ob. in prin. Qd̄ fa. qꝛ statuta que dicūt̄ ēē stricti iuris. cū nō recipiāt interpretationē actiuam extensiuā sz passiuā. vt nō. Bar. i. l. i. §. lex falcidia. ff. ad. l. fal. Nisi constet tacite vel exp̄sse d̄ mēte statuētiū. qꝛ tūc vr̄ scd̄m statutū qd̄ ex eoꝝ mēte pōt colligi. Et si de eo statuto de quo disputat̄ statuētes fuissent iterrogati verisimile ē ꝙ etiā illud spāliter statuissent. vt ē glo. sing. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. i. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. Nā rō mēs ⁊ itellect⁹ legis ē ipsa aīa legis ⁊ ipsa ex. vt. l. cū mult̄. ⁊ qd̄ ibi nō. glo. Bar. ⁊ Bal. ff. so. ma. ⁊. l. facta. §. fi. ff. ad trebe.

Item si quis.

Rōe ꝓpostere conceptionis non viciat̄ stipulatio. Et stipulatio cum morietur ꝓmissor vel stipulator vel post mortē tertii valet ēt de iure veteri. h. d. cum. §. seq.

Addicio. Nota ꝙ dies executionis precedens diem perfecte obligationis trahit̄ ad diem ꝑfecte obligōis. Item nota ꝙ non attendit̄ ordo scripture. sed ordo intellectus. fa. l. nec enim. ⁊ quod ibi Dy. ⁊ Bart. ff. de solu. ⁊. l. talem. §. i. ff. de here. isti. Quod facit si in libello dicatur peto co-

gi ⁊ compelli ⁊ ipsuꝫ ad predicta condemnari ꝙ valet libellus vt nõ. Bar. ⁊ Bal. in. l. i. C. ꝺ ex. rei iudi. Itẽ nõ ꝙ ẽ licitũ argue re de dote ad alios ꝯctus qꝺ est verũ qñ ẽ eadẽ rõ. al' secus.

Glo. Si nauis ex asia venerit hodie dare spõdes nõ ꝙ hoc verbũ venerit ẽ pũctũ ⁊ subaudi qñcũqꝫ vel vsqꝫ ad annum. si ãt eẽt post illã dictionem hodie non eẽt stipulatio inutilis ẽt iure veteri. sꝫ vtilis ⁊ cõditionalis. vt. s̃. ꝺ ver. ob. §. sub ꝯdi.

Stipulatio ꝺ qua supra ẽ p̃postera. prius eim dꝫ venire nauis ſm naturam cõditionalis stipulatõis vel ꝯditõis q̃ dari hodie

Stipl'o loqt̃ ꝺ q̃ hic ẽt iur̃ veteri valebat i dotib⁹. vt si ita stipulabat̃. mulier si sine liberis decesserit ꝓmittis mihi dotẽ reddere. vt ꝺ ea possim testari cũ pri⁹ testari ꝓponebat. ⁊ ea mortua dotem reddi. vt. C. de iure do. l. si mulier. vel dic ſm Jo. cũ stipulatur maritus sic. si dabis mihi decẽ ꝓmittis te mihi nupturam cũ tñ prio nubere. ⁊ postea dare debeat. Cõceptio p̃postera ñ solũ i dotib⁹ sꝫ ẽt i oib⁹ obl'oni/b⁹ valꝫ. exactio tñ fit p⁹ ꝯditiõꝫ exñtẽ. vt C. ꝺ testa. l. p̃posteri. i fi. Et fa. ad hũc. §. s. ꝙ nõ fit curãdus ordo scripture. ff. de pe. le. l. quidam. ⁊. s̃. de leg. §. añ. ⁊ ff. de solu. l. nõ ei. Add. ꝺ ordine scripture ⁊ qñ ſuãdus ẽ vide hic Ange.

Si scriptũ. Verbũ ꝓmisisse i scriptis reptũ iportat stipulationẽ. h. d. Add. Nõ ꝙ iste. §. ad hoc sp all'at̃ ꝙ solẽnitas itrinseca p̃sumit̃ ꝺ quo late ꝑ bar. ⁊ ang. i sua repe. ⁊ ibi imol. i. l. sciẽdum. ff. eo.

Gl. Verbũ ꝓmisisse i instr̃is redactũ itelligit̃ ꝑ stipulationẽ. sec⁹ si a testib⁹ ꝓferat̃. C. ꝺ vsuris. l. i. ⁊ ẽ rõ ſm Jo. qꝛ testes nõ sic i iure istructi sũt. vt instrumẽta que a iurepitis fiunt. ⁊ ista glo. quotidie allegat̃ ad hoc Ang. Add. Sꝫ bar. i. l. sciẽdũ ff. ꝺ v̄. sig. i. ii. col. dicit ꝙ nõ refert an scribat̃ verbũ ꝓmisisse a tabellioẽ an a priuata ꝑsona qꝛ sp intelligit̃ ꝑ stipulationẽ. vt. d. l. sciendũ.

Quotiens. Si plures res deducãt̃ i stipl'one. ⁊ simpl'r rñdet tenet̃ ad oẽs al' ad eas i qbus rñdit. h. d. Add. ⁊ ꝺ mã videbar. ⁊ oẽs doc. i. l. scire debem⁹. i prin. ff. e. ⁊ i. l. i. §. si. e. t. ⁊ dixi in §. p̃terea. s̃. e. Ang. Add. nõ ꝙ tot sũt stipl'ones ⁊ tot vident̃ eẽ ꝓmissiões quot sũt res ꝺducte ꝯcor. l. scire debemus. i prin. ff. e. Et ẽ magna vtilitas ad videndũ vtrũ sit vnicus ꝯctus vel plures qꝛ qñ ẽ vnicus ꝯctus lꝫ i eo pl'es res ꝯprehẽdant̃. tũc ꝑ vnũ resoluit̃ ꝯctus ẽt quo ad' alia. vt. l. cũ eisdem. cũ ibi nõ. ff. de edil. edic. Et qñ ẽ vnica stipl'o nõ põt fieri

vi bal in. l. p. C. de vsuris

solutio ꝑ ꝑte vt.l.tutor.§.luci⁹. de vsuris.secus si eēnt plures.vt l.fi.qui.mo.pig.vel hypo.sol.

Gl. Lz in casu h⁹.§. videat̄ diuersitas i rñdēdo illa tñ nō nocet ſm distinctionē quaz fecimus i.§.p̄terea.s̄.eo.

Alteri. Stipl'o de dando alteri non valz nisi fuerit apposita pena.h.d.

Add.nō regulā ꝙ quis ñ pōt iterponere stipulatiōez ꝑ altero. nec ꝑ suā stipl'onē alteri acqri.de quo ꝑ gl.⁊ ibi dixi.s̄.e.§.siquis alii.nā sufficit ꝙ vel a principio i tersit vel supueniat postea itereē vt.l.si vero nō remunerādi.§.si tibi.ff.man.

Glo. Est ergo regl'a ꝙ alteri quis stipulari ñ pōt hoc tñ fallit vt diximus i.§. siqs alii.s̄.eo. Et nō ꝙ hic trib⁹ modis alteri stipulamur.nā iterduz directā acquirimus actionē.s.alteri stipulādo vt fili⁹ p̄ri ſu⁹ dño ⁊ eō.vt.s̄.e.§. siqs alii.⁊.§. ei q Q ñqz vtilē.vt tutor pupillo.⁊ i similib⁹ rōne officii.⁊ ſuus publicus.vt.ff.de cōsti.pe.l.eū qui.§ pe.⁊.ff.rē pup.sal.fo.l.iiii. Interdū nullā ⁊ tūc necessaria ē pena. vt hic dr̄. Itē nō ꝙ hoc vltio casu verba stipl'onis ⁊ sortis ⁊ pene p̄nt formari tribus mōis. Aut ei dico ꝓmittis mihi ꝙ dabis illi. ⁊ eodē mō penā aut ꝓmittis mihi ꝙ dabis ei ⁊ eodē mō penā.⁊ in his duobus casibus nō valet. neqz sortis neqz pene ꝓmissio nisi qñ deberet vtilis vel directa acquiri vt i primis duob⁹ casibus. vt de cōsti.pe.l.eū.§.si actori.et §.iul.⁊ hic. Aut si ꝓmittis mihi ꝙ dabis illi aut penā mihi tantū stipulor.qz ⁊ tūc hz locuz qđ hic dr̄. Aut quarto loco dico ꝓmittis ꝙ dabis mihi recipienti noie eius quo casu valz vtrūqz. ⁊ ego illi cedaz cui⁹ noie stipulat⁹ sum vt.ff.mā. si ꝓcur̄.§.fi. Si qs alteri stipulat⁹ fuerit ⁊ adiecit penā.ꝯmittit̄ stipl'o pene ēt si stipulantis nō iterest stipulationē ipleri.nā cū quis stipulat̄ penā nō i spicit̄ an ei⁹ iterfit sz an stipl'o ipleta fuerit vt dicit hic tex.⁊ fa.ff đ arbi.l.cū pena. Sz vr̄ ꝯ.ff. de arbi.l.aduersus.§.sz si eū. vbi ēt pena ñ ꝯmittit̄ So.ibi ñ directo ꝯ arbitruz ⁊ iō inspicitur an interfit ēt quo ad penā cū ad ea q̄ frequēter accidūt iura se referūt. vt.ff.de legi.l.nā ad ea. Itez ad huc vr̄.ꝯ.ff.si quis i ius vo. non ie.l.ii.§.fi. So.ibi i pena p̄toria ⁊ hic i ꝯuētionali. Vel ibi iō nō ꝯmittit̄.qz nō debuit venire ex quo aduersarii nō itererat.et ita ꝑ obliquū illa rō redit̄.

Add.hec so.cōiter approbat̄ vt pena apposita a p̄tore nō cōmittat̄ si aduersarii nō iterfit.

Penaz eiz cū stipulat̄ qs nō illud ispicit̄ qđ iterfit eius. sz q̄ fit q̄titas in ꝯditōe stipulatōis. Gl.nō ꝙ caute ponit stipulat̄ qz sec⁹ ē si paciscit̄ tñ cū pena ex nudo pacto ēt icōtinēti apposita sic

vsura nõ posset peti. vt. ff. de ser. expor. l. fu⁹. ⁊. C. de vsuris. l. iii.

Inspicit̃ ergo i predicta stipulatõe nõ vtrũ intersit sz que sit q̃titas in conditione. i. penali stipulatione que est conditionalis scz si non pareret promissor principali obligationi vel ꝓmissioni. Et quantitas q̃tacũqz sit peti põt. ⁊ si ẽ certa petet̃ certi ꝯdi. sz si ẽ incerta petet̃ actiõe ex stipulatu vt hic. ⁊. s̃. d̃ v̄. ob. in prin. Ista eim noia quis ⁊ que substantie sunt significatiua nõ q̃titatis. s. certe l̃ taxate vel taxande. ⁊ hoc sm azo.

Add. deinde gl. facit oppo. ꝯ hanc opi. do. Azo. Et põit quattuor opi. circa istam q̃titatem pene an possit excedere quadruplũ

Si stipulor dari centum ticio ⁊ nisi dederis decem nomine pene dare spõdes. s. mihi valet stipulatio. al' si dicerem. ⁊ si nõ dederis ticio centũ dabis illi decez noie pene nõ valeret vt. s̃. dictũ ẽ i glo. i. Nõ tñ illa stipl'o iutilis efficit̃ vtilis sz metu pene ⁊ illi statur vt ⁊ alias. C. d̃ arbi. l. i.

Sed et si quis.

Stipl'o q̃ det̃ alteri cui dare mea interest tz. h. d.

Sed ⁊ si quis stipulet̃ alii cuz eius interest placuit stipulationẽ valere. nam si is qui pupilli tutelaz admĩstrare ceperat. cessit administrationẽ ꝯtutori suo. ⁊ stipulatus ẽ rem pupilli. sal. fo. qm̃ interest stipulatoris fieri qd̃ stipulatus ẽ cum obligatus futur⁹ cẽt pupillo si male res gesserit tz obligatio. Ergo siquis ꝓcuratori suo dari stipulatus est. vires habebit stipulatio. Et si creditori suo quis stipulatus sit. quod sua interest ne forte vel pena ꝯmittatur vel predia distrahant̃ que pignori data erant valz stipl'o.

Gl. Si tutor a cõtutore suo stipulat̃ rem pup. sal. fo. pupillo dat̃ vtilis actio. ff. d̃ magis. cõue. l. i. §. pe. Item ipsi stipulanti directa acquiratur. vt hic dr̃.

Si quis stipulat̃ dari ꝓcuratori vel creditori suo valet stipulatio. non vt procuratori vel creditori actio competat. sed qui stipulatus ẽ aget actione ex stipulatu ad intersse quanti sua interest creditori vel ꝓcuratori fuisse solutum. vt. C. de inuti. stipu. l. fi. ⁊. ff. de verbo. ob. l. liber homo. §. fi. ⁊. C. d̃ dona. cũ res Vel sm nos aget certi conditione ad interesse. quod ꝓbauimus. s̃. de v̄. ob. in pri. Add. ⁊ hec opi. glo. q̃ possit agi certi cõdi. ad intereẽ ẽ verior ⁊ cõmunior. de quo dixi plene. s̃. qui. mo. re ꝯ. ob. Jason vel xp̃oso.

Versa vice. Promissio facti alieni non valet nisi apposita sit pena. ⁊ nemo potest stipulari rem suam. hoc dicit. Glo. Et tunc ad penam tantum tenetur. ⁊ facit. s̃. e. §. si quis.

Itē nemorē suā futurā i eū casuz quo sua fit. vtiliter stipulat⁹ est.

Addi. nō neminē posse stipulari rē suā i casu quo erit sua rō. qꝛ qđ meū ē. amp̄. meū fieri non pōt. §. sic itaqz. j. de act. Sec⁹ si stipulor rē meā mihi tradi siue restitui qꝛ huiusmōi ꝓmissio respicit possessionē nō dn̄iuz. l. nemo. de ver. ob. Itē si stipularē rē meā dari i casu i quo desierit eē mea. valz stipulatio. l. si rē meaz. ff. de ver. ob. Similr nō valet emptio rei sue. l. existimo. de ꝯ. ēp. ⁊. l. nemo rē suā de ver. ob. Itē si stipuler rē meā. si nauis ex asia venerit. ⁊ tpe eueniētis cōditiōis non sit mea. l. nemo. ff. de ver. oblig.

Gl. Nemo vtilr stipulat̄ rē suā futurā vt ꝑtuz ancille vel fetū aialiū suorū que sua futura sūt. vt. s̄. de re. di. §. itē ea multomagis si stipulet̄ rē que nūc est sua. vt. s̄. eo. §. i. Qđ suum est amp̄. suū fieri nō pōt. vt. j. de ac. §. sic itaqz. restitui tn̄ pn̄t stipulari. ff. đ ver. ob. l. nemo. i. rn̄. ⁊. ff. vsufr. quēad. ca. l. i. §. sz quod diximus.

Si de alia re.

Dissensus in corpe viciat stipulationē. h. d.

Add. nō ꝙ dissensus i rem ꝓmissā viciat stipulationē cū ip̄a stipulatō remaneret euacuata ꝯsensu ꝯhētiū ideo nulla. l. i. ff. đ ver. obligatio.

Gl. Hic. §. hz locū qn̄ certū ē ꝑtes dissensisse. vt. ff. de ver. ob. l. cōtinuis. §. i. Al'. aūt si pōt ſm vtriusqz itellectū valere. valet ſz itellectū ꝓmissoris. vt. ff. de verbo. oblig. l. qui ex plurib⁹ ⁊. l. stipulatio ista. §. eū qui. Nec ob. qđ dicit̄ miorē p̄stari debere vt. l. apud iul. §. seyo. ff. de leg. i. qꝛ minor ē quā dare vult ꝓmissor vt. j. de act. §. p̄terea. Si aūt ſm vni⁹ itellectū valere pōt. ſm illi⁹ itellectū valet. vt hodie dare mihi. x. bon̄. ꝓmitt. si eiz de hac bononia i qua sum⁹ itelligat̄ valet. al'. nō. l. quot. i stipulatiōib⁹. ⁊ đ re. du. l. quot. §. ii.

Quod ex turpi

Stipulatio turpis ex turpi cā descēdens nō valz. h. d. Addi. nō ꝙ stipulatō ꝯtinēs i se turpe puta ꝓmittis facere homicidium vel adulteriū est nulla. qꝛ mā ex qua fabricat̄ ē inepta. ⁊ iō act⁹ nullus ꝯcor. l. generalr. ⁊. l. velut. ff. de ver. ob. Et idē dixit hic gl. nr̄a. si stipulatio nō cōtineret i se turpe. sz fieret ob turpē cām. puta ꝓmitto tibi dare mille vt facias homicidiū qꝛ ē nulla. Cui sn̄ie aduersari vr̄. l. dolo vel metu. C. de inuti. sti. Iō dicenduz ꝙ stipluatio appellat̄ tpis trib⁹ mōis. p̄rio qꝛ turpiter orta. puta dolo vel metu iduct⁹ ad ꝓmittēdū. ⁊ tūc mero iure valet. sz euacuat̄ exceptione doli vel met⁹. vel ēt rescindit̄ ꝑ iudicē officiū. l. si dolo. C. đ in

uti.stip.l.iterpositas,C.si ꝺ trã.
l.si.§.i.ff.qꝺ me.cã.hr̃ i.l.elegã/
ter.ff.ꝺ dolo.Scꝺo dr̃ turpis ex
pte mãe.qꝛ ꝯtinet in se tpe.puta
ꝓmittꝫ ꝯmittere furtũ homicidi/
um vel adulteriũ.ꝛ tunc dr̃ nulla
ipo iure qꝛ i ea ẽ deductũ ipossi/
bile de iure nãli ꝛ ciuili.ꝛ ita loq
tur hic.ꝛ.l.gñalr.ꝛ.l.veluti.ff.ꝺ
v̇.ob.Aliqñ dr̃ turpis rõe cãe fi
nalis.qꝛ facta ob turpẽ cãꝫ vt hic
ꝛ tũc aut ista cã versat̃ ex pte vtri
usqꝫ.s.ꝓmissoꝛ ꝛ stipulatoꝛis.pu
ta ꝓmitto tibi decem vt ꝯmittas
adulteriũ.ꝛ ista ẽ ipo iure nulla.
vt hic.ꝛ.l.si plagii.de v̇.ob. aut
ẽ turpitudo solũ ex pte recipientꝫ
puta ꝓmitto tibi ꝺcẽ ne facias ho
micidiũ.ꝛ tũc an valeat vl ne sũt
opi.diuerse.Et cõis ꝯclusio ẽ ne
stipulatoꝛ ex sua imꝓbitate ac/
tionẽ.quouis mõ ꝯsequet̃ ꝙ sic
stipl'o nulla.ar.i.l.itaqꝫ fullo.ff.
de fur.de quo i.d.l.si plagii.de
v̇.ob.i.l.iurgẽtiũ.§ si ob malefi
ciũ.ff.ꝺ pac.ꝛ.l.pe.ꝺ ꝯdi.ob tur.
cau. Addi.Quid si qs ꝓmisit
aliqd dare iudici vt ferat sniam.i
cã i q̃ fauet iusticiã.an dicat̃ da/
tũ ex cã honesta an vero turpi vt
possit repeti Dic ꝙ ñ teneoꝛ da
re sꝫ si dedi nõ possuꝫ repetere.sꝫ
nõ puniꝛ i amissiõe litꝫ.sꝫ iudex
puniet̃.ꝛ mltomagis qñ pecunia
dat̃ vt male iudicet.ꝛ tũc datũ ñ
repetit̃.l.ii.ff.ꝺ ꝯdi.ob tur.cau.
ꝛ ibi bar. Hodie v̇o nõ lꝫ dare.
nec i bona nec i mala cã.iõ datuꝫ
nõ repetit̃ i auct̃.vt i exoꝛ.li.liti.
iu.circa pri.col.ix. An ãt tene
at ꝓmissio quã feci alicui vt idi/
cet i hñtẽ res meas. Dic ꝙ sic.l.
idẽ ẽ.§.si tibi ff.ꝺ ꝯd.ob tur.cã.
Sꝫ qd si scolaris ꝓmisit muli
eri aliquid si ꝛc̃.an valeat ista ꝓ/
missio.Glo.ẽ oꝛdi.ꝙ nõ i.l.iii.
§.sꝫ qꝺ meretrici.ff.ꝺ ꝯd.ob tur.
cã.Cui snie nõ ob.§.ille qꝛ lꝫ da
tũ meretrici nõ possit repeti qꝛ lꝫ
malefaciat meretricãdo sapiẽter
tñ facit accipiẽdo cuꝫ ẽ meretrix.
tñ vt sibi ꝓmissuꝫ petere nõ põt.
qꝛ multa ihoneste petũt̃.q̃ tñ ho
nestissime accipiũt̃.l.i.§.penul.
ff.ꝺ var̃.ꝛ extraoꝛ.co.

Glo. Nõ vꝫ stipulatio de q̃
hic.qꝛ huiusmõi ꝯdi/
tiones turpes ipossibiles p̃sumũ
tur a iure.vt.ff.ꝺ ꝯd.isti.l.si filiꝰ
vñ nõ valꝫ stipulatio vt.s̃.e.§.si
ipossibil'.Circa qꝺ tñ dic ꝙ aut
ip̃m qꝺ ꝓmittit̃ ẽ turpe vt facere
homicidiũ ꝛ tũc nõ valeret ẽt pe
na apposita.ff.de v̇.ob.l.gnãlr.
ꝛ.l.veluti ꝛ.l.si plagii.Idẽ dico
ꝛ si sub cõditꝫ.turpi vt hic.aut si
honestũ ꝓmittat̃.ꝛ tñ turpit̃.vt
dare decẽ.si ꝑ metũ vel doluꝫ.ꝛ
tũc valet ꝓmissio fcã.sꝫ exceptiõe
elidit̃.vt.C.de iuti.stip.l.dolo.i
fi.nisi i casu vbi ipo iure nõ valꝫ
ꝓmissio ꝑ metũ.vt.ff.qꝺ me.cã.
si mulier.§.ꝙ si dos fm Jo.

Cũquis. Stipul'o ꝯdi
tiõalis transit
ad hr̃des stipulatoꝛis ꝛ ꝓmisso/
ris.h.d.

Cũ quis sub aliqua ꝯditione

stipulat⁹ fuerit. lz ãte ꝯditõz de/
cesserit. postea exñte cõditõe. hr̃s
ei⁹ agere põt. idez ⁊ a ꝓmissoris
ꝑte ẽ. Glo. hoc i ꝯctib⁹ vt hic. vt
s̃. de ver. ob. §. ex ꝯditiõali. aliđ
i relict. vt. C. đ ca. tol. §. finautez
aliqs. ⁊. ff. de ma. tes. l. si ita scri/
ptũ fuerit i fi. ⁊ fa. ad hũc. §. ff. đ
ꝑi. ⁊ co. reiuẽ. l. ꝙ si pẽdẽte. i. rñ.

Qui hoc anno.

Qui ꝓmisit certo tꝑe nõ põt cõ
ueniri nisi tot⁹ termin⁹ ẽ elapsus
h. d. In hoc. §. fuit facta stipu/
latio hoc mõ ꝓmitt hoc ãno vel
hoc mẽse. Dicit ergo tex. q hoc
ãno aut hoc mense dari stipulat⁹
sit. nisi oĩb⁹ ꝑtib⁹ ꝑterit ãni vel
mẽsis non recte petit. Glo. se/
cus ẽ i relictis fauore vltĩe volũ
tat nã i caput ãni ꝑstatõ fit vt. C.
qñ di. le. ce. l. i. Vel distigue aut
ꝓmittit ꝑ hec verba hoc ãno vel
quolibz ãno. ⁊ tũc i fine ãni fit so
lutio vt hic ⁊. ff. de ver. ob. q hoc
ãno. ⁊. l. eũ q certarũ. Aut ãnuũ
⁊ tũc in caput ãni fit solutio. siue
legatũ sit siue in ꝯctu fit ꝓmissio
ſm Jo. ⁊ bul. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ de.
l. si i ãnos. ⁊ qñ di. le. ce. l. nec se/
mel. vñ ver. ãnua si debes tũc in/
spicies caput ãni. Anno si đbes
i fine teneberis ãni. de hoc. s̃. de
ver. ob. i pri. Addi. Dũ gl. su
pra. dicit ꝙ qñ ꝓmittit quolibz
ãno ꝙ tũc in fine ãni. Dicit do.
Jas. credo ꝙ gl. maledicat ⁊ ꝙ i/
mo i pricipio. cũ illđ quolibz adi
ciat cã multiplicãde obligõis per
rõez bar. i. l. q hoc ãno. ff. de ver.
obli. Si vsqz ad forũ rem ꝓmis/
serit vr̃ ꝙ statiz icepto foro possit
agi. vt. ff. ad tre. q filiũ. §. sabin⁹.

Si fundũ.

Promis
sori dat tẽ
pus abile ad soluenduz. h. d.

Si funduz dari stipuleris vel
hoiez. nõ poteris ꝯtinuo agere.
nisi tm̃ spatiũ ꝑtericrit. quo tra/
di tio fieri possit.

Gl. Traditio fieri possit. s.
cũ cõmodo ꝓmissoris. ff.
de ver. sig. l. nepos ꝓculo. nec tñ
nimiũ expectat. lz pri⁹ nõ posset
soluere. vt. ff. đ ver. ob. l. ꝯtinu⁹
§. illud. Itẽ ⁊ si i ꝯtinẽti põt. nõ
tñ iõ statim exigit. vt. ff. de solu.
l. ꝙ dixim⁹ quoddã ergo tp̃s me
diũ exigim⁹. s. x. dierũ ſm quos/
dã. vt. ff. de consti. pe. l. ꝓmissor.
Vel dic arbitrio iudicis. cũ lege
nõ fit determinatũ. vt. ff. de iur.
deli. l. i. i fi. qui iudex statuet tp̃s
quoddã. nec nimiũ nec modicuz
vt. ff. de solu. l. ratum. ⁊. ff. rẽ ra.
ha. l. quo eim. §. i. ⁊. j. de of. iu. i.
rñ. Itẽ nũquid idẽ i quãtitatib⁹
ꝙ i spẽb⁹ hic dr̃ rñ. nõ. imo tãto
tꝑe q̃ztũ iudicat dat expectat vt
ff. de iudi. l. ii. ſm quosdã. vel ve/
rius dic. vt nõ. s̃. de ver. obli. §.
oĩs. in glo. ibi statiz ⁊c. Addi.
nõ ꝙ dũ gl. i prin. ꝑce. cõclusiõis
allegat. l. nepos ꝓculo. scias ꝙ il
la. l. nepos loquit in alio cãu q̃
iste. §. qz loquit qñ ꝓmissio fuit
hoc mõ. ꝓmitto tibi dare cũ po/
tero. vel cũ ꝯmodũ erit. qz tũc in

telligit cũ potero ꝺducto ere alie no vel salua dignitate mea qꝛ mi hi ꝓmissori relinqui debẽt libri ⁊ vestes ⁊ eoꝺ mõ. militi arma ⁊ eq vt ibi gl. determinat. At hic loq tur qñ ꝓmissio fuit simplex. non qualificata ꝓmitto tibi dare fun/ dũ vl' decẽ. ⁊ iõ dic vt sequit i di cta ꝯclusiõe. glo. Jas.

De fideiussoribus.

Add. Supra visuz ẽ de his q pricipalr obligant ex plurib⁹ ꝯ/ ctib⁹. vez qꝛ illis obligõnib⁹ alie sunt accessorie que fideiussore ap pellãt. Jõ de his tractatur⁹. iti tulauit de fideiussoribus.

p Roeo. Fide iussor ẽ qui accessorie obliga tur ad maiorẽ cautelã creditori. hoc dicit.

Addi. nõ primo illos obliga/ ri fideiussores qui ꝓ pricipali ob ligato itercedũt. Nota scꝺo qua re inuẽta fuit prestatio fideiusso rũ vt. s. diligẽti⁹ creditorib⁹ cau tum sit. cõmodissimum est enim vti duplici spe. in. l. iii. §. i. ff. de lib. le. ⁊ ꝓpterea dixit glo. nõ. in l. ii. ff. qui satis. co. ꝙ ille qui tene tur fideiussorem non liberat dã do castelanum doctorem vel mi/ litem qui nõ pñt facile conueni/ ri. qꝛ in his cessat cã finalis quare prestatio fideiussoris fuit inuẽta. nam per eos non diligentius cre ditoribus cauetur. ex quo obligõ ꝯ eos executioni mãdari nõ põt.

Glo. Pro eo qui ꝓmittit principaliter per stipu/ lationem vel quocũqꝫ alio mo/ do quis obligeꝫ põt accedere fi/ deiussor. vt. j. e. §. i. ⁊. ff. e. l. i. Et etiam accessorie oaligatiõi accede re põt fideiussor. ff. eo. l. grece. §. fi. ⁊ de pig. ac. l. si rem. §. i.

In omnib⁹. Omni obliga/ tioni potest accedere fideiussor. ⁊ ciuili tantũ ⁊ naturali tm̃. h. d. Cõcor. l. i. ff. e.

Additio. Nota ꝙ fideiussor intercedere potest non solũ ꝓ ob ligato nataraliter ⁊ ciuiliter. sed ẽt ꝓ obligato nãl'r tm̃ vel ciuil'r tm̃ Eo tñ casu fideiussor ⁊ nãl'r ⁊ ciuil'r obligabit. lꝫ re⁹ pricipal' vl' naturaliter tantũ vel ciuiliter tm obligatus est. de quo dicam i. §. fideiussores xp̃os.

Gl. In omni tpe obligatio/ nũ dũmõ nõ sit ꝯ legem põt accedere fideiussor. vt. ff. e. l. cũ lex Sꝫ vr̃ ꝯ. C. ne fideius. do. dent. l. i. vbi obligatiõi dot nõ põt accedere fideiussor. So. illꝺ speciale est.

Additio. Ratio specialitatis est. ne matrimonio bene cõtra/ cto det fideiussor causa pecunie. Si eim vxor cõmisit personam suam viro sine fideiussore. ꝑfidũ erit non cõmittere dotem. ar. in l. hac lege. C. de pac. conuentio. ideoque pro dote fideiussores non dari nec datos teneri. C. ne

fide do. denē p to. Itē i pñti/
bus ⁊ futuris negociis pōt acce/
dere fideiusſoꝛ. vt. ff. ō iud. l. quē
admodū. j. e. §. fideiusſoꝛ. In
oibus ät obligatiōib⁹ aſſumi pñt
ꝛ. siue re siue ⁊bis. siue lris siue
ꝛsensu. Glo. siue ēt ex maleficio
vel quasi. vt. ff. eo. l. grece. §. ſz ſi
ex delicto. Ät nec illud quidē
interest vtrū ciuilis tiñ. vt p eo
qui fuit ꝛfessus spe future nume
ratōis. j. t. pꝛ. hz tiñ eädem exce
ptionē. quā re⁹. C. de nō nume.
pe. l. pe. i fi. ⁊. l. tā mandatoꝛi. ⁊
fic nō ciuili tiñ obligatōi accede/
re fideiusſoꝛem. vt hic. ⁊. d. l. dſ.
⁊. ff. e. l. fideiusſoꝛ. §. ii. Ētiaz
naturali tiñ pōt accedere fideiu
ſoꝛ vt p ſuo vt ſubicit ⁊. ff. e. l. fi
deiusſoꝛ. §. fideiusſoꝛ. Ergo quo
ad dationē fideiusſoꝛis nō itereſt
ſz quo ad alia multū iteꝛeſt. ſ. in/
ter ciuilē ⁊ naturalē obligatōem
vt. ff. ō cōſti. pe. l. i. §. debitū. ⁊.
l. qō maritus. §. ſi quis ät.

¶ Pōt accedere fideiusſoꝛ pꝛo
ſuo. qui ſuus ō iure naturali tiñ
tenet nō ciuili. vt. ff. de cōdi. in/
de. l. ſi id qō. ⁊. ſ. de liberti. §. i.
⁊. ſ. de inuti. ſtip. §. itē iutilis. ⁊
huic naturali accedit hic fideiuſ/
ſoꝛ. Ät ipe ſuus fideiubere ñ pōt
vt. ff. e. l. ſuus iſeio. ⁊. l. ſeq.

Add. nō q⁹ vt ſupꝛadictū ē fi
deiusſoꝛ pōt dare aliū fideiuſſoꝛ
ē. poterit quoq; dare pignoꝛa.
nec dicet i plus obligat⁹ q⁹ pꝛici
palis. ſz dicet efficatius obligat⁹
q; ſoluta pte pꝛincipali liberat⁹ ei⁹
fideiusſoꝛ ⁊ pignoꝛa. l. fi. C. que
res pig. ob. po. Amplⁱ⁹ dicit gl.
fingu. i. d. l. ſicut res. ff. e. q⁹ licet
reus pꝛincipalis ſit ad aliqd obli
gatus ſine pena. fideiusſoꝛ tñ ad
hiberi poterit cū pena. ⁊ ad illā
penā tenebit⁹ nō vt fideiusſoꝛ ſed
vt pꝛincipalis debitoꝛ. nec dſ in
plus q⁹ pꝛincipalis fideiusſoꝛ obli/
gat⁹. Iſta ē glo. vbi. ſ.

Hl. Pꝛo ſuo ō dñm pōt ac/
cedere fideiusſoꝛ. vt. ſ. di/
ctū ē. nō ät eō pōt accedere fide/
iusſoꝛ ō ſuum. vt. ſ. dñs ſuo poſ/
ſit fideiusſoꝛē dare. ⁊ rō ē q⁹ talis
fideiusſoꝛ obligādo ſe ſuo ēt dño
obligat itē ⁊ pꝛo eodez ſi dño ob
ligatur qō eē nō pōt. vt idem p
eodē. ⁊ apud cūdē poſſit obliga/
ri. vt. ff. e. ſiquis p eo. §. i. ⁊. l. ma
nus. ⁊. ff. ad vell. l. tutoꝛ.

Fideiusſoꝛ Obligatō fideiuſſo/
ria ē trāſitoria a d hꝛdem. ⁊ fide/
iusſoꝛ pōt adhiberi ēt pꝛo futura
obligōne. h. d.

Fideiusſoꝛ nō tiñ ipſe obliga
tur. ſz ēt hꝛdem relinquit obliga
tum fideiusſoꝛ ⁊ p̄cedere obligōz
⁊ ſequi pōt.

Fideiusſoꝛ ergo ēt hꝛdez ſuuz
obligatum relinquit ſiue hoc di
ctum ſit ſiue non. Et idem i om
ni obligatione ex contractu vel
quaſi in reo pꝛincipali vt hic. et
ff. de act. ⁊ obliga. l. ex contracti
bus. Sz qd ſi fideiuſſit in actōe
furti vl i alia actōe l' obligōe que
nō tranſit ad hꝛdē. Rñ. non pu/

to hoc casu teneri heredē ndeius
soris quasi naturā mute hoc ca/
su stiplo. vt ar. ff. si quis caut. l. si
eū. §. q iniuriaꝝ. ⁊. j. d act. §. fue
rat aūt. ⁊ facit ad hunc. §. ff. eo. l.
iiii. §. si. Add. Ex hac gl. col/
ligitis ꝑ maleficio fideiussorē da
ri posse. ⁊ ꝓbat i. l. grece. §. i. ff.
e. qd veꝝ est quo ad penā iponē/
dā ꝑ maleficio. quo aūt ad male/
ficiū ꝑpetrādū vel ex maleficio ꝑ
petrādo lucrū ꝑticipādū fideius/
sor dari ñ pōt. l. si a reo. §. id qd
vulgo. ff. eo. ti. ¶ Ex quo dicūt
nōbilr doc. pone q instas coram
iudice vel vicario vt admittat ali
quē actū nō admittēdū. ipe dicit
se nolle qꝛ timet sindicatū tu di/
cis faciatis leta frōte. ego p̄stabo
vobis fideiussorē de vos releuā/
do a quacūqꝫ molestia ⁊ pena sin
dicatus nō valꝫ huiusmōi ꝓmis/
sio. nec ēt fideiussor qꝛ per illas i/
uitat iudex ad delinquēduꝫ. ꝯ. l.
ꝯuenire. ff. de pac. do. Eodē mō
si statuto caueret vt ꝑochianus
sub certa pena tenet denunciare
maleficia i sua ꝑochia ꝑpetrata.
tu ⁊ ego ꝯmisimus maleficiū. ille
veret penā ⁊ vult dnūciare nos
ꝓmittim⁹ cū fideiussorib⁹ ipsum
releuare a pena si ñ dnūciauerit
nō valebit ꝓmissio nec fideiussio
qꝛ inuitat ad corrūpēdū. Add.
Et itellige cōclusionē istā gl. sm
Jo. fa. qñ quis fideiussit i actiōe
penali sicut furti vel acquilie vel
iniuriaꝝ que nō trāsiūt ad hr̄dez
Nā si penā ꝓmisisset nō ē dubi
um q trāsmittit ad hr̄des. l. ad
diē. ff. de ver. ob. Nec valet fide
iussio data ꝑ maleficio ꝯmitten/
do. sꝫ ꝑ maleficio iā ꝯmisso bene
valet. l. si a reo. ff. d fideius. l. gre
ce. §. sꝫ si ex delicto. ff. eo. Add.
Quero officialis qñ itrat officiū
p̄stat fideiussorē rē publicā saluaꝫ
fore. ⁊ ab ipso recte gubernatam
iri. nūquid fideiussores tenebun/
tur ad penaꝫ negligētie ꝑpetrate
vel doli ꝑpetrati ꝑ officialē. Di
cite q nō sꝫ solū tenet ad resarciē
dū dāna rei publice. l. fideiusso/
res magistratuū i pri. ff. eo. Qd
limitāt doc. i fideiussorib⁹ datis
tpe itroitus officii. secus in datis
tpe sindicat⁹ qui fit nō solum ad
ꝯseruādū rēpublicā. sꝫ ad puniē/
dum officialē de malegestis ⁊ ꝑ/
petratis de quo i. d. l. fideiusso.
magis.

Gl. Fideiussor pōt precedere
obligationē. puta fideiu/
beo i id qd sibi credes vel credi/
disti vel credis. nā his trib⁹ tpib⁹
pōt accipi vt hic. ⁊. ff. de vsuf. ea.
re. q̄ vsu ꝯsu. l. quoniā. §. si.

Si plures. Si plu/
res pro
eodē fideiubebāt quilibet teneba
tur isolidū. sꝫ beneficio eplē diui
adriani fit diuisio iter eos q sol
uēdo sunt tpe lit ꝯte. Et si vnus
ex fideiussorib⁹ soluēdo soluit i/
solidū. a ꝯfideiussore r̄petere pōt
h. d. Si plures sint fideiussores
quotquot erūt numero singuli i
solidū tenent. Itaqꝫ liberū ē cre

ditori a quo velit solidũ petere. sz ex epl'a diui adriani. ꝯpellitur creditor a singulis que mõ soluẽdo sunt lit̃ cõte. tpe ptes petere. Jõqz si quis ex fideiussorib⁹ eo tpe soluẽdo non sit. hoc ceteros onerat. Sz si ab vno fideiussore creditor totũ ꝯsecut⁹ fuerit. hui⁹ soli⁹ detrimẽtũ erit. si is ꝑ quo fideiussit soluẽdo nõ sit. Et sibi i putari dz. cuz potuerit iuuari ex epl'a diui adriani. ⁊ desiderate vt ꝑ pte i se det̃ actio. Addi. nõ prio plures fideiussores simul datos obligari ⁊ posse ꝯueniri i solidũ qđ verũ ẽ siue simpl'r fideiussere siue adiecto hoc verbo isolidũ. l. reos cũ si. C. eo. Si aũt fideiussissent hoc mõ fideiubeo isolidũ aut i virilẽ ptẽ. tũc nõ tenerent̃ nisi ꝑ virili pte casus ẽ i. l. si fideiussorẽ. i pric. ff. eo. Et ẽ rõ qz i alternatiua iterpretat̃ ꝑ fideiussore. l. semp. ff. de re. iur. l. si interdũ. §. si. ff. đ le. ii. Nõ scđo ꝙ lz plures fideiussores pñt isolidũ ꝯueniri. tñ opposita exceptõe epistole diui adriani diuidit̃ inter eos obligõ. si fuerit oẽs soluẽdo tpe lit̃ ꝯte. Qđ limitatũ ẽ qñ sil' oẽs fideiussere. ⁊ oẽs effectualiter ꝯueniri poterãt. al'. aũt si sepatim fideiussissent vn⁹ prio alter ex interuallo. prim⁹ nõ hẽret hoc beneficiũ epl'e nec bñficiũ cedẽdarũ respectu secũdi casus ẽ in. l. si stipulat⁹. §. si. sm vnũ itellectũ. ff. e. Et ẽ rõ ꝙ prim⁹ nõ coꝛ fideiussisse ꝯtẽplatiõe scđi fideiussoris quẽ nesciebat fideiussurũ. ⁊ sic nõ vr̃ fideiussisse cã alleuiãde obligõis Scđs aũt fideiussor qui sciuit đ prio bñ hẽret bñficiũ de quo. s. rõe p̃dicta. Jtẽ si tpe fideiussionis al'r ex fideiussorib⁹ ꝯueniri ñ poterat puta mulier vel minor q iuuant̃ bñficio legis. tũc fideiussor nõ hẽret bñficiũ respectu mulieris vel mioris. l. si tici⁹. i. ⁊. ii. rñ. ff. e. Cuz aũt fuerit opposita exẽplo tpe lit̃ ꝯt̃. quo oẽs fideiussores erãt soluẽdo. nõ nocebit fideiussori qui opposuit exceptiõz si ceteri fideiussores postea desierint eẽ soluẽdo hic ẽ casus i. l. int̃ fideiussores. ff. e. Add. Jt̃ nõ ꝙ fideiussores hñt tria remedia. vt ꝯsequant̃ aut totũ aut ptẽ ei⁹ qđ soluerũt. primũ ẽ actiõis mãdati qđ hñt ꝯ pricipale. l. idebitũ ff. de ꝯdi. ide. l. modestinus. ff. de solutiõib⁹. l. pap̃. ff. man. Scđz ẽ remediũ actionũ cedẽdaꝝ đ quo i. l. stichũ. §. cũ vltio. ff. de solut. ⁊ hec duo remedia tẽdũt ad ꝯsequẽdum qđ solutũ ẽ. Tertiũ est remedium diuisiõis ex epl'a diui adriani de quo i isto. §. qđ tẽdit ad hoc vt diuidat̃ obligõ anteq̃ soluat̃. ⁊ ꝑ ꝯñs isolidũ cõueniri pñt. Addi. nõ ꝙ si dico ego ⁊ ticius fideiubem⁹ copula ⁊ dz attribuere viz verbi cuilibz i viriles. vt ẽ tex. i. l. reos. §. cũ i tabulis. ff. de duo. re. Nã si dico ego ⁊ tici⁹ fideiubemus copl'a ⁊ dz vt iã dictũ ẽ ⁊c.

Glo. Sicut plures fideiussores isolidū tenentur Idē ēt i pluribꝰ mādātibꝰ vel iubentibꝰ. ut. ff. qđ iussu. l. fi. quid aūt de iure nouo qꝛ vr̄ qlibꝫ tm̄ ꝓ ꝑte sua teneat̄ ipso iure. vt iam nō sit necessaria epl'a de qua hic nisi exp̄sse isolidū ꝓmittant. ⁊ sic vr̄ corrigi qđ hic dr̄ ꝑ aucten. de duo. re. §. i. col. vii. Vel veriꝰ vt puto. d. auctē. loquit̄ i pluribus reis debēdi. i quibꝰ ēt iure veteri vr̄ fuisse cautū vt ꝓ ꝑtibꝰ teneātur vt. ff. de duo. re. l. reos. sꝫ secus sit i fideiussoribꝰ quoꝝ quilibet tenet̄ insolidū vt ip̄e reꝰ pro quo itercedit. ⁊ ita hēbit locū epistola hodie vt olim. Add. hāc dr̄iaꝫ quā ponit gl. iter duos reos ⁊ fideiussores sequūt̄ doc. Et ē rō dr̄ie. qꝛ fideiussores dant̄ ꝓ cautela creditoris. vt. s̄. e. i prin. §. fi. j. de replica. ⁊ iō tenent̄ isolidū vt sit cautiꝰ cōsultū ip̄i creditori. que rō cessat i duobus reis. quoꝝ naturā hūistis. s̄. đ duob. re. ⁊ tradit̄ plene i auctē. hoc ita. C. de duo. re. Addite aliā dr̄iaꝫ qꝛ fideiussores pñt cōueniri isolidū nisi opposita exceptiōe ceteri ꝓbent̄ eē soluēdo tpe lit̄ ꝯte. ⁊ q vult ip̄os dicere eē soluēdo tenere hoc ꝓbare tāquā fundamētuꝫ sue intētionis. l. ei qui dicit. ff. de ff. de ꝓba. secꝰ i duobꝰ reis. nam al'r ex duobꝰ nūquā pōt ꝯueniri isolidū nisi ꝓbent̄ alteꝝ eē abñtē ⁊ nō eē soluēdo. ⁊ qui dicit ip̄ꝫ ñ eē soluēdo tenet̄ hoc ꝓbare tāq̄ fundamētuꝫ sue itētiōis. d. l. ei q dicit. ⁊ ita voluit Bar. in. d. l. si dubitet̄. i pric. ff. eo. que lex ꝓcedit qñ eēt dubiū vtruꝫ ceteri fideiussores eēnt soluendo vel ne.

Glo. Hāc epl'aꝫ diui adriani nō hēmus scriptam multotiēs. tñ de ea mētionē facit lex vt hic. ⁊. C. đ cōsti. pe. l. fi. ⁊. ff. e. l. iter fideiussores. ⁊. l. seq.

Epl'a diui adriani fallit vel ñ hꝫ locū i quiqꝫ casibꝰ. vt i fideiussoribꝰ tutoꝝ qui nō iplorāt bñficiū lꝫ tutores iplorēt. ff. rēpu. fal. fo. l. fi. Ad. ⁊. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. i. §. nūc tractemus. Add. hoc ꝓcedit fauore minoꝝ quoꝝ etas nō ē plena fallaciis. iō dꝫ eē plena fauoribꝰ. ar. i. l. ii. ff. de mino. It̄ fallit i fideiussore fideiussoris vt. ff. e. l. si plures. §. fi. Addi. hoc iō ꝓcedit qꝛ reputat̄ eadem ꝑsona. ⁊ lꝫ fideiussor nō possꝫ habere bñficiū diuisiōis ꝯ suuꝫ fideiussorē. tñ suꝰ fideiussor hēret bñficiū ꝯ alios fideiussores ex ꝑsona ip̄iꝰ quinimo vires illiꝰ fideiussoris agregāt̄ cū iuribꝰ illiꝰ ꝑncipal' fideiussoris. l. int̄ eos. §. p̄terea. ⁊. §. fi. ff. e. Itē fallit qñ ceti fideiussores soluēdo ñ sic̄ tpe lit̄te. vt statiꝫ subicit. Itē fallit qñ eiusdem sūme sunt fideiussores. sed non pro eodem debitore. vt ff. eo. l. si a ticio. Item fallit quādo ificiat̄. i. negat̄. vt. ff. e. l. si dubitet. §. ita. Add. Nō singularit̄ q̄ quando quis per mendatium negat illud qđ est cā sui beneficii

ē dignus priuari dcō bñficio. vt l. vnus. ff. p so. qd ē verū si directo ⁊ specifice negat̄ puta se socium vel se fideiussorē. Secus si dicat nego narrata put narrant̄ qꝛ p talia verba nō videt̄ negare se fideiussorē. ita singulariter dic̄ bar. i. d. §. ita.

Glo. Sed nūquid hec epl'a diui adriani ē pemptoria vl' dilatoria. vr̄ q pemptoria qꝛ prsus pimit id i quo opponit̄ Itez eꝯ videt̄ dilatoria. qꝛ antelit. ꝯte. opponi dꝫ vt hic. quare vr̄ dilatoria. vt. C. de pba. l. excepto. Sꝫ dico eā quasi anormalaꝫ cū nec pemptoriā prsus imitetur que vsqꝫ ad sniam opponit̄ nec dilatorias que tm̄ drñt. j. de excep. §. hoc certe. ⁊. C. sen. res. nō pos. l. pemptorias. Add. tu dic q ēt vsqꝫ ad sniam pōt oppōi vt nō. gl. ⁊ doc. i. l. fideiussor. C. e. ⁊ ibi bar. i. l. si dubitet̄, in pri. ēt ibi dy. Sꝫ qd si soluit nūquid repetit q̄i sit fauorabilis exemplo vr̄ q sic vt i velleiano. vt. ff. d cōdi. ide. l. excep. ⁊. ff. e. l. si cōtēdat Sꝫ ꝯdico qꝛ nō iuenio q sit sic fauorabilis. ⁊ qꝛ suū recepit. ff. de cōdi. inde. l. repetitio. Addi. doc. de hac gl. dubitant. vide d. xp̄ofo.

Fideiussores. Fideiussor nō pōt i plus obligari q̄ pricipal'. ⁊ i plus obligari dr̄ ēt q citeriori tpe obligat̄. h. d. Fideiussores obligari ñ pñt vt pl⁹ debeāt dare q̄ is p quo obligāt̄ Nā eoꝝ obligō accessio ē pricipalis obligōis. nec plus i accessione eē pōt q̄ i principali re. At ex diuerso vt minus debeant obligari pñt. itaqꝫ si re⁹ decē aureos pmiserit. fideiussor i quinqꝫ recte obligat̄. ꝯ vero obligari nō pōt. Gl. i. si re⁹ quiqꝫ pmisit fideiussor. x. Itē si ille pure pmisit fideiussor sub ꝯdi. pmittere pōt. eꝯ v̄o nō pōt. Nō solū aut ē i q̄titate sꝫ ēt i tpe minus aut plus intelligit̄. Plus ē eiꝫ statiꝫ aliqd dare. min⁹ ē p⁹ tp̄s dare.

Add. nō hic illd vulgatū q cito dat bis dat. ⁊ qui dare tardat dare nescit. fa. l. si is cui. ff. d v̄. ob.

Gl. Si fideiussor se obligauit i pl⁹ q̄ re⁹. nūqd saltē i eo i quo re⁹ tenet̄ remāet obligatus. Quidā dicūt q sic. p qb⁹ ē hoc generale. vtile p iutile nō viciat̄. vt. ff. e. l. si a reo. §. i. ⁊. C. d dona. siquis argē. §. sꝫ i his oib⁹. Nos ꝯ q i nihilū teneant̄ p nobis ē. l. grece. §. illud. ff. e. Add. Et ita dicit bar. q cōiter tenet̄ p illū tex. qui dicit eos oio nō teneri. nā dictio negatiua p⁹ signum vl' facit equipollere suo ꝯrio. vt l. l. i. nos. §. an ergo. ff. d legit. tuto. scdo pbat̄ qꝛ fideiussor nō p̄t teneri plus tpe vt hic. ⁊. l. fideiussor obligari. §. i. ibi nullo modo teneri. ergo idem in quantitate. ac. §. plus. j. de act. ⁊ idem tꝫ gl. in. l. pecunie fenebris i fi. ff. d vsuris. Nec plus i accessiōe eē p̄t q̄

in principali re. sz ꝯ hāc regulam ē. s. de re. di. §. si in rem alienam Itē. ff. de ꝯhē. ēp. l. si i ēptiōe. in prin. Itē. ff. de solu. l. qui res. §. mihi. x. §. stipulat. §. mihi rome Sz his oibus dat vna generalis solutio. vt sic exponas hāc lr̄am ñ plus eē pōt accessiōe ꝛc. i. in accessoria obligōe sm glo. Item ꝯ. ff. de iudi. l. nō quēadmodū. So. ibi nō ē plus qꝛ lz fideiubeat ante reū nō tñ priꝰ tenet. Itē ꝯ. s. e. §. at nec. So. ibi ñ ē plus eo mō quo plus dr̄. hz̄ eim plus quatuor mōis. quorū nullꝰ ē hic. j. d ac. §. plus āt. Plus ē eim statim aliquid dare. minus ē post tēpus dare. fa. ad hoc. ff. de ver. sig. l. iscui. de act. §. plus āt. ꝛ. ff. d solu. l. insolidū. ꝛ. ff. so. ma. l. si cōstāte §. quotiēs sed fallit in casibus q̄tuor in quibus ēt añquam soluit agit mandati. Prius si hoc dcm̄ sit vt ad tp̄s teneat Itē si fuit cōdēnatus. Item si cepit bona sua dissipare reus. Itē si diu stetit fideiussor in obligatōe. vt. C. mā. si pro ea. ꝛ. ff. man. l. lucius. Al's nō agat antequā soluat sz soluere dz. vt. ff. d ꝯdi. ide. l. idebitā. Itē ēt in aliquibus casibus nullo mō agit. vt si ꝓmittit aio donandi. aut in rē fideiussit. vt. ff. man. l. si remunerandi. §. si passus. l. si p̄sente. Item si hoc actum sit vt ñ agat. ff. man. l. si remunerandi. § si marcellus. Itē si mādatū ñ sit obligatorium. vt. ff. man. §. illd. Itē si fideiussor nō opposuit oppositionē quam debuit opponere. vt. ff. man. l. si fideiussor.

Si quid āt. Fideiussor soluēs ꝓ reo hz ꝯ eum mādati actionē. h. d.

Add. Nō ꝙ eo ipso ꝙ quis pro alio fideiubet. dr̄ habere mādatum a reo de soluendo. ad qd tenetur principalis vel id quod ꝓmisit. vt. l. ꝙ indebitam. ff. de condi. inde. ꝛ hic.

Item nota ꝙ quibuscūqz verbis potest fideiussor accedere.

Item nō ꝙ actio mandati datur fideiussori. quod est verū qñ ꝓ p̄nte vel mandāte vel patiēte fideiubet. secus si ꝓ absente. vt. l. ex mandato. §. i. ff. man. qꝛ tunc vt ibi dr̄ haberet actionem negocio. ge. vt vult gl. hic. i v̄. iudiciū

Gl. Si quid aūt fideiussor ꝓ reo soluerit ꝛc. vt. s. i vltima conclusione. §. prece.

Add. nō ꝙ lz emptor nō habeat regressum contra fideiussorem nisi res fuerit iudicialr̄ euicta. vt. l. nō tñ. ff. de euic. ꝛ. l. si dictum. §. i. eo. ti. tñ fideiussor pōt agnoscere bonam fidem ꝛ agnoscendo ēt extra iudiciū hz regressum contra principalem. Item dum glo. dicit si diu stetit in obligatōe intellige diu arbitrio iudicis sm cōem opi. vt nō. glo. in d. l. lucius. ꝛ. d. l. si pro eo. C. mā da. ꝛ ibi doc. Et hoc non habz locum si diu stetit in ꝓmissione nō in obligōe. Exemplū. si promisit de euictione. qꝛ añq̄ eueniat ca-

sus euictōis. qꝛ sub ꝯdi. ē obliga tus nō dr̄ eē in obligatōe. ergo ñ pōt petere se eximi ab obligatiōe i qua nōdū fuit. ita dicit Bart. ⁊ alii doc. in. l. facere posse. ff. so. ma. ⁊ i. l. si ꝓ eo. Et vide hic per do. ang. reliqua i hac materia.

In stipulatōibus. Solemnitas intrinseca presumitur h. d. In stipulationib⁹ fideiussorum sciendum ē. hoc generalit̄ accipi. vt qđcūqꝫ scriptū sit quasi actū videat̄ ēt actum. Ideoqꝫ ꝯstat siquis scripserit se fideiussisse videri oīa solēniter acta.

Add. nō ibi in stipu. fideiussorū ⁊c. ꝙ fideiussor obligat̄ ꝑ stipulationē. ⁊ nō vr̄ posse aliter obligari. lꝫ principalis fit obligat⁹ sit re vel verbis. vt hic. iūcto. s̄. eo. §. i. ⁊ allegat̄ casus cōiter i. l. v. §. satis acceptio. ff. de ver. ob. ⁊ l. blanditus. C. eo. ⁊ ita cōmuniter tenet̄. Sed mihi illa iura nō ꝓbant. Cogitatis. Ang. Itē nō ꝙ qñ fideius. accedit. satis ē ꝙ dicat fideiubeo. nam illud verbum ē ita pregnās. ꝙ oīa que ad fideiussionē requirunt̄ vidētur acta ⁊ interuenisse vt hic in tm̄ ꝙ dictum verbū fideiubeo simpliciter ꝓlatum importat vt obliget̄ omni meliori modo quo pōt. ⁊ ꝑ ꝯñs siue sit factū siue datio cui accedit videat̄ illud ꝓmisisse. vt ē glo. sing. in. l. cū filius. §. i. ff. de v̄. ob. ⁊ nō. bar. i. l. siquis ꝓ eo. in prin. in. i. col. ff. e. qđ ꝑpetuo nō qꝛ vidi mltos alr̄ dicere. ang.

Glo. Presumit̄ ꝓ scriptura vt sic videat̄ actū. ⁊ hic ē scriptura priuata. dicit eniꝫ siquis se ⁊c. ⁊ ex cā. vñ incōtinenti p̄iudicat nisi contrarium ꝓbetur. vt. ff. de nō nu. pecu. l. generaliter. Et facit ad hūc. §. s̄. de ver. ob. §. sciendum. ⁊. C. de contra. stip. l. ii. ⁊. s̄. ti. i. §. si scriptū. In scriptura āt publica cōstat ei standum multomagis nisi ꝯriuꝫ ꝓbet̄. vt. C. de proba. cum precibus. ⁊ in auct. de fide instru. §. si vero. in pri. coll. vi.

Item nō hic p̄sumi oīa solēniter acta quod probant dicte. ll. si quis scripserit se fideiussisse vidētur oīa solēniter acta vt hic ⁊. s̄. de ver. ob. in prin. ⁊. C. de ꝯhē. ⁊ ꝯmit. stip. l. i. Sed videt̄ ꝯ. ff. de publi. l. quecūqꝫ. §. fi. So. ibi sūt extrinsece solēnitates de tutore ⁊ iudice qui debent adesse cum pupillus vendit. sed hic actus ꝓmissionis nullus est sine actu interrogationis. vnde ex quo dixi fideiubeo vel ꝓmitto facta ē quasi pars ꝓmissionis. ⁊ sic nō extrinseca solēnitas cum sit pars stipulationis.

De lr̄arum obligatōe.

Uiso i p̄cedētibus de obligatōibus que ꝯhūt̄ verbis nūc restat videre de his que contrahūt̄ lr̄is. vnde ponit rubricā de lr̄arū obligatōe.

o Lim scriptura. Scribens se debere ex mutuo q̄ nō recepit sperans recipere obligat̄ lr̄is cū effectu oli post quinquēniū hodie post biēnium. h. d. totus ti.

Add. nō prio obligōez lr̄aruz oliz ꝯcipi cū certa solēnitate v̄boruz. hodie vero sufficit q̄ scripserit aliquis se debere. ⁊ hoc fecerit spe future enumeratōis qđ postea non ē numeratū. Itē nō in v̄. sic fit q̄ hic vr̄ casus ꝯ cōem opi. q̄ ex cyrographo ante biēnium nulla fit nata obligō. neqz naturalis ne ciuilis sz solū nascit̄ elapso biēnio. qñ vz ille qui cōfessus est queri nō pōt. i. querimoniā đ exceptōe nō nu. pe. ꝓponere ñ p̄t. Sz rñdet̄ q̄ hoc intelligit̄ đ obligatōe effectuali ciuilis. tñ añ biēniū erat nata. vt dixi. s̄. de obli. Itē nō oliz exceptionē nō nu. pecu. opponi potuisse qñcūqz ante quinquēniū. Itē nō hodie exceptionē nō nu. pecunie solū opponi posse añ lapsū biēnii. Sz vr̄ q̄ iniquū fuerit istud tp̄s qnquēnii fore restrictu ad tp̄s biēnii qr̄ dabit̄ mat̄ia differēdi agere ip̄i creditori vsqz ad biēniū ne exceptio ista opponi possit. Rñdeo q̄ iste q cōfessus ē poterit sibi alio remedio ꝓuidere. qr̄ si viderit ip̄z creditorē differre ī agēdo poterit corā iudice ꝓtestari q̄ lz cōfessus fuerit se recepisse. illđ tñ fecit spe future numeratōis. que nunq̄ tñ fuerit subsecuta quo casu exceptō erit perpetuata. ⁊ creditori qñqz agenti opponi poterit. l. si p̄ñs. C. đ epi. aud. l. in ꝯctibus. §. fi. C đ nō nu. pe. xp̄oso.

Si quis. s. hō priuat⁹ debere se scripserit Idē ē ⁊ si fiat p aliuz dūmō p publicā personā. aliđ si p priuatā. vt. C. de proba. l. istr̄a. Sz vr̄ ar. ꝯ. ff. de pigno. l. si fide iussor. §. i. Sz ibi in scribentis p̄ iudiciū credit̄.

Add. nō ergo ex hac gl. q̄ ad hoc vt habeat locū ista mat̄ia opz q̄ dicta scriptura aut p ꝯfitentez aut p publicaz ꝑsonā sit scripta. al's āt si p tertiā ꝑsonā priuatam scriptuz fuerit qual'r ego ꝯfessus fui hūisse decē mutuo a ticio nil valet qđ nō perpetuo. Et nō q̄ multū refert an notarius scribat in instrumēto ticium recepisse pecuniam. quia tunc p̄iudicaret nec haberet locum exceptio non nu. pecu. an vero scribat ticiū ꝯfessū fuisse recepisse. quo casu hz locū exceptio nō nume. pecu. Et propterea dixit glo. nōbiliter in. l. si emptio. in ver. ꝯscriptū. C. si certum pe. ⁊ in. l. si ex cautione. C. đ nō nu. pe. q̄ notarius nunquam dz scribere aliquē quid recepisse nisi numeratio fuerit facta notario p̄ñte ⁊ vidente. sed debz scribere illum confessum fuisse se recepisse. alioquin incurrit crimen falsi. afferendo testimonium đ eo qđ nō viderit.

Scriptura alterius manu facta nō ꝓbat tea me

In casu hui⁹ tex. quis scripsit se debere ex cā mutui ⁊ sine stipulatiōe hec enim verba tex. nō sunt apta ad stipulationē. vt. §. ō ver. ob. §. i. Si aūt i scriptura nō exprimeret cā nō p̄iudicaret. vt. ff. de pba. l. cū ō idebito. i fi. Si ēt stipō iteruenit. tūc ēt hz locū effectus hui⁹ tituli. nā exceptionē i factū pōt opponi. vt. C. e. l. cuz vltra. ⁊ hoc si spe future numeratiōis. alś si tāquā iā eēt debitū cū nō eēt. sciēter ꝙsitē vī donare. Sz si nō vult donare. sz credit se ei debere. nō valet stipō qz obicit excep. vt. ff. de reg. iur. l. cui⁹. ⁊. ff. de ex. do. l. ii. §. ii.

Addd. nō ex hac gl. qz hic ti. hz locū i mutuo. nā si ex alia cā. tūc confessio de recepto facta a debitore statim preiudicat vt. l. generaliter. C. de non num. pecu.

Fallit in dote. vt. l. finali. cuz autem ibi posita. C. ō do. cau. nō nu.. secus si ex parte creditoris ⁊ liberātis. qz si cōfiteor mihi solutū ee. qō i veritate nō recepi. p̄iudicat mihi post trigita dies. ⁊ infra dictos. xxx. dies. pōt opponi exēplo rerū nō solutarū nec p̄stitarū dicto creditori. vt i. l. i. p̄ctibus. §. i ceteris. ⁊ ibi Cy. bal. ⁊ Saly. C. de nō nu. pe. qō nō qz hoc āno bis habui de scō in ciuitate boñ. ang. Additio. itē habes ex hac gl. qz qñ qs vltra ꝙfessiōem scām p solēnē stipulatiōem spe future numeratiōis soluere promittit qō nō fuit numeratū. creditorē agētē. exceptōe i factuz repellere pōt infra biēniū. sz vī qz ēt isti ꝙpetat ex⁹ nō nu. pe. vt. §. i. j. de excep. ⁊. l. si ex cautiōe. C. de nō. nu. pe. so. dicūt doc. qz iste p missoz i modo excipiēdi hz duo diuersa remedia ꝙcludēdi. primuz ē vt dicat. Iz ego ꝙfessus fueri recepisse. ac soluere p̄miserim. hoc tñ qcqd sit ego egi spans pecuniaz a te numeratā iri. iō exceptionē nō nu. pe. oppono aliō vt ita ꝙcludat. Iz ego ꝙfessus fueri ⁊ solue re p̄miseriz. tñ ex quo tu ñ numerasti. ⁊ dolo facis peteī qō hē re ñ debes. ⁊ qō nūq̄ numerasti iō ꝑ te i factū exceptiōem oppono. ⁊ hoc mō ꝙcordāt. l. si ex cautiōe. C. de nō nu. pe. ⁊. l. cū vltra ⁊. §. i. j. de excep.

Hl. Nota. caute hic qz p verbū p̄ntis tpis fit obligatio. Additio gl. hic facit mlta vba ō doc vtz ista obligatio dēat fieri p vba p̄ntis vel futuri tpis. sed doc. dicūt qz ñ ē vra. vtz p vba p̄ntis tpis l̄ p̄teriti qs ꝙfiteat. qz vba p̄terita itelligunt de p̄nti. vñ cū dico ꝙfiteor me habuisse ⁊ recepisse itellī de p̄nti siue i scripta puata siue publica. vt. l. si ita stipulatus. §. gnsogon⁹. ⁊ ibi hoc no. bar. ⁊ doc. ff. ō v. ob. ⁊ vī casus i. l. fi. C. ō apo. pub. ⁊. l. lecta i p̄n. ff. si cer. pe. ⁊ ergo Iz nōri⁹ dicat in instrō. tici⁹ dedit. vēdidit ⁊ tradidit ⁊c. ⁊ tñ loquit de p̄nti ⁊ ita nō baz. i. l. p⁹ do. ē. ff. so. ma.

In hac obligatõe lr̃arũ p̃suppo
nit̃ scripsisse se debere. qđ tñ nu/
meratũ nõ ẽ. al's. n. si numeratuz
eẽt nõ lr̃is sz re obligatus eẽt. vt
s̃. qui. mo. re ꝯ. ob. i. rñso. Ex/
ceptio nõ nume. pe. põt oppõi si
ue petat actor siue nõ. vt arg. C.
e. l. si quasi. Et dz ꝓponi in scri
ptis s̃m quosdaz. vt in auct. đ tẽ/
po. nõ nu. pe. sup do. §. i. col. vii.
vel forte illud spãle in dote. pri/
mũ tñ verius ẽ s̃m Jo. Add. nõ
ergo ex glo. ꝙ siquis velit oppo
nere hãc exceptionẽ id dz fieri in
scriptis. Et ẽ rõ qꝛ dr̃ eẽ quidam
libellus. qꝛ nõ ꝓuocat⁹ ab actor
põt hãc exceptionẽ opponere ita
dicit Cy. bal. ⁊ saly i aut. hãc q̃/
relã. C. de nõ nu. pe.

Plane siquis debere se scripse
rit qđ sibi numeratũ nõ ẽ de pe/
cunia mime numerata post mul/
tum tp̃is exceptõem oppõere nõ
põt. hoc eim sepissime ꝯstitutum
ẽ ⁊ sic fit. vt ⁊ hodie dũ queri nõ
põt. scriptura obligeť. sz ex ea na
scit̃ ꝯditio cessante. s. verboꝝ ob
ligatõe. Gl. nõ ꝙ dicit dũ q̃ri
nõ põt. i. dũ querimoniã ꝓpone
re nõ põt. s. đ nõ nu. pe. qꝛ cucur
rit tp̃s. i. obligabit̃ p scripturam
ad dãdũ pecũiam nõ numerataz
Sz qualr̃ põt quis scriptura ob/
ligari. qꝛ qs nõ obligat̃ lr̃is sz in
tellectu q ex lr̃is ꝑcipit̃ ⁊ v̄bis vt
ff. đ ac. ⁊ ob. l. ñ figura. Dic ꝙ
vtrũqz facit ad obligõez ⁊ figura
lr̃aꝝ ⁊ ꝯsensus quẽ exprimũt. Et
ꝙ. d. l. dr̃ ñ figura itellige. s. sola

Itẽ hec obligõ lr̃aꝝ p ꝯriam
scripturã põt tolli. vt si creditor
sic scribit. ꝯfiteor me nõ nũerasse
vl' te ꝯfessuz nõ fuisse vel illũ sol/
uisse. ff. de reg. iu. l. nihil tã nãle.

Gl. sup v̄. obligeť. põit lõgã
altercatõez que ẽ iter doc. vtruz
ex obligatõe lr̃arũ post biẽnium
oriat̃ nãlis. ⁊ sic talis ꝯfitens ex
obligõe lr̃aꝝ sit nãlr̃ ⁊ ciuilt̃ obli
gatus p⁹ biẽniũ. Et qdã dixerũt
ꝙ ciuili obligõi que orta erat añ
biẽniũ post lapsuz biẽnii adicit̃
naturalis ⁊ sic ẽ obligat⁹ natura
lit̃ ⁊ ciuilit̃. Alii dixerũt ꝙ natu
ral' ñ adicit̃ p⁹ biẽniũ. sz illa ciuil
icipit hẽre effectũ ⁊ parit actiõez
cũ effectu. ⁊ sic hz viz natural' ⁊ ci
uil' siml'. Et dicũt eẽ sil'e i stiplõe
⁊ re iudica. Alii dixerũt ꝙ laps⁹
biẽnii nõ adicit obligõz. sz solum
trãffert onus ꝓbatõis i ꝯfitẽtem
⁊ sicut añ biẽniũ tenebat̃ actor ꝓ
bare pecũiaz nũeratã. p⁹ biẽniuz
tenet̃ ꝓbare re⁹. Et ꝓ opi. istoꝝ
fa. qđ al' dr̃ ꝙ nõ fiãt illicite exa/
ctões. vt. ff. đ offi. p̃si. l. illicitas. ⁊
effectualr̃ vr̃ tenere gl. ꝙ orit̃ tñ
ciuilis. que lz añ biẽniũ sit inefficax. p⁹ biẽniũ ẽ efficax ad agendũ
⁊ hec vr̃ cõis. Dũ ampli⁹ q̃ri
nõ p̃t. i. post biẽniũ nascit̃ ꝯditõ
s. ex. l. i ꝯctib⁹. C. đ ñ nu. pe.

Multũ tp̃is capit̃ hic ꝓ qn
quẽnio. sz diu ꝓ decẽnio ponit̃.
vt. ff. qui. ⁊ a qui. l. si cũ fideicom
missuz. §. aristo. Abbreuiatuz
ẽ tp̃s opponẽdi hãc exceptionem
ne creditores suis pecuniis đfrau

dent̄. ⁊ etiā veri debitores iter/
dum hāc exceptōez opponerent.
⁊ ita occasiōe liciti ꝯmitteret̄ illi/
citū. qđ esse nō dz. imo ēt licitum
coartat̄ vt vitet̄ illicitū vt hic. ⁊
i auct̄. de ec. ti. §. imo alia i prin.
coll'. v.

Exceptio ergo nō nu. pe. ñ cō/
petit' vltra biēniū. ⁊ hoc i cā mu/
tui. si vero ex alia cā ꝯfiteat̄ i scri
ptis veluti ēptōis vel filii i cōtinē
ti p̄iudicat sibi ⁊c. vt dictū ē. s. in
addi. ad nō. ⁊ sic remanet expedi
ta glo. fi. Add. in quibus cāib⁹
hēat locū exceptio nō nu. pe. ⁊ in
quibus nō. vide hos casus nōtos
i. l. ꝯctibus. C. de nō nu. pe. Itē
adde ꝙ id qđ dr̄ ꝙ exceptio non
nu. pe. ñ hz locū post biēniū hoc
nō ꝓcedit ꝯ ecclīam nec ēt ꝯ ciui
tatē. qꝛ ille qñcūqꝫ pñt opponere
vt nō. bald. i auct̄. hoc ius porre/
ctū. C. đ sacrosanc. ec. Bald. i. l.
ii. ff. si cer. pe. ⁊ doc. i. l. ciuitas. si
cer. pe.

Itē adde ꝙ doc. singl'r limi/
tant hāc materiā hēre locū soluz
i ꝯfessione emanata actu iter vi/
uos. secus i ꝯfessiōe emanata i vl
tima volūtate. Et rō ē ꝑz doc. qꝛ
qñ qs ꝯfitet̄ se aliqd recepisse i vl
tima volūtate nō p̄sumit̄ facilita
te aliqua ꝯfiteri nec spe future nu
meratōis. Et hec ꝓbāt̄ i. l. i. C.
đ fal. cā. ad le. nā tūc poti⁹ đ mor
te cogitat q̄ đ cupiditate pecunie
⁊ iō eo mortuo nō ꝯpetit excep.
ñ nu. pe. heredi suo. qđ verū itel
lige priuilegiatiue. vt agēs ꝓbar̄
teneat̄. Cōpetit tñ đ iure cōi si
hr̄s velit ꝓbare ꝯfessiōem fuisse
erroneā. Ista ē glo. sing. i. l. i. C.
de fal. cā. ad le. ⁊ ē nōbilis litatio
ad hāc materiam. Et iō pone est
vsurarius qui hz ꝯ aliquē instr̄m
de duplo vere sortis. iste vsura/
rius i testō suo timēs deū ꝯfessus
ē ꝙ hoc istr̄m erat feneraticiū ⁊ đ
duplo vere sort̄ ipse deinde ꝯua
luit ⁊ reuocat testm̄. an ergo ista
ꝯfessio emanata in testamēto pro
babit ꝯ eū vel ne. Doc. cōit̄ i. l.
gñalr̄. C. de ñ nu. pe. tenēt talez
ꝯfessionē preiudicare. qꝛ p̄sumit̄
matura ⁊ deliberata. Nec ob. ꝙ
reuocato testamēto itelligūt̄ oīa
i eo disposita r̄uocata qꝛ illđ verꝫ
qñ st̄ ꝑtinētia ad mām vltīe vo/
lūtat̄. secus quādo ꝑtinēt ad na/
turam contractus vel quasi. vñ si
i testamēto vēdidero tibi librum
reuocato testamēto ñ reuocabit̄
ꝯtractus. l. hr̄des palā. ⁊ ibi glo.
ff. de testa. fa. l. i. §. signare. de as
sig. liber.

Add. quero an exceptioni ñ
nu. pe. possit renūciari. Et doc.
ꝯmuniter tenēt ꝙ non. vt refert
Cy. ⁊ Bar. i. d. l. si ex cautione
i fi. vbi dicūt ꝙ ea facilitate qua
induct⁹ ē debitor ad ꝯfitēdū eađ
iductus sit ad renūciandū. ar. l.
mulier. ad vell'. ⁊. l. doli. §. diuer
sum. ⁊ ibi dy. ⁊ bar. ff. đ do. ex. ni
si ex iteruallo renunciarz. qꝛ tunc
ñ renūciatio sed agn tio veri p̄iu
dicarz. Add. itellige tu ꝙ po/
test renūciari. qꝛ lz debitor hēat

hoc priuilegiũ. vt añ biẽniũ opponẽdo exceptiõem nõ nu. pecu. trãsferat onus ꝓbãdi i creditorẽ pecuniã eẽ numeratã. nec ipẽ habeat aliqđ onus. tñ renũciãdo p̃t hoc onꝰ ꝓbãdi i se suscipe vt hic. ⁊ i. d. l. si ex cautõe. Jas. maynꝰ.

De ob. que ex cons. cõtra.

Add. Supra visũ ẽ đ obligatõibus que re verbis ⁊ lr̃is ꝯhuntur. restat nũc videre de quarto mõ ꝯtrahẽdi obligõnes. s. đ his que ꝯhũt̃ ꝯsensu. põit ergo rubricã đ obligõnibus. que ex ꝯsensu ꝯhunt̃.

Onsensu.

In ꝯctibus hic enumeratis solo ꝯsensu cõtrahit̃ obligõ hicinde ẽt iter absentes. mediãte nũcio vl' epl'a. h. d. Cõsensu fiũt obligões i emptõibus vẽditõibꝰ locatõibus cõductõibus societatibꝰ ⁊ mãdatis. Jõ ãt istis mõis dr̃ obligõ cõsensu ꝯtrahi. qꝛ neqꝫ scriptura neqꝫ p̃ñtia oĩo opus ẽ. ac nec dari qcq̃ necesse ẽ. vt substãtiã capiat obligõ. sꝫ sufficit eos qui negocia gerũt ꝯsentire. vnde iter abñtes quoqꝫ talia negocia ꝯtrahũt̃. veluti ꝑ epl'am aut nũciũ. Jtẽ in his ꝯctibꝰ alter alteri obligat̃ in id qđ alterũ alteri p̃stare opꝫ ex bono ⁊ equo. Cũ alioqn i v̄borũ obligõnibus alius stipulet̃. ⁊ alius ꝓmittat. Add. nõ qꝛ iõ iste appellant̃ obligões ex ꝯsẽsu. nõ qꝛ alie obligõnes ẽt qualitercũqꝫ ꝓueniẽtes nõ oriant̃ ex cõsensu. sꝫ qꝛ iste cãntur solo ꝯsensu ille nõ. Nã i obligõibus que re ꝯtrahũt̃ opus est vltra ꝯsensum qꝛ sit interuẽtio rei. In obligõibus verboꝝ requirũt̃ verba. In obligõibus lr̃arum requirit̃ scriptura. In istis vero sufficit solus cõsensus circũscripta quecũqꝫ solẽnitate verboꝝ ⁊ quacunqꝫ rei traditõe. ⁊ ideo ex ꝯsensu obligationes appellant̃. Add. quid aũt si misi tibi lr̃am vel nũciũ de vendẽdo. ⁊ añq̃ nuncius vel lr̃a ad te ꝑueniret reuoco mãdatum ⁊ me penitet. nihilominꝰ nũcius ignorat ⁊ vendit an teneat vẽditio. Glo. qꝛ sic i. l. i. i fi. ff. de ꝯh. emp Sed doc. tenent ꝯtrariũ qꝛ nũcius non ꝯtrahit nec lr̃a sꝫ cõsensus dñi qui añ ꝯtractum deficit. ⁊ ideo ꝯtractus nullus est. casus ẽ in. c. de ꝓcura. li. vi. ⁊. l. si pr̃. ii. rñ. ff. de man. vindic. Ex quo eim nõ ẽ quesitũ ius aduersario potest venditorem penitẽr tenetur tamẽ ad dãnum ⁊ interesse si quod esset. quia non certio rauit aduersarium. l. qui hoiem. §. si ticius. ff. de solu. l. qui aũt. §. ꝯstituere. ff. đ ꝯsti. pe. ⁊ per bal. in. l. multum interesse. C. siquis al. vel si. ⁊ Ang. i. l. si ꝓcur̃. absentis. ff. đ ꝓcu.

Glo. Licet in stipulatõibus debet interuenire consensus. non tñ consensus solꝰ

De arris

·l·

sufficit. sz dz eē expressus v̄bis. vt s̄. de ver. ob. ff. e. l. i. §. i. hic autē aio. sine v̄bis. ⁊ iter abñtes. vt. j. px. ibi iter pñt es tñ vt. s̄. de in vti. sti. §. item v̄borū. Nō ex tex. dr̄iam quā facit iter hūc titulū. ⁊ supiores. nam ꝙ dicit neqz scriptura. i hoc discrepat ab obligatiōe lr̄aꝝ. Item ꝙ dicit neqz pñtia. dicit pp v̄boꝝ obligatiōez que iter pñtes fit vt. s̄. de inuti. stip. §. item iutilis. Itē i eo ꝙ dicit. nō ē necesse ꝙ dari ideo dicit vt discrepet ab alia q̄ fit re. vt. s̄. qui. mo. re. ꝯ. ob. p to.

In his ꝯctibus hic inde ꝯhit̄ obligō et in his q̄ ñ sunt dcā. nā veniūt vsure post morā. vt. ff. de ac. emp. l. iul. §. ex vendito. idē ē ⁊ i oibus bonefidei iudicis lz nō ex ꝯctu. sed quasi nascunt̄. vt. j. de ac. §. i bōefidei. In stipulatōe aūt opz ꝙ oīa dicant̄. nā al's nihil venit. ff. de ne. ges. l. si pupilli in fi. ⁊. l. qz tantundez.

De emp. ⁊ ven.

Supra dictū est de obligationibus que cōsensu ꝯhunt̄. verū qz ille ꝯsistūt aut i emptionibus ⁊ venditionibus. aut i locationibus ⁊ ꝯductionib⁹. vel societatibus. vel mandat̄. vt. s̄. ti. i. i pri. iō d̄his tractatur⁹ icip. d̄ ēp. ⁊ vē.

e **Emptio.** Emptō cōtrahit̄ eo ipso ꝙ d̄ p̄cio ꝯuentuz ē. lz nōdū numeratū vl' aliqua arra data. si siue scriptura fiat. al'r aūt scriptura celebrata. erit emptio pfecta ⁊ ñ pus. h. d.

Additō nō prio ēptionē ⁊ vēditiōem solo ꝯñsu ꝯhi ⁊ ꝓpterea nec rei traditiōem. nec p̄cii numeratōem. nec arre dationez. eē necessariā. ista eni emanāt. ñ ad substāciādū ꝯctū. sz ad exequēdū cōcor. l. ii. §. i. ff. eo. opus tñ ē de his oibus iter ꝯhētes ꝯuenire. vt hic ⁊. l. i. ff. eo. Nō ſo rōe arre ꝯctuz nō substātiari sz ꝯctus i iri p argumētuz. siue p̄stare ꝓbatōem. ꝯcor. l. ꝙ sepe. ff. e. Additio q̄ro an ꝯctus arrarū sit ꝯctus de p se. an ne. Gl. i. l. ꝯct⁹. C. de fi. istru. dicit ꝙ sic. ⁊ bñ. sz tam̄ hz depēdētiam ab alio. ⁊ ita saluat̄ opi. M. ibi. An ēt p arra possit dari aliud q̄ peccunia puta anulus vel alia res. dic ꝙ sic. l. ii. C. qñ li. ab emp. dis. An etiam possint dari arre in alio contractu. q̄ emptiōis dic ꝙ sic. qz cū sit contractus coherēs alteri contractui. vt. s̄. pōt etiam adherere aliis cōtractibus sz frequentius in ipso cōtractu ēptionis vt hic. Sz quia actiōe petet̄ restō arraꝝ duplicataꝝ. gl. hic i v̄. ꝯpellit̄. dicit ꝙ triplici actiōe s. cōditione ex hac. l. ⁊ officio iudicis. ⁊ actione ex empto. de quo per salycetuz in dicta. l. contractus. Additio nō ꝙ licet contractus emptionis perficiatur solo consensu nec ab eo quis potest recedere regulariter. tamen si sunt date videntur ptes cōseruare ptātem discedēdi a vēditōe

Melius est nō dare arras q̄ dare

scriptura manu alterius facta et mea [illegible]

vbi al' nõ possunt. si hñt facultatez rei tradẽde. ita vol. bar. i. l. i. ff. de ac. emp. Additio no. q̃ ꝯtractus qui cõcipit̃ in scriptis ñ aliter dici ꝑfectuz. qua si scriptura fuerit ꝯpleta. vel manu tabellionis vl' ab alio dũmõ scriptura fiat a ꝯhentibus. Itẽ no. singlr ex hoc tex. q̃ paria sunt scripturã cõfici manu ꝓpria vl' cõfici manu aliena. ꝓpria tñ subscribi. Ex quo colligit̃ q̃ vbi qs scripsit aliquẽ actuz manu ꝓpria. nõ hz necesse illuz subscribere. Et ꝓpterea dixit bal. i. l. cũ antiqtas. C. de testa. q̃ si mercator vel alius scribat in lr̃is. ego talis cõfiteor recepisse ꝛc. q̃ lz ñ subscribat. nomen ꝓprium lr̃e tñ ꝓbant.

Gl. Nõ tribus modis dici ẽptionẽ ꝑfectã. vno mõ s. ex quo nõ possunt discedere ꝯhentes. vt. C. de ac. ꝛ ob. l. sicut i iicio. s̃m quẽ modũ ẽt ꝯditionalis emptio est ꝑfecta. s̃o dr̃ ꝑfecta qñ est pura. ꝛ tũc incipit ꝑiculuz rei ad emptorez ꝑtinere. vt. ff. de peri. ꝛ co. rei ven. l. necessario in prin. ꝛ ita ꝯhit̃ hic siue ꝑficit̃. tertio qñ res tradit̃. tũc dr̃ plus ꝑfici ꝛ ipleri. vt. ff. de ac. emp. l. si quis rez alienaz. Glo. i ver. cõficiunt̃. dicit pz hic q̃ alia ẽ vẽditio i scriptꝭ. alia siñ scriptꝭ. i scriptis dr̃. qñ agũt ꝯhentes. vt non aliter valeat scriptura. ꝯctus nisi fiat scriptura. s̃m quosdaz qd̃ nõ videmus i vsu. Alii dicũt vt pla. q̃ sufficit q̃ ꝯhẽtes vl' aliqs eorũ dicat in pri. ꝯctus. q̃ inde scriptura fiat. lz non dicat q̃ alr̃ nõ valeat nisi fiat. ꝛ hoc approbo. vt. C. de fi. instru. l. ꝯctus. ibi illos tñ quos i scriptꝭ fieri cõuenit ꝛc. sz ꝯctus sine scriptꝭ ẽ. si simpliciter fiat. lz postea ad ꝓbatõem fiat scriptura valet tñ q̃ actũ ẽ. ꝛ valuisset ẽt sine ea. vt. ff. de pigno. l. ꝯhit̃. Et eodẽ mõ dico eẽ itelligendũ. vbicunqz dr̃ lege ꝯctũ aliquẽ iscriptꝭ fieri vel distractũ vt. C. de testi. l. testiũ. ꝛ in aũt. de testi. §. ꝛ lz col. vii. Additio aduerte ad caudaz huiꝰ gl. si vis intelligere. Sz cum fiet i scriptꝭ huiusmodi vendit io. ꝛ sine scriptura nõ valeret quare ergo talis vẽditio nõ dr̃ obligatio lr̃aꝝ. Rñ. qꝛ aliud hz nomẽ. s. emptio. ꝛ veꝝ ẽ hoc nomẽ. sz i mutuo non ẽ veꝝ mutuatuz eẽ. tũc eni re esset obligatio ꝯcta. vt s̃. d̃ lit. ob. §. plane

Additio credo q̃ non itelligit̃ hanc glo. i cauda sua. nec doc. tibi illaz declarãt. vult ergo istud dicere gl. q̃ ista spẽs vẽditiõis lz de necessitate sui reqrat scripturã ñ tñ dr̃ obligatõ lr̃aꝝ. sicut dicit̃ mutuũ lr̃is ꝯfessatũ. sz ꝯctꝰ nr̃ lz reqrat scripturã tñ retinet suũ ꝓpriũ nomen ꝛ dr̃ ẽptio. qꝛ ẽt reuera ẽ ẽptio ꝛ ꝯhit̃ ꝯñsu. sz ñ sic ẽ i mutuo ꝯfessato lr̃is. qꝛ ñ ẽ re uera mutuũ ex quo nõ iteruenit numeratio. qꝛ tũc eẽt re ꝛ ñ lr̃is ꝯctũ. ꝛ ergo ñ retinz nomẽ mutui sed dr̃ obligõ lr̃aꝝ. ꝛ istam credo mẽtez gl. saluo ꝛc. Dum hic

dicit tex. nõ aliter pfectã eẽ vẽdi
tiõem ꝯstituimus dic vt. l. ꝯctus
C. de fi. instru. Dum tex. di
cit a ꝯtrahente aũt subscripta s.
vtroqꝫ ⁊ emptore ⁊ venditore. ⁊
talis subscriptio fit al's. vbi fit ali
us ꝯctus i scriptis. vt in aũt. d̃ fi.
instru. §. si qs igit̃. ⁊. §. si qs mu
tui. ⁊. §. seq. Et si istrumẽta p
tabellionẽ fiũt. nisi ⁊ ꝯpletiões.
i. ꝯplemẽtũ accepint. s. ab eodẽ ta
bellione ⁊ a ptibus absoluta. vꝫ
qꝛ lecta fuerit ptibus ⁊ laudaue/
rũt. vl' dic absoluta. i. scripta.

Additõ nõ q̃ abreuiatura siue
instr̃m nõrii nõ valet lꝫ ẽt sit de
eo d̃ quo ptes remãsere ꝯcordes.
⁊ q̃uis pfecte oia scripserit. tñ nõ
valꝫ suũ instr̃m. nisi postea quod
scripserit ptibus pñtibus ⁊ itelli
gẽtib⁹ legat. vt hic ⁊ nõ i. d. l. cõ
tractus p doc. ⁊ ẽ gl. ordi. in. l. fi/
deicõmissa §. i. ver. quoc. ibi nec
legit ⁊c. qd̃ nõ. Põt ẽptor ⁊
vẽditor sine pena ab ẽptõe disce/
dere sꝫ quõ dicit sine pena. cũ sta
tꝫ ifra puniat eũ in pditiõe ar/
rarũ. Rñ. intelligit̃. sine pena i/
tereẽ ⁊ iurisiurãdi i litẽ. nam hec
pena eẽt q̃ptũ ad soluẽtẽ. nõ quo
ad accipiẽtẽ. vt. ff. si qs ius. di. nõ
ob. l. i. §. fi. nõ aũt ab arris libe/
rat̃ vt sequit̃. ita tñ ⁊c. Item
iste talis discedẽs a ꝯctu nõ facit
ꝯtra legẽ. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut.
cũ hec lex. sibi pmittat. huiusmo
di tñ pmissio ẽ cuꝫ aliqua pena.

Gl. i ver. ꝯpellit̃. q̃rit qua ac
tione petit̃ restitutio arraꝝ ab
venditore non seruãte ꝯtractũ ⁊
rñdet q̃ per ꝯditionẽ ex lege ista.
⁊ ex. l. ꝯtractus. C. de fi. istru. vl'
ẽt per offm̃ iudicis. vt ar. C. d̃ re
scin. vẽ. l. ii. Itẽ p actionẽ exẽpto
si tñ fiebat vẽditio sine script̃. nã
si fieret i script̃ nisi eẽt ꝯpletũ. ñ
ageret̃ actione exẽpto. cũ ñ esset
adhuc vẽditio vt hic dr̃. sꝫ p con
ditionẽ ex lege vel officio iudicis
vt dictũ est. additio de hoc tñ vi
de hic ang. plenius distiguẽtem.

Gl. Sꝫ nũquid vltra hãc du
plicationeꝫ arraꝝ teneat̃
vẽditor ad iteresse si non tradit.
vt. ff. de ac. emp. l. i. ⁊ eo. ti. exem
pto. §. idẽ ait. M. ⁊ Azo. di/
cũt q̃ non. qꝛ sibi p̃iudicãt accipi
ẽdo arras. sicut ⁊ al' sibi p̃iudicat
qs eligẽdo. vt. ff. de tribu. ac. l. q̃
i hr̃dez. §. eligere. itez qꝛ hoc vi
dentur agere ꝯhentes iter se. vt a
missiõ e ⁊ duplicatione arraꝝ de
bent esse ꝯtenti. ergo pro exp̃sso
est habendũ. vt. ff. si cer. pe. l. cuꝫ
qd. Itez fa. dele. ii. l. cũ filius. §.
varius. sꝫ bul. ⁊ io. ꝯ. dicũt. n. ad
huc posse agi vt tradat̃. vel ad i
teresse. ita vt arre i iteresse ꝯpu/
tent̃. ⁊ fa. p eis. ff. de tes. mil. l. iii.
⁊. ff. d̃ iof. te. l. mater. ⁊. C. d̃ pac.
do. l. fi. fa. melius. ff. de ac. emp.
l. predia in fi. Additio habet̃ er/
go ex glo. duas opi. cõtrarias. ⁊
doc. multum altercant̃. vide hic
ang. ⁊. d. xp̃o.

Sꝫ qd si dederit pro arris ⁊
pagamẽto Rñ. pactũ seruanduꝫ
i. non potest discedere. vt. ff. de

pac.l.traditionibus.ꝛ duo opari vnū vt arre ꝺbeāt duplicari. venditore penitēte. Item vt emptio remaneat firma.ꝛ agaf ad interesse. Itē emptore penitēte eodez mō operaf. Additō nō bñ istā gl.q̄ hec verba.do istā peccuniā p̄o arra ꝛ pagamēto.hñt viz clausule.rato manēte pacto.l. ꝗtractu.q̄ lz arre repetenf.tñ ꝗtractus remanet firmus.ꝛ hoc tenz bal.ꝛ saly.i.d.l.ꝗtractus i fi.licet gl.ibi alr loquaf.

Preciū. Emptio non pōt cē sine certo p̄cio.sz si p̄ciū i alterius arbitriū ꝗferaf. tñ vr ēptio fcā sub ꝯdi.vt si ille fuerit p̄ciū arbitrat⁹ valeat ēptō alsecus.ꝛ idē i locatōe.h.d.

Preciū aūt ꝗstitui opz.nam nulla emptio sine p̄cio cē pōt.sed ꝛ certū cē p̄ciū dz. Additio. nō q̄ in ꝺctu ēptionis de sba sua requirit ꝗsensus.res.ꝛ p̄cium ꝛ determinatū vt.s.e.i p̄i.ꝛ hic ꝛ i pecunia numerata. vt.j.p̄.§. Itē nō q̄ valet vēditio.vēdo tibi istū libz.p precio declarādo p gasparez de liberis.ꝛ talis ēptio cuius p̄ciū cōmittit in potestatem tercii.non dicitur pura sed cōditionalis.sub ista condic. si ille fuerit arbitratus.ꝛ si talis eq̄ arbitratus est staf eius declarationi. vt.j.in gl.

Glo. Licz.s.in p̄i.dixerit debere interuenire p̄cium tamen hoc repetit vt duo addat.s.q̄ sit certum ꝛ i pecunia numerata.

Decisio de qua hic hȳ.C.de ꝗtra.emp.l.fi.

Nō q̄ caute dicit text.extiaverit ꝛ sic i tertia psona. nam secus si i ꝺbent arbitrio.vt.j.e.§. ēptio. Si ita fcā est venditio. vēdo.p quāto estimabit nō valet ad instar locatōis sic facte.vt. ff.loca.l.si mercef i p̄i.nisi i vno cāu qui ē.ff.de pig.l.si fundus. §.fi. Additio nō.ꝗtra id q̄ se penumero vulgares faciunt. q̄ dicūt quādo nō possunt de precio concordari faciamus estimare ꝛ q̄ estimatuz fuerit dabo tibi p̄cii noie.q̄ non valet nisi i specie dicatur.quis debz cē talis extimator ꝛ arbitrator.ang. Credo q nō valet ut ꝛ tract⁹ empti et vēditōis tñ q̄ alq̄ mi mistatus bene vr videre vi tng do de mi delorm. post ripiū mi fin lectura p̄m

ꝯrie. ⁊ hec ſm Jo. ſz ſm azo. re/
digit̃ ad arbitriũ boni viri. ⁊ ſic
dicte. ll. nõ ꝯdicũt. Nec ob. d. l.
ſiquis arbitratu. ff. ꝺ v̄. ob. qꝛ ibi
nõ fuit arbitrat⁹. ⁊ iõ nõ recurri
tur ad arbitriũ boni viri. Sz
qñ dr̃ inique diffiniri vel arbitra
ri. Rñ. forte ſi vltra didiaz iuſti
precii. ar. C. ꝺ reſci. vẽ. l. ſi volun
tate. ⁊ vel vt puto iudicis officio
expedit̃. etiã ſi minor fit deceptõ
dũmodo non minima. ff. ꝺ in ite.
reſt. l. ſeyo. nã nõ tm̃ ſibi ꝯmitti
tur i alienis q̃tũ ipſis dñis lice/
ret. vt. ff. ſo. ma. l. ẽt. §. i. ⁊. l. ſi cõ
ſtante. §. ſi maritus.

Si qꝺ ille qui noiatus ẽ p̃ciũ
diffinierit. tũc oimodo ſm ei⁹ eſti
mationez ⁊ p̃cium pſoluat̃. ⁊ res
tradat̃. ⁊ vẽditio ad effectũ ꝑdu/
cat̃. Gl. nõ. ꝙ caute dicit tradat̃
⁊ nõ dicit det̃. nã nõ tenet̃ facere
accipient̃ ſed de euictõe ſe obliga
uit. vt. ff. ꝺ ac. emp. l. ex empto. i
prin. Sz nũqd p̃ciſe tenet̃ ad rez
tradendã. M. dicit ꝙ ſic. ⁊ ſa.
ꝓ eo qꝺ hic dr̃. oio tradat̃ ⁊c. vt
hic. ⁊. ff. de rei vẽ. qui reſtituere.
⁊. s̃. ꝺ dona. §. alie. Sz B. ꝯ di
cit eim eũ liberari p̃ſtãdo intereẽ
⁊ ſa. ꝓ eo. ff. ꝺ ac. emp. l. i. i. rñſo
⁊. l. ex empto. §. idẽ ait ⁊. C. ꝺ ac.
emp. l. iiii. Sz forte hic poſſet di
ſtingui an venditor habeat rem.
⁊ tũc ſnia M. teneat ꝑ ſuas. ll.
an nõ hẽat rẽ. ⁊ tũc an dolo vel
culpa deſiit rẽ hr̃e i fraudẽ puta
emptoris. ⁊ tũc tenet̃ ſnia bulg.
ſine dolo ⁊ culpa. ⁊ tũc ñ tenetur
vẽditor. vt. j. e. §. cũ ãt. Eſſet eiz
valde mirũ qꝺ ait B. vt. ſ. ꝯpel
lat̃ eſtimationez ꝓ re recipere vt
ff. ſi cer. pe. l. ii. §. ii. ⁊. C. ꝺ fidei/
cõ. liber. l. ſi. Itez iniquũ eſſet ſic
iprobe pacta rũpere. nã p̃tor ait.
pacta ſuabo. ff. de pac. l. iu r̃gen.
§. p̃tor ait.

Add. hec ꝯcor. gl. cõiter tene
tur. ꝓ qua allegat bar. rõnẽ quia
obligõ que venit ex actõe ex em/
pto. nõ ẽ meri facti imo mixti. ꝑ/
ticipat eim ꝺ obligõe rem dari. ⁊
de obligõe faciendi. l. in ꝯuẽtio
nalibus. §. ſi. ff. de verbo. ob. vñ
mixta eligit̃ via. vt ſi nõ hẽat fa
cultatẽ rei tradẽde. tũc liberetur
p̃ſtando itereſſe. ⁊ i hoc ſapiat na
turam obligatõis.

Add. quero vẽdo tibi rem cũ
h̃ pacto appoſito. vt tenear trãſ/
ferre dominium. an valeat cõtra
ctus venditionis. dicite ꝙ non.
caſus ẽ. i. l. ſi. ff. de cõdi. ob cau.
eodem modo. ſi vendo tibi rem
pacto appoſito vt nõ tenear trãſ
ferre dominiuz. nõ valebit cõtra
ctus venditionis. l. nam cum ma
nu ſata. §. ſi. ff. de cõtrahẽ. empt.
debz igit̃ res ſimpliciter vendi.
nulla hita mẽtione tranſferendi
dominii. vel non tranſferendi. l.
exempto. in principio de actio.
emptio.

Si aũt ille qui noiatus ẽ. vel
noluerit vel nõ potuerit precium
diffinire. tũc pro nihilo eſſe ven
ditionem quaſi nullo precio ſta
tuto.

Gl. Pro nihilo. vt nec ad arbitriū boni uiri recurrit̄ vt mō dixim⁹. sz aliud ē i legato. vt. C. cōia d̄ le. l. si duob⁹. §. si qs. sz ibi fauore vltie volūtatis ne peat.

Itē preciū. In emptiōe ⁊ venditiōe p̄ciū dz cē i pecunia numerata. als est pmutatio. q̄ ē ꝯct⁹ sepat⁹ ab emptiōe. h. d. Itē p̄ciū i numerata pecunia eē dz. nā ⁊ i ceteris rebus an p̄ciū eē posset valde q̄rebat̄. ⁊c. Additio no. ꝙ i ꝯctu emptiōis nō tm̄ p̄ciū certū iteruenire dz vt. s̄. sz ēt i pecunia numerata. sicut in ꝯctu locatōis. vt est casus no. i. l. i. §. itē si qs. ff. de po. ⁊. l. naturalis. §. i. ff. de p̄. v̄. no. ꝙ spēs nō pōt eē loco p̄cii alterius spēi. nā lz loco oiuz pecunia eē possit. q: oia p pecuniā cōperata sūt. vt. l. si idē. §. fideiussorem. ff. de fideius. non tm̄ eꝯ spēs pōt eē loco pecunie. nō ibi vtebatur. ꝙ licitū ē allegare poetas ad decisiōem legū fa. l. septio mēse ⁊ qd̄ ibi no. ff. de rerū di. ⁊ nō bar. in. l. i. ff. si cer. pe. dic vt ibi p eū. Itē nō ibi aliis homericis versibus ⁊ rōibus ⁊c. ꝙ hic ē cāus p illa gl. sing. i. l. q filiū. §. sabinus ff. ad treb. i v̄. nobis. vbi gl. vult ꝙ ibi vltia opio sit tenēda. q: vltia validiores allat rōes. vñ pro d. gl. vr̄ hic cāus ad lr̄ā lz ñ allet̄.

Gl. Nō. ibi poeta homero. ꝙ auctoritates poetaꝝ auctoꝝ ⁊ philosophoꝝ sunt in cāis allegāde. sic. ff. de sol. si pr̄. ⁊. ff. d̄ fideius. pponebat̄. ⁊. ff. d̄ sta. ho. l. septio. sz iterdū redarguunt̄. vt hic ⁊. ff. de rerū. di. l. i tm̄. §. si. ⁊. l. sz diui. Preualuit pculi sentētia. q dixit pmutatōem ppriaz eē spēm ꝯctus. a venditiōe seperataz. Gl. ꝯctus. s. inominati. nā nō hz nomē suū. vt. ff. de rerū pmu. l. i. §. itē emptor. sz quare pmutatio dr̄ ꝯctus i nominat⁹ cū tm̄ ita curiale nomē hēat. s. pmutatio Rñ. q: illi ꝯctus sunt noiati q stati vt fiūt pariūt actōez. vt ff. de pac. l. iur̄gen. i pri. siue fiāt cōsensu. vt vēditio vt. s̄. e. i prin. siue re. vt i ti. q. mo. re ꝯ. ob. vbi de mutuo. ꝯmodato ⁊c. sz pmutatio nec ex pacto parit actōem. nec re. sz parit ex vtroqz. s. postea dudū re iterueniēte ex pacto primo. vt s̄ btiliter coll̄r. C. de rerū pmu. l. ex placito. ⁊ ex hoc ꝯctu orit̄ actio p̄scriptis verbis. vt. j. de ac. §. actionū. ⁊ ꝯditio ob cāz vt. ff. de p̄. ver. l. naturalis. §. i.

In nr̄is. ff. lati⁹ significat̄. i. melius ⁊ apti⁹ in. ff. de dr̄ q̄. hic. vt. ff. eo. l. i. §. i.

Cū aūt emptio. Rei vēdite i spē ꝯmodū ⁊ i ꝯmoduz. spectat ad emptorez ēt añ traditiōem. nisi in ea dolū vel culpam venditor ꝯmiserit. cui⁹ noie cōuenit̄ ⁊ quotiēs qs iō ꝯuenit̄ tenet̄. q: actiōem hz. cedēdo liberat̄. h. d. Additio. nō ꝙ siue res i totū peat siue i pte. siue ledit̄. piculū spectat ad emptorez.

sicut si aliqd rei empte. ēt añ tra
ditiōez accedat. cedit lucro ēpto/
ris. Itē no. q̄ si fundus vēditus
casmate peat. vl' fluie sit iundat⁹
spectat dānū ad emptorē. vt co.
gat̄ soluere integrū p̄ciū. Item
nō q̄ hic vr̄ cāus q̄ domus pos/
sit ꝯburi ēt sine culpa ihabitātiū.
q̄z si p̄sumeret̄ culpa vēditoris. ñ
posset agere ad p̄ciū. ⁊ sic ad ip̄m
nō ad emptorē dānū spectaret. ⁊
tñ hic dr̄ ꝯriū. ergo ⁊c. fa. l. si vē/
dita. ff. de pi. ⁊ co. rei vē. Itē nō
q̄ ꝯmodū alluuiōis ꝯtingēs p⁹
venditōem. ēt añ traditiōem spe
ctat ad emptorē. q̄z ad quem spe/
ctat dānū dz ēt spectare lucrū. vt
i regula s̄m nām. ff. de re. iur.
No. q̄ eo ip̄o q̄ hō vel aialia vē
dunt̄. ēt anteq̄ tradant̄. si aufu/
giant spectat piculū ad emptorez
⁊ sic si emo vitulos in armēta ⁊
aufugiāt. piculū ē mei emptoris.
nisi venditor ꝓmiserit custodiā.
No. ibi adhuc dñs ē. q̄ lz vēdo
librū ⁊ recipio p̄ciū nō desino eē
dñs donec tradidero. q̄z traditio
nibus dñi a transferunt̄ vt. l. tra
ditionib⁹ cū materia. C. de pac.
Nō q̄ vēditor nō emptor hz ac
tiōem ⁊ rei persecutoriaz ⁊ pena
lē ꝓ re vendita. lz periculū spec/
tet ad emptorē. ⁊ rō ē q̄z vēditor
adhuc ē dñs. Nō q̄ actōez ēt pe
nalez quaz venditor hz tenet̄ ce/
dere emptori. Cū aūt ēptio ⁊
venditio ꝯcta sit qđ effici dixi/
mus simul atq̄z de p̄cio ꝯuene/
rit. cū sine scriptura res agit̄. pi/
culū rei vēdite. statiz ad empto/
rē ꝑtinet. tam ⁊ si adhuc ea res
emptori tradita nō sit.

Itaq̄z si hō mortuus sit. vel
aliqua parte corporis lesus fue/
rit. aut edes tote vel aliq̄ ex ꝑte
icendio cōsumpte fuerit. aut fun
dus vi fluis totus vel aliqua ex
ꝑte ablatus sit. sine ēt inundatio
ne aque. aut arborib⁹ turbine de
iect̄. lōge minor aut deterior esse
ceperit. ēptoris dānū ē. cui neces/
se ē. lz rē nō fuerit pactus p̄cium
soluere. Quicqd ei sine dolo
vel culpa vēditoris acciderit. in
eo vēditor securus ē. Sz ⁊ si
post ēptionē fundo aliqd ꝑ allu/
uionē accesserit ad ēptoris ꝯmo/
dū ꝑtinet. nā ⁊ ꝯmodū ei⁹ eē dz
cuius ⁊ piculum est.

Gl. Stati ad ēptorē ꝑtinet.
Sz certe imo nō statiz. sz
ix. sunt necessaria. p̄mū q̄ vēdi/
tio fiat nō in script̄. al' si vēditio.
fiat i script̄. nō trāsit ad ēptorez
piculū. vbi nōdū eēt ꝯpletum. vt
hic ⁊. C. de fi. instru. l. ꝯct⁹ ⁊. C.
de pi. ⁊ co. rei vē. cū iter. Itē q̄
fiat pure. alias nō peat ēptori. lz
secus si sit fcā ꝺterior. vt. ff. ꝺ pi.
⁊ co. rei vē. l. q̄ si pēdēte. Itē q̄
sit fcā vēditio i spē. nā si i genere
vt puta vēdo hoiez. nō pit ēpto
ri añ traditiōem vt. ff. de peri. ⁊
co. rei vē. l. eū. ⁊. l. q̄ si neq̄z. Itē
q̄ sit certa nā si sub icertitudine
sit vēdita. lz sit spēs. nō tñ semꝑ
spectabit periculū ad ēptorē. pu/
ta vēdo stichū aut pāphilū. p̄m⁹

n cēdinz po
est esse sine
ulpa.

eni moriť periculo vẽditoris. vt ff. de ꝯtra. emp. l. si i ẽptõe. §. pe. Itẽ ꝙ alio mõ pereat ꝙ̃ publicatiõe rei. nã tũc nõ perit ẽptori. vt ff. loca. l. si fundus. Itẽ ꝙ nullũ pactũ sit isertũ ꝙ periculũ vẽditorẽ respiciat. nã tũc ñ periret ẽptori. vt. ff. eo. si i vẽditiõe ⁊. j. pr. §. ꝙ si sit ⁊c. siue spãliter eẽt de casu fortuito dictũ ſm B. siue generaliť ſm. M. vt dicim⁹ ff. si qs cauť. l. sz ⁊ si qs. §. q̃sitũ. Itẽ ꝙ vẽditor nõ fuerit i culpa vel dolo quare res pereat. vt. j. pr. §. itez ꝙ nõ sit i mora. nã tũc qui vltiam fecit morã sibi perit. vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. illd. ⁊ hoc est verũ hoc cãu. siue res peritura erat penes ẽptorez siue nõ ſm Jo. vt. ff. de le. i. l. cuz res. §. si. lz. M. distingueret. ar. ff. de rei ven. l. itez si v̄beratũ. §. si. itẽ ꝙ nõ sit res q̃ degustatiõem desideret. vt vinum ⁊ zinziber ⁊ filia nã tũc distinguiť. an vendatur i spẽ. ⁊ tũc post degustatõem est periculũ ẽptoris. an in genere. ⁊ tũc sunt duo necessaria vt sit emptoris periculo. s. degustatio ⁊ mensura. siue pondus secundũ Jo. ⁊ B. ⁊ P. vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. i. in princi. Sz azo. dicit ꝙ in vino sit speciale. ꝙ statim fcã vẽditione. ẽt ante degustationez sit ẽptoris periculum si sit in specie venditio. vt. ff. eo. sepe. §. in his. Sed nunqd distinguiť periculuz ꝑemptionis a deteriora/tiõe. vino vẽdito i mẽsura. vt in venditione conditionali diximꝰ modo per. l. ꝙ si pendente. ff. de peri. ⁊ co. rei vẽ. vt sit periculuz effusionis ad vẽditorẽ ⁊ acoris ⁊ mucoris ad emptorem. B. ait ꝙ sic. qꝛ hoc sub quadã cõdiť. fit. s. si mẽsureť. sed certe ipse met mutauit ꝯsiliuz postea ⁊ merito. qꝛ aliud est in alia cõdiť. que nõ sit in potestate venditoris. aliud in hac que in sua potestate est. cum possit denunciare emptori. vt gustet ⁊ accipiat. alias põt effunderẽ vt. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. i. §. si. ⁊ sic indistincte periculuz ante mensurã ẽ venditoris.

Additio dum glo. in princi. dicit ꝙ nouẽ sunt necessaria. dic secunduz Jo. fa. salua reuerentia glo. nõ est verum ꝙ hec sunt necessaria. ad hoc vt regula hic data locum habeat qꝛ de se vera ẽ. sed fallit in quolibet casuum predictorum.

Item vbi glo. dicit de periculo publicationis adde quod si res vendita antequam tradatur publicatur. culpa vel delicto venditoris eius est periculum ⁊ dannum. ⁊ tenetur emptori ad restitutionem precii. ⁊ ad omne interesse. si autem sine eius culpa publicaretur. vt quia forte militibus assignaretur. vt dicit glo. in dicta. l. fundum. ⁊. l. item si verberatum. ff. de rei vendicatione tunc tenetur venditor solum

mō restituere p̄ciū. nō āt tenetur ad aliquod itereē. Et sic ē spāle hoc casu ꝙ periculū pēptōis rei vendite nō spectat ad ēptorē. vt dicit glo. i. d. l. si fundus. Itē vbi glo. dicit de expressione cāus fortuiti dic ꝙ sufficit exp̄ssio aliquoꝝ casuū i spē. deide sequatur clausula generalis que referr̄ ad alios casus specificatos minores vel equales expressis nō maiores vt i cle. ii. d̄ ꝓcu. Et iō cautela ē ꝙ maximi casus ⁊ terribiles exprimant̄. qꝛ veniūt sil'es pp dictam cl'am generalē. Unū tñ tene mēti ꝙ vbicūqꝫ dr̄ aliquē teneri de casibus itellr̄ d̄ ꝯsuet̄ ⁊ solit̄ non āt de casibus icōsuetis vl' nō veri sil'ibus. vt ē casus sing. i. l. fistulā §. si. ff. de ꝯhē. emp. Ita dicit singulariter bar. in. d. §. quesitū. in l. sꝫ ⁊ si quis. ff. si quis cau. Et dicit do. ange. i fi. istius glo. Nota ⁊ signa totā istā glo. meliorez de corpore iuris i sui mā. Et ipe. d. ang. distinguit circa ea que tangunt̄. i fi. istius glo. quē vide.

Add. nō ꝙ si quis vēdit vinū ꝫ ē appositū tp̄s ad mensurādū ⁊ emptor fuit i mora. p̄t vēditor facta tñ ipsi⁹ noua iterpellatōe ēt si fuerit negligens emptor i mensurando dictū vinū ip̄m effundere. ⁊ tñ ꝯsequi totū p̄ciū. ⁊ si effūdere nō vult pōt ab illo die i antea petere pensionē vasis quatenus sua iterfit. Si āt nō fuit tp̄s appositū dꝫ vinū ꝯsuare donec vasa fuerint sibi necessaria. Iste ē casus nō. i. d. l. i. §. lꝫ āt Et p̄dicta ꝓcedunt i vino nō āt in oleo frumēto ⁊ aliis rebus. qꝛ lꝫ non mēsuret oleuꝫ vel frumētū. non tñ poterit pp hoc vēditor effundere. vt ē glo. sing. in. d. l. i. i pri. i glo. magna.

Unū addas ꝙ qñ vinū vendit̄ in spē. lꝫ pactum fit ꝙ mensuret̄. tñ per hoc pactū nō alterat̄ ꝯctus. vt casus contingēs añ mēsurationē ꝑtineat ad vēditorē. vt l. i. §. custodiā. ff. d̄ pi. ⁊ co. rei vēdi. ⁊ ibi glo. Secus si agat̄ vt degustet̄. nā lꝫ vēditio fit pura. tñ hoc pactum operat̄ vt periculuꝫ añ degustationē sit vēditoris. vt d. l. si quis vina in prin. Et ita dꝫ itelligi. l. i emptōe. §. alia cā. ff. e.

Qd̄ si fugerit homo qui vēit idest venditus ē. aut subrept⁹ fuerit. ita vt neqꝫ dolus neqꝫ culpa venditoris interueniat. aīaduertēdū erit an custodiam eius vsqꝫ ad traditionē eius venditor susceperit. sane cim si susceperit ad ipsius periculū is casus pertinet si nō susceperit securius erit.

Pactum de re custodienda vsqꝫquo tradita fuerit valet. vt hic. ⁊. ff. e. l. ꝙ sepe. §. si res. ⁊. ff. de peri. ⁊ co. rei ven. l. i. §. i. Et tale pactū opat̄ ꝙ is casus. s. leuissima culpa cōtingens s̄m Jo. ñ vero fortuito. lꝫ. M. ꝯ. vt. C. de pig. ac. l. que fortuitis.

Addi. Tu tene opi. Jo. ꝙ nō tenet̄ de casu fortuito sine aliqua culpa saltē leuissima ꝯtingēte. nā

De recipiente custodiam

qñ quis suscipit i se piculũ. vnuz addit sue obligõi. qz si prio tenebat̃ d̃ dolo ⁊ lata culpa. tũc tenebit̃ d̃ leui. sz ẽt tenebat̃ d̃ leui tenebit̃ tũc d̃ leuissima. Si ẽt tũc tenebat̃ d̃ leuissima vt i ꝯmodato celebrato gr̃a recipiẽt̃ tm̃. iux̃ l. si vt certo. §. nũc vidẽdũ ꝯmo. Et tũc dictũ pactũ q̃ in se recepit piculũ iportat q̃ tenet̃ ẽt de casu fortuito. Iste est casus ⁊ ibi glo. ⁊ doc. i. l. si quis nec cãm. in prin. ff. si cer. pe. Et nõ mireris de ista distinctõe. qz idẽ dicimus i filii estimatõe qñ ronzin⁹ ꝯcedit̃ ad vecturã estimatus. nã estimatio fa. q̃. s. qs tenebat̃ in vno pluri q̃ de natura dicti ꝯtractus teneret̃. vt ẽ glo. ordi. i. d. l. si vt certo. §. ꝯmodatũ. in v̄. periculũ ⁊ ibi doc. ⁊ glo. ⁊ bar. late in. l. i. ff. de esti. ac. qd̃ ꝑpetuo nõt ang. alie gl. expedite sũt i notabilib⁹.

Emptio. Etiã sub ꝯditione põt emptio celebrari. ⁊ accidẽtalia ꝯctus pñt i alterũ ex ꝯhentibus celebrari. h. d. Emptio tã sub ꝯditõe q̃ pure ꝯtrahi põt. Sub ꝯdi. sic si stich⁹ itra certũ diẽ tibi placuerit. erit tibi empt⁹ aureis tot.

Add. nõ q̃ qñ remittit̃ i arbitrium ẽt alteri⁹ ꝯhẽtiuz dr̃ ꝯtractus ꝯditionalis. qd̃ ẽ verũ si cõditionaliter ꝓferat̃ p dictionẽ si vt hic. al' secus. qz i arbitriũ boni viri nõ ẽ dies vel ꝯditio mixta. l. i. ff. de le. i. dic'tñ vt nõ. in. l. fi. C. de ꝯtra. ẽp. ⁊ dixi. s̃. e. §. p̃ciũ

Gl. Ur̃ q̃ iste tex. nõ põt ꝓcedere. qz hic ꝯfert̃ ẽptio i arbitriũ alterius ex ꝯtrahẽtib⁹ qd̃ eẽ nõ põt. C. e. l. i emẽt̃. al' in vendẽt̃. ⁊. ff. e. l. qd̃ sepe. §. i. que sũt ꝯrie. So. dic rẽ ipsam hic cõferri arbitrio ẽptoris. Aliud si cõmerciũ. vt sit tibi empta si vis. vl' p̃ciũ vt ꝓ q̃to voles. vt dcis. ll. ꝯriis. Add. sz cy. i. d. l. i emẽt̃ reprehẽdit glo. q̃ siue res siue p̃ciũ siue ꝯmertiũ ꝯferat̃ i volũtatẽ alterius ex ꝯhẽtibus nõ valet. qz substãtia ꝯctus ꝯmittit̃. vt in l. ꝯria. Sinaũt ꝯferat̃ qualitas siue accidẽs. vt si tibi ticius placuerit vel displicuerit ifra mẽsem sit emptus vel inẽptus. vt hic. ⁊ nõ glo. i. d. l. emẽt̃. in v̄. accidẽtalia vero. ⁊ fa. l. hec vẽditõ. i pri. ff. e. ⁊. l. iii. ff. eo.

Add. aduertas ad vnũ q̃ aliquid de substãtialibus ꝯctus non põt ꝯferri in dispõnez alterius ex ꝯhentibus siue ponat̃ i merã volũtatẽ suã siue ꝑ verba arbitriuz boni viri. ẽ tex. nõ. i. l. qd̃ sepe. § i. ff. eo. ibi q̃tum vel ⁊ sic i voluntate. ⁊ ibi q̃ti equum putauerit. ⁊ ibi q̃ti equũ estimaueris ⁊c. qz oia ista importãt arbitriũ bõi viri. iux̃ nõ. ꝑ bar. plene i auct̃. ad reprimẽdã. in v̄. videbit̃. ⁊ i. l. si sic. ff. de le. i. i prin.

Glo. Sed videt̃ q̃ vẽditio de qua hic nõ sit ꝯditionalis. vt. ff. e. l. iii. que ẽ ꝯtra. So. ibi fuit emptus pure. sz resolutio debebat sub ꝯdi. fieri. at

Nec res nec ... nec ... certiũ cõferri in volũtatẽ alterius q̃hẽti...

hic vēditio sub cōdi. facta fuit vñ nō pōt ipleri nisi ipleat ꝯditionē vt. ff. e. l. hec vēditio. i prin.

Loca sacra. Emēs igno/rant̄ rē que nō ē in cōmertio hz ꝯtra vēditorē actionē ex ēpto. ad interesse. h. d.

Add. nō ibi deceptus a vendi/tore ꝙ venditor sciēs tenet̄. secus si fuerit ēt ignorās. Nō ibi hēre liceat ꝙ emptor aget ꝯtra vēdito rē. qñ eidem nō lz hr̄e rem ēptā. ⁊ sic ipsa res vel alius mouet que stionē emptori. vt. l. stipl'atio ista hēre licere. in pri. ⁊. §. i. ⁊ ibi gl. bar. ⁊ alii. ff. d̄ ver. ob. Itē nō ꝙ ꝑ dictaz actionē ꝯsequit̄ actor suū iteresse. Itē nō ꝙ liber homo ñ est in ꝯmertio nr̄o. Qd̄ intellige quo ad hoc vt res dicat̄ vendita sz quo ad p̄iudiciū venditoris si scienter vendit. tz emptio vt hic ⁊. l. qui officii. §. i. ff. eo. Qd̄ itel/lige vt nō. glo. ⁊ ibi dixi. s̄. de in uti. stipu. in prin. Et intellige em ptore ignorante. al'aūt si ēēt etiaz ipse sciens nō ageret. vt. l. si fun/dum. C. de euic. Sz licz emptor sciens nō posset agere de euictiōe vel ad interesse. an saltē possz pe tere preciū solutū. ⁊ vr̄ ꝙ sic. vt nō. in. d. l. si fundum. fa. in. l. em ptore. §. pe. de ac. emp. In ꝯtra. vr̄. l. si materia. C. de litig. Sed credo primā partē veriorē ꝑ dcā iura. qz ēt qñ scientes sūt emptor ⁊ venditor. super re ꝓhibita alie nari. a neutra partiū ꝯtrahit̄ ob ligatio. est tex. in. l. si emptione. §. item si emptor. ff. eo. i pri. ⁊ in tellige illū. §. vt declarat Bar. i l. cōtinuus. §. cū quis de ver. ob li. ⁊ in. l. cū vir. ff. de vsur. ⁊ i. l. ñ dubiū. C. de. ll. ⁊ ibi bal.

Add. quid si i instr̄o vēditio/nis dicat̄ ꝙ ꝓmisit emptorē de/fendere de iur̄ ⁊ de fcō ab oī ꝑso/na ⁊c. quid importāt ista verba. Bar. i. d. l. stipl'o. in pri. ⁊ idē ꝑ oīa sequit̄ postea Bal. ⁊ saly. in d. l. si. C. de ac. emp. ꝙ vēditor ñ cogit̄ ipsū cū armis defendere. l' ēt si ꝑ viz expellat̄ ⁊ sic de fcō ⁊ ñ de iure. tūc vēditor nō tenet̄ de euictōe. vt ē casus i. d. l. si. Illa ergo verba intelligūt̄ si de facto moueat̄ lis i iudicio ⁊ euincatur vel d̄ iur̄ vel nō de iure sz de fcō. tūc vēditor tenet̄. vt. l. vēditor. i prin. ff. de dolo p̄le Scd̄o pōt in telligi d̄ fcō vt i iudicio faciat ea que fcī sunt. vt assistere apud tri/bunal ꝓducere testes ⁊ facere ex pensas ⁊ alia. vt. C. de euic. l. si parentes vbi ar.

Reliqua que sunt videnda i hac mat̄ia. vide infra de act̄. §. actio num aūt.

De locatōe ⁊ ꝯduc.

Tex. ꝯtinuat rubricā qz loca tio ⁊ cōductio ꝓxima ē emptioni ⁊ venditōi. ⁊ eisdem iuris reglis ꝯsistunt. Nā vt emptio ⁊ vēdi/tio ita ꝯhit̄. si d̄ precio ꝯueuerit sic ⁊ locatio ⁊ ꝯductio ita ꝯhi in/

telligit si merces ꝙstituta fit. q. d. pp conueniētiā quaz hñt emptio ⁊ locatio cōuenies ē post ti. emptōis ponere titulū locatōis.

l **Locatio.** Locatō pficit ꝙsensu eo ipso q̄ de precio cōuenit. ⁊ l volūtatem tertii precium cōferri potest quēadmodum in ēptione. ⁊ fm eius naturam quā p omnia locatio regulat. incerto vo precio ꝙstituto ꝛctus inominat⁹ efficit. h. d.

Add. nō q̄ emptio ⁊ locatio fraternizant. ⁊ statutū in vno intelligit in reliquo. vt. ff. ti. l. §. p̄cium. in fi. ⁊ ibi dixi. Ang. Item nō q̄ locatio pficit ꝙsensu ⁊ mercede ꝙstituta. dūmodo sit certa ⁊ i pecunia numerata. vt. l. i. §. fi quis suum. ff. depo. Item nō q̄ si trado sutori pannū vel fullōi vestē vt aptet vel purget ⁊ qō iustū erit dabo sibi. nō est locatio sz ꝛctus inominatus. ⁊ iō p̄script verbis agi dz.

Glo. In locatōe dz ee merces certa ⁊ i pecūia numerata. vt. ff. depo. l. i. §. si quis suum. ⁊. ff. ō pre. v. l. naturaliter. §. at cum do. vñ ptarius colon⁹ q̄ ptem dño reddit fructū iprope dr ꝙductor imo magis socius. vt ff. e. l. vis maior.

Fullo est qui lanat siue tingit siue polit. Sarcinator est qui sca vestimenta resarsit vt. j. mā. in fi. Si fulloni polienda curāda ue. aut sarcienda vestimēta qs dederit. nulla statiz mercede constituta. sz postea tñ datur⁹ ēptuz iter eos cōuenerit nō ppie locatio ⁊ ꝙductio ꝛctus intelligit. sed eo nomine actio prescript verbis dat.

Gl. Nō q̄ dicit postea. nam prius re nō sequuta idest nōdum tradita ad reaptādū actō nō darē vt. C. de re. pmu. l. ex placito. Et sic eo noie q̄si ex novo ꝛctu inominato dat actio p. v. vt. ff. de p. v. l. i. Sed tunc vide ꝛ. infra man. §. fi. Sed distingue an certa merces interuenerit. ⁊ tunc agit locati. vt. ō. eo. i pm. Aut incerta ⁊ tūc prescrip. v. agit vt hic. aut nulla ⁊ tunc est mandatum. vt. ff. de pre. ver. l. si tibi polienda. ⁊ i ꝛcio.

Si certus merces ꝙstitut

Si incertus ꝛctus in nouis

Si nulla ꝙstitut

Add. Tu intelligas hoc vez si erat talis res que erat solita locari alias secus. vt. d. l. naturalis §. at cum do. ff. de pre. ver. que autem dicat solita locari ⁊ quomodo cognoscat. vide Barto. in dcā. l. naturalis. §. at cum do.

Vendo. l. locatio. l. merces de verbo. dis. l. int emptionem.

Quare si concedo tibi merce de declaranda non est locatio vt hic. sed contractus inominatus. Et idem si dicaz. vendo iusto p̄cio vel quod cōueniemus. vt. l. si tibi. ff. de pre. ver. ⁊ est glo. i. l. si vt certo. §. nūc videndum cōmo. ⁊ nō. Azo. in sūma. C. loca. ⁊ Bald. in. l. contractus. C. ō si de instru.

Preterea. Si merces cõsistit i spẽ. nõ locatio. sz inominatus ꝯtractus nascit̃. ex quo actio p̃script̃ v̄bis dat̃. h. d.

Additio. nõ ꝙ si tu ꝯcedis ꝙ possim vti libro tuo. ⁊ tu vtaris alio meo. nõ dr̃ locatio. sz ẽ ꝯtractus de p se vz ꝯtractus inoiatus nõ tñ dr̃ pmutatio. qꝛ i isto casu nõ transfert̃ dñiuz vt reqrit ipa pmutatio vt. l. fi. ff. de reruz pmu. ⁊. l. fi. ⁊ ibi nõ. ff. de cõdi. ob ca. Itẽ nõ cãum quotidianũ in rusticis qui ꝯiungũt bouẽ suũ cũ illo vicini ⁊ alternis diebꝰ vtuntur ꝙ iste dr̃ ꝯctus inoiatꝰ. Itez nõ ꝙ ex ꝯtractu inoiato qs tenetur de culpa. ⁊ põt agi ꝯtra eum prescrip. ver.

Glo. Si aliq cõicarẽt iuicẽ boues alternis vicibꝰ vtẽdos ⁊ apud alterũ bos periit tenet̃ p̃script̃ v̄bis. s. si periit sua culpa. al' non tenet̃. cũ vtriusqz gratia ꝯtractũ sit. vt hic ⁊. ff. d p̃. ver. si gratuitaz. §. si marga. ⁊. ff. ꝯmo. l. si vt certo. §. nunc vidẽdũ. Actio p̃script̃ verbis cõpetit ex tribus ꝯtractibꝰ inoiatis do vt des. facio vt. facias. do vt facias. vt. ff. de p̃. v̄. l. nãlis. §. i. ii. ⁊. iii. al's datur ex ꝯtractibus icõtinẽti apposit̃. vt. C. de rez p mu. l. rebus. al' datur. qñ dubiũ ẽ de noie ꝯtractꝰ. vt. ff. d p̃scrip. ver. l. i. §. fi. ⁊. l. ii. ⁊. iii. ⁊. iiii.

Adeo autẽ. Cõtractus emphiteoticus qui pficitur cũ alicui res ꝯcedit̃. merce de in pecunia vel i spẽ cõstituta. a ꝯctu locationis ⁊ ab emptione i aliquibꝰ dr̃t. ⁊ multipliciter cõuenit cũ eis. qui iure ciuili fuit introductus. ⁊ iteritus totiꝰ rei ptinet ad dñm. pticularis ad ẽphiteotã. h. d. ¶ Additio nõ ꝙ ꝯctus ẽphiteoticus dr̃ qñ i ppetuũ dat̃ res vtẽda. Nota ꝙ ẽphiteota põt rez retinere. donec soluat pẽsionẽ dño. ⁊ si stetit i re p̃uata p tres ãnos. si dñs vult põt rem auferre. si non vult auferre põt pensiõem. oẽm repetere vt. l. ii. C. de iure ẽphi. cũ ibi nõ. sinautẽ ẽ emphiteosis ecclie. cadit a iure suo. si stetit p duos ãnos qbus ñ soluat. vt aũt. q rẽ cũ ibi nõ. C. d sac. san. ec. Itẽ nõ ꝙ lz dñs ꝯcedat fundũ i ẽphiteosim ⁊ sic vtile dñiuz. l. i. §. ꝙ aũt ⁊ ibi bar. ff. de supfi. ⁊. l. i. §. i. ff. si ager vecti. vl emphi. pe. tñ põt ius suũ ⁊ sic directũ dñiuz i aliũ trãsferre. Nõ ꝙ ꝯctus ẽphiteoticus. ñ ẽ ꝓprie ẽptio. nec ꝓprie locatio sz ẽ certũ genus de p se. Nõ ꝙ i ꝯctu ẽphiteosis sp ĩspiciẽda sunt pacta. qꝛ nõ dr̃ hẽre certã ⁊ determinataz naturã. nisi eã quã ptes dare velint. fa. l. ii. C. de iure emphi. itez nõ ꝙ piculũ iteritus totiꝰ rei spectat ad dñm. qꝛ amp̃ emphiteota non põt vti re. ex qua pensiõem soluere debeat. sinautẽ res super est. lz hẽat detrimẽtũ. tamẽ cum res. sit in reruz natura. ex q̃ possit pẽsio prestari. spectat periculũ ad emphiteotaz. ꝯcor. l. i. i fi. cum

ibi nō. p gl. ⁊ doc. C. de iur ēphi.

Gl. Dubitabat olim ꝯctus emphiteotic⁹ eēt ēptio ꝙ videbat cū emphiteos alienatio fit vt in aut. de nō alie. §. alienationis. col. ii. ꝙ aūt locatio non. fa. vt. ff. eo. l. nō solz.

Perpetuum accipit multis modis in iure vt nō. glo. in. l. i. ff. p socio.

Pensio dicit i pecunia. Redditus in specie.

Multi sunt modi alienādi. vt. ff. de publi. l. iii. iiii. v. vi. Interdum emphiteosis dat ad certum tempus. Interdum in tertiam personam vel generationē. cum omnia pacta super hoc contractu habita valeant. vt. j. prox. §. sed ecclesia dat in emphitheosim vsque ad tertiaz generatōem tantum. vt in auct. de non alie. colla. ii. §. emphi. Vel vt puto ēt in ppetuum dabit vt quilibet priuatus. vt hic ⁊ in aut. de alie. ⁊ emphi. colla. ix.

Lex zenoniana de qua hic habet. C. de iure emphi. l. i.

Emphi. grece dicit melioratio latine. Hic ergo cōtract⁹ dicit emphitheosis quia olim dabant tm̄ sterilia vt meliorarent sed hodie nō tm̄ dant sterilia sed etiaz insterilia. nisi i ecclesia que dat sola que cōgrua vident yconomo ⁊ aliis gubernatoribus eccle. vt. C. de sacrosan. ec. aut. perpetuo quoqz.

Agit conditione ex lege ad omnia obseruanda. que cōuenta sunt in hoc ꝯctu.

Add. Sed Bar. in. l. i. ff. de cōdi. ex le. in ver. tertio principaliter est videndum. tz expresse ꝙ cum talis ꝯctus fit de iure ciuili. vt nō. in. l. ex hoc iure. ff. de ius. ⁊ iure. ⁊ cum sit nominatus contractus fa. l. iuregētium. in pri. ff. de pac. ꝙ imo orit actio quedā specialis que vocat actio emphitheosis. ⁊ sic nominat a ꝯtractu vt est actio ex empto. locato. ⁊ similes. Et de hoc est tex. sm eum in. l. actionuz genera. §. ex cōtractu. ff. de ac. ⁊ ob.

Sed nunquid empiteota possit alii dare in emphiteosiz. Rn̄. sic. vt in hoc. §. ⁊ in aut. de non ali. aut permu. §. alienatōis. coll. ii. Sed nunquid illud vtile dominium quod solum habz transfert in eum. Rn̄. sic. cum rei vēdicatio vtil sibi det. vt. ff. si ager vec. l. i. ⁊. iii Sed qualiter aget primus emphitheota ꝯ secūdum vt eum expellat. Rn̄. rei vendi. que lz de iure sibi non competat tamē exceptio opponi non pōt. quia replicaret. ⁊ sic nō domin⁹ dominum vincit. C. de trans. l. vbi. de fcō tamē aget ⁊ vincit. vt ff. de ex. rei iud. l. si qs rē Vel veri⁹ agat p script verbis. vl dic ex l. zenonis ad mercedem.

Contractus emphitheoticus differt a locatione in. vii. Nam hic idest in ꝯctu emphiteotico p stat pensio etiam in specie sed in

emptione ⁊ venditione in pecu/
nia tm̄ vt supra diximus. Item
hic possidet naturaliter vt fruc/
tuarius. ff. de acquirē. pos. l. na/
turaliter. sed conductor nō. vt. C
cōmunia. de vsuca. l. i. Item hic
habz dominiū vtile sed ꝯductor
n̄. vt. ff. eo. l. nō solet. Item iste
ꝯctus fit in īmobilibus tm̄. ille ēt
in mobilibus. vt in auct. de al'. ⁊
emphi. §. licentiam. colla. ix. Itē
hic agit̄ ꝯdi. ex lege ibi ex ꝯdu/
cto. Itē est hic ꝯctus iuris ciuilis
ille naturalis vt hic dicit̄. Item
hic in scriptura ille ēt fine ea. vt.
C. de iure emphi. l. i. ⁊. s̄. d̄ ob.
ex ꝯsensu. ⁊. s̄. e. in prin.

Add. Nō istam glo. que po/
nit differētias inter ꝯctum loca/
tōis ⁊ emphi. Et idē nō. gl. bar.
⁊ doc. in. l. i. C. de iure emphi.

Cōtractus emphiteotic⁹ dif/
fert a vēditione. qꝛ hic. i. in ꝯctu
emphitiōis pensio prestat̄ ibi res
libere transit. Item ob hoc res
reuocat̄ sed ab emptore nō ꝑ vē
ditorem. vt. C. de rei vendi. l. in
ciuile. Item hic vtile trāsit dn̄i/
um indirectum ut. s̄. de re. diui.
§. ꝑ traditionē.

Add. Nō istā glo. ⁊ fa. quod
nō. Bart. in. l. quotiens. §. qui
maximos. ff. de publi. Natu/
ralis ꝯctus dicit̄ inuentus a iure
gentiū ꝙ naturali rōne est indu
ctum. ut. s̄. de iure na. §. qd̄ v̄o.
sed ꝯtractus emphiteoticus inuē
tus est de iure ciuili ut. j̄. de ac. §.
de ꝯstituta.

Particularis interitus rei ꝑ
tinet ad emphiteotam. i. medieta
tis uel minus ꝑz. M. ⁊ Jo. ar.
ff. de vsufru. l. etiaz. ⁊ de verbo.
sig. l. nomē filiarū. §. portionis.
⁊. ff. de dā. infec. l. inter quos. §.
dāni. ⁊ de ꝯhen. ēp. l. domū. nos
dicimus si aliquid etiaz parū re/
māsit dānuz emphitheote cē ar.
huius. §. ⁊. C. e. l. i.

Add. quid si res nō perit sed
est in loco quod nō potest labora
ri ꝑꝑ guerraz. vtrū debeat solui
pensio. vide hic per do. ang. reci
tantē multas opi. doc.

Sūt ēt duo naturalia siue ta/
cita pacta in hoc ꝯctu vt de eiciē/
do ēphitheotā si nō soluerit pen
sionē per triēniuz. vt. C. e. l. ii. §.
i. ⁊ i aut. de nō ali. §. scire. col. ii.
In ēphiteota aūt eccl'e siue colo
no priuati. dic vt ibi nō. s. ꝑ biē/
nium. Itez ⁊ si velit ēphitheota
vendere ꝙ dn̄o primo denūciar̄
dz. vt. C. e. l. si. §. i.

Add. Unū addas ꝙ sicut em
phitheota nō potest vēdere sua
melioramēta irrequisito dn̄o. al'
cadit a iure suo ita etiā superficia
rius vel cēsuarius qui soluit ali/
quid noīe pēsionis. ita eleganter
nō. Bar. in. l. i. §. pe. ff. de super
fi. qd̄ nō. qꝛ semel habui hoc d̄ fa
cto i supficiario ⁊ cēsuali ecclesie
sci ꝓculi. Ang.

Add. hētis i hoc. §. i glo. sup
ver. merces. ꝙ colonus ꝑtiarius
appellat̄ ꝓprie socius tuus. qꝛ tu
p̄stas p̄diū ille vero operā. l. cuz

cēsualis nō alienat
irrequisito dn̄o

sln in dubio p̄sūmat emphiteota z̄ pcess

duobus. §. fi i coēūda. ff. p̄ so. Ex quo dicūt doc. q̄ singularis successor nō tenet̄ stare colono. tenet̄ tamē stare massario ptiario. de quo in. l. ēpton. C. loca.

Add. ¶ Done soluisti mihi pluribus ānis certam quātitatē p̄o pēsione domus mee. ego volo te expellere. tu allegas te ēphiteotā perpetuū quid in dubio p̄sumetur. Ange. in. l. qui in aliena. §. i. ff. de acqui. here. determinauit p̄sumi ꝯtuz ēphiteoticuz quia p̄sumptio p̄sumēda c̄ in casum actus potētioris. ar. i. l. qui i ppetuū. ff. si ager vec. pe.

Add. nō q̄ bar. i. l. fi domus de le. i. dicit q̄ ēphiteota reipublice bñ posset donare vel legare q̄ ipsi reipublice sēper remanet ius saltuz. l. i. C. de fun. pa. li. x. tñ secus c̄ in emphiteota priuati seu ecclesie quia nō esset cōsultuz dño seu ecclesie ꝺ donatariuz q̄ i nullo esset illis obligatus. ¶ Ano niste tamē in. d. c. potuit stāt cuz glo. d. l. fi. i. q̄ possit donare z̄ legare irrequisito dño. vide bar. i l. i. C. de fū. pa. li. xi. z̄ bar. i auē. quas act. C. de sa. san. ec. Jas.

Add. an āt res ēphiteotica possit pignorari irrequisito dño dic q̄ sic. q̄ hoc casu nullū transferē dñuz lz secus sit i feudatario q̄ nō posset feudū pignorare. vt nō glo. i. l. lex vectigali. ff. de pigno. vide bal. i. l. fi. C. eo. z̄ ¶ Bar. i. l. i. §. qō aūt. ff. de supfi. An autez possit i dotē dari. ¶ Dicūt docto. maxime Sali. i. d. l. fi C. de iure emphi. q̄ sic. dūmodo deē eodē mō quo erat penes dantē. hoc est q̄ si penes dantē finiebat i pria generatōe ita deē in dotem vt finiat illa generatiōe. z̄ hoc ēt nulla denūciatione precedēte. ¶ Ide in. c. imperialez. de. phi. feu. alie. per lotha. i vsi. feu. p̄ bal. vbi vz tenere ꝺnū. Jas.

sln emphiteota possit alienare. l. pignora 3 ff re. l. in dotē d-ree

Item querit. Cuz dñuz rei concesse transit. pecūiaz. p̄ mercede ꝙstituta ēptio non locatio dr.

Additio. Nota q̄ quotiens aliquid facio fabricari de materia aliena z̄ soluo pecuniam dicitur emptio. si autem de materia mea z̄ soluo pecuniam dicitur locatio. Ex quo nota q̄ quādo principaliter in contractu venit traditio ex qua debet transferri dominium vel vsucapiendi conditio p̄o precio. tunc est emptio z̄ venditio. vt est tex. nō. in. l. fi conuenit. ff. de contrahē. emptō. Sed quando in contractu venit aliquod factuz ex quo nō trāsfertur dñuz rei vel vsucapiēdi conditio. tunc est locatio z̄ cōductio vt si dominus patitur vti domo vel fundo p̄o certa pensione. sed si in contractu venit vtrunque. tunc aut principaliter venit in illo traditio secundarie factum. z̄ tunc est emptio z̄ venditio. vt. l. ii. §. i. ff. eodem. Aut econtra principaliter factum. secundario illa traditio. Et erit locatio. vt. d.

§.i. Aut nō pōt bñ ꝓchēdi qđ venit principaliter. ⁊ tūc ē qstio. quā disputauit bar. de quo ēt p cū in.l.quoc. §. qui maximos. ff. de publi. dic vt ibi per eū. Unū addas q ex ẽptitate pecunie cognoscit ẽptio vel locatio. vt est gl. fing. i.l.i. §. q aūt. ff. ō supfi. qō no.

ex qua ta tate ō rij q batur em tiō et vēdi.

Hl. Ex auro suo. itellige. s. artificis.

Certe forme. s. demōstrate. ⁊ q̄ius certa materia nō fit demonstrata. nō interest. vt. ff. de ꝙtra. emp. l. si ꝙuenerit. ⁊ l. sabin⁹.

Conductor. In hoc ꝯctu venūt que de natura ipsius venire debēt. lz ñ fuerint expressa. h. d. Additio nō q in ꝯctu bōfi. venit oē id. qđ equuz ⁊ honestū ē venire. lz ñ fuerit⁹ dictū. de quo dic. vt dicā. j. de ac. §. in bonefidei.

Hl. Ex bono ⁊ equo i ꝙtractu locatiōis venūt vsure post moꝝ. vt. C. e. pñs. itez ecōtra naz ꝙductor agit. vt dom⁹ ⁊ hostia sibi reparent. vt. ff. e. l. ex ꝙducto.

Qui pro vsu. Cōductor ō leui culpa tenet. ⁊ ꝯctus locatōis ad hr̄des trāfit cōductoris. h. d. Additio nō q ille qui adhibuit talē diligētiam in rebus alienis. qlem adhibuisset i suis. ñ tenet. de cāu postea ꝙtigēte. itē no. q ꝙductio nō finit. morte ꝙductoris.

Hl. Dic ponit suplatiuus ꝓpositiuo vt diligētissim⁹ i. diligēs. sic exponit ēt. ff. e. l. si merces. §. qui colūnā. nā cū vtriusq; gra fiat locatio. nō venit et actissima diligentia vt. ff. ꝙmo. l. si vt certo. §. nūc videndū. Alii ꝓprie ponūt ⁊ dicūt q spāle i his rebus q̄ facile pñt frāgi. Additō tu dic q imo i. d. §. q colūna tenet de leuissima. ⁊ est rō qz fuit ibi ducta colūna vt artifici. q vi se asserere pitū i illa arte. vñ tenet de leuissima culpa. vt. l. si qs domū. §. pe. ff. eo. ⁊. l. a ꝓcuratore. C. mā. ⁊ fa. l. ii. cū ibi nō. ff. q qs. inf. ⁊. l. illicitas. §. sicuti. ff. ō of. pñs. hic aūt tenet de leui culpa tm̄. qz ñ vt artifici data fuerit ista igit ⁊c. ¶ Qui pro vsu aut vestimēto. vt aut argēti aut iumēti. mercedē aut dedit aut promisit. ab eo custodia talis desiderat. qualem diligētissimus pr̄familiās suis rebꝰ adhibet. quā si pstiterit. ⁊ aliquo cāu fortuito. eā rē amiserit. ō restituēda ea nō tenebit.

Hlo. Prestita diligēti custodia si fortuito casu rez amiserit. vel dānū datū fuerit qđ puideri nō poterat. nō tenet. ff. eo. l. sz de dāno.

Mortuo ꝙductore. s. ꝓprietat. itra tpa ꝙductiōis. hr̄s eius eodez iure i ꝙductiōe succedit. se. eius i usufructu. C. de vsufr. l. si dōna. vl dic vt ibi. ⁊ de inꝝ do. l. si socrus i fi. Additio tu dic q i

mo vſuſſructꝰ ſp perit. pempto illo in cuius pſona erat ꝯſtitutꝰ. ſz ſi eſſet ꝯſtitutus in pſona vniꝰ ꝛ de volũtate ꝓprietarij transfertur i aliũ. tũc vꝝ renouatꝰ. ꝛ p̃dicta ſunt vera. vbi ius vſuſſructꝰ vel ſimplr. vel vſqz ad tp̃s ꝯſtituẽt. vt. ff. fa. hꝝ. l. ꝛ puto. §. i. ſed ſi fructus vendunt vl locant vſqz ad tp̃s nõ vꝝ qn talis p̃ct⁹ trã fit ad hẽdez. vt ſi quis receperit caſtrũ cũ fructibꝰ vſqz ad certos ãnos. vel cã retinendi fructꝰ alicui⁹ rei. vt. ff. ō vſufr. l. arboribꝰ §. vſuſſructꝰ. ¶ Octauo ꝙduct⁹ hꝝ ſuccedit. vt. C. e. l. viam.

Hl. Sz an moriente ſcolare vel recedente ſubſtituere pōt ſñ. ſic de iure ꝙductiōis. ſz rō ſocietat̃ phibet. q̃ ꝓualet vbi certa pſona eligit̃. vt. j. ti. i. §. ſolut̃. ¶ Additio nō ꝛ ſigna iſtã glo. fing. qꝛ ſi vnus ſcolaris ſocius recedit de domo ꝛ vadit ad ptes ſuas. nõ pōt locare. vl aliũ loco ſui ponere. imo ꝺz penſiõem ſuã ꝓrata itegra ſoluere niſi ſocius qui remanſere aliũ introducerẽt. tũc eni tãto minus a primo ſocio recedẽte cõſequi debẽt. vt no. ſpc. i ti. de iudi. §. ii. ver. circa hoc q̃rit̃. ꝛ no. glo. i aũt. de tabel. §. ſi vero indignũ. ꝛ rõ quare ñ pōt aliũ ſubrogare ẽ. qꝛ ſunt p̃cipalr ſocietas iter eos. ꝛ ſic fuit certa pſona electa. vt. j. p ſo. §. ſoluit̃. Iſta tñ itelligas ſane q̃ ſi ſubſtitutus cẽt eq̃ ydoneꝰ ita q̃ ſocioꝝ nõ itereſt tũc poſſet illi locare cã merã. nõ q̃ ille ſit ſocius remanẽtũ ita dicit bal. i. l. nemo. C. e. vide latiꝰ hic p ang. ¶ Additio q̃ro pone q̃ locauit tibi aliquis rẽ ꝛ opaz ſuã euenit q̃ p mortẽ vel aliũ caſuz fortuitũ remanet quominus tibi res ꝛ opera p̃ſtẽt. an mercedẽ totã p̃cipere poſſit dicite q̃ fic. l. ſi addes. §. fi. l. q opas ff. co. l. ſi vehenda. ff. ad. l. ro. de iac. ꝛ ẽ gl. i. l. ſi vno. §. cũ qdam. ff. co. ¶ Quod ꝓbat argumẽtũ ad. q. q̃ ſi doctoꝛ aliqs acceperit ſcolarez in expẽſis vſqz ad ãnum quo cãu doctoꝛ locat rẽ. i. victuz ꝛ opam. q̃ moriẽte ſcolare añ annũ q̃ ꝺz p̃cipere ꝺuodenã vnius anni ō quo dic. vt. d. l. ſi vno. §. cũ qdam cui ſnie multũ aduerſari vꝝ qz i p̃ctibus bõcſi. nõ venit caſus fortuitus i. l. q̃ fortuit̃. potes dicere q̃ caſus fortuitus eueniẽs i pſona ſcolaris ꝺz ſibi nocere nõ doctoꝛi vt legit̃ per gl. i. d. §. cũ qdã. ¶ Additio ſi queraꝝ an ſucceſſoꝛ teneaꝝ ſtare colono. dic q̃ aut loquimur i ſucceſſore vniuerſali. puta i hẽde ꝛ ille tenetur ſtare colono. nec pōt ipm expellere. qꝛ obligatio pſonalis q̃ teneba locatoꝛ ꝙductoꝛi vt ſibi rẽ locatã ſeruet trãſit ad hẽdez ꝛ illũ obligat vt hic. C. e. l. viã lz regula fallat. ¶ Dzio ſi conductoꝛ tpe debito ñ ſolueret penſiõem. Secõ o ſi re ꝙducta male vteret̃. Tertio ſi res cõducta egeret refectiõe. Quarto ſi locatoꝛ egeret p vſu ꝓprio. ex cã tñ ſupueniẽte

si ſom ſcholaris recedat ꝓ mũ alĩ in camera rec des nõ tenetur

an ſucceſſ teneatur re ad lo nõ

post ꝯctū locatōis. vt q; ductus ē vxorē. uel creatus ē doctor uel miles. alias secus. hec oia ħntur in. d. l. edes. C. loca. in text. ⁊ gl. aut loquimur in successiōe pticulari. ⁊ dic. aut iste successor. ē uolūtari⁹ puta. q; emit rē locatam. ⁊ nō tenet stare illi. collono. imo pōt ipm expellere. d. l. ēptor cuz s. all' ⁊ rō ē q; illa obligatio psonalis q̄ tenebat locator nō sequitur fundū neq; trāfit ad successorē pticularē. l. i. §. si ħs ad treb. Cōsiliū tñ ē q; tu qui conducis pomū facias tibi a locatore oia bona sua obligari p publicū istrumētū. quo cāu ille nō audiet. ni si soluet interesse. Ita nō i. l. si filio §. fi. ff. so. ma. Et si postea vē diderit ⁊ ēptor te expellere voluerit. poteris illā domū retinere veluti pignus p interesse. ita nō i. l. si filio. s. all'. aut ē successor ne cessarius ⁊ tūc ipse tenet stare colono. l. i venditiōe. §. i. ff. de bo. auc. iudi. pos. ⁊ hec vera sunt i locatōe p̄uati. secus in fisco q locauit. nā fiscus postea rē locatā a se vēdiderit. non poterit ēptor expellere colonū p̄uilegio fisci. l. fi. de iur fis. Itē ēt fallit i eo q locauit. nō ex volūtate sz ex necessitate cātiua saltē. q; tūc successor pticularis nō poterit colonū expellere. l. filio. §. fi. ff. so. ma. Itē hec vā i colono. q̄ nullū ħz ius i re. vñ si mihi vendideris possionē quā tradidisti ad massariciuz. vt ibi colonus redd at ptem fructuū ēptor nō poterit illū expellere. l. i. dē q̄. §. fi. ff. p̄o so. xpo.

Additio an ille q̄ duxit domū. ⁊ postea recessit metu maloruz spūuz. quos dicebat sentire i domo. an teneat pstare solutā pēsiōem. dicite q; ñ. si hoc ꝓbatum fuerit. vidē si qs recederet de domo tpe pestis. que inceperat pullulare. lz reuera postea cessauerit q; sufficit timor istius cāe. lz cā ñ fuerit postea verificata. l. habitatores. §. fi. ff. loca. xpo. ⁊ vidē bar. i. l. si filio. §. si vir i quinquēnium. ff. so. ma. ⁊ in. l. i. §. q; ait. ff. ō su perfi. ⁊ bal. in. l. iubemus. C. de sa. san. ec. d. Jason.

De societate.

Hlo. Est aūt societas vt ait Alb. tuli⁹ duoz pluriū ve cōuentio honeste ꝯcta ad vberiorē q̄stuz ⁊ comodiorē vsū.

Additio ꝓsequat hec rubrica per tex. s. de obli. §. fi. ang.

Societatem. Diuz bonorū ⁊ vnius negociatōis tñ ħi pōt societas. i qua dāni ⁊ lucri sunt ptes equales. nisi iter socios aliter q̄uētū fuerit. ħ. d.

Additio nō q; in dubio ptes lucri ⁊ dāni in societate veniunt equales. q; societas vinculū fraternitatis ħz. l. vez. ff. e. ⁊ ꝓpterea in ea laudāda ē equalitas. l. cum pr. §. dulcissimis. ff. dele. ii.

Nō q̄uenit posse vt ptes lucri ⁊ dāni iter socios diuerse sint ⁊ q; iterdū ꝓciosa ē opa alicuius

vt iustū fit illū i societatē admitti melioze ꝙditiōe ceteris. ⁊ prestat ar. q; si plures scolares ꝓferint societatē. electio camerarꝫ debet il/li q fit in virtute ꝓstantior. sa. l. societatē la. pria. ff. e. Nō ꝙ/niri posse i societate vt vn⁹ ꝓstet pecuniā alter vō opam q; opera artis ē valimētū. l. cū duobus. §. si cocunda. ff. e. Nō cōuenire posse vt alt̄ socioꝝ totū dānum sustineat. alt̄ nō gtem lucri. nihil vō de dāno sentiat. ceteruꝫ si ita q̄ueniret vt alter totū dānū pa/teret. alt̄ vō lucrū nihil valeret q; ista societas esset leonina. vt videbit hic in glo.

Additio. an si duo sunt socii vnus vult ire venecias. ⁊ exerce/re mercancias. alter vō nō vult q; vadat. ⁊ ille dicit. volo ire peri culo meo. an si vadat ⁊ lucret il lud lucrū debeat ē cōe cū alio socio dic q; nō. fm bar. in. l. q; poterat i fi. ff. ad treb. q; sicut ꝑiculū ē suū ita ⁊ lucrū. itē nōq ꝓtest fē i lucro itelligunt facte. ⁊ i dāno. Idē ꝯ ex quo colligit q; porcio lucri re/gulat ⁊ demōstrat porcionē dāni l. vex. §. fi. ff. de re. dub. qō sa. ad q. vendidi tibi possiōem ꝑ mille ⁊ icertū ē de ꝙfinibus. tūc q̄titas ꝑcii. declarabit q̄titatez ꝑdti. vt de his ꝙfinibus intelligat. qbus magis ꝑcium conuenit.

Hl. Societas totoꝝ bonorū i.oium ⁊ exp̄sse. vt. ff. e. l. 1. §. i. ⁊. l. ii. §. i. Nā hoc nomen totus in singulari numero. tm̄ so cietatē ad vnā rē significat.

Itē aliis duob⁹ modis. ꝯtit societas. s. oium bonoꝝ simplr. i. nihil exp̄sso. vt. ff. e. l. coiri. ⁊. l. nec adicit. itē vnus rei. vt. ff. eo. l. v. ⁊. l. societas. Si i societate nihil dictū ē de ꝑtibus. debēt in ris dispōne eē equales. sic ⁊. ff. de hī. insti. l. quoc. §. hīdes. ⁊. §. de hī. insti. §. ita demū. ⁊. ff. e. l. si ñ fuerit. ⁊ hoc intellige. si equale fuit capitale. sz̄ si ꝑtes exp̄sse fue/rint. ille seruari debēt.

De illa sane. Valet cō/uētio iter socios vt maiorem partem lucri ferat alter q̄ dānni ⁊ ecōtra. Et lucrū dicitur qđ supereſt. omni dāno deducto. ⁊ ēt q; lucrum partici/pet alter ⁊ dānum nō. h. d.

Glo. In hoc. §. fit compen/satio lucri ⁊ dāni. vt si in vna re lucrum in alia dānum contigerit. vt si deducto omni dā no lucrum supereſt. vnus in du/as ꝑtes alius in tertiaz admitta/tur. s. secundum cōuentionem in ter eos factaz. Si vero solum dā num supereſt. is qui duas par/tes damni ferre debz. in rebus que supersunt. tantum vnus quā tum alter accipiat. quantum fa/ciat pars tertia damni. vt. ff. e. l. mutuus. Credo q; gl. velit dicer ex rebus que supersunt tantum vnus quantum alter accipiat. ⁊ hoc habita ꝙsideratione tercie

partꝫ dãni quã ſm ꝯuẽtionẽ vnꝰ ferret ⁊ alt̃ duas Dãnũ ⁊ lucꝝ nõ põt eẽ ſimul i vna ſocietate qꝛ dãnũ nõ ꝯputat̃ niſi deducto lucro ⁊ eꝯ. vt. d. l. mutius. ⁊. j. e. v. ⁊ adeo. In ſocietate pacta inequalia. ſ. vt vnus plus lucri vel dãni q̃ alt̃. accipiat tũc locũ hñt q̃ i alter plꝰ ꝯtulit ope. l. iduſtrie q̃ alius. vt. ff. e. l. ſi nõ fuerit. §. ſi vero placuerit. ſm azo. cũ ſocietas ſit fraternitatꝫ ius. ff. e. l. ſi verũ. Jo. ꝯ. ⁊ ſubdit. maxie i. d. l. ſi nõ fuerit. Alii dicũt idẽ q̃ Joã. ſ. q̃ talia pacta valeãt ẽt ſi alteriꝰ opa vel iduſtria nõ p̃ualeret ſed alia rõe. qꝛ valẽt rõne ꝯuẽtionis inter partes fcẽ lꝫ non rõne ſocietatꝫ. vt. ff. depo. l. i. §. ſi ꝯuenerit Add. ⁊ hoc cõiter approbatur xp̃ofo. Add. In iſta mã ſic ꝯclude qñqꝫ ꝯuẽtũ ẽ iter ꝑtes de lucro ⁊ de dãno q̃tũ vnuſqſqꝫ accipiat ⁊ illud ſuãdũ ẽ vt hic. qñqꝫ ẽ ꝯuentũ de altero tm̃ ita q̃ d̃ alio nihil dcm̃ ſit. tũc ꝯuẽtio fcã i vno intelligit̃ fcã i alio. vt. j. e. §. illud. qñqꝫ ꝑtes ꝯueniũt vt lucrum diuidat̃ equalr̃. ⁊ alt̃ nullũ dãnum patiat̃. ⁊ tũc aut is q̃ poſuit operam eſt ille qui dãnuꝫ pati nõ dꝫ. ⁊ valꝫ ſocietas ⁊ ꝯuẽtio vt hic. ⁊. d. v. nã ita. Aut is qui ex pacto dãnũ hẽre nõ dꝫ ẽ ille q̃ ponit pecuniã. ⁊ eſt pactũ vſurariũ. vt i glo. iiii. q. iii. pleriqꝫ ⁊ hr̃ mã i. c. nauigãti. de vſur.

Si eẽt pactũ i ſocietate q̃ ad vnũ ſpectet totũ lucrũ ⁊ ad alteꝝ totũ dãnuꝫ ẽt ſocietas leonina vt dr̃ i fabula auiãi vt. ff. e. l. ſi ñ fuerit. §. fi. ⁊. l. ſi vnus. §. p̃ciũ i fi.

Illud. Particula adiecta in lucro tacite videtur adiecta i dãno ⁊ eꝯ. h. d.

Illud expeditũ ẽ. ſi in vna cã pars fuerit expreſſa. veluti in ſolo lucro vel i ſolo dãno. i altera vero omiſſa in eo quoqꝫ i quo p̃termiſſum ẽ eandem partem ſeruari.

Glo. Nõ eãdẽ rõnẽ ꝯ̃riorũ ſic. ff. de leg. iii. l. fi. §. fi. ⁊. ff. fa. her. l. ſi filia. §. itẽ pap̃. Sꝫ vr̃ ar. ꝯ. ff. d̃ li. ⁊ poſth. l. cõmodiſſime. ⁊. ff. loca. l. ea. primo rñſo. ⁊ de neg. ge. l. ſi quis negocia. Addi. Ad. d. l. ꝯmodiſſime. Reſpondet̃ q̃ non loquit̃ i caſu contrario ſed diuerſo. vnde conclude ſm Bar. in. l. inter ſtipu. §. ſacram. ff. de verbo. oblig. in ver. opponit̃ contrarioꝝ eadem eſt diſciplina. q̃ iſtud põt intelligi tribus modis. Uno mõ q̃ eadẽ eſt natura q̃tuꝫ ad cognitionẽ. qꝛ cognito vno de contrariis cognoſcit̃ aliud. vt. d. l. i. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. Secũdo q̃ quantum ad iuris diſpoſitiõem eſt eadem natura. vt l. diem. §. ſtari. ff. de arbi. ⁊ hic. Tertio intelligit̃ eadem natura ſcilꝫ per cõtrarium. ⁊ ꝯtraria eodem modo operant̃ ꝯtrariuꝫ effectũ. quod eſt verum qñ eſt eadẽ ratio. regula qui ſentit. de regu. iur. in. vi.

Manet. Societas solvit̃ renũciatione. qua soluta lucrũ qđ post renũciatiõem acquirit̃. non cõicat̃ nisi dolose fuerit renũciatũ. h. d.

Additio nõ q̃ societas dr̃ sp durare nisi ꝓbet̃. q̃ sit dissoluta exp̃sse vel tacite. Nõ q̃ soci⁹ oĩum bonoꝝ hr̃ditatẽ sibi delataꝫ cõicare tenet̃. vt hic ⁊ l. iii. §. ii. ⁊ l. co iii. cũ. l. seq. ⁊ l. si societatem vniuersaꝝ. ff. eo. ⁊ nõ hic q̃ titulus hr̃ditarius dr̃ lucratiuus. de quo in. l. i. C. de ĩpo. lu. de. ⁊ i gl. no. i. l. si duo. ff. de acq. hr̃. ⁊ i. l. hr̃ditatẽ. ff. man. Itẽ nõ q̃ lucrũ obueniẽs renũcianti de quo ñ cogitauit. ⁊ sic ñ captata opa suum erit. fa. l. data opa ff. qui. ex ca. ma. Itẽ nõ q̃ oẽ lucrũ quod acqrit ille cui renũciata ẽ societas suũ ꝓpriũ ẽ ⁊ dãnũ ẽ cõe cũ socio. q renũciauit iniuste societati.

Hi. Quis dꝫ renũciare societatẽ p̃nti socio ñ abñti vt ff. e. sꝫ socius. §. si abñti. Additio dic bonafide fcã renunciatio. dꝫ fieri p̃nte socio vt. d. §. si absẽti vel ei⁹ ꝓcuratore vt. l. actiõe. §. itẽ scriptuꝫ. ff. e. fa. l. aut q alr̃. §. si forte. ff. qđ vi aut clã. si aũt fieret socio ignorãte ⁊ abñte. tũc lucrũ p⁹ renũciatiõem fcũm ẽ cõe. ⁊ dãnũ ẽ ꝓpriũ renũciant̃. ⁊ lucrũ q̃situ a socio abñte ẽ ei⁹ ꝓpriũ vt dixi. Prohibet̃ hic renũciare societati callide. vt. s. soci⁹ aliqđ lucrũ obueniẽs sol⁹ hẽat vt hic i tex. Idẽ si itẽ pestiue. i. añ tp̃s i societate appositũ renũciat d. l. actiõe. §. q societatẽ. ff. e. ideꝫ si expediat nõ renũciari. ff. e. d. l. actõe. §. labeo. ⁊ l. sꝫ ⁊ si soci⁹. §. si. Additio dic hec vera sunt si socio seruent̃ ꝓmissa vt ẽ casus i l. si ꝯuenerit in fi. ff. eo. hꝫ. n. istã tacitã ꝯditiõem q̃ añ tp̃s nõ renũciet supple dũmõ sibi conuẽta seruent̃. fa. optĩe tex. in. l. quero. §. inter locatorẽ. ff. lo. so hꝫ aliaꝫ ꝯditionẽ dũmõ soci⁹ ñ sit risox⁹ vel dãnosus vt. d. l. si ꝯuenit i fi. tertio p̃dicta sunt v̄a nisi renunciãs sit ex cã necessaria ab futur⁹ longo tp̃e. qꝛ põt ĩpune renũciar̃ ẽt si intersit alterius socii. renunciari nisi ille socius eẽt valde ydoneus ⁊ de eo merito posset ꝯfidere. so qñ nõ facilr̃ p aliũ administraret. qꝛ ad illud ministeriũ faciliter aliũ ydoneuꝫ nõ repiret si vellet vt ẽ casus in. l. idẽqꝫ. ff. eo.

Si qd uõ aliud lucri faciat qđ ñ captauerit. ad ip̃m soluꝫ ꝑtinꝫ ⁊ vero cui renunciatuꝫ ẽ. qcquid oĩo p⁹ renunciatã societatẽ acqrit̃ soli ꝯcedit̃. Additio qualiter aũt p̃sumat̃ dict⁹ dol⁹ ⁊ mahinatio. vide p bar. i. d. l. fulcinius. §. qd sit latitare. ⁊ d. §. si aduersus. No. qnqꝫ mõs soluẽde societatis hic ⁊ quattuor. §. seq. sunt ⁊ alii duo. vt interemptõe reꝝ nãliuꝫ vl' ciuiliũ vt. ff. e. l. verum. §. pe. itẽ cuꝫ ab alio stipulor aĩo nouãdi. vel intento iudicium cum aliquo dicto animo nouandi vt ff. e. l. actioue. i. rñ.

Cause licitã societatẽ solendã antet

Soluit̃. Morte vni⁹ ex sociis itẽ iteritu rei vl' publicatõe bonoꝝ soluit̃ societas itẽ si vnus ex sociis bonis cesserit h.d. Additõ no. ꝙ i societate videt̃ electa industria ꝑsone.

No. ꝙ societas nõ transit ad hr̃dẽ. vt. l. furti. §. illud. ff. d̃ ifa. ⁊ que sit rõ. no. ibi gl. ⁊ doc. ⁊ h̃ est veꝝ ẽt si exp̃sse ꝑ pactũ cautuꝫ sit. vt ẽt ad hr̃dẽ transeat. nisi sit societas in vectigalibus publicis. qꝛ tũc trãsiret dcã societas in hr̃dẽ si agat̃. ⁊ ip̃e hr̃s sit ydoneus al' nõ transit in hr̃dẽ vt de vtro qꝫ ẽ cãus. ⁊ ibi doc. i. l. adeo. ff. e. aduertas tñ. ꝙ lꝫ in priua t̃ societas finita sit morte. nec ad heredẽ transeat vt hic. tamẽ emolumẽtuꝫ societatis bñ trãsit. vt. l. veꝝ. §. i hr̃dẽ. ff. e. ⁊ idẽ i dãno vt ibi. Nõ ꝙ morte vnius ex sociis tm̃. soluitur societas ẽt inter plures alios socios supstites. nisi cautuꝫ sit. ꝙ vno moriẽte iter supstites societas duraret. No. in ver. itẽ si alicui ꝙ finita cã siue materia societat̃. ⁊ sic fa. ꝙ finita cã dilationis sit finita ipsa dilatio. vt. l. si quis hr̃des. ⁊ ibi bar. ff. de acq. hr̃. ⁊. l. a filia. §. i. ⁊ ibi bart. ff. ad treb. Nõ in ver. publicatõe ꝙ ex publicatiõe part̃ bonoꝝ vni⁹ ex sociis. nõ dissoluit̃ societas. sꝫ quãdo oĩa bona sunt publicata. qꝛ hr̃ ꝓ mortuo. Nõ ꝙ eo ip̃o. ꝙ vn⁹ ex sociis efficit̃ ñ soluẽdo. ⁊ cessit bonis. vel ꝑꝑ debita publica vl' ꝑuata stati soluit̃ societas. qd̃ nõ si ego hẽo vnaꝫ societatẽ in arte lane cuꝫ ti cio. ⁊ tici⁹ in aliis suis artificiis rumpit ⁊ frãgit ⁊ fallit creditores. ⁊ sic cessit bõis. ꝙ statim iter se ⁊ me in arte lane societas ẽ diuisa. ẽt si ego ⁊ ticius volum⁹ societatẽ ꝑdurare. qꝛ noua nascitur societas vt exnũc. ⁊ antiq̃ expirauit. ⁊ sic p̃nt noua pacta fieri ⁊ antiqs nõ est standuꝫ.

Glo. Morte socii soluitur societas. Idẽ i tutela secus i deposito ⁊ mãdato. vt. ff. de his. qui no. infa. l. furti. §. illd̃

Põt ꝯueniri inter pl'es socios vt vno moriente duret societas inter supstites. nõ aũt ad hr̃dem transit ẽt ex pacto. vt. ff. eo. l. adeo. ⁊. l. nemo in fi. nisi in societate vectigaliũ. vt. ff. e. l. veꝝ §. in hr̃dẽ. ⁊. l. adeo. i. rñ. ⁊ nisi denuo ꝯsentiat. ff. e. l. plane.

Itẽ si alicuius rei ꝯcta sit societas. ⁊ finis negocio impositus est. finit̃ societas glo. vt duo tabernarii de vendendo vino i foro. Additio dic hoc veꝝ si d̃ certo i spẽ vẽdẽdo cautũ sit. si aũt d̃ vino vẽdẽdo ⁊ reuendẽdo tabernaꝫ ꝯducerẽt. duraret societas duraret ꝯductio al' aũt intẽpestiue dr̃ renũciatuꝫ vt. l. actiõe. §. itẽ in societate. ff. eo. Publicatõe quoqꝫ distrahi societatem manifestũ est. s. si vniuersa bona socii publicent̃. nã cuꝫ in eius socii locuꝫ alt̃. s. fiscus succedit. pro mortuo hẽtur gl. ꝯcor. ff. e. l. publicatõe. §. actiõe. Sꝫ qd si

hic socius cuius bōa publicata sūt erat socius rōe opis qđ eē pōt vt s.e.§.nā ⁊ ita R ñ.idē cuz libertatē vel vitā vel ciuitatē amittat vt.ff.de bo.dā.l.i.⁊.j.pr.§.i fi. Additio ⁊ istud ēt vr̄ ꝓcedere i deportato.q lz ius gētium retineat.tñ qꝛ ñ pōt stare i ciuitate.⁊ qꝛ ea que posita sunt in societate sunt publicata.⁊ fiscus successit i locuz suum igit̄ societas dr̄ finita ang. Itē si qs ex socius mole debiti p̄grauat⁹ bonis suis cesserit.⁊ iō ꝓpter bona publica.aut priuata debita.sb̄a eius veneat. soluit̄ societas. Sz hoc cāu si ad huc ꝯsentiāt i nouā societatē.noua vr̄ incipere societas. Quis pōt cedere bonis ne i carcerē detrudat̄ .vt.j. de ac.§.fi.⁊.C.de ces.bo.l.i. Qꝛ ille q cessit bonis ad huc viuit ⁊ manens i ciuitate sibi postea acqrere pōt.iō đ nouo i societatez ꝯñtire pñt.ff.đ ces.bo.l.v.

Socius. Socius tenet̄ de leui culpa vel de tali diligentia qualez suis rebus solitus est adhibere.h.d. Additio nō q i deposito venit solū dolus ⁊ lata vel latior culpa l.q nerua ⁊ ibi late bar.ff.depo. Nō quē teneri de exactissima diligētia ē teneri de leuissima clpa. Nō q qui eligit sociū nō diligētē dz.s̄.imputare.qꝛ mala electō ē i culpa concor.l.cum mandato in fi.ff.man.de minor.

Glo. Actio pro so.ē dircā ab vtraqz pte vt.j.de pe.te.li.§.ex quib⁹ ⁊ finita societate nascit̄ vt.C.e.tādiu. nisi in casu vt.ff.eo.l.actiōe.§.ñ nūq̄.

Additio an ⁊ qñ det̄ actio directa ab vtraqz pte.vel vni directa ⁊ aliis ꝯria gl.ponit i.l. cōsensu in fi.ff.đ ac.⁊ ob.⁊ ibi bar. ⁊ ponit glo.⁊ ibi late bar.i.l. curatorē.⁊ ibi doc.C.de neg. ges. cōclude igit̄ sm bar.ibi.qñqz est ꝯctus i quo nō variat̄ nec nomē ꝯctus nec ꝯhentiū.vt in ꝯctu societat̄ ⁊ tūc ex vtraqz parte ē directa.vt hic dicit gl.qñqz variat̄ nomē ꝯctus ⁊ ꝯhētiū.vt in emptiōe ⁊ vēditiōe.locatiōe ⁊ ꝯductiōe.⁊ tūc ēt nō distinguit̄ actō per directā ⁊ ꝯriam.sed cuilibet cōpetit actio ex noie suo.vt mihi exēpto.tibi ex vēdito.mihi ex locato.tibi ex ꝯducto. Qñqz variat̄ nomē ꝯhētiū vl̄ q̄si ꝯhētiuz. ñ aūt variat̄ nomē ꝯct⁹.l̄ q̄si.isto cāu qñqz illa variatio ꝯtigit.qꝛ ñ descēdit a nomine. vt mandans ⁊ mandatarius. deponens ⁊ depositarius ⁊ similia ⁊ tunc variatur actio inter directam ⁊ cōtrariaz.nam directa competit ei qui habet nomen propriuz. ꝯtractui ei qui hz nomē deriuatiuum.vt. C.de neg.ges.l.si mandatum ⁊ i to.ti.ff.man.depo.⁊ cōmo. Qñqz variatur nomē contrahentiū vel quasi ⁊ nomen non descendit a nomine.⁊ tunc variatur.

Actio directa contraria

Dāñi ex ñs vlq; alterius ex soc̄is

l.

Scōs ꝯctus vel quasi vt i ꝙtractu pignoris vn⁹ vocat creditor. alter debitor. ⁊ tñ ex vtraq; pte iste ꝙtractus dr̄ pignus. ⁊ i negociorū gestor vnus dicit gerens. ⁊ alter cui geritr. ⁊ ex vtraq; pte dr̄ quasi vnus ꝙctus. ſ. nego. ge. tūc ista actio diuidit i ꝙtrariam ⁊ directaz. Directa ꝙpetit ei ad quē res pūnet. ꝙtraria alteri. vt ff. de pig. ac. l. tutor. ꝙtrariaz que nō.

Add. an āt nascat actio p ſocio durāte societate. dic ſm ſalyc. i. d. l. tādiu. q; q̄libz actio p ſocio nascit rōe distracte societatis. ⁊ illa nascit demū societate finita. vt. d. l. tādiu. ⁊ hac glo. Q̄libz nascitur rōne ꝙtracte societat̄ iplēde vel pficiēde. ⁊ illa statiz nascit. ⁊ ea durante intētat. vt. ff. e. l. iii. ⁊ nō. glo. i. d. l. tādiu. Q̄libz rōne fraudis vel doli vel culpe ꝑmisse ⁊ hec nascit societate durāte. Et filr intētat ēt ſz nō velit intētare vt a societate recedat. ſed trūmō vt dolus ⁊ fraus euitet l'emēdet. Nā p̄t itētari vt fingul' tpib⁹ ordinat̄ videat rō societat̄. ⁊ ita intelligat q; nō gl. i. l. tādiu. ii. ff. e. cū ſi.

Hl. Socius tenet solū ō dolo ⁊ lata culpa q̄ dolū repūtat. ff. depo. l. q; nerua. ⁊. ff. ſi qs te. lib. cē. l. i. §. ñ āt. Socio tenet socio ō culpa niſi alē tantā culpā p̄ſtiterit q̄tā ⁊ iſte. ⁊ afferret par dānū. quo casu ꝙpēſatur cū culpa ⁊ dolus cū dolo. vt. ff. ō ꝙpē. ſi ābo. ⁊ ō dolo. l. ſi duo.

Add. ſz ſi vn⁹ ⁊ idē soc⁹ fecit lucrū i vna re. ⁊ i alia dānū passus ē ſua culpa. nō fit ꝙpēſatio lucri ⁊ dāni vt ē casus i. l. nō ob eā rē. ff. e. ⁊ dic vt ibi i glo. Sufficit eim talē diligētiā cōib⁹ reb⁹ adhibere ſocū qualē i ſuis reb⁹ adhibere ſolet. Hl. ſ. qualē adhibere ſolet añ ꝙtractā societatē. ⁊ i hoc discrepat a ꝓpoſitario q; vt i p̄ſti tenet. ſic. ff. depo. l. q; nerua. ſic ē i eo casu i quo hēo rē cōem ſine societate. vt. ff. fami. her. l. hēdes §. nō tñ. Add. hoc verū niſi ō p̄ſti adhibet maiorē diligētiā reb⁹ ſuis q; añ tp̄s ꝙtract̄ ſocietat̄ q; tūc i societate dr̄ adhibere illā diligētiā maiorē quā nūc adhibz reb⁹ ſuis. Iſta ē gl. valō nō. i. l. cū duobus. §. i. ff. e. ſecus i depoſito vt hic dicit gl. Qui parū diligētē ſocū ſibi assumit ō ſe q̄ri dr̄ hoc ē ſibi iputare dr̄.

Add. nō q; hr̄s qui tenet ducere medicū adhibitū q; nō ſufficit q; ducat medicū niſi idoneum ⁊ ſufficientē ducat. aliaſ vt idignū reputat hr̄ditat̄ vt. l. indignū. ff. ō hr̄s qui. vt idig. Et idē i marito ne excludat a lucro dot̄ ex forma ſtatuti vt nō. i. l. ab hoſtibus i pūn. ⁊ ibi doc. ff. ſo. ma. ⁊ ē tex. i. l. q; ſi nolit. §. ſi mācipiū. ff. de edi. edic. Et iputat empt̄or ſi nō ꝙdurxit bonū aduocatū in cā cuctionis. vt ē glo. ſing. i. d. §. ſi mācipiū. Ō itelligē ſi copia pitor hēri potuit. ar. l. idē q̄z. §. i. ff. eo.

Nota m̄ et q̄ ſocietas finitur actio. d. l. tādiu. q; nascit rōne ꝙtracte ſocietat̄ ꝙ ſocio

1 2 3

hereꝫ ⁊ natus mediocrē ſufficiēt adhibere ab hērede tale ꝓnatus ⁊ ꝓ ē in viro reſpectus dotis

Emptor ſi nō ꝙuenit bonū ad mētū nō tenetur vēdor vltr de empt̄o

Añ qui vult dicere ꝯ hꝫdē mari tū vl̄ eptorē dꝫ ꝓbare q̄ tūc tpis erat copia ptoꝝ ita dicit bar. i di cta. l. idēq;. ⁊ i. l. fi tertiusi fi. pñ. ff. ō aqua plu. ar. cū fi.

Quero fi vnus exfribus i vi ta pñis fecit sūptꝰ nuptiales. po/ stea vero pꝰ mortē pñis an alter frat̄ ō cōi ēt debeat sūptꝰ nuptia/ les facere. Dic q̄ nō imo debēt fieri tm̄ ō ꝑte sua. vt ē glo. i. l. iii. §. fi. ff. ō mu. ⁊ ho. Tu adde qō idē voluit Bar. i trac. de duo. fra. i v̄. quarto quero. pone q̄ pñ ꝓ filio. Itē ō vestibus per patrē factis vxori filii. dic q̄ fi sūt ve/ stes festiue remanēt soceri ⁊ sic de bēt cōicari cū frib⁹. sec⁹ fi sūt quo tidiane qz sunt effecte sue vxoris. vt. l. id vestimētū. ff. de pecu. Et nō. bar. i. d. sao tractatu. i. d. v̄. quarto quero. ⁊ Bart. i. l. pe. ⁊ ibi doc. ff. so. ma.

Quid si erāt duo frēs rustici ⁊ venūt ad diuisionē ⁊ vnus ha buit plures filios oparios. alter nullū vel nō tot operātes quō in ter eos diuidī dic q̄ diuisio fi/ et ꝓ capita. qz societas respicit ca/ pita eorū qui ponūt opas i socie tate. Ita dicit Bal. i. l. fi patruꝰ i v̄. sz pone q̄ erāt duo rustici. C cōia vtri. iudi. ⁊ ibi Saly. i fi. ⁊ bar. i suo tractatu. ō duo. fra. qō nō. qz mltas lites vidi iter frēs rusticos. Et ꝑdcā sūt vera i filiis opantibꝰ ⁊ quorū opa ē vtl̄. qd āt si sint pauli an alē fr̄ q̄ ñ hūt filios vl̄ nō tot posset repetere ꝙ

fratre expēsas quas fecit i nepo/ tes. Et vr̄ q̄ nō. qz aduertēdū ē q̄ quod sūt duo frēs ⁊ vnꝰ plus ō fructibus q̄ alter ponit i cōi nō pōt tpe diuisiōis postea ab altero repetef. vt nō. bal. i. l. fi. C. ō col la. qō ē nō. Tñ i casu nō dic ꝯ/ riū q̄ imo pōt a ꝑe pupillorꝫ ne potū repetere. vt ar. nō. i. l. fi pñ/ no. C. de nego. ge. nisi sint tales quorū opa equaleat expensis. vt pueri rusticorꝫ q lz sint pauli tñ custodiūt bestias ⁊ lucrant̄ expē/ sas. ⁊ hoc ad lr̄am nō. ibi Bald.

Quero cū nō appareat ō di/ uisiōe fcā iter frēs sz appet q̄ seor sui hitauerūt. ⁊ seorsū ꝓ lōga tpa vnusq̄sq; res sepatas possedit an ꝑsumat̄ diuisio ⁊ id qō vnusquis q̄z sepatiz possedit fit suū. Glo. ē sing. i. l. fi maior. C. cōi diui. q̄ dicit q̄ sic. quā gl. Ja. bu. bar. ⁊ citramontani sequūtur qō ēt ibi sequit̄ saly. ēt si inter illa bōa pos sessa eēt iequalitas. lz i hoc bal. ꝯ/ riū teneat. sz i hoc opi. saly verioꝫ Ange.

De mandato.

Obligōnū alie re ꝯhunt̄ alie vbis alie lr̄is alie con sensu. vt. ī. ō obli. Itē eaꝫ q̄ cō/ sensu. alie ꝓ vēditōꝫ alie ꝓ locatō nē ⁊ gductōꝫ alie ꝓ societatē. alie ꝓ mādatū vt. ī. ō obl. ex cō. i pñ. de tribꝰ primis dixit nūc ō q̄rta. ſ. ō mādato.

m Andatum

⁊

Mdatū obligatoriū ꝯhiē plib⁹ mōis nec obligaē qs si mādatarii gr̃a tūi mādet. ⁊ mādāt̄ tūi gr̃a tūc mādaē cū aliqd sibi vtile mādaē. h. d. vsq; ad. §. tua.

Add. nō q; qñ mādatū fit gratia mādatarii tūi amittit nomē mandati ⁊ trāsit i nomē ꝙsilii. Jtē nō neminē ex ꝙsilio obligari q; liberū ē cuiq; apud se explorare. an sibi ꝙsiliū illud expediat. ꝙcor. l. ii. §. fi. ff. eo.

Hl. Mdātū ē offiū gratuitū ab eo q; suscepit exhibēdū nisi cū fiat gratis icipit eē locatio. vt. j. c. §. fi. Et fit p v̄bum roꝙo. volo. mādo. supplico ⁊ similia. vt. ff. e. l. i. §. fi. Add. Jd q̄ dicit glo. ē verū iter mandantē ⁊ mandatariū. sz respectu aduersarii nō curo vtrū hēat salariū sza dño an nō. satis ē q; habeat mādatū vt possit agere vl defendere. vt. l. nālis. §. fi. ff. ō p̄. ver. ita bar. i. l. i. §. i. ff. c. Mdāda tū ꝯhiē quinq; mōis siue sua tūi gr̃a aliqs tibi mandet siue sua et tua siue aliena tantū siue sua ⁊ aliena siue tua ⁊ aliena. At si tua tūi gr̃a mandatū sit supuacuū est mādatū ob id nulla ex eo oritur obligō nec mandati iter vos oritur actio. Mdandant̄ tūi gr̃a iteruenit mādatū veluti siqs tibi mandet i negocia ei⁹ gereres. l vt fūdū ei emeres vel vt p eo spōderes. Tua gr̃a ⁊ mādāt̄ veluti si mādet tibi vt pecuniā sub vsuris crederes ei q i rē ipi⁹ mutuaret. aut si volēte te agere cū eo ex fidelussoria cautōe mādet tibi vt cuz reo agas piculo mādāt̄ l vt ipsi⁹ piculo stipuleris ab eo quē tibi ō legeris i id q̄ tibi debuerat. ⁊c. vt i tex.

Hlo. Quicq; modi mādati ō gb⁹ hic itelligūē obligatorii. vltim⁹ eim modus qui hic pōiē. s. q; tūi tua gr̃a nō ē obligatoriꝰ. vt. ff. e. ti. l. ii. §. fi. itez fm Jo. ē q̄dā aliō obligatoriuz vt cū sua gr̃a ⁊ tua ⁊ aliena aliqs tibi mādat vt emas fūdū p̄o me ⁊ te ⁊ ticio. Jtē septim⁹ mod⁹ p̄t dici ⁊ exēplifica vt. ff. e. l. si pecuī. §. si tutores. vbi tutor mādat cōtutori suo vt fuū necessariū emat pupillo. ⁊ sic gr̃a mandanti ⁊ mādatarii ⁊ pupilli. Add. d. ꝓpos. rep; obat hāc opi. Jo. vide hic p eū. Cū sit mandatū gr̃a mandatarii tūi nō oriē obligō gl. nisi dol⁹ ⁊ calliditas itercedant. ff. de re. iur. l. ꝙsilii. Add. qñ qs obligaē ex ꝙsilio suo vide hic p ang.

Cū sit mandatū gr̃a mandantis tūi tūc teneē q; suscepit mandatū ñ q; gessit. ff. e. l. si remunerandi. §. i.

Tua. Ad agnoscēdū cuius gr̃a mandatū fiat ispiciēdū ē cui⁹ vtilitatē ꝙcernit illō q̄ mandaē ⁊ dr̄ illi⁹ gr̃a celebratū. ⁊ mandatum gr̃a mādatarii tūi ñ dr̄ obligatoriuz sz dr̄ ꝓpue ꝙsiliū. h. d.

Hl. Mdutuare sub vsuris est vtilitas mutuāt̄ vt hic in

tex. pp vsurarū lucrū. sz vī ff. ō vsur. l. cū quidaz. §. si pupillo. i fi. Sz ibi dz subaudiri tantū. s. q vsure nō fiūt pp lucrū tm sz ēt pp penaz. vel dic nō sūt pp lucrū iducte. s. pncipalr vt ibi scōario tm sic vt hic dr. Add. dic q glo. ff. e. l. ii. i v. tua. dicit q vsure pncipalr sūt iuēte pp penaz z nō lucz Tu dic sm pau. ō ca. ibi q iterdū vsure venūt ex pacto z tunc solū sūt iuēte pp lucrū z tūc veniunt ēt sine aliqua moza Interdū venūt officio iudicis pp mozam z tūc pncipali i penaz scōario i lucrū. Idē si veniant ex pacto vel ex stipulatōe collata in tps moze vt si pmisit cētū hinc ad annū. z si nō soluit pmisit vsuras. l. lecta. i fi. ff. si cer. pe. Si volente te agere cū fideiussore ex fideiussoria cā mādet tibi vt cuz reo agas piculo mandantis vl ipsi periclō stipuleris ab eo quē tibi delegerl id qō tibi debuerat. Sl. z hoc cāu aget ō fideiussor mandantē actōe mādati. nō ex stipulone pria. si nouandi aio hoc mādatū iterceſſit. ff. e. l. si mādato meo. in fi. Si āt nō nouādi aio agit ex pria cā. vt. ff. ō pcur. l. lz. §. ea obligō i fi. Si sua z aliena mādet pt agi duab⁹ actōib⁹. s. mādati 2tra mandantē. z neg. gest. ō ticū. vt. C. ō neg. ge. l. si mandatū. Nō. bonaz regulā ex hoc tex. s. quem ō 2filio nō teneri. Fallit tm i casibus q hīs. ll. dicūt vt. ff. ō dolo. l. q si cū scires. z. ff. ō pso. l. ii. sz hoc iō qz ibi fuit 2filiū fraudolē tū. vt. ff. ō re. iur. l. 2filii. Itē fallit. ff. ad. l. aquil. l. si cuius. §. lib ho. i. rñ. z. ff. de inur. l. nō soluz i pn. z. l. peculus. z. ff. q vi aut clā l. sp. §. i. z. ff. ō fur. l. figs vxori. §. cū ticio. z. ff. ō s. cor. l. i. i. rñ. §. psuadere. sz b i maleficiis. iō ñ dat mādati tenet tm ō dolo l' alis actōib⁹. itē i pdcis cāib⁹ al' factur⁹ ñ erat al' obtiet hec rla vt hic. z. ff. e. l. si remūerādi. §. plane. Iste tm dās 2filiū ñ tenet ili cui tale 2filiū pstat vt ibi. sz ili i cuius lesiōe 2filius vt hic dicim⁹ z. j. pn. §. Add. i hoc bz di stigue aut loqmur ō tali 2filio q sonat i delictū z ñ adhibet distinctio an al's ēt factur⁹ vl ñ qz oio tenet vt. l. nō solū. §. ex mādato z ibi bar. ff. ō inur. z. ff. ad turp. l. i. §. icidit. Aut ñ sonat i ōlictū z tūc adhibet distinctō aut dolo pstitit 2filiū aut nō z an ēt al' factur⁹ an ñ vt. l. si cū sciret. ff. ō dolo. z. l. si remunerādi. §. si tibi ff. e. Nemo ex 2filio mādati obligat ēt si ñ expediat ei cui mādabat cū libeat cuiqz sit explorare apud se an expediat 2filium. Sl. sz suscepto mādato necesse ē 2sumari sm Jo. nisi 2gruo tpe renūcietur vt. j. eo. §. mandatuz z. ff. eo. l. mandauero. §. fi. z. ff. cōmo. l. icōmodatum. §. sicut.

Itaqz si otiosaz pecūiaz domite habentem hortatus fuerit aliquis. vt rem emeres aliquam. vel eam crederes quāuis non ex

cō sensiū tēn in delicto se obligat

pēdiat tibi cā emisse vel credidis se. nō tñ tibi mandati tenet̄. Et adeo hec ita sunt. vt quesitum sit an mādati teneat̄ q mādauit tibi vt pecuniam ticio fenerares. sed obtinuit sabini snia obligatoriuz eē i hoc cāu mandatū. qꝛ nō alit̄ ticio credidisses quā si tibi māda tum esset.

Glo. Iste tex. vr̄ eē ꝓ opi. pla. q dixit duo. s. vbi ꝯsulo certe ꝑsone mutuari. tēor ita demū si alias facturus ñ eras vbi aūt nō ē designata aliqua ꝑsona nō teneor ēt si al's facturus. nō eras. Sz Jo. i vtroqꝫ cāu di cit ꝯrium nā prio idisticte teneor siue alias eras mutuaturus siue non. scdo autē cum distinctione an alias eras mutuaturus fa. ꝑ. eo. l. si remunerandi. §. plane. s̄. e. §. tua ꝛ aliena i fi. ꝛ. ff. d̄ ne. ges. l. iii. i. fi. ꝛ. l. iiii. Nec ob. qd̄ hic dr̄ qꝛ nō al'r ticio credidisses ꝛc. qꝛ dz subaudiri max̄. qꝛ ēt si al'r facturus. erat tenet̄ qui mādauit. Additio. ꝛ hec opi. Jo. veluti co munior approbat̄. de quo i. l. si remunerādi. §. i. ff. e. xp̄os.

Illud. Quoqꝫ. Mādatuz rei turpis vel ꝯ bonos mores. nō valet. h. d.

Additio nō ꝙ sicut iuramētū ꝯ bonos mores nō ē obligatoriū vt. c. nō ē obligatoriū de re. iur. i vi. ita ēt mandatū vt hic. nec stipulatio nec aliqua dispositio. vt. l. stipulatio hoc mō ꝯcepta. ff. de ver. ob. Itē nō ꝙ dr̄ eē ꝯ bonos mores qñ mādo ticio vt tibi fu ret̄ vl' iuriet̄. add̄ qd̄ hr̄ in. l. generalr̄. §. si plagii. ꝛ ibi ꝑ gl. bar. ꝛ doc. ff. de ver. ob. ꝛ in. l. pe. ff. d̄ ꝯdi. ob tur. cau. de quo dic vt di xi. s̄. de inuti. stip. §. ꝙ turpi.

Gl. Mandatum ꝯ bonos mores ñ obligatoriū ēt si iur̄m intercederet vt i aūt. sceuicas nō sol. §. i. col. v. ꝛ ꝯcor. huic §. ff. e. l. si remunerādi. §. rei turpis. ꝛ. l. si mādauero. §. qui edez ꝛ. ff. de arbi. l. si cū dies. §. in cōpromisso. ꝛ. s̄. de inuti. stip. §. ꝙ turpi. ꝛ. ff. de ver. ob. l. generalr̄ ꝛ. l. seq. ꝛ. ff. de ꝯdi. insti. l. ꝯditiones. Si mandaui tibi ꝙ illi noie meo iuriam inferres vtiqꝫ teneor. ar. ff. d̄ dan. ifec. l. damni §. si mandato. Additio qꝛ dr̄ hic ꝙ iur̄m ꝯ bonos mores nō ē obligatoriū quero qñ dicat̄ ꝯtra bonos mores. bal. i. l. si qs iquilinos. §. fi. dele. i. dicit ꝙ canones vident̄ velle. ꝙ tunc dr̄ ꝯtra bonos mores. qñ ex obseruantia iuramēti vel pacti iducit̄ peccatuz vt in. c. ii. de pac. in. vi. Tu dic vt dicit bar. in. l. seius ꝛ angeri⁹ ff. ad. l. fal. vz ꝙ quedaz sunt conuētiōes vel pacta iprobata a iure rōe turpitudinis. ꝛ ista iuramēto nō cōfirmant̄. d. c. non est obligatorium de pactis in. vi. quedā sunt conuentiones iprobate ratione publice vtilitatis principaliter ꝛ iste iuramento non confirmantur. ff. de pac. l. iur̄gen. §. si paciscar ꝛ. §. ꝛ generalr̄. ꝛ ex̄

Quo modo iuramentum firmat pactū improbatū

de so. ꝑpe. c. si diligēti. quedam sunt pacta que reprobant rōne publice vtilitatis secundario. vt alienatio fundi dotalis. ⁊ ista cōfirmant iuramēto vt. c. cum cōtingat eī de iureiur. q̄dam sunt pacta que iprobant i odiū creditoris vt pactū legis cōmissorie in pignorib⁹. Itē i mutuo i filiosa. vt. l. i. ff. ad mace. ⁊ ista iuramento ꝓhīt cōfirmari. vt. c. significāte eī ō pigno. ⁊ ibi gl. Inn. ⁊ doc. Quedā sūt pacta que reprobant cōmoditatē ipsius vl' ibecillitatē ꝑsōe vt i mioze. xxv. ānis. ⁊ ista iuramēto cōfirmāt vt i auct. sacra pubertū. C. si aduer. vē. Sz vnū tenet sm̄ēti sm̄ bar. ibi q̄ q̄ñ modiū creditoris tñ pacta iprobāt lz cōtrahentes iuramēto hoc ē verū. lz postea ē seruatū iuramētū pōt repeti iquātū locupletet creditor cū aliena iactura. vt. c. i. ⁊. c. debitores eī ō iurm. q̄ oia fingūt nō.

Jsqui. Dātatarius nō dz excedere fines mādati. ⁊ q̄tens excedit ñ hz act. mādati. h. d.

Js qui exequit mandatū nō dz excedere fines mādati. Glo. scilicet si fit mādatū certe forme naz quādoq; hz certaz formaz ⁊ tūc habz locum quod hic dicitur ⁊. ff. e. l. diligēter. q̄ñq; nō. ⁊ tūc bona fide facere dz. vt. ff. e. l. iu. ⁊ pbat et hec distictio. ff. e. l. siquis ꝑ eo.

Qui excedit fines mādati nō hz mādati actionē Sed certe nec et nego. ge. sm̄ bul. ⁊ Jo. ⁊ ē ꝑ eis. C. de nego. ge. l. vlti. ⁊. ff. de nego. ge. l. qui aliena. §. libertis. ⁊ de pecul. si creditor. §. i. Sed Dd. dabat vtilē ne. ges. actōem. Et rñdebat illi. l. qui aliena. §. liberti. q; spālis ibi fuit ꝓhibitio. Sed certe miror de hac opi. cuz videat lex expedita que ē vtilē de negat expresse. vt. ff. e. l. si ꝓtector. ⁊ ff. ō edē. l. i. §. cā.

Qui mādat vt sibi centū aureorum fundus emeret. is vtiq; mandasse intelligit vt minori si possit precio emeret. Glo. ⁊ rō ē q; maiori sūme minor iesse intelligit. vt. ff. de ver. ob. l. iter stip. §. ii. ⁊. ff. de arbi. l. die. §. si ples.

Recte. Dātatū re integra pōt revocari ⁊ re integra finit morte. Succurrit tñ ei qui ignorauit mādatū revocatū. h. d.

Add. nō q; q̄uis mādatū sit susceptū ⁊ sic pfectū tñ a volūtate vni⁹. s. mādantis vel mādatarii soluit mādatū. Nō q; mutato statu mādatarii et in melius. q; de seruo factus ē liber nō pōt fieri solutio ꝑ debitores ⁊ sēa nō liberat eos. si seruo iussi sūt solvere Nō q; mādatarius exequēs mādatū et post mortē dñi ignorās. lz mādatū sit finitū morte mandantis tamē agit mādati.

Hl. Speciale ē in mādato q; sic facile revocat ꝑ voluntatem vni⁹ ꝑtis tñ. i aliis et ꝛcti b⁹ nō sic. vt. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut

Et ē rō qꝛ hic nō statiz iterest. ⁊ iō nō statiz hincide nascit̄ obligō que ex itereē dat̄. vt. ff. e. l. si ꝓcuratorē. §. mādati actio. ⁊ facit ad hūc §. ff. de iurisdi. om. iu. l. ⁊ qꝛ. ⁊. ff. ꝺ mino. l. si mior. §. sceuola. ⁊. C. ꝺ repu. hr̄. l. si. ⁊. ff. ꝺ ri. nup ptia. l. pleriqꝫ. Add. lz gl. hic dicat ꝙ spāle i mādato. tñ tu dic idē i deposito ꝯmodato societate ⁊ p̄cario. ⁊ nō i. l. si ꝓcur̄. §. mandati. ff. e. ⁊ idē i ꝯctib⁹ inoiatis vt l. si pecuniā. ff. de condi. ob cau. Et hoc nisi sapiāt donatōez vel trāsactōez. vt. ff. ꝺ dona. l. aristo. ⁊. C. ꝺ trāsac. l. q̄uis. Adhuc integra re mādatū reuocat̄ morte. Sz qñ ⁊ vsquequo dr̄ mādatū integrū. Rñ. si mādata fuit emptō donec arras dederit. vl' al's si emptori obligauit ⁊ idē i filibus. Et vt breuius accipias. Si iā ceperit iteresse mādatarii nō ē res integra. al' sic. ar. ff. e. si ꝓcur̄. §. mandati. Si vero nō ē res integra ñ reuocat̄ mandatū vel finit̄ nisi i iudicio. vt. ff. de iudi. l. tā ex ꝯctibus. §. fi. Sz quid ꝓdest si nō finit̄ mādatū re nō itegra. Rñ. qꝛ p hr̄dē cepta negocia debēt cōsūmari. vt. ff. ꝓ so. l. fi. lz noua ichoare necesse nō sit. vt. ff. ꝺ neg. ge. l. nā ⁊ suius. §. si vino. ⁊. ff. ꝓ so. l. hr̄s socii. qꝺ nō ē re itegra cum ceptū nō fit. Add. de hoc qñ res dicat̄ itegra ⁊ qñ nō. vidꝺ hic ꝑ ang. distinguētē. ⁊ ꝑ eundē qualiter morte mādant̄ reuocat̄ mādatū. Probabilis ignorantia cadit i fcō alieno vt hic. ⁊. ff. eo. l. idēqꝫ. §. pe. sz i fcō ꝓprio nō. vt ff. ad vell'. l. q̄q̄. C. ꝺ rescin. ven. l. quisqs. ⁊. ff. ꝺ edi. edic. l. i. §. cā.

Mandatū. Mandatū p̄t ab initio nō acceptari. sz postquā ē susceptū dz executioni mandari nisi ex iusta cā ⁊ cōgruo tpe recuset̄. h. d.

Mādatū suscipere cuilibz liberū ē. susceptū aūt ꝯsūmandum ē aut q̄primū renūciādum ē vt ꝑ semetipsuz aut per alium eandez rē mādator exequat̄.

Add. nō ꝙ ea que a principio sūt voluntatis ex postfacto sunt necessitatis. Itē nō ibi aut ꝑ aliū ꝙ mandatū susceptū possū ēt per aliū explicare. Tamē in hoc dic Nota ibi eandē rem explicandi. ꝙ dz fieri renūciatio tali tpe quo integra oia essēt dño. Nō ꝙ paria sūt nō posse renūciare ⁊ ante tp̄s renūciare. fa. l. idēqꝫ. ff. ꝓ so. Nō ꝙ renūciatio dz fieri ꝯgruo tpe supple ⁊ ꝯgruo loco sicut et ꝓtestatio ⁊ iterpollatio vt. l. si soluturus. ff. de solu.

Naz nisi ita renūciet̄ vt integra causa mandatori reseruet̄ eādem rē explicandi. nihilominus mandati actio locum hz nisi iusta causa itercesserit aut nō renūciandi aut itempestiue renūciandi.

Glo. Iusta causa puta causa fortuitus. nam mandatarius ꝺ dolo tenet̄ ⁊ lata culpa. ⁊ leui ⁊ leuissima sm B. ⁊ Jo.

vt.C.e.l.i re mandata.⁊.l.a ꝓcu
ratoꝛ Alii dicũt ꝺ leuissima man
datariũ nõ teneri sed de dolo tm̃
qñ gr̃a mandantis tm̃ fit. vel de
leui culpa.qñ vtriusqꝫ istar alioꝝ
ꝯctuum.vt.ff.de re.iur.l. ꝯctus.
Sꝫ primũ vr̃ verius cũ hic ꝯct⁹
multũ discrepet ab aliis ꝯctibus.

Add.nõ ꝙ bar.i.l. eũ qui.§.
si.ff.de fur.nõ.dicit qñqꝫ i man
dato venit aliquid i quo requiri
tur exactissima diligẽtia vt i pro/
curatore ad iudicia.⁊ tũc tenetur
de leuissima culpa. qꝛ eo ipso qꝺ
patit̃ se facere ꝓcuratorẽ. vr̃ asse
rere se peritũ illa ꝑitia que i iudi
cio requirit̃ ita loquit̃.d.l.a ꝓcu
ratore.⁊ ibi doc. Qñqꝫ man/
dat̃ aliquid qꝺ nõ respicit tantaꝫ
diligentiaꝫ.⁊ tũc tenet̃ de lata et
leui.qꝛ ita diligẽs vr̃ se asserere ꝓ
ut illa res cui⁹ mandatũ suscipit
requirit. vt.l.i rem mandata.C.
eo.Qñqꝫ mandat̃ aliquid quod
nullaꝫ requirit diligentiaꝫ. quia
quilꝫ sciret facere.s.portare vnaꝫ
epl'am ꝺ vno ad aliũ.⁊ tũc nõ te/
net̃ nisi ꝺ dolo ⁊ lata culpa. nisi
ꝑciũ susceperit vel custodiam qꝛ
tũc tenet̃ ꝺ leui ⁊ ꝺ casu ꝓut in se
suscepit.vt.d.l.eũ q.§.i. qꝺ nõ.
Et vide late bar.in.l. qꝺ nerua.
ff.depo.

In sũma. Mandatũ
dꝫ eẽ gratui/
tũ.al'transit i aliũ ꝯctũ.h.d.

Add.nõ ꝙ vn⁹ ꝯctus põt cade
re i aliaꝫ spẽm ꝯctus. Nõ ꝙ mer
cede opis interueniẽte dr̃ locatio

In sũma sciẽdũ ẽ mandatũ nisi
gratuitũ fit i aliaꝫ formaꝫ nego/
cii cadere.naꝫ mercede ꝯstituta i
cipit locatio ⁊ ꝯductio eẽ.⁊ vt ge
neraliter diximus quibus casib⁹
sine mercede suscepto offõ mãda/
ti aut depositi ꝯhit̃ negociũ his
casibus iterueniẽte mercede loca
tio ⁊ ꝯductio itelligit̃ ꝯhi.

Et iõ si fulloni poliẽda curan
daue qs dederit vestimẽta. Aut
sarcinatoꝛi sarciẽda nulla merce/
de cõstituta neqꝫ ꝓmissa mãdati
ꝯpetit actio.

Glo. Qꝺ i tex.dr̃ ꝙ ꝯstitu
ta mercede itelligit̃ lo
catio. Intellige.s.cõstituta mer/
cede vt mercede.vt qꝛ al'nõ erat
ꝑiturus. Si ãt alias paritur⁹ erat
⁊ ꝯstituat̃ aliqꝺ salarium gr̃a re/
munerãdi nõ iõ min⁹ erat mãda
tũ.vt.ff.e.l.si remunerãdi.i.rñ.
Et ad hui⁹ rei euidẽtiã distigue.
qꝛ aut ẽ incertum re ⁊ genere.pu
ta si dicã.bñ tibi retribuã ꝫ ſui/
cium vel recognoscam.⁊ tunc nõ
potest peti quicq̃.C.eo.l.salariũ
⁊.ff.e.l.qui mutuã.§.salarium.
Aut certum genere licet incertũ
specie.vt dabo tibi equum vl'paꝛ
vestimẽtoꝝ.⁊ tunc potest dici ꝙ
valeat conuentio salarii cum nõ
sit prorsus incertum. Si autem
certum omnino.tunc aut stipula
tione ꝓmittit̃.⁊ tunc certi cõdi.
petitur. Si autem sine stipula/
tione.⁊ incontinenti ante man/
datum vel post. petitur actione
ex illo contractu scilicꝫ contraria

mandati informata. si aūt ex iter
uallo. s. postq̄ ꝯhētes ad alia di/
uertissent negocia petit officio iu
dicis. vt. C. eo. l. i. ⁊. ff. e. salariuz
⁊. C. de pac. l. petēs. ⁊. ff. de duo.
re. l. duos i fi. Additio no. istam
glo. ⁊ vide glo. ⁊ sali. ibi i. l. sala/
riū. ff. eo. ⁊ gl. ⁊ doc. in. l. aduer/
sus. C. e. ⁊ vide distinguētē hic.

In mādato interueniēte mer
cede dr̄ locatio. s. i pecunia nume
rata vt. s̄. in prin. Itē hec regu/
la ē vera. nisi sit talis ꝑsona que
nō ꝯsueuerat locare opas suas. vl'
res talis que nō cōsueuerat loca/
ri. tūc. n. nō locati sz ꝑscriptꝰ v̄/
bis agit vt. ff. de p̄. ver. l. si tibi.
⁊. l. naturalis. §. at cuz do.

Fullo ē qui lauat ⁊ tingit pā/
nos. ⁊ ēt polit eleuādo supflua. sz
sarcinator eō qui sarcit addit vbi
ē cissuz vestimētū vel pānus. ⁊ cō
suit. vñ dicit iste hz sarta tecta qꝛ
cū cēnt fracta sunt repata. ex qui
busdā adiunctiōibus. ff. d̄ vsufr.
l. hactenus.

Reliqua huius materie. vide
j. de actio. §. sequēs i ver. sequit

De obliga. ex quasi ꝯc.

Ista rubrica cōtinuat i tex. s̄.
de obli. qꝛ dictū ē. s̄. de obli. ex ꝯ
ctu sequit de his que ex quasi cō
trac. Et etiam hic continuat in
tex. hoc mō. Post genera cōtra
ctuū enumerata. dispiciamus de
ipsis obligationibus que quidez
non proprie nasci ex ꝯtractu itel/
liguntur. sz tñ qꝛ non ex maleficio
bam. capiunt. quasi ex cōtractu
nasci videntur.

Post Genera valet
argumētū a suf
ficienti partiū enumera
tione. h. d. ⁊ ad hoc sp allat. Ad
ditio nō. ꝙ quasi ꝯctus nō est ꝓ/
prie ꝯctus qd̄ fa. cū in statutꝰ di/
cat quasi ꝯhi. vt no. gl. in. l. ii. in
fi. ⁊ ibi bar. ff. de p̄to. stip. ⁊ fa. l.
de etate. §. qui iterrogāt. ff. de in
terro. ac. ⁊ quasi ꝯctus nō fit ꝓ
prie ꝯctus. ꝙ nō hz locū i statutꝰ
penalibus ⁊ correctoriis loquen/
tibus i ꝯtractibus. id qd̄ fieret i
iudiciis.

Igitur cū qs. Ex gestiōe
negocioꝝ absentꝰ.
orit hinc ide actio negocioꝝ ges.
que dat directa dño ēt ignorāti
ꝯria vō. gerēti. h. d. Additio
no. ibi abñtis. ꝙ ad hoc vt cōpe/
tat ista actio. opz ꝙ insit ista qua
litas. ꝙ sint gesta negocia absentꝰ
dic tu ꝙ sufficit dūmō sit igno/
rās vt hr̄ in. l. i. ff. de ne. ges. Itez
no. ꝙ actio negocioꝝ gestoꝝ orit
ex negocio gesto ⁊ oritur directa
domino aliquando tamen orit
vtilis. vt. l. actio. ff. de neg. ges.
⁊ gerēti dat ꝯria dixi. s̄. ꝓ so. §.
fi. in prin. ⁊ quot modis dicat ne
gociū gestū. siue geri negocium
alienū. hr̄ in. l. si pupilli. §. idem
ait ⁊. l. pōp̄. ff. de ne. ges. Nō ꝙ
equū ē aliqñ ignorātem obligari
ne negocia sua piclitent. qꝛ nisi
gerēti daret actio nō reperiret
aliqs qui vellet gerere negocia

sua. ⁊ sic esset ĩ damno. Nõ ꝙ qñ hõ nõ se obligat sua spõte nõ dr̃ ꝓpe obligari ex ꝯctu. sz ex quasi. No. ꝙ cõtra gerẽtẽ negocia aliena põt formari libell⁹ vt reddat rõem administratõis. ⁊ in tali rõne reddẽda hr̃ rõ exactissime diligẽtie. ⁊ de ea poterit sindicari. ⁊ sic gerẽs negocia aliena tenet̃. d̃ leuissima culpa. ⁊ sic habet̃ rõ si alius diligẽtior ꝯmodus illud fecisset ⁊ administrasset.

Gl. Tractaturus iperator d̃ obligatiõibus ex quasi ꝯctu icipit de ea que ex sola ꝓuenit amicitia. Ultro citroqz inter eos nascunt̃ actões. i. pñt nasci. nã qñqz agit̃ ex vna ꝑte tm̃. vt si alterius nõ intersit. Licz vnũ tm̃ negociũ gestuz sit. tm̃ cõpetit actio nego. gestoꝝ. l. iii. §. negociuz. sic. j. vi. bo. rap. i prin. ⁊. ff. vi bo. rap. l. ii. §. ꝙ ait p̃tor.

Actio nego. ges. orit̃ vtilitatis cã. s. vt repetat qd̃ impedit. nisi d̃ nũciatio ĩhibeat. vt. C. e. l. fi. vel pr̃ona affectio vt. C. e. si pr̃no. ⁊. l. qd̃ in vxorẽ. ⁊. ff. eo. l. is qui vel obsequiũ qd̃ est si libertus pr̃oni negocia gerat. vt. C. eo. l. officio. his. n. casibus nil repetit̃. alias qñqz repetit̃ inquãtũ locupletior ẽ. vt dicemus. j. §. ꝓx. Additio nõ gl. que enumerat casus i quibus gerẽs negocia aliena. nõ hz actõem ꝯriam. vide ẽt glo. ⁊ ibi doc. in. l. si patrono. C. d̃ ne. ges. ⁊ ẽt in. l. nẽzenius. ff. eo. dic vt ibi in dubio autẽ. nisi aliđ appareat vel alia ꝯiectura sit. nõ vr̃ expensas fecisse aio donãdi. qꝛ nõ p̃sumit̃ iactare suũ. l. cũ de idebito in prin. ff. de ꝓba. Ita gl. i. d. l. si patrono. Si gerẽti nõ daret̃ actio. negocia. desererent̃. cũ neminẽ sit verisimile suam pecuniam iactare vel effundere. qui. l. cũ de indebito. §. i. ff. de ꝓba.

Negociorũ gestor hz obligatũ dñm in solidũ si vtiliter gessit vel vtilit̃ ceptũ sit negociũ. lz diuersus exitus sit secut⁹. vt. ff. eo. l. sz an vltro. §. i. In casibus tm̃ nõ tenet̃ ĩsolidũ. vt si pupillus ẽ cuius negocia sunt gesta. Item si aio depredãdi gessit. ff. eo. si pupillus. i. rñ. ⁊. §. si quis negocia mea. Itẽ ⁊ si ad noua negocia gerẽda accessit. vt. ff. eo. l. si quis negocia. Itẽ si pacto hoc actũ ẽ. vt C. eo. l. negociũ. Itẽ ⁊ si fuit in culpa gerẽs. ff. e. l. siue hr̃ditaria. Itẽ si fuit i mora vi. ff. dele. i. l. cũ res. §. fi. Additõ nõ ⁊ signa istã gl. que enumerat aliquos casus ĩ quibus domin⁹. nõ tenet̃ ĩ solidũ. ⁊ ẽ rõ qꝛ oibus his casibus gerẽs tenet̃ etiam de casu fortuito. vt nõ glo. in. l. si negocia. in ver. interdum. ff. de neg. ges. vbi glo. etiam dicit vnu in notabile v̄bũ ꝙ omnibus his casibus. non sufficit vtilit̃ esse ceptuz negociũ. sed opus ẽ ꝙ vtilitas ꝑduret qd̃ no. istud aũt quod gl. dicit de pupillo. intellige veꝝ in gestore volũtario. in gestore autẽ necessario pupillus tenet̃ etiam vtiliter. si

vtiliter gestũ sit. lz pupillus non sit factus locupletior. vt. l. iii. §. sufficit. ff. de contra. vid. tu ita dicit bar. in. d. l. si pupilli i pri. ff. d neg. ges. Negociorum gestor tenet ad exactissimaz diligẽtiam reddere rõem. No. gestorez iterduz soluz de dolo ⁊ lata culpa teneri. vt si ad deserta negocia accessit. ff. de neg. ges. l. iii. §. iterdũ qñqz de leuissima. vt qñ vnus diligẽtius volebat administrare. vt hic dicit. ⁊. ff. e. l. si pupilli. §. videamus. qñqz de casu. vt i his casibus vbi agit iquãtũ. dñs locupletior ẽ. vt mõ supradixim⁹ i eodẽ. §. Additio. reliqua hui⁹ materie. vide. j. de ac. §. actõez autẽ.

Tutores. Actio vtilis directa ⁊ ꝯria orit ex quasi ꝯctu tutele. h. d. Addi. no. ibi nullũ. n. negociũ. ꝙ ad h vt qs tẽat exꝯctu. op⁹ ẽ vt int eos aliqd negociũ gestũ sit Nõ ꝙ si tutor aliqd ipẽderit i re pupilli. l' ipe psõalr. p pupillo ẽ alti oblus l' pignorauit res ppas p pupillo hz actõez ꝯriã tutele ꝯ pupillũ. Nõ. ꝙ tutor ẽt si dsuo ñ soluerit p pupillo. si tñ ẽ p pupillo obligatus sufficit. vt hẽat actõez cõtra pupilluz vt liberet.

Gl. Dum text. dicit tutores quoqz. s. quondã. nam ꝙdiu ẽ tutor nõ oritur obligõ. vt. ff. de tu. ⁊ ra. dis. l. si tutor. §. fi. ⁊. l. sz non dant. Additio hic errauit gl. imo durãte tutela orta est actio ⁊ sic nõ tm obligatio. sz nõ põt exerceri nisi finita tu. vide ang. hic. Pupillus ꝯtra tutorẽ hz actiõem directã. ⁊ tenet ẽt aliis actionibus tutor. vt diximꝰ. s. de attil. tu. §. fi. ⁊ ita hẽs i hoc §. actiõem tutele directã ⁊ ꝯriam eẽ ex quasi ꝯtractu. qd aũt d actione p tutele rñ. idẽ cuz ad istar actionis tutele sit inducta. vt. ff. d eo qui p tu. ne. g s. l. i. §. p tutor.

Item si int aliquos. Actõ fami. herciscũde vel cõi diuidũdo. nõ orit ex ꝯctu sed ex quasi ꝯtractu. h. d.

Additio. nõ ꝙ ex societate incidẽti orit cõidiuidũdo vel fami. her. no. ꝙ quando duobus dat res vel legatuz. ꝯpetit int eos cõi diui. vel fami. hr. cõpetit contra sociũ pro fructibus etiam quos solus vel plus altero recepit. nõ ꝙ actio cõi diui. vel fami. hercis. competunt etiam pro expensis. quas alter sociorum fecerit in re cõmuni. nõ ꝙ actõ cõi diuidũdo competit. quando res particularis est cõis societati incidenti. ⁊ fami. hercis. competit qñ hrditas ⁊ sic quid vlẽ cõis est.

Item si inter aliquos cõis res sit. sine societate. glo. si enim esset societas ageretur pro so. sed videtur ꝙ iste. §. sibi ipsi contradicat. nam nunc dicit si esset societas. ⁊ postea dicit socius eius est. sed dic ꝙ non est societas vera. sed quedam incidẽs. naz vera ꝯrtahit ꝯsensu. vt. s. d ob. ex. cõ. in principio hic aũt preter spem

vt in hoc. §. dr̄. Additio ista gl. p̄supponit ꝙ si esset societas. non daret̄ cōmuni diuidūdo. ⁊ tamē hoc est falsum. vt. ff. cōi diui. l. ii. vnde dic ꝙ iste tex. vult dicer̄. ꝙ est sine societate. qꝛ si esset ex so/cietate eēt ex ꝯtractu. vero ⁊ nō ex quasi. s̄m io. fa. ⁊ dū gl. dicit ꝙ vera societas ꝯtrahit̄ ꝯsensu. dic tacito vel expresso. vt no. s̄ de so cie. in princi.

Idem iuris ē. de eo qui cohe redi fami. hercis. iudicio ex his causis obligatus ē. gl. idem nō ꝑ oīa qꝛ supior. s. cōi diui. ꝑ rebus singularibus ꝯpetit. hec autē ad vniuersitatē vt. s̄. ꝓx. ⁊. ff. ꝑ so. l. pro socio arb. itez superior plu ries intēdi pōt hec aūt semel tm̄ vt. ff. fami. hercis. l. si filia. §. fami lie. ⁊. fami. her. l. i. Add. q̄ re/quirant̄ ad hoc vt competāt ista iudicia cōi di. ⁊ fami. hercis. vide hic per ang.

Heres. Heres tenet̄ legatariis ⁊ cre ditoribus ex quasi cōtractu hoc dicit. Addi. no. ꝙ heres ade/undo hereditatem non dicitur obligari ex contractu. qꝛ nullum negocium inter heredem ⁊ lega/tarios geritur. Et sic no. ꝙ adi/tio hereditatis inducit obliga/tiōem ex quasi contractu. qđ fa. si ex forma statuti mulier vel mi nor prohibetur contrahere. sine ꝯsensu propinquorum ꝙ tamen poterunt sine dicto cōsensu here ditatem adire. ita dicit singula/riter bart. in. l. apud iul. §. fi. ff qui. ex ca. i po. ea. ⁊ dixi. s̄. eo. in prin. secus si statutum diceret. ꝙ nō possunt se obligare sine dicto ꝯsensu. ita bar. ⁊ doc. i. l. more i prin. ff. de acqui. hr̄. viđ hic ang.

Gl. Heres obligat̄ legata/riis ex quasi ꝯctu. s. actio ne. ex testō vt. s̄. de le. §. nr̄a rei aūt vēdicatio que dat̄ vt i eodez §. dicit̄ nunqd ē ex quasi ꝯctu. rñ. nō puto. q. non est obligatio vnde nō dz dici ex ꝯtractu vel q̄ si vt. j. de actio. §. i. Idē. s. qđ in rei vendi. de ypotecharia dico que similit̄ legatariis dat̄ vt. C. cōia de le. l. i. ⁊. s̄. de le. §. i. sz vn de nascit̄ hic quasi ꝯtractus. vel vnde nascit̄ obligatio ex testō. rñ. adeūdo hr̄ditatem. hr̄s quasi ꝯtrahere videt̄. ff. qui. ex ca. in pos. ea. l apud. iul. §. fi. ⁊. l. se. Item quid de petitione hr̄dita tis. rñ. ⁊ hec ē ex quasi contractu cum is nō cōtraxerit qui possi/det pro herede. vel pro possesso/re. nec etiam delinquit vel qua/si. vnde sequit̄ ex argument̄ que fiunt i hoc titulo. ꝙ sit ex quasi ꝯtractu. Item quid de actione fi niū regū. rñ. idem qꝛ ⁊ hz simili tudines multas cū actione fami. hercis. ⁊ cōidiui. ⁊ cum petitione hereditatis. vt. j. de ac. §. quedā. ⁊. ff. đ pe. hr̄. l. sine bonefidei. §. petitio hr̄ditat̄. Additio hec gl. in multis passibus ē dubia ⁊ per Ange. reprobatur. vide hic per eum.

Item is cui. Qui recipit idebitū solutū ꝑ errorē ex quasi ꝯctu dr̄ obligat⁹ ad restituēdū illd̄. h. d. Add. nō ꝙ ex solutōe vt extiguat̄ obligō ⁊ sic vt ꝯsequat̄ liberationē ñ ꝯhit̄ nec ꝯctus dr̄ fieri sꝫ distract⁹ fa. l. tutela. cū ibi nō. ꝑ gl. ⁊ doc. C. d̄ i iteg. rest. mi. Nō ꝙ ille q recipit idebitū obligat̄ ac si mutuū recepisset. Itē nō ꝙ recipiēs idebitū ignoranter dr̄ ex quasi ꝯctu obligari. Eo ipso ꝙ qs soluit idebitū vr̄ aliquid negocii ꝯhere. vt. ff. d̄ ꝯdi. inde. l. si i area. qꝛ ergo tacite ille recipiēs vr̄ re obligat⁹ ad restituēduꝫ. ⁊ iō hec cōditio idebiti posita fuit. s̄. in t. qui. mo. re ꝯ. ob. Reuera tñ oritur ex quasi ꝯctu qꝛ expresse non ꝯhit̄. ⁊ ergo ponit̄ hic iter quasi ꝯctus.

Benignitas ispici ⁊ p̄ualere dꝫ. vt. C. d̄ iudi. l. placuit. nā nemo locupletari dꝫ cū aliena iactura. vt. ff. d̄ ꝯdi. ide. l. nā natura.

In solutōe idebiti dñium trāsit in accipientē. al's eim ꝯditio ñ daret̄ nisi ꝯ furē. vt. ff. vsusfruc. quēad. ca. l. si. sꝫ vr̄ ꝯ. ff. de acqui. re. do. l. si ꝓcur̄. So. multū interest an error sit in obligōe an i re. Primo cāu transit dñiuꝫ vt hic dr̄. ⁊ cōditio orit̄. Scd̄o v̄o nec transit dñium nec orit̄ actio. vñ agēs exceptōne repellit̄ vt. ff. māda. l. seruū ticii. Add. vide hic ang. plene distiguētē qñ error impediat trāslatōꝫ dñii ⁊ qñ nō.

Ex quibusdam. Indebituꝫ solutuꝫ ex causa que crescit per inficiatōꝫ nō potest repeti. ⁊ legata idebita soluta venerabilibus vel pius locis nō possunt repeti. h. d.

Additio. Nota ꝙ solutum idebituꝫ per errorez repetitur. fallit in certis casibus.

Itez nota ꝙ i lege aquilia crescit estimatio ꝯ negātez.

Itē nota ꝙ legata etiā indebita nō possūt repeti quādo sūt soluta pius locis. ergo si alius soluta sūt repetūt̄.

Glo. Iste. §. non facit ad hunc titulum. Sed ponitur hic gratia vberioris doctrine ad proximam materiam de indebitis.

Licet ponat hic duos casus tantum. in quibus non potest repeti indebitum solutum. tamen ⁊ alii sex sunt. vt si soluit scienter indebitum. nam non habet locū repetitio. ff. de conditio. inde. l. i.

Item per sentētiaꝫ solutuꝫ ēt indebitū ñ repetitur. vt. C. d̄ cōdi. inde. l. i.

Itez propter trāsactiōem. vt. ff. de condi. ind. l. in sūma. §. ⁊ q dem. ⁊. C. eo. l. i.

Item si iurauit quis sibi deberi etiam indebitum deferente aduersario ⁊ fuit solutum non repetitur. vt. ff. de iureiuran. l. naꝫ postea. §. i. Itez quādo soluit̄

in cā que ꝑ inficiatiōem crescit. vt.ff.eo.l.ꝛ eleganter.§.fi.ꝛ.C. eo.l.ea que ꝛ hic dr̄. Itē cā pietatꝭ solutū idebitū nō repetit̄.vt ff.de condi.inde.l.cum his.§.si mulier. Item si ē ab alio debitū. lꝫ sit idebitū ab eo q ꝺdit.vt.C. de peti.hr̄.l.de hr̄ditate. Additio dic silis glo.ē.s̄.qui.mo.re. ꝯ.ob.§.ii.ꝛ.l.i.C.de cōdi.inde. Nō ergo ꝛ signa istā gl.que enumerat casus i quibus cessat ꝯditō idebiti.lꝫ.indebitū soluat̄.

Indebitū solutū ex lege aqlia repeti ñ pōt.vt soluēdo damnū ab alio datū quasi ego dedissem. videor.n. ꝯfiteri me damnū dedisse qđ ab alio datū ē.nam si a nullo datū ē.nō impediar repetere.sicut nec mihi ꝑiudicat ꝯfessio mea.si a nullo datū cēt damnuꝫ.vt.ff.ad.l.aql.l.ide neraciꝰ §.fi.ꝛ.l.seq.ꝛ.ff.de iterro.ac.l. qui suū.§.i.ꝛ.§.ii.in fi.Sꝫ nūquid hec sunt ṽa siue in iure.siue in feō erret is qui soluit.rñ.cū d.l.ea.que.C.eo.naꝫ illa nō distinguit.nec ego distinguaꝫ.ꝛ est ar.ff.vt in pos.le.l.i.sꝫ qdam dixerunt ꝙ si errauit in iure nō repetat.si i feō repetat.prie tñ sniesto.vt.ff.e.l.sꝫ ꝛ si me putē. Sed ꝯtra hūc.§.ē.ff.ꝺ ꝯdi.inde.l.eleganter.§.fi.so.illa erat penalis a principio.hec aūt ex inficiatiōe. vt hic dr̄.ꝛ.j.de ac.§ si furtum. Item ex legato qꝛ ꝛ ipm ꝑ inficiatiōem crescit.vt.j.de ac.§.itez mixta. ¶ Itē indebitū solutuꝫ ex legato.hoc itellige i legatis indebite solutis.q̄tū ad soluētē debitꝭ tñ quātū ab alio vt ꝛ mō diximus in.l.aqlia.ꝛ hoc ſm quosdā.sꝫ bul.ꝯtradicit eni idē de indebito a quolibet.ꝛ sic dr̄t a superiori ꝓximo cāu.ꝛ ē spāle i hoc legato de quo hic dr̄.alias autez i alio legato distinguo.aut soluitur sciēter indebitū legatū quocūqꝫ mō.ꝛ tūc nō repetit̄.vt.ff. de cōdi.inde.l.fideicōmis.si aūt per errorē iur̄.idē ē vt ñ repetat̄ si ē debitū naturaliter.sꝫ ciuiliter indebituꝫ.vt.C.ad.l.fal.l.error nisi sit minor qui repetit vtroqꝫ casu ꝑ restitutōem i inte.vt.C.si aduer.solu.l.i.si vero ꝑ errorem facti repetit̄.vt.C.de ꝯdi.inde. fideicō. Additio quero que ē rō ꝙ talia legata ignorant̄ idebite soluta piis locis.nō repetuntur. so.dic ꝙ rō ē.qꝛ lꝫ cesset cā indebiti nō cessat ꝯiectura pietatꝭ que ipedit repetitōem.vt.l.cū his.§. mulier.ff.de cōdi.inde.

Legatum per dānatiōem de quo hic fiebat per hec verba vel similia damnas esto hr̄s.illuꝫ erre alieno liberare.vt.s̄.de lega. §.sed ꝛ tale.

Cōstitutio de qua hic hr̄.C. cōia de le.l.ii.

Loca pietatis sunt vt hospitalia ꝛ similia que nominant̄ in autē.de ñ alie.§.nos igit̄ coll.ii.

Per quas ꝑ.no.ob.acq.

Quia supradictū ē qualiter obligatōes multipliciter ꝯhunt̄

Coniectura pietatis impedit debiti solutio repetitionem

⁊ nobis acquirunt̃. videdum ē modo per quas ꝑsonas pōt nobis acquiri obligatio. vñ ponit̃ hec rubrica. ⁊ ēt tex. nr̃ ꝯtinuat.

Expositis. Obligatio acquirit̃ ēt per ſuũ vel filiũ. vz ꝑ seruũ i totũ. per filiũ quo ad cōmodũ. exercitiũ vſufructũ. h. d.

Additio no. ꝙ tm̃ ē dicere. in nostra ptāte. quātũ in nr̃o dñio. fa. l. manumissiōes cũ ibi nō. ff. d̃ ius. ⁊ iur. Nō ꝙ seruus nihil ꝑ se acquirere pōt. imo totũ ⁊ qc/qd acqrit. statiz transfert̃ i dñm. ff. si qs a pa. fu. ma. l. i. Nō ꝙ ēt in actionibus icorporalibus ē dare ꝓprietatē. ⁊ sic dñiuin ⁊ vſuiufructũ ꝯcor. l. qui vſũfructũ. ff. si vſuſſ. pe. ⁊ no. bar. i. l. stip. nō di. in prin. ff. de ver. obli. Itē nō ꝙ nō tm̃ res corporales. ſz ēt iura i corporalia. diuidunt̃ qr ꝓprietas acquirit̃ filio ⁊ pr̃i vſuſſructus. Nō ꝙ in aduēticiis patri dat̃ facultas mouēdi actōes actiue ⁊ passiue. vt hic ⁊. l. fi. §. nihil aũt. C. de bo. que lib.

Gl. In quo dr̃t hic ti. a superiori. s̃. per quas ꝑso. no. acqui. rñ. ille dicit de rebus acqrēdis. iste de obligatōibus vt ibi diximus. Itē in quo dr̃t iste ti. ab illo de stipu. se. cũ ⁊ ibi d̃ obligationibus dicat̃. rñ. ille spāliter ē in obligationibus quesit̃ ꝑ stipulatōem. hic aũt i oi genere obligatiōum loquit̃ acquirēdo ꝑ filiũ vel per ſuũ. ꝑterq̃ ſi ſint ex castrensib⁹ vl' quasi qbus casibus nihil ad ꝓprietatē. nec ad vſũfructũ pr̃i acquirit̃. C. de. bo. q̃lib. l. cũ opz. §. ii.

Fit diuisio quedā rerũ scd̃m ymaginē vt dicit tex. q. d. hec diuisio fit ymaginarie ⁊ intellectualiter. qr visibiliter fieri nō pōt. cũ sint icorporalia que nō diuiduntur. vt. ff. de acq. rerũ do. l. ſuus §. icorporales. ⁊. s̃. de re. cor. ⁊ i/cor. i. rñ. ⁊. s̃. de vſufr. in prin.

Cōstitutio de qua hic hr̃. C. de bo. que lib. l. fi. §. vbi aũt.

Actiōis quesite ꝑ filiũ ꝓprietas ē filii vt hic dr̃. ⁊ obtinet hoc hodie i oibus aduēticiis. ſz olim tm̃ qnqz actiōes filiosa. ꝯpetebāt rōe ꝓprietatis. vt iniuriaꝝ qd̃ vi aut clā. depositi ꝯmodati ⁊ actiones i factũ vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. filiusſa. ⁊. l. in factũ. has tm̃ pr̃ exercebat vel suus ꝓcurator nō filius vt. ff. de iruri. l. ſz ſi vnius. §. ait ꝑtor ⁊. §. filio. ⁊. l. pr̃ in fi. nisi pat̃ abesset. vt. ff. de iudi. l. si longius §. i. qd̃ ēt in mutuo erat. vt. ff. si cer. pe. l. cũ filius. ſz hodie ex oi cā aduēticia acquirit̃ ipsi filio ꝓprietas vt hic dicit̃.

Itē per liberos. Liberi ⁊ serui aliēi bonafide possessi. ⁊ serui vſufructuarii ⁊ vſuarii acqrunt nobis ex re/nostra ⁊ ex opa ipsoꝝ. h. d.

Glo. No. ꝙ liber hō qñqz bonafide possidet̃. vt qñ bonefi. possessor credit cũ ſuũ eē ⁊ suum. qñqz malafide. vt qñ

credo eū ſuuz eē ſeyo. ⁊ meū non
eē. vt. ff. de acqui. po. l. i. §. ſed ⁊
eū. qñqꝫ nullo mō poſſideť. lꝫ d̄
tineať vt qñ ſcit liberū eē. vt. ff.
de acqui. po. l. q vniuerſas. §. i.
⁊. ff. de ꝓba. l. ſi qs liberū.

Per eū quoqꝫ ſeruū. in quo
vſūfructū vel vſum habetis ſilr
ex duabus iſtis cāis acquiriť vo
bis. Glo. no. ꝙ in quibuſdā li/
bris eſt in lr̄a vſufructuꝫ vel vſū
⁊ ſm hoc vr̄ ꝙ ꝑ eū ſuū i quo hꝫ
vſuꝫ. ex duabus cauſis acquirat.
ſꝫ vr̄ ꝯ. ff. de vſu. ⁊ ha. l. ꝑ ſuū in
prin. ſo. dicūt quidam illud cor/
rigi. vel dic ſm io. ꝙ illud verbū
ex duabus referať ad ſolū vſum
fructū. alterū vero ſi ex rē. ad vſu
ariuꝫ. ⁊ ſic erit in lr̄a confuſio. ſi/
cut. C. de col. l. illā ⁊. s̄. qui. da.
tu. poſ. §. ſi q̄uis. ſꝫ in aliis libris
nō ē vel vſuꝫ. ⁊ tūc planū ē. ⁊ nul
lū ē ꝯtractū. Additio ad ꝯctum.
d. l. per ſuū. dic vt no. ibi glo. qꝛ
aut queriť an vſuarius poſſit vti
opera ſerui i ſuis fundiſ. ⁊ poteſt.
Aut queriť an poſſit locare ope
ras dicti ſui alteri. ⁊ non pōt. ⁊
iſtud cōiter teneť. de quo dixi. s̄.
per quas ꝑſo. no. acq. i pri. ⁊. §. i.

Cōmunez. Seruus
cōis acq/
rit dñis cōiter. ꝓ portiōe dñica.
niſi vni vel iuſſu vnius fuerit ſti/
pulatꝰ. h. d. Additō no. ꝙ ſer
uus cōis repñtat ꝑſonā oīum do
minoꝝ. pōt tñ ſi vult vni tñ ⁊
nō aliis ſtipulādo acqrere vel ēt
per traditōem vl acceptilatōem.

No. ꝙ ſi iuſſu vnius dñi p̄ce
dēte ſtipuleť. iubēti tñ ⁊ nō alius
querit. lꝫ ēt ſimpliciť ſtipuleť.

Glo. Seruus cōis ſtipulan
do acqrit dñis ꝓ por/
tiōe dñica niſi cū ꝓpria noīa il/
loꝝ iſeruit. virilibꝰ vbi ꝓ portio
nibꝰ acquirit. vt. ff. de ſtip. ſer. l. ſi
ſeruus cōis. Si cōis ſeruus.
iuſſu vnius fuerit ſtipulatꝰ. ſ. al/
teri ſimpliciť vel ſibi dño vt ſta
tim ſequiť al's nullū eēt dubiuꝫ.
vt. s̄. de ſtip. ſer. §. pe.

Additio quero legatū factum
ē ſacerdotitaliſ eccl̄ie. an ſibi an ec
cleſie acquirať. dic ꝙ i dubio vr̄
factū cōtemplatiōe eccl̄ie. ēt ſi no
mē ꝓpriū dicti ſacerdoti fuit ex/
preſſuꝫ vt. l. ānua. §. a ticia. ⁊ ibi
tex. ⁊ gl. ⁊ bar. ff. de an. le.

Quibus mōis tol. obli.

Uiſuꝫ ē. s̄. de obligatiōe idu
cēda. ſequiť videre de obligatōe
tollēda. ſiue diſſoluēda. qꝛ nil tā
naturale ē vt vnūquodqꝫ viculo
quo ligatur diſſolui poſſit. vt. l.
nil tā naturale. ff. de re. iur.

Tollitur. Si ſol
uiť id
quod debeť vel aliud lo
co illius cōſentiēte creditore. oīs
tolliť obligatio. tā rei pricipalis.
quā fideiuſſoris. h. d. Additō
no. ad hoc ſꝑ al'ať. ꝙ ſolutōe eiꝰ
qd̄ debeť legittie fcā tollitur oīs
obl'atō. no. ꝙ aliđ ꝓ alio inuito cre
ditor ſolui ñ pōt. ſꝫ coꝯſētiēte po
teſt ſolui ſpēs ꝓ pecuia. ⁊ pecuia ꝓ
ſpē. ⁊ vna ſpēs ꝓ alia. vt. l. ii. §. i.

ff. si cer. pe. ⁊ ibi plene nō. Item nō ꝙ qs pōt soluere ꝓ alio scien te vl' ignorāte qnimo pōt solui ꝓ iuito. vt. l. soluēdo. cū ibi nō. ff. ð neg. ge. l. solutōez. ⁊ ibi plene bar. ff. de solu. ⁊ liberat̄ debitor ēt iuitus. Nō ꝙ rei principal' ⁊ fideiussor] sit due obligōes. l. pap̄. ff. mā. tñ solutōe vnica fcā l'a reo pricipali l'a fideiussore vtraqz obligatio tollit̄ ⁊ vterqz liberat̄.

Glo. Dis obligō tollit̄ solutōe ei⁹ ꝙ ðbet̄ siue fuerit obligō re siue v̄bis. siue lr̄is. siue ꝯsensu. Et idē i his q̄ ex maleficio sūt vl' q̄si. Itē hec v̄a siue cilis ⁊ nālis fuerit obligō sil'. siue nālis tm̄ vt hic. ⁊. ff. ad. l. fal. l. si pupill⁹. i pri. Sz nūqd cilis tātū tollit̄ solutōe ei⁹ qð debet̄. vr̄ ꝙ nō. vt. ff. ð solu. l. qui hoiez. §. fi. ⁊ hoc quidā dicūt. Sz dico ꝯ. si eiz sciens me debere ciuil'r tm̄ soluā. sicut eꝯ si nudo pacto tibi decē debeā. ⁊ soluā ex cā mee fidei i plēde q̄re nō liberor. ff. ð ꝯdi. inde. l. fideicō. Qð āt i. d. l. hoiem dr̄. iō ē qr aliud opabat̄ solutō q̄ crederet soluēs. s. repetitionē cuz errabat credēs se teneri natural'r Nimirū ergo si nō facit qð credebat soluēs. s. liberatōz. Itē ē ꝯ adhuc. i. rñso. in auct. vt hi q ob p. res. §. si nō tacuit. coll'. ii. So. illð spāle ē. Itē ꝯ. ff. ð solu. l. si rē meā. Itē ꝯ. ff. ð v̄. ob. l. iul. §. q fūdū Itē ꝯ. ff. ꝯmo. l. iii. §. si reddita. Sz his. ll. lz fuerit fcā solutō nō tñ sit fcā sicut debuit fieri. vñ ꝓ nō fcā q̄tū ad hoc hr̄. Itē contra ad id qð subicitur ꝙ demum sciēte creditore soluit̄ alið ꝓ alio ff. ð le. i. l. nō āpli⁹. §. fi. ⁊. l. si domus. §. ii. ⁊. iii. ff. ð au. ⁊ ar. le. l. i. §. fi. ⁊. C. ð dona. l. siqs argē. ff. ð solu. l. q hoiez. ⁊. ff. ð v̄. obl. l. iter stipu. §. pe. ⁊. l. si seruus i q bus. ll. dr̄ ꝙ liberat̄ soluēdo alið ꝓ alio. sz hec spālia sūt. hoc āt regulare. Add. ð hoc an ⁊ qñ aliud ꝓ alio. inuito creditore solui possit vide hic ang. plene. Si iuito debitore solutio fiat liberatur. Et sic nō ꝙ iterdū bñficiuz ꝯfert̄ i iuitū. sz ꝯ. ff. de regu. iur. l. iuito. So. illa regula i priuilegiis loquit̄ hic āt in aliis. vl' dic ꝙ nō pōt directo. pōt tñ ꝑ mediuz. pria verior ē sz nūqd eꝯ solo pōt fieri alii iuito creditore. rñ⁹ nō. ff. ð dona. l. stichuz. §. fi. nisi creditori creditoris soluat̄. vt. ff. ð neg. ge. l. si liberto. vel ꝓcuratori creditoris. vl' ei cui extiterit hr̄s creditor vel futuro debitori vl' similibus ꝑsonis que numerātur. ff. de solu. l. solutū. ⁊. ff. ð pigno. ac. l. solutū. §. solutā.

Add. de hoc an bñficiū ꝯferatur in inuitum. Tu dic ꝙ qñqz bñficiū respicit ꝯmodū illi⁹ tm̄ q ꝯdicit. ⁊ tūc nō cōfert̄ in iuitū. vt in ꝯrio. s̄. all'. s. i regl'a inuito Qñqz respicit ēt ꝯmodū alteri⁹ ⁊ tūc pōt ꝯferri i iuitū. ita loquitur to. ti. ð mu. ⁊ ho. i quo honores ꝯferūt̄ i iuitū. qui respiciunt publicā vtilitatē. ita hic ꝙ possit

solui ꝑ alio respicit ꝯmoditatem creditoris iō liberatio in iuitum cōfert. fa. ff. de ver. ob. l. suus ve tante. Ita dicit bar. i. l. soluēdo. ff. de neg. ges.

Add. ꝺ hoc an iuito creditore alteri solui possit dic vt hic per ang. Itē si reꝰ soluit ēt hi q ꝑ eoꝰ iteruenerūt. vt fideiussores. mādatores. ⁊ spōsores liberant. vt. ff. de excep. l. oēs. ⁊. C. de non nu. pe. l. iii. Idē ecōtrario ꝯtigit. si fideiussor soluerit ipse liberat si fideiussor. Et si quidē soluerit noīe suo liberat ipso iure. reū āt liberat ope exceptōis vt. ff. mā. l. siquis. ⁊. l. pap. ⁊. ff. ꝺ peti. hr. l. siquis possessor. Si vero noīe rei liberat ipso iure reum. ff ꝺ neg. ge. l. soluēdo. ⁊. ff. ꝺ noua. l. stichū. in fi. Sz si hoc verū ē ꝙ liberat reus soluēte fideiussore. quō cederet actionē creditor fideiussori qꝺ facere dz. vt. ff. de solu. l. modestinus. ⁊. ff. de fideius. l. si fideius. l. si fideiussor. que sūt ꝯ hāc. l. Rñ. cessio pōt fieri añ solutionē vel ēt postea. hoc acto prius qꝛ vr̄ inesse. vt ꝓbat hec so. ff. de fideius. l. cū his. Itē nō hic vnā solutōz parere plures libatōnes. ⁊. fa. s. de duo. re. §. ex pluribus. ⁊. ff. de arbi. l. si duo.

Add. nō ꝙ opponi pōt creditori agēti ꝯ fideiussorē. mādatorē. ⁊ aliū accessorie obligatū. exᵒ cedendaꝝ actionū. vt. ff. ꝺ fideius. l. fideiussoribus. ⁊ talis exceptio pōt oppōi añq̄ fideiussor ꝯdēnetur. ⁊ ipedit executionē fieri. vt l. si fideiussores. §. fi. ff. ꝺ fideius. ⁊ nō. glo. ⁊ doc. i. l. si res obligata i fi. ff. de le. i. Et his duobꝰ casibus opponit ꝑ modū exceptōis Pōt ēt oppōi pꝰ solutōz factā a fideiussore. qꝛ ꝑ solutōz factaz ab eo nō ē liberatus reus principal ipso iure. vt. l. pap. ff. man. ⁊ hoc cāu fiet ꝑ modū agēdi. ⁊ sic offō iudicis vt nō. d. l. si res obligata ⁊ l. modestinus. ⁊ ibi late bar. ff. de solu.

Item ꝑ acceptilatōz. Per acceptilatōez tollit obligō v̄bis ꝯcta. Alie aūt pñt i stipulatōez deduci ꝑ aquilianā. ⁊ demū ꝑ acceptilatōem i totū vel pro ꝑte tollit cuiuscūqꝫ forme vl materie existat. h. d.

Add. nō ꝙ acceptilatio nō est vera sz imagiaria ⁊ ficta solutio. Ex quo sequit ꝙ si i statuto fit mētio ꝺ solutōe certo mō facienda vel ꝙ soluat gabella nō ꝯprehēderet acceptilationē qꝛ statuta debēt verificari i verbis ꝓpriis. vt. l. iii. §. hec verba. ff. de nego. ge. Nō ꝙ de natura acceptilationis ē nō posse tollere acceptilationē nisi ꝯctā verbis. qꝛ ēt acceptilatio fit tm̄mō v̄bis.

Glo. Acceptilatio dr̄ imaginaria solutio q̄si sic. idest imaginationē factā. sic. ff. de regu. iur. l. imaginaria. Vel dr̄ imagiaria. i. ꝑ momētū duratura. sic in auct. quo. op. ep. §. i. ⁊ i p̄s. In imagine ꝑtrāsibit hō ⁊c.

Per acceptilatiōz tollūt̄ solū obligōes v̄bis ꝯcte nō āt cetere. s. que sūt ꝺ iuregētiū cū acceptilatio que ē ciuilis actus. vt. ff. ꝺ reg. iur. l. actus nō possit iura gētium tollere. vt. s̄. de le. ag. tu. §. fi. que sūt vetustiora ⁊ firmiora. vt. s̄. de re. di. §. singuloꝝ. Sed nūquid alias obligōes iur̄ ciuilis tollat acceptilatio vt lr̄aꝝ ⁊ ēphi. ⁊ similes vt diximus. s̄. ꝺ iur̄ na. §. ius āt. Rñ. nō cū solā obligōz verbis iductā tollat vt hic dr̄. sed certe lz nō posset tolli iur̄ acceptilationis. s. obligō iur̄ gentium ⁊ alie ciuiles. tamē possūt iur̄ pacti ēt acceptilatōe scā sm Jo. ff. ꝺ rescin. ven. l. cū emptor. qꝺ generaliter ēt dicebat. M. ꝙ vbicūqz fieret acceptilatio inutilis ꝙ habeat vim pacti. ⁊ fa. ꝑ eo. ff. ꝺ pactis. l. sz si vnus. §. pe. At bul. totum ꝯcedit ⁊ erat ꝑ eo. ff. de acceptil'. l. que inutilis. i. rñ. ⁊. ff. ꝺ cōsti. pe. l. i. §. cū qui. Sed nos dicimus idē qꝺ. M. vbi sit inutilis rōne rei vt dictū ē Itē idē qꝺ Bul. vbi ē inutilis rōne ꝯceptionis. ⁊ fa. ꝑ hoc. ff. de accep. l. si acceptilatio.

Id qꝺ ex alia cā ꝙ v̄bis debetur pōt ī stipulationē deduci ⁊ ꝑ acceptilationē dissolui. s. ipsū debitū Et nō mirabilē ꝓductionē Nā cum nō pateret̄ ꝯctus alius tolli suo ꝯrio actu. s. ꝑ acceptilatōnē decipit̄ ⁊ deducit̄ in quēdam non ꝯrium actum ꝓrsus vt in stipulatione qꝺ ē obligatoriū. ⁊ fit nouatio iure isto idisticte vt. j. e. §. pe. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligōnum fere. §. fi. ⁊ ipsa stipulatō patit̄ se tolli ꝑ acceptilationē vt hic dr̄. Volēte creditore debiti ꝑs recte soluit̄. Sz nūquid eo inuito debiti ꝑs soluit̄. Rñ. aut cōfitet̄ ꝺ toto debito. ⁊ tūc non pōt solui nisi totū. ff. de vsuris. l. tutor. §. lucius que ē huic ꝯ. nisi volenti creditori vt hic dr̄. Aut diffitet̄ ⁊ tūc ꝑs ꝯfessata tm̄ recipietur ab inicio. vt. ff. si cer. pe. l. q dā estimauerunt. ⁊ hoc ēt casu p̄t itelligi qꝺ hic dr̄.

Est aūt ꝓdita aquiliana stipulatio. i. cōposita his v̄bis que sequunt̄. quicquid te ⁊c. Et nō ꝙ non pōt sic legi qu in aliqua v̄ba sint hic superflua. Itē vnū soluz ex his duobus. s. dare vel facere sufficit. s. dare. cū solū qꝺ erat dādum vt hac stipulatōe deducitur vt. j. ibi tantam pecuniam ⁊c. ar. s̄. de v̄. ob. §. sz hec solēnia. ⁊. C. de do. l. fi.

Dare. i. dñium trāsferre vt. j. de actio. §. sic itaqz. ⁊. s̄. de v̄b. ob. l. vbi aūt nō appz. §. fi.

Actio ꝓprie in ꝑsonā petitio in rem ꝑsequutio vtrūqz ꝯtinet. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. actio ī ꝑsonā.

Nō ꝙ etiam realis actio ꝺducitur in stipulationem scā rei estimatione. ⁊ ita ipsa pecunia siue rei estimatio deducit̄ in stipl'onē ⁊ acceptilatōem. nā ipsa res ñ p̄t cū rem suā non possz stipulari sibi dari. vt. s̄. de inuti. stipu. §. ii.

Sz quō deducā estimationē cuz nō debeat̄. Rñ. imo quasi debita ē. liberat̄ eim exceptōe quasi a rei vendi. si prestat estimatiōz vt ff. de rei ven. l. eius rei. ⁊. l. se. Si autez ipsaz rem i acceptilatōe deducam. valz iure pacti ſm B. vt diximus supra eodem. §. quo genere.

Preterea. Interuē tu noue ꝑsone oli fiebat nouatio. ēt si a pupillo stipuler ꝙ alius mihi dz nō aūt a ſuo. hodie vero nō p̄sumit̄ nouatio nisi expresse hoc agat̄. h. d.

Add. Nō ꝙ si aliquis ꝓmittat qđ alius dz olim ipso iure fiebat nouatio. qꝛ ille qui nouiter ꝓmittit obligat̄. ⁊ ille qui prio tenebatur ē liberatus. Nō ⁊ tene menti ꝙ ēt ex naturali obligōne tm̄ fit nouatio ātique ⁊ valide obligatōnis. Nō ꝙ si secūda obligō ē penitus nulla prima non nouat̄. Nō ꝙ ēt ñ interueniēte noua ꝑsona. ſz si antique obligōi aliquid addat̄ vel detrahit̄ tñ fit nouatio. Nō ꝙ obligō ꝯditional' ita demū nouat primā. si ꝯditio euenerit ⁊ nō ante. Nō ꝙ oliz ēt ꝑ p̄sumptōes fiebat nouatio. hoc ē quotiēs p̄sumi poterat ꝙ inter ꝯhētes aio nouādi. scđa obligō intercesserit. vt. l. ii. ff. de noua. Nō ꝙ hodie nisi expressum sit ī ter ꝯhētes ꝙ ꝯuenerūt ꝑꝑ nouationē prioris obligōnis nūquam fit nouatio vt hic. ⁊. l. fi. C. de noua. Nō ꝙ qñ nō fit nouatio pōt prima ⁊ scđa obligatio durare. fa. l. qui bis idem. ⁊. l. si dari. et in eis nō. ff. de v̄. ob.

Hl. Nouatione tollit̄ obligatio si fiat per stipulationē vt subicit. siue per indicium vt si alius noie meo indiciū suscipiat animo nouandi. vt. ff. de solu. l. solutionem. ⁊. ff. de in rem ver. l. si ꝓ parte. ⁊. ff. de ver. ob. l. scire debemus. i fi. i. rñ.

Si ticius id quod sibi debes a pupillo stipulatus fuerit siñ tutoris auctoritate fit nouatio quia pupillus natural'r tenet̄. ff. de noua. l. i. in fi. si est maior infante. al' nec naturaliter vt. ff. de actio. ⁊ ob. l. pupillus.

Add. vide que dixi. s̄. đ intil'. stip. §. si pupillus.

Interdum licz posterior stipulatio inutilis fit. tamen prima nouationis iure tollitur. veluti si id quod tu ticio debes. a pupillo sine tutoris auctoritate stipulat⁹ fuerit. quo casu res amittit̄. nam ⁊ prior debitor liberatur ⁊ posterior obligō nulla ē.

Si ergo posterior obligatio nulla est. nunquid restituitur creditor in priorem debitorem. quidam dicunt quod fic. vt. C. de repu. l. prima. in fi. ff. de fideiussoribus. l. si ticius. §. huic. Et qđ hic dicitur res amittitur intelligitur scilicz iure cōi sed nō ꝑ restitutionem vt dictum est. Alii

vt pla. dicũt hãc loqui i ipubere quasi stulte acceperit hic creditor tã puulum. sed illã loqui i puber vel verius dic q refert an mior iuuet p bñficiũ restitutõis. ⁊ tũc ẽt restituit creditor in veterẽ debitorẽ vt ibi an vero ñ restituat qꝛ nõ est necesse. cũ tm̃ naturalit fit obligatus. ff. de noua. l. i. i fi. ⁊ tũc nec creditor restituit vt hic nec ẽt tũc quãdo dolo creditoris minor fuit obligatus vt. ff. de fideius. l. si ticius. §. fi. vñ hic dolo so nõ succurit qꝛ frustra ⁊ ẽ. ff. de minor. l. auxiliũ in fi. ⁊. l. si ex cã §. nũc videdũ. ⁊ ad vell'. l. si decipi ẽdi qd ẽt in muliere distiguit. nã restituit in primũ debitorẽ actio ea subducta. nisi dolo fuerit inducta. vt. ff. ad vell'. l. quidam ⁊. d. l. si ticius. At secus eẽt vbi esset nulla. fa obligatio. vt in seruo subicit. qui ñ põt ẽt naturaliter teneri fide iubendo vel interceden/do quoquomõ. ff. de fideiusso. l. seruus inscio ⁊ l. seq. Idem ẽt in infante dicã qui scdo se obligauerit. nam cum nulla sit nõ tollit p ma cũ nõ habeat in quẽ transeat.

Quidã dixerunt naturaliter seruũ teneri fideiubendo qd sim est. nã nec aliter obligari põt nisi naturaliter. ⁊ tũc dñs tenet te peculio. at hic nõ tenet de peculio. ff. de pecul. l. iii. §. si filius. ⁊ fa. ad hũc. §. ff. de fideius. l. si ticius. §. huic.

Nõ idem iuris ẽ. si a seruo qs fuerit stipulatus. nam tunc prior pinde obligatus manet ac si nullus stipulatus fuisset gl. sꝫ que est rõ diuersitat. inter hunc. §. ⁊ superius rñsum. rñ. qꝛ ibi saltẽ naturalis obligatio fuit. hic nulla i seruo vt diximus. Itẽ hic qꝛ pupillus potuit obligari naturaliter ⁊ ciuiliter cum auctoritate tutoris. ⁊ per eum. s. creditorez stetit quare sibi imputet. vnde prior actio tollitur ⁊ posterior actio non manet. seruus autem nullꝰ auctoritate potest obligari ciuilr vñ nõ imputat creditori. ⁊ ideo prior actio durat.

Dum dicitur hic nullus stipulatus fuisset. i. interrogatꝰ stipulor enim. i. interrogo. secundũ prisci. sic accipit. ff. de cõdi. inde. l. si nõ sortem. §. si decem.

Nõ hic tria iura circa nouatõez antiquissima. vbi ẽt si nihil noui iterueniret fieret tñ nouatio. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationũ fere. §. fi. Item noua. vbi nouatio p̃sumptiue fiebat. quoc. noui qd iterueniret. ⁊ semp intelligebat hoc agi vt hic. ⁊. ff. de noua. l. ii. itez tertia qñ hoc expressiz dicere tur. vt. C. de noua. l. fi. vel dic ⁊ verius. tm̃ duo eẽ. prio fiebat. si hoc agebat expresse vel tacite. vt ff. eo. l. iii. ⁊ nouo iure fit si id exprimat vt. j. §. pr. ⁊ in. d. l. obligationũ fere. nouũ interueniebat. s. stipulatio penalis ⁊ facit ad hec. s̃. quibus modis testa. i fir. §. i. ⁊. ff. de re iudi. l. iiii. §. si ex cõuẽtiõe. ⁊. §. sꝫ si pignora.

ffa rita nouatio et nobis hodie
parat exceptiōez

Add. nō ꝙ hodie nūquā presumit̄ nouatio nisi hoc exp̄sse agatur vt hic i fi.

Aduertas tñ ꝙ vbicūqꝫ olim presumebat̄ nouatio ēt tacite hodie fit nouatio saltē ope exceptionis. vt nō. glo. bar. ⁊ ang. i. l. ii. ff de noua. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. fi. C. ꝺ dona.

hoc amplius. Cōtract⁹ qui cōsensu ꝯhit̄ ꝯrio ꝯsēsu re nō secuta dissoluit̄. h. d.

Add. nō ꝙ re itegra pōt ꝯsēsu recedi a ꝯctu ꝯsensu celebrato. fa. §. recte. §. man. Nō qñ res vēdita ē soluta vel p̄ciū nō pōt simpliciter ꝯrio sensu recedi nisi act⁹ retro similis fiat. dixi. s̄. ꝺ ꝯhen. emp. in prin.

Gl. Obligōnes que ꝯhūt̄ cōsensu numerant̄. s̄. ꝺ ob. ex. cō. idē ēt i quibusdā ex maleficio vt nudo ꝯsensu tollant̄ ipso iure vt iniuriaꝝ. itē furti ⁊ sil'es. vt. ff. ꝺ pac. l. si tibi decē. §. quedā actio. al' nō ipso iure tollunt̄.

Pacto ꝺ nō petēdo tollit̄ obligatio nō ipso iure. sꝫ ꝑ exceptōꝫ vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus.

Precio soluto res nō dr̄ itegra. Idē si ꝑtez p̄cii soluit. ⁊ iō ñ dissoluit̄ nudo ꝯsensu. sꝫ ita demū si hincide fcā si retrotraditō vt. C. qñ li. ab emp. dis. l. i. ⁊. ff. ꝺ pac. l. ab emp. Et ē rō vtrobiqꝫ qꝛ nil ē tā cōueniēs nāli equitati ꝙ eodē genere qꝺqꝫ dissolui quo ligatū ē. ff. ꝺ reg. iur. l. nihil.

Nō i fi. huius ti. xii. eē modos ꝑ quos tollit̄ obligō tā ciuil' ꝙ nāl' ipso iure vt nulle maneāt reliqe. ꝑ solutōez vt. s̄. e. i prin. Itē per acceptilationē vt. s̄. e. Itē ꝑ acceptilatōꝫ. Itē ꝑ nouatōꝫ volūtariā vt. s̄. e. §. p̄terea. ⁊. s̄. ꝓxi. §. Itē ꝑ nouatōꝫ necessariā vt ꝑ sētentiā ⁊ ꝯtestōem litis. vt si alius meo noīe subeat ꝓ me iudiciū vt ff. de noua. l. delegare. §. i. ⁊. l. aliam. Itē ꝑ ꝯpēsationē. vt. j. de ꝯpē. §. pe. ⁊. §. i bonefidei. Itē ꝑ delegatōꝫ. vt. ff. ꝺ noua. l. delegare. i. rñ. Itē ꝑ ꝯfessionē debiti. vt. ff. de fideius. l. si debitor creditori. Itē ꝑ oblatōez ꝯsignationē ⁊ depōnem. vt. C. de solu. l. obsignatōem. ⁊ ēt ipso iure. vt. ff. deposi. l. i. §. si pecuniā. i fi. §. itē ꝑ iteritū spēi. ff. ꝺ v̄. ob. l. si ex legati. Itē maleficio suo mora nō p̄cedēte. vt ꝑ ꝯstōꝫ siquis in 'tantā vl' ꝑ ꝯstōez diui marci. vt. C. vn. vi. l. siquis in tantam. ⁊. ff. quod metus causa. l. extat. ⁊. ff. ad. l. iulliam. de vi priua. l. pe. Itē ꝯsēsu nudo. qñqꝫ vt i hoc. §. Itē nudo pacto vt in maleficiis.

Laus deo.

Liber quartus istitu. d ob. q̄ ex de.

Loco ꝯtinuatōis ponā principiuz tex. qꝛ satis se ipsū ꝯtinuat Cū sit expositū supiori libro de obligōnibus que ex ꝯctu ⁊ quasi ꝯctu sequit̄ vt d obligōibus que ex maleficio ⁊ quasi maleficio dispiciamus.

c Um sit expo. Dis obligō ex delicto nascit̄ ex re. i. ex maleficio veluti ex furto. rapina. dāno. aut iniuria. h. d.

Gl. Caue tibi qꝛ lz hic ꝓmittat dicere d his oibus nō tñ dicit i hoc ti. d his oibus vz d his que ex quasi maleficio. Sz. j. d ob. ex quasi male. nec ēt de oibus que ex maleficio. sz de solo furto agit̄ i hoc ti. Sicut ēt alia rubrica ē generalior q̄ tex. vt. ff. si cer. pe. ⁊ de ꝯdi. ide. ⁊. C. d re. cre. ⁊ iureiurā. nā nō dicit ibi de re. cre. sz i seq. ti. post illū.

Iniuria lz fit verbis vt ꝯuicio. ff. de iniur. l. i. §. iniuria. ⁊ ēt lr̄is ifamatoriis. ff. de iniur. l. lex cornel'. §. siquis librum. ⁊. j. d in iur. §. i. tñ fit re qꝛ ex maleficio qd fit ⁊ verbis ⁊ lr̄is. ⁊ sic verum ē q̄ tex. hic dicit vt infra.

Sz ille quidem. s. obligōes ex ꝯctu vt suo loco tradidimus i q̄tuor genera diuidūt̄. De vero vnius generis sūt. nam oēs ex re nascūt̄. i. ex ipso maleficio veluti ex furto rapina dāno vl' iniuria.

Furtum est. Cōtractatio rei fraudolosa vel ipsius rei vel ēt vsus eius possessionisue. qd lege naturali ꝓhibitū ē admittere.

Furtū eim vel a furno. i. nigro dictum ē eo q̄ clam ⁊ obscure fit ⁊ plerūqꝫ nocte. vel a fraude vel a ferēdo. i. auferēdo.

Furtorū duo sūt genera scilz manifestū ⁊ nō manifestum. Fur manifestus dr̄ qui cū furto inuētus ē vel i loco priuato vel i publico antequā perueniat ad locuz destinatū ꝓ reditu. h. d.

Add. adde ad diffinitōem furti ⁊ iuito dño vt. l. i. ff. e. Itē nō q̄ tm̄ fit furtū in ꝓprietate sed ēt in vsu ⁊ possessiōe. Nō q̄ ēt d iure naturali furtū ē ꝓhibitū. ⁊ nimirum qꝛ ēt de iure diuino ē ꝓhibitū. vt dr̄ in decalogo. Non furtū facias. Nō q̄ dr̄ fur manifestus qui in ipso fragrāti delicto deprehēdit̄ vel i loco siue in domo vbi iā maleficiū ꝯmiserat. vl ēt in alio loco publico vl' priuato añq̄ se reponat in loco vbi se reponere destinauerat. supple ⁊ cui acclamet̄ retro. vt. l. ii. ⁊. iii. ff. e. quod intellige vt hic in glo. i v. deponere.

Fur manifestus nō solum ē is qui in ipso furto deprehēditur sed etiaz is qui i eo loco d ꝓhēdit̄ quo furtum fit. veluti qui in domo furtum fecit. ⁊ nōdum egressus ianuam deprehensus fuerit. ⁊ qui in oliueto oliuarum. aut in

vineto vuarum furtum fecit. q̃/diu in eo oliueto aut vineto de/prehensus fuerit. imo vlteri⁹ furtum manifestum ē extendēdum. q̃diu eam rem fur tenēs visus l̃ deprehensus fuerit. siue in publico siue in priuato vel a dño vl̃ ab alio antequā eo peruenerit quo deferre aut deponere rem destinasset. Sed si ptulit quo destinauit tñ. ⁊ si deprehendat cū re furtiua nō ē fur manifestus.

Glo. Furtum ē c̃tatio ⁊c. ⁊ fa. extra de elec. c. dudum. Nec itaq; exigit in furto ⁊ fine ea non fit furtum l̃z voluntas vel alia verba vel scriptura i terueniat. vt. ff. e. l. siquis vxori. §. neq; verbo. ⁊. l. inficiando. in pin. ⁊. l. i. §. sola.

Quandoq; tamen fit fine contractatione vt in cartha rasa. vt ff. eo. l. qui ta. §. fi. ⁊. l. siqs vxo. §. siquis a finum. Sed certe ibi ⁊tractatio interceſſit. Aut generaliter ⁊tractationem accipiam⁹ l̃z nō fuerit ibi amotio dicit tamē c̃tatio.

Add. Nō quod fine cōtractatione non fit furtum. ⁊ est cōtractatio amotio de loco ad locum vt. l. iii. § fi rem. ff. de acquiren. possessio. ⁊. l. inficiando. §. prio. ff. de furtis. Et sic licz quis haberet animuz furandi. si tamen animuz non conducat ad effectuz non fit furtum. vt. l. prima. ff. e. Ex quo sequit q̃ postquam se/mel c̃tauit statum ē orta actō furti. vnde si milies postea c̃tauerit amplius non nascit actio furti. vt. l. ei qui. ⁊ ibi Bar. ff. eodem. Exquo videt posse inferri ad illam vulgataz questionē. Si vn⁹ furat bonum ⁊ portauerit furtum hic ferrarie. an ex mutatōe territorii nascatur noua actio furti. ⁊ fic ex noua ⁊tractatione. ita q̃ hic ferrarie de furto possit puniri. Istam questionez pōit bar. in. l. si dominum. ff. codez. ⁊ i. l. si adducta. C. eo. tenz quod sic p̃pter quod multi fures iam fuerūt suspensi. Et hanc opinionē bar. est sequutus Bald. in dicta. l. si adducta. ⁊ vide in. l. i. circa principium. C. de his que pe. no. Et Bal. in auct. sed nouo iure. C. de ser. fugi. licz doc. bononienses consulerunt contrarium. Tamē hanc opi. bar. ē sequutus Anto. de bu. in. c. i. de rap. Dño q̃ quidam docto⁹ solēnis compatriota meus. d. Frā. ó albergot. ó are. allegat casū i. l. inficiādo. ff. eo. Et hāc opi. ego cum assidebam semper obseruabaz odio furū ó qualite in meo tractatu maleficiorū. in ver. ⁊ vestem celestem abstulit ⁊ i v. quid si fur furat⁹ ē flor. et portauit bonū. Ang.

Furtū ē c̃tatio rei. l. mobilis nā rei imobil̃ nō fit furtū vt. §. ó vsuca. §. q̃ ātnisi i casu vt i creta Sed certa tam illa ēt mobilis est vt. ff. eo. l. si certe. Item subaudi corporalis. nam de icorpalib⁹ non fit furtum cum nec c̃tatio

in his cē possit. vt. ff. de acq. re-
rū do. l. seruus. §. incorporalib⁹.
Item subaudi aliene. qꝛ rei mee
non facio furtū i eo qđ est meuz.
sꝫ secus in coi. vt. ff. eo. l. si soci⁹.
idē si ē nullius. vt rei hr̄ditarie ñ
fit furtum. ff. eo. l. hr̄ditarie. ⁊ iō
dixi. subaudiri aliene. Additio
rō istius vltimi. dicti ē. qꝛ donec
hr̄ditas iacet. nullius ē possessio.
vt. l. i. §. sceuola. ff. si qs te. li. esse
ius. fu. sed vbi nō est possessio vel
detētatio ipossibile ē furtū ꝯmit
ti posse. cū nullus reperiat̄ quo i
uito res ꝯtractet̄. Ang.

Furtū ē ꝯctatio fraudolosa h̄
iō dicit qꝛ si credat sibi licere nō
facit furtū. vt. j. eo. §. placuit. in
duobus tñ casibus vr̄ furtū fieri
ēt sine fraude furādi. vt i eo qui
saccū pecunie surripuit. vt ēt sac
ci noie furti teneat̄ lꝫ saccū nō ꝓ
posuerit furari sꝫ pecuniaꝫ. vt. ff.
eo. qui saccū. sꝫ certe lꝫ ñ ꝑncipa-
liter. secūdario tñ voluit saccum
surripe⁊. alius casus est. ff. đ ꝯdi.
ob cau. l. pe. Itez subaudi ad dif
finitōem que fit iuito dño. nā eo
volente nō pōt ꝯmitti furtū vt.
j. e. §. placuit.

Additio aduerte ꝙ si inqui-
rat̄ ꝯtra furem. ⁊ dñs rei subtra
cte ꝯparet ⁊ dicit id factū sua vo
luntate an debeat absolui. ⁊ Ja.
bu. dicit. ꝙ sic. qꝛ furtū est delictū
priuatū. ergo nullus pōt accusar̄
iuito dño. ⁊ sic nec inquiri qꝛ in
quisitio succedit loco accusatiōis
vt no. bar. i. l. int̄ oēs. ff. eo. qui

De voluntate mea
ep it rez meā

tñ tꝫ ꝯrium qꝛ ex quolibet deli-
cto ēt priuato orit̄ duples actio.
vna parti lese. alia rei publice ad
vindictaꝫ publicā vt. l. i. ff. de ꝑ-
na. delic. ⁊. l. fi. ff. e. ⁊. l. fi. ff de in
iuri. ⁊. l. licitatio. §. qđ illicite. ff.
de publi. vñ q̄uis dñs ꝓhibeat.
tñ iudex ꝓ vindicta publica pōt
prosequi. igit̄ ⁊c. ⁊ hoc ēt sequit̄
bal. in. l. transigere. C. de trāsac.

Fit ēt furtū rōe vsus. vt hēs
exēplū. j. eo. §. furtū aūt fit.

Sed q̄lit̄ isto cāu quadrupli-
cat̄. rñ. vsus extiatio quadrupli-
cat̄ tm̄. vt nō pluries extēdat̄ pe
na q̄ delictū. vt. C. de peñ. l. san-
ctim⁹. ⁊ fa. C. eo. l. vulgaris. ⁊. l.
si qs furtū. i. rñ. ⁊. §. i. ⁊. ii. ⁊. l. ve
rū ē. Alii dicūt ēt ipsaꝫ ꝓprieta-
tē dēre extiari. qꝛ non pōt separi
vsus a ꝓprietate. ff. e. l. qui iumē
ta. ⁊. l. si vendidero. §. cū autem.
Additio dic ꝙ ꝑmā opi. s. ꝙ vs⁹
tm̄ quadruplet̄. tꝫ gl. i. l. ii. C. de
ser. fu. ⁊ ibi cy. ⁊ doc. ⁊ gl. i. l. qui
furtū. ff. de ꝯdi. fur. ⁊ istā opi. se-
quit̄ bar. in. d. l. qui iuncta. ff. e.
ang. Etiā fit furtū rōe possio
nis. ⁊ hoc dico possionem dupli
cari. cū aliud sit ꝑciū rei. ⁊ aliud
possionis. vt. ff. vti pos. l. si duo.
§. fi. ⁊ subaudi ꝙ hoc fecerit aio
lucrādi al'ñ ē furtū. ff. e. l. i. §. i.

Furtū ꝓhibitū ē lege nāli. i.
diuīa. vñ illđ nō furtū facias ⁊c.
Itez illđ quod tibi non vis fieri
alii ne fecerl. Additō dic ꝙ hec
expō nō placuit Jo. fa. qꝛ. ff. e. l.
i. ponunt̄ eadē verba. ⁊ tñ pau.

inrecō. fuit paganus igit̄ ꝛc. Uñ expoit nāli. i. naturali rōe iducta qꝛ naturalis rō docet talia fieri non debere vt. ff. de ver. sig. l. ꝓbū. vide hic per ang. ēt si fur rez furtiuā vltra montes ꝑferre destinasset tñ si apprehendat̄ ante erit fur manifestus.

Conceptū. actōes furti concepti. ꝛ furti oblati ꝛ furti ꝓhibiti ꝛ furti nō ꝓhibiti recesserūt ab vsu. ꝛ qui sciēter rē furto subtractā recipit ꝛ occultat tenet̄ furti nō manifesti. h. d.

Additio no. ibi testibus pñtibus ꝛc. ꝙ magis dr̄ not⁹ ille qui pñtibus testibus i delicto deprehēdit̄. fa. l. hr̄des palaz in pri. ff. de testa. Nō ibi cū eniz reqsitio ꝙ i mā correctoria sublato añcedēti itelligit̄ ēt sublatū ꝯsequēs fa. l. illud. ff. de acqui. hr̄. Nō i ver. nec manifestū ē. ꝙ ille q suscepit scient̄ rem furataz. ꝛ celat. ꝛ sic copulatiue tenet̄ furti.

Gl. Modie nō fit requisitio rei furtiue i domo aliena nisi i suo fugitiuo i quo ē spāle. vt. ff. de ser. fugi. l. i. §. hec aūt. Additio no. ꝙ ꝑter suuū fugitiuū ꝓ alius rebus furto subtractis non ē licita iuestigatio in domo aliena. qđ plz bar. i. l. requirēdi. C. de ser. fugi. qñ inquisitio fit ad vtilitatē priuatā tm̄. secus ad vtilitatē publicā. vt. l. i. C. de aq̄duc. li. xi. fa. l. si quos. C. đ metal. ꝛ me. eo. li. Itē ꝑdicta dicit fore vera nisi appareāt idicia ꝙ i tali domo debeāt eē res furate. qꝛ ꝓpter talia indicia fit missio i ꝑsonaz. qꝛ capitur. l. i. ff. đ q̄stio. multo magis iquirēdo domū.

Pena manifesti furti quadrupli ē. taz ex serui q̄ ex liberi ꝑsona. nec manifesti dupli ē.

Glo. Pena furti manifesti ē ꝑtoria vt. j. de ꝑpe. ꝛ tenet̄ ac. §. i. sz qñ fur ē su⁹ pōt dari pro noxa. vt. j. de nox. ac. in prin. ꝛ furti non manifesti pena ē. ex lege. xii. tab. vt. j. đ noxa. §. sunt. Et iō mior pena iponit̄ ꝑ legē. xii. tab. quā ꝑ ꝑtorem. tum qꝛ maius delictū ē. j. ti. ꝓx. i pn. ꝑterea tꝑe legis. xii. tab. pauꝑiores erāt hoies iō miores pene iponebant̄. vt. j. de iiur. §. pe.

Furtū autē fit. Cōtractatio rei aliene iuito dño furti actōem parit. ꝯctās vero rē quaz ꝯctare credit ꝓbabilit̄ dñi volūtate. furti ñ tenet̄. h. d.

Additio nō ꝙ creditor ñ pōt vti re pignorata nec deposita. ꝛ vtētes ꝯmittūt furtū. ꝛ sic ꝯuertēs vsuz sibi ꝯcessum ꝯmittit furtū. Nō ibi aut si qs equū ꝛc. ꝯtra illos q accipiūt ꝯmodato equū vsqz ad villā ꝛ postea ducūt vsqz boñ. qꝛ furtū ꝯmittunt.

Furtū aūt fit non solū cū qs intercipiēdi cā rem alienā amouet. sz generalr̄. cuz quis alienam rē iuito dño ꝯctat. Itaqz siue creditor pignore. siue is apud quē res deposita ē ea re vtat̄. siue is qui rē vtēdā accep̄. i alium

vsuz eã transferat. q̃ cuius gr̃a ei data ẽ. furtũ ꝯmittit. veluti si qs argẽtũ vtẽdũ accepit quasi amicos ad cenã inuitaturus. ⁊ id pegre secũ tulerit. aut si qs equum gestandi cã ꝯmodatuz sibi longi⁹ aliquo duxerit. q̃ veteres scripserũt de eo qui i aciẽ equuz pduxisset. Placuit tñ eos q reb⁹ cõmodat aliter vterent q̃ vtẽdas acceperint ita furtuz ꝯmittere. si se intelligãt ad iuito dño facere. eũqz si intellexisset nõ pmissuruz at si pmissurũ credãt extra crimẽ videri optia sane distictiõe. qꝛ furtũ sine affectu furãdi ñ ꝯmittit.

Glo. Furtũ est alienaz rem inuito dño alteri ꝯmodare. spẽs enim furti ẽ de alieno largiri. vt. ff. eo. si pignore. §. i.

Volũtas distinguit maleficia vt. ff. e. qui iiuꝛ. in fi. i. rñ. ⁊ fa. C. ad. l. coꝛ. de fal. fic. l. i. ⁊. ff. si cer. pe. l. q̃ te. Furtũ nõ ꝯmittit si is qui ꝯctat rẽ ꝯmodatã credit dñm pmissuꝛ ẽt si stulte hoc credat. cũ nõ fiat furtũ. absqz affectu vt hic subicit. ⁊. s̃. de vsucap̃. §. itẽ si is. sz actõe ex eo ꝯtractu. vt ꝯmodati vel simili bñ tenet. ff. eo. l. q̃ si re tibi ꝯmodata. sz sec⁹ si stulte opinoꝛ te pmissuruz rem tuã accipe. vt. ff. de fur. l. q vas. §. vetare.

Sed si credat. Contractãs rem dñi voluntate. lz credat dñm iuitũ furti nõ tenet nisi in vno cãu. s. i coꝛrumpẽte suũ alienũ. h. d. ⁊ rõ p mi dicti ẽ. qꝛ nõ fit ꝯtractatio inuito dño. Nõ q̃ qñ ꝯsiliũ alicui⁹ põt tendere i pniciẽ alterius. lz i veritate nõ fiat. tenet ac si corruptela secuta eẽt. Nõ q̃ hic punit affectus lz nõ sequat effect⁹. ⁊ tñ nõ sumus i atrocioꝛibus. iuxt ea que hñtur in. l. si qs nõ dicã rapere. C. de epi. ⁊ cle. sz hoc iõ est qꝛ facile tale delictũ põt trahi in exemplum.

Gl. In casu huius. §. nec furti actio nascit nec furtum fit. vt. ff. eo. l. inter oẽs. §. pe.

Sed si credat aliqs iuito dño rẽ ꝯmodatã sibi ꝯctare. dño aũt volẽte id fiat dr̃ furtũ non fieri.

Gl. Quod hic dr̃ de psuadẽte spãle ẽ in seruo. qꝛ al's nõ fit furtũ volẽti. vt. s̃. pꝛ. v̇. ⁊ ff. de dona. inter vi ⁊ vx. l. de eo i fi. que ẽ ꝯtra. sz vr̃ q̃ nec hoc casu dẽat eẽ spãle. vt. C. de ser fu. l. qcunqz. §. fi. sz ibi incip. malicia a dño. hic aũt a suo coꝛrumpẽte. Additio p pfectiõe huius materie. vide hic ang. distinguẽtẽ. qñ quis ⁊ qualiter ex delicto puniat. Nõ hic puniꝛi affectũ lz nõ sequat effectus. ⁊ hoc ne delictũ trahat in ꝯsequẽtiaz. vt hic in tex. ⁊ ẽt vt vnius pena sit metus multoꝝ. C. ad. l. iul. repe. l. i. sic ẽt. C. de epi. ⁊ cle. l. si qs nõ dicã. sed vr̃ ar. ꝯ. ff. de pe. l. cogitatiõis. sz certe hic cogitatio iaz deuenerat ad aliquẽ actũ. vñ nõ erat nuda. vt. C. ad. l. iul. d̃ sica. l. qui qz.

Interdũ. In filiis ipo testate pōt ēt furtũ ꝯmitti. h. d.

Interdũ ēt liberoꝝ hoīum furtũ fit. veluti si qs liberoꝝ nostroꝝ qui in ptāte nr̄a sunt subreptus fuerit.

Glo. In casu isto fit furtuz nō rōe dñii. sz ex maleficio. ⁊ iō ex hoc maleficio. nō ciuiliter sz criminaliter agit̄. nam cū sit liberū corpus. non recipit estimatōem. vt. j. de ob. que ex q̄ si del. §. ab hoīe. crialiter aūt extra ordinem agit̄. vt. ff. eo. l. fi. ⁊ de priua. del. l. fi. mater verbo ñ agit. Sz ⁊ pr̄ nō agit ꝯdi. furtiua. cū ipsa ad possionem vel proprietatem competat. quoꝝ neutꝝ in filio habemus vt. ff. eo. l. eum qui. §. fi filius. ⁊. l. mater in pri. ⁊. l. liberorum. ⁊. ff. de acqui. po. l. cum heredes. §. fi. ⁊ de rei ven. l. i. §. p hāc. Additio nō ꝙ ang. reprobat istā glo. ⁊ dicit ꝙ lz pater nō habet dominium vel possessiōem proprie. habet tamē largo modo. qr hz rei vendi. de iure romano. vt. l. i. §. i. ff. de rei vendi. ⁊ dicam. j. de ac. §. p̄iudiciales. vide hic per ang.

Aliquando. Debitor qui surripit rem pignoratam creditori. furti tenet̄. h. d. Addi. ⁊ ē rō huius quia cum creditor in omnibus possideat pignus p̄ter q̄ ad vsum vt. l. serui nomine ⁊ ibi bar. ff. de vsucap. ergo ipse debitor subtrahendo dicit̄ furtum ꝯmittere. primo respectu possionis qd̄ fieri pōt vt. s̄. e. §. i. secūdo cōmittit furtum respectu iuris ⁊ cautionis siue securitatis. quā creditor habeat incūbendo pignori. quia sua interest. vt. l. itaqz. §. i. ff. eo. ⁊ illi cuius interest. dat̄ actio furti. vt. l. manifesti. in prin. cum ibi nota. C. eo.

Aliquando etiam sue rei furtum quisqz cōmittit. veluti si debitor rem quam creditori pignoris cā dederit subtraxerit.

Gl. Sed licet hic cōmittatur furtum. nō tamē res efficit̄ furtiua vt. ff. de vsucap. l. sequtur. §. si rem. ⁊. ff. p emp. l. si rez. Unde dic qñqz ē res furtiua ⁊ fit furtuz ⁊ nascit̄ actio furti. vt fere in to. hoc ti. ⁊. ff. eo. ⁊. C. eo. interduz nullū eorum est. vt si re mea vtar. interduz furtum fit. ⁊ res furtiua. sz actio furti nō nascitur vt. j. eo. §. hi qui. Interdum furtū fit ⁊ actio nascit̄. sed nō fit res furtiua. vt hic dicit̄. Additio. no. ⁊ signa istā glo. mgr̄am ⁊ similis ē gl. i. d. l. sequit̄. §. si rez ff. de vsucap.

Interdũ furti. Nō solū p̄ncipal' furtū ꝯmittit. sz ēt opē p̄stās furtuz cōmittit. ⁊ qui per lasciuiam. nō vt furtum fiat furto prestat opez non obligat̄ furti. h. d.

Additio nō ꝙ prestans opem furto nō est verū ꝙ furtū ꝯmisit

lz furti teneat q̃d bñ nõ. qz hic ẽ casus. q̃ mãdãs lz teneat vt mãdatarius nõ tñ ꝓprie dr̃ maleficiũ ꝯmisisse. lz i ꝯriũ fa. l. ⁊ hz. §. i. ff. d̃ p̃ca. ⁊. c. mulieres. ex̃ d̃ sen. ex. d̃ quo late ⁊ singlr̃ p bar. i. l. sz si vni⁹. §. suus. ff. d̃ iniur. ⁊ ego late dixi i tractatu maleficioꝝ in glo. sempronũ mãdatorẽ. i ver. xiiii. querit̃ vtrũ mãdans secuto scõ ⁊c. Ang.

Interdũ furti tenet̃ qui ⁊ ipe furtũ nõ fecit. qualis ẽ is cui⁹ ope ⁊ ꝯsilio factũ ẽ. In quo numero ẽ qui tibi nũmos excussit vt ali⁹ eos raperet. aut tibi obstiterit vt alius rẽ tuã exciperet. vel oues l' boues tuos fugauerit. vt ali⁹ eos exciperet. Et hoc veteres scripserũt d̃ eo qui pãno rubro fugauit armẽtũ. Sz si qd eoꝝ p lasciuiaz ⁊ nõ data opera vt furtũ fiat fcm̃ ẽ. i factũ actio dari dz.

At vbi ope meuii ticius furtũ fecit ambo furti tenẽt̃. Ope ⁊ ꝯsilio eius quoqz furtũ admitti vr̃. qui scalas fenestris supponit. forte aut ipsas fenestras vel hostiũ effregit vt alius furtum faceret. qui ne scramẽta ad frãgendũ aut scalas vt fenestris supponerẽtur ꝯmodauerit. sciẽs cuius rei gr̃a ꝯmodauerit. Certe q nullam opẽ ad furtũ faciendũ adhibuerit sz tm̃ ꝯsiliũ dederit atqz hortatus ẽ ad furtũ faciẽdũ non tenet̃ furti.

Glo. Prestãs opẽ furto lz ẽt dep̃hẽdat̃ nõ tenet̃ furti manifesti. vt. ff. e. l. is cui.

Add. imo nec ẽ fur vt. s̃. i tex.

Lasciuia hic idẽ ẽ qd̃ stultitia Et si quid fecit p lasciuiaz tenet̃ actione i factũ. i. vtilis legis aq̃lie si corpora lesa sint alioqui subsidiaria vt. j. ad. l. aql. §. fi. ⁊. §. pe. Nõ hic dari ꝯsiliũ solo facto s. supponendo scalas ⁊c. alias dr̃ ꝯsiliũ hois itẽtio vel ꝓpositũ. vt ff. e. l. si quis furti. §. i. Itẽ dr̃ ꝯsiliũ qd̃ alii dat̃ bonũ vel malum. vt. ff. e. l. in furti. §. pe. in fi. Itẽ ꝯsilium dr̃ qd̃ capit̃ a mult̃ vt. C. de. ll. l. humanũ.

Certe qui nullã opẽ ⁊c. hoc i tellige cũ alias eẽt facturus furtũ ẽt sine cõsilio h⁹. al' vterqz tenet̃. ff. ve fur. l. qui suo. ⁊. ff. de ver. sig. l. sepe. Aliud vr̃ i actiõe sui corrupti. vbi etiã tenet̃ ẽt si al' eẽt facturus. Nec eim opz laudãdo augeri maliciã. vt. j. ad. l. aql. §. ceterũ. ⁊. j. de ac. §. i quadruplum. ⁊. ff. de ser. cor. l. i. §. psuadere. Sed que est rõ q̃ ita debet hic distingui. Rñ. quia hic agit̃ ex delicto secuto post psuasionez non autem agit̃ ex ipsa psuasione ⁊ ideo distinguit̃ an alias erat facturus vel non sed in aliis casib⁹ ex ipsa persuasione agit̃ quicqd postea sequatur vt supra. e. §. vñ illud dũmodo non ex interuallo nimio sequat̃. vt. ff. de ser. cor. l. in hoc. ⁊. l. n ratius.

Item est cõtra. j. de iniur. §. nõ solum. Sed ibi nõ erat alias facturus ⁊ fecit.

Hi qui. Filius ⁊ seruus surripiẽdo patri vel dño. furtũ cõmittũt ⁊ res efficit̃ furtiua. lz actio furti nõ nascat̃. qui tñ opere vel ꝯsiliũ dederit tenet̃ furti. h. d.

Additio nõ ꝙ sepenumero. res efficit̃ furtiua ⁊ sic efficit̃ in vsucapibilis. §. furtiue. s̃. de vsucap. ⁊ ẽt orit̃ ꝯditio furtiua. lz nõ nascat̃ actio furti. ⁊ nõ est miruz qꝛ ꝯditio furtiua dr̃ eẽ rei ꝑsecutoria. ⁊ nõ infamat. secus ĩ actõe furti que ẽ penalis. vt. j. e. §. fi. ⁊ infamat. vt. ff. de infa. l. i. in prin. fa. l. fi pro fure. §. i. ff. de ꝯdi. fur. Nõ ꝙ qñ filius surripit pr̃i. lz ñ possit puniri de furto. tñ res afficit̃ vicio furtiuitat̃. ⁊ sic ẽ in vsucapibilis donec redeat in ptãtem patris. vt. d. §. furtiue. ⁊ per ꝯsequẽs p̃caueas. ne emas a filio rez surreptã. ẽt patri qꝛ si sciẽter teneris furti. ar. l. eos. C. de furt̃. ⁊ si ignorant̃. nõ teneas eã. qꝛ non potes vsucapere. Item no. hic ꝙ lz ꝯtra ꝯmittẽtẽ furtũ. s. filiũ nõ oriat̃ actio. orit̃ tñ ꝯtra illũ q p̃stat opẽ. ⁊ sic efficatius tenet̃ accessorius q̃ principalis ⁊ hoc nõ est incõueniẽs. vt dicimus infimili de principali ⁊ fideiussore vt. l. i. ⁊. ii. ff. de fideiussore. dic vt ibi.

Glo. In casu huius. §. res affecta vicio furtiuitat̃ vsucapi nõ põt qđ vez ẽ nisi fuerit lis estimata. vel dñs venderet furi vt. ff. e. l. q̃uis. Inter patrem ⁊ filiũ nõ põt nasci actio nisi filius hẽat castrense peculiũ s̃ quasi. vbi filius tenet̃ patri ⁊ pr̃ filio Ide ⁊ de vxore quod hic de filio dr̃. vt. ff. eo. l. si qs vxori in prin. ⁊ in. §. i. Additio qđ hic dicit de vxore ꝙ cõpetit viro cõtra ipsam actio furti. qꝛ in hoc glo. nõ dicit vez ꝙ ꝯstante mr̃imonio nascat̃ actio furti. nec furti agi põt ꝑꝑ reuerẽtiaz matrimonii vt. l. i. ff. rerũ amo. ⁊ ibi hoc no. bar. sz si cõstante matrimonio vxor aliquid furat̃. vt sepe faciũt vxores. quãdo mariti laborãt in extremis postea solu. ma. tenent̃ hr̃dibus viri actione furti. vt ẽ text. in. l. iii. eo. ti. rerũ amo. ⁊ nõ ꝙ iudex nõ põt se ĩtromittere ex inquisitiõe de furto ꝯtra tales ꝑsonas domesticas nisi furtũ cẽt magnũ. vt. ff. de pe. l. respiciendũ. §. furta vt. C. de pa. po. l. ꝯgruẽtius si tñ nõ velint rẽ patri restituere. põt iudicis offm̃ implorari vt eũ corripiat ⁊ cogat ad restituendũ. vt. d. l. ꝯgruẽtius s̃m io. fa. ⁊ si delictũ eẽt graue vt. s̃. dictũ ẽ. iudex posset ꝓcedere ⁊ dictas ꝑsonas punire de furto vt ẽ tex. cuz glo. ⁊ ibi bar. in. d. §. furta. qđ perpetuo no. cõtra aliquos parẽtes. q̃ ĩcaute denũciãt filios sibi qd magnũ subtraxisse. ⁊ credũt iudices nõ posse p̃ter eoꝝ volũtatẽ filios de furto puniri. qꝛ imo pñt. qñ furtũ est graue vt dixi. ⁊ dr̃ graue ⁊ leue s̃m qualitatẽ ꝑsone ⁊ q̃titatẽ đlicti. l. rei subtracte. vt nõ in. l. ad ea. ff. de re. iur. ⁊ bar. i. d.

Iudex punit domesticos de magno furto

§. furta. Et de hoc ēt dixi in tractatu maliorꝫ in ver. vestē celestez abstulit ꝛc.

Furti autē actio. Actio furti ꝯpetit illi cuius interest furtū factum nō esse. h. d.

Furti aūt actio ei competit cuius interest rē saluā eē. lꝫ dñs nō sit. itaqꝫ nec dño aliter ꝯpetit q̄ si eius intersit rē non pire.

Unde cōstat creditorē de pignore surrepto furti agere posse ēt si ydoneū debitorē hēat. q: expedit el pignori potius incūbere q̄ in ꝑsonam agere. adeo qdem vt quāuis ipse debitor eam rem surripuerit. nihilominus creditori ꝯpetit actio furti.

Gl. In actione furti sufficit q̄ intersit ēt modice. vt. j. ti. i. §. fi. ꝛ. ff. vi bo. rap. l. ii. §. ꝛ generaliter. Item oportet q̄ intersit ex iusta cā ꝛ ꝓbabili. naꝫ si ē malefi. possor vel huius rei fur. furti. nō aget. ff. eo. l. itaqꝫ circa prin. ꝛ. l. eū qui emit. §. hi aūt. sed si bonū iuciū habuit. vt qꝛ sibi cōmodauit vel locauit. hꝫ actionez furti. ꝛ hic est casus in quo furti agere pōt. vt. ff. eo. qui vas. §. si ego tibi.

Item si fullo. Itē ille qui tenet̄ ex locato i aliqua re. si surripiat̄ hꝫ furti actionē. Idem in bonefi. ēptore. h. d.

Additio nō q̄ si qs pōt ꝯseq rē suam ab alio ēt actiōe ciuili ñ pōt agere furti ꝯ furē. ꝛ ita ñ datur dño actio furti. qñ sua nō interest. qꝛ pōt ius suū hēre saluuꝫ ꝯ aliū. Item no. q̄ quāuis bonefi. emptor ñ sit dñs qꝛ vēditor nō erat dñs. tñ furti agit.

Gl. Uidet̄ ꝯtra hūc. §. q̄ sē per dñs dēat ꝯuenire furē ꝛ nō fullo ꝛc. vt. ff. loca. l. cuꝫ i plures. §. vestimēta. so. ibi loquitur de actiōe in rem vel ꝯdi. furtiua dicit hic aūt ꝺ actōe furtiua.

Que de fullone. Si res cōmodata fuerit cōmodatario surrepta. dñs habet electiōem. vtꝫ velit agere ꝯ furez actōe furti. an ꝯ ꝯmodatariuꝫ cōmodati. ꝛ vno electo scient̄ alius liberat̄. secus si fuerit ignorans vel dubitās. h. d.

Additio no. q̄ in mā penali vbi ē eadē rō. ē idem ius. ꝛ fit extēsio fa. qꝺ nō. ang. ꝛ io. ꝺ imol. ꝛ ibi dixi i. l. certa. §. pe. ff. de leg. i. ꝺ quo dic vt dixi. s̄. de iur̄ na. §. i. Nō q̄ qñ aliqs hꝫ duas vias. ꝛ hꝫ electōez ex legis dispositiōe. q̄ vna via electa nō hꝫ variare. fa. l. fi. C. de fur. ꝛ. l. ap̄. aufidiū de op. le. ꝛ qꝺ ibi no. ꝑ gl. ꝛ bar. in. l. q̄ in hr̄dem. §. eligeꝛ ff. de tribu. cum ibi nō. de quo ꝑ glo. ꝛ late bar. in. l. eū qui. §. i. ff. ꝺ v̄. ob. fa. l. huiusmōi. §. si stichū ꝺle. i. ꝛ. l. statulib. §. i. ff. de le. ii.

Glo. Decisiones de qbus hic habent̄. C. de fur. ꝛ ser. cor. l. fi. §. tales itaqꝫ.

Si dñs sciēs rem eē subreptā eligit ager̄ ꝯ ꝯmodatarium actione ꝯmodati. nō hꝫ amp̄. actiōem

electa vna via alia tollit

ꝯtra furē. ⁊ sic ꝯmodatarius hꝫ actōem furti ⁊ lucrat̄ penā quaꝫ exactā nō cogit̄ dño restituere. qꝛ vbi periculū ibi ⁊ ꝯmodū. vt. C. de fur. l. fi. §. sed cū. Additō sed dñs ang. dicit ſm io. fa. hec rō non ē bona. qꝛ ad ꝯductorem nō ſpectat ꝑiculum. ⁊ tñ nō restituit penam. vt. ff. loca. l. is q. sed ratio pōt eē qꝛ ꝯmodatariꝰ amittit vſum. ⁊ idē in ꝯductore. vide hic ꝑ eum.

Si is apud quē. Depositarius qui tenet̄ ꝺ dolo. ñ hꝫ furti actōeꝫ ſꝫ dñs. h. d. Additio nō ꝙ depositarius ñ agit furti. ⁊ ē rō quā poit tex. i. l. eū qui. §. iſ aūt. ff. e. qꝛ aut fuit in dolo. ⁊ nō dꝫ ex iꝑobitate ſua doloſa. hēre furti actōem. aut nō fuit i dolo. ⁊ tūc cū ñ teneat̄. ñ ē miꝝ ſi nō hꝫ actiōem furti.

In ſūma. Impubes ñ tenēt̄ furti niſi fuerint doli capax. h. d.

Additio nō ꝙ furtū fit appetitu ⁊ affectōe lucrandi qꝛ aīo ⁊ ꝓpoſito diſtingunt̄ mali a. vt. l. i. C. de ficare.

Furti actio. Actio furti eſt mere penalis. ſꝫ ꝯditio furtiua ⁊ rei vēdicatō ꝯpetūt ꝑ re. ⁊ rei vēdicatio dat̄ ꝯ poſſorē ⁊ ꝯditio furtiua dat̄ ꝯ furem ⁊ eius hr̄dem. h. d.

Additio nō ꝙ licꝫ actio furti ſit ciuilis ⁊ ſit ad duplū ſiue ſit ꝑtoria. ⁊ ſic ad quadruplū. dat̄ ad penā. vt. j. de ꝑpe. ⁊ tenet̄ ac. in prin. tñ ē mere penalis. vt pꝫ per taxatiuā tm̄ hic poſitā. ⁊ ſic vltra rē furatam. quā fur tenet̄ reſtituere vt hic tenet̄ ad duplū vel q̄druplū. Item nō ꝙ lꝫ ſit mihi furto res ablata nō tñ ꝑdo dñiū rei ſubtracte. Itē no. ꝙ rei vendicatio ſequit̄ poſſorem qcunqꝫ ſit dūmō hēat facultatē rei reſtituēde. vt. l. officiū. ff. de rei vēdi. Item nō ꝙ ꝯditio furtiua qꝛ hꝫ rei ꝑſecutiōem vt hic. dat̄ ēt ꝯtra hr̄dem furis vt hic. ⁊. l. ſi ꝙ fure. §. i. ff. de ꝯdi. fur.

Glo. Cōditiōe furtiua agitur i ꝑſonam ſi res cōſumpte ſunt. ⁊ fa. ad hūc. §. ꝺ cōdi. fur. l. ꝓ fure. §. furti. ⁊. l. i cōdi. ⁊. j. ꝺ ac. §. ſic itaqꝫ. C. ꝺ fur. l. ancille. Additio in hac materia ꝯclude. qꝛ qñqꝫ ſubtrahit̄ res dño ⁊ claꝝ ē ꝙ hꝫ rei vēdicatōeꝫ ⁊ ꝯditiōem furtiuā vt hic qñqꝫ ſubtrahitur illi qui hꝫ ius i re. ⁊ tūc ꝯpetit ei. ꝯditio icerti. vt. d. l. ⁊ iō. ff. de ꝯdi. fur. qñqꝫ nulluꝫ ius hꝫ in re. ſꝫ ſolū bonafide poſſidet. ⁊ tūc hꝫ ꝯditiōem triticariā ad poſſionē. vt. l. i. in fi. cū. l. ſeq. ff. de triti. qñqꝫ ille cui ſubtrahit̄ nullum ius habet i re nec poſſionem. ſꝫ tm̄o detentationem. vt ꝺ poſitarius. ⁊ ſi miles ⁊ tūc datur ei actio i fcūm vel officiū iudicis ita tenet glo. in. l. ⁊ non tantum in prin. ff. de peti here. ⁊. d. l. ⁊ iō. §. i. cum ſi.

De vi bonoꝝ raptoꝝ.

Viſo ꝺ furto ſequit̄ ꝺ rapina

q Aires. Rapiens per viz rē alteri⁹ tenetur furti ⁊ ēt actione vi bonoꝝ raptoꝝ que dat̄ i quadruplū infra annū. postea vero in simplū. ⁊ in quadruplo inest simplum. ḣ. d. Add. nō q ēt ꝯ raptorē ꝙpetit actio furti. vñ si qs agēdo ꝯ raptorē p mediū ꝙcludē di dicat q furat⁹ fuit ⁊ petat eū puniri furti q nō male agit. qđ nō q: raptor ē ip:obus fur. Itez nō q nō ē icōueniēs q ex eodē ō licto nascat̄ actio generalis ⁊ ſpecialis. Itē nō q actio vi bo. rap. ē ꝓtoria vt ēt actio furti mānifesti. Et actio vi bo. rap. ē penalis i q̄druplū infra ānū ſz post annuz in simplū. Itē nō ibi minimā q ēt ꝓ minima re ꝓtor ita actiōez penalē ꝙcedit sicut ciuilez. vt. l. liczminimā. ff. ō peti. hr̄. Itē nō q lz i actōe furti manifesti totū quadruplū sit pena vera. vt. ſ. ti. p xi. §. fi. tñ i raptor i dcō q̄druplo ieſt simplū. Nō q plus deliquit q palā q̄ qui clā delinquit. q: palā ōlinquēdo dat alteri malū exē plū. fa. l. nō solū. §. palā. ff. de ri. nup.

Hlo. Raptor tenet furti. ſ. nō manifesti nisi dep̄hēdat̄. q: tūc ē manifestus. ⁊ in q̄druplū pōt ꝙueniri. vt. ff. de fur. l. si vendidero. §. cū raptor. Si āt nō dep̄hēdit̄ nō mānifesti tenetur qua actōe si fuerit actū tollit̄ vi bo. rap. nisi i id qđ excedit̄. vt ff. e. l. i. Add. dic ꝑñ bar. q nō ſufficit q cū furto dep̄hēdat̄ ſed requirit̄ q acclamet̄ retro. vt. l. ii. ⁊. l. fiquis i fuiture. ff. de furt. Jn. l. fi qs ō domo. ff. ō fur. fuit actū actōe furti nō manifesti. ⁊ iō ceſſat actio vi bo. rap. ſz dat̄ ſolū i id qđ excedit. vt. l. i. ff. eo. ⁊ fa. ff ō ac. ⁊ ob. l. qui ſuū. §. fi.

Add. nō ex glo. q q̄ſ fūt due leges imponētes penā de eodem delicto. vna nō tollit̄ ꝙ aliā nisi ꝙtenus cōcurrunt. Ex quo dicit bar. i. d. l. i. fi ꝙ statutū pena homicidii pecuniaria ip̄onit̄ i eo q plus ē. poterit ēt imponi pena. l. coz. de ſica. vide hic p ang.

Raptor tenet̄ i quadruplum infra ānū nisi i casu ſpāli i quo agitur ad duplū tantū. vt. C. de paga. l. paganus. ⁊. l. xp̄ianus

Actio vi bo. rap. vtilis ē ideſt efficax ⁊ directa. vel pōt dici qđ fit vtilis q̄ vna tantū res rapit. Sz directa q̄ plures res rapte fūt. Et fa. ad hoc q plural'oratō ſcilz raptoꝝ trahat̄ ad ſingulare ff. de qđ. ⁊ de. l. falſa. §. vtili. ⁊. ff de neg. ge. l. iii. §. negocii. ⁊. ff. de peti. hr̄. l. regulr. ⁊. l. lz.

Qui res alienas rapit tenet̄ quidē ēt furti. quis ei magis alie nā rem iuuto dño ꝛctat q̄ qui vi rapit. Jdeoqz recte dictum ē eū improbū furem eſſe. Sz tñ ꝓpriam actionem eius delicti noie ꝓtor introduxit. que appellat̄ vi bo. rap. ⁊ ē intra ānum q̄drupli. poſt annū ſimpli. que actio vtilis

est ēt siquis vnā rē vel minimam rapuerit.

Quadruplū aūt nō totū pena ē ⁊ ex̄ penā rei ꝑsecutio ē. sicut in actōe furti manifesti diximus sed i quadruplo iest rei ꝑsecutio. vt pena tripli sit siue ꝯprehēdat̄ raptor i ipso delicto siue nō.

Ridiculū ē eim leuioris ꝯditōis eē eū qui vi rapit q̄ qui claz rē alienā amouet.

Gl. Dr̄ hic siue raptor ꝯprehēdat̄ siue nō. sz quō pōt raptor nō deprehēdi cū dicat̄ eripere quasi d̄ manu auferre. vt. ff ne quis eū qui i ius. l. iiii. §. i. rñ. distinguēdus ē animus auferētis vt si erat anim⁹ palā ⁊ quasi ꝑ vi auferēdi lz ibi neminē inueniat. tūc ē raptor. Sz fur ē qui hz animū vt faciat clā lz interdum deprehēdat̄ ex qua deprehēsiōe efficiatur manifestus vt ar. s̄. ti. i. §. furtum āt a furno.

Raptor magis punit̄ q̄ fur ñ manifestus. ⁊ minus q̄ fur manifestus. qr punit̄ i qntuplū cuz re ⁊ raptor i quadrupluz. Et doc. ponūt diuersas rōnes. vide hic ꝑ ange.

Quia tamē. Actio vi bo. rap. ꝯpetit ꝓ violētia dolo ꝯmissa. see⁹ si rem suā bona fide rapuit. tñ raptor si dñs ē cadit a dñio suo. si vero nō ē dñs tenet̄ ad tm̄dem siue res fuerit mobilis siue imobil'. h. d. Add. nō ibi dolo malo q̄ ad hoc vt hec actio ꝯpetat opus vt raptor sit i dolo. sed aduertas q̄ eo ipso q̄ quis itētat q̄ ꝑ viz rapuit rē alienā lz nō dicat̄ scienter ⁊ dolose. tñ dolus p̄sumit̄ qr iesse credit̄. vt dicimus qñ simplr̄ dr̄ q̄ quis salsuz ꝯmiserit lz nō dicat̄ dolo tñ semꝑ intelligit̄. vt. l. nec exemplū cū ibi nō. ꝑ cy. ⁊ doc. C. d̄ fal. d̄ quo vid̄ late ꝑ bar. i. l. i. §. i. ff. siqs te. li. esse ius. fu. Itē nō ibi iprudēs iur̄ q̄ ignorātia iuris excusat a dolo. ex quo nō q̄ quelibz ꝯiectura p̄sumptio vel excusatio lz iiusta excusat quē a dolo. d̄ hoc ē tex. i. l. igit̄. § i. ff. de lib. cā. ⁊ i. l. i. ff. d̄ abige. ⁊ ibi bar. ⁊ ē gl. or. i. l. plagii la. iii. C. ad. l. iul. d̄ pla. Nō ibi auariciaz. q̄ furari ⁊ rapere res aliēas principalr̄ ꝓcedit ab auaricia q̄ ē radix oium maloꝝ. vt. l. si quēq̄ C. de epi. ⁊ cle. Itē nō ibi lz suaz existimet q̄ rē ꝓpriā ab alio detentam nō possuz ꝑ viz ꝓpria auctoritate auferre qr nō possuz mihi ius dicere. vt. l. extat. ff. q̄ me. cā. cū ibi plene. nō. Et talr̄ ꝑ viz auferēs rē suam cadit a iure suo. qd̄ itellige nisi i cōtinēti post occupationez ab alio fcam auferat. ⁊ qñ dicat̄ i ꝯtinēti fieri hoc totū pēdet arbitrio iudicis qui ex ꝑsonis ⁊ q̄litate reꝝ ⁊ fci estiabit. vt hec oia habent̄ i tex. ⁊ gl. i. l. iii. §. hec igit̄. ff. de vi ⁊ vi ar. Itē nō q̄ rapiēs rē alienā. licz putauerit suā. ⁊ sic fuit in culpa qr debuit i uestigare prio diligēter tenet̄ rē raptā restituere. ⁊ vt penā sētiat

probata vi probatur dolus.

ex delicto tenet restituere tātūdē de suo. Qz tñ ita ꝯpetit hec actio si dolo malo qs rapuerit. nā qui aliquo errore iductus rē suā eē estimet. ⁊ imprudens iuris eo aio rapuerit quasi dño liceat ēt ꝑ viz rē suā aufferre a possessoribus absolui dz cui. s. cōueniēs est nec furti teneri eū qui eadē ꝫ aio rapuit.

Glo. Qđ dicit absolui dz. tellige. s. iudicis snia vt quidā dicūt. vel ipso iure ē absolutus sm azo. ff. đ publi. ⁊ vecti. l. ꝯmissa. Add. ⁊ vtraqz opi. est vera. s. ꝑria si fuit i iudicio deductū qz tūc iudex declarabit. scđa ē vera si nō fuit i iudicio deductuz

Diuales ꝯstōnes de quibus hic in tex. hñtur. C. vñ vi. l. siqs in tā. ⁊ in aliis seq. vsqz ad fi. ti.

Rei imobilis dr̄ iuasio ꝓprie ⁊ res mobil' occupatio. lz ēt qñqz imobilia dicāt occupari. vt. C. đ rei ven. l. domū.

Sane. Actio vi bo. rapto. nō solū ꝯpetit illi qui dñiuz hz i re. sz ēt illi q hz aliqđ ius. ⁊ istđ ius estiat. h. d. Add. nō ꝙ hic res dr̄ eē i bonis nr̄is q̄ i dñio alteri⁹ lz ꝓprie loquēdo res dicat i bōis nr̄is qñ ipsaz possidemus. ⁊ tūc hēm⁹ exceptōz. ⁊ qñ amittim⁹ ad recupādū hēm⁹ actiōz. vt ē tex. i. l. rē in bonis. ff. đ acqui. re. do. ⁊ viđ ibi bonā gl. Itē nō ꝙ res ꝯmodita ⁊ deposita vel pignorata dr̄ eē in bōis nr̄is. Itē nō ꝙ oi casu quo hz locū actio furti hz locū ista actio ex eisdē cāis.

Gl. Res dr̄ eē i bōis nr̄is qñ ē i dñio nr̄o. vt. ff. đ acq. re. do. l. rē i bonis. ⁊. l. statuas. ⁊ ff. de ver. sig. l. bonoꝝ app°. vel dr̄ eē in bonis si bona fide possidet. Depositarius hz hanc actionē ⁊ hoc si ꝓmisit custodiā vt. s̄. ti. i. §. pe. vel ēt si ꝯmisit culpā vt sequit vel ēt si ꝑciū accepit depōnis. nō tñ quasi mercede tenet eidē. vt. ff. e. l. ii. §. dicet aliquis. alioquin eēt locatio. s̄. mā. §. fi. Illud qđ hic in fi. dicit tex. nō vt dñium accipiat. i. dñii estimatōez. ff. qđ me. cā. l. mulierum. §. qđ possessionem. ⁊. ff. uti pos. l. pe.

De lege aquilia.

Post maleficiū rapine sequitur de dāno qđ ꝑ. l. aquil. punit

d **Amni.** Qui occidit seruum alienū vel pecudē alienā tenet ex primo capite legis aquilie ad eius estimationē q̄ti plurimi fuit ab anno retro. Et pecudis appellatōe cōtinēt aialia domestica que gregatim pascunt. h. d.

Add. nō ꝙ hec actio ē ex delicto. ⁊ ē ciuilis nō ꝑto ria. qz deriuat a plebiscito quod viz legl hz vt. l. i. ff. e. ⁊ sic hz locū ꝑpetuo. vt. j. de perpe. ⁊ tē. ac. i pri. Et dr̄ ab auctore lex aquilia. vt. l. i.

ff.e. Itē ꝯpetit ꝑ damno dato culpa leuissima q̄ venit ī aquilia vt.ff.e.l.i aqlia. Add.nō ꝙ lex aquilia hz oculos retro. ⁊ isto re spectu. dr̄ penal' qr cōdēnat̄ q̄/ tiplurimi res valuit ab āno re/ tro vt hic. Item nō ꝙ applone pecudis nō venit canis. ⁊ appel latōe pecudū veniūt aīalia q̄ con gregatiz pascūt̄ ⁊ sic veniūt asi ni equi muli ⁊ sues ⁊c. Sed ego credo ꝙ si habeat pecora ⁊ mu los ⁊ equos ⁊ boues. ⁊ dixit. io te lasso le pegore ⁊c. qr dz itelli gi sm cōez vsū loquēdi. ⁊ sic ꝺ pecoribꝰ tm̄mō. ar.l.ꝙ labeo. ⁊ ibi late bar.ff.de supel. le. Secꝰ si nō hr̄et pecora sz solum boues asinos ⁊c. qr al's nō possz legatuz verificari.ꝯ.l.si qñ i pn.ff.del'.i. ang.cogitat. Glo.dāni iiurie actō dr̄ actio.l.aqlie q̄ ꝯpetit pro dāno dato.i.destructōe alicꝰ rei scā.nā dr̄ dānū dinutio pr̄imōii. vt.ff.ꝺ dā.ifec.l.iii.si aūt rē alte/ rius surripes lz videaris dānum iferre.nō tn̄ teneris hoc ti.sz actō ne furti.l.si suus suuz.§.si oliuā ⁊.§.idē ⁊ i silua. Lex aquilia hēbat tria capita siue capl'a. ⁊ de prio capl'o dr̄ hic.scdm āt nō ē in vsu.ꝺ tertio dr̄.j.e.§. caput. sm Azo.§.capite.⁊.ff.e.l.ii. In/ iuria occiderit.i.nō iure. vt.j.e. §.iniuria. Actio.l.aql. i prio capite reqrit ꝙ aīal occiderit. nā si solū leserit tenet̄ ex tertio capi te.vt.j.e.§. capite t̄. Quanti plurimi eo āno.s. p̄terito valuit ⁊ icipit dictꝰ annus a die dāni da ti vt vr̄ ꝓbari i.l.ita vulneratus ff.e.ang.

Dānū istud dz estiari nō sz af fectōz singulorꝝ sz cōi estiatōe.ff. e.l.si suuz meū. Add. dic ⁊ ꝓ ut valuit ꝑ maiorē ꝑtē dicti anni nō aūt hr̄ ꝯsideratio si vno die l' altero plus valuit.ar.l.p̄cia rerū in fi.ff.ad.l.fal.cū ibi nō.ꝑ bar.⁊ ang.⁊ imol. Et ēt hr̄ rō lucri q̄/ tum lucratus fuisset sine alterius iniuria.qr quotiēs dicimus hēri rōnē lucri semp itelligit̄ ꝺ lucro qꝺ posset hēri sine alterius iiuria vt ē glo.sing.sm dy.i.l.siqs vxo ri.§.pe.ff.de furt.

Actio legis aquil. ꝯpetit dño vt.ff.e.l.itē mella.§. legis vel qr dño ⁊ fructuario. vel alii qui hz ius in re. vt.ff.e.l.itē mella.§.si. ⁊.l.se.

Iniuria. Quo ad.l. aq liā iniuria dici tur occidisse qui dolū vel culpaz ꝯmisit occidēdo qm̄ in actōe le/ gis aquil. venit leuissima culpa. casus vero occidentē excusat.h. d. vsqz ad.§.his aūt.

Iniuria aūt occidere itelligi tur.qui nullo iure occidit.

Itaqz qui latronem insidiatorez occiderit non tenetur vtiqz si ali ter periculum effugere non po/ test. ac ne is quidem hac.l.tene/ tur qui casu occidit si mō clpa eiꝰ nulla iueniat̄.nā alioquin nō mi nus ex dolo q̄ ex culpa quis/

De latrone ofiso et qñ licet offendere latronē

q̄ hac lege teneť. ¶ Additio nō ibi latronē. q̄ licitū ē occidere latronē. qđ ē verū qñ aliter nō poter at piculū euitari. ⁊ alīs offensio nō ēt licita. de quo in cle. i. de homici. ⁊ in. l. plagis in pri. ff. e. ⁊ huius rei gr̄a aduertas q̄ defensio p̄mitť cū moderamine iculpate tutele. vt. l. i. C. vñ vi. ⁊ dī iculpata tutela. qñ alīs se defendeť non pōt. vt. l. q cū alī. §. sciēti ⁊ §. qui cū alī. ff. ad. l. aquil. ⁊ hoc nō gl. ⁊ doc. i. l. i. c. vn. vi. ⁊ itelligiť se alī defendere nō posse. qñ nō pōt sine piculo rei vel p̄sone vñ ñ dr̄pari q̄ dannificeť in aliquo. si dānū ēt irrepabile alī sec̄ d. l. furē. ex quo ibi bar. ēt infert. q̄ si nō possum effugere. qn̄ me p̄cutias nisi te interficiā possū te licite interficere. qr cū q̄libet iuria p̄sonalis. fit maior ēcunq̄ pecuniaria. ⁊ pp realē irrecupabilē possum te impune occidere. vt. d. l. furē. ff. de ficaī. multomagis pp p̄sonalem sa. gl. de resti. spo. cum olim el p̄io ad fi. gl. fi. ⁊ de homi. significasti vbi oio vide. reliqua vide hic p ang. ¶ Nō ex tex. q̄ eo ipso q̄ pbo q̄ aliq̄s veniebat cōtra me cū cultello ⁊ ego occido eū. statim pbata ē mea defensio. vt ibi ē cāus cū gl. ⁊ i. d. §. si tabernarius i. l. fi ex plag. ff. c. vbi ēt bar. dicit. q̄ qñ ego petio te añ̄ tu p̄cutias me. dū cēs in actu p̄cutiēdi. tūc i dubio videor facere ad defensam. ¶ Nō ibi qui casu. q̄ casus excusat aliquē a culpa vel delicto. de quo i l. respiciēdū. ff. de pe. nisi culpa p̄cederet vt. hic

Item nō q̄ si q̄s i loco solito ad sagittandū cum sagitta aliquē p̄cusserit nō teneť.

Hl. Iniuria occidere dī qui nullo iure occidit. ff. eo. l. sed ⁊ si quēcūq̄. §. iniuriā. Additio no. tex. in. d. §. iuriā q̄ est dīa inter hanc actōem. ⁊ actionē iniuriaruz. qr i actōe iuriaz non sufficit culpa. sz requiriť q̄tucha ⁊ dolus. ⁊ ē alia dīa. qr i hac agitur ad dānū. sz i ac. iuriaz agiť ad vindictā. ⁊ sapit istar cāe crial. vt. ff. de iur. l. p̄tor edixit. §. i.

Licitū ē interficere latronē. s. dum nūnū. si tñ cla agrediť ⁊ se defendat sz furē licitū ē occideť ēt si se ñ defēdat. vt hic subdit. ⁊. ff. e. l. iiii. ¶ Additio nō q̄ ista gl. vult. q̄ fur diurnus si se ñ defēdat pōt i pune occidi. qđ ē q̄tra. l. furez. ff. de ficaī. vñ dic q̄ ē dīa iter insidiatorē latronē ⁊ furē. vt in aūt. vt nul. iudi. §. pe. q̄latronē insidiatorē itineris possū occideť ichsliete vt. l. iii. ff. co. fa. l. i. ⁊ ii. C. qñ li. se. si vi. vidi. si aūt fit fur. tunc dz distingui. ant ē diurn⁹ ⁊ tūc si pōt capi. vel a dāno euadi non debet interfici nocturnus autem licz occidere. si interficiens non potuit ei parcere sine periculo suo. vt dicit tex. i. l. furē. ff. de ficaī. ⁊ aliud j. de ac. §. i. i p̄in.

Dum dicit tex. aliq̄n ñ minus ex dolo q̄ ex culpa. i. ñ plus

In q̄s debeat ingerere

Si nō possum ingerere q̄m nec mitius po[ssum] te occidere

Obiecta est mea defensio q̄ q̄ batur q̄ me volebas offendere.

ex dolo q̄ ex clpa cū ēt leuissima culpa i hac actōe veniat. vt. ff. eo. l. i lege. vel ꝓprie pōt legi ⁊ ꝯuer te lr̄am nō minus ex culpa q̄ ex dolo ⁊c. Sic al'. ff. de pac. l. iur̄gē tiū. §. pactoꝝ. ⁊. ff. de se. nup. l. cū aptissime. ⁊. ff. de pigno. l. paul⁹. §. damus. ⁊ ē figura hyꝑbatō ꝟm Jo. Si miles i cāpo solito ex ercitari ⁊c. hoc intelligit̄ nisi da ta opa fc̄z eēt. vt. ff. e. l. itē si obste trix i fi. ⁊. l. nā. Sz si alius tale qd admisit culpe reus ē. qꝛ hoc exer citiū nō est ei deputatū. ar. i aut. vt hi qui ob. po. res mi. §. si vero tacuit. col. vi. ⁊. ff. e. l. idē iur̄ i fi. Et qꝛ verba tex. pulchra sunt iō pono. Itaqꝫ siquis dū iacul' lu dit vel exercitat̄ trāseuntē ꝟuum tuū traiecerit distinguit̄. nam si id a milite qui i campo eo vbi so litus ē exercitari admissum ē nul la culpa itelligit̄ eius si alius ta le quid admisit culpe reus ē. Idē iur̄ ē de milite si i alio loco q̄ qui ad exercitandum militibus dat⁹ est id admisit.

Item si putatoꝛ. Ex quali tate loci iudicat̄ dā num datū dolo vel culpa inciden ti. h. d. Vel sic in intētante dicit̄ adesse culpa qñ diligētia potuit ꝓuidere ⁊ nō fecit. h. d.

Itē si putatoꝛ ex arboꝛe deie cto ramo ꝟuum tuuz transeuntē occiderit. si ꝓprie viam publicaz aut vicinalem id factum ē. neqꝫ ꝓclamauit vt casus euitari possit culpe reus ē. Sz si ꝓclamauit ne qꝫ ille curauit p̄cauere extra cul pā ē putatoꝛ. Eque extra culpam eē intelligit̄ si seoꝛsum a via foꝛte vel in medio fundo cedebat lz nō ꝓclamauit. qꝛ in eo loco nihil ex̄ neo ius fuerit versandi.

Glo. Putatoꝛ dr̄ qui pu tat vites in arboꝛibus positas vt in quibusdam terris sr̄ vel ēt ipsas arboꝛes que putant̄. idest amputāt̄.

Preterea si medicus Si ꝑ impe ritiam medici ꝟuus decedat. qꝛ reliquit eius curā. l. aql. tenetur. h. d. Preterea si medicus q ꝟuum tuum cecuit dereliquit cu rationem. ⁊ ob id moꝛtuus fuerit ꝟuus culpe reus erit. Imperitia quoqꝫ culpe ānumerat̄ veluti si medicus ꝟuum tuū occiderit q̄ male eum cecuerit. aut ꝑperaz ei medicamētū dederit.

Add. Nota q̄ in hoc casu me dicus non tenet̄. de sicca. qꝛ illa. lex requirit doluz. vt. l. i. C. d̄ sic ca. ꝯiuncta. l. in lege. ff. eo. ti.

Gl. Imperitia ascribit̄ culpe fa. ff. de reg. iur. l. iperitia ff. loca. l. si quis fundum. §. cels⁹. ⁊. §. siquis domū vel fundū. ⁊. § celsus. ⁊. §. sequit̄. ⁊. ff. de suspec. tu. l. tutoꝛ quoqꝫ. §. fi.

Impetu quoqꝫ Si mu lus vl' equ⁹ ꝓ pter imperitiam vl' ibecilitatem mulionis vl' equitantis ꝟuum al terius occiderit tenet̄ mulio vel equitans. l. aquilia. h. d. Add.

Nō ibi imperitiā ad id quod di xi.s̄.pxi.§.qꝛ ēt ille qui asserit se artificē puta mulionē vr̄ se assere re peritū i dicta arte ⁊ ergo ipe/ritia culpe ascribit̄. Itē nō ibi ꝓ pter infirmitatē ꝯ illos qui volūt lōga ꝯmentaria facere nō paria i geniis suis cetera hic p ang.

Impetu quoqꝫ mulaꝝ quas mulio ꝑꝑ iperitiā retinere ñ po tuit. si ſuus tuus oppressus fue/rit. culpe reus ē mulio. Sꝫ si ꝑꝑ ifirmitatē eas retinere nō potue rit eque culpe tenet̄.

Glo. Propter ifirmitatem ergo mulio tenet̄ cul/pe. nō dꝫ eim ifirmitatē suā i alte rius lesionē ꝯuertere. vt.ff.eo.l. idem iu. Eadēqꝫ placuerunt de eo quoqꝫ qui cū equo vehere tur ipetu eius aut ꝓpter ifirmi/tatē aut ꝓpter iperitiā suā retine re nō potuerit.

Gl. Ucheret̄ puta i rhedal' vehi culo vl' ēt i ipso equo

His aūt. Actio legis aqui lie ē penalis qꝛ estimat̄ q̄ti plurimi valuerit ab āno re/tro. ⁊ iō nō trāsit ꝯ hr̄dem. h.d.

Add. nō ꝙ i estimatōne legis aquilie nō tm̄ estimat̄ ſm tēpus pñs sꝫ ēt ab āno retro. de quo di xi.s̄.e.in prin. Nō ꝙ actio dr̄ pe nalis quotiēs quis ꝯdēnat̄ i plꝰ q̄ in simplū. Et iō nō transit ad heredē de quo.j. cū glo. lꝫ detur hr̄di dānum passi. vt.l.idē nera/tius.§.pe.ff.eo.

Gl. Hec actio legis aquilie qꝛ penalis nō dat̄ i hr̄dez nisi ex dāno locupletioꝛ factꝰ eēt vt.ff.e.l.ide neratius.§.hanc.

Quid d̄ eo qui hodie plurimi fuerit q̄ olim ⁊ occisus est ab ali/quo. nā nō vr̄ i hoc casu eē penal' hec actio. ergo vr̄ debere posse trāsire ad hr̄dē sꝫ nō sequit̄. Nā lꝫ reperiat̄ i hoc casu ꝙ nō sit pe nalis. tm̄ nō ē apta natura trāsire ad hr̄des. vt i hoc exemplo. aliqs nō videt vl' non ridet actualr̄. tm̄ aptus ē videre vl' ridere natura liter. vt ar.ff.de aquaquot. ⁊ esti. l.i.§.quotidiana. ⁊.ff.d̄ flu.l.i.§ item interdū. Add. nō singlr̄ glo. istā cū tex. ꝙ ispicimus ꝓpriā ⁊ primeuā naturā actōis. ⁊ ſm il/lā iud camus. nō āt ſm accidēta/lē. fa. qd̄ nō. gl i.l. si creditoꝛ.ff. de le.i. qñ actio subrogat̄ ⁊ capit naturā alterius itellr̄ ſm naturā ordinariam ⁊ ꝓpriā ⁊ primeuā. qd̄ nō.

Iliud. In actōe legis aql. nō solū venit estia/tio rei. sꝫ ēt estiatio ex̄ rē. h.d.

Add. nō casuꝫ ꝙ nō tm̄ hr̄ rō rei amisse. sꝫ ēt ex̄ ipsam reꝫ. ⁊ sic dānuꝫ extrinsecus dꝫ emēdari.

Glo. In lege aquilia dānuꝫ ꝯseqt̄ ⁊ amisisse. dr̄ ꝙ aut ꝯsequi potuimus. aut erogār̄ cogimur. vt.ff.eo.l.ꝓinde. ⁊.l.si ſuum occi. ⁊.l.si ſuum meū. ⁊ iō dicit tex. vt.j.

Si ſuum tuū heredem ab ali/quo istitutū antea quis occiderit

q̃ is iussu tuo hr̃ditatez adierit. nam hr̃ditatis quoqz amisse rõz eẽ hñdam ꝯstat ꝛc.

Serui comedi dicebant̃ qui cantabant de comedia. ꝛ vnus sine alio cantare nõ poterat. ꝛ sic ñ solũ occisi fit estimatio. sed eo amplius id quoqz ꝯputatur. q̃ti depreciati sũt qui supsunt.

Ur̃ facere ꝯ̃ hunc tex. ff. de ac. emp. l. si sterilis. §. cũ ꝑ venditorem. ꝛ de peri. ꝛ co. rei ven. l. si.

Add. Sz dic q ibi in ꝯ̃ctu hic in delicto i quo venit oẽ interesse vt. ff. de fur. l. inficiãdo. §. i. ꝛ ibi bar. ff. de ꝯdi. fur. l. iiii. ꝛ. ff. de vi ꝛ vi ar. l. interdicto. Et ad istum tex. fa. l. apud iul. §. i. ff. d̃ lega. i. vbi post moram ꝛ sic post d̃lictũ hr̃s tenet̃ non solũ ad suuz mortuum. sz ẽt ad hr̃ditatẽ in q̃ erat institutus. l. si suum. ff. de ver. ob. in prin.

Liberũ. Actio legis aquilie nõ solũ ciuilit̃ sz ẽt criminaliter potest intentari. h. d.

Add. nõ q sicut in aliis delict̃ publicis vl' priuatis oriũt̃ due actões. vna ciuilis ad emendã dãni ꝛ interesse. alia ad vindictã publicam. vt. l. si nomie. ff. de fal. et l. si. ff. de priua. deli. ꝛ. l. si. ff. de fur.. ꝛ. l. si. ff. de iniur. ita ẽt in. l. aquilia vt hic.

Liberũ ãt ẽ ei cuius suus occisus fuerit. ex iudicio priuato legi aquilie dãnum persequi. ꝛ capitalis criminis eum reum facere.

Glo. capitalis criminis. s. legis cornel'. d̃ sicca. vt. ff. e. l. inde neratius. §. sed si dolo. nam ꝛ ꝑ seruo occiso ea lege agitur vt ꝑ liberto vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. §. i. donec tamen agitur vna non poterit agi reliqua. vt. ff. de duo. re. l. iiii. ff. vi bo. rap. l. i. §. i. sed per acto vno aget reliquo. vt. C. qñ ci. ac preui. cri. l. i. ꝛ. ff. vi bo. rapto. l. ii. §. i.

Capite tertio. Ex tertio capite legis aquilie ꝯpetit actio ꝑ alio damno q̃ mortis illato. ꝛ ꝑ oi re in qua in mora damnũ datum sit. h. d. Et sit estiatõ q̃ti plurimi fuit a. xxx. diebus. s̃. h. d.

Add. Scire debes q i isto capite tertio cauet̃ de omni dãno de quo non cauetur in primo. et mors venit in isto capite sicut in primo. sed non i illis animalibus in quibus i prio. Item dãnuz datum in ceteris aialibus ꝛ in ceteris rebus nõ aiatis hoc tertio capite vendicat̃.

Itẽ nõ sing. q qñ vna lex l' vnũ statutũ hz plura capl'a lz sint penalia q dictũ i vno capl'o itelligitur repetitũ in alio. de quo statiz dicam. Et de hoc vide hic ange. distinguentem in gl. pria pte.

Gl. Nõ ẽ nouũ vt spãl'r quibusdã enũeratis subiciat̃ verbũ. i quo singula ꝯplectãt̃. vt ff. e. l. si suus suum. §. inquit lex.

In hoc capite venit culpa etiã leuissima. vt. ff. eodem. lege le/

uissima. alʒ ñ põt agi. l. aquil. vt ſ. e. §. iniuria. Jn hoc tertio capite reſpicit ſolum p. xxx. dies retro ⁊ ſic minus tps q̃ in pꝛio. qꝛ in pꝛimo grauius deligt. ⁊ iõ grauius puniꝛ. vt. ff. de of. p̃ſ. l. diuus. ⁊ melius fa. l. p̃cedẽs.

Que in p̃phationibus dicuntur in ℭctibus repetita intelliguntur. ff. de ver. obli. l. ticia. §. idez rſidit. ⁊. l. q̃ ſic. ⁊. ff. de re. du. l. ſi. ⁊ C. fa. hꝫ. l. quoc. ⁊ de q̃di. in ſtitu. l. ſeruus. ⁊ .ff. de ac. emp. l. ſi venditoꝛ dois. ⁊. ff. d. ℭ. emp. l. qui fundũ. ⁊ dele. iu. l. in repetẽdis. ⁊ de q̃di. ⁊ de. l. aula. ⁊. l. libertis. ⁊. ff dele. iu. l. lucius. ⁊. ff. de fũ. iſtru. l. iu. ⁊. l. ſeye. §. gayo ⁊. ff. de pac. do. l. eũ pẽ. ſz ar. ℭria ſunt. ff. de an. le. l. ſeya. §. ſi. ⁊. ff. de fideico. l. ſi. §. i. ⁊. ff. de hꝫ. m/ſti. l. ſabinus ſm io. Additio vide de iſto bꝛocardo ang. hic diſtiguentem.

Leterũ. Dãnũ datum de coꝛpe i coꝛpꝰ puꝛgaꝫ p ac. legis aquilie. ſz ſi datur de nõ coꝛpe i coꝛpus hz locũ vtilis actio in factũ. h. d. ſz ſi ex ñ coꝛpoze i nõ coꝛpus dãnum datũ ſit. hz locũ actio i factũ. h. d.

Additio nõ q̃ ſi quis icludat aĩalia aliena vt fame pereãt. vel p ſuaſerit alicui ſuo vt maleficiuz ꝯmittat. nõ dr̃ pꝛopꝛie. coꝛpe ſuo dãnũ dediſſe. ⁊ ſic ñ dr̃ ꝓpꝛie maleficũ feciſſe. de quo p bar. i. §. i. l. ſz ſi vnus. ff. de iiur. Jtẽ nõ q̃ qñ verba legis deficiũt. hz locuz mens legis. ⁊ tũc dar̃ vtilis. ſa. l. nois ⁊ rei. §. verbũ ex legibꝰ. ff. ó ver. ſig. ⁊. l. pe. ff. ſi quad. pau. fe. di. Jtẽ nõ q̃ q̃uis aliquis materia ductus. ⁊ opus malie exercere volẽdo. aliũ dãnificauerit. te neꝛ actiõe in factũ ad intereſſe. vt hic. ⁊. ff. depo. l. ſi hoiem i pꝛi. ⁊. l. eleganter. Mõ nõ ℭ cuſtodes carceꝝ. qui pp materiã. qui alleuiãt aliqñ alienos captiuos q̃ tenẽr̃ creditoꝛibus ad intereſſe ſi aufugiant.

Glo. Qui occaſiõem dannidat dãnũ dediſſe vide tur. vt. ff. eo. l. qui occidit. §. i hac quoqz. Additio ꝙclude ſcõm. d. floꝛ. in. d. §. in hac. aut quis dat operaz rei licite aut illicite. pꝛimo cãu ſi adhibet illã diligẽtiaz quã põt. non tenẽr̃ de his que poſtea ſequũr̃. vt. d. §. in hac in fi. ſi veꝛo nõ adhibet illã diligẽtiaz. quã põt tenẽr̃ vt ibi. ſo cãu qñ dat opam rei illicite. ſp imputanr̃ ſi bi que ſequunr̃. ar. ff. eo. l. item mella in pꝛin. vide glo. in. c. ficut nobis extra de teſta.

Leterũ placuit. ita demũ dirctã ex hac. lege actionẽ eẽ. ſi quis p̃cipue coꝛpe ſuo dãnuz dederit. itaqz in eũ qui alio mõ dannũ dedit. vtiles actiões dari ſolent. veluti ſi quis hoiem alienuz aut pecus ita incluſerit. vt fame necaꝛr̃ aut iumẽtuz ita vemẽter egerit. vt rumpeꝛ̃. aut pecus in tantum exagitauerit vt p̃cipitaꝛeꝛ̃. aut ſi quis alieno ſeruo ꝓſuaſerit. vt ar

borez ascenderet vel imputeũ de scẽderet. ⁊ is aut ascẽdẽdo aut descẽdedo aut mortuus. aut aliqua pte lesus erit. vtilis actio i eũ dat̃

Gl. Vtilis actio dat̃. s. legis aqlie. ⁊ nihiloĩus in factũ vt. ff. eo. l. itẽ si obstetrix. §. si qs hoiem. Actio i factũ subsidiaria dat̃ i dãnis que lege aquilia nõ ꝯprehendunt̃. vel nõ tenent̃ vt. ff. eo. l. si ſuũ. §. fi. ⁊ vr̃ hec eẽ ꝑtoria. vt. ff. de pre. ver. l. actionũ

Si quis alienũ ſuũ. aut de põte aut de ripa in flumẽ deiecerit vt is suffocatus fuerit. eo ꝙ ꝓiecerit corpore suo damnũ ꝺdisse ñ difficulter intelligi põt. ideoqꝫ ipsa lege aquilia tenet̃. sꝫ si ñ corpor̃ damnũ fuerit datũ. neqꝫ corpus lesum fuerit. sꝫ alio modo alicui dãnũ ꝯtingit. cũ nõ sufficit neqꝫ directa. neqꝫ vtilis aquilie. actio. placuit euꝫ qui obnoxius fuerit in factũ actione teneri. veluti si quis materia ductus. alienũ ſuũ ꝯpeditũ soluit vt fugeret Gl. sꝫ si nõ ductus materia. dat̃ furti. vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. idẽ labeo.

Glo. Nõ ꝙ ꝗdoqꝫ dãnuꝫ dat̃ a corpore i corpus ⁊ tũc locũ hꝫ actio legis aquilie directa. qñqꝫ a nõ corpore in corpus. vt pꝫ per multa exempla. s̃. ꝓx. §. qñqꝫ eꝯrio de corpe in nõ corpus. vt si anulũ excussi vt in aquã caderet. vt. ff. eo. l. si seruus ſuũ. §. si quis de manu. ⁊ in his duobus casibus hꝫ locũ vtilis actio legis aquilie. ⁊ nihilominus in factũ ſm io. vt. ff. eo. l. quẽadmodũ. §. magistratꝰ. cũ i vtroqꝫ casu. vtrãqꝫ repiam dari ſm io. vt. ff. vi bo. rap. l. ii. §. si publica qñqꝫ a nõ corpore i nõ corpus. ⁊ tunc subsidiaria i factuꝫ ꝯpetit. vt. ff. eo. l. si ſuuꝫ. §. fi. de qua actione i factuꝫ qꝺ hꝫ naturas. dic vt diximus. ff. de pre. ver. i rubrica. ⁊. j. de interdic. §. fi.

De iniuriis.

Gl. Post alia ꝑuata delicta de iiuriis posuit qꝺ ẽt est priuatuꝫ delictuꝫ. i. nõ publicum nec cuilibet ꝯpetit sꝫ iiuriato tm̃.

g Generaliter. Iniuria põt accipi generaliter ⁊ spãliter. ⁊ ꝯmittit̃ nõ solũ facte sꝫ v̇bo ⁊ scriptura. l'aliis multꝫ modis. h. d. Additio nõ ꝙ oẽ id qꝺ ñ fit iuridice põt dici generaliter ⁊ largo mõ iiuria factũ. itez nõ ꝙ iiuria aliqñ appellat̃ culpa vt ẽ in. l. aqlia. qꝛ sine culpa saltẽ leuissima nõ hẽret locũ vt. s̃. ti. i. §. iniuria ⁊ ibi dixi. Nõ ꝙ si iudex. ꝯ ius ꝯ me ꝓnũciat. dr̃ mihi iniuriaꝫ intulisse. ⁊ iõ nõ ẽ mirũ si possuꝫ agere ꝯ cũ isindicatu vt. j. ti. i. i prin. ⁊ ibi dicaꝫ. No. ibi ꝯuicium ꝙ qs dicẽdo de me aliqꝺ malũ siue ꝯtumeliaꝫ. dicit̃ mihi iiuriaꝫ iferre. ꝺ quo i. l. apꝺ labeonẽ. §. ꝯuiciũ. ff. e. ⁊. l. turpia in prin. ff. dele. i. Itẽ nõ ꝙ itrãs

i tenutaz alterius tanq̃ sui debitoris cũ sciat nõ eẽ debitorem dẽ iniuriaz sibi facere. ꝛ teneꝫ actõe iuriaꝝ. Nõ ibi aut carmẽ. ꝙtra illos qui quottidie ad infamiam alienaz. scribũt cantilenas ꝛ subuicia. qz teneñ iniuriaꝝ. Itez i iuriaꝝ teneꝫ. qui attemptat ꝙtra pudicicias alienam.

Hl. Iniquitatez ꝙmittit iudex. qñ cõtra equitatẽ pnunciat. iustitiã qñ ꝯ strictũ ius iniqtatẽ ꝛ iniustitiã qñ ꝯ vtrũqz pnũciat. ¶ Cõuiciũ dr quasi cõuociũ. cũ in vnũ plures voces ꝓferunt vt. ff. eo. l. apud labeonez ꝯ §. conuiciũ. Additio nõ qz verbuz iniuriosuz dicit. siue in genere. siue in spẽ ipropat aliqõ delictum ꝙmissuz vt nõ bar. bal. ꝛ doc. i. l. iu. in pin. ff. de li. ꝛ po.

siue in genere siue in spẽ ꝯ ꝙmissuz natur

Ex affectu fit iuria vt. ff. e. l. iii. ꝛ ꝛ fit aliquis vere debitor tñ vz qz eũ ꝓuocãdo fit iuria. qd. enim tã durũ tãqz i humanum. qz publicatõem põpãqz rez ꝛ paupatẽ detegi ꝛ vtilitatẽ si ẽ. vt. C. quãdo ꝛ qui. qz ps õ. l. ii. §. i. sed tñ si eũ iure ꝓuocauit vel suuz õbitorẽ appellauit cũ eẽt. nõ facit iuriã. vt ar. ff. e. l. qui eũ i pin.

Iniuria aũt ꝙmitt nõ soluz cũ quis pugno pulsatus aut fustibus cesus vel ẽt verberat⁹ erit. ꝛ ẽt cui ꝙcuiũ factũ fuerit. siue cuius bona. quasi debitoris quibil oẽret possessa fuerit ab eo q intelligebat nihil eũ sibi deberi. vel si quis ad infamiã alicuius libellũ. aut carmẽ aut hystoriã scripserit. ꝙposuerit. ediderit. dolo ve malo fecerit qqcqd eoꝝ fieret

Hl. Hoc qõ iã dictũ ẽ veruz est. nisi nocẽs erat. nã peccata nocẽtiũ nota eẽ expedit vt. ff. eo. l. eũ qui in pri. Siue qs matrẽ familiaꝫ. aut ptextatũ. ptextatã ve affectatus fuerit. siue cuius pudicicia attẽptata eẽ dicẽt. ꝛ deniqz aliis plurimis mõis admitti i iuriã manifestũ ẽ.

Hl. Patrẽ familias dicim⁹ que ẽ note auctoritatis ꝛ honeste vite i domo sua. vt. ff. de li. exhi. l. iii. §. fi. ꝛ ff. de his qui sũt sui vel ali. iuꝝ. l. nã ciuiũ.

Preterea genus ẽ vestis. qua nobiliores ciues romani solebãt vti. vñ si alius ẽcui ꝙmissuz erat deferebat. i alicuius psone certe ignominiaz. iuriaꝝ tenebaẽ illi quẽ insectabaẽ. Assectari ẽ sue quẽter sequi. sz attẽptare ẽ blãdo sermone pudicicias alicuius ipetere. vt. ff. e. l. apõ labeonẽ. §. aliõ.

Patitur. Si fit iuria filio vl uxori alicuius. ẽt pr. marit⁹. vel socer dr eã pati. vt hẽat actõem iuriarum. h. d. Patiẽ aũt qs iuriaz nõ solũ p semetipsuz sz ẽt per liberos suos quos in ptate habz itẽ per uxorẽ suaz. id eni magis p ualut. Itaqz si filie alicui⁹. q̃ ticio nupta ẽ iuriã feceris. nõ solũ filie noie tecũ iuriaꝝ agi põt. sed etiam quoqz patris ꝛ marti nomine cõtra autem. si uir o inu

ria facta. fit vxor iiuriaꝝ agere ñ pōt. defendi. n. vxores a iuris. ñ viros ab vxoribus equuꝫ est. sed ⁊ socer nurus nomine. cuius vir in eius potestate ē iuriarum age respotest.

Glo. Quis patiť iiuriaꝫ ēt per liberos quos i potestate habet. si ille qui iniuriam fecit. scit eos eē in potestate. licet ignoret in cuius potestate. alioquin nō. sicut nec marito. si credit mulierez viduam. vt. ff. eo. l. eū qui nocētē. §. fi.

Pater pōt ꝓsequi iiuriaꝫ filii ēt si i eius potestate nō eēt vt. ff. eo. l. i. §. itē. Additio ista gl. nō est vera per. l. sed si vnus. §. ait ꝑtor versi. emancipatus. ff. e. ⁊ ibi videť glo. ꝑmū si nō competit patri actio iiuriaruꝫ. qñ credidit pulsatum fore patrēfailias. vt. d. l. eum qui. §. fi. ff. eo. ergo multofortius nō ꝯpetit sibi qñ i veritate ē pr̄famil'. s. qñ ē emancipatus sm io. fa. qđ credo verꝫ.

Seruis aūt. Ex iiuria facta seruo nō agit seruus sꝫ eius dñs. si iiuria sua fiat. vel fuerit atrox iiuria. h. prio. ⁊ pro iiuria illata seruo cōi agit vterqꝫ dominus. habita distinctione dignitatis vtriusqꝫ. h. secūdo. ⁊ pro iniuria facta libero homini ⁊ seruo alieno qui seruiuit nobis bonafide. si facta fuerit in despectum meuꝫ competit mihi actio iniuriarum. h. d.

Additio nō ꝙ seruus lꝫ inspecto iure ciuili nihil reputať. si tamē interficiať. teneť interficiēs. l. cor. de sicar. sicut liberum hominem. ff. de sicar̄. l. i. §. i. ⁊ ad hoc vt ex tali iiuria domino cōpetat actio requiruntť duo. s. ꝙ sit atrox. ⁊ ꝙ i cōtumeliaꝫ domini ꝓpter copulam ⁊ que requirit duo extrema ad eius verificationē vt. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. Item nō ꝙ ꝑcutiēdo aliquē pugno nō diciť atrox iniuria lꝫ bñdicať grauis vt bar. in. l. ñ solū. §. si ex mandato. ff. eo. reliqua nō. vide hic per ang.

Glo. Nulla fit iiuria seruo quantū ad hoc vt agat s. inspecto iur̄ ciuili. sꝫ bñ ispecto iure naturali vt. ff. e. l. eū qui. §. i. ⁊. ff. de his qui sunt sui. l. iii. ⁊. s̄. de his qui sunt sui. §. fi.

Licet seruo fuerit facta iiuria ēt si nō in cōtumeliam dñi. sꝫ serui tm̄ adhuc nō debet mulcta relinqui a pretore vt. ff. eo. l. itez apud labeonē. § si quis sic fecit. Additio nō ꝙ maleficiū non dꝫ remaneꝛ ipunitū. l. ita vul. ff. ad l. aql. Ex quo nō. ꝙ si iniuriā passus ñ pōt agere ex forma statuti. qꝛ forte non soluit collectas. tñ iudex ex suo officio potest iniuriātem punire. vt. d. §. si quis sic fecit. ⁊ ē bonus tex. ⁊ ibi bar. i. l. nō solū. §. q̄q̄. ff. eo.

Duobus casibus dño datur actio iniuriaruꝫ pro iiuria illata seruo. s. siue ad eius contumeliaꝫ fiat iniuria. siue seruus atro

citer verberet̃. ⁊ tũc dñs aget ꝓ pter iniuriã ſuo factã nõ tñ ſerui noie quaſi ſuo ꝯpetat actio. ſz in primo caſu ſuo noie quaſi ꝓ iniuria ſibi ꝯmiſſa. Si cõi ſuo fit iniuria nõ agit̃ ꝓ pte dñica ſz ex dñoꝝ pſona. qꝛ ipſis fit iniuria. Sz uidet̃ ꝙ imo ꝓ pte dñica vt ff. e. l. ſz nõ ẽ ꝯ. So. illa. l. nõ ꝯdicit ſi recte itelligat̃. nam quilibz agit rõne dimidie. vt ſi duo ſũt. vnus nobilis alius ignobil'. ſi ſeruus eẽt totus illius nobilis ageret iniurie in. xx. nũc ergo aget i x. Ignobil' aũt ageret in. x. ſi ſeruus eẽt totus ſuꝰ. nũc ergo aget in. v. ⁊ ita quilibet ꝓ parte ſua. ⁊ rõ dignitatis hr̃.

Add. ⁊ hec ſo. cõiter tenet̃ vt hic ꝑ ang.

Pena autez. Pena iniuriaꝝ ẽ pecuniaria q̃ti fuerit eſtimata ⁊ ꝑ iudicẽ taxata. que eſtiatio ⁊ taxatio creſcit ⁊ diminuit̃. ſz dignitatẽ pſõaꝝ ⁊ ꝯditõz. h. d.

Gl. Mẽbrũ. ſ. manus l' pes. Add. nõ tex. ⁊ glo. qd dicat̃ mẽbrũ. hr̃ i. l. nõ ſũt liberi. ff. de ſta. ho. ꝑ gl. ⁊ doc. Et an dens dicat̃ mẽbrũ hr̃ in. l. an dẽs ff. de edi. edic. de quo vide bar. ⁊ ang. ⁊ Jo. d̃ imol. i. l. ii. ff. de publi. iudi.

Pena ãt iniuriaꝝ ex lege. xii. tab. ĩtroducta ẽ ꝑꝑ mẽbrũ quidẽ ruptũ alio erat ꝑꝑ os vero fractum nũmarie pene erãt conſtitute q̃ſi i magna veterũ pauꝑtate Sz poſtea p̃tores ꝑmittebãt ip̃iſ qui iniuriã paſſi ſunt. ipſaz eſtimare. vt iudex vel tanti cõdẽnet q̃ti iniuriã paſſus eſtimauerit. vel minoris ꝓut ei viſuz fuerit. Sz pena iiurie q̃ne ex lege. xii. tab. introducta ẽ i diſſuetudinez abiit. quaz aũt p̃tores itroduxerunt q̃ ẽt honoraria appellat̃ i iudiciis frequẽtat̃. Nam ſm gradum dignitatis viteqz honeſtatẽ creſcit. aut minuit̃ eſtiatio iniurie ⁊c.

Glo. Nõ ibi dũ dicit in magna veterũ pauꝑtate. iſta rõ non refert̃ ad ꝓxima ſz ad illud qd̃ erat pena talionis. q̃ pena talionis erat ſimilitudo ſupplicii vt membrũ ꝓ mẽbro.

Iniuriaz paſſus eſtiat iiuriaz ꝑ ſacr̃m poſtea fit taxatio iudicis.

Add. nõ ꝙ i actiõe iiuriaꝝ ꝑs eſtiat ꝓ q̃to nõ voluiſſet illd̃ pati dicẽdo citius voluiſſez pati tãtum damnũ. ⁊ hoc dicat cũ iuramento poſtea iudex taxet. ⁊ ſm illam taxationẽ dz peti fieri ꝯdemnationem ⁊ ita ꝯdemnat̃. Ita dicit bar. i. l. iniuraꝝ. ff. e. ⁊ dixi. j. de act. in prin.

Actio iniuriaꝝ ẽ p̃toria q̃ anno continuo tollit̃. vt. C. e. l. ſi ñ ꝯuicii. niſi in caſu vbi anno vtilidat̃ vt. ff. qd̃ me. cã. l. ſi cũ excep. §. poſt annũ.

Meſonauta dicitur ſeruus medii actus. ff. nau. cau. l. i. §. ii. Seruus compeditus dicit̃ qui nullã aliã affert vtilitatem. ſz tñ ligatus ſtat.

Sed ⁊ lex. Lege cornel. de iiurus tenet̃ qs ēt in tribus casibus hic specificatis. ⁊ nr̃a dr̃ ēt domus a nobis cōducta. h. d. Sz ⁊ lex cornelia que de iiuriis loquit̃. ⁊ iiuriaruz actōem itroduxit que ꝯpetit ob eā rem. ꝙ se pulsatuz qs verberatū ue. vel domū suā vi itroitaz cē dicat. Domū aūt accipimus. siue in propria domo qs habitaret siue i ꝯducta. vel grat̃. siue hospicio receptus ē. Additio nō ꝙ domus i qua qs habitat. siue sit ꝓpria siue ꝯducta ē tutissimuz refugiū. vt. l. dom⁹ sua. de re. iur̃. ⁊. l. pleriqz cū ibi ple. nō. ff. de inius vo.

Hl. Dicit̃ lex cornelia. quia cornelius silla ꝑfect⁹ ꝑus eā fecit vt. ff. de accu. l. hos accusare in si. Hanc actōem i his tribus casibus itroduxit lex cornelia i qua actōe ꝯdēnatio fit extiatiōe iudicis ⁊ iurat̃ i litē. sz an i his tribus casibus qui sunt ex. l. cornel. sit actio ꝑpetua. dicūt qdam vt. M. ꝙ sic. cū ois actio ex lege descēdēs sit ꝑpetua. vt ꝺ ꝑpe. ⁊ tenet̃ ac. in prin. Sed io. ꝯ. dicit. n. sꝑ eā animo ꝯtinuo tolli. vt. C. eo. l. si non ꝯuicii. ⁊ no. ꝙ in his tribus casibus ē ciuilis. alias ē vbiqz ꝑtoria cum a ꝑtore sic iducta. vt. ff. eo. l. ꝑtor.

Atrox. Atrox iiuria extimat̃. ex qualitate facti loci. ⁊ ꝑsonarū. h. d.

Atrox aūt iniuria estimat̃ vl̃ facto. veluti si qs ab alio vulneratus sit. vel fustibus cesus. vl̃ ex loco. veluti si cui in theatro vel in foro vel in ꝯspectu ꝑtoris iiuria fcā sit. vel ex ꝑsona. veluti si magistratus iiuriā passus fuerit. vel si senatori ab humili ꝑsona i iuria facta sit. aut parēti patrono qz fiat a liberis vel a libert̃. aliter eniz senatoris ⁊ parētis patroni qz. aliter extranei ⁊ humilis ꝑsone iiuria estimat̃. Nōnūqꝫ ⁊ locus vulneris atrocē iiuriaz facit. veluti si quis i oculo ꝑcussus fuerit parui aūt refert an patri familie an filiofamilie talis iniuria facta sit. nā ⁊ hoc atrox iiuria estimabit̃.

Glo. Ideo atrox iiuria ab illa sepat̃ que ē minor. vt ꝑ hoc magis puniat̃. vt. ff. e. §. pena aūt. ⁊ fa. ff. e. l. ꝑtor edixit. §. atrocē. ⁊. §. pe. ⁊. l. vulneris. ⁊. l. seq. Atrox iiuria extimat̃ ex facto pocius qꝫ ex precio rei. ff. de incē. ru. nau. l. pedi⁹. §. i. Que sit huilis persona. dic vt. C. de in. es. nup. l. humilez.

Liberis ⁊ libert̃ ꝑmittit̃ agere aduersus parentes ⁊ ꝑsonos. si sit atrox iiuria fcā eis a parentibus ⁊ ꝑsonis. vt. ff. eo. l. pretor edi. §. ꝑterea. puta i oculo vel in ore. ff. eo. l. preto. §. fi. ⁊. l. seq.

Additio dicas sm saly. in. l. iiquū. C. qui. ac. nō pos. ꝙ lz ꝓ leui iiuria filius i ꝑtāte nō pōt patrez solenniter accusare. vt. l. lis nullā. ff. de iudi. tñ iudicis officiū

pōt iplozare ꝑ graui. vt.l.ſi le/nones.C.de epi.aud.emācipatꝰ ēt filius ꝑ leui delicto nō accuſat. patrez.qz lex abhozret. vt.l.hi tñ ff.de accu.ad inſtar liberti.ō gra ui ⁊ atzoci ſic.ſi nō pōt agē ſic.ſi tñ nō pōt agere ciuiliter vt.d.l. hi tñ.ꝙuncta.l.ſi adulteriū.§.li berto.als ſi ciuiliter pōt agi ⁊ ſic emendatio fieri criminaliter nō poterit accuſare. vt.d.l.iiquñ.⁊ l.v.C.de ſal.⁊.d.l.hi tñ.§.i.que omnia nota.

Facta iniuria filioſa.duc actio nes oznunt.⁊ vtriuſqz exercitiuz cōpetit patri. vt.ff.e.l.ſi vnus.§. filioſa.⁊.l.pñ.ſed facta iniuria pa tri nō ideo filius aget.

In ſūma. Ex qualitate iniurie pōt agi ciuiliter ad eſtimatōem.crialiter ad ꝙdēnatōem exoꝛdinem.i quo iudicio crialī nō pōt iteruenire ꝑ curatoꝛ niſi ꝑ illuſtri pſona.h.d.

¶ Additio nō ibi de oi iuria ꝙ qui oē dicit nihil excludit. vt. l.iul.ff.dele.iii.ꝙ fiue ſit in iuria leuis vl actroꝝ.pōt ēt crialr pro dicta iuria agi. ¶ Nō ibi eum qui paſſus ē ꝙ cū fit iuria crimē pri/natū.pōt ſolū agi per paſſuz iu/riā.⁊ nō cuilibet de populo ꝙpe/tit accuſatio. ¶ Nō ibi exoꝛdina/ria.i.arbitrio iudicis.ꝙ qñ pena nō eſt determinata a iure relinq tur arbitrio iudicis. ſa.l.i.ff.de iur.delib.⁊ quod plus ē.qñ pe/na cēt a iure determinata. tamen ex cā pōt alterare.vt.l.ii.cū glo. C.vt.j.cer.tē.⁊ minoꝛare ⁊ auge re.vt.l.⁊ ſi ſeueriꝰ.C.de inſa.⁊ qō ibi ple.bal.⁊ ſaly.i.l. quid er go.§.pena grauioꝛ. ⁊ ibi glo.⁊ bar.ff.de inſa.⁊.l.hodie.ff.ō pe.

Itē nō ibi ꝑ ꝓcuratoꝛez.⁊ ibi vel crialiť.ꝙ illuſtres pſone poſ/ſunt i criminali actiue ⁊ paſſiue ꝑ ꝓcuratoꝛem exercere iudiciuz ꝑ ꝓcuratoꝛem.ergo ꝙtariū ē in aliis pſonis qz nec ſe defendere. nec alios accuſare ꝑ ꝓcuratoꝛem pñt. vt.l.pe.⁊ ibi late bar.bal.⁊ imol.de pub.iud.⁊ in.l.i.ff.an ꝑ ali.cā ap.⁊ i.l.ſeruū quoqz.§.pu blico.ff.de ꝓcur.⁊ per oēs doc.i l.iii.ꝙ.de accu.

Sl. In actiōe iuriaꝝ ꝙsp̄ōt agere ciuiliter ⁊ crimina/liter.⁊ ſic tollit vnū iudiciū per aliud.cū tñ vtrūqz ſit ꝓductum ad vindictā. vt.ff.eo.l.ꝓtoꝛ.§.i. ⁊.l.ꝙ ſenatus.ſecus ſi altera ēt de re familiari. vt.C.qñ ci ac. cri.ꝓiu.l.i.⁊ iō ſi de iuria atꝺoci actū ē iuriaruz nihilominꝰ pōt agi.l.agl.ad dānū.⁊ econuerſo. nec.n.actiōe iuriaꝝ agit ad dā/nū vt ad dānū.ſz vt ad ꝙūeliam ff.eo.l.itē labeo.§.ſi qs verbera to. ¶ Additio dicit.d.ang.ꝙ bet glo.ē expreſſe ō cāum.l.qui fuū. ⁊ qō ibi nō.ff.de ac.⁊ obli.⁊ qō ibi bar.qz imo in actiōe iuriaruz venit dānuz quāto qs ēt caritu/rus vt opa ſerui debilitati. vt nō in.l.iuriaꝝ.ff.de iure.per glo.⁊ bar.ſz i actiōe legis aglie venit ēt dānū extrinſecus. vt ſi ſeruus

pena ad ſeruz
ſeruntz alte
cat ſuū ex ex
a.

moꝛtuus erat hꝰs instituꝯ. qꝛ venit extimatio dicte hꝛditatꝭ. vt. l. idenerat⁹. §. i. ⁊. ii. ff. ad. l. aql.

Ex quo sequit̃ qꝫ si actio fuerit vna ex his nõ tollit̃ alia. i eo qõ plus ẽ. vt ar. l. i. ff. vi bo. rap. ⁊ ita dicit bar. i. l. item apud. §. si seruo. ff. eo. ¶Pena extraoꝛdinaria. s. capit̃. vel status si iudici sedeat. vel in pecuniaria inferẽda fisco nõ actoꝛi. ff. eo. l. fi. Additio no. qꝫ semꝫ allegaꝫ ista glo. qꝫ quoc. pena ẽ i arbitrio iudicis põt iudex suũ arbitriũ extendere vsqꝫ ad moꝛtẽ. ¶Quod itellige primo verũ pensata ⁊ attẽta facti ⁊ psonaꝝ qualitate. vt. ff. de icẽ. ru. nau. l. pedius. §. i. ⁊. ff. eo. l. fi. vide. d. ang. hic.

Cõstitutio de qua hic hꝫ. C. eo. l. fi. ¶Illustres de qbus hic sunt tri̇ nõie ⁊ non dignitate. illi aũt sunt supꝛa eos. qui tri̇ administratõem ⁊ dignitatẽ hñt supꝛa quos nemo ẽ nisi iperatoꝛ. qõ dic vt nõm i aũt. vt ab illus. ⁊ qui sunt eos col. v. Et spãle i illustribus vt pñt exercere actiõem criales. i. accusatõem q̃ pcuratoꝛẽ alꝭ regulariter qꝛa. ff. de pcur. l. licet. §. ad actiones. ⁊. ff. de pub. iud. l. pe. §. ad crimẽ.

Non solũ. Faciẽs fieri iuriam ita punit̃ sicut faciens. h. d.

Additio nõ qꝫ mãdãs ⁊ psuadẽs maleficiũ tenet̃ vt mãdatarius de hoc dic vt dixi. s. de obque ex mal. §. interdũ ⁊ no. bar. in. l. nõ solũ. §. si ex mãdato. ff. e. ⁊ an qs ex ꝙsilio teneat̃. vide i. d. § interdum.

¶Hec actio. Actio iuriarũ nõ nascit̃ nisi ab itio in aio suo ad iuriã reuocauerit. h. d. Acl sic ẽm gl. actio iuriaꝝ iã nata tollit̃ dissimulatiõe. h. d.

Additio no. qꝫ qs põt ꝓmittere sibi iuriã iferri. ⁊ actio iuriarũ semel remissa nõ põt pnia reuocari. ⁊ sic actio semel extincta ñ reuiuiscit. ¶Hec actio dissimulatõe abolet̃. ⁊ iõ si quis iuriam dereliquerit. hoc ẽ statim passus ad aiũm suũ nõ reuocauerit. postea ex pnia remissaꝝ iuriã ñ põt recolere. ¶Dissimulatõe tollitur iuria. vt si risi vel lusi vel comedi cum eo postea. Item tollitur nudo pacto ipso iure. vt. ff. de pac. l. si tibi. §. quedam actiones. Sed nunqd est nata hec actio statim facta iuria. an ita demuꝫ si dicat ad animum reuoco. qõ vltimum dixit bul. sed certe imo est nata statim iniuria. non enim ex reuocatione ad animuꝫ. vel verbis talibus nascitur hec actio. sed ex contumelia. vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. Item nisi esset nata non aboleretur dissimulatione. vt. ff. õ iniusto rupte. l. nam ⁊ si. §. post defectum. ⁊ ff. de verboꝝ obligatiõe. l. decem. ¶Additio nõ dum glo. dicit vel comedi cuꝫ eo postea. dic hoc verũ si motu ꝓpꝛio cũ eo biberit vel comederit. quid enim si foꝛ-

Qn ꝙ dnãꝫ mestoꝝ ville in Jnuria

te ābo fuerūt iuitati ad vnū festū ⁊ positi ad vnā mēsaz. Jo. fa. dicit ꝙ nō itellr̄ pax fcā. qꝛ ex quadā honestatis necessitate hoc fecit Et idē si recepit eū ad osculū pacis i ecclia. nā nō potuit salua honestate recusare. vt i cle. fi. d̄ sen. ex. Et nō hāc gl. que semp allat̄ ꝙ actio iuriaꝝ tollit̄ multis modis. Ad hoc quis dicat̄ iuriā ad aiuz reuocasse nō requirit̄ ꝙ dicat ad aium reuoco. sz sufficit si remanet iratus ⁊ ei nō recōciliat̄ Sz qd si i vltima volūtate i penitētia remittit quasi coact⁹ morte. ⁊ postea ꝯualescit. nūqd renascit̄ vr̄ ꝙ sic ar. s̄. d̄ dona. §. mortis cā. Itē qꝛ coactus remisit. vñ p̄tor ratū nō hz. ff. ꝙ me. cā. l. i. Sz ꝯdico qꝛ fuit semel extincta. vñ in ꝑpetuū resuscitari nō pōt. ff. de solu. l. qui res. §. areā. Itē p̄sumo ꝙ ꝑpetuo voluit remittere siue ꝯualuerit siue nō. nam al' nō potuit bñ penitere. p̄sumā ergo eū fuisse nō imemo ē diuie salutis. vt. C. ad. l. iul. repe. l. fi.

Qd̄ hic dicit in tex. nuda volūtate tolli hāc actionē vr̄ ꝯ. ff. de nego. ge. l. pomp̄. ibi nā quō ⁊c. Sz certe qd̄ hic dr̄ tolli nuda volūtate itelligit̄ ab inicio. qꝛ tollit̄ nuda volūtate ⁊ simplicitate vel altero tm̄. Sz si semel ad aiuz reuocauerit nō remittit̄ ꝑ nudam volūta ē. sz ꝑ volūtatē fcō vel v̄bis expressaz. sic ēt ipso iure vt dictum ē ꝑ. l. si tibi. §. quedā. ff. de pac. Add. de ista remissiōe in iurie. vide bar. ⁊ doc. i. d. l. si tibi §. i. ff. de pac.

De ob. que ex quasi del. nas.

Glo. Qꝛ d̄ obligōib⁹ ex maleficio diximus sequit̄ de his que ex quasi maleficio sūt.

Iudex. Iudex q ꝑ imperitiā male indicat facit litē suā ⁊ ex q̄i maleficio tenet̄ inquātū equū videbit̄ iudicanti. h. d. Add. nō ꝙ iudex male iudicās tenetur ex quasi maleficio. sz medic⁹ male cecās vel medicinas appropriāns tenent̄ ex maleficio. vt. §. ꝑ iperitiam. s̄. ad. l. aquil. dic vt ibi. Et ē rō qꝛ iudex iudicat ex necessitate officii. vt nō. glo. i. l. ex maleficiis. in pr in. ff. de ac. ⁊ ob. qd̄ sequtur bar. e. l. §. si iudex. Itē nō ꝙ iudex facit litē suā siue scient̄ siue ꝑ iprudētiā male iudicauit. Et tenet̄ iudex inquātū equū videtur iudicanti.

Gl. Qd̄ hic dr̄ d̄ iudice hz locū siue sit p̄r̄familiā. siue filiussa. sed qñ ē filiussa. pater d̄ peculio tenet̄ iq̄tū fuerit i peculio cū filiussa. litē suā fecit. vt ita sint duo spālia vz qꝛ dat̄ d̄ peculio lz sit quasi maleficiū qd̄ nō ē al's. vt ff. de his qui. deie. vl' effu. l. i. §. si filius. Itē qꝛ ispicit̄ tp̄s quo fecit litē suā i ꝯdēnādo. lz al' rei iudicate tp̄s spectet̄. vt. ff. de pecu. l. quesitum. ꝓbat̄ hoc. ff. d̄ iudi.

l. si filiussa. vel dic ꝙ filius ꝯueni tur. vt nō. i. d. l. si filiussa.

Add. nō ꝙ iste ti. nō hz locuz qñ iudex ꝑ dolū vel corruptelam tulit sniam. qꝛ tūc tenet proprie ex delicto. Ita ēt nō. bar. i. d. l. si filius. ⁊ glo. j.

Iudex facit litē suā. i. ꝯtrouer siam vel litigium. vt in id tenea/ tur ipse i quo lesit aliquem. ⁊ hoc qñ per ignorantiā vel imperitiā vt. j. sequit. nam si dolo tūc non hz locum hic ti. sz ex maleficio te net ⁊ fit ifamis. vt. C. de pe. iud. l. si. Sz nūquid hec oīa i arbitro locum habēt. dicit Io. ꝙ sic. vt C. de pac. l. siquis i ꝯscribendo. Alii ꝯ. cū possit pena peti tm̄. ⁊ nec snia valeat. vt. C. de arbi. l. i. ⁊. ii. ⁊ maxime ſm noua iura que loquūt cum ē iuratum ab arbi/ tro vel a partibus. ſm que nihil eis erit ꝑter sacramentū vt i aut. d iudi. qꝛ vero coll. vi. Sz certe prima sentētia vera ē. Nec ob. d. auct. qꝛ nihil erit ei. i. arbitro ꝑter sacrm ⁊c. s. vt possit cogere ptes suo stare iudicio. vel eis. i. ptibus. nam vocabit alterā ptez per iuramentū. sz ꝯ arbitrū aget vt dictum ē. ⁊ per actionem i fa ctum. vt. j. e. §. si. Iudex si iu dicauit per imperitiā. vt si dubi tauit circa legem fusiam caninaz durius punit. si aūt dubitaret i l. gallus mitius pūit. Et hec qñ non fuit data pecunia iudici vel ꝓmissa. al' graues pene sequeren tur. vt. C. de pe. iudi. qui male iu di. auct. nouo iure. ⁊ fa. ad hoc. ff. de var. ⁊ extraor. cogi. l. si al'. i.

Item is cuius. Ille ex cu/ ius domo aliquid ꝑ hicit quod alteri uoceat. ex quasi maleficio obligat ad duplū estia/ tionis dāni. Pro hoie vero li/ bero occiso est pena. quiquagīta aureorū sz si viuit ⁊ fuerit sibi no citum tenet inquantuz iudex esti mauerit. Qui vero hz supra viā aliquod appensum qđ posset alte ri nocere tenet pena. x. aureorū. h. d. vsqz ad. §. si filius.

Add. nō ibi ob alterius culpaz ⁊c. ꝙ qui nō tenet ex ꝓprio deli cto vel culpa nō dr̄ teneri ex ma/ leficio sz ex quasi maleficio ⁊ sic i proprie. vñ nō comprehēdit i sta tuto loquente de delinquentibus Et si eēnt plures qui tenerentur ex quasi maleficio vno soluente ceteri liberarent qđ nō eēt i ma/ leficio ꝓprie. qꝛ vnusquisqz luit penā ⁊ pecuniariā ⁊ corporalē sui delicti. ⁊ hec hñtur in. l. si id qđ. in fi. ⁊ quod ibi bar. ⁊ doc. ff. de iurisdi. om. iud. Itē nō ꝙ lz vox ſui dicat vox dñi. vt. s. de iuti. stip. §. itē ei. tñ dñs tenet ex cul/ pa ſui tanq̄ ex culpa alterius. et sic ex quasi maleficio. Itē nō ꝙ nō ē licitū tenere aliquod appen sum puta ortulos vel ollas ⁊ filia super vias publicas vel priuatas vbi iter vulgo fit. fa. s. ad. l. aqui liā. §. itē si putator. ⁊ qđ ibi dixi. qꝛ lz nō cadant. tñ qꝛ pñt cadere. vt hic dicit tex. ⁊ sic expōit pōt. i.

Nō licet appē re ortulos p. las et simili

possibile ē. vt hī i tex. ⁊ gl. ⁊ bar. ff. de iniu. te. ⁊ sic ispicim⁹ so lū possibilitatē q tenēt pena hic descripta qō nō. Itē nō ibi effu/ sum ue ⁊c. ꝯ illas dñas vel famu/ las que de die vl̄ nocte ,piciūt aquas ⁊ aliqñ imūdicias e fene/ stris i vias. si alicui noceāt q te/ nēt in duplū estiatōis dām ⁊ vi tuperatōis vestis ⁊ intereē psone Itē nō ibi mercedes medicis q si qs ali qnē liberū offendat. q licz estiationē corpis p̄stare nō coga/ tur. qz liberū corpus ⁊c. tñ tenēt refundere mercedes quas expen dit i medicis ⁊ medicinis. cetera/ qz ipendia q̄ sustinuit i curatōne sm qualitatē psonaꝝ. Itē nō. in v. p̄terea operas. q̄ pcutiēs ali/ quē tenēt ad opas. quibus stante infirmitate liber hō. qz forte erat artifex vl̄ laborator terraꝝ caruit Et qō plus ē si pp talē pcussiōez factus fuerit iutilis. tenēt etiam ad opa futura qbus carebit pp dictā pcussionē. vt ē tex. hic apert⁹.

Glo. Hospes non tenēt in cāu hnius. §. sz q hos/ piciū dedit vt. ff. de his qui deie. vel effu. l. i. §. pe. Additio no. q q̄n quis dz citari ad domū so/ lite hitatiōis. nō sufficit citari ad hospiciuz. iuxta. l. iuli. §. p̄tor. ⁊ ibi late bar. ff. de dā. infec.

Actio in factum de depōsito aut suspenso supra viam est ānua vt. ff. de popu. ac. l. fi.

De eo qō deiectū effusuz ve ē dar. hr̄di sz nō dar in hr̄dez. vt ff. de his qui deie. vel effu. l. si ve ro. §. hec aūt actio. Ob hoiem liberū occisuz pp deiectū vel effu suz statuta ē pena quinquaginta aureoꝝ. ⁊ hoc iō. qz nō pōt esti/ matio liberi corpons fieri vt. ff. ad. l. ro. de iac. l. ii. §. ii. ⁊ iō certa pena statuta ē. ⁊ qpetit hec actio ītra ānū ⁊ nec hr̄di nec ꝯ hr̄dem datur cū sit penalis ⁊ popularis, que p̄t⁹ dar. ei cuius magis iter est. vt. ff. de his qui deie. vl̄ effu. l. si vo. §. que aūt. Illi cui no citū ē. ⁊ supuixit dar. actio ppe/ tua. sz alii puta hr̄di p eo si mo/ tuus ē. dar ānalis. vt. ff. de bis q deie. vel effu. l. fi. vero plures. §. hec aūt actio. Difficilimū est estimare futuras operas.

Si filiusfa. Si ex ce naculo fi lii hitanti seorsuz a patre aliquid fuerit p̄iectū vel aliqd fuerit ap pensū vel fecerit litē suā p̄ nō te nēt. h. d. Additio. nō q q delicto vel quasi delicto filii qñ facit litē suā. vel ex dolo vel ex i/ prudentia. iuxta ea que habent. s. eo. in p̄in. p̄ nō tenēt. q itel/ ligas nisi peculiotenus i filiū nō i p̄tem. vt. l. fi filiusfa. ff. de inol. sz ex eo qō appēsum hz filius ē p̄ nō tenēt de peculio. vt hic in glo. p. l. i. §. fi filius. ff. eo.

Hl. Si filius seorsuz a pie habitauerit ⁊ fecerit litē suā p̄ nō tenēt vt hic. alias p̄ ō pe culio tenēt. vt. ff. de inol. l. fi filiꝰ sm io. vel dic idē vt teneat ipse

Cū teneatur hospes ex furto familie

filius siue habitet siue nō eū p̄re filio ꝯdēnato. ⁊ in p̄rem dat̄ de peculio. cū videat̄ quasi ꝯtrahi cuz filio ꝑ sniam. vt. ff. de noxal. l. si ꝯdēnatus. ⁊. ff. de pecul. l. iii. §. idē scribit. Additio dic scd̄m ang. ꝙ ista vltima videt̄ verior. qꝛ ex ꝯctu vel quasi p̄r tenet̄ de peculio. nō aūt ex delicto l'q̄si.

Item exercitor. Pro furto vel dolo ꝯmisso. i naui vl' stabulo vel caupona tenētur dn̄i eoꝝ ex quasi malio. si dānū datū fuit per aliquem cuius opera vtuntur ⁊ ex quasi malio agit̄ actōe in factū que nō trāsit ꝯ hr̄dem. h. d.

Additō no. ibi qd̄ i naui ꝙ d̄ furto facto in hospicio hospes tenet̄ qd̄ verū ē si factū ē in hospicio. secus si extra hospiciū. vt. l. fi. in prin. ff. nau. cau. sta. Itez hoc v̄uz ē. si factū fuerit a familia sua secus si a forensibus ⁊ aliis vt. l. i. §. i. ff. fur. ad. nau. qd̄ tn̄ verū ē nisi saluū fore recepit. vt. l. i. §. fi. ⁊. l. sicut. ff. nau. cau. ⁊ qd̄ dixi eū teneri ē veꝝ nisi p̄dixerit ꝙ qsqꝫ res suas custodiat. vt. l. fi. §. item si p̄dixerit. ff. nau. cau. sta. Itez nō ꝙ dr̄ esse in culpa q vtit̄ opa malorum hoīum.

Glo. In cāu huius. §. tenetur ex quasi malio. s. actiōe i factū i duplū. vt. ff. nau. cau. sta. l. fi. ⁊. ff. fur. aduer. nau. l. fi. Item est ⁊ alia in factum. actio que ē ex eo ꝯtractu de recepto vt. ff. nau. cau. l. i. in prin.

Additio q̄rit hic io. fa. si dn̄s fuit ꝯdēnatus ex facto nautaruz. an ab eis pōt repetere. ⁊ dicit ꝙ sic. ar. l. si colonus. ff. de aq̄. plu. ar. ⁊. l. si vero. §. cū aūt. ff. de his qui deie. vel effu. In casu huius. §. dat̄ actio in factuz heredi patienti iniuriā sz in cāu de suspēso nō dat̄ heredi vt diximus. s̄. eo. §. hoiem. ⁊ no. hic dr̄am iter actōem ex malio ⁊ quasi. naz vbi ex malio. si plures sunt quilibet i soliduz ꝯuenit̄. sz secus in hac ac. ex quasi maleficio. vt. C. de ꝯdi. fur. l. i. ⁊. ff. nau. cau. sta. l. i. ⁊. l. fi. §. si plures. Itē in ac. ex maleficio vnus soluēdo nō liberat aliū sed in hac sic. vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. possumus. itē furi nō cōcedunt̄ actōes ex malio. vt nau. cau. sta. l. i. sz in actiōe ex q̄si maleficio ꝯcedūt̄ vt. d. §. possum⁹. Item dat̄ ēt hec actio nō cessa. vt. ff. de his qui deie. vel ef. l. si vero plures. §. cuz autē. Itē generalius dant̄ hr̄dibus actorum vt hic. q̄ ille que sunt ex malio. vt. j. d̄ ꝑpe. ⁊ tē. act. §. sz hr̄dib⁹.

Aduersus hr̄dem hec actio ñ ꝯpetit vt. ff. de iudi. l. iul. ait. ⁊. ff. nau. cau. sta. l. fi. §. pe.

Sequitur nūc titulus. longe viribus nostris impar. De actionibus. In quo benignus ille orphanorum pater gratie sue participes nos facere dignetur Amen.

De actionibus.

Gl. Rubrice diuidit̃ in tres partes ꝓut tribus qõnibus rñdet. pria quare ponit rubricã i pli numero de actionibus ſa quare ponit diffinitõem actionis i ſingulari. tertio quare potiꝰ dicit de actionibus q̃ de agẽdo. partes pateret.

Glo. Ideo ponit in plurali qꝛ plures actiões ſunt ſ. de quibus in hoc ti. tractare intẽdit vt. j. eo. per totum. Licet plures ſint actiões vt iam dictũ ẽ. tñ diffinit̃ in ſingulari. qꝛ diffinit̃ actio in genere. qd̃ continet ſub ſe oẽs ſpecies actionũ.

Ideo dixit de actiõibus ⁊ nõ de agendo. qꝛ gerũdiũ eſt facti. ⁊ actio eſt iuris. Additio vult dicere gl. ꝙ gerũdia ſunt facti. i. denotãt actũ ꝓut ẽ in facto ⁊ vt ẽ i exercicio. qꝛ gerũdia deriuant̃ a v̄bo qd̃ ſignificat ager̃ vel pati. ſed hic ñ tractat̃ de actionibus ꝓut ſunt in actu ſꝫ ꝓut ſunt iuris qꝛ i hoc titulo ꝓcedit̃ ꝑ diuiſiones breues ponẽdo noia actionũ ⁊ eaꝝ ſubãm ⁊ qualitatem ⁊ ſic ꝑ nomẽ qd̃ ſignificat ſbaꝫ vel qualitatẽ. Ita doc. hic. Additio nõ ꝙ dicit bar. in aũt. ad reprimẽdã ꝙ gerũdiũ hꝫ tres caſus. ſ. actm̃ ablatiuũ. ⁊ genetiuũ. ⁊ ſm hoc diuerſa ſignificat. ⁊ iter cetera ſi ponat̃ i genetiuo. cũ hac dictiõe cã vel aio. puta aio occidẽdi. vt i. l. is q cũ telo. C. de ſicar̃. tũc qꝛ eius volũtas tẽdit ad hũc effectuꝫ. ⁊ finẽ occidẽdi ⁊ ꝑ eũ nõ ſtetit quo minus punit̃ ac ſi occidiſſet. d. l. is qui cuꝫ telo. q̃ lex eſt canonizata d̃ pe. di. i. i pri. ſed ſup hoc aduerte ꝙ dixit nõ bal. i d. l. is qui cũ telo. ꝙ ſi i ſtatuto ciuitat̃ dicat̃ ſi qs occiderit nõ v̄ificat̃ in eo qui aio occidẽdi ꝑcuſſit ⁊ nõ occidit. ⁊ ſic nõ punit̃ ex illo ſtatuto. ⁊ hoc dixit bar. eẽ ꝑpetuo notãdũ ⁊ idẽ tꝫ bal. in. l. ſi fugitiuũ in. i. col. C. de ſer. fug. vbi generaliter dixit ꝙ in penis ſtatutoꝝ ñ hꝫ locũ. d. l. is qui cũ telo. Jaſ. cetera de gerũdiis vide ꝑ. d. Ang. ⁊ Jaſ..

De ꝯtinuatiõe huius rubrice dicet̃. j. in nigro.

ſ. Uperest. Ut d̃ actionibus loquamur.

Actio aũt nihil aliud ẽ. q̃ius ꝑſequẽdi i iudicio ꝙ ſibi debet̃. Additõ ꝯcor. ff. e. l. nihil ⁊ ibi gl.

Additio i h̃ pricipio ꝑmo ponit̃ ꝯtinuatio huius ti. ad prece. ſo diffinit̃ actio. ſtio ponit̃ vſqꝫ ad ſi. ti. multiplex. diuiſio actionũ. vñ ponũt̃ ſex diuiſiões actionũ in hoc ti. q̃uis gl. i. §. ſũt ꝑterea. j. eo. ponat. xii. ſed ex illis ſolum ſex ponuntur in hoc titu. ⁊ ſecundum illam glo. ſi. Jo. gloſator in arbore actionum in vna quaqꝫ cellula actionis poſuit. xii. litteras ſignificantes illas. xii. diuiſiones dicte glo. Sed tñ diuiſiones que proſequunt̃ i hoc ti.

sūt. vi. Pria nāqz diuisio actionū ē que respicit cām materialem q̄ quedā actões sūt reales q̄dā p sonales q̄dā mixte. ⁊ hec ps durat vsqz ad. §. sz iste. Scōa diuisio respicit cām efficientem q̄ actionū q̄dā ciuiles q̄dā p̄torie et durat vsqz ad. §. sequēs. Tertia respicit cām finalē q̄ actionū quedā sūt rei psecutorie. q̄dā pene q̄dā rei ⁊ pene. ⁊ durat vsqz ad. §. oēs. Quarta respicit cām formalē q̄ actionū quedā dāt ad simplū. q̄dā ad duplū. q̄dā ad quadruplū. ⁊ durat vsqz ad. §. actionū. Quinta ē respiciēs cām sbālē q̄ actionū. q̄dā sūt bone fi. q̄dam stricti iuris. ⁊ durat vsqz ad. §. sūt p̄terea. Sexta ē respiciēs psequutiōis effectū q̄ quedā ē psequutoria solidi q̄daz nō. ⁊ durat vsqz ad fi. ti. lz hec vltia nō ponatur inter illas. xii. diuisiões illi⁹ glo. vt ibi patebit.

Hl. Superest hec gl. diuidit i. ii. put duplr ti. ꝙtinuat Quid supest? Rñ. forma. vt. s. ō iure na. §. fi. Add. vult dicere glo. tex. nr̄ seipsū ꝙtinuat dōo Supest ⁊c. ⁊ istā ꝙtinuationē forma. vt. §. fi. s. ō iur. na. vbi tex. dixit q̄ oē ius quo vtimur ꝙfistit aut circa psōas. aut circa res. aut circa actões. q̄ ergo dictū ē de iure ꝙfistēte circa psonas i primo li dro ⁊ ēt de iur̄ cōsistēte circa res a scōo li. vsqz ad ti. de obliga. supereſt vt ō actōibus loquamur. Uel aliter pōt ꝙtinuari hic ti. ad p̄imiora. q⁹. s. tractatū ē de obligatōibus. q̄rum filie sūt actōnes. vt. ff. de p̄cu. l. lz. §. ea obligatio. ⁊. s. de ver. ob. i p̄in. ió ō filia post matrē ponit q̄si ordine successorio.

Add. hāc faz ꝙtinuatōz aliqualiter ipugnat Ja. bn. vide hic per do. Jas.

Hlo. Actio hec gl. tria facit p̄io ponit quot mōis capit terius actio. scōo disputat an cā ⁊ actio sint idē. tertio rñdz tacite obiectōi ptes patēt dicit ergo p̄io. Iste terius actio capitur tribus mōis. q̄nqz ponit p actu vt in auct. de nō ali. §. si minus. i fi. ⁊. C. de sa. sanc. ec. auct. hoc ius ponectū. ⁊ de do. iter virum ⁊ vx. l. iii. §. sciendum. q̄nqz actio ponit p accusatōe criali vt C. q̄n ci. ac. cri. p̄. l. i. q̄nqz ponit p iure agēdi vel psequēdi i iudicio q̄ sibi debet vt hic. ⁊. ff. eo. Add. ⁊ quarto mō capit p administratōe. vt i. §. iusurādū. i aut. vtiud. fi. quo. suis. fm glo. §. sciendū hic alle. i gl. ⁊ sic hēs primam ptē gl. Itē nō q̄ de actōe hic dr̄. voluit pla. dicere ēt ō cā. s. q̄ cā sit actio. ⁊ hoc pbat p silem. nā sicut apō dyaleticos dr̄ argu. qō ꝙstat ex maiori minori ⁊ ꝙclone. sic apō legistas actō cōstat ex naratōe i qua ponit cā ⁊ ꝙclone in qua ponit petitio. sicut ergo ap̄ dyaleticos arg. dī totū integrale ex oibus suis ptibus. s. maiori ⁊c. sic ēt actio dī narratio vel cā ⁊ cō

clusio. ⁊ sic vr̄ ꝙ cā ⁊ actio sūt idē
Add. sz si bñ ꝯsiderabit ar. pla.
nihil valz qꝛ arguit a ꝑte ītegrali
ad suū totum. ⁊ sic ē ibi fallacia
⁊ exēplificat pla. puta
ago ꝯ te ad decem. qꝛ vēdidi tibi
equū ꝑ. x. ecce qꝛ vēdidi ē cā actō
nis ex vēdito. sz azo. ꝯ pla. dic̄ ꝙ
aliud ē cā ⁊ aliud actio. ⁊ hoc pri
mo ꝓbat qꝛ obligō ē cā actōis. vt
l. lz. §. ea obligō. ff. de ꝓcu. ⁊ tam̄
aliud ē obligō ⁊ aliud actio. Itez
illud qđ ponit Pla. ꝑ cā actōis
ex vēdito. puta qꝛ vēdidi ē factū.
⁊ actio ē ius. sicut ergo aliud ē fa
ctū ⁊ aliud ius. ita aliud ē cā ⁊ ali
ud actio. Itē ꝙ nō sint idē pz qꝛ
pōt poni cā. ꝙ tñ nō ponat̄ actio
qꝛ pōt cē ꝙ vēdidi ⁊ tñ mihi non
ꝯpetet actio. puta ē mihi solutū.
vel remisi p̄ciū. Itē qꝛ iter noia
īposita a iure que significāt actio
nes. s. ex ēpto ex locato ⁊ sil'ia nō
reperit̄ ꝙ cā sit actio. si ergo lex
hoc nō dicat. nec nos dicere đbe
mus. vt. ff. de supel. le. l. labeo. in
fi. Itē si cā ⁊ actio eēnt idem. tūc
stante eadē cā staret eadē actio ꝙ
tñ ē falsum. qꝛ lz ex dolo agatur
actōe de dolo ꝯ ex̄neas ꝑsonas ñ
tñ ꝯ patrē vel patronū. sz actōe ī
factum. vt. l. nō dz. ff. de dolo. vi
detis ergo ꝙ lz sit eadem cā. sunt
tñ diuerse actōes.

Concludo ergo ꝙ aliud ē cā.
⁊ aliud actio.

Add. lz mihi nō ꝯueniat īter
tot sapiētes obtusa mouere labia
tñ dico tibi inuenis cogitādū ꝙ
iura tā canonica q̄ ciuilia ꝓmi
scue vtuntur istis terminis actio
cā ⁊ qō. vt pz i ifinitis capitulis.
⁊. ll. Et lz doc. dicāt ꝙ in illis ca
piatur terminus cā ꝓ instantia.
si bene considerant̄ verba leguz
in multis locis non possunt con
uenire instātie. puta in. l. ⁊ an ea
dem. §. actiones. ff. đ exce. rei iu.
vbi dicit tex. singulas obligōnes
singule cause sequuntur. non est
verū dicere ꝙ obligationē sequi
tur instantia nisi mediante actōe
vel cā. qꝛ obligationē sequit̄ actō
vel causa. ⁊ actionem propositaz
sequit̄ instantia. Itez do tibi ali
ud in auct. apud quos. op. di.
cām mona. qualiter ista verba cō
ueniunt instantie. qꝛ instantia ñ
dr̄ vel ꝓponit̄ apud iudicem. sz
actio vel causa proponitur. ⁊ a
ctioni proposite datur instantia
idest tempus quo finiri debeat.

Unde nescio si forte possz di
ci ꝙ iste terminus causa est dictō
equiuoca. Aliquando capit̄ pro
correlatiuo causati. ⁊ sic causa pro
ducit effectum. ⁊ isto modo cau
sa ⁊ actio sunt diuersa sicut obli
gatio ⁊ actio differūt. Alio mo
do causa idem est quod actio. ⁊
sic iura promiscue vtuntur istis
terminis causa ⁊ actio. Et in par
tibus vltramontanis id qđ hic
dicitur actio ibi vulgariter dici
tur causa. ⁊ sicut hic dicitur actio
ita ibi dr̄ cā ꝓponi coram iudice
ꝯpetenti. Sed ꝑcatis veliz hec ñ
dixisse sz somniasse.

Glo. Itē lz dixeriz ꝙ noia sūt actōuz ex ēpto ⁊ filēs caue tibi. qꝛ nō sūt actōes sz noia actionū. sicut hec dictio hō nō ē hō. sz significat hoiem.

Nihil aliud ē. diuidit̄ i tres. i pria ifert ex tex. In ſa querit. in tertia ponit dictū.

Infero ergo ex tex. qui loquit̄ p verbū ē qđ ē pñtis tpis ꝙ oliz aliud erat actio. nā erat ꝯceptio verborū formata a magr̄atib⁹. ff. đ ori. iur. l. ii. §. deinde ex his. ⁊ §. oium. vñ formula vulgaris appellabat̄. vt. ff. đ fur. l. si ſuus nauem. sz hodie hec solēnitas ē sublata. vt. j. đ interdic. §. fi. Additio. vult ergo gl. duo primū ꝙ aliud ē actio olim ⁊ hodie. qđ reprobat. d. Jas. qꝛ lz actō oliz ꝓponebat̄ alia forma v̄boꝝ. illa ꝓpositio v̄borū erat accidēs qđ pōt abesse p̄ter subiecti corruptōez. l. iter stip. §. sacrā. ff. đ verbo. ob. nō ergo ꝑꝑ mutationē illius accidētis ē mutata substātia actionis. Scđo vult gl. ꝙ hodie actio nō dr̄ vulgaris formula silr̄ d. Jas. eā reprobat ⁊ dicit ſm bar. i. d. l. i. C. đ formu. ꝙ si loqmur đ actōne ad actū deducta. ⁊ sic ꝓut ꝓponit̄ i libello ⁊ tūc actio ē vulgaris forma. qꝛ cū debita forma ē ꝓponēda nō dico cū illa exquisita antiqua vulgari formula. đ qua in l. ii. §. deinde ex his. ff. de ori. iu. Antiquitus eim actōes interpretabant̄ a pontificibus. i. ab his q̄ p̄erāt ꝑplo cū certa formula v̄borū. ita ꝙ siquis caderet a sillā cadebat a tota cā. d. l. ii.

Gl. Etiā circa interdicta hodie sublata ē huiusmōi solēnitas verboꝝ. vt. j. đ interdic. §. fi. Sz que erat olim dr̄ia iter actōes ⁊ iterdcā. Rñ. dic vt dicemus. j. de interdic. i prin. at hodie nulla ē dr̄ia inter interdicta ⁊ actōes cū interdictū nihil aliđ sit q̄ actio p̄toria. vt. j. de iterdic. §. fi. Add. idē tenuit glo. i rubrica. ff. de interdic. que glo. reprehēditur p bar. ⁊ doc. Et dicit bar. in d. rubrica. de interdic. ꝙ ē dr̄ia inter actionē ⁊ interdictū. sicut iter matrē ⁊ filiam cū ex iterdicto oriatur actio i factū. vt in. §. fi. j. de interdi.

Quāuis gl. hz duas ptes pricipales. prio pōit quale sit istđ ius positū hic i diffinitōe. scđo ponit ad cuius dr̄iam sit i diffinitōe illa dictio ius. ibi ſa sz ꝓ deo ad cui⁹ dr̄iam. pria subdiuidit̄ i tres. prio fa. qđ dictū ē. ſo ꝑmodū notabilis pōit dr̄iam inter ius ꝓueniēs ex obligōe ⁊ ius ꝓueniēs ex actōne. In tertia p viā qōnis declat primū dictū. rñdēdo tacite obiectōi. ſa ibi. Itē ⁊ hic nō ꝙ actio ē ius. tertia ibi ⁊ si querat̄.

Glo. Actio nihil aliud ē q̄ ius. s. cile vbi actō ē ciuil'l' p̄toriū vbi actō ē p̄toria. nā actōes ciles ⁊ p̄torias dico hic diffiniri. Add. clarū ē ꝙ actio ē ius licet deducere actionē ad exercitium sit factum. ⁊ istud tenēt oēs

doc. qz tex. ē hic apertus.

Itē no. q actio est ius qđ psequimur. sed obligatio est ius pp qđ psequmur. Additio 7 sic vult glo. q ē dīa inter ius qđ ē in obligatōe 7 ius qđ ē i actiōe. ō quo bal. late disputat i. l. edita i repe. pu. 7 tz idē qđ gl. hic. Et si q/rat quod sit istud ius an naturale an ciuile an gētiū vel ptorium rñ. q ciuile vel ptoriū vt mō dixim⁹. nec facias in isto magnaz vi. qz cū multas hēat significationes hec dictio ius. vt. ff. de iust. 7 iur. l. pe. 7 fi. hoc ēt ē vnū de significaţ eius. vt dicaţ ius agēdi vel psequēdi. Additio vult gl. nīa q actōes nō sunt de iure gentiū sz de iure ciuili capiēdo ius ciuile generalr pro oi iure qđ factū ē post ius gentiū. 7 ius ptoriū ē spēs iuris ciuilis vt in. §. ptoriū edicta. ō. de iure nāli. Sed iste articulus an actiōes sint ō iure gētiū an ciuili est multū disputabilis. vide hic per doc. 7 max. d. Jas. late dispu. 7 hec disputatio non ē ꝯclusibilis terminis libelli nīi. illos vide. Sz qd vult dicer gl. cū dicit nec facias i isto magnā viz 2c. credo q velit dicere ñ facias viz in isto q videar tibi dicere q actiones sunt de iure ciuili generaliter sumpto. qz nihilominus verba diffinitiōis q actio est ius 2c. ꝯueniūt actiōi. qz hec verba psequēdi 7 iudicio qđ sibi debēt ꝯpetunt iuri ēt generaliter sumpto. 7 iō ex quocunqz iure actio descēdat. diffinitio actionis hic posita ē bona. mō sequit ea ps principalis glo. Sz p deo. ad cuius dīam in diffinitōe actionis ponit ius cū singula mēbra posita in diffinitione debeāt hēre suū misterīū. rñ. q sz. Ad. q ad dīam rei corporaliuz hic ponit vt det intelligere. q actio fit res incorporalis. qđ verū ē vt. ō. de re. cor. 7 icor. §. i. vel melꝰ dicas q ponit ad dīam officii iudicis. qđ nō ē actio. vt. ff. ō minor. l. q si minor. §. fi. Tūc gl. sumpta occasiōe disputat vt. ō. dictū ē. Martinus dicit q officiū iudicis ē actio. 7 ꝓbat qi actiōe iniuriaz p officiū iudicis necessario fit extimatō. vt. ō. ō iniur. §. pena aūt 7. §. in sūma. Sz certe actio iniuriarū ē accusatio cui i heret officiū iudicis. nō tñ illud officiū ē actio. sz potius in facto ꝯsistit. i actōe enim iniuriaz ius petēdi mihi ꝯpetit qđ p officiū iudicis mitigaţ. Additio dicit. d. Jas. aduerte q gl. nō vult q officiū iudicis sit facti. sz dñ dicit q ꝯsistit in scō. quasi velit q ꝯsistit in exercitio. qz officiū iudicis est ius faciēdi. l. i. in pri. ff. de of. ꝯsu. quā. l. sic itelligit bar. in. l. i. ff. ō iuz. o. iu. an aūt iudicis officiū 7 actio sint idē vel nō. vide q bar. in. l. i. i. v. col. ff. de iuz. o. iu. dicit q officiū iudicis vnomō ꝯsideraţ put coheret psone iudicis. s. put ē ius faciendi id qđ ptinet ad officiū suū 7 sic nō ē actio alio

mō ꝯsiderat̄ ꝓut residet in ꝑte i. ꝓut a ꝑte iplorat̄ ⁊ petit̄ i locū deficient̄ actionis. vt ē peticio in inte. resti. ⁊ petitio excusatōis a tutela. ⁊ illud officiū si nō hz aliđ specificū nomē appellat̄ ꝑsecutio l. pecunie. §. i. ff. de ver. sig. ⁊ de tali hic querit̄ vtꝝ sit actio. ⁊ ꝙ sic fa. tex. i. l. actōis verbo. ff. de ver. sig. vbi tex. dicit. actōis v̄bo ꝑsecutōem ꝯtineri. ⁊ sic ꝓbat il/le tex. i ver. ꝯtineri ꝙ appellatio ne actiōis veniat officiū iudicis ex ꝓpria significatōe per illđ nō bile verbū bar. in. l. cui eoꝝ. §. af finitates. ff. de postul. ⁊ i. l. hec v̄ ba. ff. de adul. vbi dixit ꝙ verbū ꝯtineri denotat ꝙ ex ꝓpria signi ficatōe vocabuli. nō aūt ex exten/siōe qđ nō reliqua in hoc articu lo. vide hic ꝑ. d. Jas.

Persequēdi hoc verbū po/nit̄ in diffinitiōe ad dr̄iam excep tiōis q̄ dat̄ reo per quā defendi tur. nā sicut acciōes sunt arma ac torū ⁊ sic offensoria. sic exceptio/nes sunt arma reoꝝ ⁊ sic defenso ria. vt. ff. de excep. l. ii. in pri. §. il lud. In iudicio hoc ponit̄ ad dr̄iam eoꝝ que licite fiūt ēt extra iudiciū. s. ꝓpria auctoritate. que nō sunt actio. vt si qs nocturnū vel diurnū furē. vl' militē deserē/tē arma capiat. vt. ff. ad. l. a ql. l. iiii. ⁊. C. qñ li. vni. si iu. se vindi. l. ii. Itē ꝑꝑ debitorem fugitiuuz quē cape possumus. vt. ff. de his que in fra. cre. l. ait p̄tor. §. si de/bitorē. lz qdam exponāt. l. illā ꝙ ibi capt⁹ fuit auctoritate iudicis.

Additio no. ꝙ glo. enumerat tria genera ꝑsonarū que possunt ꝓpria auctoritate capi. adde tex. ponētē alias ꝑsonas in. l. i. C. vbi qs de cur. vel coar. ⁊ ibi dicit ge neralit̄ bal. ꝑ illū tex. ꝙ oēs ꝑso/ne que ꝑtinēt ad obiam ꝑpetuaz pñt ꝓpria auctoritate capi. ⁊ ad obiam reduci vt si monac⁹ a mo nasterio vel fr̄ a relione. vel vxor a viro aufugiāt pñt auctoritate ꝓpria capi ⁊ si non est de mona sterio quomō possūt auctoritate ꝓpria reduci. sz si ē qō qꝛ. s. negāt se teneri ad obiam vel illa negat se vxorē debēt pñtari iudici q ꝓ/cedet sm tenorē illius. l. i. C. vbi de cur. ⁊. l. i. C. vbi cā sta. Jas.

Additio itē vult gl. ꝙ licituz ē capere furē nocturnū ⁊ diurnū vos dicite qꝛ ēt licitū ē occidere. vt ē tex. i. d. l. iiii. §. i. ⁊ tex. i. l. fu rē. ff. ad. l. cor. de sicar̄. limitabit̄ tñ hoc verū qñ iminet ꝑiculū ꝑ/ditiōis magne rei. secus si rei vi/lis ita ē tex. nō i. l. si ex plagiis. §. tabernarius. ff. ad. l. aql. vbi hēs ꝙ nō ē ēt licitū verberare. ⁊ dici/tur res vilis qñ ē ifra duos aureos qꝛ si ꝓ re vili ꝑcit̄ fame hois. l. si oleū. §. fi. ⁊. l. se. ff. de dolo q̄to magis parcēdū ē vite vt ē tex. nō. i. l. adulteriū cū ices. §. liberto. ff. ad l. iul. de adul. ⁊ ē magis dr̄ia inter furē nocturnū ⁊ diurnū vt est tex. i. c. si ꝑfodiēs extra de ho mici. Jas. Additio itē nō ꝙ q̄uis licitū sit caper̄ đbitorē ꝓpa

auctoritate ñtñ licitũ ẽ illũ r̃tinerẽ vltra.xx.hor̃.al's si vltra r̃tineat̃ dr̃ r̃tinẽs ꝯmitt̃e ꝑuatũ carcerẽ.ita bar.per illũ tex.i.l.capite quinto ff.de adul. Itẽ aduerte ꝙ capiẽs furẽ ꝓpria auctoritate ⁊ ducẽs illũ ad iudicẽ ꝑdit comoduz pene legalis.s.dupli vel quadrupli tex.ẽ no.q fm bar.ibi ẽ sing. in.l.interdũ.§.qui furẽ.ff.ꝺfur. Si tñ capet rẽ a fur̃ ꝓpria auctoritate.nõ ꝑꝑ hoc ꝑderet tale cõmodũ pene legalis.tex.ẽ nõ i.l. qui vas in pri.ff.de furt̃ Jas.

Additio itẽ habet ex gl.ꝙ licitũ ẽ creditori ꝓpria auctoritate capere debitorez fugiẽtẽ. Et neduz põt hoc facere die feriata ob necessitatez hoĩum.sz ẽt die feriata in honorẽ dei fm bar.in.d.§. si debitorẽ in.l.ait p̃tor.ff.de his que in fra.cre.nã tũc poterit capi ꝑ creditorẽ vt ducat̃ ad iudicẽ nõ vt iudex cognoscat sz vt debitor caueat de iudicio fisti. allegat bar.glo.fi.in.l.dies festos.C.de fer̃.in ver.fideiussoris.⁊ hz ẽt locũ qꝺhic dr̃.nedũ si debitor fugeret sz ẽt si solũ eẽt suspectus de fuga.ista ẽ gl.nõ.⁊ ibi doc.i.l.quesitũ in ver.interest.ff.de pignor̃. ⁊ gl.i.l.pe. i v̄.p̃fi dalẽ.C.ꝺ pig. ac.⁊ ꝑꝑ suspitõez fuge.põt iterdici bõis ꝺbitor̃ ⁊ aliẽatõi rez̃ imobiliũ ⁊ fieri seq̃stratõ rez̃ mobiliũ iste ẽ tex.nõ i.l.ꝺ pollicitatõib⁹.⁊ ibi bar.plc̃hre ꝑ istũ tex.ff.de pol. ⁊ istũ tex. reputat sing.bal.i.l.ꝑ ti v̄sas i.ix.q.C.mãda.

Additio si creditor petit a iudice vt faciat capi ꝑsonaliter suuz debitorẽ quẽ hz suspectũ de fuga dicũt doc.⁊ max.bart.in.d.§. si debitorẽ ꝙ quatuor sunt necessaria.anteq̃ bon⁹ iudex dabit lniaz ꝑmo ꝙ creditor oñdat sũmatim saltẽ de debito. Scꝺo ꝙ dicat ꝙ a tꝑe ꝯcti debiti deteriorauit ꝯditõem suã.d.l.si creditores.ff. de pri.cre. Tertio ꝙ nõ possidet imobilia in iur̃dictiõe dicti iudicis vel mobilia sufficientia. que faciliter nõ possũt occultari. l.sciẽdũ ⁊ ibi bar.⁊ doc.in prin. ff.q sat̃ co. Quarto ꝙ hz euz suspectũ de fuga.⁊ hoc sufficit ꝓbari per iuramẽtuz vt dicit bar. i.d.§.si creditorẽ.⁊ ita cõiter practicat̃. Debet̃ hec glo.habet duas ꝑtes ꝑncipales. In prima declarat ad cuius dr̃iam sit positũ verbuz debet̃ in diffinitiõe. In ſa opponit.ſa ibi sz certe qñ qz ago pria subdiuidit̃ i.ii.ꝓut duobus modis rñdet ad cui⁹ differẽtiã ponat̃ hoc verbũ debet̃. Hoc verbũ debet̃ duobus modis exponit̃ vnomõ ad dr̃az realis actiõis.⁊ tũc stricte accipit̃.⁊ sic res mea nõ mihi debet̃ sz solũ debet̃ alienũ.vt.j.co.§.sic itaqz ⁊.s̃.de lega.§.sz si rez.⁊ sic stricte capit̃ hic actio ꝓ actiõe ꝑsonali tñ.⁊ hec diffinitio non ꝯpetit reali actioni.sicut ẽt accipit̃ in.l. actio i ꝑsonam.ff.e. Alio mõ capit̃ largius vt ẽt actõem realẽ cõtineat.nõ tñ officiũ iudicis,vt.ff.

eo.l.actionū genera. Alio mō capit̄ largissime. vt ēt officiuz iudicis ꝯtineat. illud.s.qđ est loco actionis. vt per qđ restitutio minorū petit̄ vt.ff.e.l.actōis v̄bo.

Additio hētis ex hac gl.ꝙ debitū actiōe reali nō ē ꝓprie debitū.qđ fa.pro statut̄ in quibus verba stricte intelligunt̄.l.qcqd astrin.ff.de ver.ob.l.iii.§.hec v̄ba.ff.de ne.ges.

Glo. Uel ponunt̄ hec v̄ba ad dr̄iam crialiū actionū per quas non persequor mihi debituz sz solū ad vindictā. ⁊ s̄m hoc. diffinit̄ ēt hic actio realis. qꝛ lz ꝯuentus actione reali nō fit obligatus ꝑsonaliter. pōt tn̄ dici grosse. ꝙ fit realiter obligat⁹. ⁊ ꝙ ēt hic diffiniat̄ actio realis ꝓbat̄. qꝛ verbū debere ⁊ ad actōez in rē ⁊ ad actiōem i ꝑsonā refert̄ vt.ff.de ver.sig.l.pecunia.§.fi. Itē adhuc ꝓbat̄ qꝛ i diffinitione actionis ē verbuz ꝑsequendi. qđ est cōe tam ad realē q̄ ad ꝑsonalē actōem vt.ff.eo.l.actio i ꝑsonā ⁊ fa.j.eo.§.i.in pri. vbi actio realis ita est spēs actōis sicut ꝑsonal̄ ⁊ ita large accipias hoc verbū debet̄.sz in stricta significatōe hui⁹ verbi debere tm̄ alienum ⁊ non meū mihi debet̄ vt.s̄.dictū.ē vn̄ ꝑsonalis obligatio tm̄ diffiniri videt̄. Additio vr̄ ergo glo. nr̄a iclinare i illaz ꝑtem ꝙ hic tm̄ diffiniat̄ actio ꝑsonalis. ⁊ idez tenuit glo.i.l.nihil aliud in ver.debitor.ff.de ac.⁊ ob.⁊ sequit̄ pe.đ bel. Sz vos tenete ꝯrium ꝙ imo hic vtraqz actio.s.realis ⁊ ꝑsonalis hic diffiniat̄ ⁊ ista ē cōis opi. doc.qꝛ cū hic diffiniat̄ actio i genere. eius diffinitio dz cōuenire vnicuiqz eius spēi.l.i.§.labeo cū glo.ff.de do. Sequit̄ mō s̄a ꝑs gl.que subdiuidit̄ in qnqz ꝑticulas prout qnqz opp.forēt ꝯ text. ꝑtes patēt.gl. Sz vr̄ ꝙ hec diffinitio actiōis non fit bona.quia qn̄qz ēt ago ad id qđ nō mihi debet̄ vt.C.de pac.l.si pacto quo penā nā ibi ago ad id qđ nō ē debitū.sz ad id qđ ex nudo pacto đbet̄.ꝯuenit.gl.rn̄det duob⁹ modis.prio ꝙ imo persequebat̄ ibi debitū saltē naturaliter ex nudo pacto.vt.ff.de fideius.l.fideiussor. Additio hec so.s̄m doc. hic n̄ pōt ꝓcedeꝛ.q̄tū ad mām. tex.nr̄i.i quo illđ soluz dr̄ dēri ꝙ via actōis debet̄ sz ex oblōne nāli sola n̄ orit̄ actio.ergo debitum ex pacto nudo n̄ dr̄ debitū.vn̄ ꝓcedit gl.ad s̄az so. Uel dic ꝙ ibi n̄ agit̄ ad id qđ ex pacto nudo sz ad id qđ v̄e debet̄.⁊ p̄textu illi⁹ v̄i debiti ꝯsequit̄ id qđ pacto nudo dēt̄.vt.ff.de v̄.ob.l.si cui. Additio.hec so.ꝯtinz merā v̄itatem qꝛ in.d.l.si pacto quo penaz nō cōsequitur cōuentuz nudo pacto per viam actionis.quia ibi fuit actum ad penam ⁊ quia est in facultate rei vel soluere penam vel seruare conuenta.elegit potius s̄uare conuenta per pactum nudum ⁊ sic non soluit per viam

actōis. sz p viā electōis Sequit̄ i glo. ii. op.

Glo. Scdo oppōit̄ d ppla/ribus actōibus. nā i eis petit̄ qd nō ē debitū. vt. ff. d po. ac. l. pe. Rñ. nō ob. q ibi petitur qd saltē post lit. ꝯte. debet̄. Add. hec so. vera ē q iste hēbat actōem popularē ⁊ lz p illā pete/bat sibi in debitū a pricipio tñ effi ciebat̄ debitū p lit. ꝯte. Et dñs ang. allegat istā gl ⁊ ex ea infert qdam dictū sing. quē hic repro bat do. Jas. vide hic per ipsū de/inde dicit glo. Vel dic q in isto casu de quo op. ꝓsequit̄ sibi debitū. nā cū toti pplo sit debitū ergo ⁊ sibi. Add. hec so. reproba tur. qꝛ ea que sūt vniuersitatis ñ sūt singulorū. l. in tm̄. §. vniuersi tatis. ff. d re. di. ⁊. §. vniuersitat̄ s̄. d re. di. ⁊. l. sz si hac. §. qui ma numittit̄. ff. de in ius. vo. Ter/tio opp. d actōe iiuriarū i qua ꝓ sequit̄ qd nobis nō debet̄ qꝛ nō dr̄ eē i bōis nr̄is. ff. de iniur. l. in iuriarū. Itē qꝛ nō ad dbitū sz ad vindictā ꝯpetit. vt. ff. d col. bo. l. ii. §. emācipat⁹ ⁊ tñ ē actio. Rñ. ad primū q id qd dr̄ q actio iiu riaꝝ nō ē i bōis nr̄is itelligat̄ ita vt trāseat ad hr̄des. vt. ff. ad. l. fal. l. penal. Ad scdz rñdet̄ q lz actō ne iiuriarū agit̄ ad vidictā. tñ p/sequor mihi debitū. qꝛ ꝓsequor ex timatōz iiurie ⁊ sic estiatōz vindi cte. ⁊ hec so. ē vā. Quarto op. d actōe petitōis hr̄ditat̄. ⁊ act. de peculio i qb⁹ ēt agit̄ ad id qd no bis ñ dbet̄. nā i actiōe peti. hr̄di. agit̄ ēt añq̄ sit penes possorē. vel añq̄ sit i peculio. vt. ff. d pecu. l. iiii. ⁊. l. siqs. ⁊. ff. d pecu. l. q̄situ i pri. ⁊. ff. d lib. le. l. siqs reū. §. idē Rñ. hic eē subaudiēdū l' dbebit̄ i. dberi spat̄. Add. sz h c so. re/probat̄ qꝛ arguit iperatorē d isuf ficiētia. vñ gl. ꝓcedit ad sam so. q i ꝯrio agebat̄ efficaciter tm̄ ꝓ ea pte que tūc erat penes posso/rē vl' i peculio. ⁊ postea cū adiūge bat̄ eatenus ⁊ actōis efficatie cre/scebat cū vniuersalis actio erat. l' in aliquo vniuerso fuit petitio vt ff. de iudi. l. solemus.

Add. sentit ergo glo. q in illis legibus inueniebat̄ actio vlis et sic iudiciū erat vl'e. i quo veniūt ēt quesita post. Et sic sentit glo. secus esse in actione singl'ari qd ē ꝯtra. l. sinaūt. §. possidere. ff. de rei vendi. Dicite ergo ex mē te doc. hic sm. d. Jasonem q in contrariis non erat defectus ex parte actoris quia sibi bñ cōpe/tebat ius agendi ⁊ agebat ad sibi debitum. sed erat defectus ex par te rei conuenti qui non posside/bat vel non habebat in peculio. quo casu satis est si ille defectus cesset ante sententiam. et sic satis est quod ante sententiam perue/niat possessio. vel peculium ad reum. Sed vbi defectus esset ex parte actoris cui non compete/ret ius agendi nō sufficeret si po/stea superueniret. vt dicta. l. non potest. ff. de iudiciis.

Que.l.dz intelligi. nisi tale ius descenderet ex cā de pñti. vt.l.si mandauero tibi vt a ticio.ff.mā.

Quinto opponit̄ de actiōib⁹ quas intēdūt aliqui pro aliis. vt ꝓcur.tutor.p̄latus ⁊ similes. nā agūt ⁊ tñ nō sibi debitū petūt.sz dic ꝙ quasi dñi sunt. vt.ff.p ēp. l.qui fundū si tutor. vel dic dum tex.dicit sibi. vel ei cui actio ꝯpetit debet̄. vel subaudit̄ qđ sibi đbet̄ vel ei cuius noie agit̄. ⁊ huius alternatiue altera ꝑs ē vera.

Omnium aūt. Dis actio aut ē realis.aut ꝑsonalis.qꝛ vnusqsqꝫ agit.aut ꝯtra sibi obligatū ex ꝯ̄ctu vl' ex maleficio.⁊ tūc dr̄ actio ꝑsonalis.aut ꝯ̄ eū qui nullo iure sibi obligatus ē.sz agit rōe rei ap̄ eū exñt̄.⁊ tūc dr̄ actio real'.h.d.

Additio nō prio ex tex.ꝙ sicut actiōes sunt corā iudicibus ꝓponēde.l.i.in prin.ff.de edē.ita ēt corā arbitris.⁊ rō ē qꝛ arbitria redacta sunt ad istar iudicioꝝ.d. l.i.ff.de arbi.secus i arbitratore corā quo nō ē ꝓponēda actio.qꝛ corā eo nō ꝓcedit̄ ordine iudiciario vt nō spe.in ti.de lib.con.§. restat ver.i.⁊ bar.in.d.§.arbitrorū i.ii.col. Itē nō ꝙ ille qui tenet̄ act.reali nō pōt dici vllo iur̄ obligatus ⁊ ad hoc sꝑ allatur iste tex.intelligite tñ hoc.vt dictū est s̄.in prin.i gl.i ver.debet̄. Ultimo nō ꝙ i rei vēdicatōe necessaria sunt duo extrema.s.dñium ex parte agent̄.⁊ possessio ex ꝑte rei de quo tñ i gl. Unū tñ sꝑ tene menti ꝙ si agit̄ rei vēdicatiōe ꝯtra nō possidentem.qui tñ reus putabat se possidere.⁊ lata fuerit snia ꝓ actore deinde ꝑueniat possio ad reum ex noua cā puta ex cā emptionis ꝙ talis sētētia mittet̄ executioni ꝯ̄ eū tex. ē qui sm bar.ibi dēret scribi l̄ris aureis.i.l.si a te hr̄ditatē.§.si qs funduz.ff.de exce.rei iud.quē tñ tex.intelligat̄ ꝓcedere sm bar.i. l.is qui se obtulit.ff.đ rei vē.qñ reus interrogatus i iudicio vel extra.rñdit se possidere i iudicio al' secus.vt.l sinaūt in pri.ff.đ rei vē.ia. Additio nō br̄.ꝓ euidētia.j.dicēdorū ꝙ actionū alia est realis.alia personalis.alia mixta. alia ꝑsonalis i rem scripta. Actio ꝑsonalis dicit̄ illa que ꝓuenit ex ꝯtractu vel quasi.vel ex malio.l' quasi.l.i.in prin.ff.de ac.⁊ obli. ⁊.§.si.s̄.de ob.⁊ hoc mediantibus obligatiōibus.l.lz.§.ea obligatio.ff.de ꝓcur.⁊ ita dicit glo. nō in.l.⁊ an eādē.§.actōes i ver. singule cause.ff.de ac.⁊ obli.⁊ dr̄ ꝑsonalis ex parte rei qꝛ non egredit̄ ꝑsonaz obligati.vt dicit tex. i.l.obligationū genera.ff de ac. ⁊ obli.⁊ sequunt̄ reū sicut lepra leprosuz.l.i.§.si hr̄s ꝑcepto fundo.ff.ad treb.ex ꝑte actoris dicūt ꝑsonales qꝛ coherēt eius ꝑsone. ⁊ affixe sunt ossibus sicut caracter baptismi ⁊ alioꝝ sacr̄orū vt dicit gl.nō in.l.iii.in prin.ff.pro so. ⁊ lz aliqñ cedant̄.tñ solum vtiles

transferuntur directe vero non d.l.iii.in principio.⁊.l. sticho.ff. de pecul.

Realis actio dicitur que non habz personam obligatam. Sed competunt quia possidet rem in qua quis ius habet.puta ratione directi dominii si est directo dominus vt hic tex.⁊.l.rem.in pri. ff.de rei vendi.vel rõe vtilis dominii si qs habz vtile.l.i. §.q in perpetuum.ff.si ag.vecti.vel propter ius seruitutis. vt in.§.equa j.eo.vel propter ius pignoris vl' hypothece quod qs habz in re.§ item seruiana.j.eod. Et semper competit aduersus eum q possidet.etiam si res per mille manus ambulet vt dicit tex.in.d.l.actionum genera.vel aduersus eum q rem detinet vel al' quocunqz habet si hz facultatem rei restituende vt est tex.nõ. in.l.officium. in fi.ff.de rei ven.

Mixta actio dr̃ q̃ habz mixtam cãm non mere realis nec mere personalis.⁊ sunt ille que ponunt̃ in.§.quedam.j.e. Si ergo ago actionẽ fa. her.contra coheredem meum. vt tota hereditas diuidatur.ex eo q partem meaz peto ⁊ sic ago ad rem que mea ẽ dr̃ actio realis.ex eo vero q ĩ petitione includit̃ portio coheredis.qz ago ad totam hereditatez diuidendam.⁊ sic ad id qd̃ non est meũ.

Personal' in rẽ scripta dicit̃ actio que ab origine ẽ personalis qz nascitur ex contractu vel quasi ex maleficio vel quasi vt cetere personales.tñ qz semp comitant̃ possessorẽ rei sicut actiões reales dicunt̃ in rem scripte.vt est actõ ad exhibendũ que orit̃ ex quasi ꝯctu.⁊ sic est personalis. tñ quia dat̃ contra eum qui detinet ⁊ cõ comitatur possessorem rei dicit̃ i rem scripta.l.iii.§.ẽ ãt. ⁊ ibi gl. nõ.⁊ magistra.ff.ad exhib. Idez ẽ in omnibus interdictis.qz oia i terdicta dicunt̃ personalia i rez scripta.vt.l.i.§. interdicta.ff. de interdic.

Additio. Item sciendum q arbitri iuris dicuntur illi q hñt cognoscere de causa suspitõis allegata ꝯtra aliquem iudicem qui recusatur suspectus. ⁊ de his habetis tex.nõ.in.l.fi.C.de iudi.q vero sint arbitri ꝯpromissarii. ⁊ qui arbitratores satis pz.

Glo. Oium iter aliquos vr̃ inuere tex.q alie actõnes sũt que corã aliis iudicib⁹ ꝓponũt̃ sz nõ ẽ verũ.

Add.glo.format tacitam oppõnem ⁊ nõ soluit.⁊ vult hoc dicere.dicit̃ hic omniũ actionũ q bus inter aliquos ⁊c. hoc relatiuum quis vel qui adiunctum ali cui generalitati siue copula illaz restringit.l. ea tñ adiectio.ff. de lega.iii.⁊ sic videt̃ denotare hic q ali que actiones ñ ꝓponunt̃ coram iudicibus vel arbitris qd̃ ẽ falsum. Glo.nõ soluit.vos dicite breuiter.q alii relatiuum qs

vel qui adicit̃ qualitati que cõpe
tit vnicuiq; ꝯtẽto sub genere an
tecedẽti. ⁊ tũc relatiuũ nõ restrin
git sꝫ declarat. vt nõ bar. in.l.cũ
ctos po. in prin. C. de sũ. tri. ⁊. l.
oẽs po. Alĩ adit̃ qualitati que ñ
ꝯpetit vnicuiq; ꝯtẽto sub genere
añcedẽti. ⁊ tunc aut ponit̃ cũ co/
pula ⁊ stat augmẽtatiue. aut po/
nit̃ sine copula ⁊ stat restrictiue.
d. l. ea tñ adiectio. ita doc. ⁊ bar.
in dictis locis. In ꝓposito ergo
q; hoc relatiuũ quibus hic adiũ
gitur qualitati ꝯueniẽti vnicui/
q; cõtento sub genere actõis. iõ
stat declaratiue non restrictiue.
Jason.

Arbitros hoc intelligit̃ de ar
bitris ꝯpromissariis. nam ⁊ apd̃
eos actiones ꝓponende sunt. vt
hic. ⁊. ff. de arbi. l. i. Est ẽt libell⁹
offerendus. vt. C. de arbi. l. cum
ante. §. lꝫ. circa fi. Sed vr̃ ꝯ̃ sm
pla. C. de epi. ⁊ cleri. auct̃. gene/
raliter. Ad quod rñdeo q; ibi ñ
loquitur de libelli oblatõe. sꝫ de
remissione cautõis que consensu
ꝑtium fieri põt. vt. ff. de fer. l. i. i.
rñso.

De quacũq; re generalit̃ hic
accipe verbũ re. vt. ff. si cer. pe.
l. i. in fi. nam pro corporalibus ⁊
incorporalibus competũt actões
vt. j. e. §. ꝓxi. ⁊. §. ii. ⁊. ff. si ser. vẽ
di. l. ii. i prin.

Sũma diuisio hꝫ tres partes
In pria expõit tex. vno mõ. In
scda expõit scdo mõ. Tertio ꝯ̃
sam opponit ⁊ soluit.

Sũma. i. pria quo ad tracta/
tũ. Add. iõ ponitur prima quo
ad tractatum. q; per eã cognosci
tur causa mediata ⁊ imediata ac/
tionum. Et dicit hic dñs Jason
non cures de ratione ordinis cũ
sit sine vtilitate.

Vel sũma idest breuis. nã bre
uior q̃ bimẽbris esse nõ põt. Sꝫ
opponit̃. j. e. §. quedam. vbi etiã
sũt alique actiones mixte. Rñ.
q; ille ꝯprehẽdũt̃ sub istis. q; sũt
reales qñ ad res agitur. Itẽ per
sonales quãdo ad personales pre
statõnes agitur. Et etiam si simul
agatur ad res ⁊ ad personales p̃
stationes. non tamen egreditur
hanc diuisiõem nisi enim sic ex/
ponerent̃. hoc est nisi actio mix/
ta cõprehenderetur sub his dua/
bus sed esset membrum per se tũc
esset diuisio trimẽbris. ⁊ sic in/
uenirentur multe diuisiões bre
uiores. vt. j. eo. §. alie. ⁊. §. actio/
num. ⁊c.

Add. habetis ex hac glo. vnũ
ad quod continuo allegatur ista
glo. scilicet q; sub simplicibus cõ
tineatur mixtum. De quo bro
cardo vid̃ hic per doctores ⁊ ma
xime. d. Jason.

Aut in rem sunt. Ideo in rẽ
dicuntur quia rem cõcomitant̃
ff. de publi. l. imperatores. ⁊ in ꝑ
sonam. quia a persona non rece/
dunt obligati vel heredis ei⁹ cu/
ius eadem est persona. vt. ff. e. l.
actõuꝫ gña. §. i. ⁊. ii. ⁊ in auct̃. de

iureiur.a mo.ꝑſ.i ꝓin.col.v.

Add.hec glo.expedita fuit.ſ. i euiden. Dare aut facere opor tere ꝙ ꝑſonales actões actor inten dit reū dare aut facere oportere dare cū datio ē in obligõne.ff.ō ver.ob.l.vbi aūt nō.§.fi. aut fa/cere cū factū ē in obligõe.vt ſi ꝙ miſiſti ſcribere librum qō petiť act.ex ſtipulatu.ff.ō v. ob. i ꝓi.

Et aliis quibuſdā modis. di/uidiť i duas ꝓtes ꝓcipales. In ꝓia declarat tex. in ſpē quattuor modis. In ſcōa declarat tex. i ge nere ibi. ⁊ vt breuiter dicam. ꝓi ma pōt ſubdiuidi ſm q̄tuor mo/dos ⁊c. Et aliis quibuſdā mo dis. i. ex quaſi cōtractu ⁊ ex quaſi maleficio. nec. n. de his ſuprādixe rat. qō reꝓbať qz exquo dixit de his que ſūt ex ꝯctu vel malefi cio. ꝙ q̄ñs de his que ſūt ex quaſi ꝯctu. ⁊ ex quaſi maleficio vt. ſ. ō ob. que ex q̄ſi ꝯc. i ꝓin. ⁊. ſ. ti. i. in ꝓin. Add. hāc primā expōz lz gl. reꝓbet. tñ eā ſequūť cōiť doc hic. ⁊ inducūt ad hoc. d. l. i. ff. e. vide hic ꝙ. d. Jaſ. qui longe tractat an appellatōe ꝯctus vēiat quaſi ꝯct⁹ ⁊c. Vel dic oia iſta eē ſupra q̄hēſa. i. q̄ſi ꝯct⁹ ⁊ q̄ſi maleficia. ſz ꝙ ſuprādicta. ſ. dare ⁊ facere oportere. hoc itelligitur vbi agebať ꝑcise ad dandū vl̄ fa ciendum. ſz poſtea qñ dicit ⁊ ali/is quibuſdā modis. i. qñ nō ꝑci/ſe ſz ſub alternatōe vt hoc aut il/lud. Sz ⁊ hoc reꝓbať qz text⁹ hic nō dixit i precedētibus ꝙ ꝑci ſe ergo hoc vī ſomniare.

Dic ergo hic de cōditōe fur tiua loqui. que lz fit ꝑſonalis nō tñ oriť ex ꝯctu vel quaſi. nec ex maleficio vel quaſi. ſz ex variis fi guris cauſaꝝ oriť. vt. ff. de ac. et ob. l. i. in ꝓin.

Add. hētis ex iſta glo. ꝙ q̄ditio furtiua dī oriri ex variis figuris cauſaꝝ ⁊ q̄ñter ꝙ nō oriť ex ꝯctu vl̄ quaſi. nec ex maleficio vl̄ quaſi Et ió ſm ſaly. dī q̄ditio furtiua oriri ex variis figuris cauſaꝝ. nā illa dī actio ꝑſonal̄ que oriť exꝯ ctu vl̄ quaſi aut ex maleficio vel q̄ſi. vt hoc tex. illa vero dī realis que oritur a iure ꝙ qs hz i re. vt ꝺ eo tex. ⁊. l. i. C. de ali. iud. mu. cā fac. ſi ergo inueniať aliq̄ actio que habeat vtrunq; ꝓ ſna cā ⁊ origine. illa ꝓpꝛio quodam iure dī naſci ex variis figuris cauſarū ⁊ hoc eſt quod voluit ꝓpꝛie dice re iuſcō. in. l. i. in ꝓin. ff. de q̄di. fur. cū ergo q̄ditio furtiua ex pte rei dicatur oriri ex maleficio. ⁊ ex parte actoris oritur ex dominio. ⁊ ergo ſoli domino competit. vt l. i. ff. de condi. furti. ergo ſequi/tur ꝙ conditio furtiua diciť ori ri ex variis figuris cauſarum. ſz quia inter doc. de hoc eſt magna altercatio ⁊ cōmunis opi. videť ꝙ conditio furtiua oriť ex maleſi cio. Ideo vide hic per eos.

Item predicta verba poſſunt intelligi de inter dictis omnibus que licz ſint perſonalia. vt. ff. de l. inter dic. l. i. §. fi. non tamen iure

ordinario sed iure extraordinario talia sunt itroducta. vñ nõ cõtinent̃ sub hac diuisiõe ex ꝯctu l' quasi nec ex malio vl' quasi. nã ꝓpter d̃lictũ qñqꝫ dat̃. vt in iterdicto vn. vi. ⁊ qñqꝫ nõ. vt i iterdcõ qd̃ vi aut clã. qñqꝫ ꝯ eũ nõ q fecit op⁹ sꝫ q factũ hꝫ dat̃. vt. ff. ꝙ vi aut clã. l. iiii. §. ⁊ clã ⁊. l. ꝯpetit.

Et vt breuiter dicã. s. de itellectu dictoꝝ verboꝝ. ille terci⁹ articulus qui dr̃. ff. eo. l. i. in pri. ⁊ ex variis figuris cãꝝ ẽ illud ꝙ hic dr̃. ⁊ aliis qbusdã mõis. Additõ circa hoc tenete qd̃ pus dixi ias. s. pmã expositõem gl. Nullo iur̃ Diuidit̃ i ii. prio collitex tex. vnũ nõbile ſo ꝯ illud nõ opp. ⁊ soluit. No. hic ꝙ ille qui tꝫ rẽ meã. nõ est mihi ideo obligatus. sed rõe possiõis possuꝫ eũ cõuenire. vt. C. de ali. iu. mu. cã fac. l. i.

Sed opponit̃ teneris mihi ad rẽ restituẽdã ergo es mihi obligatus. rñ. nõ ẽ veruꝫ. qꝛ verbum tenet̃ duobus modis accipit̃. nã si dicat̃ teneris mihi qꝛ ex natura obligatõis vl' actõis sis mihi obligatus flm̃ ẽ. si vero dicas teneris. qꝛ ꝑ officium iudicis dꝫ tibi necessitas iponi vt restituas verũ est. vt. ff. de rei vẽ. l. qui restituer̃ ⁊ si hoc mõ accipiat̃ teneris ergo es obligatus nõ sequit̃. Additio ⁊ rõ hui⁹ ẽ. qꝛ officiũ iudicis nullã p̃supponit obligatõem. l. q cõclusiõem in fi. ff. de ac. emp. l. qntus. ff. de an. le. nisi largo mõ ſm ꝙ dicit bar. in. l. fi. ff. de iiur̃. ⁊ vi de glo. s̃. in pri. in ver. debet̃.

Possideat diuidit̃ i. ii. ſꝫ ꝙ ponit duo extrema actiõis in rẽ.

In actione in rem ex parte actoris alterum duorum debet interuenire scilicet dominium vt. ff. de rei vendicatio. l. in rẽ ⁊ hic vel debet interuenire quasi dominiuꝫ vt in emphiteota ⁊ supficiario ⁊ bonefidei emptore ⁊ similibus vt. j. e. §. alie ⁊. ff. si ager vectiga. vel emphiteotica. peta. l. i. §. fi. ⁊. l. ii. ⁊. iii. ⁊. ff. de supficie. l. i. in fi. primi respõsi ⁊ i. §. ꝙ ait.

Additio no. ꝙ ista glo. ꝑ doc. reprehendit̃ quia aut ipsa loquitur de actõe in rem generaliter ⁊ tũc ip̃a nõ est vera quia multe sũt actiones in rem in quibus nõ requirit̃ dominium vel quasi vt ẽ i pignoraticia. ypothecaria cõfessoria ⁊c. qꝛ creditor non ẽ dominus ⁊ sic de aliis. l. ex sextante. §. latinus. ff. de exceptio. rei iudica. ⁊. l. debitor i princi. ff. ad trebellia. aut vero loquitur de actione in rem speciali. puta in rei vendicatione. tunc male exemplificat de bonefidei emptore. quia illi non cõpetit rei vendicatio sꝫ publiciana vt. in. §. sed iste. j. eo. vnde ſm dy. ⁊ ny. de neapo. dic ꝙ i actiõe in rem ex ꝑte actoris. requirit̃ alterũ de quatuor. s. vel directũ dominiũ ⁊ tũc competit rei vendi. directa vt boc. §. nostro. ⁊. l. i. C. de al. iu. mu. cã fac. ⁊. l. in rem in princi. ff. de rei vendi. vl' vtile dominiũ. vt in emphiteota ⁊ supfi-

ciario.quo casu competit vtilis rei vendica. vt.l.i.§.fi.ff.si ager vec. vel emphi.pe.vel quasi dominium quale est illud qđ habet bonefi.emptor.qui nōdum vsucepit ⁊ tunc competit publiciana d.§.sed iste.j.co. vel necesse est q̄ habeat aliud ius in re.vt ius seruitutis ⁊ datur cōfessoria. vt.d. §.eque.j.co. vel ius pignoris. ⁊ tunc datur seruiana vel ypotecaria vt in.§.item fuiana.j.co.

Hl. Item ex parte rei requiritur similiter duorū alterum scilicet possessio vel quasi vl̄ q; dolo desiit possidere vt hic.⁊. ff.de interro.ac.l.qui seruum.§. iurie ⁊ ō nota.l.electio.§.i. Additio hec glo.vix pōt saluari nisi loquatur de rei vendi.specialiter ⁊ illa nunq̄ competit nisi contra possidētem vel quasi vt satis.ō. In rei vendicatione non requiritur q̄ possessor dicat se dominū nec hoc habet necesse probare vt C.de eden.l.qui accusare.⁊ ō rei vendi.l.finali.⁊.j.de interdic.§. cōmodum.

Rei vendicatio competit pro re corporali quia incorporalia nō vendicantur vt.ff.de rei vendi. l.vendicatio.

Additio ⁊ sic habetis expeditas glosas huius.§. Et scias q̄ doc.hic ponūt materiaz actionis rei vendicationis quam late examinatā vide per doc.hic ⁊ maxie d.Jas. Sūmula tñ breuis sequēl sit tibi necessario menti tenenda.

Sūmula.

Unde rei vendicatio vt inquit tex.in.§.sed iste.j.co.est actio ciuilis.realis.vt in hoc.§.nostro. que competit actiue ratione dominii rei corporalis p̄ possidētem vel quasi.⁊ fin q̄ duplex est dominiū vz directū ⁊ vtile.scōm hoc reperit̄ duplex rei vendicatio.videlicet directa que dat̄ habenti directū dominiū. vt hoc. §. nostro.⁊.l.i.C. de ali.in.mu. cā fac.⁊.l.in rem in prin.ff.de rei vendi. ⁊ vtilis que dat̄ habenti dominiū vtile vt sunt emphiteota.⁊ superficiarius ⁊ similes vt.l. i.ff.si ag.vecti. vel emphi.pe.⁊. l.pa.in prin.⁊.§.q̄ ait.ff.ō supfi. ⁊ hec dicta requirunt̄ in rei vendicatōe ex parte actionis. Ex pte vero rei requiritur possessio vel quasi vt hic in glo. Et intellige quasi possessionem pro eo q̄ dolo desiit possidere. qui cōuenit̄ perinde ac si possideret. vt.l. qui dolo.⁊.l.parem.ff.de re.iur.⁊. l.fin aūt.§.sed si quis.⁊.l.is qui dolo.ff.de rei vendi. Hoc tamē intelligitur de illo qui dolo desiit possidere post litem contest. sed si dolo desiit possidere añ lit̄ contest.tunc contra eum non cōpetit rei vendicatio. sed actio in factum ad interesse ex ti.ō ali. inda mu.cā fac. Ita notabiliter ⁊ mi/

rabiliter dicit Panor. i. c. i. i. iii. col. in. ii. oppo. de ali. iudi. mu. causa fac. Item aduerte q̄ possi/dens tempore prime citationis, si postea desiit possidere presumi tur in dolo fm Bald. in. c. fi. de ali. feud.

Et vt melius habeatur noti/cia substātialiū vniuscuiusq̄ act. semper in fi. §. ponaz sūmulā bre uem ⁊ narrationē ⁊ conclusionē libelli. ⁊ cellulā vniuscuiusq̄ act. sumptam ex arbore Jo.

Vt melius habeatur noticia substantie cuiusq̄ actionis pono substantiā libelli. s. narrationez ⁊ cōclusionē. ⁊ pro nunc pono in re imobili.

Coram vobis ꝛc. agit ⁊ in iu/re proponit. J. contra ⁊ aduer/sus. B. dicens ⁊ in iure propo/nens. q̄ suprascriptus. B. licet i/debite ⁊ iniuste tenet ⁊ possidet q̄/dam petiam terre culte perticaru ꝛc. positarum in loco ꝛc. Que q/dem petia terre spectant ⁊ perti nuit. ⁊ hodie spectat ⁊ ptinet ad suprascriptū. J. iure dñii vel quasi ex veris titulis ⁊ causis. Itē di cit vt. §. q̄ idē. B. a dicto. J. se pius interpellatus fuit vt eidem J. dictam petiam terre vna cum fructibus ꝛc. dimitteret ⁊ relaxa ret quod ipse. B. hactenus face/re recusauit ⁊ recusat indebite ⁊ i iuste. Quare petit ⁊ requirit idē J. quatenus ex officio vestro. et omni modo in re via ⁊ forma qui bus melius de iure potestis p ve stram diffinitiuam sniam pnun/cietis suprascriptam petiam terre spectasse ⁊ pertinuisse. ⁊ q̄ hodie spectat ⁊ pertinet ad ipsuz. J. in re dominii vel quasi cōq̄ dictuz B. versus dictum. J. condēne/tis ⁊ omnibus iuris remediis cō pellatis ad dimittendum ⁊ rela/xandum dictam petiaz terre vna cum fructibus ꝛc. Cuius libelli formam ⁊ clausulas opportunas videte in operibus practicis.

Eque. Pro seruitute cō stituenda vel non constituenda. prodite sunt actōes i rē tā p suitutib⁹ rusticis q̄ vr/banis realib⁹ vel psonalibus. Et i his ēt agit qui possidet ꝛz secus fit in rebus corporalibus regula riter. h. d. Add. Pro euiden tia dōnuz nota primo q̄ quatu/or sunt genera seruitutum. vt est bona glo. supra de serui. in prin/cipio. Secundo premitte q̄ ētiam seruitutes reales et pre/diales fuerunt introducte de iuſ

gētiū. vt. s. ō vsu. ꝛ ha. §. ii. Tertio ꝓmitte ꝙ seruit⁹ ꝓdialis ē ꝙ dā ius ꝓdio inherēs ꝛ ipsi⁹ vtilitatē respiciēs ꝛ alterius ꝓdii ius sine libertatē diminuēs. ista ꝓbant in. l. hec aūt mra. ff. de ser. vr. p. ꝛ i. l. qui in aliena. §. fi. ff. ō neg. ges. vel sm Ro. fuitus ꝓdialis. ē ꝙdā ius ꝓdio debitum. a re rei ꝯstitutū vt. d. l. i. cōia ꝓdi. vel tertio. dic ꝙ ē ꝙdā ius introductū quo ꝓdiū ꝓdio seruit. l. via in ꝓi. ff. de fun. Quarto ꝓmitte ꝙ he seruitutes ꝓnt acqri per dñm directo fundi dñanti. ꝛ iponi per dñm fundi seruienti vt. d. l. i. ff. cōia p. ꝛ ibi gl. sed aduertas ꝙ ēt sufficit ꝙ sit vtilr dñs vt possit acqrere vel imponere seruitutē. vt est casus in. l. i. §. fi. ff. de supfi. ꝛ ꝙ ibi gl. ꝛ bar. ꝛ ēt p bonefi. ēpto rē q̄uis nōdū ꝓscripserit. l. si ego §. i. ff. de publicia. Si aūt fundus ē plurū. p vnū ex dñis nō pōt acqri vl imponi. l. si vn⁹. ff. de ser. rus. ꝓd. ſz tñ si vn⁹ imponit quo ad se ꝓiudicat nō quo ad socios quousqz alii ratificēt. ꝛ ratificatione fcā. ēt singulariter ꝛ de p se cōualidet ꝓia ꝯcessio nō vt ex retro. ſz vt exnūc. casus ē i. l. p fundū ꝛ ibi gl. ff. de ser. ru. p. ꝛ. l. fi. ff. cōia ꝓdi. Al⁹ aūt locus medi⁹ nō seruiēs impediat fuitutez. vide hic per Al⁹ng. in cuidē. ꝛ que fuitus hēat cām ꝯtinuā ꝛ q̄ nō. vid ō. s. de re. coz. ꝛ ico. in fi. tituli in addi. p me collectis.

Additio quero qūo ꝛ qñ dicatur qs ē in quasi possione seruitutis. dic breuit. quedā sunt fuitutes negatiue vt altius nō tollere ꝛ in istis per vnū solū actū ꝛ sic ꝓ vnā solā ꝓhibitōem cū patiētia aduersarii dī acquisita quasi possessio seruitutis. ista ē gl. no. i. l. i. C. de ser. ꝛ aqua. in glo. i. ꝛ ibi bar. Quedam sunt seruitutes affirmatiue. vt est seruitus ire agere licere. itē ꝙ liceat aquā ducere ꝛ similes ꝛ in istis quedā sunt. in q bus pōt esse vsus ꝓ modū facultatis ꝛ aicicie. vt ire per fundū tuū. nā cuilibet dat facultas eūdi per fundū alienū nisi ꝓhibeat. vt. l. iii. §. i. ff. de acqui. re. do. glo. i. l. diuus. ff. de seruitu. rus. ꝓdi. ꝛ gl. in. l. p agrum ꝛ ibi bald. C. de ser. ꝛ aqua. ꝛ in istis nō. dī acquisita quasi possio seruitutis. nisi secuto cursu. xxx. diez ꝛ sic nisi qs iuerit p. xxx. dies. l. i. §. hoc iter dicto. ꝛ ibi bar. ff. de iti. ac. qz ꝓ. Quedam sunt seruitutes affirmatiue in qnibus nō pōt cē vsus ꝓ modū facultat. ꝛ aicicie. vt est ducere aq̄ per fundū alienū. ꝛ in istis per vnicū solū actū acquirit q̄si possio seruitutis. l. i. §. ꝙ aūt ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Istā theoricā tradit vobis. bar. ꝛ post cuz alii. in. l. i. C. de vsufr. ꝛ vid ple. i. c. bone. extra. de post. prela. Jas.

Hl. Actio de qua hic vt agat ius sibi cē ꝛc. lz nomē nō exprimat tamen vocat ꝯfessoria vt. ff. si seruit. ven. l. ii. in prin. Et dum dicit edibus vtēdi fruēdi ſ

est ſuitus ꝑſonalis. ſz ſequentes reales ſūt. vt. ff. de ſui. l. i.

Altius tollendi. Pōt diuidi i. ii. ſm q̄ dupl'r ponit caſum exē pli alti⁹ tollēdi. Actio ſuitutis p̄dii vrbani eſt dicere ſibi eē ius altius edes ſuas tollēdi. Gl. timore ꝯtrarii dupl'r exponit tex. ibi altius tollendi. nā dicere mihi licere altius tollere. eſt negare ſuitutem mihi nō licere altius tollere. ⁊ ſic ē actio negatoria. male ergo ponit̄ hoc exēplū iter exēpla actionis cōfeſſorie. vñ prīo rñdet glo. quaſi ꝯcedēdo q̄ iſtud ſit exēplum actōis negatorie. ⁊ dicit pone exemplū hoc modo. vt ſi erat i quaſi poſſeſſiōe ſuitutis domus mee ne mihi liceret altius tollere me volente edificare debeo agere actione negatoria. ⁊ ita hic interſerit exēplū negatorie. vt. ff. ſi ſui. vē. l. ſi forte. §. In hac. n. ſeruitute negatoria verbis affirmatiuis ⁊ ꝯfeſſoria negatiuis ꝓponitur. vt. ff. ſi ſui. ven. Addi. credo q̄ i iſtis vltimis verbis gl. velit dicere q̄ hic ponit hoc exēplū negatorie iter exempla ꝯfeſſorie ꝑꝑ ꝯuenientiā i mō ꝓponēdi q̄ ſicut i aliis exēplis ꝯfeſſoria ꝓponitur verbis affirmatiuis. ita ēt in hoc exēplo lz ſit actōis negatorie tñ ꝓponit̄ verbis affirmatiuis. ergo ⁊c. Sz hic intellectus reprehendit̄ ꝑ doc. cōiter. q̄ ridiculuz cēt dicere q̄ imꝑator iter exēpla ꝯfeſſorie poneret exempluz negatorie. de qua poſtea ponit exēpla ꝑticulariter. vñ gl. ꝓcedit ad aliū itellectū. Vel pone hoc exemplū i ꝯfeſſoria. vt ſi talē mihi debes ſuitutē. vt altius teneas edificatū. vt. ff. de ſui. vr. p̄. l. ſi arborem. §. interdū. Add. nō mihi lz ponere os in celuz. ſz cogor aliquid dicere. rogo tu iuuenis nō. bñ verba glo. q̄ valde ſubtiliter loquit̄. ⁊ ſi auderez dicere a paucis ꝯſiderat̄. Vñ do. Jaſ. ſubtiliter ex mente Dy. declarat hūc itellectū gl. dicēs puta pone q̄ tu debes mihi ſuitutē ſuſtinēdi oneris vel tigni vel alterius oneris domus mee. ⁊ ponam⁹ q̄ dom⁹ tua ſit diruta ⁊ ſic nō pōt ſuſtiere dictū onus. ego poſſum agere vt liceat mihi altius tollere domum tuā. vt poſſit ſuſtiere ſuitutē oneris mei. Sed certe glo. hoc nō dicit q̄ ego veliz agere vt liceat mihi altius domū tuā tollere. q̄ in caſu iſto hoc icūbit tibi ⁊ nō mihi Sz dicit gl. q̄ velim agere vt teneas altius edificatū. i. ſi domus tua corruit reedifices alti⁹ vt poſſit onus meū ſuſtiere. Et iſto mō nihil fa. opp. quā format. d. Jaſ. ꝯ hūc itellectū. vide ⁊ cogita ꝑ te.

Et pōit hic. d. Jaſ. vnū nōbile ex mēte doc. vz q̄ i ſuitute oneris ferēdi cadit vnū ſpāle p̄ter naturā aliaꝝ ſuitutū. nā regl'r q̄ dz ſuitutē tenet̄ ſolūmō ad paciaz ñ āt ad aliqd factū. l. quotiēs. la prima. ff. de ſuitu. Iſte āt qui dz ſeruitutē oneris ferēdi neduz tenet̄ p̄ſtare paciam. ſed ēt tenet̄ facere

q̄ si edificiū ſuiens ſit dirutū te/
neť illud reedificare. vt.l.ſicuti.
§.ꝯpetit.ff.ſi ſer.vē.⁊ ibi bar.po
nit rōnē ſpālitatis. Econtra
quoq̄.hic agit d̄ negatoria.⁊ di
cit q̄ negatoria ē ꝯtraria ꝯfeſſo/
rie.q̄ꝛ ꝑ ꝯfeſſoriā dr̄ ſeruitutē de
beri.⁊ ꝑ negatoriā dr̄ ſuitutē nō
d̄beri.⁊ ſic predīū ſuū idebite mo
leſtari aliqua ſuitute.ff.ſi ſer.vē.
l.ii.e.hic. Altius tollēdi. Di
uidiť i.iiii.partes pricipales. In
pria gl.timore cuiuſdā contrarii
taciti duplr̄ intelligit tex. In ſa
format.q.⁊ ſoluit. In.iii.format
aliā.q. In.iiii. ꝑ modū notabil̄
reprobat quādā opi. pla.ſa ibi.ſz
queriť.tertia ibi. item quare iſta
di.quarta ꝓpe ſi.ibi item q̄ dicit
pla. Altius tollēdi.iſtud ē exē
plū ꝯfeſſorie. In his eim exēplis
oibus repetiť nō. vel dic in hoc
prio exēplo nō repeti nō. in aliis
ſic. Add.hoc gl.dicit vt ſit con
formis cū pria gl. i verſi. altius.
s̄.poſita. Sz doc. eaz reprobant
eodē mō quo ibi eā reprobarunt
Seqť mō ſa pars pricipal̄ glo.i
qua prio formať.q.ſcdo ponitur
opi.pla.tertio reprobať illa.q̄rto
poniť opi.glo.

Glo. Sz queriť quare noia
talia.ſ.ꝯfeſ.⁊ nega. dā
tur iſtis actōnibus. R ñ.pla. q̄ꝛ
negatoria negatiuis v̄bis ꝓponi
tur.ꝯfeſſoria vero affirmatiuis.
Nec opi.reprobať i ſuitute al/
tius tollēdi.ibi eim ꝯfeſſoria ne/
gatiuis.negatoria affirmatiuis v̄
bis ꝓponūtur. Dic ergo poti⁹
iſpiciendā eē naturā q̄ v̄ba.i.ſo/
nuz verborū.vt ꝯfeſſoria iō dica
tur q̄ꝛ intentať ad hoc vt ꝯfiteať
ſe debere.negatoria q̄ꝛ negať.
Add.lz glo.reprobat opi.pla.tñ
doc.cōiter eā ſaluāt.vñ ꝑꝑ breui
tatē verba eorū omitto. vide do
cto.hic p̄cipue.d.Jaſ.

Itē quare iſte dicūtur in rem
R ñ.q̄ꝛ ad ſilitudinē rei ven.dan
tur.ſicut.n.illa rōne dñii vel q̄ſi
dať ſic ⁊ iſte.vt ecce rōe dñii dať
ꝯfeſſoria.ſ.dño fundi cui ſuitus
debeť.vt.ff.ſi ſer.ven.l.ii.§.hoc
aūt. Et rōne quaſi dñii. vt fru/
ctuario creditori ⁊ ſupficiario.
Itē Add.iſta gl.ſm doc. in hoc
male dicit ⁊ reprobať.q̄ꝛ non eſt
verū q̄ creditor ſit quaſi dñs.q̄ꝛ
ſi eēt quaſi dñs i re illa nō poſſet
pignus cōſtitui.l.ex ſextāte.§.la
tinus.ff.de re iudi.⁊.l neq̄z pi/
gnus.in prin.ff.de reg.iur. Itē
nō ē verū q̄ vſufructuari⁹ ſit q̄ſi
dñs.q̄ꝛ quis nō poſſet hēre vſū/
fructum in re ſua.ff.ſi vſuſfr.pe.
l.vtifrui.in prin. Bñ verū eſt q̄
iſti tales.ſ.creditor ⁊ vſufructua
rius dicūť hr̄e ius i re.l.coruz.i
prin.ff.de dam.infec. rōne cuius
iuris ꝯpetit eis vtilis ꝯfeſſoria ꝑ
ſuitute.⁊ i creditore hoc ē expedi
tū.l.ei qui.ff. de ſeruitu. Vſuſ/
fructuarius aūt nō hz directe et
principalr̄ ꝯfeſſoriā ꝑ ſeruitute.
ſz petēdo vſūfructū cōſequiť ſer
uitutē.iſtud ē qd̄ dixit tex.in.l.i.
in prin.⁊.l.vtifrui.§. vtrum āt.

ff.si vsufr.pe. Tenete ergo exē/
plū glo.qđ sequit̄ đ supficiario q
bñ ē quasi dñs accipiēdo q̄si dñi/
um ꝓ vtili dñio.d.l.i. in prin. ⁊
d.§.quod āt.ff.de supfi. Idē in
emphiteota ⁊ vasallo.vt est tex.
in.l.si in ꝓuinciali.§.si ego.ff. đ
oper.no.nū. Circa istud đ vsu/
fructuario vide tex.in.l.recte di
cimus.in prin.⁊ ibi glo. nō.i v̄.
ſuitutis.ff.de ver.sig.

Glo. Itē publiciana dat̄ ei
cui ſuitus ē cōstituta a
nō dño fundi.vt.ff.de remis.l.ii.
§.idem iul.⁊ de superfi.l.i.§.fi.⁊
si vsuffruc.pe.l.i.⁊ de publi.l.si
ego.ii.⁊.iii.rñ. Itē sicut rōe pos
sessionis vel quasi dat̄ rei vēd.sic
⁊ hec ꝯfessoria rōe vere possiōis
aduersus eū qui possidet agrū q
ſuitutē dz.ff.si vsuffru.pe.l.vlti.
§.vtrū.l'quasi possidet.ff.si vsus
fruc.pe.l.fi.hoc idē i negatoria.
nā ipsa rōne dñii dat̄ dño fundi
qui negat ſuitutē deberi.vtil aūt
quasi dño qꝛ ius hz in fundo qui
negat ſuitutē debere.vt.ff. si ser.
vē.l.ii.eꝯ rōe possiōis intēdit̄ ꝯ
eū qui possidet rē rōne vsuffru/
ctus.vt.ff.de acquir.pos.l.natu/
raliter.vel quasi possidet.vt si re
vtat̄ ꝯ illā ſuitutē quā sibi dicit
debitā in quibus nō ē vera pos/
sessio ēt naturalis.arg.ff. de ser.
vr.predi.l.si edes.§.libertas.⁊.§
se. Rōne horū ⁊ siliū dicūt̄ i rez.
Add.hētis ergo rōnē ex ista gl.
quare ꝯfessoria ⁊ negatoria dicū
tur in rē.qꝛ.s.ꝯpetūt dño ⁊ qua/
si dño.⁊ ꝯ possidentē ⁊ ꝯ eū qui
dolo desiit possidere. Sz.d.Ja/
son reprobat hāc rōz vt hic ꝑ eū.
Deide finaliter ponit rōnē q̄re
dicunt̄ in rē dicēs ꝙ iō dicūtur
in rē.qꝛ ꝯpetūt ꝓ iure qđ qs hz
in re.⁊ tale ius transit cū re. ad
quecūqꝫ res illa ꝑueniat.l.via cō
stituta.§.si fundus.⁊.l.cū fundū
ff.de ser.rus.predi. ergo debent
dici in rē.vt.l.actionū genera.ff.
de ac.⁊ ob.deide seqt̄.iiii.ꝑs gl.
Item nō ꝙ dicit pla. ꝙ negato/
ria ita demū dat̄.si fuerit ſuitus
cōstituta ⁊ postea amissa. Sed fal
sum ē. ꝯpetit eim. ⁊ si nulla fuit.
vt.ff.si ser.ven.l.loci.§.competit
⁊.l.fistulas. Add. Et hec glo.
verū dicit. Ad ꝓxima fienda
est relatio.ff.de leg.i.l.si ſuꝰ plu
rium.§.fi.⁊ de testa.l.heredes.§
sed si no.

Si duo asserāt se possidere et
alter vincit poterit alter.s.q suc/
cūbit vēdicare.ff.vt pos.l. si duo
in fi.i.rñso.

Neget rem actoris. Hec ver
ba restringūt precedētia.s. ei v̄o.
⁊c.nam hoc perpetuo verum est
ꝙ alias non dat̄ actio possidenti
per quam negat rē actoris eē.

Additio. Dic mihi pro deo
quid vult dicere glo. in his pri
mis verbis doctores nihil tibi
dicunt.quia ista verba non vi/
dentur restrictiua. Sed credo
quod oportet adiungere illa v̄/
ba per quam. quia hoc relatiuuz
quā adiunctū generalitati ipsam

restringit.l.ea tñ adiectio.ff.de le. iii.est ergo sensus verborũ gl. regula est hic i tex. q ei qui possidet in actõe real' nõ dat actio.s. p quã neget rez actoris esse.nam hoc ppetuo verũ est.i.hoc est generalr ⁊ sp verũ q als nõ dat actio possidenti per quã negat rez actoris eẽ quasi dicat nõ dat actõ negatoria nisi in rebus icorporalibus.deinde gl.opp.vt.j.

Gl. Sed ꝯ põt poni cãus in quo possor hz actiõem p quã dicit se dñz eẽ ergo male dicit tex.q possidẽti nõ dat actio assumptũ ꝓbat.ff. de rei ven.l. officiũ.⁊.ff.vsuf.quẽ ca.l.si vsuf. noĩe.nã ille qui ꝯmodat rez alicui vel locat possidet ciuilr ⁊ nãliter vt.ff.de vsufr.l.ñ solũ.§.i. Rñdet ergo prio gl.se. aliquos. q saltez ꝯmodatarius ⁊ ꝯductor detinet ⁊ sic rõe detentatõis dat rei vendicatio.ꝯ ipsos.⁊ ita loqtur.d.l.officiũ.Additõ ⁊ hec so. cõiter tenet.ſm.d.Jas.hic. ⁊ ẽt gl.nr̃a hic dicit q hec verior.

Alii.vt band.⁊ loth.dicũt q eo ipo q quis agit rei vẽdi.dr̃ renũciare cãe possi.i.possioni.cuz hodie sit ipossibile.⁊ vẽdicare ⁊ possidere posse.sz pria so. verior ẽ Additio.⁊ de hoc articulo vide hic doc.p̃cipue.d.Jas. Sane vno cãu qui possidet.nihilominus is actoris vicẽ obtinet.sicut in latioribus ffoꝝ libris oportunius apparebit.

Glo. Sane vno cãu.s.i duplicibus iudiciis.vt.ff. de iudi.l.in tribus.⁊.j.eo.§.quedã ⁊.ff.vti pos.l.si duo.§.i.⁊.j. de interdic.§.iii.⁊.ff.fa.hr̃.l.i. vl' dic q dicit de exceptõe ꝓponẽda.nõ.n.hic dicit q sit actor sed q tz vicẽ actoris ſm Jo.vt.ff.de excep.l.i. Additio sz doc. cõiter reprobãt ãbas istas so.qr tex.dicit vno cãu.⁊ sic eẽnt multi casus sz Pe.de bel.ponebat cãuz sic. pone q possideo rez meaz ꝓpriã ⁊ tu agis ꝯ me rei vẽdi.qr si ego nego rẽ eẽ tuã ⁊ volo ꝓbare esse meaz.qđ possuz iuxta.l.circa cuz gl.no.ff.de ꝓba.tũc dicor sustinere vicez actoris.⁊ cõiter doc. trãseunt cũ hoc exemplo.sz.d. Jas. vult saluare primuz viđ hic p eũ.

Primũ exẽplũ glo.s̃.positũ ꝓbat.ff.de iudi.l.in tribus.ſm. ff.de excep.l.ſm ⁊ sic sunt expedite gl.sequit.sũmula. Actio cõfessoria ẽ actio i rẽ.ꝯpetẽs alicui rõe ſuitutis sibi debite vl' fundo suo.vel quasi suo.ꝯ impediẽtem ad declaratõem iuris sui.ita diffinit Pe.de bel.hic ⁊ sequuntur doc. Ideo dr̃ rõe ſuitutis sibi đbite vel fundo suo.vt appareat q hec actio ꝯpetit.tã pro seruitutibus ꝑsonalibus.⁊ sic debitis a re ꝑsone.vt ẽ vsusfructꝰ ⁊ similes q̃ ẽt ꝓ seruitutibus debitis a re rei vt in hoc tex. Ideo dr̃ quasi suo pp vsufructuariũ.⁊ creditorẽ cui ꝯpetit rõe iur̃ qđhz i pignor.

Sūmula.

Actō negatoria ē actio i rem. ꝯpetēs alicui rōe rei sue vl quasi sue. ꝯ vtētē aliqua seruitute i re illa. ad ꝓnunciandū aduersario ius nō eē vtēdi tali seruitute ⁊ effectū hax diffinitionū vide in libello cuiusqz.

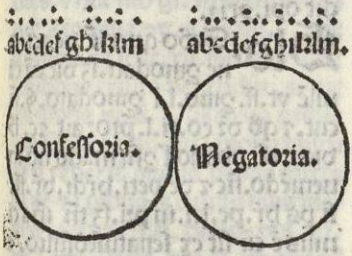

In libello ꝯfessorie dēo prīo narrare. qualiter tici⁹ ꝯstituit mihi seruitutē i tali fundo suo ad talē fūdū q ē me⁹ l' q̄si me⁹ l' i quo hēo ius ⁊ dēo ꝯfinia illi⁹ fūdi demōstrare. postea dēo dicer̄. quad̄ me existēte i possiōe l' quasi dicte seruitut̄ ipediuit l' turbauit vti dcā seruitute. ⁊ q ēt de pñti ipedit ⁊ turbat ꝑꝑ q ipedimētū iterest mea i decē. quare peto ꝑ vos declarar̄ dictā seruitutē dcō fūdo ꝯpeter̄ ⁊ dictū ticiū ꝯdēnari i illis decē mihi dādis rōe mei iteresse. ⁊ q mihi mediāte offō vr̄o caueat. q i futurū nec ipse nec hr̄des nec succōres sui ipedicēt me i tali seruitute ⁊c.

In libello negatorie dico me eē dñm vel quasi dñm talis fundi vel ius mei i eo hēre. i quo ticius p̄tendit sibi debitā seruitutez ⁊ ita ea vtit̄. cū tñ nulla seruitus sit illi fundo iposita. l' sibi debeatur. ꝑꝑ qd̄ ego suz lesus in decē. ⁊ tm̄ mea interest. quare peto ꝑ vos declarari ius nō eē ticio. seruitute illa vtēdi. vel possuz petere ꝓnūciare ius mihi ꝓhibendi dictū ticiū vti seruitute illa. Item possuz petere ꝓnūciare fundū illū eē meū liberū ⁊c.

Sed iste. Actō publiciana dr̄ p̄toria ⁊ dat̄ ex equitate p̄toria illi qui rē ē natus aliquo iusto titulo a nō dño qui titulus eēt aptus ad translatōem dñii. ⁊ dat̄ quasi ipse rē vsuceperit. h. d.

Additio no. ex tex. q actō dr̄ ciuilis que descendit ex remedio iur̄ ciuilis. ⁊ a ꝯditoribus iur̄ ciuilis fuit iducta. Et ꝑ ꝯñs ad cognitōez vniuscuiusqz rei ꝓmeua cā ⁊ p̄ricipiū ispicit̄. cuz filius sequat̄ ꝯdōez p̄ris. Itē no. ibi plerunqz q dictio plerūqz denotat regulā vl'ez eē i ꝯriū Itē no. ibi tradiderit. q verbū tradere non significat dñii trāslatōem. secus i ver. dederit. vt i. §. sic itaqz. j. eo. nisi sm subiectaz mām. l. si stipulat⁹. ff. d vsur. ⁊ fa. l. sz siposso ri. §. i. ff. d iur̄iur. Itē no. q sicut traditio fcā a vero dño ex cā abili iportat dñii translatōem. l. traditōib⁹ cū mā. C. de pac. ita fcā a ñ dño iportat publicianā seu vsucapiēdi ꝯdōez. vt hic ⁊. l. clauib⁹ ff. de ꝯ. emp. Nota ibi nōdū dñs

q̄ postq̄ quis vsuceperit. ꝯpetit rei vēdicatio ⁊ nō publiciana vt. l.i.ff.de publi.

Glo. Sz iste.hec gl. Diuidit̄ in.iiii.ptes p̄ncipales pria declarat tex.⁊ apit qd̄ iperator itēdat tractare in hoc.§. in ſa format vnā.q.i t̄tia format aliā. In quarta ponit dictū generale.ſa ibi.ſz querit̄ de duabus. tertia ibi.ſo querit̄ de ac. ꝯmo. quarta ibi oēs eni actōes. Sz iste.hic latent̄ accedit ad ſam diuiſiōem.ſ.alie ſunt ciuiles ⁊ alie ptorie.⁊ de oibus exempla poit.

Sz querit̄ hic de duob⁹ prio qd de actiōe in rē que dat̄ ꝯ euz qui dolo deſiit poſſidere. vr̄.n. p̄toria vt.ff.de noxa.act.l.ea.lectio.§.i. Sz vr̄ ciuilis iſpecta perſona actoris.qui de iure cīli admitti t̄ ad agēdū.ff.de rei vē. l.i rē. Sz dic eaz cīlem iſpecta poti⁹ pſona actoris q̄ dignior ē vt.ff.d̄ exce.do.l.pure.§.fi.⁊ hec ꝯr̄atio ſp habet̄.nā hr̄ditat̄ petitio dr̄ p̄toria.qñ dat̄ bonoꝝ poſſori l' fideicōmiſſario.lz ꝯtra poſſidētez ꝓ poſſore vel ꝓ hr̄de det̄.⁊ eꝯ ſi det̄ hr̄di de iure ciuili dr̄ ciuilis ff.de pe.hr̄.l.i. Semp eni iudicamus actōem eē ciuilē l' p̄toriā inſpecta pſona actoris. Additio nō q̄ hec gl.ſp ad hoc allegat̄ q̄ ex pſona actoris ius metimur .l.i. §.i.⁊ ibi bar.⁊ bal.ff.ſi pſ hr̄.pe. de hoc vide ang.hic. Tu dic ſm bal.hic q̄ opio glo.eſt verior.ſ. q̄ hec actio ſit ciuilis.ſz rō gl. nō eſt bona.qr actio nō dr̄ ciuil' l' p̄toria ex pſona actoris ſz dr̄ p̄toria l' ciuilis inſpecta origine nō ex pſona actōis vel rei vt nō. gl.i.l. ii.ff.de bo.po.hr̄.peti. Sz vltio doc.pro ꝯcordia dicūt q̄ hec actio que datur ꝯtra illū qui dolo deſiit poſſidere quo ad inuentionē dr̄ ciuilis ⁊ ita ꝓcedat hec gl. ſz approbatōe ē p̄toria.⁊ ſic ꝓcedit opi.ꝯria.

Glo. Scdo querit̄ de actione ꝯmodati.ſz dic eā ciuilē vt.ff.ꝯmo.l.i ꝯmodato.§.ſi cut.⁊ qd̄ dr̄ eo.ti.l.p̄tor ait ⁊c. h̄ dicit vl' ꝓbādo l' ꝯfirmādo nō inueniēdo.ſic ⁊ de peti.hr̄di.dr̄.ff. ſi ps hr̄.pe.l.i.in pri.ſz tñ ipa ciuilis ē cū ſit ex ſenatuſcōſulto.⁊ cētūuiral'.dr̄ vt.ff.de hr̄.peti.§. itē veniūt.§.cū aūt.⁊.C.de here. pe.l.fi.in prin.oēs.n.actōes que oriunt̄ ex his qnqz ptibus iur. ſ.ll.ſe ꝯſul.plebiſcit̄. p̄ua. placit. ⁊ rñſum prudētū ciuiles ſunt.q̄ vero a magiſtratibus vl' p̄torum edictis.d̄ſcēdūt p̄torie ſunt vt.s̄. de iure.na.§.ꝯſtat vſqz ad.§. ex nō ſcripto.⁊.ff. de iureiur.l. ius aūt.⁊.j.d̄ ꝑpe.⁊ tē.ac.in pri.alie aūt p̄ter dictas duas.icerte ſunt vtrū ſint p̄torie vel ciuiles.

Sed iſte qdem actōes quarū mētiōem habuimus.⁊ ſi q̄ ſunt ſimiles ex legitimis ⁊ ciuilib⁹ cauſis deſcendunt.

Gl. Et ſi que ſunt ſimiles vt ſubicit, vt que ſunt ex ꝯctu l' quaſi vl' ex delicto vel quaſi

vel ex variis figuris cāruz. vt. s̄. e. §. i. ⁊. ii. Add. nō ꝙ gl. nō vult dicere ꝑ ista v̄ba ꝙ actōes p̄torie si descēdūt ex ꝯctu vl' q̄i ⁊c. qꝛ eēt maximus error. Sz gl. vult ꝙ v̄ba tex. debēt itelligi siq̄ sūt sil'es. i. ex cili iur' descēdētes ⁊ nō soluz reales. quarū mētionē hūim⁹. sz ēt que sūt ex ꝯctu ⁊c. s. ꝑsōales sūt ciles. ⁊ hoc mō gl. itellecta liberatur a calūnia dy. ⁊ aliorū. Ex ltimis. i. ex lege. xii. tab. ⁊ ꝓ idest ciuilibus causis descendūt. ⁊ dic ciuilibus vt. s̄. Actōes p̄torie aut sūt in rē tm̄ aut i ꝑsonā tantū qꝛ n̄ reperit' aliqua p̄toria mixta s. i rē ⁊ i ꝑsonā lz ciuilis talis inueniat'. Sz vr̄ ꝯ. ff. de bo. pos. hr̄. pe. l. iii. Add. hec gl. ab aliqb⁹ dānat'. ⁊ ab aliquibus saluat'. vide hic ꝑ doc. Necessariū ē exēplis oñdere. i. vtile. qd̄ ei medicamēta morbis hoc exhibēt iura negociis. vt in auct. hec ꝯstō. inno. ꝯsti. in prin. col. viii. nec. n. necessitas i p̄ncipe iponi pōt. vt. ff. de ll. l. princeps. Itē qꝛ ꝑ exēpla aptius itelliget' vt hic. ⁊. C. d̄ transac. vt rñsuz. ⁊. ff. d̄ col. bo. l. pretor. §. iul. Ecce plerūqꝫ ꝑmittit p̄tor ita i rē agere vt vl' actor diceret se quasi vsucepisse qd̄ nō vsucepat. vel ex diuerso si possessor diceret te aduersariū suū non vsucepisse qd̄ vsuceperit. Nāqꝫ si cui ex iusta cā res aliqua tradita fuerit. veluti ex cā ēptōis. aut donatōis. aut doꝗ. aut legatoruz nec dū eius rei dñs effectus. si ei⁹ rei cāu possionē amiserit. nullā hz i rē directā actōz ad eā ꝑsequēdā. Ex iusta cā. i. ex aliquo ꝯctu qui descēdit ex iusta cā. i. ex affectione vel ꝯsensu vtriusqꝫ partꝗ vt. ff. e. l. i oib⁹. quā affectionē iustū ē ſuari. vt. s̄. d̄ re. di. §. ꝑ traditōz. ⁊ hoc dūmō cā l' titul⁹ fuerit apt⁹ dñiuz trāsferre lz n̄ trāsferat qꝛ traditō n̄ pl⁹ trāsfert q̄ sit ap̄ eū q tradit vt. ff. d̄ acq. re. do. l. traditio. ⁊ noiat' h⁹ mōi tractat⁹. ff. d̄ publi. l. i. i fi. ⁊. l. ii. ⁊. iii. cū seq. Si v̄o ꝯct⁹ nō ē abil' trāsferre dñiū n̄ ꝯpetit publiciana. vt. ff. e. l. quacūqꝫ. §. fi. Per vsucapionē iste nōdū fuit effect⁹ dñs qꝛ nōdū ꝯpleta. nec ꝑ traditōm fuit effectus dñs qꝛ si altero istoꝝ modoꝝ fact⁹ fuerit dñs tūc publi. ei. nō ꝯfert'. sz dircā rei vēdicatio vt. ff. de pub. l. i. in pri. ⁊ §. i. Casu possionē amiserit. gl. ⁊ si quocūqꝫ alio mō. nā ēt si ꝑ furtū l' rapinā l' aliā amisit nō tn̄ hz in rē actōez directā. sz hāc hz. lz ēt hēat al's actōes. vt furti. l' in bo. rap. ⁊ sil'es vt. s̄. de v̄. ob. l. ex delictis. §. sz ⁊ bonefi. ⁊. s̄. vi. bo. rap. §. fi. Additio si hz act. furti l' sil'es ergo vr̄ publi supflua. rñ. si ista res furto subtracta ꝑueniret ad aliquem qui possideret bonafide. n̄ cōpetet actio criminalis sed publi. Jas.

Additio dicit. d. ange. hāc gl. notādā q̄ sp ad hoc allat' ꝙ furtum non ꝯnumerat' iter cāus fortuitos. idem voluit glo. i. §. dā.

na.i.l.cũ duobus.ff. ꝓ so. qđ fal
lit qñ i furto nõ põt culpa iputa
ri.vt.d.§.dãna.ꝛ hoc est qñ ali/
quid ꝓbat̃ ꝑꝑ qđ p̃sũptio culpe
tollit̃.vtputa.si potatio sonolẽta
ꝓbat̃ ei data cui furtũ factũ sit ex
illa potatõe.fa.gl.i.d.l. dolũ.C.
đ dolo.vel si vxor eius ei subtra
xerit.i qua ꝯfidentiã hẽre debuit
cũ sit socia diuine ꝛ hũane dom⁹
l.aduersus.C.de cri.expi.hr̃d.vt
dicit gl.in.d.§.dãna. Vel tertõ
s̃m Cy.si familiaris suus in quo
verisimiliter confidẽtiã hr̃e de/
buit.qꝛ reputabat̃ bonus subtra
xerit.l.eũ qui.ff. ꝯmo. Quarto
si diligẽtiã cõem hoiuꝫ adhibuit
qꝛ hostia bñ firmauit. sꝫ đ nocte
fuerunt perforata.vt sepius ꝯti/
git i apothecis ꝛ stationib⁹ i qui/
bus nullus dormit.ita dicit sin/
gulariter saly.i.d.§. dãna.quod
vltimũ nõ ꝑpetuo.qꝛ hoc sepe cõ
tingit. Et hec sũt notãda lꝫ do.
Jas.dicat ꝙ ang.ñ bñ ifert ex gl.

Directã. Sꝫ nũquid publi/
ciana ꝯpetit rõne vtilis dñii. q/
dã dicũt ꝙ sic.dicẽtes vtile dñiũ
hꝫ cui publiciana ꝯpetit. ꝛ dicũt
hoc eẽ cãm publiciane.sicut dire/
ctũ dñiũ ẽ cã rei vẽ.ff.đ rei vẽ.l.i
rẽ Alii dicũt ꝙ nec vtile dñiũ hꝫ
qꝛ qui hꝫ vtile dñium ẽt agit con
tra dñm. vt.ff.si ag.vec.l.i.ii. et
iii.quod nõ ẽ in publi.ff.de pub.
.l.pe.ꝛ fi. Add.qꝛ gl.hic refert
duas opi.ꝛ nullã approbat exp̃s
se vr̃ approbare vltimam tacite
vt ẽ gl.nõ.i.l.q filiũ.§.sabin⁹.ff.
ad treb.ꝛ hãc ẽt opi.tenẽt cõiter
doc.hic. Et vide hic.d. Jas.mul
ta dicẽtẽ. Vendicet dñium.i.
rẽ rõe dñii. Add.ꝛ sic cessat ꝯriũ
i glo.formatũ. Si p̃tor i edcõ
suo nõ exprimit nomẽ actõis tũc
ex tali edicto dat̃ actio p̃toria in
factũ.sicut ex ciuili obligõe noua
dat̃ ꝯditio ex lege si nõ cauet̃ de
noie actõis.ff.nau.cau.l.idẽ.§.i.
ꝛ.ff.de ꝯdi.ex.le.l.i.

Dicit hanc glo.dicit eẽ aure
am bal.in.l.ii.C.de vsuca.p.he.
Diuidit̃ in.iii.partes principa/
les prio cuiusdã cõtrarii põit mul
tiplicẽ formã libellorũ i publicia
na. In scđa ponit que requirant̃
ex parte actoris ad hoc vt sibi cõ
petat publiciana. In tertia põit
que requirant̃ ex parte rei ꝛ con
tra quẽ cõpetat publiciana. se/
cũda ibi. Ex predictis pꝫ ꝙ qnqꝫ
sũt necessaria. tertia ibi. Ex ꝑte
ãt rei spectamus pr̃ia istarũ ꝑtiuꝫ
subdiuidit̃ i.viii. In pr̃ia opp.ꝯ
tex. In scđa põit solutõꝫ pla.q fa
tet̃ ꝯriũ. In tertia ponit formaꝫ
libelli sꝫ ipsũ. In quarta põit ali
aꝫ formã libelli sꝫ alios q ẽt fatẽt̃
dictũ ꝯriũ. In qnta põit aliã for
mã s̃m alios. In.vi.reprobat.ii.
pr̃ias formas libellorꝫ. In.vii.re
probat tertiã formã. In.viii.po
nit aliã formã libelli quaꝫ sequit̃
glosator nr̃ partes patẽt. Di
cit is qui possionẽ amisit eã rem
quasi se vsucepisse. Oppo.ꝛ vr̃ ꝙ
sic p̃tor ꝑmittit mẽtiri. ergo ꝛc.
Et idem dicit quod permittit

in sequẽtibus tribus casibus. Et
fa. C. de bo. mater. l. i. ⁊ sm hoc li
bellũ sic format. peto talẽ rẽ quã
possides ⁊ quã emi vel alia simili
iusta cã habui. qꝛ dico me vsuce/
pisse. nã lꝫ hec verba me vsucepis
se directã rei vendicatõem poci⁹
videant̃ inducere tñ ex adiũctis
publicianã significãt. Addit̃o ecce
qualr pla. ꝯcedit opp. s. q ꝑtor ꝑ
mittit mentiri. Alii. s. qui ẽt hoc
ꝯcedũt dixerunt ita eẽ formandũ
peto rẽ talẽ quã dico meã. sꝫ quia
forte nõ possez ꝓbare meã ꝓpo/
no publicianã. Alii dicũt vtrãqꝫ
alternatiue ꝓponi. s. rei vendi. ⁊
publi. hoc mõ peto rem talẽ iure
directi dñii vel quasi. ⁊ hanc ap/
ꝓbat ꝯsuetudo. Sꝫ certe due
prime nõ placent. qꝛ qño diceret
rez suã vel vsu cepisse cũ hoc nõ
sit verũ. sic. n. ꝑiuraret i sacro ca
lũnie. C. de sa. calũ. l. ii. Sꝫ illi re
spondent qꝛ hoc facit lege ꝑmit/
tẽte iõ nõ ꝑiurat. ar. ff. q satis. co.
l. fi. sꝫ neqꝫ vltĩa placet qꝛ vnã dꝫ
eligere. ⁊ nõ pluribus actiõibus
ager̃ vt. ff. d̃ iudi. l. nẽo. §. quoc.
Additio in hoc q glo. reprobat
duas ꝑmas opi. doc. cã cõiter se
quũtur. Et dicũt q ꝑtor hic nõ
ꝑmittit mẽtiri. ꝑꝑ dictionẽ quasi
positã in tex. que dictio ñ ẽ exp̃s/
siua veritatis. sꝫ est no. diminu/
tiõis. circa tertiã vero exppsitio/
nẽ de libello alternatiuo dicunt
doc. q expeditũ est q talis libel/
lus alternatiuus de ꝯsuetudinez
ꝓcedit. ꝑ tex. in. c. abbate sane de
re iudi. in. vi. ⁊ ibi glo. vtrũ aũt
destricto iur̃ rigore ꝓcedat. ⁊ vicẽ
in eodẽ libello possent cumulari
rei vendi. ⁊ publiciana vide hic
late ꝑ doc. Deinde gl. ponit is/
taꝫ formã libellãdi q̃ approbat

Glo. Dico ergo i hũc mo/
dũ formandũ libelluꝫ.
peto rẽ talẽ mihi restitui iure q̃si
dñii. ꝑinde ac si vsucepissez ver/
bũ eniꝫ quasi positũ. s̃. in tex. hic
repete. ⁊ similitudinarie ponat̃
nõ affirmatiue. i. dicere. sicut vẽ/
dicarẽ quo ad effectũ re uere vsu/
capta. ita nunc quasi vsucapta. ⁊
idẽ i sequẽtibus casibus. Addi/
tio dicite q hec forma libelli cõi
ter approbat̃ ꝑ doc. dicũt tñ doc.
q lꝫ in ista forma libelli ꝯcludat̃
solũ ꝯdemnari ad restõem rei. tñ
tutius eẽt in ꝯclusiõe petere se d̃
clarari quasi dñm ad istar rei vẽ/
dicatõis. vñ verã formam libelli
more solito ponã in fi. §.

Ex ꝑdictis pꝫ q qnqꝫ ⁊c. hec
ẽ sa. ꝑs ꝑricipalis gl. q̃ subdiuidit̃
i quatuor ꝑrio ponit quot requi/
rant̃ ex ꝑte actoris ad hoc vt cõ/
petat publiciana. ſo ponit qua/
liter illa requisita ꝓbent̃. In ter
tia format. q. quarto ꝑ modũ illa
tiõis ponit vnũ dictũ Patet
ergo q quiqꝫ sunt necessaria. vt
det̃ publiciana ꝑmũ traditio vel
quasi qd̃. s. quasi. dico ꝑꝑ res icor
porales que tradi nõ ꝑñt. vt. ff. d̃
acqr. rerũ do. l. ſu⁹. §. icorꝑales.
⁊. ff. e. l. i. ⁊. l. publiciana. §. i. Ad
ditio dic tu ſmcõiter doc. hic q

verũ ẽ ꝙ agẽs publiciana nõ dic̃te dñz. qꝛ tũc itẽtaret rei uẽdicatiõez ⁊ ab hac actione excluderet̃ que ẽ subsidiaria vt hic. nõ tñ i libello dz dicere se nõ dñm. qꝛ tũc ꝯfiteret̃ se esse in malafide iõ tũc nõ amp̃. p̃scriberet. ⁊ sic nõ hẽret publicianã. l. eũ qui in princi. ff. eo. Et ita transeunt cõiter oẽs excepto. d. Jasone qui subtiliter tenet ꝯ alios ⁊ ẽt disputat verũz publiciana dicat̃ hodie correcta ⁊ sublata per ius canonicũ. vid̃ hic per eũ. Deinde glo. procedit ad aliam ptem. s. qualiter ista reqsita ꝓbent̃.

Glo. Sed tantũ duo ex his quinqz sunt ipsi agẽti difficilia. s. ꝓbatio traditionis ⁊ tituli reliqua ꝯsistunt in intellectu agenti. cũ sit de sua ꝯscia. q̃ ꝑ testes ꝓbari nõ posset. Additio habet hic gl. ꝙ sp ad hoc allegat̃ ꝙ ea que ꝯsistunt i intellectu vel ꝯscia nostra ꝓbant̃ ꝑ nostrã simplicẽ assertiõem cũ iuramẽto ⁊ lz gl. hic nihil dicat de iuramẽto tñ hẽm⁹ gl. similẽ faciẽtẽ exp̃ssam mentionẽ in. l. atq nã. §. cũ me abñte in gl. magna. i v̊. ꝯmitta t. ff. de neg. ges. que gl. dicit ꝙ scia l' ignorãtia ꝓbat̃ ꝑ solũ iur̃m. ⁊ vide hic alia ꝯsilia. all'. ꝑ Jas. Sz dcã regula gl. limitatur ꝑmo ꝑ bar. i. l. i. §. hoc iterdicto fi. ii. col. ff. de iti. ac. qz pri. q dicit hoc ꝓcedere i t̃minis nr̃is. s. qñ p̃cedit titul⁹ habilis. al' sec⁹ ⁊ hoc voluit ibi gl. in ver. vsus.

Scdo limitat eã bar. i. l. inter oẽs. §. recte i vlt. col. ff. de fur. ꝙ hec gl. ꝓcedit qñ p̃sumptio iure nõ eẽt ꝯ asserẽtẽ al's secus. vt pz i t̃minis de qbus ibi ꝑ bar. ⁊ ꝓhoc ẽt fa. qd̃ voluit. bar. in. l. quẽadmodũ in fi. prie col. C. de agri. ⁊ cẽ. li. x. vbi voluit ꝙ qñ qs possideret rẽ cũ titulo reprobato. tũc qꝛ p̃sumptiõem iur̃ hz ꝯtra se. qꝛ p̃sumit̃ malafide possidere. tunc ñ staret̃ assertõi sue dicenti se bõa fi. possidere. cũ iur̃o. Pro hoc ẽt bñ fa. qd̃ voluit Jo. an. ⁊ alii. i. c. ii. extra de ꝯstitu. vbi volũt ꝙ si quis vellet ꝓbare ignorãtiã cõstitutõis nouiter edite cũ iuramẽto. ñ posset qꝛ p̃sumptio iur̃ ẽ ꝯ eũ. Tertio glo. nr̃am limitat bar. in. l. ii. §. si a pupillo circa fi. ff. de vsuca. ꝑ ẽp. ⁊ bar. i. l. is pot in. viii. col. ff. de acq. hꝛ. vbi vult ꝙ hec regula ꝓcedat nisi ꝑ aduersaz ptẽ ꝓbet̃ ꝯriũ. l' ẽt ꝓbet̃ aliqd ꝑ qd̃ p̃sumat̃ ꝯriũ. ⁊ ꝑ hoc fa. qd̃ voluit Jo. an. post Jnno. ⁊ ibi alii. in. c. qua ꝑꝑ. §. illd̃ ex̃ d̃ elec.

Quarto. d. Jas. ex mẽte bal. i l. flũs i. iii. col. i. iii. opp. C. d̃ fur. ꝙ hec regula hz locũ. si ille cuius iuramẽto stari dz ẽ ꝑsona al's fide digna. ⁊ ꝑ hoc ẽt gl. nõnda. i. d. c. significasti el prio i ver. si ẽ ex̃ d̃ homici. ẽt fa. ꝙ voluit Ange. i. l. q i iudicio. ff. de accu. ver. dicit ꝙ si ex forma statuti dz credi denunciatori l' dãnũ passo. cũ coꝝ iura/

mēto. q̄ ñ stabit̄ si sint īfames. ēt sola īfamia facti. ⁊ ita dicit fuisse iudicatū i. q. facti. ⁊ simille ēt voluit bal. in rep. l. ꝯctos ꝑplos. C. de sum. tri. i. xli. col. i ver. qntum exēplū statutū ꝑmittebat. vbi voluit q̄ statutū disponēs q̄ credat̄ libro mercatoris cū iuramēto hoc intelligit̄ nisi talis mercator sit īfamis. Additio dicit ēt dñs ang. hic q̄ si aliqd remittit̄ ꝯscie alicui⁹ cū iuramēto. q̄ a tali assertiōe vel determinatōe ñ possz appellari. vt ē gl. no. in. c. statutuz §. assessorē. de rescrip. i. vi. nihilo min⁹ pōt supplicari ⁊ recurri ad supiorē. vt ē gl. sing. i. cle. i. d̄ iur̄ patro. ⁊ hoc est verū fa. aūt. qua supplicatio ⁊ qd̄ ibi no. C. d̄ p̄ci. impa. of. Vide hic. d. Jas. ponētez multa pulchra ⁊ notāda in mā ꝯsciē.

Hi. Sz qd si dubitat vtrum actor hodie fuerit dñs an ñ rñ. i. salua fide. ꝓponat q̄ sibi meli⁹ vr̄ l' publicianā l' rei vē. sed qñ penit⁹ ē i dubio ꝓponat pub. ⁊ i ea obtinebit. nisi ad v̄sari⁹ ꝓbz auctorē hui⁹ dñm fuisse. ⁊ tūc dabit̄ ei rei vē. q. n. agit publi. ⁊ succūbit. ñ repellit̄ a rei vēdi. dircā. idē cō. ff. de euic. l. mior. §. q fuus lz q̄dā dixerit ꝯ i vtroqz casu. qz ius suum vñcūqz ⁊ q̄lecūqz i prio iudicio deduxisse vr̄. vt. ff. de ex. rei iudi. l. si mr̄. §. eadē. Sz expone vñcūqz ⁊ q̄lecūqz. i. siue d̄ iur̄ cili. siue de iur̄ gēc. dūmō directū vt. ff. d̄ rei vē. l. i rē i pri. at ille dicebāt siue directe siue vtiles. ⁊ iō vr̄ q̄ cū sint ꝯrie. rei vēdicatio directa ⁊ publi. vno libello ꝓponi ñ pñt. vt. C. si ser. exto. l. i. sz excō suetudie ꝯriū fuat̄. nā vtraqz similis ꝓponit̄ q̄uis sup vna tm̄ ꝓbatōes īducat ne sibi ꝯri⁹ sit q̄ certe ē ꝯ. d. l. C. ⁊ ꝯ regulā. l. nēo §. quoc. ff. de re. iu. ⁊ hoc ex pte actoris. Additio doc. nō ꝯdicūt huic gl. sequit̄ mō ēta ps p̄ncipalis gl. Ex parte aūt rei spectamus. hec ē ēta ps gl. q̄ sb̄diuidit̄ in. iii. ꝑticulas in. prima ponit q̄ requirant̄ ex pte rei ad hoc vt cōpetat publi. ſo ponit ꝯ quez det̄ publi. tertio enumerat. vi. casus i quibus dat̄ subli. ꝯ dñm ꝑtes patēt. Ex pte ergo rei spectam⁹ q̄ possideat l' dolo desiit possidere vt i rei vēdi. dixim⁹. nā ꝯ oēm possidētez dat̄ preter q̄ ꝯ dñm. vt. ff. de pub. l. pe. ⁊ si. sz ēt ꝯ dñz dat̄ in. vi. casibus. Primus est. si a ñ dño emit q postea vero dño succedit si ad eū possio redierit. nā lz sit effectus verus dñs tenet̄ tñ publiciana. ff. de ex. rei vē. l. si a ticio. Scd̄s ē si rē a ñ domino emi ⁊ postea ver⁹ dñs voluerit a me vēdicar̄. sz ego fui ab eo absolut⁹. ⁊ postea res ad illū r̄dii agā publicā. ⁊ si excipiat de dñio ego replicabo. qz qñqz eo agēte fui absolut⁹. ff. de ex. ri iud. l. si qs rē. Terti⁹ ē si egi noxalr̄ ꝯ bōs si. possorē fui. ⁊ ipe d̄dit eū mihi ꝓnoxa. siue enim cōtra me possidentem verus domin⁹ agat. siue

eo possidēte ego agaz publiciana obtineo. vt. ff. de noxa. l. generaliter. ⁊. l. prece. in fi.

Quartus ē si ego fui missus ī possessionē vicine domus quā aliquis bonafide possidebat possessore nō cauēte. ⁊ tūc verus dn̄s iueniat̄ possidere vi forte. tūc interdictū vn̄ vi ⁊ publi. hēo. vt. ff. de dā. infec. l. dāni. §. nō solū.

Quint⁹ ēt adicit̄ si rē possideam ⁊ eā nō dolo sz culpa desii possidere. ⁊ sic lit̄ estiationē tantum sm ius vēdicādi p̄stiti. vt. ff. d̄ rei ven. l. qui restituere. si postea res ad dn̄m redeat. agā publi. vt. ff. d̄ rei vē. l. si culpa. vel expone. l. illā vt hēat vtilē actionē quā actor directā hēret quasi nomē emisse videat̄

Sext⁹ adicit̄ si me mādāte rē meā vēdisti sz me ꝓhibēte tradidisti ēptori. hac actōe vel exceptōne defendit̄ ēt ꝯ me dn̄z hac actōne agit. vt. ff. de publi. l. siquis ꝓhibuit.

Sūmula.

Actio publiciana ē actio ī rez p̄tōria. que dat̄ illi qui rē ē nact⁹ ex aliquo iusto titulo a nō domio bonafide. qui titulus cēt aptus ad trāslationē dn̄ii. ⁊ hoc rōne possessionis amisse an̄ vsu capionē cōpletā ꝯ possidentē nō titulo hn̄tē facultatē rei restituēde ad d̄clātōz iur̄ sui Et hec diffinitio optie colligi ⁊ declari pōt ex supradcis.

abcdefghiklm

In libello actōis publiciane sz do. Ange. are. debes narrare q̄liter emisti talē fundū. vel alio titulo abili ad translationē dn̄ii habuisti. ⁊ qualiter virtute talis tituli fuit tibi traditus ⁊ ꝙ virtute dci titli bōa fide emisti ⁊ accepisti. ⁊ ꝙ virtute dicti tituli possedisti. ⁊ qualiter nūc ipsū detinet titius. Quare petis te declarari quasi dn̄m dicti fundi ⁊ dictum ticiuz ꝯdēnari ad dimittēdū ⁊ restituendū tibi dictum fundū ⁊c.

Rursus. Presenti cōtra absentem rei publice causa. vel in potestate hostium vsucapientē rem p̄ntis succurritur rescisa vsucapione. h. dicit. Et diuiditur iste. §. in duas partes. Primo ponit de restitutione danda presenti contra absentez. Secūdo addit ⁊ extendit ad alios multos casus. scd̄a ibi. quod genus.

Additio. nō ꝙ absēs causa rei publice. q; possidet saltē ciuiliter potest vsucapere. ⁊ vsucapionem iam inchoatā ꝯplere. Item nota ꝙ ēt ille qui ab alio possidet̄ dī rē possidere ⁊ pōt ꝯplere vsuca-

pionē. ꝑ p̄dictis. fa. l. clā possidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acqr. pos. ⁊. l. ceptā. ff. d̄ vsuca. hoc tam̄ vltimū qualiter itelligat̄. dicam cū glo. in ver. potestate. Itē nō. ibi tūc itra annū ꝙ cū dictio tūc significat extremitatē tp̄is. l. iiii. ff. de cūdi. ⁊ demō. ꝙ tunc currit p̄scriptio iudicialis petēde restitutōis. qn̄ dat̄ facultas experiēdi ⁊ nō an̄. Itē nō ꝙ nūq̄ pōt res nostra vsucapta vēdicari. nisi prius rescisa vsucapione ⁊ sic obstaclo de medio remoto vt pz ibi rescisa. Add. ꝑ euidētia hꝰ. §. premittit do. Jas. ꝙ abn̄tiarū quinq̄ sūt genera que enūerat per ordinē gl. nō. ⁊ magistra. i. l. fi. in gl. fi. in ver. appellare. ff. de i ite. resti. pria ē ꝓbabilis ⁊ necessaria. vt cā militie. Scd̄a ꝓbabilis tm̄ vt cā studioꝝ. Tertia necessaria tm̄. vt cā religionis. Quarta volūtaria sine ꝯtumacia. vt cā mercātie. Quinta ē abn̄tia volūtaria cū cōtumacia.

Scd̄o p̄mittit ꝙ in materia. § nostri reperit̄ duplex remedium s. rescindēs ⁊ rescisoriū. Rescindēs ē officiū iudicis per quod datur in ite. restō. ⁊ rescindit̄ obstaculū qd̄ impediebat agere. ⁊ ponit in pristino statu i quo erat cū lesio ꝯtigit. qꝛ in inte. restō. ē in pristinū statū statuitio. l. ꝙ si minor. §. restō. ff. de mino. ⁊ tm̄ affert restō q̄tū abstulit lesio. d. l. ab hostibꝰ. §. sz ꝙ simplr̄ ⁊ meliꝰ i. d. l. sz si ꝑ p̄torē. §. si ferie. ⁊ melius. in. §. quod. ff. ex qui. ca. ma. Indiciū vero recisoriū ē illd̄ qd̄ ꝯpetit reciso obstaculo. Itē aduerte s̄m do. Jas. ꝙ actio restitutoria d̄ qua hic ē duplex vna que vocat̄ recisoria istitutoria qꝛ ꝑ p̄torē nouiter istituta. vt pone ꝙ actio nūq̄ fuerit mihi q̄sita fuisset t n̄ quesita nisi fuissē abn̄s ⁊ qꝛ ꝑdidi talē acqsitōz iur̄ ꝑꝑ absentiā p̄torꝛ me restituit in inte. ⁊ talis dr̄ istitutoria quasi ꝑ p̄torē de nouo istituta. ⁊ de ista hr̄ exēplū i tex. l. si quis stipulatꝰ. ⁊. l. siqs ticio. ff. ex qui. ca. ma. Alia ē recisoria que ꝓprie appellat̄ restitutoria. ⁊ ē qn̄ actio a pricipio ꝯpetebat. sz fuit extincta mediāte vsucapiōe l' p̄scriptōe. quo casu. si rescindit̄ illa vsucapio ꝑꝑ iustū impedimētū tūc recisa vsucapiōe. illa actio que restituit̄ dr̄ ꝓprie restitutoria ⁊ nō istitutoria. ⁊ d̄ ista ꝓprie loquit̄ tex. nr̄ in princ.

Glo. Reipublice. Diuiditur i. iii. pria d̄clat tex. fa illū extēdit ad alias ciuitates. tertia illū extēdit ad municipia.

Reipublice. s. ciuitatis romane vt. ff. de v̄. sig. l. eū qui. i. ex generali clausula posita. ff. ex quib. ca. ma. l. fi. Idē i ceteris ciuitatibus dd̄m est. vt. j. ex qui. cā. ma. l. sz ⁊ si ꝑ p̄torē. §. pe. Idem ēt si cā municipii alicuius. vt. ff. de in inte. re. mi. l. legat̄. Add. de cla generali si qua mihi iusta cā videbit̄. de qua hic in glo. ⁊ an ꝯcedatur ex negligētia seu lata culpa vl'

ſupia ignorãtia. vide barto. in. l. ſeruo iuncto. §. cũ prætor. ff. ad tre bel. ꝛ idẽ i. l. diuus. ff. de re iudi. cũ ſi. Et d. Jaſ. itelligit hãc gl. in ſo caſu hꝫ. §. vide hic per euz. Albeſſet alias abſens cẽt. qz abſu it reipublice cã rẽ pñtis duobus mõis potuit vſucapere. ſ. p ſe. qz rẽ illã detulit ſecũ. ſiue domi di/miſit ꝛ alio poſſedit. vt dr̃ de eo qui ad nũdinas .pfectus ẽ. vt. ff. ꝺ acqui. poſ. l. clã. §. qui ad nũdi/nas. Itẽ per aliũ. ſ. per filiũ ꝫ vel ſuũ. vt ſtatim in. c. dicemus.

In hoſtiũ. hec glo. diuiditur i iii. pria declarat tex. ſ. qui ſint ho ſtes. Fa format. q. ad tex. tertia iux ta ſolutõz pon t quãdã driam.

Qui ſint hoſtes dr̃. ff. ꝺ cap. l. hoſtes. ꝛ de ver. ſi. l. hoſtes. ſ. q/bus populus ro. bellũ idixit. vel qui po. ro. bellũ idixerũt. Si ergo ab aliquo alio quis capiaꝯ. nũquid hẽbit locũ qꝺ hic dr̃. cre/do ꝙ ſic. ſicut qñ abeſt cã alicuꝰ ciuitatiſ vel municipii vt. s. dictũ ẽ. In hoc aũt differũt qz non ſiunt ſui talũ hoſtiũ. vt. ff. de ca pti. l. hoſtes. ꝛ ſic poterit facere teſtñ. qꝺ al'nꝺ poſſet cũ cẽt ſuus imo ꝛ eius obſes nõ põt. vt. ff. ꝺ teſta. l. eius qui. ꝛ. l. obſides. Add. ſi aũt princeps vel papa vel eius legatus de cõmiſſione pape alicui ciuitati ſubdũti eccl'ie bellũ indixerit. tũc capti efficiũtur ſui. nec pñt teſtari vt hic dicit glo. et bona efficiunꝯ capientiũ. vt ele/ganter nõ. bar. i. l. qui a latroni/bus. in pñ. ff. de teſta. ꝛ fa. quod idem nõ. in. d. l. hoſtes. vbi oio vide. ꝛ ſic in his oibus hẽbit locũ fictio poſtliminii qꝺ nõ. ppetuo Ang. ¶ Dtãte. Diuidiꝯ i. iii. In pria ad declaratõz tex. ponit quot modis capiaꝯ iſte terminus ptãs. In ſa ꝙ modũ qõnis opp. ꝛ ſol. In. iii. ꝺ ſo. inſtat opponen do ꝛ ei dupliꝝ rñdent ptes patẽt

¶ Dtãte. vno mõ. i. fuitute alꝭ capiꝯ ꝙ iuriſditõe. vt cũ dicimuſ ptãs hz ptãtem in homines ꝺ di ſtrictu. i. iuriſditionẽ. Itẽ ponꝯ ꝙ obia qua ptãte ẽ monachꝰ ſub abbate. ꝛ clerici ſub prelat'. Itẽ ponꝯ ꝙ dilectione ſiue pietate. ꝛ hec patria ptãs dr̃ vt. ff. de ver bo. ſi. l. ptãtis. Sz quꝺ iſte ab hoſtibus captus poterit vſucape re cũ ipſe ab alio poſſideaꝯ. s. de iur̃ pſo. §. fui. ergo ipſe poſſideꝭ nõ põt. ff. ad. l. iul. de adul. l. ſic euenit. ꝛ. ff. de acqui. re. do. l. hꝺ liber. §. quicquid. ergo nec vſuca pere. ff. de vſuca. l. fine poſſeſſiõe ¶ Rñ. vſucapiꝯ ꝙ filiũ vel ꝙ ſuum in re peculiari. ff. qui. ex ca. ma. l. itẽ aut p̃tor. §. hoc aũt. ꝛ. l. deniqz. ꝛ. l. aut prætor. §. hi plane. ꝛ. ff. de vſuca. l. iuſto. §. fi.

Sz nec vꝫ ꝙ ꝙ ſuum poſſit'ca ptiuus vſucapere vt. ff. ꝺ vſuca. l. ſuus. Sed dic ꝙ illa loquiꝯ in cã non peculiari qꝺ verum ẽ. vel loquiꝯ ipſa veritate inſpecta. hic aũt iure poſtliminii. inſpecto ꝙ ꝙ ualet veritati vt. s. quib. mo. ma pa. po. ſol. §. ſi ab hoſtibus.

Add. doc. cõiter sequunt̃ glo. ⁊ do. Jas. reprobat hic Ang. vide hic per eũ. ⁊ dũ tex. nr̃ dicit ꝙ captus ab hostibus possit vsucapere. d. Jas. exemplificat ꝺ actõe personali in qua currit p̃scriptio nõ ex possione p̃scribẽt̃. sz ex solo cursu tp̃is negligẽtia nõ petentis ꝙ talis p̃scriptio currit p̃scribente exñte in captiuitate sicut si eẽt in ciuitate vide hic ꝑ eũ.

In ciuitate. hec gl. diuidit̃ in vii. ꝑtes. In pr̃ia declarat tex. in s̃a ꝑ viã quesiti extẽdit tex. nr̃m. in. iii. declarat qñ quis dicat̃ definere abesse. in quarta ẽt extẽdit tex. nr̃m ad casuz eꝯriũ In. v. iux̃ dictã extensionẽ gl. tacite subintrat vnã arduaz difficultatẽ. In vi. rursus declarat qñ quis dicat̃ definere abesse. In. vii. ꝑ moduz illatõis remouet qꝺdã tacitũ ꝯrium ad tex. ꝑs pr̃ima. In ciuitate q. dicat qui nõ abest. Quid ergo si vterqꝫ abest ⁊ alter alterius rẽ vsucapit. Rñ. ⁊ tunc hz locũ hec restõ. ff. qui ex cau. l. fi.

Add. do. ang. ifert ex glo. ꝙ priuilegiatꝰ vtit̃ p. iuilegio ꝯ priuilegiatũ. sz d. Jas. dicit ꝙ hoc ñ ꝓbat̃ hic. vide. Vr̃ ãt definer̃ abeẽ cũ domũ redit vel rediere potuit finito negocio ꝓ quo erat abñs. idẽ eꝯ si pñs rez abñt̃ vsuceperit. ff. qui. ex ca. ma. l. i. §. eaꝺ verba. Et tũc siue ꝯpleta ẽ tota vsucapio in pñtia. i. j. modicũ tẽpus. siue in abñtia siue postea parum idẽ. vt. ff. e. l. ab hostibus. §. sz qꝺ. Add. gl. hic succincte tãgit illã difficultatẽ maximã iter antiquos pone vsucapio ꝓ maiori ꝑte est lapsa in absentia postmodũ ẽ completa in presentia post modicum tempus reuersionis in quo modico tempore dñs potuisset agere. an restõ sit in totũ ⁊ oio ꝺ negãda an vero sit dãda restõ in inte. ita vt subducat̃ tm̃ tp̃s q̃tũ est illud quo vsucapio cucurrit i absẽtia. Et d. Jas. recitat hic ample doctores altercantes vide ꝑ eum. Et tunc dr̃ definere abesse nisi iusta causa impedit⁹ fuerit in redeundo. Statuunt̃ eim ei. xx. miliaria diurna. vt. ff. qui. ex ca. ma. l. sicut. §. tãdiu.

Et sic patz ꝙ de necessaria absentia tunc intelligit̃. alias. contra. vt. ff. e. l. item hi. ⁊. l. seq. Si verbum desierit hic positum strictius ponitur idest ꝙ possit conueniri.

Add. Ista glo. in fi. s̃m doc. ẽ obscura. vult ergo glo. hoc in effectu ꝙ in pr̃io cãu. s. qñ presens vult petere restõem ꝯ absentem. non curat̃ an talis fuerit absens ex iusta causa vel non. sufficit eim ꝙ presens nõ habuit copiã agendi ꝯtra eũ. vt dixi in euidentialibus. sed quando absens vult petere restitutionem contra p̃sentem tunc bene inspicit̃ si ex causa probabili ⁊ necessaria vel ꝓbabili tantum vel necessaria tm̃. ⁊ tunc dat̃ restitutõ alias non. Et tunc verbum desierit positũ hic

intelligit̄.s.taliter ꝙ possit ꝯue/
niri.i.ꝙ sit pñs.⁊ ista ē mēs glo.
si bñ inspiciat̄.

Additio ꝺ istis.xx.milibus ꝺ
qbus hic in gl.no.ꝙ mille passus
faciūt vnū miliare.vt dicit tex.in
l.iii.in pri.⁊ in.l.mille.passus.ff.
de ver.sig.⁊ quinqꝫ pedes faciūt
vnū passū.vt inquit gl.i.ad fi.in.
d.l.iii.pes vō dr̄.xv.digitoꝝ ſm
glo.in.c.sicut.xlii.q.iiii.al'.xxvi.
q.iiii.⁊ bal.in.d.l.i.ff.si qs cauci.

Annū.s.vtilē diuidit̄ i.iiii.pri
mo declarat text. In scda ponit
quot sūt necessaria ad hoc vt an
nus vtilis currat. In tertia ponit
quātū tp̄s dat̄ hodie i restitutio
nibus. In quarta ꝑ modū nota/
bil' ponit.an hodie iste.§.sit cor/
rectus.ptes patēt.

Annus ergo ꝺ quo hic dr̄ vti
lis qui ꝯstabat ex.ccclxv. diebus
vt.ff.de statuli.l.cū hr̄s.§.si sti/
cus in qnibus actor habuit facul/
tatē agēdi.nec ipediret̄ ꝑ se.nec
per reū nec ꝑ iudicē.nam hec tria
necessaria sunt.vt vtilis dies aut
ānus currat.vt.ff.de di.⁊ tē.p̄.l.
i. Additio nō ꝙ de numero
dierū vni⁹ āni hētis similē tex.i.
l.ita vul.in ver.estimatio aūt.ff.
ad.l.aql.dicit tñ ꝙ ānus ꝓprie cō
stat ex.ccclxv.dieb⁹.⁊.vi.horis q̄
sex hore collecte simul in quatuor
ānis faciūt vnū diē naturalē quē
appellamus bisextilē q attribuit̄
februario l'ſm canones marcio ⁊
hec oia ponit glo.no.i.l.iii.§.bi/
sextus.ff.de ver.sig.⁊ de isto tpe
vtili vel ꝯtinuo vide hic.d. Jas.

Hodie vero in oībus restōni
bus quadriēniū ꝯtinuū cōputat̄
vt.C.ꝺ tēp.i inte.res.pe.l.fi. Et
no.ꝙ hic liber corrigit̄ ꝑ codicez
in hoc āno vtili generalr̄ ſꝫ quos
dā. Sꝫ dico ꝯtra qꝛ illa tñ i resti
tutōibus dicit.vñ in aliis rema/
net vtilis ānus. Additio ꝺ hoc
an hodie de āno vtili sit correctū
⁊ qñ istud tp̄s incipit currere. vi
de hic per.d. Jas.

Rescisa. Diuidit̄ hec gl.i.vi.
ptes. In pria ad declaratōez tex.
ponit quo remedio vsucapio res/
cindat̄.⁊ dicit ꝙ per restitutōem
petitā. In ſa ponit ad qd ꝯceda
tur restitutō. In ſtia ponit a quo
ꝯcedat̄ talis restō.in.4.ponit q̄/
re dicat̄ rescisoria.⁊ an sit ꝓpriuꝫ
nomē actōis.⁊ an sit realis.an ꝑ/
sonalis.⁊ an sit vtilis an directa
In.v.refert opi.aliorū tenētiuꝫ
ꝙ recisoria ipso iure ꝯpetat.⁊ ꝙ
sit ꝓpriū nomē actōis. In.vi.re
fert alioꝝ modificatiōem in hac
sua opi.ꝑ quā modificatōem glo
sator nr̄ cōcordat istā modifica/
tōem cū pria.ſa ibi vt subducat̄
tp̄s.tertia ibi ⁊ hoc ipm qꝺ po/
stulare possunt.quarta ibi ⁊ ideo
actio ad quam restituunt̄.quin/
ta ibi alii dicūt.sexta ibi dicūt tñ
ꝙ hec recisoria.⁊ ista diuisio po/
test eē loco cuiusdā lr̄alis expōis
gl. Rescisa.s.vsucapiōe ꝑ i ite.re
sti.petitā a iudice viuo vt subdu
cat̄ tp̄s vsucapiōis quo fuit abñs
vt.C.de resti.mi.l.iii.sicut ⁊ mi

nores petūt. vt. ff. d excep. l. exceptiones. Et hoc ipsū. s. q̄ postulare pñt a mortuo p̄tore ꝯcedi tur eis. vt. ff. e. l. i. p totū. i. ꝯcessum ē eis a p̄tore mortuo q̄ pñt postulare in ite. resti. a p̄tore viuo. Restituit ergo eos p̄tor viuus vt sic agāt ātiqua actōe ac si res nō ect vsucapta vel actio p̄scripta. Et iō actio ad quā restituit dr̄ recisoria. nō q̄ sit nomen ꝓpriū actōis. sz que erat prio realis siue p̄sonalis directa. nūc dr̄ vtilis. vt. ff. ex qui. ca. ma. l. fi. ⁊ de capti. l. ab hostib⁹. Add. que rit hic d. Jas. an hec actio recisoria sit natiua an datiua. vñ sciendū q̄ illa dr̄ actio natiua que hz materiā sufficiētē p̄sistentē ex qua oriat̄. illa vero dr̄ datiua que nō hz materiā sufficientē p̄sistentē ex qua oriat̄. sz dat̄ nobis a lege ex quadā equitate. vt ē tex. in. l. iur̄ gen. §. i. ff. de pac. vñ post multa d. ias. i hoc distiguit q̄ qñqz vsucapit̄ res mobilis p quā vsucapionez querit̄ directū dñium. l. traditōib⁹. C. d pac. ⁊ cū pria actio sit totaliter sublata illa q̄ restituitur ñ erit natiua sz datiua. si vero p̄scribit̄ res imobil'. tūc qz p prescriptōez ñ tollit̄ directū dñium sz querit̄ vtile p̄scribēti. auct. ni si tricēnalis. ⁊ ibi p glo. ⁊ doc. C. d bo. ma. tūc actio dr̄ eē natiua. ⁊ sili distinctōe rñdet̄ ad. q. an sit directa an vtilis. s. q̄ si loquimur i vsucapiōe p quā acquisitū ē directū dñiū tūc a p̄tore dat̄ vtilis sz si loquimur i p̄scriptōe dr̄ eē directa. allegat i sili. l. si his institutus i prin. ff. ad treb. Alii dicunt q̄ statim eo reuerso hz recisoriā. ⁊ dicūt eē ꝓpriū nomē actōnis. ⁊ sic dicūt q̄ maiores iur̄ actōnis sz miores offō iudicis restituūtur. dicūt tñ q̄ hec recisoria actio efficatiā nō hz añq̄ insufflet in ea p̄tor spūm vite dādo eis restōem qd̄ satis recidit i primā opi. nam sp verū ē hoc q̄ a p̄toris mortui edicto hoc fit auctate p̄toris viui Add hētis ergo ex gl. q̄ recisoria nūq̄ ꝯpetit nisi pri⁹ petita restōne i ite. p officiū iudicis. ⁊ hec ē cōis. cetera vide hic p doc.

Quibusdā. vt si rē abñt̄ vsucapiat pñs. Itē abñs fuit ꝓbabili cā vt studioꝝ. itē i vinculis positus. vt. ff. e. l. i. §. sz ⁊ si p p̄torē i fi. ⁊. l. seq. ⁊ d illis legib⁹. j. facit mētōz cū dicit d voluie. ffoꝝ. Add. nō q̄ hec glo. hoc vult i effectu q̄ tex. nr̄ i illis verbis quod genus actōis quibusdā ⁊ aliis sili equitate motus p̄tor accomodat ⁊c. tacite inuit scd̄m mēbrū actionis recisorie. s. qñ abñs petit se restitui aduersus vsucapiōz factam p p̄sentē vel p̄scriptōz. ⁊ vult gl. q̄ tūc reqrit̄ q̄ abñs fuerit saltē ꝓbabili cā. puta studioꝝ vl' necessaria. puta captiuitat̄. al' nō habz hoc bñficiū. Add. itē nō. q̄ hec actio recisoria ē real' vl' p̄sonal' ꝓut erat pria actio. ꝓut inuit glo. nr̄a in illis v̄bis realis siue personalis ⁊c. ⁊ dr̄ directa vel vtil' ꝓut

supra. Sequit̃ mõ sũmula.

Sũmula.

Actio recisoria ẽ actio p̃toria que cõceditur illi cuius res ꝓpter absentiã erat vsucapta vel p̃scripta. vt prio ꝑ officiũ iudicis dicta vsucapiõe vel p̃scriptõe recisa ꝑ ĩte. restõz. ꝯpetat illi ad declarationẽ iuris sui. ⁊ ad rei vl' actiõis restõnẽ ac si vsucapta vl' p̃scripta non esset.

Libellus ĩ hac actiõe põt formari duob⁹. vno mõ vt officium rescindẽs ⁊ actio recisoria ĩtentẽtur sepatiz ⁊ tũc sic. In libello officii rescindẽtis debeo dicere qđ fui abñs cã rei publice vl' ĩpedit⁹ alio iusto ĩpedimẽto ꝑ biẽnium quo tici⁹ talẽ rẽ que añ vsucapionẽ erat mea vsucepit. ⁊ cim cũ iura subueniãt abñtib⁹ vl' ĩpeditis. peto vr̃o offõ vsucapionez rescindil ⁊ ꝑinde me ad agendũ admitti ꝓ dicta re. ac si res vsucapta nõ esset. In actõe vero rescisoria sic forma libellũ. dico ꝯ ticiũ qđ fui abñs vel iuste ĩpeditus ꝑ biẽniũ. quo tꝑe talẽ rẽ quẽ mea erat añ vsucapionẽ vsucepit. ⁊ qđ obstaculũ dicte vsucapiõis offõ iudicis rescindẽte ẽ sublatũ. quare peto ꝑ vos declarari rẽ ad me spectare iure dñii vel quasi. ac si vsucapta non eẽt eãqz mihi restitui.

Vel sic ſm ang. pñt simul nõ copulatiue sed successiue intẽtari hoc mõ. Dico ꝯ ticiũ ꝙ fui abñs cã reipub. per annũ quo tꝑe vsucepit rem que mea erat ante vsucapionẽ. Quare cũ iura abñtib⁹ restõem indulgeant. peto officio vr̃o dictã vsucapionẽ rescindi. ⁊ successiue. ⁊ ea prius recisa postea me declarari dñm dicte rei ⁊ eaz mihi restitui. ꝑinde ac si res p̃dicta vsucapta non fuisset. Et isto mõ põt firmari vt euitet̃ lõgitudo iudiciorũ.

Item siquis in fraudem. Alienatũ ĩ fraudem creditorũ ꝑmittit̃ ipsis ex snia p̃toris bona debitorũ possessis reuocare. h. d. Diuidit̃ qꝛ primo ponit̃ dictũ ex quo tacita. q. scđo determinatio qõnis.

Add. nõ hic a ꝯtrario sensu ꝙ valz alienatio facta a debitore dũmõ nõ faciat in fraudẽ creditorũ. nec tale alienatũ vr̃ posse reuocari ꝑ creditores qđ qualr̃ ꝓcedat j. in glo. Nõ ibi ex snia prefidis ꝙ añq̃ creditores admittant̃ ad reuocandũ alienata in fraudẽ creditorũ ꝓ debit̃ requirit̃ ꝙ bona

Sr aliena facta in fraudem ... ipso iure nulla: sed in fraudē hois est annullāda

snia iudicis possideant. Ex quo nō q̄ aūq̄ possit deueniri ꝯ possessorem opus ē vt primo fiat excussio bonoꝝ debitoris vt hic. ⁊ l.i.⁊.l.pe.C.que in fra.cre. Nō q̄ anteq̄ creditores pñt agere reuocatoria ꝯ possessorem opus est vt primo agant recisoria. ⁊ rescindant alienationē.fa.s̄.px.§.⁊ ibi dixi.Ang. Add.hētis ergo ex hoc tex.q̄ alienatio facta in fraudem valz ⁊ tz sed dz reuocari. Aduerte q̄ illud ē verū qñ eēt facta in fraudem creditorū ⁊ sic hois.secus si eēt fcā i fraudē legis q̄ tunc ipso iure eēt nulla.d̄ hoc ē tex.singu.sm bar. in.l.si libertus.in prin.ff.de iurepa. Et lz fit regula q̄ mitius agit cū lege q̄ cū hoie.l.celsus.ff. de arbi.hoc i telligit cū hoie.s. ministro legis qualis ē iudex nō cū homine priuato vt ē creditor.ita Jas.hic. Et si vultis scire qñ actus dicat fieri in fraudē hois ⁊ qñ in fraudem legis.declarat bal.nō. in.l. hac edcāli.§.oi.C.d̄ se.nu.vbi dicit q̄ qñ actus gerit inter ꝓhibitas personas dr̄ fieri in fraudē legis.l.qui testm̄.ff.de ꝓba.sed qñ agit inter ꝑsonas non ꝓhibitas sed fit in p̄iudiciū tertii tūc dr̄ in fraudē hois.l.i.C.siquid in fra.pa. Itē qñ actus fit ad excludendaz legis ꝓuidentiā vel statutum dr̄ in fraudē legis.⁊ hoc fuit doctrina iur̄cō. i.d.l.libertus.in prin.i v̄.diuersitat.ff.de iurepa. vbi dicit iur̄cō.tūc i fraudē legis fit qñ libertus se minorē centenario facit ad hoc vt preceptū legis euertat.

Glo. In fraudē. Diuidit in duas ꝑtes principales. In prima ꝑ modū notabilis ponit vnū qd̄ ē maximū fundamentū in hac materia. Scd̄o gl. aggredit bonā distinctionē.ibi ⁊ de hac fraude nō bonā dist.

In fraudē. nō q̄ vterqz tam debitor q̄ receptor opz q̄ in fraude ꝑticipet qñ titulus nō ē lucratiuus. Si aūt ē lucratiuus. puta donatōis. vt si dedit.tūc ad hoc vt creditor possit alienationē reuocare sufficit fraudem debitoris tm̄ interuenire. vt.C.de reuoca. his que i fra.cre.l.pe.⁊.ff. que in fra.cre.l.q̄ āt.§.hoc āt edictū.⁊ §.simili mō.

Et d̄ hac fraude hec ē ꝑa pars gl.⁊ prio ponit simul oia mēbra distictōis.ꝑo ibi si debitor i fraudē.declat illa mēbra ꝑticulariter Dicit ergo gl.⁊ d̄ hac fraud̄ nō bonā dist.q̄ aut adhibet a d̄bitore alienāte iter viuos aut in vltia volūtate. vl a liberto alienāte in fraudē p̄roni.fil'r aut iter viuos. aut i vltia volūtate. Si i vltia voluntate.tūc aut ꝑ legata aut ꝑ libertates.⁊ si ꝑ libertates aut directas aut fideicōmissarias. deinde gl. ꝓseqt ꝑticularit ista mēbra.si debitor i fraudē alienet inter viuos.vno casu ꝑsumit fraus.s.qñ oia alienauit.vt.ff.e.l.oēs.§. lucius. Additio. Habetis ex

glo. qñ actus fit in fraudem legis et qñ in fraudem hois

hac gl. q̃ ex alienatõe oĩz bonorũ p̃sumit̃ fraus. vt. d. §. lucius. z ibi lle. §. loquat̃ i alienatõe lucrativa tñ hz ẽt locũ i ti. oneroso ita gl. i. l. qui testñ in ver. modũ z ibi bar. ff. de pba. z bart. in. d. §. lucius. dicit tñ. d. Jaſ. q̃ intelligit ista procedere qñ vẽditio oĩz bonorũ cẽt fcã p valde minorẽ p̃cio q̃ valerẽt ipſa bona. ita tz io. de imol. in. d. l. post p̃etũ. itẽ no. q̃. d. §. lucius procederet ſi alienauit maiorẽ p̃tem bonorũ. vt ẽ gl. valde no. i. l. nomẽ. §. filio. i ver. ois ſba. ff. dele. iii.

Hl. Si aũt nõ oia. ſ. alienauerit. nõ p̃ſumit̃ fraus. ſepeniz de facultatibus ſuis an p̃ q̃ in his ẽ ſpeciãt hoies. ſ. qui. ma. ñ po. §. in fraudẽ. dz ergo eaz pba re creditor. Et hec diſtinctio p oia ſuatur ẽt in patrono vt. ff. ſ. pba. l. quod. §. que dolo. z. l. qui dolũ p̃onũ. Jn vltia volũtate ſi legatñ ver fideicõmiſſiz reliquit i fraudẽ creditorũ ſolũ enẽtũ inſpicimus. lz fraus nõ intereneñrit. vt in donatõe cã mortis. vt. C. de iure deli. l. ſi. §. ſi vero creditor. cũ legata non debeañt. niſi deducto ere alieno. ſ. vt. ff. eo. l. q̃ aũt. §. pe. z ad trebel. l. i. §. is qui quadraginta. Addi. rõem diuerſitat̃ inter alienatõem iter vnos z in vltima volũtate. vide p doc. hic. Jdẽ in patrono p oia ſi libertus i fraudẽ p̃oni legauit vel fideicõmiſſariũ reliquit vl̃ donauit cã mortis. nã ſolũ euẽtũ inſpicimus. vt. ff. ſi qd in fra. pa. l. i. p̃in. z. §. i. Jn libertatibus aũt i fraudẽ relictis diſtigue directa a fideicõmiſſariis in p̃io cãu gſilũ z euentũ inſpicimus. ff. de his que in fra. cre. l. ſi. al̃. C. de his q ma. nõ poſ. l. ſi. z. l. i. Addi. de rõne dñe hui⁹ vltimi dicti vide doc. hic. Creditorũ Large accipe p̃o oi eo cui aliud debeãt. vt. ff. ō ver. ſig. l. creditor. z. l. creditores z. l. ſi cui z aũt. de fideiuſ. §. pe. Addi. qualr intelligat̃ iſta glo. vide doc. hic. Rem ſuã. i. corporalẽ ex eo q̃ dicit tradiderit. idẽ tñ ẽ in icorporalibus. vt p̃z p multa exempla vt. ff. que in fra. cre. l. i. ii. z. iii. vſq; ad. l. q aute. Addi. dicit ang. no. ſingulariter d. l. qui aũt i p̃i. q̃ ſi debitor repudiat hr̃ditatẽ vel legatum vel alio mõ z titulo poterat acquirere z nõ vult imo repudiat ẽt in fraudẽ z deſpectũ creditoz ſi hz locum iſte ti. qz dũ nõ diuinat de ſuo p̃monio nõ hz locũ iſte. §. qs no. Poſſeſſis. i. poſſideri iuſſis. nec. n. re ipa. a creditorib⁹ bona fuerãt poſſeſſa bona debitoris cũ alienauerit vl̃ dic poſſeſſis ſi illis qui remanſerãt z nõ ſufficiebãt. vt. ff. eo. l. ait p̃tor. Addi tio doc. tenẽt hãc vltimã z ſic dz p̃ius executi p̃ncipalis vt hic.

Defidis. puta qz fuit ẽdenatus z nõ ſatiſſecit ẽdẽnationi intra tp̃s. vnde miſſus fuit actor in bonoz poſſeſſionem.

Permittit̃. ſ. infra ãnũ vnũ

Iſte ff nõ habet locũ ni reputarẽ legatũ vl̃ hereditatẽ in fraudẽ

vt.ff.de his que in fra.cre.l.i.i. rñ.de eo tñ q̄ puenit ad eũ l'qđ dolo fecit quo minus pueniret ꝑ petuo dat̃ vt.ff.e.l.ait p̃tor.§. hec actio. Addi. vt intelligas gl. pone exẽplũ.ſm ang.hui⁹ aliqs emit rẽ valẽtẽ ducentꝫ ꝓ centũ ⁊ sibi fuit tradita i veritate tota res ad eũ peruenit.ſz in effectu ñ vr̃ peruenisse nisi dimidia.q̄ sibi ab est tm̃ quãtũ ẽ dimidia ar.l. imperator.§.fi.cũ.l.seq.ff.dele.ii. tũc de eo qđ ad eũ peruenit ex cã lucratiua.ſ.qđ ẽ vltra p̃cium qđ dedit tenet̃ perpetuo. sed de eo qđ peruenit ex causa lucratiua quia tantundem dedit debitori tenetur itra ãnuz. Iste ẽ ꝓprie casus in.d.§.hoc aũt. Et de isto ãno vtili qñ incipiat currere. vide doc.hic. Addi.no.q̄ doc. hic late examinant materiam excussionis bonorũ quaz vide hic ꝑ eos. Et refert hic.d. Jas.vnum valde singul.ſm bal.q̄ est dare casuz sing.in quo nõ põt agi rei vendi.nisi prius facta excussione nam pone q̄ hr̃s grauat⁹ sit restituere hr̃ditatem ticio eo cãu quo decesserit sine liberis.si iste hr̃s aliqua bona alienauerit ꝯpetit si deicõmissario rei vẽdicatio ſz ista non ꝯpetit nisi pri⁹ fcã excussiõe i bonis hr̃dis iste ẽ tex. sing.i iure i aũt.ꝯ rogatus.C.ad treb.i ver. aut ea deficiẽte.⁊ dicit bal.ibi q̄ alibi nõ inuenies casuz i quo i rei vendi.sit necessaria excussio bonorũ. Petere.hec ẽ glo.magna.que hz.iiii. ꝑtes principales in pria ad declaratõem tex. querit qua actiõe reuocant̃ alienata in fraudẽ. In ſa ibi ſz quero per modũ quenti opponit ꝯtra text. In tertia ibi ſz vñ orit̃ hec actõ querit vnde oriat̃ actio reuocatoria. In quarta ibi sed nunqd habet retẽtõem format aliaz.q.pria ꝑs principalis subdiuidit̃ i.vi.ꝑmo disputat an actio in factuz ⁊ pauliana sint vna actio an due.i ii.ponit ꝯtra quẽ ⁊ qualiter cõpetat actio pauliana i factuz.i tertia declarat quid sit fauiana ⁊ cui ꝯpetat ⁊ qual'r.in quarta declarat quid sit caluisiana ⁊ cui siue quibus ꝯpetat.in.v. opponit ꝯ id qđ ꝓxime dixerat de fauiana ⁊ soluit.in.vi.ponit q̄uã naturã hẽant fauiana ⁊ caluisiana.ꝑtes patẽt. Uenio ad primã ꝑtem

Petere.dicit̃ ergo i tex.nr̃o ꝑmittit̃ creditoribus rescisa traditõe eã rem petere ſz qua actiõe rñ.pauliana que dat̃ creditori ad reuocãda corporalia.ſz in factum ad reuocanda iura. vt.ff.de vsuris.l.videmus.§.i fauiana. ⁊.ff. e.l.hac in factuz. Additio.dicit ang.q̄ hoc qđ dr̃ in hac gl.intelligit̃ de alienatis inter viuos.ſz in vltima voluntate dat̃ vel conditio indebiti vel ypotecaria. vt l.fi.§.si vero creditores.C.đ iure deli. Uel veri⁹ dic q̄ nulla dicit̃ pauliana nisi adiectiue q̄ a paulo fuit iducta.ſz in factũ pauliana dicitur que ad reuocanda

corporalia ⁊ icorporalia ꝯpetit. ⁊ dat̃ ꝯtra accipiẽtẽ ⁊ hr̃dem ei⁹ inquãtũ ad eos pueniat. ẽt nõ restituto eis p̃cio vt. ff. eo. l. ait p̃tor. §. fi. ⁊. l. seq. ⁊. l. si debitor. ⁊. l. ex his. Additõ hoc limitate nisi p̃ciũ ipsuz extaret vel eẽt ꝯuersum i vtilitatẽ debitoris. p. l. ex his. ff. que in fra. cre. hic all'i gl. ⁊ ibi bar. post glo.

In eo aũt qui in fraudẽ alienauit. nõ dat̃ actio cũ nudus sit nisi ita fraudulent⁹ dispersit. vt res apparere nõ possit quo casu ẽt i carcerẽ detrudet̃ vt. ff. eo. l. fi. §. fi. Additio vide hic. d. Jas. qui dicit ꝙ ille tex. i. d. §. fi. est sing. ad duo. vide per te.

Est ⁊ fauiana que dat̃ soli patrono. ad reuocãda ea que libertus in fraudẽ patroni alienauit inter viuos vel i vltia voluntate. quo minus patronus hẽret tertiam. vt. ff. si quis i fra. pa. l. i. in prin. ⁊. §. i. ⁊. s̃. de suc. lib. §. sed nostra ꝯstitutio. Et ẽ caluisiana ⁊ ipsa tã p̃rono q̃ creditori ꝯpetit. vt. ff. que in fra. pa. §. i. ⁊ s̃. de suc. liber. §. sz nr̃a cõstiterat l. i fauiana. quidã tñ dicunt ꝯtra in eo qd̃ de fauiana dictum ẽ ar. ff. de vsuris. l. videamus. §. in fauiana. Sed certe ita dicit ibi i lr̃a per quã. ⁊ sic refert̃ ad ꝓximum tñ. s. ad paulianã. ⁊ iste due imitant̃ naturã supioris i factũ pauliane. Additõ habetis ex tota hac pte principali huius gl. ꝙ actiões reuocatorie sunt tres. vna que dat̃ creditori appellare actio in factũ que cognominatur pauliana. s̃a que dat̃ patrono ⁊ appellat̃ fauiana. tertia indiferens q̃ competit tam creditori quaz patrono que appellatur caluisiana. ⁊ ita cõiter tenet̃ lz vltramodo. aliter dixerint.

Sed quero quare hec est s̃a pars principalis que subdiuidit̃ in duas pticulas. In prima p modum quesiti opponit cõtra text. In s̃a ponit quot actiões reuocatorie sint. Sed quero quare sint he posite inter reales p̃tonas cum ipse psonales sint. ꝙ probat̃ per id quod dicit lr̃a in fauiana quoqz vt. ff. de vsuris. l. videam⁹ §. in fauiana. nã ꝓxime dixerat d̃ psonalibus vñ continuat eã cum psonalibus ⁊ probat̃. ff. si quis i fra. pa. l. i. §. hec actio. Sz rñ. ꝙ hoc iõ. qz similitudinẽ hz cum superioribus duobus casibus i eo ꝙ sicut ibi pmittit̃ dicer̃ aliquid quod nõ sit. vel eẽt faciendũ aliquid ac si nõ p̃cessisset que p̃cesserunt sic. ⁊ hic. Item sicut ibi fit reuocatio ita ⁊ hic. ergo s̃m hec ita debent dici reales sic̃ supiores qd̃ qdam ꝯcesser̃. Sed rñ. hic nõ petit̃ qd̃ meũ fuerit vt in supiori cãu. nec q̃si meũ vt i publ. vt. s̃. e. §. alie Nec ob. j. §. prox. quia ypotecaria ẽ i rẽ. nec tñ petit̃ meũ vel q̃si. qz ibi qd̃ peto. peto q̃si meũ. i. possiõz p ypotecariaz actõz l'fauianã. hic aũt neqz possione qz dñium ẽ meũ. nec fuit imo in

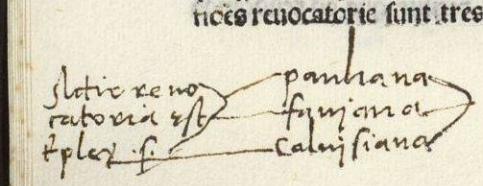

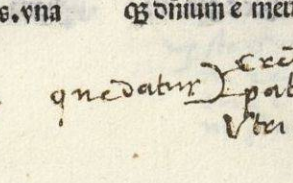

sletic reuocatoria est tplex s. — pauliana, fauiana, caluisiana

quedatur — creditori, patrono, vtriqz

accipiẽtez trãsiuit lz i fraudẽ fuit alienatuz vt.ff.de ꝯtra.emp.l.si sciens in fine. Et p̃dicte tres actiones reuocatorie dicuntur. Additio verba gl.in hac secũda ꝑte sunt satis intricata. vñ pro intellectu.no.ꝙ glo.prio concedit ꝙ he reuocatorie sint mere personales ⁊ ad hoc sustinendũ satis laborat. vnde primo opponit. si sunt ꝑsonales ergo nõ deberẽt hic poni inter reales pretorias ⁊ rñdet gl.ꝙ ponunt̃ hic lz sint ꝑsonales ⁊ hoc ꝓpter similitudinẽ quã habẽt cum actione rescisoria de qua s̃.in ꝓximo.§.⁊ ponit dictas similitudines.vt pz in ea. Tunc opp.glo.si ergo sunt similes realibus deberent dici reales sz rñdet ponendo dr̃iam inter dictas reales.⁊ istas reuocatorias ꝑsonales dicens ꝙ per illas reales peto meum vt in recisoria vel quasi meũ vt in publiciana.sz in istis reuocatoriis nõ peto meum nec quasi meũ ⁊ sic dr̃nt. Tũc iteruz opp.ꝙ ista rõ nõ videt̃ bona.qꝛ ypotecaria.est realis ⁊ tñ ꝑ eam nõ peto meũ.vt.j.eo.§.ꝓximo. rñdet glo.ꝙ imo ꝑ ypotecariam peto quasi meũ vz possionẽ vel ꝑ seruianã.hic aũt ibi per actionez reuocatoriã nec peto dñiũ ⁊ nec possionẽ. Sz.d.Jas.in hoc reprobat glo.vt hic per eũ.⁊ tenet. d.Jas.ꝙ he act.nõ sunt mere ꝑsonales sed in rẽ scripte videte ꝑ vos.⁊ hãc ꝺclaratõez posui vt gl. itelligat̃.si min⁹ bñ dixeri ꝑcat̃.

ꝓsequor gl. Sed vñ orit̃ hec actio.hec.est tertia pars pricipalis gl.rñdet ergo gl.ꝙ ex q̃si maleficio.qñ dolus fuit in vẽdẽte ⁊ emẽte.si tñ in vẽdẽte tñ.põt dici ex quasi ꝯctu.si agit̃ ꝯ ipm possidẽtẽ. Sz nunqd hz retẽtõez vt ab eo nõ reuocet̃ si vult soluere qd̃ sibi creditori reuocare volẽti debet̃ qdam dicũt ꝙ nõ ar. ff.re.amo.l.si cũ dos.§ fi.⁊.l.se. sz ꝯ.dico istar posterioris creditoris si vult soluer̃ pori qd̃ sibi debet̃ põt hẽre retentiõem.vt.ff.ꝺ euic.l.euict⁹.qd̃ dic vt.ff.de his que in fra.cre.l.ait p̃tor.§.illud.

sũmula.

Actõ i factũ reuocatoria.q̃ ẽt pauliana dr̃.ẽ illa que dat̃ creditorib⁹.ad reuocãdũ i eoꝝ fraudẽ alienata.vt.s̃.sat̃ patuit.⁊ meli⁹ patebit i libello ⁊ gl.icidẽt̃ hic fac̃ mẽtiõez ꝺfauiana ⁊ caluisiana q̃ꝝ ꝺscriptões sat̃ patẽt i gl.magna.

abcdefghiklm

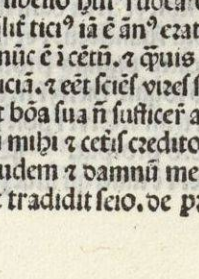

In fac.reuocatoria.

In libello hui⁹ ruocatorie narrabo q̃lit̃ tici⁹ iã ẽ ãn⁹ erat ꝺbitor me⁹ ⁊ nũc ẽ i cẽtũ.⁊ q̃uis ꝺ h̃ hẽret noticiã.⁊ eẽt sciẽs vires sui p̃rionii.⁊ ẽt bõa sua ñ sufficer̃ ad satisfaciẽdũ mihi ⁊ cet̃is creditorib⁹ suꝫ tñ i fraudem ⁊ damnũ meuz vendidit ⁊ tradidit seio.de predictis

noticiã hñti. vel donauit eidẽ talẽ fũdũ. ⁊ qualiter ego postea egi ꝯ dictũ meũ debitorẽ actiõe psõali. ⁊ fuit mihi i dictꝫ cẽtũ ꝯdẽnatꝰ vel i eius ꝯtumaciã fui i possionẽ bonorũ dicti ticii missus. vl' mitti iussus. ⁊ fcã diligẽti excussiõe eiꝰ bona nõ sunt sufficiẽtia ad satisdationẽ mei crediti. quare peto vt ꝑdcã i pristinũ statũ reducant̃ vl' si in dãnũ meũ liberauit debitorez suũ. peto ꝙ actio mihi cedat̃. ⁊ ꝑinde hẽri ac si dcã traditio dicto seyo ꝑ dictũ debitorẽ meũ facta nõ eẽt. ⁊ sꝑ i bonis eiꝰ mansisset. ⁊ demũ dictũ fundũ mihi restitui. ita Ange.

Item ſuiana. Actio ſuiana vel quasi ẽ ꝑtoria ⁊ ꝯpetit ſuiana ꝓ rebus coloni q̃ si ſuiana ꝓ rebus aliorũ debitoꝝ obligatis. h. d. Diuidit̃ i. iii. partes. Prio dicit ꝙ actio ſuiana l' q̃si ſuiana ẽ ꝑtoria Scdo que sit dr̃ia iter actionẽ ſuianã vel quasi Tertio q̃ sit dr̃ia iter pignꝰ ⁊ hipothecã ꝑtes patẽt. Add. pro euidẽtia ifra dicendoꝝ ẽ sciendũ ꝙ ẽ triplex pignus. Qdã est pignus ꝑtoriũ. qñ ꝑtor vel alius iudex hñs iur̃ditionẽ ordinariam mittit aliquẽ i possessiõz eo ꝙ nõ cauet̃ sibi. vt in cã dãni ifecti aut legatorũ ſuandorũ. ⁊ ex hac missione cãtur pignus ꝑtoriũ. ⁊ de isto nõ loquit̃ hic. sz i ti. de dã. infec. ⁊ i ti. ff. ⁊ C. vt i pos. le. ⁊ l. i. ⁊ ii. C. d ꝑto. pig. Pignꝰ iudiciale. ⁊ ẽ illud qñ iudex tulit aliquam sniam ⁊ i executõe illiꝰ mittit i possionẽ bonoꝝ ꝯdẽnati. ⁊ sic causat̃ pignus iudiciale. ⁊ de isto loquit̃ ti. ff. ⁊ C. d bo. auct. iu. pos. ⁊ l. a diuo pio. ff. d re iudi. Et dr̃ia iter pignus ꝑtorium ⁊ iudiciale. qꝛ si illd dat̃ a quocũ qꝫ iudice ordinario dr̃ ꝑtoriũ. si ãt a delegato dr̃ iudiciale. quam dr̃iaz reputat nõbilẽ bar. i. l. ii. ad fi. C. qui po. in pig. ha. Scdam dr̃iam põit gl. i. l. ii. i gl. i. C. de ꝑto. pig. vt illd dicat̃ ꝑtoriũ qñ nulla ꝑcedẽte snia fit missio a iudice. vt ẽ in cã dãni infecti qñ qs mittit̃ in possessionẽ vicinaꝝ edium eo ꝙ ille cuius sũt edes voluit cauere de dãno infecto. vt ẽt in missione que fit cã legatorũ ꝯseruandorũ. qñ forte legatũ factum eẽt in diem vel sub ꝯdi. ⁊ añ purificationẽ cõditionis vel euẽtũ diei heres nolet prestare cautõez de prestando legatũ aduenientẽ cõditõe vel die. Si aũt precederet snia. ⁊ in illius snie executionẽ fieret missio dr̃ iudiciale. Est tñ verũ glo. ꝑalle. dicere ꝙ iudifferenter ꝑtoriũ capit̃ ꝓ iudiciali ⁊ eꝯ Tertiũ pignus. s. ꝯuẽtionale dicit̃ esse illud qd ex ꝑtiũ cõuẽtiõe procedit. ⁊ de isto loquimur hic. Et que sit dr̃ia inter hoc pignus ⁊ alia duo habetis glo. meliorem de iure in. l. i. in principio. i ver. traditum. ff. de pigno. act. ⁊ ibi per Bar.

Gl. Itꝫ ſuiana. q. d. ñ solũ publiciã ⁊ rec. sõia reales sũt

q̃ ꝓtorie de qbus.s.ſz ẽt iſte due. ſ.ſeruiana ⁊ quaſi ſuiana. capiunt vi ex ꝓtorij iuris dictõe.i. ꝓtorie ſũt vt hic ⁊.ff.de pac.l.ſi tibi.§.ó pignore. Quiſ hec gl.p̃ão declarat tex.ſo ibi ſiue ſit par.tex.ampliat.tertio ibi.itẽ ẽt ꝑ deteriorationẽ rñdet tacite q̃ni. Quis igit̃ ſ.dñs actõe ſuiana exp̃it̃ de rebus coloni ſiue ſit partiar⁹ ſiue nũmis colat. Additõ hãc pticulã gl.ang.de are.hic hz ꝑ ſingulari ex qua hz̃ q illata ꝑ collonũ partiarũ i fundũ ruſticũ ſunt tacite ypotecata ꝑ p̃iaria p̃ſtatiõe ⁊ ſic ꝑ eo q̃ ꝗ̃etuz ẽ. Sed doc.de hoc altercan̄ vide p̃ eos hic. Additio vnũ tñ tene mẽti.q bona inuecta ⁊ illata i domuz ſunt obligata dño domus vt hic nedũ ꝑ deteriorationẽ ⁊ penſione dom⁹.ſz ẽt ꝓ alia obligatõe allegat ang.hic.l.i.cũ ibi no.ꝑ glo. ⁊ doc.C.ẽt ob eãdem cauſam.pe.⁊ no.i.l.i. ⁊.ii.C.i qui.ca.pi.ta.p̃.⁊ ꝑ vita tebuius deciſiõis vide que tradit bar.i.l.filio in pri.ff.ſo.ma.

Coloni Diuidit̃ i.v. In prima ſubaudiẽdo ad tex.illũ extendit ⁊ ſubaudi tõis rõem ãnectit. In ſa declarat qs ſit colon⁹ ⁊ qſ inquilinus.tertio ponit dũam inter iuecta i p̃dio ruſticis ⁊ inuecta vrbanis quo ad obligatõem tacitã que ex inuectõe conſurgit. In quarta dñtie rõem aſſignat. In v.in vtroq; p̃dio tã ruſtico q̃ vrbano limitatõem ponit.ſa ibi ⁊ ẽ colonus i villa.tertia ibi dña tñ eſt.quarta ibi ⁊ ẽ rõ.q; ſcã ruſticitas.qnta.ita tñ in vtroq;. Coloni.ſubaudi vl iquilini. Additio hẽtis ex hac gl.q bõa inquilini inuecta ſũt tacite ypothecata ſicut bona coloni ⁊ q̃ter q ꝑ rebus inquilini inuectis q̃petit ſeruiana ſicut ꝑ rebus coloni ⁊ ita cõiter tenet̃.hz vltramõ.p̃. Nã ⁊ eius ſ.inquilini res ſunt tacite obligata. vt.ff.qui.ex ca.pi.ta.p̃.l.ii. ⁊ eſt colonus i villa inquilinus i ciuitate.vt.ff.de acqui.poſ.l.res pignoris. Additio ſz hec gl.⁊ ſibi ſimiles reꝓbant̃.q; p̃diũ vrbanum nõ locus ſz materia facit. vt iquit iuriſcõ.in.l.vrbana p̃dia.ff.ó ver. ſig. ⁊ alibi dicit tex.in.l.ſi p̃dium C.de p̃di.mi.q vrbanũ a ruſtico nõ loco ſz qualitate ſecernit̃ dicitur ergo colonus a p̃dio ruſtico ⁊ inquilin⁹ a p̃dio vrbano. Differẽtia ẽ inter has duas tacitas obligatões.nã i ruſticis ita demũ ſi domi⁹ ſciat inuecta ⁊ illata. In vrbano.ſiue ſciat ſiue nõ.⁊ ẽ rõ. q; ſcã ruſticitas oĩa palã hz̃.ſz inquilinus.multa ẽt clam apportat q̃ locator ignorat vt.C.loca.l.certi iuris. Addi.que añt ſit dña iter inductũ ⁊ illatũ.hẽtis gl.i.l.ſi inducta i glo.i.C.i qui.ca.pi.ta.p̃. ⁊ hẽtis hic dũam iter inducta ⁊ illata i prędium ruſticũ ⁊ iter inducta i p̃diũ vrbanũ q; in p̃dio ruſtico ita demũ ſunt obligata ſi dominus ſciat i vrbano ſunt obligata ſiue ſciat ſiue nõ.⁊ rõ hums ſẽ. q;ſancta ruſticitas ꝛc.⁊ de hoc eſt

ſolebat in[ſ]ino in domo

C so

ſolde q̃ illata in domo
etiã q̃ alio debito detineñ
p̃t

ēt tex. no. in. l. ii. §. i. in fi. C. qñ ꝛ qui. quaſ. parſ. de li. x. vbi dñ qd eni tā durū tāq3 ihumanū eſt ꝙ paupertatis detegi vilitatē. ꝛ iudicie patere diuicias. intereſt ꝑte rea iquilini ne bona ſua nota ſint ꝛ ꝓpterea dñs illa rimari nō d3. qō nō ē i ruſtico. Itē in vtroq3. ſi eo aio ſint iducta vt ibi ſint perpetuo. nō ad tempus. ff. ō pignoꝛ. l. ōbitoꝛ. ff. qui. ca. pi. ta. ꝺ. l. in ꝑdiis. §. i. Additio dicit. d. Jaſ. q̄ que ſint talia bōa iudicabiť iſpecta qualitate bonoꝝ. Addit certe ēt q̄ fructus naturales perceptos tacite foze obligatos ꝓpē ſione fundi nō aūt fructus induſtriales. Ita ſingulariter bar. i. l. aſſiduis. C. qui. po. i pi. ha. in. ii. col. iii. ver. quezo an habeat locū iſta tacita ypo. Additio no. fz doc. hec q̄ res emphiteote illate i fundo ēphiteotico ſūt tacite obligate pro penſiōe vel canōe. per. l. imperatoꝛes. ff. de publi. per. l. i. C. in qui. ca. pi. ta. ꝺ. per. l. i. C. ſi ꝓpter pub. penſi. Itez res aliene ſi ſunt iducte ſcienter ꝛ ꝙſentiēte eo qui ē dñs rerū ſunt tacite ypotecate. vt ē gl. approbata per oēs in. l. itē quis in pri. in ver. iuecta ff. de pactis. Et idē dicit bald. ſi res aliene illate eſſent bona fide poſſeſſe. per tex. illū. no. i. l. ſi ab eo. ff. de pigno. tñ fz cōiter doc. ſola ſcia cū taciturnitate dñi non ſufficit. niſi eēt dolus admixtus. vt q3 ꝑſtaſſet. ꝛ paſſus ē inquilinū dic. re illas res eſſe ſuas. ꝛ ita tāq̄ iquilini ꝓprias iferre tex. ē no. in. l. ſi fine. C. ad vell. ꝛ l. ii. C. ſi alie. res. pi. da. ſit. vide. d. Jaſ. hic. Et no. q̄ dicit hic Jo. ſa. ꝛ ange. de are. q̄ in hac tacita ypoteca nō veniūt ea. que nō venirēt in expreſſa generali. vt ſunt veſtes quotidiane. lecti ꝛ reliqua ſuppellectilia ꝛ huiuſcemodi alia que nō ē verisimile quēpiā ēt ſpāliter obligaturū ꝛ ſine q̄bus non poteſt hō honeſte nec ꝙmode viuere. l. obligatiōe generali. ff. de pignoꝛ. l. i. ꝛ ibi bar. C. q̄ reſ pig.

¶ Dignoꝛis. ſ. taciti. Additio ꝓ declaratōe huius no. q̄ duplex reperiť ypoteca. quedam eſt expreſſa. quando q̄s expreſſe pignoꝛat bona ſua vniuerſalr vel particulariter. de qua ypoteca expreſſa loquiť ꝓprie tex. noſter i ver. quaſi ſeruiana. ꝛ de ea loquitur to. ti. ff. ꝛ C. de pignore. q̄da ē ypoteca tacita iducta ex diſpoſitione legis. ꝛ iſta ēt ē duplex q̄dam ē introducta a lege tacite ſine facto hois. q̄ō intellige. ſ. tacita iuſa ypotecā vl q̄ō reſpiciat ypotecā. vt puta ſi ōpiť mīſimonū. bōa viri ꝛ vxoꝛ ſūt tacite ypotecata hicide. abſq3 eo q̄ iteruenīat factū aliq̄ō ipſoꝝ circa ypotecā. ꝛ de iſta loquiť text. in. l. ypoteca. C. de re. vx. ac. ꝛ i. l. aſſiduis. C. qui. po. ipi. ha. ꝛ in tñ bōa viri ꝛ vxoꝛis ſunt hinc inde tacite ypotecaria q̄ dixit notabiliter bal. in l. pe. C. de pig. ac. q̄ mortuo marito pōt vxoꝛ ꝓpria auctoritate retinere bona ſua ꝓpria

ēt natura es ꝙ pe ꝓpē ſi i tacite ſūt ob gati

ꝓpē ne ecb9 emptēote

tate absq; alia licentia iudicis re/manere i detentatiõe dom⁹. quã cũ marito viuẽte ihabitabat. iure familiaritatis tãq; vxor. ꝛ eaz po/test. ꝓpria auctoritate. p dote sua possidere. qđ dicit. d. Jas. diligẽ/tissime notãdũ. ꝛ codẽ mõ si qs ꝯtrahat cũ fisco vt ẽ text. i. l. i. ꝛ ii. C. i qui. ca. pi. ta. ꝯtra ꝛ in. l. i. C. si pp pub. pẽsi. Attẽdite tñ qp tale ꝓuilegiuz simile fisco nõ hz aliqua ciuitas i bonis debitoris nisi hoc a ꝓncipe sit ei noiatiz cõ/cessum ista sunt formalia verba. l. simile. ff. ad municip. Similiter nec camera eẽ alis hz ꝓuilegia ta/cite ypotece. ꝛ iõ si quis ꝯtrahit cũ episcopo nõ ꝓpterea bõa sua sunt tacite ypotecaria. Jta dixit singulariter bal. i rubrica. C. de ꝓuil. fis. Alia ergo ẽ ypoteca tacita i qua interuenit ẽt factum hois. vt in ꝯductore cuius bona sunt obligata fi in ꝑdium vel do/muz cõducat. ꝛ de ista loquit tex. nõ in ver. item seruiana. ꝛ i. l. itez qz in ꝓn. ff. de pac. cum fi. Et ẽ dã inter ypotecam expressam ꝛ tacitã. siue sit generalis siue ꝑti/cularis. qz expresse ypotecata si alie/nat trãseunt sp cuz onere suo. s. ypotece. l. si obitor cũ si. C. ő dis. trac. pig. In ypoteca aũt tacita. nõ transeũt bona cũ onere ypote/ce. nisi ẽt vltra tacitã ypotecã se/quat inclusio bonoz. tex. i. l. ẽ dã ff. qui. ca. pi. ta. ő. ꝛ dz fieri inclusio bonoz qñ de ipsis inuecti ꝛ illati fit publicũ instim. l. cũ dñs boz. eoz. ff. loca. Et no. singlr hic. qp ista ypoteca tacita in qua iterue/nit factũ hois hz vnũ effectũ quẽ nõ hẽret alia ẽt expressa. qp eo ca/su quo colonus ꝛ inquilinus cessa/rent a solutiõe. penssiõis põt face/re inclusiõem dictoꝝ bonoz. vt. ő. dixi. ꝛ sic inclusione põt. ꝓpria auctoritate illa bona auferre. l. in quilino. ꝛ melius. l. seq. q̃ incip. vtiq;. ff. de dã. infec. sz alii credi/tores hñtes ypotecas. vel obliga/tiones i quibus nõ fit inclusio nõ pñt. ꝓpria auctoritate capere bona debitoris imo si capiãt icidunt in edictũ diui marci. qz ius crediti amittit. l. extat. ff. qđ me. cã. ꝛ. l. pe. C. de pig. ac. Quasi seruia/na Diuidit in. iii. ꝑtes ꝑncipa/les ꝓpria ponit quasi appellat qua/re seruiana. cũ hac no. diminutõ/nis quasi in fa ponit ethimologi/gia seruiane. ꝛ quasi seruiane. In/tertia ponit dr̃iam inter seruianã actõem ꝛ saluianũ interdictũ. fa/ibi vltra que tñ seruiana dr̃. ter/tia ibi sed que ẽ dr̃ia. Quasi ꝟ ponit ad dr̃iam supioris. vtraq; tñ dr̃ seruiana a suãdo forte dcã cũ oẽ ius aut i acqrẽdo aut i suãdo. aut i amittẽdo ꝯsistat. vt. ff. ő. ii. l. fi. Addi. hẽtex hac gl. itez ꝑtatõ/nẽ vñ dicat seruiana. ꝛ ypoteca dz ab ypos qõẽ sb. ꝛ thesis ponitõ q̃ si suppõ l'obligõ qz suppõ ꝛ obli/gatõ idẽ sũt vt i rubrica ő re. eo. i cui⁹ rubrice fiñ dz si alienãdi l'sup/ponẽdis. Sz q̃ ẽ dr̃ia itez seruia/nã actõez ꝛ saluianũ iterdictũ cũ

§ Cimitus nec epc nõ [illegible] legat fisci

Aliter hõ ꝯmpat regni

laici hypotecam — in facto hõis, — et simplex
expssa hypotecata tenã se cũ suis onera — tñ sed nõ pferz̃ ꝟ ẽ
tacita ypotecata tenã sine onere. — ꝑtex in r ex hẽs de pign

illud ad idē ꝯpetere videat̄ vt.j. de interdic.§.interdictū. Rñ.qꝛ i ſuiana opꝫ ꝙ creditor ꝓbet debitorē fuiſſe dñm tpe obligōnis. ff.de pigno.l.que nō ſunt.§.i. ſꝫ in ſaluiano ſufficit ꝙ ꝓbet eū poſſediſſe.vt colligit̄.ff.d ſal.iterdi. l.i.in prin.ꝛ diximus.j.d iterdi. §.interdictū. Add.doc.ꝛ maxie do.Jaſ.hic examināt quid teneatur ꝓbare agens ſuiana. vid hic ꝑ ipſos. Nihil intereſt.ſ.inter pignus ꝛ hipothecā niſi in ſono vocis.ff.de pig.l.res hipothece §.itē pignus.imo ēt quantum ad actionē vr̄ intereē.nam p̄ſcriptio hñti pignus nō currit cū poſſideat.ſecus i hypothecaria cui currit p̄ſcriptio interdū.x. interdū.xx. interdū.xxx.interdū.xl. vt.C. ſi aduer.cre.l.i.ꝛ.ii.ꝛ.C.d pre.tri. vel.xl.an.l.cū notiſſimi. ꝛ d an. excep.l.i.§.i. De qua re Diuidit̄ in.ii. In pria declarat ſiue ampliat tex. In ſa ꝑ modū fallentie.remouet tacitū ꝯriū ad tex.ſa ibi excepta tñ vrbica ſuitute. Et vt melius intelligat̄ gl.pone tex.

Nā d qua re iter creditorez ꝛ debitorē cōuenerit vt ſit ꝓ debito obligata. vtraqꝫ hac appellatōe ꝯtinet̄.i.poteſt dici pign⁹ vel hypotheca. De qua re mobili vel imobili tradat̄ creditori vl' nō.corpalis vel incorpalis.

Add.vult hec glo.ꝙ incorpalia pñt pignori obligari.ꝛ ſic iura q̄ ſūt icorpalia pñt pignori obligari Add.ſi querat̄ an iuriſditōes p̄eminētie honores.ius ꝑcipiendi pedagiū.ius p̄ronatus qd hr̄ in eccl'iis vel hoib⁹ ꝛ filia poſſint pignori obligari. Diſtingue ſm bar.in.l.ſi is qui.§.ſi.ff. de pig.

Gl. Excepta vrbica ſuitute q̄ nō pōt obligari.ne ruinis ciuitas deformet̄.ff.de pigno.l.ſi is qui.§.i.ꝛ.l.ſeq. Add.lꝫ glo. hic aliter nō declaret rōnē ſuam. tñ bñ declarat glo.ꝛ ibi bar.in.l. ſꝫ an vie.in ver.vtat̄. ꝛ ibi bar.ff de pigno. vbi dixit glo.hāc rōnē declarādo.ꝙ ſuitutes vrbane debēt ꝯſtitui cū quadā ꝑpetuitate. ne ciuitas deformet̄. vñ ſi tu ꝯſtitueres mihi ſeruitutē tigni imittēdi in parietē domus tue.donec pecuniam creditā ſolueres. ſi ſoluto precio deberez illud tollere. ꝛ ſic edificiū deſtruerет̄.ꝛ ſic vrbs deformaret̄ ruinis. qd fallit i ruſtica vt pꝫ. Maxime. hec gl. diuidit̄ in.iii.ptes. In pria arguit ſuperfluitatē tex. In ſa declarat que interuenire debeāt vt ſit pignus ꝛ que vt ſit hypotheca. In.iii.enumerat actōes p̄torias reales.ſa ibi iuxta prin. duo eniꝫ opꝫ interuenire.tertia ibi. pꝫ ergo ꝙ quatuor ſūt p̄torie.

Maxime.hoc habūdat.duo eim opꝫ interuenire ad hoc vt ſit pignus.ſ.ꝙ tradat̄ creditori. vt hic.ꝛ ꝙ mobilis ſit cū pignus a pugno dicat̄.vt.ff.de ver. ſig.l. ſi plebs.§.pignus.

Add.hec glo.ſm doc. bñ dicit capiēdo pign⁹ ꝓprie. vt.d.§

pignus. sz largo mō pignus dr̄ d̄ re imobili dūmō tradat̄. vt pz in l. si dñm. ⁊ l. cū te. C. de pigno. ⁊ ēt pz qꝛ solū intitulat̄ rubrica. ff. ⁊ C. de pig. ⁊ tñ sub illa rubrica tractat̄ ēt de hypotheca. ⁊ ꝑpea tex dixit maxie ⁊ nō suꝑhabūdat vt dixit gl. Si āt mobilis tradat̄. Item si imobilis ē tradat̄ l' nō hypotheca ē. Pz ergo ꝙ q̄tuor sunt p̄torie in rē. actōes. scz publiciana ⁊ recisoria ⁊ ſuiana et quasi ſuiana. Itē alie due reales preiudiciales. vt. j. e. §. p̄iudiciales. Est ⁊ alia que dat̄ suꝑficiario qñ quis ad nō modicū tp̄s ꝯduxit. vt. ff. de superfi. l. i. in fi. i. rñ. §. ꝙ ait. ⁊ l. fi. ⁊. ff. de rei vē. l. superficiario ⁊ l. p̄torie. Est ⁊ octaua actio i rē. vt que dat̄ metū passo. nā illa ē p̄toria i rē. vt. ff. qd̄ me. cā. l. metū. §. volēti. sūt ⁊ alie vt bo. po. hr̄di. pe. Pria dat̄ ei qui succedit per p̄torē. scd̄a ei cui per treb. hr̄ditas restituta ē. Add. aliqui doc. in hoc vltio reprobant glo. volētes ꝙ iste due vltime d̄ quibus gl. nō sint simpliciter reales sz mixte. Sz dñs Jas. saluat. vide hic per eū. deinde gl. allegat. ll. ꝑ vltio. s. quod mō dixit. vz. ff. de bo. po. hr̄. pe. l. i. ⁊. ii. ⁊. ff. de fideicō. hr̄. peti. l. i. ii. ⁊. iii. Et sic decē sūt p̄torie i rem. Add. dicit do. ang. hanc gl. fore signandā. qꝛ magistralis ē que enumerat actōes reales p̄torias. Et imperator ex illis decez ponit solū quatuor. qꝛ non intendit hic tractare singulas species actionū. sz solum ponit aliquas. vt exēplificet de vno quoqꝫ mēbro harū diuisionū.

Sūmula.

Actio ſuiana ē actio realis p̄toria que dat̄ dño fūdi vel p̄dii vrbani vel rustici ꝑ rebus coloni vel inquilini inductis ⁊ illatis in fundū vel domū. vt earū possiōz nāciscat̄ quousqꝫ ei satisfactū fuerit. Et sic dat̄ ꝑ pignore vel hypotheca tacita.

Actio quasi ſuiana ē actio realis pretoria que dat̄ creditori rōe rei sibi obligate rōne pignoris l' hypothece expresse generalis vel spālis. vt eius possionē nāciscat̄ donec sibi satisfactū fuerit.

Libellus in actōne ſuiana sic format̄. Ago ꝯ ticiū eo ꝙ sibi locaui domū meā sitā in tali loco. ⁊c. vsqꝫ ad tale tp̄s ꝑ certa ānua mercede. ⁊ qualr̄ i dictā domum intulit tales ⁊ tales res. quarū rerū dictus ticius erat dñs vel eas hēbat i bonis suis ⁊ eas detiebat

⁊ possidebat. Que res mihi locā ti fuerunt ⁊ sunt tacite obligate pro dcā pensiōe quā ticius nō sol uit. Quare peto possessionē dictaruz rerū mihi assignari donec fuerit mihi de dicta pensione satisfactū. ⁊ hec forma ē ſm dcā. d. Jas. qui āplius ponit q̄ ang. Et si intētat ꝓ illatis i fundū rusticū dicet qualiter ille res illate sūt in tale prediū suū rusticū eo sciēte, al' succūberet qđ nō.

In actōe q̄si ſuiana ⁊ sic ypotheca expressa sic formatur libellus. Dico q ticius obligauit mihi talē rem in spē. puta talē librū qñ hypotheca fuisset spālis. vl' obligauit mihi oia bōa sua. qñ obligatio fuisset gñalis occasione tal' debiti. puta cā mutui. qui liber erat in bonis ticii ⁊ per eū detiebat ⁊ possidebat. quare peto ⁊c. vt. s̄. cōclusum ē in forma libelli precedētis.

In personā. Actio de ꝯstituta ē pſōal' ⁊ p̄tōia ⁊ hz oēs vires quas hēbat olim. ⁊ ēt illas quas hēbat recepticia. ⁊ orit ex nudo pacto. h. d.

Iste. §. vsqz ad. §. penales tractat de tribus actiōibus personalibus ⁊ p̄toriis. ⁊ prio p̄mittit de tribus actionibus in genere. ſo ꝓsequit đ vna quaqz i spē primo đ actōe đ ꝯstituta. ſo đ actōe de peculio. tertio đ actōe ex iuramēto. Add. ꝓ noticia huiꝰ materie collige ista pauca verba ex euidētiali. d. Ja. hic q de iure ciuili ex pacto nudo nō orit actio. vt. l. in regen. §. ſz cū nulla. v̄. igit nuda ff. de pac. Sz p̄tor in casu isto solo spāli. qñ quis nudo pacto ꝓmisisset se solutarū qđ ipse vl' alius dz vult q ex tali pacto quāuis nudo oriat actio p̄toria đ cōstituta. Et rō hꝰ ſm doc. ē qr ex quo illud scđm pactum nudū fit super debito iā ꝯcto. ⁊ sic insit duplex vinculū. iō equū visuz fuit p̄tori ex illo ſo pacto q̄uis nudo dari actionē. Et de rōnibus istis videbitur. j. in glo. in ver. nulla. ⁊ pono verba tex. De pecunia āt cōstituta cū oibꝰ agit. quicūqz ꝓ se vel ꝓ alio soluturos se ꝯstituerit. nulla. s. stipulatōe iterposita. nā alioquin si stipulanti ꝓmiserit iure ciuili tenet. Add. nota q vbi hz locū remediū ordiariuz nō recurrimus ad extraordinarium. fa. l. in cāe. in prin. la. ii. ff. de mino. ⁊. l. i ꝓuinciali. §. i. ⁊ ibi late bar. ⁊ doc. ff. de oper. no. nun. ex quo sequit q fortius ē teneri de iur ciuili q̄ p̄torio.

Glo. Cur filis videbat actō recepticia. s. quo ad q̄dam. qr vtraqz dabat. vbi qs cōstituebat se soluturū ꝓ se vl alio. ſz ⁊ dissimil' videbat qr actio đ cōstituta ꝓ his tm̄ rebꝰ i ꝯstōe đ ductis ꝯpetebat i quibꝰ mutuū cōsistit. s. que pōdere nūero ⁊ mēsura ꝯtinēt. ſz recepticia qñ alie res i ꝯstōne deducebant. Sz hodie ꝓ oibus ꝯpetit actio đ ꝯstituta. cuz

oēs res applone pecunie ꝯtineā tur. vt. C. d ꝯsti. pe. l. ii. §. pe.

Cōstō. d q̄ hic hr̄. C. d ꝯsti. pe l. ii. Cū oibus. s. aptis obliga ri ꝑ se. vbi ꝑ se iterueniret ꝯstō l' ꝑ aliis. vbi ꝑ aliis iteruēiret ꝯstō Sic ergo furiosus cuz nec pro se nec ꝑ aliis obliget. nec ꝯstituere se debere pōt. Idē i ꝓdigo ⁊ filī bus. Itē mulieres cū alias ꝑ se tā tum obligētur. ⁊ he ꝯstituent pro se tm̄. ⁊ nō ꝑ aliis. vt. ff. de ꝯstit. pe. l. i. §. i. ⁊. ii.

Cōstituerit. hec gl. hz. ii. ꝑtes In prima declarat tex. in. ii. per mōz fallētie seu limitatōis. remo uet tacitū ꝯtriū a tex. ſa ibi ⁊ h ita

Cōstituerit. vtputa ꝑ hec ver ba cōstituo me soluturū ꝙ ille dz vel ego debeo ⁊ filia. vt. ff. de cō sti. pe. que āt. in fi. ⁊. l. seq. Add. dicit d. Jas. iuxta hāc ꝑtē gl. vnū nō. ꝙ si quis cōstituit ticiū fide iussurū ꝑ se ꝙ tale ꝯstitutū va let. ⁊ constituēs tenet ex tali cō stituto. nec viciat qz vr̄ ꝓmissio facti alieni. qz itell'r ꝓmisisse se fa cturū ⁊ curaturū ꝙ ticius solue ret ⁊ fideiuberet. tex. hētis nō. in l. qui āt. §. sz ⁊ si quis certā. iūcta glo. que notabilis ē. ff. de ꝯst. pe. Et ibi declarat iurcō. quid fiēdū eo casu quo iste ticius nollet sol uere vl' fideiubere ꝑ isto ꝯstituen te. Secus āt si iste ꝓmitteret ali um soluturū nō ꝑ se. sz ꝑ alio. vt l. eū qui ephesi. §. sz siqs ꝯstitue rit. ff. de ꝯsti. pe. ⁊ rōnē drie vide hic ꝑ do. Jas.

Glo. Et hoc ita si sit debitū qd p̄cedat siue ciuile ⁊ naturale simul siue naturale tm̄. siue p̄torium. secus si ciuile tm̄ vt. ff. d cōsti. pe. l. i. §. i. ⁊. §. pe. ⁊ si. ⁊. l. iii. §. i. Addi. hētis ex ista gl. ꝙ debitū ciuiliter ⁊ natural'r vl' natural'r tm̄. vl' p̄toriū tm̄. p̄t i ꝯstitutū deduci. secus si ciuiliter tm̄. ⁊ tn̄ ciuil'r tm̄ debito pōt ac cedere fideiussor. vt ē tex. i. §. i. in v̄. ciuili. s̄. de fide. ⁊ ē tex. i. l. i. et ibi bar. ⁊ i. l. fideiussor obligari. § fideiussor. ff. de fideius. ⁊ istud est mirabile. Et de rōne hꝰ multuz laborāt hic doc. vide d. Jas. hic. ponētē multa pulchra que neces sarie breuitatis cā omitto.

Nulla. hec gl. diuiditur i. iii. ꝑtes pricipales. In pria ifert ex tex. ⁊ ꝯ illatōz opponit. In scda soluit dicēs ꝙ spāle ⁊ rōnē spāli tat assignat. In tertia ⁊ vltima enumerat alios sex casus spāles i quibus ex pacto nudo orit actio ſa ibi. ⁊ hic ē rō forte spālitatis. tertia ibi sūt ⁊ alii adhuc sex cāus

Nulla ergo ex nudo pacto ori tur actio. qd ē ꝯ ius cōe positum ff. de pac. l. iurgētiū. §. sz cū nulla ⁊. §. qnimo. ⁊. §. marcellus. ⁊. §. idē rndet. ⁊. ꝙ. d pact. l. legē. Et ē hoc iō forte spāle. qz sicut vnuz ꝑ eo qui ꝯstituit inducit. vt non teneatur nisi elapsis. x. diebus vt ff. de cōsti. pecu. l. promissor. cum alias statim tenet. vt. ff. de verb. obliga. l. eū qui calēdis. §. quot.

ꝛ ꝺ ver. sig. l. cedere diē. sic ꝛ aliꝺ
ꝯ cū. s. vt ex pacto nudo teneat̄.
vt. ff. de iureiur̄. l. eū qui in prin.
Addi. habet̄ ex hac glo. prio rō/
nez spanlitatis quia in ꝯstituto ex
nudo pacto oriat̄ actio. ſo ꝙ in
aliis ꝓmissionibus ꝑterq̄ i ꝯsti/
tuto ꝓmissor statim teneat̄. Sed
doc. hic cōiter reprobant gl. s. in
rōne specialitatis quam assignat.
vñ multuz laborant i assignanda
rōe vide per eos hic precipue. d.
Jas. In ſo nō. dicto ēt glo. re/
probat̄. a doc. ꝛ dicunt ꝙ q̄tum
ad obligatōem idē est in ꝯstituto
ꝛ in aliis ꝓmissionibus qꝛ statim
cedit dies obligatiōis. ꝛ tempus
illoꝝ. x. dieꝝ adicit̄ solutioni mi
serationis gr̄a. iuxta. l. si cuz mili
ti in prin. ff. de ꝯpen. de reliquis
vide hic ꝑ eos. Addi. vnū hic
diligenter no. pro limitatōe huiꝰ
matie. ꝙ vbi in ꝯstituto ꝓmitte
ret̄ pena pacto nudo. q̄uis ad sor
tez pricipalez nudo pacto ꝓmissā
ꝯpetat actio de ꝯsti. pe. tñ ad ipsā
penaz nudo pacto ꝛ sic sine stipu
latōe ꝓmissam. nō ꝯpetit ista ac/
tio de ꝯstituta pecunia. de hoc ē
tex. no. in terminis ꝛ forte sing.
in iure i. l. ticius. ff. de ꝯsti. pe. ꝑ
quē tex. ita dicit bald. in rubrica.
C. de ꝯsti. pe. in. iiii. q. Sunt
ꝛ alii adhuc sex casus in quibus
ex nudo pacto oriꝫ actio vt ecce
in donatōe hodie. lz olim fuerit
necessaria stipulatio. vt. C. de do
na. l. si qs argētuz. §. finautē. Ad
ditio doc. cōiter reprehēdūt glo.
maxime bar. quez alii sequunt̄ in
l. i. in vlt. col. ff. de ꝯdi. ex le. quia
hodie ex nudo pacto de donādo
nō oriꝫ actio. sz oriꝫ ꝯditio ex le.
ꝑꝑ ipsuz pactuz. ꝓsequor glo.
Itē si mulier dorē sine stipula
tōe marito dare ꝯuenit vt. C. de
do. ꝓmis. l. extat ꝛ de re. vs. ac. l.
i. §. i. Additio rōez huiꝰ casus vi
de ꝑ doc. hic. Itē si qs ob hono
rē decretū vel decernēdū palam
pollicitus fuerit. i. sine iterroga/
tōe. vt. ff. de polli. l. i. §. i. ꝛ. l. pa/
ctū. Additio dicūt doc. ꝙ hoc ē
spāle fauore reipublice. Itē in
nautico fenore vt. ff. de nau. fe. l.
piculi i fi. Additio ꝛ rō spālitat̄
ē rōe piculi. fa. c. nauiganti. ex ꝺ
vsuris. Itē in accessione viui
frumeti vel ordei vt. C. de vsu.
fru. Addi. dicit. d. Jas. ex mente
pe. ꝛ io. fa. ꝙ rō spālitatis ē ꝓpter
necessariū vsuz victualiū. Itē
i vsuris ciuitati ꝓmissis. ff. ꝺ vsu
ris. l. ēt al aūt ꝑꝑ sui frigiditatez
pactū nudū actōez nō parit. Ad
ditio rō huiꝰ fallētie ē ſm oēs ꝓ/
pter fauorē publicū ciuitat̄ ꝛ ita
ēt dicit bar. in. l. fideiusso. obliga
ri. ff. ꝺ eo qꝺ cer. lo. Addi. adꝺ
ēt aliū cāuz in quo ex pacto nudo
oriꝫ actio. s. in curia mercatoꝝ ita
bar. i. l. in. l. qntus mutius. ff. mā.
ar. illiꝰ tex. Alius ē cāus qñ pac/
tū nudū fieret i iudicio vt ꝯclu/
dit ludo. ro. i. l. i. in pri. ff. de v̄.
ob. ꝛ in hoc casu fingit̄ stipl'o. l.
cū oñdimus. in fi. ſm vnū intelle
ctū. ff. de fide. tuto. Aliū sing. ca

suꝫ hẽtis. vbicũqꝫ ille cui p pactũ nudũ aliqd ẽ ꝓmissũ pateret̃ dã nũ si sibi ꝓmissa nõ seruarent̃ tunc vigoꝛ talis pacti nudi ꝯ nõ suã/tem dat̃ actio ō dolo. ⁊ sic q̃uis ō pacto nudo nõ det̃ actio. ꝙsulitur tñ p actõꝫ ō dolo. vbi ex pacto aliquid abest pti. tex. ẽ ad hoc valde nõbil'. i. l. elegãter. §. finis pactõis. ff. de dolo. ⁊ ibi Bart. ad fi. ad hoc notat illũ tex.

Jure ciuili. Actõe ex stipulatu vbi icertũ ẽ ex qditõe certi q̃ ex stipl'one ont̃ vbi ẽ certũ. vt. s. de ver. ob. i prin. que stipl'o ẽ a iure ciuili iducta. vt hic cũ de iuregẽ tũ nõ fuit. ꝫ alii ꝯctus fuerit de iuregẽtiũ. vt. s. ō iuꝫ na. gẽ. ⁊ ci. §. ius ãt. Nõ aũt dꝫ eo ō iure ciuili. qꝫ nõ hẽat i se naturale viculuꝫ imo hꝫ. qꝫ sine ꝙsensu nõ valꝫ q ꝙsensus ẽ de iure naturali. ff. ō pac. l. i. §. pe.

Sũmula.

Actio ō ꝙstituta ẽ actõ pſonal' ꝓtoꝛia q̃ dat̃ ꝯ illũ q se cõstituit ⁊ ꝓmisit pacto nudo soluere a se. vel ab alio debitũ. Et eꝰ natura meliꝰ appebit. j. i forma lib elli.

abcdefghiklm

In libello actõis ō ꝙstituta ſm d. Jaſ. ex mẽte ſpec. dꝫ dicere. Ago ꝯ ticiũ q cũ ipe mihi l'aliuſ tertius deberet cẽtũ ex aliquo cõ tractu. vel ẽt naturaliter tñ ꝙstituit ſe ſoluturũ mihi. Quare peto vt ꝙdẽnet̃ ad mihi dandũ et ſoluẽdũ dicta centũ ⁊c.

Actiones aũt. Ex con tractu filii l ſerui tenet̃ pr̃ ⁊ dñs peculioten^{9} ō iure ꝓtoꝛio. h. d.

Add. nõ q ex quo de iure ciili pr̃ ⁊ filius nõ tenebant̃ ex ꝯctu ſi li vt pꝫ p ti. C. ne fi. p pa. tñ eq tate pretoꝛ itroduxit q tenerent̃ peculiotenus. ⁊ ergo hec actio de peculio dr̃ pretoꝛia vt hic. Nõ. q peculiũ dr̃ quaſi ꝓmoniuꝫ filii vel ſui. Nõ q pr̃ nõ tñ ex ꝯctu filii maſculi tenet̃ ō peculio de iure ꝓtoꝛio ſꝫ ẽt ex ꝯctu filie femine. qꝫ femia põt negociari ⁊ eẽ artifex. l. i. cũ ibi nõ. C. de eden. Differunt ãt peculiũ ꝓut accipit̃ in iſta materia. hoc mõ peculium ẽ quedã pua pecunia. quã filius vel ſuus p parcimõiã acquiſiuit. vt. l. peculiũ. ex eo. ff. de pecul. vl qõ dñs ⁊ pr̃ vt merenti ꝙceſſit. i. q fit in peculio ⁊ hr̃e ꝓmittit ẽt tacite ſiue ꝓueniat a pr̃e ſiue ab alio ꝙtẽplatõe pr̃is ⁊ fit ſepatuꝫ a rõnibus pr̃is vel dñi. vt. s. tex. i l. peculiũ ẽ in prin. ff. ō pecul. ⁊. l. q̃tuberonis. §. ſcire. ff. e. ita dicit bar. ⁊ ſaly. in. d. rubꝛica.

Prędcã tñ ꝓcedũt filio viuẽte. ſꝫ mortuo filio pr̃ oliꝫ tenebaꝫ

de ꝓfecticio et aduẽticio infra an
nuꝫ ꝑ ti. ff. qñ ac. de pe. ẽ an. d̃ pe
culio vero castrensi si illud oc/
cupabat iure peculii tenebat̃ itra
annũ. si vero tanq̃ h̃ꝛs. tũc secus
d. l. pr̃ qui castrẽse. in prin. hodie
vero cũ idistincte pr̃ occupet vt
hr̃s. certe in aduẽticiis ⁊ castren/
sibus tenet̃ vt h̃ꝛs ⁊ sic ꝑpetuo. ⁊
ista tradit dicta gl. magr̃a.

Glo. De peculio. volũt q/
dam dicere. hec eẽ pro
pria noĩa actionũ. s. de peculio et
de in rem verso. ⁊ quod iussu. itẽ
exercitoria tributoria ⁊ institoria
ex eo q̃ leges plerunqꝫ appellant
eas actões vt hic. Sed verius est
vt adiectiue ponãtur. Sic. n. dr̃
mãdati actio de peculio. vt. ff. de
pecul. l. iiii. §. cui congruit.
Add. ⁊ hec ſa opi. cõiter tenetur
hic per doc. ⁊ ꝑ Jo. in arbore di
cũt̃ adiectões p̃torie

Ipso iure. hec glo. magna. di
uidit̃ in. v. ꝑtes principales. vt in
pr̃ia declaret̃ actio de peculio.
In ſa declaret̃ actio de in rẽ v̄so
In tertia declaret̃ actio qd̃ iussu
In. iiii. declaret̃ exercitoria. tri
butoria. ⁊ institoria. In. v. decla
ret̃ to. ti. de noxa. ſa ibi p̃ter hãc
actõꝫ. tertia ibi. itẽ ẽ actio qd̃ iuſ/
ſu. quarta ibi. itẽ ſũt alie tres. qn
ta ibi. in delictis aũt. Et d. Jaſ.
al'r diuidit. vide hic ꝑ eũ.

Ipso iur̃. s. cili. pr̃ ergo ⁊ dñs
ex ꝯtu filii vel ſui nõ tenet̃ iure
ciuili. qd̃ ñ vli vt alter ex alteri⁹
ꝑsona obliget̃. ⁊ sic pr̃ nõ dꝫ tene
ri ꝓ filio inspecto iure ciuili. sic i
specto ſuo nõ dꝫ teneri dñs quia
ſuus ꝓ nullo ẽ ispecto iur̃ ciuili.
vt. ff. de re iud. l. qd̃ attinet. ſꝫ tñ
p̃tor equitatẽ desiderat. vt qꝛ pe/
culiũ quasi patrimoniũ ẽ filii vel
ſui vt subicit. qꝛ qd̃ parcimõia q̃
rit. vt. ff. de pecu. l. peculiũ. vere
tñ nõ ẽ p̃rimoniũ filii peculiũ. vt
C de ioffi. te. l. fi. i fi. Itẽ nec ser
ui. vt. ff. de ver. ob. l. liber hõ. iõ
ãt qꝛ p̃rimoniũ ẽ. iõ p̃rem ꝓ filio
dñm ꝓ ſuo teneri dicit. Diligẽ
ter tñ distingue. vtrũ ꝯhant fili⁹
vel ſuus vel quasi ꝯhant. itẽ vtꝝ
delinquãt vel quasi delinquant
Si ꝯhant quilibꝫ illorũ dñs l'pr̃
actõe ex eo ꝯctu tenet̃ i peculium
In cuius ꝯdẽnatõe deducit̃ ex
ipso peculio qcquid ſuus natura
liter dño debuit. vt qꝛ dñs seruo
mutuauit vl' al'sec⁹ ꝯxit. Itẽ de/
ducit̃ id qd̃ debet̃ his q ſũt i po
testate dñi vl' tutela vel cura. cuꝫ
videat̃ dñs p̃uenisse. vt. ff. de pe
cul. l. ſꝫ si dãnũ. §. i. ⁊. l. i. obligat̃
eiꝫ ſuus dño naturaliter. vt. s. d̃
fide. §. i. ⁊ ſũt hec ꝯia i ſuo ⁊ filio
excepta cã mutui ex qua nec filius
nec pr̃ tenet̃. secus i ſuo. vt. j. ti.
i. §. illud. ⁊. C. ad mace. l. pe. Itẽ
que dcã ſũt qñ ꝯhit hic filius vel
ſuus. idẽ qñ quasi ꝯhit. vt si alte
rius negocia gessit. vt. ff. de neg.
ge. l. si filius. Add. dũ gl. s. di
xit q̃ deducit̃ ex peculio q̃ ſuus
naturaliter dño dꝫ. hoc intellige
verũ qñ dñs aliũde nõ posset de
bitũ ſuũ ꝯsequi. nec al'r posset idẽ

peccat filius tuendo se macedoniani exceptione

nitati sue ꝯsulere. al's secus. vt est tex. in. l. si noxali. §. ꝙ aũt. ff. ď pecul. Et an standũ sit libro rõnuꝫ dñi. si i eo scripserit suum suũ sibi debere. dic ꝙ nõ nisi sit inserta iusta ⁊ vera cã. vt ẽ tex. i. l. non solũ. §. an debitor. ⁊ ibi bar. ff. ď pecu. qď tñ pẽdet a materia. l. nuda rõ. ff. ď dona. Itẽ ď eo qď dicit gl. ꝙ nec filius nec pr̃ tenent̃ ex mutuo filii. hoc itellige. s. effectualiter. qꝛ ob. exceptio maced. vt to. ti. ff. ⁊. C. ad mace. Dixit tñ sing. Inno. in. c. qꝛ plerique circa fi. ꝯmẽti sui ď imu. ec. vbi voluit ꝙ si i veritate ẽt posito ꝙ ꝓbari nõ posset mutuasset creditor filio ob eius necessitatẽ ꝙ peccaret mortaliter filius qui exceptiõe se defenderet. ⁊ bñ fa. l. macedoniani. C. ad mace. Et in quibus casibus cesset exceptio mace. habetis tex. nõ. i. l. ii. ⁊. iii. C. ad maced. ⁊ glo. optimã ⁊ magr̃alẽ in. §. illud i ver. macedonianũ. j. qď cũ eo.

Dixit ẽt signãter bal. in. l. zenodorus. que ẽ. l. ii. C. ad maced. ꝙ si filiussa. ꝯsueuit accipere pecuniam mutuo. ⁊ pr̃ cõsueuit talia mutuata restituere. qď cessat exceptio macedoniani ꝑ tex. optimũ i. l. ticianus que ẽ. l. fi. ff. qď cum eo. Preter hanc actõꝫ qua tenent̃ ď peculio pr̃ l' dñs tenẽt̃ ẽt qñqꝫ ď i rẽ verso. qñ. s. filiꝰ i rem pr̃is. vl' suus i rẽ dñi ꝯuertit. ⁊ ẽ isolidũ vsqꝫ ad q̃ntitatẽ versaꝫ vt j. ti. §. i rẽ. sꝫ ď peculio agit̃ quatenus peculiũ durat. vt. j. e. §. sũt

pr̃ q' cõsueuit passim soluere pecunias mutuatas filio nõ pot se macedoniani exceptione defendere

ꝯ abbi in c. nouit in ꝯ ad.

ꝑterea. ⁊. j. ti. i. §. i rẽ. Addi. hãc m̃ateriã actõis ď i rẽ v̄so. oẽs tradũt oẽs i. d. §. in rẽ. Et illud nõte ꝙ q̃uis actio ď pecul. vt dixi. s̃. in euidẽ. mortuo filio sit annalis ꝯ pr̃em. ꝑ ti. ff. qñ ac. de pe. ẽ an. ista tñ actio de in rem v̄so. ⁊ eodẽ mõ qď iussu ẽ ꝑpetua tex. ẽ nõ. i. l. macedoniani. ⁊ ibi bar. C. ad mace. Itẽ ẽ actio. qď iussu. que ẽ insolidũ. qñ filius l' suus iubente dño vel pr̃e ꝯxit. vr̃ eniꝫ ꝯdi cũ ipso pr̃e vl' dño. vt. ff. qď iussu. l. i. §. fi. Add. ď ista actione quod iussu hꝫ ꝑ oẽs i. §. i. j. quod cũ eo. Itẽ sũt ⁊ alie tres. s. exercitoria que dat̃ ꝯ dñm nauis qui ꝑposuit magr̃m nauis suũ suũ. ⁊ eius rei gr̃a ꝯtractũ fuit. ⁊ iõ dr̃ exercitoria. qꝛ exercitor dr̃ dñs nauis. Add. materiã hꝰ exrercitorie. ponũt oẽs i. §. exercitoria. j qď cũ eo. Et hẽtis i hac materia tex. nõbilẽ in. l. fi. ff. ď exerci. Aduerte tñ ꝑ fundamẽtis hꝰ matie ꝙ dr̃ia ẽ iter actõeꝫ ď peculio et exercitoriã. qꝛ exercitoria i solidũ ꝯpetit illa q̃tenꝰ ẽ i peculio. Ita gl. i. l. i. i pri. i v̄. ď peculio. ff. de pecul. ⁊ tex. in. §. ea rõne. j. quod cũ eo. Itẽ exercitoria hꝫ locũ qñ qs ꝑpõit̃ certo generi negociatõnis sꝫ actõ ď peculio ñ. Itẽ exercitoria hꝫ locũ qñ filiꝰ l' suus ꝯhũt dñi volũtate. aut expressa aut tacita. al' secus. sꝫ actio ď peculio datur ẽt si ꝯctum sit dño vel patre ignorante imo etiam expresse ꝯdicente. vt. l. si quis seruum. §.

ēt.ff. de peculio. Itē i act. de peculio deducit̄ i pmis qđ pr̄i l' domino dētur vt.s̄.sz in exercitoria nō fit ista deductio.sz tenet̄ i solidū.has dr̄as ponit magistraliter bar.i.l.i.in pr̄i.ff. de pecul. pseqtur gl. Itē istitoria.que hz locū qñ aliquis suū suū taberne vl stationi pposuit. Additio đ hac institoria p oēs in.§.institoria.j. qđ cū eo ⁊ per bal.in rubrica.C. de exerci.vbi multa signāda ponit. Circa hāc institoriā vnuz ppetuo no.q̄ si institor alicuius mercatoris miserit ad aliquē.cautiōem tenoris huiusmōi.hēs penes mēsaz dñi mei mille aureos. quos tibi reddere debeo in chalēdis maii pxime futuris.mortuo principali.mercatore fine hr̄de ⁊ bonis eius.excussis ⁊ venditis.⁊ nō exñtibus soluēdo per v̄ba huius eple seu cautōis institor non obligat̄ ad istos mille.imo nec ad aliquid pōt ppterea ꝯueniri. ita ē tex.i terminis pegrinus ⁊ sing. in.l.fi.ff. de exerci.⁊ dicit.d. Ja. q̄ rō huius ē.qz in isto cāu istitor ñ pmisit.sz solum cōfessus fuit.

Cōfessio institoris nō pre iudicat dño

Itē tributoria.qua agit̄.ita q̄ dñs vocat̄ in tributū vt.j.ti.i.§. itroducit.⁊.§.istitoria.⁊.§.i.additio de hac hr̄ in.§.hic all'. Et pro itellectu terminorū scias q̄ lz i actōe de peculio.pr̄ ⁊ dñs prio deducūt qđ ipis debet̄ vt.s̄. tñ p̄tor per hanc tributoriaz tempauit illā deductōem.qñ filius vel seruus ꝯtraxer̄ in merce peculiari sciēte ⁊ paciēte dño vel pr̄e.tūc nō deducunt vt.s̄.sz vocant̄ in tributū.i.ponet̄ in medio p dñz vel pr̄em q̄tū est i merce peculiari.⁊ tūc fit distributio inter dñm ⁊ ceteros creditores p ratu portione debiti vniuscuiusqz de his ē tex.in.l.i.in prin.ff.de tribu.

In delictis aūt.⁊ quasi delict̄ idē olim seruabat̄ in filio ⁊ suo. vt pnoxa dari possent vt.j.đ noxa.sz hodie p seruis tm̄ agit̄ noxaliter.vt ibi dicit̄.⁊ pro delictis vt.j.de noxa.in pr̄i.⁊.ff.đ noxa. l.i.⁊ in quasi delictis.vt si suus habitās cū dño habuit suspensuz vel appensum.vl' effudi aliquid qđ alicui nocuit.vt đ his q deie. vel effu.l.i.§.cū suus.⁊.ff.de minor̄.l.q̄ si minor.§.si suus.porro lz in delict̄ ⁊ quasi agat̄ noxaliter tñ ⁊ de peculio agit̄.si locupletat⁹ ē dñs inquātū p id peculiū locupletius ē vt.ff. de iudi.l. taz ex ꝯctibus ⁊.ff. de pe.l.lz.§. ex cā. Addi.cū hac glo.doctores cōiter transeūt nihil addētes.

Sūmula.

Actio de peculio ē adiectio l actio p̄toria psonalis que dat̄ ꝯ pr̄ez vel dñm qui ꝯcesser̄ filio vl' seruo hēre peculiuz rōe ꝯtractus vl' delicti facti per filiuz vel suuz vt ꝯdēnet̄ ipse pr̄ vel dñs ad dāduz ⁊ soluēdū ea q̄ rōe talis ꝯct⁹ vel delicti p filiū vel suuz debita

sunt. eatenus quatꝫ ē in peculio.

Et ꝙ doc. hic ponūt formā libellorū actionis qđ iussu de i rez verso exercitorie, istitorie. ⁊ tributorie. ego ēt hic ponam.

Actio quod iussu ē adiectio l' actio p̄toria ꝑsonalis q̄ dat̄ ꝯ patrē ex ꝯctu filii, rōe ꝯct⁹ facti ꝑ filiū i quo iussus generalis l' ꝑticularis ipsius p̄ris p̄cessit vt ꝯdēnet̄ ipse pr̄ ad dādū ⁊ soluēdū in solidū ea q̄ ꝑ ipsuz filiū in tali ꝯctu ꝯuenta sunt.

Actio de i rē verso. ē actio vl' adiectio p̄toria ꝑsonalis q̄ dat̄ ꝯ p̄fem vl' dn̄m. rōe ꝯct⁹ facti ꝑ filiū vl' ſuū. vt ꝯdēnet̄ ipse pr̄ vel dn̄s ad dādū ⁊ soluendū ea q̄ rōne talis ꝯctus per filiū vel ſuuz debita sunt. eatꝫ quatꝫ ad qđ ex tali ꝯctu ꝑuenit in eoꝝ vtilitatem versum est.

Actio exercitoria ē adiectio l' actio ꝑsonalis p̄toria q̄ dat̄ ꝯtra dn̄m nauis. rōe ꝯctus facti ꝑ exercitorē vel p̄ponitū quē ipse gubernatōi talis nauis p̄posuit. vt cōdēnet̄ ad dandū ⁊ soluēdū in solidū ea que ꝑ talem exercitorem debita sunt.

Actio istitoria ē adiectio l' actio ꝑsonalis p̄toria que dat̄ ꝯtra dn̄m q alicui ꝑticulari sue negociatōi institorē p̄posuit. rōe ꝯctus ꝑ exercitorez i tali negociatōe facti ꝑ ipsuz exercitorem. ad dādū ⁊ soluēdū in solidū ea que per institorem debita sunt.

Actōis tributorie descriptōez facili ter hēre potes ex his que. s̄. dcā sunt. in glo. magna circa fi. ⁊. j̄. etiam videbit̄ i libello actionis tributorie.

In actione de peculio sic libellus formari dz dico ꝯtra ticium dn̄m seii serui sui. ꝙ dictus seius hz quoddā peculiū ex ꝯcessione dicti ticii dn̄i sui. ex quo cū dicto seyo ꝯtraxi qꝛ vēdidi lanā ꝑ decē

qđ peculiũ dictus ticius hz ⁊ pos
fidet. quare peto dictũ ticiũ dñm
dicti seii ꝯdennari mihi ad dicta
decẽ dãdũ. ⁊ soluẽdũ mihi scđm
vires peculii p̃dicti. In actõe
qđ iussu. dico ꝙ ticius publice no
tificauit ꝙ vnusquisqz cũ gayo fi
lio suo ꝯtraheret. vl' ꝯtrahere po
sit. vel dicas sm casus ꝯtingẽtiã
ꝙ te rogauit vel interpellauit. vl'
te sollicitauit vt cũ filio suo. ꝯtra
heres. vel dicas ꝙ post q̃ cũ dcõ
filio suo ꝯtraxisti. dictus tici⁹ p̃z
verbo vel epistola vel nũcio rati
ficauit. ⁊ qualiter tu vendidisti ꝓ
decẽ lanã dicto gayo virtute dic
ti iussus. pp qđ dictus tici⁹ p̃z est
tibi ad dicta decẽ in solidũ obli
gatus. quare petis dictũ ticiũ cõ
dẽnari ad dãdũ ⁊ soluẽdũ dcã. x.

In actiõe de in rẽ verso dico
ꝙ gayo filio seii mutuaui sũmam
vnã frumẽti quã dictus gaius cõ
uertit in vtilitatez dicti seii p̃ris
sui. qz cũ eo pauit eius familiã. cũ
eniz pater ex ꝯtractu filii teneat̃
quat̃. versum ẽ in vtilitatẽ suaz.
iõ peto dictũ gayum mihi ꝯdẽ
nari ad restituẽdaz dictã sũmam
frumẽti eque boni ⁊c.

In actiõe exercitoria. dico ꝙ
ticius ꝓposuit gayum in magi
strũ sue nauis quã retinet in tali
loco pro mercibus ⁊ ꝑsonis vehẽ
dis. ⁊ qđ dicta nauis indigebat
ãmolatione vel repatiõe ꝓ ducat̃
centum. ⁊ ꝙ dictus magister ga
yus pro dicta ãmolatiõe necessa
ria vel reperatõe fienda. c. duca
tos a me mutuo accepit. quar̃ pe
to dictũ ticiũ exercitorez mihi cõ
dẽnari ad dãdũ ⁊ soluẽdũ dictos
ducatos. c.

In actõe institoria. dico ꝙ ti
cius mercator p̃posuit ⁊ instituit
gayũ tali negociationi. ⁊ cũ dic
to gayo ⁊ institore eius rei cã cui
p̃positus fuerat ꝯtraxi. qz vẽdidi
sibi lanaz pro decẽ. quare peto di
ctũ ticiũ mercatorẽ. ⁊ institorem
ꝯdẽnari ad dandũ ⁊ soluẽdũ mi
hi dicta decẽ ⁊c. In actõe tri
butoria dico ꝙ gayus filius ticii
in lana negociabat̃ ⁊ ꝙ ego scien
te ⁊ nõ ꝯdicẽte eius patre vẽdidi
⁊ tradidi sibi lib. mille lane. valo
ris florenorũ. c. dicitur eniz ꝙ di
ctus gayus filius habet alios cre
ditores. ⁊ ꝙ dictus ticius p̃z hz
penes se oẽs merces peculii dicti
sui filii. quare peto dictũ ticiuz q
asserit ẽt se creditorẽ dicti sui filii
ꝯdẽnari ad ꝯtributõem. ⁊ ad dã
dũ ⁊ soluẽdũ mihi totũ illud ꝙ
mihi ꝯtigere põt fcã diuisiõe di
ctarũ merciuz peculiariũ iter oẽs
creditores dicti gayi ⁊c.

Item si quis. Si qs iura
uertit aduersario đ
ferente in iudicio. dat̃ ei ex sacra
mẽto actio. h. d.

Item si quis postulãte aduer
sario iurauerit sibi deberi pecu
niaz quaz peteret neqz. ei soluat̃
iustissime accomodat ei talem ac
tõem p̃tor. per quã nõ illud que
rit̃ an ei pecunia dẽatur. sz an iu
rauerit. Addi. no. ꝙ hic col

Ite Jura mēti simplex pro ...
bal. et ibi apostilla. Alexā. in antiq.
sacra pubet. C. si aduer. vectigl.

·llll·

ligunt per. d. Jas. multi nōbiles effectus iuramēti vltra illos qui ponunt hic in gl. quos pterire ñ possūt vnde prio iuramētū habz viz litis cōtestatōis z actōem perpetuat z iterrumpit pscriptiōem tex. est in. l. nā z postea. §. his qui tpali z ibi bar. ff. de iurisiur. so iuramētū tollit obligatōem naturalē. l. sticū aut pā. §. naturalis. ff. ō solu. gl. z bar. i. l. ii. ff. de iurisiur. tertio iurām hz viz nouatōis z delegationis. d. l. qui iurasse. §. fi. z ibi glo. magistraliter ponit i quo quemāt z dfant. Quarto iuramētum habet vim solutiōis. l. iusiurādū ēt loco solutōis. l. duobus. §. a fideiussore. ff. de iurisiur. qō intelligit bar. in. d. l. qui iurasse. s. solutionis ficte z nō vere z iō bar. i. l. a fideiussore. post gl. no. ibi qz si fideiussor iurasset q̄nis videat solutisse nō tñ possz repetere a reo pricipali. qz sic regreret ꝑ z ñ ficta solō. Quinto iuramētū hz viaceptilatōis. l. iusiurādū a ōbitoz. ff. ō iurisiur. Sexto iurz repñtat miorē ꝓmaiori. z validat ꝙtractū inualidū z obligatione inualidā. aūt. sacra pubezū C. si ad vē. c. i. §. itē sacra. cū gl. ibi nō de pa. iure fir. i vsi. feu.

Septimo iurām hz hūc no. effectū qz lz regulariter in obligationibus factis succedat obligatio ad interesse. z sic regulariter licz pmittēs factū soluēdo interesse lib erat. l. si qs ab alio. §. fi. ff. de re. iud. l. stip. nō di. in ver. celsus

Ite het vim clausule de prorogatorie. ō. Joa. an. in Rub. ca. qd semel plurimi in mercurialibus in l. qnes ꝓ hēd. et fusius et imo ff. in rub. et in. l. si ꝓ pupillo Jason in l. si pacto q penā C. de pactis

ēt̄ iuramēti obligat ꝑ ... hereditē ... ita est

ff. de vet. ob. tñ iurām obligat quē ꝑcise ad factū glo. ē no. i. l. si pecunia in pan. ff. de 2di. ob. ca.

Octauo iuramentū hz effectū no. qz vbi quētū cēt de ꝓgāda iurisdictiōe z sic eēt factū pactū de rñdēdo coram iudice non suo quo cāu certū ē qz hz locum pnia antequā iudex adeat. l. si quērit. ff. de iurisdi. o. iud. tñ si interueniret iurām nō hēret locū talis pnia vt per. d. Anto. ō bu. z alios cano. i. c. i. de iudi. Nono iurām imꝑtat clām illaz vt actus valeat oi mō quo pōt tex. ēēing. in. l. cuz pr̄. §. filio mīem z ibi bar. ff. de. li. ii. Decio iurz hz vi illi cle q̄ apponit i quētōe pēali rato manēte pacto. ō q̄ i. l. q fideiusso. ff. ō trās. z i. l. cū ꝓponas. C. ō trās.

Undecio iurām hz hūc nō effectū qz vbi apponit iurz sp impedit moz purgatō. ita nō bar. p illum tex. i. d. l. si qs maioz. C. ō trās. ō cui dicti vitate. ibi late p alios.

Duodecimo effūs ē. qz iurām hz executōez patā tex. nō ad ß i. l. mioz. xxv. ā. cui fidicō. ff. ō mioribus vbi qz iusiurādū de iurisdi cōi ñ hz executōez patā. isto tñ cāu hz executōez patā ēt ō iurisdi cōi istō volunt nōnulli bar. i. l. ii. ad fi. ff. ō iurisiur.

Hl. Postulāte z petēte reo ꝙ ōferēte. fi. n. fine volūtate aduersarii iurare ꝙ. nihil ꝑficeret iurz. vt. ff. ō iurisiu. l. ii. i pri. addi. dic̄ io. fa. hic qz tale iurz platū nemine ōferente posset etiā iuranti prodesse. si diceret contra se z

Ite si fideiussor qz alio iuramēto potest ... si sit ꝑsens et solnēdo sine nō bal. ... respecto de Jnnocētio alexā. in apostil. bal. in antiq. ... de fideiuss. C. ... abbatis in c. per nanuit ... de ...

r het vim litis ...
r tollit obligatiōez naturalē
r het vim nouatōis
r het vim solutiōis
r het vim acceptilatiōis
r Rei ꝑstat mioreꝫ
r obligat ꝑsē
r etiam Cir ... uz
r habet vim ... to manēte ...
r habet vim ... nō valet ...
r Impedit ꝑgaui moꝝ
r habet ... ꝯ parat

ꝑ se. qz tũc si aduersarius vellet i niti ꝙfessioni ꝺ̃ iurantẽ teneret recipere in totũ. s. ꝑ t ꝺ̃. allat. l. publia. §. fi. ff. ꝺ̃po. alia circa hoc vide p ꝺ. Jas. Jurauerit vl ei remissũ fuerit. vt. ff. de iureiur. l. nõ erit. §. fi. t. l. seq. t. C. de reb. cre. actozi. Add. t i illa. l. actozi ẽ casus ad hoc. Aduertẽdũ tñ q si iuramẽtũ delatũ nõ ẽ per ptẽ acceptatũ. t tũc cũ deferẽti licitũ fit indistincte penitere. poterit per ꝙñs delationẽ iuramẽti reuocare casus ẽ in. l. siquis iusiurãdũ. C. de re. cre. t gl. in. l. manifeste tur pitudinis. ff. ꝺ̃ iurĩu. Si ãt iuramentũ fit acceptatũ tũc nõ ẽ locꝰ pnie. t si hoc casu peniteat deferẽ tez iuramentũ hr̃ ꝑ remisso. t sic pinde ac si eẽt iuratũ. ꝺ. l. nõ erit §. fi. sz ẽ melioz tex. in. l. si nõ fuerit. ff. de iureiu. Jsta ponit bar. i ꝺ. §. fi. in. l. nõ erit. Beberi. Diuidit in. iii. partes pncipales. In pria declarãdo tex. ponit q remediũ seu que actio cõpetat actozi qui iurauit t quõ cõpetat. In sa ponit q remedium ꝙpetit reo qui iurauit. In tertia declat t limitat qõ sup. a dixerat i pria pte ꝺ̃ actoze qui iurauit sa ibi. ex parte ãt rei si iuret ꝛc. tertia ibi t hec que dixi i actoze. Et ad cõmendationẽ huiꝰ gl. dicũt hic doctoꝝ q hec glo. in hac materia plenioz ẽ de corpe iuris. Beberi sic simplr. s. nõ adiecta cã quare debeat. qõ ifozmiter dicimus. si ãt dicimus cũ forma vz qz vẽdidi tunc agit actione vtili ex eo ꝺ̃ctu nata ex sacro cũ ꝑ veritate accipiatur. Add. nõ q gl. vult q qñ dat iuramentũ t iurat fiue formiter fiue infozmiter hoc est vel cũ causa vel sine cã semper ꝺ̃ nasci actio ex sacro. Et doc. dicunt q qñ prestat iuramẽtũ fozmiter hoc ẽ super aliquo ꝺ̃ctu dicit ozi ri actio ex tali ꝙtractu. secus si sine cã. quia tunc ozit ex iuramento. per iura hic in glo. alle. qz tũc vz quidam quasi ꝺ̃ctus inter dantem t recipientẽ vt declarant docto. maxime Ange. in. l. i. C. de reb. cre.

Et aduersario filr actionẽ tribui ac si vere ꝺ̃ctus pcessisset. idẽ ẽ in aliis ꝺ̃ctibus. vt. ff. de iureiu. l. si duo. §. fiquis iurauerit. t. §. idẽ dicemus. t. §. marcellus.

Add. nõ q glo. vult hoc dicere q sicut actozi qui iurauit cõpetit actio ex ꝺ̃ctu sup quo iurauit. puta ex empto ad rẽ tradendam ita ẽt competit illi qui ꝺ̃tulit actõ ex vendito ad pretium.

Jtem circa actionẽ realẽ si rẽ suaz esse iurauerit datur in rem vtilis. preterea in factum ꝙtra deferentem tantum vel heredem. vt. ff. de iureiurãdo. l. nõ postea. §. fi. t. l. seq. t ita actozi interduz datur in factum. interdum vtilis ex eo contractu t vtilis in rẽ.

Additio. habetis ex glo. duo. Primum q in reali cõpetit vtilis i rẽ. etiam si nõ sit allegata cã t sic iuramentum fit; infozmiter

p̄stitū. vt qꝛ iuraui rē meā cē sim
pliciter. s̄m hētis q̄ i p̄sonali qñ
iurat̄ formiter ⁊ sic cū cā ñ ꝯpe/
tit nisi actio ex eo ꝯctu vtilis. nō
aūt actio in factū. s̄z i r̄ali dat̄ vti
lis i rē. ⁊ actō i factū ⁊ rōes bui⁹ vi
de hic p. d. Jas. Ex p̄te autem
rei si iurat in actōe p̄sonali tūc ex
ceptiōem tm̄ parit. si aūt in actōe
reali tūc distinguit̄. aut iurauerit
rē petitoris nō eē. quo casu exce/
ptio tm̄ dat̄. aut suā eē. quo casu
actio tm̄ dat̄ si res ad actorez re
deat nō ꝯtra aliū. Addi. glo. s̄m
doc. bñ loquit̄. ⁊ eandē distic. di
cite hēre locū ⁊ ꝓcedere in snia
lata ꝑ reo. vt hic per ang.

Et hoc qđ dixi in actore hz lo
cū si iuuat̄ ex sacramēti delatiōe.
s̄z si iuuat̄ ex traditōe fcā occasio
ne iur̄iurādi tūc publiciana dat̄
ꝯtra quēlibz si sit iusta cā traditō
nis vt. ff. de iur̄iur. l. naz postea.
§. fi. ⁊. l. se. ⁊ đ publi. l. i. i fi. vsqz
ad. l. eū. q. Nec ob. j. e. ti. l. cū q.
§. si retēti. qꝛ ibi v̄bum dūtaxat.
dominum tm̄ excludit. ꝯ quē pu
bli. nō dat̄. vt. ff. de publi. l. pe. ⁊
fi. Addi. hec gl. in ista p̄te finali
cōiter reprobat̄. vide hic ad lon/
gū per. d. Jas. Querit̄ hec gl.
fi. Diuidit̄ i tres p̄tes. In p̄ria
ponit dictū ꝑ qđ extendit̄ text.
noster. In s̄a per modū notabil̄
declarat quotuplex sit iur̄m. ⁊ an
⁊ qñ possit recusari. In tertia dis
putat referēdo. opi. an ex iuramē
to oriat̄ actō i factū qñ sup eo la/
ta ē snia. s̄a ibi ⁊ est notandum q̄

hoc sacramētū. tertia ibi. sed s̄m
placētinū. Querit̄. ēt si p̄iu/
riū vellet ꝓbar̄. qꝛ sufficit diuina
vltio. vt. ff. de dolo. l. q̄ si deferē
te. ⁊. l. seq. ⁊. C. de re. credi. l. iii.
nisi in casibus vt. C. de re. cre. l.
fi. ⁊. ff. đ iur̄iur. l. admonēdi. Ad
ditio ⁊ sic hētis q̄ p̄iur̄ nō punit̄
nisi diuina vltōe. Additio at/
tēde vnū nōbile dictū Jo. an. in
addi. spe. in ti. de iur̄iur. i rubrica
q̄ si aliquis iurauit nō fideiubeꝛ
pro aliquo ⁊ ꝓximus eius ē i ma
gno p̄iculo ꝯstitutus nisi ꝑ eo fi
de iubeat q̄ nō obstāte iuramēto
dēat ⁊ tenet̄ ꝑ eo fideiubere. que
aūt ꝯdōnes. siue clausule tacite
subintelligant̄ in iuramēto. vide
te nōbiliter ⁊ ple. bal. i. l. fi. C. de
nō nu. pe. Et no. q̄ hoc sacra
mētū quod est de re. ff. e. l. quoc.
i. de veritate. vt. ff. ad. l. cor. de
fal. l. i. §. q̄ in rōnibus triplex in
uenit̄. s. volūtariū qđ ex volūta/
te dat̄ suscipit̄ ⁊ recusat̄ ⁊ ex̄iu/
diciū. vt. ff. e. l. iusiurandū. Itez
necessariū qđ necessitate iposita a
iudice defert̄ ⁊ suscipit̄. vt. ff. de
i li. iuran. l. fi. nō pōt hoc sacramē
tū referri vl̄ recusari nisi p̄tēdat̄
iusta causa recusatōis. vt. C. đ re.
cre. l generalr̄. §. finaūt. Itē iudi
ciale qđ sic dr̄ a iudicio. qñ p̄s p̄ti
i iudicio iuramētū defert. qđ nō
ē necesse subire sed pōt recusari ⁊
referri. vt. C. eo. delata. l. gene/
ralr̄. §. finaūt. s̄z i re ueteri nō po
terat recusari vt. ff. eo. l. manife/
ste. Additio hētis ergo ex ista gl.

q̄.l.manifeste hodie ē correcta p. l.generaliter.§.finautē.C.de re. cre. Sz doc.cōiter tenēt q̄.d.§. finautē.nō corrigit sz declarat.d. l.manifeste.q̄ verū est q̄ delatio iuramēti fcā a pte pti i iudicio iudice approbante nō pōt recusari a pte.s.sine iusta cā subsistēte.⁊ q̄ sint iuste cause.quibus iuramē/tū pōt recusari.vide bar.qui plures enumerat in.d.l.manifeste.⁊ bal.in.d.l.generalr.§.i.ad fi.⁊ vide hic.d.Jas. Addi.no.q̄ si ille cui deferr̄ iur̄m iā ꝓbauit vl'ēt offert se ꝓbaturū ista ē iusta cā recusandi iur̄m tex.ē no.in.c. ii.ex̄ de proba.⁊ ibi per io.an.⁊ alios.imo plus tex.ibi reprobat ꝯsuetudinē q̄ erat i ꝯriū. Itē ad dite ⁊ vltio aliā cām recusandi iuramētū.quā ponit text.i.l.si qs iusiurādū.C.de re.cre.qñ aliquis detulit iur̄m.⁊ ante acceptatōem reuocauit asserēs se velle ꝓbare. si postea deficiat i ꝓbationibus ⁊ velit iur̄m deferre poterit licite recusari. Sz s̄m pla.ita demū actio in factū dat̄ ex sacr̄o si sentētia nō subsequat̄.alias qua re orit̄ actio in factū.cum ex snia eadē nasceret̄.vt.C.de re.cre.l. actori.sz nos ꝯtra licet eniz due sunt ad idē ⁊ eodē noie nō nocet vt.ff.de ac.emp.l.nō ē nouuz.⁊. ff.de fideius.l.hr̄s a debitore semel tñ fiet exactio tm̄.vt.ff.d̄ v̄. ob.l.qui bis.⁊ de re.iur̄.l.bona fides. Additio hanc glo. cōiter doc.approbant.

Sūmula.

Actio i factū ex iureiurādo ē que dat̄ actori cui a reo i iudicio ⁊ iudice approbante.delatū ē iuramētū.vt ipse reus eidē ꝯdēnet̄ ⁊ cogat̄ ad dandū ⁊ soluendū id quod ꝑ actorē iuratū ē.

In actōe in factū ex iureiurādo iformiter p̄stito sic forma libellū. Dico ꝯtra ticiū.q̄ cū litigarez cū eo coraz tali iudice.⁊ ab eo peterez centū que dicebaz mihi deberi.dictus ticius mihi detulit iur̄m si dicta centuz erāt mihi debita.iudice dictaz delatōem iuramenti approbante ⁊ qualiter ego statim iuraui dicta centuz mihi per ticiuz deberi iurando per illuz moduz per quez mihi delatuz fuit iur̄m. Qua re cuz dictus ticius dicta centuz mihi soluer̄ ⁊ prestare deneget ⁊ recuset.peto euz per vos ꝯdēnari ⁊ ꝯdēnatuz iuris remediis ꝯpelli ad dāda ⁊ soluēda mihi dicta cētū ⁊c.

Ubi v̄o i ista actōe personali iuramētū eēt formiter p̄stitū quo cāu orit̄ vtilis ex ꝯctu.vt vidim⁹

ſ.in gl.i ver.deberi.eadez ē for/
ma niſi q adiciēda ē cā ex qua di
cis tibi deberi.ꝛ i iuramento m/
formiter p̄ſtito nō ꝛ p̄dicta ꝓce
dūt i actione plonali. Jn rea/
li aūt qualr formandus ſit libell⁹
io.ſa.ꝛ ang.de are. diſcordāt in
gluſiōe.io.ſa.dicit q̄ dz petere
p̄ſniam declarari rez ad ſe ptine
re iure dñii.ꝛ hoc declarato dz
petere rez reſtitui ſibi dño. ang.
de are.dicit q̄ dz dicere ſibi qua
ſi dño.qz p̄tor nō dat directū do
minū ſed vtile. §.quoſ aūt cū ſi.
ſ.de bo.po. Sz.dño Jaſ.prima
magis placet qz hic nō agit de
dño dato a p̄tore.ſed bñ ō actio
ne data a p̄tore pp iuſm.ꝛ iſta
diuerſa ſunt. Si vo velis itē/
tare publicianā ſic dicas. dico ꝺ
ticū q̄ poſſidet talē rē.quaz ego
pecu i iudicio a feio quaſi meaz ꝛ
ipſo iſtante ꝛ deferēte q̄ iurarez
dictā rez meā eē iudice.approbā/
te talē delatōem.ac mandāte me
debere iurare ſtatiz ſuſcepi dictū
delatōem ꝛ iurau ſm q̄ mihi de
tulit meaz eē.ꝛ ob hoc fuit mihi
tradita poſſio dicte rei.quā tici⁹
nūc detinet.quare peto mihi di/
ctaz rē reſtitui ꝛc.

Penales quoq;. Qui
edictuz in al/
bo p̄toris poſitū corrupit.vel q
vocat patrē vl p̄monuz in ius ſine
venia.ꝛ eximēs dolo aliquē vo/
catū in ius.vel eximi faciēs. tene
tur actōe p̄toria.h.d. Et primo
ponit dictū vnū generale.ſo po/
nit exempla ibi veluti. Additio
nō q̄ nemini lz corrumpere edi/
ctū i albo p̄toris poſitū.ꝛ ſic fa.
ſi quis remouerit vel deturpaue
rit vl lacerauerit cedulas appoſi
tas ꝛ affixas valuiſ palacii vel ec/
cleſiarū.vel alio loco publico q̄
dz puniri vt hic de quo.ĵ. Et idē
ſi corruperit libros l aliquaz ſcri
pturaz repoſitaz i camera actoꝝ
cōis alicuius loci.vl ſi qs delene
rit ymagines aliquoꝝ qui ſunt ꝺ
picti ob perpetuaz ifamiaz vt ſūt
proditores l ſimileſ.vt nōt doc.
i.l.ſi qs id quod.ff.de iuſ.o.iu.

Jtē no.q̄ filio vel liberto.nō
ē licitū vocare ſupioꝛē ſuū i ius ſi
ne venia ꝛ obtēta a p̄tore al punī
tur.vt.l.pe.ꝛ fi.ff.de in ius vo.
Mo.q̄ nō ſufficit eximēz i iuſ vo
catū l facere eximi vt icidat i hāc
penā.ſz ēt reqrīē dol⁹ ita q̄ dolo
factū ſit.ꝛ premitte ſm ꝺy.hic q̄
alia ē actio pſecutoria ꝛ alia ē pe/
nalis. Perſecutoria ē.qū actori
res abeſt ꝛ reo adeſt. penalis qñ
mihi actor ñ abeſt.nec reo adeſt
vt i ſo exēplo huⁱ⁹ lre.ꝛ aduertaſ
q̄ triplr gr̄atur actio penaliſ.nā
aliqñ ꝺ ſolū ex pte actoris pena/
lis actio. pſecutoria vero ex pte
rei.aliquādo perſecutoria ex pte
actoris.penalis vero ex parte rei
aliquando penalis quo ad vtrūq;.de primo pone exemplum ſi
quis aliquid tibi dederit vt mihi
negociuz per calūniā faceres. nā
mihi nihil abeſt.ꝛ tibi adeſt ſim/
plum. vt.l.p̄ia. et per to.ff. de

De corrū pcē
ſu dicti affixi
m balnis ꝛc

perſecutoria
eſt

triplr actoris
actio penalis

calū De ſo pone exēplū i.l.aql. vt ſi iterfeciſti mihi ſuuz. nā mihi abeſt ⁊ tibi nō adeſt. vt.l. item mella. §. ſi plures. ⁊.l.inde neratius. §.i.ff.ad.l.aquil. De tertō vz de penali ex vtraqz pte. pone exēplū i ſo caſu iſtius. §.

Glo. Penales. Diuidit̄ i ii.ptes pricipales. In pria ꝯtinuat iſtū. §. ad p̄cedētia. In ſa ibi. ſz que ē dria. pōit drias que ſūt iter penales p̄torias ⁊ rei pſecutorias. Penales dictum ē. s̄. d̄ p̄toriis rei pſecutoriis. nūc d̄ penalib⁹ p̄toriis. ſz que ē dria iter penales ⁊ perſecutorias. Rñ. multe. qꝛ penales p̄torie ſūt annales excepta actōe furti vt. j. d̄ perpe. ⁊ tēp. ac. in prin. ſz rei pſecutorie ſūt ꝑpetue ⁊ tpales actōes. vt ff. de ac. ⁊ ob.l.i honorarius. Add. nō ꝙ gl. caute loquit̄ d̄ penalib⁹ p̄toriis. nā ſecus ē i penalibus ciuilib⁹. qꝛ ciuiles nō ſūt annales nec āno finiunt̄ ſz ſūt ꝑpetue. vt. j. d̄ ꝑpe. ⁊ temp. ac. in pri.

Itez penales actōes odioſe ſūt rei pſecutorie nō. vt. ff. d̄ pe. l. interpretatōe. Add. hec dria non ē generalis ſm Jo. fa. ⁊ ange. de are. qꝛ ēt ſūt aliqua rei pſecutorie ⁊ odioſe. vt actio d̄ dolo. vt. l. i. § ait p̄tor. iūcta. l. nō dz. ff. d̄ dolo. i quibus tñ. ll. nō dr̄ ꝙ ſit odioſa ſz ꝙ ē famoſa. ⁊ gl. hic ſm. l. iterpretatōe quā allegat. itelligit qd̄ penales ſūt odioſe ⁊ cōiter reſtrigende. qd̄ forte nō ita ꝓcederet i actōe d̄ dolo q̄tūcūqz famoſa.

Itē penales nō trāſeūt ꝯ heredes niſi aliquid ad eos ꝑuenit. vl̄ lis ſit ꝯteſtata vt. C. ex delic. deſ. l. i. ſed rei pſecutorie ſic. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ex ꝯtractibus. Itē vbi plures tenēt̄ rei pſecutoria. vno ſoluēte oēs liberant̄. nō ita i penali. vt. C. de ꝯdi. fur. l. i. ⁊. ff. de lib. cā. l. vlt. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. itez mella. §. ſi plures. Add. hētis ergo ex glo. ꝙ quādo plures tenent̄ penali actōe. vno ſoluēte ceteri nō liberant̄. Hec ꝯclo ſm doc. hic ꝓcedit qñ ē penal' ab vtraqz pte. ſecus ſi eēt penalis ex pte vnius tm̄. vt ex parte rei ꝯuenti. ⁊ ex parte rei perſecutoria. vt. l. i. §. ſi plures. cū ſi. ff. de eo per quē fac. e. Et rōnem huius vide hic ꝑ do. Jaſ. Scdo dicūt doc. ꝙ hec ꝯclo gl. ꝓcedit quando eſſet penalis que deſcenderet ex delicto. ſecus ſi ex quaſi delicto. vt. l. iii. ⁊ ſeq. ff. de his qui deie. vl' effu. ⁊. l. lz. §. ſi. ff. nau. cau. ſta. Et ſilr rōz huius vide p r do. Jaſ.

Ex albo. Erat eim albū dealbatio quedam poſita in loco eminenti. vt apparet in aut̄. de litig. §. omne. ibi voce preto. ⁊c. in quo albo erat ſcriptum. vel de citādo aliquo. vel de alio p̄cepto generali. vel ſpeciali. vt. ff. de al. ſcrib. l. i. ⁊. ii. ⁊. C. de iuriſdi. om iu. l. ſi quis id quod

Add. hec glo. ſentit ꝙ pēa huius edicti hz locum. in corrūpente qualecunqz album pretoris. ſiue generale ⁊ perpetuum. ſiue ē

tpale ⁊ spāle. In hoc ꝑ doc. cōi/ter reprehēdit̄ qui volūt ꝙ pena huius edicti nō hz locū nisi i cor/rūpente edictū generale ⁊ ꝑpetu um. secus si eēt spāle ⁊ tpale. pu/ta ꝺ citādo aliquē vel aliud simi/le. moti. p. d. l. siquis id qꝺ in v̄. ꝑpetue iurisditōis cā. Itē qꝛ edi ctū istud ē penale. ergo nō exten/dendū. nisi quatenus expresse lo quit̄ ꝑ regulā. l. p̄ses. ⁊. l. iterp̄ta tione. ff. de pe. l. cū quidā. in pri. ff. de libe. ⁊ posthu. Dicūt tn̄ ꝙ isti corrūpentes talia edicta spālia puniūtur pena arbitraria. cū nō sit pena taxata a iure p. l. i. §. ex/pilatores. cum si. ff. de effrac. ⁊ ex pil. ⁊ idē ꝑ oia tz bart. in. d. l. si quis id quod. §. i. ⁊ ibidē alii cōi ter sequūtur.

Corrupisset vel positū sustu/lisset q̄uis nō corruperit. ⁊ siue ꝑ se vel per alium tūc ambo tenent̄ nec vnus liberat aliū. ⁊ ē i quin/quaginta aureos. d. l. siquis id quod. ⁊. l. seq. Add. dic ꝙ cō/munis lr̄a in. d. l. siquis id qꝺ. di cit ꝙ ē solidorū quingentoꝝ non aūt quinq̄ginta. qꝛ ergo in penis i dubio mitior pars ē āplectēda l. si preses. ff. de pe. c. in penis. de reg. iur. i. vi. ⁊ ita tenēt cōiter do cto. i. d. l. si quis id qꝺ. Et dicūt cōiter doc. ꝙ hec pena ē applicā/da parti ⁊ nō fisco. qꝛ cū ista actō sit popularis ⁊ cuilibet de popu/lo ꝯpetit. d. l. siquis id qꝺ. i pri. in ver. iudiciū. qꝺ populare ē. et ita doc. cōiter sequūtur. vidē hic d. Jas. Tenet̄ ēt iste corruptor lege cornelia. de fal. ff. ad. l. cor. ꝺ fal. l. pe. cuius pena ē deportatio ⁊ omnium bonorū publicatio. in seruis ēt vltimū suppliciū. vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. in fi.

In eū diuidit̄ in. iii. partes. Primo subaudiēdo ad tex. nr̄m illū declarat. Scꝺo ponit vnum dictū. ⁊ illud extendit sub dubio forte. Tertio ponit dr̄iam que ē in actōe que dat̄ in isto v̄. ⁊ eque que dat̄. in ver. precedēti. ſa ibi. ⁊ si libertus nō pōt soluere. t̄tia ibi. superior tn̄ punit.

In eū. s. filiū vel libertuz dat̄ actio in factū que ē similiter vt su perior in. l. aureos. que dat̄ pr̄o/no vel patri. ⁊ si libertus nō pos sit soluere dictā pecuniam casti/gabit̄. Add. hētis ex glo. ꝙ q nō potest soluere in ere luat i cor pore. d. l. si. ff. de in ius vo. ⁊. l. i. §. si. ff. de pe. ⁊. l. ob fenus. ff. de ad. tu. ⁊. l. quicūqꝫ. C. de ser. fu. Hec regula prio ꝓcedit qn̄ id ꝙ soluendum erat debebat̄ tanquā ex pena delicti. secus si esset debi tum ex cōtractu. ⁊ sic ꝯueniretur aliquis ꝓ debito qꝺ non nascit̄ ex maleficio. qꝛ tunc illa rgula n̄ hz locū ſm doc. hic. Scꝺo dcā re gula ꝓcedit in ſuis ⁊ ꝑsonis vili bus. secꝰ in illis qui eēnt nobiles aut al honeste persone. ita doct. hic per tex. in. l. capitaliū. §. non oēs. in ar. ff. de pe. ⁊ idem Bar. in terminis. in. l. i. §. fi. ff. de pe. Tertia dicta regula procedit

Qui nō h̄et in bonis lua in corpore.

fallit

fallit

fallit

volẽte illo cui pecuniaria erat applicanda. ⁊ petente non alias. vñ iudex parte illa inuita aut nõ petente non posset penam pecuniariam in corporalẽ transmutare. tex. est in. d. l. fi. ff. de in ius vo.

fallit

Quarto predcã regula hz locum in pena ordinaria. secus' in multa ⁊ sic in pena extraordinaria. tex. ẽ in. l. illicitas. §. fi. ⁊ ibi bar. ff. de of. pfi. Ultimo hec regula non ꝓcedit in nũmis fm Bal. in. l. quicũqz. in. ii. col. C. de ser. fugi. qz fm eum pp leues abusiones nõ sũt pauperes in corpore punẽdi. nec propter leues trãsgressiones potest aliquis i corpore flagellari. vt. l. ii. C. ō his q sũt sui vel alie. iur. Idẽ forte i filio lz noxaliter nõ deb'. vt. ff. de in ius vo. l. pe. ⁊. j. ō noxa. in fi. Superior tñ v. punit solũ doluz hic solum factũ cõsiderat. vt. C. de in ius vo. l. venia.

Patronũ. Diuidit in. iiii. ptes. quẽadmodũ ꝙquatuor ꝙdicta ponit. Patronũ subaudi. vel patronã. Itẽ filios ⁊ pẽs corum vt. ff. de in ius vo. l. iii. §. i. Et accipe hic patronũ qui manumisit vel ꝓ quo indicatũ ẽ in cã ingenuitatis ⁊ libertinitatis. vel si ex cã fideicõmisi manumisit. vel emerit eo pacto. vt manumitteret et manumisit vel non manumisit sz ex ꝓstõne diui marci peruenit ad libertatem. vt. ff. de in ius vo. l. adoptiuuz. §. i. ⁊. l. is quoqz. ⁊. l. sed si hac lege. Itẽ liberos patroni accipe mares ⁊ feminas ⁊ pentes ẽt adoptiuos. vt. d. l. sz si hac lege. §. libertos quoqz. ⁊. §. parẽtes. Add. ō hoc an hodie fit correctũ qõ hic dz de pẽ adoptiuo. Et cõis opi. qz nõ fm d. Jas. hic

Vel parentẽ. ⁊ hic accipe marem ⁊ feminã ⁊ vsqz in infinitũ. ⁊ ẽt si adã hodie viueret ñ posset in ius vocari sine venia. Itẽ nõ refert si sũt ltimi parẽtes vel naturales. vt. ff. de in ius vo. l. iii. §. iii. ⁊. l. parẽtes. ⁊. l. patris. ⁊. l. adoptiui in pin.

Add. qõ dicit ō matre qz nõ posset vocari ꝛc. adde hoc ẽ verũ ẽt si mr' esset meretrix. d. l. iiii. §. fi. cũ. l. seq. ff. ō i ius vo. Et dñ dicit glo. in infinitũ. dic qz lz i propria significatõe vocabuli verbũ parentes extendat' soluz vsqz ad tritauũ. l. in cõsultus. §. parẽtes ff. de gradi. tñ qr iste casus est notabilis fit extẽsio. Itẽ alia rõz sentit tex cũ glo. an ver. i infinituz ⁊ colligit notabilẽ regulã. ange. qz i materia quãtũcũqz exorbitante fit extẽsio ad casũ ꝓpũ ⁊ ipso pũ cã honestatis fuande qõ reputat ipse multũ nõ. fa. l. filiũ habeo. ff. ad maced. Et dñ dicit gl. qz nõ refert an sint ltimi parẽtes ⁊ naturales. dic qz ẽt naturales tãtum. ⁊ ꝓ hoc ẽ tex. i. l. parẽtes iuncta gl. ff. de in ius vo. ⁊ ibi dicunt guil. ō cu. ⁊ bal. qz in ꝓuisionib' ordinatis a natura vel quasi vrẽ ius alendi ⁊ ius honorãdi parentes ⁊ similia iuxta. l. honoru. ff. de

obse.liber. ⁊ in.l.ii.C. de in ius vo.appellatōe parentū vel filioꝝ ꝯprehēdūt̄ ēt naturales tm̄. Sed tn̄ hec conclusio locū nō hꝫ in filio nato ex incestuoso coytu. ⁊ ē glo.sing.⁊ vnica in.d.l.qꝛ semp. ff.de in ius vo.quā ēt pro sing.allegat ang.hic.⁊ dicit ꝙ eam oēs doc.sequūtur subiciēs idē intelligendū esse in quolibꝫ nato ex dā nato coytu qui possꝫ criminaliter accusari ſm ꝙ declarat̄bar. in.l. fi.in.i.⁊.ii.col.ff.de his qui.vt indig.⁊ refert ita tenere ang.⁊ imola. in.d.l.ex facto.§.siquis rogatus.ff.ad treb. Sed do. Jas.hic dubitat.vide ꝑ ip̄m.

Jn ius vocasset. Diuidit̄ in iiii.ꝑtes. Jn pria declat tex. ſo illū extēdit.tertio.format vnaꝫ.q. q̄rto aliā. Deide sequit̄ vna additio.que nō ē d̄ gl.accur. ibi itē nūquid hr̄s. Jn ius vocassꝫ.i. ius experiēdi cā vocasset.vt.ff.de i ius vo.l.i.⁊ hoc siue cā sit cīlis siue crialis.vel ⁊ multomagis.nā ⁊ tūc ēt cū venia nō p̄t.qꝛ n̄ ꝯcedit̄ vt.ff.d̄ in ius vo.l.sꝫ ⁊ fi.§.p̄tor ait.⁊.ff.de accu.l.qui accusat⁹ i fi.⁊.l.hi.§.ii.

Add.hec gl.ita simpl'r loquens male dicit.⁊ ꝯ tex.quos allat. qꝛ imo cā cognita hoc ē ex magna cā ꝑmittit̄ libto ⁊ filio vt possint accusare patrē l'patronū vt i dictis ll.dr̄. Sꝫ quid si solū libellum dedit. Rn̄.nō icidit i hoc edictū vt.ff.de in ius vo.l. libertus.

Add.hoc nō itell'r ita simpl'r sed ſm duos itellectus gl.ibi. Itē quid si nō veniat vocat⁹. Rn̄.sꝑ icidit sꝫ facilius remittit̄ hec pēa qn̄ vocat⁹ nō vēit.ff.d̄ i ius vo.l. q̄uis.lꝫ quidā dicāt vocātē nullo mō cadere in edictū.si vocat⁹ nō venit ex p̄dcā.l.q̄uis.⁊ hoc iō qꝛ verba cū effectu sūt accipiēda vt ff.ne quis eū q i ius vo.ē vi exi. l.pe.§.docere.qꝛ i.d.l.q̄uis non dicit ꝙ nō incidat in edictū nisi cā cognita.

Add.dicit Jo.fa. ꝙ hāc opi.gl. approbāt coiter doc.sꝫ dicit dn̄s Jas.ꝙ doc.poti⁹ approbāt aliaꝫ opi.i gl.relatā ꝙ si vocatus i ius nō ꝯparuit nō ꝯmittat̄ pēa q̄ rōe citatōis venit ꝯmittēda.

Cū id nō ipetrassꝫ.hec gl.magna diuidit̄ i.v. ꝑtes pricipales. Jn pria declat tex.⁊ pōit formā ipetratōis venie.ſo format vnam q.⁊ ad eā recitatis opinionib⁹ respōdet. Jn tertia format aliaꝫ.q. ad quā simpl'r rn̄det. Jn quarta ponit distinctionē i filio. Jn.v.⁊ vltia format aliā.q.⁊ ad eā ꝑ longaꝫ distinctōꝫ rn̄det.ſa ibi. illud ēt quero. tertia ibi sꝫ nunqd hec petitio.q̄rta ibi.in filio distigue. qnta ibi.itē quero qs iurabit.

Cū id nō ipetrasset.i.nō petisset ⁊ nō accepissꝫ.debꝫ enim a pretore sic petere. dn̄e ꝑmitte mihi vt possim ꝯuenire patrem vel patronum meum.vt colligitur ifra de pe.te.li.§.fi.⁊.ff. de in ius vocan.l.iii.§.primo. Jllud etiaꝫ quero. an hec postulatio venie

dēat fieri in ꝑsonis oīum. q ī ius vocari nō pñt. qui enumerant̄. ff. de in ius vo. l. ii. ⁊ si nō fiat ꝙ cadat ī penaꝫ. quidā dicūt ꝙ sic. nos ꝙ nō. qꝛ hec pena in eū tātū statuit̄ qui incidit ī edictū. at ille ꝑsone in edicto non ꝯtinent̄ qđ maxime ꝓbat̄ ex hoc. §. al'ꝛ tñ puto eos puniēdos ꝓut placuerit iudici ad similitudinē istorū. Additio dicit. d. Jas. no. hāc ꝑtem gl. que ē bona. ⁊ maxima declaratio ⁊ limitatio ad to. ti. ff. đ ī ius vo. ꝙ pena edicti nō hꝫ locum in oībus ꝑsonis que ꝓhibent̄ ī ius vocari sine venia. ⁊ que numerātur in. l. ii. ⁊. iii. ⁊ per totū. ti. ff. de in ius vo. sꝫ solū hꝫ locū ī vocante parentē vel ꝑronū. ⁊ alios qui erāt in edicto ꝑtoris ⁊ ī aliis nō. sꝫ ē arbitraria. qꝛ nō reperit̄ a iure expressa. ⁊ hanc gl. dicunt doc. ec̄ mēti tenēdā. Sꝫ nūqd hec petitō hodie ē correcta. vt qꝛ habēt hodie liberti ius nataliū ⁊ generatiōis vt in aūt. vt lib. de ce. §. i. col. iii. rñ. nō qꝛ ⁊ ibi reseruant̄ iura ꝑronis. maxime obsequialia. que a natura debent̄. ⁊ hec quātū ad libertū plana sunt in filio vero distingue. aut erat emancipatus. aut in ꝑtāte. si emācipatus hñt locū superiora si' vo in ꝑtāte tūc nec cū venia nec sine venia pōt ꝯuenire ꝑrem. vt. C. đ in ius vo. l. fi. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. actōes. nisi pro castrēsi vl' q̄si castrēsi peculio vt. ff. de iudi. l. lis. ⁊ tūc cū venia. vt. ff. đ in ius vo. l. adoptiuū. §. i. ⁊ hoc cū agit ꝯ patrē. Addi. nō bñ hāc ꝑtē glo. que vult ꝙ filiosa. agēti ī castrensi vel quasi est necessaria peticio venie ⁊ impetratio. ⁊ addc ꝙ ista gl. ꝓcedit ēt ī oībus aliis casib⁹ ī qb⁹ fili⁹ ī ꝑtāte pōt agere ꝯ ꝑrez q enumerant̄ ꝑ gl. ord. ī. d. l. lex iulia. ī gl. i. ff. de iudi. nā ī oībus illis casibus ē necessaria peticio venie ⁊ impetratio. Si aūt ꝯ exneū. tūc ſm iura veterā tm. v. actōes filiosa. ꝯpetebant. vt. ff. đ ac. ⁊ ob. l. filiussa. ⁊. l. ī factuꝫ actiōes. sꝫ hodie oēs venientes ex aduēticia cā vt dixi. s̄. ꝑ quas. ꝑ. no. acqui. §. i. Itē q̄ro qs iurabit de calūnia cū filiussa. erit ī iudicio rñ. si filiussa. petita vēia patrē ꝯuēit. iurabit filius si maior ē al' curator ei dabit̄ ad litem vt ī aūt. vt li. ma. ⁊ auie. §. i. ī fi. si aūt sit ī ꝑtāte ꝑris ⁊ agat đ castrēsi l' q̄si castrēsi peculio. tūc iurat fili⁹ cū paterfamil' hēat̄ vt. ff. ad mace. l. ii. si vo eēt mior. daretur curator liti ñ ꝑsōe cū sit ī ꝑtāte. vt. C. de cura. fur̄. l. fi. ī pri. ⁊ đ bo. q̄ lib. l. fi. §. si aūt ꝓ ꝑre. si aūt ꝯ exneū agat fili⁹. si agat ꝑr eius noie. iurat. vt. C. đ iura. cal. l. ii. §. ꝙ obſuari si fili⁹ forte ꝑre absēte. l' ſꝫ vetes. ll. ī qnqꝫ casib⁹. l' ſꝫ nouas ī oī aduēticia cā iurat fili⁹ cū suo noie agat. ⁊ maior ē. si mō ꝑr ī aduēticiis ñ hꝫ vsūfructū al' ꝑr ageret. ⁊ rñderet ⁊ iuraret vt. C. de bo. mat̄. l. i. ī pri. vbi vō fili⁹ iurat. lꝫ ꝑr ñ hēat vsūfructū

ꝫ pī gſentire filio agenti ⁊ rñdē ti. vt. C. ō bo. que li. l. fi. i pin. Add. ō hoc quis iurare ōbeat ō calūnia. an pī an filius ista ē oio extrauagās materia ⁊ nō ptinens ad. §. nīm. Ultra hic dcā in glo. videatis ēt late p glo. i. l. ii. §. q̄ obſeruari. C. de iur. cal. Item aduersus. Diuidit in tres ptes prio declat tex. fo formar vnā. q. terno p modū. q. formar vnā fo tem opp. ſa ibi ſup hoc. §. primo quero. tertia ibi fo queritᵏ nōne p quēnonē. Itē aduersus cū. ſ. datᵏ actio i factū penalis. vt ecce cū vocarē ticiū i ius qui tenebatᵏ mihi actōe tpali. ⁊ dū cēt in itine re detinuiſti cū vi vel capiēdo cū p ſonā vl faciēdo dolo vt alius cū detineret. ⁊ tm̄ q̄ dies actōis mee exiuit teneris ei mihi quanti iuuero i lite. ⁊ fic ē actio penal ex parte mea. q̄ vltra rei veritatē forte iurabo. ⁊ ex pte tua. quia das mihi aliqd ⁊ tibi nihil adeſt. vt. ff. ne quis cū qui in ius vo. vi ex. l. pe. §. i. Sup hoc. §. i. q̄ro cū duo ſint titul. ff. ne qſ cū q̄ i ius vo. vi ex. ⁊ alī ti. ō eo per quē fac. e. ō quo fit mētio i hoc. § Rñ. de prio orit actio ex vtraq̄ pte penal. vt dcm̄ ē. ſz ex alio ti. ē penal ex pte rei tm̄. cū ad itereſſe actoris deᵏ vt ō eo p quē fac. e. l. ſi. i. rñ. Add. ō hoc an actio i fm̄ que deſcēdit ex edcō de quo i. §. nſo. ſit mere penal ex pte actoris ⁊ rei. vl nō ē magna altercatio inter doc. nā doc. antiqui tenuerūt ō gl. ſz Jo. ſa. ⁊ alii doc. mo der. tenēt cū glo. vt p do. Jaſ. hic. et reſultat magnus effectus ex iſta i dagatōe. q̄ ſi ē penal ex pte vtriᵍ q̄ tūc vno ſoluēte alii nō liberā/tur. ſed ſi ex pte vniᵍ tm̄ tūc vno ſoluente ceteri liberantᵉ. vide per do. Jaſ. Itē primus ō quo fit mentio hic cōſuluit actori tm̄. vt pz ex. l. ii. ⁊. iiii. §. eximere. at ſecūdus cōſuluit vocato nō ſolū ſz ēt vocāti. vt. ff. de eo p quē fac. e. l. i. §. ſi reus. in fi. ⁊. l. fi. i. rñ. Itez primᵍ hz locū. qñ aliquis exēptᵍ ē ante ſatiſdationē ⁊ pᵍ i ius/vocationem. ſz ſcōs pᵍ ſatiſdatōnes. ſ. factas de iudicio ſiſti. ⁊ alias que firmāt iudiciū. vt. ff. ō p. ſup. l. i. i pin. ⁊ pz dcia ex ordine illoꝝ ti. Itē Add. hāc ipgnāt hic doctores. cū ſit eadē rō añ ſatiſdationē que pᵍ. ergo idē ius. ⁊ hāc ēt impugnat bar. i rubrica. ff. de eo per quē fac. e. p tex. i. l. fi. i pin. e. ti. pſequit ergo gl. Itē primus qñ vi exēptus ē qs. at ſcōs ēt ſiñ vi. vt pz i. l. i. §. ſi dolo. ō eo per quē fac. e. Add. hāc gl. approbāt doc. ⁊ hinc ē q̄ primᵍ magis pu/nit quia violentia magis punitur q̄ dolus. q̄ i violētia ieſt dolus. ⁊ iō pria actio datᵏ ad vindictā. ſa ad itereē tm̄. Vel ſatis dici pōt q̄ ō vtroq̄ hic loquitur ⁊ ſz duo ſint ti. tm̄ de vno edicto ſūt. Itē ⁊ q̄ dicatᵏ penal actio ēt illa q̄ ex vna pte tātū ē penal. Add. ō iſta gl. ſatis altercāt doc/to. ⁊ mihi vī q̄ cōiorꝝ opi. ſz q̄

nō ponitur se gnetia

hic loquit tñ ō pio ti. ꝛ nō so. Vñ ang. de arc. ꝛ d. Jaf. tenent cōtrariū. vide p eos. Add. circa pñtē materiaz nō q̄ fingl̄r dicit bal. i. l. aditos. C. de epi. audi. q̄ eximēs vel trahēs captū a manibus familie seu curie tenet eo mō ac si p eo fideinflisset i oēm casū p. l. fi. C. de op. lib. ꝛ in. l. iii. C. ō exac. trib. li. x. Quid āt ō eo qui eximerit aliquē positū in carceribus. Jo. fa. hic i pe. col. distinguit aut erat icarceratꝰ p debito cili. ꝛ tūc eximēs teneat p principali debito. p. d. l. quoꝺ. C. de exact. tri. li. x. que. l. fm Jo. fa. iz loq̄t i fisco. hz tñ ēt locū i priuato. Et ita tz ēt ibi bar. quicqd ibi dixerit glo. Si vero erat icarceratꝰ pro cā criali ꝛ fic p maleficio. ꝛ tunc si erat q̄ictus ꝛ q̄fessus ꝛ q̄dēnatus tenet eximēs crie lese maiestatis. l. iiii. v. pe. vbi casus. ff. ad l. iul. ma. Alias vero qcqd dixerit Jo. fa. si nō erat q̄fessus l'cōdēnatus de maleficio qual'r eximēs puniat hēs tex. i. §. arripiāt i auct. vt oēs obe. iudi. pio. ꝛ ita bar. i. d. l. iiii. ff. ad. l. iul. ma. Jtē p̄dicta ō incarcerato p maleficio q̄fesso ꝛ q̄dēnato p̄cedūt nedum figs eximat ō carceribus. fz ēt si quis eximat ō manibꝰ familie fm bar. i. d. l. iiii. ō quo ēt vide bar. i l. legis. iulie. ff. ad. l. iul. de vi pri. ꝛ i extrauag. ad reprimē. i glo. in v. tāgat. Jsto tñ q̄ dixim⁹ illos icidere i crimē lese ma. hoc limitat Jo. fa. hic i vlt. col. q̄ solū p

Add. circa pñtē materiaz nō q̄ fingl̄r dicit bal. i. l. aditos. C. de epi. audi. q̄ eximēs vel trahēs captū a manibus familie seu curie tenet eo mō ac si p eo fideinflisset i oēm casū p. l. fi. C. de op. lib. ꝛ in. l. iii. C. ō exac. trib. li. x. Quid āt ō eo qui eximerit aliquē positū in carceribus. Jo. fa. hic i pe. col. distinguit aut erat icarceratꝰ p debito cili. ꝛ tūc eximēs teneat p principali debito. p. d. l. quoꝺ. C. de exact. tri. li. x. que. l. fm Jo. fa. iz loq̄t i fisco. hz tñ ēt locū i priuato. Et ita tz ēt ibi bar. quicqd ibi dixerit glo. Si vero erat icarceratꝰ pro cā criali ꝛ fic p maleficio. ꝛ tunc si erat q̄ictus ꝛ q̄fessus ꝛ q̄dēnatus tenet eximēs crie lese maiestatis. l. iiii. v. pe. vbi casus. ff. ad l. iul. ma. Alias vero qcqd dixerit Jo. fa. si nō erat q̄fessus l'cōdēnatus de maleficio qual'r eximēs puniat hēs tex. i. §. arripiāt i auct. vt oēs obe. iudi. pio. ꝛ ita bar. i. d. l. iiii. ff. ad. l. iul. ma. Jtē p̄dicta ō incarcerato p maleficio q̄fesso ꝛ q̄dēnato p̄cedūt nedum figs eximat ō carceribus. fz ēt si quis eximat ō manibꝰ familie fm bar. i. d. l. iiii. ō quo ēt vide bar. i l. legis. iulie. ff. ad. l. iul. de vi pri. ꝛ i extrauag. ad reprimē. i glo. in v. tāgat. Jsto tñ q̄ dixim⁹ illos icidere i crimē lese ma. hoc limitat Jo. fa. hic i vlt. col. q̄ solū p

ō extra eximēs aliquē aprac re. l. amanyby unyhe

cedat i capē ab ip̄atore nō i aliis iudicibus. qō dictū si ē verū ē aurea nō dignissimū. de quo tñ dubito p. d. l. iiii. Jaf. Jtez limita nisi q̄dēnatus vl' alius p eo. puta q̄sanguinei vel amici appellassent. ꝛ iuste a sñia q̄dēnatōis iuxta. l. fi tñ. ff. ō app. quo casu si iudex si obstāte appl'one vellet exeq̄ sñiaz que nō ēet āplius retractabil' tūc licitū ēet ēt facto resistere iudici. ꝛ impune impedire talē executionē. q̄z p appellatōz sublata ē iurisdictio iudicis a quo ita fingl̄r ino. i. c. si qñ i gl. sua. i v̄si. trāsactiōe extra ō of. dele. qō dictū refert ꝛ seq̄t bal. i. d. l. aditos. C. de epi. au.

Add. ꝛ nō q̄ dicit fingl̄r bal. in l. aditos. C. ō app. q̄ si cardinales obuiāt ei q̄ ducit ad mortem hñt e q̄suetudine hoc p̄uilegiū q̄ pñt eū eximere ꝛ a morte liberare. Add. vt itelligat sequens ps gl. ē sciēdū q̄ iterruptio p̄scriptōis iterrūpit ꝛ impedit p̄scriptōz ceptā impleri nō tñ progat vitam actōis. vñ cū ēet iterrupta ima p̄scriptio. nō pōt amplꝰ p̄cedere p̄scriptio iterrupta nisi ō nouo i chōeat ꝛ erit ō nouo necessarꝰ totus ille cursus tpis qui prio requirebat. l. cū notissimi. in pr̄in. ꝛ. l. ficut. C. ō. p̄. xxx. l. xl. an. uncta l. naturalr cū materia. ff. ō vsuca. Et ista iterruptio alī fit p̄ solam q̄stionē seu citatōez vl' missionē executoris alī regr̄ lit. ꝛc. alī sñia ꝛ cū effectu vt. j. dicam. ppetuatio vo actōis progat temp⁹

Annalis actio interrupta dicit
p qta annos

actōis cui p̄scribebat̄. ⁊ facit qđ actio efficit̄ lōgioris vite q̄ p̄rio eēt. vt sic actio que erat p̄rio dura tura i. x. aut. xx. aut. xxx. annos p petuet̄ i. xl. annos. l. fi. C. đ p̄sc. xxx. vel. xl. an. ⁊. l. i. i v̄. si excepti C. đ an. exce. Et ista perpetuatō actōis nūquā fit nisi p lit. ꝯte. nō aūt p solā citatōz vel cōuentionē Vñ si iterruptio p̄scriptōis fiat p lit. ꝯte. illa iterruptio opabit̄ ēt ꝑpetuationē actōis in. xl. ānos Ista tradūt̄ p doc. i. ll. s̄. alle. ⁊ maxie i. l. cū notissimi. Et nō q̄ dicit hic d. Jas. q̄ cuiuscūqz tp̄is fit actio siue ānalis siue decēnalis ⁊c. p li. ꝯtest. efficit̄. xl. annorum Et istud clare pz i actōe recisoria que solū ē annalis vt. s̄. i. §. rur sus. i v̄. intra ānū. ⁊ tñ p lit. ꝯte. ꝑpetuat̄ i. xl. ānos. vt nō. gl. i. l. fi. i v̄. añpe. C. đ tēp. i ite. res. pe. ꝓsequor mō gl. Sup hoc. §. ii. querit̄ nōne p ꝯuētionē solam ēt iure veteri ꝑpetuebat̄. actō. vt ff. đ ac. ⁊ ob. l. ꝯstōnibus. nō solū p noua iura vt. C. de p̄scrip. xxx. an. l. cū notissimi. Rñ. hic nō p executorē sz p suā denūciationem ꝯuenerat.

Add. nō q̄ gl. ista dū dicit q̄ đ iure veteri actio ꝑpetuebat̄ ipro prie loquit̄. ⁊ deberet dicere iter rūpebat̄. qz p solam ꝯuētionē vt dixi actio nō ꝑpetuat̄. ⁊ ēt đ iur̄ veteri nō erat īuēta ista ꝑpetua tio actōis. sed đ iur̄. C. vt. d. l. fi. C. de p̄. tri. an. Et dū gl. dicit p suā denūciatoz ꝯuenerat repro bat̄ a doc. qz hec materia loquit̄ qñ quis iudiciali auctoritate fuit citatus. imo opz q̄ iussu maioris iudicis fit facta citatio. l. iii. §. i. ff ne quis eū qui.

Add. p itellectu h⁹ gl. scias qđ hec glo. opponit ꝯ tex. nr̄m. quia ista duo edicta đ quibus hic locū hñt qñ p exceptōz i ius vocati di es actōis expirauit. vt. l. sz eximē di i prin. ff. ne quis eū q i ius vo. ē vi exi. ⁊. l. fi. i prin. ff. de eo per quē fac. e. sz fcā citatōe iterrūpit̄ p̄scriptō. ⁊ sic actō nō pōt expira re vt iurib⁹ hic i gl. alle. ⁊ sic vr̄ q̄ dcā edcā nūq̄ hēbūt locū timo re h⁹ ꝯrii gl. p̄rio fcā opp. rñdet multiplr̄. Et prima rñsio vt di xi reprobat̄. Vel verbū q̄si po sitū in. d. l. ꝯstōibus assertiue po nit̄ nō filitudinarie. ⁊ s̄m hoc ho die eēt correctū qđ hic dr̄. Add. glo. tacite reprehēdit hanc solu. ⁊ bñ quia posito q̄ in. d. l. ꝯstōni bus dictio quasi staret assertiue. ⁊ sic probaret q̄ requirat̄ lit. ꝯt. tamē in. d. l. sicut. ⁊ in. d. l. cū no tissimi. dicit q̄ sola citatio iterrū pit p̄scriptōem. ⁊ sic sequeret̄ q̄ illa duo edicta de quibus hic ho die essent correcta.

Vel dic q̄ talis fuit conuētio in illa. l. constitutōibus que pro lite ꝯtesta. hēbat̄. vt qz actio erat temporalis. ⁊ libellus fuit princi pi datus. vt. C. quādo lib. prin. da. lit. ꝯtest. fa. l. i. ⁊. ii.

Add. Hanc ēt reprobat hic do. Jas.

Uel dic ſm Jo. ꝙ leges vete res circa ꝑſonales actōes ſolū lo/ quunt̄. vbi nō ꝑpetuant̄ ꝑ execu torē. ſz. l. illa cū notiſſimi. ⁊. l. cuz in rez loquūtur in reali. vñ ad/ huc. ēt hodie nō corrigit̄ qđ hic dicit̄. Addi. hanc ēt impugnant doc. qꝛ. d. l. ſicut ⁊. d. l. cuz notiſ ſimi loquunt̄ taz in perſonalib⁹ q̄ ī realib⁹. Uñ ſinlr. d. Jaſ. ꝓ ſo. hui⁹ ꝯrii. ꝑmittit ꝙ mltiplex ē ꝑſcriptio vt hic ꝑ cū. Innume rabiles. imo numerari poſſunt. ſed dicūt̄ inumerabiles qꝛ de faci li nō pñt numerari. vñ dꝛ ñ poſ/ ſe fieri. ſ. ꝯmode. qđ cū difficulta te fieri pōt. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. enumera ergo aliquas. vt ē actio in factū. de calūniato/ ribus de qua dicemuſ. j. e. §. qua drupli. Itē actio ꝙ me. cā. Itez ſurti manifeſti. Itē ſui corrupti i duplū de quibus dicemus. j. eo. §. oēs aūt actōeſ. ſunt ⁊ alie in fa ctū. vt de effuſis ⁊ eiectꝭ ⁊ appen/ ſis. vt. ff. de his qui deie. l'effu. l. ſi vero. §. ꝑtor. ⁊ alie multe ſunt quas enumerare nō expedit.

Sūmula.

Actio de albo corrupto. ē ac/ tio penalis ꝑtoria ⁊ popularis. que datur cōtra corrumpentem aliquod edictum pretoris perpe/ tuum ⁊ generale in albo ꝑtoris poſitum. ad penam qnquaginta aureorum ⁊ hec deſcriptio poſi/ ta ē ſcđm cōem opi. vt patz. s. in glo. ex albo.

Actio ꝯ temere ī ius vocātem eſt actio penalis ꝑtoria. que dat̄ cōtra filiū. ⁊ cōtra libertū vocan tes patrē vel ꝑſonū ī ius ſine ve nia. ⁊ dat̄ ad penaz qnquaginta aureoruz.

Actio ꝯ vi eximētē ī ius voca tū. ē actio penal' ꝑtoria q̄ dat̄ ꝯ vi eximētē aliquez ī ius vocatū l dolo facientē vt ali⁹ vi eximat. ⁊ dat̄ ad penaz tanti quāti ī litem iuratū fuerit.

Actio ꝯtra dolo faciētē ne qſ in iudicio ſiſteret. eſt actio pena lis pretoria que datur contra do lo facientem quo minus quis ci tatus in iudicio ſiſteret. ⁊ datur ad penā q̄ti vtriuſqz ꝑtis itereſt.

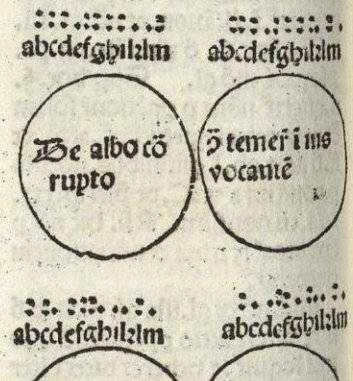

In libello actionis de albo corrupto dico sic. Ego ticius tã/ q̃ vnus de ppl'o tali puta papien si ago cõtra sempronium ⁊ dico. q̃ cũ per potestatem papie. posi/ tũ eẽt quoddã edictũ ꝑpetuũ in albo suo. siue ad parietez palacii sui. in quo edicto in effectu ꝯtine bat̃ q̃ nullus iret de nocte sub pena cẽtũ. dictus ticius dolose di ctũ edictũ sustulit. vel corrupit. q̃re cũ in pena qnq̃gita aureorũ inciderit. cuius ꝑsecutio ad quẽ libet de populo ꝑtinet. peto ipsũ ꝯdẽnari ad p̃dictos qnquaginta aureos. mihi p̃standos ⁊ soluen/ dos ⁊c. Jas.

In libello actionis ꝯtra teme re i ius vocãtẽ dr̃ sic. ago ꝯ̃ ticiũ qui ẽ filius vel libertus me⁹. ⁊ di co q̃ me patrẽ vel pr̃nonũ suũ in uitũ ⁊ nolẽtẽ in ius vocauit. vl' ci tare fecit sine venie impetratiõe ꝯtra debitã filialẽ reuerẽtiã. ꝑꝑ quã citatõem veni in iudiciũ. q̃/ re cũ in penã qnquaginta aureo rũ a iure taxataz iciderit peto eũ ꝯdẽnari ad dictos qnquagita au reos mihi p̃standos. ⁊ soluẽdos ⁊c. Jas. In libello actõis ꝯtra vi eximẽtẽ in ius vocatũ dico sic dico ꝯtra ticiũ. q̃ cũ coram tali cõ petẽti iudice fecissez in ius voca/ ri sempronũ ad talez diẽ ex tali cã. idẽ ticius dictũ sempronium ad ius veniẽtẽ per vim detinuit ⁊ impediuit. ꝑꝑ quod idẽ sempro nius addictũ tempus corã dicto iudice nõ ꝯparuit. qua ꝑꝑ actio mea quam contra eũ habebaz ex tincta ẽ. quare cũ dictus tici⁹ te/ neat̃ mihi quantũ in litẽ iuraue/ ro. ⁊ ꝑatus sum iurare vsqz ad sũmaz centuz. peto me ad iuramẽ tuz admitti. ⁊ p̃stito iuramẽto di ctũ ticiũ in dictis cẽtũ ꝯdennari ⁊ compelli ⁊c. Et si ille ticius exe misset de manibus familie idem eẽt narranduz. s. q̃ ad instantiaz meaz ducebat̃ ꝑ familiaz iudicis auctoritate ⁊c. ⁊ erit ꝯcludẽdum vt. s̃. In libello actionis ꝯtra dolo faciẽtẽ ne quis i iudicio si/ steret ⁊ sic ex edicto. ff. de eo per quez fac. erit. dicendũ ꝓut supra saluo q̃ in p̃cedẽti fit mentio de violẽtia hic aũt doli. dz ergo nar rari q̃ ticius per dolũ fecit l' do/ lose ꝓcurauit q̃ ali⁹ faceret. quo minus sempronius in ius voca/ tus veni. et ad iudiciũ. eo q̃ do/ lose sibi nunciari fecit q̃ pater eius mortuus fuit vel aliud simi/ le. ꝑꝑ qd̃ nõ fuit ad iudiciũ. po/ stea in ꝯclusione dz ꝯcludi nõ vt. s̃. sz ad interesse ⁊c. ⁊ ꝯpetit ne/ dũ vocanti. sz ẽt vocato ad inter/ esse vt supra

Preiudiciales. Actões p̃iudiciales q̃ hic enumerant̃ sunt i rẽ. quaruz ali/ que sunt ciuiles ⁊ alique p̃torie. h. d. Addi. ad euidẽtiã huius materie. no. q̃ p̃iudiciales dicun tur tribus modis vnomõ i isto. §. vz huiusmõi actões irez. quã/ do agit̃ de statu alicuius. vt hic ⁊ in. l. i. §. per hanc. ff. de rei vẽ.

Et dicunt ee ꝑiudiciales qz in eis vertit magnū ꝑiudiciū vt ſtatus. ⁊ quare dicunt in rē dic ſm ang. in. d. §. per hanc qz ficut in rei vendicatōe que ꝓponit rōne dñii. nō agit niſi de declaratiōe dñii. ⁊ reſtō iplorat officio iudicis vt. l. qui reſtituere. ff. ō rei vē. ꝙiunc. l. ex diuerſo §. i. co. ti. ita ⁊ cū agit iſta in rē ꝓeiudiciali qz agit ad declaratōem vt declaret ſuus ⁊ ſi qua reſtitutio ē faciēda fiat officio iudicis. Itē ꝑiudiciales alie dicunt. qz ꝑiudicāt l' apte ſunt ꝑiudicare aliis cauſis. vt hic in gl. in ver. ſz Jo. ō ⁊c. itez faciūt qñqz quē inhabilē ad iudiciū ſz de talibus loquit. l. ordinata. ff. de lib. cā. ſo dicunt actōes ꝑiudiciales rōe auctoritat⁹ ⁊ ꝑeminētie. ⁊ hoc aliqñ ē i cauſis nō ſe ꝙtingentibus. vt. l. ſi. C. de or. cog. vt in cā criminali. q̄ ꝑiudicat ciuili lz ſe nō ꝙtingant ⁊ hoc ex ꝑeminētia crīalis. vt. l. per minorez. ⁊ qō ibi no. ſm vnam lec. ff. de iudi. ſo hoc ē in cauſis ſe cōtingentibus vt ē peticio hr̄ditat⁹ vt. l. ſi. C. de peti. hr̄. ⁊. l. ſi poſſit litē. ff. ō excep. ctiū gen⁹ ꝑiudicialiū ē. qñ ſnia lata i ꝓio parit ꝑiudiciū i ſo ⁊ ꝝ pp ꝙtigētiā. vt. l. fūdū cū. l. ſe. ff. ō excep. ⁊ita ibi bar. in ver. opp. iſta. l. vī contra ⁊c.

Glo. Preiudiciales. Iſta eſt gl. maior que repit i inſti. Et diuidit i. vii. ptes. In ꝓima duo preſupponit. vt q̄at q̄ re iſte ꝑiudiciales nō ſunt poſite ſ. inter reales ꝓtorias. In ſa ponit quot ſint actōes ꝑiudiciales. ⁊ qbus ⁊ ꝙtra quos ꝙpetant. In tertia ponit formā libelloꝝ i iſtis actōibus ꝑiudicialibus. In quarta ponit. quare iſte actōes dicant ꝑiudiciales. In quinta querit an ſint ālie plures ꝑiudiciales q̄ille que hic in tex. enumerant. In ſexta querit. quo iure uetant coloni aſſcripticii. cēſiti vel ſimiles an vtili ꝑiudiciali vel directa an officio iudicis. an vero petat vtilis ꝙſſoria vl' negatoria. In. vii. ⁊ vltima querit. ſi aliqs teneat ad ānua ſuicia. vel ex ꝓmiſſiōe l' ex ꝙſuetudine preſtādi quo iure petat ꝙdēnari vt in poſtex ꝑſtet. ⁊ ipſe quo iure petit ſe abſolui ſa ibi ⁊ ſūt tres. tertia ibi. ⁊ formant libelli. quarta ibi. Itē qua re dicunt ꝑiudiciales. quinta ibi Itē nūquid ſint plures. ſexta ibi Itē quo iure aſſcripticii. ſeptima ibi. Itē ſi aliquis ad aliqua ānua

Preiudiciales ꝓ ꝙſtāti poit q̄ be ſunt ꝑtorie cū i tractatu ꝑtoriaruz ponit. ⁊ ſunt i rē. qz res petit ⁊ vēdicat. Addi. itelligite ſm doc. qz ꝓſona petit loco rei ſi cut ſi peteret bos l' aſin⁹ l' alr q̄ ſi cut i rei vēdicatōe petit declaratio dñii. ⁊ reſtō ꝓ officiuz iudicis ita i iſtis. Aſñ q̄rit q̄re ñ poſuit iter reales ꝑtorias rñ. qz que dā ē ciuil' vñ ei⁹ occaſiōe ⁊ ō ceteris hic dicere reſeruauit. Addi. iſta rō cōit reꝓbat. qz ſm ꝝ dēret poni. ſ. in tractatu ciuiliuz. ⁊

sic p⁹. §. sz iste vñ dicũt doc. q̃ i/
perator hic inuit vnã diuisiõem
actionũ. q̃ alique sunt p̃iudicia/
les alique ñ ⁊ sic fecit hic singula
rez. tractatũ in quo posuit ⁊ ciui
les ⁊ p̃torias. ⁊ istã ꝯsuetudinem
tenet in to. isto titulo. Et sunt
tres. pr̃ia ẽ p quã querit̃ an aliqs
sit liber. subaudi. an ſuus. scd̃a an
aliquis sit libertus. subaudi l'ige
nu⁹. tertia ẽ de ptu agnoscẽdo p
quã querit̃ an qs sit fili⁹. an ñ vt
oia ꝯsequat̃. q̃ fili⁹ a pr̃e ꝯseq dz
al' aũt agit̃ de ptu agnoscẽdo pp
alimẽta tm̃. ⁊ tũc filiatõi ñ p̃iudi
cat̃. qꝛ sũmati q̃rit̃ vt. ff. de lib.
ag. l. i. §. iul. ⁊. l. si qs ali. §. si vl'
parẽs ⁊. ff. d̃ his q sunt sui vl' ali.
iu. l. si iudex. Sz vr̃ ꝯ. ff. d̃ or.
cog. l. ii. §. fi. l' parẽs sz dic vt ibi.
Addi. ibi gl. fi. distiguit ⁊ bñ q̃
aut ẽ sũmarie cognitũ ⁊ ñ p̃iudicat
aut ẽ plẽ cognitũ ⁊ tũc p̃iudicat
⁊ hic doc. mlta dicũt de p̃ncipali
⁊ icidẽti cã vide p eos. Sz di/
cũt qdã ⁊ male q̃ tm̃ due sunt. ⁊
de duabus pr̃imis faciũt vnã hoc
mõ an aliqs liber. i. igenu⁹ l' lib/
tus vt hi vnã faciãt. aliã v̇o d̃ ptu
agnoscẽdo nõ mutãt. sz pr̃ia opi.
v̇ior ẽ. cũ sit ꝯmodius singulas
cãs singulis applonib⁹ distiguer̃
s̃. q. mo. tes. ifir. §. alio aũt mõ.
itẽ qꝛ postea dic̃ cetere v̇o ⁊c. Ad
di. ⁊ ita loquit̃ d̃ plurib⁹ excepta
vna hãc approbãt oẽs qꝛ pl'is lo/
cutõ ñ põt eẽ ꝯtẽta mior numero
q̃ duob⁹. l. vbi nũer⁹. ff. d̃ testi. ⁊.
l. vbi, iter illã. §. ita datũ. ff. d̃ v̇.

fig. Ergo vbi q̃rit̃ sit liber l'
ſu⁹. dico q̃ siue ſuus agat ꝯ dñz
dicẽs se eẽ liberũ. siue eꝯ dñs ꝯ ser
uũ. ⁊ ſu⁹ sit i possiõe libtat̃. q̃ hec
actõ i rẽ q̃ itẽdit̃ ẽ p̃iudicial'. vt.
ff. de lib. cã. l. liberis. §. fi. itẽ dico
siue pr̃on⁹ vẽdicet libertũ i libti
nitatẽ. siue libt⁹ se vẽdicet i ige/
nuitatẽ vtraqz ẽ p̃iudicial'. vt. ff.
si ige. eẽ di. l. fi. i pr̃i. ⁊. §. fi. itẽdit̃
ẽt b̃ cãu offm̃ iudicis. vt. ff. d̃ iur̃
iur. l. si duo pr̃oni i pr̃i. ⁊. ff. si ige.
eẽ di. l. i. ⁊. ii. ⁊. ff. d̃ rei vẽ. l. i. idẽ
dicas i t̃tia vt siue agat pr̃ peten
do filiũ i filiatõez. l' filr̃ dicat se ñ
filiũ ⁊ erit p̃iudicial' ⁊ dircã hici
de. sz qdã dixerũt q̃ dircã dat̃ pa
trono ⁊ parẽti ⁊ dño. sz illa q̃ da
tur libo filio ⁊ ſuo ẽ ꝯria. qd̃ nul
la lege cautũ iueñt̃. lz alie qdã iue
mant̃ directe ⁊ ꝯrie vt mãdati d̃
positi ⁊ fil'es. addi. hec gl. cõit̃ ap
ꝓbat̃ lz postea sit sibi ꝯria i. vi. p
te ibi itẽ quo iur̃ asscripticii. ⁊ hẽt̃
g̃ ex gl. q̃ i p̃iudicialib⁹ ñ ẽ dar̃di
rectas ⁊ ꝯrias qꝛ sũt oẽs paris cõ
ditõis sz doc. hic. seqt̃ mõ t̃tia ps
gl. Sz q̃lit̃ formant̃ libelli in
his rñ. sic peto. io. i filiũ meũ iudi
cari. vt mihi pr̃nã ⁊ d̃bitã p̃stet re
uerẽtiã. ⁊ alia q̃ pr̃ib⁹ a fili l d̃bẽt̃
⁊ idẽ i pr̃ono. ⁊ extũc lata snia. ali
m̃ta pr̃i ⁊ pr̃ono p̃stabũt̃. vt. ff. d̃
li. ag. l. si qs alii i pr̃i. ⁊. §. solz. qꝛ
snia ꝓ v̇itate accipit̃. vt. ff. d̃ sta.
ho. l. igenuũ ⁊ ꝓbat̃ hec libelli for
matio. C. d̃ fideicõ. li. l. i. In ſuo
⁊ dño sic. peto ticiũ ſuuz meum
quia eum meum dico. econtra

suus l libert⁹ l' fili⁹ dicet. Peto me nõ iquietari a ticio q me i seruũ l'libertũ l'filiũ tz. qꝛ me in tali viculo ñ subeẽ dico vt. C. ð ige. ma. l. diffamari. vl' sic peto vt ige nu⁹. vel liber ñ fili⁹ ꝓnũcier ꝯ ticiũ. qꝛ sic rei veritas se hz. Et differt hec ab ea. qua pr̃ petit filium i ptãte ex iur̃ romano. cũ ibi tm̃. de ptãte querat̃. hic ãt ð filiatiõe vt. ff. ð rei vẽ. l. i. ⁊ hic dr̃. Item hec p̃toria illa cilis. Quibus aũt mõis fili⁹ põt peti dixim⁹. s̃. de pa. po. §. ius aũt ptãtis. Add. modũ formãdi libellos plen⁹ videbit̃. j. i sũmula. Sequit̃ quarta ps glo. Itẽ quare dicunt̃ p̃iudiciales. Rñ sm quosdã. qꝛ i modũ exceptõis ꝓponũt̃. ⁊ ita p̃iudicãt. vt si agas ꝯtra me hr̃ditat̃ petitõe. ⁊ ego obiciam ibi q̃ suus sis defũcti. vl' qꝛ ipse ðfũct⁹ suus fuit. vt ð pe. hr̃. l. si qs libertatẽ. tũc nõ põt eẽ lis iter nos. vt ff. ð iudi. l. lis. ⁊. s̃. ð ob. que ex del. §. hi. ⁊ fa. ꝓ hac snia. C. ð or. cog. l. ii. ⁊ ð hr̃. pe. l. liber. ⁊. ff. si qs ige. eẽ di. l. si. Alii dixerũt iõ dixi p̃iudiciales. qꝛ snia lata sup his fit p̃iudiciũ oibus aliis qõib⁹ vt. ff. ð sta. ho. l. igenuũ. ⁊. ff. ð li. ag. l. i. §. fi. ⁊. l. iii. sz certe sm hec ẽt querela iofficiosi testi dr̃ p̃iudicialis. qꝛ p̃iudicat aliis qõnibus. vt. ff. ð iof. te. l. pap̃. §. fi. Sed ꝯ hãc sniaz ẽ. ff. ð lib. cã. l. suus. sed ibi nõ fuit ꝓnũciatus igenuus. vl' collusio ibi fuit. Add. Circa primũ dum glo. dicit q̃ he actõnes i modũ exceptõis ꝓponũt̃. dicit d. Jas. hec opi. nõ ẽ vera. qꝛ dicũtur p̃iudiciales siue i modũ exceptõis siue ẽt directo i modũ actõnis. vt videbimus. j. i. iii. opi. io. cõiter approbata. Et dũ glo. dicit collusio ibi fuit. hec opi. a docto. reputat̃ derisoria. Vel dic sz Jo. q̃ p̃iudiciales iõ dicũt̃. qꝛ oẽs alie qõnes que iteriz iter eas ꝑsonas mouẽt̃ debẽt silere. C. de or. cog. l. i. ⁊. iii. ⁊. ff. de lib. cã. l. ordi. ⁊ ad hoc fa. ff. ð noxa. l. pe. i. rñ. nisi eẽt talis cã que ageret̃ ẽt si ꝯstaret cũ fore suuz qð ẽ qñ qz. vt. ff. de iudi. l. vix. Addi. hec opi. Jo. cõiter a doc. approbatur. Sz sm hoc si ꝯquerit̃ iter p̃ronũ ⁊ libertũ ð libertitate ñ erit hec qõ p̃iudicial' cũ alie. q. poterũt iuicẽ exerceri vẽia tñ petita. s̃. e. §. i eũ. sz dic q̃ iste qões quiescũt que nõ ꝯpeterẽt si ꝯstaret istũ eẽ libertũ. vt. ff. de in ius vo. l. sz si hac. §. pe. ⁊ fi. Itẽ quid si nulla alia qõ mouet̃. nũqd iste tũc dicant̃ p̃iudiciales cũ nõ habeãt cui p̃iudicẽt. Azo dicit q̃ ñ Jo. contra. inspicitur enim aptitudo. qꝛ abilis ẽ esse preiudicialis sicut augustus dr̃ lz non semper augeat. vt supra in rubrica prohemii.

Itẽ nũquid sint plures p̃iudiciales. nisi he tres. Rñ. sic. vt hereditatis petitio. nam ⁊ tunc cessant omnes alie questiones donec ipsa intenditur. vt. ff. de peti. hereditat̃. l. si quis libertatem.

ꝛ.l.diu⁹ i fi.lꝫ hodie ꝯriũ fit.vt. C.de hr̃.pe.l.fi.§.i.ꝛ.ii. Addi. de hoc dic.vt late ꝑ bar i.l.fi qs libertatẽ i plt.col.ff.de peti.hr̃. qꝛ nõ ẽ idistincte verꝫ ꝙ hodie fit ꝯriũ i peti.hr̃ditatꝭ.s.ꝙ non fit ꝑ iudicialis. Itẽ quo iure asscri pticii coloni cẽsiti ꝛ filꝰ petunt̃ rñ.vtili ꝑiudiciali dircã.nã ꝛ ipi coloni se petũt in libertatẽ ꝯria ꝑiudiciali vtili nõ directa.iõ qꝛ li beri sunt ñ ſui.vt i aũt.d sac.epi. §.asscripticios.ꝛ.§.fi ſu⁹. Addi. hic ẽ gl.sibi ipsi ꝯria.qꝛ.s̃. dixit nõ repire ꝯrias ꝑiudiciales. vid hic ꝑ doc. Itẽ iõ ꝑiudiciali.qꝛ parũ a ſuis distãt.quo ad ſuicia que facere debẽt.vt.C.de agri.ꝛ cẽ.l.ne diutius.li.xi.sed alii dicũt ꝙ officio iudicis petunt̃ ꝛ petũt vt.C.in qui.ca.cẽ. do.ac.pos.l. i.li.xi.sꝫ certe officiũ iudicis non põt locũ hẽre ad futuras ꝑstatio nes.vt.ff.de vsu.l.i. Alii dixer̃ hẽre locũ negatoriaꝫ ꝛ ꝯfessoriaꝫ vtilez.vt que dat̃ dircã ſuituti bus aliis.hec vtilis hic dat̃ qd nihil ẽ. Addi.gl.hic dũ dicit ꝙ nõ ꝯpetit officiũ iudicis in hoc a doc.reprobat̃ ꝛ dicũt ꝙ imo ꝓ istis ascripticiis ꝛ cẽsitꝭ ꝯpetit of ficiũ iudicis.ꝛ dũ gl.dicit ꝙ offi ciũ iudicis nõ ꝯpetit ad futuras ꝑstatiões hoc verũ ẽ.nisi rõe pre sentꝭ iuris.ꝛ sic nisi de pñti aliqd ius ꝯpetit sup quo ius d futuro possit adhere.vt no.in.d.l.i.§.i. ff.de vsur. Et ita formaliter no. i.d.l.i.§.i.ff.de vsuris.ꝛ dũ dicit de ꝯfessoria ꝛ negatoria vtili ꝙ nihil ẽ.dicite ꝙ gl.alibi tenuit ꝯ riũ in.l.i.in gl.fi.in ver.ꝓhibea tur.C.i qui.ca.colo.li.xi.sed tñ doc.cõiter tenẽt cũ gl.hic.

Itẽ si quis ad aliqua ãnua ser uicia teneat̃.quo iur̃ petet̃.vt cõ dẽnet̃ vt prestet i posterũ.ꝛ ipse quo iure petit absolui rñ.sat̃ pu to ꝙ officio iudicis hoc fiat siue ꝓmissa fuerũt hec seruitia siue ex ꝯsuetudine dẽant̃.sꝫ ꝛ ſuicia ꝑ stita longo tpe ex ꝓmisso petun tur vt.ff.de vsuris.l.cũ de in rẽ verso. Addi.hec glo.ẽ sibi ꝯria dũ vult ꝙ officiũ iudicis ꝯpetat ad futuras ꝑstatões cui⁹ ꝯriũ di xit.s̃.ꝓxime.ꝛ i hoc nõ põt aliđ dici ſm doc.nisi ꝙ gl.errauerit.

Addi.circa caudã hui⁹ gl.vnũ tene mẽti.ꝙ si iudex in ſnia dice ret hoc mõ.ꝯdẽno te ad soluẽdũ par caponũ tali dño oi ãno.ſm ꝙ tui añcessores fecer̃.ꝙ illa ver ba nullã penitus ꝯditõem faciũt sed ꝯdẽnatus simpliciter tenet̃. nec põt facere aliquã ꝯtrouersiã si vellet dicere ꝙ sui añcessores nihil ꝑstiterũt.istud ẽ ꝙ in ter minis signanter decidit bar.i.l. eũ qui.§.iul.el.ii.ff.de ꝯsti.pe.ꝑ illũ tex.optie ꝓbãtẽ.ꝛ idẽ bar.in extraua.ad reprimẽdã.i v̄.ꝓut.

Fere iõ dicit.qꝛ in ciuilib⁹ qõ nibus quatuor ꝯsiderant̃.s.actor iudex reus.ꝛ res hic aũt ẽ idẽ q ꝯuenit ꝛ ꝯuenit̃.vel iõ qꝛ ꝑtor i

itroduxit de partu agnoscendo se. 2sul. confirmauit.

Sūmula.

Actio in rem preiudicialis ō libertate. est actio ciuilis. que datur illi qui pretendit se habere ius seruitutis in aliquam personam. vt declaretur sibi tale ius seruitutis competere. ⁊ condemnetur ad prestanda sibi debita seruicia. que dominis a seruis p̄stari debent.

Actio in rem preiudicialis de libertinitate est actio pretoria q̄ datur illi qui pretendit se habere ius patronatus in aliquam personam. vt declaretur sibi tale ius patronatus competere ⁊ cogat̄ ad prestanda sibi obsequia patronalia que patronis a libertis prestari debent.

Actio in rem preiudicialis ō partu agnoscendo. est actio pretoria. que datur illi qui pretendit. sibi aliquem fore filium vt ō clarē sibi in illum ius filiationis competere ⁊ cogatur ad prestandū sibi ea que per filios parentibus prestari debita sunt. ⁊ similiter econuerso he actiones competunt tentis pro seruis. libertis. ⁊ filiis negantibus se tales fore.

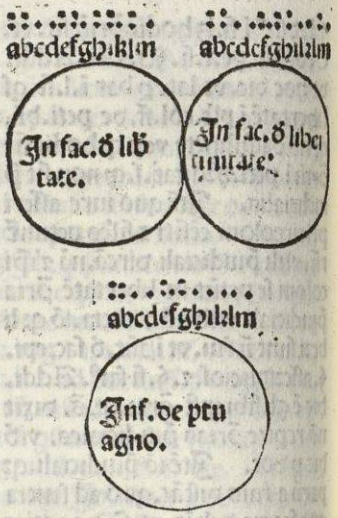

In actione de libertate formādo libellū dico q̄ sticus est seruus meus. ⁊ q̄ ego fuz i quasi possione dicti iuris dñii ⁊ qualiter mihi vt dño nō paret. quare peto ipsuz declarari cē seruū meum. ⁊ debere mihi seruir. ⁊ fructa mea ⁊ alia mihi vt dño. ⁊ que alius dominus p eorū seruos p̄stari solēt p̄stare debeat. Et similiter fit in libertinitate. Et cū q̄ñ seruus ē in quasi possione libertat̄ dicat sic. q̄ sticus detinet me seruz indebite p̄ seruo suo ⁊ tāquā eius seruū cū in veritate nō sim vult me sibi seruire. sz liber hō suz. ⁊ quasi possione libertatis fui ⁊ sū de p̄sti. ⁊ ideo peto me seruz declarari liberū hoiem ⁊ liberari ab oi vinculo quasi possionis ⁊ iuris seruitutis quam ⁊ q̄ō dictus

ticius in me p̄tenderet.

In actōe de par tu agnoscēdo dico q̄ Johānes ē filiꝰ meus legittimus ⁊ naturalis natus de tali mr̄imonio ꝯtracto cū tali mea vxore. ⁊ q̄ ego suz i quasi possiōe iuris paternitatis ⁊ ēt iuris patrie ptātis. ⁊ qualiter ipse tenet̄ mihi ad ea oia qui debent̄ per filiū patri. ⁊ qualiter p̄dictus Jo. p̄dicta mihi facere denegat. quare peto declarari dictū Jo. fore filiū meū. ⁊ vr̄o offō ꝯpelli ad exhibendū ⁊ p̄standū mihi ea que p filios patribus exhiberi ⁊ p̄stari cōiter solēt ⁊ debent.

Et ex p̄dictis eꝯ sciet̄ formar̄ libellū. qñ alter negat se eē filiuz ticii ⁊c.

Sic itaq̄. Dominꝰ rei nō pōt agere ad dādū rē suā nisi ꝯ̄ furez odio furis. ⁊ actōes in rē ꝯpetūt ad vendicandū p̄sonales aūt ad dādū vel faciēdū. h. d.

Addi. no. ex text. vnū ad qđ quotidie allegat̄ q̄ dare ē dñiuz transferre. ꝯcor. l. vbi aūt nō apz §. fi. ⁊. l. nēo rem suā in prīci. cuz fi. ff. de ver. ob. ⁊ de hoc i glo. i. Ad vnū tñ aduerte q̄ qñ quis ē obligatus ad dādū. nō tenet̄ vacuā possionē transferre. vel tradere. nisi ēt expresse adiectū sit q̄ teneat̄ vacuam possiōem tradere. istud vult in terminis solēnis glo. in. l. fi stipulatus. §. i. in ver. stipulatus. ff. de vsuris ⁊ eaz approbat ibi bar. Scđo no.

nō q̄ obligatꝰ ad dādū nō tenetur vacuā possessiōez tradere et c̄.

ibi. nec res. aliud ad qđ allegat̄ q̄ illud qđ meū ē. nō pōt amp̄ fieri meū ꝯcor. l. ꝓprias ⁊ ibi bar. ⁊ alii. C. de legat̄ ⁊ de isto. j. in gl. in ver. magis. Tertio no. in ver. plane aliud ad qđ allegat̄ q̄ odio furis inductū ē vt det̄ ꝯditio furtiua ⁊ sic actio p̄sonalis ꝓ re sua ⁊ ad dandū. qđ ē ꝯ̄ regula rē naturā oium ꝯdicionū que regulariter nō ꝯpetunt dñis. ⁊ iō dr̄ vulgariter q̄ oīs ꝯditio degenerat ꝯ̄ furē. de quo. j. in gl. i v. in rē actio. Quarto nota ibi ex̄ penā q̄ pēa dupli vel q̄drupli i furto ñ hz i se rei p̄secutōez Ad vnū tñ ad v̄te q̄ qñ statutū l' lex i ponūt siplē penā dupli l' q̄drupli in dubio semp̄ i duplo i est simplū ⁊ sic in dubio sp̄ vnū ē rei p̄secutoriū, ⁊ aliud penale nō autē totū ē pena. Ita bar. i. l. hoc edicto. §. i. per istū tex. no. ad hoc. ff. de publi. Quinto in ver. appellamus habetis doctrinam nominuz ⁊ vocabulorum que gramaticis ⁊ pertinacibus relinquit̄ iuxta. l. ii. circa fi. C. de cōsti. pe. ⁊ ibi glo. in ver. vocabula. ⁊ nomen actionis est generale ⁊ comprendit realem ⁊ personalez text. est in. l. fi. C. de hr̄. vel ac. vē.

nō q̄ pena dupli l' quadrupli furto nō h̄et in rei p̄secutio

Glo. Sic itaq̄ Diuidit̄ i iii. prima declarat vnde formetur regula text. nostri. secunda ipsam regulam limitat ⁊ declarat. tertia timore cuiusdam ꝯtrarii. dupliciter intelligit ⁊ expōit illa v̄ba. si apparz eū dar̄ ⁊c.

Sic itaqꝫ.formatur hic itaqꝫ ex alia diuisione que fit.s̄.e.§.i.q̄si dicat tactū ē.que sunt in rē actiones.⁊ que in ꝑsonaꝫ.itaqꝫ sic eis discretis.i.sepatis ⁊ diuisis.patꝫ hec regula vera ꝙ ꝑsonalis actio ē que ꝯpetit ad dandū.qꝛ ad tradendū nō pōt dari actio ꝑsonal'. vt ꝯmodati depositi ⁊ sil'es.

Sꝫ quidā dicūt vt pla.ꝙ hec verba si apparet eū dare oporter̄ sūt noia cuiusdā actōis. Add.hec opi.pla.sm doc.nihil ē sꝫ potius trupha.⁊.d.ang.itelligit ista verba vno mō.⁊ d. Jas. reprobat et dicit tex.intelligedū sicut iacet.⁊ bñ dicit.sꝫ tñ subitelligit verbuꝫ petere. Sꝫ certe iste tex.clarus ē sicut iacet nihil subintelligēdo.⁊ si bñ ꝯsiderant̄ verba tex. iste a principio vsqꝫ ad fi.§.nihil aliud vult.nisi ꝙ quis nō pōt ager̄ realiter.⁊ sic rei vendicatōe ꝯ illum qui sibi ē obligatus ꝑsonal'r. Et rō hꝰ ē.qꝛ p̄supponeret duo non ꝯpatibilia qꝛ agēdo real'r p̄supponit se dñm.⁊ si cōtra illū qui ē obligatus ꝑsonal'r petit sibi dari.i. trāsferri dñium.⁊ sic p̄supponit aliū eē dñm. Et deinde pōit exceptionē ab ista regula in ꝯditōne furtiua.i qua lꝫ quis sit obligatꝰ ꝑsoāl'r.tñ pōt ꝯueniri real'r ⁊ rei vēdicatōe.⁊ hoc odio furis.⁊ si cētū ānos cogitares iste tex.nihil aliud vult. Magis Sꝫ opp. pluries deberi p̄t.ff. d̄ re iud.l.⁊ an.eādē.§.actōes.in fi. ergo pluries p̄t fieri meū.sed nō seqt̄. nā lꝫ pluries debeat̄.tñ sel'fcā sua ñ dꝫ fieri plus sua vt ibi dr̄ vt.ff. de acqui.pos.l.iii.§. ex pluribus ⁊.s̄.de lega.§.si rē legatarii nisi iterū desineret eē sua vel mea.vt ff.d̄ verb. ob.l.si rē meā. Add. stat ergo ex gl.⁊ tex.regl'a ꝙ vna res nō pōt ex plurib⁹ cāis fieri mea.hanc regulā prio limitāt docto.nisi eēnt plures cāe eodē tpe cōcurrerēt p. d.l.iii.§. ex plurimis.ff. de acqui.pos.alias limitatōes.vide hic p do. Jas. Plane odio.sed i quo vertit̄ istd̄ odium. Rñ.q i ꝯditōe furtiua qs de facto ifamatur apud bonos ⁊ graues.vt.ff. de obse.l.honori.lꝫ nō ifamia iuris. vt.ff.d̄ ac. ⁊ ob. l.cessat.sꝫ i rei vēdi.neqꝫ d̄ fcō neqꝫ de iure infamat̄. Itē mlta veniūt i ꝯdi.furtiua que nō veniūt i rei vēdi.vt qꝛ iteritu rei nō liberat̄.sꝫ i rei vēdi.sic. vt.ff. d̄ cōdi. fur.l.i rē.⁊ iō malū ē furi ꝙ hac actōe teneat̄. Itē sicut ꝓdest alicui plures hēre reos debitores. vt.ff.de lib.le.l.siquis decedēs.§ fi.⁊ hēre plures actōes.ff. d̄ leg. ii.l.cū filius.§.variis.ita ecōtra dꝫ ei nocere si plurib⁹ teneat̄ actōib⁹.lꝫ ēt nulla alia sit vtilitas. Itē nūquid vna tollit̄ p aliā dic ꝙ sic.vt.ff. de ꝯdi.fur.l.si ꝑ fure §.furti. Add.cū hac glo.docto. simpl'r trāseūt. Si apparet.diuidit̄ i.iiii.ptes. In pria declat tex. In sa.ꝯtra tex. fortiter opponit. In tertia soluit vno mō. In quarta alio. Si appet.i.

qꝛ apparet eos dare oportere idē
dr̄ d̄ actōe i ꝑsonā. Sꝫ vr̄ hoc sta
re nō posse. nā certū est eū q agit
dn̄m fuisse. ergo ⁊ nūc ē. qꝛ sine
scō suo dn̄ium ab eo discedere n̄
potuit. vt. ff. de reg. iur. l. id qd̄
nr̄m. ⁊. C. de ꝓba. l. siue posside
tis. ergo nō pōt agere vt sibi de/
tur qd̄ ē suū. ⁊ tn̄ hic dr̄ q̄ sic. sed
dic relationem eē faciēdā ad ge/
nus nō ad spēz. quasi dicat ea a/
ctōe qua al' agit̄ ad dandū. s. per/
sonali. sꝫ hic nō ad dādū intēdit̄
⁊ illud ē mirabile q̄ rē meā ꝑsōa
li actōe peto mihi restitui. al' ꝯtra
vt. ff. vsusfru. quēad. ca. ⁊. ff. d̄ cō
di. ide. l. si vrbana. Sꝫ ē spāle vt
hic dr̄. Vel dic ēt agi ad danduꝫ
i. ad possessionē dādā quā furto
amiserā. vt. ff. d̄ acquir. pos. l. reꝫ
que a nobis. ⁊. ff. d̄ ꝯdi. tri. l. ii.
Add. gl. oppōit ꝯ tex. hoc mō. il
le qui rē furto amisit nō definit
eē dn̄s. ergo ipossibile est q̄ agat
actōe ꝑsōali. s. ꝯditōe furtiua. vt
sibi det̄ res sua. qꝛ qd̄ suū ē am/
plius ⁊c. Sꝫ gl. rn̄dēdo se inuol/
uit. ⁊ prio dicit q̄ faciēda ē relatō
ad genus n̄ ad spēm. s. q̄ ea actōe
ꝑsonali qua al' agit̄ ad dandū hic
agit̄ ad restituēdū. ⁊ sic vult gl. q̄
illa v̄ba si appꝫ eū dar̄ oporter̄ n̄
referūt̄ ad ꝯditōꝫ furtiuā. sed ad
aliā actōꝫ ꝑsōalē. Sꝫ hec so. rep̄/
hēdit̄ ꝑ doc. vide hic ꝑ eos. silr̄
ſa so. reprobat̄. In rē actiōe.
Diuidit̄ i. iii. In pria declarat
tex. In ſa ꝑ modū nōbil' illū ex/
tēdit. In. iii. q̄rit ⁊ dupl'r rn̄det.

ſa ibi. itē nō q̄ hic. §. tertia ibi. sꝫ
nūqd ēt rē suā. In rē actōnes
i. rei vēdicatōe q̄ ꝓ dn̄io de iure
cīli vl' gētiū quesito intēdunt̄. vt
ff. d̄ rei vē. l. i rē actio. Itē nota
q̄ hic. §. locū hꝫ i quolꝫ malefi.
possore aliene rei nō solū i fure.
vt. s̄. d̄ re. di. §. si cū. ⁊. ff. d̄ cōdi.
tri. l. i. in fi. ⁊. l. ii. i pri. Interduꝫ
ēt ꝯ bōefi. possorē dat̄ ꝯditio rō
ne possiōis. vt. ff. d̄ cōdi. ide. l. in
debiti. §. sꝫ si nūmi. Sꝫ nūqd
rē suā pōt quis ēt a nō fure ꝑ ꝯdi
tōeꝫ sine cā repetere. vt. ff. d̄ ꝯdi.
fi. cā ꝑ to. Rn̄. ſm quosdā ibi dr̄
ꝯditio. i. actio ꝑsonal' n̄ tn̄ tal' per
quā intēdat̄ vt aliqd det̄. Alii
dicūt q̄ si alicubi iueniat̄ ꝯditio
sine cā ꝓ sua re ꝯpetere d̄ vtili i
telligēdū ē Add. primā so. appro
bāt hic doc. qꝛ ꝑ ꝯditōꝫ sine cā n̄
agit dn̄s ad dandū nisi ꝯ furē ⁊
malefi. possorē. sꝫ ad restituēdum
ſa. q̄ nō gl. fi. i. l. fi. ff. vsusfr. quē.
ca. Vēdicatōes siue rerū corpa
liū d̄ quibus dictū ē. C. d̄ rei vē.
ꝑ to. ⁊. ff. e. ꝑ to. siue rerū icorpa/
liū d̄ quib⁹ vēdicatio ē. ff. si vsus/
fru. pe. ꝑ to. ⁊. ff. si ser. vē. ꝑ to. si
ue sint directe siue vtiles iste ven
dicatōes. vt. ff. d̄ publi. ꝑ to. ⁊. ff.
si ager vec. ꝑ to. Quib⁹ iō di
cit quib⁹ qꝛ sūt ⁊ alie quib⁹ nō itē
dim⁹ dare vel facere sꝫ restitui. vt
ꝯmodati actōe. ⁊ depositi ⁊ sil'ib⁹
iste nō appellāt̄ ꝯditōes in stricta
significatōe accepto vocabulo vt
hic dr̄. vel dic q̄ i actōe ꝯmodati
depositi ⁊ sil'ib⁹ intēdit̄ dari vel

fieri. ſ. ipſa detētatio rei ꝙſi ipſū factū poſſit quis i ſtipl'one deducere. vt. ff. de ỽ. obl. l. vbi aūt. §. illud qō nō fieret niſi aliquid da ref'. cū ſue rei nulla eēt ſtipl'o. ſed aliene tātū. vt. ē. de iuti. ſtip. §. i. Add. primā ſo. effectual'r approbant hic doc. qz i hoc. §. ſolū loq tur imperator de actōibus que ꝑtūt ad dādū. iſte aūt de quib⁹ gl. mentionē facit ꝑtūt. ad reddēdū ſeu reſtituēdū. l. iii. §. ſi reddita. ꝛ. l. ſi vt certo. §. rē tibi dedi. ff. ꝙmo. Denūciare. dicūt quidam qz qui volebant alīū ꝙuenire prio ſibi debebant denūciare. ar. ff. de ſer. vr. p̄dī. l. quidaz. Sz hoc nō plz. qz ex bonitate ſeu vrbanitate hoc fit nō neceſſitate. ſz dic qz hec denūciatio fiebat p magiſtratus cū actōes ꝙſtituebant l' dabant. vt. ff. de ori. iur. l. ii. §. oium. quod ē hodie ſublatū. vt i ſi. h⁹. § dī. ꝛ. C. de formu. l. i. ꝛ. ii. Add. cū hac gl. tranſcūt doc/Et hanc gl. reputat vnicam ꝛ fingu. Ang. de are. hic ad hoc qz debitor añq̄ ꝙētiaē i iudicio. nō ē neceſſario extra iudiciū prio interpellandus. ſz hoc tantū fit de vrbanitate ꝛ bñ fa. ille moral' tex. in l. quidaz ỽbus hic all'. in gl. ſ. ff. de ſer. vr. p̄. hanc tū ꝙclonē gl. limitate nō ꝓcedere qñ quis vellet agere ꝯ maiorē ſeu ſuprioꝛ ſuū qz tūc añq̄ currat ad litigādū dz pr⁹ āmonitio ꝓcedere. tex. ē in. l. ſi manumiſſori. C. de obſeq. ꝛ ibi glo. in ỽ. patronū.

m creditor
mentre de
itore antey
z ōneiatu
nz mñ Jud i
io

Sūmula.

Conditio furtiua ē acti o cinſis q̄ dat ꝯ furē vl' hr̄dē ei⁹. vt cogat ad rei reſtōz ſi extat. vl' ei⁹ extimationē ſi nō extat.

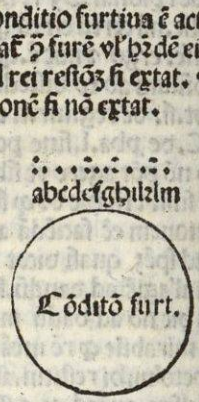

Libellus in ꝙditōe furtiua ſic fit. Ago ꝯ ticiū vel ei⁹ hr̄dē q̄ rē talē aīo furādi mihi ſurripuerit. cui⁹ ego ſū dñs vel ſaltē eaz dñs tpe quo mihi fuit res ſurrepta. q̄ re peto dictū ticiū furē. vl' ei⁹ he redē ꝙdēnari mihi ad vandū victaz rē. ſi extat. ſi nō extat ad eius veraz eſtimatōz ꝛc.

Sequens. Dis actō aut ex ꝯtractu vel ex maleficio ē. vl' ē rei pſecutoria vl' penal' vl' mixta. h. d. vſqz ad. §. quedaz. legaz tū vſqz ad. §. ex maleficiis. Iſte. §. vſqz ad. §. quedaz diuidit i. ii. partes prio pōit vnaz ſūmaz actionū. ſo declat eaz p exēpla ibi. rei perſequende. ꝯa ſubdiuidit in. v. nam prio ponit de actōibus rei perſecutoris. ſo de actōibus mixtis ex ꝯtractu deſcēdentibus. tertio ponit vnaz regulaz vel ſūmulaz i actō/

bus ex maleficio descendentibus quarto illud ꝑ exẽpla declat .primo ponẽdo ꝺ actõibus penalib⁹ ſo de actõibus mixtis. ſa pricipalis est in v̄. plãe. tertia i. §. ex maleficiis. quarta. i. §. penã. qnta in v̄. ſz legis. Add. no ex isto tex. regulaz. ꝙ oĩs actio in rem dr̄ rei persequutoria. ſz nõ oĩs actio i ꝑsonaz. lz alique sint ẽt rei ꝑsequutorie. Nõ ꝙ qñ agit̄ de deposito ſcõ p̄fidi siue ꝑiculi euitandi causa ꝯ depositariũ ⁊ ei⁹ hr̄dẽ denegantem restituere agit̄ ad duplũ. Ex quo nõ ꝙ quot qs soluit plus q̄ acceperit dr̄ penal'. Nõ ꝙ actio penalis ex deposito nõ tantũ dat̄ ꝯ depositariũ ſz ẽt ꝯ ei⁹ hr̄dẽ denegantem restituere datur.

Glo. Mixte. Sz nõne q̄dam sũt que nullũ horũ hñt. vt si ago ne quid fiat i loco sacro vl' ſcõ. vel si factũ ẽ tollatur ⁊ alie similes. que neqz ad rez neqz ad penaz. neqz mixtim se habent. ſz vel ad rei reuerẽtiaz l' ad publicã vtilitatẽ dant̄. Rñ. satis ad rei persecutõz. ſ. ꝺ diuine rei l' publice ꝑtinet. cui⁹ noĩe agere videor. vel ẽt meo noĩe cũ cuiuslibz ĩterfit deũ venerari. C. ꝺ hr̄ti. l. iiii. Add. glo. bñ dicit. ⁊ cum ea trãseũt scribẽtes hic In rẽ actõnes. Diuidit̄ in. iiii. ꝑtes. In pria enũerat actões i rẽ In ſa oppo. ⁊ sol. In. iii. refert opi. alioꝝ In. iiii. illã reprobat. ſa ibi. Sz certe vr̄. tria ibi. alii tñ. q̄rta ibi ſz certe ⁊ actio ꝺpositi. In rẽ actões. ſ. q̄ decẽ sũt vt diximꝰ. s̄. e. §. itẽ ſuiana. ſz certe vr̄ ꝙ sint oẽs penales. nã i eis iurat̄ i litem vt. ff. ꝺ rei vẽ. l. qui restituere. ⁊ ff. de in li. iur. l. i actõib⁹. ſz dic ꝙ illꝺ fit nõ iure actõis ſz offõ iudicis. vt. j. §. p̄terea in fi. vñ ñ dicũtur penales. Alii tñ dicebãt ꝙ iõ dicebant̄ penales. qꝛ nõ origialr illud fit ꝙ crescat ꝑ sacr̄m in litẽ ſz ex ꝯtũacia. vt. ff. ꝺ i li. iur. l. i. ⁊ iõ magis attẽdebat̄ ꝙ nãl'r erat q̄ qꝺ icidẽter. ſz certe actio ꝺpositi in. iiii. casibus ab inicio ẽ rei ꝑsecutoria. ⁊ tñ dr̄ penal'. ĩspecto ꝙ crescit ex ꝯtumacia vt. j. ꝓxi. ⁊ j. e. §. quadrupli. vñ primã rñsionẽ approbo. Add. ſz doc. hec gl. vr̄ aduersari gl. magne posite in §. penales. in v̄. itẽ aduersus. in prin. s̄. e. que vr̄ ꝯcludere ꝙ ibi illa actio dicat̄ penalis. qꝛ iurat̄ i litẽ. ⁊ tñ ſm eos ꝯstat ꝙ illꝺ iuramẽtũ vẽit offõ iudicis. sic i qualibet alia actõe. Ipsi dicunt hanc glo. eẽ veriorem.

Fere. Fere dicit ꝓpter actõz ex stipulatu per quã pena petit̄. nec ĩspicit̄ ꝙ iterfit vt. j. de iuti. stip. §. alteri. ſm quosdã qꝺ ẽ falsum. imo ꝓpter actionẽ depositi in quattuor casibus vt. j. subicit. Itẽ ꝑꝑ actionẽ redibitoriã que dat̄ i duplũ aduẽrsus vẽditorez qui neqz p̄ciũ neqz accessiões soluit. vt. ff. ꝺ redibi. l. redibitoria.

Petit actor. Ad vtrãqz aũt scz ad mutuũ ⁊ ad eã pecuniam.

que in stipulatū deducta ē. certi ꝯditio dat̄ vt. ff. si cer. pe. l. si qs cerrū. ⁊ s̄. de ver. ob. i prin.

Cōducto hec gl. Diuidit̄ in ii. In pria per modū quesiti opponit ꝯtra tex. In sa soluit. scd̄a ibi sꝫ dic tribus modis. illa. ii. sb̄ diuidit̄ i tres. quē admoduꝫ tres ponit ipēs penaliū actōum.

Cōducto sꝫ nō oēs iste dant̄ ad interesse. ēt qd̄ ē extra rē vt. ff. de ac. emp. l. i. in prin. ego peto aliqd qd̄ tibi nō adest ergo sunt penales. sꝫ dic tribus modis dici actōem penalē prio illa q̄ hic ind̄ ē penalis. vt furti ⁊ similes. q̄dō peto qd̄ mihi nō abest ⁊ tibi nō adest. so qn̄ ē penalis ex pte vna. s. ex pte rei tm̄ qd̄ est vbicūqꝫ actoris interesse excedit id qd̄ reo adest. in ista significatōe actiones iste dicunt̄ penales. s. exēpto ⁊ similes. ⁊ ēt in rei vendicatōe ⁊ similes qn̄ in litez iurat̄. ⁊ q̄ ispecta persona tm̄ rei penales dicuntur ꝓbat̄. ff. de eo per quez fac. e. l. i. §. si plures. ⁊. l. si. ⁊. s̄. e. §. penales. Addi. istā gl. in hoc impugnat Jo. fa. ⁊ sequit̄. d. Jas. ⁊ ē ridiculū q̄ actio exempto ⁊ alie hic enumerate. itez ⁊ cetere bōe si. ꝓpterea q̄ in eis iuret̄ in litez sint penales per ea que vidimus s̄. in. d. §. penales. i gl. magna in ver. itez aduersus in prin. Et si vultis ponere bona exempla in ista penali ex pte. rei tm̄ vid̄ q̄ dicta sunt in euidez. d. §. penales. Jas. Plane si d̄positi agitur eo noie. q̄ tumultus icendii. ruine naufragii cā depositū sit. iduplū actionē p̄tor reddit. si modo cū ipso ap̄ quē depositū sit aut cū hr̄de ei⁹ d̄ dolo ipsi⁹ ageret̄. quo cāu mixta ē actio. Dolo ipsi⁹ s. hr̄dis. ex dolo. n. d̄fūcti simplū tm̄. vt. ff. depo. l. ii. §. i. ⁊ rō quar̄ i his casibus dat̄ i duplū ⁊ i aliis i simplū ē. qꝛ ex necessitate deponit̄. nec potuit ꝓuider̄ apud quē deponeret. vt. ff. d̄po. l. i. § iuito.

Sūmula.

Pro materia certi ꝯditiōis nō q̄ pro pecunia numerata. aut n̄ iteruenit stipl'o de restituēdo ⁊ dat̄ certi ꝯditio spālis. vt nō i rubrica. ff. si cer. pe. ⁊ bar. i. l. certi cōditio in pri. ff. e. ti. si aūt iteruenit stipl'o de restituēdo. tūc aut i ꝯtinēti intuenit an̄ numeratōez l' p⁹ ⁊ tūc dat̄ certi ꝯdō ex stpl'atu. ⁊ ex ea orit̄ i effectu ⁊ n̄ ex numeratōe qꝛ dcā numeratio dr̄ fcā cā iplēde stipl'onis. si naūt ex intuallo sunt duo ꝯct⁹ ⁊ iducit̄ nouatio p̄mi si est actū expresse l' tacite vt. l. cū. n. cū. l. seq. ff. d̄ noua. si aūt n̄ fieret nouatio ⁊ tūc aut stipl'o fuit inutilis ⁊ nascit̄ actio ex numeratiōe tm̄. aut vteꝛqꝫ fuit vtil' ⁊ ex numeratōe nascit̄ certi ꝯdō spāl'. ⁊ ex stipl'atōe. actō ex stipl'atu l' certi ꝯdō gnālis. ita itelligit̄ tex i. l. si ita stipl'at⁹. i. §. grisogon⁹ circa si. ff. de v. ob. Certi ꝯdō duplex ē. vna gnāl'. q̄ n̄ tm̄ ꝓ mutuo sꝫ ꝓ oi certo ꝯpetit. Alia spālis q̄ ꝓ mutuo tm̄ ꝯpetit vt hic.

abcdefghiklm abcdefghiklm

Certi ꝯditio generalis. Certi ꝯditio spālis.

Libellus i certi ꝯditōe generale sic fit. dico ꝙ ticiꝰ hr̄s sey tenet̄ mihi ad cētū ducatos qui fuerūt mihi ꝑ seyū legati. verū qꝛ illa centū certa sunt. Quare peto dictū ticiū hr̄dē ꝯdēnari ad dandū ⁊ soluēdū mihi dicta centū legata. Ista colligūt̄ ex dictis bar. i.d.l.certi ꝯditio i pri. Libellus i certi ꝯditōe spāli ⁊ sic ex mutuo sic fit. dico ꝙ dedi ⁊ mutuaui ticio lib.x.boñ. de meis denariis ex cā mutui Quare peto ip̄z ticiū ꝯdēnari mihi ad dādū ⁊ restituēdū mihi dictā pecunie q̄titatē sibi mutuate ⁊c.

De comodato.

Actio ꝯmodati quid sit sat̄ pz ⁊ eiꝰ materia hr̄ i.§.itē is cui.s̄.q.mo.re.ꝯ.obl.

abcdefghiklm

Comodati

In libello ꝯmodati dico ꝙ rogatu tuo siue te petēte librū meū tibi ꝑ mensez ꝯmodaui vt tuū cōrigeres. ⁊ ꝙ tuū cū meo correxisti. vl̄ ē verisīle ꝙ ex lapsu dci mēsis corrigere potuisti. ⁊ ꝑ ꝯñs vsꝰ ad quē fuit ꝯcessus est finitꝰ. q̄re peto te ꝯdēnari ad reddēdū ⁊ restituēdū mihi dictū librū meū ⁊c.

Et nō ꝙ dixi i libello ad petitōnē tuā ꝯmodaui. istd̄ dz necessario ⁊ vtiliter appōi. al̄ āt ꝯmodatariꝰ nō d̄ leui culpa. sz d̄ dolo tātum teneret̄. vt ē casus nō. i.l. fi vt certo. §. iterdū. i v̄. plane. i fi. ⁊ ibi gl. bar. ⁊ doc. ff. ꝯmo. Scd̄o dixi vt corrigeres librū tuū. ⁊ sic fuit ꝯcessū ad certū ⁊ determiatū vsū. al̄ āt si idisticte ꝯcedo librum meū ⁊ nō specificato certo vsu nō ꝯmodatū sz p̄cariū eēt ⁊ ista drñt ⁊ hec hñtur ꝑ gl. bar. ⁊ doc. in. l. i. ff. ꝯmo.

De deposito.

Actio depositi quid sit d̄ se pz ⁊ eius materia hr̄. s̄. q. mo. re. ꝯ. obli. §. preterea.

abcdefghiklm

Depositi.

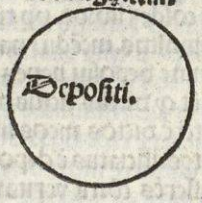

In libello ꝺpositi simplicis dico qualr penes ticiũ sponte ꝛ gratis recipientẽ. Deposui vnã capsam plenã librorũ i iure clausaz ꝛ sigillatã. Quare peto dictã capsam cũ libris sic sigillatã ꝛ clausaz mihi restitui. Et aduertas si qũ dictã capsam deposuisti fecisti mẽtionẽ dcõ ticio ꝺ libris ꝛ reb⁹ i dicta capsa clausis specifice ꝛ tũc i tuo libello debes dicere qꝫ deposuisti vnã capsaz in qua erãt tales ꝛ tales libri. Si aũt nõ specificasti dicto depositario libros. tũc in facultate tua ẽ i libello velle exprimere libros qui in capsa erant nominati aut nõ. Iste est tex. ꝛ ibi bar. ponit istaz formam in. l. i. §. fi cũcta. ff. depo. Et ad predicta viꝺ nõ. p bar. i. l. i. §. fertii. ff. fur. ad. nau.

In depposito vero penali formaꝫ libellus sic. Dico ꝺ ticium qꝫ cũ i ciuitate mea aretina ortus fuisset tumultus. vel cũ in tali domo esset ꝺortũ incẽdiũ. vel cũ iuxta domũ meã esset quedã dom⁹ que ruinã faceret. vel cũ quedam nauis supra quã eram naufragiũ facere vellet pp quos casus non potui ꝓuidere. penes quẽ possez tute deponere tales libros meos vnde cõsdez libros pp timorẽ dicti tumultus. incẽdii naufragii. vel ruine depposui penes ticium. dico ẽt qꝫ dictus ticius dũ ab eo repeterẽ dictos meos libros depositos. ificiatus ẽ depositũ ꝓdictũ asserẽs cõtra veritatẽ me dictos libros penes eũ nõ depposuisse. Quare cũ iura pmittãt in dictis casibus depositariũ ificiantẽ depositũ in duplũ teneri. ꝛ casus ꝓdictus pp quẽ depposui sit vnus ex illis. iõ peto dictũ ticiũ pmiri ꝛ ꝙdẽnari i duplũ dicti depositi.

De mãdato.

Actio mandati quid sit de se ꝓz. ꝛ eius materia hꝫ. ff. mãdati. ꝛ ibi vide. Et ẽt eius substantia meli⁹ apparebit formãdo libellũ.

In libello actõis mãdati dico sic Mandasti tibi vt emeres pro me talẽ librũ ꝓ. x. ꝛ qꝫ dictũ mandatũ gratis suscepisti. ꝛ tũ dictus librũ aut nõ emisti aut ꝛtra mandatũ fecisti sm casus ꝙtingẽtiã ꝓpter qꝺ mea in quinqz itereſt. cãre peto te ꝙdẽnari ꝓ itereſt meo i dictis quinqz mihi dandis. vel si emisti virtute dicti mandati eo mõ ꝛ forma ꝓut dixi. ꝛ nõ velles postea tradere librũ ꝛ emisti pecunia mea. petã te cõdẽnari ad tradendũ mihi dictũ librũ ẽptũ. Si vero emisti tua pecunia offe-

ram realiter in iudicio dictaz pe cuniam ⁊ me paratū soluere ⁊ re stituere dicta decē que in ēptione dicti libri expendisti .⁊ postea pe tam te cōdēnari ad dictū librum mihi tradendū ⁊c.

Pro socio.

Actio ꝓ socio dat̄ diuersis ca sibus ⁊ ad diuersos effectus. qñz ei dat̄ ad societatē ꝯtractaz ꝯplē daz ⁊ ꝑficiēdaz.s. vt fiat cessio no nominū ⁊ collectio rerū i cōi ſm cōuentionē societatis.⁊ tūc iten/ tat̄ vel nascit̄ actio ꝓ so. statim inita societate. vt ē tex.i.l.iii. in prin.ff.ꝓ so.qñqz dat̄ ad ꝑsona/ les p̄statōes.vt ad ipēsas ⁊ fru/ ctus ⁊ cetera dāna vt si feci ipen/ sas in re cōi ago ꝓ so. vt ꝯdēne/ ris ad dandū ⁊ refundēdū mihi partē tibi ꝯtingētez ꝺ dicta expē sa.vel si oēs fructus ꝑcepisti agaz vt ꝑtē eorū vel illorū estiatōz cō/ sūptoꝝ mihi p̄stes. vt.l.ꝓ so. ar biter.§.fi.tecū.l.cū duob⁹ §.idē rñdit socius qui.ff.ꝓ so.⁊.l.ii.§. ii.C.eo.ti.⁊ est casus in.l.iiii.C. ꝺ edifi.pri. Vel si alter socius cō miserit dolū vel culpā in societa/ te.vt.d.§.idē rñdit. Et ex his ca sibus possum agere ēt durāte so cietate.vt reponas i societate qc quid debes ⁊ ēt petere vt ānuatiz reddat̄ rō lz ꝑ multos ānos sit ꝯ cta societas.ita dicit Saly.i.d.l. tādiu.fa.l.actōe.§.nūq̄.ff. eod. Qñqz ⁊ tertio intentatur actio pro socio ꝓ dirimēda societate.⁊ hñda rōne lucri ⁊ dāni. ⁊ ea iter socios diuidēdi.vt.d.l.tādiu cū ibi nō.⁊.l.verū.§.fi. cū.l.seq. et d.l.actōe.§.qui societatē.

abcdefghilrlm

Pro socio.

In actōe pro so.pro societate adimplenda erit narratio ⁊ me/ diū concludendi vz societatez eē contractam.⁊ quod recusas cō/ municare res ⁊ actiones vt.d.l. .i.§.i. cum seq.ff.eodē. Sed in actione pro socio ad personales prestationes medium concluden di est.qr de dicta societate vel oc casione dicte societatis tale quid vt fructus vel aliud percepisti.vl tale quid extraxisti scdm casus cō tingentiam.vt probatur in.d.l. pro socio arbiter.§.i. In actio/ ne vero pro societate finita diui/ denda libellus sic formatur.

Dico quod cum ticio contra xi societatem omniuz bonorum. vel in arte lane vsqz ad quiqz an nos.⁊ quod ticius negocia dicte societatis administrauit ⁊ emolu menta perceperit.et expensas ēt fecit.⁊ ꝙ dictum tempus ē fini tum ⁊ ꝑ ꝯsequēs societas finita

ꝛ ꝙpleta ē. quare peto ipsum cō/
demnari ad reddēdū rōem dicte
societatis. ꝛ reliqua ꝙfignanda. ꝛ
pro ptibus fm cōuentiōem dicte
societat; diuidēda ꝛ assignāda ista
phanē. in. d. l. pro socio arbiter i
prin. ꝛ no. gl. ꝛ bar. in. d. l. i. i pri.
ff. de eden. Tu adducas nōbilez
tex. in qualibet rōe reddēda. i. l.
cū seruꝰ. cū ibi nō. ff. de ꝙdi. ꝛ ō.

Sūmula.

Actio ex locato qd fit satis ō
se patz. ꝛ eius materiā vide. s. in
ti. propio.

In actōe ex locato forma fic
libellū. dico qꝺ locaui ticio talem
meā domū. pro vno āno iam fi/
nito. pro mercede decē ducatorū
auri ꝛ paciētiā habitandi ꝛ vten
di accomodaui. quare peto ipsuz
ꝙdēnari ad vandū ꝛ soluēdū mi
hi dictos decē ducatos. Sz si cō
cessi fundū p. x. modiis frumēti.
vt quotidie fit. nō est ꝓpria loca/
tio. Sz Ictus inominatus vt. d. §.
itē si qs. fuū in. l. i. ff. depo. Ad
uertas tñ qꝺ ēt isto cāu si dicerez
in libello qꝺ locaui fundū pro de/
cē corbibus frumēti. lz verba sint
impropria tñ libellus sustentat.
qz itelligit locaui. i. cōcessi vt vti
possit. Iste ē cāus ꝛ ibi bar. ꝛ gl.
in. l. si olei. C. loca.

Ex maleficio. Actionū descēdētiū ex
maleficiis. quedā sunt pſecutorie
pene tm̄ quedā mixte rei ꝛ pene
qꝺ per exempla declarat. h. d.

Ex maleficiis vero ꝓdite ac/
tiones sunt alie tm̄ pene pſequen
de cā comparate sunt. alie tā pe/
ne qꝺ rei pſequēde. ꝛ ob id mixte
sunt. ¶ Penā tm̄ persequit qs
actōe furti. siue. n. manifesti agat
quadrupli. siue nō manifesti du/
pli de sola pena agit. nā rē ipsaz
ꝓpria actōe pſequit qs. idest rem
suā esse petēs. siue fur. ipse eā rez
possideat siue alius qlibet. eo añ
plius aduersus furē. ēt ꝙdicio est
rei. Vi añt bonorū raptorum
actio mixta ē. qz i quadruplo rei
pſecutio tenet pena añt tripli ē.

Sz ⁊ legis aq̃lie actio. de dā/
no iniuria dato mixta ē. nō solum
si aduersus ificiantez in duplum
agit. ſz interdū ēt si in simplū qs
qz agat. veluti si quis hoiem clau
dū aut luscū occiderit qꝺ i eo āno
integer ꝛ magni p̄cii fuerit tanti
eniz dānaret quātiplurimi il hō
in eo anno fuerit. fm iam traditā
diuisiōem. ¶ Itē mixta ē actio ad
uersus eos qꝺ relicta sacrosciis ec/
clesiis ꝛ aliis venerabilibus locis
legati vel fideicōmissi noie vare

distulerint vsqz ad eo vt ẽt ĩiudicũ vocarenẽ. tũc. n. ꝛ ipsaz rem l' pecuniam que relicta est dare ꝙpellunẽ. ꝛ aliud tm̃ ꝑ pena. ꝛ iõ in duplũ eius fit ꝙdẽnatio.

Addi. no. ex tex. fm ange. hic q̃ p furto siue manifesto siue nõ manifesto. de iure non imponit aliqua pena corporalis. sz tm̃ pena pecuniaria dupli vel quadrupli. vt hic cũ infinitis similibus. subdit tm̃ ang. hic sup gl. iii. q̃ hodie de iure auctẽ. coĩ pena furti ẽ absciso membri. allat text. in aũt. sz nouo iure. ꝛ ibi gl ꝛ doc. C. de ser. fugi. sed certe ille tex. ꝛ glo. hoc non dicũt. sz text. dicit ibi formalr. sz ꝓ furto. nec moriet. nec aliqs absindet membrũ sz aliter castigabit. ꝛ ibi gl. i ver. castigabit. s. fustibus. ꝛ sic fur. ẽ iure antẽticoĩ dz solũ castigari ꝛ ẽt est tex. ẽ ange. in aũt. vt nulli. iudi. col. ix. vñ sumit. d. aũt. sed nouo iure. vbi expresse dicit tex. ꝓ furto non volumus oio qõlibet membrũ abscidi aut mori. sed aliter castigari. Addi. dicit ẽt ang. q̃ soluz repiunt tres cãus i iur i qb⁹ ꝑ furto qs dz mori vn⁹ i aũt. de pa. iur. fir. §. si qs qnqz solidos. sz ibi ẽ spãle ꝓp fracturã pacis al⁹ cãus ẽ i. l. pe. ff. de ꝙdi. ob ca. sz ibi ꝑ doc. dr q̃ ita fuit ẽ scõ nõ aũt q̃ de iure fieri debuerit. vel forte ibi spãle ꝓp vilitatẽ psone q̃ fu⁹. alius cãus ẽ q̃ñ est fur famosus vel latro famosus. vt est tex. cũ gl. ꝛ ibi bar. i. l. capitaliũ. §. famosos. ff. de pe. Et dr famosus q̃ sepe hoc fecerit. vt nõ gl. in. d. aũt. sz nouo iure ꝛ fama laborat ꝑ eũ vt no. bar. i. d. §. famosos fa. c. ingfitiões ꝛ. c. qualiꝛ q̃ñ el. ii. eẽ de accusa. al' ꝑ pria vice veniã meret a furca. vt ibi dẽ est gl. fing. fa. l. iii. C. de epi. aud. ꝛ fm Jaſ. ẽ tex. i. l. capitaliũ in verbũ que si septies ꝛ gl. in. d. §. famosos. Addi. dicit ange. ad uertas q̃ vnũ furtũ dr q̃ vno loco vno ꝙtextu. siue vno tpe fit añquã hẽãt ꝑ pfecto ꝛ absoluto. ẽt si plures res sit actu subtrahẽrent tm̃ dr vnũ furtum. ita dicit bar. per illũ tex. i. l. eũ qui §. idẽ rñdit. ff. de fur. ꝛ qõ dixi ꝓ primo furto nõ dare suspẽdi veruz ẽ nisi sit vnicũ furtũ magnũ qõ als ꝑualet pluribus furtis puis.

Ita dixit bal. in. d. aũt. sed nouo iure. In tm̃ q̃ furta alibi cõmissa qualificãt ꝛ aggrauãt furtũ factũ hic bononie. vt dicaẽ fur manifestus ꝛ public⁹ ꝛ sic vt possit suspẽdi. ẽt ꝑ vnico furto non magno ꝙmisso hic vt ar. d. l. iii. ꝛ l. fuos. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ ibi late bart. ꝛ sali. ita elegant dixit dy. ꝛ bar. i. l. si cui. §. fi. in fi. ff. ꝺ accus. ꝛ bal. i. d. aũt. sz nouo iure i ver. sz dubitaẽ. nam vt ait sali. i d. l. fuos. furta alibi cõmissa non tm̃ qualificãt imo ꝙputanẽ i numero furtoĩ cõmissoruz hic circa hec tm̃ vide. d. Jaſ. hic.

Quadrupli. hec glo. prio formal. q. fo rñdet. querit ergo gl.

ꝙ dr separãdũ furtũ quod tꝛ est furtuz. Sgl m r si quis ꝛ ga. 2. q. 7.

vi bal. in aũ Sed nobꝛ C. de ser. fu furta alibi. ssa qualifi et aggranãt furtuz hic nobꝛ cõmissa

Sz q̃re plus manifestũ furtũ punitur. q̃ nõ manifestũ. cũ tñ clam facta magis puniẽda sũt vt. ff. de admi. tu. l. ñ existimo. ⁊. ff. ð rei nup. l. vltia rñ. imo magis deliqt q palã quã q clã. ãmouet. vt. s̃. vi bo. rap. in pri. vñ magis punit̃. vt ar. ff. ð of. p̃si. l. diu⁹ Addi. p hãc so. nõ rñdet ꝯrio. d. l. ñ existimo. in ea all'. vbi graui⁹ punit̃ q clam facit q̃ p palã hic võ ẽ sec⁹ vñ p so. dicebat dy. quẽ oẽs alii sequunt̃. q̃ aut loquimur i his q̃ pñt eẽ licita ⁊ illicita. ⁊ in istis magis punit̃ q claz quã q palaz ⁊ sic loquit̃. d. l. ñ exist mo aut loquimur in his q̃ sũt oio illicita. vt ẽ furtũ ⁊ in istis magis punit̃ q palaz. ⁊ sic sm doc. magis punit̃ disputans de fide catholica publice quaz priuati ⁊ occulte. l. nemo in v̄. publice. C. de sũ. tri. ⁊ ibi gl. in ver. publice.

Cõdicio. s. furtiua q̃ soli dño dat̃ ⁊ hr̃di eius aduersus furez ⁊ eius hr̃dẽ. vt. ff. de ꝯdi. fur. l. i. ⁊ l. v. ⁊. s̃. ð ob. q̃. ex del. nas. §. fi.

Ui aũt hec gl. Diuidit̃ i. ii. prio remouet tacitũ ꝯriũ ad tex. In sa format. q. sa ibi. sz nũquid ẽt raptor. pria subdiuidit̃ in sa q: prio facit qð dictũ ẽ. so ponit fallẽtiã. Ui aũt i quadruplo. s. vsqz ad ãnũ post ãnũ i simpluz vt. s̃. vi. bo. rap. nisi i cãib⁹. vt si iude⁹ ꝯ xp̃ianũ agat. tũc i duplũ tm̃ agit̃. vt. C. ð paga. l. xp̃ianis sz nũquid ⁊ raptor tenet̃ actione furti manifesti. dic q̃ ñ sm pla. q: in duplũ tm̃ tenet̃. si furti nõ manifesti teneat̃ vt. ff. vi. bo. rap. l. i. nisi in casu. vbi nec in dupluz tenetur sm eum. ff. de furtis. l. si quis ex domo. Sz certe ibi erat actum actione vi bonorũ rapto. vnde sublata erat actio furti non manifesti. vt. ff. vi bonoꝝ rapto. l. i. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. qui seruum. Sed satis videtur q̃ etiam manifesti furti nomine cõueniatur ⁊ in quadruplum vt arg. ff. de fur. l. siquis ex domo licet Pla. cõtra dixerit vt dictum est.

Addi. Cum opi. glo. transeunt indistincte doc. hic.

In simplum vbi contra confitentem datur. Nam tunc in simplum ⁊ contra negantem in duplum vt hic ⁊. j. eo. §. at ille. ⁊. C. ad. l. aquil. l. cõtra negantẽ.

Traditam diuisionẽ. s. s̃. ad l. aquil. in pri. nam ibi diuidit primum caput. l. aquil. a tertio capite. ex quo tertio fit cõdẽnatio q̃tum res retro valuerit infra. xxx dies. vt. s̃. eo. ti. §. ex hoc capite. Item adiunge actionem qð me. cã. nam ⁊ ipsa mixta est. vt quod me. cã. l. si cum ex. §. fi. primo.

Add. dic etiã alie actiones adiungende sunt que enumerantur j. eo. in glo. fi.

In eos. s. heredes vel alios q legatis vel fideicõmissis grauari possunt qui onerati sunt pecuniariter. vt. s̃. de singu. re. per fidei. re. in prin. ⁊. ff. de le. i. l. plane. in fi. Add. Doc. hic querũt an

hec pena habeat locum in execu/
tore testamẽtario differente sol/
uere legata. vide hic ꝑ eos.
Distulerint. Diuidit̃ in no
uem partes. In prima remouet
tacitum cõtrariũ ad tex. In scd̃a
notat ex tex. In tertia remouet
aliud cõtrarium. In quarta po/
nit vnum dictuz a tex. In. v. for
mat vnam. q. In. vi. format aliã
In. vii. aliam. In. viii. aliaz. In
ix. aliam. partes patẽt.
Distulerint .s. fraudolenter
vel sine iusta causa .al' non puniũ
tur. ff. si cer. pe. l. ꝙ te. ⁊ de vsu/
ris l. scien dum. ⁊. ff. de pe. hr̃. l. il
lud. Add. do. Jas. allegat pro
hoc tex. in. c. vasallus. el. i. si de
feu. fue. contro. inter do. ⁊ agn.
quem ibi ponderat expresse bal. ⁊
dicit ꝙ ille tex. glosat multas le/
ges. ⁊ maxime istum §. dum im/
ponit penam differenti soluere le
gata piis locis vt ꝓcedat qñ di/
stulit dolo vel lata culpa. vt ibi ꝑ
eum. Et nota quẽ puniri ex ꝓ
crastinatione vel dilatõne illicita
sic. ff. de eden. l. pretor. §. sz ⁊ si ser
uus in fi. Add. dicit d. Jas. ꝙ
ẽ melior tex. in. §. si vero. in ver.
ꝓtraxerit in auct. de hr̃. ⁊ fal.
Et ẽ spãle in his legatis. ĩ ali/
is aũt nõ prestat̃ duplũ. sz currũt
vsure ex mora. vel saltẽ post ꝯte/
statõz litis ⁊ fructus rex restituũ
tur. vt. C. de vsu. lega. seu fi. l. i.
Add. dicit do. Jas. ꝙ tñ lit.
ꝯte. necessario non rẽquiritur sz
sola mora sufficit ad hoc vt vsure
in legatis currant. vt. l. si quis ti/
cio. ⁊. l. ticia seyo. §. vsuras. ff. de
le. ii. vide hic do. Jas.
Item hec legata hñt ĩ alio pri
uilegiũ. vt si indebitũ soluat̃ nõ
repetat̃. vt. s̃. de ob. que ex quasi
contrac. in fi. Quid si primo ne/
gauit postea cõsiteat̃. Rñ. p̃t pe/
niter̃ cũ exonert̃ actorẽ a ꝓbãdo.
vt. ff. de iureiur. l. eum qui. Ar.
ꝯ. ff. de edil. edi. l. quid sit. fugiti
uus. in prin.
Itẽ quid si cõfessus ẽ. ⁊ postea
negat. Rñ. punit̃ cuz vltia mora
noceat. vt. ff. de pi. ⁊ co. rei ven.
l. illud. Add. hanc cõclusionẽ
glo. ⁊ precedentẽ limitabat Jo.
fa. hic ꝓcedere vbi nõ interuenis/
set iustus error al' secus. qꝛ forte il
le excusaret̃. allegat. l. ꝯfessioni/
bus in prin. ⁊. l. qui ſuũ in prin.
ff. de interro. ac. ⁊ ita tz ẽt ange.
hic. ⁊ bar. in. l. eũ qui in pri. ff. de
iureiur. Itẽ qd si nõ inficiet̃.
sz dicat nõ valere vel proponat
aliã rõnabilem cãm. rñ. quedã ꝙ
punit̃. ne inueniat̃ via. ꝑ quã ne
gantes suaz exerceãt auariciaz vt
s̃. vi bo. rap. §. qꝛ tñ. Alii ꝯ qd̃
verũ puto vt. j. eo. §. at ille. Ad/
ditio circa hoc vide. d. Jas. qui
ponit distinctionem bar. in. d. l.
eũ qui. ff. de iureiur.
Item nunqd hec in legato ge
nerali ⁊ speciali locum hñt. rñ. sic
ſm Jo. cum vtrũqz sit legatuz.
vt. s̃. de fideicõ. heredita. §. fi. ⁊

C. d fideicō. l. fi. i pri. Add. hec opi. ē vera. nec hz dubitatōez sm doc. hic. Itē quid si duplū nō pt soluere. Rñ. luit i corpore. vt. ff. de pe. l. i. §. generalr. ⁊. C. d ser. fu. l. quicūqz ēt. ff. d i ius vo. l. penul. ⁊ fi. de hoc vide doc. hic.

In iudiciū. Diuidit i. q̄tuor ptes pricipales quēadmōz q̄tuor pricipales. q. i ea ponūtur. ptes d se patent. In iudiciū quid si i iudiciū nō vocat. sz alias fuit i mora. Rñ. quidā adhuc idē. vt duplet. Sz hic lex ꝯdicit. Itē i dubio pene sūt molliēde. vt. ff. de pe. l. de iterpretatōe. Addi. hec pria. q. gl. nō hz dubiū sm doct. hic ⁊ bñ qr d ea ē tex. apertus i. § oēs v. sz furti. vbi tex. magr̄aliter dicit q si negat statim icidit i penā. Si vero nō negat tūc ita demū icidit i penā si differat adeo q patiat se i iudicio ꝯueniri.

Sz dicā currere vsuras ⁊ fructus deberi ex mora ⁊ ipsa re. i. sine iterpellatōe dicā morā ꝯmitti ad istar minorū quibus legata debent. vt. C. i qui. ca. i ite. resti. ñ ē ue. l. i minorū. Add. dicit do. Jas. teneat ꝑpetuo cordi hāc ptē glo. que singularis ē q sicut fauore minoris mora ꝯhit reipsa absqz vlla iterpellatōe. vt ē tex. i. d. l. minorū. ⁊ ē tex. nō. i. l. ticia seio §. vsuras. ff. de le. ii. q idē ē i ecclesia ⁊ aliis venerabilibus locis. Et ꝯñter ista glo. extēdit singlr d. l. minorū loquentē tm̄ i miore vt ēt locū hēat i eccl'a. ⁊ ad hoc reputat istā gl. valde nō. Nico. de nea. hic. Et istud idē d eccl'ia q si bi reipsa ⁊ ipso iure ꝯmittat mora dicit expresse bal. in auct. hoc āplius. i. ii. col. C. d fideicō. q̄uis nō fuerit memor de glo. ista hic.

Itē quid si reipublice vel fisco relinquat. videt q idē sit cū ius diuinū ⁊ publicū sile sit. vt. C. de sa. san. ec. l. fi. ⁊ i auct. d nō ali. §. si minus. col. ii. Sz dico ꝯ qr pene sūt molliēde vt dixim⁹. ff. de pe. l. pe. Itē quid i redēptiōe captiuoꝝ vr idē quasi rei venerabili sit relictū. Sz certe nō extēdaz cū sit pena. Add. dicit d. Jas. q bal. i plerisqz locis facit magnum festū d hac gl. ⁊ prio i. c. i. §. porro. que fuit pri. cā bñfi. amit. dicit hic cē gl. ord. ⁊ sing. i illo v. in iudiciū. vz q q̄uis i legib⁹ penalibus ⁊ statutis ⁊ ꝯsuetudinib⁹ pariformiter penalib⁹. ꝓcedat ⁊ fiat extēsio de similibus ad similia vt dixi in prin. huius. §. sequēs. q tñ hec doctrina nō hz locū qñ pene iponūtur. hito respectu ad priuilegiū alicuius ꝑsone. qr tunc nulla pōt fieri extēsio d silib⁹ ꝑsonis ad sil'es ꝑsōas nec d silibus casibus ad similes casus. dicit d. Jas. q dū bar. dicit hāc glo. vnicam ⁊ singularem q veniunt sibi in mentem verba preceptoris d. Cathonis in prefatione cuiusdam opusculi sui textuum ⁊ glosarum singularium quod qui dicit tex. aut glosaz esse singularez vel non reperiri alibi in iure.

exuperat memoriã mithridatꝫ q vigiti duaꝝ linguaꝝ qbus p̃erat meminerat vel ihemistoclis q q̃ rebat artẽ obliuionis. vñ ipse. d. Jas. ad hanc gl. addit duas al' cõ socias vnã in. l. fi. in ver. aureoꝝ. ff. de in ius vo. ⁊ aliã i. §. penales i gl. magna i v̄. impetrasset circa pri. s̃. e. Itẽ ipse. d. Jas. ponderat hãc gl. ad aliud sing. qꝛ regula trita ẽ. ꝙ qñ sint duo casus a iure eqparati. ꝙ statutũ in vno ẽt ꝯ regulas iur̃ cõis itelligit̃ statutũ i alio gl. ẽ nõ. ⁊ vulgaris i. l. si qs seruo psuaserit. i ver. corrũpi. ⁊ ibi bar. ⁊ alii. ff. de fur. ⁊ alia gl. expressior in. l. ꝙ vero ꝯ. circa fi. gl. vnice. ff. de. ll. certe hẽtis hic gl. ord. ⁊ sing. de iure cili limitantẽ istã regulã. vt locũ ñ hẽat i penalibus ꝙ lꝫ duo casus equiparẽtur a iure ⁊ sit statutũ aliqd̃ pẽale in vno. nõ intelligit̃ statutũ i alio ⁊ hoc sm gl. nr̃am ẽ qꝛ pene sunt molliẽde ⁊ restringẽde nõ autez ampliande. sꝫ tñ. d. Jas allegat duas gl. iur̃ cano. ꝯrias vide p eũ. Itẽ qd si relinquat̃ deo l' alicui sancto vel eius administratori q idẽ valẽt. vt in aũt. de ec. ti. §. si qs in noie. ⁊. ff. ad le. fal. l. i. ⁊ §. ad municipũ rñ. locũ hꝫ hic. §. qꝛ venerabili loco ẽ relictũ vt. ff. de an. le. l. ãnua. §. a tica.

Pro pena. si hec est rõ vti sit mixta. pꝫ ꝙ ꝯdicio ex lege illa si qs i tantã sit mixta. vt. C. vn. vi. l. si qs in tãtã. Itẽ ⁊ illa ꝯdõ que dat̃ ex lege ꝯstãtini. C. fi. regũ. l. si ꝯstiterit. ⁊ oẽs ille actões. vbi res ⁊ aliqd p pena petit̃ ꝙ veꝝ ẽ.

Sũmula.

Actio furti dat̃ ꝯtra clam cõtractãtẽ rẽ alienã inuito dño. ⁊ si talẽ rem clã subtractã. ẽt clã portauit ad locũ destinatũ dat̃ actio furti nõ manifesti ad duplũ. que ẽ actio ciuilis. si v̄o antequã portasset ad locũ destinatũ deprehensus fuit cũ furto. ⁊ ei fuit acclamatũ retro dat̃ actio furti manifesti ad quadruplũ. que ẽ actio p̃toria. ⁊ hec actio furti dr̃ mere penalis ⁊ psecutoria pene. qꝛ illud duplũ vel quadruplũ dr̃ tm̃ pena. qꝛ extra illã penaꝫ dat̃ ẽt ad rei psecutiõem. rei vẽdicatio. vel ꝯdicio furtiua. ⁊ hec oia. s̃. clare patent.

In libello actõis furti. dico sic ago ꝯtra ticiũ ⁊ dico qualiter d̃ hoc ãno p̃nti. Mccccl xxxxvi. d̃ mense iunii. ticius de tali domo mea. sita in tali loco ⁊c. mihi furto abstulit clam si fuit fur nõ ma-

nifestus. alias palã ꝛ sic manifestus. talẽ librũ. puta codicẽ taliter cooptũ ꝛ signatũ. ꝛc. qui liber est valoris ꝛ ꝑcii librarũ. c. qui liber ad me spectabat ꝛ spectat iure dominii vel quasi. vel rõne possessionis tñ. vel in quo hẽbaz tale ius vel quẽ hẽbam ꝙmodato. sm ꝙ facti ꝙtingentia euenerit. ꝛ dictũ librũ ꝛctauit. amouendo de loco ad locũ. quare peto ꝙ vos ꝛ nraz sniam declarari dictũ ticiũ ꝙmisisse tale furtũ. ꝛ eũ puniri ꝛ ꝙdẽnari mihi ad duplum libri furto subtracti. si erat furtũ nõ manifestũ. alʾ ad quadruplũ vel dicti libri vel eius extimatõis. vel ad duplũ vel quadruplũ mei interesse. ¶ Possetis ẽt in ꝙclusiõe addere. ꝛ ad restitutõem dicti libri. Et si vis videre declaratõem singulaꝝ clarum vide. d. Jas. hic.

Sũmula.

Actio viz bonorum raptorum est actio ꝑtoria que datur contra vi rapiẽtem rem alienam. ꝛ daꝝ infra ãnum in quadruplum post annum in simplũ. ꝛ ꝙtra talem ẽt datur actio furti. qz raptor est ĩprobus fur. ꝛ dicitur actio mixta penalis ꝛ rei persecutoria. qz in ꝙ druplo inest simplũ. ꝛ sic solũ triplũ est pena. Et hec omnia patẽt ff. in hoc. §. ꝛ in ti. pprio. ff. vi. bo. rap.

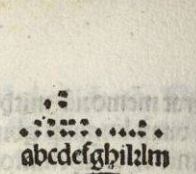

In libello actõis vi bonorum raptorũ dico sic. Ago ꝰ ticiũ ꝛ dico ꝙ de anno pñti. ꝛ pñti mense dictus ticius per vim rapuit mihi talez librũ valoris ꝛ ꝑcii librarũ centũ. quare peto ipsum ꝙdẽnari ad dandũ ꝛ soluendũ quadruplũ vere extimatõis dicti libri. cõputato tñ in illo quadruplo. ipso li. per viz arrepto. vl eius extimatiõe ꝛc. ꝛ ita formatur. d. Jas. licet ang. de are. in isto libello iungat plures clas. quas. d. Jas. dicit nõ fore necessarias vide hic per eum.

Sũmula.

Actio legis aquilie daꝝ ꝙtra dãnum dantez ex iniuria. i. dolo vel culpa. ꝛ hz duo capita. ex primo tenentꝝ illi qui dãnũ dedit occidendo seruum alienum vel pecudẽ alienã. i. oẽ animal domesticum ꝙ gregatim pascit. ꝛ daꝝ ad extimatiõem rei quanti plimi valuit ab anno retro. Et ex capite tenetur qui dãnum dedit. nõ occidendo sed vulnerando suum alienum. vel in occidẽdo aliqõ aĩal qõ non sit ex

his que in primo capite ꝯtinent̃ vel etiam in rebus inanimatis. ⁊ dat̃ ad extimatõem rei quãti plurimi valuit. a. xxx. diebus retro. ⁊ hec patẽt. s̃. ad. l. aquil. ⁊ q̃ fit dr̃ia inter hanc actionem ⁊ ti. de noxa. ⁊ ti. si quadr. pau. fe. di. ⁊ sic actõem in factuz de pauperie ⁊ actõem de pastu. pecoris. vide glo. in rubrica. j. si quod pau. fe. di. ⁊ ibi dicet̃.

.: :.. .. .:.
abcdefghilzlm

Legis aqlie

In libello actionis legis aquilie. si est liber hõ qui dãnuz dedit ago cõtra ticium ⁊ dico ꝙ dedit mihi tãtuz dãnuz occidẽdo ſuuz meuz. ⁊ quãuis dict⁹ ſus tpe occisionis esset claudus aut luscus. tñ infra ãnuz ꝓxime p̃cedentez fuit integer. ⁊ valoris ducatoꝝ qnquagita. quare peto dictuz ticiuz cõdemnari ad dãduz ⁊ soluendum mihi dicta qnquaginta ꝓ emendatõe danni mihi dati per eum ex occisiõe dicti serui mei. ⁊ si negauerit se mihi dictũ damnũ dedisse. peto eũ ꝓpter negatõem in duplũ dicti dãni cõdemnari.

Si autem non esset liber hõ. ſz seruus alterius. qui dãnũ dedisset deberem in libello narrare. qualiter dictus seruus ticii dedit mihi tantũ dãnũ occidẽdo mihi talẽ seruũ meũ. dñio suo sciẽte ⁊ ñ ꝓhibẽte cũ posset prohibere. ⁊c. Et no. qđ hoc casu dicitur domino suo sciente ⁊ nõ ꝓhibente tunc. n. ꝓprie habet locum actio legis aquilie. al' si dñs ignoraret haberet locũ titulus de noxalib⁹ vt videbimus in. d. gl. in rubrica si qua. pau. fe. di.

Sũmula.

Actio in fac. ꝯ temere negantes ⁊c. ẽ que dat̃ contra negãtes vel differẽtes soluere relicta pius locis. ⁊ dat̃ ad duplũ. ⁊ dr̃ penalis mixta qꝛ ẽt rei persecutoria. nã in duplo continet̃ etiam res relicta.

abcdefghilzlm

ꝯ temer̃ neg. vl' diffe. soluer̃. lega. pius locis

In libello actionis contra negantem vel differentem soluere legatum vel aliud relictum pius locis dico sic. Ago contra ticium quod talis testator in suo vltimo testamento legauit fabrice sancti

bonati dece. ⁊ dictū legatū ꝑ pte dicte fabrice petitū fuit a dcō hz̄/de ꝑ quo legato tici⁹ suprascript⁹ hz̄s qui adiuit hr̄ditatē. ⁊ q nolebat dictū legatū p̄stare passus fuit se i iudiciuz vocari ⁊ trahi. vel dictū legatū fraudolēter ificiatus ē. Quare peto dictū ticiū hr̄dem 2dēnari ad soluēdū duplū dci legati ⁊c. Ang. Et nō ſm Joā. de pla. q̄ sacerdos secularis hn̄s ad ministratōz sue ecclie pōt agere suo nomie ⁊ noie ecclie. vt dixit Inno. in. c. edoceri. ō rescrip. secus ät in claustrali. q̄ nō ipse sed abbas vl̄ sindicus agit ⁊ 2uenit vt nō. in auct. cā que cū monaco C. ō epi. ⁊ cle. Reliqua vide hic ꝑ d. Ang.

Quedam. Actio sa/mil hercis. ꝑ diuidēda hr̄ditate. ⁊ actio cōi diuidūdo ꝑ re pticulari. ⁊ actio finiū regūdoz̄ ꝑ diuidēdis fundis dicūt actōes mixte. ſ. reales ⁊ psonales. Vel ꝑpr⁹ mixtā cām hn̄t. i quib⁹ iudici licitum ē vni ptiū adiudicare rē ſi equū sibi videbit. h. d. Bꝛuiditē in. iii. ptes prio pōit dictū generale. ſo illud ꝑ exēplō decl̄at. tertio pōit que pn̄t ee ptes iudicis i istis actōib⁹ fa ibi. q̄lis ē actio. tertia ibi. i qb⁹ iudiciis. Add. nō q̄ trib⁹ mōis dz̄ actio mixta. vno mō rei psecutoria ⁊ pēal̄. vt. s. §. pxi. alio mō pp reales ⁊ psonales p̄statiōes vt hic. ⁊ sic hn̄t mixtā cāz realiū ⁊ psonaliū. alio mō q̄ nō discernit̄ qs sit actoz vel re⁹. vt. l. i trib⁹. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. ō iudi. Nō q̄ actio fa. hercis. 2petit ad vlia diuidēda. ⁊ 2petit tm̄mō hr̄dib⁹ vt hic ⁊ ēt bonoꝝ possoꝛib⁹ ō inf̄ portio ⁊ ēt iter hz̄dē ⁊ illū cui restituta ē hr̄ditas ex trebeliano. vt ē tex. i. l. ſz ⁊ ei⁹. §. si fa. hercis. ⁊ ēt iter hz̄dē ⁊ bonoꝝ possoꝛē de inf̄ portio. ⁊ an isto casu vtilis vl̄ directa deē dic vt ibi ꝑ gl. Nō q̄ diuidēdo aliq̄d cōe 2petit actō cōi diui. ēt si sit cōe rōne vere societatis. ſz gl. hic dicat cōiū. vt ē casus i. l. ii. circa prin. ff. cōi diui. Item hoc ē verū nō tm̄ ꝑ vna re cōi ſz ēt p̄pluribus. vt. l. ꝑ hoc iudiciū §. ii. e. ti. lz gl. s. ō ob. que ex ās̄i ⁊c. §. itē si inter. tz cōiū ⁊ male.

Nō q̄ ꝑ agris diuidēdis q̄ ꝑ ponēdo 2finia 2petit actio finiū regū. Nō casū vbi ex mā actōnū iudex pōt ex officio vbi ptiz ēt nō petenti rem integrā adiudicare. ⁊ transferre dn̄ium ptis alteri⁹. ⁊ hoc facit ꝑpter difficultatez rei diuidende. vel ex aliq̄ iusta cā. nā sine cā hoc facere n̄ posset. vt hic. ſa. §. pe. ⁊ fi. j. de of. iudi. Sicut diximus in simili ō arbitratoze qui pōt de iure vnius partis vare alteri. ꝓ bono pacis ⁊ cōcordie. vt. l. si de meis. §. recepisse. ⁊ ibi glo. Bar. ⁊ doct. ff. de arbi. ⁊ Barto. plene in. l. ſo/cietatem. §. arbitroꝝ. ff. ꝓ so. ⁊ Cano. in. c. quintauall. de iure iurando.

Glo. Quedā actōes. hic adicit̄ tertiū mēbrū illi diuisioni quā ponit. s̄. e. §. omniuz vt diximus. Familie actio ista dr̄ q̄ familia hic ꝓ hr̄ditate pōit̄

Herciscūde diuidit̄ i. iiii. primo ponit et himologiā hui⁹ vocabuli fa. hercis. In ſa pōit rōnē quare ista actio fa. hercis. dicatur eē mixta. In tertia format vnam q. ⁊ rn̄det. In. iiii. format aliam ⁊ eodē mō rn̄det. ꝑtes patēt.

Herciscūde. i. diuidēde. q. d. actio diuidēde hr̄ditatis. Itē liō dr̄ mixta qꝛ i ea petūt̄ dn̄ia reruz corꝑaliū nō dari ſz tradi vel assignari ꝓ ꝑte sua. ⁊ i hoc dr̄ realis. Itē petūt̄ fructus ſi alter eos tm̄ ꝑcepit. vel ipse solus ipēsas fecit. ⁊ hec petunt̄ dari. i. vt fiant sui cui dant̄. ⁊ ꝑꝑ hoc dr̄ ꝑsonal'. vt ff. fa. hercis. l. itē labeo. §. familie ⁊. s̄. de ob. ex q̄si ꝯc. §. itē. ⁊. s̄. e. §. sic itaqz. Sed q̄to tꝑe durat. Rn̄. 30. ānis ispecto poti⁹ q̄ sit ꝑsonalis. vt. C. d̄ āna. excep. l. i.

Itē quero exquo nascit̄. Rn̄. ſm azo. ex volūtate agētiū. vt. ff. fa. her. l. i. Sz certe imo ex quasi ꝯctu vt. s̄. de ob. que ex quasi ꝯc. §. itē. Add. dic q̄ effectus h⁹. q. pēdet ex p̄cedēti qꝛ ſi actio incip̄ a die adite hr̄ditatis tunc ab illo die ꝯputabit̄ tp̄s p̄scriptōis. Si vero icipit actio a tꝑe quo alter socioꝝ petit diuisionē. tūc ēt illo tꝑe p̄scribit̄ actōi fa. her.

Cōi diuidūdo. Que sūt hic. idest in hac actiōe loco ꝑsonaliū p̄stationū ⁊ que loco realiū. dic eodē mō vt ꝓxie diximꝰ in act. fa. her. ⁊ idē in ꝓximo cāu. ⁊ facit ad hūc. §. ff. cōi diui. ꝑ hoc iudiciū. §. sicut. Aliquid cōe. s. sine societate. vt. ff. ꝑ so. l. quibus. ⁊. l. si āt actū. ⁊. s̄. d̄ ob. ex quasi ꝯc. §. si inter aliquos. Itē finiuz regūdoꝝ. s. ē mixta vt hic. ⁊. ff. fi. regū. l. sz ⁊ loci. §. i iudicio.

Cōfines agros. Diuidit̄ in iii. In pria querit ⁊ sol. In scd̄a addit ad tres actōes hic in tex. positas vnā aliā actionē. In tertia querit d̄ q̄pluribus actōibus an sint mixte an reales. ſa ibi. Et adiunge his tribus actōibus. tertia ibi. itē quid d̄ oibus noxalib⁹. illa tertia subdiuidit̄ in. iii. prima facit q̄ dictū ē. ſa refert opi. quo rūdā. In. iii. glo. decidit ponēdo suā diuisionē. ꝑtes patent.

Confines. quid ſi domos hn̄t ꝯuicinas. Rn̄. nō hz locū ſi hinc inde sint domus. vt. ff. fi. regū. l. ii. i. fi. Si aūt ex altera ꝑte sit domus tm̄ ex altera fundus. tūc vt ille locū hz iudiciū finiū regūdorū l. ii. in prin. Et adiunge his trib⁹ actōibus mixtis quādā aliā. s. hereditatis petitionem. vt. C. de here. peti. l. hr̄ditatis. ff. de peti. here. l. siue bone fidei.

Itē quid d̄ oibus noxalibus actionibus. vr̄ eim q̄ sint in rem qꝛ cōtra quēlibet possidentē ſuū dant̄. vt. j. de noxa. act. §. oēs āt. Itē quid de actōe d̄ tigno iniuncto. nā ⁊ hec dat̄ contra quēlibet

possidentez. vt de tig. inīc. l. i. i fi. Itē quid ō actōe qō me. cā. nā ꝛ hec quēlibet possidētē ꝓquirit. vt. ff. qō me. cā. l. fi cū ex. §. pedi⁹ Itē quid ō actōe in factū que datur ꝑ eū qui aliquid hz i loco publico positū vt. ff. ne quid i lo. publi. l. ii. §. añpe. Itē quid ō actōe i factū sine iterdicto qō vi aut clā nam ꝛ hec cōtra possidētē datur vt. ff. qō vi aut claz. l. ꝙpetit in. fi. Itē quid ō actōe ad exhibēdum. nam ꝛ illa possidentē ꝓsequit. ficut ꝛ cetere superiozes. vñ viden tur oēs in rē. vt. ff. de ac. ꝛ obli. l. obligōnū genera. Quidaz dicūt eas anōmalas. i. nec i rē nec i ꝓsonam. Sz dic oēs eē ꝓsonales. vt pz in actōe ad exhibēdū. vt. ff. ad exhi. l. iii. §. è añt personalis hec actio. Addd. dicūt doc. ꝙ oēs iste actōes ō quibus i glo. sūt ꝓsonales in rē scripta. vtī. d. l. iii. §. ē añt personalis vbi glo. i. que est magistralis.

Sūmula.

Actio fa. her. ē actio ciuil' mixta vlis que ꝙpetit hdi ꝑ cohīdē ꝓ familia. i. hditate diuidenda. Et ad hoc vt ꝙpetat ista actio requirit ꝙ ille qui vult intentare hanc actōz nō negeꝫ coheres a coherede. vel ꝙ fit i possessiōe hdi tatis. quo casu si possidet ꝙuis negaꝫ cohīs sibi ꝙpetit hec actio ō vtroqz ē casus in. l. i. ff. fa. hercis. Addicerte tū ꝙ qñ cohīs nō possidet ꝛ negaꝫ cohīs ꝙuis sibi non cōpetat actio fa. her. pōt tñ agere alia actōe sibi cōpetēte. puta petitōe hereditatis. petēdo ꝙ declareꝫ hīs quo obtento poterit postea ꝙdescēdere ad istam actōz fa. her. ita declarat gl. in. d. l. i. ff. fa. her. Et dicit ang. se vidisse multos errare in hoc.

In libello actōis fa. her. sic dico. Algo ꝑ ticium. ꝛ dico ꝙ cū a sempronio fuerim⁹ ꝓ equali portione heredes instituti. eius heredes fuim⁹ equalr ꝛ ꝓ idiuiso ei⁹ rei i hrditate exñtes equalr ꝛ ꝓ idiuiso in pñtiaꝫ possidemus. verū cū a dicto ticio pluries petierim ꝛ requisieriz diuisionē dicte hzditatis seu rerū in ipsa exñtiuz idē ticius dictaz diuisionē facere recusauit ꝛ recusat. Quare cum nemo inuitus ꝙpellaꝫ in cōione pfistere ꝓpterea ꝙ soleat lites et ꝙtrouersias excitare. peto ꝙ vos dictam diuisionē fieri. ꝛ porcōes put visuz fuerit adiudicari. Itē nō ꝙ casu quo alter cohīdū peciisset pluref fruct⁹ aut plura emo

lumenta ex hr̄ditate quam ad eū ꝑtinerēt. istud ēt eēt in libello ꝑo nendū de ꝑ se ⁊ generalr̄. ſz emergentiaz casuum deberet variari hic libellus.

Cōi diuidūdo.

Actio cōi diuidūdo ē actio ciuilis mixta que dat̄ illi qui ex societate incidenti hz rem cum alio cōmunē. ⁊ dat̄ ad rei diuisionē. et ad fructus si vnus plures alio recepit. ⁊ ad expēsas ꝑ alterū ex sociis in re cōi factas.

Sequitur cellula actionis.

In libello actōis cōi diuidūdo agēs dz dicere ꝙ cū ticio hz talez rē cōem ꝓ idiuiso ⁊ ꝓ tanta ꝑte. eo qꝛ fuit eis a gayo donata. ⁊ ꝙ ē in possessione dicte rei vna cuz dicto ticio. ⁊ ꝙ nō placet sibi nec sibi expedit amplius cū ticio i dicta cōione ꝑsisterc. Quare petit dictū fundū partiri ⁊ termiari. ⁊ sibi dictā portionē ꝓ diuiso assignari. vel alteri nr̄m dictū fūdū iusto p̄cio adiudicari ꝓut vestre equitati videbit̄. Verū qꝛ i hoc iudicio qn̄qꝫ veniūt fructus ⁊ ēt hr̄ rō dānorū datoruz i re. vt. C. cōi diui. l. si maior. dz i narratōe fieri mentio sumptuuz ⁊ dāni dati. ⁊ i ꝯclōne petere aduersarium ēt ad illa ꝯdēnari. Itē notanter dixi ꝙ ē in possiōe dicte rei. qꝛ si negaret̄ socius ⁊ eēt i possiōe rei ꝓbādo se sociū ēt post lit. ꝯte. obtinebit. qꝛ allatio possessionis tollit futurā exceptōez elidentē actōnem predictam. ita ꝓbat̄ in. l. i. cuz gl. ⁊ ibi bart. ⁊ doc. ff. fa. her.

Finium regundoꝝ.

Actio finiuz regundoꝝ ꝯpetit inter illos qui agros cōfines hn̄t ꝓ finib⁹ distiguēdis vel adiudicādis. Et hz locuz in rusticis p̄diis tm̄. ff. e. ti. l. ii. ⁊ nō i vrbanis. qꝛ vrbana predia non sunt cōfinia. sz vicina. quia parietibus distingui consueuerunt. Et ē hec actio duplex. quia vterqꝫ est actor ⁊ reus. ff. e. ti. l. iudicium. Et ē mixta quia in rem ⁊ in personam vt hic. Seqt̄ cellula ⁊ postea libell⁹

Qn̄ fit cōmissio iurare debet cōmissarius

In libello actōis finiū r̄gūdo ruz. dico cōtra ticiū q̄ cū possiderē talē fundū rusticū. ⁊ ticius possideret vnū aliū fundū iuxta dictū fundū meū in tali loco. ⁊ ꝯfines dicti fundi mei ⁊ ticii sūt adeo turbati q̄ bñ cognosci ñ possunt. quare peto ꝯfinia dcōrū locorū declarari. ⁊ poni. ita q̄ amodo cognosci ⁊ discerni possint ſz bal. hic. Vel potes ꝯcludere quare peto vsq̄z ad tales fines ⁊ tios mihi adiudicari. ⁊ tales dēre esse ꝯfines ⁊ tios declarari. ⁊ sup̄ talibus finibus silētiū dcō ticio iponi. Itē no. ꝑ noticia hui⁹ ti. ⁊ actōis que quotidie in facto occurrit q̄ prīo dz cognosci corā iudice de iuribus ptiū. ⁊ postea exequi per agrimessorez. ar. l. i. C. de ex. rei iudi. ⁊ talis agrimessor dz iurare de bñ ⁊ legalit̄ mēsurando al's nō valeret sua mensuratio vt l. cōpatiōes. §. oēs aūt ⁊ q̄ ibi ꝑ gl. ⁊ doc. C. de fi. instru. ⁊. l. hac edictali. §. his illud. C. de se. nup. ⁊ ibi bal. ⁊ dictū iuramētū dz p̄stari ptibus pntibus vel ltime citat. q̄ possent opponere. ꝯtra ꝑsonā agrimessoris q̄ forte eēt eis suspecta. ⁊ dz eis dari tp̄s vt tali die ⁊ tali hora veniāt ad dictū fūdū. vt. d. l. aut qui aliter in prin. ⁊ ibi bar. q̄ vi aut clam. ſz eius relatōi nō est opus vt ps vl' sit pñs q̄ refert iudici. vt i fili ē i teste q̄ iuramēto testis ps dz eē pñs nō aūt testificatōi. vt. l. fi. qñ cū glo. ⁊ ibi doc. C. d testi. ita dixit bar. in. d. l. theopōpus. Quod nō ꝑpetuo. q̄ qñ facl fieri a iudice ali q̄ ꝯmissioez. sp̄ facias ptez citari dicte ꝯmissioni. ⁊ facias illū iurare de fidelit̄ exequēdo sibi ꝯmissa pte pñte. nisi eēt nūcius publicus q al' in prin. officii iurasset.

Omnes aūt. Nulla actio extenditur vltra quadruplū. ⁊ i simplū agit̄ regul'r ex oī ꝯctu. In duplū v̄o ex furto ñ manifesto. ⁊. ex. l. aql. ⁊ ex seruo corrupti. ⁊ ex deposito i quatuor casib⁹. ⁊ ex legato fcō venerabili loco. i triplū v̄o. quoc. agit̄ i plus debito. vt aduersari⁹ maioribus sportulis executori p̄grauet̄. In q̄druplū v̄o furti manifesti. ⁊ qd̄ met⁹ cā. h d. vsq̄z ad §. actōem aūt ſz expediaz ꝑ ptes. ⁊ hic ponit̄ q̄rta diuisio actōuz. vt dr̄ i gl. vz actōuz q̄dā dāt̄ ad siplū q̄dā ad duplū. ⁊ triplū. ⁊ q̄druplū

Gl. Oēs aūt actōes. hecē q̄rta diuisio q̄ fit i h̄ ti. Nulla actō diuidit̄ ſz. d. Jas. i. viii. ꝑtes. In. i. declat tex. In. ii. ꝯ tex. format tres opp. fil'. qb⁹ vnica so. rñdet. In. iii. ꝯ tex. format duas opp. siml'. qb⁹ ēt fil' rñdet. vz per duas so. In. iiii. opp. vnomō ⁊ soluit. In. v. ēt vno mō opp. ⁊ duob⁹ mois rñdz. In. vi. ēt vno mō opp. ⁊ soluit. In. vii. ēt vno mō opp. duob⁹ mois rñdz. In. viii. ēt vnomō opp. ⁊ soluit. ſa ibi ꝑpe pri. ſz ꝯ i. l. aqlia. t̄tia ibi itē ꝯ i eo q manumissit. q̄rta ibi itē ꝯ i eo q̄ dr̄. si d̄disti. qnta ibi itē ꝯ i eo qd̄

dicit lex ſuũ. ſexta ibi. itẽ ꝯ̃ i eo q ſurrupuit. ſeptima ibi. itẽ ꝯ̃. s̃. de iuti. ſtip. octaua ibi. itẽ ꝯ̃ i eo qđ dr̃ i eo qui emit. Actio. ſ. vltra quadruplũ. Sed ꝯ̃ i. l. aquil. vbi occaſiõe ſerui iterfecti agitur ad vnã hr̃ditatẽ ꝑditaz que valz centũ marchaſ vt. s̃. ad. l. aquil. §. itẽ illud. Itẽ ꝯ̃ in eo qui manumi fit ſuũ alienũ i pñti a pricipis. nã duo mãcipia dño ⁊ tria dat fiſco ⁊ ita in quintuplũ dãnat̃. vt. C. de his qui a ñ do. ma. l. fi. Itẽ ꝯ̃ i eo qđ dicit lex ſi dedi tibi pecuniaz ne mihi calũniam faceres. ⁊ ab alio accepiſti vt mihi calũniã faceres in octuplũ teneris. ff. de calũ. l. ⁊ generalr̃. §. fi. Sed certe prio caſu p̃ſtat̃ pena diuerſis. nec ẽ ibi aliqua p̃ſtatio vltra quadruplũ. In ſo ãt caſu nõ vna actõne hẽo q̃druplũ ſz duabus. Add. vtranqz ſo. approbãt doc. Sz ange. de are. dicit ꝙ. ii. ẽ verior ad vtrunqz ꝯ̃riũ. qr tã in prio q̃ in ſo caſu diuerſe ſũt actões ⁊ plures numero. Et dicit do. Jaſ. Ex his ſo. hẽtis declatõz ⁊ limitatõz ad tex. nr̃m. ſ. ꝙ id qđ dr̃ i hoc tex. nullã actõz extẽdi vltra quadruplũ. ꝓcedat qñ ẽ eadẽ actõ nũero ⁊ eidẽ ꝑſone ꝯpetẽs al' ſecus. Itẽ ꝯ̃ i eo qđ dr̃. ſi dediſti pecuniã ne mihi fieret calũnia. nã tu repetis qđ đdiſti. ⁊ ego i quadruplũ ꝓſequõ vt. ff. đ calũ. l. ſiqs ab alio. i prin. Sz certe duob⁹ fit p̃ſtatio ⁊ neutri vltra quadruplũ Add. hec ſo. ẽt a doc. approbat̃. Itẽ ꝯ̃ in eo ꝙ dicit lex ſuũ i ſuitutẽ reuocari occaſiõe leuis offenſe. ⁊ ita pena i vniuerſũ excedit. vt. C. đ lib. ⁊ eo. li. l. ſi manumiſſ. Sz dic ꝙ illa ẽ accãtio nõ actio. Add. doc. cõiter reprobãt iſtã ſo. qr imo reuocatio i ſuitutẽ q̃ ibi fit đ libto igrato ñ fit ꝑ accãtionẽ imo fit ex̃ ordinẽ ꝑ officiũ iudicis. vt ẽ tex. i l. i. C. de lib. ⁊ eoꝝ lib. ⁊ gl. i. l. liberti. i v̄. igrat. i eo. ti. C. đ lib. ⁊ eoꝝ li. Et iõ dicũt p̃fati doc. tenẽdã eẽ ſequẽtẽ ſo. i gl. poſitã. ſed ego ibi eã reprobabo. Jaſ. Vel dic ꝙ nõ p̃ſtat̃ pena hito reſpectu ad rẽ. Add. d. Jaſ. hic reprobat hanc ſo. itelligẽdo ꝓut eã intelligũt doc. ſz dz itelligi ꝓut dicit gl. i. c. cũ deuotiſſimã. xii. q. ii. alias iiii. que dicit ꝙ i. d. l. ſi manumiſſus hic alle. i gl. ꝓ ꝯ̃rio nõ hr̃ reſpect⁹ ad rẽ ſz ad punitõz delicti. vide hic ꝑ. d. Jaſ. Itẽ ꝯ̃ đ eo q ſurrupuit ſuũ fiſcalẽ. nã dãnat̃ i. xii. lib. argẽti. ⁊ ſuo reſtituẽdo. vt. C. đ ſer. fugi. l. ſiqs ſuũ. ſz ibi nõ fit relatio ad ipſaz rẽ l' ad ſimplũ. Eſt eiz hic. §. itelligẽdus qñ actio ẽ penalis. ⁊ i pena ad ipſam rẽ hr̃ reſpect⁹. Itẽ ꝯ̃. s̃. đ iuti. ſtip. §. alteri. nã ibi nõ reſpicit̃ q̃ta ſit ſz tota exigit̃ Sz ibi nõ hr̃ reſpect⁹ ad ipſã rẽ. vel dic aliud i pena ꝯuẽtionali. vt ibi q̃ legali. vt hic. Add. đ hac vltia ſo. vide hic ꝑ. d. Jaſ. diſtiguẽtem prio ſz dy. deide ſz bar. Itẽ ꝯ̃ i eo qđ dr̃ eũ qui emit adminiſtratõz. nã q accepit quadruplũ reddet. ⁊ ſua

bona cõfiscanť ꝛ cingulo priuatici vt i aut. vt iudi. ff. quo. suf. §. fic igiť. in fi. col. ii. Sed illud fit accusatõe nõ p actionẽ. Add. nõ ſz d. Jaſ. q gl. dicit q ī hõio illõ fiebat p accãtionẽ. ꝛ fic ibi hť reſpect9 ad punitõz delicti vt dixit. ſ.

In duplũ agiť. Iſte. § fuit ſumat9 cũ prece. ꝛ tũ in ſpẽ. h. d. Actões hic poſite danť ī duplũ. h. d. vſqz ad. §. tripli.

Glo. Jd qõ hic vť õ detectoratõe ſerui itelligiť ſ. in mẽte. nã ſi i corpore fuerit determinatus. hz locum actio legis aquilie vt. ſ. ad. l. aquil. i prin. ꝛ hoc ſiue fiat de bono malus fine de malo deterioꝛ. vt. ff. de ſer. coꝛ. l. i. §. ſtadere vſqz i fi. ꝛ. l. le.

Deducit. hec glo. Diuidit i. iii. ptes. In pria declarat tex. ꝛ illũ ampliat. In ſa querit ꝛ ſoluit. In. iii. codẽ mõ querit ꝛ dupliciter rñdet. ſa ibi. ſz nunquid iure actõis. tertia ibi. ſz pro filio corrupto. Deducit. vt oẽ cuz ipſa re dãnũ duplet. Add. dicit d. Jaſ. hoc itelligere õ dãno tũc illato. ꝛ tũc eſtiato. vt. l. doli. §. fi. ff. de ſer. coꝛ. §. nõ aũt dãni qõ poſtea ſequiť. l. neratius. in pri. ꝛ §. i. ff. õ ſer. coꝛ. ꝛ p hoc infert Jo. ſa. ꝛ ſeqť ang. õ are. q ille q õflorauit virginẽ nõ tenet õ fornicatõib9 quas poſtea cũ aliis in ris ꝓpetrauit. ſa. l. verũ. ff. õ fur. dicit tñ Jo. ſa. q theologi nõ cõ coꝛdãt i hoc. õ quo vide bar. i ter

minis. i. d. l. nerati9. §. i. vbi dicit illũ tex. facere ad. q. theologoꝝ. an illeq ꝓſuaſit alicui vt ſeť vnuz malũ faciat q ñ tenet õ ceſſis poſtea ꝛmiſſis ꝓſequoꝛ gl. Sue res puenerit ad ipſũ ſollicitato. ẽ ſiue ad aliũ. vt. ff. õ ſer. coꝛ. l. i ꝑ iudicio. ſz nũqd iuť actõis fit hec eſtiatio l'oſſõ iudicl. Rñ. fit oſſõ iudicis ſm yr. ita fit i actõne qõ me. cã. l. ſz ſi eũ excep. §. i. ꝛ. §. q druplať. Add. dicit do. Jaſ. q iſtud ipugnãt cõiter ſcribẽtes hic imo totũ venit iuť actõis. Nec ob. ſile õ actõe qõ me. cã. qz i actõne fuit corrupti nõ ẽ loc9 purgatõi ſicut i actõne qõ me. ca. imo iſta actio fuit corrupti ab initio ꝛ de ſui nã ad duplũ ꝛpetit. vt. j. i v. q druplať. ad fi. Sz p filio coꝛrupto. ſz p filia qualr agiť. Rñ. hz vtilẽ. ſ. actionẽ i eã ſũmã quaz ipſe eſtiauerit ſuo iureiurãdo. vt õ actõe iuriaz dť vt. ſ. õ iniu. §. pena. ꝛ. ff. õ iniu. l. ꝛſtoibus. Al'dic q prio eſtiat iudex ſũmã ad quã ꝛpetit. vt. ff. õ cuſto. reo. l. ſigs reñ. Add. hẽtis ex glo. q p filio aut filia corrupť competit actio vtil' pri nõ directa. ꝛ quãuis gl. nõ alleget. õ hoc ẽ tex. aptus i. l. vt tñ. §. i. ff. õ ſer. coꝛ. Et rõ ẽ ibi ſm iuſtõ. qz itereſt nra aiuz liberoꝝ nroꝝ nõ corũpi dignitate ꝛ fama dom9 itegra manente. eodẽ mõ dicũt doc. hic.

Sũmula.

Actio ſerui corrupti ẽ actio p toria q̃ dať ꝛ eũ. cui9 hoꝛtatu vť

Ex hoc declarat quid dicendum de forte inuitus postea dissa

Ex hoc ſequitur quod filia corrupta

ꝯfilio ſuus corrupt⁹ ē vl' deterio ratus. Et dat̄ ad duplū eſtiatōis q̄ti deterioratꝰ ē ſuus q̄ti ve res fuerit q̄ ſubtracta ē a ſeruo ſolli/citatio. Et tenet̄ q corrupit ſiue ex bono malū. ſiue ex malo ēt de teriorē fecerit. vt ē tex. i.l. ſiquis ſuo alieno ſuaſerit. C. de furt. ⁊ ēt cōpetit hec actio vtil' ꝯ corrūpē tē filiū vel filiā. vt. s̄. vidim⁹ i gl.

In libello actōis ꝺ ſuo corru pto ſic dico Ago ꝯ ticium ⁊ dico q̄ talē ſuū meū q erat bōe ꝯditō nis ⁊ vite corrupit ⁊ ſuis mal' ſua ſionib⁹ ad malos mores adduxit vꝫ ad meretricandū. nā viciū q̄ꝺ icurrit ex ꝑſuaſiōe ē exprimēdū. vt ēt iquit Jo. fa. hic. ⁊ ita talis me⁹ ſuus ē deterioratus i. x. eius eſtiatōis. cui⁹ prio erat. ⁊ i tantuꝫ mea itereſt. Quare peto dictum ticiū mihi ꝯdēnari i duplū predi cte ꝺterioratōis. ⁊ ſi ꝯtigeret ca/ſus q̄ ſuus p̄dict⁹ mala ꝑſuaſiōe iduct⁹ ſubtraxiſſet aliquā rē dño ſuo. l' alr illū dānificaſſet. certe vl tra duplū ſui corrupti q̄ꝺ petit̄ iſta actōe ſui corrupti. peti ēt dꝫ duplū eſtiatōis rei ſubtracte. ſup qua dicit Ang. ꝺ are. hic iploran dū ē oſſm̄ iudicis. ego āt dico q̄ vēit iure iſti⁹ actōis. niſi itellexe rit Ang. ꝺ offō iudicis mercena/rio actōi ꝺſuiēti vt dixi. s̄. i gl. fi.

Tripli vero Iſte. §. ēt ſū/mat⁹ ē i. §. oēs aūt s̄. e. Pōt tñ i ſpē ſic ſūmari. Actor petēs ꝑ dolū i libello ma/iorē q̄titatē q̄ debeat. vt reū ma ioribus grauet expēſis. tenet̄ i tri plo ei⁹ damni q̄ꝺ re⁹ paſſus ē in quo triplo ꝯtiet̄ ſimplū ꝓ dam/no. h. d. Tripli vero. cū qdaꝫ maiorē vere eſtiatōis q̄titatē i li/bello ꝯuētōnis iſeruit. vt ex hac cā viatores. i. executores litiū am pliore ſūmaꝫ ſportulaꝝ noīe exi/gerēt. tūc. n. id q̄ꝺ ꝑꝑ eorū cauſaꝫ damnū paſſus fuerit. re⁹ i triplū ab actore ꝯſequit̄. vt i hoc triplo ⁊ ſimplū i quo damnū paſſus eſt ꝯnūeret̄. q̄ꝺ nr̄a ꝯſtō itroduxit q̄ i nr̄o codice fulget. quaꝫ ꝓculdu bio certū ē ex. l. ꝯdictitia emanar̄ Add. nō ſꝫ d. Jaſ. hic q̄ viato/reſ de quib⁹ hic i tex. ſūt executo res q repñtāt ꝑtes i iudicio illas citando. ⁊ ꝯñter q mandant exe/cutōi ſnias iterlocutorias ꝺ citan do aliquē. ⁊ de iſtis tractat. §. nr̄ ⁊ tex. i. l. oēs. §. executorib⁹. C. de epi. ⁊ cle. Itē iſti i iure noſtro noiant̄ variis noib⁹ al'n executo res al'n viatores vt h̄ tex. qñꝫ cāꝫ p̄parantes. qñꝫ officiales. qñꝫ appi tores. qñꝫ ceſariani ſiue catholi/ciani. vt per glo. magr̄am. in. §. his q cāꝫ p̄parant. i ver. excepta/

toribus in aūt. de iudi. coll'. vi. e per glo. in. d. l. executorez. C. d ex rei iudi.

Glo. In libello Diuiditur in. vii. ptes. In prima colligit vnū notabile ex tex. ⁊ illō declarat quo iure ꝓcedat. ⁊ postea limitat. In. ii. colligit aliud no. ex tex. nr̄o. In. iii. aliud. In iiii. aliud. In. v. ponit ēt aliō nō sz illud nō colligit̄ ex hoc tex. In hac ergo qnta pte glo. ponit per modū huius notabilis. ponit que sunt ille ꝑsone qbus remittant̄ iste sportule exoluēde in totū. vel in ꝑtem. In. vi. iuxta ꝓximum ꝑcedens notabile format. q. ⁊ soluit. In. vii. querit an iste. §. hodie sit correctus. ptes patent.

In libello hic no. duo. primū ꝙ libellus ē faciendus in cā qd̄ ē verū iure nouo. vt hic ⁊. C. d̄ ep. ⁊ cle. aūt generalr̄. ⁊. C. de lit. cōte. aūt offerat̄. nisi in. iiii. casibus quos no. i aūt. de mā. pri. §. sicut coll'. iii. Aliud est iure veteri. nā tūc nō fiebat nisi voluntate. vt. ff. de edē. l. i. nisi in cāu vt. C. de pignor̄. l. quoc. Addi. dē hac materia in qb⁹ casib⁹ reqrat̄ libell⁹ ⁊ in quibus nō vide gl. i. §. necessitatē sup v̄. ex ñ scripto. i aūt. vt vidi. si quo suf. ⁊ adhuc pleni⁹ ꝑ gl. mgr̄am i. §. sanctimus. in glo. magna. sup v̄. libellū in aūt. de exhib. ⁊ i toto re. colla. v. ⁊ vid̄ hic. d. ang. ⁊. d. Jas. ponētes plures. q. in hac mā. Itē ſo nō ꝙ q̄titas ē certa i libello ꝯprehēdē/da l'res. ⁊ ita ēt i ꝑsonali actōe. dz actor certificare rē. n. vt hic ⁊ in aūt. de litig. §. ad excludēdas. colla. viii. ⁊. ff. de rei ven. l. si in rem §. si vestimēta. Tertio no. ꝙ sportule. vel salaria q̄ dabant̄ executorib⁹. nunciis q faciūt hoies repreſentari ⁊ aliis q faciūt huius modi exactiōes pro suis officiis dabant̄ ſm q̄titatē petitā. vt hic dicit. sz hodie magis. ſm ꝯsuetudinez ſuando longitudinez itineris. vt. C. de epi. ⁊ cle. aūt. sz hodie. Addi. hētis ergo. ex glo. ꝙ de ꝯsuetudine salaria ꝑstant̄ istis viatoribus seu nūciis publicis. solū hito respectu ad longitudinez itineris. nō aūt ad q̄titatē petitā ita sequunt̄ doc. hic. ⁊ sic iste. §. de ꝯsuetudine remanebit correctus. Vel dicas. qd̄ hic dr̄ ex hac cā eē cātiue ñ ꝯsecutiue dictū. Addi. dicit. d. Jas. q̄ istō l'ñ bñ stat. sz meli⁹. ⁊ dicas. ⁊ ita ipe habuit i libro suo. qr ista v̄ba ñ respiciūt ꝑcedētia. sz tēdūt d̄ ꝑ se ad declaratōem tex. ⁊ no. ꝙ hec v̄ba causatiue. ⁊c. importāt. ꝙ qñ actor i libello dolose ⁊ studiose plus petiit ob hāc cām. vt salariū sportularū cresceret tūc hz locū pena hui⁹. §. nr̄i. si v̄o fecisset ñ ob hāc cāz accrescēdi sportulas. sz alio respectu puta ꝑ errorē l' forte temeritatē. tūc illō dānū ñ vēiret cātiue puta ex illa cā. sz ꝯsecutiue. qr ꝑꝑ illaz plus petitōez ꝯsecutuz. ⁊ sic i isto casu ñ hr̄et locū. pena huius. §. ⁊ ita tenēt doc. Sz iste

sportule q̃ i iudicibus dabanť cer te sunt. nec crescunt, lz quantitas petita fit magna. nec decrescũt lz fit pua. Addi. itellige hãc gl. dũ tñ ñ fit ita pua qn excedat sũma c. aureoz. al' ista gl. eẽt flã. ꝛ dicere t directo ꝑ tex. §. ne tñ i autẽ. de iudi. sm io. fa. ꝛ io. de pla. hic pſequor gl. vt i autẽ. de iudi. §. ne autẽ. Addi. vide hic. d. Jaſ. q multa dicit de istis salariis iudi/cuz ꝛ aduocatoruz. Jtẽ no. q reus soluebat huiusmõi sportulas vt hic ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. aũt. gene raſr. sz actor ei restituebat. nisi in ꝛta cã eũ vocasset. vt. ff. de iudi. l. eũ qui/ Jtẽ nõ adhuc q hu/iusmoid sportule qbusdaz ꝓpter remittunť vt pauperibus. vt in aũt. de mã. pñi. §. opz. col. iii. a q busdaz paucioꝛes exigebanť. vt a clericis. vt. C. de epi. ꝛ cle. aũt. sz hodie aliis aũt ꝑ priuilegium ꝓncipis viuenť remittunť i totũ vel ꝑ ꝑte. vt. C. õ fruc. ꝛ li. expẽ. l. fi. Sz quõ. an he pſone que hñt priuilegiũ ne sportulas sol/uant. hẽant actõez i triplũ dicũt qdam q fic. ne fauor noceat eis vt. C. de. ll. l. q fauore. alii dicũt q ñ. quasi suo iuri renũciauerit cũ volentes soluerũt qõ possunt vt. C. de pac. l. si qs in ꝙscriben do. qõ veriꝰ ẽ. si aũt inviti exacti sũt. i q̃druplũ. ꝺ executoꝛe l exactoꝛe agiť vt. j. e. §. q̃drupli. sz cũ hodie caueas de duplo restituendo. vt i aũt. de execu. §. i. vꝫ corri gi qõ hic dř. vñ hodie nulla ẽ actio i triplũ qõ verũ puto. sz alii dicũt. si cautio omittiť. hz locũ qõ hic dř al' aũt. hz locũ aũt ꝑdicta. Addi. hec gl. cõiter reprehẽditť ꝑ doc. q ille. §. i. i aũt. õ excu. ꝛ aũt. libellũ. C. de plus petl. loquũť i diuersis tis a tex. nr̃o. vi de hic p. d. Jaſ. Sportularuz iõ sic dicunť q in sportulis qbusdã. oblatões huiusmõi ponebãť ẽ aũt genꝰ vasis sportula l'sporta.

Reꝰ alie sportule q̃ iudicibus dabanť ab vtroq; ꝑstabanť. vt i aũt. vt iud. si quo suf. §. volumꝰ col. ii. Jtẽ iste sportule q̃ dabanť executoꝛibꝰ. dabanť añ lit̃ gte. i. poꝛrecto libello. iste alie i ꝙtestatõe cause dabanť iudicibus vt in aũt. de exhi. §. sanctimꝰ coll'. v. ꝛ de iud. §. ne aũt laboꝛ coll'. vi.

Cõsequať. ꝙditiõe ex hac. l. greca. vt subicit q̃ erat i alio. C. ñ aũt. i. C. quẽ hẽmꝰ. ꝛ patiť actoꝛ hãc penã tripli. siue cũ dolo. siue sine dolo iseruit. ꝛ fic cãtine l'ꝙse cutine dř. Addi. hec gl. dicit ꝓ ñũ illꝰ qõ. s. diꝛerat ꝛ iõ reprobať ꝛ tenek qõ dixit. s. Sz nõne ẽt cãm. amittit. vt. C. de plus petl. l. i. sz certe ibi plus deligt. qꝛ i certamie negocii cautõez de petitis exegit. vñ grauꝰ punť vt ar. ff. de ofi. ꝓñi. l. diuꝰ. Conditicia lex q̃dã erat q ꝙditicia vocabať. ꝛ sub se q̃sdã ꝙstões hẽbat. vt hic ꝛ. j. e. §. itẽ ex lege ꝙditicia. Addi. nõ vnũ circa supꝛadcã. q q̃uis ꝑtes ꝙcordauerit iter se. ꝛ fic lz in/dex. nõ ferat sniam. tñ dz hẽre sa

[illegible] ges qu [illegible] index [illegible] debet habere salariũ

lariũ suũ. ita sentit bar. i. d. l. i. §. diu⁹ el. ii. in. vii. col. i v̄. sed q̄ro. ⁊ bal. in. l. i. in. v. q. C. d̄ suffra.

Sũmula

Cõditio ex. l. q̄ dat̄ ꝯ dolose plus petẽtẽ. ẽ actõ cilis q̄ dat̄ ꝯ actorẽ. q dolose i libello plus debito. pecuit. ad hoc vt reus maiori solutõe sportularũ que dabantur viatoribus. i. executoribus litiũ grauaret̄. ⁊ dat̄ ad triplũ extimatõis danmi qd̄ ip̄e reus pp talẽ solutõez ampliorẽ sustinuit.

abcdefghiklm

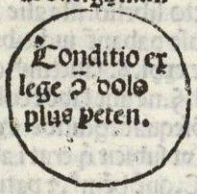

Conditio ex lege ꝯ dolo plus peten.

In hac actõe sic forma libellũ ago ꝯtra ticiũ ⁊ dico q̄ cũ essem debitor suꝰ in v̄itate in. x. tñ ipse porrexit corã tali iudice ꝯ me libellũ. in quo me dolose in plus q̄ deberẽ eidẽ vz in. xx. vt executor maiorẽ quãtitatẽ sportularũ nomine a me exigeret. pp quaz ꝯuẽtiõem ⁊ plus factaz. ego suz passus damnũ in qnqz ex solutione sportularũ per me facta ex causa tali nũcio quẽ ad me misit cit andũ vel grauandũ vigore dicte cõuentiõis. que qnqz plus nõ solnissez. si solũmõ debitaz quantitatẽ peciisset. quare cũ ex dispositiõe legis ceciderit in penaz tripli eius danmi qd̄ passus sum. peto ipsuz ꝯdẽnari i. xv. ad danduz ⁊ soluẽdũ mihi dicta d̄ causa. ⁊ ista forma ꝓbat̄ hic ⁊. j. §. ꝓx̄. ang.

Quadrupli. Summatus ẽ. s̄. in. §. oẽs ⁊ ibi ponunt̄ nõbilia ang. Addi. no. sm. d. Jas. ex hoc tex. in ver. Itẽ ex lege cõditicia iũcta gl. i ver. quadruplũ q̄ ꝯditio ex hac. l. dat̄ i quadruplũ ꝯ nuncios publicos seu executores qui maiꝰ salariũ nomine sportularũ siue suoꝝ salariorum exegerũt. cuius quadrupli hodie simplũ dat̄ dannũ passo. reliquũ vero triplũ dat̄ fisco. §. ⁊ h̄ quoqz p̄cipimus in aũt. vt litigaz. iu. hic all' in gl. qd̄ qualiter intelligatur ibi videbimus. Unũ tñ ẽ menti tenẽdũ qd̄ ẽ quotidianum ꝯ istos nuncios publicos vel istos ribaldos milites ptãtuz. q̄ si asserant se hẽre ꝯmissiõem pignorandi aliquẽ vel eum p̄sonal̄r capiẽdi vel inferẽdi aliqd̄ aliud grauamẽ. ⁊ ñ fit veꝝ ⁊ pp hũc timorez eis aliqd datũ sit. ⁊ aliquaz pecuniaz recepint. q̄ nedũ tenent̄ ad quadruplũ. sed ẽt puniri p̄nt extra ordinẽ offõ iudicis ẽt crialit̄. qꝛ incidũt i crimẽ ꝯcussiõis casus ẽ no. in. l. i. C. de ꝯcussio. ⁊ gl. i. ibi hoc expresse dicit q̄ reputant ad hoc sing. Jo. de pla. ⁊ ange. hic. vide tex. i. l. palatinos quem ibi expresse ad hoc no. bar. C. d̄

q̄ nũcios h̄ntes ptãtez
ad id qd̄ facere volũt

Resiste nucio l. exercitori exercēdi modū

colla. fu n. fiscal. li. xi. Dicit. d. Jas. no. ēt diligen ter q licitū est resistere de facto nūcio pigno ranti vel grauanti vltra moduz vl alr tios iusticie excedēti. l. p/ hibitū ⁊ ibi bart. C. de iure fis. li. x. ⁊ est tex. in. l. ō nr̄a p̄cepta. C. de execu. li. xii. ⁊ ibi bart. no. illam. l. ad hoc. s. ō. nūcios publi cos qui sunt destinati ad pigno/ randū aliquem q si accipiant pi gnora vltra debitū modum pōt eis licite resisti ⁊ debent puniri. qō reputat ipe no. ⁊ sequūt doc.

Hl. Quod metus cā. s. actio que ex ītumacia fit i qua drupluz. vt. j. eo. §. item actio. ⁊ vsq ad ānum tātuz post ānū in simplū. ff. qō me. cā. l. si cū ex. §. i.

Hlo. Et de ea pecunia. que in hoc data fit ⁊c. s. ac tio i factū de calumniatoribus. ānalis i quadrupluz ⁊ ppetua in simplū vt. ff. de calū. l. i. in prin. ⁊. §. i. que hz locū. si do alicui ali qd vt calūniose vexet aliquē dar actio in factū ei ob cui⁹ malū da ta fuit. nō aūt da nti. Jtē danti qñ dedit vt sibi negociū siue ca/ lūnia nō fieret vt hic. ⁊. ff. de ca/ lū. l. i. ⁊. l. generalr. §. fi. Add. di cit. d. ange. hec. actio de calūnia tor⁹ hz locū siue pecuniā acce/ pit siue aliud qmodū sētiat vt. l. ii. cū. l. seq. ff. de calū. si adhūc si nē accepit vt mihi falsaz accusatō nem istrueret ⁊ siue postea fece/ rit siue nō. vt. l. i. §. generalr. eo. ti. que actio dar ēt ō dātē. vt nō gl. in. l. i. C. eo. ti.

In quadruplū cuius quadru pli iur̄ nono triplū fisco. simplū damnū passo dar. vt in aūt. vt li ti. in. i exor. litis. §. hec quoqz. ⁊ petit̄ p qditōem ex hac. l. quam nō hēm⁹ cū ñ sit cautū quo gene re actōis agamus vt. ff. de qdi. ex le. l. i. Addi. hanc gl. in pria sui pte aliqui volūt infringere. sz. d. Jas. dicit q satis defensari pōt vide hic p cuz. sz gl. istaz i fi. doc. sequunt̄. ⁊ dicit. d. anz. in fi. gl. nō ergo q qditio ex ista. l. datur ctra nuncios maiorē solutiōem exigētes rōe sportularuz vt hic. ⁊ d. §. ⁊ he quoqz. ⁊ Add. vt ali qua hēat circa istos nuncios nō bit̄ q reqrit̄ q sit nūci⁹ public⁹ ⁊ iurat⁹ ad hoc vt exerceat offiū ⁊ nō ē curandum de lr̄is siue qmis siōis. qz sibi dz credi vt no. gl. in c. cuz pati ⁊ ibi doc. ex̄. de app. q ē vex. si est nunci⁹ iudicis or/ dinarii sec⁹ si delegati. qz dz hēre lr̄as ēt ptātis iudicis delegati vt nō gl. i. c. prudētiaz de offi. dele. ⁊ dixi iurat⁹. qz sibi credit̄. qz in principio sui officii dz iurare. de bñ ⁊ legalit̄ exercere offiū suuz in sibi qmiss. vt. l. hac edictali. §. his illud. C. de se. nup. si tñ ñ iu rauit nec qstat de electōe l iuro. tñ offiū exercet vt nūci⁹ public⁹ sat̄ ē. vt aūt. ōcernim⁹. C. ō azbi. ⁊ idē si ē i q̄ñ possione officii. vt. l. barbari⁹ de of. pto. ¶ Dolequere hic p. d. ange. qui multa dicit de istis nuncios.

sin mitto si vexēdū

Oimode ꝺ actõe furti ꝯstat ꝙ sp ē i duplũ vt hic. ⁊. s̄. ꝺ ob. q̄ ex del. nas. §. pēa āt. Itē ꝺ actõe fui corrupti nisi i casu. vt qñ marito i vxorē dat ⁊ ecõtra vt hic. ⁊. ff. ꝺ ser. cor. l. doli v̄bũ. §. hec actio. ⁊ l. fi. vel dic oimõ. i. siue neget siue nõ. nõ āt in oi psona. Add. glo. hic in fi. vult hoc dicere ꝙ tex. in hoc ꝙ dixit oimode voluit ponere dr̄iaz inter actões furti ⁊ serui corrupti. pte vna. ⁊ alias act. que i ficiãdo crescũt. qꝛ prie oimode cõpetũt ad duplũ vl' q̄drupluz siue neget siue nõ. sz alie puta. l. aquil. ⁊c. solũ ꝯpetũt ad dupluz si neget

Depositi al' ē de dolo depositi. ⁊ tunc dic actõem depositi pp dolum. nã vtraqz nõ põt hēre locum simul. s. ⁊ de dolo actio ⁊ depositi. vt. ff. ꝺ dolo. l. i. §. i. al' nõ ē ꝺ dolo ⁊ tunc plana ē l̄ra.

Duplicãt. s. si ltimis ꝓbationibus nõ iureiurando ꝯuincant vt. C. ad. l. aquil. l. ꝯ. ⁊. ff. de iure iur. l. eum qui. Add. d. iason põderat hanc glo. ad hoc ꝙ appellatõe ltime ꝓbatõis non venit probatio per iuramentum. Et all'at glo. ꝯcor. que vulgo all'at ꝓ singulari ad hoc in. l. cum de indebito. in prin. in ver. legitimis. ff. de ꝓba. vide do. ias. Inficiatione. bñ dicit inficiatõe. qꝛ si cõfitent non tenent. vel si in iusiuranduz detulerit actori. qꝛ exonerat eum a ꝓbatione. vt. ff. de iureiur. l. eũ qui. Itē actio ꝺ eo qꝺ me. cã. factum sit. a ceteris de quibus simul locuti sum⁹. eo differt ꝙ ei⁹ natura tacite continet. vt qui iudicis iussu ipsam rē actori restituat absoluat ꝙ i ceteris casibus ñ ē ita sed omnimode quisqz i quadrupluz ꝯdēnatur qꝺ ē ⁊ in furti manifestatõe.

Simul caute põit siml'. i. vna cum eis ꝺ quibus al' dixi. vt. s̄. e. §. quadrupli.

Restituat. Diuidit in. ii. prio declarat tex. In sa format vnaz q. ⁊ in eius so. refert duas opi. ibi. sz nunqd vtraqz ē diffinitiua

Restituat vsqz ad diffinitiuaz sniaz. qꝺ itellige de sa snia. nã in act. ꝙ me. cã due ferunt snie. prima de restitu ēda re. alia de dãno quadruplo ēt recõputanda i eo. vt. ff. qꝺ me. cã. l. si cum ex. §. hic aũt. Add. de primo qꝺ vult hec glo. s. vsqz ad quantũ tp̄s qs posset restituere dãnuz vt euadat penam. vide qꝺ voluit bar. i. l. siqs stip. fue. x. i melle. ff. de solu. De so aũt qꝺ vult glo. ꝙ in hac act. requirunt due snie. Sed bar. in d. §. hec aũt. quem doc. cõiter sequunt tz ꝙ nõ ē necesse ꝙ ferat nisi vna. vt. j. patebit in formatõne libelli. Sz nunquid vtraqz ē diffinitiua dic ꝙ sic. qꝛ vtraqz diffinit ꝯtrouersiã. vt. ff. ꝺ re. iu. l. i. Alii dicũt eē admonitõz quãdam primam sniam. vt. ff. ꝺ hr̄. ⁊ fal. §. siquis aũt. nam ⁊ ex eo ꝙ p primã sniam admonet ⁊ tãdiu expectat ꝙ metũ itulit. iõ dr̄ hec actio arbitraria. vt. j. e. §. p̄terea

Sūmula

Actio q̄. metus cā ē actio p̄to ria que dat̄ ei qui ꝓbabili vel iu/ sto metu coactus. rem suā vendi/ dit tradidit. vel ꝓmisit. aduersus eū qui metū fecit. ⁊ infra ānū erit quadrupli ꝑꝑ ꝯtumaciā nolētis rē restituere iussu iudicis añ litez ꝯtestatā post ānū vō. simpli. vt h̄ text. ⁊. l. si cū emptore i prin. ⁊. §. post ānum. ff. qd̄ me. cā.

abcdefghilzlm.

Qd̄ met⁹ cā.

In hac actiōe libellus fit hoc mō. dico ꝯtra ticiū. q̄ ip̄e ꝑ metū qui caderet in ꝯstantē virum. me ꝯpulit ad vendendū pro. x. ⁊ ad tradendū sibi talē librū meū pro tāto p̄cio. quod p̄ciuz sibi offero quare peto dictū ticiū ꝯdennari. vt ipsuz librū mihi restituat. ⁊ si fuerit cōtumax. in restituēdo dic tū librū mandato vr̄o. q̄z sumus infra ānū quo mihi metū intulit peto ipsum in quadruplū ꝯdēna ri ⁊c. ⁊ ista forma ē s̄m opi. bart. ⁊ cōiter doc. in. d. §. hoc aūt ꝓut sufficit vna snia. de reliquis vide ange. hic.

Seq̄t̄ actio de calūniatorib⁹

Actio in factū de calūniatori bus competit ꝯtra illū qui recep̄ ab aliquo pecuniaz vel aliqd̄ cō/ modū pecuniariū vt aliū calūnio se in iudicio vexaret. ⁊ dat̄ cōtra talē recipiētē infra annū ad qua/ druplū. post ānū vero in simplū. ⁊ dat̄ dānū passo. siue alius dede rit pecuniā. siue ipsemet ne calū/ niose vexaret̄. hec oia habuistis s̄. in tex. ⁊ gl. ⁊ melius videbitis infra in forma libelli.

abcdefghilzlm

In fac. de ca ūniatoribus

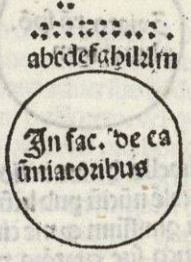

In actōe de calūniatoribus sic forma libellū. dico cōtra ticiū q̄ de anno p̄nti recepit a seyo decez vt me calūniose accusaret de adul terio. q̄ i veritate nō ꝯmisi. qua re peto ip̄m ꝯdennari in quadru plū dictorū decē mihi restituēdo ruz ⁊c. Sz si recepisset a me. neme calūniose vexarz sic forma libellū. dico cōtra ticiū. q̄ cū vel/ let me calūniose vexare in iudi/ cio. ⁊ accusare de tali crīe. hoc an no ⁊ tali mense sibi dedi centum ne me calūniose vexaret. q̄z illud nō ꝯmisi. quare peto me ꝯdenna ri in quadruplū dictorum centū

per me sibi datorum.

Contra viatores rõe sportularum plus exigentes.

Cõditio ex le. ꝯtra viatores rõe sportularũ ꝛc. dat̃ ꝯtra viatores seu nũcios qui rõne sportularuz exiguntꝫ plus debito. ꝛ dat̃ ĩfra ãnũ ad quadruplũ post ãnuz ad simplũ. ꝛ huius quadrupli simplũ applicat̃ parti ꝛ triplũ fisco. ꝛ hec habetis supra.

abcdefghilrlm

In libello huius actionis. dico ꝯtra talẽ nũciũ publicũ. ꝙ cuz esset sibi ꝯmissum ꝙ me citaret. ꝛ pro viatico sue citatõis deberet hẽre vnũ flor̃. auri. dictus tñ executor vel nuncius exegit ꝛ extor fit a me. x. vltra ea que reciper̃ debebat. quare cũ lex tales executores seu nuncios puniat ĩ quadruplu z. peto dictuz talẽ nunciũ vel executorem vr̃a sententia condẽnari in quadruplum eius. ꝛ qđ mihi extor fit ꝛ plus exegit mihi det ꝛ restituat ꝛc.

Sequit̃ de iterdictis que oriunt̃ ex violentia.

D. Ang. de are. hic ponit libellos aliquorum interdictorum p̃cedentiuz ex violẽtia. ꝛ qꝛ quotidie sunt in facto. nõ videbant̃ omittenda. vnde dicit. d. ang.

No. ꝙ violẽtiaruz quedam ẽ expulsiua. que parit interdictum vnde vi. de qua statim dicã alia ablatiua que parit interdictuz vi bo. raptoꝝ. de quo dixi. s̃. in. §. ex maleficiis. alia ꝯpulsiua. đ qua dixi. s̃. in isto. §. alia turbatiua que parit interdictuz vti possidetis. alia inquietatiua. que parit interdictuz qđ vi aut clã. ꝛ đ his dicemus.

Unde vi

Interdictũ vnde vi. locum hz cũ quis possionẽ soli per viz amisit. ꝛ dat̃ directe ꝯtra deiectorez illi qui vi de possione alicui⁹ rei imobilis deiectus ẽ. sine oĩ cã. vt restituat̃ possio de qua deiectus ẽ. ꝛ oĩa ablata. ĩmo dato ꝙ ibidez eẽnt aliqua. que penes violentuz fuerint mortua. l'alique res. que casu fortuito perierint. ñ pp hoc liberabit̃. sz in totũ ꝯdẽnabit̃ ad eaꝝ estimatõem. qꝛ nec mortalis nec fortuitus casus liberat deiectorem. dicit. n. l. i. C. vn. vi. recte possidẽti ad defendẽdã possionẽ quã sine vicio supple. maximo tenebat. ĩculpate tutele moderatiõe illatã viz ꝓpulsare lz ꝛ. ff. de vi. ꝛ vi ar. l. i. §. vi. vi. quid aũt sit viz vi repellere eo. ti. l. iii §. armis đ iectũ dicit ꝙ arma sunt oĩa tela.

fustes lapides gladii. haste. framee ⁊ rūpee. Et est hoc interdictum ānale. qꝛ post ānū non tenet̄ nisi q̄tū ad eum pertinet.

Sequit̄ cellula.

In libello interdicti vnd̄ vi. dico ꝯtra ticiū. q̄ cū possiderem talē fundū positū in tali loco. iuxta tales ꝯfines in quo erant tot ⁊ tot res mee. mobiles que erant ad custodiā meā dictus ticius per viz de āno p̄nti. ⁊ p̄nti mense septēbris intrauit in dictū fundum ⁊ me de dicto fundo. aut meū colonū de eius fundi possione expulit. ⁊ priuauit siue spoliauit. ꝓpter quod vltra p̄dicta. mea iter est in centū. sic nō fuisse de dicta mea possione deiectū. ⁊ priuatuz quare peto possionē dicti fundi mihi restitui. vna cū dictis rebus mobilibus si extāt. al' aūt ipsaruz rez̄ verā estimatōem. ac ēt i dict̄ centū noie mei interesse dictum ticium ꝯdennari. vel possum cōcludere sic. vz. veruz qꝛ spoliatus ante oia ē restituendus. quare peto me ante oia restitui ad dictam possionem. ⁊ dictuz ticiū in dict̄ centum pro meo interesse. ⁊ ad restitutōem dictarum rerum mobilium si extāt al' in earum veram extimatōem dictū ticiū mihi condennari ista colliguntur ex dictis bart. in. l. i. §. siue aūt. ⁊. §. rectii sicut. ⁊. l. interdicto. ff. eo. ⁊. j. dicam ange. ⁊ si vis videre singulas cl'as declaratas vide hic per ange. multa pulchra.

Quoꝝ bonoꝝ

Interdictum quoruz bonorū a p̄tore inuentum ē. ⁊ datur filio emancipato aduersus hr̄dem. vel bonorum possorem. vel ꝯtra illū qui pro hr̄de vel pro bonoꝝ possessore possidet. ad vniuersa bona adipiscēda nō ad singulares res. ⁊ quoddā ē directum quoddam vtile. directuz dat̄ ei qui ē bonorum possor. vtile dat̄ ei qui succedit iur̄ ciuili. ex testō vel ab itestō ⁊ est hoc interdictum restitutoriuz ⁊ adipiscēde possiōis. ff. quo. bo. l. i. §. hoc interdictū. ⁊ si vis videre materiā huius interdicti vide ange. hic.

In hoc iterdicto libellus format̃ hoc mõ. Ago cõtra ticiũ q possidet talẽ hr̃ditatẽ. ⁊ ei⁹ bona ꝓ hr̃de vel ꝓ possessore vel q detinet talẽ rẽ hr̃ditariã seii. ⁊ que erat i bonis dicti seii tpe eius vite ⁊ mortis. cui⁹ seii ego sũ heres aut ex testõ aut ab intest. vt proximior agnatus vt casus acciderit cuius hr̃ditatẽ. adiui. verũ qꝛ hr̃s dꝫ cõstitui possessor bonoꝝ defũcti. peto ꝑ vos ⁊ officiũ vr̃m me i possessionẽ dicte hr̃ditatis vel talium bonorũ cõstitui ⁊ possessiõꝫ earũ vel talis rei mihi tradi. Et dictũ ticiũ detentorẽ ꝯdẽnari mihi ad tradendũ dictarũ rerũ possessionẽ. Si aũt vis videre ꝺ remedio. l. fi. C. ꝺ edic. di. adri. tol. ⁊ de forma in dicto remedio tenẽda. vide hic do. ang.

Uti possidetis.

Interdictũ vti possidetis hꝫ locũ i rebus imobilibus. s. fi ꝺ fũdi vel ediũ possessione ꝯtenditur vt. j. de interdic. §. sꝫ iterdictum nã ibi i. §. retinẽde dr̃. ⁊ qꝛ longe ꝯmodius ẽ poti⁹ possidere q̃ꝫ petere. iõ plerũqꝫ ⁊ fere sꝑ igẽs existit ꝯtẽtio ꝺ ipsa possiõe. dat̃ ẽt i icorꝑalibus vt i q̃si possiõe. ⁊ dat̃ possidẽti ciuiliter ⁊ naturalr̃. vel ẽt q̃si possidẽti gr̃a retinẽde possessiõis. Et ꝓpõit̃ quod iter litigatores ꝯtẽtio ẽ vtrũ possideãt. qꝛ alteruter magis se possidere affirmat. Est ãt hoc nomẽ vti possidet̃ ꝓprie ad imobilia accomodatũ. qꝛ solũ illa dicũt̃ ꝓprie possideri. eo q̃ eis quis pedibus ifistat. Inde eim appellata ẽ possio vt. l. i. ff. ꝺ acqui. pos. ibi possessio quasi pedũ positio.

In libello iterdicti vti possidetis dico sic. Ago cõtra ticiũ ⁊ dico q̃ talẽ fundũ positũ i tali loco ego teneo ⁊ possideo. ⁊ ãno pñti ⁊ pñti mẽse septẽbris dict⁹ tici⁹ in possione dicti fũdi me turbauit ⁊ iquietauit. qꝛ nõ ꝑmisit me arare ⁊ culturare dictũ fundũ ꝑꝑ quod mea iterest i decẽ nõ fuisse turbatũ. Quare peto dictũ ticiũ cõdẽnari q̃ a molestatõe p̃dicta desistat. ac ẽt cõdẽnet̃ mihi ad dcã. x. ꝓ iteresse meo dicte molestatiõis p̃terite. vel in plus ⁊ minus ꝓut ꝓbabit̃. Et q̃ offõ vr̃o cogat̃ cauere q̃ decetero ⁊ i futurũ me nõ molestabit ⁊c. Ista forma ꝓbat̃ in. l. i. ⁊ ibi doc. C. vti pos. Ang.

Qꝺ vi aut clam.

Interdictũ qꝺ vi aut clã dat̃ aduersus eũ qui i loco alteri⁹ ali

quod op⁹ ꝯstruxit vel destruxit. dũ tñ fit factũ i solo. ff. e. t. l. i. §. h̄ iterdictũ. ⁊ ēt si vi. i. ꝑ violētiam. aut clā. i. occulte. sine notificatōe alteri facta fecit. cũ timeret. ne si sciret̄ ꝓhiberet̄. vt. ff. e. ti. l. i.

Compellit̄ aũt ꝑ hoc iterdictũ quod destruxit suis sũptibus reponere i pristinũ statũ. l qđ cõstruxit deponere. Idē si alt̄i mandassez opus fieri. quia ego teneor ad opus destruēdũ. ⁊ ad ipēsas. ff e. ti. l. aut qui alr̄. §. hec v̄ba. Si tñ alius fecit. ⁊ ego possideo. tũc teneor ad paciētiaz p̄standaz. vt opus tollat. ff. e. ti. l. fi. §. alius. i prin. Et ē hoc iterdictũ restitutoriũ ꝑ qđ occursum ē caliditati eoꝝ qui vi aut claz quedam moliunt̄ aut destruũt. Jubent̄ eim restituere ea. ⁊ paꝝ refert. vtrum ius faciēdi habuerit an nõ. tenēt̄ eim hoc interdicto qđ vi aut claz Tueri. n. ius suũ debuerũt. non iniuriam ꝯmittere. vt. l. i. §. i. ff. quod vi aut clam.

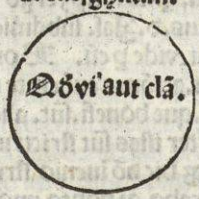

In interdicto quod vi aut clā libellus fit sic dico ꝯ̄ ticiũ ꝙ vi. si vi fecerit. si vero ñ vi debes dicere qualr̄ ticius clam fecit vel fieri fecit. tale opus in tali loco posito ⁊c. de anno p̄nti ⁊ p̄nti mēse septēbris. ⁊ ꝙ mea interest dictũ opus factũ nõ eē in. x. qꝛ ꝑꝑ hoc fund⁹ me⁹ deterioraṫ. vtputa qꝛ aqua restagnat̄ vel retinet̄ Vel alio mõ. Quare peto dictũ ticiũ facientē vel fieri facientē cõdēnari vt opus p̄dictũ factũ i pristinũ statũ reducat sua impēsa ⁊c. vl̄ cõcludas sic ꝙ cõdēnet̄ vt p̄stet pacientiā restituēdi opis in pristinũ statũ ⁊ ei⁹ ipēsa. Vel tertio pōt cõcludi. quare peto ꝓnũciari ⁊ đclarari vt opus restituat̄ i pristinũ statũ ipensa dicti ticii. ⁊ i oib⁹ suprascript̄ ꝯcl̄onibus addas. ēt dcm̄ ticiũ ꝯdēnari mihi i dcis. x. ꝓ iteresse meo. ⁊ plus ⁊ min⁹ ꝓ ut ꝓbabit̄. Aduertas tñ qđ possz cõtingere ꝙ nõ iterest ipi⁹ actõis op⁹ i pristinũ statũ reduci qꝛ forte fundũ alienauit p⁹ dictũ opus factũ. Tũc petat Ticiũ cõdēnari tm̄mõ ad qđ sua iterfuit opus factũ nõ eē. Sz si agā ꝯ̄ eũ qui opus fecit tñ ñ possidet. petā ꝯdēnari ipsũ ad ipēsā demolitõis dicti opis ⁊ ad meũ itereē. Sz si agā ꝯ̄ illũ qui tm̄ possidet op⁹ factũ vi aut clā. tũc petā ipsũ ꝯdēnari tm̄mõ ad paciam. ⁊ si paciaz ñ p̄stabit demolitõi peto ꝯdēnari ad interesse. ita nõ. dixit bar. i. l. cõpetit. §. in summa. ff. qđ vi aut clā. dic vt ibi. ang.

Actionũ aũt. Dēs actõnes except̄ his que hic in tex. ⁊ glosis enũerant

sūt stricti iuris.h.d. Et diuidit̄ i.iii.ꝑtes.nā prio pōit regulā.ꝯo i spē ponit que sūt actōes bonefi dei.tertio ꝙ lz olim eēt dubitatō tñ hodie clarū ē ꝙ petitio hr̄di/tat̄ sit bonefidei.ſa ibi. Bonefi/dei sūt.tertia ibi quāuis.n. Itez pñt hic poni isti v̄sus magr̄ales. Empti ꝯducti mādati d̄positiqꝫ Pignora ciscūde cōi ꝓ socioqꝫ. Dot̄ ⁊ hr̄dis tutele ꝯmoda ge/stor.

Prescript̄ v̄bis cū estimat atqꝫ ꝑmutat.

Ista bonefidei sūt stricti cetera iuris.

Add.nō hic quintā diuisionē actionū ꝙ quedā sūt bōefidei.q̄/dā stricti iuris. Et dicit d. Jas. nō diligēter ꝙ oēs ꝯctus qui fiūt cū principe hñt naturā ꝯctuū bo nefidei ita singlr̄ nō.bal.in ti.de pa.ꝯstan.i.xxxiii.col. in v̄.siqua vero ꝑ illū tex.in ver. bonefidei Et nō ꝙ ē aliqua actio stricti iu ris que tñ hz instar bonefi. vt est actio ex testō allegat̄ i cōi.l. alias ff.de in li.iurā.ꝯiunc.l. i minorū C.in qui.ca.in inte.res.nō ē ne. sz d̄ hoc.i prin.gl. Itē nō ꝙ actō p̄scriptis verbis aliquo casu ē bo nefidei.⁊ sic ad hoc vt actio sit bonefidei necessario nō requirit̄ ꝙ descendat ex aliquo ꝯctu noia to.qr̄ ēt ex ꝯctu inominato nasci tur actio p̄scriptis verbis ex per mutatōe.vt.l.i.⁊.l. ex placito.C de re.ꝑmu.⁊ tñ ē bōefidei vt hic. Ita eꝯ ex ꝯctu noiato. nasci pōt actio stricti iuris.vt i actōe ex sti pulatōe videbitis.j.§. ꝓxi. ⁊ fa. l.i.ff.d̄ pac.ꝯiūcta.l.quicqd astri gēde in prin.ff.de ver.ob.

Glo. In bōefidei.d. Jas.di uidit hanc gl.in.v.par tes. Prīa ad declatōez tex. pōit que sint actōes bonefi.⁊ que stri/cti iuris. In ſa querit quare iste hic enumerate magis dicant̄ bo nefi. q̄ alie.⁊ añquā huic.q. rñ/deat.prius querit an i aliis actōi bus possit eē malafides.⁊ rñdet ꝙ nō declarando quo remedio ꝓ uideat̄.qñ dolus vel mala fides iteruenit a p̄ricipio vel postea ici dat i ꝯctu. In.iii.reuertit̄ ad pri cipalē.q.quare iste magis dicāt̄ bōefidei q̄ alie.⁊ rñdet ponendo multos effectus resultātes i ꝯcti/bus bonefi.qui cessant i ꝯctibus stricti iuris. In.iiii.notat q̄dam dr̄iaz ⁊ se remittit. In.v. paucis repilogat qd̄.s̄. dixit i tertia ꝑte p̄ricipali.ſa ibi.sz quare magis di cūt̄ bonefi.tertia ibi. cū ergo pu niat̄ dolus vbiqꝫ.quarta ibi. itē ex hoc ti.qnta ibi.pz ergo ꝙ ex/uberātius.d. Jas. subdiuidit ter ti ā.i.vii.vide ꝑ eū. Bonefidei sūt.xvii.actōnes enūerate in hoc §.⁊ scq.que bonefi.sūt. alie autez oēs preter istas sūt stricti iur̄. naz quācūqꝫ hic nō iuenio stricti iur̄ eā iudicabo.qr̄ posito vno d̄ ꝯri/is ⁊ oia alia itelligēda sūt. vt.s̄. de his qui sūt sui vel ali.iur.§.vi deamus. Add.dic hoc verū ē in directis actōib⁹.sz vna cum ꝯrus

sunt.xxiiii.vel circa.vt.j.in glo.
Et ad id quod dicit gl.de ꝯriis.
fa.l.cum pretor.i prin.ff.de iudi.
nā sepe isto mō arguit legislator.
vel statutuz dicit de vno ergo ali
ud de quo nō dicit noluit ꝯphen
di sub expresso qꝛ si voluisset illd
ēt expressisset.vt.l.si suus.§.non
dixit ꝑtor.ff.d acqui.hr̄. Sed
quare magis he dicunt̄ bonefi.
q̄ alie.nunquid iō qꝛ possit esse
mala fides in aliis. Rñ.nō.qꝛ in
i oi ꝯctu hz bonafides iteruenire
vt.C.de ac.ꝛ ob.l.bonaz fidē. i/
mo si interuenit dolus i ꝯctu bo
nefi.qui det cām cōtractui nō va
let ipso iure.ff.de dolo.l.ꝛ elegā
ter.in prin.sed in cōtractu stricti
iuris purgat̄ per actōz vel exce/
ptionē doli.vt.C de inuti. stip.
l.dolo. Si vero icidit i ꝯctu bo/
nefi.purgat̄ ꝑ actōez ex eo ꝯctu.
vt.ff.de ac.emp.ꝛ ven.l.iul.§.si
venditor. Sz i stricti iuris d do
lo agit̄ vel excipit̄ vt dictū est vt
ff.de dolo.l.ꝛ eleganter.§. nō so
lū.ꝛ.ff.d ṽ.ob.l.siquis cū aliter.
Add.hanc gl.tenēt cōiter doc.lz
vltramoñ.dixerint ꝯriū. Quid
aūt si eēt ꝯctus duplex.s. bōefi.
ꝛ stricti iuris.puta si in ꝯctu bōe
fidei intercessit stipulatō. Rñ.q̄
tunc dolus dans cām ꝯctui ānul
lat ipso iure. Ita ponit bal. i.d.
l.dolo.C.de inuti.stip.

Cum ergo dol⁹ vbiqz punia
tur vel malafides.ad quid bōefi.
iste dicunt̄. Rñ.alie stricti iuris
dicunt̄ qꝛ non venit in eis nisi q̄
stricte exigit natura actōis.vnde
nō veniūt vsure ex mora i ꝯtracti
bus stricti iuris.vt.ff.de neg.ge.
l.qui tm̄dez.ꝛ.C. d vsur.l.iii.ꝛ
de cōdi.inde.l.i.sed in ꝯtractib⁹
bonefi.sic vt.C.de ac.emp.l.iul.
§.ex vendito.ꝛ.ff.de usur.l.mo/
ra.§.in bonefi. Itē in act. stricti
iuris fructus non veniunt ex mo
ra.si petam qd non fuit meum ni
si a tpe lit̄.ꝯte.tunc enim incipi/
unt venire fructus ex mora. sz si
petā q̄ al'n fuit meū veniūt fru/
ctus ex mora.secus in bonefi.iu/
dicis.vt.ff.de vsur.l.videamus.
§.si actiōem.

Add.dicit d.Jas. nō ꝑpetuo
hanc glo. q̄ in actōibus bonefi.
fructus eueniūt iure actōis non
vsure. Quam glo. multū nō.d.
Mathesil. in notabilibus nō.
xci. Sed tñ doc. cōmuniter te/
nent contrarium.qꝛ hec glo. iur̄
non probat̄.ꝛ tenent q̄ imo fru/
ctus petunt̄ offō iudicis.ꝛ ē ma
teria.§.i.j.de offi.iudi.

Itē nō uēit itereē si rē dari ē
in obligōe.secus si rē tradi vel fa
ctuz fit.vt.ff.d ver.ob.l. vbi āt.
§.si.ꝛ.l.si fundū.ꝛ.ff.d reg. iur.
l.siquis ab alio.§.si.que veniunt
i bonefi. iudiciis.vt.ff.de ac.ēp.
l.i.in prin. Add.rōnē diuersitat̄
quare i obligōibus dandi tenea
tur quis precise ad dandum. nec
succedat obligatio ad itereē. vide
per bar.in.l.stip.non di.in prin/
cipio.ff.de ver.ob.in.x. colū. in
ṽ. Sz iuxta ꝑdicta posses q̄rere

Ista ergo oia. q̃ vicẽ obtinẽt accessionũ. nõ veniũt in ⁊tractibus stricti iuris. nisi vt dictũ est nec ob. q̃ veniũt ista in arbitrarijs q̃ sunt stricti iudicis qz offõ veniũt nõ iure actõis. vt. j. e. §. põterea. ⁊. §. sz iste in fi. sz i bonefi. iure actõis veniũt. põter vsuram que venit ex mora offõ iudicis vt. C. depo. l. iiii. ⁊. ff. de ne. gest. l. qz tantũdẽ. Addi. que vtilitas sit ⁊ quis effect⁹. an accessiões veniãt offõ iudicis an iure actõis di cite q̃ est magnus effect⁹. qz si veniũt iure actõis. ⁊ iudex omittat in sñia q̃dẽnare. nihilomin⁹ etiã post lata sñiam possent peti iure actõis. secus si offõ iudicis. gl. est no. in. l. iii. §. si rẽ. i ver. fortasse. ff. dele. iii. ⁊ gl. in. l. nõ solũ in gl. fi. in ver. cauere. ff. de rei ven.

Itẽ in bonefidei iudiciis veniũt ea de quibus nec actũ nec cogitatũ ẽ. vt rupta. ⁊ cissa ⁊ similia vt. ff. de ac. emp. l. fundi. §. si rupte. ⁊. C. de ac. emp. p to. Addi. õ hoc vide hic per. d. Jas. ⁊ dicunt doc. q̃ illa. l. fundi non reperit̃.

Itẽ ex hoc ti. notat̃ quedam dicta i q̃pensatõe. quã dic. vt. j. e. §. in bonefidei.

Patet ergo q̃ exuberantius ⁊ pinguius. iudex officiũ suũ ad ea que bonefi. sunt extendit. quã in contractibus stricti iuris. ⁊ fa. õ. de ob. que ex consen. in fi. ⁊ iõ dicunt̃ bonefi. ⁊ alie stricti iur̃.

De emptione.

Additio qz in tex. isto primo fit mentio õ ẽptiõe videam⁹ aliq̃ circa materiã ẽptõis. ⁊ sciẽduz q̃ solo q̃sũ perficit̃ vt. s̃. de ob. ex cõ. nã eo ipso q̃ dico vendo tibi istũ libr̃ũ ⁊ tu dicis emo p ⁊ba õ pñti quẽro de põcio pfecta ẽ ẽptio secus si p ⁊ba de futuro l'suspensiua vt no. gl. ⁊ doc. i. l. i ement̃. C. de ⁊tra. emp. ⁊ ẽt pficit̃ p nũciũ vel epistolã. ad hoc tũ spãliter õ stinatũ vt. l. i. in fi. cũ gl. nõ. ff. õ q̃hẽ. ẽp. al' regrit̃ pñtia ptis. vt bar. ⁊ doc. i. l. abñti i pr̃i. ff. de dona. Itẽ regrit̃ q̃ põciũ q̃sistat i pecunia numerata al'ñ cẽt ẽptio. vt i. §. põciũ ⁊ qõ ibi nõ õ ẽp. ⁊ vẽ. ⁊ q̃ res iterueniat. q̃ ẽt aliena cẽ põt i põiudiciũ vẽdent̃. vt. l. rem alienã ⁊ qõ ibi no. ff. õ ẽ. emp. dũ mõ de dcã re possit hr̃i q̃merciũ. vt. s̃. de in. vtil. stip. l. milit̃ũ ⁊ ibi gl. ⁊ bar. ⁊ doc. ff. de v̄. ob. itẽ nõ q̃ vẽditor tenet̃ ad rẽ tradendã. nõ sufficit q̃ rẽ tradat. vt. l. exempto in pr̃i. ff. de ac. ẽp. ⁊ ẽptor cogit̃ ad vandũ vt ibi. cũ ipe teneatur ad precium in pecunia numerata. ⁊ ergo cum teneatur ad genus. ⁊ fic ad id qõ perire nõ põt vt. l. incendiuz. C. fi cer. pe. q̃ ipe tenet̃ ad transferẽdũ dominium ⁊ facere pecuniam accipient̃. vt. d. l. ex empto. Et aduertas q̃ cũ emptor teneat̃ dare pecuniam ⁊ fic dñium transferre. q̃ põcise potest cogi ad soluẽduz integrũ põciũ. vt. l. vbi añt. §. fi. de ver. ob. nec liberatur si diceret. non volo rez. nec soluere põciũ. sz põtabo

Inevtilitas vt accessiões emre iure actõis. l. offõ dris

intereē vēditori ita nō. bar. i. l. i. in fi. ff. de ac. emp. Ang.

Add. vnū tñ tene mēti ꝙ si vē do tibi librū ꝑ. x. ⁊ facio termiuz vnius āni. iste ānus icipit curre/re a die ꝑfecti ꝯctus vltia ꝑfectōe ⁊ sic a die traditōis libri vt ē tex. sing. in. l. tali fcā stipulatōe i pri. ff. de iure do. ⁊ bar. in. l. si cui. in principio. ff. de leg. i. qđ nō. Et ꝙ supra dictū ē ꝙ ē vēditor tene tur ad tradēdū rē venditā. dic ꝙ ēt fructus pendentes tpe vendi/tōis ⁊ i effectu ēt pēsiones fundi locati tenet̄ ꝑstare. vt ē tex. i. l. iul. §. si fructibus. cū. §. seq. ⁊ ibi glo. ⁊ bar. ff. đ ac. emp. Et ē rō. qꝛ ecōtra ēptor đ precio retarda to rei sibi tradite. tenet̄ ad vsu/ras dicti precii loco interesse. vt nō. glo. ⁊ ibi doc. in. l. curabit. C de ac. emp. Et ꝙ dixi ꝙ vēditor tenet̄ solūmō ad rē tradēdā. hoc ē verū nisi eēt dñs. qꝛ tūc tenet̄ dñium transferre. vt. l. cū manu sata. §. fi. ff. de ꝯ. emp.

Gl. Depositi hāc actōz di/cūt quidā eē stricti iur̄ in quatuor casibus qui nūerant̄ de posi. l. i. §. i. Sz Jo. ꝯ ⁊ dat̄ in duplū ꝯ eū qui depositū suscepit đ eo ꝙ dolo fecit. sz in hr̄dē defū cti dat̄ i simplū vt i. d. §. al's sp te net̄ i duplū q depositū suscepit. Et ē rō quare plus puniat̄ i ꝑdi ctis quatuor casibus qui nume/rant̄. ff. depo qꝛ grauius ē fidez fallere ei qui ex necessitate ꝙ qui ex voluntate deponit. vt. d. l. §. merito. Sz nūquid i his casibus ē bonefi. dicūt quidā ꝙ nō. ar. ff. đ preca. l. i. Nos ꝯ ⁊ dicimus ꝙ sit bonefi. qꝛ cū lex nō distinguit nec nos distinguere debemus. Add. nō ꝙ opi. Jo. cōiter appro bant doc.

Pro socio que'ē vtrinqꝫ di/recta ab vtraqꝫ ꝑte. vt. j. đ pe. te. liti. §. ex quibus. Tutele. Sz cū iste tā ꝯrie ꝙ directe iueniant̄ nūquid oēs sint bonefi. Rñ. sic i dubio cū fauor sit extēdendus. vt. ff. de lib. ⁊ post. l. cū quidā. Add. hec opi. gl. cōiter approba tur. Et dicit d. Jas. ꝙ rō quare iperator nō dicit aliquid de istis actōibus ꝯriis. qꝛ nomē actionis ñ mutat̄ siue dir̄cta siue ꝯria. ⁊ iō satis fuit exprimere nomē cōe am babus. Pignoraticia tā dire cta que debitori dat̄ soluto debi to. vt. s̄. qui. mo. re ꝯ. ob. §. fi. ꝙ cōtraria que dat̄ creditori. vt. ff. de pig. ac. l. tutor. §. ꝯriū. Fa/mi. her. q̄ ē iter cohr̄des vt. ff. fa. her. l. ii. ⁊. s̄. de ob. que ex ꝯc. §. itē. Diuidūdo. Diuidit̄ in iii. prio ad decl'atōz tex. dicit qui bꝰ ⁊ ꝯ quos det̄ hec actio cōi di. Jn. ii. querit ⁊ sol. Jn. iii. ad cō/firmationē sol'onis querit đ rōe diuersitat̄. ſa ibi. sz quid de act. finiū regū. tertia ibi ⁊ pōt eē rō.

Diuidūdo q̄ dat̄ iter eos q hñt rē cōez cū societate vel sine vt diuidat̄. vt. s̄. de ob. ex quasi ꝯc. §. itē si inter aliquos. Et nō.

ē.e.§.quedā. Sz qd ō ſactōe fini
uz regūdoz. Quidā idē pp fili/
tudinē quā hz cū his duab⁹. vt.ē
e.§.q̄dā actōes. Sz ꝑ dico qz eā
hic ñ iuenio. ⁊ rō pōt eē quare ſe
cus ſit i iſta q̄ i illis duab⁹. qz in
iſta id qō pure ē meū pōt alteri
adiudicari. vt.ff.fi. regū.l.ii.i fi.
Sz i aliis duab⁹ cōis res nō p:o
pria adiudicaſ vt.j.ō of.in.§.fi.
Add.cū iſta opi.gl.⁊ ei⁹ rōe trā
ſeūt cōiter doc.⁊ d. Jaſ. declan/
do rōnē gl.dicit qz i actōe finiuz
regū ꝓcedit ꝑ quēdā rigoꝛē q ñ
cadit i actōe cōi di.⁊ fa.her. nam
i actōe ſi.regū.id qō ē oio ⁊ pu/
re meū pōt alteri adiudicari. qz
iudex cognoſcēs ſup qōe ꝓfiniuz
ꝑt adiudicare aduerſario meo id
qō ē pure meū.l.ii.i fi.ff.fi.regū.
qō ē rigoꝛoſū. Jn act.āt cōi di.
⁊ fa.her.ceſſat tal rigoꝛoſitas. qz
ēt ſi tota res ſibi adiudicaret ñ
tñ ſibi adiudicaſ res q̄ ſit oio a/
liena ſz cōis. nimirū ergo ſi illa
ſi.regū.ſit ſtricti iuris.

an eſtiatio
mrat emptio
ē

De eſtiato. vt ſi rē meā tibi
do. ⁊ eſtio eā.x. vt aut rē aut.x.
reddas. ſi vero plus vēdas tunz
fit. ⁊ ē tūc piculū accipiēt idiſtin/
cte vt hic. ⁊.ff.ō eſti.ac.l.i. ſi aūt
ſic dixi. rē aut extiatōez reddas.
tūc diſtinguaſ qs rogauerit. vt
ego te ō vēdēdo. aut tu me ō tra
dēdo. vt ſit piculū rogantis. vt
ff. de ꝑ. ṽ. l.ñ rogauerit. al'ſi gra
tuitā. §.i. Add. an ⁊ qñ traditio
rei eſtiate faciat tranſire piculuz
i recipiētē ⁊ qñ ñ. tractat late bar.
i.l.i.ff.ō eſti.ac. ⁊ dicit d. Jaſ. ō
hac no. materia. an ⁊ qñ eſtiatō
faciat emptōez. ⁊ ſic qñ piculum
trāſit i emptorē vel recipiētē vl/
tra tradita per bar.i. d.l.i. vide
latius p eūdē. in.l.ſi vt certo. §.
nūc videndū. ff. ꝙmo. vide tex. ⁊
ibi glo. ⁊ doc. i.l.ſi iter. C. ō inſ
do. ⁊ multa alia que all'at ad hoc
hic do. Jaſ. Et i ꝙtractu dotis
qñ eſtiatio faciat trāſire piculum
caſus fortuiti. an vero ſolā rei de
terioꝛatōz que fieret dolo vel cul
pa mariti. videatis i docis loc. ma
xie p gl. ⁊ bal. i.l.ſi inter. C. ō inſ
do. tradit materia i.l.ſi eſtiat. ff.
ſo.ma. Et quid qñ daſ eſtimata
res que fuādo fuari ñ pōt vt aial
vel res que cōſiſtit pōdere nūero
vl menſura. Domit bar. i. d.l. ſi
vt certo. §. nūc videdū. Add.
dicit d. Jaſ. Itē diligēter aduer
te qz id qō vulgo dz qz fundus
quecūqz res dotalis eſtimata da/
ta i dotē eſtiatio facit ēptōz ⁊ trā
ſitū dñii in maritū ita qz marit⁹
libere poſſet alienare nō ob.l.iu/
lia. de fun. do. Juxta. l. quoti. ⁊
l.cū dotē. ⁊.l.ſi iter virū. C. ō in
re do. Illō ē verū cū maritus eſt
ſoluēdo. al'āt nulla extiatio face/
ret emptōz nec fūdus poſſz obli/
gari vel alienari p maritū. imo ſi
cāu mlr ꝑ talib⁹ reb⁹ eſtiat⁹ daſ
i dotē hēret rei vēdi. vtilē i ſubſi
diū marito ñ exñte ſoluēdo ter.ē
l.i reb⁹ i pri. C. ō inz do. cū gl. fin
gl'ari ⁊ mēti tenēda. i ṽ. eſtiate ad
ſi. quā ibi ſequūt bar. ⁊ doc. ꝑſe/

ſumpto dotalis eſtiatus
re ſalua vēdita ſigna
tur eſt ſol nēdo alias
ꝛ).

quere p d. Jas. Ex pmutatõe hec gl. sz d. ias. diuidit̃ i. iiii. ptes In pria ad decl'atõz tex. põit qñ ⁊ quõ nascat̃ actio pre v̇bis ex p mutatõne. In. ii. querit. In. iii. idẽ. In. iiii. idẽ. sa ibi sz cũ in his duob⁹ cãib⁹. tertia ibi. sz quid ad actõz i factũ. q̃rta ibi. Itẽ qd de actõe p̃. verbis. deide sa subdiuidit̃ hic p d. Jas. Ex pmutatõe q̃ nascit̃ re demũ ex altera pte secuta. ⁊ tũc nõ ex traditõe rei sed ex pacto dudũ apposito. vt. C. d̃ re. pmu. l. ex placito. Sz cũ istis duobus cãibus fit bonefi. i quib⁹ cãib⁹ erit stricti iuris. Rñ. vbi dat̃ ex pacto i ꝯtinẽti apposito q̃ euẽit. vt. ff. d̃ pac. l. iur̃gen. §. sed cũ nulla. ⁊. §. qnimo. Et ẽ rõ qꝛ nõ iuenio q̃ fit bonefi. nisi i duobus casib⁹. Add. dicit d. Jas. hec ꝯcl'o gl. hic eõiter ab oibus approbata itelligit̃ vera. s. q̃ actio pre. verbis que orit̃ ex pacto i ꝯtinenti apposito iuxta cõtractũ fit stricti iur̃. nisi talia pacta sint pmutatio vl' estiatio qꝛ tũc talis actio p̃. v̇bis eẽt bonefi. puta si iuxta ꝯctũ fieret i ꝯtinẽti pactũ tale q̃ ego darẽ tibi equũ meũ ꝓ tuo equo. quo casu hic nõ ẽ ꝯctus inoiatus do vt des. sz ẽ pmutatio siue pactũ d̃ pmutãdo. qꝛ pmutatio est quotiẽscũqz ab vtraqz pte ẽ spẽs certa p̃standa. sz qñ ab vtraqz pte eẽt genus vel ex altera tm̃. tũc eẽt ꝯctus inoiat⁹ do vt des vt magistraliter declarat gl. nõ. i. l. i. i gl. fi. i v̇. postulabis. C. d̃ re. pmu. l' si iuxta ꝯctũ puta societatis fieret pactũ q̃ tu duceres equũ meũ ad forꝝ. ⁊ illũ vẽderes ꝓ cẽtũ sz q̃ tibi illd estiatũ trado quo cãu ex tali pacto fieret estiatio. vt pz i glo. p̃ce. tũc actio p̃. ver. ex his duobus pactis dr̃ bonefi. Itẽ i cõtractib⁹ trib⁹ inoiatis do vt facias. facio vt facias. ⁊ i tertio d̃ quo diximꝰ. do vt des qd̃ ẽ pmutatõ In primis eiz duob⁹ p̃. verbis ẽ actio stricti iur̃. sz i tertio ẽ bõefi. vt hic dr̃. Add. ex isto ꝯtractu. do vt des qual'r al'n resultat ꝯct⁹ inoiat⁹. s. qñ datũ ⁊ dãdũ ẽ icertũ vel alterũ tm̃. ⁊ alũ pmutatio s. qñ ex vtraqz pte ẽ certũ sat̃ dictũ fuit statiz i p̃ce. pte. glo.

In q̃rto ꝯctu inoiato. s. facio vt des d̃ dolo agit̃. ñ p̃. v̇bis vt ff. d̃ p̃. ver. l. naturalis. §. at cũ facio vt des. Add. dicit d. Jas. q̃ gl. corrupte all'at. sz dẽret all'are. § q̃ si facio vt des. Et dicit d. ias. q̃ hec gl. ita simpl'r itellecta nõ ẽ vera qꝛ al'n ex ꝯctu facio vt des. resultat ꝯctus inoiatus. vñ breuiter sz doc. ita distiguit̃. qꝛ al'n ex scõ meo nihil tibi adest. qꝛ manu misi suũ meũ ⁊ iter nos ꝯuentũ ẽ vt dares mihi cẽtũ. ⁊ tũc hz locũ actio d̃ dolo ñ p̃. v̇bis. l. cũ ꝓponas. ⁊ ibi nõ. p gl. C. d̃ pac. ⁊ ita itell'r. d. §. q̃ si faciã. aut ex facto meo aliqd tibi adest. puta ꝯuẽtũ ẽ iter nos vt libarẽ te ⁊ dares mihi cẽtũ. te libaui. ⁊ sic ex scõ meo puẽit ad te libatõ l' qꝛ renũciaui liti ꝯ te mote. vt mihi des cẽtũ. tũc

bñ hz locũ actio p̄scriptꝭ verbis. d.l.solz.⁊.d.l.cũ mota ⁊ ibi bar. ⁊ doc.⁊ rõem huius vide hic per d. Jas. Addi.no. ſm.d. Jas ꝙ ex ꝑmutatõe plures ⁊ diuerſe ac. ꝯpetũt ad diuerſa tẽdẽtes aliqñ eniz agit̃ ad iplemẽtũ ꝯctus ⁊ ſic vt res ꝯuẽta tradat̃ ⁊ tũc aut interuenit ſtipulatio ⁊ agit̃ ac.ex ſtipulatu nõ alia ac.l.cũ p̄cib⁹.⁊. l.ex placito.C.de rerũ ꝑmu.aut nõ interuenit ſtipulatio ⁊ tũc impleto ꝯtractu ꝑ ꝑte ſua ⁊ ñ prius poſſet agere pre verbis vel actõe in factũ que ẽ eadẽ vt dicã.j.i gl. vt alius adimpleat qđ ꝯuenit.ſ. vt preſtet rẽ quã ꝯuenit al' p̄ſtet i tereſſe.itẽ põt agere ꝯdi.ob cãm ad repetẽdũ id qđ datũ ẽ.ſi hoc eligat.l.ſi tibi.x.ff.de p̄.ver.dũmõ ſit repetibile.l.cũ ꝓponas. C.de dolo. Itẽ in oi ꝯtractu vbi eſt incertũ de noie actõis hz locũ hec actio ⁊ ẽ ſtricti iuris vt. ff.de p̄.ver.l.ii.⁊.iii.⁊.iiii.ſz qd de actõe in factũ.nũquid ẽ bõefi. Rñ.quatuor ſũt genera h⁹ actõnis i factũ.vnũ vt det̃ ex oi edcõ l'iterdicto p̄toris.vbi nõ dederit p̄tor certũ actõi nomẽ.vt.j.đ interdic.⁊.§.fi.⁊.ff.nau.cau.l.idẽ i pri.ſcđm vbi dat̃ i ſubſidiũ legl aquilie.vt.s̄.ad.l.aquil.l.fi. tertiũ vt det̃ vbicũqz actio p̄ſcriptꝭ verbis dat̃.⁊ tũc eadẽ ẽ cũ actiõe p̄ſcriptꝭ v̄bis.vt.ff.đ p̄.ver.l.i.in fi. Add.doc.approbãt hãc glo.⁊ vide d. Jaſ.declarantẽ. Item quarto dr̃ in factũ que ẽ ex variis figuris cãꝝ.vt đ ſa.ſan.ec.l.ſancim⁹ qđ quartũ genus nõ p̄t ſub regula cõprehẽdi.ſicut nec mora vt.ff.de vſur.l.mora.i prin.nunquid ergo ẽ ſtricti iuris ſp. Rñ. ſic.cũ hic nõ inueniã ꝙ bonefidei ſit. Sz quidã dicũt ꝙ i tertio caſu vbi loco p̄ſcriptꝭ verbis dat̃ q̃ cõpeteret ex ꝑmutatõe vel eſtiatõe ſit bonefi.qđ ẽ falſũ.qz pro oi ꝯctu vbi certũ debet̃ hz locũ certi cõditio.ff.ſi certum peta.l.certi cõditio.⁊ tñ nemo dicit aliquã ꝯditõz eẽ bonefi. Itẽ quid de actõe p̄ſcriptis verbis que ꝑ precario dat̃.dicũt quidã ꝙ bonefi. ẽ.vt.ff.de p̄ca.l.ii.§.hoc interdictũ. Sz ꝯ dico.qz hic nõ inuenit̃ ꝙ ſit bonefi.vt.ff.de p̄ca.l.ii.§. hoc interdictũ. Add.hanc.ii.opinionẽ approbãt cõiter doc.

Sequit̃ mõ videre đ actõib⁹ hic poſitis ſm ordinẽ tex.⁊ ponere earũ ſũmulas de quibus i precedẽtibus nõ ẽ dictũ. Et prio de actõe exempto.de qua reſtat ponere ſũmulã.qz eius materiaz.s̄. poſuimus.

Sũmula.

Actio ẽpti ꝯpetit ẽptori ad rẽ petẽdã quã emerat.i qua vẽit cõmodũ qđ acceſſit. Et ſi quid in ſpãli pacto ꝯprehẽdit̃ i hac actõe attẽdit̃ ꝓut quiſqz ſibi paciſcit̃. ff.de ac.emp.l.ẽptor.in prin.⁊.s̄ e.ti.§.ſz nr̃a in fi. Huiꝰ ꝯria ẽ actio vẽditi que cõpetit vẽditori ad petẽdũ preciũ ⁊ intereſſe.⁊

⁊ vsuras a tpe more ꝓut iter partes ꝯuentū seu ꝯctū ē. de ista hr̄ i l.iul. §.ex vēdito.e.ti.⁊.s̄.e.§.p̄ alleg.sz nr̄a.

abcdefghilrlm.

Ex empto.

In libello actōis exēpto. qñ ēptor vult agere ꝓ re ēpta dicas sic dico ꝯ ticium ꝙ ab eo emi tale digestū vetus cū talibus signis ꝓ decē ducatis. quos iā sibi solui. l si nūdū soluisti. dicas. quos decē ducatos corā vobis i iudicio eidē realiter offero si vēditor ē pñs al' ad mādatū indicis deponi facias ⁊ tñ ipse ticius vēditor denegat dictū. ff. vetus mihi tradere. qua repeto dictū ticiū ꝯdēnari ad tradēdū mihi dictū digestū vetus. ⁊c. Et isto cāu tpe snie ferēde interrogabit̄ reus ꝑ iudicē ad instātiā actoris. an velit vel possit rez tradere vel interesse prestare. ⁊ si dixerit se nō posse vel nō velle p̄stare rē. cōdēnabit̄ ad iteresse vt l. si traditio. C. d̄ ac. empt. Et qualr̄ formabit̄ libellus. si ēptor ꝑꝑ morā tradēdi rē. vult petere suū iteresse. vide hic ꝑ ang. Et si militer qñ vēditor nō defendit. sz emptor fecit sumptus in se defendēdo. Et silr̄ qñ agit̄ ꝓ euictōe. vide vt. s̄. per ang.

Actio negocioꝝ gestorū duplex ē. s. directa ⁊ ꝯria. vnde actō neg. ges. directa est qua agit dñs rei geste ꝯ eū qui gessit eius negocia vt administratōis rōnem reddat. vtputa si ego fui abñs. ⁊ negocia mea ceperūt eē d̄serta ⁊ male se hēbant. tu hoc videns absqz mandato a me recepto mei cōtēplatōe ex amicicia quaz ad me habes gerebas negocia mea mihi datur hec actio ne gestoruz directa ad hoc vt reddas mihi rōnez administratōis. vt. ff. de ne. ge. l. ii. ⁊. s̄. de ob. ex quasi ꝯtrac. §. i. ⁊. §. sicut.

Actio negocioꝝ ges. cōtraria cōpetit illi qui sine mādato se imiscuit alienis negociis gerendis. aduersus dñm negocioꝝ ad repetendū expensas in negocioꝝ gestione factas. Et veniūt oia que expēdit d̄ suo necessario vel vtiliter nō tñ voluptuose. Et hec colligunt̄. ff. e. ti. l. ii. cū ibi notatis.

abcdefghilrlm abcdefghilrlm

Neg. ge. dirc̄a

Ne. ge. ꝯria.

In libello actōis negociorum ges. directe dico ꝙ ticius gessit talia negocia mea me abñte. vl' me

pñte ignorãte tñ. Et ꝙ pp h̄ ip̄e ticius ē mihi obligat⁹ redder̄ rõz sue admistratõis. quare peto ip̄sũ ticiũ ꝯdẽnari mihi ad reddẽdum rõnẽ p̄dicte sue gestiõis ⁊ admi/stratõis. ⁊ ad restituẽdũ illa q̄ ap parebũt penes eũ fore ⁊ oẽ id in quo apparebit me dãnificatũ fo/re ex mala vel negligẽti ei⁹ admi stratõe. Ista forma collr̄ ex dictis glo. bar. ⁊ doc. i. l i. i prin. ff. de edẽ. ⁊. l. edita. C. e. In actione neg. ges. ꝯ̃ria dr̄ sic. nã debes nar rare qualiter gessisti negocia mea vtiliter saltẽ a p̄ricipio me absẽte vel me pñte ⁊ ignorãte. tñ ꝙ tibi pp hoc deficiũt cẽtũ que i vtilita tẽ meã expẽdisti. quare petis me ꝯdẽnari ad reddẽdũ tibi qcqd ex dcã admistratõe tibi abest. vel ab futuꝝ ē. ita dixit bar. i. l. ii. ff. e. ti.

Tutele.

Actio tutele aliqua ē directa aliqua ꝯ̃ria. aliqua subfidiaria. di recta dat̄ aduersus tutorẽ ip̄i pu pillo iquãtũ ꝯuenit. vz si tutor i rebus pupillaribus dãnuz dedit dolo vel culpa ipsi pupillo. ⁊ ad reddẽdũ rõnẽ sue admistratõis.

Actio tutele contraria ꝯpetit tutori aduersus pupillũ si i rem eius aliquid ꝺ suo ipẽdit vel pro eo fideiussit. aut rẽ ꝓpriã pigno rauit vel obligauit ꝓ pupillo.

Actio tutele subfidiaria dr̄ qꝛ i subfidiũ vel auxiliũ alteri⁹ que iefficax facta ē dat̄. vt si tutor res pupilli alienauerit vel male ad/mistrauerit ⁊ ipse tutor ⁊ ei⁹ hr̄s nõ sũt soluẽdo. i. nõ sufficiẽtes ad soluẽdũ pupillo. dat̄ actio ꝯtra il lũ i quẽ res alienate sũt. Silr̄ da tur ꝯtra magr̄atus minores puta notarios vel alios qui hñt offm̄ suscipiẽdi satisdationẽ a tutorib⁹ si acceptauerit cautõz minus ydo neã vt. s̄. de satis. tu. §. fi.

abcdefghilzlm

Tutele.

In actõe tutele dico sic. Ago ꝯtra ticiũ ⁊ dico ꝙ fuit tutor me us vel testãrius vel ꝯfirmatus vl̄ datiuus ꝓut i veritate fuerit ⁊ ꝙ ticius vt tutor gessit tutorio noie omnia negocia mea. vel gerere ꝺ buit a tali tẽpore vsqꝫ ad tale tp̄s que tutela predicta finita fuit ⁊ ē aduenieẽce pubertate mea. Qua/re cũ consensu ⁊ auctoritate dein de dicti curatoris mei peto dictũ ticiũ oliz tutorẽ mihi ꝯdẽnari ad reddẽdũ rõnẽ dicte sue admistra tõis ⁊ tutele p̄dicte cũ reliquorũ cõsignatõe ⁊ restõe. ⁊ oẽ id i quo apparet me fore dãnificatum. ex eius mala vel neglecta admistra/tõe ⁊c. Ista ꝓbant̄ i. l. i. §. officio cũ ibi nõ. ff. de tu. ⁊ ra. distr. Ali

os libellos doc. hic non ponunt forte pſupponẽtes illos faciliter patere ex predcis.

Pignoraticia.

Actio pignoraticia. alia ẽ directa alia ⁊traria ⁊ alia vtil' ſ⁊ pla. Actio pignoraticia directa ⁊petit debitor ⁊tra creditorẽ. ſ. q. mo. re. ⁊tra. ob. §. fi. vel ⁊tra eⁱ⁹ tutorẽ vel curatorẽ ſi pignora acceperũt. ff. e. ti. l. ſi ſolutũ. §. fi. ⁊ h⁊ locũ ſoluto debito vel alr ſatisfacto quẽadmodu⁊ voluit creditor l⁊ non fit ſolutum. vt ſi pignora alia ſunt data creditori vt a primis recedat. vel fideiuſſores ſine res alie vel precium ẽt nudaguentio ſine pcio vl' pacto. Quo tiẽs cim vult creditor recedere a pignore vl' ſatiſfactum ſi vt ipſe velit vel voluit cautũ ẽ. niſi i hoc deceptus ſit ſui facilitate ſm azo. vt. ff. e. ti. l. ſi rẽ. §. emens. ⁊. l. ne ceſſarias. §. ſi vnus.

Actio pignoraticia ⁊traria datur creditori ⁊tra debitorẽ ⁊ dat̃ ad multa. Si em decipiat̃ a debitore vel ipſa re vl' eⁱ⁹ ppoſito q⁹ obligauit rẽ alienã vl' alii pignorat̃. ff. e. ti. l. tutor. §. ⁊traria. iuncta. l. ſi quis i pignore. §. fi. Et ſi debitor malicioſe verſatus ſit obligãdo es vel ſtagnũ p auro vel argẽto. ff. e. ti. l. i. §. fiquis. ⁊ i. §. pãle. fiquis i pignore. ii. rñ.

Actio pignoraticia vtilis ſm Pla. dat̃ ei qui pignorauit rem alienã ſine ⁊ſenſu dñii. ⁊ poſtea dñs pignoris eſt. ff. eo. ti. l. rẽ alienã. ⁊. ff. de pigno. l. i. §. i. ⁊. l. ſi ticio cum ſeq.

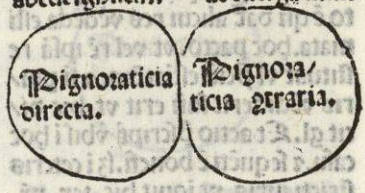

In actione pignoraticia directa libellus ſic format̃. dico cõtra ticium q⁹ ab eo recepi mutuo. ⁊. p quo obligaui ſibi ⁊ tradidi talem librũ meum ⁊ qualiter dcõ ticio de dictis. ⁊. ſatiſfeci vel volo ſatiſfacere. ⁊ ſic offero coram vobis dño iudice in iudicio dicta. ⁊. q̃re peto dictum ticium ꝯdẽnari ad tradẽdum ⁊ reſtituendum mihi dictum librum meum ⁊c. Iſta forma ꝓbat̃ in. l. i. ⁊ in. l. ſi rẽ. §. ꝓpue ⁊. §. ois. ⁊. §. fi. ⁊. l. ſi cui vẽderet ff. de pig. ac. ⁊. l. pe. C. e.

In pignoraticia ⁊traria ſic formatur. Dico q⁹ mutuaui ticio centum. ⁊ ꝓpter hoc ipſe obligauit mihi. ⁊ pignori tradidit equũ ſuum talem. in quo feci tot expẽſas. Quem equum ſuum ſibi reſtituo vel offero coram vobis ſibi tradere. Quare peto dictum ticium condẽnari ad dandum ⁊ ſoluendum ⁊ reſtituẽdũ mihi dic

ta centū mutuata. ⁊ ēt dictas expensas que ascēdere pñt ad. x. ⁊c. ⁊ hoc ꝓbat. ff. de pigno. ac. i. l. fi necessarias cū glo.

¶ Pro estiato

Actio ꝑscriptis verbis ꝓ estiato ē qñ dat alicui res vēdēda estimata. hoc pacto. vt vel rē ipsā restituat vl̄ pcū estiatōis. ⁊ ñ pluris vēdiderit suū erit vt hic dicit gl. Et actio ꝑscriptis ⁊bis i hoc casu. ⁊ sequēti ē bonefi. ꝛ i ceteris stricti iuris. vt iquit hic tex. nr̄.

In hac actōe forma sic libellū Dico ꝙ ticio bidello tradidi talē librū hoc pacto vt dictū librū aut. x. ducatos mihi redderet et ꝑstaret ⁊ quod mīme fecit. Quare peto ipsū ꝙdēnari ut aut dictū librū aut. x. ducatos restituat ⁊ ꝑstet ⁊c. Et hoc ꝓcedit qñ sunt certa et estimatio facta. alꝫ cōcludam. Quare peto ipꝫ ꝙdēnari. ꝙ aut dictū librū aut eius verā estiatōꝫ restituat vel ꝑstet. ita vult Bar. i. d. l. i. in principio. ff. de estima. ac.

¶ Permutatio.

Actio ꝑscriptis verbis ex permutatōe hꝫ locū qñ ē ꝓmissa species certa ꝓ spē certa. ꝙ si res in genere vel alias incerta ex vtraqꝫ pte vel ex altera tm̄. tunc ñ est permutatio sed ōctus inominat⁹ do vt des. vt pꝫ. s. ex gl. magna huius. §.

In hac actōe sic forma libellū dico ō ticiū ꝙ adiuicē ꝙuenimus ō ꝓmutādo meū digestū ver⁹ cū suo. ⁊ ꝙ ego dedi sibi dictū meū librū. ⁊ ꝙ dictus ticⁱ⁹ nō dat mihi suū. Quare peto dictū ticium ꝙdēnari ad dictū suū digestū vetus mihi dādū ⁊c. In actione ⁊bo ꝑscriptis ⁊bis l'i factū q̄ oꝛt ex ōctu inoiato. qñ. s. ñ appet ō certo noie ōct⁹ sic forma libellū. dico ō ticiū ꝙ ipe tradidit mihi talē vestē suā ut eā purgarē. ⁊ acto iter nos vt dare dēret mihi postea ꝓ dcā purgatōe tm̄ q̄tū ondiatū fuisꝫ. ⁊ q̄lr dictā vestē purgaui. quā vestē sic purgatā restitui. ⁊ cū equū ⁊ instū sit ex dicta mea purgatōe ⁊ opa dare mihi decem. ⁊ ita per quēlibet diligentem virum fuisset dictum ⁊ ar/

bitratū qđ tñ dictus ticius facer̄ ⁊ dare denegat. quare peto dictū ticiū ꝯdēnari ꝙ det mihi dcā x. vel ad id plus ⁊ min⁹ ꝓut ꝓbabit̄ ⁊ per vos iudicabit̄. Ista forma colligit̄. in. l. si tibi polienda. iūc. l. i. ff. de pre. ver. In actōe aūt p̄scriptis v̄bis que ex pacto nudo i ꝯtinēti apposito orit̄ sic forma libellū. dico ꝯ̄ ticiū ꝙ vendidi sibi talē libruz ꝓ decē. pacto tūc in ꝯtinēti apposito ꝑ nos ꝙ iret pro me romā. ⁊ qualiter dictū librū sibi tradidi. ⁊ decē mihi soluit. ⁊ ire ꝓ me romā denegat quare peto ipsuz ticiū ꝯdēnari ad obseruantiā dicti pacti. ⁊ eius occasiōe ip̄m cogi ⁊ ꝯpelli. ⁊ eidem mādari ꝙ vadat ꝓ me romā. ista forma colligit̄ i. d. l. in bonesidei ⁊ i. d. l. petēs. ⁊ i. d. l. fūdi ꝑtem.

Petitio hr̄ditatis.

Actio petitōis hereditat̄ ē actio ciuilis ⁊ aliqua ē directa ⁊ aliqua vtilis. directa ē que ꝯpetit legittio successori. i. succedēti de' iure ciuili siue ex testō siue ab itestō siue ꝑ se. siue per mediaz ꝑsonam alterius ēt extranei vt. l. i. ii. ⁊. iii. ⁊ ibi gl. ff. de peti. hr̄. ⁊ dat̄ ꝯ̄ possidētē res hr̄ditarias vel pro hr̄de vel pro possore vt gl. hic ⁊. l. lz minimā ⁊. l. seq. ff. đ peti. hr̄. siue talis possor possideat totam hr̄ditatē vel qd vl'e. l' rē ꝑticularē ēt minimā ꝓ illa sola pōt ꝯueniri vt. d. l. regul'r. ⁊. d. l. lz mimam. ⁊ sic petitio hr̄ditat̄ ex ꝑte rei pōt eē ꝑticulare. vt. l. iiii. eo. ti. sed ex ꝑte actoris ē iudiciū vl'e. vt. s̄. pz.

abcdefghilrlm

Petitio hereditatis.

In hac actōe sic forma libellū. dico ꝯtra ticiū ꝙ seius decessit ⁊ ꝙ eius hr̄ditas ad me spectat vel ex testō vel ab intestō s̄m ꝙ casus ꝯtingit. ⁊ ꝙ eius hr̄ditatē adiui. ⁊ ꝙ tales ⁊ tales res dictus ticius tempore eius mortis possidebat vel saltē detinebat ⁊ in ei⁹ hr̄ditate remanser̄. quas gaius sine aliquo iusto vel saltē valido ti tulo. tz ⁊ occupat. quare peto per vos ꝓnunciari ⁊ declarari dictā hr̄ditatē ad me spectare ⁊ pertinere. i totū vel ꝓ tali ꝑte. vt cāus accide rit. Vel ēt petere simpl'r me hr̄dē dicti seii declarari. ⁊ dictuz gaiū per vos ꝯdēnari ⁊ per offiñ v'r̄m cogi. ad dimitēdū ⁊ relaxandū ⁊ restituēdū. mihi dictas res cū fructibus perceptis ⁊ percipiēdis. ita dixit bart. in. l. iii. ⁊ i. l. lz minimā. ff. e. ⁊ in. l. ex diuerso. §. i. ff. de rei vendi. Valeret ēt libellus si in ꝯclusiōe simpl'r sic peteret̄. quare peto dictū gaiū ꝯdē

nari ad restituēdū mihi dictas res
hr̄ditarias ꝛc. nā eo ipso ꝙ peto
ipsuz ꝯdēnari ad restitutōez dic-
tarū rez vt hr̄s. ego videor tacite
petere ꝙ me hr̄dem ꝓnunciet. ꝛ
lz iudex hoc nō ꝓnunciet expres
se. tñ vr̄ ꝓnunciare tacite eo ipso
ꝙ ꝯdēnat dictū gaiuz ad restituē
duz mihi ꝛc. Ita dixit bar. in. d.
l. ex diuerso in prin.

Fuerat. Cū rei vxorie ac
tio que oliz ꝓ do
tibus ꝯpetebat eēt bōefidei. ꝛ ho
die oē ius suū transfusuz fit in ac
tiōe ex stipulatu sequitur quod
actio ex stipulatu ꝓ dote ꝯpetens
ē bonefidei. h. d. prio. ꝛ hec actio
ex stipulatu. ē ēt priuilegiata res-
pectu tacite ypotece. ꝛ respectu p̄
latōis vt ceteris creditoribus p̄-
ferat̄. h. ſo ꝛ vltio. Et scd̄m. d.
Jas. Diuidit̄ in. iiii. ptes. In p̄
ma ponit quō ꝛ quare rei vxorie
actio que oliz ꝓ dotib⁹ ꝯpetebat
hodie fit transfusa i actōe ex stipu
latu. In. ii. per modum illatiōis
ponit quō ista actio ex stipulatu.
subrogata in locuz rei vxorie ac-
tionis est effecta bonefi. sicut erat
illa rei vxorie actio. In. iii. ponit
aliud priuilegiuz qd̄ hz ista actio
ex stipulatu. s. tacite ypotece. In
iiii. ponit aliud priuilegium. s. vt
ea ceteris creditoribus preferat̄.
ſa ibi merito rei vxorie ꝛc. tertia
ibi. sz ꝛ tacitā ei debem⁹ ypotecā
quarta ibi presertim autē aliis
creditoribus. Additio dicit.
d. Jas. ꝙ iō appellata ē actio rei
vxorie eo ꝙ pricipaliter inuenta
sit ꝑꝑ vxores ad repetēdas earuz
dotes. q̄uis postea ēt extēsa fue-
rit ad maritos. ꝛ ꝑꝑ hoc meruit
denominatōem ab eo ꝓpter qd̄
principal'r fuit inuenta. ꝛ de hoc.
j. No. ex hoc tex. id ad quod
quotidie allegat̄. ꝙ actio subro-
gata sapit naturā ei⁹ in cuius lo-
cū subrogat̄. ꝛ illius qualitates
assumit. ita ēt no. ex tex. in. l. vni
ca. C. de rei vx. ac. §. i. de hoc tñ
brocardo vide doc. hic. Unū tñ
circa hoc aduerte ꝙ id qd̄ dr̄ ꝙ
actio subrogata sapit naturā illi⁹
ꝛc. hoc intelligit̄ de natura sua p̄
mordiali. nō aūt de ea que super
uenit ei casu. ꝛ accidental'r. puta
si actio cresceret ex postscō puta ꝑ
inficiatōem vt lex aql. certe hanc
naturā incremēti illa q̄ superue
nit accidental'r nō sapet actio in
eius locuz subrogata istud signā-
ter dixit gl. no. in. l. certi ꝯditio
in prin. in gl. magna. in ver. ex oi
cā ad fi. ff. si cer. pe. quā bart. ibi
sūme ꝯmēdat. Itē no. ex text.
ꝙ actio ex stipulatu ꝓ dote ē bo
nefidei. ꝛ dicit. d. Jas. ꝙ nedū il-
la que ꝯpetit vxori ꝓ dote repe-
tēda. sz ēt illa que ꝯpetit marito.
siue ꝯtra vxorē siue ꝯ̄ p̄rem vxo
ris. siue ēt ꝯ̄ exn̄cū q dotē ꝓmi-
fisset sp ē bōefi. Ita in terminis
tz gl. in. l. de diuisiōe. ff. solu. ma.
ꝛ ibi istud idē firmant bar. ꝛ alii
doc. ꝛ ergo in ista ac. sicut i ceteris
bonefi. tā ex pte mulieris q̄ ma-
riti debent̄ vsure ex mora ꝛ cete
re accessiōes ꝛ an i hoc ꝯctu pñt

peti vsure ēt de iure canonico. vi de p ang. de are. hic. Itē no. ex tex. q hec actō ex stipulatu. hz priuilegiū tacite ypotece ⁊ ꝯnter q bona marit i sunt tacite ypote caria mulieri agenti pro dote. vt hic ⁊ l. vnica. §. ⁊ vt pleni⁹. s̄. all' ⁊ l. assiduis. C. qui. po. i pi. ha. ⁊ dicit. d. Jas. q ista ypoteca ꝯpe/ tit ēt pro euictōe dot̄ tex. ē in. d. l. vnica. qd̄ limitant ibi bart. ⁊ doc. s̄m tex. i. l. i. cuz gl. no. sup v̄ bo i factuz. C. de iur̄ do. vbi hē/ tis an ⁊ qn̄ dans dotez teneat̄ de euic. q⁊ aut dos incepit a pmissio ne. ⁊ tunc dās tenet̄ de euic. aut a traditōe ⁊ tunc secus vt ibi la/ tius hr̄. ⁊ ita tradit̄ i simili i do/ natōe. Et dic̄. Jas. vnū ihac mat̄ ia nōte. q mulier n̄ tenet̄ aliquo cāu d̄ euic. rei dota. si marit⁹ sci/ uit rē ec̄ alienā nisi expresse pmi/ ssa fuerit euictō tex. ē i. l. si a mr̄e ꝯ gl. i v̄. nullā. C. d̄ iur̄ do. ⁊ diligēt̄ nōte. q in donatōe facta a pr̄e fi/ lio vel filie. nō hz locum euictio. istud ē qd̄ voluit singularit̄ bal. i aūt. ex testō in. iii. col. C. d̄ colla.

Gl. Trāstulim⁹ vt. C. de rei vx. ac. i pri. ⁊ ꝯpetit hec ac tio ex stipulatu. siue marito vt ei dos det̄. siue vxo. i l pr̄i ei⁹ vt re stituat̄. ⁊ siue vtil'r fuerit ipposi ta stip. siue. n̄ tn̄ sp credit̄ tacite ⁊ vtil'r ifueire. vt. C. d re. vx. §. i. nā ⁊ al' itellr̄ stip. tacita vbi n̄ ē vt ff. de adop. l. his v̄bis. ⁊. ff. si cui pl⁹ q̄ p. l. fal. l. ii. §. itē sciēdū. Ac tio ex stipl'atu i exactōe dot̄ nām

Mulier nō tenetur de euictōe rei dotalis aliq casu si maritus sciuit rez esse alienā nisi expressa fuerit pmissa euictio.

bōefi. meruit vt hic ⁊ C. d̄ rei vx. ac. §. sz n̄ ignoram⁹ al'. n. stricti iu ris. ē cū n̄ iueiat̄ bōefi. vt. s̄. e. §. actōuz. Ei. s. actōi ex stipl'atu. l' ml'ri. Add. gl. itellit tex. nr̄z du plr̄ vno mō q p̄uiliuz tacite ypo tece sit ꝯcessum actōi. alio mō q sit ꝯcessuz ml'ri. ⁊ istd̄ ē magni ef fcūs. q⁊ si p̄uiliuz ē ꝯcessū actōi. tūc ꝯpetit nedū ml'ri sz cuilibz ad quē trāsit actō. si v̄o ml'ri tūc ē p sonale ⁊ n̄ ꝯpetit aliis. vn̄ p h̄ est hn̄da distictio bar. q̄ facit i. l. i. ff. so. ma. q aut loqmur i p̄uilio tacite ypotece. ⁊ illd̄ dat̄ actōi vt hoc tex. i v̄. ei. ⁊. d. l. vnica. i v̄. ⁊ vt pleni⁹. aut loqmur d̄ alio p̄ui legio p̄latōis. vt. s. ml'r alii credi toribꝰ p̄ferat̄. ⁊ h̄ ꝯpetit ml'ri. ⁊ n̄ trāsit ad aliū nisi ad filiū vt hic i gl. fi. ⁊ ibi vid̄bim⁹. ⁊ ita loqt̄ d. l. i. C. d̄ priuil. do. ⁊ ita d̄ h̄ p uilio itellit illū tex. ibi gl. i. ⁊ hāc distic. pbat bn̄ iste tex. i ad v̄sati/ ua aūt. vt ibi p bar. Credito ribꝰ diuidit̄ i. iiii. ptes p̄nci. In i. format. q. i. ii. rn̄dendo. refert opi. mar. ⁊ illā re pbat duob⁹ fū dament̄. In. iii. r̄fert aliā opi. q̄ ēt r̄probat vno fūdam̄to In. iiii. refert opi. bul. io. ⁊ azo. ⁊ illā ap pbat. s̄a ibi rn̄d̄o s̄z. m. t̄tia ibi s̄a ē opi. vt distiguat̄. iiii. ibi t̄tia ē opi s̄z bul. Creditoribꝰ. sz nū/ qd oib⁹ idisticte rn̄. sic s̄z. M. siue p̄imi hēant ypotecā l' pign⁹ exp̄ssaz siue non. sed hec n̄ valet quia lex distinguit. vt. C. de iu re do. l. vbi. Item fiscus et

In priuilegiuz tacite hypotece sit cōcessum mulieri l' mlieri

mulier pari passu ābulāt. vt. C. ō pnuil. fis. l. q̄uis. ⁊ fisc⁹ ñ p̄ferē hñtib⁹ exp̄ssaz. vt. ff. qui po. i pi. ha. l. si pign⁹ ergo nec mulier. Add. dicit d. Jas. addo vnū casuz sing. i quo mulier ⁊ fisc⁹ non ābulāt pari passu. imo mulier in eo potior cō fisco. qz si repiāt duo instra. vnū fisci aliud mulier⁊ eoꝝ die gfecta. p̄sumit pr⁹ scīm istz mlieris q̄ fisci. Jta singlr bal. i l. do ꝫ. C. de iur do. imo singulr vult bar. p⁹ By. ibi i. l. nō puto p illū tex. ff. de iur fis. q illō hēat locū nedū i mulierē. sz i quolibz pnato ō fiscū q si repiant duo instza ⁊c. Et lz fisc⁹ hēat pnuilegiū tacite hypothece nō tñ ciuitas alia q̄ romana. nisi hoc spālr gcessuz fit a pncipe vel fit statutū ō quo ēt hēs tex. aptū. ⁊ ibi gl⁊ bar. i. l. ii. C. ō iur reipub. li. xi. ⁊ gl. ⁊ bar. i. l. ii. C. ō ōbi. ciui. lib. xi. Scōa ē opi. vt distiguaf inter pign⁹. s. traditū ⁊ hypothecā s. ñ traditā. pzio cāu ñ p̄feratur mlr. so fic. ar. ff. q. ex ca. pi. ta. ō l. pe. Sz ⁊ hāc reprobā. p id qō ē ō. e. §. iter pign⁹. Tertia ē opi. sz B. ⁊ Jo. ⁊ azo. vt hñtib⁹ tacitā hypothecā p̄ferat ñ āt hñtib⁹ exp̄ssaz. lex. n. suū pnuilegium qō ōderat primis ipis admer vr pp mulierē. ñ āt id pnuilegiū qō sibi qs adiuenisset. Et h̄ caute. p bal p vba. l. C. q po. i pi. ha. l. fi. ibi lz affrior⁊ tp⁹ pnuilegio sint vallati ⁊c. Add. hāc vl. opi. gl. tenēt cōiter doc. hic. ⁊ ēt gl. q̄ pleni⁹ exaiat i. l. assiduis. i glo. magna. C. q po. i pi. ha. Jtē queritf hic p doc. vtrū dos gfessata ō cuius actuali nūcratōe ñ appet habeat ista pnuilegia ō qbus hic ⁊ i. d. l. assiduis. ⁊ ē iter eos longa altercatio. vide p d. Jas. Refert tñ d. Jas. vnū singlare dcm bar. ⁊ gl. i. l. p diuersas. ⁊ ibi bar. i. ii. col. C. mā. q i mā cessiōis nō sufficit gfessio ɔ. ii. si i istro cessiōis cedēs dicat l' gfiteaf sibi cē solutū nisi re uera ⁊ actualr pdef solutū. ⁊ sic regritf nūeratio realis al' eiz p̄sumit stimulata cessio. q̄ñ p̄cii p quo fcā ē cessio nō appet i veritate solutū. ō quo ēt p bal. i l. deo nobis. i. ii. col. C. ō epis. ⁊ cle. ⁊ i. l. i. C. ne li. potē. ⁊ i. d. l. p diuersas. ⁊ melⁱ⁹ i. l. ab anastasio C. mā. ⁊ Jnno. i. c. fi. ex ō al. iu. mu. cā fac. Jtē d. Jas. recitat aliud sing. dictū bar. i. l. si ex causa. i. ii. col. i vtraqz lec. C. de nō nu. pe. vbi volunt q si i instro cōfessiōis apponāf hec vba. Talis debitor ñ spe future nūeratōis gfessus ē ⁊c. siue ēt quecūqz alia vba dicat tñ p̄ulla vba quecunqz sint nō impedit executio ñ nu. pe. nā vba q̄cūqz p̄ferāf a debitore tpe celebrati ⁊tract⁹ ñ hñt eā ipedire. qz ea facilitate q̄ iungaf debitor ad gfitēdū se recepisse q nūq̄ recepit sub spe future nūeratōis. eadē facilitate poneret q̄cūqz verba i istro gfessiōis quod nō. Dicit tñ d. Jas. q ista p̄sūptio licet hēat locū q̄ñ maritꝰ fuisset gfessꝰ pce nulla ꝫba pōt q̄ reptiōi nō mimerd. te p camje remitiaꝰ

Ciuitas. nō habet p̄ legem arite hypotece

Distinguē inter pignus mter pignus tradituz t hypothecaz

Capitis m q̄ mtbalet mb recuperatiōba. realis & actualis remissio

se dotē accepisse ab vxore vel ab ei⁹ pr̄e. sec⁹ si fuisset ꝯfessus se accepisse dotē a ticio. q̄ tūc p̄sumit̄ sp̄ fuisse nūerata actualr. ⁊ tūc n̄ admittit̄ exceptio nō nūerate dotis. Istud fuit sing. dictū Saly. i auct. sz cū necesse. C. d̄ do. ante nup. Reliqua vide p̄ doc. hic.

Cū ipsa. Diuidit̄ i. v. p̄tes principales. In p̄ria declarat tex. ⁊ tollit vnū tacitū cōtrariū pro materia fallētie. In. ii. querit et sol. In. iii. tollit aliud factū ꝯriū In. iiii. querit ⁊ sol. cū vna fallētia. ⁊ circa so. multa pōit. In. v. format aliā. q. i qua primo arguit ad p̄tes postea decidit. ꝑa ibi. sed nūquid ꝓcur̄. tertia ibi. Itē qd̄ hic dicit. quarta ibi. sz qn̄ mulier pōt experiri. quita ibi. sz nūquid p̄ri. Et hāc gl. dicit sing. bal. i. l. vnica. §. planius. C. d̄ rei vx. ac.

Cū ipsa vis faciēda ē i eo q̄ dicit ipsa. nā ali⁹ nō admittit̄ ad tale priuilegiū agēs ꝓ dote ēt hr̄s mulieris. vt. C. de priuil. do. l. i. nisi sit d̄ suis hr̄dibus. i. de filiis ⁊ aliis descendētibus mulieris. C. qui po. in pig. ha. l. i.

Add. doc. hic cōiter examināt an p̄r teneat̄ dotare filiā ēt maritatā. Et tenent doc. cōmuniter q̄ sic. Et dicit do. Jas. hētis notare q̄ pater non tenet̄ maritare vel dotare filiam hr̄ticam vel iudeam. tex. ē nō. in. l. cognouim⁹. in ver. ceteris liberis. C. de hr̄ti. ⁊ glo. vnica. i. l. si vero. ff. de i rē ver. Et dixit bal. i rubrica. C. de priuile. do. q̄ mulier hr̄tica non hz priuilegiū dotis quod nō. ad limitatōem. §. nostri. Aduerte tn̄ q̄ si filius vel filia hebrei sint effecti orthodose religionis. idest christiani. q̄ p̄r iudeus vel alteri⁹ secte tenet̄ dictos filios alere ⁊ filias ⁊ donationē p̄p nuptias cōstituere ⁊ dotem dare ꝑm vires patrimonii. tex. ē sing. in. d. l. cognouimus. C. de hr̄ti. qd̄ ange. hic dicit multū notādū ⁊ se hūisse de facto. ⁊ dicit do. Jas. ⁊ pro nunc est de facto papie. Addit do. Jas. glo. amplius volētē in. l. mater. C. de iure do. nā regulariter mater non cogit̄ dotare filiam. q̄ officiū maternū non ē filias dotare. vt est ibi tex. nisi mater esset diues ⁊ pater inops. qui nō hēret ex quo dotaret filiā ita bar. ⁊ bal. in. d. auct. res que. ⁊ ceteri doc. Scd̄o nō q̄ si p̄r eēt egenus vel multis debitis inuolutus ita q̄ nō sit sufficiens ad dotandū filiā. tūc nō tenet̄ eam dotare. imo fortius dato q̄ p̄r cōstituit sibi dotē cōstō erit nulla. Ita dixit ⁊ tenuit ludo. ro. in. l. i. ff. so. ma. p. l. ait p̄tor. §. si cum mulier. ⁊ l. fi. §. si a socero. ff. q̄ i frau. cred. Sed ante eum hoc fuit dictū bal. in. d. l. fi. in. iii. colū. C. de do. p̄. Nūquid aūt si filia cepit maritū vilem ⁊ indignum domui sue p̄r teneat̄ eā dotare. Ludo. ro. ff. so. ma. tenuit q̄ nō Addo bal. idem tenentez in. l. i. i fi. iiii. col. ff. so. ma. allegat tex. in

Sarracenus tenetur alere et dotare ex filios effecto xp̄ianos?

hātio p̄a

hātio 2a nisi p̄r sit pauper

hātio 3a

nisi accipiat vilē p̄sonam in maritu

l.iii.§.si emãcipatus filius.ff.de ꝯta. Quid ãt si filia nupsit pr̃e ꝯdicẽte an tenet̃ eã dotare vide/as Panor.i.c.cũ cãm.extra de rap.⁊ doc.i.c.accedẽs. extra d̃ ꝓcur.⁊ ibi Jmol.i.iii.col. Et ad/uerte.qꝛ cũ filiafa.de iure cano. possit nubere sine ꝯsensu pr̃is.vt ẽ gl.i.l.paulus.al'incip̃ eũ qui in gl.iii.ff.de sta.ho.certe si filia nubat digno viro q̃uis nupserit si/ne ꝯsensu pr̃is.nõ dico ꝯ volũta/tẽ tũc pr̃ tenet̃ eã dotare. Jta gl. iure cano.i.c. hoc sacr̃z.xxxvi.q. ii.⁊ gl.i.c.d̃ rapto.i v̄.ꝯsenserint xxxvi.q.i. An ãt pr̃ teneat̃ do tare filiã naturalẽ tm̃ l' ẽt spuriaz vide bar.i.l.si.i.ii.col.ff.d̃ his q. vt indig. Quid ãt si filia ẽ mere trix vel silis ꝯditõis. an pr̃ tenea tur eã dotare. vide bal.i.d.l. qui liberos.in repor. ãtiquis.ff.d̃ ri. nup.

Gl. Sed nunquid ꝓcuratori mulieris dat̃ hoc priuile/giũ. Rñ.sic.vt.ff.so.ma.l.alia.⁊ ff.de ꝓcur.l.si minor.§.quoniã. Add.hãc ꝑtem gl.doc. cõiter ap probant in ꝓcuratore simplici. sz quid in ꝓcuratore in rẽ suaz. cui essent cessa iura a muliere an gau debit priuilegio p̃latõis. Et d̃ter minat Jo.fa.hic ꝙ nõ ꝑ hũc tex. Sz dicit d.Jas. distinguẽdũ esse ꝓut fa.bar.in.l.post dotẽ. i vlti. col.ff.so.ma.ꝙ aut cessio fit ex ne cessitate iminẽte ex vtraqꝫ parte. aut ex volũtate ⁊c. dic vt ibi per eũ. Jtẽ qd̃ hic dicit d̃ dote sua iõ dicit qꝛ aliud in dona.ꝑꝑ nup. Add. Jdẽ ẽt tenuit gl.i.d.l.si. i si.hic alle. Sz circa hoc vide que dicta sunt.s̃.ꝑ d. Jas. in ſo nõ. vbi dr̃ ꝙ lz mulier nõ hz priuile/giũ p̃latõis in donatõe ꝑꝑ nupt̃. hz tñ priuilegiũ tacite ypothece ꝑ multa que ibi dixi. Jas. Sub/dit ẽt Ang.hic vnũ nõ. verbũ ꝙ mulier que nihil soluit d̃ dote ꝓ missa.nihil ẽt lucrat̃ de dona.ꝑꝑ nup. Si soluit ꝓ parte.ꝓ eadem ꝑte lucrat̃.tex.ẽ i.§.illd̃.vbi bal. ⁊ Ang.i aut̃.de nõ elig. ſo nub. ⁊ trãsũptiue i auct̃.sz que nihil. C.d̃ pac.ꝯuẽ. Sed qñ mulier põt experiri d̃ dote. Rñ.so.ma. ⁊ nõ prius nisi maritus ad iopiaz vergeret.vt.ff.de iure do.l.vbi. ⁊.ff.so.ma.l.si cõstãte. in prin. ⁊ hoc siue ipsa dederit dotẽ siue ali us extraneus qui tñ nõ fuit pa/ctus de ea sibi reddẽda.quo casu sibi nõ mulieri daret̃.vt C.d̃ rei vxo.act.§.accedit. Si ãt pr̃ mu/lieris dederit dotẽ pr̃i actio ⁊ fi lie simul dabit̃.imo aliquãtuluz plus hz pr̃ qui agit.⁊ filia semꝑ vr̃ consentire nisi hẽat iustã cãm ꝯdicẽdi.vt so.ma.l.ii.§.si.⁊.l.nõ solũ. Add.an aũt extraneus qui tꝑe ꝓmissiõis dotis nihil dixit d̃ restõe sibi fiẽda possit postea p̃iu dicare mulieri stipulãdo.vide gl. uõ.tenẽtẽ ꝙ ñ i.d.§.accedit.quã bar.ibi nõ.⁊ multũ ꝯmẽdat. de quo ẽt latius vide bar. in.l.quo tiẽs.ff.so.ma. Et hanc dotem itegrã dz ſuare pr̃ ꝓ filia.nisi cla

de.i.tẽpestate vel vi pr̃imonium suũ fuerit diminutũ. vt i aut̃. de equa. do. §. qz vero.

Additio. Illud quod vlt̃ hic glo. patrem non posse diminuere dotem p̃mi matrimonii intelligit ange. hic eẽ verum in dote realiter data. sed dotem tantum p̃missam p̃imo iuro. bene potest pater minuere in scõo matrimonio ꝛ in terminis nostris est glo. nõ. in aut̃. quãuis. in glo. i. in v̈. diminuere. C. de rei vx̃. act. ꝛ an si filia semel dotata dotẽ suã consumpserit vel p̃didit. nũquid pr̃ tenet̃ eã iterum dotare. Et fil̃r de filio cui pater assignauit p̃tem suam si eã ꝯsumpsit an pater teneat̃ eũ alere. vide bar. in terminis in. l. si cum dotẽ. §. si post solutũ. ad fi. ꝛ ibi p̃ bal. ꝛ alios. ff. so. mat.

Sz nũquid patri hoc p̃iuilegiũ dabit̃. Aff̃ q̃ nõ qz suo p̃iuilegio agit. ff. so. ma. ꝛ. l. ii. §. volũtate. Ecõtra q̃ fic vz̃ cũ filie p̃ hoc p̃uidet̃. qz pr̃ hanc reseruare cogit̃ filie. ꝛ hoc vez̃ puto vt hic dr̃. cuius p̃uidẽtia ꝛc. Add. cum hac gl. trãseũt cõiter doc. Intelligẽdo tñ glo. habere locum q̃n filia cẽt viua tpe quo pr̃ agit. Si ãt ia cẽt mortua ipsi ageret non hẽret hoc p̃iuilegiũ p̃latiõis sm Jo. fa. qz hoc nõ repit̃ inf̃ cautũ De hoc tñ vide latius bar. i. d. l. post dotẽ. i pe. col. ff. so. ma.

Sũmula.

Actio ex stipulatu p̃ dote est actio ciuilis que dat̃ marito ad exigẽdum dotem sibi p̃missam. ꝛ ẽt vxori ad dotem sibi restituendam in casu. s. dotis restituende. ꝛ ẽt dat̃ extraneo si stipulatus est dotem sibi reddi. Et est actio bone fidei ꝛ hz̃ p̃iuilegiũ tacite ypothece ꝛ prelatõis mõ quo supradictum est.

abcdefghiklm.

Ex stipulatu.

In hac actõe si marit⁹ agit ad dotẽ. dicat ago ꝺ ticiũ socerũ meum. ꝛ dico q̃ ꝺ tali ãno ꝛ mẽse ꝺxi mr̃imoniũ cũ berta eius filia. p̃ qua dict⁹ ticius p̃misit mille pro dote. iã ẽ ãnus vel circa. ꝛ eã vsq̃ nunc distulit soluere. ꝛ ẽt indebite recusauit. Quare cũ ego per tps̃ suprascriptũ sustinuerim onera mr̃imõii. Et ppea cũ interfit mea i. xx. dictã dotẽ tpe ꝺbito fi fuisse mihi solutã. ¶Peto dictum ticium ꝯdẽnari ad danduz ꝛ soluẽdũ mihi actualiter dicta mille integra. promissa in dotez. Itẽ eũ ꝯdẽnari ad. xx. mihi soluẽda pro meo interesse.

Ex pte vero mulieris soluto matrimonio fic forma libellum.

Dico ꝺ B.ticii hꝺē. q ꝺctuz fuit mr̃imoniū iter dictū ticiū he redē ⁊ me. ⁊ q dictus ticius a me vel a tali ꝑ me recepit mille dot̃ noie. ⁊ q dictū mr̃imoniū ē dissolutū morte dicti ticii. qui decessit iā ē ānus elapsus. ⁊ q seyius est hr̃s dicti ticii cui⁹ hr̃ditatē adiuit. quare peto dictū seyuz cōdēnari mihi ad dandū ⁊ soluēdum ad restituēdū mihi dicta mille. vna cū .x. ducat̃ ꝑ interesse meo. ꝑ retardatōe solutōis dcē dotis ꝛc. Libellus vero cōstāte mr̃imonio fic formaf ex pte mulier̃ dico q cōtraxi mr̃imoniū cū ticio ⁊ ipse ꝑ me dot̃ noie recepit mille. ⁊ q dicto tpe dictus ticius erat soluēdo. ⁊ q postea dict⁹ ticius deteriorauit ꝙditōz̃ suam. ⁊ male vsus ē substātia sua. ⁊ icepit nergere ad inopiā. verū cū leges puideāt in talibus casibus idēni tatib⁹ mulierū. ne dictā dotē me az ꝓdā. ⁊ ne me ⁊ dictū ticiū ⁊ no strā familiā alimētare nō possim peto ꝑ vos ⁊ vīm offiū ꝙdēnari dictū ad ꝙfignādū. ⁊ q cōfignare debeat tot de bonis suis que eq/ualeant dicte quātitati dot̃. ma/xie vt dcā dos i tuto ꝙstituaf. ⁊ ex nūc me pataz offero mr̃imonii onera sustinere ⁊ alia facere ⁊ ad iplere ad que obligata fū. ex for/ma iuris ⁊ statutoꝝ ꝑ̄. ꝛc.

In bonefidei.

Hodie ꝙpēsatio opposita ab hoc ꝓmit. oēs actōes ad ꝙcurrentes q̄titates ipo iure fiue fit actō bōefi. siue stricti iur̃ exceptaf actōe ꝺpositi que ꝑ ꝙpēsatōz̃ nō tollif. h.ꝺ. Et dicitf i. iii. pres. primo qualiter ꝙpensatio fit i bonefi. in diciis. ſo qualiter olim ⁊ hodie fit i stricti iuris. tertio facit quādaz exceptōz̃. Fa ibi. fz ⁊ i stricti iuris. tertia ibi excepta. Alng. Addnō q offiū iudicis vsaf i bonefi. iudiciis maxie circa accessiōes fz gl. hic. siue fit ꝓprie ꝺctus bōefi. vt hic. cta itelligit gl. istū tex. hic in. ꝺ. §. fi. Et de offō iudicis vide que scripsi. s. e. in prin. i. xi. col. ⁊ i. §. rursus. Et fic i iudiciis singularibus accessiōes veniūt offō iudicis nō iure actōis. secus i vniuersalibus vi. s. §. pri. Et fi vis scire duas iter ꝺctū bonefi. ⁊ stricti iuris dictū ē. s. §. actionū.

Nō q i bōefi. iudicis eqtas multū operaf ⁊ bonū ⁊ equū est attēdēdū. fa. l. fi fideiussor. in. §. quedā. ⁊ ibi bar. ⁊ i. l. quinq⁹. et ibi bar. ff. mā. fa. l. i. i prin. ff. ꝺ in sti. ⁊ iure. ⁊. l. fi suū. §. sequif. in fi. ff. ꝺ v. ob. Nō tex. ibi libera ptās q quis i bōefi. iudicius ꝙdaf iudici libera ptās. nō tñ pp hoc tollif qn iudex dēat obser/uare ēt ius cile vt hic. ⁊ ē tex. nō. ⁊ ibi bar. i. l. bōafides. ff. depo. ⁊ bar. i. ꝺ. §. quedā. Sz clarū est q tali cāu oio dz̃ obseruare ius ci/uile. naturale ⁊ gētū. q pz i cle. pastoral. ꝺ re iudi. x i cle. sepe cuz ibi nō. ꝺ v. fig. ⁊ i. l. i. ⁊ ibi bar. ꝺ tes. mi. Nō q appō ꝙpēsatōis

ipso iure eneruat ius actoris in parte ꝯpensata. ita ī residuo tātū mō opus ē ꝙ reꝰ ꝯdēnet̄. Et h̄ excepta actōe depositi que ꝑꝑ exuberantiā fidei hitā ī depositariū hz ꝙ ꝯpēsatōe nō tollat̄.

Gl. Restitui. Large accipe siue ꝑ dādo siue ꝑ restituēdo. vt. ff. d̄ ver. sig. l. verbum reddere. Et hoc itellige siue in vsuris ex mora. vt. ff. d̄ vsuris. l. mora. l. i bonefidei siue itereē agētis. vt. s̄. d̄ ob. ex cō. §. fi. Addi. an aūt v̄bū reddere vel restituer̄ ꝯtineat dare ex ꝓpria significatōe an vero ex iterp̄tatōe ⁊ sic ipropriе recurrite ad Bartoluz hoc late examinantem in rubrica. ff. so. ma. i. iii. col. Opposita que exceptio dabat̄ qꝛ dolo facit qui petit qd̄ restituturꝰ ē. vt. ff. d̄ excep. do. l. dolo. ⁊ ita nō. q̄tū ad effectū nulla ē dr̄ia sz quātū ad v̄ba vel rigorē iur̄. Add. dicit do. Jas. ꝙ iudicio suo hec gl. male dicit dū vult ꝙ solū sit dr̄ia quo ad verba nō quo ad effectū an cōpēsatio ꝯpetat ipso iure an ope exceptōis doli hoc ē absurdū dicer̄ cū leges ñ īponāt̄ v̄bis sz rebus l. ii. i fi. C. cōia de le. ⁊. l. fi. C. de vsur. Et dicit do. Jas. ꝙ v̄a dr̄ia ē. nā si actio tollat̄ ipso iure iudex ex offō pōt repellere agētē ⁊ absoluere reū ēt reo nō petēte ⁊ nihil excipiēte qd̄mō posset iudex facere nisi qñ actio eēt sublata ipso iure. sed ope exceptōis tm̄ ꝑ sup̄scripta iura maxie ꝑ gl. i. l. si vnꝰ §. pactꝰ. ⁊ ibi latissime bart. i. ix. ⁊. x. col. ff. de pac. Adde aliā ⁊ nō eē dr̄iaz qꝛ i cāibus i quibus ꝯpēsatio fit ipso iure absqz facto hominis. ꝓut oli erat ⁊ hodie i actōnibus bōefi. certe solutū repetit̄ vt idebitū. qꝛ vere hoc erat idebitū. de quo ē tex. i. l. qd̄. dr̄ la pria §. pe. ff. de impen. i re do. fac. secus āt i cāibꝰ i quibꝰ locꝰ ē ꝯpēsatōi fcō hois nō ipso iure ꝓut oli erat i actōibꝰ stricti iuris. qꝛ tūc ñ ē locꝰ repetitōi. vt ē tex. i. l. q iuicē. vbi gl. i. ff. d̄ ꝯdi. ide. ⁊ ibi bar. q formalr̄ pōit hāc dr̄iaz. Jur̄ aperto. Diuidit̄ i. iiii. ꝑtes. In prima declat̄ tex. ⁊ declatōis rōnē assignat. a ꝑtibꝰ sufficiēter enūeratis. ⁊ ita oppōit ꝯ id qd̄ ꝓxie dixi ⁊ soluit. In. iii. querit ⁊ sol. In iiii. idē facit. sa ibi. non vt. tertia ibi. itē qd si hincide. quarta ibi. itē qd si ab vtraqz ꝑte. Jure apto. i. vbi q̄titas hincide debet̄ Add. dicit d. Jas. hec gl. i prima ꝑte vult. iiii. ꝯclones. pria ē ꝙ de q̄titate ad q̄titatē fit ꝯpēsatio. Hec ꝯclo ꝓcedit sz Jo. fa. hic ī quātitatibus q̄ iter se recipiūt fūctionē. i. ꝙ vna fungat̄ vice alterius ꝑꝑ oimodā similitudinez q̄ ē iter eos vt declat̄ iur̄cō. i. l. certū. i fi. ff. si cer. pe. ⁊ i. l. ii. §. fi. i gl. magna añ mediū. e. ti. qꝛ tūc vna pōt ꝓ alia solui. vt. d. l. ii. §. i. et sic fit ꝯpēsatio pecunie ad pecuniam. frumēti ad frumētū. ⁊ sic de aliis. dūmō sint eiusdē bonitatis. Scd̄o hec ꝯclo ꝓcedit qñ hicide

Quid sit effectus ꝙ actio tollatur ipso iure
Quare iudex ex offō suo pōt agētem repellere

Soluptū ignorāter repet pōt

debet̃ q̃titas ⁊ pure. sec⁹ si ille cui opponit̃ ꝯpẽsatio eẽt debitor sub alternatõe spẽi vel q̃titatis. ⁊ esset ei⁹ electio. qꝛ tũc nõ admitteret̃ ꝯpẽsatio. ⁊ d̃ his est tex. nõ. ⁊ ibi gl. bal. ⁊ saly. i. l. si debeas. ff. d̃ cõpẽsa. Tertio limitat̃ hec ꝯcl'o q̃ nõ hꝫ locũ qñ debitor quãtitatis posset se liberare dãdo spẽm vt i debito noxali i quo dñs tenet̃ ad quãtitatẽ estiatõis dãni dati per seruũ. ⁊ tñ dãdo seruũ ꝑ noxa liberat̃. iuxta. l. miles. §. i. cũ si. ff. de re iudi. Add. d. Jas. hic format nõ. q. Pone q̃ mutuaui famulo meo. x. qui mihi postea seruiuit certo tpe. an fiet ꝯpẽsatio. de hac q. hẽtis tex. nõ. q̃ sic. i. l. si. in v̄. l' ope quiquẽnii vicẽ referri bñficii C. d̃ cap. ⁊ postli. reuer. ⁊ ibi bal. nõ. illũ tex. ad hoc q̃ seruiciũ pfonale extenuat quãtitatẽ debitaꝫ. Ad idẽ hẽtis tex. ⁊ meliorẽ i. l. i. C. de pig. ac. Nã spẽi ad spẽm vl' spẽi ad quantitatẽ. Add. hẽtis hic duas ꝯcl'ones. pria ẽ q̃ speciei ad spẽm nõ admittit̃ ꝯpẽsatio. ⁊ ad hanc nihil ẽ addẽdũ. sa est q̃ spẽi ad q̃titatez nõ fit ꝯpensatio. Quã ꝯcl'onez litat Jo. fa. hic ꝑcedere nisi qñ species eẽt ad q̃titatez deducta. ⁊ sic qñ quantitas successissꝫ i locũ spẽi. qd̃ alñ ꝯtingit. vt qñ spẽs que d̃bet̃ ẽ aliena ⁊ dñs nõ vult illaꝫ vendere l' vlt vendere nimis magno p̃cio. tunc in locũ speciei succedit q̃titas. vl' qñ al' subest iusta causa iux̃ tex. nõ in. l. si dom⁹. §. q ꝯfitet̃. ⁊ ibi late tradit̃. ff. d̃ le. i. tũc sm Jo. fa. admittit̃ ꝯpẽsatio. qꝛ tũc idez essꝫ iudicandũ qd̃ d̃ q̃titate. ⁊ d. Jas. seqt̃ hic. Scd̃o limitat̃ hec ꝯcl'o q̃ speciei ad q̃titatez nõ admitit̃ ꝯpensatio q̃ ista ꝯcl'o ꝓcedat. qñ agit̃ d̃ ꝯpensatõe fienda in iudicio l' ꝑ iudicez ex dispõe legl alia pte iuita. sec⁹ aũt est in ꝯpensatõe fienda exp̃ssa vl' p̃sũpta mente disponent̃ q̃ potuit disponere put voluit. qꝛ tũc habebit locũ ꝯpensatio etiaꝫ d̃ specie ad q̃titatem. ita dixit singl'r Jo. d̃ imo. in. l. si cũ dotez. §. si pr̃. ff. so. ma. sꝫ do. ias. all'at bar. tenentez ꝯ̃riuꝫ. in. l. hmõi. §. cũ pr̃. ff. d̃ le. i. Vel q̃titat̃ ad q̃titatez. si est quantitas vt spẽs nõ fit ꝯpensatio. qꝛ nõ pꝫ iure apto. vt. ff. d̃ pig. ac. l. si ꝯuenerit. prio rñ. ⁊. ff. d̃ ꝯdi. inde. l. si nõ sortez. §. si centũ. ⁊ d̃ impẽ. in re. do. fac. l. q̃ dr̃. ⁊. l. si. ⁊. ff. de pecu. l. si creditor. §. i. Add. hẽt̃ hic. iiii. ꝯcl'onez. q̃ si debet̃ quantitas vt spẽs q̃ illi⁹ quantitat̃ ad aliaꝫ quantitatẽ ñ fit ꝯpensatõ puta si debeant̃ centũ q̃ sũt in tali archa vl' i tali sacculo quo casu cẽsent̃ vt species iux̃. l. plane. §. i. v̄. sꝫ hoc ita. ⁊. l. sꝫ si certos. ff. de le. i. vl' si debeant̃ certi nũmi qui sũt peculiares. iux̃. l. si creditor. § i. hic alle. i gl. De hoc tñ d. ias. remittit. Sꝫ nõne statiꝫ hic subicit q̃ actõi i rem p̃t opponi cõpensatio. ergo vr̃ fieri d̃ spẽ ad q̃titatẽ. Sꝫ dic q̃ fit rei vẽdicatõi. qñ re nõ restituta iurat̃ in litẽ l'

in vera estimatõe. vt. ff. de rei vẽ di. l. qui restituere. Add. nõ qđ gl. ita oppõit ꝯ id qđ ꝓxie dictũ est. ꝙ spẽi ad quãtitate nõ admittit ꝯpensatio ꝯ đ hoc tex. vbi dr̃ actõi in rẽ obici ꝯpensatõez. ⁊ tñ actio in rẽ dat̃ ad spẽm. vt. l. si in rẽ. ⁊. l. vendicatio. ff. de rei ven. Rñ de vt in gl. hic. Itẽ quid si hincide đbitũ ẽ in gñe vt qꝛ debeo tibi hoiez ⁊ tu mihi hoinez. Rñ. fit ꝯpensatio. vt. ff. si ꝑs hr̃. pe. l. i. §. cũ me. ⁊. ff. đ hr̃. insti. l. qui nõ militabat. i. rñ. ⁊. ff. de le. ii. l. vnũ ex fãilia. §. sꝫ si vno. Addi. dicũt doc. hic ꝙ iura alle. ꝑ gl. non ꝓbant dictũ suũ sꝫ tñ dicũt ꝯcl'onẽ gl. ꝓcedere qñ essent duc spẽs debite in genere que essent eiusdem estimatõis. puta tu deberes mihi vnũ bouem in genere. ⁊ ego tibi bouẽ in genere. qꝛ quisqꝫ nr̃m dando mediocrez liberaret̃. vt. l. legato generalr̃. § i. cũ si. ff. de le. i. secꝰ si non essent eiusdẽ estimationis. puta qꝛ ego deberem tibi bouẽ ĩ genere. ⁊ tu deberes mihi hominẽ in genere. ⁊ ita cõiter doc. trãseũt. vide hic d. Jas. Item quid si ab vna parte est debitũ ꝯfessatũ ab altera negatũ. Rñ. nõ pꝫ apto iure. vnde non fit ꝯpẽsatio. vt. C. de ꝯpen. l. si. §. pe. Add. hẽtis ergo ex hac glo. ꝙ liquidi ad nõ liquidũ nõ fit ꝯpẽsatio. Et dicũt doc. hanc ꝯcl'onem ꝓcedere nisi tale debitũ non ꝯfessatũ possꝫ de ꝓximo liquidari. d. l. si. C. de ꝯpẽ. ⁊ ad hoc bñ faciet illa limitatio. Panor. in. c. ii. extra đ depo. đ qua infra. Unde doc. hic examinant qñ oppõ compensatõis requirit altiorez indaginem. ⁊ quantũ tp̃s dat̃ ad ꝓbandum. Et cõis opi. est ꝙ tale tempus relinquit̃ arbitrio iudicis. Sed do. ias. alr̃ tenet vide hic ꝑ eũ.

Ipso iure. Hec gl. diuidit̃ ĩ tres. In prima ad declarationẽ tex. ponit opi. quorundã. In. ii. illam reprobat tribus rationibꝰ. In. iii. ex predictis format. q. ad tex. nr̃m ⁊ rñdet. ſa ibi. sed certe imo est necessarium. tertia ibi. sꝫ ſm hanc opi.

Ipso iure. adeo vt dixerũt qdam non est necesse oppõi ꝯpensatõnẽ hois vt hic. Sꝫ certe imo ẽ necessarium vt opponat̃. quod ꝓbo tribꝰ rõnibus. nã fideiussor ꝯuentus eliget. vt qđ vel sibi vel reo debet̃ ꝯpenset. que electio sibi non daret̃ si ius compẽsaret. vt. ff. de compen. si quid.

Add. hec opi. per glo. reprobata fuit. M. vt refert glo. i. l. si constat. C. de compẽ. Et in. d. l. si quid. vide glo. magistrã enumerantem plures casus in quibꝰ quis compẽsat ẽt illud quod ẽ alteri debitũ. quos etiã enumerat glo. in. l. eius. C. de compen. Et illud quod glo. dicit ꝙ fideiussor potest opponere quod reo debet̃ illud est verum ſm distinctionez glo. nõ. in. l. veruꝫ. in glo. si. ff. đ ꝯpensa.

Item ⁊ reus ꝯuentus eligit i quā cām ꝯpensat. si debeat ex plu rib⁹ causis. vt. ff. d ꝯpē. l. q labeo itē lex dicit eū male agere cui obi ci pōt compensatio. vt. ff. de ꝯpē. l. verū. sz qui male agit hēt actio nē. sz elidit exceptōe. vt. ff. qñ di. vsuff. l. ce. l. i. Sz sm hāc opi. quid adicit actiōi stricti iur̄ ad id quod erat oliz. rñ. qr doli mali tm̄ obiciebat. exceptō. sz nūc ēt cō pensatōis exceptio opponitur. vt hic ⁊ j. eo. §. pe. ⁊ nihilomin⁹ ex ceptio doli cū general' sit. vt. ff. d ex. do. l. ii. §. ⁊ generaliter.

Siue alias. s. actōes vt mixtas que sunt quatuor. vt. s̄. e. §. que dā actōes. Itē psecutio fideicōmis soꝝ. itē offm̄ iudicis ⁊ similia que actiōes sunt ēt largissime accepto vocabulo. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ac tiōis verbo. vñ ⁊ petitōes cautio nū occasiōe dāni ifecti ꝯpensant. vt. ff. de dā. infec. l. i. ⁊. l. si qs. §. si qs. Addi. no. ex gl. q ēt illud qd debet offō iudicis pōt ꝯpēsa ri. adde tex. in. l. si ambo. §. in sti pulatōibus. ff. de cōpē. qd intel lige verū de debito offō iudicis. in quo nullū obstaculū ē i medio al' secus. ita limitat singulariter bar. i. l. si. §. si. ff. de ꝯdi. inde.

Depositi hec gl. Diuidit in iii. In pria timore taciti ꝯrii limi tat ⁊ declarat tex. In. ii. tacite q̄ rit. an istud quod hic dr̄ in depo sito hēat locū in ꝯmodato. In. iiii. enumerat casus in qbus ces sat ꝯpensatio ptes patēt. De positi qd tu intelligas. qñ pecu nia nō signata ē deposita. quo ca su ēt aliā similē reddere pōt. vt. ff. depo. l. lucius ⁊. l. diē spōsalioꝝ §. i. si aūt eēt depō facta in spē vl' in pecunia vt spē qd eē pōt. ff. de le. i. l. plane. §. sz hoc. ita tūc etiā alia rōe nō obicit ꝯpensatio. qr i spē nō fit compensatio. Item qd hic dicit in actione depositi. idez dicūt qdam in actione cōmodati vt. C. ꝯmo. l. sub ptextu. sz certe imo ē ibi rō. qr in spē fieret. nam sole spēs ꝯmodant nō q̄titates nisi q̄titas vt spēs ꝯmodet. vt. ff. ꝯmo. l. iii. §. si. Item cessat al's ꝯpensatio vt qñ mihi p violētiā rē abstulisti. vt. C. de ꝯpen. l. si. i si. itez ⁊ fisco nō opponit i qbus dā casibus quos dic. vt. ff. de iur̄ fis. l. aufert. §. qui ꝯpensatiōem. item in curatore q fraudauit pu blicā ānonaz. vt. ff. de ꝯpen. l. ob negociū. Addi. vide gl. plenioꝛē ⁊ magistrā. que enumerat oēs ca sus in quibus cessat ꝯpensatio in d. l. ob negociū hic all'. in fi. glo.

Defraudet sed nōne hec rō vbiqz hz locū. rñ. nō ita. qr si re stitutio denegat est dolus. vt. ff. mā. l. si ꝓcuratorem. §. dolo. itez depositarius de dolo tm̄ al' tene tur. vñ si hic magis grauet nō ē mirū. vt. ff. de iur̄iur. l. eū q i pri.

Preterea. Actiones arbitrarie iō dicte sunt. qr mere in arbitrio iudicis sunt. ⁊ sunt tam reales q̄ psonales. h. d. ⁊ diuidit in tres

ptes. prio ponit quare dicant̃ ar
bitrarie. ſo que ſint iſte arbitra/
rie. tertio qd iudex in his poſſit.
ſa ibi ſz iſte. tertia ibi in his etcni.
Addi. no. ꝙ nõ reſtituẽs rem
ad mandatũ iudicis vltra rẽ cõ/
dẽnabit̃. de quo in. l. qui reſtitue
re. ff. de rei vẽ. ⁊. j. dicã. No.
ꝙ actio ad exhibẽdũ. ꝯ nõ exhibẽ
tẽ ad mandatũ iudicis eſt arbitra
ria. Nota ꝙ actio publiciana ⁊
ypotecaria ſunt actões reales. vt
hic ⁊. s̃. e. §. ſz iſte. ⁊. §. itẽ ſeruia
na. ꝯiuncta. §. in pſonã. s̃. e. Nõ
ꝙ actio de dolo ⁊ actio qđ me.
cã. ⁊ actio ad intereſſe ꝑꝑ locum.
ſunt in pſonã ⁊ que ſit vtilitas ⁊
que dr̃a. vtrũ actio ſit in rẽ an in
pſonã hr̃. ⁊ ibi dixi. s̃. e. §. i. Nõ
ꝙ in his actionibus arbitrariis
iudex hꝫ magnaꝫ ptãtem. ſm na/
turã cuiuſqꝫ negocii. ex equo ⁊ bo
no iudicare ⁊ ꝑ ꝯñs q̃uis aliqd
ſit poſitũ in mero arbitrio iudi/
cis. dꝫ tñ iudex hẽre ante oculos
bonũ ⁊ equũ. vt hic. ⁊. l. ꝙ ſi ephe
ſi. ff. de eo qđ cer. lo. ⁊ ſimiliter ſi
ꝯcedat̃ alicui libera ptãs. tñ vr̃ ꝙ
nõ poſſꝫ poſtergar̃ bonũ ⁊ equũ.
Addi. no. ſm. d. Jaſ. hic ꝙ lꝫ
in iſtis actionibus arbitrariis pẽ
det ex arbitrio iudicis qd quale ⁊
q̃tũ. vt. s̃. dictũ ẽ. non tñ pendet
ex arbitrio ſuo an iudicet. qꝛ niſi
in iſtis actõibus ipartiret̃ officiũ
ſuũ eſſet recurrẽdũ ad ſuperiorẽ.
qui poſſet eũ artare ⁊ punire ſm
Jo. ſa. hic quẽ ſequit̃. d. Jaſ. all̃.
§. i. in aũt. vt diſ. iudi. ⁊ aut. ſi ve
ro. C. ad. l. iul. de adul. ⁊ bar. in.
l. a diuo pio. §. ſniam rome dictã
ff. de re. iud.

Glo. Arbitrarias. Diui/
dit̃ in. iiii. primo ponit
queſitũ. ſo ponit rñſiõem quorũ
dã quã reprobat. i. iii. ponit aliaꝫ
ſo. aliorũ quã ẽt reprobat. in. iiii.
ponit ſo. alioꝝ ⁊ verã quã appro
bat. ſa ibi rñdent qdã ⁊ dicũt. ter
tia ibi alii dicũt. iiii. ibi alii dicũt ꝙ
ẽ vũ Arbitrariaſ. ſz nũqd ſint bo
neſi. vel ſtricti iur̃. rñdẽt quidam
ꝙ boneſi. ſunt qꝛ in iudicis arbi/
trio ſunt vt. j. ꝓximo. §. i fi. ⁊. s̃.
eo. §. in boneſidei. ſz hoc nõ valet
qꝛ offm̃ iudicis qđ in boneſi. iu/
diciis venit ẽ iur̃ actõis. ſz hoc ꝙ
eſt in arbitrariis meꝝ eſt. ⁊ in iu
dice tñ ẽ. vt. ff. de eo qđ cer. lo.
l. in boneſidei. Addi. d. ange. de
are. nõt iſtã gl. pro ſingulari. ſed.
d. Jaſ. reprobat. vide hic ꝑ eum.
⁊ reprobõ quaꝫ facit hic gl. cõiter
approbat̃ ⁊ ſimiliter ẽt ſequens.
Alii dicũt ꝙ nec ẽ boneſi. nec
ſtricti iur̃. ſz ꝙ eſt tertia ſpẽs ad
illaꝫ diuiſiõem. que ẽ. s̃. e. §. actio
nũ. ⁊ fa. ꝓ eis. ff. de in li. iuran. l.
in actõibus. §. plane ⁊. ff. de vſu.
l. in fideicõ. §. in his. hanc ẽt re/
probo. qꝛ dicta diuiſio ẽ ꝑfecta ⁊
ĩ mediata. Alii dicũt ⁊ verius ẽ.
ꝙ ſint ſtricti iuris. cũ inter. bõeſi.
nõ inueniant̃. s̃. eo. §. actionum.
Addi. hec vltia vera ẽ. ſ. ꝙ ac. ar
bitrarie ſunt ſtricti iur̃. ⁊ ſequũt̃
cõit̃ doc. hic ⁊ idẽ gl. que pleni/
or ẽ in. l. ĩ actõibus ĩ gl. i ver. pla

ne in prin.ff.de in li.iur.⁊ ibi gl. rñdz.d.l.i actõib⁹.§.plane q̃ gl. hic allat.⁊ nõ rñdet.⁊ eius so.ibi sequit̃ bar. Ex arbitrio bñ dicit ex arbitrio.nec.n.obligat⁹ est rẽ restituere l'simile qd facere.q̃ prõpte dices eẽ verũ in ac.in rẽ. Addi.⁊ hoc iõ q̃ actio real'.nullã p̃supponit obligatõem .vt.§. i.s̃.co. In p̃sonalibus aũt ⁊ arbitrariis que hic enumerant̃.dices q̃ lz exhibitio vel restõ fit in obligõe.pena tñ.i.iteresse l'q̃ti i litez iuratũ est.ñ nisi p offm̃ iudicis p̃stat̃ ⁊ iõ arbitrarie dicunt̃. Addi.dicũt hic io.fa.⁊ ang. hãc gl.nõndaz q̃ meli⁹ declat itellectũ hui⁹.§.q̃ aliqua alia. Addi. dicit.d.Jas.p declatõe isti⁹ gl.⁊ toci⁹ matie aduerte ad nõ regl'az quam poit bar.i.l.i actõib⁹.ff.d̃ in li.iur̃.in v̄.tertio hz locũ in arbitrariis.q̃ ois actio de mundo in q̃ res ñ restituit̃ s̃m p̃ceptũ iudicis dr̃ arbitraria.ita vt iudex hẽat ptãtez deferendi inramẽtũ in litẽ.⁊ s̃m illd̃ ꝯdemnandi.siue sit actio stricti iur̃ p̃sonal' siue in rez. siue q̃cũqz alia actio.⁊ de h̃ dicit esse tex.in.l.q restituer̃ in si.ff.de rei ven.⁊ de hac regl'a p̃sequere p.d.Jas. In p̃sonaz lz iste ac. de qb⁹ hic.dicant̃ in p̃sonaz sunt tñ in rez scripte.vt.ff.q̃ me.cã.l. metũ.§.aiaduertẽdũ.al'cũ aũt ⁊ de hac dic vt.s̃.e.§.hec aũt actõ.

De eo dolo.actio de dolo est arbitraria vt hic qd̃ est iõ q̃ liberat̃ dolosus.vez iteresse p̃stando si restituere non possit.al' iudicis offõ iurat̃ in litez.ff.de dolo.l.arbitrio in prin. Promissum. Diuidit̃ in.ii. In pria restrigit tex.vt tm̃ i trib⁹ casibus p̃cedat In s̃a declarat tex.s̃a ibi ⁊ q̃ hic dicit petit̃. Promissuz.idez ẽt si legatũ sit relictũ certo loco dandũ.⁊ idẽ si mutuũ sit datuz certo loco reddẽdũ.naz his trib⁹ casib⁹ locũ hz certi ꝯditio arbitraria.s.in p̃missiõe.⁊ legato ⁊ mutuo.⁊ al ñ vt.ff.de eo qd̃ cer. lo.l.ii.§.hoc aũt.⁊.l.si hr̃s.⁊.l. ẽt. Addi.hẽtis ex gl.q̃ actio dr̃ arbitraria pp locũ in trib⁹ casib⁹ hic i gl.positis ⁊ ñ i aliis idẽ tenuit gl.in.l.i.C.vbi ꝯue.q cer. lo.s̃z bar.⁊ cõiter doc.i.d.l.si hr̃s ff.de eo quod cer.lo. reprobant istas glo.⁊ dicũt q̃ ois actio stricti iur̃ pp adiectõem loci põt esse arbitraria.vt recitat.hic.d.Jas.

Et qd̃ hic dr̃ petit̃.s.al'r q̃ vbi fuerit p̃missuz dari.⁊ venit mea vtilitas taz agent̃ q̃ rei vt.j.e.§. loco. Similibus Diuidit̃. in.ii.ptes pricipales. In pria declarat tex.vno modo. In.ii.alio mõ. Similibus.s.in rez.⁊ sũt decez de qbus dixerat.s̃.vl' dic q̃ alie sunt arbitrarie que hic nõ numerant̃.vt ecce actio i factum q̃ dat̃ ꝯ nau.cau.stab.vt.ff.nau. cau.l.i.i pri.s̃z qdaz dicũt eã ñ eẽ arbitrariã.q̃ ibi ñ ferunt̃ snie. due. Addit.d̃ h̃ an sit necesse q̃ due ferant̃ snie.vid̃ gl.j.i ver. nãm. Itẽ ẽ actio i factũ q̃ dat̃

ꝯ publicanũ. vt. ff. de pub. l. i. in pri. Add. dic ꝙ gl. i l. hoc edicto i prin. in v̄. absoluēd⁹. ff. d̄ publi. tenuit ꝯriũ ꝙ ista actio i fcm̄. que dat̄ ꝯ publicanũ. ñ ē arbitraria. ⁊ illaz gl. sequit̄ ibi bar. p⁹ dy. re probata gl. hic Jas. Itē actio redibitoria. vt. ff. de edil. edic. l. redibitoria. itē actio finiũ regũ. ff. fi. regũ. l. iii. i fi. ⁊. l. ii. itē actio ex stipulatu. q̄ pro dote repetēda dat̄. vt. ff. so. ma. l. filiussa. §. maritũ sed certe isto casu ñ iurat̄ in litē qꝛ arbitraria fit. sz qꝛ bonefidei. vt. s̄. e. §. fuerat. Addi. hec gl. vez̄ dicit. Itez actio reruz amotarũ est arbitraria. vt. ff. rez̄ amo. l. cũ dos i fi. Addi. ⁊ ita sequũtur doc. Nam̄ Diuidit̄ i. iii. ptes pricipales. In pria d̄clarat tex. vnomō. In. ii. alio mō. In. iii. occasiōe illi⁹ ſe declarationis ponit tres mōs ꝯdēnādi i istl actōib⁹ arbitrariis. ſa ibi l'meli⁹. tertia ibi nā triplex mod⁹.

Nāz. i. bonitatē vt dicūt qdā l'meli⁹. i. ſz nāz actōis arbitrarie q̄ itendit̄. nā triplex pōt modus ꝯdēnatōis dep̄hēdi i arbitrariis vñ due snie ferant̄. pria d̄ restituēda re. ⁊ nisi restituat̄ fiat ꝯdēnatio i pēa l'itereē. p d̄latōez iuriurādi i litē. vt pz i ac. qd̄ me. cā. ⁊ i actōe d̄ dolo ⁊ rei vēdi. ⁊. ac. ad exhi. ⁊ filib⁹. Add. tz ḡ gl. ꝙ i actōnib⁹ arbitrariis rōe ꝯtēptus iudicis due ferūt̄ snie. vna de restituēdo rē l'exhibēda. alia ꝯdēnatōnis ad penā l'iteresse p delatōem iuramēti i litem. An aūt iste due snie sint ābe distinitiue l'ñ gl. i h̄ variāt vt refert hic. d. Jas.

Et alius ē mod⁹ vt vna ferat̄ snia ⁊ in ea statiz intereē ꝯrāt̄ vt qñ certo loco aliqd dādũ ē. ⁊ h̄ in ista sola. terti⁹ mod⁹ est. vt nō in q̄titate ꝯdemnatōis fiat arbitriũ. sz in qualitate vt ac. noxali. in q̄ arbitrat̄ iudex. an liberet̄ dādo ſuũ p noxa. qd̄ ē qñ dño ignorāte l'ꝓhibere nō valente deliqt. al' in soliduz tenet̄. vt. ff. d̄ noxa. l. ii. in prin. ⁊. l. in delicti in prin. Addi. de intellectu hui⁹ gl. vid̄. d. Jas. Satisfieri. diuidit̄ i. iii. in. i. tior̄ taciti q̄siti fortit̄ oppoit ꝯ tex. in. ii. rñdz vno mō enumerādo triplex offm̄ iudicis. in. iii. alio mō rñdz. ſa ibi rñde dic triplex ē. t̄tia ibi itē i actōib⁹ bo. fi. vna fert̄ snia. gl. ergo p modũ taciti q̄siti tacite opponer̄ ꝯ tex. nā dr̄ i hoc tex. ꝙ ille dicunt̄ arbitrarie i qb⁹ pmittit̄ iudici ex bono ⁊ equo iudicar̄ extiare quō satisfieri opporteat sz idē pmittit̄ i actōibus bōefidei. ḡ tales sūt arbitrarie qd̄ ē falsũ qꝛ sūt opposita. ff. d̄ eo ꝙ cer. lo. l. i bōefi. ⁊ dictũ ē. s̄. ḡ ⁊c. Satisfieri. sz nōne h̄ idē i bōefidi iudiciis fit. rñd̄ ꝙ triplex ē offm̄ pmũ ē qd̄ obtiet vicē actōnis p qd̄ petunt̄ salaria aduocatorũ ⁊ restōes miorũ vt. ff. d̄ mior. l. ꝙ si mior. §. fi. aliud ē quod bonefidei actionibus inheret quod iure actionis venit. vt. ff. de eo quod certo. loco. l. in bonefidei

ꝛ vna cũ actõe perit. vt. C. depo. l. iiii. Tertiũ ẽ ꝙ iheret actõibus stricti iuris quibusdã. s. arbitrariis. hoc ex solo motu iudicis descẽdit. vt quasi liberũ sit facere sed i actõib⁹ bonefi. astringit̃ ad hoc. Add. In istis verbis gl. vult soluere ꝯtriũ. s̃. formatũ. q. d. ꝙ dria ẽ inter act. bonefi. ꝛ arbitrarias. qꝛ i bonefi. iudex astringit̃ ad impartiẽdũ officiũ suũ. sꝫ i arbitrariis quasi liberũ ẽ ꝛc. Sꝫ Jo. fa. reprehẽdit gl. ꝛ recte. qꝛ vt. s̃. dictũ ẽ in arbitrariis iudex necessitat̃ imptiri offiñ. sꝫ nõ necessitat̃ ad tale vel tale. ꝛ hec supra patẽt.

Itẽ i actõib⁹ bõefi. vna fertur snia. i his ãt plerũqꝫ due. vt mõ diligẽter notauimus. Add. hec ꝑa so. oio reprehẽdit̃ ꝑ Jo. fa. qꝛ põt ẽt euenire ꝙ i bo. fi. ferãt̃ due snie. s. vt i pria ẽptor ꝯdẽnet̃ ad tradẽdũ. i ꝑa ad itereẽ. iuxta glo. magistrã. i. l. i. ff. d act. ẽp. Sꝫ d. Jas. dicit paucis verbis sic dd̃m eẽ ꝙ i actõibus bonefi. offiñ iudicis ei deseruiẽs ꝓuenit ex natura ipsarũ actionũ. statiꝫ eim ꝙ debitor ẽ i mora i actõib⁹ bonefi. succedit offiñ iudicis ex natura ipaꝝ actionũ stati. n. ꝙ d̃bitor ẽ i mora i actõib⁹ bo. fi. succedit offiñ iudicis ꝑ qd̃ d̃bitor ꝯdẽnãdus est ad vsuras vel itereẽ. sꝫ i actõib⁹ arbitrariis iudicis offiñ nõ ex natura actionũ sꝫ ex quodã accidẽti ex triseco. puta qꝛ nõ ꝑstat̃ res in q̃ fuit fcã ꝯdẽnatio. ꝛ ꝑꝑ hoc icidẽs deuenit̃ ad itereẽ. ꝛ sic iste appellate sũt arbitrarie. ꝛ hec latius. s̃. vidisti.

Sũmula.

Actio ad exhibẽdũ ẽ actio ciuil' q̃ dat̃ ꝯ possꝑorẽ l' ꝯ eũ q dolo malo possidet. vt rẽ exhibeat. i. i publicũ d̃ducat. vt fiat aduersario copia vẽdicãdi sꝫ azo. i sũ. ti. ad exhibẽ. i pri. Et si erat instrm̃ res ipsa exhibẽda dꝫ fieri facultas legẽdi ꝛ trãscribẽdi. ꝛ. ff. quẽad. tes. api. l. i. ꝛ. iii. §. stipulari. ꝛ materiã h⁹ ãt vide hic ꝑ doc.

:. .. :. . :. . :.
abcdefghilzlm

Ad exhibẽdũ.

In hac actõe fit libellus hoc mõ Ago ꝯ ticiũ ꝛ dico ꝙ ipe possidꝫ talẽ librũ iur̃ cilis cooptũ tali corio ꝛ talr̃ signatũ. quẽ libꝝ mea interest i iudicio exhiberi vt hẽaꝫ facultatẽ eũ reuisendi ꝛ cognoscẽdi ꝛ vt possit ꝑ testes meos quos itẽdo ꝓducer̃ cognosci ꝛ maxie qꝛ intẽdo illũ librũ vẽdicare ꝛ ꝓbare me dñꝫ illi⁹ libri. q̃re peto ꝑ vr̃aꝫ sniaꝫ dictũ ticiũ ꝯdẽnari cogi et ꝯpelli vt dcũꝫ libꝝ i publico ꝛ in iudicio corã vob exhibeat ꝛ copiaꝫ ei⁹ vidẽdi ꝛ itrospiciẽdi faciat. ꝛ si ꝛ iq̃tũ dcm̃ lib. exhiber̃ ñ vlt peto eũ ꝯdẽnari ad iteresse ꝛc.

Si aũt simul cũ actõe ad exhibendũ vellet intẽtare aliquod iudiciũ petitoriũ puta rei vẽdi. qđ posses vt. s̃. dictũ ẽ debes addere suprascriptis v̄bis libelli. quẽ librũ sic exhibitũ cũ ad me spectet iure dñii vel quasi peto ꝑ vestrã sniam declarari eum ad me spectare. ⁊ post dictã declaratõez dictũ ticiũ ꝯdẽnari. vt dictũ libꝝ mihi restituat ⁊c.

De actõe noxali.

Actio noxalis ſz azo. dr̃ actõ que nascit̃ vel orit̃ ex delictis seruorũ. ff. e. ti. l. i. ⁊. j. e. ti. in prin. Et dr̃ noxalis a noxia qđ ẽ delictũ. vel a noxa qđ dr̃ ipse delinquens. vñ v̄. Noxia delictũ delinquens noxa vocat̃. Et hec actio hz locũ i delictis nõ capitalibus qꝛ ex criminibus publicis et que habent publicã executionẽ ⁊ cohertõz capitalẽ. nõ hz locũ hec actio. allat do. Jas. tex. ad lr̃az. ⁊ ibi Bar. in. l. hec stipulatio. ff. đ ver. ob.

abcdefghiklm.

Actio noxal'.

In libelo huius actõis sic dico. Ago ꝯ ticiũ ⁊ dico ꝙ stic⁹ ei⁹ suus mihi dãnũ itulit i. x. vulnerãdo gayũ suũ meũ. vel mihi dãnuz dedit surripiẽdo mihi forte talẽ rẽ. Quare peto dictũ ticium ꝯdẽnari ad emẽdationẽ dci dãni mei qđ ẽ in. x. vt. s̃. ⁊c. Et p̃dict⁹ libellus ꝓcedit in noxalibus. qñ dñs fuit ignorãs ⁊ sic nõ fuit in clpa Si aũt fuisset sciẽs ⁊ suuz potuisset ꝓhibere. tũc illud eẽt i libello exprimẽdũ. qꝛ eo ꝓbato dominus ꝑdit facultatẽ dandi suuz ꝓ noxa. vt pz ex. j. dicẽdis in ti. đ noxa.

Curare. Judex dz ferre sniam certã ẽt sup libello icerto. si icertitudo ẽ i ptãte iudicis. h. d. Diuiditur in iii. ptes. prio mãdat iudici de ferẽdo certã sniam vsqz ibi certe pecunie. scđo limitat mãdatũ si illđ ẽ possibile vsqz ibi q̃tũ. tertio remouet vnũ obiectũ vsqz ibi ẽt si đ icerta. Add. nõ ex hoc tex. ꝙ iudex si põt dz oio ferre sniam certã. Cõcor. l. i. ⁊. ii. C. de sent. que si. cer. q̃. cũ multis si. Itẽ nõ hic videri tex. ꝙ petitio incerta admittit̃ ꝯ multas. ll. ⁊ maxie l. si in rẽ. ff. đ rei vẽ. ⁊. l. i §. si as argẽtũ. ff. deposi. cũ multis. filibus. Vñ bñ do. Jas. ponit hic circa hoc regulã ⁊ fallẽtias. ⁊ primo circa petitionẽ.

Regulariter ergo petitio dz eẽ certa ⁊ libellus certus. vt patz ex. ll. iã alle. cũ si.

Hec regula prio fallit vt hic ꝑ doct.

Possibile. Bituidit. prio declarat tex. in genere. Ko i spē. ibi qd ciz fi. iō dicit ꝯtū possibile qz iterdū nō pōt certā ferre sniam. Quid. n. si hō i genere ꝓmissus petit. vel sub alternatōe. puta sli chū aut pāphilū. aut dānū emendari vel suū ꝓ noxa dari. certe iudici nō ē possibile ferre certā sententiā. qz natura actōis nō patit. vt. j. ō of. iu. i prin. Add. Jstud exēplū qō ponit gl. huuz ꝓ noxa dari. reprobat cōiter a doc. z gl. tenut cōtrariū. z bñ glo. j. de of. iud. i pri. qz i cā noxali nedū iudex pt imo dz certā ferre sniam. qz solū dz gdēnare ad emēdationē dāni. cū illud solū sit i obligōe. vt. s. i §. pce. z hic p d. Jas. Jdē dico i hēditatis petitōe. nā sicut suf/ficit i libello ꝓponere vlr. ita z i snia puta si ꝓnūcio te hēdē extitisse vt exasse vel semisse. z iō tibi hēditatē restituēdā. Add. nō. hāc glo. que ponit formā libelli i peti. hēdi. Vel rei. Bituidi tur i. iii. ptes. Jn prima declarat tex. Jn. ii. illū limitat vno modo ibi z hoc si certū petitū ē. Jn. iii. alio mō ibi si āt incertū. Vel rei qñ al' res petit que i ꝯtitate cōsistat vel nō. z hoc si certū ē petitū. al'. n. nō tz snia nisi i aliq̄ parte actoꝝ res certa scripta inemat vt. C. de sen. que sine cer. q̄. l. hec snia. Si aūt ē incertū. tūc aut certificari pōt. vt si peto itereſſe qō dz cozā iudice ꝓbari z deduci ad certitudinē. vt. C. de sen. q̄ ꝓ eo qō itereſt. l. vnica. §. ii. z tunc locū hz hic. §. Aut nō pōt deduci i certitudinē. vt i hoīe generaliter petito z similiḇ q̄ mō dixim9 z tūc nō hz locū. §. iste. Addi. et ita hētis ex gl. qꝝ vbi agit ad iter esse nō opz ꝯtatē certificari i libello. z ita tenut gl. fm qꝝ ibi pōderat bar. i. l. certi qdō. i prin. in gl. sup ver. icerto. ff. si cer. pe. lz vltramō. tenuerint cōtrariū quoruz rōnib9 d. Jas. hic rsidet. vide p eū. Sniam ferat. z in scriptis. vt. C. de sen. ex pi. reci. l. fi. nisi i iiii. casibus. vt in auct. de mand. prin. §. si tibi. z in auth. vt iud. si. quo. suf. §. necessitate. z i auth. vt cle. ap ꝓ. epi. cō. §. i. Add. hētis ex glo. qꝝ quāuis regula sit qꝝ sententia debeat i scriptis ꝓferri. fallit tñ i casibus de quibus hic i gl. Nō nullos alios casus fallentiales. vide p gl. i. c. fi. de re iu. i vi. Prosequere p do. Jas.

Si quis agēs. Plus petēs i libello oliz cadebat a cā hoc prio. z plus dē quatuoz modis vt hic declaratur i spē hoc. ii. Modie vero pl9 petēs tpe punit hoc mō qz iudicie duplicant. z actoz ad oē dānum litis tenet. Plus vero petēs aliis modis i triplū sūptus punitur quē reus sustinuit lit noie. h. d. tertio z vltio vsqz ad. §. si minus Et diuidit i. iii. ptes. prio ponit qualr plus petens olim puniebatur. Jn. ii. declarat quot modis dicat qs plus petere. z vnūquē/

q3 modū declarat. In.iii. ponit penā iuris noui que iponit plus petēti. sa ibi plus āt quatuor modis. tertia ibi. sed hec quidē añ. Et istud pri. i spē. h. d. Plus petēs i libello q̄ sibi debebat olim cadebat a cā. nec postea restō ꝯcedebat. nisi rōe minoris etatis ⁊ rōne iusti erroris. h. d. vsq3 ad ver. plus aūt.

Gl. Sua intētōe. i. libello in quo erat intētio sua.

Add. nō q ponit ꝯtētū ꝓ cōtinēte. s. intētio que cōtinet i libello ꝓ ipso libello. fa. l. siquis intētione ambigua. ff. de iudi.

Cōplexus ēt tpe. vt. ff. d lib. le. l. nō solū. §. i. nā plus quatuor mōis dr vt. j. pxi. §. ⁊ i oib⁹ his locū hz. §. iste. Amittebat. fa. j. de excep. §. tpales. Qd hic dicit. in priuato. idē erat in fisco. vt C. de iure fis. iustas. li. x. Addi. dicit d. Jas. q pōderāda sūt verba h⁹ glo. dū loquit per vba p̄teriti tēporis dicens. idē erat. nā dū vult glo. q olim erat pena in fisco plus petēte qd ⁊ i priuato. s. amissiōis cāe. inuit q hodie aliō fit i vtroq3. vt quēadmodū i priuato plus petēte limitata est illa pena amissiōis cāe. ⁊ tñ est hodie pena duplicata induciarū. q3 etiā fit in fisco hodie. Et ꝓ hoc seqt glo. velle q. d. l. iustus hodie fit correcta. Et hec vr cōis opi. vide Jas. Cā cognita. Bñ dicit cā cognita. nā oēs in integ. resti. cā cognita ꝑmittūt. vt. ff. de i integ. resti. l. dū oēs. Add. hētis ex glo. q i cōcedēdis i ite. rest. requirit cāe cognitio. Verū q3 ea que requirūt cāe cognitione. regulariter delegari nō pñt. l. ne quicq̄. §. vbi decretū. ⁊ qd ibi gl. in ver. ꝑ libellū. ⁊ ibidē bar. ⁊ doc. ff. de of. ꝓcon.

Juuētute. i. facilitate sua. idē multo magis si dolo aduersarii. vt. ff. de mino. l. i.

Plus autē. Iste v. sumatus fuit in prin. h⁹. §. Plus autē quatuor mōis petit. re tpe loco cā. Re veluti si quis ꝓ. x. aureis qui ei debebant. xx. petierit. aut si is cui⁹ ex pte res ē. vel maiorē ptē eē suā intēderit. Tpe veluti si quis diē vel añ ꝯditōz petierit. qua rōne qui tardius soluit q̄ soluere deberet. minus soluere intelligit. Eadē rōne qui p̄mature petit plus petere intelligit. Loco plus petit. veluti cū quis certo loco sibi id qd stipulatus ē alio loco petit sine ꝯmemoratōe illius loci in quo sibi dari stipulatus ē. verbi gr̄a. si is q ita stipulatus fuerit ephesi dare spondes. rome pure intēdat dati sibi oportere. Jō aūt plus petere intelligit q3 vtilitatē quā habuerat ꝓmissor si ephesi solueret adimit ei ꝑꝑ quam causam arbitraria actio ꝓponit. in qua. s. rō habetur vtilitatis que promissori ꝯpetitura fuisset. si illo loco solueret quo se soluturuz spospōdit

Que vtilitas plerũqz i mercib⁹ maxie iuenit̃. veluti vino ol'o fru mẽto que ꝑ singulas regiões di/ uersa hñt precia. Sz ⁊ pecunie numerate nõ in oibus regiõibus sub eisdẽ vsuris fenerãt̃. Siquis tñ ephesi petat. i. eo loco petat. quo vt sibi det̃ stipnlatus ẽ pu/ ea actõe agit recte. Idqz ẽt ꝑtor mõstrat. s. qꝛ vtilitas soluẽdi sal/ ua ẽ ꝓmissori. Plus ãt vt oi bus his modis a cã videat̃ eade/ re iur̃ antiquo. vñ v̄. Plus pe/ tit̃ cã tpe reqz loco Cõmemo ratõe. Diuidit̃ in. iii. ꝑtes. In pria declarat tex. vno mõ ⁊ ꝺcla ratõis rõnẽ assignat. In. ii. ꝺcla rat tex. alio mõ ⁊ rõnẽ assignat i serendo formã libelli in actõe ar bitraria ꝑꝑ locũ In. iii. format q. ꝑa ibi. vel dic de ipso lo. tertia ibi post hec nisi soluat. Loco ꝯmemoratõe. i. sine vtilitate rei vel itereẽ rei. nã ẽ hñda ei⁹ vtili tas si sua iterfit i loco destiato po ti⁹ ꝯueniri. Add. dicũt doc. ꝙ hec pria expõ ẽ vera in se sz nõ cõ uenit ad tex. nr̃m qui expresse di cit sub ꝯmemoratõe illius loci. vñ tenete expõz seq. Vel dic ꝺ ipso loco. nã ipsũ locũ vbi erat faciẽda solutio in libello ponere dz sic. peto. x. vt mihi soluas hic vel vbi soluere ꝓmisisti. vt hic. ⁊. ff. de eo qꝺ cer. lo. l. ii. §. fi. p⁹ hec nisi soluat poterit eũ ꝯuenire vbicũqz voluerit. dũmõ cõuẽt⁹ hẽat ibi forũ nõ al'. vt. ff. de iudi. l. hr̃s absens. in fi. Add. Forma h⁹ libelli ꝓ cõsueto ponet̃. j. i fi. §. Sz Pla. dicit ꝙ vbicũqz poterit eũ cõuenire ẽt ibi vbi nõ hẽat forũ. ⁊ ẽ por eo. ff. de iudi. l. eũ qui. ⁊. ff. de cõsti. pe. l. si duo §. sz ⁊ certo. Sz certe ꝙ dictis le gibus dr̃. vt quolibz loco possit cõueniri. verũ est ydoneo. vbi cõ uẽtus hẽat forũ. vt ar. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatiz. §. i.

Add. dicit do. Jas. hic ꝙ hec opi. ꝙ reus possit in oi loco cõue niri ẽt si ibi non hẽat forũ ẽ cõior vide hic per eũ.

Arbitraria. i. vtilis certi ꝯdõ ex stipulatu. vbi stipl'o iterfit. vt hic fuit. vel vtilis certi conditõ ex mutuo. vbi mutuũ erat dãduz certo loco. i. reddẽdum. vel vtilis actõ ex testamẽto vbi legatũ dã/ dũ cer. lo. Add. ista glo. sen/ tit ꝙ ista actio fit arbitraria pro/ pter locũ in tribus casibus tãtũ. vt promissione mutuo ⁊ testõ. sz do. Jas. reprobauit hanc opinio nem ⁊ tenuit ꝙ imo generaliter quelibz actio stricti iuris põt esse arbitraria ꝓpter locum. Et ita ẽt. s̃. tenuit ꝙ arbitraria nõ sit ꝓ priũ nomẽ actiõis.

Sũmula.

Actio arbitraria ꝑꝑ locum ẽ actio ꝑtoria que dat̃ ꝯ illum qui ꝓmisit se qd soluturũ certo loco ⁊ tñ sm ꝓmissa nõ satisfecit. ⁊ da tur ad estiatõz itereẽ ipsi⁹ actõis qꝺ arbitrabit̃ iudex ex bono et equo. ⁊ sm iuramẽtũ in litẽ dela tũ ipsi actori.

abcdefghilklm

Arbitraria pp locū.

In hac actōne i libello dico sic. Ago ꝯ ticiū. ⁊ dico ꝙ ē obligat⁹ ad soluēdū mihi tot saccos frumēti vel tātā pecuniā vel aliā rē i ciuitate rome. qđ frumētū ego mutuaui sibi i ciuitate ista papie ⁊ ipe ꝓmisit mihi se solutuꝝ i dcā ciuitate rome. cū lapsū sit tm̄ tēpus quo dictā solutōꝫ facere potuit. Quare peto ipsū ticiū ꝯdēnari ad dandū ⁊ soluēdū mihi dictū frumētū hic i ciuitate papie. habita ꝑ officiū ⁊ arbitriū nostrū rōne mei interesse. hoc est qđ interest mea dictū frumentū mihi solutū nō fuisse i dcā ciuitate rome. qđ interesse ascendit vsqꝫ ad sūmā de. xx. i quibus peto ēt eum ꝯdēnari ⁊c. Et huius libelli đclarationē vide hic per do. Jas.

Huic autē qui loco. Iste v̄. ēt sūmatus fuit i pri. huius. §. Si tm̄ vultis in spē p̄t sic sūmari. Cā plus petere dr̄ q vnū tm̄ ex pluribus alternatiue debitis petit. quorū electio ē pro missoris. h. prio. Eodē mō q petit in spē quid certū a reo generaliter obligato dr̄ petere plus cā. h. d. ſo ⁊ vltimo.

Gl. Qui cām. Hāc cām electionē iā vocabit. Addi. nō ad id quod dixit. s̄. d. Jas.

Electio. nisi vnū iam interiit. tūc. n. alterū qđ superest p̄stabit. vt. ff. de eo qđ cer. lo. l. nō vt qꝫ. ⁊ fa. ad hūc. ff. de iur̄ do. l. plerū qꝫ. i fi.

Gl. Hoc est aliud exempluꝫ qualiter cā plus petatur. Precii. fa. ad hoc. ff. loca. l. item queritur. §. i. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ de. l. qđ traditū ē. ⁊. l. se. ⁊. ff. de i diē adiec. l. vēditor. §. sꝫ si neutra. ⁊ ff. de vsur. ⁊ ha. l. fi. ⁊. ff. de vsuf. l. hactenus. §. fi. ⁊. l. seq.

Sed hec quidē. Iste v̄. sūmatus fuit i genere. in prin. huius. §. si tm̄ vultis sūmariū i spē. h. d. vsqꝫ ad. §. si minus. Hodie plus petēs tpe punit̄ in duplicatōe iduciarū. Pl⁹ āt petēs re loco vel cā punit̄ i triplum expensarū in sportulis erogatarū. h. d. Add. dicit do. Jas. vt euadatis has penas ꝙ i libello sp adiciat̄ illā salutarē clausulam saluo iure superflui ⁊c.

Glo. Supra in. §. tripli. h⁹ ꝯstōnis grece. de qua hic snia recitat̄. Sꝫ si non solum petiit. sed in cautōꝫ exegit p⁹ lit. ꝯte. amittit debitū ēt hodie. vt. C. de plus peti. l. i. Si aū lit. ꝯt̄. peniteret nō punit̄. qꝛ nō petit. sed petere vult. vt. ff. rem ra. ha. l. amplius nō peti. ⁊ đ pl⁹ peti. l. i.

Si minus. Petēs minus q̄ ei debeatur pōt coram

rodē iudice reſiduū petere. Idē ſi aliud p alio petierit p errorem nā pōt libellū mutare. h. d. Et dicit in. ii. pria qñ minus petiit. ſa qñ aliō p alio petit per errorē. ſa ibi ſi quis aliud.

Glo. Intētōe. l. i libello intētōis. Add. ꝛ ſic pōit ꝗtētū p ꝗtinēte prout ēt vidiſtis tex. i. §. ſi quis agēs. ſ. eo. Et hoc p errorē. Si. n. ſciēter donaſ pſumit ſm quoſdā. Sed ō puto q nūq̄ donare pſumat niſi rūc qñ traditio fieret ab eo qui donare pſumit. ff. ō reg. in. l. cuius p errorē. Hic nō erat datio ſz quedā abſtinētia vñ ſiue ſciat de reliquo qui agit ſiue nō tpe cepti iudicii locū hēat iſte. §. Add. dicit d. Jaſ. notate ppetuo hāc gl. que ē vnica ꝛ fing. ā iure q nūquā pre ſumit donatio niſi qñ traditio iteruenit. ꝛ ſi ē vera magna limitatio ad. l. cuius p errorē. ff. de regu. iur. ꝛ ſic hētis fingīr colligere q preſūpta donatio requirit traditionē. Vos āt dicite q gl. verū dicit in ſe ꝛ ad tex. nīm. ſz non in eo inquā: ū dicit nūq̄ preſumi donatōem niſi interuenit traditō Hodie ſequere p d. Jaſ. Iudicio. Diuidit i quatuor ptes. In pria declarādo tex. pōit opi. quo rūdā. vt. Bal. In. ii. ponit aliā opi. Joā. quā approbat. In. iii. rūdet trib⁹ fundamētis adductis p. Bal. In. iiii. querit ꝛ ſol. ſa ibi ſz certe ſm Jo. tertia ibi. nec ob. qō hic dī. quarta ibi. q pōt emendare libellū. Add. dicit do. iaſ. q hec gl. iaduertēter vtīf iſtis terminis emendare ꝛ mutare. nā quod hic in prīm. glo. dicit emendare iſtra dū refert opi. Jo. dicit mutare ꝛ ſic vī velle glo. q non ſit dria inter emendare ꝛ mutare ꝛ tñ q ſit dria preſupponit aperte tex. i. l. edita. C. ō eden. dū dicit emendari vel mutari ꝛ ſic ponit alternatiuā iter hec duo.

Iudicio. i. qñcūq̄ añ ſuiaz reliquum petierit ſine noua ꝗeſtatiōe ſm quoſdā vt hic dī. ꝛ hoc p pter duas rōnes falſas. vna quia pōt emendare libellum quādocūq̄ añ ſuiam vt dicūt ꝛ eſt p eis. ff de nox. l. in delict. §. ſi directa. ꝛ ſic intelligīt. C. de eden. l. edita. Altera rō ē ſm eos ēt ſi nō petat vel pbet hic actor. rñ iudex ſi ſcit dz ſm ſuam cōſciam iudicare vel ꝗdēnare reum ꝛ p eis ad hāc rōnem. ff. ſi. regū. l. ſi irruptōne. §. ad officium. ꝛ in hac ſnia fuit do. Bal. ſed certum ſm Jo. pſuppoſitū eſt falſum ꝛ due rōnes male nam nō pōt quis imutare libellū niſi vſq̄ ad li. ꝗt. nec ēt hodie p⁹ datum libellū. nam ſic dicit aut. q nō hz neceſſe in prio libello pſiſtere. vt in aut. ō litig. §. omnem coll. viii. Add. dicite ꝛ trāſlptiue in aut. qui ſemel. C. quō ꝛ qñ iud. Habetis ergo ex gl. q hodie de iure auctēticoz non ē licitum emendare libellum ēt vſq̄ ad lit. ꝗt. ꝛ ex hoc ſequit q. §. ni ꝛ. l. edita. C. de eden. que legēs p

mittunt emendationem libelli vſq; ad lītis conteſta. ſint hodie cor recte.

Sed hec glo. cōiter reprobat̄ ⁊ dicit do. ias. reſpondēdo ad. d. §. omnē q̄ loquit̄ in caſu oio di uerſo a. §. noſtro quia loquunt̄ i caſu quando actor nō vult proſequi cām quo caſu per leges cogit̄ pſequi ⁊ perſiſtere in libello dato. ſed. §. noſter ⁊. l. edita loquuntur quando omnino vult pſequi cām ſed vult aliud emendare de ppoſitis i libello ⁊ ſic ille leges noue occurrunt calūniis ñ proſequentium. iſte autem ſubueniunt vigilantie pſequentiū.

Itē q̄ non videt̄ in iudicium veniſſe. qō p⁹ lit. cōteſ. 2tingit. vt. ff de iudi. l. nō pōt. ⁊. ff. ō ex. rei iud. l. cū queritē ⁊. l. ege. Nec ob. qō dr ⁊ qō dicit eodē iudicio nam ſic dicit idē cor̄ eodē iudice ⁊ ab eodez actore ⁊ reo. Nam ⁊ pp hanc cām. ſ. ppter idēptitatem pſonarū ēt vbi prius aliō petit tū dr iudiciū idē. vt. j. §. pri. Itē non ob. ff. de noxa. l. i delict̄ §. ſi detracta. q̄ ibi ex eadem cā ⁊ eadem actōe. ⁊ ad idem agebatur 3 ēt variatio in quodam bñficio quod dñs hz per legē vt dñs poſſit p noxa dare. vt. j. de nox. ac. §. ſūma. ff. de re iudi. l. miles. §. i. Addd. vult dicere glo. q̄ i. d. §. ſi detracta fiebat emēdatio circa qualitatem nō 2tingentē actōnem vel cām agendi ⁊ 2ñter fiebat emendatio in qualitate ſuper qua nō fundebat̄ iudicium ſz rei conuēti bñficium. ⁊ ideo fieri pt ēt p⁹ lit̄ 2te. vt i. d. §. ſi detracta.

Itē alia rō non eſt bona q̄ ñ ſm 2ſciam ſz ſm allegata dz iudicare ⁊ pnunciare. vt. ff. de of. pfi. l. illicitas. §. veritas. niſi hz 2ſciētiam vt iudex. vt. l. ſi irruptione §. ad officiū. ff. ſi. regū. ⁊ hoc i ſingularibus iudiciis.

Addd. dicit do. ias. duo pegrina dicta in hac materia notate. pmō q̄ iudex qui ē ſupra legē vt papa. ⁊ imperator vel princeps cui⁹ dictum hr̄ pro lege. dz ſp ſm 2ſciaz ſuā iudicare qualitercūq; habeat illā 2ſciam ſiue ex actis ſiue non al' peccaret. Iſtud ē q̄ dixit ſingulariter bar. i. l. vnica. ad fi. C. vt que deſunt aduo. Secūdo notate q̄ 3 executor hēat 2ſciaz ſuā ō ſniaz quā debet exequi tenetur tñ eam executioni mandare. c. p̄terea. ⁊. c. paſtoralis. §. q̄ vero. ⁊ ibi do. anto. de bu. extra de offi. delega. Et illud iō ſm d. anto. q̄ qui non habet cognitionē aliquam non poteſt retardare executionem licet habeat 2ſciam i ō rīū cū ergo merus executor regulariter nō habeat cognitionem. l. ſi vt pponis. ⁊. l. executionem. ⁊ quod ibi per glo. ⁊ Bald. C. de ex. rei iud. Quod intellige in cāciuli. ſecus in cauſa criminali et corporali. quia tunc iudex non dz exequi contra 2ſcientiam ſuā. ar. l. i. in fi. ⁊ quod ibi nō. per bar. ff de queſtio. Et hoc iō q̄ dānum

p̄ mero ſm tet Sdm ſñiaz ⁊ pi

executor extra de offi. delega. ſñiaz

Sed nō in ciuli

talis executōis ē irrepabile. ergo nō dz ex erupto executōi mādare ar. l. si qs ꝓuocauerit cū gl. ff. de app. Proseqmini hic ꝑ. d. Jas. Sed qd in vlibus rñ. pōt in eis adici qñcunqz añ sniam. vt. ff. de pe. hr̄. l. iiii. ⁊ l. si quo tpe. ⁊ sic i telligit̄. C. de ap. l. si. §. si. Addi. hoc qđ gl. hic dicit ē verꝫ ꝑꝑ naturam iudicii vlis. i quo vlis petitio ⁊ generalis admittit̄. ⁊ sufficit ꝙ qs simplr̄ petat se declarari hr̄dē. bōrū aūt restitutio venit officio iudicis. vt per gl. i. §. curare. in ver. possibile. s̄. eo. ⁊ i iudiciis vlibus sufficit reū possidere. tpe executōis ēt si non possideat tpe snie. ꝑꝑ ipsius iudicii vlis naturaz vt. pz i. l. facultas. C. de iur̄ fis. li. x. vel sm Jo. fa. in istis iudiciis vlibus l' generalib⁹ qꝛ sui nā ꝯprehendūt q̄ sunt in hr̄ditate. ⁊ iō si aliqua superueniūt. nō censetur augumentuz. sz est quedaz declaratio. sz dicit. d. Jas. ꝙ ista sūt vera qñ esset actū vliter. puta peto a te qcqd de hr̄ditate ticii possides. ⁊ ita loquunt̄ iura all'. i gl. si aūt egisset spāliter petꝫ. her̄. ad certū fundū tūc secus. l. ñ plus. ff. de iudi. Judicio Diuidit̄ in tres partes. In pria declat ⁊ exponit tex. In sa querit ⁊ soluit. In. iii. idez facit. ii. ibi sed nūqd tertia ibi sed nūqd iterꝫ de calūnia. Judicio. i. apud eundē iudicem. ⁊ dr̄ idem iudiciū. ꝑꝑ idētitatem ꝑsonaꝝ ⁊ iudicis tñ vere aliud est. Addi. no. ex gl. ꝙ licet sit identitas ꝑsonarum. si tñ non est eadē instantia. ꝙ vere ⁊ ꝓprie nō ē idē iudiciū. sed in proprie. ⁊ idē no. ēt gl. in rubrica. C. ne li. i vna ea qz cā. tertio ꝓ qđ no. statuta. Sed nūquid noue dilatōes dabunt̄ rñ. si pōt eē istruct⁹ ex petitōe pria ēt ad sam nō dabūtur. cū necessario ñ volūtate sint dāde dilatōes. vt. C. de dila. l. i. nā si prio egit ac. vi. bo. rap. ⁊ postea mutet̄ ⁊ agat̄ ac. furti. satis pōt eē reus instructus. si aūt sūt diuerse petitōes vt in hoc. §. dr̄ noue dilatōes dande sunt. C. de dila. l. i. Addi. hanc gl. sequūtur doc. Itē nunqd iterū de calūnia iurabit̄ rñ. sic qꝛ pōt i hac cā calūniari. vt. ff. de dā. infec. l. qui bonefi. §. ante pe. Addi. hec gl. ēt cōiter approbat̄.

Corrigere hec gl. Diuidit̄ i iiii. ꝑtes. In pria querit ⁊ soluit. In sa ponit vnū dictū. In tertia ponit fallētiā ab illo dicto. In. quarta ponit aliam fallentiā. scđa ibi ⁊ ita intentabit veterem. tertia ibi nisi ex veteri. quarta ibi nisi actio prima.

Corrigere. no. ꝙ ꝑmittit̄ alicui errorem suū corrigere. Sed nūquid in veteri hz necesse persistere. rñ. nō sm hanc. l. sed hodie contra. vt in autē. de litig. §. oēz coll. viii. Additio ⁊ ita vult glo. quod iste. §. hodie fit correctus quod. s̄. reprobatum est.

Et ita itentabit veterē ⁊ nouā nisi reo absoluto. vt i veteri obi

ciat exceptio rei iudi. i noua. vt
qꝛ fit eadē cā agēdi ⁊ eedē ꝑsone
⁊ eadē res lꝫ alia fit actio vt. ff. de
iureiur. l. duob⁹. §. exceptio. ⁊ d̄
ex. rei iudi. l. si mr̄. §. eadē. ⁊. l. cū
querit̄. vel ibi actio pria ita se hꝫ
ad ſam vt electōe tollat̄ qd̄ i casi
bus ꝯtingit. vt. C. de fur. l. i. ⁊. C
si ser. emi. se. mā. l. i. ⁊. C. d̄ codi/
cil. l. si. ⁊ de pac. iter emp. ⁊ ven.
l. ꝯmis. ⁊. ff. de tribu. l. q̄ i hr̄ dez
§. eligere. ⁊. ff. de le. ii. l. cū filius
§. variis. Add. hec gl. subitrat
materiā cumulatōis qn̄ cumula/
tio siue coaceruatio pluriū actio/
nū ad idē ex diuersis cāis tendē/
tiū fit i eodē libello ꝑmissa. ⁊ vl̄t
q̄ regl̄r fit ꝑmissa nisi i duob⁹ ca
sibus de quibus hic per eam. hec
materia amplissime hr̄ in. l. edita
⁊ ꝑ Dy. i regula null⁹ pluribus.

Sunt ꝑterea. Quedam
sūt actiōes ꝑ quas
al'n solidū. qd̄ nobis debet̄ ꝯseq
mur. al'n v̄o minus q̄ debeat̄. vt
i septē exēplis positis hic in hoc
tex. h. d. Diuidit̄ iste. §. i. ii.
qꝛ prio ponit diuisionē actionuꝫ
ſo illū ꝑ septē exēpla declarat. ⁊
ſm hoc ſa pars i. vii. ꝑticulas di
uidi pōt. partes patent. Et iste
primus v̄. in spē. h. d. In actiōe
d̄ peculio pr̄ vel dn̄s ꝑ filio l' ser
uo ꝯdēnāt̄ i solidū qn̄ tm̄ ē i pe
culio quātū ē id qd̄ debet̄. al' cō/
dēnat̄ eaten⁹ quatenus ē i pecu/
lio q̄uis minus fit debito. h. d.
Add. aduerte ꝑ itellectu isti⁹ tex.
q̄ i septē exēplis positis i tex. In
prio exemplo pr̄ ⁊ dn̄s nō ꝯue/
niūt̄ i solidū. qꝛ nō sūt in soliduꝫ
obligati ꝑ filio ⁊ ſuo quāuis alii
oēs de quibus hic dicit i solidum
teneant̄. tex. ē nō. i. l. quotiēs. §.
si semel. ⁊ ibi gl'. ff. de pecul. ⁊ qd̄
hic dr̄ q̄ pr̄ ⁊ dn̄s nō tenēt̄ in so
lidū. hoc verū ē nisi fuissent i do
lo qꝛ tūc tenerent̄ i solidū. l. i bo/
nefidei. ff. de pecul. cū si. Et ꝑse/
quere ꝑ d. Jas.

Gl. Actōes. Innuit hic q̄dā
diuisiōꝫ actionū. s. q̄ alie
sūt ꝑsecutorie i solidū alie non. ⁊
hāc ꝑsequit̄ vsqꝫ ad fi. ti. Et n̄ ē
ista diuisio de. xii. diuisiōib⁹ ⁊c.
Et ego statiꝫ deo duce i fi. ti. po
nā has. xii. diuisiōes actionū de
quib⁹ hic. iō nō āplius recito gl.

Item si de dote. In actōe
de dote repetēda cō
dēnat̄ marit⁹ iquātū facere pōt.
h. d. Add. an āt hoc priuilegiuꝫ
ꝯpetēs marito ne ꝯdēnet̄ nisi in
quantū facere pōt ꝯpetat ēt soce/
ro. Et cōiter tenet̄ q̄ sic qꝛ socer
loco parent̄ hr̄ ꝑ. l. rei iudi. §. si.
cū. l. seq. ff. so. ma. sꝫ parēs nō cō/
dēnat̄ nisi iquantū facere pōt vt
j. v̄. sꝫ si parēs ergo ⁊c. Dicit tn̄
d. Jas. vos āt i hoc qꝛ solet disti
gui iter socerū mariti ⁊ socerum
vxoris. Itē an ꝯueniat̄ ꝯstante
matrimonio an vero soluto vide
tex. i. l. sicut cū seq. ⁊ ibi ꝑ bar. ⁊
glo. ff. de re iudi. ⁊ tex. nō. i. l. vi
rū. §. tps. v̄. quid i ceteris. ff. pro
so. An āt marit⁹ hēat hoc pri
uilegiū nedū si mulier agat ad re

petitōz dot̄.sz ēt si ali⁹ terti⁹ ex̄/ ne⁹ inf̄.l.vnicā.§ accedit.C ō rei vx.ac.vide tex.in.l.si prior.ꝛ ibi gl.bar.ꝛ alios.ff.so.ma.

Glo. Itē maritū l' ei⁹ hr̄des s.filios cōes.sec⁹ i exne is hȳdib⁹.ff.so.ma.l.ēt filli⁹ mu lieris.ꝛ.l.maritū.ꝛ.l.seq. Fa cultates. Diuidit̄ i.ii.ptes.pri/ cipales. In pria subaudiēdo ad tex.remonet tacitū ȳiū a tex In ii.p viā fallētie tollit ēt aliō ȳiū ad tex.fa ibi.ꝛ hoc nisi dolo fecit maritus. Facultates vt tñ ipe maritus nō egeat.vt.ff.ō reg.iu. l.iter eos.ꝛ.ff.de re iu.l.i gdēna tōe psonarū. Add. dicit d. Jas. ex mēte Jo.fa. q i ō ducēdo ne egeat erit attēdēdus modus cir/ ca duo.s.circa q̄titatē rei ꝛ tpis In q̄titate rei ispiciū facultatel ꝛ gdō psone.naz si ē psōa q̄ pos/ fit opari.l'q̄ hēat offiū l' artificiū dz sibi gputari.ꝛ sic fiet deductō istarū oparū.vt ē gl.fi.i.l. si ma/ ritus i id.ff.so.ma.fa.l.siquis a li beris.§.sed si filj⁹.cū gl. fi.ff. de lib.ag.ꝛ.l.siqs argētū.§. sz ꝛ si quis.ꝛ ibi gl.sup v. donante.ff.ō dona.fa.l.cū alimēta.ff.ō alu.le. l.iterdū.ff.ō op.liber. Itē si est doctor vel miles vel nobilis pl⁹ hz expendere q̄ rustic⁹.nā rustici nō debēt viuere delicate sz debēt vti pane grosso.caseo.cepis ꝛ fa/ bis.ita inquit glo.i.l.fuis vbāis in prin.ff.de le.iu./ Item in hac deductōe dz inspici q̄titas tpis. nō enīz sufficeret fieri deductōez p vno ānо.sz debet attēdi cuius q̄titatis ānorū fit marit⁹ fcā cō/ putatōe fm formam.l. hr̄ditatū i prin.ff.ad.l.falc. Et hoc nisi dolo fecit maritus quo min⁹ pos set cautōe expōsita ab eo ō solido soluēdo si ad meliorē fortunā per uenerit.C.de rei vx.ac.§. cū aūt ꝛ.ff.so.ma.l.ēt filios.§.sz.ꝛ.ff.p so.l.verū.§.id qō. Add.ꝛ sic ha betis limitatōz ad tex.nr̄m vt nō ꝓcedat qñ hoc ꝓcessit dolo mari ti. Scō limitat̄ iste tex.vltra gl. vt nō ꝓcedat qñ mulier ēt esset ipsa pauper ꝛ nō hēret nisi illam dotē que tota eēt necessaria ad so lius mulieris victū. Durū enīz eēt mulierē mēdicare fame ꝛ aliū de sua ꝓpria dote nutriri.l.si qs a liberis.§.de alimētis.ꝛ ibi glo. ff.de li.ag. Et eēt ō ordinē chari tat̄ cū ois charitas a ꝓpria psōa incipiat.vul.l.pses.C.de ser.ꝛ aq̄ Et ppea ibi dicit glo. Ille perit merito qui se plus diligit vllū.p pterea ab vno nō dz auferri vt al teri det̄.qz sic eēt discopire vnuz altare vt aliud coopiat̄ ꝛ.l.assi/ duis.v.except̄.C.qui po.i pig. ha.ꝛ.l.verū.§.pe.ꝛ fi.ff.ō mino. ꝛ ita tenēt doc.hic. Tertio limi/ tat̄ nōbil' iste tex. vt ꝓcedat qñ res dotal' nō extat.si āt extaret ꝛ ad eā quenireꝫ marit⁹ nō hēret locū bñficiū h⁹ tex.imo dēret ad solidū gdēnari.ꝛ rō est manifestum dz doc.hic.nā marit⁹ diceret eē i dolo eo q̄ rē hz ꝛ restituere ñ vult.l.i bōefi.ff.ō pecul.sz ma/

Quatuor cō siderabit ne egeat

Quattuor rei

Quattuor per sone

Quattuor ōdis et vite

magnū

ritus pdit hoc bñficiũ pp dolum vt hac glo. igit ꝛc. ꝛ idem dicunt doc. si extaret alia res acqsita ex re dotali. nã i tali re marit⁹ ñ hz priuilegiũ h⁹ tex. p. l. vxor marito. ff. de do. iter vi. ꝛ vx. ꝛ. l. si cũ dotẽ. §. si. ff. sol. ma.

Propter retẽtõz. Impense facte a marito i re dotali minuũt ipso iure dotẽ ꝛ ꝯñter dot repetitionẽ. h. d. Add. limitat iste tex. pcedere qñ ipensa fit ad ppetuã rei vtilitatẽ. secus si ad vtilitatẽ rei tpalem puta isti⁹ anni qꝛ tũc non minuerẽt dotẽ sz ꝯputarent cũ fructibus. tex. ẽ i. l. i. §. i. ff. de impẽ. i re. do. fa. Silr expẽse que fiunt ad custodiã rei qꝛ ꝯputant cũ fructibus ẽt si tales ipense cẽnt maiores q̃ fructus. tex. ẽ in. l. pe. ꝛ fi. ꝛ ibi nõ. bar. ff. de ipẽ. Addi. qd ãt si maritus fecit ipensas in litigãdo p re dotali defendẽda vl' recuperanda. puta si mulier dedisset i dotẽ noia debitorũ p quib⁹ exigẽdis marit⁹ fecisset ipensas an tales ipense ꝯputent mulieri. de hoc hẽtis glo. sing. i. l. i. in v̇. in necessariis. i v̇. nõ sint. ff. d ipen. tenẽtẽ q nõ p illũ tex. qꝛ hoc casu dicit marit⁹ ipẽdisse i res mulieris nõ dotales ꝛ dicit ibi bar. q illa glo. est sing. ꝛ multũ nõ.

Glo. Ob impensas hz duas partes pricipales. In pria enũerat quot sũt spẽs ipẽsaꝝ. In. ii. declãt i quib⁹ ipẽsis procedat ꝛ loquat tex. nr. sa ibi in primis ipẽsis. Impẽsas. dic q ipẽse alie necessarie sũt. vt quibus nõ fact res erat peritura vel dterior futura. Alie vtiles vt quib⁹ non factis res non erat peritura ed melior futura. Alie voluntarie que tantum rem exornant. vt ff. de ver. sig. l. impensaꝝ. ꝛ. ff. de impen. in re. do. fa. l. ii. ꝛ. l. quod dicit. §. vtiles. ꝛ. l. voluntarie. In primis impensis dic q minuunt dotem ipso iure si consistat i pecunia ꝛ spẽ. vt est si fundus ꝛ pecunia in dotẽ data quantũ i fũdo impẽdit tm̃ i pecunia ipso iure deberi definit. Si vero fund⁹ in dote fit tunc si tm̃ expenditur simul vel ex diuersis vicibus q̃ti ẽ. tunc ipso iure definit eẽ dotalis. Add. hec opi. glo. hic cõiter a doc. reprobat. Et dicit d. Jas. Dic ergo ad glo. nostram q imo ipso iure non definit esse dotalis. sed bene potest repetere expensas vel retinere funduz donec sibi satisfactũ fuerit p. d. l. q dicit. ꝛ ibi bar. post antiquos psequor ergo glo.

Nisi mulier infra annũ spõte marito impẽsam obtulerit. si v̇o nõ tm̃ nõ definit eẽ dotalis sz tãdiu totus vel p parte retinet q̃diu impẽsa restituat. vt. ff. de impen. in re. do. fac. l. quod dr ꝛ. ff. de iure do. l. si is q. §. pe. ꝛ fi. ꝛ hoc in necessariis impẽsis Si autem vtiles sunt. tunc per act. nego. gesto. vel mandati. Si mandato mulieris fecit repetuntur

Maritus nõ deducit impẽsas in recuperãdã dote factas

Attẽ Circa impẽsas distinctiõez optia

volũtarie nõ repetunt nisi mandato mulieris facte sunt ſz abrãdunt sine lesiõe poris status. vt C. de rei vx. ac. §. ſz nec ob ipẽſã Addi. hec gl. pessime dicit i hoc z reꝓhendit p oẽs doc. hic qz dicit ō duos cãus expressos. ſ. ō. l. i volũtarius in pri. ff. de ipẽ. z. l. i. §. ſz nec ob ipensas. C. de rei vx. ac. qbus iuribus expsse dz volũtarias ip ẽſas nũq repeti. ẽt si mãdato z volũtate mulieris fcẽ sint ſz ꝓpetit ỏductio q̃ fieri possit sine lesiõe poris statꝰ rei. vt i dict. ll. z hoc nisi suisset res mercalis siue venalis. qz tũc diceretur ipense potius necessarie q̃ volũtarie. vt ẽ tex. in l. si hẋs. ff. de ipẽ. z declarat bar. i. l. volũtarie. eo. ti. z hoc qỏ dictuz ẽ spãle est i uxore. vñ ab alio cuꝰ voluntate expẽſe volũtarie facte fuissent i re sua. bñ repetunt. vt ẽ tex. in l. ut. al ẽ. l. iiii. §. ſz si mutua. ff. ỏ in rẽ ver. Et sm hanc distinctõem hũc. §. intelligas. z qỏ dicit in. d. lẽa q̃ſi. nõ denotat i proprietatez. si ẽ impẽſa necessaria. vt dictũ ẽ. ſz si utilis l' volũtaria nullo mõ hẋ locũ hic. §. Additio dicit ang. de are. hanc glo. eẽ nõndz z signandã qz ẽ mgra in matia. z sm doc. hic. suprascripta distinctio ꝓcedit. qñ ꝓstat q̃ maritus. nõ aio donandi fecerit ipensas. si aũt ꝓstaret q̃ aio donandi tunc dic. vt. d. l. si mozs. §. si. z. l. seq. z. l. qz si vir. z. l. vtiũ ff. de do. inter vi. z vx. z videte gl. z bar. i. l. oino. i gl. i. ff. ỏ ipẽ.

Sed z si qs. Parẽs patronus. socꝰ z donator. nõ queniunt in plus q̃ facere pñt. h. d. Sz z si qs cum parẽte suo pꝛono ne agat. itez si socꝰ cum socio iudicio societat agat nõ plus actor ꝓsequit. q̃ aduersarꝰ eꝰ facere põt. idez est si qs ex donatõe sua queniat.

Addi. vltio circa istud bñficiuz ne qs queniat seu ꝓdõnet in plus q̃ facere possit. deducto ne egeat. de quo bñficio fit mentio quasi i oibꝰ ver. hmi. §. vñ ꝓpetuo nõbiũ q̃ in exigendo alĩ quez iẽptũ facere põt. inspicit q̃ tũ ex fructibus prouenit exhit l' ꝓcipit. nõ aũt inspicit ꝓprietas rerũ. nec ẽt q̃tũ ex vẽditõe rez redigerẽt. tex. ẽ de hoc sũme sing. i. l. qui bonis. z ibi illũ nõt bar. ad hoc. ff. de ces. bo. bñfa. l. imperatores. ff. ad treb. per quẽ tex. bart. ibi in fi. no. q̃ iegres que dicũt alimẽta dẽre moderari. sm q̃litatẽ prouenit vt. l. alimẽtoz. ff. vbi pu. edu. de. debẽt intelligi respectu fructuũ. nõ aũt respectu valoris per illũ tex. plequere hic per. d. Iaſ. Addi. nunqd aũt hoc bñficiũ. vt qs nõ ꝓdãnet in plus q̃ facere possit qỏ ꝓpetit reo pricipali. ꝓpetat ẽt. eius fideiussor dicite q̃ nõ vt. l. z si fideiussor. ff. ỏ re iudi. z. l. verum i pri. ff. p so. Hoc tũ cãu dat singulare remediuz z singularis cautela q̃ fideiussor quẽtus denunciet reo pri/

z Rã fructuz est habẽdꝰ et nõ ꝓprietas quz alii qs nt quatuz põt ꝓcipi z limeta pupillo nrmistrat Jnyta redity et nõ ꝓprietã patrimõij

cipali. ⁊ pricipalis veniat ⁊ susci piat iudiciuz in se. ⁊ opponat hāc exceptōem in psonam suā ꝙ face re pōt. ita notabiliter bar. ⁊ bal. in. d. l. veruz in prin. per tex. i. l. idēqz. §. ⁊ generalr. ff. man. ⁊ idē bar. i. d. l. ⁊ si fideiussor in prin. ff. de re. iud. ⁊ in. l. sticū. §. quod vulgo. ff. de solu.

Gl. Sz si qs. s. filius l' libertꝰ qꝛ agūt veia ipetrata al's puniunt vt. s̄. eo. §. ⁊ in eū.

Socio ⁊ se ꝯfitēte sociū al' nō det ei hoc bñficiū. vt. ff. p so. l. si vnꝰ. §. vlt. Add. dicūt doc. hic idē eē in qbuscūqz aliis psonis que negāt se eē tales ex cuius qualitate hēant hoc priuilegiū i l. sz si ex pte. §. interdū. ff. ꝙ cum eo. limitate tñ glo. nr̄am vt pcedat. si pseueret i negatōe vsqz ad litꝭ ꝯte. qꝛ añ pōt peniteꝛ ⁊ ꝯfiteri se eē sociū vel marituz l' eiꝰ q̄litatꝭ p quā h̄ priuilegiū hēat vt ē text. no. i. l. electio. §. neqz ⁊ ibi bal. ff. de noxa. sitē limitate glo. si negauit in spē se eē sociū. secus si i genere hoc mō nego narrata p ut narrant vt fit in litꝭ ꝯte. ⁊ ita vult singulariter bar. in. l. si dubitet. §. ita demū. ff. d̄ fide. Jas.

Compēsatōes. Exceptio ꝯpēsatōis opposita extenuat debitum petitū. ⁊ facit ꝙ debitor tātū cōdennet in eo qd̄ supest vltra cōpensatōem. h. d. ⁊ materiam huius ver. habetis. s̄. in. §. in bone fi. s̄. eo.

specialis negatio nocet
nō ātgeneralis

Gl. Parua in ver. ex eadez cā. hodie ex quacunqz cā. ⁊ i quolz ꝯctu bo. fi. l' stricti iur. vt. s̄. eo. §. i bōefi. Addi. dicit d. Jas. lz doc. ad hāc glo. nō aduertāt tñ pessime loquit qꝛ vult ꝙ iste tex. dū dicit ex eadē cā. corrigat. per. §. i bōefi. s̄. e. qd̄ ē absurdū. vñ dicite ex m̄te Nic. hic ꝙ iste tex. voluit dicer ex ea. cā. i. ꝙ vterqz fit debitor quātitatis secus si vnꝰ eēt debitor spēi ⁊ aliꝰ q̄titatis. qꝛ tūc ñ eēt ex eadē cā ⁊ ꝯñter non admitteret conpensatio vt late dictū ē. s̄. i. d. §. in bonefi.

Eū quoqz. Ille q cessit bonis. hz in postea quesitꝭ beneficiū. vt nō ꝯueniat nisi in q̄tū facere posset. h. d. Et dicit. d. Jas. in hoc ver. cū sit cauda ⁊ finis tituli tractat ēt vltia materia. ⁊ illa ad q̄ pro vltimo remedio debitores ꝯfugiūt. s. materia cessiōis bōrū.

Addi. no. prio ex hoc tex. s̄m ang. de are. in pri. huius. §. ꝙ cedēs bonis p hoc nō ē a debito liberatꝰ nec ciuiliter nac uaturaliter. qd̄ fa. s̄m eū. ex tex. prio. qꝛ si deuērit ad pignorez fortunā ex integro pōt ꝯueniri. Adde meliorē tex. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. i. l. i. C. q bo. ce. po. ⁊ ista ē opi. cōis. Secūdo notate ex tex. ꝙ ille qui cessit bonis. si postea alia bona acq fierit. vel puenerit ad pinguiorē fortunaz. q̄uis iterꝫ possit ꝯueniri. nō tñ in solidū. sed inquantū

Cessio bon
nō liberat
debito

facere pōt ꝙcor. l. iiii. ff. de ces. bo. Limitate tñ hunc tex. pcedere respectu creditoꝝ qui tpe cessionis erant creditores nō aūt respectu creditoꝝ quos postea. post cessiōem ē sortit⁹ qz illi poterūt cū in solidū ꝙuenire. ita limitat hic Jo. fa. z bñ mot⁹ p. l. iii. a ꝺ rio ff. C. de bo. auc. i po. Secūdo. d. Jaſ. litat hūc tex. vt nō pcedat in eo qui bona ſua alienauit in fraudē. tūc in postea q̄ſq; teneaſ in solidū. tex. ē fing. i. l. ſi. §. fi. fm vnam lec. glo. ibi approbatā. ff. de his q̄ i frau. cre. Tertio limitaſ tex. ñ hēre locum qñ ſcolaris ceſſit bonis. postea emit libros vel dic⁹ breuiariū l' miles arma qz tales libros vl' arma creditores auferre ñ pñt. allat ad l. gl. fing. i. l. nepos pculo i ver. dignitate. ff. de ver. ſig. Altio lio. fa. nōt ex hoc tex. fingl' q ex generalitate hui⁹ lr̄e pōt. dici q ſi qs fuerit ſpoliat⁹ bōis pp guerrā. q ſi dz postea i ſolidū ꝙueniri qđ dictū fm eū ē plū. z equum z ſequit Jo. de pla. hic qz fm eū cū maior ſit rō i hoc cāu q̄ i hoc tex. cū hic ſpoliēt bōis ex voluntate pceſſiōem. at ille ex neceſſitate. z p̄ter volūtatē hoc patiāt. l. ii. §. ſi qs tñ ff. ſi qs cau. z. l. que fortuitū. C. ꝺ pig. ac. mutabil' ſane bcīſio z nōnda cē q̄ cogitate iaſ.

Hl. Creditoꝝ⁹ diuidit i. ii. ptes principales. put duo ponūt dicta. ſa ibi. pdeſt aūt hec ceſſio. Creditoꝝ⁹ qđ fieri ñ pōt añquā debitū agnoſcat. ſi in re ꝙſiteaſ. ff. de ceſ. bo. l. pe. Addi. z ibi vide bar. declarātē. qualis ꝙſeſſio requiraſ. z q̄liter debitū dēat cognoſcere. de quo ēt vide bal. in. l. i. in pri. i. ii. oppo. C. q. bo. ce. poſ. z doc. i. c. odoardus de ſolu. An aūt ille q cedit bonis teneaſ bona ſua iudicare ita q ſi ea occultat pdat hoc bñficiū ceſſiōis. dic q ſic. vt eſt gl. z ibi bar. i. l. pe. ff. de ceſ. bo. z gl. i. l. i. C. e. ti. Prodeſt aūt hec ceſſio. vt ſi reducaſ debitor i carcerē vt. C. q. bo. ce. po. l. i. Addē. hētis ex gl. q debitor nō poſſet trudi in carcerē. qđ. d. Jaſ. limitat pcedere niſi q̄n debitor alienaſſet bona ſua in fraudē ne reperiaſ. qz tūc poſſet agi ꝺ cū. vt trudaſ i carcerē. z amodo ſi poſſit cedere bonis tex. ē fing. i. l. ſi. ff. de ceſ. bo. fm p̄iaz gl. ibi quaz approbat bar. Ex integro. vſ fibi ipſi ꝺria lr̄a. q ex integro z i quātū facere pōt ꝙuniaſ. vt ſubicit. z ſic intelligiē q in ſolidū cōueniaſ. q̄dm tñ pōt ſolui re hoc tñ ē deducto ſp ne egeat. vt. ff. de ceſ. bo. l. q bōis. z. ff. de re. iur. l. i ꝙdēnatōe. Addi. dicit. d. Jaſ. gl. bñ dicit. vel forte q tex. voluit dicere ex itegro. i. denuo. reliq̄ circa materiā. ceſſiōis vid⁹ p doc. hic maxime. d. Jaſ.

Sūmula. p cognitōe cellulaz actionum hic inſertarū.

Nota. Prout oculata fide hēri pōt. videt

pōt añquā debitū agnoſcat. ſi in re ꝙſiteaſ. ff. de ceſ. bo. l. pe. Addi. z ibi vide bar. declarātē. qualis ꝙſeſſio requiraſ. z q̄liter debitū dēat cognoſcere. de quo ēt vide bal. in. l. i. in pri. i. ii. oppo. C. q. bo. ce. poſ. z doc. i. c. odoardus de ſolu. An aūt ille q cedit bonis teneaſ bona ſua iudicare ita q ſi ea occultat pdat hoc bñficiū ceſſiōis. dic q ſic. vt eſt gl. z ibi baz. i. l. pe. ff. de ceſ. bo. z gl. i. l. i. C. e. ti. Prodeſt aūt hec ceſſio. vt ſi reducaſ debitor i carcerē vt. C. q. bo. ce. po. l. i. Addē. hētis ex gl. q debitor nō poſſet trudi in carcerē. qđ. d. Jaſ. limitat pcedere niſi q̄n debitor alienaſſet bona ſua in fraudē ne reperiaſ. qz tūc poſſet agi ꝺ cū. vt trudaſ i carcerē. z amodo ſi poſſit cedere bonis tex. ē fing. i. l. ſi. ff. de ceſ. bo. fm p̄iaz gl. ibi quaz approbat bar. Ex integro. vſ fibi ipſi ꝺria lr̄a. q ex integro z i quātū facere pōt ꝙuniaſ. vt ſubicit. z ſic intelligiē q in ſolidū cōueniaſ. q̄dm tñ pōt ſolui re hoc tñ ē deducto ſp ne egeat. vt. ff. de ceſ. bo. l. q bōis. z. ff. de re. iur. l. i ꝙdēnatōe. Addi. dicit. d. Jaſ. gl. bñ dicit. vel forte q tex. voluit dicere ex itegro. i. denuo. reliq̄ circa materiā. ceſſiōis vid⁹ p doc. hic maxime. d. Jaſ.

Sūmula. p cognitōe cellulaz actionum hic inſertarū.

Nota. Prout oculata fide hēri pōt. videt

in isto titulo actionũ isertas diuersas cellulas actõum cũ ipãrum noibus iscript. ⁊ iste cellule excerpte. sunt ex arbore Jo. glosatoris cui⁹ scribẽtes sepe memoriã faciunt. Et istas cellulas posui vnãquãq; i loco suo. hoc ẽ i fine cui⁹ q;. §. illaꝝ actionũ de qb⁹ i illo. §. sit mẽtio. ⁊ ꝑ doc. illaꝝ materia ibidẽ tractat̃. Et vt vnaq̃q; actio quo ad ei⁹ sbãz cognosci posset. supra cellulã posui illi⁹ actiõis descriptõem. ⁊ ifra cellulaꝫ narratõeꝫ ⁊ ꝯclusiõem libelli cuiusq; ac. ꝓut doc. hic ponũt p̃cipue. d. ang. de are. ⁊. d. Jas. Et i vnaq̃q; cellula posui nomẽ sue actionis ⁊ supra nomen posui sex. litteras. ⁊ infra sex lr̃as. que. xii. lr̃e hñt significare. xii. diuisiões actionũ. que ponunt̃ i gl. magistra §. si. hui⁹ ti. qui incip̃ sũt p̃terea.

A

Prĩa. ergo diuisio actionũ ẽ ꝙ alia ꝑsonal'. alia real'. alia mixta. ⁊ significat̃. ꝑ hãc lr̃am a. si ergo hec lr̃a. a. hꝫ vnũ punctũ vt hic ã significat ꝙ tal actio ẽ ꝑsonalis. si duo vt hic a significat ꝙ est realis. si tria vt hic a. significat ꝙ ẽ mixta.

B

Secũda. diuisio actõnũ ẽ. ꝙ alia ẽ ciuil'. alia p̃toria. ⁊ significat̃ ꝑ hãc lr̃aꝫ b. si ergo hec lr̃a. b. habꝫ vnũ pũctũ vt hic b. significat ꝙ talis actõ ẽ ciuil'. si võ duo vt hic b. significat ꝙ ẽ p̃toria. ⁊ lꝫ Jo. ꝯ riũ fecerit qui prĩo ponit p̃torias ꝑꝑ eaꝝ multiplicitatẽ. mihi tñ cõueniẽtius visuꝫ fuit prĩo loco ponere ciuilẽ ꝑꝑ ei⁹ dignitatem.

C

Tertia. diuisio actionũ ẽ ꝙ alia ẽ rei ꝑsecutoria. alia pene. alia rei ⁊ pene. ⁊ significat̃ ꝑ hãc lr̃aꝫ. c. si ergo hec lr̃a c. hꝫ vnũ pũctũ vt hic c. significat ꝙ tal' actio ẽ rei ꝑsecutoria. si v̄o duo vt hic. c. significat ꝙ ẽ ꝑsecutõia pene. si v̄o tria vt hic. c. significat ꝙ ẽ ꝑsecutoria r̃i ⁊ pene

D

Quarta. diuisio actõuꝫ ẽ. ꝙ alia datur ad simplũ. alia ad duplũ. alia ad triplũ. alia ad q̃druplũ ⁊ significat̃ ꝑ hãc lr̃am. d. si ergo hec lr̃a. d. hꝫ vnũ pũctũ vt hic d. significat ꝙ illa actio dat̃ in simplũ si duo vt hic. d. significat ꝙ dat̃ ad duplũ. si tria vt hic. d. significat ꝙ dat̃ ad triplũ. si q̃tuor vt hic. d. significat ꝙ dat̃ ad quadruplũ.

E

Quinta. diuisio actõuꝫ ẽ. ꝙ alia ẽ bõe fidei. alia stricti iur̃. ⁊ significat̃ ꝑ hãc lr̃aꝫ. e. si ergo hec lr̃a. e. hꝫ vnũ pũctũ. vt hic ẽ. significat' ꝙ ẽ bõe fidei. si võ duo vt hic. e. significat ꝙ est stricti iuris.

F

Sexta. diuisio actionum est. quod alie sunt ꝑpetue alie temporales.

⁊ figat̃ p hanc lr̃az. f. si ergo hec lr̃a. f. hz vnũ pũctũ vt hic. f. significat q talis actio ẽ ppetua. si vo duo vt hic. f. figt q talis actio ẽ tpalis.

G

Septima diuisio actionũ ẽ q actionũ alie sũt trãsitorie ad heredes alie nõ. ⁊ figt̃ p illã lr̃am. g. si ergo illa lr̃a. g. hz vnũ pũctũ vt hic g figt q ẽ trãsitoria ad hr̃des Si duo vt hic. g̃. figt q ñ ẽ trãsitoria ad hr̃des.

H

Octaua diuisio actionuz ẽ q actõuz alie sũt famose alie ñ. ⁊ figt̃ p hãc lr̃az h. si ergo hec lr̃a hz vnũ pũctũ sicut hic. h. figt q ẽ famosa. si duo vt hic. h. significat q nõ.

I

Nona diuisio actionũ ẽ q actionũ alie sũt directe alie vtiles. ⁊ figat̃ p hãc lr̃az. i. si ergo hec lr̃a. i. hz vnũ pũctũ vt hic. i. significat q ẽ directa si duo vt hic i significat q ẽ vtil'

K

Decima diuisio actionũ ẽ q actionũ alia ẽ directa alia ꝯria ⁊ figat̃ p hãc lr̃az. k. si ergo hec lr̃a. k. hz vnũ pũctũ vt hic. k. significat q ẽ directa si duo vt hic. k. significat q ẽ vtilis.

L

Undecima diuisio actionũ est q alie sũt singl'ares alie vl'es. alie gnãles. ⁊ figat̃ per hãc lr̃az. l. si ergo. l. hz vnũ pũctũ vt hic. l. significat ẽ singularis. si duo vt hic. l. tũc ẽ vl'is. si tria. l. tũc significat q ẽ generalis.

M

Duodecima diuisio actõuz alie sũt simplices alie duplices. ⁊ significat̃ p hãc lr̃am. m. si g̃ lr̃a. m. hz vnũ pũctũ vt hic. m. significat q ẽ actõ simplex. si duo vt hic. m. significat q ẽ duplex.

Qd cũ eo q i ali. po. ⁊c.

Gl. Dcm̃ ẽ. s̃. q̃l'r ꝯuẽiamur ex ꝯctib⁹ l'dlict nr̃is. nũc dõm ẽ q̃l'r ꝯuẽiamur ex ꝯctib⁹ vl dlict illoꝝ q i nr̃a sũt ptãte.

Quia tñ. Cognito ꝯctu suoꝝ ad obligãduz dñz. erit cognitũ qd d ꝯctu filii ad obligãdũ pr̃ez. h. d. Add. nõ. q actio d q̃ hic ñ dr̃ ppre actõ sz adiectio vt ẽ tex. i. l. i. C. e. ⁊ sic si pria actio erit bonefi. ⁊ illa adiecta erit bõefi. ⁊ sic d alius. de quo s̃. ti. i. §. actões. Ultio nõ q cognito vno d silib⁹ cognoscit̃ ⁊ reliquũ. ⁊ iõ cũ dicam⁹ q monac⁹ ⁊ suus eqparant̃. vt nõ. Inn. in c. cum olim. el. ii. de priuil'. ⁊ nõ. bar. i. l. i. §. i. ⁊. §. vsufructuarius ff. d slip. ser. necessario sequit̃ q sicut dñs tenet̃ ex ꝯctu sui serui vt hic. q abbas tenebit̃ ẽt ex ꝯctu sui monaci. facit quod nõ. Bartolus in. l. si vnus. in principio. ff. de pactis. ⁊. l. quod su⁹. ff. d po.

vbi bar. vult q̄ pōt petere mona
cus depositū scm̄ a se. ⁊ pōt mo/
nacho solui ⁊ restitui ⁊ soluēs li/
berat̄ sine abbate. sicut si qs sol/
uat filio vel seruo depositū ab ip
sis factum.

Gl. Fere eadē iura seruant̄ in
c̄tibus suorū ⁊ filioꝝ. ⁊ ꝛ
dicit fere ꝑꝑ macedonianū qd̄ hꝫ
locū in filiis nō in seruis vt. j. e.
§. que diximus. ⁊ ꝑꝑ alios casus
quos ibi dicemus.

Similiū eadē ē disciplina. vt
hic ⁊. ff. de in rē ver. l. iii. §. pro
inde. ⁊. §. quoc.

Si igitur. Dn̄s te/
net̄ ex c̄tra
ctu serui insolidū si c̄hi iusserit.
vel si ip̄m vel liberū hoīem naui
vel alicui negociationi p̄posuerit
actionib⁹ cognominat̄. quod ius
su. exercitoria. ⁊ institoria. h. d.

Addi. no. q̄ de iure ciuili pr̄
vel dn̄s nō tenent̄ ex c̄ctu filii l'
sui. ⁊ iō p̄tor adiuenit q̄ si hēant
peculiū. teneant̄ peculiotenus al'
nō tēant̄ nisi iusserint vl' alio mō
fa. §. actōēs aūt. s̄. ti. i. No. q̄
dn̄s qd̄ iussu c̄uenit̄ nō tm̄ pecu
liotenus. sꝫ in solidū. ⁊ idē i exrci
toria ⁊ institoria. No. ibi cui p̄po
sitis q̄ seruus obligat dn̄m. si c̄/
xit i eo cui p̄posit⁹ ē. ⁊ nō al'r. si/
cut dicim⁹ i delicto vel q̄si q̄ dn̄s
tenet̄ ex delicto suoꝝ si deliquūt
in eo in quo p̄positi sunt vt. l. i.
§. familie. ⁊ ibi bar. ff. de publi. Nō
ibi ⁊ si libertū. q̄ isti florētini qui
p̄ponūt vni negociatōi vel taber
ne eoꝝ institores vel gazaros in
longinqs ꝑtib⁹ q̄ in solidū tenē
tur ex c̄ctu ipsorū. si c̄hūt in ne/
gociatōe cui p̄positi sūt.

Gl. Si gerit̄ negociū cū suo
iussu dn̄i. s. volent̄ cū suo
c̄hi. siue dirigat iussū ad suū. si/
ue ad c̄hētē cū suo. siue subscrip/
sit. siue quocūqꝫ mō c̄ctū ratū ha
buit. supple. tenet̄ i solidū. vt. ff.
qd̄ ius. l. i. §. ii. ⁊. §. sꝫ ⁊ serui cyro
grapho ⁊. §. si ratū. Etiā de/
bitū a suo c̄hēte iussu dn̄i pōt cō
dici a dn̄o vt. j. eo. §. pe. Exer
citoria ꝑpetuo hr̄di ⁊ in hr̄dē da
tur. ff. de exerci. si tn̄. §. si. idē i in
stitoria. vt. ff. de insti. l. nouissime
idē ēt in rē verso. vt. ff. qn̄ ac. de
pe. ē an. l. q̄situ in fi. Ad hoc
vt dn̄s obliget̄ ex c̄ctu exercito/
ris. requirit̄ q̄ eius rei gr̄a nā si
ob aliā rē. puta negocii sui. vl' cū
eēt p̄positus aduehēdū on⁹ ⁊ ip̄e
accep̄ mutuā pecuniā nō ad vtili
tatē nauis nō tenet̄ dn̄s vt. ff. de
exerci. l. i. §. nō aūt. Exercitor
appellat̄ ad quē quotidiau⁹. na/
uis questus ꝑtinet gl. quest⁹. i. ꝓ
uentus siue lucrū. sꝫ mgr̄ appella
tur cui tocius nauis āchora. i. gu
bernatio c̄mēdat̄. vt. ff. d̄ exerci.
l. i. §. mgr̄m aūt nauis. Addi. di
cit. d. ang. nō q̄ pl'a reqrunt̄ ad
hoc vt qs dicat̄ istitor. prio req/
rit̄ q̄ sit p̄posit⁹ vli negociatiōi
nā si vni tm̄ nō dr̄ istitor vt ꝓbat̄
in. l. cuicūqꝫ. §. si qs pecuniis in
tex. ⁊ gl. de istito. ⁊ ꝑ h̄ dicit bar.
i. l. legat̄ suis. ff. dele. iii. q̄ ꝓ vna

mercātia vel duab⁹. ñ dz dici qs mercator. sz ex frequētia mercantiarū. Scdo requriť q illa negociatio sit questuaria ad aliq lucrū extrinsecus. querēdū. qd ꝯtigat in emēdo ⁊ vendēdo al' nō diceret institor. ff. de instito. l. si cū uillico. ⁊ talis institor obligat dñz in eo in quo ꝑpositus ē tacite vl' expresse. vt. l. cuicūqz. §. nō tñ. ff. de instito. No. q vbi ē eadem eqtas. idē ius statuendū ē. sic. ff. ad. l. aql. l. illd ⁊. s. qui. mo. ius. pa. po. sol. §. pari rōne.

Introduxit. Si suus sciēte dño in merce peculiarii negociať. ⁊ ind dñs aliqd recipere dz vocať i tributū. vna cū aliis creditoribus h. d. Addi. no. q dicit in peculiari merce. qr secus si negociaretur in dñica. nā tūc teneret insolidū vl' i rē verso vl' qd iussu. Nō q dicit dño sciēte. qr si dño ignorāte nō teneret tributoria. sed de peculio. ⁊ opz q sit ꝯctuz eius rei cā. vt. s. Itē no. ibi ꝑ rata portione. dr̄iam inter hāc actōem ⁊ actōnē de peculio. qr i actōe d peculio totū suuz creditu deducit sed in ista ꝑ rata sui crediti. l. sz si dānū §. ii. ff. de pecul.

Gl. Hic vbum negocieť ad oēm porrigiť negociatōez vt. ff. de tribu. l. illud ⁊. l. i.

Creditor q minus sua rata ex peculio recep hz hāc tributoriaz ⁊ dicunt q̄dā ipaz ñ dari nisi dñs prio distribuat. ⁊ corrigiť offō in dicis. ⁊ hoc colligiť ex hoc. §. qr dicit min⁹. sz dico q añ ⁊ post cōpetit. qr min⁹ tribuit q nihil tribuit. vt. ff. de tribu. l. illd. §. si cuius dolo. ⁊ ar. ff. de ver. sig. l. minus ⁊. l. verbū amp̄. sm io. Add. dicit. d. ang. lz Azo. in sū. videať tenere primā opi. tñ doc. cōiter tenēt cū opi. gl.

Preterea. Ex ꝯctu i ito cū suo dño ignorāte teneť. dñs in id qd in rez suaz versuz ē. vel d peculio ⁊ dr̄ versuz i rē dñi. si aliqd in rē dñi ipēderit necessario. iudex tñ dz pri⁹ inspicere vtr̄ in rē dñi sit versū q̄ de peculio ꝯdēnet. h. d.

Add. no. ibi siue volūtate dñi dic imo ēt si exp̄sse ꝯ voluntatem dñi ꝯhat. teneť de in rē v̄so. aut de peculio vt. l. si qs suū. §. ēt. ff. de pecu. nā eo ipso q cōcessit ei peculiū vr̄ dedisse facultatem. vt possit ip̄m obligar̄ vsqz ad uires peculii vt ibi. vñ qñ dñs nō vult ampli⁹ obligari necesse ē q reuocet peculiū bona fide. ⁊ sine fraude. vt. l. sūma in pri. ff. de pecul. No. q dr̄ versuz i vtilitatē dñi. qñ emit qd est necessariū dño. l' in cām necessariā dñi ꝯuertit. nō q si pōt hēre locū de in rē verso ñ dz trāsiri ad actōem d peculio

Gl. Deqz eo. nō q hic de duabus actōib⁹ dicit. s. d peculio ⁊ de in rem verso.

Gl. Hūc pūctū lz. n. qdā ita praue itelligūt q velit dicere q actio d peculio ⁊ de in rē

v̄so ē vna ⁊ eadē actō. ⁊ qcumq̄ agit de peculio vr̄ ageꝛ de i rē v̄so vt hic ⁊. ff. e. l. filiussa. i fi. ⁊. ff. d̄ pecul. l. i. §. cū autē que opi. vr̄ vera tali rōne. nā qñ de peculio agit̄. debita peculiaria ꝯputant̄ ⁊ ita ꝯputant̄ qd̄ ſuus dz dño ⁊ dñs ſuo naturalr̄ ⁊ ſic ꝯputat̄ q̄ ſuus ipēdit i rē dñi ⁊ hoc ēt venit i ac. d̄ peculio. vt. ff. d̄ pecu. l. q̄ tuberonis. §. ſz id qd̄ ⁊ ita vr̄ q̄ qui agit de peculio. de in rē v̄so agit. Sz alia est opi. Jo. q dicit q̄ diuerſe ſūt actōes ⁊ actionū formule. nec q formulā vnius ꝓponit alteri⁹ formulā ꝓponer̄ vr̄ nec ob. d. l. i. de pecu. §. ē aūt. q̄ ſz ibi videat̄ ſub actōe ⁊ edicto d̄ peculio ꝓponere actōem de in rē verſo ibi ē edictū nō de peculio tm̄. ſz ē edictū generale qd̄ dat̄ d̄ oi eo qd̄ fit cū eo q i aliēa ē ptāte vt i. d. §. v̄ba aūt. ut ē ñ o b. d. l. fili⁹ i fi. q̄ v̄uz ē q̄ quo ad effcm̄ ꝓpoit de i rē v̄so q ꝓponit de peculio non quo ad formulam Et eodem modo exponitur id qd̄ hic dr̄ q̄ eadē ē actō d̄ peculio ⁊ d̄ i rē v̄so. i. ille q ꝓpoit actōez de peculio ꝯſequit̄ effcm̄ actōis d̄ i rē v̄so. ⁊ q̄ ſbicit duas hz ꝯdēnatōes. ſ. actō de peculio vnā ꝓ ſuo effcū. ⁊ aliā ꝓ effcū actōis de i rē v̄so ꝯdēnari dz. fa. ff. de i rē v̄so l. fi ꝓ pte. §. i rē. Addi. d. ang. dicit hec opi. gl. q̄ ſint diuerſe actōes v̄ior ē. q̄ hñt diuerſa noia. ⁊ diuerſa media ꝯcludēdi. vt pz i libelli. s̄. format̄ i ti. d̄ ac. §. oēs āt

Cū autē. In peculio dr̄ cē id quod ſup est deducto eo q̄ debet̄ dño. dū mō nō debeat̄ vicario ſui. h. d.

Cū aūt querit̄ q̄tū i peculio fit. ante deducit̄ q̄ qd ſuus dño ei qui ne in ptāte eius fit dz. ⁊ q̄ ſupeſt. id ſolū peculiū intelligit̄.

Hl. De peculio ergo deducit̄ qd̄ ſuus dño dz. cū in ſpecto iur̄ naturali ſuus liber fit ⁊ apz q̄ naturalr̄ pōt obligari ēt dño ſuo vt. ff. de ꝯdi. inde. l. ſi id qd̄. ⁊. ff. de pecu. l. nec ſuus. ⁊. s̄. de fideiuſ. §. i. Add. q̄ id q̄ dicit hic de iur̄ naturali. itellige. i. de iur̄ gētiū. De peculio ſui ēt deduci dz. qd̄ dz dare ſuus his q ſunt in ptāte. vz ꝯſeruis ſuis. ⁊ filiis dñi. ⁊ pupillis dñi vt. ff. d̄ pecu. l. ſz ⁊ ſi dā. §. pec.

Si hēo ſeruū caſtaldū. q ordinari⁹ dr̄. qui hz ſub ſe aliū q vicarius dr̄. ſi ordinarius dz aliquid vicario. ⁊ ꝯuenior de peculio ordiarii. ñ deducā id q̄ vicario dēt̄ ⁊ ratio est in promptu q̄ ſi deduco ꝓ vicario. adhuc remanz peculiū ordiarii. ⁊ ita fruſtra fier̄t d̄ductō. cū ſp maner̄t ordiarii peculiū.

Ceterū. Cui ꝯpetit actio inſtitoria vl̄ exercitoria vel quod iuſſu cōpetit ēt de peculio. h. prio. ⁊ i actōe de peculio toci⁹ eius quod ē i peculio rō est hñda. i tributoria ſoluz id circa qd̄ negociat̄. q̄ pp qñq̄ expedit agi vna qñq̄ alia. h. ii. ⁊ ex ꝯctu mutui fili⁹ ñ pōt ꝯuēiri

nec eius pr̄ de peculio.h.d.
Add.nō ibi de peculio q̄ ēt con
trahēs cū ſuo iuſſu dñi hz actōez
de pecu.nō tm̄ act.qđ iuſſu. Et
habens plures vias debet elige/
re vtiliorē al' ſtultiſſimus ē. Et ſic
habens duas act. vnā ex qua ſoli/
dū cōſequi poſſet ⁊ aliā cū dimi/
nutōe debet intētare ſolidū. Itē
nō q̄ actio tributoria.⁊ de in rē
verſo de per ſe. ⁊ actio đ peculio
de per ſe hn̄t ſe vt excedentia ⁊ ex
ceſſa. Et in tributoria ꝯditō dñi
eſt equalis aliis creditoribus ſui
Sed in act. de peculio dñs ē pri/
uilegiatus.q̄ primo ſui debiti rō
hr̄. Et qn̄ agit̄ đ peculio totū pe
culiū ē obligatū deducto credito
dñi.ſed i tributoria ſolū id i quo
negociat̄ ⁊ nō aliquid aliud đ pe
culio. Nō q̄ ille qui viuit ad
redditibus ſuarū poſſeſſionū nō
dr̄ negociari nec dr̄ mercator nec
fenerator dr̄ negociator. de quo
p bar.i.l.legatis.ff.de leg.iii. Itē
ſtatuta in ſeruo trahūt̄ ad filium
q̄ equiparant̄.de quo.i.l.ſiquis
ſuo.C.đ fur. Nō.i.§.illđ ibi ꝓ/
hibuit.q̄ lex ē ꝓhibitiua vz q̄ cre
ditor nō mutuet pecuniaſ.vt.l.i.
ff.e.nec qd aliud faciēdo pōt ex/
cuſari.q̄ facit fraudē legi. vt.l.ſz
⁊ iul'.§.mutui.ff.e.ergo nō pōt ei
renūciari. vt nō gl.⁊ doc.i.l.tā ⁊
ſi.ff.ad mace.fa. gl. i rubrica.C.
ne fide. do.den. Nō ibi đnegat̄
actio q̄ qn̄ lex vl' ſtatutū denegat
alicui audiētiā vl' act.itellr̄ ope ex
ceptōis vt hic ⁊.l.i.ff.e.⁊ ibi bar.

Et p̄dcā ꝓcedūt i cīli. ſed i criali
ipo iure itellr̄ excluſus.vt.d.l.i.
§.q̄ ait đ aleator. Nō ibi qđ iō
q̄ rō mouit iurcō.vel ſe.ꝯſul. ſed
dic q̄ iſta fuit rō ipulſiua.q̄ ēt ſi
filius ſit bone vite hz locū iſta.l.
vt.l.i.in fi.ff. ad mace.

Glo. Qr dictū fuit.s̄.i.§.p̄
terea q̄ is agit đ pecul.
q ꝯxit cū ſuo iuito l' ignorāte do
mino.ergo videbat̄ q̄ q ꝯxit eo
volēte.puta iuſſu ſuo non poſſet
agere đ pecul. ⁊ tn̄ aliđ ē.⁊ iō di/
cit ceterū ꝓ ſz. Nō quē cē ſtul
tū ſi eligat malū cū poſſet eligere
bonū. vt i aut̄. qui.mo.na.ef.ſui
§.i.coll'.vii. Is quoq̄ cui tri/
butoria actio ꝯpetit.⁊ đ pecul.⁊
đ i rē v.agere pōt. fa.ff. đ tribu.
l.alī. In actōe tributoria ſolū
hr̄ rō illius qđ negociat̄.⁊ q̄ in/
de receptū ē vt.ff. đ tribu.l.ꝓcu
ratores.§.p hanc.⁊.s̄.e.§.intro/
duxit. Quiſq̄ i iſtis actōibus
qđ ſibi expedit eligere dz. ſz poſt
quā elegerit nō dz variare vt.ff.
đ tribu.l.q̄ i hr̄dē.§.eligere nſi
fuerit decept⁹ qn̄ primā elegit vt
ff.qđ cū eo ſz ex pte.§.ſi. Ea/
dē q̄ diximꝰ đ ſuis đ filio ⁊ filia i
telligem⁹.ſ.q̄tū ad actōes ſupra/
dcās.ſz i qbuſdā n̄ ꝯueniūt vt in
mutua pecunia. vt.j.ꝓxi. Itē fili
us pōt ſubire iudiciū ⁊ arbitriuz
⁊ p̄rez obligat quaſi ex ꝯctu đ pe
culio.ſz ſuus nō.vt.ff. de pecu.l.
iiii.§.ſi ſuus ⁊.§. idē ſcribit.⁊.C
đ iudi.l.ſeruꝰ. Itē filiꝰ fideiuber̄
pōt ⁊ p̄rez đ peculio obligat. vt.

ff. de pecu. l. iii. §. si filius. sz fnus nō. vt. ff. ō fideiuſ. l. si fune. ꝛ. l. ſeq. ꝛ ꝓpter hoc dixit fere. ō. e. §. i. Que dixim⁹ ō fuo ꝛ dño ea dē itelligem⁹ ō filio ꝛ filia nepote ꝛ nepte ꝛ pr̄e auo ue cui⁹ i ptāte ſūt. Illō ꝓprie fuaꝫ i eoꝝ pſōa q̄ ſenatuſcoſultū macedonianuz ꝓhibuit mutuas pecunias dari eis qui i ptāte parēt̄is erūt. ꝛ ei qui credideri venegaꝫ actio. tā aduerſus ipſū filiū filiāue nepotē neptē ue. fiue adhuc in ptāte patris ſue mozte parēt̄is vel emāci patōe ſue ptātis cē ceperint q̄ ad uerſum patrē auū ue. fiue habeat eos adhuc in ptāte fiue emācipauerit. Que ió ſenatus ꝓſpexit qz ſepe onerati ere alieno. creditaꝝ pecuniaruz quas i luxuriā conſumebant vite parentū iſidiebanꝫ

Hl. Iſtud ſenatus ꝙſul. macedo. ceſſat i multis cāibus ſ. xi. Si fuerit miles filiuſſa. vt. C. ad mace. l. fi. Itē ſi dixerit ſe ꝓmiſſa. vt. C. ad macedo. l. i.

Add. doc. tñ i. d. l. i. C. ad mace. ꝛ bar. i. l. iii. C. e. dicunt q̄ nō dz credi ſimplici aſſertōi filiuſſa. niſi creditor ēt ignozauerit eū cē filiū ſa. que ignorātia fit iuſta ꝛ iuſtis rōnib⁹ mota. vt qz publice ſe ꝓ ꝓfeſſa. gerebat ꝛ publicis Officiis vt ꝓfeſſa. fungebaꝫ. vt. l. iii. nā nō ſufficeret ſimplex ignorātia. niſi talis ignorantia cēt iuſtis rōnib⁹ fudata. ō quo dic vt ibi per Ly. bal. ꝛ latī⁹ ꝓ ſaly. Itē ſi publice pāſa. videbaꝫ vt. ff. ad mace. l. vi in mate duo ſingulariter per hūc dotto in ff actiones iſti. de mutuo.

Qñ ꝑſona tenatur pecunia facto filiofamilias

ſigs ꝓiem. Itē ſi fuerit in ſcolis vt. ff. e. l. ſz iul'. §. q̄ dz. ꝛ. C. eo. l. macedo. Add. tu dic ſm doc. i. l. macedoniani. C. e. q̄ aut queritē an a filio pōt repeti pecunia mutuata. ꝛ dic q̄ fic. aut a ꝓe ꝛ tunc vſq; ad quātitatē quā pr̄ fuiſſz ei ipēſurus i domo. ar. l. iii. §. pinde. ff. ō i rē v. In reſiduo vo aut ignozabat eē i ſtudio aut ꝺ patris volūtatē qō i dubio ꝓſumiē vt. l. verius. ff. de ꝓba. ꝛ tūc nō repetit a pr̄e Si ſciuit tūc aut fuit ſpāliter a pr̄e ꝓhibitus. hāc pecuniā mutuare vel ei⁹ cā ipendere ꝛ tūc a patre nō repet t. ar. l. fi. C. de ne. geſ. Aut nō fuit a pr̄e ꝓhibitū ꝛ tūc aut filius ꝙſūpſit i bonoꝝ vſus qz bñ vtiliter ſtudet. ꝛ pr̄ te neē qz vtilr̄ ē geſtū cū ſcia filii fit leticia patris vt i aut. ꝙſti. que ō dig. §. generalr. aut i malos vſus quertit ꝛ tūc a pr̄e ñ recupat.

Itē ſi alii creditoꝝ ſoluit. vt. ff. e. l. ſz i lege. §. pe. Itē ſi factus pr̄fa. debitū ꝓio ōctū mō agnouit vt. C. e. l. zenodor⁹. Itē ſi v̄tit i rē pr̄is vt. ff. e. l. ſz iul'. §. ſz ſi filius. Itē ꝛ ſi ñ accepit vt v̄terz i rē pr̄is poſtea tñ v̄tit vt. ff. e. l. ſz iul'. §. ſz ſi ab inicio. Itē ceſſat q̄ſi pr̄ ꝙſenſit vel pr̄is nō ꝺdicit. vt. ff. e. l. ſz iul'. §. q̄ q̄. ꝛ. l. tñ ſciēte. C. e. l. ñ permittēte. Itē ſi poſtea pr̄ ratū hēat vt. C. l. fi. Itez ſi pāfa. factus ſoluere cepit vt. ff. e. l. ſz ꝛ iul'. §. fi. ꝛ. l. ſe. Alias aūt locum hz vt ñ teneaē pr̄ vel filiuſ fiue pecunias venit mutuo data.

L

siue aliud in fraudē sena. ꝯsul. vt ff. e. l. si filius. §. is āt. ⁊. l. sz iul. § mutui datōz. Add. nō ꝙ vbi gl. dixit. Itē nisi pr̄ ratum hēat dic idē si tacite ratū hūisse dicat̄. vt puta qꝛ recepat lr̄as a filio ꝯtinē/tes ꝙ pecunias mutuo accepit. ⁊ ꝙ pr̄ illas solueret ⁊ nō ē statim ꝓtestatus ꝺ ꝯ̄ria eius volūtate vt ē tex. sing. i. l. si filiussa. ff. ad ma/cedo. ⁊ ē bonus tex. in cle. i. ꝺ ꝓ/cur. Et hoc ꝓbabit̄ eo ꝙ pr̄ deli berate dictas lr̄as recepit ⁊ apuit ⁊ eis nō ꝯtraxit. vr̄ fecisse sciēter Secus si recepisset eas clausas vl' al' ideliberate. ar. ff. de pig. l. si fi deiussor. Et dicit do. ange. hanc gl. signādā que ponit casus i qui bus cessat macedonianū. Add. q̄ rit hic do. Ang. que ē rō ꝙ ma/cedoniano nō pōt renūciari sed velleyano sic. vt hr̄ in. l. tā ⁊ si. ff. ad mace. ꝑ gl. ⁊ doc. Rñ qꝛ mace do. ē pricipal'r iductū i odiū cre/ditorū merito si nō pōt ꝑ filiū re nūciari qꝛ nō ē inductū i fauorez sui. Secꝰ ē i velleyano qꝺ ē pri/cipal'r iductū i fauorē mulierum ꝑꝑ sexus fragilitatē. vt. l. ii. §. i. ff. ad velle. merito suo fauori pōt renūciari. l. pe. C. ꝺ pac.

Illud in sūma. Ex ꝯ̄ctu l' iussu vel de in'rē v̄/so vel istitoria vel exercitoria pōt agi directo ꝯ̄ patrē vl' dñm. h. d. Add. nō ibi directo ꝙ qñ aliquis mandat pōt agi directo ⁊ princi/paliter cōtra eū. Et hic vr̄ casus ꝙ mandās tenet̄ principal'r ac si negociū ꝑ ipsuz gestū venisset ⁊ re. fa. c. cū mulieres ꝺ iudi. in vi. ⁊. l. ⁊ hz. §. i. ff. de preca.

Gl. Qꝺ versū ē i re pr̄is vel dñi pōt directo ꝯdici ab eo certi ꝯditōe nō adhibita hac adiectōe ꝺ peculio vel ꝺ in rē v̄. Sz nūquid supradcā sex noia. s. ꝙ iussu exercitoria istitoria tribu tōria de peculio ⁊ de in rē v̄. sūt noia actionū. Rñ. quidā ꝙ sic. ⁊ fa. ꝑ eis ifinite leges que dicūt de actōe ꝺ peculio ⁊ sic ꝺ singulis vt pz ēt in rubro cuiusli bz. Sed Jo. cōtra dicit. n. ꝙ sūt adiectō/nes actionū nō actōes. Et fa. ꝑ eo. ff. de neg. ge. l. mādasti. ⁊ de pecu. l. iii. §. cui ꝯgruit. Addi. ⁊ hec ē cōis opi.

De noxa. ac.

Glo. Nō solū ex ꝯ̄ctibus eo rū qui in nr̄a ꝑtāte sūt ꝯuenimur sz ēt eoꝝ delictis. ⁊ qꝛ ꝑ eis noxal'r agit̄. iō ꝺ nox. pōit

Ex maleficiis. Ex quo deli/cto cōmisso ꝑ ſuum dño ignorāte vel ꝓhibere nō valēte. dñs tenet̄ noxal'r. Qꝺ equitatis rō itroduxit. ne ex delicto rei ꝓ/prie quis i plus grauet̄ q̄ fit va/lor rei. h. d. Add. nō ꝙ dare ali cui dānū. ⁊ sic ille qui tenet̄ agl. dr̄ ꝯmisisse maleficiū. ⁊ eodē mō qui iniuriā alteri intulit dr̄ teneri ex maleficio ad id qꝺ dixi. s. de ob. ex. del. i prin. Itē nō ꝙ i ele/ctōe dñi ē aut emēdare dānū aut

dare suum p noxa. qz iniquum eēt q suus vl' aīal nr̄m sua nequitia possit nos i plus obligare q̄ valeat.

Glo. Dñi pp maleficia seruorū tenēt ex q̄si maleficiis vt.ff.nau.cau.l.fi.§.suorū ꝛ d hoc.s̄.d act.§. actōes. Qd hic dr̄ de furto suorū vel delicto itellr.s.facto ex̄neo ꝛ idē in seq̄ntibus articulis.nā cum dño talia ꝯmittēdo agi nō pōt vt.s̄. d ob. ex del.§.hi qui ꝛ.ff.de noxa.l.cū suus. Dñs ex delicto sui dr̄ dānatus qz eo nesciēte vel ꝓhibere nō valente factū alioquin i solidum tenet vt.ff.de noxa.l.ii. ꝛ l.in delictis ꝛ.C.e.l.ii. Dño dānato ꝑmittit aut litis estimationē sufferre puta decē ad que sē per ē obligatus sz liberat dando animal scz quousqz actōe iudicati ꝯueniat vt.ff.de re iudi.l. miles §.decem ꝛ.ff.de peti.hr̄.l. itē veniunt.§.cum prediximꝰ. Addi. dicit dñs ang.nō q ex quo dñs hz hanc facultatē prestādi aliō q̄ sit i obligōe ergo pōt p̄stare suū quousqz sup act. iudicati fuerit ꝯuentus.vt.d.l.miles.§.i.Secꝰ si hēret illā facultatē ab hoīe qz tunc p litē ꝯt̄.tolleret scz in principali factam.l.fiquis stip.decem i melle ꝛ ibi bar.ff.de solu.

Dominus noxali. Pro delicto sui dñs liberat dando suū p noxa.ꝛ in dānū passo trāsfert dñium qd auocari pōt. si dñs emēdet dānū ꝛ velit eū manumittere. Et noxaliū actionū quedaz sunt ciuiles quedā p̄torie.h.d.

Additio nō ibi serui nomine q dominus tenet noīe sui. ꝛ ita dz fūdari libellus.

Glo. Dominus dedendo seruum noxie nomine liberat. Sed quomodo liberat cum seruus non sit in obligatōe sed in dāni estimatione vt.ff. de re iudi.l.miles.§.decem.quomō dando seruum liberat cum aliō p alio inuito creditore solui non potest vt.ff. si cer. peta.l.ii.§.i. rñ.spāle est quia iniquum est serui nequiciam vltra ipsius corpꝰ extendi vt.s̄.e.§.sūma.

Licet suus det pro alio.s.p estimatōe vel delicto nihilominꝰ dñium transfert.

Licet dominiuz serui dediti pro noxa transeat in dānum passum tamē si dominꝰ resarcita pecunia voluerit eum manumittere auxilio pretoris liberatur.

Sed nōne iniquum est auferri quod perpetuo sibi quesitum est vt modo dixerat.ꝛ probatur ff.re.amo.l.non enim. Sed certe est speciale fauore libertatis. sic ꝛ al'.C.de pa.q fi. dis.l.ii.ꝛ.ff. si inge.esse di.l.ii.sic ꝛ.ff. de heredi.insti.l.pignori.

Add.nō q dicit hic dominus ang.q redimens aliquem ab hostibus qui hodie intelligūtur infideles.pōt eū retiere loco pigno

Redimēs al nē ab hostib

ris vt fuiat fibi p qnquēniū .nisi se redemerit.l.scnatus.§.fi.ff.de le.i.7.l.i.C.de capti.

Omnis aūt.Dil ad quē fuus delinquēs transit.noxaliter? quenīt.7 noxaliter ēt qs pnit̄ p delicto liberi hois.facti postea suū.h.d.

Addi.no.qp ois actio noxalis est psonalis in rē scripta..psequit̄ enīz oēm possor̄.No.q̄ ista actio dat̄ ad similitudinē rei vendicatōis.q? quādiu qs possidet cōuenit̄.7 si desinit possidere desinit ēt posse queniri vt dicim⁹ in rei vendicatiōe. vt.l.finaūt.§.i. ff.de rei vē.dūmō dolo ñ ōsinat possidere vt hic in glo.

Hl. Quādiu fu⁹ē i ptāte dñi dñs queniri pōt noxal'. idē ēt si dolo fecit quo min⁹ sit i ptāte.nā tunc vtil' noxal' locū hz ff.eo.l.si bōefi.7.l.electio.§.si is.

Aut fu⁹ deliqt.aut ōrit.si deliqt.tūc si in dūm.7 nō tenet̄ postea fcūs liber.vt.ē.de ob.ex.ōl. §.hi qui.7.j. .pr̄i.§.7.j.de fur. l.fui 7 filii.si exīnco tūc factus lib. tenet̄ directo vt hic.si aūt ꝯhat. 7 fuerit gnēra gestio illa quā fecit in futuro,cū illa quā facit in lib tate.tenet̄ al' nō.ff.de neg.gel.l. cū actū.7.C.an ser.ex suo fac.l. iii.in fi.nisi in cāu.vt.C.de hēd. pe.l.fi.§.pe.

Si fuus Ex delicto fui .p/ prii.nulla qpetit dño actio ēt si postea alienet̄.vel manumittat̄.idē i fuo alīo q efficitur ipius dānuz passi .itez ex delicto dñi.nō dat̄ actio fuo libero scō. h.d. Addi.nō in tex.ibi nulla obligō.q? inter illū qui aliquē hz in ptāte 7 illuz q ē i ptāte non cadit aliq̄ obligō.nō itelligas de naturali sz de ciuili tm̄.vt.ē.ti.i. §.cū aūt. No.ibi actio nulla nascit̄.q? vbi non ē obligō.saltē ciuilis nulla nasci pōt actio.q? ad parienduz filiaz actiōem. requirit̄ pr̄ 7imū.s.obligō ciuil 7 naturāl. nisi miraculose filia nasceret̄ vt no.bar i.l.i.ff.de 2di.inde.

Hl. Quia iter fuū 7 dūm in cu⁹ ptāte est.nulla potest nasci obligatō.nec ēt nascit̄ postea cuz alienat⁹ ē.fa.ff.de pe.l.7 ācil la.ū.§.si alīēo.si alien⁹ fu⁹ noxā cmisit.7 is postea i tua ptāte ē ceperit.si nondū fuerat lis 2te. tunc iterdicit̄ tibi actio ꝯ priorez dūm secus si fuisset lis 2te.q? tūc ñ interdicit̄ vt.ff.eo.l.si alienus fuus.7 est rō q? imputat̄ ei quare alienauerit.vt.ff.e.l.quēadmoduz in pr̄n. No hic rē ipediri si deuenit i euz casuz a quo incipe nō potuit.ar.ē.ō lega.§.a ōrio.

Sed veteres.Diuz pr̄.p ō licto filii seu filie noxalr tēbat̄ sicut p delicto sui hodie vō nulatenꝰ.sz ipe filiusfa.ex delicto suo ficut ḡlibz alī⁹ potest queiri .h.d. Addi.nō q? pr̄ magis dolet 7 piclitat̄ i filiū quā ipe filī⁹i se.fa.l.istiqdē.ff.q̄me. cā. No ibi pudicitie fauor? q? pudicitia ē mltū fauorāda fa.l.nec

ei.§.pe.ff.de adop.

Hl. Jure veteri habaꝫ filius p noxa vt suus vt hic itē occidebaꝫ licite a pāre vt suus ꝑa dño sed hodie nō fic vt.s. ō his qui sunt sui vel ali.iur.§.ii.ꝛ de li.ꝛ po.l.i suis in fi. ¶Pene in hoc texꝫ.i.fere vel pene noialiter sez p corpe pene ꝛ tūc dyphtōgatur.q.d.q corp⁹ filii patiēt̄is penam. Apud veteres iuenim⁹ sepe filiossa. ꝛ nō pfes p delict̄ filiorū cōueniri vt si filiussa.litē sua fecerit maleꝫ iudicando vt.ff. de iure fis.l.filiussa. vl si dānum dederit alicui ꝓpiēdo eo separatim hitante a pāre vt.s. ō ob. ex. q.de.§.si filiussa.ꝛ.ff.de his q de ie.vel effu.l.i.§.si filiussa.ꝛ ō his legibus dicit hic cū dicit ātiquos gmētatores. Etiā antiquo iure vt dictū est filiusa. poterant p suis delictis queniri directo vt. ff.e.l.noxali.ꝛ.l.se.quib⁹ filiis cō dēnaꝫ daꝫ in pārem actio i factuz ō re iudicata i peculiū. vt.ff.e.l. sz ꝛ si qdēnaꝫ ꝛ.ff.e.l.iii.§. item scribit. Sz qd si iudiciū filius accipere noluit imo gtumaciter nō venit an mitti dz actor in possessionem peculii ꝓfecticii vī q nō.qz ex delicto filii nō dz quiri pī vt hic dī. Cō vī q fic qz alꝫ dicit lex q pōt cedere bōis i tali peculio.C.q bo.ce.pos.l.cū ꝛ filii i eo q dicit vel a patre ꝛc. Sz Ald.huic ỽ.rñdet q. d.l.cū ꝛ filii loqr ō castrēsi vel ō eo qō hz a pāre sibi cūti i castra donatū qō ēt castrēse dr vt.C.fa.dr.l.si filiꝰ

Si quadrupedes pau.fe. di.

Hl. Dictū ē de maleficiis seruorū nūc ō maleficiis irrōabiliū aialiū.nā aut dānū dat hō liber ꝛ tūc hz locū.s. ad.l.aquil.p to.aut suus ꝛ tūc hz locū s.ti.i.p to.aut aliō aial. ꝛ tūc hz locum hic titulus.

Nimaliū·

Pro dāno p quadrupedē māsuetam dato actio noxalis directa cōpetit dāmnaꝫ cū aial cōtinuā sui generis dānū dederit.sz si quadrupedes ñ mansueta iuxta naturā sui generis dānū dederit i liberū corp⁹ nō occidēdo dūs ex edilicio edcō arbitrio iudicis qdēnaꝫ i alios rebus i duplū vl noxal actio his duob⁹ cāib⁹ cōpetit dāmnaꝫ dirigeꝫ. Et penalel actōes p eodē fcō qcurrētes non pimūt se qcursu.h.d.to.ti.

Glo. Actio noxal directa locū hz p dāno aialiū q̄drupedū.vt.ff.e.l.i.i pri. sz nois dāni dati a bipede vtil actio locū hz vt.ff.e.l.pe. Add.dicit ange. nō ex isto text.qiūcta glo. q̄ directa actō dr vbi hñt locū. Aial si dānū dat lasciuia.i.luxuria l facilitate vt facit pupill⁹.aut feruore.i.amore.vt fi equꝰ tuꝰ vt equā meā adiret hostiū meū fregerit.

Amor dī feruor qz calefacit. vt i aut.q.mo.na. cf.le.§.illud.

Equus calcitrosus si calce pcusse
rit vel bos cornupetere solit⁹ vel
ēt nō solit⁹. vt i prin. ti. dat actō
d̄ paupie. Hec actio hz locū i
his que mouēt ꝯ naturā. i. ꝯ cō
suetudinē illius generis aīalis lz
sit sua cōsuetudo vt calcitraret vt
s̄. pxi. §. nā maior ps equorū ñ
pessūdat. et maior ps bouū non
cornupetit. qz equi ⁊ boues dicū
tur māsueti. Et māsueta dicunt
qz gregatiz pascunt. vñ sm hoc
canis dū ē i numero ferarum nec
māsuetorū. nā maior pars canū
mordet. ⁊ maior ps nō gregatim
pascit. Sz vr̄ ēt q̄ i his feris lo/
cū hēat hec actio. vt. j. e. §. si. que
ē ꝯ. So. vtilis vt ibi locū hz di/
recta nō vt hic. vt. ff. e. l. i. §. i be/
stiis. Add. dicit d. ang. ex mente
Ja. d̄ are. q̄ aut fera nō euasit q̄
nocuit que hēbat ꝯsuetudinē re/
deundi ⁊ hz locū vtilis sz nō dire
cta vt. j. e. §. si. Aut ꝑsus euasit
⁊ tūc nec vtili nec directa tenetur
ita itellr̄ iste tex. ⁊. d. §. i bestiis. ⁊
si talis bestia que nocuit penitus
euasit. ⁊ postea rediit dñs nō te/
net. ar. l. qui res. §. areā. ff. de so
lu. Quid si canis tuus come/
dit carnes meas an tenearis. di/
cūt doc. q̄ aut ꝯprehēdit aliqua
culpa dñi saltē leuissima. ⁊ tenet
ad emēdā dāni saltē vtili aquilia
vt. l. quēadmōz. §. magistrat⁹. ff.
ad. l. aquil. si nō pōt argui culpa
tūc vr̄ q̄ ñ teneat vt hic. tñ Glo.
dicit tali casu dari act. in factum.
vt. l. quotiēs. de p̄. v̄. Idem vult
Ja. ⁊ Cy. i. d. l. si. C. ad. l. aquil.

Gl. Mirabilis ē hec expō ⁊
legalis. iō sic forte dcā. qz
paupiez aliquā facit sicut ⁊ dānū
dinutio vel depditio p̄riōnii dr̄.
vt. ff. de dā. ife. l. iii Qñqz res
iaiata iiuriā facere dr̄ ipropie. ff.
ꝯmo. l. si vt certo. §. plane. si cō/
modati. Noie fere bestie non
agit hac actōe. ⁊ noie mansuete
noxalr̄ tm̄ agat. vt. s̄. pxi. §. ⁊ in
prin. ti.

Gl. Istud qd̄ dictū ē locū hz
i oi aiali qd̄ nocere pōt si
ue solutū siue ligatū. ita tñ q̄ dā
num nihilomin⁹ facere possit vt
ff. de edi. edic. l hi eim. ⁊. l. gene/
ral iter. Si ꝯ dcā. s̄. factū fue/
rit ⁊ aial ferū nocuerit homini li
bero ita q̄ mortuus fuerit ē pēa
cc. soldoꝝ. ff. d̄ edil. edi. l. q̄ vul/
go. In hac ꝯdēnatōe fienda p
iudicē nō ē hñda rō difformitat.
sz expensarū tm̄ i curatōe factarū
⁊ oparū amissaruz ⁊ amittēdaꝝ.
vt. ff. e. l. ex hac. Itē ꝯdēnat i du
plū occasiōe dāni dati i aliis reb⁹
ex hoc edcō. vt hic. ⁊. ff. e. l. q̄ vul
go. ii. rñ. in fi. Plures actōes
presertiz penales ad eādē rē ꝯcur
rentes. vna aliaz nō ꝯsumit. hoc
ē itelligēdū ꝯcursu. naz p̄ceptiōe
vna aliam ꝯsumit.
Add. dicit d. ang. hanc glo. fore
signandam. ⁊ allat alias sil̄es. Et
ponit plenaz distinctōez i hac ma
teria. vide per eū.

De his p quos agere pos.

Hlo. Qz de actõib⁹ dixim⁹ videam⁹ ꝙ quos exerceanť.

Anc aũt. Actõnes intentanť ꝓ nos ⁊ ꝓ ꝓcuratoꝛes nr̃os qui ꝛstituunť vbis abilib⁹ iterpositis etiã aduersario abñte ⁊ ignoꝛante. Quoꝝ ꝓcuratoꝝ vsus necessarius ẽ qñ ꝓncipalis ipedit⁹ ẽ agere vel defendere. olim vo vsus ꝓ curatoꝝ ꝓhibitus erat nisi in certis casibus. h. d. Add. nõ regulã q̃ quilz vr̃ ee abilis ad agẽdũ nisi expꝛesse reperiať ꝓhibit⁹. vnõ illius qui dicũt tu nõ potes agere incũbit onus ꝓbandi.

Hl. Nũc admonẽdi sumus. i. admonemus agere posse quẽlibz hoiem. s. idoneũ. ⁊ hoc dico ꝓp fuũ qui nec suo nec alieno noie admittiť. vt. C. õ iudi. l. seruus. Itẽ pp pupillũ. vt. C. q le. ꝙ. per to. Add. nõ q̃ lex generaliter loquẽs recipit restrictõz de ydoneitate. vt. l. vt gradatiz. §. sz fil. ff. õ mu. ⁊ hõ. Procuratoꝛ neqz certis vbis neqz ꝓñte aduersario imo plerũqz eo ignoꝛante ꝛstituiť cuicũqz. n. ꝓmiseris rẽ tuã agere aut defendere is tu⁹ ꝓcuratoꝛ intellr.

Hl. Verbis qbuslibz aptꝫ tñ ad hoc ꝛstituiť ꝓcuť siue generalr siue spãlr. i casib⁹ tamẽ spãle mãdatũ requiriť. vt i iterdicto õ libero hoie exhi. vt. ff. de ꝓcu. l. põp. Itẽ si mãdo alicui q̃ iueniat maritũ filie mee. vt. ff. õ ri. nup. l. generali. Itẽ i cã suspecti tutoꝛ. ff. õ ꝓcura. l. nõ solũ. § fi. Itẽ qñ duos generalr facio ꝓ curatoꝛes. nam neuter ab alẽo exiget. nisi ꝫẽat spãle mãdatũ. ff. de ꝓcu. l. itaq̃. l. qui duos. Itẽ i integ. resti. petitõe. vt. ff. õ mio. l. iulud. §. fi talis. Add. vide hic do. ang. q̃ adiũgit multos casus in quib⁹ requiriť spãle mãdatũ qui sũt. xxv.

Hlo. Cuicũqz ꝓmissis rem tuã agere ⁊c. s. alteri ñ militi. vt. ff. õ ꝓcu. l. fil⁹. §. veteranus. Itẽ nõ feia. ff. õ ꝓcur. l. feminis. Itẽ nõ ꝫñs iminẽs ipedimẽtũ q̃re nõ possit cogi. vt. ff. de ꝓcu. l. neqz feia. Itꝫ ñ mioꝛ. xxv. ãnis. vt. ff. õ ꝓcu. si mioꝛ. Itẽ nõ furiosus l'iuu⁹. ff. õ ꝓcur. l. ii. §. furiosus. ⁊. l. mut⁹. i. rñ. Itẽ nõ accãt⁹ õ crie capitali. ff. õ ꝓcu. l. rerũ. Add. dic q̃ oẽs isti ꝓhibẽť ee ꝓcuratoꝛes nisi fuerit litẽ ꝛtestati. q̃ tũc q̃uis fuerit miles feia l'mioꝛ tñ ñ ꝓñt remoueri. l. ita demũ. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. i. l. exigẽdũ. ⁊ ibi doc. C. õ ꝓcu. ⁊ rõ ẽ q̃ hec exceptio dẽbat oppõi aũ litẽ ꝛt. al' abilitať pson̄a ꝓcuris vt ibi late p bart. sz exceptio falsi ꝓcuris sp ꝓt oppõi. vt. l. lz. C. õ ꝓcura. Cuicũqz ꝓmissis rẽ tuã agere. s. mãdato iteruẽiẽte al'sipl'r positũ b vbũ õfẽsoꝛ sine mãdato itellr sz ꝓcuť cũ mãdato ẽ. vt. ff. õ ꝓcu. l. si ꝓcuť. §. p ꝫnũ. ⁊ fa. ad hunc §. ff. fa. her. l. plane. i fi.

odtra mlu mulierẽ p rẽ omte ht g testu hũz pene

De satisdatõibus.

Gl. Facta mentiõe ꝓcuratorum a quibus satisdatio exigit̃ ꝯpetẽter de satisdatione subiungitur.

Satisdationũ. Olim ꝯuent⁹ actõe reali satisdabat siue suo siue alieno noie. ꝯueniebat̃. sꝫ agẽs reali nullaꝫ satisdatõem p̃stabat si suo noie agebat. secus si ꝓcuratorio noie. qꝛ satisdabat rataꝫ rẽ dñm h̃iturum agens v̊o ꝑsonali ad ea cogebat̃ ad que agens reali. ꝯuentus v̊o alieno satisdatõem prestabat iudicatũ solui si alieno faciebat si v̊o suo. ad nullã satisdatõem cogebatur. h. d. Addi. ex hoc tex. ꝙ nemo ẽ ydone⁹ aliene lit̃ defensor sine satisdatõe. gl. vt. j. e. §. si vero reus. ff. de ꝓcu. l. nõ v̊r gl. oẽs sunt interliniares ⁊ clare.

Sed hodie. Hodie ꝯuẽtus suo noie. quacũqꝫ actõe nõ satisdat iudicatũ solui. sꝫ de iudicio fisti. si nõ possidꝫ imobilia. que aliqñ ẽ cũ fideiussore. aliqñ ñ. h. d. Sꝫ hodie alr̃ obs̃uat̃. siue. n. qs i rẽ actõe ꝯuenit̃ siue ꝑsonali suo noie. nullaꝫ satisdatõem ꝓ litis extiatiõe dar̃ ꝯpellet̃. sꝫ ꝓ sua tãtũ ꝑsona. ꝙ i iudicio ꝑmaneat vsqꝫ ad terminũ lit̃. vel ꝯmittit̃ sue ꝓmissioni cũ iur̃iurãdo. quã iuratoriaꝫ cautiõem vocant. vel nudã ꝓmissionez vel satisdatõem ꝓ qualitate ꝑsone sue dare ꝯpellit̃.

Gl. Satisdatio ꝑ fideiussores fit. vt. ff. qui satis. co. l. i.

Sub hac cl̃a iudicatũ solui cõtinet̃ ꝓmissio de defendẽdo. ⁊ sine dolo. ⁊ ꝙ iudicatum soluet. ⁊ hec reus ꝓmittere nõ tenet̃. nec aliqd aliud nisi vnã quã subicit sꝫ ecõtra nũqd actor facit aliq̃ satisdatõem. dic ꝙ sic ꝙ duas primã ꝙ litẽ ꝯtestabit̃ vsqꝫ ad duos mẽses. ꝯnumerandos a die libelli porrecti vt in aũt. de exe. ⁊ his §. i. que ẽ aũt. C. de li. ꝯte. l. libellũ. Aliã ꝙ ꝑsistet vsqꝫ ad finẽ. ⁊ si metus fuerit iniuste se mouisse litẽ decimã ꝑtẽ litis noie expẽsaruꝫ dabit reo vt in aũt. de litig. §. ad excludẽdas. q̃ ẽ. C. de epi. ⁊ cle. aũt. generalr̃. qñqꝫ tñ he due ex ꝯsuetudine. nõ seruant̃.

Qđ in iudicio ꝑmaneat vsqꝫ ad tĩum lit̃. hec satisdatio appellat̃ de iudicio fisti vt hic pꝫ ⁊. ff. qui satis. co. l. ii. §. p̃tor ait in fi. ⁊ caue tibi in notãda dr̃ia hoꝝ capituloꝝ. hic. n. prio loquit̃. qñ in mobilia nõ possidet vt hic ⁊. ff. q satis. co. l. sciẽdũ. Vsqꝫ ad terminũ litis. i. vsqꝫ ad tp̃s diffinitiue sñie. sꝫ nunqd fideiussor tam diu tenet̃. i. q̃diu duret lis. rñ. distigue. an sit fideiussor vsqꝫ ad certũ tp̃s. ⁊ tũc tã diu tenebit̃ ⁊ nõ vltra. vt. C. đfideius. l. pe. aut nõ nec in cã publica nec in scripꝰ ⁊ tũc nõ tenet̃ vltra duos menses vt. d. l. dr̃. C. de fideius. ⁊ est rõ qꝛ actor vr̃ sibi remittere cuꝫ

ꝓmiserit litem se ꝯtestatuꝝ. vsqꝫ ad duos menses. vt in aūt. de excus. col. vii. §. i. si aūt in cā publica vel in scriptꝭ tūc ꝑpetuo. vl' ꝙ ē verius vsqꝫ ad triēniū tenet' cū tātū duret instātia cāe vt. C. ꝺ iudi. l. ꝓperādū in pri. Sꝫ nūquid sub pena fit fiēda hec satisdatio. rñ. nō nisi ꝯueniat inter ꝑtes sed interesse tātū venit. vt. ff. qui satis. co. l. ii. §. fi. sꝫ si ē ꝓmissa ⁊ est statutū tp̄s infra qꝺ teneat' fideiussor. si qdem sex menſiū ē infra alios sex menses poterit fideiussor morā purgare. si maius ñ hēat tñ nisi sex menses infra quos pōt ⁊ mora pene purgari si exhibeat' reus. lꝫ prio exhibit⁹ nō fuerit. vt. C. de fideius. l. añ pe. Sꝫ qd si possidet imobilia tātū que valent. x. ⁊ ꝯueniat' in centū nunquid satisdabit. rñ. sic ad min⁹ i eo qꝺ excedit. qꝛ qꝺ iuris ē in toto quo ad totū. idē erit i ꝑte quo ad ꝑtem. ff. de acqui. hr̄. l. si fuus.

Aliqñ stat' iuratorie cautioni ipsius rei. s. vbi possidꝫ imobilia Itē ꝑꝑ priuilegiū. vt. C. de pri. agē. l. fi. ⁊. C. de digni. l. quoc. li. xii. Itē in cāu qñ nō possidet imobilia. vt. C. vt omnes tam ciui. q̄ cri. l. i. ibi iuratorie tñ cautioni ⁊c. Iconomus ⁊ alii clerici tenent' ad nudā ꝓmissiōem vt in aūt. de sanctis. epi. §. si qs ꝓpecunia. Si ꝯuent⁹ ē parēs l' pronus qlibet fideiussor ꝓ ydoneo accipit'. ff. in ius vo. vt eant. l. i. ii. ⁊. iii. ⁊. ff. q satis. co. l. ii. §. ii. ⁊. §. ꝙ ait p̄tor. sꝫ nūqd hodie indisticte satisdādum ē vt in aūt. de exhi. ⁊ itro. re. §. suspecto. q̄ ē C. de li. ꝯte. aūt. offeratur. tñ illa sm distinctōem hui⁹. l. intelligit' nā posteriores ꝑ priores intelligunt' vt. ff. de. ll. l. sꝫ posteriores.

Sin autē per procu. Procur'. actoris dñi vel quasi satisdat de rato. si dubiū fuerit de mandato ꝓcuratoris rei ēt. si de mādato certū extiterit. cauet. iudi. sol. cuꝫ oībus clausulis oportunis ꝓ quo reus pōt existere fideiussor q̄ fideiussoris obligō. ypotecariā dꝫ hēre ānexā. que stiplō iudicatum solui ꝯ hr̄dem fideiussoris porrigit'. tenet' ēt idē ꝓcurator si reus fuerit litē ꝯtestat⁹ cauere ꝙ tpe ferēde sñie reus i iudicio ꝑatus erit al's fideiussor pro eo intercedēs tenebit'. ꝓ eo qꝺ fuerit mandatum nisi ꝓuocatio itercedat. h. d. Addi. no. ibi act' insinuatum ꝙ ꝯtra mandatū factū āpli⁹ acta non pōt opponi. ⁊ iō sis sꝑ caut⁹ ⁊ si potes facias ꝓcuratorē tuū corā iudice sedente ꝓ tribunali ⁊ pñte aduersario tuo tūc. n. dꝛ mandatū factū ⁊ datuꝫ apud acta. cui postea aliqd opponi nō poterit. ita vr̄ tex. gl. ⁊ doc. in. l. vnica. C. de satisda. No. ibi ꝯfirmante ꝙ qñ ꝓcur'. agit pñte dño ⁊ ꝯfirmāte nō pōt ꝓcurator repelli defectu mandati vl' vbi dñs mittat lr̄as aduersario vel iudici vt. l. si qs ꝓcuratoreꝫ. ff. ꝺ ꝓcur.

per lr̄as p̄tas iudici ꝑti missas tur mādat

No. ibi fideiussor existat. q̄ dn̄s ēt extra iudiciū pōt ꝑ suo ꝓcuratore fideiubere. ⁊ releuare eū ab oī onere satisdādi fideiubēdo ꝑ eo notario. q̄ suo mādato est rogatus vt. l. si defunct⁹ in prin. ff. de ꝓcur. Aduerte tn̄ q̄ dicit bar. in. l. si defunct⁹. §. i. q̄ hoc ē verū. si dn̄s possidet imobilia taliter q̄ posset eē cautū aduersario al' dn̄s volēdo dictū fideiussorē eius ab onere satisdādi releuare dz alios fideiussores dare. ita dicit ibi bar. quod bn̄ nō.

Gl. Procur̄. tenet̄ satisdare dn̄m rē ratā hīturū. ⁊ hec stipl'o ꝯmittit̄. qn̄ dominus scit ⁊ pōt hēre ratū ⁊ nō hz vt. ff. rez ra. hab. l. quo. n. ⁊. ff. de solu. l. ratū. vbi dr̄ ratū aūt hr̄e dominus dz cum primū certior fcūs ē. Addi. dic q̄ hec stipulatio ꝯmittit̄ ad interesse. ⁊ sic ad totale vel ꝑticulare interesse. prout ratum pro parte vel nullo modo habet̄. vt. l. si ꝓcur. ff. rē ra. ha. ⁊ no. glo. ⁊ bar. in. l. iiii. §. cato. ff. d̄ ver. ob.

Hic distingue. aut certum ē procuratorem habere mandatuz ⁊ non cauet. vt. C. de satisda. l. i. Aut certū ē q̄ nō hz ⁊ tūc ēt cuz satisdatōe nō admittit̄. vt. ff. de ne. ges. l. si pupilli. §. i. si aūt dubiū est. ⁊ tunc sm. P. est in electione rei vtrum exigat ꝓbationem mandati a procuratore. aut satisdatōem recipiat. ⁊ est pro eo. ar. in aūt. de coll. §. eos coll'. ix. sz sibi non loquunt̄ de ꝓcuratore. sz de exactore tributoꝝ. sz Jo. ꝯ dicit eniz in electōe procuratoris esse q̄ istorum duoruz facer̄ vult qꝛ quoc. ad duo quis alternatiue tenet̄ eius est electio. vt. s̄. de ac. §. ⁊ huic. Bul. aūt distinguebat vtrū diceres. nō habeo mandatū ⁊ tūc ꝓbet mandatū. an dicat dubito. ⁊ tunc satisdet. sed opi. Jo. verior est.

Glo. Prestat ēt aliam satisdatōem ꝓcur̄. s. de defendēdo eū pro quo agit. vt. ff. d̄ ꝓcur. l. suum. §. si. al' denegatur ei actio vt. ff. de procurato. l. mutuus. §. pena. Additio no. q̄ ꝓcur. tenetur satisdare. de defendendo eum pro quo agit. casu quo al' reus velit ipsum actorē recōuenire ēt ex interuallo. vt no. gl. in. d. l. suum quoqz. §. si. cum. l. seq. ⁊ ibi bar. ⁊ in. l. actione. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. C. de procur. verūtamē reus debet iurare. q̄ nō calūnie cā illam cautionē petit. ⁊ q̄ nō cā differēdi. sz vt possit iura sua ⁊ aduocatos ꝓcurar̄.

Persone tales que alienaruz reꝝ administratiōem recepeꝛ. vt patres in bonis filioruz. vt. C. d̄ bo. mater. l. i. ⁊ de bo. que lib. l. si. §. vbi aūt. itē orphanotrophi. ⁊ geotrophi. vt. C. de ep. ⁊ cle. l. orphanotrophos. Itē yconomi vel actores vel sindici. vt. ff. q̄ cuiusqz vni. no. l. i. §. quibus ⁊. l. nulli. ⁊. l. itē. §. i. ⁊. C. de sa. sā. ec. aūt. iubemus circa princi. ibi nullo yconomo ⁊. C. d̄ epis. ⁊ cle.

pr̄ p̄latus q̄libet legitimus administrator ante litē cōtestatam facit procuratorē

l. oēs qui vbiq3. §. hoc nihilominus. Item apocrifarii vt in aūt. quo. op. ep. §. ⁊ illud. Itē magistratus noīe municipii. vt. C. d̄ in reiur. pp cā. l. i. §. i. isti. n. pñt inferre per aliū litē vt hic subicit.

Supradicte p̄sone inferūt litē p procuratorē. hoc verū si prius ipsi litē ꝯtestent̄. ⁊ sic licium dñi efficiant̄. vt. C. de procur. l. neq3. al' nō. cū nō dñi. s3 administratores sunt ⁊ ꝓcur̄. a dño d3 ꝯstitui vt. ff. de procur. l. i. i pri. Addi. no ꝙ gl. vult ꝙ pr̄ l3 sit legittimus administrator in bonis filii vt lucret̄ fructus. tñ ñ pōt ꝓcuratorē ꝯstituere ante litē a se ꝯtestatā. ⁊ idē no. gl. i. l. i. ꝙ. de bo. mate. s3 doc. oēs ibi tenent ꝯ̄riū. cū ipse administret ēt ad modū sui cū hēat vsūfructū. sicut dicim⁹ de p̄lato. q3 l3 hēat ad similem vsufructuarii. vt in. c. pñti d̄ of. del. in. vi. ⁊ nōt gl. ⁊ bart. in. l. i. C. de ꝓcur. tñ ꝓcuratorē cōstituit ante litē cōte. vt in aūt. de sanc. epi. §. si qñ. S3 si ipse supradicte p̄sone agūt. nūquid de rato cauēt. vel de iudi. sol. si ꝯueniunt̄. rñ. nō vt. C. de ad. tu. l. tutores debita. ⁊. l. defensiōe. §. sancim⁹. sed tñ in tutore vr̄ lex dicere ꝯ̄. si sit i certū d̄ officio suo vt. ff. de ad. tu. l. vulgo. sed certe ibi non dicit ꝙ d3 de rato cauere. s3 ꝙ reus. dānū non subibit ꝓpterea ꝙ non fit tutor.

S3 que est rō ꝙ ꝓcuratores satisdant ⁊ p̄dicte p̄sone ñ rñ. q3 p̄dicte p̄sōe quasi dñi sunt vt. ff. proemp. l. fundū. §. si tutor. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. l. orphanotrophos. l3 in ꝓcuratoribus secus q3 ñ sūt dñi vere s3 ficte. ff. de ꝓcur. l. i. i principio.

Gl. Presentē hic accipe ēt si sit i ortis vel i ꝯtinētibus edificiis. vt. ff. de ꝓcur. l. presens. ⁊. l. qui in sorte. ⁊. l. iō.

Dñs si ē pñs pōt ipse i iudiciū venire. s. ad fideiubēdū pōt. i. d3 s̄m quosdā. dicūt. n. ꝙ si dñs ē pñs ipe tātū d3 fideiubere ꝓ ꝓcuratore suo. si autē abñs ē ꝓcurator pōt ⁊ d3 fideiussores suos dare ⁊ fa. ꝓ eis. ff. iudi. sol. l. si ad defendēdū3. ⁊. ff. de ꝓcur. l. q ꝓprio in princi. Vel dici pōt ꝙ si dñs ē pñs tñ pōt ꝓcurator dare fideiussores. cū ēt sine mādato q̄libet posset aliū defendere. C. de satisda. l. i. ⁊. C. de ꝓcur. l. exigēdi. ⁊ ēt inuitū. vt. ff. d̄ solu. l. solutio. ⁊ ita ꝓprie accipit̄ hoc v̄bū pōt. Dñs ꝯuēt⁹ volēs legittiar̄ p̄sonā sui ꝓcuratoris ex̄ iudiciū. d3 exponer̄ nōrio l'scribēti ꝓcuratōē ex cui⁹ stipl'one q̄rit̄ actori vtil' actō. vt. ff. rē pu. sal. fo. l. ñ q̄si. Clausule satisdatōis iudicatū solui tres sunt. s. d̄ d̄fēdēdo r̄o ⁊ d̄ dolo ꝙ absit ⁊ ꝙ sonat i p̄sū v̄bū. s. iudi. sol. vt. ff. iud. sol. l. ⁊ hic dicit̄.

Si v̄o re⁹. Aliene lit̄ d̄fēsor nēo legittius cēset̄ nisi satisdet siue habeat mādatū siue ñ ⁊ ꝓcur̄. intueniēs ēt p⁹ li. ꝯte. tēt̄

satisdare.h.d. Nemo eim sm antiquā regulā vt iā dictū ē alie/ne rei sine satisdatōe dfensor ydo neus itelligit. Add. nō in fi. h⁹. §. q alie ciuitates iferiores debēt sequi ꝯsuetudinē ciuitatis metro/politane ⁊ oēs ciuitates debēt se/qui ꝯsuetudinē ciuitatis romane. Sic.n. quelibz ciuitas hz suas cō suetudines. ⁊ illis deficiētib⁹ re/currendū ē ad ciuitatē romanam vt ē tex. i. l. de quib⁹. ff. de legi.

Gl. Nō q siue iteruenīat ꝓ/cura. añ lit. ꝯt. siue p⁹ vt s. e. §. si vero. dz satisdare. ⁊ ita hr hic. C. de cōsor. eius li. l. i. Nec ob. qd dr q dz fieri añ lit. ꝯte. vt. ff. de ꝓcur. l. pōpo. ⁊. l. ra tihitio. qr ibi interuenit ꝓcur añ lit. ꝯt. vbi āt postea interuenit ⁊ postea satisdat vt dictū est.

Necesse ē oēs ꝓuincias caput oīum ciuitatū nostrarū. i. hāc re giam vrbē eiusqz obsuantiam se qui. Add. dic hoc verū qñ lex tol lit ꝯsuetudinē. al's aūt vnaqueqz ciuitas abundat in sensu suo ⁊ er go dz obseruare suam ꝯsuetudi/nē. ⁊ ex ꝑmissu generali pricipis pōt iducere suos ꝑticulares ꝯsue tudines ēt ꝯ leges quib⁹ stari dz vt. §. ex nō scripto. ⁊ qd ibi dixi. s. de iur na. nisi i subsidiū vt di/xi. p. d. l. de quibus.

De ꝑpe. ⁊ temp. ac. ⁊ que ad here. ⁊ ꝯ hr. trāseūt.

Gl. Quia de lactōibus est di ctum. ⁊ quedam sunt ꝑpe tue. quedam tꝑales. iō de his po nit. vt. j. eo. in prin. Item qr que dam transitorie sunt heredibus ⁊ cōtra heredes. ⁊ de his ponit. j. e. §. nō āt.

h De loco.

Actōes ciles tā reales q̄ ꝑsonales sūt ꝑpetue ꝑtorie v̄o penales regl'r durāt an no. qd fallit i actōe furti māifesti que perpetua ē. Pretorie v̄o rei ꝑsecutorie ꝑpetue sūt. h. d. Add. nō in v. eas sm Bart. q bāna ⁊ ꝯstōnes penales facta ab officialibus nostri temporis sunt annalia ⁊ non perpetua vt hic vi demus in pretore. fa. quod habe/tur in. l. i. C. de postul. ⁊ qd nō. bar. i. l. fi. ff. de pe.

Gl. Actiones que descendūt ex lege. xii. tab. vt fa. her. vt. ff. fa. her. l. i. Item noxalis de pauperie. vt supra si quad. pau. fe. di. in principio. Item de no/xa. vt. s. de noxa. §. finautem. Ex senatuscōsulto. vt hereditatis petitio. vt. ff. de peti. heredi. l. itē veniunt. §. pridie. ⁊. C. de peti. heredi. l. fi. in principio. Item si quis clauum de naui abstulerit. cuius causa tota nauis periit. vt ff. de incen. ru. nau. l. ii. §. sena/tus.

Ex constitutionibus vt cōdi/tio ex lege que dat ex ꝯstōnibus quibuslibet post legem. xii. tab. constitutis. vt. ff. de condit. ex

le.l.vnica ꝛ.ff.ad.l.iul. de adul. l.q̃ aũt ex his.ꝛ.C.de dona.l.si qs argẽtũ. §.fi.ꝛ.s̃. de ac. §.tri/pli. vel ex q̃cunq; alia pte iuris vt plebiscito vt p3 in.l.aql. vt. s̃.ad.l.aql. §.ceterum ꝛ.ff.ad.l. aql.l.i.ꝛ.s̃.ad.l.aql.l.ceteꝝ.ꝛ. ff.ad.l.aql.l.i. Quicq; sũt ptes iu ris p̃ter p̃toriũ. vt.s̃.de iur̃ na. §.q; stat.ꝛ totũ est iusciuile. vt.ff. de iusti.ꝛ iur̃.l.ius aũt.ꝛ actiões ex eo descẽdẽtes sunt ppetue vt hic dicit.i.fine p̃finitõe tpis sm antiqua tempora.

Hl. Sz sacre qstões i psonali bus metas iposuerũt.xxx. ãnoꝝ vt.C.de p̃.tri. vel qua.an l.sicut ꝛ.l.oẽs.ꝛ.C.q.nõ obi.lõ. tẽ.p̃.l.neq; vnũ.ꝛ.C.de an.ex/cep.l.i.ꝛ de qstu.pe.l.ii.i reali bus aũt iponit̃ meta pqstões.in reb⁹ mobilib⁹ triuz ãnozũ.i mo bilib⁹ decẽ ãnoꝝ iter p̃sentes.xx.i ter abs̃tes.ꝛ b̃ q̃ titulũ hz pos/sessor al'.xxx.ãn̄.vt.C.ꝛ vsucap. trãff.l.i.ꝛ.s̃.de vsucap.§.i. Ad/di.nõ q; vltra titulũ requiri t̃ ẽt possio.nã fine possiõe ñ inchoa/tur vsucapio vt.l.fine possione ff.de vsucap̃.lz aliq̃ ichoata tra hat̃ ad finẽ.vt.l.ceptã.ff.ꝛ vsu/cap̃.iuncta.l.i.§.sceuola.ff.si qs re.li.cẽ ius fu.

Hl. In ypotecaria ẽt que ẽ in rẽ certa statuunt̃ tpa l'.x. vel.xx. vel.xxx. vel.xl. annoꝝ. vt C.si aduer.cre.l.diuturnũ ꝛ.C. de pre.tri.anno.l.cũ notissimi.ꝛ de an.excep.l.i.lz quo erat ppe/tua sm antiqua tpa rei vẽdicatõ imo tpalissimaz. vt.s̃. de vsucap. in pan.rñ.q; hic dicit q; erant p petue s.psonales.lz meta iponit̃ taz in realibus quaz in psonalib⁹ Itẽ caue tibi qz due psonales sũt diuiles que durant per ãnũ tũ. vna iniuriaꝝ que descendit ex le ge cornel. vt.C. de iur̃.l.si ñ qui cu.alia que dat̃ ex lege iulia repe tũdaruz. vt.ff. ad.l.iul. rep.l.ii.

Hl. Plerunq; dicit.pp p̃to rias rei psecutorias q̃ ppe tue sunt.nisi recisoria que ãnalis est.qz ꝺ ius cile dat̃.ff.ꝺ ac.ꝛ ob. l.in honorariis.ꝛ.s̃. de ac. §.rur sus. Addi.qꝺ gl. dicit q; recisoria est ãnalis ẽ veruz si lesio du/rat tãto tpe al'.si q̃driẽnio. ista durabit tanto tpe. vt nõ bar. in l.si ab hostib⁹. §.fi.ff.ex qui.cau. ma. de quo.s̃. de ac. §.rursus.

Itẽ nisi i redibitorius que dã tur vsq; ad tps lz sint rei psecu/torie vt.ff. de edil.edic.l.sciendũ §.fi.qz.dat̃ ꝺ.id qꝺ quẽrũt ꝺhẽ tes. Itẽ fallit dicta regula.ff.q; fal.tu.l.hui⁹ actõis.§.has actio nes ꝛ que i frau.cre.l.ait p̃toz.§. ãn⁹.C. de do.l.fi.ꝛ.ff. de eo per quẽ fac.e.l.i.§.pe Addi. dicit. d.ang. illa est penalis ex vna pte tm̃.ꝛ iõ nõ vz bñ excipi lz bar. i d.l.in honorariis. ꝛcludit q; oẽs si psecutorie ex vtraq; pte sunt p petue vt hic ꝛ.d.l.i honorariis sed psecutorie ex pte actoris. pe/nales ex pte rei finiunt̃ anno.

Si aũt sint penales p̃torie lo

per se rei ex pte act penalis ꝛ rei finit̃ anno

cũ hz q̃ hic dr̃ vt sint ãnales. siue sint penales ex vtraq3 pte. siue ex altera tãtũ vt. ff. de calũ. l. i. ⁊ de in ius vo. l. pe. ⁊. ff. de al'. vi. mu. l. post ãnum.

Annus de quo hic est annus vtilis. nam de tali pretores loquebant̃. vt pz. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. i. §. ãnus. ⁊. ff. de edil. ed. l. sciẽduz §. fi. nisi in cãu vbi est in vtilis a sui pricipio sz ꝯtinuꝰ ad ꝓcessuz vt. de calũ. l. ãnus. Actiones quas p̃tor accomodat bõꝝ possori. i. cuilibet possori qui vult succedere de iure p̃torio. qui hz hr̃. pet. bo. po. de qua hẽs. ff. de fideicõ. hr̃. pe. p to. ⁊ ceteris q hr̃dis loco sunt vt quibus restituta ẽ hr̃ditas p fideicõmissariũ. q bus dat̃ hr̃ditat̃ petitõ fidecicõmissaria de qua hẽs. d. titu. p to.

Pretor absurdũ estimauit actõem furti manifesti ãno eẽ finiẽdaz. ⁊ idẽ in qualibet penali i eo qđ peruenit ad delinquẽtẽ vt. ff. de vi. ⁊ vi. ar. l. i. in pri. ⁊. ff. đ dolo. l. sabinus.

Non oẽs aũt. Penales actões p̃torie l' ciles ꝯ hr̃des nõ dãt̃. nisi lis ꝯ defunctũ fu crit ꝯtestata. hr̃di võ ꝯpetũt excepta actõe iuriaꝝ. ex ꝯctu verd ꝯpetũt ꝯtra hr̃des p̃ter actõem de dolo nisi aliquid ad eos peruenerit. h. d.

Additio nõ ibi que ipso iure ⁊ gl. exponit. s. ciuili nõ gl. q̃ qñ lex. dicit ipso iure ꝯpetat. intelligit̃ ex bñficio legis. sine fcõ hominis. vt hic ⁊ est glo. ordi. i. l. si fundũ sub ꝯdi. §. q fundũ i glo. ipso iure dele. i. fa. l. imperator. ⁊ qđ ibi bar. ff. de iur̃ fis. ⁊ fa. l. i suis. ff. de lib. ⁊ posthu. qñq3 aũt sumit̃. vz mediante oĩs fcõ vt. l. si qd a fideiussore. §. i. ff. đ ꝯpẽ. ⁊ l. si ꝯstat. ⁊. l. si. C. e. ti. ⁊. l. pe. C. de suis ⁊ le. Nõ ibi a p̃tore dantur q̃ aliquas actiones p̃tor dat ⁊ sic alique sunt actões natiue. ⁊ aliqua datiue. naz natiue sunt. q̃ ex aliqua materia p̃existẽti ⁊ sufficiẽti lege ꝯcedunt̃ ⁊ nascuntur. al' si nõ bñt materiaz p̃existentez sufficientem dicunt̃ datiue. sic dicit bar. ⁊ doc. per illũ tex. i. l. iur̃gẽtiũ. §. i. ff. de pac. Nõ regulaz q̃ actões penales ex maleficiis ñ dant̃ ꝯ hr̃dẽ. Nõ q̃ agit̃ ex dolo defũcti. siue actio descẽdat ex delicto. siue ex ꝯctu. nõ aũt dat̃ ꝯ heredem rei. nisi ad ipsum hr̃dẽ aliqd ꝑuenerit. ⁊ idẽ si cũ defũcto fuerit lis ꝯtestata. quo casu q̃libet actio ꝑsonalis. ⁊ ẽ rõ qr qñ lis cũ defũcto ꝯtestat̃ orit̃. qdaz q̃si ꝯctꝰ ex lit̃ ꝯte. vt. l. iii. §. idez scribit. ff. de pecul. ⁊ ibi late bar. ⁊. l. ii. §. i. ff. de p̃to. stip. q quasi ꝯctꝰ ẽ cã huiꝰ trãsitus in hr̃dem dicit bar. in. l. i. ff. de priua. delic. ⁊ Cy. ⁊ oẽs doc. in. l. i. ne ex delic. defũc.

Glo. In hoc. §. ponit diuisiõem q̃ alie sunt transitorie ad hr̃des alie nõ. sz supior fuit. alie erant ꝑpetue alie ñ. s. e. in prin. Qđ hic dr̃ ex maliis.

s.priuat. vt subicit in exēplis. ⁊ subaudi vel quasi maleficiis vt. s̄. de ob. ex quasi delic. §. fi.

Quid in publicis de quibus tractat̄. j. de pub. iudi. rñ. idem. ⁊ plus qꝛ ēt lite ꝯte. nō transeūt ꝯ hr̄des. vt. ff. de accu. l. ex iudicioꝝ. nisi in. v. casibus. primus ē l. iulia maie. i duobus capitulis illius. l. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. Secūdus ē crimē hereseos vt. C. de aposta. l. ii. ⁊ l. apostataruꝫ in fi. Tertius ē crimē repetundarū. Quart⁹ ꝺ residul. Quit⁹ pecula t⁹ crimē. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi.

Gl. Ideo dicit de iniuriaruꝫ actōe ꝙ nō est transitoria ad hr̄des qꝛ ñ ē i bonl nr̄is añ litē ꝯte. vt. ff. de iiur. l. iniuriarū. §. iii. in prin. ⁊ l. interest. ⁊ ē alia rō qꝛ nihil mihi ꝺ pr̄ionio abest nec reo adest. vt. ff. de col. bo. l. cum emancipati. §. emancipat⁹. Addi. ⁊ rōem ibi gl. assignat. qꝛ i ac. iniuriaꝝ. nō hr̄ respect⁹ ad ipsaꝫ rē l pecuniaꝫ sꝫ hēt̄ r̄spect⁹ ad ipsā ꝯtumeliaꝫ. ff. de iniur. l. itē ap̄. §. si qs suus. ⁊ hanc rōem ibi ap. p/bat bar. in. l. p̄tor edixit. §. i. de iiur. ⁊ que actio dicat̄ dari ad vi dictaꝫ vel ad rē familiarē. vide late per saly. i. l. qui sepulcra. C. de sepul. vio. Sunt ⁊ alie similes ei vt subicit. in quibus nec actori aliqd de pr̄imonio abest. nec reo adest vñ idē iuris ē qꝺ ⁊ i ista. vt est actio in factū que dat̄ ꝯ libertū vocantē patronuꝫ in ius sine venia. i. qnquaginta aureis. vel filio vocante pr̄em vt. j. ꝺ pe. te. liti. §. fi. ⁊. ff. de in ius vo. l. pe. Itē in popularibus actiōib⁹ vt si qs hēat appositu vel suspēsuꝫ vt. ff. de his qui deie. l. si vero. §. qua aūt.

Aliqñ tñ ēt ex contractu actio ꝯheredem non ꝯpetit. veluti cū testator dolose versatus sit. ⁊ ad hr̄dem eius nihil ex eo dolo ꝑuenerit. Penales aūt actiones quas supra diximꝰ si ab ipsis pr̄icipalibus ꝑsonis fuerit ꝯtestate. ⁊ hr̄dibus dant̄. ⁊ contra hr̄des transeunt.

Gl. Actio de dolo nata ꝑꝑ dolū adhibitū i ꝯhēdo ꝯ hr̄dem nō ꝯpetit. nā si dedit dolus cām ꝯctui. nō agit̄ actiōe ex eo ꝯctu cū nullus sit. sed de dolo vt. ff. de dolo. l. eleganter in prin. si eēt. n. incidēs ageret̄ actiōe ex eo ꝯctu vt purgaret̄ dol⁹ vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ex ꝯtractibus

Vel pone cāum ꝙ dolus fuit incidēs ⁊ supueniens. ⁊ remanet ꝯctus. ⁊ ñ agit̄ ꝯ hr̄dem. nisi ꝑuenerit aliqd ad eū. vt i ac. depositi que dat̄ i duplū ꝯ eū q dolū ꝯmisit in deposito. cā tumult⁹ vl' incēdii. l' ruine vel naufragii. sed in heredem nō datur in dupluꝫ ex dolo defuncti. sꝫ in simplum dat̄ vt. ff. depo. l. i. §. i. Itē qualis est actio i factū que dat̄ cōtra agrimessoreꝫ. ñ aūt aduersus hr̄dem. vt. ff. si mes. fal. mo. dix. l. iiii. §. pe. Idem in actōe ex stipulatu iudicio sisti. in eo qui erat

ꝯuēt⁹ i iure.ff.si quis cau.l.si eū. §.qui iniuriaꝝ. Itē i actōe tributoria.ff.ꝺ tribu.l.illꝺ.§.fi. ⁊ de his casibus loquit̄ hic.§.al' āt ex ꝯctu agit̄ ꝯ hr̄dē ēt ꝺ dolo defūcti regl'r. vt ꝺ ac.⁊ ob.l.ex ꝯctu. ⁊.l.ex depositi qui sūt huic ꝯrie ⁊ hāc spālitatē nō.hec lr̄a cū dicit aln tñ ⁊c. Si ex dolo defuncti aliquid ad hr̄dē ꝑuenisset actio i factū ꝑpetuo ꝯ defunctū data ēt ꝯ hr̄dem daret̄.vt.ff. de dolo.l. itaqꝫ.sꝫ ꝺ dolo oliꝫ ifra ānū vtilē hodie.s.biēniū ꝯtinuū dat̄.vt.C de dolo.l.fi. Penales actōes si ab ip̄is principalibus personis fuerint ꝯtestate ꝑ hr̄dibus dant̄. ⁊ ꝯ hr̄des trāseunt imo vt det̄ heredi sola p̄paratio sufficit.vt ꝺ in of.te.l.posthumus.§.fi. vel sine p̄paratōe dat̄ querela hr̄di.

Lite ꝯtest.per defunctū dat̄ actio ꝯ hr̄dē nisi i duobus casib⁹ primus cū agit̄ ad operas ꝯ libertū ⁊ morit̄ pr̄on⁹ ex̄neo hr̄de relicto ad quē nō transeūt opere ēt lit̄ ꝯt̄.vt.ff.ꝺ op.liber.l.operaꝝ iudicio. Scꝺs i patre repetente dotē filie que a viro diuerterat. ⁊ decedat pr̄ ex̄neo hr̄de relicto. ēt lit̄ ꝯt̄.nō trāsit vt.C.ꝺ rei vx. ac.§.videamus. Lite ꝯt̄. defunctū.actōes ēt penales ꝯ hr̄dē trāseūt nisi i duobus cāibus. primus i actōe ꝺ dol.C.l.fi. scꝺs in retractōe alicuius in ſuitutez vel libertatē qui per collusionē ꝓnūciatus fuerat igenuus.vt.ff.ne de sta.def.l.i.§.sꝫ iterdū.

Superest. Cōdēnadus dꝫ absolui ab obseruatōe iudicii si ante sniam soluerit qꝺ dꝫ.h.d. Add. nō ꝙ soluendo id qꝺ petit̄ pēdente iudicio dꝫ sequi absolutoria ab obſuatōe iudicii. Item nō ꝙ soluit ⁊ satisfacit nō cogit̄ subire iudiciū. An aūt ⁊ qñ ꝯfessus nō teneat̄ subire iudiciū.vide.l. si re⁹ paratus cū ibi nō.ff.ꝺ ꝓcur. ⁊.l. si domus.§.qui ꝯfitet̄.ff.de le.i.

Glo. Hec de vita ⁊ trāsitu actionum ſm ꝙ i rubrica ꝓmisit dcā sunt.nunc de iudicis officio dicit ꝙ cum exponere dꝫ iam pauca vt modicum respiret deliberat.nam conceptum sermonem quis retinere pōt.

Gl. Conuenit eū absoluere. scꝫ ab obſuatione iudicii. nam principalis cā sublata est solutōe.vt.s̄.qui.mo.tol. ob.i pri.

De exceptōibus.

Gl. Qꝛ exceptio vicē tꝫ actōnis vt.ff.de excep.l.i. Jō post actōes ponit ꝺ exceptōibus. Et quia de armis actoꝝ vidim⁹. ⁊ de reorum armis videndum est Sequit̄ ⁊c.

Additio. Nota quod Ang. de are.hunc titulum solēniter ⁊ multum prolixe examinat. vnde si vis āple videre māꝫ vide ꝑ ip̄m qꝛ talia libello nr̄o iserer̄ ñ ꝯuēit

Equitur·

Exceptões sũt arma reorũ ⁊ exceptõe nitũtur ad excludẽdũ actões que ꝯpetũt actori ipso iure quales sũt metus doli ⁊ i factũ exceptões. h. d. Add. nõ ibi defendẽdoꝝ ꝙ exceptio ẽ defensio ⁊ arma rei. vt dictũ ẽ. nã ꝑ exceptões reus defendit̃ sicut ꝑ actionẽ ipugnat̃. vt. s̃. de act. i prin. quinimo ꝑ exceptõz ipugnat̃ actio actoris. vt hic i fi. fa. l. ii. in prin. ff. e. qꝛ actio sine actoris intẽtio excludit̃. vt. d. l. ii. i prin. Nõ ꝙ alĩ ꝑsecutio sine actio ꝑsonalis actoris põt eẽ iusta prima frõte. hoc ẽ ꝯpetit mero iure ciuili tñ ẽ iniqua respectu illi⁹ ꝯ quẽ agit̃. Nõ ꝙ ille qui ꝑ dolũ vel per metũ vel ꝑ errorẽ aliqd alicui ꝓmiserit mero iure ciuili tenet̃ ⁊ obligatus ẽ. sz ꝺ iure ꝑtorio dat̃ sibi exceptio ad ipugnãdũ intẽtionẽ actoris ꝯ reũ intentatã vt hic. Nõ ꝙ ẽt si dolus dedit cãm cõtractui stricti iuris. tñ tz ꝯcor. l. ⁊ eleganter. §. i. ff. de dolo. Nõ ibi iniquũ ꝙ cõtra iniquitatẽ ex equitate dat̃ exceptõ reo. l. qui equitate. ff. ꝺ do. except.

Gl. Dolo iduct⁹ ad ꝯctũ hz exceptõz. hoc itellr i stricti iuris iudicius i bonefi. aũt ipso iure ñ tz ꝯct⁹. ff. ꝺ do. l. eleganter i prin. Add. nõ ꝙ ꝯct⁹ bonefi. ex dolo dãte cãm ꝯctui dr̃ null⁹ hoc ẽ verũ i odiũ dolosi. sz i sui preiudiciũ tz ꝯct⁹ ⁊ ex eo põt ꝯueniri. ita dicit gl. nõ. i ver. nullã. i. l. eleganter. i prin. ff. ꝺ dolo. ⁊ ibi idẽ voluit glo. magna. ⁊ idẽ i. l. si dolo. C. de resci. vẽ. ⁊ i. l. a diuo pio ff. ꝺ ri. nup. Qꝺ tñ ẽ verum nisi lex resistat actui. qꝛ ex neutra ꝑte ex dicto ꝯctu inito ꝑ dolũ datur actio. ita singlr dixit gl. i. d. l. a diuo pio ꝺ quo ꝑ bal. i. l. i. C. pl⁹ vale. qꝺ agit̃. Qui errore lapsus credens se debere cũ non deberet stipulãti ꝓmisit. l. mero iure obligatus sit. tñ hz exceptõem in scm̃ vt hic in tex. vt. ff. ꝺ exce. do. l. ii. §. circa. Add. dicit do. ang. ꝙ ille tex. nõ facit ad ꝓpositũ qꝛ ibi loquit̃ qñ stiplo fit sine cã an valeat vel nõ. dic vt ibi. de quo ibi ꝑ glo. bar. ⁊ late ꝑ doc. i. l. generalr. C. ꝺ nõ nu. pe. nos ãt loquimur qñ aliquis credens se teneri ꝓmisit ⁊ sic errãdo lz solẽniter ꝓmisit ⁊ sic dabit̃ sibi exceptio vt hic. ⁊ vltra hoc ẽt põt ꝯdicere liberationẽ. vt. l. is q pl⁹ ⁊ ibi nõ. ⁊. l. si is qui ꝑpetua cuz ibi nõ. de ꝯdi. ide.

Gl. Qꝺ i predcõ cãu quis obligat̃. hoc ẽ ispecto iur̃ rigore sz ꝺ equitate obligat⁹ nõ ẽ. vt. ff. ꝺ v̇. ob. l. obligat⁹ ẽ. §. obligatũ. ⁊. ff. ꝺ v̇. sig. l. si creditor.

Actio ꝑdcã efficax ẽ. s. i sui sbãnã ciuilr ⁊ naturalr ẽ obligat⁹ ⁊ pure sz nõ efficax q̃tũ ad opẽ exactõis. l' dic efficax ẽ ispecto genere. nam pria facie ꝯdẽnãdus vr̃. sz ispecta qualitate ꝙ sit dolo fcã

vel metu vl' fili cā ipediat' ē ieffi/
cax. ⁊ ita expone in sequētib⁹ ca/
sib⁹. Add. dicit d. ang. ꝙ ex quo
ꝯsensus debitoris iteruenit lz fue
rit deceptus. l. i cāe. §. fi. d̄ mio.
vel fuerit p metū coactus. pur tñ
volūtas ē. l. si mulier. §. ii. ff. qd̄
me. cā. ⁊ naturalis nascit' ex ꝯsen
su. ff. de solu. l. sticū. §. naturalis.
igit' fuit ēt orta obligō naturalis
⁊ sic ex pr̄e ⁊ mr̄e fuit orta actio
que ē filia. l. lz. §. ea obligō. de ꝓ
cu. d̄ quo late bal. ⁊ doc. i. l. cum
qs. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ i. l. i. ff
de ꝯdi. inde. In hoc tex. red/
dēda sūt singula singulis ꝓposi/
tis cāis. i. cōtra dolū iferētē cōpe
tit exceptio doli ⁊c. Sz nōne hoc
tertio cāu. s. qñ ꝓmisi p errorem
dat' exceptio doli. Certe sic vt.
ff. d̄ do. ex. l. ii. §. circa. q̄re dic ꝙ
hec exceptio in factū ē ꝓponēda
ē in subsidiū doli exceptōis. s. ꝯ
p̄ronū ⁊ pentē ꝯ quos turpes ex
ceptōes nō ꝓponūt'. vt. ff. de ex.
do. l. apud celsū. §. aduersus. et
ita hic accipit'. Add. d. ange. hic
dubitat d̄ ista glo. vide p eū.
Add. nō ꝙ hic d. ang. late exami
nat materiā triū exceptionū. vz
exceptōis doli ꝙ me. cā. ⁊ i factū
vnd̄ si late vis videre recurre ad
ip̄z.

Idē iuris. Exceptio nō nu.
pe. debitori ꝯpetit q cō
fessus fuit se pecuniam recepisse
quā nō recepat ⁊ p stipl'onē ipsaz
restituere ꝓmiserat equitate fuu
dat'. h. d. Add. ꝙ ille q ꝓmittit
restituere pecuniam quaz nunq̄
receperat ē ipso iure obligat⁹ eq/
tas tñ ñ dictat imo iniquum esset
quē teneri ad restituēdū id qd̄ ñ
habuit vel qd̄ nō recepit ex defe/
ctu creditoris. Nō tex. ibi pecu/
nie nō numerate ꝙ hic vr̄ tex. ꝯ
glo. s̄. d̄ lit. ob. in v̄. debere. ⁊ gl.
⁊ doc. i. l. cū vltra. C. de non nu.
pe. vbi vident' dicere ꝙ qñ iter/
uenit stipl'o de restituēdo mutuū
ꝯfessatū ꝙ nō ꝯpetit exceptio nō
nu. pe. sz exceptio i factū d̄ qua di
xi. s̄. e. i fi. prin. nā hic iteruenit
stipulatio vt clare pz i tex. ibi a te
stipulat⁹ fuerit ⁊c. ⁊ tñ dat' exce/
ptio ñ nu. pe. vt ēt pz ex hoc tex.
Nō ex tex. ibi sz qr iniquū ē mōz
excipiēdi qr iniquū eēt me ꝯdēna
ri de dcā ꝓmissiōe ⁊ ꝯfessiōe iō
defendi debeo ⁊ oppono exceptō
nē ñ nu. pe. qr nūqz mihi mutua
uit vel nūerauit. Add. materiaz
exceptōis nō nu. pe. ple. examiat
hic d. ang. Gl. tñ hic nihil dicit.
p̄suppōit. n. satis dictū eē. s̄. d̄ li.
ob. ⁊ hec ꝓ libello nr̄o sufficiant.

Preterea. Exceptio
pacti d̄ nō
petēdo actōz nō tollit sz eā elidit
que exceptio nitit' eqtate. h. d.
Add. nō ibi ne a se pecunia peta
tur ⁊c. ꝙ hic fuit pactū ne a se pe
teret'. An aūt in tali casu dicat'
pactū personale ita ꝙ lz a debito
re peti nō possit. tñ possit peti a
suo hr̄de. de quo vide hic p do.
ang. Nō ꝙ p pactū de nō peten
do nō tollit' obligō natural tota

liter vt pz in tex. ibi nihilominus obligatus manet. ⁊ ibi obligōes nō oīo dissoluent̄. Ex quo seqt̄ ꝙ lz fiat mihi pactū de nō petēdo remaneo tñ obligat⁹ ⁊ ꝯ me pōt intētari actio vt hic. tñ qꝛ iniquū ē me ꝯdēnari cui dictū pactū fcm̄ ē. qꝛ nil tā naturale ꝙ̄ pacta ſuari l. i. ff. de pac. Nō ꝙ ille cui ē fcm̄ pactū de nō petēdo dz ꝓponere exceptōz pacti. al' ꝯdēnabitur vt hic. ⁊. l. ſi vnus. §. pactus cuz ibi nō. ff. de pac.

Glo. Nō ꝙ pactū de ñ petēdo tria opat̄. nā tollit naturalē ipso iure. vt. ff. de solu. l. sticū. §. natural'. Add. lz quidā dicāt ꝙ dictū gl. nō bñ ꝓbat̄ in. d. §. natural'. tñ dicit ange. ꝙ meli⁹ ꝓbat̄ ibi ꝙ̄ alibi dū tex. ibi dicit naturalis obligō. ⁊ qꝛ ibi viculū equitat̄ ⁊c. Vult ergo glo. ꝙ pactū d̄ nō petēdo tollit ipso iure naturalē obligōem. ⁊ idē gl. in. l. pacta que ꝯ. ⁊ ibi doc. C. de pac. ⁊ in. d. l. ſi vnus. §. pactus. vbi bar. tz istā glo. p. d. §. naturalis. i. l. stichus. ⁊ p. l. ſi. ff. d̄ iuriu. cū ſi. ⁊ hec ē cōis opi. vt ple. dicit hic d. ang. vide p eū.

Exceptio pacti de nō petēdo elidit ciuilē obligōnē vt i hoc. §. Add. qd̄ est verū ſm bar. in. d. l. ſi vnus. §. pactus. in ỷ. ꝓ h⁹ ergo declaratōe ⁊c. vz qñ fuit opposita exceptio pacti vt hic ⁊ ſic qñ venit ad ꝯflictū. Si āt eēt ꝓnūciatū ꝯ actorē non solū elidit̄ obligō ſz i totū tollit̄ actio. ar. l. quecūqz. ff. de ꝯpēſa.

Itē tale pactū d̄ non petendo obligat naturaliter paciſcētē non petere ſicut ēt alias quis obligat̄ naturalr̄ nō facere. puta nō facer̄ furtū vt. s̄. d̄ ob. que ex delic. na. §. i. Add. de intellectu prīe partis huius conclusionis vide do. ang. hic. ſcd̄a pars cōclusiōis clara ē qꝛ est tex. in. d. §. i. de ob. ex mal'. qui dicit ꝙ quis iure naturali ꝓhibet̄ furtū facere.

Pacto de non petendo non tollit̄ obligō oīo qꝛ non tollitur ciuilis sed naturalis tm̄. vt. ff. de solu. l. sticū. §. naturalis. In aliquibus tñ cāibus ipso iure vtrūqz tollit pactū vt in maleficiis factis ſi quis paciſcat̄ ne agat̄. Itē i pignore remisso per pactū. ff. de pac. l. ſi tibi. §. quedā actōes ⁊. §. d̄ pignore. Add. nō ergo ex hac ꝯclōne gl. ꝙ pactū d̄ nō petendo nō tollit ciuilē ⁊ ſic in totū ñ perimit. Sed tunc opponit̄ d̄. d. §. naturalis ibi prima obligō solutōe pacto ⁊ iureiurando tollit̄ ipso iure ⁊ in totuz. ⁊ ſic ista tria equiparant̄ ibi. Sed respondeo ꝙ pactum de non petendo ipso iure tollit primeuam obligatōez naturalem tantum iuductaz per contractum obligatorium qꝛ nihil tam naturale ⁊c. sed pactum de petendo ⁊ ſic obligatoriū nō tollit ēt primeuū pactū de non petendo ipso iure. vt dicto. §. pactus. Multo ergo minus

tollit obligatõem ciuilẽ vt hic. ita dicit gl. in. d. §. naturalis. ⁊ ẽ rõ dr̃ie inter pactũ de petẽdo. ⁊ pactũ de nõ petẽdo. qꝛ prõptiores sumus ⁊c. l. arriani de ac. ⁊ obli. Itẽ hẽtis ex gl. ꝙ in maleficiis idistincte actio ⁊ obligatio tollit̃ ipso iure ꝑ pactũ nudũ de nõ petẽdo. ⁊ lꝫ. d. l. si tibi loquatur i actõe iuriaꝝ ⁊ furti. ⁊ ñ vniuersal'r. tñ gl. ibi intelligit illum tex. vl̃ in oibus crimib⁹ q̃ ꝯtineãt cãm famosam cũ sit eadẽ rõ l. illud. ff. ad. l. aquil. sꝫ bar. itelligit illũ tex. in actõibus famosis dũmõ descẽdant ex maliis. secus si ex ꝯctu vel quasi. vt actio tutele vel similes que sunt famose. l. i. ff. de infa. ⁊ tñ ipso iure ñ tollunt̃. l. iuꝛgẽ. §. idẽ marcell⁹ cuꝫ §. seq. Addi. no. tñ ꝙ qui remittit actões ex malio. nõ vꝛ remittere dãnũ vel interesse. vt dicit dy. bar. bal. ⁊ ang. i. d. §. que dã allegantes. l. sꝫ si vnus. §. fin aũt. ff. de iiur. ac. ẽt dixit ibi bar. an ꝑ remissiõem iiuriarũ factaꝫ i foro pniali tollant̃ iste actiões ex maliis. ⁊ vr̃ ꝙ sic. per gl. multũ no. s̃. de iniur̃. §. fi. sꝫ ipse determinat ꝯriũ qꝛ tãtũmõ vꝛ remitti rancor. nõ aũt suũ intereẽ. de quo vide gl. i. c. ad aplice in glo. satisfactõem de re iudi. in. vi.

Hec verba si apparet eũ dar̃ oportere. sm pla. ponunt̃ loco actõis. vt ẽt dictuꝫ fuit. s̃. d̃ ac. §. sic itaqꝫ. Additio. sꝫ ibi hec opi. reprobata fuit vbi vide.

Eque. Exceptio iuriurãdi actõem nõ tollit. sꝫ eã elidit. que ẽt nitit̃ equitate. ⁊ ꝯ realem actõem exceptio iuriurandi opponi põt. que repellit agẽtẽ in reꝫ. h. d. Add. nõ ibi deferẽte creditore ꝙ ad h̃ vt iuramẽtũ pareat reo exceptionem iurisiurãdi. necessario est ꝙ reus nõ a semetipõ nec sua sponte. sꝫ creditore deferẽte. iuret. cõcor. s̃. de ac. §. itẽ si qs postulãte al'si qs nemie deferẽte iurauerit ꝑtor id iusiurãdũ non tenet̃ acceptare. vt ẽ tex. ⁊ ibi no. in. l. ii. in prin. ff. d̃ iuriur̃. Aduertas tñ ꝙ iuramẽtũ delatũ a ꝑte licitũ ẽ recusare. nisi fuerit approbatũ a iudice ⁊ per ipsuꝫ mandatum vt iuret. vt. l. general'r. §. i. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. C. de re. credi. põt tñ ex cã nõ iurari nec manifestũ deferri. l. iusiurãdũ ⁊ ad pecunias ⁊ ibi bar. §. pe. ff. de iuriur. multe nãqꝫ sunt cãe ex quibus põt qs iuramẽtũ recusare. nec cogit̃ referre de quib⁹ vide gl. ⁊ doc. d. l. manifeste. no. ibi nihil dari oportere. formam iuramẽti delati ⁊ prestiti per reum in actione personali. cõcor. l. nam ⁊ postea. §. sed ⁊ si quis in. ii. rñ. ⁊. l. si. de iureiuran. No. ibi adhuc obligatio permanet. ꝙ quãuis obligatio habeat vim ꝓbationis. l. nõ erit. §. dato. ff. de iureiur̃. tñ reus remanet obligatus. No. ꝙ exceptio fundat̃ equitate. l. qui equitate. ff. de do. excep. Nota

ibi de piurio q eo ipo q aliquis creditor detulit iuramētū sibi imputet nec amplius i effectu pōt venire ꝯ ꝛ dicere q vult ꝓbare de piurio debitoris qꝛ iureiurādo ḋ lato nō aliud querit nisi an iuratū sit. ꝛ sic iuramentū hr̄ ꝓ veritate. vt ē tex in. d. l. nō erit. §. dato. Pōt tñ deferēs iuramētum delatū reuocare añquā ille acceptet vl añquam iuret lꝫ acceptauerit. si postea creditori superueniant ꝓbatōes. d. l. siquis iuriu. C. de iureiur. Utrū āt piur⁹ paciat aliquas penas ꝛ quis dicat piurus. vide Cy. ꝛ doc. i. l. ii. C. ḋ iureiur. ꝛ qḋ dictū ē. s. de act. §. itē si quis postulante dic vt ibi Ad hoc tñ vt qs piurus dicat iter alia necesse ē vt dolose ꝛ scienter falluꝫ iurauerit. l. qui iurasse. i prin. ꝛ ibi gl. ꝛ bar. ꝛ doc. ḋ iur̄ iur. Nō ibi ꝑ exceptionē iurisiurādi q ex iuramēto pat ḋbitori exceptio que vocat exceptō iur̄iurādi. nā siue iuratū sit siue iuramētū fuerit remissū ita q reus offerat se paratū iurare. ꝛ iuramētū ꝑ creditorē fuerit remissū eidem acquirit reus sibi ꝛ successoribus ꝛ fideiussoribus suis ꝛ aliis ꝓ eo obligat exceptōꝫ. l. fi. ff. ḋ iur̄iu. sicut eꝯ si actor iurauerit ad delationē debitoris. aut iurare pat⁹ sit sibi fuerit iuramētū remissum acqrit sibi actōꝫ in factū. vt dicit tex. cū glo. ꝛ ibi bar. ꝛ doc. i. l. nā ꝛ postea. §. iur̄iurādo dato. ff. de iur̄iu. Et aduertas q lꝫ iuramentū sit ꝑsonale tñ ꝓmissio defūcti iuramēto vallata ē ꝑ eius heredē oīodo ꝑuāda. vt nō. bar. in. l. siqs ꝓ eo. i prin. ff. de fideius. ꝛ bar. ꝛ bal. ꝛ saly. i. d. l. generalr̄. §. i. Nō ibi mr̄e agit ꝛc. q q̄uis agatur i rē ꝛ sic nō ꝑsuppōit obligōꝫ nisi largo mō vt. s. de act. §. i. in ii. parte. ꝛ ibi dixi. tñ pate sūt exceptōes. ꝛ sic exceptio ꝯpetit reo q̄uis nō sit obligatus. Nō ibi rē suā iūcto ibi lꝫ eim verū sit q q̄uis reus iuret rem suaꝫ eē que in veritate nō erat. tñ ꝑ tale iuramētū nō trāsferr̄ dñi uꝫ i ipsū reum iurātē. sꝫ pat sibi exceptio iur̄iurādi ꝯ talē petitōꝫ.

Gl. Postq̄ iuratū ē iniquū erit ḋ piurio queri vt hic ꝛ nō. ff. de i li. iurā. l. nā postea. § dato. ꝛ. ff. de dolo. l. nam sufficit. hoc tñ fallit vt. j. Precedens ꝯclō fallit. qñ ē iuratū ꝯ legē. qꝛ nō ꝑuat iuramētū. vt i aut. sce. mu. nō solū. §. i. que ē. C. ḋ nup. aut. que ḋ eis. ꝛ. ff. ḋ iur̄ patro. l. adigere. ꝛ. C. de. ll. l. nō dubium l. fi. Add. nō ex gl. q iuramētum ꝯ leges nō valꝫ nec ē obseruāduꝫ qḋ hosti. i. c. quēadmodū. ḋ iure iur. itelligit verū qñ eēt ꝑstitum ꝯ canonicas sanctōes. sec⁹ si esset ꝑstitū ꝯ leges ciuiles. qꝛ tūc ñ eēt nullū. Et idē tꝫ Jo. an. i. c. tue. ḋ deci. qḋ tene mēti ꝑpetuo. sꝫ do. ang. distiguit. aut lex cīlis exp̄sse iprobat iuramētū. ꝛ ꝑstari vetet. ꝛ tūc si iurat ꝯ dictā. l. ñ valꝫ ipo iure. Aut lex cīlis iprobat iura-

mentū. ⁊ tūc si iurat ꝺ. d. l. iuramētū tenebit ipso iur̄ nisi dcā lex fuerit canonizata l'specifice approbata a iur̄ canonico. qz tūc ius canonicū specifice approbat illas leges dici poterit dictū iuramētuz ꝑstitū ꝺ dcās. ll. nō valere ⁊ q̄ ꝑstitū ꝺ ius canonicū approbās expresse illas. ll. l. a se toto. cū si. de bꝛ. istit. Add. nō q̄ sūt multi casus i quib⁹ nō astringit quis ad obseruantiā iuramēti. Prio rō ne ipossibilitat⁹ ꝺ iur̄ vel turpitudinis. vl'hz ꝺ git i dispēdiū salutꝭ eterne ipsius iurant̄. d. c. nō est obligatoriū. ⁊ d. c. quēadmodū. ⁊ d. aut̄. scenicas muli. §. i. Secūdo pōt iuramētū spni ex defectu cāe l'ꝺditōis tacite. C. ꝺ non nu. pe. l. fi. De cui⁹ legis itellectu. vide q̄ dixi. ℨ. e. §. i. vel qz aduersario ñ fuat ꝓmissa. l. quero. §. interlocatorē. ff. loca. vñ si locator uraret se scholarē ꝺductorez nō expellere itell̄z si tpi⁹ debitis soluat pēsionē. Tertio pōt spern̄i pp nouū casū ꝙtingētem culpa aduersarii. vt si post iuramētum deducēdo bertā i uxorē fornicat̄. nō cogit̄ iurās fuare iuramētū. sec⁹ si añ iuramētū fornicasset. Adde q̄ nō bar. i fili i. l. aut facta i fi. pr̄i. ff. ꝺ pe. Quarto rōne erroris ⁊ ignorātie sui iur̄. ff. de trās. l. cū aquiliana. ⁊ nō. gul. i l. ii. C. ꝺ resci. vē. ⁊ nō. Jo. an. i c. cū cāz ꝺ ēp. ⁊ vē. nā uīz ñ ponit git ad icognita. c. ꝺbitores. ⁊. c. venētes. ⁊. c. pe. ꝺ iur. ⁊ nō. ple. i. c. ex pte. ꝺ cle. ñ resi. Quito ex cā met⁹. ⁊ hoc ꝺ iur̄ cil. vt nō. i. l. ii. C. qꝺ me. cā. ſz ſz canones regit̄ absolutoria a supiore ꝺ quo tñ dicit vt in. c. abbas. qꝺ me. cā. Sexto p̄t spni uīz q̄ñ lex phibz ⁊ reprobat iurare. d. l. si qs iglinos. §. fi. qꝺ tñ itelligat. vt. ℨ. dixi. vñ forz⁹ dz q̄ si statutū phibz miorē ꝺhere ⁊ iurare. qz tūc si valz uīz. sec⁹ si trīmō p phibz ꝺhere. vt aut̄. facta. C. si adner. vē. Septio p̄t spni rōe superioris. l. fi. ff. q sat̄. co. ⁊. l. fi. ff. ad mūicip. ⁊ ꝺ uīu. c. vēētes. ex ꝺ legt q̄ ꝙiuratōes q̄ fiūt ꝺ supiorē ñ sūt seruāde ēt iurate. Octauo spnit̄ rōe simulatōis. vt nō glo. i. l. ab ēptōe. ⁊ q̄ ibi p doc. C. pl⁹ vale. qꝺ agit̄. ista sūt vba bal. i effectu. d. l. fi q sat̄. co. Scꝺo principalr aduertas q̄ multi sūt cāus in qb⁹ tacita ꝙditō iest iuro. vñ nisi illa ꝙdō vificet ſz tacita fit ñ obligat̄ qs ad obseruātiā iuramēti. ita dicit bal. ⁊ sali. i. d. l. fi. ꝺ ñ nu. pe. qz iest tacita ꝙdō si mihi pecūia nūerabit̄. ⁊ ē rō vt nō. Jnn. i. c. ii. ꝺ iur̄u. vz q̄ñ iurm iterpōitur rō fidei seruāde tale uīm hz in se ꝙditōez. si tu mihi fidē p̄stes. l. cū ppōas. C. ꝺ pac. so q̄ñ iest tacita ꝙdō ex natura rei i ℨtū deducte. vt si iurat̄ q̄ dos dabit̄. nā itellr si nuptie sequāt̄. l. i stipl'one. ff. ꝺ iur̄ do. Jtē q̄si ex dispēsatōe legi ēt cuiꝰ discedi p̄t a iuro. d. l. fi. q sat̄. co. Jtē q̄ñ iuro pere snie arbitri. l. ñ libert⁹ iurauerit ꝺ ope.

Condiciones tacite sit sub intellecte Juramenti

Ista Cassus in q̄ quis nō astringitur ꝺ seruare Juramentū

lib. ꝛ eos mō si iurauero pere p̄/
cept̄ iudicis. qz intellr ō iustis ꝛ
hōestis ꝛ ñ ō iustis. vt nō. ff. de
re. iur. l. ñ vr. §. q̄ iussu. ꝛ idē qñ
iest tacita ꝙdō ex q̄litate psone vt
si iuro soluere ep̄o ad certā diem
ꝛ iteriz fuerit remot⁹ ab admini
stratōe nō teneor ei soluere. l. qō
si sorte. §. i. ō solu. Est ꝛ ali⁹ ca/
sus qñ termini sūt mutati. q ter/
mini sūt cā final'. nā ill' mutat̄ nō
icurrit̄ piurij nō. Innoc. i. d. c.
quēadmōz. fa. l. qō ꝑuus ō ꝙdit̄.
ob cau. qr iest tacita ꝙdō si res in
eodē statu ꝑmaneat. vt. d. l. quod
ꝑuus. Est ꝛ ali⁹ cāus qñ iuratur
fcm̄ alienū. vt q̄ dabit tibi filiam
suā i vxorē. qr itellr q̄ ꝑcurabit
ux̄ posse. al' nō teneā. vt i. c. lītis.
ō spōsa. Est ꝛ alius cāus si iuro
tibi aliqd soluere l'facere. itellr nī
si iudex p̄cipiat ꝓhibn̄. l. mulier. ff.
ō le. ꝙmis. alia vide hic p d. ange.
Itē nūm spm p̄t qñ vītas al' per
testes p̄t ꝛuenirī. vt. C. ō re. cre.
l. fi. Add. dicit d. ang. nō illā. l.
fi. qz ibi spāle ē fauore vltie volū
tat̄ ñ circūuentēde nec falsificāde
q̄ cā ōcisa falso iuramēto retrac/
tar̄ q̄uis nūm hēat vtz snie late
ꝑcedētiū ꝑhōibꝰ. ff. ō nūm. l. fz
si posſoz. §. fi. ꝛ ibi nō. Si iu
ramētū ōferar̄ a iudice si deferē/
te reo. fz dar̄ p iudicē i defectum
ꝑbatōis tale retractar̄ ex instīo ō
nouo repto vt ibi dō i. d. l. admo
nēdi. ff. ō nūm. Add. dic vt ibi
p gl. bar. ꝛ doc. ꝛ nō q̄ iurm ad
doc vt videatur licitū opz q̄ cō
tineat tria. s. vītatē iudiciū ꝛ iusti
ciā ꝛ oia ista sūt ꝙcomitātia ipsius
iurm. quox si aliqō defuerit ē p/
iur⁹ illō obſuans. xxii. q. i. c. ani
maduertēdū. ꝛ nō. ō iurm. c. tua
nos. ꝛ ita dicit tex. ꝛ gl. nō. i aut̄.
q̄ cū eis. C. de nup. qō tene mē/
ti ang. q vlterius dic ple. tractat
materiā exceptōis lit̄ finite quaz
uide p eū.

Itē si i iudicio. Absoluto/
ria lata siue i realī siue in
psōali eādē actōz ñ ꝑmit. fz exce
ptōz rei iudi. parit reo q̄uēto. ꝛ
idē i plib⁹ alius actōib⁹ quarū q̄/
dā sūt ciles quedā ptōrie. h. d.
Itē si i iudicio tecū actū fuerit si
ue i rē siue i psonā. Sl. supple ꝛ
absolut⁹ fueris. nihilomin⁹ obli/
gatio durat. ꝛ iō ipo iur ō eaō re
postea aduersus te agi pōt. fz de
bes p exceptōz rei iudi. admuari
Add. nō q̄ snia iudicis absoluto
ria nō ē tāte potētie vt possit tol
lere actōz ꝛ oēm obligōem. fa. l.
cū a te. ff. ō dolo. ꝛ. l. mūl. verum
debitorē cū ibi nō. per gl. ꝛ doc.
de ꝙdi. ide. Quod itelligas tu ēt
verū si huic snie. ego assensi tuis
persuasiōib⁹. ē tex. nō. in. l. cuz a
te. in fi. s. all'. Nō q̄ fz qs fuerit
absolut⁹. si tñ i veritate erat obli
gat⁹ per ꝓius iterū pōt ꝙueniri
ꝛ si ñ oppōat exceptōz rei iud. cō
dēnabit̄. fa. quod hz i. l. vbi pa/
ctū. C. de transac. ꝛ i. l. si vn⁹. §.
pact⁹. ꝛ ibi gl. ꝛ bar. ff. de pac. ut/
de eleganter bar. in. l. cum q ita.
§. qui ita. de verbo. obliga. Ex

quo no. q̄ sniā ꝯ sniam valet etiā sup eadē re. q̄uis nō fuerit appellatū fa. qđ hr̄ in. l. i. C. qñ ꝓ non est neces.

Glo. Reus si prio erat obligatus. lz per sniam absolutus tñ obligatio durat. vñ si soluit nō repetit cū debitū soluat vt de ꝯdi. inde. l. iul. ⁊. l. fi. iudex Addi. no. ex hac ꝯclusiōe glo. q̄ reus ꝯuentus actōe reali vel psonali. lz fuerit ꝑ sniam absolut⁹. si tñ postea soluat. solutū repetere nō pōt qꝛ lz fuerit absolutus. remansit tñ naturalr̄ obligat⁹ vt dicit gl. sequēs. ⁊ tex. in. l. iul. verū debitorem de ꝯdi. indebi. vbi bar. quē sequūtur ibi cōiter doc. in ver. itē opp.

Glo. Caue tibi q̄ ꝑ iusiurādū ⁊ per pactū naturalis tollit̄ obligatio vt. ff. de iure iur̄. l. fi in prin. ⁊. ff. de solu. l. sticū aut pāph. §. naturalis. sz per sniam tollit̄ ciuilis ⁊ remanet naturalis vt. ff. de ꝯdi. inde. l. iul. ait. sz tūc querit̄ cum actōem inducat res indicata vbi nulla erat oio vt. C. de re. cre. l. actori quare ergo nō tollit actōez vbi ē rñ deo res indicata de iure ciuili est ⁊ iō tollit ⁊ inducit ea que sunt đ iure ciuili. ⁊ ita obligatōez ciuilē tollit ⁊ actōem que ē de iure ciuili inducit. vt. ff. de ori. iur̄. l. ii. §. deinde ex his ea aūt que sunt iuris naturalis nō tollit vt obligatōez nālē vt. s̄. de ag. tu. §. fi. Addi. no. q̄ ꝯclusio gl. dz itelli de iureiurādo delato a ꝑte ꝑti ⁊ sic de iuramēto volūtario qđ hz ꝯsēsū. l. q iurasse i fi. ff. đ iur̄iur. secus aūt in iuramēto. necessario qꝛ illđ hēret eādē vi. sicut res indicata. l. ii. ff. de iur̄iur̄. ⁊ qđ ibi no. ⁊ sic tollerēt̄ sola cilis ar. l. iul. verū deb. de ꝯdi. inde. ita dr̄ bar. in. d. l. stichū. §. naturalis. ff. de solu. de pacto aūt dic vt. s̄. e. i §. p̄terea si debitor. de snia vero qualiter tollat ciuilē vid̄ hic plē ꝑ ang. Preter exceptōes que exēpli cā hic posite sūt vt dic̄ tex. sūt alie mlte exceptōes ex variis cāis. tā ex legib⁹ q̄ ex his q̄ vicē legl obtinēt. vt senatuscōsult̄ l'ex ipsi⁹ p̄toris iurisdictōe đscēdētes gl. exēplificat de exceptōib⁹ descēdentib⁹ ex legib⁹ vt ne qs ꝯuēiat̄ corā ñ suo iudice vt. C. đ excep. l. fi. itē de senatuscōsult̄ exēplificat. vt de se. ꝯsul. vell'. ⁊ macedo. vt. ff. ad macedo. ⁊ ad vell'. ꝑ to. đ exceptōib⁹ đscēdētib⁹ ex iur̄ p̄torio exēplificat. vt exceptō doli ⁊ qđ me. cā. vt. ff. de ex. do. ꝑ to. item pacti vt. ff. de pac. l. iur̄gē. §. p̄tor ait. Addi. đ oib⁹ his exceptōib⁹ vide hic late ꝑ ang. ⁊ pri o de icōpetētia iudicis. itē deide tracta đ exceptōe macedoiani. ⁊ velleyani itē de exceptōe doli ⁊ q̄ me. cā. dictū fuit. s̄. e. i pri. p. d. ang. itē de exceptōe pacti dictū fuit. s̄. e. §. p̄terea si debitor. itē vltio. d. ang. hic tractat đ exceptōe rei iudica. vide hic late per eū.

Appellātur. Quedā exceptōes sūt ꝑemptorie. vt doli met⁹ pacti ⁊ filles. q̄dā tpales iō sic vocate. qꝛ negociū differre dicunt̄ q̄ oli actorē temeꝛ litigātē faciebāt cadeꝛ a cā hodie v̄o reo iducie duplicant̄. ⁊ eidē ꝛo actoꝛ i expēsis scis danabitur. añ q̄rū r̄fectōez. sup negocio pricipali audiā denegabit̄ .h.d.

Appellant̄ aūt exceptōes alie ꝑpetue ⁊ ꝑemptorie alie tpales ⁊ dilatorie. Perpetue ⁊ ꝑemptorie sūt q̄ sp agētib⁹ obstāt ⁊ sp rē ō q̄ agit̄ ꝑimūt. q̄lis ē exceptō doli mali. ⁊ qd̄ me. cā scūz ē. ⁊ pacti ꝯuēti cū ita ꝯuērit. ne oio pecunia peteret̄. Tpales atqꝫ dilatorie sūt q̄ ad tp̄s n ocēt ⁊ tpis dilatōem tribuūt. q̄lis ē pacti cōuēti. cū ita ꝯuenerit ne ītra certū tp̄s ageret̄. veluti itra qnquēniū nā finito eo tpe nō impedit̄ actorē exeq.

Gl. Perēptorie ⁊ ꝑpetue exceptōes sp obstāt agētib⁹ i. sine p̄finitōe tpis vt. ff. de doli excep. l. pur̄. §. fi. ita tñ si añ sniaꝫ opponant̄. C. sē. resci. ñ pos. l. ꝑ ēptorias nisi in. vii. casibus vt. j.

Cōclusio p̄dcā. l. q̄ exceptiones ꝑemptorie debēt opponi āte sniam. fallit in. vii. casibus i quibus ēt post sniam p̄sit opponi pri m⁹ rōe etatis. vt. C. e. l. dr̄ ⁊. ff. de minoꝛ. l. minoꝛ. xxv. ānis omissa i tē miles vt. C. de iur̄. ⁊ fac. ig. l. i. itē i macedoniano ⁊ velleyano ff. ad mace. l. tam ⁊ si. itē i donatore que opponit̄. vt ꝯuēiat̄ tm̄ inquātū facere pōt ēt p⁹ sniaꝫ vt. ff. de re iud. l. nēzeni⁹. §. fi. itē exceptio falsi ꝓcuratoris. vt. C. d̄ ꝓcur̄. l. lꝫ sec⁹ si rōe ꝑsone ꝓcur̄is opponat̄ exceptio vt qꝛ sit miles l' mulier. qꝛ tal' exceptō ē dilatoria. vt. j. e. §. p̄terea. itē vbicūqꝫ diceret nullū iudiciū vt qꝛ sit venal' snia l' flis testib⁹ l' instr̄is iudicata. vt. C. qñ ꝓ. ñ ē ne. l. venales. ⁊ cū iudex nō sit. vt. C. si a ñ ꝯpe. iud. ꝑ totū itē si iique sb̄ iudice ꝯpulsus ē. eo tpe quo ꝯpelli nō debuit. vt. ff. de fere. l. i.

Addi. no. circa prīum qd̄ gl. dicit. s. de mioꝛe q̄ i hoc gl. ñ ꝓprie loquit̄. qꝛ iste ñ ē casus qui hic ꝓprie excipiat̄. na istd̄ sit bñficio restōis quo casu rescidit̄ snia l. ꝓfecti. ff. d̄ mioꝛ. ⁊ iō r̄scisa snia ꝑide audiet̄ ac si lata snia ñ fuissꝫ qꝛ restō ē oiuꝫ i pristinū statū repositio. l. q̄ si mioꝛ. §. restō. ff. de mioꝛ. qual'r aūt petat̄ dcā restō aduersus sniam vid̄ bar. ⁊ doc. in l. i. C si aduer. s. ē. ⁊ vide hic pl'a de hoc ꝑ. d. ang. vnū tñ ad v̄te q̄ lꝫ mioꝛ sit les⁹ ⁊ b̄ ꝯstet. ñ tñ ē restituēd⁹ nisi sūmati doceat q̄ potuisset ꝓbar̄ ⁊ ñ ꝓbauit. al' nullo mō ē restituēd⁹ tñ tal' ꝓbō sūmaria ñ ꝓdest. nec fidē facit in cā pricipali vt voluit bar. ⁊ doc. i. d. §. nūciatio circa si. qd̄ tene mēti. qꝛ multi errant i actu practico. ang. circa s̄m qd̄ dr̄ i gl. de milite. nō q̄ istud priuilegiuꝫ dat̄ militi ꝑꝑ iuris ignorātiā ⁊ simplicitatē mi

litarez. vt. l. fi. in pri. C. d iur dli.
de quo hic per ang. circa tertium
qd dr de exceptiõe macedoniani
z vell. vide plene p ang. s. §. pc.
vnũ tñ no. qd quo. executio snie
ne fieret ꝯtra bñficiũ inductum
pricipalr i fauorẽ psone pp fragi
litatẽ. sexus. vel aliaz fragilitatez
vl qñ tale bñficiũ ꝯcerneret pri
cipalr odiũ agent. vt ẽ macedo/
nianũ. l q qs fit bãnit⁹ z similes
tũc exceptio pẽmptoria põt op/
poni ẽt post sniam naz qñ ꝯcer/
ni tpricipalr odiũ agẽt tũc sicut ñ
pñt iste exceptões tolli expressa
renũciatiõe vt. l. tã z fi. ff. ad ma/
ce. ita nec ẽt tacita p lapsum ti a
iure statuti. circa q̃rtum qd dicit
gl. de donatore. no. q donator
põt opponer exceptõem. ne ꝯue
niat nisi iquãtũ facere põt z hãc
exceptionem potest opponere ẽt
post sententiam. z idẽ est in mul
tis aliis personis vt marit⁹ so/
cius z similes vt in. §. pterea q ẽ
§. fi. s. de ac. z ẽ tex. gl. z doc. i. l.
sũt psone cũ. ll. seq. ff. de re iud.
aduertas tñ q lz talis exceptio
posset opponi post sniam. nõ est
tñ pẽptoria sz dilatoria qz per h
ñ libat debitor si puẽiat ad pin/
guiorez fortunaz vt no. gl. z ibi
bar. i. l. iii. ff. d excep. z cy. z doc.
in. l. i. C. de iur z fac. ig. circa qn
tũ q dicit gl. de exceptõe fli pcu
ratoris de hoc. j. i. §. fi. i aliaz ãt
falsitatũ exceptõe. dicas q talis
exceptio fli ñ põt oppõi p⁹ sniaz

nisi p̃habita restõe. l. diu⁹ z ibi
gl bar. z doc. ff. de re iud. z ẽ sciẽ
dũ q ita tenet de flo q vtit flo i
stro. hẽ ille q fabricauit l dictauit
l. si falsos z ibi gl. z doc. C. de fal.
ẽ tñ iter istos dria. qz fabricãs l
dictãs abstinẽdo ab vsu ñ excusat
sz vtẽs si pẽit⁹ abstinz excusat vt
d. l. si flos cũ gl. z ibi saly. vñ q̃ p
mũ dicat q ñ itẽdit vti tali istro
liberat z istrm p̃dcũz carz iurib⁹
z effcũ vt. C. de fi. istru. l. si ad v
sari⁹ z ibi doc sz cautela ẽ sz bar.
i. d. l. diu⁹ q ad istãtiã p is statua
tur tmin⁹ pducẽti. an itẽdat vti
dcõ istro. circa sextũ q dr d snia
vẽali dic q snia lata p pecuniam
ẽ ipso iure nulla vt ibi ẽt si iudex
mistrauerit iusticiaz. l. ii. cũ glo. z
ibi doc. ff. d ꝯdi. ob tur. ca. z ille
q corrupit iudicẽ l ẽt ad vsariũ dã
do pecuniaz ẽt vt faciat iusticiam
pdit cãm. vt ibi p gl. z doc. i. l. i.
C. d pe. iud. q male iud. itẽ q hic
dr. de fals. testib⁹ l istris i gl. põt
eẽ vez i miore. s. si fuerit pducta
ꝯ miorẽ. l. i. z p to. C. si ex. fal. all
lz i vitate ille ti. poci⁹ loquat de
decreto q̃ snia vt pz in tex. ibi. i
instũ dcretũ ꝛc. tñ sp allat d snia
z ñ ẽ dubiũ q decretũ ptoris la/
tũ ex fla cã. ẽ ipo iure nullũ ẽt ꝯ
maiorẽ. l. seye egresse z ibi bar. d
tu. z cur. da. ab his. z no. bart. z
doc. i. l. is cui bõis de ver. obli.
so põt saluari dcã gl. si snia fuerit
lata ꝯ abñtem p pñte flm allegã
te l pducẽte flas pbatões testiũ

l'istrorũ.l.si ꝑtor.§.marcell⁹.ff. de iudi. vide hic ꝑ ang.itẽ ꝙ gl. vlteri⁹ dicit l'iudex nõ fit su⁹ dic ꝙ hoc ẽ verũ qñ p⁹ sniaz oppo/nit̃ tale qd ex quo appz dictũ iudicez nõ hũisse iur̃dictõem saltez in cã de q̃ iudicauit.nec fuit fcã ꝓrogõ tacite l'exp̃sse iux̃.l.si q ex ꝯñsu cuz ibi no.ꝑ doc.C. de epi. audien.in.l.i.ꝛ.ii.de iudi.ita ꝓprie loquit̃.ti.C.si a ñ ꝯpe.iud. dic tñ de hoc vt not.gl.ꝛ doc.i. l.i.ꝛ si.e.ti. Itẽ dũ dicit gl.si ini qz sub iudice litigare ꝯpulsus est no.ꝙ qs ñ põt ꝯpelli litigare coraz ñ suo iudice ꝛ ẽt litigãdo qñ ñ eẽt su⁹ iudex.ꝯpulsus ñ ꝓrogaret iurisdictõem.l.ii.in pri.ibi ꝯpulsus.ff. de iudi.a spõte ergo litigantib⁹ fit ꝓrogõ.l.i. ꝛ.ii.ff. de iudi.ñ aũt ꝑ ꝯtũaciam fit aliquo mõ ꝓrogõ vñ si det̃ bãnuz i ꝯtũacẽ.nõ tñ ꝓpter hoc ẽ ꝓrogata iur̃dictio dicti iudicis.ita dicit bal.in.d.l.si q ex ꝯñsu.C. de epi.aud.itẽ duz gl.dicit eo tẽpor̃ quo ꝯpelli ñ debuit.ff. de fer̃.l.i. no.ꝙ tẽpore feriaꝝ ẽt iductarum ob vtilitatez hoium ñ põt qs cõpelli litigare.ꝛ hic vide mãm feriaꝝ.ple.per ang. dicit ergo .d. ang.no.bñ istaz gl.q̃ enumerat casus i qb⁹ exceptio põt opponi p⁹ sciam.l.transierit in rẽ iudi.

Exceptio dilatoria.opponi dz ante litẽ ꝯte.sed postq̃ actor mõstrauerit ꝙ asseruerat tũc ꝓbat̃. vt.C.de ꝓba.l.excep.ꝛ.C.e.l.si qdam secus in exceptione fori qꝛ ante litẽ ꝯte.opponi ꝛ ꝓbari dz sm quosdam vt.ff.e.l.pe. Add. no.ꝙ ang.hic põit materiam exceptõum dilatoriaꝝ quã vid̃ per eum. Exceptio nõ nu.pecu. sm quosdaz ẽ ãnormala.i. ꝑticipat de ꝑemptoria ꝛ dilatoria.sed nos dicim⁹ eã eẽ tꝑalem biẽnii. vl'.xxx.dierum.vt.s̃.de lit. ob. §.fi.ꝛ.C.de nõ nu.pe.l.in ꝯctibus.§.i.sz in hoc põt dici anormala.qꝛ cuz alias ꝓbat q excipit. hic tñ nõ ꝓbat vt.C.de nõ nu. pe.l.si ex cautõe.ꝛ idẽ dic in exceptõe non numerate dot̃ vt.C.d̃ do.cau.non nu.l.fi.ꝛ autẽ ibi posita. Addi.de his vide hic per.d. ang. Exceptio ne qs ꝯueniat̃ nisi inq̃tuz facere põt ẽ temporal'. qꝛ p̃sumo ꝙ aliqua acqret ꝛ sic postea poterit soluere.vt.C. arbitru.l.si defunct⁹.nã non repetit̃ ꝙ soluit̃ lz non facere posset vt. ff.de ꝯdi.inde.l.nam ꝛ maritus quod fieret si eẽt perpetua cũ sit fauorabilis.vt.ff.de condi.inde. l qui exceptionem. Additõ.alie glo.huius.§.sunt clare.

Preterea. Exceptionuz tertiũ genus ẽ qꝛ quedaz vocat̃ dilatoria iudicii.personaz respiciens vt exceptio incõpetentis ꝓcuratoris ꝛ similis. h.d. prio infamis aũt potest esse procur.ꝛ potest procuratorem cõstituere.h.d. vsqz ad finem.

Additio no.ꝙ nõ soluz ex re sz ẽt ex ꝑsona l'ꝑꝑ ꝑsonã vt hic ꝛ

l. ita demũ. C. ꝺ ꝓcu. ⁊ l. ita de/
mũ. ⁊ l. alienã. e. ti. Nõ ꝙ miles
l' mulier i iudicio alienã litẽ susci
pere nõ põt. ⁊ sic nõ pñt fũgi of/
ficio ꝓcuratoris. Nõ ꝙ nõ valꝫ
rescriptũ ex quo abilitet̃ miles.
vt possit eẽ ꝓcur̃. ⁊ ẽ rõ qꝛ eẽt ꝯ
publicã vtilitatẽ. ita hꝛ̃ in. d. l. mi
litantẽ. Ad hoc vt milites nõ li/
tigiis foraneis sꝫ armis ⁊ exerci/
tio armoꝝ vacare debeãt. l. fi. in
prin. C. ꝺ iure deli. qꝺ itellige ve
rũ nisi apponeret̃ cl'a nõ obstãte
tali lege in ipẽ ⁊ noiatim. vt nõ.
glo. ⁊ bar. i. l. oẽs. C. ꝺ aqueduc.
li. xi. Nõ ꝙ miles cãm ꝓpriã p̃t
i iudicio agitare ẽt ꝑ se. Et dr̃ cã
ꝓpria ẽt si sit factus ꝓcur̃. i rem
suã. ⁊ sic si intẽtat actõꝫ cessaꝫ ex
honesta ⁊ verecũda cã. l. qui sti/
pẽdia. C. ꝺ ꝓcu. qꝺ ẽt tunc ẽ veꝝ
dũmõ nõ offendat̃ disciplina mi
litaris. ꝺ quo. j. i gl. Nõ ꝙ ista
ẽ exceptio ꝓcuratoria. tu nõ es ꝓ
cur̃. tu nõ potes eẽ ꝓcur̃. vt quia
miles l' filis vl' nõ dotes ꝺ mãda
to. l. inter quos. §. pe. ff. de dam.
infec. ⁊ ff. mã. l. si fideiussor. §. q̃
daꝫ. Sꝫ si dicat̃. tu nõ es ꝓcur̃.
nec vnq̃ fuisti. talis exceptio non
ẽ ꝓprie illa ꝺ q̃ hic qꝛ tal' p̃t oppo
ni qñcũqꝫ. ⁊ opposita reddit iu/
diciũ retro nullũ. ⁊ sic nõ ẽ exce/
ptio dilatoria ꝺ qua hic que dꝫ
opponi añ lit. ꝯt. In vno quo/
qꝫ. n. iudicio ꝑsone sũt legitiman
de. l. si queramus. ff. de testa. ẽt si
sit iudiciũ sũmariũ ⁊ executiuuꝫ
vt ẽ gl. ordi. ⁊ ibi bar. i. l. ii. C. de
edi. adri. tol. ⁊ hec ꝓcedũt qñ cã
defendit̃. sꝫ qñ agit̃ ꝯ ꝯtũ acẽ ta
lis exceptio nõ venit opponẽda
ꝑ iudicem vt vr̃ casus i. d. l. iter
quos. §. alieno. i v̇. ꝙ si rei. sꝫ le/
gitimabit̃ postea ꝑsona ꝓcur̃is.
cũ agitabit̃ ꝺ nullitate ꝓcessus. ⁊
sic nõ ꝙ nõ põt oppõi ꝑ iudicem
tal' exceptõ. tu ñ es ꝓcur̃. qñ non
oppõit̃ ꝑ ꝑtẽ. ita dixit singl'r bar.
i. d. §. aliẽo i fi. lꝫ ꝑ iudicẽ possit
oppõi tal' exceptio vꝫ ꝙ ꝯparens
ñ p̃t eẽ ꝓcur̃. vt qꝛ miles vel feia
l' ali⁹ ĩhabil'. ⁊ hoc ꝑꝑ decorẽ iudi
cii. l. fili⁹. §. veterani. ff. ꝺ ꝓcur.
Et ex his iferẽ ꝙ si ꝓcur̃. q nul
lũ hꝫ mãdatũ agat noie meo ⁊ ꝓ
me ferat̃ snia possuꝫ ratificare ⁊
retro valebit iudiciũ ⁊ snia. vt est
glo. sing. ⁊ ibi Ja. de are. barto.
ang. ⁊ raph. l. si mꝛ̃. §. hoc iur̃. ff.
ꝺ ex. rei iudi. ⁊ istꝺ teneas. ⁊ ita
vidi practicari i vrbe lꝫ allegetur
gl. i ꝯtrũ ⁊ ibi vltramõ. i. l. si tutõ
C. si tu. l' cu. iter. q̃ oia nõ ange.

Gl. Mulier ꝓ alio agere ñ
põt nisi ꝓ ꝑentib⁹ si mor
bus aut etas eos ipediat. nec sit q
eorũ noie agat. ff. de ꝓcur. l. feie.
Add. nõ ꝙ id qꝺ hic dr̃ ꝙ mꝛ̃ p̃t
agere ꝓ parentibus non habꝫ lo
cum in filio minore. qꝛ tunc mr̃
non admittitur etiam ad defen/
dendum. vt. d. l. alienam. sed dꝫ
tutorem, vel curatorem petere vt
ibi in glo. qꝺ procedit i cã princi
pali. sed in causa appellatiõis ma
ter admittit̃ ꝓ filio ẽt minore. vt
est casus in. l. prima. ff. de ap.

recip. ⁊ rō huius est qꝛ cā appella
tōis ē maioris preiudicii q̄ prici
palis vt no. in cle. q̄dm de ap/
pel. ⁊ aūt. si tñ. C. de temp. app.

Militibus nec pro pr̄e vel
mr̄e l' vxore ēt ex rp̄to' pricipis ꝓ
curatorio noie expiri cōceditur.
suis vō negocijs supesse sine of/
fensa militaris discipline possūt
⁊ hoc qd̄ dr̄ q̄ miles nō pōt esse
in iudicio ēt pro pr̄e intelligit̄
verū. nisi pro libertate eorū vt.
ff. de lib. cā. l. iii. Addi. dicit gl.
q̄ iō tūc admittit̄ qꝛ agit̄ ꝓ suo
intereē. vt. d. l. i. ii. iii. ⁊. iiii. de
lib. cā. dū hic dr̄ in tex. sine offen
sa militaris discipline. intellige.
i. hoc fit sine offensa discipline
militaris. nō aūt sic intelligit̄.
vt hoc nō possit fieri si discipli/
na. i. exercitiū militare offendat̄
sꝫ siue offendat̄ siue nō. p̄sumit̄
nō offendi. vt hic ⁊. C. de ꝓcur̄.
l. qui stipēdia. Exceptōes ifa/
mie ꝯtra ꝓcuratorem iura vo/
lūt. cōquiescere sꝫ vr̄ ꝯ. ff. de po
sthu. l. i. §. loco. ⁊ iii. §. hoc edic
to sed ibi de maxia ifamia. hic de
parua l' ibi de aduocato qui emo
lumētū tm̄ hꝫ. hic autē de ꝓcu/
ratore qui tātuꝫ hꝫ onus.

De replicatōibus.

Continuat̄ hec rubrica ꝑ gl.
sic. qꝛ exceptio ꝑ replicatōem eli
dit̄. iō ꝑ cōsequēs de replicatōe
dicit. vt. j. eo. in prin. ⁊. ff. de ex/
cep. l. ii. §. replicatio.

i Nterdū. Rep/
licatio
exceptiōem tollit que ad
tollēduꝫ eaꝫ nitit̄ eqtate. que re/
plicatio ad iuuādā intentiōeꝫ ac
toris ꝯpetit. ⁊ cōtra replicatiōeꝫ
duplicatio ē inducta ad submo/
uēduꝫ eādē. que pr̄ia facie equa
videbat̄. ꝯtra quā duplicatōem
actori dat̄ triplicatio. h. d.

Si quis fecit pactuꝫ de ñ pe/
tēdo cū creditore suo ⁊ postea in
ꝯriū pacti sūt. s. vt creditori pe/
tere liceat. ꝯtra exceptōeꝫ dat̄ ac
tori r̄plicatō ex posteriori pacto.

Exceptiones. Excep
tio reo cō/
petēs si ē in reꝫ ꝓderit ei⁹ fide/
iussori ꝑꝑ actōem mandati. qua
reus sibi tenet̄ exceptio v̄o per
sonalis vt cessiōes bonorū ⁊ simi
les ad fideiussorē nullatenus se
extēdūt. h. d.

Glo. Lꝫ videret̄ q̄ hic. §.
ex quo loquit̄ de ex/
ceptōe dēret poni in ti. de excep.
tñ ex quo r̄plicatio ē exceptio bñ
ponit̄ hic generalr̄ tā ad exceptio
nes q̄ ad replicatōes ꝑtinens.

Appellatōe fideiussoris acci/
pit̄ oē accessoriū siue sit māda/
tor siue fideiussor. siue alius.

Fideiussor dr̄ eo q̄ pro alio
fidē suā astrinxerit. Notāter dr̄
in tex. q̄ plerū qꝫ exceptio ꝯpe/
tēs pricipali ꝯpetit ēt fideiussori
qꝛ hoc nō sꝑ ē verꝫ naꝫ exceptio
ꝯpetēs pricipali gr̄a sue ꝑsōe vt.
s. qꝛ fit mior ñ ꝯpetit fideiussori.

vt.ff.de minor.l.in cause in pri. ⁊.ff.de excep.l. exceptões in fi. itē si ē dānatus i oibus bōis rōe sui delicti.vt.C.de fide.l.i.vel si cessit bonis.vñ psonaliter ei sub uenit ne ꝯueniat in plus,q̄ face re possit.vt.s̄.de ac.§.fi.⁊.j.eo. in fi.itē vbicūqz quis iquātū fa cere pōt ꝯdēnat. nā fideiussori. nō dat exceptio vt.ff.de re iud. l.⁊ si fideiussor in prin.nisi fide/ iussor vt defensor ꝯueniat. tunc eniz talis exceptio vt defensori ñ vt fideiussori dat vt.ff.pro so.l. verū.§.i.⁊.ff.so.ma.l.alia.

Ubi exceptio rei coheret vt pacti ꝯuēti.s.pacti de nō petēdo ⁊ exceptio rei iudicate.fideiusso/ ribus ꝯpetūt vt hic.ēt iuito reo vt.C.de excep.l. defensiōe.⁊.ff. de excep.l.omnes.

De interdictis.

Quia interdicta vicē sustinēt seu obtinent actōis iō post actio nes ⁊ de interdictis ꝓponit vt. j.eo.in prin. Addi.sz ista ru/ brica ꝯgruētius posita fuisset añ ti.de excep.vt fecit iurcōsul.i di/ gestis.qr añ ti. de excep.posuit istū sed de hoc nō est ius.ang.

Equitur. Inter dicta olim nil aliud erant. nisi certe ꝯceptiones verborū late a ꝑtore interdictū interponēte.cū inter duos de possione vel quasi possione agebat.h.d.

Glo. Actōes que ꝓponunt ꝓ interdictis sūt actōes in factū vt.j.eo.§.fi.

Interdictū oli nihil aliud erāt q̄ ꝯceptōes verborū.i.dicere ver ba ꝯcepta ⁊ formata a ꝑtore ꝓpo nēte interdictū.⁊ lz ēt actio erat formula vt.ff.de ori.iur.l.ii.§.d inde tñ erat dr̄ia inter interdic/ ta ⁊ actōes ⁊ hoc prio sm Azo. qr interdicta formabant tm̄ in ꝑ sona volētiū ea intentare.vñ in ter duos dicunt reddi a ꝑtore loquēte duobus vt.j.eo.§.exhi/ bitoria ⁊ hoc ēt colligit in.ff.sb multis titulis in tractatu de iter dictis.sic eni dr̄.vñ vi illū deieci sti.restituere debes.vt.ff.de vi ⁊ vi.ar.l.i.in pri.itē vti possidetis edes de qbus.ff.vti pos.l.i.i pri. ⁊ sic de aliis.sz actōes generaliter ⁊ in ꝑsonā oium formant vt qui cūqz emerit ex ēpto agat ⁊ sic de ceteris.q colligit.ff.de ori.iur. l.ii.§.oium ⁊.§.de his. Uel po test dici breuiter dr̄iam talē fuis/ se inter actōem ⁊ interdictū q in terdicta oia a ꝑtore formant.sed actōes alique a ꝑtore alique a ce teris magistratibus formant vt. ff.de interdic.per to. Hodie nihil aliud ē interdictū q̄ actio i factū ꝑtoria vt.j.eo.§.fi. Addi. dicit.d.ang.q imo aliud ē vt pz in.d.§.fi.j.eo.⁊ similiter dubi/ tat de ꝑcedēti gl. vide hic ꝑ eum.

Pretor verbis interdicti iu bebat aliquid fieri.aut fieri ꝓhi bebat exēplum ꝑmi vt in interd. ctis restitutoriis ⁊ exhibitoriis exemplū secūdi vt in interdictis

phibitoriis. vt. j. eo. in. §. exhibitoria. ¶ Quęz per interdicta nō fuꝫ possione. fuꝫ iure rei ꝙtendit vt pz i itez dicto de mortuo inferēdo vbi lz inferre. ⁊ de sepulcro iedificādo vbi lz in edificare. qz in his requirit vt videat vtrū petēs ius hēat hoc faciēdi. ⁊ sic de ꝓprietate vt. ff. de mor. inferē. l. i. in pri. ⁊. §. ꝓtor. ⁊ qñqz ꝓprietatis. ⁊ possessiōis simul vt. ff. ō aqua quot. ⁊ estī. i. l. i. §. fi. ⁊. ff. eo. l. interdictoz. §. quedā. ¶ Alio ēt modo agit de possione q̄ p interdicta ⁊ hoc de iure ciuili. vt p ꝙditōez indebiti. vt. ff. de cōdi. inde. l. indebiti. §. nūmos. itē p ꝙditionez triticariā. vt. ff. de ꝙdi. triti. l. i. i fi. ⁊. l. ii. ¶ Itē per ꝙditōem ex lege vt. C. de acqr. po. l. fi. ⁊. ff. de rei vē. l. pe. ⁊. C. loca. l. fi qs.

¶ Dez interdictū ꝙtendit de possione vel quasi possione de possessione vel retinēda vl adipiscēda vel recuperāda. vt. j. eo. §. seqūēs. de quasi possione vt in muribus icorporalib⁹ vt vie ⁊ itineris ⁊ actus ⁊ aque vbi nō ē vera possio vt. ff. de acqr. re. do. l. seruus. §. incorporales sed ibi ē que dā quasi possio ⁊ de ea retinēda. ꝙpetunt interdicta de itinere ⁊ actu ⁊ aqua quādo me ꝙtendo esse in quasi possessione predictorum iuriuꝫ vt. ff. de iti. acqꝫ pri. per to. ⁊. ff. de aqua quot. ⁊ estī. p to. ⁊. ff. de seruitu. l. pe. ⁊. ff. fi ser. vē di. l. ficut. §. aristo.

Sūma. ¶ Dria diuisio interdictorum hec ē qꝫ aut fūt ꝓhibitoria aut restitutoria. aut exhibitoria. Interdicta ꝓhibitoria sunt. vt interdictū ne vis fiat ei ⁊ de mortuo inferēdo ⁊ similia restitutoria sūt vt interdictū quoꝫ bonoꝫ exhibitoria sunt vt interdictū de libero hoie exhibēdo ⁊ similia. h. d. ¶ Dohibitoria interdicta sunt. qbus ꝓtor vetat aliqd fieri. veluti ꝓhibet inferri vim fine vicio possidēti vel ꝓhibet inferri vim mortuū inferēti in loco quo erat ei ius inferēdi vl ꝓhibet i sacro loco edificari. vel edificari i fluie publico vel ripa e ius. aliqd fieri quo perius naugef.

Restituroria interdicta sunt quibus pretor restitui aliquid iubet. vt in interdicto quorū bonorū de quo. j. aut cū iubet ei qui de possione fundi deiectus fit restitui possionem. Exhibitoria interdicta sunt per que iubet exhiberi veluti si detinef ille de cuius libertate vel libertinitate agit vel si detinetur filius alicuius iubet ꝓtor exhiberi.

Et licet quibusdam videat quo proprie sint interdicta que prohibitoria sunt. quia interdicere est denunciare ⁊ prohibere. tamen omnia appellantur interdicta quia inter duos dicuntur.

Gl. Sūma diuisio.i. pria nō autē q̄ sit minima q̄r hec diuisio ē trimēbris ⁊ reperit̄ alia minor.s.bimēbris vt.j.e.§.tertia

Aliqua ēt inueniūt̄ iterdicta mixta tam ꝓhibitoria q̄ exhibitoria.vt.ff.e.l.i.§.interdictorum ⁊.ff.de li.ho.exhi.l.i. nam petit̄ exhiberi ⁊ ꝓhibet̄ inuitus ōtineri

Dr̄ possidere sine vicio qui fuit missus i possessionē iussu pretorio.vt.ff.ne uis fi.ei qui i pos. mis.l.i.in prin.nam iuste possidz qui auctore pretore possidet.ff. ō acqui. pos.l.iuste.

Per interdictū quorū bonorum pretor iubz restitui bonorū possessori.nō rerū sed iuris.i.succedenti de iure pretorio vt filio emancipato vel cognato qui dicunt̄ bonorū possessores ex bonorum pos.edictali ⁊ decretali.naz statim habēt hoc interdictū directū.vt cōsequant̄ possionē hereditatis quod appellat̄ quorū bonorum directum vt.j.e.§.adipiscende.vtile vero dat̄ illi qui succedit de iure ciuili vel ex testō vl' ab intestō.vt.ff.quo.bo.l.i.i pri. ⁊.C.quo.bo.l.i. Sic ecōtra i hereditatis petitōe.nam directa datur succedēti ō iure cili.vtilis v̄o succedēti ō iure p̄torio. vt.ff. de bo.po.here.pe.l.i.Est ⁊ aliō nouum auxiliū ꝑ nouam ꝯstōem inuētum ꝑ qō petit̄ possessio hr̄ditatis.si testm̄ apparet nō viciatū vel vitupatū in aliqua sui ꝑte vt C.ō edic.di.ad.tol.l.fi.

In istis interdictis verbuz restituere capit̄ ipropriē ꝑ dare vt ff.de ver.sig.l.verbum reddēdi. ⁊.ff.de le.ii.l.cum quidam. l'ista interdicta dicunt̄ restitutoria in specta persona defuncti.sed ex natura sui dicunt̄ adipiscende possessionis.vt.ff.quo.bo.l.i.§.fi.

Due sunt vie succedēdi.s. de iure cili ⁊ iure pretorio. pria subdiuidit̄ in possessorium per constitutionem diui adriani ⁊ petitorium per petitionem hereditatis directam. Item secūda silr̄ subdiuidit̄ in possessorium vt per iterdictum quorum bonorū ꝑ qō petit successor ō iure pretorio se mitti in possessionē bonorū que tenebat defūctus tpe mortis vt hic. Item in petitorium vt bonorum pos.hereditatis peti. Interdictū quorū bo.dat̄ ꝯ possidentem vel dolo desientem possidere.ff. quo.bo.l.i.in prin.

Interdictum vnde vi locum habet contra violentum possessorem ꝑpetuo ꝑ his que ad ipsuz deuenerunt.sed ꝑ his que nō ꝑuenerūt ad ipsum hz locum itra annuz.vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.i. in prin. Et hoc si ciuilr̄ ⁊ naturalr̄ possidebat deiectus. si aūt naturalr̄ tm̄ vtile hz vt fructuari⁹.ff. de vi ⁊ vi ar.l.iii.§.vñ vi. De i interdictis exhibitoriis.vide.j.i sūmula.

Sequēs. Alia diuisio interdictorū hec ē. Interdictoꝝ quedaz

sūt adipiscende possiōis quedā retinēde quedaz recuperande. Adipiscēde ꝯpetit quorū bonoꝝ heredi de iur̄ p̄torio in possidentez res hr̄ditarias ꝓ hr̄de l' possore sic dictū. qꝛ añquaz adipiscat̄ possessio ꝯpetit. Item saluianū iterdictū ꝓ reb⁹ i fūdo illat̄. Et pro possessore is possidet qui nullo iure rem hr̄ditariam l' totā hr̄ditatem possidet sciens ad se ñ pertiere. sed ꝓ hr̄de possidere vr̄ q putat se hr̄dē esse.

Gl. Ex illis v̄bis posit̄ i tex. q̄ ex his bōis ꝛc. inuit̄ q̄ hoc interdictū etiam ꝓ vna re cōpetit. ꝛ licet ēt ad vnam rē detur nihilomin⁹ ē vl'e. vt. ff. quo. bo. l. i. sic. n. ē in hr̄ditat̄ peti. l. regl'r ꝛ. l. licet. quam ꝯstat vl'em esse vt ff. de rei vē. l. i. i. rñ. Pro herede ꝛ ꝓ possessore nō sūt tituli. vt. C. in quibus ca. ces. lon. tem. p̄. ꝛ tñ ꝓcedit vsucapio. vt. ff. quo bo. l. i. i. rñ. sed illd̄ expone vt ibi

Hec orō ꝓ hr̄de. qñqꝫ accipitur ꝓ vero titulo. vt. ff. ꝓ here. per to. qñqꝫ ꝓ fl'o. qꝛ credebat se heredem cū nō sit. ꝛ ita hic accipit̄. ꝛ qñqꝫ agit̄ de petitōe hr̄ditat̄. vt. ff. de peti. hr̄. l. ꝓ herede.

Si petit̄ ab eo qui possidet ꝓ possessore quare possideat. rñdet qꝛ possideo. vel si dicat ꝓ herede tunc falsum scienter dicit. vt. ff. d̄ peti. here. l. qui interrogatus.

De saluiano iterdcō. vide infra in sūmula.

Retinende. Interdictuz retinēde possessiōis dr̄ iterdcm̄ vti possidet̄. ꝛ vtrobi. nā cū iter aliquos questio ꝓprietat̄ ē mouēda. ꝛ vterqꝫ se possessorē ꝯtendit ꝑꝑ magnū possionis ꝯmodū nō pōt aliter sup̄ petitorio disceptari nisi vnus sit petitor ꝛ alius possessor. ad qd̄ discernēdū ꝯpetunt hec interdicta. ꝛ vti possidetis ꝓ rebus īmobilibus. vtrobi v̄o ꝓ mobilibus cōpetit. Et hodie idē obtinet in his interdictis q tpe litis ꝯte. non vi nō clani non precario ab aduersario possidet. Et possoriū solo animo retinet̄ licz solo animo nō acquirat̄. h. d. vsqꝫ ad. §. recuperande.

Qꝛ longe ꝯmodius ē possidere q̄ petere. ideo plerunqꝫ ꝛ fere semp̄ ingēs existit ꝯtentio sup̄ ipsa possione.

Comodū aūt possidendi i eo ē q̄ ēt si eius res nō sit qui possidet. si modo actor nō potuerit rē suā eē ꝓbare. remanet in suo loco possio ꝓpter quam cām cum obscura sint vtriusqꝫ partis iura ꝯ petitorē iudicari solet. Gl. vt C. de eden. l. qui accusare. cuz si.

Possidere aūt vr̄ quisqꝫ non solū si ipse possideat sz ꝛ si ei⁹ nomine alius quis in possione sit lz is eius iuri subiectus nō sit qual ē colonus ꝛ inquilinus.

Per eos quoqꝫ apud quos deposuerit quis aut quib⁹ cōmodauerit ipse possidere vr̄.

Solo aio quoqꝫ retineri possio nem placet.i.vt q̄uis ipse nō fit i possessione neqꝫ alius ei⁹ noie tñ si nō relinquēde possionis aio sꝫ postea reuersurus ide discesserit. retinere possionē vr̄.

Glo. Interdictū vti possi. ꝑ rebus imobilib⁹ cō petit sꝫ vtrobi ꝯpetit ꝑ mobilib⁹ j.e.§.sꝫ iterdcō. Interdictum vti possi. dat̄ ēt si nō ꝯtendat̄ su per ꝓprietate s̄m Jo. ⁊ sic ēt si ꝺ sola possiōe ꝯtēderet̄. Ciuilis rō suadet vt alius possideat ⁊ ali us a possidēte petat ad hoc vt pa riat actionē in rē aduersario.C. ꝺ ali.iudi.mu.cā fa.l.i. Et ēt na turalis rō hoc suadet qꝛ nemo a seipso.posset petere s̄m naturam ff.de arbi.l.pe.⁊ fa.ad hoc bñ.ff. vti pos.l.i.§.hoc interdictū.⁊.ff. de acquir.pos.l. exitus.

Deinde gl.enūerat multa in terdicta i quibus sp magna ē ꝯtē tio sup possione ēt i incorporali bus. Interdictū vtrobi dr̄ ab vtrū.⁊ vbi.vt vtrū ponat̄ ꝑ ad l' ampli⁹ vbi ponit̄ ꝑ quē.q.d.ap̄ quē ē apud eū fit. Nō q̄ cum tex.loquit̄ de interdcō vtrobi.ñ fit mentio possionis cū mobilia ꝓprie nō possideant̄ sꝫ īmobilia cū dicat̄ possio quasi peduꝫ posi tio.ff.de acquir. pos.l.i. in prin. abusiue tñ tā mobilia q̄ imobilia dicunt̄ possideri.

Sublatis aliis differentiis q̄ erāt olim inter iterdictū vti pos. ⁊ vtrobi. Adhuc hodie remanet dr̄ia q̄ vti pos. dat̄ ꝑ imobilib⁹ ⁊ vtrobi ꝑ mobilibus.

In vtroqꝫ iterdcō.s.vti pos. ⁊ vtrobi.quantum ad possionez ꝑtinet ille vincit qui litis cōtesta te tempore nec vi nec clam nec p̄ cario ab aduersario possidet.

Nō q̄ vis inquietatiua parit hoc interdictum.vt si me arare vel edificare.vel i meo me facere prohibes condendēs te possidere habet locum hoc interdictū.vt. ff.de vi ⁊ vi arma.l.vim facit.⁊. ff.quod vi aut clam l.i.§.qꝺ fi. Et ēt si ille nō cōtendebat se pos sidere.sed soluꝫ iniuriat̄ mihi ad huc locum habꝫ hoc interdictum vt.ff.vti pos.l.si duo.§.si vicin⁹ Et ēt tenet̄ mihi actōem iniuria rum.vt.ff.de act.emp.l.qui pen dentē. Si autem seruitutem sibi contendit.tunc si possidet intēta bo negatoriā. si ego possideo in tentabo hoc iterdictum.ff.si ser. vend.l.ii.§.i.

Clam possidet. qui clanculo me absente sibi possidere volens ingreditur fundum meum quem ego possideo nec tamen suspicor me posse repelli.⁊ ita me absente ⁊ inuito sepissime facit.vt.ff. qꝺ vi aut clam.l.iii.§.fi.⁊.ff.de acq. pos.l.clam.ille enim qui ingredi tur habet naturalem per introi tum suum ⁊ ego ciuilem. Ul' dic q̄ ego retineo naturalem ciuilit̄ ⁊ ingrediens habꝫ naturalem na turaliter.

Precario possidet aduersari

us a me si precibus eius motus concessit sibi precario. vt. ff. de pre ca. l. i. in principio. §. i. Et di/stingue in precario. quia aut agi/tur. vt omnis possio in accipien/tem transferatur quod fieri põt. vt. ff. eo. l. in reb. ꝛ. ff. de acquirẽ. pos. l. pomp̃. §. si is. aut agit. vt nulla transferatur. ꝛ hec etiaꝫ va let. ff. de preca. l. certe. §. is qui. Aut agitur vt habeat naturalem tantum qui accepit. ꝛ hoc etiã va let. ff. de preca. l. ꝛ habet. §. eum. Non autem vinco per hoc inter dictum habentem a me precario omnem possessionem cum hoc i terdictum possorem tueatur. vt. ff. vti pos. l. i. §. i. ꝛ. §. ii. ergo vin co. ꝫ. dictos. etiam si ego habeam possionem ab alio. vi vel claꝫ vl̃ precario. vt hic. ꝛ. ff. vti pos. l. i. § fi.

Colonus ꝛ inquilinus ꝛ simi les sm̃ Jo. non possient nec ciui/liter nec naturaliter vt hic. ꝛ. ff. de vsucapio. l. non solum. ꝛ ergo dicit hic notanter q̃ sunt in pos/sessione non q̃ possident. Sed Mar. dicit eos naturaliter pos sidere. vt. ff. cõi diui. l. neqꝫ. Sed illud intellige possidere colonuꝫ nõ sibi sed alii.

Colonus dicit̃ i villa. Jnqui linus in ciuitate. ff. de acqui. pos. l. re pignoris.

Possessio licet aio solo tenea tur nõ tñ aio solo queritur. ff. de acqui. pos. l. quẽadmodũ. ꝛ. C. ỏ acquir. pos. l. lꝫ. ꝛ. §. pri. j. Et p quas personas potest nobis acq/ri possio dictum est supra. p q̃s pso. no. acq. §. ex his.

Recuperãde.

Recuperande possionis dr̃ iter/dictum vnde vi competens spo/liata pro possione quam etiã hꝫ a spoliante vi vel clam vel precario. ex interuallo licet hodie per vim spoliãs si dñs est a dñio rei cadat. alias rem spoliatã ꝛ eiꝰ esti matõem restituit. qui alias a. l. iu lia de vi publica vel priuata cria/liꝫ punitur. Et armorũ appella/tõe lapides ꝛ fustes ꝙtinẽt. h. d.

Glo. Interdictum vñ vi cõ petit p rebus imobili/bus tm̃. sed pro mobilibus cõpe tit vi bonorũ raptorũ. vt. ff. ỏ vi ꝛ vi ar. l. i. §. hoc iterdictum. ꝛ. § plane. nisi mobilia cum imobili/bus petantur hoc interdicto. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. ii. §. qui ãt.

Dicitur interdictuꝫ vnde vi quia talia erant verba pretoris. vnde vi illum deiecisti ꝛc. ꝛ ita a principio verboruꝫ pretoris sũ psit denominationem sicut ꝛ alia vt quorum, bonorum ꝛ similia. vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. prima in principio.

Si hodie spoliaui te. vel ce/pi possidere rẽ tuã vi l̃ claꝫ l̃ pre cario. in seqnenti vero die me ex puliſti teneris mihi hoc interdic to. Secus si incontinenti me reicis. vt. ff. de vi ꝛ vi armata. l. tertia. §. cum ergo. ꝛ. l. qui pos

fessiõem. quod in ꝯtinẽti accipe anteq̃ ad alios actus extraneos diuertat vt. ff. de duo re. l. duos Per ꝯstitutõem. l. si quis i tantaꝫ. C. vn. vi. si spolians ẽ ñ dñs rei spoliate. post restitutiõem rei cogit̃ ẽt dare extimatõem ꝓprietatis sed in iterdicto vti possi. fit extiatio possionis vt. ff. vti pos. l. pe. §. fi. Pena legis iulie de vi ẽ tertie partis bonoꝝ publicatio. si sine armis. ⁊ relegatio si cũ armis vt. j. de pub. iud. §. itẽ lex iulia. de vi pub. ⁊. C. ad. l. iul. de vi pub. l. qñqꝫ ⁊. l. ii. ⁊. ff. d̃ accu. l. hos accusare. §. oĩbus. Nũqd aliqs dꝫ expectare se prĩo percuti añq̃ dicũt qdam q̃ sic. ar. C. vn. vi. l. i. ⁊. ff. ad. l. aqui l. l. si ex plagiis. §. tabernari⁹ sed nos dicim⁹ ꝯ sed sufficit iustus tĩor recte possidẽti ad defendẽdaꝫ possionẽ q̃ sine iicio tẽbat. hoc tñ cũ moderamĩe inculpate tutele vt. ff. ad. l. aquil. l. sꝫ ⁊ si quecunqꝫ. ⁊. ff. ad. l. cor. de sicar. l. is qui. ⁊. ff. d̃ vi ⁊ vi. ar. l. iii. §. qui armati.

Tercia diuisio. Interdictoꝝ. tertia ẽ diuisio qꝛ interdictoꝝ quedam sũt simplicia. in quibus actor ⁊ reus cognoscit̃. vt oĩa restitutoria ⁊ exhibitoria in quib⁹ is ẽ actor q desiderat exhiberi aut restitui. reus aũt a quo desiderat̃ vt exhibeat aut restituat quedam vero sunt duplicia. sic dicta. qꝛ in eis ñ põt discerni actor a reo. vt ẽ vti possidet̃ ⁊ vtrobi. h. d.

Gl. Similis diuisio põt ẽt fieri actionũ qꝛ quedam sũt duplices. vt fami. her. finiũ regũdorũ. ⁊ cõi diuidũdo vt. ff. d̃ iud. l. in tribus.

De ordine. Interdicta hodie fine solẽnitate ꝓponunt̃. ⁊ ꝓ his actio in factũ sibi locũ vendicat. h. d.

Glo. Interdicta ẽt hodie pñt ꝓponi fine antiq̃ solẽnitate. vt. ff. de no. op. nũ. l. i. §. nõ nulli vl' ẽ tactio in factũ loco cuiuslibet iterdicti que vtilis vocat̃.

Hodie oĩa iudicia sunt extra ordinẽ. i. ex̃ antiq̃ solẽnitatẽ. vt hic ⁊. s̃. de succes. subla. in pri. ⁊. ff. de neg. ges. l. actio. ⁊. C. de formulis. ⁊ impe. ac. subla. l. i. ⁊. ii.

Actio in factũ dat̃ loco cuiuslibet interdicti. ⁊ no. quattuor eẽ genera actionis i factũ vna ẽ que ẽ ex oĩ edicto vl' iterdicto p̃toris dat̃. vbi spãlis actio nõ dat̃ vt hic. alia ẽ legis aqlie subsiduaria qñ dãnũ dat̃ de nõ corpe i non corpus vt. s̃. ad. l. aql. §. fi. ⁊ ipsa ẽt p̃toria ẽ vt. ff. de pre. ver. l. qui actionũ in fi. Tertiũ genus ẽ ex̃ ordinariũ. qꝛ ex variis figuris cãrum ẽ introductuꝫ. quoc. ẽ equũ actõem dari. vt. C. de sa. san. ec. l. sanctimus. Quartũ ẽ qd̃ equipat̃ actioni prescriptis verbis. qꝛ actio pre. ver. vna cũ ista in factũ ciuilis dicit̃ vt. ff. de pre. ver. l. i. in fi. ⁊ habet locum in tribus ge/

neribus negociorũ prio i ꝯctibus tribus inominatis.s. do vt des. do vt facias. ⁊ facio vt facias. vt ff.d p̄.v̄.l.naturalis.§.i.⁊.iii.sz i quarto inomiato ꝯctu.s. facio vt des hz locũ actio de dolo.vt.ff.d p̄.v̄.l.naturalis.§. q̄ si facio. itē in ſo genere ex omni pacto in cõtinēti ante vel post apposito iuxta aliquē cõtractũ.vt.C.d pac.inter emp.⁊ ven.l.ii.⁊.C. de pac. l. petens. Item in tertio genere vbicũqz dubitat̄ de noie ꝯctus. vt pz in exemplis.vt pz.ff.d esti. ac.l.i.⁊.ff.de p̄.v̄.l.i.p to.⁊.l.iii eo.ti.

Sũmula interdictoꝝ.

Interdictum d aqua quoti.⁊ esti.datur habēti ius aque quotidiane vel ēt estiue ducēde ad p̄dia sua cũ aliquis ducere ꝓhibz vt.ff.e.ti.l.i.in prin. Duo autē sũt genera aquarũ que dr̄nt.quotidiana que duci solet assidue q̄uis aliqñ ducta nõ ē eius tñ ſuitus intermissiõe tpis dimissa nõ est.qz sufficit q̄ ea quotidie potest vti si vellet. Sed aqua estiua ē illa qua estate vti expedit. vt hr̄ in d.l.i.in prin. Interdictuz de aqua castello ducēda dat̄ hñti ius ducendi aquã d cãnali vl' castello qd ē diminutiuuz a cãna ad irrigandũ.qd iterdictũ hz.ff.d aqua quot.⁊ esti.l.i.§.ii.⁊.iii.⁊ se. vsqz ad finez.l.

Interdictũ de aqua plu.ar.imo non est interdictũ sed actõ ciuilis descendens ex lege.xii. tab. vt.ff.de aqua plu.ar.l.si vsusfructus. Si ergo facis aliquod op⁹ in fundo tuo pp qd aqua pluuialis nocere pōt fũdo vicini tui datur ꝯ te actio aque plu.ar.p quaz tuis expensis op⁹ teneris d̄struere ⁊ dãnũ ꝯtingens emēdare. Si vero possideas opus ab alio fcm̄ teneris pacientiã prestare vt destruat̄ ad.l.i.ii.⁊.iii.in fi.⁊.l. tertius colon⁹.§.celsus scribit.v̄.si quidē alius.ff.eo.ti.

Interdictũ de arboribus cedēdis datur contra hos qui hñt arbores quarũ folia pendēt sup edificia vicinorũ vel agrũ. ita q̄ eis dãnum inferant. ⁊ consulit̄ eis q̄ huiusmodi arbores succidãt ⁊ ligna tollant.⁊ eos deglobenta terra vsqz ad.xv.pedes. ⁊ de eo hr̄ i l.i.§.hoc interdictum.ff.e.ti. ⁊ i §.seq.dr̄ q̄ arboris appellatõe ēt vites cõtinētur.

Interdictũ d cloacis priuatis reficiendis. Si volēs quis suam cloacam priuatã vel ēt publicã vl' fistulas vel meatus reficere l' purgare de nouo ab alio ꝓhibet̄ tũc ꝓuisum est ei per interdictum de cloacis qd est ꝓhibitorium.quod dat̄ ꝯ mittentē in cloacã meã. vt ff.de cloa.l.i.§.i.⁊.§.deinde.⁊.l. fi.eo.ti.

Interdictũ de fonte dat̄ ei q fontanea aqua vti ꝓhibet̄ d quo in.l.vnica.i prin.ff.e.ti.

Interdictũ fraudatoriũ ē quo

tutoris creditor pupillo tenet. vt si eũ cõsilio fraudis ꝑticipasse cõstabit vt fraudaret. de hoc iterdicto hr̃. ff. de solut. l. pupilli. circa prin. Hoc interdcõ tenet q fraudẽ ꝑticipãdo emit a debitore qui nõ sit soluẽdo.

Interdictũ de glãde legẽda l' aliis fructibus dat ei. cuius glãs vel aliis fructus in fundũ alienũ ceciderit. vt. l. vnica. ff. e. ti. vt singulo tertio die legere ⁊ exportare liceat. Et glandis noie oĩs fructus ꝯtinet vt dr̃ in. d. l. vnica in fi. Interdictũ de itinere actuq; priuato ꝓhibitoriũ ad tuẽdas tm̃mõ usticas seruitutes ⁊ dat ꝯ ꝓhibẽtẽ aliquẽ vti ſuitute sua. vt. ff. e. ti. l. i. §. i.

Interdictũ de libero homine exhibendo competit vnicuiq; de populo ad petendũ exhiberi i publicum hominẽ liberum ꝯ ⁊ aduersus eum qui liberũ hominem inuitũ captũ dolo malo detinet in ſuitute. vt. ff. e. ti. l. iii. §. ait ꝑtor. ⁊. ff. ad le. fa. de pla. l. nõ stati. §. fi. ⁊. C. de eden. l. fi frẽm.

Interdictum de liberis exhibendis seu ꝺducẽdis dat patrib⁹ vel parentibus contra eos qui liberos vel nepotes i potestate eorum existentes sine eorum voluntate detinent. vt. l. i. ff. eo. ti. §. ait pretor.

Interdictum de migrãdo datur inquilino vt ipse libere cum rebus suis possit de habitatione migrare. si tñ locatori satisfaciat de pensione totius temporis. vt ff. e. l. i. §. fi pensio ⁊ de dãno si q in domo conducta dederit. Sed etiam gratuito inquilino dat. colono autem non dat. vt. ff. eo. ti. l. i. §. i. sz alias ei subuenit ex ordinem.

Interdictũ de mortuo inferẽdo hz locum vt quis non ꝓhibeatur mortuũ iferre ⁊ sepelire quo licet ei inferre ⁊ sepelire. vt. ff. e. ti. l. i. in prin.

Interdictũ momentanee possessionis est quo agitur de possessione retinẽda sicut vti possidetis ff. vti possi. l. i. §. i. ⁊ vtrobi. de q bus infra dicetur. vel quo agitur de possessione retinenda adipiscẽda. vt. ff. quo. bo. l. i. §. i. vt ẽ quorum bonorum. quorum legatorũ vel quo agitur de possessione recuperanda. vt vnde vi. vt. ff. eo. ti. §. i. Et dicuntur momẽtanee possessiones. q; licet obtineat qs in possione. tamen continuo ela pso momento succũbere poterit in iudicio ꝓprietatis. vt. C. si de momen. pos. fu. ap. l. i. Hoc aũt interdicto potest quilibet minor ⁊ si impubes sit etiam sine tutore vti. vt. ff. vn. vi. l. i. §. fi filius.

Interdictum ne quid in loco sacro fiat ⁊ sequẽtia oĩa huiusmõi dant cuilibet de populo ad ꝓhibendum ne fiat. ꝯ quam ꝓhibitionem si quid factũ fuerit interdcõ quod vi aut clã suis sumptib⁹ vl destruere coget oẽ qd factũ fuerit aut in pristinum statum redu

cere vel reddere tenet̃.ff.ne quid in loco pub.l.ii.§.ait pretor qd̃ i via.

Interdictum ne quid fiat i loco publico vel itinere. Hoc iterdictum ꝓhibitorium ē. ⁊ tā publicis vtilitatibus q̃ priuatorum ꝑ hoc ꝓspicitur. Loca enim publica vtiqꝫ priuatorum vsibus d̃seruiūt iure scripto ciuitatis. vt.l.i.§.i.ff.eo.ti. Hoc autē interdcm̃ ad ea loca que sunt in fisci patrimonio non pertinet. in his enim neqꝫ facere quicquā nec prohibere priuatus potest de quo in.l.i.§.i.s̃.alle.

Interdictū ne quid fiat in mari vel flumine publico ripa ve eiꝰ quo peius nauigetur. aut in via publica quo peius eat̃. Hoc interdictum datur perpetuo omnibus ⁊ in omnes. Et habꝫ ꝯdēnationem in id quod actoris intererat. vt.l.i.in fi.ff. de via publi. l.ii.ponit q̃ viam publicam populus non vtendo amittere non potest. Et.l.fi.dicit qui viam publicam exarauerit ad munitionez eius solus cōpellit̃.

Interdictum de noui operis nunciatione datur ei qui prohibetur edificare postquam satisdederit. vt.ff.eo.ti.l.p̃tor ait.§.hoc autem interdictū. nam hoc interdictum competit si i solo suo edificat. Hoc ēt interdictum dat̃ in eum qui nō satisdedit vt edificet. vt.ff.e.ti.l.de pupillo.§. si plurium.⁊.§.meminisse. Et tenet̃ desistere ēt si ius edificādi hꝫ. vt.e.ti.l.i.§.si is cui. ⁊ si post edificauerit totū suis sumptibus tenet̃ demoliri. vt.ff.e.ti.l.stipulatō.§ siue autē. Et hoc edictum noui operis aduersus futura opera inductum ē. non aduersus preterita hoc est aduersus ea que nondum sunt facta. Nam si quid operis factum fuerit qd̃ fieri non debuit. cessat edictum de no.oper. nun. ⁊ erit transeundum ad iterdictum quod vi aut clam factum erit vt restituat̃. Et hec nūciatio nō hꝫ necessariam aditionē pretoris. potest eim quis nunciare nouum opus ēt si pretorē nō adierit Itē pōt fieri ꝓprio ⁊ alieno nomine ⁊ aduersus abñtes inuitos. ⁊ ignorātes. vt hec clare pōit tex. in.l.i.post prin.e.ti.

Interdictum de loco publico fruēdo ē publice vtilitatis cā ꝓpositum. qꝛ tuet̃ vectigalia publica. quo ꝓhibet̃ quis viꝫ facere ei socio ue eius qui conduxit locū publicum fruendum ab eo qui locādi ius habuit. quo minꝰ loco publico sibi frui liceat ex lege locatōnis vel cōductōis vt hec habent̃ i l.i.§.i.i pri.ff.d̃ loco pu. fru.

Interdictū d̃ p̃cario q̃ restitutoriū ē vt.ff.e.ti.l.ii.§.i. dat̃ ei q p̃cario rogauit ⁊ precario hꝫ imo ēt si ñ rogauit. dū tñ possidet vt.ff.e.ti.l.i rebus.§.i. ⁊ ꝑ to.ti. ⁊ vide i.l.i.ff.de p̃ca.

Interdictū qd̃ vi aut claꝫ datur aduersus eum qui in loco al/

terius aliqd̄ opus cōstruxit vel destruxit. dū tñ sit scūm in solo. ff.eo.ti.l.i.§.hoc interdictū. Et ēt si vi.i.per violētiaz. aut clā.i. occulte siue notificatōe alteri facta fecit. cū timeret. ne si sciretur sibi ꝓhiberet̄ vt. ff.eo. ti.l.i.cōpellit̄ aūt per hoc interdictū qd̄ destruxit suis sumptibus reponere in pristinū statū vel qd̄ ꝯstruxit deponere. idē si alteri mandassem opus fieri. qꝛ ego teneor ad opus destruēdū ꝛ ad impensas. ff.eo.ti.l.aut qui alr̄.§.hec verba. si tñ alius fecit ꝛ ego possideo tūc teneor ad paciam prestandaz. vt opus tollat. ff.eo.ti.l.fi.§.aliꝰ

Interdictū quorū bonoruz a p̄tore inuentū est ꝛ dat̄ succedēti de iure p̄torio aduersus hr̄dem vel bonorum possorem. hoc ē aduersus eū qui pro herede vel bonorum possore possidet ad vniuersa bona adipiscēda. ꝛ cum sit quoddā directum ꝛ quoddā vtile directum datur ei qui est bonorū possor. vtile dat̄ ei qui succedit de iure ciuili ex testō vel ab intestato. Interdictū quoruz legatorū ꝯpetit hr̄di ad repetendum legata que sine volūtate eiꝰ legatariꝰ occupauit. repetet itaqz heres vt deducat falcidiā alioqn si repeteret. statiz restituturus. exceptōe doli poterit remoueri.

Interdictū de riuis ē vtilissimum. qꝛ riuos specus ꝛ cepta reficere ꝛ purgare. pretor aque ducende cā permittit. dū tñ non alr̄ aquam ducat q̄ priori estate fluxit. vt.l.i.in prin.ff.de riuis.

Interdictum de superficiebꝰ quod ēt actio nuncupat̄ proponitur duplex. exemplum in interdicto vti possidetis. Tuetur itaqz pretor eum qui superficie petit. ꝛ defendit veluti vti possidetis interdicto. Et omnia que i vti pos. interdicto seruantur. hic quoqz seruabunt̄. vt.l.i.§.proponitur. ff.de superficie ac. vbi etiā in.l.ii. dicit̄. Superficiarias edes appellamus. que in conducto solo posite sunt. quarum proprietas ꝛ ciuili ꝛ naturali iure eius est. cuius ꝛ solum.

Interdictum saluianū ꝯpetit dño fundi. aduersus colonū i sua domo habitantē ꝛ eius hr̄des. d̄ rebus coloni tacite pignoratis ꝓ mercedibus. quas colonus i fundū intulit. vt.l.i.ff.e. Differūt autē interdictū saluianum et actio seruiana. qꝛ intētans actōez seruianā ad rē sibi restituendam. dz ꝓbare huiusmodi rē in bonis coloni fuisse eo tempore quo res fuit illata sz hoc nō ē necessarium in iterdcō saluiano. imo sufficit ꝓbare talē rē fuisse illatā. ita dicit glo.in.§.itē ſuiana.isti.de actio.

Interdictū de sepulchro edificādo locū hz vt quis nō ꝓhibeat̄ edificare sepulchrū quo sz mortuum iferre. vt.ff.de sepul. edifi. et mor.infe.per to.

Interdictū de tabulis exhibēdis dat̄ oibus quibꝰ aliquid ascri-

differentia inter interdictū saluianū et actiōez seruianā.

ptū ē in tabulis vel pure vel ī diē vel sub cōdi. siue sint heredes siue legatarii siue cōmissarii. Et pertinet hoc interdictū nō tm ad testamēti tabulas. verū ēt ad oia q̄ ad cām testamēti pertinēt. s. ad codicillos. vt. l. i. §. hoc interdictuz ff. de tab. exhi.

Interdictū de ripa muniēda merito ꝓpositū fuit. nā ripas fluminū publicoꝝ reficere ⁊ munire vtilissimū est ne ob id omissuz nauigatio deteriꝰ fiat. vt. l. i. §. i. de rip. muni.

Interdictū vt in flumine pu. nauigare. liceat quo ꝑspicit ne qs i flu. pu. nauigaret nauiz ratē vel agere. vel i ripa onerare. phibeat Sed vt per lacū fossam stagnum publicū nauigare liceat. vt. l. vnica. §. i. in prin. e. ti. ff.

Interdictū vnde vi locuz hz cum quis possessionem soli p vim amisit. ⁊ dat directe contra deiectorem illi qui vi de possessiōe alicuius rei imobilis deiectus est sine omni causa vt restituat possessio de qua deiectus est. ⁊ oia ablata imo dato q̄ ibidem essent aliq̄ que penes violentum fuerit mortua. vel aliqne res que casu fortuito perierint. non ꝓpter hoc liberabitur sed in totum cōdēnabit ad earuz estimationē. q̄ nec mortalis. nec fortuitus casus liberat deiectorem. Dicit enim. l. iiC. vñ vi. Recte possidenti ad defendēdā possessionē quā sine vicio supple maximo tenebat inculpate tutele moderatōc illatam vim ꝓpulare lz.

Interdictū de vi ⁊ vi armata cum interdicto vnde vi dat ⁊ ꝓponitur ei qui deiectus est. Fuit enim equissimum vi deiecto subueniri. Hoc interdictuz nō ad oēz vim pertinet. verum ad eos tātū qui vi de possessionibus deiciuntur ⁊ ad solam atrocem vim. ⁊ ad eos qui de solo deiciunt. vel ō re solo cohercie. vel de edificio. Sz ad res mobiles non pertinet vbi furti. vel vi bo. rap. actio cōpetit cetera vide in. l. palle.

Interdictum vti possidetis locum hz in rebus imobilibus. s. si de fundi. vel edium possessiōe cōtendit. habet ēt locum in icorporalibus vt in quasi possessione. ⁊ datur possidenti similiter ⁊ naturaliter. vel ēt quasi possidēti gāa retinēde possessionis. Et ꝓponitur quotiēs inter litigatores contentio est vtrum possideant. q̄ alterutter magis se possidere affirmat. vt instī. de interdic. §. sed interdictum.

Interdictum vtrobi. idem est cum interdicto vti possidetis nisi q̄ istud locū habet in rebus mobilibus. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. hoc interdictum. sed vti possidet locum habet cum contēditur de retinēda possessione rerum imobilium. vt dictū est supra in. d. §. retinēde.

Interdictum de vxore ducenda. datur marito aduersus eum

qui dolo eam obtinet sine volun tate mariti lz ipsa volente. ff. e. ti. l. i.

De pena temere litigantiuz.

Usqz nunc de ꝓpõne actionũ dictũ ẽ. sed qꝛ contingit eas inter dum temere ꝓponi. nunc de pe/ na temere litigantiũ dicit

n Unc admonẽdi Iniquitas temere litigantiuz tri plici pena coartat̃. scz pecuniaria periurii ⁊ infamie. et reus de calũnia iurare dz. qui si temere litigauerit ẽ ꝑiurus. Itez negãs id ꝙ dz alñ i duplo punit̃. Itẽ actõ ⁊ aduocati vtriusqz ꝑtẽ ꝺ calũnia iurabũt. h. d.

Glo. Magr̃atus iura red/ dẽtes dicunt̃ sustinere iura vt. ff. de ori. iur. l. ii. §. post originẽ. Pena religionis iu/ risiurãdi dat̃ in futuro sclõ nõ i isto. vt. C. de iureiur. l. ii. Cõ stitutio de qua hic hr̃. C. ꝺ iur̃iu. pro. ca. l. ii. in pri. Nõ pri⁹ re⁹ q̃ actor iurar̃ dz sz tã actor q̃ re⁹ añ quam audiant̃ iurant. vt. C. ꝺ iu ra. ca. l. ii. in prin. Actor iurat ꝙ bona iusticia venit ad agenduz vt. C. de iura. cal. l. ii. Itẽ ꝙ non dabit vel dedit aliquid iudici. vt proferat̃ ꝓ se snia. vt in aut̃. vt li tigã. iu. in exor. li. Itẽ ꝙ nullam exiget vel faciet ꝓbationẽ calum niosã. vt in aut̃. de his qui igre. ad appel. §. fi. coll'. v. Ecõtra re⁹ iurat hec eadẽ nisi ꝙ i primo ca/ pitulo iurat se in bona ꝯdictõne.

Hic habent̃ casus in quibus reus calũniose negando punitur. Itẽ alius casus ẽ. C. de non nu. pe. aut̃. ꝯ qui ꝓpriam. Itẽ alius casus. vt si creditor negat sibi de/ bitũ solutũ. nã ꝓbata solutõe po stea ꝙ sit debitũ ꝓbare cogit̃. vt ff. de proba. l. cum de indebito. Itẽ possessor negans se possider̃ si probat̃ perdit possessionẽ. vt. ff. de rei vendi. l. pe. ⁊ in aut̃. de tri. ⁊ se. §. hec. Itẽ alius vt. ff. de iudi. l. cum.

Non solũ reus iurat de calũnia sed ẽt actor. vt. C. de iura. calũ. l. ii. Et aduocati vtriusqz ꝑtis ius/ iurandũ subeũt. s. ꝙ iustum ⁊ fi/ dele patrociniũ prestent. vt in cõ stitutionibus dr̃. sed tñ in ꝯsuetu dine non hẽtur ꝙ iuret̃. licz lege caucatur. C. ꝺ iudi. l. rem nõ no/ uam. §. patroni. ⁊ fa. in aucti. ꝺ te sti. §. fi. colla. vii.

Hec autẽ oĩa. Olim actor calũ/ niose litigans in decima ꝑte litis puniebat̃. hodie vero ꝑiurii ⁊ vi ctori ꝯdẽnabit̃ i expẽsis h. d.

Gl. Actio quedã erat qua te/ nebat̃ actor qui ꝑ calũniã litigabat i decimã ꝑtẽ litis qꝺ ho die corrigit̃. sz ⁊ hoc hodie iur̃ au ctẽticorũ ⁊ in antiquũ redit statũ nõ tñ iure illius actõis. sz ꝑ iudi/ cis officiũ vt in aut̃. de litig. §. ad excludẽdas. Et nõ ex hoc. §. ⁊ ex d. aut̃. de litig. §. ad excludẽdas. colũ. viii. ⁊ ex. l. qui in ius. §. ne/

mo.ff. de reg.iur. ⁊.ff. de peti.hr̄. l.illud qd̄ nisi iprobe ⁊ calūniose litigauerit ꝙ nō debeat ꝯdēnari in expensis. vt.ff. de iudi.l. eum. qui. ⁊.C. de fruc.⁊ li.expen.l. nō ignoret lz in.l. ꝓperandū. §.fināt C. de iudi. indistincte dicat victū ꝯdēnari victori i expēsis. Sz ē i telligēdū cū iā dcā determiatōne si calūniose hoc faciat. vt i aut. d̄ iudi. §.opz.coll. vi

Ex quibusdā Cōdēnatus vel pactus ex criminibus que hic enumerant̄. vel ꝯdēnati actōnibus directis vel ꝯtriis descēdentibus ex ꝯctibus hic enumeratis erūt ifames.h.d.

Ex iudiciis furti vel vi bo.rap. vel iniuriarum. vl d̄ dolo ꝯdēnatus vel pactus efficit̄ infamis.sz dānatus ex iudicio utele mādati depositi directis nō āt pactus efficit̄ infamis.

Glo. Dānati ex iudiciis iā dcis suo noie nō si ꝓcuratorio noie efficiunt̄ ifames.vt ff.d̄ his qui no.ifa.l.furti. ⁊ hoc si audice ordiario vel d̄legato fit ꝯdēnatus.secus si ab arbitro. vt. ff.d̄ his qui nō.ifa.l. qd ergo.§. ex ꝯpromisso. Tutor ꝯuētus a pupillo ⁊ dānat⁹ifamat̄. idē in aliis directis.secus si ꝯ tutor pupillum faciat ꝯdēnari vi hic.⁊.ff. de his qui nō.ifa.l.i. Et nō ꝙ ēt aliqñ ꝯtria ifamat vt hic ⁊.ff.d̄ his qui nō.ifa.l.furti.§.mādati.

Qd̄ hic dicit ēt pacti.i.ꝓcio eris sine iussu ꝑtoris. vt.ff. d̄ his qui no.ifa.l.i actōibus.⁊.l. furti ⁊.§.pactū.

Omniū autez.

Citatio ꝓria ꝑs iudicii dr̄.cui⁹ respectu ēt fit punitio.nā si fili⁹ vel libertus i ius vocauerit parentes vel ꝑronos sine venia punit̄ i qn quaginta aureis.h.d.

Glo. Pretor edictū ꝓpōit d̄ in ius vocādo. vt.ff. de in ius vo.l.iii.§.ait.ꝑtor ⁊ ꝓto.ti. Qd̄ hic dr̄ d̄ filiis itelligit̄ d̄ emācipat̄. alias nō possz eē iudiciū inter patrem ⁊ filiū.vt.C de in ius vo.l.fi. ⁊ si iopia penaz soluere ñ possit.tūc quasi iofficiosus castigat̄.vt.ff.d̄ i ius vo.l.pe. ⁊ fi. Itē nō ꝙ hic pz ꝙ aure⁹ ꝓ solido accipit̄.vt.ff. de in ius vo.l.libertus.⁊.l.iii.cū dicat qn quaginta aureorum.⁊ hic dicit solidoꝝ. Itē nō ꝙ.lxxii.aurei faciunt librā auri.vt.C.de suscep. et archa.l.quotiēs.li.x.

De officio iudicis.

Cōtinuatio h⁹ rubrice hr̄.j. i gl.i.tex. Et diuidit̄ iste ti.in sex ꝑtes. Prio ponitur generalit̄ qd spectat ad offm̄ iudicis circa sniam. Scdo qd ad ipsū ꝑtinz circa ꝯdenationē maloruz suorum. Tertio qd i actōe i rē. Quarto quid i actōibus vl'ibus. Quinto quid i ꝑsonalib⁹. Sexto qd in iudiciis diuisoriis ꝑtes patēt.

Uperest·

Judex dz iudicare ſz ius ſcriptũ vel ꝯ uetudinariũ ⁊ ſniam ſuã ſm naturam actõis ferre. h. d.

Gl. Supeſt vt de offõ iudicis videamus ⁊ hoc iõ qꝛ de actore diximus i ti. d actõibus. ⁊ d reo i ti. d exceptõibus ſequitur videre d tertia pſona iudicii. ſ. d iudice ⁊ de eius offõ circa que v̄ſat. In primis. i. i principalib⁹ vel iter principalia. nã prio libellus dandus ẽ. vt. C. de lit. ꝯteſta. aut. offerat. ⁊ cãe examinatio ſententiã precedere dz. vt. C. d iud. l. iudices. Alia ẽt ſũt cõſe. uãda. ſ. ꝙ det i ſcriptis. vt. C. de ſent. ex picu. reci. l. ſi. ⁊ ſedendo. vt i aut. vt ab illuſ. §. ſancimus. colla. v. ſz hoc ẽ pricipale ꝙ ſz legẽ iudicet. vt hic. Judex dz iudicare ꝯſtõnibus. ſ. impatorũ aut morib⁹. i. ꝯſuetudie que ꝑ lege ſuat. vt. s̄. de iur na. §. ex nõ ſcripto. Sz ſi vnũ alteri ꝯdicit tũc ꝯſtõ legi ãti que p̄iudicat. vt. ff. d. ll. l. nõ ẽ nouum. ⁊ cõſuetudo p̄iudicat vtriqꝫ ſiue ſit generalis. vt. ff. de. ll. l. de quibus ſiue ſit ſpãlis tũc i illo loco tm̄ preiudicat vtriqꝫ. vt. ff. cõia p̄di. l. venditor. §. ſi cõſtat.

In iudicio noxali ſi ꝯdẽnãd⁹ vr̄ dñs. ita iudex ꝯdẽnare dz publiũ meuiũ lucio ticio in. x. aureos ꝯdẽno. aut noxã dedere. Gl. ſ. permitto. nam dãni eſtimatio tm̄ eſt in obligõne ⁊ in ꝯdẽnatõe vt. ff. de re iudi. l. miles. §. i. ⁊. ii. alias eẽt incerta ſnia qd eẽ nõ dz. vt. s̄. de act. §. curare.

Et ſi in rẽ. Judex in actõne reali in reũ ad reſtõnem rei cum fructibus ꝯcõdẽnat. in quo ſtatim fiet executio Niſi reus non habeat facultatez rei reſtituẽde. nam tunc datis fideiuſſoribus exequutio differet. hoc dicit.

Glo. Etiam ſi agitur actiõe perſonali. vt ſi petatur res vi poſſeſſa per actõem qd metus cã. vel ex ſtipulatu ad rem tradendam. tunc iudex cõdẽnabit reum vt rem reſtituat cum fructib⁹ Si autem in quantitate vel i genere aliquid petat. tunc a petitõe actoris abſoluitur. vel ꝯdẽnatur in reipetita.

Quando tex. hic dicit ꝙ debz reſtitui res cum fructibus. nõ loquitur de naturalibus vt de pomis ⁊ ceraſis ⁊ ſimilibus. quia illi aut extant. ⁊ tunc per rei vẽdi. petuntur ſicut res ipſa cum nullus etiam bonefidei poſſeſſor facit ſuos. vt. ff. de vſuris. l. fruct⁹. aut non extant ⁊ tunc non tenetur cum nec habeat nec dolo fecit quo minus haberet ſed conditione ſine cauſa eſtimatio debetur. ff. ſi certum petatur. l. ſi ⁊ me Et vtroqꝫ cauſu ceſſat officium iudicis. de quo hic agitur cũ iure actõnis petuntur.

vr̄ ēt q̄ nō loquat̄ de industriali bus si a bonefi. possore pcepti sūt qr̄ pcipiēdo eos ⁊ seperādo a solo suos facit ⁊ lucrat̄. ff. de re. diui. §. si qs a nō dño. siue hēat titulū siue nō vt. ff. q. mo vsuffr. amit. l. si vsuffr. ⁊. ff. si. r̄gū. l. iiii. §. pe. si aūt nō s̄ pauit adhuc ipsi⁹ fun di sunt. vt. ff. de rei vēdi. l. fruct⁹. sz tu dic de industrialib⁹ loq. qui sunt pcepti sz n̄ ꝯsumpti a bōefi. possore. nā cū sint facti possoris nō rei vendicatōe. sz iudicis offō petunt̄. vt hic ⁊. C. de rei vendi. l. certū. §. bonafide. si aūt malefi dei sit. de ꝯsumptis tenebit̄ ꝯdi tiōe sine cā. de extātibus rei vē dicatōe. nō dico eadē rei vēdi. q̄ petit̄ res. sz alia oīo. lz in petitōe hr̄ditat̄ sit secus. vt. C. de rei vē. l. certum. i. rñ. de pcipiendis aūt tenet̄ offō iudicis. vt. j. eo. §. illo rum. ⁊. ff. de rei vendi. l. si nauis §. si. si vero malefi. possor titulū habeat. de ꝯsumptis tenet̄ ꝯdi tione sine cā. de extātib⁹ rei ven dicatōe. a. pcipiendis ꝓpter titu lū excusat̄. vt. C. de rei vēdi. si fū dum. nisi i quattuor casibus vbi de pcipiēdis tenet̄ qui hz titulū. quos dic vt. s̄. diximus de re. di. §. si quis a nō dño.

No. in actione in rē. i cōtinē ti fieri executiōem secus in psona libus. quia quattuor mensiū spa cium datur vt. s̄. de ac. §. que dā ⁊. C. de vsu. rei iud. l. ii. ⁊. iii.

Et si hr̄ditas. In iudicio vniuersali ita fructus veniūt sicut in singulari. ⁊ i vtro qz iudicio. malefi. possor de n̄ p ceptis tenet̄. secus i bonefi. posso re. nisi post lit̄ conte. h. d.

Glo. In hr̄ditat̄ petitione cōdemnatus cogit̄ re stituere rē cū fructib⁹. qr̄ ē actio mixta in rem ⁊ in psonam vt. s̄. de ac. §. quedā. ⁊ si nō hz titulū cogit̄ de nō pcept̄. als de pcept̄ vt mō diximus. i. §. p̄ce. In peti tiōe hr̄ditat̄ veniūt fructus eadē rōe qua res. sz in rei vēdi. alia est rei vēdicatio que pro re. alia pro fructibus. Per cōditionē si ne cā petunt̄ fructus cōsumpti a malefi. possore nō aūt rei vēdi. vel offō iudicis. ff si cer. pe. l. si ⁊ me. Qd̄ hic dr̄ de fructib⁹ nō pceptis restituēdis non hz locū si possor sit infans vel pupill⁹. vt ff. de rei vēdi. l. q̄ infans.

Si ad exhibē. Reus nō exhibens rē que i iudicio cepto existit vsucapta. ac tori pro eo q̄ morā in exhibēdo cōmisit cōdemnabit̄. in quo ve niūt fructus pcepti post lit̄ ꝯte. ⁊ ideo non hñti facultatem rei restituende tempus statuit̄ quo exhibeat. q̄ si contumax in exhi bendo fuerit cōdemnabitur inq̄ tum actor iurauerit. h. d.

Gl. Si inter moras exhibēdi res fuerit vsucapta. Sed quō potuit vsucapi. cū interrup tiōe fcā in actōe ad exhibēdū vi deat̄ ēt facta in rei vendicatiōe. C. de rei vēdi. l. si. rñ. sm Jo. lex

illa intelligitur in tribus casibus ibi in lr̃a positis non alias. vt. ff. ad exhib. l. iul. in fi. alii dicũt q̃ generaliter intelligitur per. l. solem⁹. ff. de iudi. ⁊ qd̃ dicitur hic intellige dẽ rebus mobilibus i q bus non interrumpitur vsucapio per litis contesta.. ff. de rei vẽdi. l. si post sz pria snia v̄ior est.

Si familie. Iudex in actiõe familie herciscũde. ⁊ cõi diuidũdo. si sunt plures cões singulas singulariter adiudicabit. ⁊ si vna plus valeat q̃ altera i pecunia ꝯdẽnabit. ⁊ heres q percepit fructus vel male versatus fuerit in re cõi tenebit̃ cohr̃dibus. si vero res sit que diuisionem non recipiat. adiudicabit̃ vni in solidum qui condemnabitur cuz socio i pecunia. h. d.

Gl. No. nõ posse fieri quod sine cõmoditate fit vt hic ⁊. ff. de ver. signi. l. nepos proculo. Item no. corpus aliud diuiduum vt fundus qui diuiditur secundum voluntatem patrissa milias. vt. ff. de le. i. l. q̃ in reruz natura. §. ii. aliud indiuiduum vt hõ. vt hic ⁊. ff. de vsucap. l. rerum mixtura.

Si finiũ. In iudicio finiũ regundo. iudex de fundo vnius alteri adiudicat si viderit expediri. conque cui de fundo alieno adiudicat. cõdẽnat in pecunia. ⁊ si quid maliciose reperit circa finia gestuz eo nomine condẽnat. ⁊ adiudicans rei dñium in eũ cui adiudicauit transfert. h. d.

Iudicio finium regundorum agit̃ vt agris confinibus termini ponant̃. sz pro domibus vicinis hoc iudicio nõ agitur si autẽ sit domus predium rusticũ agit̃ vtili finiuz regũ. nõ dircõ. vt. ff. fi. regũ. l. ii. in prin. ⁊. l. sz ⁊ si. §. fi. Iudicio finiũ regundoruz ẽt cõdẽnandus ẽ qui circa fines aliqd maliciose cõmisit. v̄bigr̃a qꝛ lapides finales furat⁹ ẽ vl' arbores finales succidit. ⁊ dabitur q̃tũ in licẽ iurauerit actor põt ẽt crialr̃ puniri in qnquaginta aũ reis ex lege agraria pro qualibet vice que applicat̃ fisco. vt. ff. de ter. mo. l. agraria. nec ciuilis tollit̃ per criminalem. cum ad rei persecutionem altera detur. C. quãdo ci. ac. cri. preiu. l. i. nisi interim donec altera exercet̃. vt. ff. de pub. iudi. l. is qui.

Quod aũt in istis iudiciis alicui adiudicatum sit. id stati eius fit cui ad iudicatũ est glo. no. ex sententia iudicis dñium transferri. sic ẽt i missione que fit ex secũdo decreto. ff. de acquir. po. l. iii. §. fi. ⁊. ff. si ex nox. cã. aga. l. ii. in fi. ⁊. ff. cõidiui. l. sz si res. que sic accipe si fuerit facta missio ꝑ ipsum pretorem. nam sola snia non facit dominium. sed traditõ vt. C. de pac. l. traditionibus. ⁊. s̃. de rerũ diui. §. per traditiõem ⁊. ff. de acqui. pos. l. iuste sed quid

in rei vendicatõe si i ea pronun/
cietur. ⁊ ex causa mihi tradatur.
rñ. idem. cum enim publiciana
mihi detur quando non domi/
no mihi adiudicatur ⁊ traditur.
vt. ff. de publicia. l. iii. i fi. ergo
vbi est dominus. debet ex senten
tia traditio me dominum face/
re. vt. ff. de publicia. l. quecunqꝫ.
Preterea lex videtur expressa.
ff. de procur. l. non solum. alias
pomp̃. §. sed is. ⁊. ff. de ex. rei.
iudi. l. si iter in fi. Nec ob. quod
error sit ibi. ex quo videtur do/
minium non transire. quia hic
error reprobari non potest iudi
cis sententia priuatus. a qua non
fuit appellatum. Nec obstat. ꝙ
sententia lata in actione persona
li reo absoluto ꝙ remanet debi/
tor. vt. ff. de condi. inde. l. iul. qꝛ
illud habet locum in obligatio/
ne que est res incorporalis. hic
autẽ dicimus ꝺ dominio rei cor
poralis. qꝺ facile ⁊ prorsus po/
test seperari ab vno ⁊ aliis dari.
sed non sic in incorporali. vt. ff.
pro so. l. ea vero.

De publicis iudiciis.

Glo. Quia ciuilia iudicia
dicta sunt vsqꝫ huc. ⁊
etiam quedam criminalia s. cir/
ca priuata delicta in princi. huius
quarti libri vsque ad titu. de ac
tionibus ideo nũc ponit ꝺ publicl

p Ublica iudicia Judi/
cia pblicã nõ per actiões
instituunt̃ vt iudicia priuata. sed
per accusatões nec qcq̃ simile ha
bent cum iudiciis priuat̃ ⁊ ẽ ma
gna eorum diuersitas tam in in/
stitutione q̃ in exercicio a priuat̃
⁊ dicunt̃ publica qꝛ eorũ executõ
vt plurimũ cuilibet de pplo da/
tur. h. d.

Gl. Cũ dicit̃. nec qcq̃ simile
hñt. hoc verbum nimis
large positũ sit intellige. qꝛ i ciui
libus agit̃ vt aliqd det̃. sꝫ hic vt
puniat̃ accusat⁹ ⁊ ita ꝯsciderata
petitõe ꝯquerent̃ nihil hñt simi
le inspecto fine. nec in pricipio cũ
vnũ ꝑ actõem. alterꝫ ꝑ accusatõeꝫ
istituit̃. nec in exercitio. cũ in ci
uilibus ꝓbet actor tm̃ vt. C. de
eden. l. q accusare. sꝫ i cri alib⁹ tã
actor q̃ re⁹ qñqꝫ vt C. de aboli.
l. fallaciter. ⁊. C. de fal. l. vbi. In
aliis aũt multa sunt silia. nam in
vtrisqꝫ fit libellus. vt. C. de li.
ꝯte. aũt offerat̃ ⁊. ff. de accu. l. li/
bellorũ. itẽ in vtrisqꝫ de calũnia
iurat̃ vt. C. de iura. cal. l. i. i pri.
⁊. C. ꝺ fi. istru. l. vl. lꝫ qdã dixerit
ꝯ vt ar. ff. de bo. e. l. i. In his
actõib⁹ format̃ libell⁹. vt ꝯtieat
nomẽ accusant̃ ⁊ accãti ⁊ ãnuꝫ ⁊
mẽsẽ quo ꝯmissũ fuit crimẽ. ⁊ lo
cũ vbi fuit ꝯmissuꝫ. ⁊ ꝯsules sub
qb⁹ ẽ ꝯmissũ. itẽ dies dati libelli
dꝫ iseri. sꝫ dies ꝯmissi cris vl' ho
ra non ẽ necesse vt. ff. de accusa.

l.libellorum.i pri.⁊ i aut.ꝺ exhi.re. §.suscepto.⁊ hꝫ hoc locū i publico ⁊ i priuato crie.qñ crialr agit vt.ff.ꝺ priua. del.l.fi. Qñqꝫ tñ hec solēnitas nō ē necessaria. vt i leui crie.vt.ff.ꝺ accu.l.leuia.⁊.C ꝺ accu.l.ea que. Et idē i casib⁹ in quib⁹ qs sine accātore dānari p̄t qui.s.casus his.ll.nōnt.ff. ad.l. iul.de adul.l.i.§. si publico. ⁊. C.ꝺ testi.l.nullū.⁊.C.ꝺ ꝓba.l. pe.⁊.ff.ꝺ susp.tu.l.tutor.§. p̄terea ⁊.C.ꝺ calū.l.i.⁊.ff.ꝺ bo.lib. l.qui cū maior.§.si libertus. Et idē i notorio crie vt diximꝰ p.l. ea que.C.ꝺ accu. Et idē i crie falsi ꝯꝫ bul.vt.C.ꝺ fal.l.vbi.sꝫ Jo. ꝯ ⁊ dicit ꝙ ibi principalr fuit accusatio falsi istituta. Dicunt iudicia publica quasi populica sic s̄.ꝺ suspe.tu.§.ꝯsequēs. Et itellige si alias sit habil ad accusandū nō āt alias vt.ff.ꝺ accu.l.qui accusare. Jō dicit i tex.plerunqꝫ qꝛ qñqꝫ ē publica accātio ⁊ tñ nō ꝯpetit cuilibꝫ ius accusandi. vt i crimine suppositi ꝑtus vbi accusant soli parentes.vt.ff.ad.l.cor. ꝺ fal.l.lex cornelia.§.i. Itē propter accātionē adulterii que prio defert certis ꝑsonis vt.C. ad.l. iul.de adul.l.q̄uis.

Publicorū iudi. Judiciorū publicorū quedā sūt capitalia que vltio supplicio afficiunt veluti aque ⁊ ignis iterdictōe vl deportatōe vl metallo. Alia sunt nō capitalia vt que ifamiā irrogant cū dāno pecuniario nō tñ vltio supplicio afficiūt.h.d.

Glo. Interdictio aq̄ ⁊ ignis e mors ciuilis.vt.ff.ꝺ ꝯ.ta.l.i.in fi.⁊ expone has penas vt.s̄.quib.mo.ius pa.po.sol.§. cū āt.⁊ nō capitalia appellāt relegatōes vt.ff.e.l.ii.§.ii.

Publica aūt. Inter iudicia publica sūt ea que sequūt. Et prio lex iulia maiestatis qui in eos qui ꝯtra imperatorē vel rē publicaꝫ aliqd moliti sunt suas vires extendit. ⁊ in his duobus casibus nō extinguit morte delinquentium.sꝫ ēt eorum memoria dānat.h.d.

Glo. Moliti sunt.s.cū effectu.nam sola volūtas nō sufficit vt.C.ad.l.iul.ma.l.qs quis ⁊.l.se. Dū dicit anime amissionē.i.aiati corpis.nā aia ñ i hoie sed in dei ptāte ꝯsistit. vt C.ꝺ sa.san.ec.l.sancim⁹ i fi.

Dū dicit ꝙ eorum memoria dānat.i.post mortē ēt p̄nt accāri vt eorū bona deferāt i fiscū. ⁊ hoc itelligas i duobus caplis illi⁹.l. s.fi cōtra principē vel ꝯtra rē publicam ē aiatus.i.nixus ad malū aliā finit morte vt cetera cria.ff. ad.l.iul.ma.l.fi.

Item lex iul. de adul. Ex lege iulia de adul. i oibus caplis ē crimē publicū.cuius pena aliter honestiores ⁊ alr hūiles puniunt.h.d. Lex iulia de adul.non solū temeratores aliarū nuptiarum gladio punit sꝫ ⁊

eos qui. in masculis nephādā libi dinē exercere audēt. Et eadem le ge ēt stupri flagiciū punit̄ cuz qs sine vi virginē vel viduā honeste vite stuprauerit. Penā aūt eadē lex irrogat peccatoribus ¡si hone sti sunt publicatōnē ptis dimidie suorū bono.u. si hūiles. corporis cohertōem cū relegatōe.

Glo. Sacrilegos nuptiarū gladio feriri opz. C. de adul. l. quāuis. in fi.

Ex crie ꝯmisso cū masculis ar mant̄ iura vt gladio feriāt̄. vt. ff ad. l. iul'. de adul. l. capite quinto. meli⁹. C. d adul. l. cū vir nubit.

Lex iulia hz multa capl'a vt. ff. de mino. l. auxiliū. §. sz vt. ꝛ. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite quinto.

Qd hic dr d lege puniēte vi duam vel virginē stuprantē. itelli ge nisi fiut meretrices vel publi ce cōcubine vt hic subicit honeste ꝛ. ff. de adul. l. stupruz. §. i. ꝛ qd dicit humilē. dic vt. C. de incest. nnp. l. humilem. Qd hic dicit de pena stupri ꝙ ē pena relegatō nis. fallit in tribus casibus i qui bus maior peua imponit̄. Pri mus est si cōmittitur in puerum. vt. s̄. eo. §. item qꝛ tūc gladio pu nitur. Et quando tutor stuprauerit eaz cuius est tutor. vt. C. si tu. pupil. sua. l. i. Item si fuerit stu prata aliqua a proprio suo. vt. C. de mu. que ser. pro. se snb. l. i. Et nō. penam stupri eē quinquēnalē nisi quando per vim ꝯmittit̄ tūc enim sine prefinitione temporis potest institui. vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. mariti. §. quinquēniū. ꝛ. § fi.

Itez lex cor. de sicca. Hominem telo idest quo cunqz quod manu emittit̄ occi dens. vel cū telo cā occidēdi per sequens lege cornelia. de siccariis punit̄. qua lege castigabit̄ ēt ve neficus vel arte magica hominez occidens vel malo medicamēto. h. d. Lex cornelia de sica. ho micidas vltore ferro persequitur vel eos qui hoies occidēdi cā cuz telo ambulāt Telū aūt id vul go appellat̄ qd ab arcu mittit̄ sz omne id significat̄ ꝙ manu cuius dā mittit̄. Sequitur ergo vt li gnū ꝛ lapis ꝛ ferrū hoc noie cōti neat̄ dictūqz ab eo qd in longin guum mittit̄. Sicarii aūt appel lātur a sica qd significat ferrū. i. cultrū.

Eadē lege ꝛ venefici capite dā nātur qui artibus odiosis tā ve nenis ꝙ susurris magicis homies occiderint vel mala medicamēta publice vēdiderint.

Glo. Lex cornelia de sica. persequit̄ eos qui ho minē occidūt cū ferro. nec eim ꝑ hāc. l. occiditur occidēs sed dpor tatur. ꝛ oia bona sua publicantur vt. ff. ad. l. cor. de sicca. l. eiusdem. §. legis. ꝛ. l. pe. Vel dic ꝙ perse qui mur homicidas ferro qꝛ eos occidimus hodie. vt. ff. ad. l. cor. d sica. l. i. §. solēt.

Puniūt̄ hi qui aīo occidēdi ābulāt lz nō occidāt. vt.C. ad.l. cor.d̄ fica.l.is qui.⁊ nō capl'a ex ex quib⁹ aliquis hac lege tenet̄. vt.ff.ad.l.cor.d̄ fica.l.i. Sicarii dicebant̄ a fica. vñ videbat̄ ꝙ tm̄ qui cū fica occiderēt hac lege tenerent̄. sz tñ generalius hodie accipit̄ fica ⁊ telū ꝑ iterp̄tatōem vt.s̄. Est āt fica vt subicit cultellus vtrinqz icidēs. quē portāt pegrini qñz i baculo quodā ita ꝙ ñ pz. vñ v̄sus. Est fica mucro latens sicarius ide vocat̄. Pl⁹ ē hoiem occidere veneno q̄ gladio.C.d̄ male.⁊ ma.l.i. Dū dr̄ hic artibus odiosis.i.artificiis odiosis.naz oīs ars c̄ bona.

Susurra dicunt̄ incantatōes nā hec scia reprobata ē. vt.C. de mal.⁊ mathe.l.corū.

Hac lege ēt puniunt̄ qui artibus magicis hoies occiderit ēt sine dolo.vt.ff. de pe.l.si quis aliquid.§.si quis abortōis.secus in cornelia qz dolus ē necessari⁹ nec sufficit ēt lata culpa.ff.ad.l.cor. d̄ fica.l.in lege.

Alia deinde lex. Lex pōpeia de paricidiis qua cauet̄ ꝙ occidēs parētes vel alios de quibus hic singulari pena plectat̄ ē publici iudicii. Et ꝯmittēs delictū in se plus punit̄ q̄ ꝯmittens in alio.h.d.

Lege pōpeia d̄ paricidiis cauet̄. vt si quis parētis. aut filii. aut oīo affinitatis eius que nūcupatōe paricidii ꝯtinet̄, fata p̄parauerit. siue clā siue palam̄ id ausus fuerit. nec nō is cuius dolo malo id factū ē. vel conscius criminis existit licet extraneus sit pena paricidii punietur. ⁊ neqz gladio neqz ignibus neqz vlli alii solēni pene subicietur. sed insutus culeo cum galle gallinacio ⁊ vipera ⁊ simia. ⁊ inter eas ferales angustias comprehensus s̄m ꝙ regionis q̄litas tulerit. vel in vicinum mare vel in annez proiiciatur. vt oīum elementorum vsu viuus carere i cipiat. ⁊ ei celum superstiti. terra mortuo auferatur. Si quis autē alias cognatōe vel affinitate p̄sonas iunctas necauerit. penam legis cor.d̄ sicariis sustinebit.

Glo. Parentes ⁊ filios hic accipe in infinitum. vt ff.d̄ i ius vo.l.quinqz.§.si ⁊.l. sz si hac.§.liberos.

Appellatione affinitatis continentur ⁊ superiores ⁊ inferiores vt diximus. Item collaterales ⁊ fratres consobrini ⁊ patrueles ⁊ proximiores eis. Item affines quidam. vt vxor. nurus. gener. victricus. preuignus ⁊ socer. ⁊ patronus. vt.ff. eodem.l. prima.⁊.l.sed sciendum.⁊.l.cuz pater.

Scōm Placen. punitur hac lege etiam si solum preparauerit etiam si non occiderit. ⁊ facit pro eo.ff.eo.l.i.in fi. vel dic ibi casuz spālem.

Nota hic extraneum magis puniri ex consilio quam si ipse

occidisset vt hic. ⁊.ff.e.l. vtrũ. ⁊ l.sciente. Si flumẽ vel amnus nõ sunt vicini tũt bestiis subicit̃. vt.ff.e.l.pe. Sz an q supiores psonas occidit.hac.l.cor.tenetur vr̃ q̃ sic.vt.ff.e.l.ii. Sz ꝯ.C.e.l. i. dic ergo q̃ hac lege cornelia tenet̃ sz nõ accãtur. vel dic sm Jo. q̃ tenet̃ eadẽ pena.s.capitali. sed maior hic imponit̃.

Item lex cor. de fal. Publici iudicii crimẽ ẽt ẽ lex cornelia de fal. qua tenetur qui testamentũ vel aliud publicũ instr̃m falsuz scripserit signauerit recitauerit subiecerit. quiue signũ adulterinuz fecerit sculpserit expresserit sciẽs dolo malo. Eiusq̃ legis pena i suos vltimũ supplicii ẽqd̃ ⁊ in.l.de sicariis ⁊ veneficis suat̃. In liberis vero deportatio.h.d.

Glo. Falsũ ẽ mutatio veritatis vt in aut̃.de fi.instru.§.i.

Signũ aliqñ dr̃ sigillum q̃ in testamentis apponitur.vt.s̃.d̃ testa.§.postea. Itẽ aliqñ capitur ꝑ signo qd̃ carthis imponit̃.vt qñq̃ facilis fiat ꝯparatio ex instrumentis.vt in auct̃.de fide instr. §.opz. Vltimũ supplicii iter pretat̃ mors.ff.de pe.l. vltimuz.

Pena hꝰ legis ẽ deportatio ⁊ omniũ bonoruz publicatio. Et sic nõ q̃ ex eodẽ ꝯmisso plus sui q̃ liberi puniunt̃ vt hic. ⁊.ff. ad l.cor. de fal.l.i.§.pe.⁊.ff. si ex noxa.cã aga.l.pe.⁊.ff.de pe.l.in seruorum.

Itẽ lex iul.de vi. Vim ꝯmittẽs cũ armis aliter q̃ virginẽ rapiẽdo deportabit̃. Si sine armis tertie partis bonorum publicatõe dãnabitur. Sz ꝑ vim virginẽ vel monialẽ rapiẽs vel p̃stans opẽ capite punit̃.h.d.

Glo. Nota ex maioritate d̃licti maiorem penam iponi. vt hic.⁊.C.ad.l.iul. de vi l.i.⁊ fa.s̃.de interdic.§.qui aũt. Item hic dãnatus fit infamis. vt ff.ad.l.iul.de vi.pri.l.i.primo responso.

Constitutio de qua hic est.C de rap.vir.l.i.

Lex iulia peculatus. Publicam sacram vel religiosam rem furto subtrahẽs. ⁊ talibus opem prestans lege iulia peculatus punit̃ que furantez pecuniam publicam tempore sue administrationis capite punit. alit̃ autem ex ea delictum ꝯmittẽs deportabit̃.h.d.

Gl. Quod hic dicit de pecunia publica intelligitur.s. ciuitatis Romane.non alterius. vt.ff.de fur.l.ob pecuniam. ⁊.ff. ad.l.iul.pe.l.iiii.§.pe. Et quod dicit sacram vt thuribulum ⁊ calices que sunt res sacre. vt.s̃. de re.di.§.nullus. Et religiosam intellige ornamenta sepulchrorum.

Dum hic dicitur.furati fuerint.vel etiam se imiscuerunt.ita

q̄ dānificauerūt rē publicā. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. i. vel p̄stiterit ministeriuz. i. adiutoriū. vel sciētes susceperint. s. ad custodiendū. Itē nō q̄ quinquēnio durat hec actio. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. peculatus. Itē ē ēt spālis i eo q̄ ēt cōtra hr̄des ichoet̄. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. fi.

Est ⁊ inter. Lex iul. de plagiariis que qñq̄z penā capitis. qñq̄z leuiorē irrogat. Itē lex iulia repetundaꝝ de āuona. ⁊ de residuis que i diuersis capitulis loquunt̄ ⁊ diuersas penas q̄ mortis inferunt. ⁊ ex eorum delictis. publica cria iudicant̄. h. d.

Gl. Dr̄ iō hec lex de plagiariis. q̄z orbato p̄re filio vl' dño suo hec lex punit orbantem. hz. n. locū qñ quis distrahit alienū suū vel filiū. ita q̄ dñs vel pr̄ nō possit rehabere. vt. ff. ad. l. fa. de plagi. ⁊ l. lege. ⁊ l. cū. ⁊ l. pe. §. fi. Itē tenet̄ qui liberū hominē d̄ loco i locū trāsportat. vt. ff. ad. l. fa. d̄ pla. l. qm̄. Et hoc si dolo facit non aliter. vt. ff. ad. l. fa. l. lege fauia. Itē hac lege tenet̄ si qs suuz i fuga ꝯstitutū vēdat ita vt emptio statim teneat. vt. C. ad l. fa. de plag. l. in fuga. Hec lex al'n maiorē aliqñ minorē capitalē penā irrogat. cum capital' alias sit minor alias maior. naz i genuus nobilis i metallū. ignobilis gladio ferit̄. Seruus vt libertus bestiis subicit̄. C. ad. l. fa. de pla. l. fi. in fi. Itē quedam ciuilis pena olim imponebat̄ que cessat hodie. vt. ff. e. l. fi.

Lex iulia de ambitu hz locuz i quatuor casib⁹. p̄rio siquis clam dederit pecuniā vt aliquē sortiat̄ honorē nō i ciuitate romana. nā ibi cessat hec lex. cū ibi princeps eligat. vt. ff. ad. l iul. d̄ ābi. l. i. in pri. Iō dixi clā q̄z palā pōt. vt. ff. de pollici. l. i. §. i. ⁊ ff. de of. p̄fe. p̄to. l. barbarius. Scd̄o locū hz q̄z stat in magistratu vltra annuz vt. C. ad. l. iul. d̄ ambi. l. i. Tertio si qs igredit̄ domū iudicis cognoscētis de cā criali. vt. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Itē ⁊ quarto siquis iudex nouuz vectigal instituerit. ⁊ ē pena centū aureorū. vt ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Sz i cāu deportat̄ qñ. s. bis idē officiū est assecutus. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. Sz fallit in assessore. vt. C. d̄ assess. l. lz. Itē i p̄cōsule. vt. ff. de of. p̄cō. l. antepe. vel dic ibi sex fascibus. i. sex mensibus. q̄z tm̄ durabat eius officium.

Lex iulia repetundaꝝ hz locū qñ quis pp pecuniā facit aliquid vel omittit. vt. ff. ad. l. iul. rep. l. i cū. l. se. Esculētū tm̄ pōt accipere iure veteri. dū tm̄ nō nimis magnū. vt. ff. de of. p̄cō. l. solent. in fi. sz d̄ iure nouo nō. nisi qñ deficeret salariū. vt in auct. scrip. exē. ⁊c. Pena aūt huius legis ē ciuilis in quadruplū. vt. C. ad. l. iul. repe. l. i. Criminalis extra ordinem. vt. C. ad. l. iul. l. lex iulia. §.

hodie. Lex iulia de ānona lo cum hz quotiēs quis facit. vt an/ nona carior fit. Et est pena in ea statuta. xx. aureorū. vt. l. u. ff. ad l. iul. de anno.

Lex iulia de residuis locū hz qñ aliquid sumpserunt ex aliqua administratōe publica. ⁊ ipse in vsum suum conuertit cui erat illa administratio cōmissa. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. u. ⁊. l. iii. §. lege.

Pena autem huius legis ē i ter tia pte quā accepit amplꝰ quod Pla. sic dixit vt cēt in quadru/ plum. vel dic amplius tertia pte qz punit in simplū. ⁊ amplꝰ ter tia parte simpli. vt. ff. ad. l. iul. pe cu. l. iii. §. sz ⁊ qui pecuniam i fi. maxie qz pene restrigende sunt. ff. de pe. l. iterpretatōe.

Sūmus digitus dī digitꝰ lon gior cum quo quis pōt tangere altius q̄ cū alius qui dī medius.

Bū dī hic per indicem. i. per alium digitum qui dicit index. vel dic melius q hec dicta sūt vt sint index vel demonstratio alio/ rum dicendorum. Sicut ⁊ sub gallina ouum dimittitur. vt sit index ad hoc vt ibi alia faciat ova. Et idem in his que accipiunt a columbis.

Laus deo.

Capitulū vltimū i dei ⁊ suoz principum laudem.

Ancmore vul n piani opti mi Iurisconsulti: i lege pria. ff. de censib⁹: vbi sue originis patriā sū. mopes laudibus cōmendauit: Et ego hui⁹ operis adepto fine: dei ⁊ meoz principū laudē: vti his debitor sū: non pretermittendam fore duxi. Deo igit cooperante: precibus alme sue genitricis: diui Secun/ diani martyris: omniumq̄ san/ctorum: breuissimo tempore colle ctus fuit libellus iste: per me Go thardum alamanum: in ciuitate Papie. Anno salutis nostre. M.D.cccc.lxxxvi. mense fertilis/ simo septembris: quo ligurie no stre memorandum salutare dei re splenduit. Vidimus enim duo lu miaria magna: primarios cui no stri principes: mirabili fide ⁊ hu/ manitate iunctos. Quoruz alter nedum vniuersalis: sed mihi ori/ginarius: amenissime brabancie dns: potentissimus auster: diuus ille Maximilianus Romano/ rum Rex. Qui humana carne diuinum q̄dam numen preferre videt. quo sese cognoscentes cun ctos mirabiliter trahit. Nedum enim virtus illum imperii culmē principum electione aduexit. ve/ rum latissimas Burgūdie du/ cis prouincias: armipotentes he roes: idomitos populos: etiā nō

viso ꝛ longo terrarum interual/
lo distantes: non armis sed vltro
ab eis vt omniū dignissimo prin
cipi electo attraxit. Longe certe
p̄clarius q̄ africano: qui celtibe
ros pulchra virtute: mixtis vero
armis subegit. Alter quoq; di/
uus ille Maurus: Ludouicus
Maria Sforcia dux Medio/
lani: ꝛ mihi dominus voluntari
us. Quem nostre vniuersitatis
optimum auctorem. ꝛ litterarum
omniumq; virtutum amatorem.
vti mexhauste sapientie fontem.
sua pietate deus conseruare velit
Ex illo enim nedum fitiens po/
tatur Italia: verum eius inclyti
principis vite icolumitate: totius
orthodoxe fidei: magna ex parte
tranquillitas pendet vniuersa.
Insuper dei bonitate spe firma
teneo. vt sedato turbine: quo yta
lia hoc tempore premitur: popu/
lum a domino sibi traditum tali
humanitate fouebit: vt inter om
nes quos vnq̄ habuerint princi/
pes eis gratissimus erit. Sit be/
nedictus per omnia deus: qui ce
cis visum ꝛ ignorantibus prebet
intellectum. Suscitans a terra i/
opem: vt collocet eum cum prin/
cipibus populi sui.

Impressus Papie per Leo
nardum gerulam non minus vti
le q̄ sumopere correctum. Anno
salutis dñi. M.cccc.xcvii. die
xix. Januarii.

a	i	r	ꝯ	G
Colectũ	pat̃ le	C.qui tes.	solui	Gl.quedã
Sũmus	tantũdez	vulgo q̃	Sz quõ	lumenta
Deo co	iul' deor.	go ꝯcep.	Add.nõ	dicit lex
lapse ⁊ p	tuum a	inte.§.	vineto	ꝯcilio
b	k	s	ꝛ	H
celestisqꝫ	Gl.ipa.	potes	est etiam	qd̃ op⁹
Si quis	aut est	assignati	ff.eo.	sunt.xxiiii.
tẽdo ter	nõ ꝙ	p̃teritis	ex dolo	interesse
dis.§.i.	quinimo	qꝛ durat	q̃ is ius	quere p d.
c	l	t	A	I
illicito	minimã	cũ acce	l.si filius	se dotẽ
tris sui	reprobat̃	sa.vt.ff.	filius	de.i.
Glo.q̃	qꝛ manu	ex depo.	sũt sex	ipso iure
põt qs	tuit̃.Gl.	est ꝙ p	Gl.Itẽ	vi vera
d	m	v	B	K
que sibi	institutõe	pecunia	ordinario	a b c d
Seruus	stitutio	nisi pa.	rabiliter	mittunt
Nomen	puta di.	bonafi.	est ſuitus	ciat̃ ex
In isulã	Iõ insti.	dictuz ẽ	ff.si vsus.	ritus pdit.
e	n	x	C	L
Sed si	stamento	tate quã	pionem	ff. de pecu.
nã iteriz	põt adiri	credẽdas	Add.	dare suum
toribus	§.uihil	gi ⁊ cõ.	nores pe.	nec eim.§.
l.lucius	de le.i.	vsura ñ	snia iudi	Glo.qꝛ
f	o	y	D	M
Glo.	actio i.l.i.	In pri.	Pign⁹	Sequit̃
puniẽd⁹	accessorie	Olim	Oẽs res	liter vt
lictus qꝛ	Nota hic	In hac	suz hẽtis	ibi de p
meretur	pluribus	hoc puil'	nitati sue	lib. ⁊ eodẽ
g	p	z	E	N
cõmune	dere filio	quando	tẽporale	sunt
Itẽ actõ	libz lega	telligit̃	obse.lib.	us a me
arborem	secus vt	ibi nõ.	Dz pr̃	neribus
hic qñ	ꝯmissariũ	duobus	actionis	cere vel
h	q	⁊	F	O
Glo.nõ	Incipit	vnd̃ qui	qꝛ appet	eos qui
substãtia	ptias sed	tex.pp	bus ex	occidisset
trãseunt	ꝙ poterit	de fo.ꝯ.	b c d e f	
ad vsum	pinquior	vt.C.e.	rã realr	

315

Collecti huius ꝯtinẽtie sũmula.

Quicquid peritum institutarium scire vel mẽti applicare decet: breuiter ⁊ clare in hoc diuino libello collectum ẽ. Nam hic habentur textus ⁊ glose institutionum reducti in sũmaria ⁊ ꝯclusiones: vt sint facilius intelligibiles ⁊ menti applicabiles. Et habentur additiones ex doctorib⁹ collecte: que primo ponunt declarationes ⁊ limitationes in locis opportunis: ⁊ ponũt quãdo glose sunt reprobate vel dubie: ⁊ ponunt singularia doctorum dicta breuia ⁊ menti tenenda. Et preter hec omnia: in titulo de actionibus. ponũtur etiam glosaꝝ diuisiones: ⁊ in fine cuiusqꝫ. §. ponit̃ sũmula: in qua colligunt̃ actiones de quibus in illo. §. tractatum est. Et primo ponitur cuiusqꝫ actionis descriptio: deinde cuiusqꝫ actionis cellula: cum litteris ⁊ signis: capta ex arbore Johãnis: deinde cuiusqꝫ actionis libellus. Ita vt ex his actionum substantia: ⁊ in suo titulo interdictorum sũmula clare videri possit.
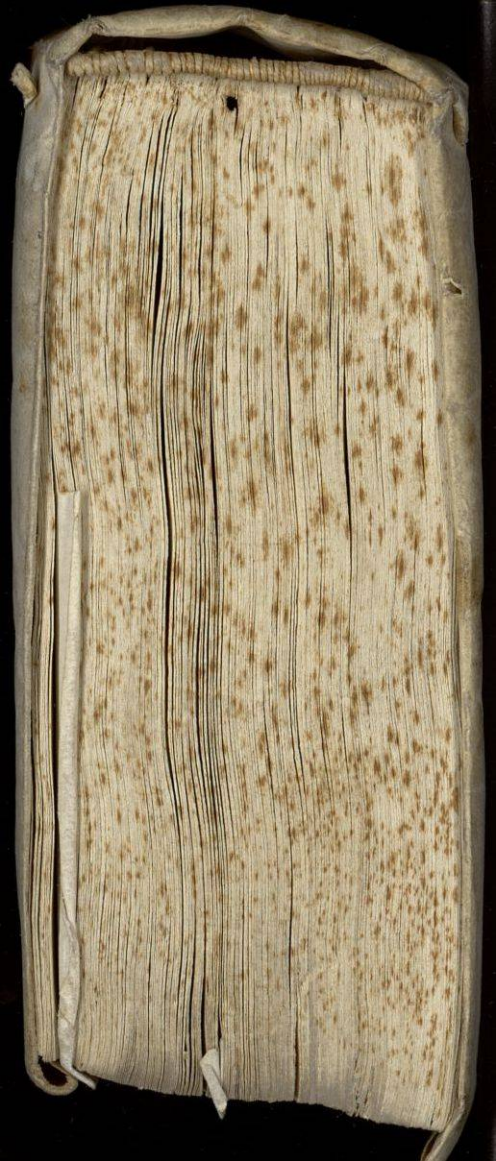
Laus deo qui nostro tempori talem scientie facilitatem tribuit.